VASILE LOVINESCU

Scripta initiatica

Însemnări inițiatice · Jurnal alchimic
Meditații, simboluri, rituri

Ediție critică adnotată

Vasile Lovinescu

Scripta initiatica

I — Însemnări inițiatice (Partea întâi · februarie – decembrie 1965)
II — Jurnal alchimic (Partea a doua · din 6 octombrie 1966)
III — Meditații, simboluri, rituri (Partea a treia · însemnări nedatate)

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Cele trei volume

Cartea de față adună, într-un singur corp, cele trei caiete pe care Vasile Lovinescu le-a ținut între 1964 și 1966 și care au fost tipărite separat, după moartea lui, sub titluri date de editori: *Însemnări inițiatice* (Rosmarin, 1996), *Jurnal alchimic* (Institutul European, 1994) și *Meditații, Simboluri, Rituri* (Rosmarin, 1997). Aici ele sunt așezate în ordinea scrierii lor, nu în ordinea apariției: întâi însemnările datate din 1965, apoi jurnalul început la 6 octombrie 1966, în sfârșit meditațiile nedatate. Fiecare parte își păstrează coperta ediției din care vine.

Cifrele din paranteze drepte

Pe marginea textului apar, din loc în loc, trimiteri de forma **[252 (256)]**. Prima cifră este pagina ediției de față, numerotată curgător de la 1 la 688, de la începutul primului volum până la sfârșitul celui de-al treilea. A doua cifră, cea din paranteză rotundă, este pagina volumului original, de unde începe textul care urmează. Așa poate fi urmărită, fără greș, orice trimitere făcută la edițiile tipărite. Numerotarea originală pornește de la 1 în fiecare dintre cele trei volume; de aceea a doua cifră o ia de fiecare dată de la capăt.

Notele

Notele ediției de față sunt de două feluri. Cele numerotate reproduc aparatul propriu al fiecărui volum — 384 de note la *Însemnări inițiatice*, 148 la *Jurnal alchimic*, 46 la *Meditații, Simboluri, Rituri* — întocmit de editorii originali. Celor dintâi li s-au adăugat trei feluri de note ale ediției de față, deosebite prin semnul lor: *trad.* — traducerea unui pasaj sau a unui termen în limbă străină, acolo unde aparatul original nu o dădea; fiecare termen străin primește nota lui pe pagina unde apare. *vers.* — identificarea unui citat din poezie, cu autorul, locul exact și strofa întreagă. *sursa* — izvorul unui citat pe care autorul nu îl numește; unde identificarea nu este sigură, nota o spune.

Legăturile

Pentru operele citate se dau legături către ediții în acces liber, alegând, când există mai multe, pe cea din limba ediției de față, apoi pe cea românească, apoi pe cea franțuzească, apoi pe cea englezească. În ediția tipărită (Word și PDF) fiecare legătură este însoțită de codul ei QR, care se citește de pe hârtie cu telefonul; în ediția electronică legătura se deschide direct.

Glosarul

La sfârșitul cărții se află un glosar unificat al celor trei volume. Termenii centrali au primit acolo definiții dezvoltate. În ediția electronică, fiecare apariție a unui termen de glosar — și în formele lui flexionare — e legată de articolul lui din glosar (termenul apare subliniat punctat), iar prima apariție din fiecare capitol are în plus o notă pop-up cu articolul întreg; în ediția tipărită, la prima apariție, o notă scurtă trimite la pagina glosarului unde stă articolul.

Coperta

Coperta urmează litera seriei — crem, chenar dublu, capitale spațiate, titlul roșu cursiv —, iar ilustrația este gravura pe care o poartă și ediția Rosmarin a primului volum:

Ritter, Tod und Teufel („Cavalerul, Moartea și Diavolul”) de Albrecht Dürer, 1513, una dintre cele trei *Meisterstiche.* Coperțile tipărite ale celor trei volume rămân în carte, fiecare la începutul părții ei.

CUPRINS

I. Însemnări inițiatice

ianuarie 1965....8
februarie 1965....30
martie 1965....55
aprilie 1965....82
mai 1965....107
iunie 1965....135
iulie 1965....160
august 1965....190
septembrie 1965....220
octombrie 1965....249
noiembrie 1965....278
decembrie 1965....306

II. Jurnal alchimic

octombrie 1966....338
noiembrie 1966....420
decembrie 1966....477
ianuarie 1967....506

III. Meditații, simboluri, rituri

„Ternarul Cunoscător, Cunoscut, Cunoaștere fiind…”....528
„Fiul Gaiei și al înstelatului Ouranos sunt;…”....538
„Tamas e caracterizat prin acel moment când nu mai…”....551
„Cei doi Lam sunt "litere de majestate", ceea ce dă…”....565
„Dans la Pierre Philosophale sont indisolublement…”....577
„Le Grand Oeuvre, c'est la conquête du point central…”....589
„Citit din povestirile lui Pu Sung-Ling….”....602
„Unii teologi adaugă la păcatul de orgoliu al…”....614
„După Olympiodor, Callypso reprezintă fumurile…”....627
„Ritul coincide, prin repetițiune, cu "arhetipul"…”....639
„La matière de la Pierre est le Mercure commun, mais…”....652
„Cei vechi dădeau generațiunii numele de umid. În…”....664

Glosar de termeni....671

VOLUMUL I

Însemnări inițiatice

Partea întâi · februarie – decembrie 1965

VASILE
LOVINESCU

însemnări inițiatice

EDITURA ROSMARIN

[1 (5)]

1 ianuarie 1965

Asimțirea unei curgeri omogene "ca o șuviță de ulei turnată dintr-un recipient în alt recipient[1]". Toate valurile, toate vârtejurile, accidentele, reduse la unison, unificate într-o curgere indistinctă, izotopă, egală cu ea, fără început și fără sfârșit, la limita imobilității pe care o ajunge la extremitatea cealaltă; or, această curgere e exclusivă, aceea a elementului aer "plimbându-se deasupra apelor"; e ultima etapă spre centru, pe care-l circumscrie strict.

Această asimțire e identică cu aceea a adierii inefabile de suflu, percepută de Ilie pe muntele Horeb; e și Okeanos[2], apa Sâmbetei, fluviul fără început și fără sfârșit, deci netemporal și nespațial. A-l percepe este a ieși deci, din timp și spațiu, cel puțin într-o anumită manieră, sau e o primă etapă a acestei ieșiri.

Păstrează-ți luciditatea ca barcă și Caron te va trece dincolo.

Resimțită în noi, trebuie să-i dăm niște direcții de simbolism spațial? În unele cazuri da, atunci în special când e vorba de direcția Nadir-Zenit, adică axa, invers urcată, a lui Tamas-Satwa[3][4]. Dar când această scurgere nu pornește din părțile net infernale ale ființei noastre, trebuie lăsat Duhul să sufle în voia lui deasupra Apelor, căci orice intervenție a noastră, nu poate decât să-l disturbeze, și final, să fugă speriat. Completă libertate Duhului, care-i este coextensivă! Căile lui oricât de tainice, ne duc la țintă tainică, ignorată de noi, afară de o singură certitudine, dar aceasta decisivă, că este o finalitate răscumpărătoare, reintegratoare, tămăduitoare, liberatoare.

2 ianuarie 1965

Deparazitarea clipei de orice accidente, de orice activitate structurantă a mentalului și a imaginației.

Concentrate astfel, momentele devin discontinui, deci o fulgurațiune eternă și unică, aspect ceresc și transcendent al cantității discontinue, adică, mai exact, invers.

[2 (6)]

Discontinuitatea cantitativă duce la Prakriti[5][6]; discontinuitatea calitativă, la Puruṣa[7][8].

---

1 sursa: Comparația vedantină a contemplației neîntrerupte, *taila-dhārāvat* („asemenea unui fir de ulei”), pe care autorul o atribuie în altă parte lui **Rāmānuja**; ea revine, ca laitmotiv, în toate cele trei volume.

2 Okeanos — Ōkeanós (gr.) — Fluviul primordial care înconjoară lumea și din care se nasc toți zeii și toate apele (Iliada XIV, 201). (vezi pagina 692)

3 Axa dintre tendința descendentă și cea ascendentă (sk., tamas–sattva). (vezi pagina 701)

4 Tamas-Satwa — Axa dintre tendința descendentă și cea ascendentă (sk., tamas–sattva). (vezi pagina 701)

5 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

6 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

7 Prakriti — prakṛti (sanscr., „ceea ce produce dintru început”) — Substanța universală, polul pasiv și plastic al manifestării, corelativ al lui Puruṣa. (vezi pagina 693)

8 Puruṣa — puruṣa (sanscr., „Omul”, „Persoana”) — Principiul esențial, polul activ și „masculin” al manifestării, Spiritul ca act pur, corelativ al lui Prakriti. (vezi pagina 694)

E una din posibilitățile de a obține, de a însuma o practică Zen în Occident. Deparazitarea clipei de suprastructuri, aduce încărcarea ei la un nivel exploziv formidabil. Atunci, declanșarea satoriului[9] e produsă de orice șoc exterior, mental sau faptic, oricât de insignifiant și absurd ar părea privit din afară. Dar clipa pură nu e tot așa de absurdă?

Discontinuitatea însăși, care e inerentă clipei, este incomprehensibilă omului actual care nu poate înțelege decât structuratul.

Totul este o veghe continuă care constată și prin asta oprește hemoragia clipei, în activități adventice și centrifuge, care nu-i sunt inerente, nu manifestă o potențialitate a ei ci sunt exterioare, vampirice, ventuze ale ambianței care-și cere dreptul ei fundamental, acela de a fi[10], și deci de a se vitaliza din tot ce se găsește în ea. Dacă omul ar fi numai o expresie a ambianței, totul ar decurge normal, în sensul dharmic[1112] al cuvântului; dar omul este incomparabil mai mult decât ambianța, și acel mai mult este partea lui cea mai importantă, cauzală, în care trebuie să se reintegreze. De aceea dharma[13] lui e de a nu se conforma cu *dharma* ambianței. De aici lupta atroce între cei doi dușmani, și care rare ori se termină cu victoria omului.

Dușmănia înverșunată a ambianței, contra celui care vrea să-i scape, se explică prin faptul că nu știe, - prin natură și definiție, că, liberându-se, omul o răscumpără și o integrează și pe ea într-o stare principială, universală, în care și ea ca și omul, își pierde toate limitațiunile.

3 ianuarie 1965

Versurile lui T.S.Eliot, din "The Lost Land[1415]" citate în "Lumière du Graal[1617]" sugerează ceva care e foarte rar pus în lumină, pentru că, mai întâi nu se știe, apoi e inefabil. Trecerea la limită, reintegrarea se face și la ultimul cerc al orizontului, dar și în ultimul centru. Prin urmare realizarea e ambiguă în bivalența ei, ceea ce versurile populare o spun admirabil:

Soarele răsare[18]
departe și nu prea departe.

[3 (7)]

Punctul ultim nu e nici centrul geometric al ființei noastre, nici o pierdere panteistică, dincolo de ultimul orizont (de ex. pictura romantică germană).Or, acest termen mediu, nu poate fi asignat, ci numai discernat. E o chestiune exclusivă de discernământ, și, natural, de concentrare, consecutivă găsirii

9 iluminarea (vezi pagina 697)
10 de la *dharma* — potrivit legii proprii, conform rostului firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)
11 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)
12 dharma — dharma (sanscr., din dhṛ-, „a susține”) — Legea, ordinea care susține lumea, și totodată natura proprie a fiecărei ființe, conformitatea ei cu rostul ei. (vezi pagina 678)
13 a fi — (subliniere a autorului) (vezi pagina 671)
14 „Ținutul pierdut” (engl.). (vezi pagina 703)
15 „Lumina Graalului” (fr.). (vezi pagina 688)
16 Lumière du Graal — „Lumina Graalului” (fr.). (vezi pagina 688)
17 The Lost Land — „Ținutul pierdut” (engl.). (vezi pagina 703)
18 vers. **Vers popular românesc**, citat de autor fără indicarea izvorului; formulă de ghicitoare sau de descântec, întemeiată pe paradoxul depărtării care e totodată apropiere.

locului unde-i "the hermits chapel, the pilgrims prayer[1920]"[21], dar mai întâi trebuie dibuit inefabilul. Unde? În "aurora".

După simbolismul acesta, aurora e mai misterioasă, mai indicibilă decât soarele însuși; motivul e că însumează ca istm între zi și noapte și soarele de zi și soarele de miezul nopții, căruia Soarele de zi, în toată splendoarea lui, nu-i este decât un substitut. Lucru interesant și bizar. Aurora, simbol mai transcendent decât Noaptea; mai transcendent nu, dar mai cuprinzător. Noaptea e NeFiința, Ziua e Ființa. Aurora sau Crepusculul (Luceafărul de Zi și Luceafărul de Noapte) le au pe amândouă, e Sadasat[2223]. "Hyperion ce din genuni, Răsai c-o-ntreagă lume[24]".

4 ianuarie 1965

Stările crepusculare, limite între perechi de opoziții, recte, de complementare. Privite din lumea noastră par o rezultantă a lor. În realitate, acest rezultat e masca, reflexul unei principialități, transcendente și în exil în planul nostru. De aceea, stările crepusculare, când sunt resimțite, trebuie considerate ca un adevărat cadou al zeilor; nu trebuie violate de nici un demers dialectic. Simpla concentrare le face să-și arate toată generozitatea. Nu sunt o virtualitate, căci nu trebuie confundat inefabilul cu virtualul. Chiar în realizările definitive, chiar când sunt makamaturi[2526], tot crepusculare rămân.

Dialectica le risipește, dar poate să le găsească. Nu poți spune nu apriori, dar când lucrul se întâmplă, e numai o întâmplare, o ocazie, un pretext. În nici un caz, crepusculul nu e la capătul unui demers dialectic, cu care nu poate avea nici o comună măsură. Este retractil la raționament și numai atenția, atitudinea de anamnesis[2728] le face să-și dea inepuizabila lui bogăție.

[4 (8)]

---

19 Capela eremiților, rugăciunea pelerinilor.

20 „capela sihastrului, rugăciunea pelerinului” (engl.).

21 sursa: **T. S. Eliot, *Little Gidding*** (al patrulea dintre *Four Quartets*, 1942). Autorul îl citează mai sus ca fiind din *„The Lost Land”* — titlu care nu există la Eliot; pare o contopire între *The Waste Land* și *Little Gidding*, de unde vin de fapt cuvintele. [Four Quartets, engl.]

22 Ființă-NeFiință, sat-asat, cele două împreună (sk.). (vezi pagina 696)

23 vers. **Mihai Eminescu, *Luceafărul*** (1883) — întâia strofă a răspunsului pe care Demiurgul îl dă Luceafărului, cel dintâi loc în care acesta este numit Hyperion. Strofa întreagă: „— Hyperion, ce din genuni / Răsai c-o-ntreagă lume, / Nu cere semne și minuni / Care n-au chip și nume;” [Luceafărul, rom.]

24 sadasat — sat-asat (sanscr.) — Perechea „ființă–neființă”, luate împreună: nu o contradicție, ci cuprinderea amândurora într-un termen superior. (vezi pagina 696)

25 Stațiunile spirituale, treptele realizării (arb., maqāmāt). (vezi pagina 688)

26 makamaturi — maqāmāt (arab.), sing. (vezi pagina 688)

27 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

28 anamnesis — anámnēsis (gr., „reamintire”) — La Platon (Menon, Phaidon), cunoașterea este reamintirea a ceea ce sufletul a contemplat înainte de naștere; a învăța înseamnă a-ți aduce aminte. (vezi pagina 673)

Erosul[29] platonician; aceeași tratare; nu e, ca la prima vedere o etapă între ceva ce-a fost și ceva ce nu este încă; e însuși principiul, punctul simbolic echidistant între cei doi termeni.

Bineînțeles, ceea ce e mai sus se reflectă și în ceea ce este mai jos. Ceea ce este Indistincțiune în Principiu, devine sfâșiere în Manifestare, o năzuință spre finalitate, reținut fiind de samskarele[3031] locului pe care îl părăsești.

În Creștinism, Domnul este Eros Kosmogonos[32], Eros Proteurythmos, Eros Protogonos, Eros Energeia, Eros Pneumaticos, Eros Filtron, Eros Extaticos.

"Les meules des dieux broient lentement, mais elles broient extrêmement fin[33]"[34]

5 ianuarie 1965

Frumusețea expansiunii și frumusețea indistincțiunii. Prima este o generozitate, dar ultima e mai transcendentă, și cred că mai absolută. Ea produce acea sfâșiere de care vorbește Rilke, căci prin faptul că "zieht uns hinein[35]" produce o rupere între natura noastră superioară și natura noastră inferioară. "Câmp de bătălie între cer și infern" (Dostoievski). În același timp și unirea celor două naturi. E. Lévy numește asta Piatra Filosofală. Frumosul deci, identificat cu Magnum Opus[36]. Atunci, sfâșierea de care vorbeam mai sus, este Separațiunea, prima fază, și după unii cea mai importantă a lui Magnum Opus. Căci în Piatra Filosofală, trebuie ca cele două naturi să fie indivizibil unite și în același timp distincte, nu în confuziune.

Cele două Frumosuri sunt specificări în sensul lui Solve[37] și Coagula[38], ale Frumosului Suprem care e același cu Indicibilul, Inefabilul. Amândouă, deși specificate, păstrează în ele parfumul Indistincțiunii.

Ceea ce e rupere e în același timp, și ceea ce unește, prin urmare un Principiu comun. De asemenea, Frumosul are un aspect ascendent și unul descendent, cele două curente se găsesc în el concomitent, sau în indistincțiune, sau prevalând pe rând unul sau altul. Dar chiar când predomină unul din aceste aspecte, parfumul celeilalte trebuie să se resimtă în ele.

Frumosul desăvârșit nu e din lumea noastră; nu poate fi exprimat pentru că e Inexprimabil. Trebuie să fie numai presimțit. Citam pe Goethe:

---

29 Eros — Érōs (gr.) — La Platon (Banchetul), fiul lui Poros (belșugul) și al Peniei (lipsa), de unde natura lui intermediară, daímōn între muritor și nemuritor: el este chiar năzuința ființei lipsite către Plenitudine. (vezi pagina 679)

30 Impregnările, predispozițiile lăsate de actele trecute (sk., samskara). (vezi pagina 697)

31 samskara — saṃskāra (sanscr.) — Impregnările lăsate în ființă de actele trecute, urmele care o predispun și o constrâng; totodată, în alt registru, riturile de desăvârșire care însoțesc etapele vieții. (vezi pagina 697)

32 Eros Kosmogonos — „Erosul făuritor de lume” (gr.) (vezi pagina 680)

33 Morile zeilor macină încet, dar macină extrem de fin.

34 „Morile zeilor macină încet, dar macină nespus de fin” (fr.).

35 „ne trage înăuntru” (germ.). (vezi pagina 706)

36 Magnum Opus — realizarea spirituală (în hermetism) (vezi pagina 688)

37 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)

38 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)

Das ewig weibliche[39][40][41]
Zieht uns hinein[42].[43][44]

[5 (9)]

E gradul suprem de frumusețe posibil pe pământ, dar Eternul Feminin nu e atins, ci numai atrage.

6 ianuarie 1965

Unirea senzației corpului cu senzația sângelui; senzațiile, simțurile dispar în noul elixir astfel obținut. În definitiv, nu e numai perceperea conceptuală a planului subtil, ci trăirea existențială a lui. După asta trebuie perceput ritmul lui, și izvorul acestui ritm, originea lui, care, firește nu poate fi decât inima, dar inima subtilă. În termenul mediu dintre sistolă și diastolă, e punctul de trecere (barzachul[45])[46] spre Universal. Dar iarăși: nu e vorba de pulsațiile inimii fizice ci de aspirul și respirul Vortexului Sferic Universal. Poate însă într-o fază ulterioară; la început numai bătăile inimii corporale.

7 ianuarie 1965

Trăirea succesivă a momentelor e numai o refractare: o refractare în sensul risipei, deci a debilitării. A restructura în sensul unicității, apoi a unității acest șir de mărgele este și o cale dar indirectă și lungă. Cel mai eficace, este să *trăsnești* clipa ca să dea din ea prin imobilizare, tot ce are, adică, în realitate, Eternitatea. Dar totul în noi țipă contra procedeului, căci suntem o carne care trăiește în timp și spațiu. De aceea, realizarea e o sfâșiere, o tortură, căci ființa noastră exterioară trăiește din sacrificiul perpetuu al lui Puruṣa[47]; trebuie inversat și ființa psihofizică trebuie să devie un aliment al focului sacrificial.

8 ianuarie 1965

A percepe aspectul subtil al sângelui permite să percepem inima subtilă și locul ei; lucru capital, deoarece numai pe acolo, putem trece în stările superioare de Fire. Această găsire a inimei, nu se face geometric, spațial, ci prin concentrare, suntem duși insensibil, pe fluviul care curge lin, omogen, fără

---

39 „Eternul feminin” (germ.; Goethe, Faust). (vezi pagina 678)

40 vers. **J. W. Goethe, *Faust*, partea a II-a, actul V** — *Chorus mysticus*, cele opt versuri cu care se încheie întreaga tragedie (v. 12104–12111). Strofa întreagă: „Alles Vergängliche / Ist nur ein Gleichnis; / Das Unzulängliche, / Hier wird’s Ereignis; / Das Unbeschreibliche, / Hier ist’s getan; / Das Ewig-Weibliche / Zieht uns hinan.” — „Tot ce e trecător / nu e decât asemănare; / ceea ce nu se poate ajunge / aici se împlinește; / ceea ce nu se poate descrie / aici s-a făcut; / Eternul-Feminin / ne trage în sus.” Autorul citează din memorie *hinein* („înăuntru”) în locul lui *hinan* („în sus”). [Faust, germ.]

41 Das ewig weibliche — „Eternul feminin” (germ.) — Goethe, Faust. (vezi pagina 678)

42 Eternul feminin ne trage în sus.

43 „Ne trage înăuntru.” (germ.) (vezi pagina 706)

44 Zieht uns hinein — „Ne trage înăuntru.” (germ.) (vezi pagina 706)

45 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

46 barzach — barzaḫ (arab., „istm”, „zonă intermediară”) — Punctul sau planul de trecere între două stări care nu au comună măsură; Coranul (LV, 20) îl numește hotarul dintre cele două mări care nu se amestecă. (vezi pagina 675)

47 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

început și fără sfârșit, ca o șuviță de untdelemn, la un punct de integrare, terminus[4849] și origină în același timp.

În cazul acesta, bătăile inimii, aspirul și respirul vibratoriu reprezintă mai puțin, metodic vorbind, o pendulare între doi poli, cât mai degrabă cele două capete ale unui diametru, ale unui circulum vital, ale mișcării circulare a luminii. Pentru perceperea lui, nu e nevoe de o căutare, de o creare, ci de liniștirea corpului și a sufletului; atunci, în mod natural, psiho-

[6 (10)]

fizicul își reia forma circulară, care e forma însăși a androginului primordial.

9 ianuarie 1965

Revenire: dacă curgerea lui Okeanos[50] și a Gang[5152]-ei cerești pare imobilă, e din cauză că sunt percepute *simultan* și curentul descendent și cel ascendent, care trece, natural, în general imperceptibil. Trebuie o afinare considerabilă a facultăților noastre subtile pentru a-l asimți. Cu cât mai greu, senzația *concomitentă* a ambelor curente; pentru asta trebuie intuiția principiului comun, deoparte și de alta a căruia, se distribuie curentul din dreapta și cel din stânga.

De aceea, curgerea lui *Okeanos*, a Apei Sâmbetei, nu poate fi percepută decât din centrul stării de fire pe care o înconjoară. De aceea, e sensibilă ca o curgere circulară, în care sfârșitul atinge începutul, ca dragonul Uroboros[5354] care în fond, e exact același lucru.

Printr-o transpoziție, procedeu exclusiv calitativ și de finețe, curgerea circulară a apelor inferioare, *se distilează*, se transpune, se exaltează în mișcarea circulară a Luminii Inteligibile de care vorbesc Platon și Părinții Bisericii. În gradul superlativ, contemplația se transformă în viziunea Vortexului Sferic Universal.

10 ianuarie 1965

Buddha Șûnyamûrti[555657], manifestare a Vidului.

De aceea două feluri de frumuseți în el: aceea a Vidului personificat în vederea Manifestării, a producerii Cosmosului din Haos, și atunci frumusețea lui Buddha are un caracter "logic" și "generos", de desăvârșită Armonie și

48 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
49 terminus — (lat., „hotar”) — Capătul, limita; la romani, zeul hotarelor, singurul care nu i-a cedat locul lui Jupiter pe Capitoliu. (vezi pagina 703)
50 Fluviul primordial care înconjoară lumea (gr., Ōkeanós). (vezi pagina 692)
51 Gangele, fluviul sacru al Indiei (sk., Gaṅgā). (vezi pagina 681)
52 Gang — Gangele, fluviul sacru al Indiei (sk., Gaṅgā). (vezi pagina 681)
53 șarpe care-și mușcă coada (vezi pagina 704)
54 uroboros — vezi Uroboros. (vezi pagina 704)
55 „Buddha cel a cărui formă este Vidul” (sk., śūnyamūrti). (vezi pagina 676)
56 Buddha Șûnyamûrti — „Buddha cel a cărui formă este Vidul” (sk., śūnyamūrti). (vezi pagina 676)
57 Șûnyamûrti — śūnyamūrti (sanscr.) — „Cel a cărui formă este Vidul”: Buddha privit ca manifestare a Vacuității. (vezi pagina 701)

Euritmie; dar mai este o frumusețe, "teribilă", aceea adevărată a lui *Buddha Șûnyamûrti*, care devorează lumile, prin prea mare plenitudine, prin lipsa de comună măsură. Și frumusețea asta e superioară primei frumuseți în aceeași măsură, dacă se mai poate întrebuința cuvântul, în care Non Manifestatul e superior Manifestatului.

Acum, în ce măsură această frumusețe supremă, e exprimabilă în lumea noastră? În ce măsură, aceasta o suportă? Evident în plinătatea ei, ar distruge lumea noastră și chiar toate lumile. O suportăm până în clipa, până la linia aceea nedefinisabilă care marchează trecerea de la viață la moarte,

[7 (11)]

istmul acela care e mortis et vitae locus[58][59], și o altă frumusețe mai mare nu poate să suporte Universul.

11 ianuarie 1965

"Le symbole n'est pas autre chose que la Réalité symbolisée en tant que celle-ci se trouve limitée par tel degré existentiel dans lequel elle[60] s'incarne[61]"[62]. (F. Schuon, *Perspectives spirituelles et faits humains* p. 51). În cazul acesta, "alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis[63]".[64] E mai ușor să găsești simbolismul lucrurilor exterioare ție decât al celor interioare. Cauza este că lucrurile interioare fiind permanent agregate individualității noastre, au o falsă aparență de perpetuitate. Această perpetuitate, pot să-mi permit s-o fac să simbolizeze Eternitatea? Da, cu condiția să separ Eul de Sinea, cu procedee jnanice[65] și chiar de raționament, și după aceea să pot constata că aparențele de perpetuitate erau numai o iluzie, o "falsă imputațiune". Ce pot simboliza, de ex. miopia, apăsarea mentală, ansamblul sistemului de intestine, depresiunile, etc.? Sunt limitațiuni cu o aparență de perpetuitate. Cum le pot pozitiva? Constatarea limitațiunilor, a stărilor negative, este deja pozitivă când mărturisește Ilimitatul, Pozitivul, Suprema Libertate. Am însă impresia că mai poate simboliza și altceva, și nu dibuesc ce. Determinațiunile negative ale Supremului? Miopia da, foamea da. Dar depresiunea și torpoarea? Mărturisesc plenitudinea și spontaneitatea. Dar telles quelles[66][67]? Reflexul substanțial al Imuabilității? O stază a disoluțiunii lumilor?

---

58 Locul morții și al vieții...

59 „locul morții și al vieții” (lat.)

60 Simbolul nu e altceva decât Realitatea simbolizată în măsura în care aceasta este limitată de un anumit nivel (treaptă) inițiatic în care ea se încarnează.

61 Tot ce e trecător e numai simbol.

62 „Simbolul nu este altceva decât Realitatea simbolizată, întrucât aceasta se află limitată de gradul existențial în care se întrupează.” (fr.)

63 „tot ce este trecător nu este decât o parabolă” (germ.; Goethe, *Faust*)

64 Cel ce urmează calea cunoașterii, jnana (sk.). (vezi pagina 685)

65 „ca atare”, „așa cum sunt” (fr.). (vezi pagina 703)

66 telles quelles — „ca atare”, „așa cum sunt” (fr.). (vezi pagina 703)

67 elle — (fr., „ea”) — Pronume dintr-un citat francez; traducerea întregului pasaj se află în nota de pe pagina respectivă. (vezi pagina 679)

12 ianuarie 1965

"Le désir d'Adam est comme l'ombre du principe de contradiction ou de néant impliqué dans l'Infinité divine; ce principe n'est point le mal, mais il en est la lointaine source métaphysique puisqu'il est la cause du monde en tant que dédoublement du Réel, séparation, éloignement[68"69].

Mai întâi, cine dorește? O ființă care nu e Dumnezeu, deci nu e infinită; ca atare, dorința ei este păcat, deoarece această dorință neîmbăinndu-se în Posibilitatea Infinită, nu se compensează prin faptul acesta, pierzându-și nu numai caracteristica de rău dar și aceea de bine, pentru că în Infinit nu pot exista determinațiuni și posibilitățile divine n-au nume. Nu capătă nume, deci nu devin çifaturi[7071], decât la gradul imediat inferior al Ființei.

[8 (12)]

Al doilea, principiul de contradicție, numai în Brahma[72] Nirguna[7374] se alină în Suprema Tăcere. La gradul lui Brahma Saguna[7576], necesită sfâșierea, de unde necesitatea și doctrina Sacrificiului, care-și capătă amploarea și figura definitivă în Puruṣa[77], Omul Universal. Ce să mai spunem atunci de Adam Protoplastes[78], și de Adam Polimorf? Sfâșierea devine terifiantă, și e firesc că în lumea cojilor găsim pe Omul Primordial, ca Adam Belial.

Ce este Principiul de contradicție în Principiul Suprem?

Nu mai este principiul de contradicție pentru că nimic nu mai poate fi în Absolut. El devine, exprimat cu totul imperfect, negarea unei posibilități prin cealaltă, deci neutralizarea lor completă prin reciprocitate, deci impresiunea oricărei primejdii de determinare, pe care ar avea-o orice posibilitate privită separat și în parte, ceea ce dealminteri ar fi contradictoriu și suprimând, prin faptul însuși și intuirea Supremului.

Metodic, când iei ca suport de meditație o determinare negativă, trebuie s-o intuești ca fiind coextensivă cu Infinitul însuși, dar asta nu este numai o metodă, ci Adevărul însuși.

Maya[7980] însăși e Principiul de contradicție.

---

68 Dorința lui Adam este ca umbra principiului de contradicție sau de neant implicat în Infinitatea divină; acest principiu nu e răul; ci este izvorul său metafizic depărtat, pentru că este cauza lumii ca dedublare a Realului, separație, îndepărtare.

69 „Dorința lui Adam este ca umbra principiului de contradicție sau de neant implicat în Infinitatea divină; acest principiu nu este răul, dar este izvorul lui metafizic îndepărtat, întrucât este cauza lumii ca dedublare a Realului, separare, îndepărtare.” (fr.)

70 atributele, calitățile (ar.) (vezi pagina 677)

71 çifat — șifāt (arab.), sing. (vezi pagina 677)

72 Brahma „fără calități”, Principiul nedeterminat (sk.). (vezi pagina 676)

73 Brahma „cu calități”, Principiul determinat (sk.). (vezi pagina 676)

74 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

75 non-calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 691)

76 calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 696)

77 Adam Protoplastes — „Adam cel dintâi plăsmuit”, omul primordial (gr.) (vezi pagina 671)

78 Brahma — Brahman (sanscr., neutru) — Principiul suprem, Realitatea necondiționată. (vezi pagina 676)

79 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

80 maya — māyā (sanscr., din rădăcina mā-, „a măsura”) — Puterea prin care Principiul produce manifestarea; de aceea ea este deopotrivă „iluzie” și „artă divină”. (vezi pagina 689)

13 ianuarie 1965

Sf. Vasile: "*Obscuritatea de care se servește Scriptura e o formă a Tăcerii*". Atunci strădăuința de a înțelege o Carte Sfântă, sau o doctrină, ar avea două etape: prima o înțelegere a acestei Doctrine, mergând de la sensurile cele mai exterioare până la cele mai interioare și esoterice; natural, aceasta cu mai multe subdiviziuni; o a doua etapă ar fi să iei obscuritatea ca atare ca suport de meditație, mai exact de contemplație a Supremului; refuzul de a înțelege chiar sensurile esoterice ale unei Scripturi, pentru a ajunge la Absolutul care depășește și exoterismul și esoterismul! Astfel numai contemplarea sensibilă a Coranului, simpla lui parcurgere intențională, fără descifrare, poate fi uneori superioară lecturei lui distinctive. În starea catastrofică în care se găsesc unii Tradiționaliști în lumea modernă, calea aceasta abruptă nu ar fi indicată? Foarte probabil, pentru că într-o situație disperată mijloacele cele mai extreme se impun irezistibil. Nu e o deșartă mărire, ci act de necesitate și de oportunitate.

[9 (13)]

14 ianuarie 1965

Un Buddha uriaș sculptat, pare-se, de-a dreptul în munte, în China; reprodus în "Esprit des Formes[8182]" a lui Elie Faure.

În figurile indiene sau sudasiatice ale lui Buddha aerul de extincțiune, Nirvana[8384], predomină; te aștepți în orice moment să dispară toată figura în vid.

În sculpturile cele mai reușite, acest moment suprem de dispariție e prins și fixat.

În Buddha chinez apare un surâs, pe care-l numesc teribil; n-am avut alt cuvânt mai adecuat. Căci pe Fața Supremului, apare Maya[85] fără să mascheze Supremul, și aici e miracolul artistic. Acest surâs e legătura, istmul între Absolut și Manifestare, fără ca aceasta să angajeze, nu numai Vidul ci chiar surâsul. Acesta e ceva mortal și îmbietor, de o universală bunăvoință și indiferență. Toate antinomiile i se pot aplica. Toată manifestarea, toate lumile, stau agățate de acest surâs ca de un fir mai subțire decât firul de paianjen, și nimeni nu îndrăznește să miște, să sufle măcar, pentru că simt că acest fir rupt, cad în Neant și Fața știe lucrul acesta și-i este indiferent cu o compasiune infinită. Și această spaimă e tot așa de mare, față de Polul Transcendent din dosul surâsului cât față de neantul de jos. E un surâs ceresc și infernal.

---

81 „Spiritul Formelor” (fr.) (vezi pagina 680)

82 Esprit des Formes — „Spiritul Formelor” (fr.) (vezi pagina 680)

83 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)

84 Nirvana — nirvāṇa (sanscr., „stingere”, ca a unei flăcări) — Starea necondiționată, dincolo de naștere și moarte. (vezi pagina 691)

85 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

15 ianuarie 1965

Guénon remarcă faptul că apariția, exteriorizarea mitului Graalului, a ocupat o epocă foarte scurtă, aproximativ 25 de ani (ultimul sfert al secolului XII și primii ani ai celui de-al XIII), de la Chrétien de Troyes până la Wolfram von Eschenbach.

Acum: tot Guénon spune: "certains pensent que Saint Bernard de Clairvaux est le prototype de Galaad, roi du Graal[86]"[87]. Atunci, am putea vedea în manifestarea Sf. Bernard, culmea Evului Mediu; Graalul manifestat și în exterior, dar existențial, fără știrea celorlalți, care beneficiau de el, de prezența lui, fără să-l cunoască. Dar această manifestare de la interior la exterior trebuia să ajungă necesarmente, prin faptul însuși al propagării ei, la rezorbirea însăși a centrului, rămânând în lume numai un substitut. Spun un substitut, nu un reziduu. Acest substitut, care era "ca și Graalul", care îl manifesta și îl învăluia în același timp, ducând la el, și interzicându-l profanilor, a fost Ordinul Templului, a cărui

[10 (14)]

Regulă a dat-o chiar Bernard Galaad. După moartea Sf. Bernard, a fost o nouă exteriorizare, de data asta mult mai puțin profundă, având un caracter folkloric, și având ca scop încredințarea legendei Graalului memoriei colective a oamenilor.

Deci trei etape: 1) câteva secole de prezență a Graalului în Occident, complet necunoscut înafară; 2) prezență și internă și externă în timpul Sf. Bernard care a pregătit și plecarea lui; 3) încredințarea Graalului memoriei colective, în manifestarea literară a legendei.

16 ianuarie 1965

Contra părerii că sacramentele obișnuite ale Creștinismului ar fi suficiente pentru agregarea cuiva la esoterismul creștin și dreptul de a-i practica tehnicile.

Admițând că la început sacramentele erau inițiatice, cu răspândirea providențială a creștinismului în mase enorme de oameni, acest caracter esoteric s-a evaporat, rămânând numai o adaptare a sacramentelor.

Partizanii acestei doctrine nu trebuie să ceară dovedirea acestei readaptări care e quasi imposibilă, căci s-a putut face într-o epocă din care nu știm nimic, și din care nu a rămas aproape nici un document scris; probabil că nici nu a existat, lucrurile fiind arcane. Partizanii deci, trebuie ei să dovedească faptul că readaptarea nu a avut loc, ceea ce natural, e imposibil.

Această readaptare e dovedită a posteriori și indirect prin faptul că actual există rituri inițiatice care nu fac, double emploi[88][89][90][91], cu riturile exoterice și

86 ...unii gândesc că Sf. Bernard de Clairvaux este prototipul lui Galaad, regele Graalului.
87 „unii socotesc că Sfântul Bernard de Clairvaux este prototipul lui Galaad, regele Graalului” (fr.)
88 „folosire dublă”, repetiție inutilă (fr.). (vezi pagina 679)
89 „Folosință, rol” — aici: dublură (fr.). (vezi pagina 679)
90 double emploi — „folosire dublă”, repetiție inutilă (fr.). (vezi pagina 679)
91 emploi — „Folosință, rol” — aici: dublură (fr.). (vezi pagina 679)

sunt net despărțite de ele; faptul de asemenea, că laicii pot transmite inițierea când au dreptul.

17 ianuarie 1965

Alchimistul transformă plumbul în aur; o esență nobilă și luminoasă, intelectul pur. Analogia în sensul invers: subțirimile cele mai transcendente se reflectă, mai exact devin materiile cele mai greoaie, mai vile, mai inerte. Coranul care devine carnea Profetului.

Ce asceză interioară e cea mai indicată pentru această transformare? După impresia mea, să nu lucrezi niciodată direct cu substanța afară de cazuri de practici excepționale tantrice[92], și chiar atunci, tot intelectul ține hățurile: o deșteptare a lui Kundalini[93] e catastrofică dacă în prealabil omul nu a

[11 (15)]

actualizat centrul lui intelectual care să lucreze ca un magnet, asupra naturii formale a substanței.

Trebuie separată inițial esența de substanță, învălmășite în căderea materiei. Asta cere o asimțire a Principiului, în simbolismul substanței, deasupra noastră, deasupra nu numai a corpului fizic ci și a celui psihic. Atunci se drenează încet, insensibil, suaviter magno cum ingenio[9495], toate elementele intelectuale înlănțuite în promiscuitatea Haosului, în patria lor originară, în habitatul lor primitiv, inima și creerul (fizice și subtile). După aceea, substanța rămasă singură, trebuie lăsată în plata Domnului, să fiarbă în zeama ei și să putrezească, pentru ca puterile care-i sunt ei însăși proprii și definitorii, să se unească într-o hierogamie, cu Domnul lor. Dealtminteri asta o și cer, și e finalitatea lor. Deci, sub nici un cuvânt nu trebuie să te concentrezi asupra procesului de transmutațiuni ale Materiei, ale lui Prakriti[96], aproape tot așa de neinteligibile ca și ea, căci riști să te prindă în inelele și svârcolirile lor, fără leac. Centrat pe Purușa[97], toate aceste svârcoliri oarbe, toate aceste recăderi radioactive, capătă o formă de vibrațiune spiraloidă, armonică, exultantă, ascendentă, cu alte cuvinte devine o secțiune, o specificare într-un anumit individ a Vortexului Sferic Universal; dar prin raionarea ei asupra lumii exterioare, actualizează și în afară, în ambianță acest Vortex, în care toate își urmează calea spre propria lor perfecțiune.

18 ianuarie 1965

În privința Zenului trebuie ținut seama de mai multe date imediate. Mai întâi, practica lui nu e posibilă cu eficacitate decât într-o ambianță Zen și, foarte probabil, în jurul unui mare maestru Zen. Apoi, printr-o aspirație extraordinar de intensă, care "sucește măruntaele intime de nouă ori și mai

92 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
93 energie subtilă la baza coloanei vertebrale (sk.) (vezi pagina 687)
94 Suav și cu mare ingeniozitate.
95 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)
96 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
97 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

mult", printr-o îndelungă deplasare a centrului de gravitate al ființei, nu numai pe planul subtil dar chiar pe acel spiritual, care e acela al "deplasării luminilor" din Kabbala[98] judaică, printr-o epuizare a organismului prin trăirea antinomiilor, mai ales epuizarea agitației mentale prin încercarea zadarnică, fără ieșire, de a le rezolva în planul dialectic-mental, ajungând deci pe o cale indirectă la realizarea primului aforism din Yoga-Șastra[99] a lui Patanjali: "Yoga citta-vriti-nirodah[100][101]", individualitatea integrală ajunge la o stare de suprasaturație, la o stare

[12 (16)]

explozivă, în care orice eveniment exterior, vorbă, gest, declanșează Satori[102].

Acuma, e posibil unui occidental să practice Zenul? Cu desăvârșire exclus unui profan, de genul acelora care practică Zenul așa zis, în țările occidentale unde are atâta vogă acuma. Nu duce la altceva decât la o detracare echivalentă cu aceea a practicii psihanalitice. Dealtminteri, foarte semnificativ, amândouă merg mână în mână, deseori. Dar pentru un occidental angajat serios pe o cale inițiatică? Principial da, având în vedere caracterul neritual și supratradițional al practicei Zen. Totul e să poată obține încărcarea intensivă absolut indispensabilă satoriului[103]. Atunci declanșarea acestuia e obținută, în lipsa unui Maestru, ca în Buddhismul extrem-oriental, printr-un Upaguru[104][105].

19 ianuarie 1965

Când un lucru de inspirație net satanică, nu e lipsit, ba chiar abundă, de o anumită frumusețe stranie și chiar de o anumită măreție, această frumusețe nu este a lui Satan, ci uzurpată. Natural: Satan nu se deghizează în înger de lumină? Satan nu e bun teologian?

Dar totuși cum o poate, nu în sensul strâmt, cum i-o permite Dumnezeu, ci cum poate avea discernământul frumosului ca să-l poată imita și uzurpa. Ar fi mai multe răspunsuri. Mai întâi, Satan are o funcțiune negativă în cosmos care este pozitivă; altfel existența lui n-ar fi o clipă conceptibilă. Satan e regentul lui Tamas[106], e Demiurgul. Or, *Tamas* în aspectul lui extrem care e acela de inerție și torpoare nu poate exersa nici o seducțiune, pentru că în cadrul acestora e Infernul însuși și în Infern Satana nu are de exersat nici o seducțiune. Dar sunt și alte aspecte ale lui *Tamas*, acela de pildă când produce ruptura echilibrului

98 „Yoga este oprirea agitațiilor minții” (sanscr.; Patanjali, *Yoga-Sūtra* I,2) (vezi pagina 706)

99 „Tratatul de Yoga” al lui Patanjali (sk.). (vezi pagina 706)

100 Yoga citta-vriti-nirodah — „Yoga este oprirea agitațiilor minții” (sanscr.; Patanjali, Yoga-Sūtra I,2) (vezi pagina 706)

101 Kabbala — qabbalah (ebr., „primire”, de la qibbel, „a primi”) — Esoterismul evreiesc, numit astfel fiindcă se transmite din gură în gură, nu se deduce. (vezi pagina 685)

102 iluminarea (vezi pagina 697)

103 „Învățător ocazional” — cel care, fără s-o știe, aduce o învățătură (sk.). (vezi pagina 704)

104 iluminarea (vezi pagina 697)

105 Upaguru — upaguru (sanscr.) — „Învățătorul ocazional”: omul, întâmplarea sau lucrul care, fără să știe și fără să aibă funcțiune, îți dă în clipa potrivită învățătura de care aveai nevoie. (vezi pagina 704)

106 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

celor trei Gunas[107] în Indistincțiunea lui Prakriti[108], căci el o produce; or, această ruptură e o sfâșiere care are o asemănare uimitoare cu sfâșierea Sacrificială a Logosului, sau mai bine zis, e contrapartea ei nocturnă, ca Ianus-ul Mikael-Samael, în Fața lui Metatron[109][110]. De data asta, și la această înălțime, frumusețea nu e uzurpată, ci e însăși aceea a propagării și alternării distributive a Yin-Yang[111][112]-ului. E natural atunci ca la gradele mult inferioare acesteia, să fie un reflex al acestei frumuseți sumbre. Devine satanică propriu zis și uzurpatorie, în măsura în care se pierde din perspectivă complementarismul ei cu

[13 (17)]

frumusețea pozitivă a lui Mikael[113], ceea ce e obișnuit în stările periferice ale manifestării, țesute din iluzie și ignoranță. Producerea manifestării nu mai e percepută la rangul Indistincțiunii, nu mai e perceptibilă, pentru că de mult s-a produs, în simbolism spațial și temporal, și atunci capătă caracterul ei de grotesc, de absurd, de negațiune pentru negațiune care produce inițial ruptura celor 3 Gune[114] și Manifestarea integrală. Dar dacă cineva pe planul nostru are cunoștiința chiar virtuală a aspectului superior și pozitiv al negațiunii? Pozitivează el prin asta pe Satan, integrându-l în Demiurg? E permis asta? Desigur, cu condiția să taci din gură.

20 ianuarie 1965

În punctele centrale ale stărilor de fire și în imediata lor apropiere, opozițiile apar ca niște complementarisme. Numai acolo, Satan, depersonalizat și sub aspectul de tendință își arată partea lui pozitivă, dacă se poate exprima astfel.

Primejdia însă e teribilă, ca în starea noastră de fire, unde mai toate complementarismele apar sub formă de opoziții, să cauți a pozitiva pe Satan, punându-l în complementar cu Binele. Or, e exact ce fac actualmente toate filozofiile vitaliste și în frunte, Existențialismul. În Existențialism, anumite frumuseți sunt de-a dreptul uzurpări; aici se poate vorbi fără metaforă de Diavol care se îmbracă în Înger de lumină. La asta e ajutat și de complicitatea Mayei[115] care totuși chiar în planul nostru, nu se poate identifica, fără abuz cu Satan și cu pompele lui. Dar Maya[116], cu fața ei îndreptată spre lume, are

107 tendințe primordiale (sk.) (vezi pagina 682)
108 îngerul Feței (ebr.) (vezi pagina 690)
109 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)
110 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
111 Metatron — (ebr.) — Îngerul Feței, „Prințul Chipului”, cel mai înalt dintre îngeri, identificat în literatura hekhalot cu Enoh cel înălțat. (vezi pagina 690)
112 Yin-Yang — yīn-yáng (chin.) — Perechea de principii complementare — pasiv și activ, umed și uscat, lună și soare — prin alternanța cărora se produce întreaga manifestare. (vezi pagina 706)
113 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
114 Mikael — Mīkhā’ēl (ebr., „Cine este ca Dumnezeu?”) — Arhanghelul al cărui nume este el însuși o întrebare retorică, adică negarea oricărei rivalități cu Dumnezeu: numele lui este răspunsul dat lui Lucifer. (vezi pagina 690)
115 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
116 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

tezaure de indulgență pentru cine creează, în calitate de cauză secundă, Existența. Îi dă toate prestigiile, toate seducțiunile, toată atractivitatea pe care o are ea ca față a Principiului.

Satan luând haina de Înger de Lumină, nu înseamnă o simulare a ceva ce nu există, ci preluare de către el din ambianța cosmică, a tuturor reziduurilor, a tuturor reflexelor de sus, tuturor aderențelor ce rămân lipite în lumea noastră după ce Spiritul a trecut. Sunt în sensul cel mai strict al cuvântului, coji, Klifoturi[117], și Satan, în acest hipostaz e același cu Adam Belial.

21 ianuarie 1965

Raportul dintre momeală și păcat e acela dintre virtualitate și efectivitate, pe planul realizării planurilor infernale. Aspectul

[14 (18)]

atractiv al momelii nu e o simulare a ceva neexistent de către Satan, ci o reală uzurpare a unor realități; și acele realități nu sunt altceva decât resturi rămânând agățate în natura lumii noastre ale unor atingeri, ale unor interferențe cu planurile paradisiace. Dar este și altceva mai grav: seducțiunile celui rău sunt constituite și din enorma masă de visărae, de onirism, de imaginație compensatorie a oamenilor. De aceea, gravitatea și primejdia vieții imaginative. S-ar părea că nu mai poate face nimănui rău afară de tine; în realitate aceste visări, aceste elemente imaginare, au și ele un grad de realitate obiectivă, și o dată scurse se integrează în Macrocosm și devin independente de noi. Atunci sunt culese, amalgamate unele cu altele, mai mult sau mai puțin coherent, și organizate în prestigii și miragii de Adversar; omul, cât de căzut este, mai are încă puterea asta demiurgică, care este inaccesibilă Regentului lui Tamas[118], care nu poate ști esențial și funcțional, ce este Anamnesis[119], și Nostalgia Paradisurilor și mai ales similitudinea de Chip și Asemănare cu Dumnezeu.

Deci, cea mai mare atenție la hemoragiile psihice și imaginative și la responsabilitatea pe care o avem și față de noi, și față de ceilalți. Trebuie mai ales reflectat că orice scurgere în acest sens, oricât de insignifiantă ar fi, cât de debilă pare, este conglomerată cu miliarde de alte elemente de aceeași natură, și ansamblul lor poate constitui un formidabil paradis artificial, creat *de toutes pièces*, de Adversar, și care ține în hipnoză, în transă infernală enorme colectivități de oameni.

22 ianuarie 1965

O întrebare: acela care procedează la golirea lui de el însuși și de orice alt lucru transmis pe senzații creează în el un vid. Or, vidul nu e o posibilitate de manifestare; prin urmare, pe măsură ce e realizat, e umplut compensatoriu de altceva; și dacă discipolul practicant știe ce vrea și e pe o cale autentică, vidul nu poate fi umplut de alte lucruri tot de natură creată, care tind, ele în primul

117 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)
118 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
119 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

rând să ia locul celor îndepărtate. E o chestiune de viveka[120][121], discriminațiune pusă la îndemână de toate disciplinele pur intelectuale din lume. Chiar dacă se produc strecurări, printr-o slăbire a concentrării, și mai ales prin subteranele subconștientului, sunt repede detectate și identificate și apoi expulzate. În rezumat și în definitiv, nu intră în discipol decât ce vrea el, numai exterioritățile cărora le este

[15 (19)]

complice într-o măsură sau alta. Dacă aspirația e sinceră, servită de o direcție doctrinară și de o voință ferme, infiltrațiile se fac din ce în ce mai rare, până când debilitate, dispar.

Atunci, necesarmente, în vidul astfel obținut, intră numai plenitudini spirituale, numai influxuri informale. Repet: necesarmente, vidul nefiind o posibilitate de manifestare. Și iată întrebarea: de ce Grația, deoarece influxul spiritual e necesitat? Mai precis, influxul spiritual nu poate fi diferit din cauza imposibilității vidului? Iată care ar putea fi răspunsul: în realitate vidul nu poate fi creat complet; chiar dacă cea mai mică impulsiune, cea mai fugară idee, cea mai vagă răbufnire a abisului sunt înlăturate, chiar permanent, încât să devie o a doua natură și să nu mai necesite voința omului, totuși mai rămâne în noi o substanță prakritiană[122], o materie primă sau secundă, nedetectabilă, ininteligibilă *et pour cause*, deoarece Prakriti[123] însăși e ininteligibilă. Cel mai calificat, cel mai desăvârșit jnanic[124][125] din lume, în procesul lui de realizare nu o poate identifica. Și atunci se produce situația asta desesperantă, descurajatoare pentru că, în primul rând incomprehensibilă, a individului golit de lumea asta, dar în care nu se instalează lumea cealaltă. E o pâclă, o senzație că te afli în limburi, o noapte lungă și fără nici un zori la orizont. Orice mijloace, volitive, intelectuale, dezidentificatoare, sunt inoperante. Atunci intervine Grația, care cu mijloace altele decât ale individului uman, alungă ceața, sau o face transparentă pe o durată mai mult sau mai puțin mare.

Dar, pe de altă parte, concentrarea pe Suprem, sau pe Ișwara[126], adică pe un plan care e deasupra polarizării în Purușa[127] și *Prakriti*, nu e suficientă să alunge ceața de care am vorbit, care e *prakritiană*? În cazul acesta nu intrăm în pură tehnică Yoga[128], adică, într-o disciplină, care aparent, nu ține seamă de elementul Grație? Nu o înlătură în fond, căci la gradul de Ființă, și cu atât mai mult la cel al Ne-Ființei, Grația însăși e cu totul altceva și se asimilează cu Posibilitatea totală și absolută.

120 discriminare (sk.) (vezi pagina 705)
121 viveka — discriminare (sk.) (vezi pagina 705)
122 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
123 Cel ce urmează calea cunoașterii, jnana (sk.). (vezi pagina 685)
124 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
125 jnana — jñāna (sanscr., din aceeași rădăcină cu gr. (vezi pagina 685)
126 divinitatea personală (sk.) (vezi pagina 684)
127 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
128 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

Dar și aici e Grația, căci Posibilitatea decide modul și forțele prin care se produce integrarea Yoghi[129][130]-ului.

Comportarea față de Grație, ar fi cam următoarea: cunoscând bine și inebranlabil finalitatea ta, să nu inferezi, să nu imaginezi, să nu preconcepi, să nu propui dinainte nimic, cum ea ar trebui să se producă, ci să lași Grația să te conducă

[16 (20)]

ca una ce știe mai bine calea, deoarece o privește de Sus în jos, și nu de jos în Sus ca tine.

Noțiunea de Grație mai actualizează, și ține la nivelul Conștiinței, libertatea totală a lui Dumnezeu, imposibilitatea de a-l determina, într-un cuvânt Infinitatea Lui. Or, orice devenire spirituală, de sus este Decret divin, realitate prin natura lui însuși; de jos, din cauza separațiunii dintre Subiect și Obiect, inerent în Dualitate, decretul, planificarea, are un caracter cantitativ, ireductibil Infinitului; tot așa de natural, nu are transparență, porozitate.

Trebuie să cerem Grația totdeauna, chiar integrați în Suprem căci acolo, devine Mărturisire, un mod de a cunoaște că Dumnezeu e Infinit și nedeterminabil.

24 ianuarie 1965

Simbolul de binecuvântare al ploii. Dhikr[131][132]-ul se ridică în sus ca aspirație spre Universal, unde întâlnind Cerul (Firmamentul mai exact, aspectul de diamant al Cerului) se condensează și cade înapoi sub formă de ploaie, care unește astfel toate puterile Cerului și ale Pământului în ea.

În om, ploaia produce unirea celor două naturi, esențială și substanțială.

Procesul s-ar analiza astfel: ploaia cade pe pământ creind astfel o tină primordială din care toate s-au făcut. Căzând în om, adică, mai exact pe învelișul lui psihic și fizic, cauzează o înmuiere, o humefacțiune, prin care și fizicul și psihicul își topesc nodurile lor cele mai inextricabile. Or, ce este un nod, decât încolăcirea sălbatecă și dezordonată a două tendințe contrare? Mai precis, înodate haotic și producând masa confuză, întunecată, inextricabilă, ininteligibilă a Haosului, a Abisului? Înodare produsă, nu sub influențele cerești, ci înodare de șerpi, prin ea însăși, pentru ea însăși, și care ține prizonieră Lumina cerească. Este un început de separațiune, de discriminare prin faptul însuși al aspirațiunii spre Universal, dar în nici un caz o liberațiune, fie ea măcar virtuală. E mai mult un strigăt. Răspunsul e ploaia, Disolvant universal, care topește spirele șarpelui înodat, și le topește existențial, adică în doza, în măsura, după natura fiecărei spire, care nici una nu seamănă cu alta. Inteligența noastră nu are aici nici o eficacitate și nici n-ar putea avea, rolul ei

129 cel angajat pe calea *yoga* (sanscr.) (vezi pagina 706)

130 yoga — yoga (sanscr., din rădăcina yuj-, „a înjuga”, „a uni”; înrudită cu lat. (vezi pagina 706)

131 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

132 dhikr — ḏikr (arab., „amintire”, „pomenire”) — Invocarea Numelui divin, metodă centrală a sufismului, corespunzând japa-ei hinduse, rugăciunii inimii isihaste și anamnezei platoniciene. (vezi pagina 678)

fiind doar acela de a asista lucid la enormul proces cosmic ce se produce; și această asistare, această

[17 (21)]

luciditate e aceia a Martorului impasibil, a lui Puruṣa[133], rol imobil prin excelență, care veghează numai ca toată uriașa masă vibratorie produsă prin ploaie, să-i păstreze direcția ascendentă, identică cu sensul dat unui foc de către un suflu ascendent. Dar miracolul procesului, mai ales în aspectul lui substanțial rămâne o enigmă veșnică pentru că ininteligibilitatea lui Prakriti[134] îi dă această natură, această coloratură.

25 ianuarie 1965

Când în loc de ploaie cade grindină? Mai întâi, să ne ferim, ca suspect, de ceea ce, aparent și din afară, pare evidența: aspectul malefic al grindinei. Nimic din ceea ce vine din Cer nu e negativ, chiar dacă e teribil.

Să nu uităm că Trăsnetul poate cade simbolic și sub formă de piatră, și atunci când cade sub formă de piatră e în fond foc înghețat, coagulat, adică o formă superioară a trăsnetului. În privința asta, de recitit articolul lui Guénon: "*Les Pierres de Foudre*".

În fond ceea ce cade din cer sub formă de piatră, nu e altceva decât fragmente, bucăți de Firmament. Or acesta, după Empedocle și Presocratici, nu e altceva decât Focul exaltat in divinis[135][136], la superlativ și devenit diamant. În același timp și eter.

Prin urmare, dacă grindina e teribilă, nu e din cauza unei inferiorități, ci tocmai pentru că este prea transcendentă, și nu rabdă promiscuitatea, comuna măsură cu pământul, cu lumea noastră, cu ambianța. E o prefigurare, o premonițiune, un Apocalips continuu, rupând continuitatea lumii, așa cum este ea acum.

Acuma, care e acțiunea care provoacă această reacțiune? Nu rugăciunile obișnuite ale oamenilor care atrag răspunsuri obișnuite. Fărădelegile lor? Desigur, dar nu direct, ci reacțiunile drepților față de ele, și mai ales, reacțiunile Naturii, insultată și pângărită. Pământul strigă către Cer, și numai el poate, fiind exactul lui complementar; numai între ei se poate stabili un dialog continuu, firesc, normal. Și pământul nu cere atât răzbunare cât restabilirea echilibrului, adică o intervenție compensatorie a Cerului, mai intensă, mai grea, decât răspunsul obișnuit, acela de ploaie și lumină. Deci grindina restabilește echilibrul, dar cosmic, în cercurile cele mai largi, chiar cu riscul, cu necesitatea, de a lovi parțial în aspectele

[18 (22)]

fragmentare ale lumii noastre. Nu este un semn și faptul că piatra lovește partea cantitativă a lumii noastre?

---

133 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
134 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
135 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
136 in divinis — „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)

26 ianuarie 1965

"*Aurul este argilă și argila este aur*".

În sensul cel mai exterior, ilustrele vorbe ale lui Ramakrișna au un aspect mai mult bhaktic[137]: orice valoare au lucrurile lumei acesteia, ele sunt inexistente față de Mamă, căreia i le aruncăm la picioare. (Se știe că după realizarea acestei concepții, Ramakrișna a aruncat în Ganga și argila și moneda de aur pe care o ținea în mână).

E posibil însă, mai mult, e obligatorie transpunerea pe planul metafizic a aforismului, ceea ce-l transformă dintr-o fervoare într-o afirmație riguros intelectuală. E curios, că adevărul de pe planul principial, nu e exact cu acela al cosmologicului, vorbesc de Cosmologia autentică, știință tradițională. În adevăr, din punctul de vedere al Cosmologiei, toate elementele lumii noastre se ierarhizează de-a lungul unei scări, mergând de jos în sus, dela cantitativ la calitativ. E un proces de transmutațiune din una în alta pe o scară insensibilă, culminând în metalele nobile, mai precis în aur, singurul metal răscumpărat, rămas primordial în lumea noastră, care însumează celelalte metale, rămânând finalitatea lor prin mai multe sau mai puține grade intermediare.

Metafizic, această ierarhie e de neprimit, pentrucă nu e adevărată. Ținând seama de lipsa de comună măsură a Principiului și a Manifestării, nu poate să fie o progresivitate de la una la Celălalt, oricât ar părea așa privit de jos în sus, și oricât ar fi de adevărat relativ. Atunci, aurul nu are mai mult Absolut (formula dealminteri absurdă luată ca atare) decât argila, ci are mai puțin relativ în el. Dar cum nu poate exista vid în manifestare, asta nu înseamnează că vacanțel de relativ îi ia locul Absolutului, ci că Absolutul are o prezență reală mult mai mare în aur, decât în alte metale, deși inaccesibilă sensibil. E prezență nesensibilizată, dar mult mai reală decât aspectul vizibil al aurului.

Dar aici, iar o analogie în sens invers. Toate lucrurile lumii sunt inexistente față de Principiu, privite în mod separat. Consecința riguroasă este că Principiul e tot așa de real, în fond, în argilă ca în aur, ceea ce ar părea că contravine celor spuse mai sus; Principiul n-are în el nici o gradare, evident, pe

[19 (23)]

de altă parte, graduarea lui nu e o realitate relativă decât privită din exterior. Atunci, aplicând și afirmația metafizică cea mai transcendentă, legea analogiei inverse, putem spune: Principiul e tot așa de Prezent în Argilă ca și în Aur, dar în Argilă e prezent prin Numele lui de Disamblanță pe când în Aur, prin Numele lui de Resamblanță, cu alte cuvinte e prezent în Aur ca Ființă și prezent în Argilă ca Ne-Ființă, adică prin "aspectul" lui cel mai transcendent, Absolut. Compensațiune riguroasă. Bineînțeles, la o mărturisire de fervoare și existențială, ca aceia a lui Ramakrișna pe malul Gangelui, afirmația că "Aurul este ca argila, și Argila este ca aurul" are un caracter globalist, și subtilitățile acestea, aceste distinguo[138][139] sunt preexistente, dela sine înțelese și "sacrificate", ca să spunem așa mărturiei metodice.

137 Calea iubirii și a devoțiunii (sk.).

138 „Distincție, deosebire” (lat.). (vezi pagina 679)

Din cauza omogeneității și continuității Naturii, elementele ei sunt în același timp ierarhizate și nule în fața Absolutului.

Am putea spune că ierarhia lucrurilor în lumea noastră, ba chiar ierarhia tuturor stărilor de fire, e încă din lumea noastră și se structurează de jos în sus, nu fără a fi pătrunsă de o tendință descendentă contrarie, coborând influxurile spirituale, și dându-i consistență și trăinicie. Dublă ierarhie, perfect valabilă, și indispensabilă de cunoscut, într-o știință relativ cosmologică. E un aspect a lui Solve[140] și Coagula[141], a Disipațiunilor și al Compresiunilor. La gradul Ființei, și cu atât mai mult la acel al NeFiinței, dualitatea dispărând (nu ca perspectivă ci existențial), dispar ierarhia, dar și posibilitatea oricărei ierarhii.

28 ianuarie 1965

Guénon reproșa lui Sch. că în considerațiile lui asupra lui Ramakrișna, "psihologiza prea mult". În adevăr, considerațiile, dealminteri extrem de ingenioase, subtile, chiar profunde și originale asupra lui Ramakrișna și mai ales asupra raportului ilustrului Paramahamsa[142][143] cu derivații din jurul lui, în special cu Vivekananda, sunt explicate extrem de captivant și convingător de Sch. dar într-o țesătură net colorată psihologic. Argumentele și convingerea finală pe care le imprimă sunt fără îndoială psihologice.

Acum, întrebarea capitală e aceasta: un jivan-mukta[144][145] are psihologie? Krișnamanu (expresia e a lui Guénon) putea fi analizat psihologic? Ceea ce trebuie să dea de gândit și să

[20 (24)]

impună o extremă prudență e faptul că atunci când Manu[146] are o viață exterioară și publică cu mare răsunet, cum a fost cazul cu Krișnamanu, nu poate apărea sub aspectul lui real, în starea lui spirituală, pentru că el și lumea exterioară se excludeau reciproc. De aceea, când un inițiat ocupă funcțiunea lui Manu e la Centrul invizibil și ocult al Roții Lumii. E în lume și nu e în lume. În mod obișnuit, individual, trăiește în lume cât mai șters posibil. Dar când, cum e cazul lui Ramakrișna e obligat să aibă viață exterioară, providențial, asta bineînțeles, pentru motive providențiale pe care numai el le înțelege, viața lui aparentă îi servește de cuvertură exterioară, care necesarmente e impenetrabilă. Or, în cazul lui Ramakrișna, cuvertura lui e bhaktismul[147] lui. A accentua asupra lui, a-l cerceta cu complezență, a spune despre el lucruri juste și admirabile, nu e totuși în fond, a cădea în cursă? Nu joacă *bhaktismul* lui

139 distinguo — (lat., „disting”) — Formula scolastică a disputei: nu se neagă teza adversarului, ci se arată în ce sens e adevărată și în ce sens nu. (vezi pagina 679)
140 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)
141 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)
142 „Lebăda supremă”, treapta cea mai înaltă a renunțării (sk.). (vezi pagina 693)
143 Paramahamsa — „Lebăda supremă”, treapta cea mai înaltă a renunțării (sk.). (vezi pagina 693)
144 eliberat din viață (sk.) (vezi pagina 685)
145 jivan-mukta — jīvan-mukta (sanscr., „eliberatul în viață”) — Cel care a atins Eliberarea fără să-și fi părăsit trupul; pentru el nu mai există nici înlănțuire, nici eliberare. (vezi pagina 685)
146 „Lebăda supremă”, treapta cea mai înaltă a renunțării (sk.). (vezi pagina 693)
147 Calea iubirii și a devoțiunii (sk.).

Krișnamanu, rolul pânzei roșii asupra taurului, care-l face să se năpustească totdeauna alături, pe când toreadorul se eschivează, umbră totdeauna insesizabilă? Spus altfel, dacă Regele Lumii trebuie să aibă în actualul moment ciclic, necesarmente, o cuvertură impenetrabilă pentru "ochii cei mai ascuțiți" și "intelectele cele mai sănătoase", nu s-ar putea infera, negativ, că această cuvertură a lui Paramahamsa[148] acoperea și învăluia cu triplul văl, o personalitate reală, așa de deosebită de aparența lui Ramakrișna, așa de surprinzătoare, că cea mai vie imaginație, călăuzită de cea mai autentică intuiție n-o putea presimți.

29 ianuarie

Repet: în orice jivan-mukta[149] individualitatea servește ca o cuvertură exterioară *personalității*; or, fiind cuvertură, după însuși sensul cuvântului acoperă, adică, în alți termeni, trebuie să fie cu totul altceva decât ceea ce acoperă. Nu e vorba numai de simplul fapt că Personalitatea e inefabilă, că este inaccesibilă simplului profan, și greu de asimțit chiar pentru alt inițiat. Dar individualitatea integrală e recuperată când se atinge centrul însuși al ființei, mai exact, al planului formal. Personalitatea e centrul total al Ființei. Prin urmare, prima e reflexul pe un plan al celei de-a doua. Or, orice reflex e totdeauna invers obiectului reflectat, și ca să dibuiești originalul trebuie o foarte subtilă, organică, arduă procedură de inversare care nu poate fi făcută decât de un inițiat având el

[21 (25)]

însuși o realizare considerabilă; și ceea ce găsește e numai o schemă, un hieroglif al modelului. Asta la orice om. La orice desăvârșit lucrul e mult mai clar, deși pe cale de realizare inițiatică el însuși, vede, ca să spunem așa, numai secțiunea transversală a Desăvârșitului, sau, cum spune Guénon, vede numai en tant que Rose-Croix[150]; ca să vezi și exaltațiunea lui, trebuie tu însuți să ajungi la centrul stării de fire, ca să poți ridica ochii de-a lungul Axei Verticale, cu alte cuvinte, să fi atins efectiv Perfecțiunea umană. Acolo, da, Ramakrișna era cunoscut.

În general, planul psihologic e puțin interesant în el însuși. Proliferează, se simplifică, se bifurcă, se trifurcă, etc. la indefinit. Nu capătă un oarecare interes decât în măsura în care e solicitat de tendințele inferioare și superioare, tamas[151][152] și satwa[153][154], și bineînțeles, în măsura în care aceste tracțiuni pot fi

148 Manu — Manu (sanscr., din aceeași rădăcină cu „om” în multe limbi indo-europene) — Omul arhetipal și Legiuitorul primordial al fiecărui ciclu; Manu-smṛti este codul atribuit lui. (vezi pagina 689)

149 eliberat din viață (sk.) (vezi pagina 685)

150 „în calitate de Rază-Cruce” (fr.)

151 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

152 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

153 sattva — sattva (sanscr., de la sat, „ființă”) — Prima dintre cele trei guna: conformitatea cu esența, luminozitatea, tendința ascendentă prin care ființa se întoarce către Principiul ei. (vezi pagina 697)

154 tamas — tamas (sanscr., „întuneric”) — A treia guna: obscuritatea, inerția, greutatea, tendința descendentă către limita inferioară a existenței. (vezi pagina 701)

depistate și identificate, lucru destul de greu din cauza îmbrăcămințiii și demersurilor pe care sunt nevoite să le îmbrace. La un Ramakrișna, unde aceste solicitări nu mai au loc, psihologicul e numai o irizare, sortită mai mult să acopere decât să desvăluie misterul central al lui Manu acelei epoci.

30 ianuarie 1965

"*Facă-se voia Ta*" cu implicația firească: "*și nu voia mea*".

Implicația aceasta trebuie repetată mental, dar la un moment dat încetează, căci metafizic e aproape blasfematorie și inutilă, căci îmi recunoaște existența în mine a unei voi. Or asta e pură iluzie, un prometeism zadarnic, căci voia lui Dumnezeu nu implică "tăerea voii" decât metodic și incipient, când omul are încă iluzia că există pe lângă Dumnezeu. E vorba de o iluzie îngăduită, pentru a se putea autodistruge prin mijloace sentimentale și existențiale, ca asceza.

Căci nu numai voia mea există iluzoriu; voia mea e coextensivă individualității mele; când am spus "*facă-se voia Ta*" am rugat pe Dumnezeu să-mi topească iluzia existenței mele individuale. Terminologia întrebuințată e de natură religioasă, cum e și necesar pentru Dumnezeul Personal, dar transpunerea pe planul metafizic e firească și se impune prin forța lucrurilor.

Dacă rugăciunea domnească nu adaugă: "*și nu voia mea*" este pe motivul că s-ar putea ivi primejdia unui complementarism, deci o comună măsură între voia lui

[22 (26)]

Dumnezeu și voia mea, quod absit[155][156], și natural între jivatma[157][158] și Atma[159][160]. Voia mea nu e un atribut al individualității mele, cum pare, privit de pe planul nostru de existență, așa că rugăciunea este premergătoare a unei meditații, apoi a unei contemplații a caracterului iluzoriu, a mea mai întâi, a lumii acesteia, a întregii Manifestări.

Primejdia de comună măsură e mult mai efectivă decât ar părea, privind superficial lucrurile, căci o rugăminte și o injoncțiune nu se pot adresa decât Dumnezeului Personal, adică lui Ișwara[161]. Or, în realitate, este efectiv o comună măsură între Ființă și Manifestare, prin faptul unei identice esențialități a lor. Pe cel mai mare Sfânt, această formulă îl duce la Ființă, dar nu mai încolo. Pentru asta, trebuie transpunere meditativă și contemplativă, și nu ritual, unde tot Tatăl Nostru trebuie să aibă o cursivitate și o fluență, neîntreruptă dela început până la sfârșit.

---

155 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
156 sufletul viu, individual (sk.) (vezi pagina 685)
157 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
158 quod absit — „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
159 jivatma — jīvātman (sanscr.) — Sinele în măsura în care apare condiționat de o individualitate: sufletul viu. (vezi pagina 685)
160 Atma — ātman (sanscr.) — Sinele, Spiritul universal, identic în toate ființele și cu Brahma însuși: „Tat tvam asi” — „Tu ești Aceea”. (vezi pagina 675)
161 divinitatea personală creatoare (sk.) (vezi pagina 684)

31 ianuarie 1965

Lumea este manifestarea Principiului; Numele este Principiul manifestat... Mai exact și mai total e tot Numele dar nemanifestat în hipostaza aceasta. Luat sub aspectul sensibil, Dumnezeu e prezent în Numele Lui prin instituțiune divină. Dar asta nu rezolvă misterul, din punct de vedere a Inteligibilității. (Misterul e indicibil dar inteligibil, cuvintele servind ca niște indicatoare). Dacă Dumnezeu poate fi realmente prezent în Numele Său, e pentrucă e realmente prezent în lume, într-un fel însă, extrem de greu și de arduu de detectat, pe când în Numele pronunțat, treaba e și făcută. Atunci, cum e prezent El, în lume? Prin aspectul tăcut al Numelui pronunțabil. Și aici, analogia inversă. În centrul lumii noastre, adică în om, Dumnezeu e prezent în ceva sensibil (Numele pronunțat, Eucharistia, etc.). În spirele periferice, adică în afară de om, în natură, de ex., Dumnezeu e prezent prin Marele lui Nume secret. Totul e să-l asimțești. E principalul mijloc inițiatic, mai exact, e chiar terminusul[162], când e realizat efectiv. Există o metodă pentru asta? Da. Să separi, distingând, Numele pronunțat, de Prezența care e în El, totuși rămânând unite. Ca cele două naturi ale lui Christos, Om și Dumnezeu, distincte și una. Când ai ajuns să distingi, intuitiv și existențial bineînțeles, și nu logic, Numele de Prezența lui, în

[23 (27)]

momentele tăcute ale dikhr[163]-ului, de ex., la extincțiunea lui, mai mult sau mai puțin timp prelungită, ai ajuns să găsești o punte, un suflu, o cărare șerpuită, care duce la Marele Nume indicibil, din lumea exterioară, Nume pe care Manifestarea nu numai că-l rostește, dar îl rostește ca o Mărturie, că acest Nume, în fond, e singura ei realitate, că îi dă consistența și continuitatea. Atunci, poți spune, că imobilitatea, atenția, tăcerea sunt și constitue Marele Nume Inefabil, și dacă poți să le realizezi și să le percepi în lumea asta, fără ca s-o părăsești, ci transfigurându-o, ai realizat Marea Operă. Imovilitatea fugii, tăcerea sgomotului, concentrarea dispersiunii, sfințenia blestemului, care și el e o Mărturie, și de cel mai înalt grad, șivaită[164][165]. Unitatea multiplicității, Unicitatea diversității. Perceperea Numelui și în mod purușian[166] și în mod prakritian[167]. În cele trei gunas[168][169].

MEMORANDUM

Se poate spune că omul în lumea asta este o albină a tăcerii; că e un misionat al tăcerii.

---

162 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

163 de la *Śiva* — calea transformatoare, care dizolvă aparențele (sanscr.) (vezi pagina 699)

164 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ (sanscr.) (vezi pagina 694)

165 tendințe primordiale (sk.) (vezi pagina 682)

166 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)

167 Grafie pentru *dhikr* — invocarea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 679)

168 șivait — śaiva (sanscr.) — Ținând de Șiva: calea transformatoare, a rigorii și a disoluției formelor, deosebită de cea vaișnava, a păstrării și a milei. (vezi pagina 699)

169 guna — guṇa (sanscr., „fir”, „calitate”) — Cele trei tendințe constitutive ale lui Prakriti, din a căror împletire se țese orice existență manifestată: sattva, conformitatea cu esența pură, tendința ascendentă, luminoasă; rajas,... (vezi pagina 682)

E o parafrazare a versului lui Rilke: "Die Menschen sind Bienen des Unsichtbares[170]. Aller der Unsichtbare ist das Schweigen selbst[171]"[172].

Prin tăcere omul integrează tot planul lui de existență în centralitatea lui, în Chintesență, fără să pună nici o intenție în asta, ci prin simplă luare de poziție, căci tăcerea e chintesența lumii acesteia prin existență.

Prin urmare, prin simplă centrare asupra tăcerii, în mod vibratoriu, tăcerea omului se integrează în câmpul de forță al tăcerii din lumea noastră, și din cauza centralității lui o însumează în el, o exaltează sacrificial spre Ceruri și răscumpără tot planul de existență.

[24 (28)]

1 februarie 1965

"Aucun être[173] ne peut en aimer un autre, au sens total du mot, s'il ne fait pas de lui un don libre à autrui. Ma main n'aime pas mon organisme. Seul un être indépendant de l'être aimé, peut aller vers celui-ci et l'aimer. Il fallait pour cela, que l'homme devint un individu et dans ce but, le moi devait pénétrer au sein du corps physique, éthérique et astral[174]"[175].

Aceste vorbe ale lui Steiner, își găsesc justificare, în necesitatea absolută a operațiunii fundamentale hermetice, Separațiunea.

Individul e separat de individ, într-o lume unde individualitatea e una din posibilitățile primordiale ale acestei lumi pentru că Cerul e separat de Pământ, Lumina de Întuneric, Pozitivul de Negativ, Masculinul de Feminin, pentru ca schimburile hierogamice între ele să se poată efectua cum trebuie, adică în deplina lor eficacitate. Se poate spune că Dumnezeu a separat Cerul de Pământ, pentru ca ele să poată să se iubească unul pe altul în toată plenitudinea, toată eficacitatea.

De aici, un corectiv și mai exact al cuvintelor lui Steiner. Dacă în lumea noastră, iubirea nu se poate schimba decât numai între indivizi, adică între ființe net separate una de alta, pe planurile superioare, această hierogamie se

---

170 Oamenii sunt albinele Invizibilului. Tot Invizibilul este Tăcerea însăși.

171 „Oamenii sunt albinele Nevăzutului. Iar tot Nevăzutul este însăși Tăcerea.” (germ.) — autorul însuși spune că parafrazează. **Rilke, scrisoarea către Witold Hulewicz, 13 noiembrie 1925:** *Wir sind die Bienen des Unsichtbaren* — „Noi suntem albinele Nevăzutului”; a doua propoziție îi aparține lui Vasile Lovinescu.

172 vers. **Rainer Maria Rilke** — nu un vers, ci o frază din scrisoarea către Witold Hulewicz din 13 noiembrie 1925, în care poetul își tâlcuiește *Elegiile duineze*: „Wir sind die Bienen des Unsichtbaren” — „Noi suntem albinele Nevăzutului”; culegem fără încetare mierea văzutului, ca s-o adunăm în marele stup de aur al Nevăzutului. [Rainer Maria Rilke, opera, germ.]

173 Nici o ființă nu poate să iubească o alta, în sensul total al cuvântului, dacă nu face din ea un dar liber celuilalt. Mâna mea nu iubește organismul meu. Numai o ființă independentă de ființa iubită, poate merge spre ea și s-o iubească. Trebuia, de aceea, ca omul să devină un individ și în acest scop, eul trebuia să pătrundă în sânul corpului fizic, eteric și astral.

174 „Nicio ființă nu poate iubi o alta, în sensul deplin al cuvântului, dacă nu se dăruiește liber celuilalt. Mâna mea nu iubește organismul meu. Numai o ființă independentă de ființa iubită poate merge către aceasta și o poate iubi. Pentru aceasta trebuia ca omul să devină un individ, iar în acest scop eul trebuia să pătrundă în sânul corpului fizic, eteric și astral.” (fr.)

175 être — (fr., „a fi”, „ființă”) — În citatele franceze din Guénon și Schuon, termenul tehnic pentru Ființă, primul grad al determinării Principiului; se cuvine deosebit de non-être, Non-Ființa, care îl depășește. (vezi pagina 707)

desăvârșește altfel, sub modurile acestui plan, dar se desăvârșește. Iubirea e paralizată, încatenată numai în Haos, adică înspre părțile infernale ale ființei noastre și ale Cosmosului. Deaceea Infernul e imposibilitatea de a iubi, deși paradoxal, separațiunea e împinsă acolo spre maximul ei; dar nu e separațiune subiect-obiect, Pozitiv-Negativ, ci e separațiunea inerentă cantității discontinue, a Materiei prime, unde elementul calitativ a dispărut complet, sau, mai exact, e în tendință de a dispărea.

La gradul infernului, complementarismul deci separațiunea nu mai e posibilă decât cu Paradisul. A se marca bine că aici, nu identific Paradisul cu Principiul Suprem, nici măcar cu Principiul Manifestării, ci cu, aproximativ, Informalul. Dar complementarismul acesta între Paradis și Infern, nu e posibil decât dacă integrezi Infernul în Manifestarea formală, ceeace e un lucru exact, ceeace însemnează în fond a reveni la complementarismul primordial, acela al Cerului și al Pământului. În

[25 (29)]

perspectiva aceasta Infernul, Moartea își pierd ghimpele și își iau locul natural în rădăcina tenebroasă a omului sau a Cosmosului.

2 februarie 1965

Ceea ce e admirabil în simbolismul pescuitului, e faptul că separațiunea "suaviter magno cum ingenio[176]" e indicată cu cea mai mare preciziune posibilă într-un simbolism de natură sensibilă. Mai sunt și alte simboluri în care acest fel de separațiune este indicat, dar sunt separațiuni naturale, inerente materiei în chestiune, de ex. separarea într-un vas a unei materii de densitate mai mică, de alta cu o densitate mai mare. În simbolismul pescuitului, separațiunea o face Pescarul însuși, adică cineva străin de operațiunea și de materia propriu zisă, și de aceea simbolul e mai metodic, mai vorbitor pentru acela care e pe o cale de realizare inițiatică, adică e pe cale de a opera în el însuși, cum pescarul în ape.

Mercur[177] nu se lasă separat de Saturn decât luptând; or trebuie pescuit cu un fir mai subțire decât o ață de paianjen, ceea ce însemnează că la orice svârcolire, firul se rupe, și peștele cade din nou în fundul apei, și lucrarea trebuie reîncepută. Atunci, singura soluție e să exersezi o fascinație asupra Mercurului, Peștelui, Balaurului, o adevărată incantațiune care-l vrăjește și-l ține imobil într-o extasă mortală nu pentru el însuși, pentru pozitivitatea lui, ci pentru lanțurile lui, pentru servitutea lui de care nu se mai poate lipsi, și care este adevărata fascinație, în sensul negativ al cuvântului, privatoare de intelect și de luciditate. Metodic, e rostul cel mai profund al dikhr[178]-ului. Altfel vorbind, e lira lui Orfeu și a lui Amfion care îmblânzea fiarele și edifica cetăți, adică transforma Haosul în Cosmos. Deci separațiunea e unul din momentele indispensabile ale acestei transformări. O chemare din vârful lui satwa[179]

176 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)
177 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
178 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
179 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

(Brahma), și tamas[180] începe să foiască străbătut de vibrațiuni, care-l transformă mai întâi în rajas[181][182] apoi în *satwa*, după textul vedic. Toate simbolurile converg spre același secret indicibil de reintegrațiune.

3 februarie 1965

Al-hayrah[183][184], pe care o menționează Burckhardt în prefața lui la "Les châtons de la sagesse[185]", este "perplexitate", "mirare", obținută prin întrebuințarea metodică a paradoxului care nu lasă nici un răgaz cititorului, devine o mișcare constantă

[26 (30)]

circulară în jurul unui punct mental insezisabil. Asta, spune Burckhardt, din cauza spiritului lectorului (și discipolului) natural înclinat să se fixeze pe o noțiune definită.

Metodă admirabilă și oarecum indirectă; sparge un edificiu de conformism logic pentru ca prin spărturi și prin ruine să poată pătrunde Transcendentul. Presupune o hipertrofie rațională și logică a practicantului care trebuie sfărmată prin orice mijloace psihice și mentale. Și oricine o întrebuințează în măsura în care suferă de tirania, de hipertrofia raționamentului. Dar în măsura în care nu suferă? În măsura în care excepționale facultăți contemplative, sau dacă termenul e prezumțios, reale facultăți contemplative, nu sunt grevate decât puțin și fără gravitate de spasmul logic, mai este necesar vârtejul acesta de antinomii, de paradoxe dezlănțuite? Nu e chiar uneori dăunător, sau cel puți fastidios și mai mult, deconcertant, ca o virtuozitate?

Altfel spus: această metodă poate fi identificată cu: neti, neti[186], adwaitan[187]? Nu cred. Neti[188][189] nu e punctul final al unor serii uluitoare de paradoxe. E constatarea calmă, necesară, posée[190][191] a falsei imputațiuni, a incomensurabilității Principiului față de Manifestare. Numai când această constatare e obținută catastrofic în planul formal, procesul inițiatic devine prăbușirea Sodomei și Gomorei. Transcendentul se înfățișează atunci teribil și destructiv cu fața lui de Kala-Mucha[192]. Dar când Universalul poate fi contemplat direct, în Esențialitatea lui, deasupra și principiu al tuturor

180 Grafie pentru *dhikr* — invocarea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 679)
181 Mercur — În alchimie, principiul pasiv, plastic, umed, corespunzând Substanței; împreună cu Sulful (principiul activ) și cu Sarea (rodul unirii lor) alcătuiește ternarul Operei. (vezi pagina 689)
182 rajas — rajas (sanscr.) — A doua guna: expansiunea pe plan orizontal, impulsul, pasiunea, agitația. (vezi pagina 695)
183 „Nestematele (chatoanele) înțelepciunii” (fr.) — titlul dat de Titus Burckhardt traducerii lui *Fuṣūṣ al-ḥikam* de Ibn ʿArabī
184 „nedumerirea”, „uimirea”, „perplexitatea” (ar.) (vezi pagina 673)
185 Al-hayrah — al-ḥayra (arab., „nedumerire”) — Perplexitatea, uimirea care îl cuprinde pe cel ce încearcă să cuprindă Esența. (vezi pagina 673)
186 „nu aceasta, nu aceasta; non-dualul” (sanscr.)
187 „așezată”, „calmă”, „lipsită de agitație” (fr.) (vezi pagina 693)
188 „nedumerirea”, „uimirea”, „perplexitatea” (ar.) (vezi pagina 673)
189 „Fața Timpului” — aspectul devorator, distructiv al Principiului (sanscr.) (vezi pagina 685)
190 nici, nici (sk.) (vezi pagina 691)
191 „Nu aceasta” — formula apofatică a Upanișadelor, *neti neti* (sk.). (vezi pagina 691)
192 mirare (arb.) (vezi pagina 682)

antinomiilor, nodurile, spasmele facultății discursive se topesc firesc și existențial în Suprem ca sarea în apă. Neti, Neti[193] nu e o metodă, ci o constatare, și aici deosebirea lui de hayrah[194][195] care e înainte de toate metodic, intervenind în centrul însuși al Manifestării și dinamitând-o. Nu este dinamitată în *Neti*; explozianea și topirea fiind metode diferite, și după părerea mea umilă, a doua e superioară primei. Al-hayrah[196] e excelentă pentru Occidentali, dar e curios, și nu te-ai fi așteptat să fie necesară și Arabilor care n-au servituțile dogmatice și raționaliste ale noastre.

4 februarie 1965

Corpul vital, eteric, nu poate primi amprentele corpului astral, subtil, dacă nu s-a despărțit de corpul fizic, mai exact le primește în măsura în care se separă de corpul fizic. Iarăși problema fundamentală a Separațiunii.

[27 (31)]

De unde voracitatea asta nestinsă a corpului fizic? A pune problema numai religios, însemnează a-l declara rău și ieșit din mâinile Satanei. Explicație justă în limitele ei, dar limitele nu sunt juste. Nu poți, examinând Manifestarea să întrebuințezi termeni de bun și rău, decât luând un plan de referință în mod arbitrar, și atunci încă, e preferabil să întrebuințezi termenii de pozitiv și de negativ, care cel puțin au un caracter net complementar, vizibil pentru orișicine.

Voracitatea lui tamas[197], a planurilor inferioare de existență e explicabilă și prin faptul că-și trag viața din planurile superioare, cauzale ale Firii. Planul vital și corpul nu-și au viața în ele însele. Dar lăsând caracterul catastrofic al acestui fenomen, din punct de vedere metodic-inițiatic, în măsura în care acest lucru se poate, ce lege a Cosmosului, ca lege naturală este respectată și aplicată când planurile inferioare absorb vitalitatea elaborată, izvorâtă din planurile superioare? E aceea a legii Substanței, a lui Prakriti[198], a Materiei Prime, care în ea însăși e amorfă, inertă și ininteligibilă, și dintr-o privațiune nu poate deveni ceva, decât în măsura în care e evertuată, prefăcută din Haos în Cosmos de Prezența Spirituală. Dar de ce acest lucru e catastrofic pentru un inițiat? Pentru că inițiatul nu se conformă Manifestării, în procesul ei expansiv și productiv, ci urmează o cale de integrare, involutivă, resorbtivă; apoi, pentru că *Prakriti* vrea abuziv rezorbția forțelor spirituale, adică ar vrea să le rezoarbă, rămânând mai departe amorfă și tenebroasă; numai la un grad superior al ei, are dorința de maternitate, conștiința de complementarism cu Purușa[199]. În planurile ei cele mai apropiate de Materia primă e vorace fără să

193 neti, neti — nici, nici (sk.) (vezi pagina 691)
194 hayrah — mirare (arb.) (vezi pagina 682)
195 posée — „așezată”, „calmă”, „lipsită de agitație” (fr.) (vezi pagina 693)
196 Neti — neti neti (sanscr., „nu aceasta, nu aceasta”) — Formula apofatică a Brihadaranyaka-Upanișadei: despre Sine nu se poate spune ce este, ci numai ce nu este, fiindcă orice determinare l-ar limita. (vezi pagina 691)
197 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
198 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
199 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

vrea să fie fecundă. E vorace și sterilă. Devine mamă fără voia ei și protestând, devorându-și copii. Nu vedem asta și în planurile relativ superioare (față de Materia primă) ale Firii? Intențiile ei sunt strict devoratoare. Dar prin această voracitate și devorare devine mamă; comprehensiunea, inteligența finalității ei, așa cum e voită de principiu i-ar micșora fecunditatea, care trebuie să fie ininteligibilă pentru a putea fi nelimitată. Chiar pe planul nostru de fire, se poate vedea încă un rest din această structură a lui *Prakriti*. Intelecțiunea nu trebuie să intervină pentru maternitate, din punctul de vedere al Femeii. Fertilitatea ei nu are nevoie de ea; când inteligența intervine are un caracter adamic și are atunci

[28 (32)]

un caracter care merge în sensul sterilității și extirpării germenului.

Altfel vorbit: Puruṣa[200] e Sacitananda[201], adică, aplicând aceasta la cele vorbite mai sus, fulgurațiunile emanate din Soarele Spiritual înspre Prakriti[202] sunt în același timp Intelect, Esențialitate și Beatitudine. Esențialitatea, privită astfel, se identifică cu Viața, bineînțeles în sensul în care Christos se afirmă Viață, căreia viața din lumea noastră îi e numai un aspect.

Deci fulgurațiunile ce cad pe *Prakriti* sunt structural *Sacitananda*. Dar *Prakriti* fiind ininteligibilă pentru că e neinteligentă, nu poate percepe în ele, nu poate resimți din ele decât elementul Sat[203] și acel de Ananda[204], și niciodată acela de Cit[205], Intelecțiune. Or, acest element *Cit* din producțiunile lui *Prakriti*, ignorat și neresimțit de ea, le dă posibilitatea să se despartă de ea, să taie cordonul ombilical care-i ține încă legați de mama lor. Proces de separațiune care-i produce furiile, senzația de intolerabilă sustracțiune, și reacțiunile ei la acestea, în același timp terifiante și rafinate în subtilitatea lor. Ignorând tot ce este în ele puruṣian[206], și ignorând prin structură și instanță divină acest element, e natural să resimtă despărțirea ca intolerabilă; separațiunea este pentru *Prakriti* ininteligibilă tocmai pentru că și ea este ininteligibilă.

Antinomia asta este și ea providențială, pentru că o uniune beatifică, consimțită, a lui *Prakriti* cu *Puruṣa*, așa cum există pe plan transcendental, ar face imposibilă producerea distinctivă a lumilor. În această producțiune distinctivă, cuplurile trebuie să fie numaidecât antinomice și opuse; complementarismul lor superior ar face imposibilă creațiunea distilată picătură cu picătură, cum o exigează identitatea între Posibilitate și Act, caracter pur divin.

200 ternarul divin (increat) (sk.) (vezi pagina 696)
201 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
202 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
203 Ființa (supremă) (sk.) (vezi pagina 697)
204 beatitudine (sk.) (vezi pagina 674)
205 conștiința divină (sk.) (vezi pagina 677)
206 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ (sanscr.) (vezi pagina 694)

6 februarie 1965

În mod obișnuit mă cunosc sub aspect de inerție, de torpoare, sau oricare ar fi, dar hotărât limitativ. Or, numai prin faptul că mă cunosc ca atare, că mă recunosc în toate limitațiunile și servituțile mele, însemnează că este în mine ceva care e nelimitat, suveran, liber, căci altfel, n-aș putea să recunosc limitatul. A dezvălui, a actualiza, a detecta acel ceva. Dar numai enumerarea acestor pro cedee, arată că metoda e strict inițiatică, acceptând deocamdată, dar fără să se lase

[29 (33)]

înșelat, iluzia că acel ceva, care e Atma[207], se găsește în centrul unor incinte concentrice, care trebuie trecute. O strictă iluzie, ca și iluzia separatistă.

Iluzia mentalului e explicabilă, dar ceea ce e angoasant, incomprehensibil, e iluzia existenței însăși, a *coșelor* noastre fizice și psihice, chiar după ce mental și intuitiv chiar, ai realizat, ai constatat, caracterul iluzoriu, de falsă imputațiune al lumilor și al nostru. De ce subsistă și persistă? Fiindcă, suntem necesarmente constituiți dintr-un termen purușian[208] și un termen prakritian[209]. Or, Prakriti[210] e ininteligibilă, și natural, orice în noi e făcut din substanță, participă la ininteligibilitatea lui *Prakriti*. Asta înseamnează, că *Prakriti* e ireductibilă, metodic și inițiatic la Intelect? Da, în morfismele ei. De aceea, nu trebuie permis ca *Prakriti* să fie productivă, pentru că producțiunile ei au o uriașă intensitate vitală, rebelă, ireductibilă, poate pe durata mai multor existențe. Trebuie să lăsăm pe *Prakriti* să moară de foame, să recadă în starea ei primă de indistincțiune, de atomizare, de cantitate discontinuă. În stare de Materie Primă, *Prakriti*, iluminată de Soarele Principial, devine Sofia[211][212], Oglinda Principiului. Trebuie omorâtă posteritatea lui *Prakriti*, copii ei. Pe Balaurul Primordial nu putem să-l omorâm, dar pe uriașii ieșiți din dinții lui semănați în pământ, putem. Suntem făcuți din ininteligibilitate, din somn și din vis, dar tocmai pentru că sunt ininteligibile, sunt cantitative, și ca atare sunt dărâmate, făcute praf, de o pietricică calitativă.

7 februarie 1965

A vedea Natura ca atare, divină? De aici toate ereziile panteiste și naturiste. Primejdia e cu atât mai mare cu cât această adorare a Naturii chiar deraiată, limitată, cuprinde o mulțime de elemente esoterice și inițiatice. Cultul mamei nu poate fi niciodată exoterism heretic ci numai esoterism profanat. Creștinește vorbind, Maica Domnului imediat ce-i iei Copilul Iisus din brațe, imediat ce-o desparți de complementarismul ei necesar (Iisus, Gabriel, Sf. Duh) devine

207 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
208 înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)
209 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ (sanscr.) (vezi pagina 694)
210 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
211 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
212 sofia — sophía (gr., „înțelepciune”) — Înțelepciunea divină, personificată în cărțile sapiențiale ca „meșteră” lucrând lângă Dumnezeu la facerea lumii (Pilde 8, 30). (vezi pagina 700)

incertă; după cum, separând prin necunoaștere, *Prakriti* de Puruṣa[213], nu mai poți vedea în ea decât tenebre și ininteligibilitate. Dar în ce constă fascinația, teribila ei atractivitate? Îți dă somnul, somnul rațiunii, îți crează o omogeneitate substanțială, ca a ei, căci devii ceea ce adori; îți promovează simțurile și în special sexul la rangul de

[30 (34)]

instrumente de cunoaștere, făcându-le extatice, căci asta e una din cele mai incontestabile puteri ale ei. Este portul oboselii psihice și fizice, și ca drept de intrare nu-ți cere decât virilitatea ta, și intelectul tău; și e foarte firesc: cere din tine ceea ce-i lipsește ei, elementele puruṣiene[214] din tine, intelectul și bărbăția; și după ce te-a emasculat și ți-a stors creerul ca o lămâie, te integrează, nevrednic, în una din vibrațiunile ei, neautonom, incapabil pe totdeauna, de facultate eliberatoare, de a te pune față de orice, independent și lucid. Și nu meriți mai mult, căci n-a mai rămas din tine decât substanță, și singura caritate pe care o mai poate avea față de tine e aceea de a te dezintegra. Prakriti[215] în ea însăși, nu în corelațiune cu Puruṣa[216], îi cere de la acesta numai "senzația" de a fi, nu vrea creațiunea, al cărui caracter calitativ nu-l înțelege și nu-l suferă. Creațiunea, probabil că o miră și nu o suferă, și e sigur că nu vede în ea decât cantitate; ori un șobolan ori un înger sunt egali în fața ei. Transformarea ei din Haos în Cosmos, e o suferință pentru ea, o violentare, un rapt; i se fură ceva care e transformat în ceva pe care nu-l înțelege. De aceea, așa e vrea să facă contrariul. Să fure de la *Puruṣa*, elementele fără de care nu are "senzația" (căci tot ce poate resimți e ceva echivalent cu senzația) existenții; odată extirpate, furate, răsplătește pe victimă, reducând-o la unitate cu ea, la cosubstanțialitate, ceea ce crede probabil că e mare răsplată și cinste, întrebuințând un simbolism omenesc, pe care e perfect legitim să-l extinzi.

8 februarie 1965

Toate acestea se întâmplă, bineînțeles, numai între Cer și Pământ; la gradul lor, dezordinele se reintegrează în ordinea universală, de n-ar fi decât pe motivul că *Puruṣa*, in divinis[217], e inalterabil, inaccesibil lui *Prakriti*, en tant que tel[218].

Se poate spune că *Puruṣa* nu e înghițit de *Prakriti*, decât în măsura în care consimte, și asta ne aduce la sacrificiul perpetuu al lui *Puruṣa*. Or, acest sacrificiu e consimțit, lucid și deliberat făcut, model desăvârșit al tuturor călătoriilor infernale. De aceea fragmentarea lui Adam Protoplastes[219]; aceste fragmente însă sunt numai acele posibilități din *Puruṣa* care concernă Manifestarea, fragmentarea neafectând Fața Lui impasibilă și imuabilă, adică

213 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
214 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ, al manifestării (sanscr.) (vezi pagina 695)
215 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
216 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
217 „în cele divine”, la nivel principial (lat.) (vezi pagina 684)
218 „ca atare”, „în sine” (fr.)
219 „Adam cel dintâi plăsmuit”, omul primordial (gr.) (vezi pagina 671)

cea mai importantă. Fragmentele acestea sunt posibilitățile de manifestare care vor actualiza, prin pogorâre, aspectele substanțiale complementare, origine a tuturor

[31 (35)]

lumilor. Puruṣa[220] știe asta, însă Prakriti[221] nu o știe. De aceea, solicitarea de către ea a acestor fulgurațiuni de viață, cu atâta aviditate, cu așa sete nestinsă.

În realizarea inițiatică, care reproduce invers procesul manifestării, și care pentru asta este atât de intolerabilă lui *Prakriti*, separațiunea elementului esențial de elementul substanțial, învălmășite împreună, nu atrage revenirea celor două termene pe pozițiile lor incipiente, pentru că o repetiție nu e posibilă, ci distilarea subtilă și lentă a lui Yin[222] în Yang[223], pentru că așa e norma. Dhakirul[224] nu se castrează de *Prakriti* a lui, prin ascensiune contemplativă, ci o universalizează, până la integrațiunea totală a pasivului în activ si Dieu le veut[225]. Există o castrare, în sensul invers, prin disoluțiunea activului în pasiv, a masculinului în feminin. În primul caz, Intelectul recupera Existența, și Intelectul fiind riguros totul, nimic nu rămâne în afară; în al doilea, Ininteligibilitatea devorează, nu integrează, expropiază, castrează, pentru că în *Prakriti*, termenul final nu poate fi decât atomizarea, Cantitatea pură, Materia discontinuă. Și asta nefiind firesc, cum e convertirea celor trei Gune[226], una în alta, de jos în sus, procesul capătă un caracter de urgie, de blestem, de desnădejde; Lasciate ogni speranza[227]...[228][229] Cum s-o mai aibă, dacă nu e cine s-o aibă?

9 februarie 1965

Separațiunea trebuie să fie de principiu, nu dela caz la caz, căci nu-i este dat minții omenești celei mai subtile, să distingă în creatură, doza de esență și substanță exactă, și chiar dacă ar constata-o, discriminarea nu poate deveni existențială, adică să traducă în fapt separațiunea. Aceasta nu se produce decât în urma unui amr[230] divin. Numai prin faptul că inițiatul ia martor pe *Puruṣa*, metamorfoza lui *Prakriti* începe și se produce, cu o suavitate, cu o ingeniozitate, care nu este a omului, ci acțiunea de prezență a Spiritului.

De aceea, nu din încumetare și orgoliu, discriminarea numai morală nu este suficientă, căci nu duce la transformare, ci din morfism, în morfism, pe o cale în

220 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
221 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
222 „Lăsați orice speranță” (Dante, Infernul, III, 9).
223 „dacă Dumnezeu voiește” (fr.)
224 „Lăsați orice speranță...” (it.; Dante, *Infernul* III, 9 — inscripția de pe poarta Iadului) (vezi pagina 687)
225 principiu feminin (chin.) (vezi pagina 705)
226 principiu masculin (chin.) (vezi pagina 705)
227 cel care practică pomenirea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
228 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
229 Lasciate ogni speranza — „Lăsați orice speranță...” (it.; Dante, Infernul III, 9 — inscripția de pe poarta Iadului) (vezi pagina 687)
230 „poruncă”, „ordin divin” (ar.) — *amr*, Comandamentul creator (vezi pagina 673)

care numai indefinitatea se desfășoară înaintea ochilor noștri, și nu Infinitatea. Aceasta e un cadou al zeilor care ne-o transmit din Cer, ca intermediari. Pe planul orizontal, o impulsiune volitivă întâlnește o altă impulsiune volitivă; chiar dacă e mai puternică, nu știi cât timp va fi mai puternică, și faptul că e morală, pozitivă, nu dă nici o

[32 (36)]

garanție, căci amândouă impulsurile au o comună măsură și asta e decisiv, contra moralei. Ea poate inhiba, nu poate transforma, căci pe planul nostru, bunul și răul sunt inamici.

Aplicând asta la Macrocosm, nici un fel de organizare socială, nici cea mai uriașă desfășurare de voință, de abnegațiune, de perseverență, nu poate duce la stabilirea Cetății Soarelui, pentrucă sforțarea merge spre suprimarea unuia din cei doi termeni ai opoziției, care în realitate sunt complementari. Ceea ce a putut face iluzia, este că adeseori, termenul pozitiv al unui cuplu de complementare, a fost luat ca simbol al Principiului lor comun (de ex. Cerul, Ziua, Soarele, Bărbatul). Oamenii au luat lucrul în sensul literal; asta e una din cauzele degenerescenței lumei moderne. De aici, necesitatea absolută a unei Instituții supraumane, care prinde societatea, ca o plasă.

Tot așa în Microcosm, e vană și fără ieșire orice sforțare de a face să triumfe binele asupra răului în noi, dacă în același timp, conștiința Absolutului, nu se țese, și nu este în filigrana luptei noastre, care astfel dusă nu distruge răul ci-l distilează în Universal.

10 februarie 1965

O dată separațiunea realizată, care e cauza spaimei fundamentale ce cuprinde pe discipol și de care, unanim, vorbesc toate textele inițiatice? Disparția iluziei vieții ordinare, pe care e țesută viața mai tuturor oamenilor, mai mult solicitați decât încorporați în stările inferioare sau superioare de fire, în această lume. Transferul centrului de conștiință se face, în majoritatea cazurilor, postum.

Nu numai că e o cădere în gol, dar golul acesta e un haos, acela al lui Prakriti[231], al Rădăcinei tenebroase a lumilor; căderea se face în incomprehensibil și în vortexul agonic al existenței. Asta însă pentru lumea obișnuită; ceea ce ne preocupă aici, e însă un caz cu totul special, e cazul inițiatului care face deliberat separațiunea Cerului de Abis, în cadrul, și ca o etapă primă și necesară în procesul de realizare inițiatică. Or, această deliberațiune, această premeditare presupune o luciditate a priori[232], fără de care operațiunea este inconceptibilă. Această premeditare lucidă, această luciditate continuată și menținută în tot timpul procesului de realizare, constitue o pârghie pe

[33 (37)]

care nimic n-o poate suprima, și pe care toate uraganele Cosmosului inferior n-o pot sminti în imuabilitatea ei.

231 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
232 a priori — „mai înainte de orice”, din principiu (lat.) (vezi pagina 671)

Căci, dacă Manifestarea e iluzorie, iluzorii sunt și spaimele ei care apar deci ca atribute secundare ale ei, adventicii. Dar și în abis se aplică analogia în sens invers. Pe când ontologic, Prakriti[233] domină și precede spaimele ei, existențial, adică inițiatic, spaimele lui *Prakriti* sunt stăpânite numai printr-o rigoare de erou solar, caracterul iluzoriu al Substanței e realizat printr-o singură reflexiune și o singură trăsătură de condei. De aceea, încă odată, în realizarea inițiatică nu trebuie procedat distinctiv, distilând Infernul cu picătorul, ci global și sintetic. Manifestarea și Rădăcina ei tenebroasă, *Prakriti*, sunt iluzorii; prin urmare, oricât de terifiante ar fi, iluzorii sunt și furiile ei; își pierd spaimele, numai prin faptul conștiinței că, în ultima analiză, sunt provocate prin acțiunea de prezență, de simpla atenție a lui Puruṣa[234], atenție asupra lui și nu asupra perechei sale; e singura metodă prin care *Prakriti* devine inteligibilă și se reintegrează în originea și finalitatea ei.

Atitudinea trebuie să fie aceea a lui Daniil și a celor doi tovarăși ai săi în cuptorul de la Babilon. Sunt în mijlocul focului, sunt linși de flăcări; nu sunt atinși, nu sunt afectați de ele, pentru că nu există; e lipsă de comună măsură între ei și cuptorul încins, sau, mai bine, sunt atinși de flăcări, dar ei le însumează, le încorporează ființei lor, rectificându-le, și însumându-le virulența, robustețea și chiar esențialitatea. Dar asta, numai pentru că nu le văd, nu printr-o operație de exorcizare, de neutralizare, cu toate că și asta e posibil la gradul unei științe tradiționale secundare. Incombustibilitatea, de obicei e raportată la un mare grad de realizare inițiatică, dar a te considera incombustibil, chiar de la începutul căii, nu e o metodă de realizare și ea, poate cea mai bună și mai eficace?

Tot așa în vechile mistere: în timpul voiajului infernal, la orice spaimă, la orice năvală, la orice cotropire, inițiatul făcea apel la Tăcere ca la o divinitate tutelară. Și toate furiile se potoleau. Tăcerea e aspectul suprem al Verbului; în lumea noastră, elementul care suportă și manifestă Verbul este Eterul. Or, acesta e central, pentru că e chintesențial. Se află la mijlocul crucii, care se înscrie într-un plan orizontal de existență. Toate vicisitudinile acelui plan de existență dispar existențial în centrul lui, pentru ca o vicisitudine, definitoriu, nu

[34 (38)]

e decât rezultatul unei polarizări, care îi stă la bază. Și orice cuplu de opoziții, de complementare, dispare în punctul central al planului, adică în lumea noastră, punctul unde se află Akaṣa[235]. "*Refugiază-te în lumea tăcerii, cea mai bună!*" spunea Goethe.

Din toate perspectivele, din toate punctele de plecare ajungi la aceeași încheiere. A nu te pune în comună măsură cu Prakriti[236], pentru că, nici Principiul nu are comună măsură cu Manifestarea. Prin urmare, nu e jactanță,

233 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
234 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
235 *ākāśa* — Eterul, cel dintâi dintre elemente, suportul sunetului (sanscr.) (vezi pagina 672)
236 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

ci simplă smerenie. Dar smerenie intelectivă. E o constatare de realitate; asta e realitatea, nu pot să spun că este o alta. Se produce atunci o liniște de sfârșit de lumi, o muzică a integrațiunii, care cu timpul e detectată când vrei.

12 februarie 1965

Se aduce acuzație tradițiilor de formă metafizică faptul că neagă răul; li se impută asta ca imoralitate, sau amoralism, deci ca o lipsă de umilință. Dar găsim la un mare metafizician, cel mai mare Maestru Spiritual musulman, așa de grijuliu să menajeze pe ulemale[237][238], să nu ciocnească exoterismul de afirmații peremptorii și fulgurante ale esoterismului, afirmațiunea că Iblis[239] e numai un fragment al lui Dumnezeu și că n-are natura sintetică a lui Adam. Asta îl arată oarecum "one-sighted[240][241]" și obligat să-l dărâme pe Adam, prin însăși incomprehensiunea lui.

Foarte adevărat, dar Șeichul Akbar spune totul? Nu, omite ce e mai interesant poate, dar asta nu împiedică pentru cine vrea să vadă mai mult, să vadă implicațiunile neexprimate în fraza lui. Am impresia că Muhyi'Din, are o anumită tactică de a interfera exotericul cu esotericul, într-un fel special al lui, adică, a lăsa să se înțeleagă, a li se da posibilitatea să se infereze toate implicațiunile unor afirmații. Nu e vorba de partea de inexprimabil din ele, ci lucruri care, din contră, se pot perfect formula, dar care sunt trecute sub tăcere din motive de convenință, ținând seamă de ambianță și împrejurări.

În adevăr, Adam e sintetic, în lumea lui, în lumea noastră, pe când Iblis e fragmentar și periferic. Dar lumea lui Adam nu e toată lumea, și există o indefinitate de planuri de existență, unde locul central al lor, e ocupat de alte ființe și unde Adam e la rândul lui periferic. Atunci, necesarmente, prin însăși continuitatea stărilor de fire, Iblis, adică spiritul de negațiune, trebuie să aibă un plan de existență unde e el central. Că acest

[35 (39)]

plan, e acel al negațiunii și al unei tendințe negative nu are mare importanță metafizic. Principalul e, ca să spun așa, dharma[242] acestui plan, necesitatea lui în economia universală, căci funcțiunea de Adversar, este absolut necesară pentru subsistența lumii, căci le dă consistența și iluzia că există prin ele însele. Or, iluzia e reflexul pe planul nostru al Inexprimabilului divin; în al doilea rând, implică libertatea de alegere, care, iarăși, e expresia în lumea noastră a absolutei Libertăți divine. Din asemenea perspective ce mai rămâne din Satana religiilor? Riguros nimic.

237 „cu o singură vedere”, unilateral (engl.) (vezi pagina 692)
238 *‘ulamā’* — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)
239 one-sighted — „cu o singură vedere”, unilateral (engl.) (vezi pagina 692)
240 ulemale — învățători ai legii (arb.) (vezi pagina 703)
241 Iblis — (arab., din gr. (vezi pagina 683)
242 „lege”, „natură proprie”, rostul propriu al unei ființe sau al unui plan (sanscr.) (vezi pagina 678)

13 februarie 1965

Definiția lui Satan ca Adversar, implică și pe aceea de negator. Lucrul e foarte simplu în religie. Metafizic însă, nu trebuie să se uite că două sau mai multe negațiuni dau o afirmațiune; nu numai atât, o afirmațiune rezultată din două negațiuni, e superioară unei afirmațiuni simple căci nu are limitațiunile acesteia. Afirmațiunea ieșită din două negațiuni e riguros inexprimabilă; ce mai rămâne atunci din definirea tranșantă, peremptorie a Adversarului? Asta arată prudența, precauția, perspicacitatea cu care trebuie să procedăm când vrem să vedem natura forțelor de adversitate; și mai este o primejdie mai mare decât toate; aceea, de a subestima gradul de realitate al lui Satan, al cărui principal scop este, cum s-a spus de atâtea ori, să se facă negat de victimele lui.

În definitiv, toate acestea sunt lucruri care trebuie constatate, formulate, dar nu trebuie să insiști asupra lor: non regionam de loro, ma guarda e passa[243][244]. Nu trebuie insistat pentru că posibilitățile de iluzie sunt imense la fiecare pas, iluzie mai întâi intelectuală, apoi, trăgându-le după ea, iluziile simțurilor și comodităților lor. Nu trebuie nici odată uitat că drumul realizării inițiatice e riguros contrar aceluia al producerii manifestării; e limitat prin jos. Trebuie constatat global gradul de realitate al forțelor de adversitate, adică ce reprezintă din atotposibilitate, și asta e tot. A constata că ceva e o iluzie, și apoi că o iluzie nu e chiar iluzie, este o operațiune sintetică, cere o luare de poziție apriorică, prin urmare e metodică. Realizarea e limitată la dreapta, la stânga, în față, în spate, în jos; e deschisă numai în sus. Nu e asta definiția unei raze privită de la circumferință spre centru? Odată ajuns în centru, poți să privești în jos și să vezi realitatea așa cum e ea

[36 (40)]

efectiv, în Principiu și în lume; iar, dacă, în cursul drumului, împrejurările ne fac să formulăm constatări de felul celor de mai sus, trebuie s-o facem ca și cum am fi de pe acum în centru, ceea ce implică o realizare virtuală. Că Satan se rezoarbe, se topește în Oceanul Mayei[245], e just; dar ca să poți repeta fără primejdie operațiunea intelectuală a constatării acestui fapt, trebuie să călărești tu însuți pe Maya[246], cal primejdios și năravaș pe care, dacă afirmi că-l stăpânești, te descalifici prin însuși faptul acesta.

14 februarie 1965

243 „Să nu gândești la ei, privește și treci” (Dante, Infernul, III, 51).

244 „nu vorbi de ei, ci privește și treci” (it.; Dante, *Infernul* III, 51 — forma corectă: *non ragioniam di lor, ma guarda e passa*)

245 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

246 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

"Si Dieu ne pénétrait pas de sa «Forme» l'existence, le monde ne serait pas[247]...[248]" Apoi Șeichul Akbar adaugă această frază deconcertantă: "les deux dépendent l'un de l'autre[249]"[250].

La prima vedere, ar părea o profesiune de credință panteistă, și lumea și Forma divină având comună măsură între ele. Ce poate însemna asta? Singura concluzie posibilă, deoarece nu poate fi acuzat Șeihul Akbar de panteism fără absurditate, e că Forma Divină nu e Dumnezeu însuși, ci Asemănarea, adică Omul Universal.

A se nota bine că Asemănarea nu e deloc același lucru cu Identitatea, pentru că în acest caz n-ar fi nimic care să se asemene. Trebuie să fie "cineva ca Dumnezeu", "Mi-Ka-El", care infuzează tot cosmosul cu Nume Divine. În cazul acesta, Asemănarea, în sensul ei cel mai înalt, este identică cu Unicitatea, care cuprinde Multiplicitatea ca atare, și nu în Principiul ei ca Unitatea. Asemănarea transformă Haosul în Cosmos, cam în felul acesta: Asemănarea este identică cu Forma Divină, adică cu ansamblul Calităților divine, adică al Numelor Divine. Aceste Nume se coboară ca niște fulgurațiuni peste și în Materia Primă, actualizând în ea forme pe schema[251] celor trei gune[252], de jos în sus, după doctrina Vedelor. Dar toate aceste acte particulare se integrează într-un act unic.

Din punctul de vedere al simbolismului antropomorfic, Unicitatea se identifică cu Omul Universal, și atunci se explică, cum Manifestarea, se explică și se produce prin Sacrificiul lui Puruṣa[253], Sacrificiu Etern și care nu poate avea nici început, nici sfârșit pentru că exprimă Fața Divină.

Lumea fiind legată de Forma divină prin Asemănare și Unicitate, e natural, că din punctul de vedere al lumii și al Verbului pătimitor, există o oarecare comună măsură între ele.

[37 (41)]

Dar numai din acesta! Căci Verbul în natura lui divină e impasibil și neafectat de multiplicarea lui sacrificială. Dar există Unitate în Ființă, și aici e Misterul Mare; raporturile dintre hipostaza divină, și hipostaza umană ale celor două naturi, net deosebite între ele și totuși unite într-o singură Ființă Dumnezeiască.

15 februarie 1965

Numele divine se pot împărți și în Nume de Asemănare și Nume de Neasemănare. Numele de Asemănare sunt cuprinse în Unicitate, iar în distinctivitate apar ca suporturi, animatoare ale principalelor activități cosmice.

---

247 Dacă Dumnezeu n-ar pătrunde existența prin „Forma” sa, lumea n-ar fi... cele două depind una de alta.

248 „Dacă Dumnezeu nu ar pătrunde existența cu «Forma» Sa, lumea nu ar fi...” (fr.)

249 „cele două depind una de cealaltă” (fr.)

250 „Dacă Dumnezeu nu ar pătrunde existența cu «Forma» Sa, lumea nu ar fi...” (fr.)

251 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

252 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

253 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

Acum, Numele de Asemănare (Asemănare cu lumea, Neasemănare tot cu lumea, nu cu Dumnezeu, asta trebuie bine înțeles) în lume, au același aspect, ca în Unicitate, Principiul lor? Bineînțeles că nu, deosebirea fiind aceeași ca a Manifestării de Principiul Manifestării; în fond e vorba de același lucru, Principiul Manifestării cuprinzând în el sintetic toate Numele de Asemănare, Unicitatea fiind un paredru al lui, văl care-l ocultează și care-l manifestă. Numele de Asemănare, în Indistincțiune sunt perfect echilibrate, fără confuziune; în lume au o relație între ele care face posibilă dezvoltarea vieții, vicisitudinile, tribulațiunile, procesul de evoluție și acela de involuție, de finalitate care face posibilă reintegrațiunea ultimă. Or, asta presupune patibilitatea lor, adică o posibilitate de "pătimire", de creștere, de descreștere, de lupte între ele, care nu sunt în realitate decât ordalii, destinate să creeze limite, noduri de forță, canale care alimentează întreaga lume. Numele de Asemănare sunt patibile, și ele condiționează și explică, posibilitatea manifestărilor avatarice și a acelor descendente. Patibilitatea Numelor de Asemănare e în același timp un văl aruncat peste Fața Divină și care, între alte funcțiuni are și pe aceea de a face trecerea dintre Numele de Asemănare și acelea de Neasemănare. Ce legătură este între Numele de Asemănare și Iluzie? Aceea de falsă imputațiune, adică de a vedea un Nume excluzând pe celelalte, a vedea lupta lor ordonatoare dintre ele, ca un conflict și ca o opoziție ireductibilă, aceea pe care unii o atribue lui Ahriman și Ormuzd, a vedea numai un cerc restrâns și delimitat aprioric de cel care privește, voit, sau, mai ales, nevoit; nu numai asta, adică nu numai ignorarea celorlalte nume, dar și o denegare

[38 (42)]

metodică a lor, după niște preconcepții și păcatul, aici, e capital, căci e o limitațiune a Atotposibilității divine. În cazuri ca acesta, acel care neagă unele Nume de Asemănare, cu atât mai mult va nega posibilitatea Numelor de Neasemănare, adică a Transcendenței divine.

16 februarie 1965

Numele de Neasemănare nu sunt altceva decât posibilitățile de Ne-Manifestare. Dar prin faptul că sunt, nu numai contemplabile, dar și conceptibile și într-o măsură formulabile, nu lasă o dâră în lumea noastră, o urmă, un vestigium pedi[254][255]?[256]

Aș crede că da, și această urmă constă în tot ceea ce în lumea noastră se lasă mai greu reductibil la Numele de Asemănare, Ininteligibilitatea, tamas[257], ce este mai jos, reflectă ce e mai sus. Absurditatea, neantul nu sunt posibilități, dar afirmarea neantului e o posibilitate, fără, bineînțeles, ca acesta să devie o posibilitate. Și această afirmare a Neantului, care riguros circumscrisă, este o posibilitate, duce necesarmente, în primul rând pe imensa majoritate a ființelor

254 Urma piciorului.
255 „urmă de pas”, vestigiu (lat.; forma clasică: *vestigium pedis*) (vezi pagina 704)
256 vestigium pedi — „urmă de pas”, vestigiu (lat.) (vezi pagina 704)
257 „cunoaștere non-dual㔠(sanscr.; *advaita* — non-dualitate) (vezi pagina 671)

în Infern. Dar n-ar putea, în același timp, să fie pentru un jnanin[258], singurul vestigiu, singurul reflex posibil în lumea noastră al unor Nume de Neasemănare? Teologii pun în gura lui Dumnezeu această sentință: "Cu cât mă blestemi mai mult, cu atât mă lauzi mai mult". Transpusă metafizic, formula nu însemnează că Numele de Neasemănare se reflectă în Manifestare, prin negarea celor mai mari, că în felul lor, sunt o adwaita[259][260] veda[261] sub specie Aeternitatis[262][263] și la scara cosmică? Cu cât o limitațiune e mai grea, mai blasfematorie, cu atât, în mod misterios e coextensivă primei silabe din In-finit, primului cuvânt din Șahada[264][265].

Prin luptă și depărtarea de iluziile lumii, ale limitațiunilor ei iluzorii, ajungem la Numele de Asemănare, căci această luptă e o trecere de la Negativ la Pozitiv. Cale admirabilă, și recomandată de toate Tradițiile, fie ele de formă religioasă, fie de formă Metafizică. Dar nu s-ar putea spune că e o pregătire, la o metodă adwaită[266], pentru că e o cale catafatică și nu apofatică? Dar a percepe direct elementul de apofază în ceea ce elementele limitative ale lumii noastre au mai dureros, mai sdrobitor, e o cale abruptă, cea mai directă care ne este dată.

S-ar mai putea spune: Principiul se țese în lumea noastră sacrificial prin Numele lui de Asemănare ca s-o răscumpere, dar se țese și prin Numele de Neasemănare ca s-o distrugă, s-o

[39 (43)]

dizolve în Pralaya[267]. Dar nu e și acesta, un mod transcendent de a libera lumea?

17 februarie 1965

Anima concupiscibile; anima irascibile[268], cred că ar mai trebui adăugat Anima melanchelica[269][270].

După doctrina scolastică concupiscența nesatisfăcută (și în realitate, nici o dată nu poate fi satisfăcută, pentru că e insațiabilă) se transmută în Anima

258 „sub specia Eternității”, privit din perspectiva veșniciei (lat.; *sub specie aeternitatis*) (vezi pagina 700)
259 *šahāda* — mărturisirea de credință islamică: „Nu este dumnezeu afară de Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 696)
260 cel care urmează calea cunoașterii metafizice (sanscr.) (vezi pagina 685)
261 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
262 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)
263 specie Aeternitatis — „sub specia Eternității”, privit din perspectiva veșniciei (lat.; sub specie aeternitatis) (vezi pagina 700)
264 adwaita — advaita (sanscr., „ne-doi”) — Nondualitatea, doctrina lui Șankara: nu „monism”, cum se traduce curent, ci negarea dualității, care nu afirmă totuși o unitate numerică. (vezi pagina 671)
265 șahada — šahāda (arab., „mărturie”) — Mărturisirea de credință: „Nu există dumnezeu afară de Dumnezeu, și Muhammad este trimisul lui Dumnezeu.” Prima ei jumătate privește Adevărul, a doua Calea. (vezi pagina 696)
266 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)
267 *pralaya* — disoluția, resorbția periodică a lumii la sfârșitul unui ciclu (sanscr.) (vezi pagina 694)
268 „sufletul poftitor; sufletul mânios” (lat.) — cele două părți irațională ale sufletului la scolastici
269 „sufletul melancolic” (lat.; formă pentru *anima melancholica*) (vezi pagina 674)
270 Anima melanchelica — „sufletul melancolic” (lat.; formă pentru anima melancholica) (vezi pagina 674)

irascibilă[271][272], fie din cauza nesatisfacției, fie din cauze exterioare, fie din cauze lăuntrice; dar și irascibilitatea se epuizează, și atunci rămâne o drojdie, o torpoare, o atrabilă, care în adevăr este fundul infernului. De aceea au dreptate Hasidimii care spun că Vrajmașul bagă în păcat pe om, ca să-l ducă în Melancolie. Căci, ce este în fond Melancolia, decât disperarea de bunătatea lui Dumnezeu, care este considerată ca păcatul fără de iertare prin excelență, păcatul contra Sfântului Duh?

Lucrul pare destul de deconcertant pentru profani și totuși e atât de firesc! Se organizează așa de bine pe crucea celor trei gune![273] Păcatul cauzat de concupiscibilitate se desfășoară în întregime pe linia orizontală a lui rajas[274]; chiar schimbarea lui în irascibilitate, nu aduce o schimbare de plan, ci o agravare rajasică[275]. Ceea ce era numai o dorință devine fapt, întovărășit, sau mai bine zis condiționat de irascibilitate, din cauza necesității luptei pentru realizarea concupiscenței. Și în concupiscibilitate, și în irascibilitate, inteligența nu dispare complet, ci mai degrabă e deviată, fracturată, strâmbată, dar subsistă totuși în elementul ei esențial de obiectivitate pentru a putea traduce o dorință în fapt, care e și el obiectiv, fiind exterior. O crimă nu poate fi realizată dacă nu e bine organizată, plănuită și deliberată. Asta necesită o luciditate, care implică un element suprasentimental, deci într-o măsură, intelectual, pentru perpetrarea ei.

Tamas[276] e însă ininteligibil aproape complet, și același lucru se poate spune și de Melancolie, care îi este oarecum definitorie, deoarece Melancolia e identică cu inerția și cu torpoarea. Pentru a ne scutura de ele, în starea de cădere în care ne aflăm, trebuie să suscităm deliberat în noi mânia, irascibilitatea. Și când dau ordinul lui Brahma, și *tamas* ia culoarea lui *rajas*, e din cauza mâniei lui Dumnezeu, și a

[40 (44)]

posibilității lui de pătimire, adică a posibilităților lui sacrificiale. Deaceea Christos eliberează pe drepți din iad.

18 februarie 1965

Ideea barocă a lui Marco Pallis, că esoterismul judaic și cel creștin a devenit accesibil tuturor și că semnul acestei difuzări este ruperea vălului Templului din Ierusalim în momentul când Domnul Hristos expira pe cruce. Orice eveniment, orice simbol nu-și exprimă adevărata lui esență decât luat în contextul lui; or, ruperea vălului templului e inseparabil legată de patimile lui Hristos, și e unul din sensurile lor. A-l separa, e o aberațiune.

În realitate ruperea vălului templului e semnul că Duhul lui Dumnezeu a părăsit Sfânta Sfintelor în urma iniquității evreești. E riguros identică cu

271 „Sufletul irascibil”, partea aprinsă a sufletului (lat.). (vezi pagina 674)
272 Anima irascibilă — „Sufletul irascibil”, partea aprinsă a sufletului (lat.). (vezi pagina 674)
273 Ținând de rajas, de expansiune și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
274 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
275 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
276 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

catastrofa din realizarea lui Magnum Opus[277], desemnată în Alchimie cu numele de crăparea Athanorului[278][279]. Când se întâmplă această nenorocire, quod absit[280], "Îngerii" fug prin crăpătură și nu rămâne în vas decât "drojdia", "excrementele". E prima din fisurile Templului; peste patruzeci de ani avea să se perfecteze inexorabil și logic, prin distrugerea Templului de către Romani.

Ruperea vălului templului mai însemna că acolo nu se mai putea pronunța Numele Mare Necunoscut de către Marele Preot; și această posibilitate de pronunțare a Numelui era principala rațiune de a fi a Sfintei Sfintelor; or, în momentul când vălul s-a sfâșiat exteriorul a năpădit interiorul, l-a profanat și Marele Nume n-a mai fost pronunțabil, și n-a mai fost una din posibilitățile tradiției iudaice. Și aici, legătura e frapantă; omul care a realizat pe deplin inițierea, Omul Universal e identic cu Marele Nume Necunoscut; cu cât mai mult e adevărat aceasta despre Fiul lui Dumnezeu, Logosul încarnat! Evreii au ucis Logosul încarnat, au ucis și posibilitatea la ei a pronunțării Numelui Necunoscut; Numele a murit pe Golgotha, concomitent a murit și în Sfânta Sfintelor Templului de la Jerusalim, dar a reînviat trei zile mai târziu în Biserica Nouă a lui Christos, și cu ajutorul lui Dumnezeu va rămâne până la Judecată în depozitul celor aleși, păstrat de aceia care știu să adore pe Dumnezeu în Duh și Adevăr. Suportul lui imediat este Eucharistia, dar prin contemplare, i se suprapune acesteia o alta: Prezența Reală (Hudur[281][282]) care ea e Numele Mare Necunoscut. Dar pentru a-l percepe, și cu atât

[41 (45)]

mai mult, a-l realiza este nevoie de Buna Intenție, de orientare, și acestea nu se obțin, în orice caz, negându-l.

19 februarie 1965

"Garde-toi de la comparaison lorsque tu envisages la dualité; et garde-toi d'abstraire la Divinité lorsque tu envisages l'Unité![283]"[284]

Printre altele, și în principal, asta înseamnă să aplici Yin-Yang[285]-ul în Divinitate, adică să-l transpui cu toate rectificările necesare, căci *Yin-Yang*-ul, definitoriu, e strict cosmologic.

Aplicarea constă în faptul de a detecta cerculeţul negru în jumătatea albă a simbolului, și cerculeţul alb în jumătatea neagră; a vedea unitatea în dualitate și Unicitatea, când privești Unitatea. Primejdia e de fiecare clipă. Mai întâi

277 „Marea Operă” (lat.) — desăvârșirea operei alchimice (vezi pagina 688)
278 *athanor* — cuptorul alchimic în care se desfășoară Marea Operă (gr./ar.) (vezi pagina 675)
279 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
280 athanor — Cuptorul alchimic (din arab. (vezi pagina 675)
281 *ḥuḍūr* — „prezență”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
282 hudur — ḥuḍūr (arab., „prezență”) — Prezența reală a divinului, resimțită în actul ritual; corelativul subiectiv al lui dhikr. (vezi pagina 683)
283 Ferește-te să compari atunci când ai în vedere dualitatea; și ferește-te să abstractizezi Divinitatea atunci când e vorba de Unitate.
284 „Ferește-te de comparație atunci când ai în vedere dualitatea; și ferește-te să abstragi Divinitatea atunci când ai în vedere Unitatea!” (fr.)
285 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)

primejdia de a vedea, în perspectiva "comparatistă" numai dualitatea; dar este și aceea de a anula dualitatea, nu în aspectul ei "idolatru", limitativ, ci ca posibilitate divină. Tot așa intenția spre Unitate poate "crea" o Unitate pur rațională și conceptuală, chiar numerică, anulând Unicitatea.

Ceea ce cere Muhyi-d-Dîn este de a asimți totodată, concomitent și tanzih[286][287]-ul și tașbih[288][289]-ul[290]. În realitate, în realizarea inițiatică, pe urcușul ei, concomitența asta e imposibilă de obținut, decât în rare momente de grație, căci nu poate face obiectul (fel greșit de a se exprima) unei concentrări deliberate, dinainte intenționate, pentru că dualitatea Subiect-Obiect, se răsfrânge, chiar într-o contemplare reușită, într-un dhikr[291] autentic, și asupra Feței divine, producând, din cauza exclusivă a limitării noastre, alternanța de *tanzih* și *tașbih*. Ceea ce e în plus, adică concomitența, e un dar gratuit al lui Dumnezeu. De aceea, în locul acestei concomitențe, trebuie să substituim ceva care pe planul uman și formal i-ar fi echivalent: euritmia, armonia acestei alternanțe, identificate pe cât posibil și măcar intențional, aspirului și respirului cosmic, sistolei și diastolei Inimii lumii.

Numai după o lungă cale, poți realiza, dacă Dumnezeu o vrea și nu deliberat, că și Manifestarea e Vidul, să vezi în totalitatea lui pe Buddha Șuniamurti[292][293]. S-ar putea spune altfel, că *tanzih*-ul și *tașbih*-ul pot alterna în modul cel mai efectiv, în alternarea contemplativă și meditativă având drept obiect Ființa și Manifestarea. Ne-Ființa, atunci când se lasă apropiată, e perceptibilă și în ea și în lume.

[42 (46)]

20 februarie 1965

"Dieu ne peut être connu que par la synthèse d'affirmations antinomiques; car Il est le Premier et le Dernier, l'Extérieur et l'Intérieur. Il est l'essence de ce qui se manifeste et l'essence de ce qui reste caché lors de Sa Manifestation. Il n'y a personne hormis Lui qui puisse Le voir et personne à qu'Il puisse se cacher; c'est Lui qui se manifeste à Lui-même et c'est Lui qui se cache à Lui-même. L'Intérieur dit "non" quand l'Extérieur dit "Moi"; il en va de même pour

286 *tanzīh* — afirmarea transcendenței și incomparabilității lui Dumnezeu; *tašbīh* — afirmarea asemănării Sale cu creatura (ar.) (vezi pagina 702)
287 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)
288 transcendența divină (arb.) (vezi pagina 702)
289 imanența divină (arb.) (vezi pagina 702)
290 tanzih — transcendența divină (arb.) (vezi pagina 702)
291 tașbih — imanența divină (arb.) (vezi pagina 702)
292 *śūnyamūrti* — „cel a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 701)
293 Șuniamurti — „cel a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 701)

toute antinomie; cependant il n'y a qu'un seul qui parle et Il est Lui-même son Auditeur[294]"[295] (Muhyi-d-Din Ibn-Arabi).

Problema asta a Antinomiilor este, cum am mai spus-o, mai mult metodică, decât reală. E valabilă pentru acela căruia Manifestarea își impune prestigiile (în sensul magic al cuvântului), fie că e la începutul Căii, fie, tardiv, prin lipsă de vigilență. Dar antinomiile cad de la sine, se topesc, se sting în conștiința Supremului, în măsura în care Multiplicitatea, fie manifestată, fie principială, expiră. Și asta fără efort, fără "dramă", după maniera Existențialiștilor.

Evident, atenția, concentrarea, decade repede de pe aceste Înălțimi suverane; atunci considerarea Antinomiilor intervine metodic, aproape de la sine, aș spune automat, dacă, pentru asta n-ar trebui act de voință și deliberare. Dar nu s-ar putea întrebuința cuvântul când metoda devine o a doua natură?

Mai mult. Să presupunem că cineva are calificările cerute pentru a contempla Informalul și chiar mai mult. Atunci metoda antinomică nu poate fi mai fructuos înlocuită, printr-o aspirație spre Universal, spre Anamnesis[296], adică spre dhikr[297] în sensul lui cel mai înalt? Prins, încătușat în nodurile multiplicității le scap par en haut[298][299], dacă mă centrez real pe Principial căci nodurile nu pot încătușa decât ceva spațial și formal. Dacă mă centrez pe Informal, nu nodurile dispar, ci eu dispar nodurilor, le scap în măsura în care le devin vid. Pe când disolvarea nodurilor prin antinomii este foarte grea, chiar problematică, pentru că cei doi termeni ai antinomiei au comună măsură între ei, și, deci și cu nodul în sine, care e, definitoriu, rezultatul unei antinomii. Cu alte cuvinte, prin metoda antinomiilor combat nodurile prin propria lor natură, adică tantric[300][301], pe când prin evadarea spre Suprem le topesc împreună cu toată manifestarea.

[43 (47)]

Această diferență e mai mult livrescă, pentru a marca deosebirile. În realitate, amândouă metodele alternează.

---

294 Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât prin sinteza unor afirmații antinomice; căci El e Primul și Ultimul, Exteriorul și Interiorul. El este esența a ceea ce se manifestă și esența a ceea ce rămâne ascuns la manifestarea Sa. Nu e nimeni în afară de El care să-L poată vedea și nimeni căruia să i se poată ascunde; El se manifestă Lui-însuși și El se ascunde Lui-însuși. Interiorul spune „nu” când exteriorul spune „Eu”; la fel se petrec lucrurile cu orice antinomie; totuși numai unul singur vorbește și El este propriul Său auditoriu.

295 „Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât prin sinteza afirmațiilor antinomice; căci El este Cel dintâi și Cel de pe urmă, Cel din afară și Cel dinlăuntru. El este esența a ceea ce se manifestă și esența a ceea ce rămâne ascuns în timpul Manifestării Sale. Nu este nimeni afară de El care să-L poată vedea și nimeni de care să Se poată ascunde; El este Cel ce Se manifestă Sieși și El este Cel ce Se ascunde Sieși. Cel dinlăuntru zice «nu» când Cel din afară zice «Eu»; tot așa este cu orice antinomie; și totuși nu este decât Unul singur care vorbește, și El Însuși este Ascultătorul Său.” (fr.)

296 „pe deasupra”, „prin partea de sus” (fr.) (vezi pagina 693)

297 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)

298 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

299 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

300 par en haut — „pe sus”, dinspre înalt (fr.) (vezi pagina 693)

301 tantra — tantra (sanscr., „urzeală”, „țesătură”) — Clasă de scripturi și, prin extensie, calea care se folosește de energii — inclusiv de cele socotite îndeobște primejdioase — spre a le transmuta, în loc să le suprime. (vezi pagina 702)

Cunoașterea Supremului prin antinomii e în special eficace, unde agitația mentală necontrolată și chiar dialectică, a devenit o a doua natură, un viciu, adică se manifestă ca o agitație continuă, sterilă, fără scop, ca un câine care fuge după coada lui. În cazul acesta, trebuie dinamitat mentalul, toată suprastructura asta fără ieșire.

Cazul extrem al tehnicei antinomice e Zenul. În antinomii, cei doi termeni au încă o comună măsură unul cu altul, dialectica lor e aceea a unor complementare sau opoziții; deși caută să se facă să explodeze un sistem de gratii dialectice, totuși cei doi termeni au încă o legătură rațională între ei, care poate fi recuperată de acel care vrea să revie pe poziții strict raționaliste.

În Zen termenii nu au nici o legătură vizibilă și rațională între ei. Aparent sunt luați la întâmplare, sau impuși de un Maestru Zen, sau de ambianță, pentru acela care lucrează singur și deliberat Zen, în cazul acesta, termenii având față de formulațiunea principală, rolul de Upaguru[302]. Zenul nu distruge numai raționalitatea lumii, ci chiar lumea însăși. Când Zenistul a constatat că nu mai are în jurul lui decât ruine, constată concomitent că el însuși mai subsistă, el și mai ales luciditatea lui, căci tot procesul Zen trebuie produs într-o stare de luciditate, de veghe continuă și fără slăbiciune sau eclipse. Atunci, constată existențial, și printr-un procedeu din afară înlăuntru, iluzia lumii și persistența unei Finalități care e și o Cauzalitate, și pe care n-o poate însuma, sau nu poate să i se însumeze, decât numai printr-un proces exploziv, având natura unui cataclism.

Asta ar fi suficient ca să arate extraordinara calificare intelectuală a Extrem-Orientalilor, care rămân încă în picioare, chiar reintegrați după acest taifun, pe când un Occidental, aplicând metoda Zen, riscă înnoptarea intelectuală și psihică, poate și moartea corporală.

Atunci vedem rostul profund și providențial al metodelor antinomice sau adwaitice[303], ca să ne menținem pe planul cel mai înalt metafizic, și să nu vorbim de mulțimea științelor tradiționale cosmologice.

[44 (48)]

În adwaita[304] se întrebuințează o metodă echivalentă cu aceea a despuierii metalelor în Masonerie. În exploatarea antinomiilor, și metalele sunt întrebuințate, accidentul lor fiind corelativ cu existențialitatea individualității angajate pe cale.

În metoda antinomică, ca și în Zen, se pleacă de la o premisă fundamentală care condiționează întreaga practică: că orice în lumea noastră este reductibil la Principiu; a priori se admite că orice își are rațiunea lui suficientă în El. Prin urmare, orice are o comună măsură, o solidaritate ontologică cu alt lucru de natură creată. Avem deci dreptul să le considerăm, să le utilizăm în realizarea inițiatică și spirituală ca fiind opuse sau complementare, fără ca lucrul să ne fie

302 *upaguru* — „învățătorul ocazional”, împrejurarea sau ființa care ține locul Maestrului (sanscr.) (vezi pagina 704)

303 de la *advaita* — non-dualitate (sanscr.) (vezi pagina 671)

304 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)

încă sensibil. Prin contraste, se produce o mirare, și această mirare este comuna măsură, legătura, afinitatea între cele două lucruri considerate.

Procesul e greu de exprimat pentru că e inexprimabil; ceea ce e esențial, repet, sunt lucruri în lume a căror opoziție sau complementarism e evident și se impun dela sine: ziua-noaptea, bărbatfemee, foc-apă, etc. Altele nu sunt și totuși sunt prin comună origină în Principiu. Trebuie să ne dedăm la o muncă penibilă, arduă, ascendentă, discursivă ca să vedem, la fiecare din cei doi termeni cum se reduc la Principiu? Deloc! În ceea ce are pozitiv metoda, se însumează științelor cosmologice. Dar acum nu mai e timp pentru asta. Reducțiunea trebuie obținută ex-abrupto[305306]; două antinomii se reduc principial, pentru că nu pot să nu se reducă, și această certitudine este metafizică și nedemonstrabilă distinctiv; și chiar dacă este demonstrabilă, este o pierdere de vreme, o deșertăciune să o întreprindem. Toată scara ascendentă de cauză se țese în Unicitate, și asentimentul Unicității e metafizic și global, iar reflexul lui cosmic este mirarea.

O superioritate, sau mai bine zis un avantaj al metodei antinomice asupra Apofazei, este că implică aspectul imanent al Divinității și nu numai cel transcendent ca Adwaita-veda[307308]. Lucrurile nu dispar, nu se topesc, ci devin Simboluri transparente.

23 februarie 1965

Șeihul-Akbar: "Ainsi, tu ne cesses pas d'affirmer cela même que tu nies à priori[309] (c'est à dire, tu affirmes continnuellement la composition successive de la série des nombres tout en[310]

[45 (49)]

partant de l'idée unique et indivisible que chaque nombre comporte[311])[312].

Altfel spus: cum o numărătoare analitică (a numerelor, a lucrurilor, a orice), adică o cunoaștere a lor distinctivă a lumii, din partea ei cantitativă, totuși nemerește la fiecare pas, în idei transcendente, chiar nemanifestate în esențialitatea lor? Asta însemnează, dincolo de orice îndoială, că numărătoarea (qui stat ex parte quantitatis[313])[314], analiza, nu face alt oficiu decât acela de înregistrare, de constatare, și asta în cazul cel mai bun, când n-are pretenție să judece cauzal, ontologic Multiplicitatea. Tocmai asta o face lumea modernă,

305 „pe neașteptate”, „dintr-odată”, fără pregătire (lat.) (vezi pagina 680)

306 ex-abrupto — „pe neașteptate”, „dintr-odată”, fără pregătire (lat.) (vezi pagina 680)

307 „cunoașterea non-dual” (sanscr.; *advaita-vedānta*) (vezi pagina 671)

308 Adwaita-veda — „cunoaștere non-dual” (sanscr.; advaita — non-dualitate) (vezi pagina 671)

309 „Astfel, nu încetezi să afirmi tocmai ceea ce negi a priori (adică afirmi necontenit compunerea succesivă a seriei numerelor, pornind totodată...” (fr.)

310 „Astfel, nu încetezi să afirmi tocmai ceea ce negi a priori (adică afirmi necontenit compunerea succesivă a șirului numerelor...)” (fr.)

311 Șeicul Akbar: astfel, tu nu încetezi să afirmi chiar ceea ce tu negi a priori (adică, tu afirmi continuu compunerea succesivă a seriei numerelor plecând de la ideea unică și indivizibilă pe care fiecare număr o comportă).

312 „...de la ideea unică și indivizibilă pe care o cuprinde fiecare număr)” (fr.) — continuarea citatului din pagina precedentă

313 Care stă de partea cantității.

314 „care ține de partea cantității” (lat.)

când parcurgând distinctiv și analitic lucrurile, conclude asupra fiecărui pas, asupra fiecărei etape, după seria precedentă, după totalul adițiunii. Or, e incontestabil că a spune că 1+1+1+1+1= 5, nu arată natura lui 5 ci numai labirintul, întortocherile puse în ordine, pe care, parcurgându-le, dăm, cădem subit și miraculos în acea teofanie care e numărul 5. Dar seria nu dă cea mai vagă indicație asupra numărului 5 în esențialitatea lui, și chiar în existența lui. Demersul până la el, labirintul de care vorbeam, este instituție divină, devenită aparent banală, pentru că o privim din afară, fără curiozitate, fără simțul Eternului și al Miracolului său permanent. E cam același lucru ca și cu Eucharistia, în care o serie de gesturi, de manipulări, și de cuvinte bine prestabilite, duc la ceva care e o inepuizabilă minune. Că privitorii n-o realizează, nu e vina Misterului ci a oamenilor.

Dar ce-ar putea reprezenta, privită transcendent, această parcurgere distinctivă a lucrurilor, această numărătoare, această adițiune a lor? Firește, până la urmă e tot de natură divină, dar nu reprezintă partea ideală, transcendentă a operațiunii, care e globalistă și sintetică. Atunci ce reprezintă distinctivitatea? Partea sacrificială a operațiunii. Când Dumnezeu se lasă numărat, se sacrifică, dar transcendența Lui rămâne neafectată, și neaccesibilă acelora care se mărginesc la numărătoare. E echivalent cu sfâșierea lui Dionysos de către Titani; Divinitatea e sfâșiată de ceva inferior ei. Așa și la numărătoare, Calitatea e sfâșiată analitic, atomizată prin numărătoarea discontinuă. Cum va fi reconstituită? Întrerupând-o, și fixând contemplativ clipa, momentul când a fost întreruptă.

[46 (50)]

Orice clipă e valabilă, în scopul acesta; orice moment al Numărătorii este o integrațiune, o trecere la limită și care permite să privești Numărul în sine și nu parcurgerea seriei.

Se aplică aici și altă vorbă a Șeihului Akbar: "Sub un raport, Dumnezeu e creatură - deci, interpretați! Și nu este creatură sub alt raport - deci reamintiți-vă[315]".

El spune asta ca o considerație la sacrificiul lui Abraham, subliniind că copilul e esența părintelui. Dacă deci, cum spuneam mai sus, enumerarea, înșiruirea cantitativă a numerelor e un sacrificiu al Numărului, Numărul este esențialitatea enumerațiunii. Dumnezeu îi dă lui Abraham un termen mediu, care este sacrificarea Berbecului, a lui Ram[316], a Focului. Berbecul reprezintă deci aici ceva care cuprinde transcendent și Numărătoarea și Numărul, deci Perfecțiunea care cuprinde în ea, toate atributele și pozitive și negative (din perspectiva noastră).

315 (citat redat de autor în românește; în original arabă) — îndemn la *ta'wīl* (interpretare simbolică) și la *dhikr* (reamintire)

316 *Raṃ* — silaba-sămânță (*bīja*) a Focului; totodată „berbec" (sanscr.) (vezi pagina 695)

Trebuie remarcat că berbecul, al cărui ieroglif e *Ram*, e identic cu Agni[317][318], Focul. Abraham sacrifică Focul prin Foc, adică face un act de tautologie, care în lumea noastră, poate singur să exprime formal și discursiv, Identitatea. Rugul lui Abraham este deci identic cu Rugul Arzător care a apărut lui Moise, și din care a auzit "Eheieh Așer Eheieh[319]", "Eu sunt cel ce sunt". Sacrificiul consimțit al lui Isac, căruia i se substitue Berbecul, face posibilă prin mistuire, contractarea termenilor antinomici, într-o pură afirmațiune verbală. Se vede dece în Creștinism și în Islam[320] n-a mai fost nevoe de sacrificiul de animale, căci Ismael, posterior lui Isaac, beneficiază de sacrificiul acestuia.

Revenind: Isaac e esența lui Abraham. Prin urmare, Abraham urma să se sacrifice pe el însuși. Dumnezeu a substituit Berbecul lui Isaac. Dar cum Isaac era și Abraham, înseamnă că Berbecul, *Ram*, cuprindea și pe Abraham și pe Isaac, adică reprezenta ceva care îi cuprindea sintetic pe amândoi, adică le era superior; și asta nu putea fi decât Dumnezeu, sau ceva care-l reprezenta sau îl suporta direct cum e cazul lui *Agni*.

Dhikr[321] reprezintă esențialitatea mea; pronunțându-l, o sacrific. Atunci Dumnezeu i se substitue prin prezența lui reală, Hudur[322]-ul. Dar fiind la sfârșit de ciclu, și în ultima Tradiție a lui, toată operația este sintetică.

[47 (51)]

De reținut: manifestarea, theofania din rugul Arzător, începută în Rugul lui Abraham.

25 februarie 1965

"Dieu ne nous[323] juge que par nous-mêmes, ou plus exactement, c'est nous-mêmes qui nous jugeons, mais en Lui[324]"[325]. Cu alte cuvinte, ceea ce ni se întâmplă, e numai o urmare a posibilităților noastre, într-o anumită configurare și dozare. Dar atunci rugăciunea, pentru modificarea celor ce se întâmplă sau se vor întâmpla e ineficace? Nu, căci efectuarea ei intră și ea în posibilitățile noastre. Realizarea ei depinde de intensitate; dacă se manifestă mai existențial decât constelația noastră. Dar eficacitatea rugăciunii ține de ceva și mai important decât intensitatea ei: dacă reușim s-o orientăm spre un punct asimțit de noi (foarte important) și care se situează într-un loc principial, ontologic vorbind, față de toate pornirile, patimile contradictorii, inerente caracterului

317 *’Ehyeh ’ašer ’Ehyeh* — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14) [Ieșirea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 679)

318 *Agni* — Focul, zeul focului în tradiția vedică (sanscr.) (vezi pagina 672)

319 Islam — islām (arab.) — „Supunerea”, predarea voinței proprii către voia divină; din aceeași rădăcină cu salām, „pace”, căci pacea vine din această predare. (vezi pagina 684)

320 Agni — agni (sanscr.; lat. (vezi pagina 672)

321 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

322 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)

323 Dumnezeu nu ne judecă decât prin noi înșine, sau mai exact, noi înșine ne judecăm, dar în El.

324 „Dumnezeu nu ne judecă decât prin noi înșine, sau, mai exact, noi înșine ne judecăm, dar în El.” (fr.)

325 nous — noûs (gr.) — Intelectul, nu în sensul modern al rațiunii discursive (diánoia), ci al facultății contemplative supra-raționale, prin care sufletul atinge nemijlocit inteligibilul. (vezi pagina 692)

nostru; un plan în care însăși constelația se resoarbe și se topește în Indistinctivitate. E comparabil cu ceea ce spuneam mai sus de număr; fiecare număr reprezintă o posibilitate divină, neanulată de celelalte numere; dar și ele se topesc, își pierd caracteristicile în Unitate, fără a se anula.

Adevărata rugăciune deci se împletește strâns cu contemplația; asta e deosebirea între rugăciunea unui esoterist față de aceea a unui exoterist. Absolutul e fondul, formulațiunile sunt accidentale; trebuie ca îndată ce o cerere e exprimată să se topească pe fondul de Foc al lui Dumnezeu.

Avantajul unei astfel de rugăciuni este că pot deveni rugăciune și lucrurile din noi care nu pot să se exprime cu cuvinte, adică, ceea ce este mai existențial în noi, mai ireductibil cu Divinitatea, patimile noastre, instinctele, chiar torpoarea noastră, reflex invers al Indistincțiunii, și chiar ceea ce suportă aceste patimi și instincte, membrele noastre, corpul nostru. O sfințire nu numai din afară înăuntru, dar mai ales de sus și dinăuntru în afară.[326][327][328]

[48 (52)]

Posibilitatea de a vedea dialectic Absolutul în lume, propriu zis e singurul mod posibil, în manifestare poate fi actualizată mai mult sau mai puțin în cineva. E, natural, chestiune de calificare. Dar dacă, presupunem că cineva ar avea o stângăcie, o anumită rigiditate în chestiunea asta, ca urmare a unei deritmii de pildă, și că în același timp ar avea o reală putere de contemplare, tot o discalificare ar fi? Firește că da, din punctul de vedere al amploarei, și al euritmiei inerentă și presupusă în amploare; dar dacă posibilitățile de contemplare ale Universalului sunt reale (precizez asta pentru că pot fi multe posibilități de auto-iluzionare în privința asta), atunci această stângăcie poate să fie umbra unei calități, defectul, contrapartea a ceva pozitiv.

Și atunci: numai faptul că cineva contemplă, conștient și inconștient (căci atunci când ai o clipă de intuiție intelectuală reală, aceasta se prelungește ore întregi, fără ca să-ți dai seama, doar ca o senzație stranie de prezență, de neobișnuit), stângăcia lui de a vedea dialectic lumea exterioară Principiului, nu însemnează că în realitate se situează deasupra lui? Dar la mari maeștri spirituali, cum e de pildă Muhyi-d Din, la care ne referim? Aici e cazul unei realizări descendente, al unei funcțiuni, al unei misiuni magistrale, și asta e cu totul altă problemă.

Ca să revenim la un plan mai puțin înalt, dialectica creațiunii nu mușcă asupra unui autentic contemplativ, pe bunul motiv că acolo unde dispare creațiunea, dispare și dialectica. Primejdia e în faptul, că toate mediocrițățile din noi, toate rădăcinile amare, toate impuritățile își capătă o anumită vitalizare, se promovează, se justifică pe ele însele, găsind pretexte de neconformare cu criteriile de bine și frumos, inerente unei vieți pozitive în lumea noastră, și condiționând aspirația de a o depăși.

---

326 1. Abraham lui Isaac

327 2. Abraham și Isaac

328 3. Dumnezeu în Rugul Arzător de pe Horeb: "*Eheieh așer Eheieh*".

Sofismul e evident: din punctul de vedere metafizic și răul și binele dispar, se integrează într-o sinteză principială. Negativul din noi acceptă această disoluție, numai în ce privește Pozitivul; el, schimbându-și numai numele, își păstrează toate brutalitățile, toate poftele.

Necesitatea intervenției lucidității e mai mare ca oriișiunde. Și exersarea ei nu e și ea o dialectică transcendentală, cu mult superioară aceleia a lumii, pentru că cei doi termeni nu mai au

[49 (53)]

comună măsură, ca în primul caz, cu alte cuvinte nu se situiază pe planul orizontal în sensul Amploarei, ci pe Verticală, unde între Principiu și Manifestare există o ireciprocitate de raporturi?

Dialectica, în acest ultim caz devine mult mai arduă, mai subtilă decât în primul. Dialectica tezei și antitezei se operează de la sine, existențial. Afirmarea unui termen implică actualizarea celuilalt, imediată și chiar concomitentă. După o anumită practică devine o a doua natură, și operează ca un instinct. Totul e să plimbi lumina veghei, de la unul la altul și resimțind antinomiile, să resimți parfumul unei limite între ele, acest parfum care, după cum am mai spus, nu e altceva decât Unicitatea.

Dialectica verticală e mult mai exigentă pentru că cere o prezență continuă a Absolutului, și nu o confruntare simplă a tezei și Antitezei, ci o anihilare a lor în Sinteză; orce procedeu mecanicist este fără eficacitate; dialectica supremă apare ca o stare de prezență, o dizolvare a contrariilor, dar și o luptă corp la corp cu ele, în sensul anihilării. În dialectica obișnuită, orizontală, se cere conștiința celor două termene opuse, în cea verticală topirea lor: procesul, în același timp, e mult mai intelectual și mult mai existențial și asta e adevărata dialectică, în sensul cel mai înalt al cuvântului.

Dealtminteri, extrema intelectualitate implică extremul realism, în sensul dialecticii transcendente. Prezența reală, prezența pretutindeni reală care dizolvă manifestarea, prefăcând-o în ieroglife, în Nume Divine, nu poate prin natura ei să infere nici o limitațiune. Ceea ce trebuie bine subliniat, bine stabilit e că dialectica amploarei comportă totdeauna o doză de argumentare discursivă, pe când dialectica Exaltațiunei, reduce elementul de meditațiune la minimum, scopul fiind să-l topească complet într-o atitudine contemplativă.

28 februarie 1965

Zim-Zum[329][330], luat în sensul imediat e o explicare neacceptabilă a Manifestării. Se spune că Dumnezeu se retrage într-un punct principial cu scopul de "a face loc" pentru manifestare. Or, pentru a te putea retrage de undeva, trebuie să existe un loc prealabil și preexistent unde operația să se poată efectua, adică un spațiu conceptual: or, acest spațiu nu poate fi, pentru că

329 *țimțum* — „contracția”, retragerea lui Dumnezeu pentru a face loc lumii (ebr.; concept al Cabalei lurianice) (vezi pagina 706)

330 zim-zum — șimșum (ebr., „contracție”) — În cabala lui Isaac Luria, retragerea prin care Infinitul (En Sof) își face în Sine un „loc gol”, pentru ca lumea să poată fi. (vezi pagina 706)

[50 (54)]

conținătorul nu poate exista înaintea conținutului, nici spațiul, în sens obișnuit sau simbolic, înaintea Creațiunei. Ceea ce există cam în genul acesta, Tohu-va Bohu[331] al Genezei, în realitate nu ia ființă decât polarizarea Ființei în Esență și Substanță, Duhul ce umbla pe deasupra Apelor și acestea.

Altă imposibilitate, de data aceasta de natură pur metafizică: concepția Zim-Zum[332]ului[333], stabilește un "spațiu" un conținător prealabil nu numai Manifestării dar și lui Dumnezeu însuși, ceea ce e absurd, Dumnezeu în cazul acesta fiind limitat de ceea ce îi este exterior și premergător, quod absit[334], adică Dumnezeu n-ar mai fi Infinit.

Atunci cum trebuie înțeles Zim-Zumul?[335] Dumnezu e infinit și Infinitul e identic cu Posibilitatea Infinită; or, această Posibilitate Infinită cuprinde și pe aceea a lui Dumnezeu, negându-se pe El însuși. Or această auto-negare a lui Dumnezeu face posibilă manifestarea, e însăși manifestarea. *Zim-Zum*-ul e această posibilitate a lui Dumnezeu de a se auto-nega. "Retragere" e echivalat cu "Negare"; iar punctul în care se contrage e Etre[336]. "Retragerea" care e totală Plenitudine, privită conceptual in divinis[337], apare, spre lume, ca Negațiune; de aici și numele de Non-Etre[338339], Wu-Ki[340341342], In-finit, A-sat[343344]. *Zim-Zum*-ul e "operația" prin care Dumnezeu apare ca Etre, Punctul Principial, care e principiul non-manifestat al Non-Manifestării.

[51 (55)]

1 martie 1965

Înclinarea sufletului spre Neant, e ca un fel de substitut al lui Non-Etre[345]. Cel mai mare păcat care-l face (căci dă o consistență verbală, afirmă ceea ce nu e posibil) în fond indică tot o apetență spre Absolut. Căci înclinarea spre Neant, nu e numai o tendință, ci o pasiune, un vertigiu. Omul se angajează total, existențial în ea. Și aici e un substitut al adevăratei Integrațiuni, care implică toată ființa și nu numai Intelectul sau anumite părți afective ale sufletului. Dar, în cazul reintegrării în Principiu, ecuația umană se rezoarbe normal, din efect

---

331 *tohu wa-bohu* — „pustiu și gol”, haosul dinaintea Creației (ebr.; Facerea 1, 2) [Facerea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 703)

332 *țimțum* — „contracția” divină (ebr.) (vezi pagina 706)

333 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)

334 retragere; contracție divină care a dat naștere creației (ebr.) (vezi pagina 706)

335 „Ființa” (fr.; *l'Être*) (vezi pagina 707)

336 „Ne-Ființa” (fr. *Non-Être*); *Wu-Ki* — „Fără-Culme”, Nedeterminatul suprem (chin. *wújí*)

337 *a-sat* — „ne-ființa”, ceea ce nu este (sanscr.) (vezi pagina 671)

338 retragere; contracție divină (ebr.) (vezi pagina 706)

339 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)

340 „Ne-Ființa” (fr. *Non-Être*) (vezi pagina 692)

341 non Ființa (chin.) (vezi pagina 705)

342 Non-Etre — „Ne-Ființa” (fr. (vezi pagina 692)

343 A-sat — „ne-ființa”, ceea ce nu este (sanscr.) (vezi pagina 671)

344 Wu-Ki — wújí (chin., „fără culme”) — Non-Ființa, starea dinaintea oricărei polarizări, din care purcede Tàijí, „Culmea supremă”, la rândul ei principiu al lui yin și yang. (vezi pagina 705)

345 „Ne-Ființa” (fr. *Non-Être*) (vezi pagina 692)

în cauză, conform normei, Dharmei[346], dispariția în Neant, sau în nălucirea care o reprezintă, e catastrofică, atomizare inepuizabilă.

Ce face pe om să ia înșelăciunea drept adevăr? Pentru că efortul intelectual, concentrarea absolut necesară, este înlocuită cu vertigiul, mai comod și mai la îndemâna tuturor. E mai ușor să te lași să cazi decât să urci. Autodistrugerea este în fond un fel de lene mintală, rezultatul unei comodități. Sau altfel spus: voința de luciditate e cea mai mare sforțare care i se poate cere omului. Ca să scape de ea, e în stare să prefere anihilarea. Dar chiar asta arată, că orice om simte că finalitatea lui nu poate fi decât extincțiunea. Și-și alege, neavând altă alternativă, pe cea mai comodă care este Neantul. Gustul de Neant e metafizica acelora care nu au calificare metafizică.

Oglinda Neantului te reflectează numai pe tine însuți. De aceea atracția, fascinația pe care o exercită asupra oamenilor? Neantul e ininteligibil, și de aceea fascinația lui e lipsită de orice element de luciditate; de aici vertigiul. Supremul nu poate da niciodată amețeală. Mitul lui Narcis. Din starea hominală cade în stare vegetală, pentru că în extazul lui nu e nici un element intelectual. Își vede numai limitațiunea individuală și de aceea contemplația lui Narcis este retrogradă; e identică cu întoarcerea din drum a femeii lui Lot, aceasta transformându-se în bloc de sare, deci în mineral, nu în floare ca Narcis, într-o stare inferioară.

Aceasta, pentru că Narcis privește numai Neantul în sine, propria lui frumusețe, pe când femeia lui Lot privește mânia lui Dumnezeu.

2 martie 1965

"Când credinciosul face un pas spre Allah[347], Allah se ridică de pe Tronul Său, și face o sută de pași înaintea lui[348]".

[52 (56)]

Este mai întâi interpretarea cea mai firească; avem de a face cu o acțiune de apurva[349][350], de acțiune și reacțiune concordantă, și e firesc ca Allah să răspundă cu lipsa de comună măsură dintre el și credincios. O primă obiecțiune e aceea obscură a cărării noastre: nu se vede acest răspuns, și mai toate năzuințele noastre spre El, par fără de răspuns. Metafizic, răspunsul este spontan și fără replică, dar argumentul este foarte important existențial, adică înșelător, iluzoriu, dar totuși greu, masiv, zdrobitor din punctul de vedere al realizării de jos în sus. Cu o frază îl spulberăm, dar greutatea drumului, povara de pe spatele nostru rămâne aceeași.

---

346 *dharma* — norma, legea proprie a unei ființe (sanscr.) (vezi pagina 678)

347 (*ḥadīth qudsī*, redat de autor în românește; în original arabă) — cuvânt sfânt despre precedența harului divin

348 Allah — Numele divin prin excelență în Islam (arab., contracție a lui al-ilāh, „Dumnezeul”). (vezi pagina 673)

349 *apūrva* — „ceea ce nu era mai înainte”: puterea nevăzută prin care ritul își produce rodul la timpul cuvenit (sanscr.) (vezi pagina 674)

350 apurva — „ceea ce nu era mai înainte”: puterea nevăzută prin care ritul își produce rodul la timpul cuvenit (sanscr.) (vezi pagina 674)

Răspunsul intelectual este că drumurile lui Dumnezeu nu sunt ale noastre, și că un demers al nostru spre Divinitate, își are răspunsul pentru întreaga noastră ființă, din care staza noastră umană reprezintă o infimă parte; prin urmare acest răspuns se repartizează pe prelungirile ființei noastre formale, neactualizate în viața noastră actuală, și mai ales pe stările superioare de fire ale noastre, inaccesibile nouă acum. Pentru Dumnezeu răspunsul este concomitent, pentru că în El toată ființa noastră apare în simultaneitate, în Eternul Prezent; răspunsul deci e total, imediat, magnific, ceea ce nu-l împiedică, în perspectiva noastră, să ia o haină temporală, cu aspecte de succesiune, teribil, dezesperant de departe; și cine e uriașul intelectual, sfântul smuls lumii noastre pe care dezesperarea să nu-l corodeze?

Asta vrea să spună că răspunsul lui Dumnezeu e necesarmente universal și nu poate fi altul. Dacă lansăm săgeata rugăciunii spre El, răspunsul va fi ploaia miilor de săgeți de foc sau de apă după caz și necesitate. Și mai este ceva: răspunsul lui Dumnezeu e sigur, necesar, obligatoriu dacă îndrăsnesc să mă exprim așa. Dar demersul nostru? Putem fi siguri că e real, că e relativ simplu de efectuat? Nu cred. Pasul spre Dumnezeu, un singur pas, e știința științelor, greu de realizat până la necrezut. Un rit efectuat cu acest scop, e mai mult un indicator de drum, o cărare, un punct de plecare, nu e pasul în sine.

3 martie 1965

Abraham-Isaac, e succesiune; simboluri ale Tradiției Primordiale în Tradiția Judeo-Creștină. Cu o perspectivă deosebită de aceea pe care am utilizat-o câteva pagini mai sus;

[53 (57)]

schimbare perfect legitimă, având în vedere polivalența și universalitatea simbolurilor, succesiunea Abraham-Isaac, indică succesiunea din Tradiția Primordială. În drama asta sacră, în care Abraham poate simboliza hebraismul și Isaac Creștinismul, Ismael e martor, cu un simbolism sintetic, adică exact ceea ce este Islamul. Identificarea Berbecului cu Abraham e perfect legitimă, deoarece se știe că în sacrificiu, eficacitatea lui optimă provine din faptul că Sacrificatorul se sacrifică pe el însuși; deobicei sacrifici ceva care e în stază de transmutațiune, de rezorpțiune, adică individualitatea, Jivatma[351]. Or, Isaac fiind esențialitatea lui Abraham, sacrificiul nu-și avea rostul și de aceea Domnul nu l-a primit, nu l-a autorizat ci i-a substituit Berbecul care nu e Atma[352] lui Abraham, ca Isaac, ci *Jivatma*. Și numai faptul că Berbecul a fost sacrificat, i-a permis să se transmute în Miel, mai târziu.

După Muhyi-d-Dîn, o greșală a lui Abraham a fost să ia literal un vis, care trebuie transpozat și interpretat, după recomandația Koranului însuși (XII, 42). Asta ar putea indica literalismul vechii legi, simbolic prevăzută în comportarea lui Abraham. Dar pe de altă parte, dacă Abraham ar fi întârziat, căutând

351 *jīvātmā* — sufletul individual, viu, întrupat (sanscr.) (vezi pagina 685)
352 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal, identic principial cu *Brahman* (sanscr.) (vezi pagina 675)

interpretarea, întârzierea necesară în acest fapt, i-ar fi putut fi imputată ca o ezitare, și gestul n-ar fi avut magnifica lui spontaneitate.

Înlocuirea lui Isaac cu Berbecul, înlocuiește sacrificiul uman cu acel animal, dar nu se poate spune numai decât că e un progres, ci numai o mare etapă necesară în dezvoltarea ciclică. Mai simbolizează însă, intervenția, în misiunea lui Abraham, a Tradiției Primordiale, a doua după aceea a lui Melkitsedek. Toate aceste etape, aceste mutațiuni se petrec bineînțeles numai în sufletul lui Abraham, și sunt momentele unui Mister. Din perspectiva lui Dumnezeu, toată drama este imuabilă, în esențialitatea ei, reflectată divers numai pe oglinda lumii.

4 martie 1965

"La "Présence réelle", qui a pour support la forme du symbole, actualisé par la concentration spirituelle, implique toute réalité d'une manière globale et indifférenciée[353]"[354] (Burckhardt).

Asta e un element puternic de încurajare, căci în activitățile pe care le am, m-a frapat totdeauna, că lucrul asupra căruia am meditat cu cea mai mare intensitate și cu himah[355][356], este uitat când

[54 (58)]

mă concentrez pe altceva, parcă n-ar fi fost, neputând să-mi aduc aminte nu numai de demersurile dialectice și pasionale cu care m-am apropiat de el, dar și subiectul în sine. Chiar paginile din acest jurnal o dovedesc. "Uit" în ziua următoare ce-am spus ieri. Or, mă întrebam, e posibilă această risipire? Sunt un butoi al Danaidelor? Îmi lipsește virulența și mordantul? Ceea ce am citat din B. spune că nu, că odată isbucnită, creată, înflăcărată, elaborată o idee devenită astfel vie, cade din nou în matrice, unde sper că se va desvolta, va prospera până la finitudinea ei desăvârșită, devenind o entelehie.

Ceea ce trebuie, este să nu-i turburăm gestațiunea, prin inquietudinea noastră, prin nerăbdarea, nervozitatea, indiscreția noastră, cu alte cuvinte să interzicem orice intervenție individualistă în ceea ce o privește.

Nu trebuie să uităm că odată eliberată, ideia (dau acest nume sintetic la tot ce am spus și n-am putut spune în privința asta) devine autonomă, independentă chiar. Cu mentalitatea noastră profană, nu credem că mai avem încă un drept de autor pe ideia ea. Nu-i adevărat. Trebuie să ne interzicem familiaritatea, promiscuitatea cu ea. E cam același lucru ca și cu copilul cărnii noastre; mai toți părinții îi consideră ca niște păpuși confecționate de ei și față de care, libertatea de atitudine e nedefinită. Câți părinți văd elementul sacru al procreațiunii, că n-ar fi fost în fond niște instrumente pentru o finalitate care îi depășește total, fie chiar finalitatea perpetuării speciei; ce să mai vorbim, de

353 „Prezența reală”, care are ca suport forma simbolului, actualizat prin concentrare spirituală, implică orice realitate într-un mod global și nediferențiat (Burckhardt).

354 „«Prezența reală», care are drept suport forma simbolului, actualizat prin concentrarea spirituală, implică întreaga realitate într-un chip global și nediferențiat.” (fr.)

355 *himma* — puterea de concentrare a inimii, intenția spirituală creatoare (ar.) (vezi pagina 683)

356 himah — puterea de concentrare a inimii, intenția spirituală creatoare (ar.) (vezi pagina 683)

misterul realizării unei posibilități de manifestare, care numai într-un punct al traiectoriei ei ne concernă, și al cărui început, parcurs și sfârșit îl ignorăm cu desăvârșire.

5 martie 1965

Dacă Satan reușește, în funcțiunea lui destructivă, să ia aparența unui înger de lumină, cu alte cuvinte să ia aspecte de frumusețe, este din cauză că uzurpator, are toate calificările necesare misiunii lui. Frumusețea divină, neseparabilă de manifestare se risipește încât lasă în tot Universul un praf de diamant, o pulbere solară, la dispoziția oricui. Dacă ai băga, ai rostogoli și un porc în ea, ar apărea acoperit cu mii de steluțe. Ai putea spune că Satan uzurpează frumusețea, fără ca s-o știe. Ca în unele gravuri de Goya, în care îngrozitoare bătrâne sunt îmbrăcate somptuos în rochii de curte.

[55 (59)]

Apoi: Satan fiind o negațiune, nu e pentru un om decât oglinda unui abis, și în această oglindă omul se vede magnificat pe el însuși. Căci Satan e sărac, nu are în adevăr nimic de oferit: viața lui e parazitată, și vigoarea sa constă în aspirațiile, dorințele, patimele, visurile a miliarde de oameni, pe care le însumează în el cu atât mai ușor, cu cât e vid; loc este destul..

Satan satisface în om două dorințe care par antinomice: o forță de inerție, de comoditate, de minim efort, și o concupiscență vagă, fără obiect dar foarte reală. Satan nu-ți cere decât un lucru: să te lași să luneci pe pantă, ceea ce e foarte comod, convine inerției și în același timp dă iluzia de schimbare, de evadare prin efectul simplu al translațiunii. Nu cere nici un efort intelectual, nici o adeziune spirituală, afară de aceea, capitală, a renunțării spiritului la prerogativele lui esențiale și fundamentale. La capătul acestei lunecări, elementul de centrare, de coordonare într-un punct central care este al Intelectului, și funcțiunea lui principală, dispărând și rămânând în om numai facultățile lui de dispersiune și centrifuge, ca de pildă pasiunile și proiectările onirice și concupiscente, e natural ca sfârșitul acestui proces să fie fărâmițarea și atomizarea. Nu e vorba de "rassembler ce qui est épars[357]", dar de "disperser ce qui était rassemblé[358]"[359]. Ce-i mai ușor? Să strângi o avere sau s-o risipești? A se insista asupra aspectului mic burghez al damnațiunii.

6 martie 1965

În "*Verbul lui Ismael*" Șeihul-Akbar, face diferență între rabb[360][361] și Allah. Rabb[362][363] e Divinitatea întrucât concernă individualitatea noastră, cu alte cuvinte e personalitatea noastră, care e alta decât personalitatea celorlalți

357 A aduna ce e risipit (...) a dispersa ce era adunat.
358 „a aduna ceea ce este risipit” (fr.) — deviza alchimică și masonică a reunirii
359 „a risipi ceea ce fusese adunat” (fr.) — răsturnarea satanică a devizei precedente
360 *rabb* — „Domn”, Stăpânul particular al fiecărei făpturi (ar.) (vezi pagina 695)
361 Numele divin; *Rabb* — „Domnul”, Stăpânul (arb.). (vezi pagina 673)
362 Allah. Rabb — Numele divin; Rabb — „Domnul”, Stăpânul (arb.). (vezi pagina 673)
363 rabb — rabb (arab., „Domn”) — Dumnezeu în raportul Său cu o făptură anume: fiecare ființă are „Domnul” ei, Numele divin care o guvernează. (vezi pagina 695)

oameni sau a celorlalte lucruri. Șeihul o privește în "distinctivitate", adică oarecum, dacă nu opunându-se celorlalte "personalități", cel puțin neconcernându-le și nefiind concernată de ele.

Ca primă impresie, e cert că acesta nu poate fi punctul de vedere suprem, adwaita[364], ci cel mult, acela al Universului informal, cu alte cuvinte, vorbind în stil religios, în planul natura naturata[365] și naturans[366][367], în planul ideilor.

Se poate observa grija nedesmințită, incontinuă, de fiecare moment a Șeihului Akbar, de a nu răni pretențiunile autorităților exoterice, a ulemalelor[368][369]. S-ar zice că asta a fost unul din scopurile principale ale misiunii lui. De aceea evită să facă

[56 (60)]

aluzie decât voalat (căci de ignoranță nu poate fi nici o clipă vorba la autorul lui Risalat al Ahadyiah[370][371]), la perspectiva supremă, la Integrațiunea totală. Demersul dialectic de universalizare nu poate avea nici un popas și nu-și are finalitate decât în Principiul Total, Universal, Etern și Absolut.

Acolo, Rabb[372] și Allah[373] coincid, în totală Nemanifestare; nu mai poate fi vorba de nici o distinctivitate nici măcar conceptuală. Dar, se va zice, Absolutul cuprinde nu numai Principiul nemanifestat al Manifestării, dar chiar Manifestarea ca atare. Da, dar în Absolut Manifestarea devine și ea Absolută, chiar ca manifestare, și acesta e secretul suprem. Lumea devine Vid. Tot așa de vid ca Vidul metafizic așa cum îl asimțim noi, imperfect, într-o primă etapă de jos în sus, Budha Șuniamurti[374][375][376]. Forma Vidului! Se poate mai mare enormitate în exprimare? Dar aici e o poziție absolut transcendentă, esoterism al esoterismului, și nu poți cere ulemalelor[377] s-o priceapă și s-o accepte.

Luat altfel, dacă privim *Rabb* ca fiind într-un oarecare relaționism cu Individualitatea noastră, și deci neconcernând decât Ființa noastră, nu și a altora, *Rabb*-ul devine Sirr[378]-ul nostru, Secretul nostru inviolabil pe care nimeni nu-l poate ști decât noi și Allah. Dar "Secretul"care învălue și premerge lucrurile pe care le "secretează", (cu alte cuvinte, surprinderea, mirarea, admirarea care te cuprind privind un fenomen) e în sensul literal al cuvântului,

---

364 *advaita* — „non-dualitatea”, punctul de vedere metafizic suprem (sanscr.) (vezi pagina 671)
365 „natura naturată” — natura ca efect, creată (lat.) (vezi pagina 691)
366 *natura naturans* — „natura naturantă”, natura ca principiu creator (lat.) (vezi pagina 691)
367 naturans — natura naturans (lat.) — Natura ca principiu activ, producătoare, opusă lui natura naturata, natura produsă. (vezi pagina 691)
368 *ʿulamāʾ* — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)
369 ulemalelor — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)
370 *Risālat al-aḥadiyya* — „Epistola despre Unicitate”, tratat atribuit lui Ibn ʿArabī (ar.) (vezi pagina 695)
371 Risalat al Ahadyiah — „Epistola despre Unicitate”, tratat atribuit lui Ibn ʿArabī (ar.) (vezi pagina 695)
372 *śūnyamūrti* — „Buddha a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 676)
373 Numele divin (arb.). (vezi pagina 673)
374 individualitate (arb.) (vezi pagina 695)
375 învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)
376 „cel a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 701)
377 Budha Șuniamurti — „Buddha a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 676)
378 *sirr* — „secretul”, taina cea mai lăuntrică a ființei (ar.) (vezi pagina 699)

antecedent și logic, și ontologic fenomenului; e cauza lui primă; e îmbinarea de Nume divine a căror limită este el. Fecunditatea, proliferarea acestor combinațiuni e inepuizabilă pentru că e reflexul în lumea noastră al posibilității infinite, pe care Dumnezeu o țese sacrificial și cu o inepuizabilă generozitate în lumea noastră.

Cum necesarmente aceste fenomene sunt un rezultat al întrepătrunderii dintre esență și substanță, acest secret e strict acel al unei hierogamii.

De aceea Șeihul Akbar spune că sirr[379]-ul e în același timp și un sirr rabbubyiah[380][381][382][383] și un sirr ubudyiah[384][385][386][387]. Acești doi termeni se mai află încă în raporturi de relaționism, chiar complementar în măsura în care Dumnezeu a decis să creeze lumea, adică în măsura în care operația e considerată și considerată de jos în sus; în cazul acesta cei doi termeni devin complementari ca și Cerul și Pământul. Dar cum cuplul Tien-Ti[388] este, fie sintetizat în Jen[389], fie

[57 (61)]

rezorbit în Tai-Ki[390][391], tot așa rabbubyiah[392] și ubudyiah[393] sunt fie sintetizate în om, în Unicitate, fie rezorbite în Supremul Inefabil, în Unitate.

Nu se poate spune că Unicitatea dispare în Unitate; afirmația este prea schematică și asta ar implica o realizare numai ascendentă, pe când, dacă însă considerăm și realizarea descendentă, Unitatea și Unicitatea coexistă; termenul e defectuos ca presupunând o dualitate; în realitate Unitatea și Unicitatea sunt una fără a se confunda, și aici avem alt mare mister, sintetizat în creațiune și mai ales în om și în celelalte ființe care ocupă punctul central al stării lor de fire. Spun mai ales, pentru că numai într-un punct central al unei stări de fire, ființa care-l ocupă poate avea libertatea să mărturisească, să accepte și să se conforme, fie *ubudyei*, fie rabbubyei[394], în realitate amândouă deodată, Totdeauna însă când vorbim distinctiv de lucrurile acestea, trebuie să lăsăm neexprimată zona de inefabil din spatele cuvintelor.

---

379 *sirr al-rubūbiyya* — secretul Domniei, al calității de Domn a lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 699)
380 *sirr al-ʿubūdiyya* — secretul robiei, al calității de slujitor al lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 699)
381 *Tien-Ti* (*tiān-dì*) — „Cerul și Pământul”, cei doi poli ai manifestării (chin.) (vezi pagina 703)
382 *jen* (*rén*) — „Omul”, al treilea termen al triadei Cer–Om–Pământ (chin.) (vezi pagina 685)
383 Domnia, calitatea divină de Domn (ar.) (vezi pagina 695)
384 robia, starea de slujitor al lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 703)
385 sirr rabbubyiah — secretul Domniei, al calității de Domn a lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 699)
386 sirr ubudyiah — secretul robiei, al calității de slujitor al lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 699)
387 rabbubyiah — Domnia, calitatea divină de Domn (ar.) (vezi pagina 695)
388 ubudyiah — robia, starea de slujitor al lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 703)
389 sirr — sirr (arab., „taină”) — Cel mai lăuntric organ al cunoașterii spirituale, dincolo de inimă (qalb) și de duh (rūḥ): punctul în care ființa atinge Secretul divin. (vezi pagina 699)
390 *Tai-Ki* (*tàijí*) — „Marea Culme”, principiul în care se resorb polii (chin.) (vezi pagina 701)
391 *rubūbiyya* — Domnia, calitatea divină de Domn (ar.) (vezi pagina 695)
392 *ʿubūdiyya* — robia, starea de slujitor al lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 703)
393 Tai-Ki — Tàijí (chin., „Culmea supremă”) — Ființa, principiul imediat al polarizării yin-yang; reprezentat prin binecunoscutul disc împărțit de o linie șerpuită. (vezi pagina 701)
394 unicitate (arb.)

8 martie 1965

Nici o definiție nu ar putea cuprinde personalitatea completă a Șeihului Akbar, chiar în măsura în care ea este exprimabilă. Tot așa și misiunea lui. Totuși, anumite trăsături sunt caracteristice. Mai întâi, o însumare a esoterismului musulman într-un tot armonic și organic, pe cât de înalt, pe atât de vast. Apoi, integrarea acestui esoterism în ansamblul tradiției musulmane, adică găsirea unei circulații organice între cele două domenii, așa ca trecerea de la unul la altul să se facă organic și insensibil. În modul acesta, esoterismul își găsește ecouri în exoterism, și piloni de susținere, iar exoterismul o dimensiune de mister.

Pentru asta, una din metodele favorite ale Maestrului este aplicarea unei dialectici antinomice, în care caracterul limitativ al unui termen e anulat prin afirmarea contrariului său: "*Te-ai făcut Unul, dar nu pentru tine te-ai făcut Unul, și te-ai făcut Aparent, dar nu pentru altul decât tine te-ai făcut Aparent*". Antinomiile se repartizează aici ca Yin-Yang[395]-ul adică, contrariile nu numai că sunt puse unul lângă altul, dar fiecare din ele are în interiorul lui o parte a celuilalt: "*Te-ai făcut Unul dar nu pentru tine te-ai făcut Unul*", deci te-ai făcut unul pentru Altul decât Tine, pentru Aparent; "*Te-ai făcut Aparent dar nu pentru altul decât Tine te-ai făcut Aparent*", deci acest

[58 (62)]

altul nu există, pentru că dacă ar exista, Aparența lui Allah ar fi pentru el. Nici nu se poate afirma Identitatea cu mai multă rigoare, decât în dialectica asta, cu atât mai mult cu cât îți ia ochii printr-un joc de "uite popa nu e popa", care distrage vigilența și celui mai neîncrezător exoterist.

Cei doi termeni se anulează unul pe altul, și dacă un cuplu e anulat, toate seria indefinită de cupluri se năruiește ca o construcție de joc de cărți din care scoți un element, adică, în fapt Manifestarea în integralitatea ei se surpă, din moment ce se situează între doi poli primordiali ai ei, Puruṣa[396] și Prakriti[397], bipolarizare prototip a tuturor polarizărilor din Lume.

9 martie 1965

Prin această operă de integrare și de armonizare, Șeihul Akbar mai urmărea ceva: să liniștească ulemalele[398][399]. În adevăr, aventurile spirituale ale unor franctirori ca Al Hallaj și Abu Yazid al Bistami, nedumeriseră comunitatea musulmană și o sensibilizaseră în ceea ce privește sufismul[400]. Natural, partea interioară nefiind accesibilă, ceea ce izbise mulțimea exoterismului, ca aspectele nonconformiste ale acestor aventuri, paradoxele lor și ceea ce aveau, inevitabil, în exprimarea lor, scandalos. Or, aceasta trebuia evitat cu orice preț,

---

395 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)

396 *puruṣa* — polul esențial, Spiritul universal, „Persoana” cosmică (sanscr.) (vezi pagina 694)

397 *prakṛti* — polul substanțial, Natura primordială (sanscr.) (vezi pagina 693)

398 *'ulamā'* — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)

399 *taṣawwuf* — esoterismul islamic (ar.) (vezi pagina 700)

400 ulemalele — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)

mai întâi pentru că "vai de acel care scandalizează pe acești micuți", apoi, pentru că această suspiciune întrerupea comunicația sanguină între ele două mari domenii ale Tradiției, esoterismul și exoterismul.

Această comunicare organică între cele două planuri, fără amestec și confuzie între ele, garanta: 1) esoterismului o cât mai mare dimensiune între cei doi poli ai lui, Esența și Substanța taṣawuf[401][402]-ului, integrațiunea finală, microcosmică dar și macrocosmică fiind cu atât mai totală, mai ecumenică, însumând în ea prin transfigurare aproape tot ce se găsește pe planul orizontal cosmic; 2) exoterismului îi asigura comunicarea continuă, fie ea chiar neștiută, cu sursa supremă și a esoterismului și a exoterismului. Riturile șaraite[403][404] căpătau adevărata lor dimensiune intelectuală, devenind mistere în accepțiunea integrală a cuvântului. De această nouă "dimensiune" profitau toți șaraiții[405][406], chiar dacă nu-și dădeau osteneală în privința asta și chiar, dacă nu-și dădeau seama.

Pentru noi, care provenim din "ageamii[407][408]", aceste fapte sunt valabile, cu o nuanțare însă: în momentul excepțional ciclic, și

[59 (63)]

cu formațiunea noastră specială, aventurile lui Al-Hallaj și Abuyazid, n-au gravitatea pe care o au față de un musulman contemporan cu noi și mai ales cu Muhyi-d Dîn. Suntem în niște împrejurări așa de excepționale încât "dinamita" celor doi aventurieri este binevenită ca să facă să explodeze carapacea groasă de torpoare, de lene sufletească și spirituală care s-a format în jurul sâmburelui ființei noastre ca un recif de coral. Noi nu putem fi scandalizați și deaceea această parte secundară a mesajului Șeihului Akbar este caducă.

10 martie 1965

Frumusețea este "aspectul" interior al lui Dumnezeu pe când Bunătatea e "aspectul" Lui exterior.

Cum se propagă acestea două în Lume? Mai întâi, trebuie să ne reamintim că Lumea se manifestă între doi poli care o preced: Puruṣa[409] și Prakriti[410], care condiționează, care produc manifestarea, ei rămânând nemanifestați. Prin urmare, această polarizare trebuie să se regăsească în tot ceea ce este manifestat, adică trebuie să se regăsească în ea un plus, un minus[411], un

401 *taṣawwuf* — „sufismul”, calea inițiatică islamică (ar.) (vezi pagina 702)
402 *šarʿiyya* — ținând de *šarīʿa*, de Legea religioasă exterioară (ar.) (vezi pagina 697)
403 cei care urmează *šarīʿa*, Legea exterioară (ar.) (vezi pagina 697)
404 șaraiții — cei care urmează šarīʿa, Legea exterioară (ar.) (vezi pagina 697)
405 taṣawuf — „sufismul”, calea inițiatică islamică (ar.) (vezi pagina 702)
406 șaraite — ținând de šarīʿa, de Legea religioasă exterioară (ar.) (vezi pagina 697)
407 *ʿajam* — nearabii, „străinii” de limba și obârșia arabă (ar.) (vezi pagina 672)
408 ageamii — nearabii, „străinii” de limba și obârșia arabă (ar.) (vezi pagina 672)
409 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
410 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
411 minus — (lat.) — În uzul lui Lovinescu, polul negativ al unei alternanțe vibratorii: nu o lipsă, ci faza complementară a lui plus, fără de care propagarea n-ar fi cu putință. (vezi pagina 690)

pozitiv, un negativ, un masculin, un feminin, un activ, un pasiv, bun, rău, etc, etc.

Numai această simplă considerațiune aduce explicarea existenței răului, problemă care a înebunit lumea. Mai întâi numele de Bine și Rău, considerat metafizic devine foarte relativ, și aplicabil la o porțiune infimă a lumii în care se află omul decăzut. Adevăratul Nume al cuplurilor de complementare, e acel de pozitiv-negativ, plus-minus.

Acum: pentru ca Binele să se propage, trebuie s-o facă după legea polarizării de care vorbeam; or, acea lege a polarizării e identică cu dualitatea. Prin urmare, orice se manifestă în Lume, luată în sensul ei cel mai complet, se face conform unei mișcări ondulatorii de plus și minus, plin și gol. Când Bunătatea lui Dumnezeu se propagă în lume, numai prin simplul fapt al acestei propagări trebuie să fie constituită dintr-un plus și dintr-un minus, adică de un bine și un rău, de un bine, și de o lipsă, de un vid de bine, care dacă vrei poți să-l desemnezi astfel negativ, dar pe care poți să-l numești și Rău; chiar e mai riguros. Și acest Rău trebuie să aibă aceeași intensitate, același quantum energetic ca și Binele pentru ca echilibrul să fie restabilit, și în ondulația următoare Binele să se ridice la înălțimea pe care o avea în precedenta ondulație. E deajuns să

[60 (64)]

considerăm schema[412] unei ondulațiuni, de o parte și de alta a unui ax median, pentru ca să ne dăm seama, că ondulațiunea pentru a se putea propaga, trebuie să se repartizeze deasupra și dedesubtul axului median în porțiuni riguros egale.

11 martie 1965

Lucrul e ceva mai subtil în ceea ce privește Frumusețea, căci ea reprezintă o "dimensiune" interioară a Divinității. Natural, în primul rând, se poate spune despre ea ceea ce s-a spus și de Bunătate, că, necesarmente se propagă în Lume, în mod ondulatoriu, adică, tot așa necesar, cu o alternare propagatorie cu Urâtul.

Frumusețea însă are și ceva inefabil, coextensiv Principiului, adică Unității. Prin asta e sustrasă Dualității. Și atunci, în aceste cazuri supreme, Frumusețea e în "exil" în lumea noastră, un exil voit și răscumpărător; e prezentă ca "anamnesis[413]". De aceea, în toate Tradițiile, reprezintă elementul cel mai interior al lor, și concentrarea asupra ei, e echivalentă cu practica adwaita[414], mai exact identică cu ea.

Mirarea pe care o produce, (în sensul platonician și goethean al cuvântului), are și un caracter de "îngustime", de "strângere a inimii", de "angoasă", inerent "barzachu-lui[415]", și porții strâmte.

---

412 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
413 *anámnēsis* — „re-amintirea”, amintirea platonică a lumii ideilor (gr.) (vezi pagina 673)
414 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)
415 *barzaḫ* — „istmul”, zona intermediară dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 676)

Frumusețea lumii noastre, aceea care e inerentă ei, și alternează cu urâtul într-o ondulație, e evertuată, solicitată, exaltată, hinangezogen[416][417] (Goethe, Faust II), de Frumusețea Eternă. Cele asemănătoare vor iar să se unească, dar între ele este poarta strâmtă, prin care nu poți trece decât prin transmutațiune și ulterior, transformare.

Se produce o sfâșiere, necesară pentru a ajunge la amalgamare. În fond, procesul e strict alchimic.

12 martie 1965

Lumea este imaginație, în sensul că nu are realitate proprie, că e iluzorie, în măsura în care credem în independența și autosuficiența imaginilor; e iluzorie în sensul unei false asignațiuni, căci aceste imagini, după cum o indică însuși termenul sunt oglindirea în lumea noastră formală (singura în care o imagine, entitate formală și ea, e posibilă) a unei realități principiale, a unor idei.

De aici, urmează că ideile, adică principiile, cuprind "eminent" în ele, toate puterile, toate "farmecele" imaginilor,

[61 (65)]

pe lângă ce sunt în ele însele, prin participare existențială la planul cauzal. Asta e suficient, dacă e bine înțeles și meditat, să ia veninul lumii acesteia, să-i "confiște" puterea ei de fascinație, de vertigiu, de îmbătare, adică să anuleze, sau cel puțin să reducă, primejdia "cultului vieții" care e cea mai mare primejdie a omului (Adam a căzut prima lui victimă), și mai ales a lumii moderne, centrată pe o "intensitate", a cărei calitate, origină, semnificație, refuză cu pasiune s-o cerceteze.

De unde această seducțiune? Pentru că imaginea concentrează, intensifică viața (una din condițiile planului nostru de existență), care, altfel, în mod obișnuit e un abur fără consistență; așteaptă să treacă prin poarta strâmtă, în limitele unei figuri, ca apoi să miște lumea. Va să zică, contrar nu viața în ea însăși are capacitatea de seducțiune, de fascinație, ci imaginea, iar imaginea de unde o are? De la nimic altceva, decât de la prototipul ei ceresc. Prin urmare, în fond nu e vorba de altceva decât tot de Anamnesis[418], numai că "răpirea", "uimirea", Ananda[419] sunt înlocuite cu vertigiul; concluzia ar putea fi că vertigiul bine asimțit și situat poate duce la *Ananda*; dar asta cere o poziție intelectuală nesdruncinată, sânge rece, luciditate, și gustul primejdiei. Și primejdia consistă tocmai în faptul că imaginea nu e constituită numai de un reflex al unei idei, adică e satwa[420], ci, prin faptul că e manifestată, e constituită din cele trei guna[421], deci și din tamas[422], care însumează prin faptul cohabitării

416 „atrasă în sus” (germ.; aluzie la finalul din *Faust* II — *zieht uns hinan*, „ne atrage în sus”) (vezi pagina 683)

417 hinangezogen — „atrasă în sus” (germ.; aluzie la finalul din Faust II — zieht uns hinan, „ne atrage în sus”) (vezi pagina 683)

418 *ānanda* — Beatitudinea, al treilea aspect al lui *Sat-Cit-Ānanda* (sanscr.) (vezi pagina 674)

419 *sattva* — calitatea ascendentă, luminoasă, dintre cele trei *guṇa* (sanscr.) (vezi pagina 698)

420 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii: *sattva*, *rajas*, *tamas* (sanscr.) (vezi pagina 682)

421 *tamas* — calitatea descendentă, întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

422 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală, a agitației (sanscr.) (vezi pagina 695)

cu celelalte două gune[423], seducțiunile lor, și asta este tocmai una din caracteristicile lui *Satan*. La fascinație, la frumusețe, imaginea mai adaugă și vertigiul vidului. Și atunci? Să ordonăm Vidului să ia culoarea lui Rajas[424], și lui *Rajas* să ia culoarea lui *Satwa*. Și care este acea poruncă și cum se formulează? Prin pronunțarea Numelui Divin. El transformă antagonismul gunelor[425], în Vortex Sferic Universal, continuu, omogen, ierarhic și catolic.

13 martie 1965

Percepțiunea umbrei are loc prin lumină, adică perceperea manifestării are loc prin iluminarea lui Prakriti[426] de către Puruṣa[427]. Ceea ce înseamnă că din punctul de vedere logic și ontologic, *Prakriti*-Umbra precede *Puruṣa*-Lumina, ceea ce e perfect în acord cu Cosmogoniile cunoscute. În Geneză Apele, Haosul exista când Dumnezeu a creat Lumina. În Vede, *Satwa*, vine în ultimul rând, după Rajas, Tamas[428][429], și, bineînțeles *Prakriti*. Tot

[62 (66)]

așa Asura[430][431] există înaintea Deva[432][433]-urilor. Și la o casă, temelia nu precedă clădirii de pe sol?

Pentru ca esențele lucrurilor să se poată manifesta, trebuie o materie primă, din care să-și scoată o substanță, care singură le poate asigura o existență, un început și un sfârșit, în manifestare. Numai cu Nama[434][435], Universul n-ar putea exista; trebuie și Rupa[436][437], dar pe *Rupa* o poate da numai Prakriti[438]. Bineînțeles, aici Forma are un alt sens decât în gândirea platoniciană.

A "extrage lumina din întuneric", "ordinea din Haos" înseamnă a lucra ca locotenent al lui Dumnezeu. Gestul poate avea și ceva intenționat, adică dhakir[439][440]-ul urmărește să scoată ceva din Întuneric, și atunci intervine puterea imaginativă sau conceptuală, sau o intuiție particulară deliberat aleasă dinainte. Dar mai poate fi și o altă "solicitare". E deajuns ca omul să aducă

---

423 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
424 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
425 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
426 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)
427 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
428 Tendința expansivă și cea descendentă, două dintre cele trei guna (sk.). (vezi pagina 695)
429 Rajas, Tamas — Tendința expansivă și cea descendentă, două dintre cele trei guna (sk.). (vezi pagina 695)
430 *asura* — entitățile „titanice”, anterioare zeilor în cosmogonie (sanscr.) (vezi pagina 675)
431 *deva* — zeii, entitățile luminoase (sanscr.) (vezi pagina 678)
432 Asura — asura (sanscr.) — Entitățile „titanice”, adversarele Deva-ilor. (vezi pagina 675)
433 Deva — deva (sanscr., de la rădăcina div-, „a străluci”; înrudit cu lat. (vezi pagina 678)
434 *nāma* — „Numele”, esența, aspectul formal-principial (sanscr.) (vezi pagina 691)
435 *rūpa* — „Forma”, aspectul substanțial, corporal (sanscr.) (vezi pagina 696)
436 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
437 Nama — „Numele”, esența, aspectul formal-principial (sanscr.) (vezi pagina 691)
438 Rupa — „Forma”, aspectul substanțial, corporal (sanscr.) (vezi pagina 696)
439 *ḏākir* — cel care practică *dhikr*-ul, pomenirea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
440 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)

"prezența", hudurul[441], deasupra Haosului, deasupra Apelor, pentru ca acestea să intre în fierberea vibratorie și să se exalteze în sus; asta ne este suficient. Ce mai trebuie să știm ce este evertuat, care este natura lucrului astfel produs? Prin faptul că e efectuat de Nume, nu poate fi decât bine, pentru că lucrul, oricare ar fi el, se sublimează și se reintegrează și este o posibilitate a noastră care se reintegrează, căci e deajuns ca un element vibratoriu al Vortexului nostru să ia o direcție ascendentă de reintegrare în Suprem, pentru ca toate celelalte să-l urmeze pe această cale (Tao[442]), pe care, după vorba Maestrului, toate lucrurile merg spre propria lor perfecțiune.

14 martie 1965

Într-un raționament tradițional, premisa e cunoscută, concluzia e cunoscută. Ce este între ele? Organicitatea. Asta pentru că cei doi termeni fiind de natură ontologică sunt reali pentru că sunt posibili. Deci între ele când există o înlănțuire de cauze, de etape existențiale, ele se exprimă printr-un raționament care nu poate să nu le exprime, pentru că structural e și el de natură ontologică.

Într-un raționament fals, sau simplu profan (în fond același lucru), înlănțuirea logică nu are valoare, pentru că cele două termene sunt false; raționamentul în el însuși, mecanismul lui e neutral, așa că își păstrează și aici o aparență de rigoare, dar în cazul acesta, nu mai are nici o organicitate din cauza non-existenței celor două termene. Deci un raționament poate

[63 (67)]

uzurpa o aparență de existență, cum și diavolul poate uzurpa o aparență de ființă. În fond, amândouă uzurpările sunt analoage, și în fond identice. De aici concluzia, că atât sofismul cât și Satan nu-și capătă existență decât prin Ignoranță. Uzurparea nu cere nici o înțelegere, nici cât de superficială; e o simplă maimuțărie.

Potențialitatea nu e posibilă în Esență din cauza caracterului ei pasiv și ininteligibil; în Esență nu poate fi decât Indiferențiere principială, căreia, potențialitatea îi este doar o umbră. Cum din această potențialitate, se actualizează posibilități sub adumbrirea Esenței, însemnează că, într-un cerc restrâns și prin puterea lui demiurgică, omul poate scoate lumină din umbră. Cum? Prin simpla suprapunere a Veghii, a Lucidității pe umbră, știind perfect și discriminând ce este umbra și ce este intelectul. Nu este nevoie să știm ce va ieși, ce se va actualiza din umbră căci și aceasta participă la ininteligibilitatea lui Prakriti[443], principalul e să știm că ceva trece de la potențialitate la act, adică se reintegrează în Principiu. Asta e deciziv, asta e principalul. Căci toate lucrurile aspiră la eliberarea lor prin Fiul lui Dumnezeu, cum o spunea Apostolul Pavel. Dumnezeu știe mai bine, ce anume din noi merită mai întâi eliberarea, ce anume posibilitate are, în ochii Providenței întâietatea.

---

441 *Dào* — „Calea” (chin.) (vezi pagina 702)
442 dhakir — ḏākir (arab.) — Cel care săvârșește dhikr-ul. (vezi pagina 678)
443 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

15 martie 1965

Când Șeihul Akbar spune: "*Dumnezeu nu s-a revelat posibilităților înainte de a-și fi proiectat umbra*" (*Verbul lui Iosif*), asta tradus în limbaj guénonist înseamnă: mai întâi Dumnezeu nu poate proiecta o umbră decât după ce s-a dedublat în Puruṣa[444] și *Prakriti*; apoi, trebuie precizat că această umbră nu e decât *Prakriti* însăși, așa că a spune că fiecare lucru își are umbra lui, în fond echivalează cu a spune că fiecare lucru e făcut din Formă și Materie. Dacă în fraza citată, s-ar părea că posibilitățile există înaintea umbrei, adică a lui *Prakriti* însăși, apoi e numai pentru că Muhyi-d Dîn privește posibilitățile nu ca potențialități ale lui *Prakriti*, ci ca posibilități principiale.

Din punctul de vedere microcosmic, mai precis, din acela metodic al realizării, ce-ar putea însemna această frază? Omul e califul lui Dumnezeu, prin urmare acțiunea lui e analogă cu a acestuia. În gradul întâi, trebuie să arunce umbra ignoranței

[64 (68)]

peste propriul lui Cosmos, pentru ca acesta să germineze propriile lui posibilități. Asta e valabil pentru orice om, și în măsura aceasta Omul, vrând nevrând, știind-o sau nu, lucrează la realizarea planului Marelui Arhitect al Universului. Într-un alt sens, mult mai adânc, acela al realizării inițiatice, omul care-și proiectează umbra, nu face altceva decât să efectueze Separațiunea, operația fundamentală, cea mai importantă din realizare, echivalentă în Microcosm, cu separațiunea Cerului de pământ din Geneză.

Pentru ca omul să "detecteze", să precizeze, să "dimensioneze" umbra din el, trebuie să aibă foarte net conștiința propriei lui lumini și asta e chestiune de intenție, de voință, de cunoaștere, teoretică dar și intuitivă, adică și directă și indirectă, Sol et Luna[445][446].

Numai astfel, când fața Luminii e bine limpezită, umbra se proiectează net în condițiile optime de fecunditate și în staza cea mai favorabilă de la Potență la Act. Cu cât Separațiunea e mai bine făcută, cu alte cuvinte cu cât ne îngrijim mai puțin de umbră, cu atât umbra se pozitivează, ca element de ordine.

16 martie 1965

Ceea ce Muhyi-dDîn numește umbră, nu e în realitate decât mai puțină lumină. Evident, lucrurile manifestate sunt umbră față de principiile lor transcendente, și acestea la rândul lor sunt umbră față de Principiul Total.

S-ar părea că simbolismul de umbră, e mai puțin intelectual, mai puțin riguros decât acela de "limitațiuni", de "designațiuni" care limitează în măsura în care desemnează, adică sunt limitațiuni tocmai prin ceea ce constituie realitatea lor, unicitatea lor. Defectul designațiunii de umbră stă în aceea că, fără să vrea, face în om oficiu de determinațiune morală și sentimentală, căci noi, oamenii, în decăderea noastră, în starea în care ne găsim în acest moment

444 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
445 „Soarele și Luna” (lat.) — cuplul alchimic al celor două lumini (vezi pagina 700)
446 Sol et Luna — „Soarele și Luna” (lat.) — cuplul alchimic al celor două lumini (vezi pagina 700)

ciclic, suntem într-atâta umbră, ne simțim atât de limitați, atât de nenorociți ca umbre, cu atâta de puțină lumină în noi, încât la cel mai bine dotat intelectual, umbra e identică cu suferința. Poate de aceea și Șeihul Akbar, întrebuințează simbolul din cauza bivalenței lui; pentru că este și face oficiul și doctrinar, și metodic.

Mai este ceva: designațiunea stărilor de fire, din perspectiva de jos în sus, ca fiind umbră din ce în ce mai atenuată, poate fi înlocuită cu simbolismul, lumină din ce în ce mai vie, așa că

[65 (69)]

ajungând la principiul Manifestării, acesta poate fi desemnat ca privațiune totală, zero umbră, și în același timp, Lumină Totală.

Și aici e lucrul interesant: în acest punct, simbolul umbrei, nu-și arată superioritatea asupra simbolului luminos? Faptul însuși de a desemna Ființa ca privațiune de umbră, însemnează să întrebuințezi un simbol, o determinațiune negativă, e apofază, pe când desemnarea pozitivă a principiului manifestării ca Lumină, e o determinațiune pozitivă, e katafază; și dacă trecem dincolo de Ființă, la Ne-Ființă, simbolismul luminos e total în carență, și nu mai putem întrebuința alt simbolism decât determinațiunile negative, adică în continuare ascendentă metodologia umbrei, pe când metodologia luminii triumfătoare până la Ființă, din cauza constituției, a naturii omului actual, dispare subit în umbră, e înghițită de aceasta care continuă să persiste. Deci întrebuințarea simbolismului umbrei e o metodă apofatică, căci, orice s-ar spune, singurul lucru din lume care ar putea simboliza Indicibilitatea Principiului e Indistincțiunea lui Prakriti[447], iar Intelectul suprem, infinit, ar putea fi reflectat la rigoare de ininteligibilitatea lui *Prakriti*. Niciodată Lumina principială, lumina Ființei, a lui Ișvara[448][449] nu ar putea simboliza Tenebrele divine, dar umbra din lumea noastră da.

17 martie 1965

Când Maria a văzut pe Gabriel, a crezut că e un om care voia să se apropie de ea bărbătește. Atunci s-a refugiat în Allah, și îndată a fost plină de prezența acestuia. Dacă ar fi primit pe Iisus în momentul acesta, lumea n-ar fi putut suporta prezența lui; de aceea, Gabriel a liniștit-o; atunci ea s-a decontractat, și Îngerul a putut sufla asupra ei, Duhul cu Iisus, și acesta s-a născut în lume, sub o formă suportabilă pentru ea.

Suflul lui Gabriel, e un amestec de apă și de foc, integrat în apa Mariei (Muhyi d-Dîn).

Acest suflu compus din apă și din foc este identic cu Mercurul evertuat, cu Mercurul dublu, și ar explica de ce Iisus, deși Maestru al științelor spirituale, regentează Cerul lui Mercur. E și o aluzie la dubla natură a lui Hristos; natura

447 *prakṛti* — Natura primordială, indistinctă și ininteligibilă (sanscr.) (vezi pagina 693)
448 *Īśvara* — Dumnezeu personal, Ființa, Principiul manifestării (sanscr.) (vezi pagina 684)
449 işwara — īśvara (sanscr., „Domnul”) — Dumnezeu personal, Brahma saguṇa, Principiul în măsura în care intră în raport cu manifestarea. (vezi pagina 684)

omenească e făcută din apa Mariei și partea apă din suflul lui Gabriel, va să zică, un pământ virginal stropit de o apă de foc. Partea propriu zis divină e constituită de elementul foc din suflul lui Gabriel, în partea ei inferioară, pe care se altoiește

[66 (70)]

partea superioară care e Cuvântul lui Dumnezeu, pe care propriu-zis, Gabriel nu o aduce, ci o mijlocește, ca un înger ce este.

Gabriel ca îngerul Lunii, are aici, ca și în funcțiunea lui ulterioară, o funcțiune de intermediar. De aceea regentează o planetă cu simbolismul total de pasivitate ca Luna. E de notat în treacăt, că, spre deosebire de Mercur, Luna nu poate fi evertuată, deci reprezintă o pasivitate mai mare decât Mercurul, și asta face pe Gabriel să poată transmite fără scădere, fără vreo adăugire de la el, mesajul său.

18 martie 1965

Ingenioasă părerea Șeihului Akbar, că elementele de umilință, de pasivitate, de non-violență, de nereacțiune la rău din "predania" lui Iisus, provin de la atavismul marial, pentru că femeia trebuie să se supună în mod natural, fiind supusă fizic și legal bărbatului.

De aici și abundența sfințeniei feminine în creștinism, dar totodată, tot de aici, posibilitatea de deviere, de nesupunere a femeii care abundă în civilizațiile de formă creștină; bineînțeles, nu tradiția trebuie făcută vinovată de această deviere, ci membrii ei rebeli. Nu e mai puțin adevărat că și o deviație își are originea în ceva pozitiv, autentic din tradiția respectivă. Femeia are un rol așa de excepțional în creștinism, că revolta ei, devierea ei, trebuie să aibă un răsunet tot așa de acut, o virulență în modurile ei, o nocivitate care nu erau posibile în tradiții mai virile cum sunt Iudaismul și Islamul. Or, femeia având o misiune și o natură centrifugă de la păcatul originar, deci de îndepărtare de la centru, e foarte firesc ca țările, continentele unde s-a răspândit creștinismul să fie pionierele acțiunii antitradiționale și subversive în lume.

Interesantă, de asemenea, reflecția lui Muhyi-d Dîn, că nu Maria a dat forma hominală lui Iisus, ci Gabriel învăluit în formă umană; dacă ar fi apărut în formă vegetală, minerală sau animală, Iisus ar fi trebuit să îmbrace aceste forme, ca să facă minunile ce i se atribuie.

Asta aruncă o lumină vie și foarte interesantă asupra formelor de animale, în care apar uneori zeii și îngerii în tradițiile cu structură mitologică și metafizică. Înseamnează că la geneza lor este o manifestare a Principiului Vieții sub o formă minerală, vegetală sau animală. Și dacă apar sub asemenea

[67 (71)]

forme este pentru că puteau să-și împlinească astfel mai bine misiunea lor, deși omul este centrul stării de fire în care se află. De asemenea, explicația aceasta face mai evidentă, mai reală, mai indiscutabilă prezența reală a Divinității în animale, în copaci, în stânci, și cu atât mai mult, în păduri, în munți, în întinsele ape, oceane.

19 martie 1965

A spune, ca Schuon, că un dar nu e nimic dacă nu e binecuvântat de Dumnezeu, înseamnă, cu alte cuvinte, că aspirația de jos în sus nu e suficientă, și trebuie și o chemare de sus în jos.

La prima vedere, s-ar părea că răspunsul, binecuvântarea, este automat ca și chemarea, ca reacțiunea la acțiune, ca ecoul la strigăt. Lucrul în realitate nu e așa simplu, căci ecoul nu răspunde decât când glasul a fost destul de puternic ca să ajungă la peretele de reacțiune. Chemarea trebuie să răzbată această zonă îngrozitoare de indiferență, vătuită, de nisip în pustiu, în care se topesc, se amortizează toate strădaniile. Și atunci, chemarea recade pe pământ "ca sămânța lui Onan", tot ca chemare, devine larvă, târâtoare, și umple lumea de dezolare și desnădejde.

Problema capitală este dacă adăugarea unui fundal intelectual unei chemări debile, o face totuși să atingă planul de "ricoșare", de reacțiune. Sper că da. De ex., dacă încercăm să intuim Universalul (bineînțeles, dacă lucrul e în posibilitatea noastră), asta netezește calea și o deschide unei strigări care din cauza letargiei, stupoarei noastre psihice, nu are tăria unei săgeți, care ajunge până la țintă.

A chema în asemenea împrejurări pe Dumnezeu sub numele lui de Moștenitor. Ceea ce mă încurajează că metoda e bună, e posibilitatea coexistenții unei invocațiuni a Supremului, cu meditațiile pe care el însuși le recomandă. Repet, concomitente, nu prealabile sau finale. Se va spune că meditațiile nu sunt cereri; sunt totuși formule, conceptuale și verbale și asta arată că tot rugăciuni sunt, și ca atare, și rugăciunea poate fi universalizată, învăluită într-un dhikr[450], suportând Absolutul.

S-ar părea că astfel formulat, elementul "automatic" reapare în considerația rugăciunii, și că elementul Grației n-ar mai fi necesar, quod absit[451]! Că Dumnezeu poate fi constrâns. În

[68 (72)]

realitate, în acest caz, Grația constă tocmai în faptul că Dumnezeu ți-a dat posibilitatea să intuiești Absolutul, să actualizezi Nelimitatul în limitele tale.

20 martie 1965

"L'âme "s'élève" en vertu de la chaleur qui lui est inhérente, elle "descend" en vertu du froid et de l'humidité et se "fixe" et se "solidifie" en vertu de la sécheresse. La "précipitation" (du monde grossier) vient donc du froid et de l'humidité[452]"[453].

---

450 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)

451 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)

452 Sufletul „se ridică” datorită căldurii care îi este nedespărțită, „coboară” datorită frigului și umezelii și „se fixează” și „se solidifică” datorită uscăciunii. „Precipitarea” (lumii grosiere) vine deci de la frig și de la umezeală.

453 „Sufletul «se înalță» în virtutea căldurii care îi este inerentă, «coboară» în virtutea frigului și a umidității și se «fixează» și se «solidifică» în virtutea uscăciunii. «Precipitarea» (a lumii grosiere) vine așadar din frig și din umiditate.” (fr.)

Metodic, asta înseamnă că exaltarea spre Sublim a sufletului omului se produce prin căldură; orice stare de inerție și concupiscență (rezultatul "răului" și al umidității) îi taie aripile și se fixează prin uscăciunea interioară. A lupta contra acestor tendințe, dar cum? Nu printr-o îndepărtare brutală căci revin și mai întărite, ci printr-o retragere lucidă și perspicace, prin separațiune, adică prin desidentificare cu ele; această separațiune se face prin solicitarea elementelor necontaminate din noi, de către elementul căldură; prin menținerea acestei tendințe, și celelalte elemente menționate se convertesc în exaltațiune.

E vorba sub alt mod și vocabular de convertirea gunelor[454] inferioare în satwa[455] guna[456][457] prin amr[458], prin comandament divin și prin ain[459], ochiul divin de care tocmai Șeihul Akbar vorbește ceva mai sus de textul citat.

Acest joc e posibil prin faptul că după tradiția musulmană, Dumnezeu a frământat argila din care a făcut pe om cu "amândouă mâinile", cu alte cuvinte i-a atribuit un caracter dual de tendințe complementare și contradictorii, dualitate necesară pentru ca omul să-și poată exercita liber voința.

Posibilitatea omului de a da un impuls diferit firii lui e rezultatul libertății lui, care în el e reflexul atotputinței divine. Căderea constă în faptul, că omul pierde conștiința unității principiale, a axului vertical (sau orizontal) deadreapta și deastânga căruia se repartizează impulsurile duale.

Lumea căzută e o polarizare fără pol, adică un haos; ca haosul să redevie din nou cosmos, apoi să se rezoarbă în Principiu, trebuie ca Hermes să-și arunce bagheta între șerpii ce se bat; atunci ei se încolăcesc armonic și complementar în jurul ei, în sens ascendent, solicitați de sufluri (cele două aripi din vârf); ajunși acolo se reunesc în "Coroană", care îi

[69 (73)]

cuprinde eminamente, fiind în același timp mai mult decât asta, căci Unitatea în ea însăși nu privește spre manifestare.

21 martie 1965

Când în Coran (V, 115 - 118), Iisus are un dialog cu Allah, când Allah îl întreabă de un posibil politeism, ca și când n-ar ști, și Iisus răspunde disculpându-se, ce poate însemna asta?

Dumnezeu întrebuințează dualitatea și distinctivitatea, nu pentru a ști niște lucruri, pe care le știa din veșnicie, ci pentru a suscita și a epuiza anumite posibilități care nu pot fi epuizate sintetic și globalist. E aspectul superior al dialogului, deci nu numai acela de la începutul realizării inițiatice, când fatal Eu sunt eu și Dumnezeu este Tu. În dialogul cu Iisus, Allah se șterge, dându-i pentru o clipă lui Iisus autonomia, deci recunoscându-I identitatea, dar în

454 *sattva-guṇa* — calitatea luminoasă, ascendentă, a Naturii (sanscr.) (vezi pagina 698)
455 *amr* — „porunca”, Comandamentul creator divin (ar.) (vezi pagina 673)
456 *ʿayn* — „ochiul”, dar și „izvorul” și „esența individuală” (ar.) (vezi pagina 672)
457 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
458 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
459 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

același timp e și încercare; această aparentă auto-limitare a lui Allah e în realitate, și în sensul superior, o trăsătură apofatică, un fel al lui Dumnezeu de a se nega pe el însuși, decurgând din primul cuvânt al Șahadei[460], căci din moment ce Dumnezeu întrebuințează discursivitatea și distinctivitatea ele nu pot fi decât apofază.

La asta Iisus răspunde exact cum trebuie și afirmă Infinitatea lui Dumnezeu pe care acesta și-o neagă aparent, pentru a o afirma în modul cel mai transcendent posibil, în realitate.

Altfel spus e un simplu joc sacru: dacă Dumnezeu își neagă aparent Divinitatea, apofatic, Iisus i-o afirmă catafatic; când Dumnezeu tace, omul întrebuințează formulele de Identitate, pentru că în momentul tăcerii Sale, Dumnezeu îl misionează să vorbească. De aceea tăcerea lui Dumnezeu în grădina Ghetsemani, nu-i dăduse lui Iisus plenitudinea lui? Nu vorbea în locul lui? N-avea toate puterile lui? "Eli, Eli, lamma sabactani?[461]"[462] e tot o formulă apofatică. În sensul ei cel mai înalt, formula însemnează transcendența totală divină, inaccesibilitatea ei, inaccesibilitate cu care nu te poți identifica decât prin afirmarea ei, ceea ce Iisus face. Da, singurul mod posibil, prin care un om poate să se identifice cu Inaccesibilul este să-l afirme, și atunci ultimele umbre, coji, dâre de separativitate se topesc în Inefabil.

Afirmarea inefabilului e o limitațiune la prima vedere; devine apofatică numai în realizarea descendentă. Cu alte

[70 (74)]

cuvinte, ea poate fi spusă de Iisus dar nu de Salih[463][464]. Quod licet Jovi not licet bovi[465][466].

22 martie 1965

Pentru a produce miracolul Existenței, Dumnezeu se inserează în Manifestare ondulatoriu, adică printr-o succesiune de Plusuri și de Minusuri, ceea ce e destul de deconcertant, deoarece în mod obișnuit oamenii nu văd pe Dumnezeu, nu pot să-l vadă, decât în polul pozitiv al ondulațiunii; asta este ce e obligatoriu pentru toți oamenii; de aceea, omul credincios dialoghează cu Dumnezeu. Țintuirea lui Dumnezeu ca principiu comun și al Plusului și al Minusului, deosebit fiind de ele, nu e accesibilă decât esoteristului.

---

460 *šahāda* — mărturisirea de credință islamică, al cărei prim cuvânt este negația *lā*, „nu” (ar.) (vezi pagina 696)

461 Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit.

462 „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (aram.; Matei 27, 46) [Matei (Biblia sinodală), ro.]

463 Ceea ce îi e permis lui Jupiter, nu-i este permis boului.

464 *șāliḥ* — „cel drept”, omul evlavios obișnuit, spre deosebire de profet (ar.) (vezi pagina 696)

465 „Ce îi este îngăduit lui Jupiter nu îi este îngăduit boului” (lat.; forma clasică: *quod licet Iovi, non licet bovi*)

466 Salih — „cel drept”, omul evlavios obișnuit, spre deosebire de profet (ar.) (vezi pagina 696)

Toate legislațiile exoterice tradiționale ies din acest dialog între Dumnezeu și om. Cum atunci, acesta din urmă să reziste ispitei de a pune comună măsură între cei doi termeni?

Dialoghează comprehensibil numai acei care stau pe același plan.

Atunci intervin, ceea ce aș putea numi, tunetele și trăsnetele, permisiunile și interdicțiile, amenințările și promisiunile. E intimidant, dar nu convingător. Convingă-toare e numai metafizica.

E o adevărată sfâșiere în orișicine e pornit pe o cale de realizare metafizică, pentru că dhakir[467], prin partea lui pur intelectuală e pur adwaitist[468], și orice ar face aderarea lui la Suprem nu se poate efectua decât prin Cunoaștere, pe când tot restul Ființei lui, toate facultățile lui individuale sunt tributare Zeului personal, Demiurgului vindicativ, care nu înțelege să renunțe la fumul "sacrificial" care se ridică din ele.

Ființa mea psihică nu e "entusiasmată" de Suprem, și cred că nu greșesc când spun că acesta e cazul imensei majorități a inițiaților de la sfârșitul lui Kali[469][470] Yuga[471][472]. Numai dansul Mayei[473] te poate învârteji. Dar cum să te integrezi în el, departe de centrele vii, orizontale, ale tradiției, și ale entității psihice a ei?

23 martie 1965

Este un esoterism al Esenței și un esoterism al Numelor.

Că, undeva, se reunifică, în simplă Cunoaștere, e adevărat, dar la grade așa de înalte de inițiere încât nu face să vorbești de asta decât prin acquit de conscience[474][475].

Nu mă gândesc numai la intuirea Supremă a Principiului. Asta constituie o jumătate a operațiunii, și nu în sine e grea,

[71 (75)]

dacă, bineînțeles există prealabil, calificarea indispensabilă. Mă gândesc la gradul acela de realizare, prin aceste două moduri de cunoaștere, ale Supremului prin Suprem, ale Numelor prin Nume, și ale Numelor prin Suprem și ale Supremului prin Nume.

Despărțite, natural metodic, de Suprem, Numele intră într-o sarabandă de exuberanță, un vârtej mitologic extrem de atrăgător, de autentic chiar, cu condiția să nu fie despărțite de Principialitatea lor comună.

Or, aici e greutatea, pentru că, la început referirea (tot metodică, aici nu e vorba decât de metodic) la Suprem atrage topirea Numelor în Zero metafizic,

---

467 *ḏākir* — cel care practică pomenirea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
468 de la *advaita* — non-dualist (sanscr.) (vezi pagina 672)
469 *kali-yuga* — „vârsta de fier”, ultima și cea mai întunecată eră a ciclului (sanscr.) (vezi pagina 685)
470 *māyā* — puterea divină de manifestare, „iluzia” cosmică (sanscr.) (vezi pagina 689)
471 Zeița Timpului distrugător (sk.). (vezi pagina 685)
472 erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)
473 Kali — Zeița Timpului distrugător (sk.). (vezi pagina 685)
474 „pentru liniștea cugetului”, ca să fie spus (fr.) (vezi pagina 671)
475 acquit de conscience — „pentru liniștea cugetului”, ca să fie spus (fr.) (vezi pagina 671)

ca o ceară pe o placă de fier. Lucru excelent, adevărat, dar îmi face impresia că e numai o față a adevărului. Misterul Suveran e în concomitența Zeroului metafizic cu orgiasmul, cu cataracta de galaxii a Numelor. Sunt în lipsă de comună măsură unul cu altele și totuși Quiditatea nu anulează numele și pluralitatea nu învăluie Unitatea. E jocul Principiului cu Maya[476], dar *Maya* privită din Principiu, ca posibilitate a lui, și nu ca Mama Iluziilor, și a vieții separate.

24 martie 1965

Negarea lui Dumnezeu de către el însuși e originea iluziei Neantului. După cum Dumnezeu negându-se pe El, în realitate se afirmă katexochen[477][478], pentru că topește astfel orice fel de limite, fie ele măcar conceptuale, oglindirea acestei supreme operații "creează" aparent Neantul în lumea noastră, adică iluzia oamenilor că-l pot afirma și chiar "realiza". Păcatul contra Sfântului Duh, în această încercare constă în faptul că se dă un aspect cantitativ acestei negațiuni principiale și calitative prin excelență.

Omul e califul lui Dumnezeu; are prin comisionare posibilitatea să repete această operație suverană a lui Dumnezeu, dar vai de el dacă o face cantitativ, imitativ! Negarea oricărui atribut, a oricărui Nume, a Esenței chiar, a lui Rahman[479][480]. Da, a lui, posibilă pentru că indicibilul care subsistă e dovedit prin corpul meu, psihicul meu, toate simbolurile existențialiste din mine. Ceea ce în mine e mai mult întuneric, limitațiune, e Γ divin încarnat, pentru că altfel cum ar putea subsista lângă Allah? Utilizarea metafizică a Șirk[481]-ului.

[72 (76)]

Posibilitățile în indistincțiune, sunt egale prin faptul însuși al indistinctivității. Care e cauza, rațiunea ierarhiei lor calitative în lume, odată manifestate? Mai întâi, se deosebesc, pentru că dacă nu s-ar deosebi ar fi încă în indistincțiune. Apoi, "calitatea" și "cantitatea" lor e în funcțiune de pozitivitatea și negativitatea lor. Dar acestea sunt inerente ritmului ondulatoriu al Universului, pe care se desfășoară țesătura însăși a Mayei[482], așa că tot ce este negativ în lume se pozitivează prin considerarea compensațiunii lui în complementarul lui. Oricât ar fi de abject, de plumburiu un moment ciclic, este strict responsabil, condițiune a unui alt segment pozitiv de ciclu, fie înaintea lui, fie după el. Microcosmic, când un om lasă să predomine pasiunile și tamas[483] în el, se pierde, dar acestea sunt "împrumutate" de către ambianță,

476 *māyā* — puterea divină de manifestare, privită fie ca posibilitate a Principiului, fie ca Mamă a Iluziilor (sanscr.) (vezi pagina 689)

477 *kat' exochḗn* — „prin excelență”, în chip eminent (gr.) (vezi pagina 686)

478 katexochen — „prin excelență”, în chip eminent (gr.) (vezi pagina 686)

479 *ar-Raḥmān* — „Cel Milostiv”, Numele divin al Milei universale (ar.) (vezi pagina 695)

480 *širk* — „asocierea”, păcatul de a-I da lui Dumnezeu asociați; politeismul (ar.) (vezi pagina 699)

481 Rahman — ar-Raḥmān (arab., „Cel Milostiv”) — Numele Milei cuprinzătoare, care se revarsă asupra întregii făpturi fără deosebire, spre deosebire de ar-Raḥīm, Mila răsplătitoare. (vezi pagina 695)

482 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

483 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

restructurate, repartizate din nou într-un punct al *Mayei*, unde devin pozitive. Infernul, îngrășăminte a Arborelui Vieții.

25 martie 1965

"L'Univers est imagination et il est Dieu selon sa réalité essentielle[484]"[485]. Dar în același timp este în Dumnezeu sub "formă" de intelecțiuni, nu de imaginație. Intelecțiuni în Posibilitatea Infinită care este Suprema Șakti[486][487], imaginație în lumea formală, sau prin transpunere, în cosmosul "de sub cer".

Deci, pentru ca Intelecțiunile să devină Imagini, Dumnezeu a despărțit mai întâi Cerul de Pământ, pentru că numai așa pot lua ființă.

Metodic vorbind, căci asta e chestiunea primordială, asimțirea Supremului, până la realizarea acestuia în mod efectiv, atrage de la sine o despărțire a Cerului de Pământ, și atunci Principiul și Posibilitatea lui asimțite, se "îngroașă" în imagini între Cer și Pământ. Atunci nu mai e nevoie ca în anumite tehnici să solicităm activ și direct puterea noastră imaginativă, practică foarte grea, primejdioasă și care în cazul de reușită chiar, atrage de la sine o îngroșare, o aspirare a materiei psihice; e deajuns s-o lăsăm solicitată, chiar fără să știm noi, de puterile intelective din ființa noastră integrală, care devin în mod existențial, creatural, organic, imagini, pe care noi nu le percepem din afară, dar care totuși nu există mai puțin, și care nu mai sunt în cazul acesta, durificațiuni ce trebuie dizolvate ca în primul caz, unde am îndepărtat numai

[73 (77)]

primejdia pentru o dată și o etapă ulterioară, făcând-o mult mai compactă, mai minerală, mai greu de topit.

Mă întreb dacă asta nu e primejdia unei realizări cosmologice chiar reușite. Un inițiat cu calificări cosmologice care și-a dus realizarea lui până la termenul ei, adică până la realizarea efectivă a Micilor Mistere, nu-și creează durități care nu pot să fie topite în actuala lui existență? Asta bineînțeles, când nu are în același timp și calificările intelectuale care i-ar permite transpunerea simbolurilor cosmologice în Universal. Asta ar explica oarecum, ceea ce am auzit, că etapele superioare ale realizării sunt mult mai grele decât cele formale, lucru care la primul moment pare incomprehensibil, căci ce poate fi mai greu de depășit la prima vedere decât carnea și pasiunile?

26 martie 1965

Muhyi-d Dîn. Atracția pe care o exercită copilul asupra adultului e atracția primordialității asupra derivatului. Șeihul Akbar o numește chiar fascinație a celui mai puternic asupra celui mai slab, adică exact invers de aparențele lumii noastre.

---

484 Universul e imaginație și e Dumnezeu, conform cu realitatea sa esențială.

485 „Universul este imaginație și este Dumnezeu după realitatea sa esențială.” (fr.)

486 *śakti* — Puterea, energia divină în aspect feminin (sanscr.) (vezi pagina 696)

487 Șakti — śakti (sanscr., „putere”) — Energia divină, aspectul activ-feminin al unui principiu, inseparabilă de acela al cărui śakti este: Șiva fără Șakti e, spune formula tantrică, śava, „leș”. (vezi pagina 696)

A avea copii, a-i crește, a te conforma lor, e una din cele mai misterioase științe spirituale și din cele mai puțin cunoscute. Probabil că e pierdută din alte yuge[488][489]. Căci nu e vorba de educația pe care o dai copilului, chiar când este excelentă și tradițională; e vorba de educația pe care ți-o dă copilul ție, de mesajul direct și permanent pe care-l vehiculează.

E un îndemn de fiecare clipă, permanent de a trăi calitativul, de a-l discrimina în viața de toate zilele, de a trăi clipa fără s-o mai raportezi la trecut și viitor, simple năluciri. În casă se introduce o mitologie, un basm care ți se povestește și pe care-l povestești, interminabil. Responsabilitatea e așa de terifiantă, încât preferi să nu ai copii, decât să riști sancțiunea pe care necorespunderea ta o atrage.

E interesantă analogia în sensul invers: elementul de atracție, de forță, îl reprezintă copilul, nu tatăl; el e polul pozitiv, masculin.

Adam sintetizează în el toate categoriile de prezență Divină (hudur[490]). Ad-Dhat[491][492], Esența, Ac-Çifat[493][494], Calitățile, Al-Afal[495][496], Activitățile. Dumnezeu a creat pe Adam în Forma Lui. Or, "forma" nu e altceva decât prezența divină.

[74 (78)]

Asta trebuie bine reținut, pentru că, din cauza simbolismului feminin, pasiv, al Prezenței, față de Principiu, ai putea fi ispitit să dai Hudurul[497]ui[498], un aspect, să-l identifici cu Materia primă, ceea ce e o foarte gravă falsă imputațiune. Din contra, Forma reprezintă elementul esențial în Cosmos, elementul pur calitativ, căci tot ce vine de la Dumnezeu e pură calitate.

Hudurul, Forma, solicită Materia Primă, jucând față de ea un rol activ, purușian[499], ea suscită în Prakriti[500] potențialitățile pentru a putea să le transforme în acte.

Ad-Dhat[501], Esența produce ruptura de echilibru a lui *Prakriti*, e fulgurațiunea esențială, Fiat-ul[502] divin; e elementul incomprehensibil, Misterul, în actul cosmogonic. Aç-Çifat[503] e Principium Individuationis[504] introdus în masa plastică a vârtejurilor evertuate de către *Ad-Dhat*, rămas oarecum încă în

488 *yuga* — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)
489 yuge — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)
490 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența divină (ar.) (vezi pagina 683)
491 *aḏ-ḏāt* — Esența divină (ar.) (vezi pagina 671)
492 *aṣ-ṣifāt* — Calitățile, atributele divine (ar.) (vezi pagina 671)
493 *al-afʿāl* — Actele, activitățile divine (ar.) (vezi pagina 673)
494 Ac-Çifat — Calitățile, atributele divine (ar.) (vezi pagina 671)
495 Ad-Dhat — aḏ-ḏāt (arab., „Esența”) — Esența divină în ea însăși, dincolo de Atribute (șifāt) și de Acte (afʿāl). (vezi pagina 671)
496 Al-Afal — Actele, activitățile divine (ar.) (vezi pagina 673)
497 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența divină (ar.) (vezi pagina 683)
498 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
499 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ, al manifestării (sanscr.) (vezi pagina 694)
500 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial, pasiv (sanscr.) (vezi pagina 693)
501 „principiul individuației” — ceea ce face ca o ființă să fie distinctă de alta (lat.) (vezi pagina 694)
502 Esența divină (ar.) (vezi pagina 671)
503 Calitățile, atributele divine (ar.) (vezi pagina 671)
504 Actele, activitățile divine (ar.) (vezi pagina 673)

Indistincțiune. Al-Afal[505] organizează individuațiunile, le elaborează, le dă elementul de organicitate care le permite să parcurgă ciclul lor individual.

Or, e natural ca în mijlocul, în centrul vibratoriu, de unde se produc aceste operații, e natural ca Dumnezeu să pună pe Omul Universal, ca Normă chintesențială a întregii Manifestări, centru proiectat al Centrului Suprem care e în Dumnezeu.

Pus în centru, Al-Insanul-Kamil[506][507], regentează normativ, adică în sensul unui Motor Imobil. Model desăvârșit al tuturor proceselor cosmogonice. Rezumând lumea de sus și lumea de jos, e natural ca Omul Universal să fie superior Îngerilor, și ca aceștia să-l adore, pentru că n-au universalitatea lui, aspectul de rezumat, de normă. Îngerii îl adoră pentru că-și găsesc un ecou existențial în el, pe când ei sunt numai esențiali. Sunt atât de aproape de Dumnezeu, încât într-o proximitate mai mare cu el, ard, se consumă, se topesc în el. Identitatea le este interzisă pentru că sunt prea sublimi. Îngerul Gibraiil, îngerul teribil în tărie (Aș-Ședidul-Quwat[508][509]), îl întovărășește pe Profet, în călătoria lui nocturnă. Ajung până la prezența lui Allah și-L aud spunând singur: șahada[510]. Gibraiil nu poate suporta asta și leșină. Profetul rămâne lucid, suportă Proximitatea, chiar Identitatea, deși lucrul nu e exprimat limpede. Superioritate de spiritualitate? Nu! Superioritate de constituție, de sinteză a tuturor opuselor, armonie a contrariilor, în care Allah se poate

[75 (79)]

proiecta, pentru că aceste contrarii au valoare apofatică, de desemnațiuni negative. Îngerul nu e determinare negativă. E o esență care laudă, care afirmă, e deci catafatic prin esențialitatea lui. Mult, mult mai jos, e cazul lui Homunculus[511][512], care odată fiind spartă retorta de sticlă ce-l ocrotea, se topește irezistibil în Frumusețea Galateii[513][514]. Da, Îngerul nu poate atinge Identitatea, pentru că în Înger nu se poate încarna Hudurul[515], Prezența divină.

28 martie 1965

Conducerea divină consistă în aceea că omul e adus la perplexitate (al-hayrah[516]) în fața Realității suprarațională, ca să știe că întreaga Existență e perplexitate (oscilații între două aspecte divine aparent contradictorii).

---

505 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 681)
506 *al-insān al-kāmil* — „Omul universal”, Omul desăvârșit (ar.) (vezi pagina 673)
507 *šadīd al-quwā* — „cel tare în puteri”, numele coranic al arhanghelului Gabriel (ar.; Coran LIII, 5) (vezi pagina 674)
508 *šahāda* — mărturisirea de credință: „Nu este dumnezeu afară de Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 696)
509 Al-Insanul-Kamil — „Omul universal”, Omul desăvârșit (ar.) (vezi pagina 673)
510 Aș-Ședidul-Quwat — „cel tare în puteri”, numele coranic al arhanghelului Gabriel (ar.; Coran LIII, 5) (vezi pagina 674)
511 „omulețul” (lat.) — ființa creată în retortă de Wagner în *Faust* II (vezi pagina 683)
512 *Galateia* — nereida a cărei frumusețe îl atrage pe Homunculus în *Faust* II (gr.) (vezi pagina 681)
513 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența divină (ar.) (vezi pagina 683)
514 Homunculus — „omulețul” (lat.) — ființa creată în retortă de Wagner în Faust II (vezi pagina 683)
515 Galateii — nereida a cărei frumusețe îl atrage pe Homunculus în Faust II (gr.) (vezi pagina 681)
516 *al-ḥayra* — nedumerirea, perplexitatea în fața Realității suprarațională (ar.) (vezi pagina 673)

Încă o dată, această hairah[517][518], perplexitate, nu este decât o determinațiune negativă, căci nu trebuie, nu e suficient să te lași în voia instabilității, care e mișcare și mișcarea viață. La această instabilitate existențială, trebuie să adaugi, să suprapui această sensație a hudurului[519], care singură dă o euritmie instabilității.

Tot așa sigur este că nu trebuie, necesarmente, să dai fluctuațiilor, instabilităților, numele lor respectiv divin, ceea ce e aproape imposibil, pentru că e vorba de un complex de nume. Mai degrabă trebuie să ai conștiința că acolo e un nod de nume, nu care nume sunt în realitate, afară de o vagă presimțire.

Ceea ce e curios e că Șeihul Akbar spune că e suficient ca oscilațiile, instabilitățile, viața, să-ți dea senzația de pură existență. Dar atunci cu atât mai eficace și mai adevărată e atitudinea de care vorbeam mai sus.

*

Cutia care conținea pe Moise, pe Nil, se opri la mal la poalele unui copac. Faraon a numit copilul Mu Sa[520][521], Apă și Copac, adică cuprinzând în el echilibrat Esența și Substanța. Altfel vorbind, e la picioarele Crucii, ceea ce își capătă importanță, când ne gândim că Moise e Precursorul lui Christ. (Doctrina Moysi velat quod doctrina Christi revelat[522])[523]. Pe de altă parte, Nilul aici e un substitut al lui Okeanos care e circular. Arborele în cazul acesta nu mai e la marginea Nilului, ci în centrul cercului. Deci avem o reprezentare a Crucii cu trei dimensiuni.

[76 (80)]

29 martie 1965

O plantă se hrănește din rădăcina sa, pentru că fiecare lucru (adică și acele care nu sunt plante) se hrănește din rădăcina lor. Deci rădăcina sugaciului este laptele. Șeihul Akbar emite părerea că adevărata mamă e aceea care alăptează, nu aceea care poartă și naște. E o indicație foarte precisă, că individualitatea se hrănește din indistincțiune, căci orice femee poate alăpta un copil care nu e al ei, prin urmare rădăcina copilului nu e stirpea lui familială; de aici, faptul că unii eroi, ca Heracles de pildă, s-au hrănit din Calea laptelui, din principiul ei, mai exact, Hera.

Și mă gândesc că Hera e și aerul, dar aerul în sens de Suflu, de prana[524][525]. Atunci s-ar putea ca laptele, fie în sensul lui cel mai înalt, Cunoaștere, fie în

517 *ḥayra* — perplexitate, uimire (ar.) (vezi pagina 682)
518 *ḥuḍūr* — „prezența” divină (ar.) (vezi pagina 683)
519 hairah — perplexitate, uimire (ar.) (vezi pagina 682)
520 Doctrina lui Moise voalează ceea ce doctrina lui Hristos revelează.
521 *Mū-Sā* — etimologie egipteană a numelui lui Moise: „apă” și „copac/pom” (egipt., după tradiția arabă) (vezi pagina 690)
522 „Învățătura lui Moise acoperă ceea ce învățătura lui Hristos descoperă.” (lat.)
523 Mu Sa — etimologie egipteană a numelui lui Moise: „apă” și „copac/pom” (egipt., după tradiția arabă) (vezi pagina 690)
524 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)
525 *prāṇāyāma* — știința și disciplina suflului (sanscr.) (vezi pagina 694)

sensul de Benedicțiuni diferite, pe toate planurile de existență, să fie vehiculat, actualizat și distribuit de Sufluri, și de știința lor Pranayama[526].

Omul își actualizează rădăcinile lui transcendente, adică rădăcinile inverse și se produce deplasarea centrului său de gravitate, devenind astfel un copac cu rădăcinile în cer.

În mitul lui Moise, Nilul, ca fluviu sacru, e laptele ceresc, din care copilul ceresc se detașează pentru a suge laptele specificat al mamei lui pământești, nu în sensul unei minimizări, al unei relativizări, ci în sensul unei coborâri sacrificiale. Sicriașul în care se afla copilul îi proteja personalitatea dar îl și izola de laptele fluviului sacru; arca este un barzach[527] între laptele ceresc și acel pământesc al mamei lui de carne și de aceea Șeihul Akbar o numește "un loc de angoasă", definitoriu oarecum al barzachului (angustum[528])[529]. Avem niște paralelisme: arca pântecelui mamei lui în lumea pământească, arca de pe fluviul ceresc în care e pus. Iese din prima arcă, la fel cu ceilalți oameni, dar diferit de ceilalți oameni intră într-o altă arcă, moartea inițiatică, din care e scos a doua oară ca dwija[530][531], de două ori născut. Se reîntoarce la sânul mamei lui de unde plecase, trecând prin sânul Herei, ca Heracles, ca să renască a doua oară în lumea noastră. Se închide astfel un circuit de desăvârșire.

30 martie 1965

La acel care urmează o cale de realizare inițiatică, imaginile pot să traducă în lumea formală, inspirațiunile. Cu alte cuvinte, inspirațiunile iau un aspect formal; mai precis, inspirațiunile în

[77 (81)]

inițiat, nu devin concepte sau raționamente, ci imagini, adică au un caracter net existențial. Deci, dacă în cursul unei meditații, sau chiar în cursul unei invocațiuni contemplative, ni se prezintă imagini, trebuie privite cu respect și cu recunoștință pentru că pot fi mesagii de la Allah; e un fel al Supremului, de a se încarna în noi, de a nu se mărgini numai la o insuflațiune mentală. Se întâmplă același lucru, firește la un rang mult mai mic, ca și cu revelațiunea profetică; aceasta nu se coboară în mentalul Profetului ci în corpul lui. Imaginația are incomparabil mai mare putere decât conceptul, în a stârni și emoționa corpul. Îl pătrunde până în cele mai mici fibre ale lui, operând prin

526 prana — prāṇa (sanscr.) — Suflul vital, nu aerul fizic, ci energia subtilă care susține viața; tradiția deosebește cinci sufluri după funcțiunile lor. (vezi pagina 694)

527 *barzaḫ* — „istmul”, zona intermediară dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)

528 *barzaḫ* — istmul; *angustum* — „locul strâmt”, strâmtoarea (ar./lat.)

529 *dvija* — „de două ori născut”, cel care a primit a doua naștere, inițiatică (sanscr.) (vezi pagina 679)

530 angustum — istmul; angustum — „locul strâmt”, strâmtoarea (ar./lat.) (vezi pagina 674)

531 dwija — „de două ori născut”, cel care a primit a doua naștere, inițiatică (sanscr.) (vezi pagina 679)

asta, transformarea unei mase inerte prakritiene[532], cum e corpul, în vibrațiuni rajasice[533] și chiar satwice[534], dacă operațiunea este inteligent condusă.

Bineînțeles, inițiatul nu primește exclusiv numai imagini ca mesagii de sus, ci de asemenea, de cele mai multe ori, simple insuflațiuni, de abia perceptibile, dacă nu ești în veghe. De aceea, un inițiat trebuie să fie cu mare băgare de seamă, să nu le dea atenție, căci, mesagiile cele mai înalte, cele pur intelectuale, nu iau aspectul formal.

Am observat că în realitate procesul se petrece așa: inițiatul primește mesajul sub "forma" de inspirație în primul rând; în unele cazuri, el devine imaginativ, în altele nu; în orice caz nu trebuie siluite aceste mesagii ca să devină imagini. Trebuie lăsat în voia lui Dumnezeu destinul lor, dar, în același timp nu trebuie dintr-un purism metafizic, dintr-o prejudecată metafizică, să întreprindem o goană contra imaginilor, ca goana contra vrăjitoarelor. Poziția trebuie să fie și suplă, doctrinară și empirică; orice rigiditate în acest domeniu, ar fi să vrei să impui lui Dumnezeu o limitațiune, quod absit[535].

31 martie 1965

Șeihul Akbar: Cunoașterea, ca să fie perfectă trebuie să cuprindă și Cunoașterea Absolută și Cunoașterea relativă. În realitate nu este comună măsură între ele, și ele nu se pot adiționa, pentru că adiționarea nu poate exista în Absolut. Atunci? Cred că gândul adânc al Șeihului Akbar este că cunoașterea relativă joacă un rol apofatic față de Cunoașterea absolută, și că toate câștigurile ei, afirmațiile ei sunt determinațiuni negative ale Supremului. De aici și hadith-ul[536] qudsî[537] binecunoscut: "Eram un tezaur ascuns. Am vrut să fiu[538]

[78 (82)]

cunoscut și am creat lumea". A explica asta prin dragoste e valabil, cu condiția să adaugi că dragostea e identică cu beatitudinea, deci cu totala plenitudine care la rândul ei e coextensivă Infinitului. Deci tot la Gnoză ajunge. Dumnezeu e infinit pentru că la Cunoașterea Supremă se adaugă (dar fără adițiune) și cunoașterea distinctivă. Aceasta poate fi calificată cu legitimitate ca "o mai mică cunoaștere", dar în realitate și în Suprem, cunoașterea relativă e pură apofază și desăvârșește insondabilitatea Principiului, despre care nici că este Suprem nu poți spune că este.

532 de la *prakṛti* — ținând de substanța inertă a Naturii (sanscr.) (vezi pagina 694)
533 de la *rajas* — ținând de calitatea expansivă, de mișcare (sanscr.) (vezi pagina 695)
534 de la *sattva* — ținând de calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
535 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
536 *ḥadīṯ qudsī* — „cuvânt sfânt”, vorbă a lui Dumnezeu transmisă prin Profet, distinctă de Coran (ar.) (vezi pagina 682)
537 (*ḥadīṯ qudsī*, redat de autor în românește; în original arabă: „Eram o comoară ascunsă și am voit să fiu cunoscut, și am creat lumea.”)
538 sentință atribuită Profetului prin tradiție (arb.) (vezi pagina 682)

Acest lucru e foarte bine pus în relief de afirmația unui maestru sufi[539][540] din zilele noastre, citată de Burckhardt: Dumnezeu e așa de mare că poate să asume limite fără ca să fie limitat.

A atribui lui Dumnezeu binele pe care îl faci, e știința prin care poți rămâne permanent în stare de faqr[541][542]. Extrem de eficace metodic.

*

A fi conștient de moarte e a fi conștient de prezența divină, pentru că trecerea de la o stare de existență la alta se face prin barzach[543] care e non-manifestat (sandhya[544][545]). Or, non-manifestatul e Principiul însuși. În momentul morții Dumnezeu e prizonierul Omului, care, în momentul acela poate să-l "fixeze", să-l harponeze ca pescarul peștele.

[79 (83)]

1 aprilie 1965

Profetul, ca prototip și pecete a umanității noastre, poate fi simbolizat grafic în cariera lui ca un punct din care pleacă două semicercuri divergente și simetrice, întrunindu-se apoi în celălalt punct, la capătul celălalt al diametrului, Principiu și Sinteză. Bifurcarea inițială e inerentă Manifestării care nu e posibilă decât în și prin Dualitate. Ca și cosmosul însuși, Profetul se separă la început în Cer și Pământ, pentru a contura, a limita ciclul respectiv. În privința asta e Exteriorul în Lume, cum e Allah în Principiu. Interior e prin cele două puncte, inițial și terminal, care în realitate se situează în centrul cercului, plasarea lor la cele două capete ale Diametrului, fiind o nălucire a timpului.

A se aplica Profetului, numeroasele pasagii din Koran cu semnificația: "*Allah a creat Cerurile și Pământul și ce este între ele*" sau: "*Allah a creat Cerul și Pământul în șase zile apoi s-a așezat pe tron*". Despre Tron, e notoriu că simbolizează Profetul, dar și cele șase zile, adică cele șase direcții conceptuale ale spațiului sunt dimensiunile Profetului, adică tot el. Deci Profetul nu a creat lumea, nu s-a creat prin el lumea, funcțiune care e a Verbului. Profetul este armătura Manifestării, este filigrana lumii.

S-ar putea spune schematic, adică defectuos, că Verbul provine din Esența divină și Profetul din Substanță? Că Verbul e Unitatea și Profetul Unicitatea? Trebuie să ne ferim de afirmațiile peremptorii și sumare; dar nu e mai puțin adevărat, că prin exagerarea lor, prin caracterul lor abrupt pun în lumină brutală anumite adevăruri.

---

539 *ṣūfī* — maestru al esoterismului islamic (ar.) (vezi pagina 700)

540 sufi — ṣūfī (arab.) — Cel ajuns la capătul căii inițiatice islamice. (vezi pagina 700)

541 *faqr* — „sărăcia” spirituală, golirea de sine în fața lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 680)

542 faqr — faqr (arab., „sărăcie”) — Sărăcia spirituală: nu lipsa bunurilor, ci recunoașterea că nu ai nimic al tău, nici măcar existența. (vezi pagina 680)

543 *barzaḫ* — istmul, trecerea nemanifestată dintre două stări (ar.) (vezi pagina 675)

544 *sandhyā* — „îmbinarea”, momentul-prag dintre două stări sau două ere (sanscr.) (vezi pagina 697)

545 sandhya — saṃdhyā (sanscr., „îmbinare”) — Momentul de trecere dintre două stări: zorii și amurgul, considerate ca intervale sacre în care se săvârșesc riturile zilnice; prin extensie, intervalul dintre două yuga. (vezi pagina 697)

Revenind, pentru asemenea motive, coborârea Avatarului e un scandal pentru lume, pentru că în fond o anihilează. Profetul se integrează perfect în ea, împingând până la desăvârșite caracteristici, trăsături lumești, necesare îndeplinirii misiunii lui. Dar oricât ar fi de perfecte însușirile lui, tot acelea ale lumii acesteia sunt, dar supranaturalizate, prin intensitatea lor, prin interferența lor cu planul divin.

2 aprilie 1965

Unitatea esențială a tuturor ființelor implică corelativ irealitatea a tot ce apare ca distinct de Dumnezeu. Deci tot ce se prezintă ochilor noștri ca aparență, ca separat, ca Altul-

[80 (84)]

decât-Dumnezeu, este ireal. Nu mai e nevoie prin urmare să procedăm prin meditație disociativă, ceea ce întârzie procesul, ci a priori; lumea, fenomenele ei sunt aparențe, adică apar, se oferă tuturor spontan; prin faptul acesta lumea e o nălucire. De aici superioritatea metodei șivaite[546] asupra celei vișnuite[547][548], unde esențialitatea lucrurilor trebuie dibuită, extrasă, separată, și asta de la caz la caz, mai ales la început. Pe urmă procesul se simplifică, și procesul devine spontan, o a doua natură.

Ar mai fi și altă metodă. Să ne spunem că orice are un caracter aparent, tranzitoriu, efemer, nu se poate să nu aibă un prototip ceresc imuabil. Deși nu-l dibuim încă existențial, prin asimțire, să procedăm în considerarea operațiunilor noastre și a lumii, ca și cum le-am asimți; atunci le extragem parfumul și se produce separațiunea suaviter magno cum ingenio[549] existențial, organic.

Metoda aceasta ultimă se apropie de metoda șivaită[550]; o precede chiar, dacă nu se identifică cu ea. Căci lumea devenirii, a fenomenelor e o nălucire, totuși nu e o irealitate; și dacă nu e o irealitate, e o realitate prin raportarea ei la prototipurile și operațiunile divine, în calea vișnuită[551], la Atotposibilitatea infinită și absolută, în calea *șivaită*. Metodele în fapt, alternează.

Tot ceea ce, prin care omul nu e nimic, este Dumnezeu.

Aici este curajul intelectual, inițiatic, smerenia ridicată la rangul metafizic; a vedea cu curaj că nu sunt nimic separat, prin urmare sunt Dumnezeu; ceva intermediar e de neconceput și totuși e absurditatea la care se opresc toate religiile. Concluzia că cel mai greu lucru, pentru un om în lume e să scoată implicațiile unui silogism.

---

546 de la *Śiva* — calea transformatoare, care dizolvă direct aparențele (sanscr.) (vezi pagina 700)

547 de la *Viṣṇu* — calea conservatoare, care urcă de la lucruri la prototipurile lor (sanscr.) (vezi pagina 705)

548 Vișnu — Viṣṇu (sanscr., „cel care pătrunde”) — Al doilea aspect al Trimūrti: puterea care susține și păstrează lumea, coborând în ea prin avatāra ori de câte ori Legea slăbește (Bhagavad-Gītā IV, 7-8). (vezi pagina 705)

549 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)

550 de la *Viṣṇu* — calea conservatoare, care urcă de la lucruri la prototipuri (sanscr.) (vezi pagina 705)

551 de la *Śiva* — calea transformatoare, care dizolvă aparențele (sanscr.) (vezi pagina 699)

3 aprilie 1965

Maestrul Eckhart: "*este în suflet ceva necreat și necreabil; dacă tot sufletul ar fi atare, ar fi necreat și necreabil; și acesta este Intelectul*".

Este ceva bizar în expresia: "*dacă tot sufletul ar fi atare*". Logic și metafizic, fraza nu are sens; O posibilitate e o posibilitate și nu e altă posibilitate; n-are sens să spunem: dacă o posibilitate ar fi altă posibilitate... Or, sufletul e creat și de ce să ne întrebăm: dacă ar fi necreat?

Reiese de aici, pentru că e imposibil să imputezi lui Eckhart o absurditate, că în realitate Eckhart admitea că tot sufletul e

[81 (85)]

necreat și necreabil, și nu numai ceva; dacă n-a spus-o limpede este că își dădea seama de scandalul pe care l-ar fi produs afirmațiunea (și pe bună dreptate, după cum cariera lui ulterioară a demonstrat-o) și în același timp pentru că din cauza păcatului originar și mai ales sacrificial (două fețe ale unei aceleiași realități), sufletul s-a impregnat cu iluzie și cu moarte, pentru ca să le răscumpere. Eckhart, vorbind două oamenilor, adresânduli-se în propozițiuni formale, era obligat să facă in petto[552][553], acest distinguo[554]. În contemplațiune, această deosebire înlăuntrul sufletului, nu-și mai are rostul și se topește în viziunea divină unitară și sintetică.

Acest lucru survine când dhakir[555]-ul a trecut faza, când riscă să confunde Intelectul divin, cu reflexul lui în lumea noastră formală, rațiunea. Identificarea acesteia din urmă cu Principiul ar avea un caracter satanic. E natural ca, pentru cazul acesta, fondatorii de religii să-și fi luat toate precauțiunile principale, printre care principala este aceea de a menține un abis de netrecut, de neumplut între creatură și Creator. Dar numai împerecherea acestor două expresii arată că prima e reductibilă la ultima, ca accidentul la substanță (băgând de seamă totuși că e vorba de o comparație, căci Dumnezeu nu este Substanță).

4 aprilie 1965

Pentru ce poate lua Satan înfățișarea unui Înger de Lumină?

Pentru același motiv pentru care un bulgăre de pământ, tăvălit în praf de aur, pare de aur.

Frumuseții divine indistincte și inefabile în Principiu, proiectată în lume, îi urmează toate vicisitudinile acesteia, adică se segmentează (caracteristică definitorie a Lumii) cu alte cuvinte se pulverizează în Cosmos, și în măsura, în limitele în care Satan poate să rămână în Cosmos, poate să se pudreze cu acest praf de aur și diamant.

Asta înseamnă că nu poate cu totul să imite îngerul de lumină, și că un ochi pur vede uzurparea.

552 „în sine”, în taină, nemărturisit (it.) (vezi pagina 684)
553 „disting” — distincția scolastică introdusă într-o dezbatere (lat.) (vezi pagina 679)
554 in petto — „în sine”, în taină, nemărturisit (it.) (vezi pagina 684)
555 *ḏākir* — cel care practică pomenirea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)

Pe lângă asta, este și altceva decât furtul. Satan, în definitiv, e un înger căzut, prin urmare a fost frumos, și îndrăsnesc să spun, mai rămâne încă frumos (ca Lucifer), de o frumusețe fatală, vertiginoasă. Știu că trebuie făcută deosebirea între Lucifer și Satana, dar ultimul derivă, e subordonat celui dintâi, prin urmare Lucifer poate să-i delege din frumusețe lui Satan,

[82 (86)]

când acesta are vreo misiune de împlinit în care nălucirea de frumusețe este indispensabilă. Altfel, de felul lui e pocit și grotesc, ceea ce se descoperă, când i se sgârie pojghița.

Frumusețea vertigiului e un reflex invers, deci valabil în sfera lui, a frumuseții răpirii; amândouă sunt inerente, fie căderii, fie exaltațiunii extatice.

Expirul divin, lumină în el însuși, devine în om căldură, pentru că focul este inerent vieții, și o condiționează. A te întoarce la Principiu, înseamnă să separi "suaviter magno cum ingenio[556]" lumina de foc, cum spune Meyrink. Or, cum lumina e identică cu intelectul, se poate vedea ușor cum trebuie făcută această separațiune. Trebuie menținută în orice clipă, în orice act, o stare de veghe, de luciditate, pe care să n-o turbure, să n-o alunge, uraganele noastre personale, oricât de terifiante ar fi. Trebuie ca veghea, luce intelettual[557][558], să se suprapună chiar apatiei, chiar inerției, căci într-un fel sau altul, fără să ne dăm seama de modul operațiunii, lumina pe care o țin prizonieră va fi transvazată.

5 aprilie 1965

Profetul iubea femeile cum Allah iubește Natura Universală; în ea Dumnezeu face să germineze formele lumii prin proiecțiunea Voinții Sale (Himmah)[559]. Se mai poate iubi astfel o femee? Foarte improbabil și din vina bărbatului dar și din vina femeii care prin procesul de "emancipare" din ultima sută de ani, nu mai e deloc analoagă cu Natura Universală, adică cu pasivitatea intelectuală a acesteia, adică o pasivitate care e rezultatul nu al unei renunțări la inteligența ei, ci la o desăvârșire a ei, promovând femeia la același rang de receptivitate ca bărbatul, la rangul de om primordial, total pasiv față de principiu.

Poți avea față de o femeie toată tandrețea, generozitatea pe care o merită, dar în momentele actuale, țesute pe catastrofă, miracol, trăsnet, poți să-i încredințezi destinul realizării tale inițiatice? Nu cred, pentru că puterile dușmane și vitregia împrejurărilor și a ambianței vor ști să turbure limpezimea apelor în care vrei să-ți oglindești destinul tău spiritual. Nu e vina femeii, cel puțin luată în parte, dar faptele sunt așa.

556 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)
557 „lumină intelectuală” (it.; Dante, *Paradisul* XXX, 40) (vezi pagina 688)
558 luce intelettual — „lumină intelectuală” (it.; Dante, Paradisul XXX, 40) (vezi pagina 688)
559 *himma* — puterea de concentrare a inimii, intenția spirituală creatoare (ar.) (vezi pagina 683)

Profetul iubea femeile pentru rangul lor ontologic, acela de Anima Mundi[560][561] și de Natura naturata[562][563]. Impregna lumea de

[83 (87)]

mesajul lui, în măsura în care impregna femeile de ființa lui, amândouă lucrurile condiționându-se unul pe altul.

Asta înseamnă, că în măsura în care femeia e conformă cu natura, chemarea și Dharma[564] ei, în aceeași măsură, Umanitatea va fi impregnată cu mesagii, misive streine. Paradoxal vorbind, femeia condiționează buna funcționare a Profeției în lumea noastră. Nu bărbații... Pentru că bărbatul e un exilat în lumea noastră, exilat din Paradis, din care a fost scos nu dintr-o imploziune ieșind din centrul lui, ci prin ispite, insuflațiuni exterioare și periferice lui, Șarpele și Femeile. Spiritul nu se poate odihni deasupra lumii noastre și a Apelor primordiale, decât dacă femeia, deliberat, intenționează prin toată ființa ei, schițează un gest invers ca acel făcut în Paradisul terestru. Cum femeia nu-și are rațiunea suficientă în ea însăși, înseamnă că în măsura în care se sustrage adumbrațiunii bărbatului, în aceeași măsură se supune adumbrațiunii Adversarului.

Cum bărbatul are totuși și alte posibilități de reintegrare decât calea celor două sexe, femeia e mai în pierdere decât el. Adevărul e că există o superioritate a bărbatului asupra femeii, aceea că nu a păcătuit decât în al doilea rang în Paradisul Terestru. De aceea, el are, în lipsa unei femei exterioare corespunzătoare, o imagine a ei, integrată în locul unde i-a fost smulsă coasta, are pe Sophia[565] în el, Fecioara cerească, tovarășe eternă care-l scutește să-și găsească una la fel în lumea noastră. Vreau să spun că se poate face o întovărășire în lumea noastră, chiar dacă femeia nu corespunde intelectual simbolismului de cuplu; e deajuns să simbolizeze. Tovarășa cerească va fi *Sophia* din el, și chiar pe plan mai puțin transcendent, elementele pasionale, patibile, imaginative din el pot fi luate ca mesagii pe planul intermediar și chiar fizic ale Eternului Feminin, ale Femeii cerești.

Este o nuanță de echivoc, și o mare posibilitate de subversiune în ce spun, dar se poate neutraliza prin meditație, lumină intelectuală și concentrare. Totul este ca în sinceritate și în certitudine intelectuală, logică și ontologică, să oferi Domnului din tine și a toată Lumea, feminitățile din tine, yawarth[566][567]. El le moștenește pe toate. Aceste posibilități manifestate în lumea intermediară și

560 „Sufletul Lumii” (lat.) (vezi pagina 674)

561 „natura naturată”, natura ca efect, creată (lat.) (vezi pagina 691)

562 Natura naturata — „natura naturată”, natura ca efect, creată (lat.) (vezi pagina 691)

563 Anima Mundi — (lat., „Sufletul Lumii”) — La Platon (Timaios), sufletul pe care Demiurgul îl așază în mijlocul cosmosului și îl întinde până la marginile lui, făcând din lume o ființă vie și înzestrată cu minte. (vezi pagina 674)

564 *dharma* — legea proprie, rostul firesc al unei ființe (sanscr.) (vezi pagina 678)

565 *Sophía* — Înțelepciunea, Fecioara cerească (gr.) (vezi pagina 700)

566 *yariṯ* / *al-Wāriṯ* — „Moștenitorul”, Numele divin al Celui care moștenește toate (ar.) (vezi pagina 705)

567 yawarth — yariṯ / al-Wāriṯ — „Moștenitorul”, Numele divin al Celui care moștenește toate (ar.) (vezi pagina 705)

fizică, adică în planuri de multiplicitate, nu pot rămâne ca atare, adică multiple, pentru că nu e adevărat și nu e normal; ele tind spre integrare fie în

[84 (88)]

Sublim, fie în Abis. Totul e că nu pot zăcea astfel în Polimorf. Atunci trebuie să le dăm o impulsiune, și intelectiv și volițional, în sensul unei Integrațiuni în Principiu, în care dealtminteri își au rațiunea lor suficientă, și unde se integrează existențial, organic și nu în urma unei hotărâri arbitrare a noastre. Vreau să spun că procesul de integrare ne este mult ușurat, dacă tendințelor difuze și risipitoare, le dăm Magnetul (în sensul Alchimic al cuvântului) unei Busole infailibile intelectuale, unei stele imuabile pe cer. In polo est Cor Mercurii navigans per Mare hoc magnum[568][569].

7 aprilie 1965

Atracția Ruh[570]-ului pentru Materia Primă, este formidabilă și echivalează cu un fana[571][572] invers, Principiul topindu-se în Materia primă. De aceea în microcosm, în regnul hominal, după un act conjugal, Dumnezeu cere abluțiunea mare. Pe planul universal, aceeași dorință îl împinge pe Dumnezeu la actul creator. "*Am dorit să fiu cunoscut...*" conform hadithului[573] qudsî[574]. Ceea ce-l atrage e imaginea lui în Apele primordiale. Acum, ce deosebește Imaginea divină față de originea Imaginei? E caracterul ei de pasivitate, care cere cu toată puterea ei divină, umplerea cu Actul divin. Deabia despărțite, cele două jumătăți ale lui Dumnezeu caută teribil reunirea lor. Reunirea nu e posibilă, din moment ce e posibilă creațiunea, existența Cosmosului. Atunci, nu se întâmplă reunirea, ci procreațiunea unui al treilea termen, îmbinând puterile Tatălui și ale mamei, Copilul divin, Omul Universal.

În lumea noastră umană, decăzută, unirea se face vicios și defectuos. De aceea orice act de dorință a noastră, trebuie în prealabil să-l integrăm într-o asimțire de hudur[575], iar receptacolul să-l facem translucid pentru razele Substanței primordiale. Asta bineînțeles, nu numai în actul sexual, ci în orice impuls spre exteriorizare al nostru.

Răul are o pozitivitate în el, prin natura lui primordială, în măsura și în perspectiva în care, împreună cu binele face un complementarism, o dualitate.

Două feluri de a scoate ghimpele răului: 1) A se ridica deasupra binelui și a răului, atitudine pur metafizică 2) a reduce toată multiplicitatea din noi la dualitate. Atunci binele și răul, devin plus și minus, adică pozitivi amândoi. Asta nu însă printr-o cercetare distinctivă a elementelor cosmice, ci prin o

568 La pol se află inima lui Mercur călătoare pe această imensă mare.
569 „La pol se află Inima lui Mercur, care străbate această Mare cea mare.” (lat.)
570 *rūḥ* — Duhul, Spiritul (ar.) (vezi pagina 696)
571 *fanā'* — „stingerea”, resorbția individualului în Principiu (ar.) (vezi pagina 680)
572 *ḥadīṯ qudsī* — „cuvânt sfânt”, vorbă a lui Dumnezeu transmisă prin Profet (ar.) (vezi pagina 682)
573 sentință atribuită Profetului prin tradiție (arb.) (vezi pagina 682)
574 fana — fanā' (arab., „stingere”) — Extincția conștiinței individuale în Principiu, corespunzând Nirvāṇa-ei budiste. (vezi pagina 680)
575 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența divină (ar.) (vezi pagina 683)

[85 (89)]

discriminare în noi, a ceea ce este activ și a ceea ce este pasiv. E Separațiunea, operația fundamentală din Alchimie.

8 aprilie 1965

Dacă rugăciunea e un apel secret schimbat între Dumnezeu și adorator, nu e vorba numai de rostirea ei tăcută, de ferirea ei de ochii celorlalți; e vorba mai ales de un secret între Dumnezeu și om, în sensul foarte tehnic de sirr[576], din terminologia sufită arabă. Prin urmare rugăciunea în aspectul ei cel mai transcendent este o concentrare, o adorațiune tăcută, care în acest ultim aspect se identifică cu Numele Divin, chiar cu acela secret. E prin excelență unitivă, pentru că Allah e realmente prezent în Numele Lui, și ca atare nu mai este chemare ci prezență. Totul depinde de capacitatea de contemplare a dhakir[577]-ului. Ceea ce e interesant, e că Islamul admite, ca într-un cadru ritual care garantează de înșelăciuni, să supleem cu imaginația lipsa unei contemplări directe. Încă odată o probă, că nu trebuie să aducem în lucrurile inițiatice un purism, o intransigență, care în realitate exprimă limitațiuni individuale, mascate de "prejudecăți" metafizice.

"Și nu este nici un lucru care să nu-i exalteze laude[578]". Explicația nu poate fi decât că orice lucru laudă pe Domnul prin însăși ființa sa, prin existența lui, prin "secretul" lui. De aici decurg și celelalte laude mascate ca păcatul, vorbirea deșartă, șirk[579][580]-ul și celelalte.

E deajuns să știm acest lucru, pentru ca *șirk*-ul să-și piardă ghimpele principal. Și pierzându-și ghimpele își pierde și existența în măsura în care părea separațiune. Avem aici cheia întregului tantrism[581]. Când un lucru nu mai este separat, de la sine își pierde limitațiunile, și pierzându-și limitațiunile se unifică în cel care le-a creat demiurgic. Or, această topire a limitelor se face și prin proces intelectual, dar mai ales prin Prezența Unității indivizibile, accesibilă numai contemplațiunii. Prin urmare, contemplațiunea disolvă multiplicitatea, fără s-o știe, ca să mă exprim așa, pe deasupra și în mod existențial.

9 aprilie 1965

"La Divinité absolue ne peut-être contenue par aucune chose[582], puisqu'Elle est l'essence même des choses et Sa propre essence; on ne dit pas d'un être

---

576 *sirr* — „secretul”, taina cea mai lăuntrică a ființei (ar.) (vezi pagina 699)

577 *ḏākir* — cel care practică pomenirea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)

578 (verset coranic redat de autor în românește; Coran XVII, 44: „nu este nimic care să nu-I cânte lauda”)

579 *širk* — „asocierea”, faptul de a-I da lui Dumnezeu asociați (ar.) (vezi pagina 699)

580 șirk — širk (arab., „asociere”) — Singurul păcat de neiertat în Islam: a asocia lui Dumnezeu o realitate proprie. (vezi pagina 699)

581 de la *tantra* — calea care se folosește de energiile lumii însăși pentru a o depăși (sanscr.) (vezi pagina 702)

582 „Divinitatea absolută nu poate fi conținută de nimic, fiindcă Ea este însăși esența lucrurilor și propria Sa esență; nu se spune despre vreo ființă că se conține pe sine; pe de altă parte, nu se spune nici că nu se...” (fr.)

quelconque qu'il se contient lui-même; d'autre part, on ne dit pas non plus qu'il ne se[583]

[86 (90)]

contient pas. Comprends donc! Dieu - exalté soit-Il - dit la Vérité, et c'est lui qui conduit sur le droit chemin[584]"[585].

Nu se poate spune despre un lucru că se conține pe el însuși dar nici că nu se conține. E o aplicare a dictonului sufit: "Allah nu e El și nu e altul decât El[586]". Nici măcar Identitatea nu se poate imputa lui Allah, căci această afirmare a Identității e o limitațiune. Atunci ca să se salveze Inefabilul într-o propoziție care e inevitabil limitată se ia metoda negațiunii a ceea ce în fond este, dar refuzând în același timp Quidității să fie în altă parte, în alteritate, ceea ce e o obligă, dacă ne putem exprima astfel, să fie tot acolo unde i se refuzase locul, păstrându-se, prin această propoziție miraculoasă, inefabilitatea într-o expresiune umană limitativă.

Mai îndeaproape spus, o ființă nu poate să se conțină pe ea însăși (nu are în ea rațiunea ei suficientă), dar în același timp se conține prin amr[587], prin miracolul ei existențial, care se arată și în principiul și în esența ei, dar și în "forma" ei care e pură calitate. "Forma" ei o neagă pe ea însăși prin evidenta ei limitațiune, dar în același timp "forma" ei e expresia directă și vizibilă a lui Allah în ea.

Privită astfel, esențialitatea unui lucru manifestat neagă limitațiunile ei formale; pe de altă parte forma e pură intelecțiune și nu poate fi "negată" de către Esență, decât metodic, nu existențial; două negațiuni dau o afirmațiune, dar care în cazul acesta nu e formulabilă, și prin asta inefabil divin e salvgardat. Mai exterior, Esența ex parte Unitatis[588][589], iar Forma ex parte Unicitatis[590][591][592], dar se poate reproșa formulei tocmai rigoarea ei latină. Lucrurile nu sunt așa simple sau simpliste, și trebuie salvgardat caracterul inefabil, tremendum[593][594], al antinomiilor din Manifestare.

---

583 „Divinitatea absolută nu poate fi cuprinsă de niciun lucru, de vreme ce Ea este însăși esența lucrurilor și propria Sa esență; despre nicio ființă nu se spune că se cuprinde pe sine; pe de altă parte, nu se spune nici că nu se…” (fr.)

584 Divinitatea absolută nu poate fi cuprinsă de niciun lucru, pentru că Ea este însăși esența lucrurilor și propria Sa esență; nu se spune despre o ființă oarecare că se conține pe ea însăși; pe de altă parte, nu se spune nici că nu se conține. Înțelege deci! Dumnezeu – fie slăvit – spune Adevărul, și El conduce pe drumul drept.

585 „…conține. Înțelege dar! Dumnezeu — preaînălțat fie El — grăiește Adevărul, și El este Cel ce călăuzește pe calea cea dreaptă.” (fr.)

586 (dicton sufit redat de autor în românește; în original arabă)

587 *amr* — „porunca”, Comandamentul creator divin (ar.) (vezi pagina 673)

588 De partea Unității… de partea Unicității.

589 „din partea Unității” (lat.) (vezi pagina 680)

590 „din partea Unicității” (lat.) (vezi pagina 680)

591 „înfricoșătorul”, ceea ce provoacă cutremurare sacră (lat.) (vezi pagina 703)

592 ex parte Unicitatis — „din partea Unicității” (lat.) (vezi pagina 680)

593 ex parte Unitatis — „din partea Unității” (lat.) (vezi pagina 680)

594 tremendum — „înfricoșătorul”, ceea ce provoacă cutremurare sacră (lat.) (vezi pagina 703)

10 aprilie 1965

O tradiție, ca Islamul, destinat providențial să se răspândească pe teritorii pe care s-au desvoltat anterior mari civilizații, pe lângă originalitatea lui proprie fundamentală, trebuie să aibă și anumite trăsături personale, care i-au făcut posibilă asimilarea unor populațiuni, cu tradiție vie și cel puțin calitativ, deloc în decadență. Probă, continuarea tradițiilor creștine și mazdeiste și după instalarea Islamului, până în zilele noastre, în forma lor cea mai adâncă și mai înaltă. Prin urmare, asimilând populații imense, mult superioare numeric populației

[87 (91)]

arabe unde a luat naștere Islamul, e fatal, e logic, ca Islamul să fi încorporat în el și moduri de gândire, de asimțire, lungimi proprii de "undă" care nu-i erau deloc înnăscute; era necesar aceasta, pentru ca învățătura islamică și în aspectul ei exterior, și în cel interior mai ales, să poată să se muleze în toate stările caracteristice ale popoarelor care au trecut la Islam. Mai mult, e posibil că Islamul a anexat chiar formele de gândire, expresii tehnice spirituale aparținând fondului autohton.

Aceste formule, moduri de exprimare, îi erau necesare și lui, având în vedere extrema indigență de vocabular și de exprimare a Arabilor propriu ziși. Trebuiau să-și anexeze modurile de exprimare necesare nu numai populațiunilor asimilate dar și lor, pentru desvoltarea ulterioară a tradiției în mod discursiv, desvoltare tot atât de naturală, de inevitabilă ca și desvoltarea sâmburelui care devine arbore.

Asta cu atât mai ușor, și mai fără scrupule ca să mă exprim așa, cu cât spontaneitatea, vivacitatea și originalitatea țâșnirii Revelațiunii nu e deloc opacizată de aceste aluviuni succesive, deoarece nu e vorba de un sincretism. Ceea ce era străin Islamului s-a topit în focul Revelațiunii muhammadiene, fiind una cu ea.

La aceasta se adaugă faptul că fiind ultima tradiție în ciclu, Islamul are o vocațiune specială, o plasticitate unică, în a sintetiza în el posibilitățile cele mai diferite între ele, de la neoplatonism, la modalitățile de gândire iraniene și hinduse.

11 aprilie 1965

Razele unui cerc rămân perspective bine deosebite una de alta, care nu se identifică decât în centru, adică în momentul când încetează de a mai fi raze. Intelectiv, te poți plasa anticipat intuitiv, la centru. Ceea ce nu e sincretism, acuzare neistovită care i se aduce lui Guénon.

Această situare anticipată la centru, prin urmare, nu poate paraliza autenticitatea, elanul metodei în care te-ai integrat, ci-i dă aripi suplimentare. Asta nu împiedică totuși, ca lucrul să nu fie posibil decât în ultimele momente ale ciclului, când aproape toate condițiunile normale ale umanității noastre sunt date peste cap. Dacă mai demult lucrul nu se întâmpla, e mai puțin că era primejdios, cât pentru că nu era nimeni autorizat de sus, să vorbească în

numele mai multor tradiții, și implicit, în numele tradiției primordiale. Asta ne dă, nouă oamenilor de la

[88 (92)]

sfârșitul ciclului, niște posibilități, ne deschide niște perspective, interzise celor care participau la civilizațiile tradiționale. Această superioritate e certă din punctul de vedere doctrinar. Dar din acela metodic? Aici, lucrul e mai discutabil. Căci în vremea aceea, o ignorare a valabilității celorlalte tradiții era compensată de toate adjuvantele pe care le oferă un mediu tradițional, și posibilitatea de a găsi maeștri autentici, ceea ce astăzi e aproape exclus.

Burckhardt numește Intelectul contemplativ ceea ce e mai static în om. În realitate, Intelectul e deasupra și a Principiului și a staticului și a dinamismului. Sufismul[595] nu poate fi o mișcare, dar este totdeauna la originea oricărei mișcări pozitive.

Cuvântul "static" nu poate fi în corelație decât cu cuvântul dinamic. Imuabilitatea principială nu poate fi statică pentru că, a sta, înseamnă a "a sta" undeva, în spațiu, unde te poți deplasa. Unde nu mai e spațiu nu mai e nici deplasare, prin urmare, nici "static".

12 aprilie 1965

Nu există morală în creștinism. Ceea ce se numește "virtuți creștine" nu sunt decât "terminusul[596]", capătul extrem descendent al unor stări îngerești, proiecțiunea lor verticală pe planul nostru. De aici, "crucificarea" acelora care le practică, pentru că aceste virtuți se organizează conform unui simbolism crucial.

Totodată, asta arată continuitatea stărilor de fire în sensul exaltațiunii, și prin asta, posibilitatea de a se identifica cu ele, organic existențial, firește în virtutea unei grații, dar nu în sensul unui arbitrar, unei gratuități incomprehensibile. Nu este nici o virtute morală oricât ar părea ea ca atare, care nu poate fi "purificată", "limpezită" în intelecțiune.

Cea dintâi condiție pentru asta, este tocmai de a nu-i mai vedea conținutul moral, în sens de contract social. Trebuie văzută în virtute o urmă, o dâră a unor stări superioare de fire în lumea noastră. Și de aici o primejdie asupra căreia moraliștii n-au putut medita din cauza limitațiunilor lor. Dacă morala e reflexul pe planul nostru al stărilor angelice, înseamnă că, dacă acest lucru nu se vede, morala nu devine numai ceva limitat dar ceva sinistru. Diamantul se preface în cărbune. Această prefacere nu însemnează numai o limitațiune prin sus, cu consolarea că așa limitată rămâne eficace și pozitivă în cadrul limitațiunii ei. Devine în realitate sinistră, într-atât cât aspect

[89 (93)]

descendent al lui Kundalini[597], ca orice lucru, morala e dinamizată de un curent ascendent și unul descendent. Când rămâne numai acesta, omul se preface în statue de sare ca femeia lui Loth; cade ca foc din cer asupra

595 *taṣawwuf* — esoterismul islamic (ar.) (vezi pagina 700)
596 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
597 *kuṇḍalinī* — „cea încolăcită”, energia subtilă adormită la baza coloanei (sanscr.) (vezi pagina 687)

grădinilor și verdeții și le face în Mare Moartă; pe ea nu mai coboară îngeri ci Eumenidele[598][599].

Unul din mijloacele de a degaja morala de ambianță este acela de a-i suprima, intenționat și intelectual, limitațiunile. A privi gestul în sine, în simbolismul lui, și nu pe beneficiarul lui și nici rezultatul lui pozitiv în societate.

În concluzie: a constata pur și simplu eficacitatea virtuților morale, în societate, dar a nu le exagera importanța, a nu le pierde din vedere relativitatea, și că aceasta din urmă dispare numai când virtuțile sunt reduse la prototipurile lor cerești.

13 aprilie 1965

De ce nălucirea, caracterul iluzoriu al Manifestării, are totuși, lumesc vorbind, caracterul acesta de învârtoșenie, de asprime, care-l caracterizează?

Mai întâi analogia în sens invers: ceea ce e fum din perspectiva Principiului, e duritate compactă din perspectiva lumii. Apoi, cantitatea e modul în care Dumnezeu își neagă calitatea, căci, a se nega pe sine însuși e una din posibilitățile Absolutului, care condiționează creațiunea și existența lumii.

Lumea în totalul ei, spre deosebire de omul singuratec, nu se rezoarbe în Principiu, decât "separând" în sensul alchimic al cuvântului, esența de substanța ei. Or, esențialitatea unui individ și mai ales a lumii nu se rezoarbe în Principiu, decât fără știrea lumii, din cauza extraordinarei ei subtilități. Procesul nu devine sensibil lumii decât prin simptome; lumea devine din ce în ce mai inertă, mai aspritră, mai compactă, mai streină de Dumnezeu. De aceea substanțializarea lumii e sensibilă oricui, prin natura ei. Până la răsturnarea finală, trecerea la cantitatea discontinuă, atomizarea...

Deosebirea între profan și inițiat este că procesul la ultimul se face conștient. Separațiunea își răspândește adierile peste capul lui și atunci substanța nu mai e praful toxic, poluțiunea radioactivă care contaminează totul ambianța Microcosmosului și a Macrocosmosului. Substanța "insuflată" cu adieri purușiene[600], devine o materie primă, din ce în ce mai fină, mai pură, mai virginală, aptă de fecundare spirituală, aptă de a încorpora intelecțiuni, "îngeri", și nu numai Typhoni și Titani.

[90 (94)]

Pentru a împiedica această proliferare titanică, și asurică[601] în noi, trebuie să menținem substanța noastră într-o continuă stare de "afânare", de permeabilitate și de plasticitate, topind în germene orice veleitate de învârtoșare, pentru a permite lui Purușa[602] s-o modeleze cum vrea el, fără să fie nevoie să-i sfarme durităților, să le pulverizeze, pentru a putea să-și reia încercarea de la capăt. Primejdia unor încercări psihice, exclusiv volițional de a

598 *Eumenídes* — „Binevoitoarele”, numele împăciuitor dat Furiilor răzbunătoare (gr.) (vezi pagina 680)

599 Eumenidele — „Binevoitoarele”, numele împăciuitor dat Furiilor răzbunătoare (gr.) (vezi pagina 680)

600 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ, al manifestării (sanscr.) (vezi pagina 695)

601 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

602 asuric — āsura (sanscr.) — Ținând de Asura, de puterile titanice. (vezi pagina 675)

ne structura, de a ne pacifica substanța. Primejdia unei prea mari Voinți, și chiar a unei realizări cosmologice.

14 aprilie 1965

"La preuve symbolique s'identifie à ce qui doit être prouvé, en ce sens qu'elle "est" cette chose à un moindre niveau de réalité, comme par exemple l'eau prouve la Substance universelle par le fait qu'elle est celle-ci sur le plan de l'existence corporelle; le tout est de ne pas confondre la matérialité du symbole avec son essence ontologique[603"604] (Schuon).

Materialitatea simbolului, adică ceea ce-l maschează este tocmai aspectul de realizare descendentă a lucrului simbolizat. Este ceea ce-l acoperă și ceea ce-l revelează. Este posibilitatea cuprinsă în el în indistincțiune de a se manifesta într-un anumit plan de existență. Este în același timp, limitațiunea lui și în același timp ceea ce arată lipsa de comună măsură între simbol și lucrul simbolizat, așa că, paradox, partea limitativă a simbolului este în același timp partea lui cea mai înaltă, pentru că arată, printr-o limitațiune, ceea ce este indicibil în lucrul simbolizat, așa că s-ar putea spune, că e important să vezi comunitatea de măsură, continuitatea esențială între simbol și ce reprezintă, dar e și mai important, metodic mai ales, ca realizare metafizică, să vezi discrepanța, abisul dintre cele două termene; e adevărat, că prin a doua metodă nu treci de la simbol la ceea ce simbolizează, dar obții cel mai mult; prin integrațiune, printr-un salt în vid treci de la relativ la Tot. E riguros, principiul căii negative, e apofază.

Hindușii interzic să te gândești la materia imaginei, prin care ajungi la Zen, dar ce spuneam mai sus, nu e în contrazicere cu această interdicțiune. În realitate, nu trebuie să întârzii la considerarea a ceea ce constituie materialitatea unei mandala[605606], ci la caracterul lui imediat de determinațiune

[91 (95)]

negativă. Asta îmi interzice să mă gândesc o secundă măcar, dacă e lemn, metal, piatră, etc; mi-e suficient că e o limitațiune, și ca atare reprezentând apofatic, orice este mai misterios și mai transcendent. Zero metafizic, care nu se "manifestă" în lumea noastră decât prin ceea ce este mai limitat, mai greu, mai tamasic[607]. Continuitatea esențială a simbolului cu ceea ce simbolizează nu duce la Suprem ci la idei.

---

603 Dovada simbolică se identifică cu ceea ce trebuie dovedit, în sensul că ea „este” acest lucru la un nivel de realitate mai mic, cum, de exemplu, apa dovedește substanța universală prin faptul că ea este aceasta pe planul existenței corporale; totul e să nu confunzi materialitatea simbolului cu esența sa ontologică.

604 „Dovada simbolică se identifică cu ceea ce trebuie dovedit, în sensul că ea «este» acel lucru la un nivel mai scăzut de realitate, așa cum, de pildă, apa dovedește Substanța universală prin faptul că ea este aceasta pe planul existenței corporale; totul este să nu confundăm materialitatea simbolului cu esența lui ontologică.” (fr.)

605 *maṇḍala* — diagramă rituală care figurează Cosmosul și centrul lui (sanscr.) (vezi pagina 689)

606 mandala — imagine geometrică a lumii (sk.) (vezi pagina 689)

607 de la *tamas* — ținând de calitatea întunecată, inertă (sanscr.) (vezi pagina 702)

15 aprilie 1965

Rațiunea trebuie să exprime adevăruri doctrinale pe planul formal, plecând de la premise care o depășesc. Numai în cazul acesta procesul logic reproduce procesul ontologic. Dar în cazul în care pleacă de la Neadevăruri, ce reprezintă procesul logic? O imitație grotescă, o încercare satanică a procesului creator al lui Dumnezeu. Cum logica e în strictă funcțiune de punctul de plecare, procesiunea logică de la minciună, o colorează și pe ea la fel, și prin urmare demonstrația nu are nici o valoare.

Dar de unde puterea asta exorbitantă dată omului de către Dumnezeu? Mai întâi e implicată în liberul arbitru, libertatea omului de a alege între bine și rău, adică între adevăr și minciună. Și după cum omul poate găsi adevărul în Dumnezeu, tot așa și minciuna, i-o servește gata Satan. Nu are de făcut nici o sforțare pentru asta. Satan îl scutește de o dublă sforțare. Încercarea de a găsi adevărul, care nefiind de ordine rațională, este existențială, și ca atare foarte penibilă, foarte arduă, cerând consacrare, adică sacrificiul, în sensul literal al cuvântului, al întregii ființe. A doua comoditate e decurgerea fatală a implicațiilor logice, foarte comode, ușoare, având mai mult caracterul unei curgeri. E ca și cum ai risipi o mână de nisip pe jos.

Liberul arbitru dat omului de către Dumnezeu, adică posibilitatea pentru el de a alege minciuna, e o expresie pe planul uman, a acelei incredibile posibilități a lui Dumnezeu de a se nega pe el însuși. De aici, axioma, că alegând Binele sau răul, și așa și așa, omul îl laudă pe Dumnezeu, *catafatic prin Bine, apofatic prin rău*. Bineînțeles Apofaza în cazul acesta e de natură existențială și nu intelectuală ca în adwaita[608]; prin urmare plătește prin atomizarea ființei lui, îndrăzneala de a-și fi oferit individualitatea nepregătită, Nu-ului divin. Deci în

[92 (96)]

afacerea asta, numai Dumnezeu își face treaba, cât despre om, se integrează prin Mânia divină.

16 aprilie 1965

"Il est insensé de parler à d'autres pour leur dire qu'on ne croit pas à leur existence[609]"[610] (Schuon). Evident, numai prin faptul că le adresezi cuvântul, le recunoști existența, și prin asta afirmația devine absurdă. Dar, interior poți să nu le recunoști existența, cel puțin distinctiv, pentru că și pe a ta însuți nu o recunoști.

Rațiunea care pretinde că cuprinde în ea toată inteligența, sfârșește prin a se nega pe ea însăși, cel puțin la acei care nu pot fi mulțumiți, și nu pot să-și găsească o finalitate în jocurile ei caleidoscopice.

Cum această pretenție, de a-și fi suficientă ei însăși, nu poate fi afirmată, decât contestând ceea ce-o depășește (Intelectul Transcendent), e natural că

608 *advaita* — non-dualitatea, punctul de vedere metafizic suprem (sanscr.) (vezi pagina 671)
609 Este absurd să vorbești altora ca să le spui că nu crezi în existența lor.
610 „Este nebunesc să le vorbești altora ca să le spui că nu crezi în existența lor.” (fr.)

acela care vrea să iasă din rațiune ca dintr-o cușcă, n-o poate face decât prin jos, pentru că așa a fost dată mișcarea inițială. Atunci ieșirea este numai în infrauman, existențialism, vitalism, instinctivitate și tutti quanti[611][612]. A numi asta "realism" cum o fac filozofii moderni, e pur și simplu un abuz și o minciună, pentru că, de ce ar fi Intelectul și rațiunea chiar, mai puțin "reale" decât pasiunile?

Faptul de a numi Transcendentul, Abstract, arată o necunoaștere totală a lui, căci în limbajul curent abstract însemnează o designație convențională a ceea ce nu se cunoaște, ca în vechile cărți Terra ignota[613][614][615]. Omul modern nefiind capabil să pătrundă realist în transcendent, care e singura posibilitate de cunoaștere, îi dă o designațiune negativă, în sensul prost al cuvântului, care nu lămurește nimic, și care e o recunoaștere tacită și implicită, că explorarea Intelectului adică a planului cauzal, rămâne definitiv dincolo de posibilitățile și de sforțările filozofilor.

17 aprilie 1965

Deosebirea între Eu și Non-eu e spontană, deci reală în limitele ei, care sunt identice cu acelea ale Dualității. Deci Eul aduce simbolic la Unitate, Multiplicitatea, polimorfismul, agregarea și agregarea Universului, scurgerea inepuizabilă a lucrurilor. Am spus mai sus: unitatea obținută astfel e simbolică, adică virtuală, sumară, și care trebuie însoțită și urmată de alte procese meditative.

[93 (97)]

Interesant este faptul că nu trebuie să respingem inițial eul nostru căci riscăm atunci, în cazul că refuzul eului nu e însoțit de asimțirea Supra-eului, să ne punem în legătură cu Macrocosmosul, sub aspectul lui de Haos și de dispersiune, de tribulațiune. Deci să ne permitem cu luciditate să spunem Eu și Non Eu. Constatăm însă că totalitatea oamenilor, mai mult, a tuturor ființelor animate spun același lucru. Deci constatarea Eu și Non Eu, nu e intelectuală, ci existențială și pentru imensa majoritate a oamenilor e o piatră de poticnire, un prilej de a rămâne indefinit în curentul formelor. Dar tocmai pentru că e existențială poate fi pentru acela care știe, o bază excelentă, solidă pentru ascensiuni ulterioare. Ea ne ajută să percepem Esențele și Esențialitatea cu aceeași certitudine, cu aceeași carnalitate ca și Eul nostru.

Procesul meditativ ne arată că Eul neavându-și rațiunea lui suficientă în el însuși, e un reflex, un simbol al Sinei, Âtma[616]; prin urmare și necesarmente și fără alte nevoi de demonstrație, *Âtma* este tot așa de "real", de "compact" spiritualmente ca și Eul, în realitate infinit mai mult, ca Principiul față de lume.

---

611 „toți ceilalți de acest soi”, „și câte altele” (it.) (vezi pagina 703)

612 tutti quanti — „toți ceilalți de acest soi”, „și câte altele” (it.) (vezi pagina 703)

613 Pământ necunoscut.

614 „pământ necunoscut” (lat.; însemnarea de pe hărțile vechi pentru ținuturile neexplorate) (vezi pagina 703)

615 Terra ignota — „pământ necunoscut” (lat.; însemnarea de pe hărțile vechi pentru ținuturile neexplorate) (vezi pagina 703)

616 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)

Trebuie procedat cu băgare de seamă: nu trebuie să permitem sentimentului de eu să devie o senzație de eu, adică să se facă un transfer prin jos, către simțuri, ceea ce face că sediul Eului devine carnea vie a omului, cu voluptățile și suferințele ei. În realitate, este tocmai procesul ce se întâmplă cu imensa majoritate a oamenilor care devin astfel prada sfâșierii, ca Zagreus[617][618] față de Titani. Trebuie să izolăm Eul de instrumentul lui, printr-o retragere spre centru corectă, să-l sustragem senzațiilor și să-l resimțim în el însuși, omogen și nealterabil de către lumea aceasta. Aceasta făcut, să-l înjunghiem și să-l aducem sacrificiu Prototipului.

18 aprilie 1965

Faptul că vederea e cel mai static dintre simțuri, și că privește în simultaneitate spațiul cu conținutul lui, arată că spațiul e simbolul cel mai direct și mai indicat în lumea noastră al Imuabilului, deci al Universalului.

Totuși nimic nu fură mai mult decât Văzul. Proverbul cunoscut "ochii văd, inima cere" e un admirabil rezumat al concupiscenței, a felului cum "lumea" fură pe om, îl duce în împrăștiere și în multiplicitate.

[94 (98)]

Ceea ce trebuie făcut, e ca ochiul să privească fără să vadă, și asta în sensul literal al cuvântului. Mi-aduc aminte că Ramakrișna vroia să comande unui pictor, imaginea unei păsări clocindu-și ouăle, cu ochii deschiși, totuși magistral concentrată asupra clocitului, și nevăzând lumea din afară. Ochii mari deschiși primeau prana[619], și erau doar un semn exterior, un simptom al contemplației interioare. Tot același lucru îl recomandă și Brunton într-un capitol întreg al cărții lui "Das Überselbst[620][621]"; el chiar precizează că privirea fixată în spațiu și nu asupra unui obiect, trebuie să se întoarcă ca un ecou în tot contemplativul. Atunci concentrarea este desăvârșită.

Cum, în ce privește concentrarea cu ochii închiși? E pretențioasă, oarecum rezultatul "prejudecății intelectualiste". E suverană, când omul știe să se concentreze neîndoielnic și durabil asupra Informalului. Altfel, te face să lucrezi în subtilul inferior, și e firesc: dacă fixarea concentrativă nu se mai face pe vizibil grosier, nu se face încă pe informal, necesarmente se face pe domeniul intermediar, psihic, starea de vis.

Mai este ceva: vederea care realizează multiplicitatea, e și instrumentul care o rezoarbe, ca lancea lui Achile care rănea și vindeca. Atacăm răul în rădăcină, când îl anihilăm cu propriile lui instrumente, în propriul lui domeniu.

---

617 *Zagreús* — Dionysos copil, sfâșiat de Titani în misterele orfice (gr.) (vezi pagina 706)

618 Zagreus — Zagreús (gr.) — Dionysos copil, sfâșiat de Titani și reînviat; mit central al orfismului. (vezi pagina 706)

619 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)

620 „Supra-Sinele” (germ.) — titlul german al cărții lui Paul Brunton *The Quest of the Overself* (vezi pagina 678)

621 Das Überselbst — „Supra-Sinele” (germ.) — titlul german al cărții lui Paul Brunton The Quest of the Overself (vezi pagina 678)

19 aprilie 1965

"Un monde est un rêve collectif et partant homogène, les éléments constitutifs de ce rêve étant évidemment des compossibles[622]"[623]. (Schuon).

Fiind vorba de un vis colectiv, natural nu poate fi vorba de un vis individual. De aceea obiectivitatea relativă a acestui vis. Omul se sustrage lumii, nu deșteptându-se din visul lui individual ci din visul cosmic, și percepând în visul cosmic, nu elementele care îi sunt lui proprii și caracteristice, ci elementele caracteristice și proprii ale întregului plan de existență în chestiune, ale întregului plan de "composibile" cum spune Schuon. Faptul că țesutul iluzoriu al unei lumi e făcut din composibile, însemnează că toate acestea se țin între ele, ca și componentele unui covor.

Deci, Maya[624] este iluzorie prin faptul unor serii de "false imputațiuni" ale noastre, adică atribuirii Manifestatului, a unei realități, a unei consistențe, care nu îi este proprie, în special atribuirii de rațiune suficientă, pe care nu poate să o aibă,

[95 (99)]

firește, în calitate de "producțiune". Bineînțeles, procesul de dezidentificare cu Maya[625], se face concomitent și microcosmic și macrocosmic.

Dezidentificarea e pur metafizică, deci foarte simplă și foarte grea: Șahada[626].

Posibilitatea de manifestare fiind în Principiu, nemanifestată, odată manifestată trebuie să păstreze acest dublu caracter, adevărată piatră de poticnire, și pentru cei mai buni și pentru cei mai răi. În reflexele ei cele mai exterioare, această ambiguitate, e o adevărată halucinație, e terifiantă, și (e) justificarea (singura posibilă) a angoasei. Și această angoasă nu poate să dispară decât în contemplația pur metafizică. A încerca s-o faci să dispară, într-atâta cât suntem în lume și cu mijloace lumești, e simplă nebunie, care într-atât cât se poate aplica, numai ca tendință și nu efectiv, ceea ce e o imposibilitate, duce spre Neant, adică spre Infern. E același lucru, ca și ce scria Guénon despre noduri; nu scapi de ele, sbătându-te; te prinzi și mai tare. Te sustragi prin topire (a ta, nu a lor), prin suprimarea condiției spațiale și a celei temporale, a căror interferență face nodul.

20 aprilie 1965

Fulgurațiunile Inefabilului în viața noastră de toate zilele sunt diluate de timp și de spațiu, care-și iau din ele subsistența. Fără vampirismul acesta, timpul, spațiul, activitățile structurante nu ar putea exista. Ca să trăiască,

622 O lume este un vis colectiv și deci omogen, elementele constitutive ale acestui vis fiind evident composibile.

623 „O lume este un vis colectiv și, prin urmare, omogen, elementele constitutive ale acestui vis fiind în chip vădit compossibile.” (fr.)

624 *māyā* — puterea divină de manifestare, „iluzia” cosmică (sanscr.) (vezi pagina 689)

625 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

626 *šahāda* — mărturisirea de credință: „Nu este dumnezeu afară de Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 696)

trebuie să nege ceea ce le dă viață și fără de care ar fi neant. Sunt limitative, dar în același timp sunt și determinațiuni negative.

Limitațiunile spun, în ele însele, existențial LA I LAH[627][628], dar eu adaug I LA I LAH[629], și dialogul ăsta trebuie spus întruna, repetat inepuizabil, până la epuizare, până când se atinge malul celălalt. Limitațiunea are iluzia (și o are pentru că limitațiunea este iluzia) că neagă pe Dumnezeu; în realitate neagă orice determinațiune, orice imputațiune care i s-ar face lui Dumnezeu, pe planul cel mai transcendent și când în modul acesta Dumnezeu se arată ceea ce "este" în realitate adică, Infinit, Inefabil, Indicibil; natural că totul se topește, inclusiv negațiunea în ea însăși, limitațiunea și tot ce și-a făcut iluzia că este "altceva decât Allah". Capul mi este apăsat, vederea mi-e slabă, dar prin asta neg infinitatea mentalului și a vederii, adică, în fond, nu adaug Infinității, alte infinități, quod absit[630].

[96 (100)]

Însăși plângerea mea, văicăreala mea nu e posibilă, nu ar fi formulabilă dacă o supremă Pozitivitate nu ar fi în dosul ei.

Cu cât reușim să atenuăm în noi sentimentul viitorului, amintirea trecutului, cu cât vom face să tacă activitățile structurante ale mentalului și ale imaginației noastre, cu atât caracterul fulgurant al Creațiunei va fi mai sensibil, totul sfârșind, la capătul unei asceze pozitive în sensul acesta, la o conflagrație, la un scurt circuit topind întreaga manifestare. Un astfel de scurt circuit în cicluri mai mici sau mai mari este identic cu satori[631][632].

Acest *satori* se manifestă în noi și printr-o trecere la limită ca o soluție suprasaturată, la momentul unic, dar se manifestă și în fiece moment, în orice are un caracter eliptic, sintetic, enigmatic.

Activitatea structurantă a mentalului e reflexul pe punctul cel mai jos al fulgurațiunii principială în Actul Pur.

21 aprilie 1965

"Le vide n'existe pas dans l'espace, car l'espace est plénitude puisque l'éther est partout; mais le Vide est figuré par l'espace par les vides relatifs qui manifestent et épuisent, pour ainsi dire, toute la possibilité du Vide, qui, en lui même, est impossibilité[633]"[634].

---

627 *lā ilāha* — „nu este dumnezeu”, jumătatea negativă a mărturisirii (ar.) (vezi pagina 687)

628 *illā llāh* — „afară de Dumnezeu”, jumătatea afirmativă a mărturisirii (ar.)

629 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)

630 LA I LAH — „Nu există dumnezeu” — prima parte, negativă, a Șahadei (arb.). (vezi pagina 687)

631 *satori* — iluminarea bruscă, trezirea instantanee din Zen (jap.) (vezi pagina 697)

632 satori — satori (jap.) — Trezirea bruscă din Zen, iluminarea care nu vine la capătul unui raționament, ci dintr-un șoc care rupe continuitatea mentală. (vezi pagina 697)

633 Vidul nu există în spațiu, căci spațiul e plenitudine pentru că eterul e peste tot; dar Vidul e figurat de spațiu, de vidurile relative care manifestă și epuizează, ca să spunem așa, toate posibilitățile Vidului, care, în el însuși, este imposibilitate.

634 „Vidul nu există în spațiu, căci spațiul este plenitudine, de vreme ce eterul este pretutindeni; dar Vidul este figurat de spațiu prin vidurile relative care manifestă și epuizează, ca să zicem așa, toată posibilitatea Vidului, care, în el însuși, este imposibilitate.” (fr.)

Chiar sub formă de paradox (și numai ca atare poate fi luată) fraza e defectuoasă. "Vidul relativ" nu e numai o imposibilitate existențială dar nici dialectică. Vidul nu poate fi decât absolut, deci o imposibilitate în manifestare. Prin urmare, "vid relativ" e o absurditate conceptuală; nici ca noțiune, nici ca simbol nici ca paradox nu poate fi luat. Schuon proliferează în absurditate aici, rafinează pe non-entitate.

Nu am nevoie pentru o dialectică apofatică, de expresia "vid relativ", căci în fapt, (fapt dialectic) vidul relativ nu e decât posibilitatea mea, a Cosmosului, și a lui Dumnezeu de a afirma Vidul. Afirmarea Vidului este mijlocul cu care Dumnezeu își afirmă Infinitatea lui, neafirmabilă, e Indicibilul dicibil; în măsura în care se poate, și în măsura cât nu se poate însemnează moartea dicibilului. Dumnezeu a dat posibilitatea, omului, lumii, posibilitatea direct implicată în Infinitatea lui, da a-l nega pe el însuși. Omul și lumea se execută: Dumnezeu este mai puțin? Nu. Prin urmare, negațiunea este relativă, este numai o tendință, și prin asta se anulează pe ea însăși, ca

[97 (101)]

neîmplinindu-și promisiunile, și Absolutul divin rămâne mai departe în Imutabilitatea lui. Posibilitatea omului și a manifestării de a nega pe Dumnezeu, prin absurditatea ei, și prin neputința ei, se neagă pe ea însăși, și pe acela care nu-și poate duce până la capăt, ceea ce a promis de la început. Căci LA I LAH[635] este absolut ca afirmare, dar o imposibilitate de fapt și atunci *LA I LAH* devine o negațiune, nu a lui Dumnezeu, ci a celui care are misiunea s-o spună.

Verbul este Infinitul afirmat. Or, e inevitabil ca afirmația Infinitului să fie viciată fundamental de contradicția ei fundamentală. De aici limitațiunile, negațiunea, răul.

Afirmarea Infinitului își are germenul de moarte în ea însăși, căci orice afirmație despre Infinit echivalează cu o limitare a lui, limitare nu din partea mea, ci din partea lui Dumnezeu, căci, vrând-nevrând, conștient sau nu, vorbesc ca mandatar, locotenent al lui Dumnezeu.

Negarea Infinitului e o imposibilitate, chiar verbală, căci dacă am presimțirea Infinitului, negația mea ca să nu fie absurdă, e un fel de încercare de apropiere negativă față de el, care e singura posibilă și valabilă. Dacă nu am asimțirea Infinitului, totuși negarea mea e o apofază, se integrează legitim, dharmic[636], în negarea globală care e cosmosul, mod macrocosmic prin care Dumnezeu își afirmă Infinitatea Posibilității Lui, negându-Se pe El însuși, și afirmându-și astfel enigmatic, dar în modul cel mai superlativ posibil Infinitatea lui.

Dacă spun *LA I LAH*, mă neg mai întâi pe mine însumi. Dar negându-mă pe mine însumi, neg negațiunea pe care am proferat-o. Și astfel două negațiuni dau, au ca finalitate o Supremă Afirmațiune, care, spre deosebirea unei

635 *lā ilāha* — „nu este dumnezeu”, jumătatea negativă a mărturisirii de credință (ar.) (vezi pagina 687)

636 de la *dharma* — potrivit legii proprii, conform rostului firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)

Afirmațiuni proferate, catafatice, are avantajul de a fi nelimitată chiar când e proferată; și aici e miracolul manifestării.

De aceea, "laudă pe Dumnezeu Cerurile și Pământul[637]" este adevărată, dar această laudă merge până la Esența cea mai transcendentă a lui Dumnezeu? Cum ceva dicibil, cum e lauda, fie ea macrocosmică, fie ea microcosmică, ar putea atinge Indicibilul? Spunând altfel: laud pe Dumnezeu, dar acesta e Dumnezeul persoană, nu-l laud, atunci e Dumnezeul Inaccesibil, și tăcerea mea e o laudă și mai mare, chiar când nu e metodică, chiar când e profană, chiar când e ignoranță. Și

[98 (102)]

când mă revolt contra lui Dumnezeu, distrug un idol, căci nu mă pot revolta decât contra Demiurgului, sau contra unora din Arhonții lui. Cum ași putea să mă revolt contra a ceva ce nu există? Și când mă încumet la asta, cu cât blasfemia mea este mai mare, mai furibundă, cu atât devine o apofază existențială, mai încarnată decât orice laudă. Mă întreb dacă revolta unui Nietzsche, sau chiar a Arhanghelului căzut, nu e o jertfă mai prețioasă decât fumul de tămâie?

23 aprilie 1965

Aspectul intelectual al expresiei: "*când cineva te lovește pe obrazul drept, întinde-i pe cel stâng*" este sustragerea de la legea dualității care este aceea a manifestării. În adevăr, apurva[638], reacțiunea concordantă a palmei, este un răspuns similar ei, de aceeași natură. Prin asta, se restabilește echilibrul, dar numai în natură. De aceea nici o legislație tradițională, inclusiv cea creștină, nu poate evita legea talionului, fără de care viața socială ar fi imposibilă.

A întinde celălalt obraz, nu e un act de smerenie; este un mod de a nega și dreapta și stânga; este un fel de a le declara inexistențe, căci numai ceva care nu are viață, nu reacționează. Și nici obrazul drept, nici cel stâng nu au viață, pentru că Eul care e în dosul lor și care le animează, adică le face capabile de reacțiune, nu există nici el.

Este un fel existențial de a te sustrage dualității pentru a te plasa, prin însuși acest fapt, în pură Unitate. Acest punct de vedere este și mai adânc și în același timp mai ușor de aplicat, dacă nu de înțeles. Căci a întinde celălalt obraz din smerenie, nu însemnează a nega Eul, ci a-l declara mai nevrednic decât oricare pe lume, decât orice poate spune și el că e un Eu.

Din perspectiva metafizică, întinderea obrazului stâng după cel drept, trebuie pusă în strânsă legătură cu cealaltă învățătură evanghelică: "*să nu știe mâna ta stângă ce face mâna ta cea dreaptă*". Chiar în aplicarea imediată, facerea unei fapte bune, dacă stânga este ținută să ignoreze ce-a făcut dreapta, este pentru că aceasta n-a făcut în fond nimic. Și orice ar face, și dreapta și stânga, nu mă afectează, nu au comună măsură cu mine, care sunt între ele și

637 (verset coranic redat de autor în românește; Coran LVII, 1 și LIX, 1: „laudă pe Dumnezeu tot ce este în ceruri și pe pământ”)

638 *apūrva* — „ceea ce nu era mai înainte”: rodul nevăzut al actului, care se întoarce asupra făptuitorului (sanscr.) (vezi pagina 674)

deasupra lor, neafectat de orice acțiune, care actualizându-se, adică manifestându-se în lume, e silită să se propage în mod ondulatoriu, adică mergând de la dreapta spre stânga, și de la stânga spre dreapta. Or,

[99 (103)]

interzicând stângei să știe ce face dreapta, eu care poruncesc, prin urmare mă situez simbolic deasupra lor, în Universal, iau acțiunii caracterul ei definitoriu de dualitate, și o sleiesc, ca să spun așa, ca s-o ard din rădăcină, prin urmare ca s-o rezorb în principialitatea ei.

24 aprilie 1965

De ce, când e reflectată, detașarea pare o operațiune așa de simplă, așa de logică și aplicată, așa de teribilă? De ce existența e mai puternică decât meditațiunea, când, dacă i se refuză sprijinul mentalului, ar trebui să se irosească în cenușe? Pentru că în absurditatea ei, existența e susținută de ambianță, care în fond e și ea o intelecțiune susținută și voită de Dumnezeu. Existența, care e un vis obiectiv a lui Brahma, își pompează din mine și din tot individualul subsistența. Așa e în Dharma[639] ei. Ea coagulează în ea vitalitatea ființelor din planul respectiv de fire, disolvându-le consistența, adică ducându-le la moarte. De aceea, într-un fel, realizarea inițiatică e a-dharma[640], pentru planul nostru, căruia ea îi este intolerabilă, pentru că este *dharma* pentru Principiu. Și *dharma* principială e superioară dharme[641]i[642] separate, pentru că *dharma* principială e legea Ființei pentru ea însăși, pe când *dharma* manifestatului e lege pentru creație. Că e în mod iluzoriu, n-are importanță pentru noi la punctul nostru de plecare. Atâta vreme cât nu m-am integrat, cele două *dharme* există alături, una de alta, iluzoriu ireductibile, și fiecare cerându-și cu tărie drepturile; Mama lumii noastre cerându-și-le cu mai mare tărie, pentru că momentan, are ca să spun așa toate atuurile, și tot pathosul existențialismului. Principiul, deși Totul, privit din punctul de vedere iluzoriu, al separabilității, e numai, deocamdată, o formulare, o mărturisire teoretică. Încetul cu încetul, pe măsura realizării, zona de carne, capătă pathosul de care vorbeam, pathos[643] existențial. La început, dacă ceea ce se numește vocațiune inițiatică e reală, intervine asentimentul, emoția intelectuală, apoi entuziasmul, în sensul pe care cei vechi îl dădeau cuvântului, angajând partea superioară a Psyheii[644][645], sau tot ansamblul ei, apoi funcțiunile corporale, elementele lui, până la răpirea totală.

Un lucru e cert: până la apariția acestor ultime faze, de câte ori ambianța ne îmbie și ne stoarce, de câte ori, ca urmare a acestora, resimțim greutatea, inerția, asprimea existenței

639 *dharma* — legea proprie, rostul firesc al unei ființe sau al unui plan (sanscr.) (vezi pagina 678)
640 *adharma* — ne-legiuire, călcare a legii proprii a unui plan (sanscr.) (vezi pagina 671)
641 *psychḗ* — sufletul, în accepția grecească (gr.) (vezi pagina 694)
642 Legii, ordinii proprii a fiecărei ființe (sk.). (vezi pagina 678)
643 Legii, ordinii proprii a fiecărei ființe (sk.).
644 Psyheii — sufletul, în accepția grecească (gr.) (vezi pagina 694)
645 pathos — páthos (gr.) — Pătimirea, în dublu sens: ceea ce suferi și ceea ce te mișcă. (vezi pagina 693)

[100 (104)]

trebuie să facem un exercițiu de dedublare, separând partea eternă a noastră de partea trecătoare.

25 aprilie 1965

"D'après Saint Denys l'Aréopagite, le premier ordre angélique, celui des Trônes, des Chérubins et des Séraphins "fait cercle autour de la Divinité", ce qui est une autre façon d'exprimer qu'il en est le reflet direct dans la Substance cosmique. Er-Rûh[646][647] (ou En-Nûr) est, dans la doctrine du même saint "le Rayon simple de la Lumière en soi"[648][649] (F. Schuon, L'Oeil du Coeur[650][651][652]).

Cu anumite precizări: Substanța trebuie luată în integralitatea ei, Manifestarea formală și informală. Corurile îngerilor iau "formă" circulară în straturile cele mai înalte ale lui Buddhi[653], ceea ce e conform cu afirmația lui Nicodim Haghioritul în "Enchiridion[654][655]" asupra "formei" circulare a Luminii, în noi și în jurul nostru, din moment ce facem să domnească Tăcerea în noi. Corurile îngerești devin pătrate în straturile inferioare ale cosmosului și ale noastre; căci ceea ce este important este păstrarea în minte a analogiei dintre Macrocosm și Microcosm, așa că rânduiala primului evertuiază automat și similar o rânduială analogă în al doilea, din moment ce ne punem în starea necesară pentru asta, adică ne punem într-un islam intelectual, în Yin[656] față de Principiu.

Er-Rûh e axa centrală care trece prin mijlocul acestor dispoziții fie sferice fie cubice, vizibilă până și la dispoziția elementelor în jurul Etherului[657].

Aparentul Haos, aparenta dezordine a descripțiilor stărilor transcendente, în limbaj omenesc, speciale mai ales tradițiilor semitice, e cauzat mai ales de refractarea Luminii intelectuale în valurile neliniștite ale Psyheii[658] omenești. E un fel de a produce "senzația" Transcendentului; e metodică. Când sufletul e liniștit, probabil că arborescența asta prodigioasă, se simplifică din ce în ce mai

---

646 După Sf. Dionisie Areopagitul, primul ordin angelic, acela al Tronurilor, al Heruvimilor și Serafimilor „formează un cerc în jurul Divinității”, ceea ce este un alt mod de a spune că îi este reflexul direct în Substanța cosmică. Er-Ruh (sau En-Nur) este, în doctrina aceluiași sfânt „Raza simplă a Luminii în sine”.

647 „După Sfântul Dionisie Areopagitul, întâiul ordin îngeresc, acela al Tronurilor, Heruvimilor și Serafimilor, «face cerc în jurul Divinității», ceea ce este un alt fel de a spune că el este reflexul ei direct în Substanța cosmică. *Er-Rūḥ* (sau *En-Nūr*) este, în învățătura aceluiași sfânt, «Raza simplă a Luminii în sine».” (fr.)

648 „Ochiul Inimii” (fr.) — titlul cărții lui Frithjof Schuon (vezi pagina 687)

649 *ar-rūḥ* — Duhul, Spiritul; *an-nūr* — Lumina (ar.) (vezi pagina 679)

650 „...inimii mele” (fr.). (vezi pagina 677)

651 L'Oeil du Coeur — „Ochiul Inimii” (fr.) — titlul cărții lui Frithjof Schuon (vezi pagina 687)

652 Er-Rûh — Duhul, Spiritul; an-nūr — Lumina (ar.) (vezi pagina 679)

653 *buddhi* — Intelectul superior, facultatea intuiției intelectuale (sanscr.) (vezi pagina 676)

654 „Manual”, „carte de mână” (gr.) — titlul scrierii lui Nicodim Aghioritul (vezi pagina 679)

655 *yīn* — principiul pasiv, receptiv, întunecat (chin.) (vezi pagina 705)

656 Enchiridion — „Manual”, „carte de mână” (gr.) — titlul scrierii lui Nicodim Aghioritul (vezi pagina 679)

657 Akasha — ākāśa (sanscr.) — Eterul, cel dintâi și cel mai subtil dintre cele cinci elemente, din care purced celelalte patru; mediul în care se propagă sunetul, și de aceea legat de śabda, Cuvântul. (vezi pagina 672)

658 sufletul, în accepția grecească (gr.) (vezi pagina 694)

mult, până la scheme[659] imuabile, la prototipurile eterne, cerc, pătrat, triunghi. Lumina refractată prin sutele de ace ale unui policandru sau ale unui candelabru.

26 aprilie 1965

"*Răul nu e un reflex al lui Dumnezeu decât sub un singur raport, acela al existenței, pe când Binele, e un reflex sub amândouă raporturile: și acela al existenței și acela al conținutului, Paradisul de ex.*" (Schuon).

[101 (105)]

Insuficiența ideii constă în faptul că se lasă o anumită ambiguitate asupra faptului dacă Binele și răul sunt complementare, asta din cauză că nu se indică precis, ce sunt ele. Pentru că, din punctul de vedere exoteric, Binele se identifică cu Dumnezeu, pe când răul e o negațiune a lui. Dacă spunem că Binele e pozitiv sub două raporturi, pe când răul numai sub un raport, înseamnă că nu sunt complementare, lucru adevărat, privit exterior, dar hotărât inexact, în interior, unde Binele și răul se topesc în realități mai profunde, pierzându-și numele de Bine și rău în ele, și acele realități sunt complementare riguros între ele. Dacă este un echivoc, o îndoială asupra complementarismului Bine-Rău, acest echivoc nu mai (e) conceptibil, când reducem acest cuplu (și suntem obligați să-l reducem), la cuplul Pozitiv-Negativ, Plus-Minus.

În fraza lui Schuon e indicat Paradisul: dar Paradisul nu poate fi complementar cu răul, pentru că, amândouă, nu se situează complementar de-a dreapta și de-a stânga unui centru comun, (ceea ce e absolut obligatoriu la un complementarism), ci Paradisul e însuși acest Centru; prin urmare complementarismul e defectuos nu numai în propoziție ci și existențial.

Afirmația e adevărată când așezăm Binele și răul, nu pe un plan orizontal, adică la dreapta și la stânga lui Dumnezeu, ci pe Axul vertical care coboară din El, străbătând toate planurile de existență prin centrul lor. Atunci acest Ax care e la început Satwa[660], devine mai jos de un anumit plan de reflexiune Tamas[661], și aici, în adevăr, *Satwa* e dublu pozitiv, pe când *Tamas* e doar o dată, prin existența lui. Dar după cum se vede, lucrul e valabil în sânul manifestării, sub Prakriti[662], adică în caverna cosmică. Dusă până la capăt, comparația devine iar complementară, căci topite în *Prakriti* cele două gune[663] de mai sus dispar, și rămâne cuplul riguros complementar al lui Puruṣa[664] și *Prakriti*, așa că, și în felul acesta ideia lui Schuon e defectuoasă prin afirmația ei.

---

659 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
660 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
661 *tamas* — calitatea întunecată, inertă (sanscr.) (vezi pagina 701)
662 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)
663 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
664 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

27 aprilie 1965

Dacă omul nu are drept asupra vieții animalelor decât în măsura spiritualității sale, în momentul în care o reneagă și o pierde, pierde și dreptul asupra lor, prin urmare orice violență contra lor devine abuz și crimă. E ceea ce vedem continuu sub ochii noștri. Cum se va produce restabilirea echilibrului? Prin reacțiunea violentă a geniului speței animalelor asasinate, și

[102 (106)]

chiar a prototipurilor lor angelice. Or, cu cât un animal sau un fragment de natură e mai pasiv și mai periferic, cu atât prototipul lor spiritual e mai înalt și mai central, în planul lui de existență. De aici intervenția Îngerilor "teribili". De aceea, am adăuga, îngerii sunt în general teribili. Cu cât ne urcăm mai sus în ierarhia stărilor de fire, cu atât mai mult dispare deosebirea între om și animal; prăpastia care îi desparte se umple treptat, totul culminând într-o răpire, o uimire existențială mult mai aproape de instinctele animalului decât de conceptele cu care operează mentalul omenesc.

Trompetele, tunetele, cataclismele, trăsnetele, tot ce întovărășește așa de teribil sfârșitul unei umanități, în toate tradițiile eschatologice ale lumii, sunt mult mai aproape de comportări animale, mult mai apropiate de geniul lor decât de geniul omenesc.

De altminteri, și în lumea noastră, Adam la început conținea în el toate speciile de animale, ca posibilități ale lui proprii, incluse în el, și pe care le exterioriza, actualizând, spunându-le "numele". Asta însemnă o omogenitate între Adam și animale, calitățile periferice ale acestora fiind mult mai aproape de intelecțiunile lui Adam decât mentalul, așa cum s-a format tardiv la oameni. Și, lucru demn de remarcat, animalele au rămas cu mult mai aproape de "momentul" când Adam le-a exteriorizat, decât omul actual față de Adam. De aceea reverența pe care o merită animalele, și uzajul pe care îl facem de ele, nu pot fi decât "sacrificiale", "eucharistice"; altfel, e asasinat, și chiar asasinat al superiorului de către inferior.

28 aprilie 1965

O problemă importantă este dacă predania Șeihului Akbar este cea mai potrivită pentru timpurile actuale, când e iminent sfârșitul și expansiunea musulmană.

Prin partea metafizică firește, dar restul? Șeihul Akbar a venit într-o epocă de rupere de echilibru pentru Islam, și principala lui funcțiune a fost să facă să dispară în doctrina lui orice element care ar putea fi bănuit de șaraiți[665][666], ca fiind contrar

665 cei care urmează *šarī'a*, Legea religioasă exterioară (ar.) (vezi pagina 697)

666 șaraiți — cei care urmează šarī'a, Legea religioasă exterioară (ar.) (vezi pagina 697)

[103 (107)]

Șariei[667][668]. Asta natural din punctul de vedere al *Șariei*, al exoterismului, căci din punctul de vedere al esoterismului, nu poate fi nici cea mai mică autonomie.

Pe vremea aceea, lumea musulmană era sensibilizată în ceea ce privește Sufismul[669], din cauza aventurilor temerare ale unor Abu Yasid al Bisthami și ale unui Al-Hallaj. Suspiciunea contra lor se extinsese și asupra Sufismului[670], și devenise o suspiciune contra a tot ce depășea mentalitatea comună a ulemalelor[671].

De aici sinteza splendidă tradițional, în care *Șariah* și Taçawuf[672]-ul formau un tot și în care despărțirea se făcea în mod insensibil, ca și la culorile curcubeului.

Pentru vremea noastră, cred că expansiunea Islamului nu se va putea face în toată partea exoterică a lui. Deseori ne sunt mai apropiați aventurieri, franctirori ca Al-Hallaj și Abu-Yasid.

Dacă Islamul e destinat să cucerească lumea și să asimileze celelalte tradiții, e prin partea lui cea mai metafizică, în expresia lui cea mai chintesențiată care este pronunțarea Marelui Nume.

29 aprilie 1965

"Le rapport entre les manifestations formelles et informelles étant analogue à celui qu'il y a entre la manifestation comme telle et la non-manifestation[673]"[674].

Cel puțin ... imprudent. Între manifestarea formală și aceea informală este continuitate și comună măsură; este abis între manifestare și Nemanifestare. La fiecare trecere de la un grad al existenței la altul superior este un barzach[675], prin urmare o discontinuitate, o moarte și o înviere. Dar întregul se țese perfect și în comună măsură pe Unicitate. Pe când, întreaga Manifestare (formală și informală) e riguros nulă față de Non-Manifestare. Continuitatea, evidentă în primul cuplu, e lipsă în al doilea.

De asemenea, a considera "Extincțiunea Supremă ca o întărire a ceea ce este pozitiv și perfect", e iarăși imprudent. Mai întâi, nu există nimic perfect în manifestare; totdeauna trebuie să păstrăm rigoarea termenilor. Între orice lucru creat și Prototipul lui, este totuși o comună măsură, și între Manifestare

667 *šarī'a* — Legea religioasă exterioară a Islamului (ar.) (vezi pagina 697)
668 Șariei — Legea religioasă exterioară a Islamului (ar.) (vezi pagina 697)
669 *taṣawwuf* — esoterismul islamic (ar.) (vezi pagina 700)
670 *'ulamā'* — învățații, doctorii legii islamice (ar.) (vezi pagina 703)
671 esoterismul musulman (arb.) (vezi pagina 700)
672 *taṣawwuf* — calea inițiatică islamică, „sufismul” (ar.) (vezi pagina 701)
673 Raportul între manifestările formală și informală fiind analog cu acela care există între manifestarea ca atare și non-manifestare...
674 „Raportul dintre manifestările formale și cele informale fiind asemănător celui dintre manifestarea ca atare și ne-manifestare.” (fr.)
675 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două grade ale existenței (ar.) (vezi pagina 675)

și Principiul Suprem, nu este și nu poate fi. Prin urmare, Brahma nirguna[676677678679], nu poate fi lumea Prototipurilor. El

[104 (108)]

nu poate fi nimic; nu poți spune despre El nici măcar că nu este.

Adevărul e că Unicitatea, care singură permite continuitatea Multiplicității până în Ființă, nu merge mai departe de aceasta, și nici măcar cu toleranță, "ca un fel de a vorbi", nu e îngăduit să se aplice, analogic, modurile Unicității, în Parinirvana[680681].

Tot așa, un om poate realiza un Nume Divin; poate realiza totalitatea Numelor Divine, în Ființă, dar în Ne-Ființă, nu mai există nici Nume divine, nici ansamblul lor, nici măcar Principiul lor. Prin urmare, acela care realizează Identitatea Supremă, este în Indistincțiune dar nu în confuziune. Prin urmare, simbolismul Numelor, care merge până la Ființă, nu merge mai departe.

30 aprilie 1965

Între Principiu și Creațiune, este în același timp continuitate și discontinuitate. Continuitate esențială, discontinuitate substanțială.

Rostul suprem al acestora este ambiguitatea divină. Supremul nu vrea să se poată spune despre el, nici că este nici că nu este. E propria lui apofază, formulată chiar de către el însuși.

În orice moment, în orice punct, trebuie să spui de Dumnezeu că este acolo, dar și că punctul și momentul nu sunt Dumnezeu.

Să vezi că este, dar tocmai pentru că este, apare o limitațiune, care e în afară de Dumnezeu și care nu dispare decât imperfect într-un alt punct și alt moment mai înalt decât el; limitațiunea trebuie luată în accepțiunea ei cea mai înaltă, adică, luată ca o determinațiune negativă, ca un moment dialectic, și nu ca o realitate ontologică.

Nu lucrurile sunt Dumnezeu, ci ceea ce face realitatea lucrurilor, spune Șeihul-Akbar. Or, ceea ce face realitatea lucrurilor nu coincide deloc cu ele, nu este deloc limitat sau măcar desemnat de ele.

Deci, lucrul face să se presimtă Realitatea din dosul lui, prin miracolul Unicității; dar o face mult mai mult prin limitațiunea lui, prin finitul[682] lui, care se ridică astfel, cum am spus, la rangul de apofază, de determinațiune negativă. Or, o determinațiune

676 *Brahma nirguṇa* — Principiul suprem „fără calități”, neîntinat de orice determinare (sanscr.) (vezi pagina 676)

677 non-calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 691)

678 brahmarandhra — brahmarandhra (sanscr., „deschizătura lui Brahma”) — Punctul din creștetul capului prin care, la moartea inițiatului, suflul iese din corp pentru a nu se mai întoarce; corespunde coroanei (sahasrāra) și, simbolic, ochiului de… (vezi pagina 676)

679 nirguna — nirguṇa (sanscr., „fără calificări”) — Brahma privit dincolo de orice determinare, Non-Ființa, despre care nu se poate afirma nimic; obiectul teologiei apofatice. (vezi pagina 691)

680 *parinirvāṇa* — Stingerea desăvârșită, dincolo de orice determinare (sanscr.) (vezi pagina 693)

681 Parinirvana — Stingerea desăvârșită, dincolo de orice determinare (sanscr.) (vezi pagina 693)

682 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)

[105 (109)]

negativă e o contradictio in terminis[683][684] în manifestare, dar e supremă reală, adică metafizică în Non-Manifestare.

S-ar putea spune, cu moderațiune, că Unicitatea se face presimțită prin Mirare, dar că Supremul asimțit de departe prin mirare, care îndrumează spre el, se topește în el, pentru că nimic nu poate rămâne alături de Principiul Suprem, de Zero metafizic, de Vid, de Tăcere, nici chiar Extazul pe care îl provoacă. Și acesta trebuie să se stingă. Nu mai rămâne exact nimic și acest Nimic e totală plenitudine, dar totuși nu e.

[106 (110)]

1 mai 1965

"Le fait que le spirituel ayant atteint le Nirvana[685] puisse retourner à sa modalité individuelle, et même s'y maintenir parallèlement à son état d'Identité Suprême, prouve précisément que le Nirvana, s'il est une extinction, n'est point un anéantissement, car rien de ce qui est ne peut cesser d'être[686]"[687].

Raționamentul nu mi se pare perfect. Mai întâi, starea individuală nu se poate menține paralel cu Nirvana, pe bunul motiv că nu este nici o comună măsură între ele, și numai lucrurile având comună măsură între ele pot fi paralele.

Misterul în realitate e acela al realizării descendente; lucrurile și stările rămân aparent și privite din afară aceleași, dar dinăuntru sunt și ele infinite, își pierd limitele și devin determinațiuni negative, adică, fiind aparent individuale, formale, pentru Inițiatul suprem, sunt posibilități de nemanifestare printr-o inversare. În acest stadiu, spiritul devine piatră. Și când Hristos după moartea lui, s-a pogorât în Iad, tot Iadul a devenit o designațiune negativă a Lui, și Iadul a devenit Vidul metafizic, o Apofază uriașă, și atunci înțelegi dece Hristos a putut lua cu el pe toți drepții dintrînsul.

"Dar cum mori Viață
Și cum șezi în groapă
Și împărăția morții o pierzi de tot,
Și pre morții cei din Iad îi înviezi".

Ar fi fost asta posibil, dacă Domnul Hristos ar fi fost numai "paralel" cu groapa și cu Iadul? Ca să se piardă împărăția morții trebuie, nu făcută în Viață cum s-ar părea la primul moment, ci moartea pozitivată prin devenirea ei într-o determinațiune negativă, adică tocmai Nirvana. Atinge Nirvana, nu acel care-și transformă limitațiunile și le universalizează, (asta e numai o primă fază de

683 „contradicție în chiar termenii ei” (lat.) (vezi pagina 677)

684 contradictio in terminis — „contradicție în chiar termenii ei” (lat.) (vezi pagina 677)

685 Faptul că spiritualul care a atins Nirvana poate să se întoarcă la modalitatea sa individuală, și chiar să se mențină în paralel cu starea sa de Identitate Supremă, dovedește tocmai că Nirvana, dacă este o extincție, nu este o anihilare, căci nimic din ceea ce este nu poate înceta să fie.

686 „Faptul că cel duhovnicesc, ajuns la Nirvana, se poate întoarce la modalitatea sa individuală și chiar se poate menține în ea, paralel cu starea sa de Identitate Supremă, dovedește tocmai că Nirvana, dacă este o stingere, nu este nicidecum o nimicire, căci nimic din ceea ce este nu poate înceta să fie.” (fr.)

687 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)

realizare ascendentă) ci când aceste limitațiuni devin neti[688], neti[689], ca în Adwaita[690].

2 mai 1965

"On entend parfois poser la question de savoir comment l'apparition sensible ou l'activité sur terre d'un être possédant la sainteté, la Sainte Vierge, par exemple, est compatible avec son état posthume[691]"[692]; perfect, acesta.

Răspunsul pe care-l dă Schuon e just: orice Prototip are un reflex în lumea noastră pe care-l însumează o individualitate

[107 (111)]

predestinată. Dar asta epuizează chestiunea? Nu, căci trebuie insistat că un reflex divin ca să poată opera eficace în lumea noastră, trebuie să aibă un suport uman, căci transcendența lui nu i-ar permite-o. Trebuie să devină imanent și un reflex nu e imanent, ci doar un reflex al lumilor superioare în lumea noastră. Pentru misiunile sacrificiale trebuie un pogorământ, o egalizare aparentă, aș îndrăsni să spun "promiscuă" cu categoria de existență pe care misionatul trebuie s-o răscumpere. Un asentiment, o anamnesis[693], un dhikr[694] nu pot face asta. De data asta nu mai este o aspirație de jos care se unește cu o solicitudine, cu o chemare de sus, ca în calea inițiatică obișnuită. Vehicolul Mântuitorului trebuie să fie perfect și în același timp în comună măsură, în "continuare" cu umanitatea obișnuită, cu "carnea" obișnuită. Trebuie să mănânce cu vameșii și să se lase apropiat de păcătoși și păcătoase, trebuie să trăiască viața lor și să moară moartea lor. Îmbracă desăvârșit masca nedesăvârșirii și atunci aceasta nu mai rămâne decât ca o determinațiune negativă; nu mai e o posibilitate de manifestare ci una de non-manifestare, desemnată enigmatic de o limitațiune. Că e numai o aparență, o enigmă, și-o arată tocmai prin finalitatea ei. Zeul mort e în realitate Viu în sensul cel mai complet al cuvântului, ceea ce se traduce în limbaj imperfect omenesc cu afirmația că Zeul a Înviat. În realitate, nici în trupul Lui n-a murit nici un moment căci nălucitoarea aparență a morții e cea mai desăvârșită desemnare posibilă, deci negativă, a Vieții Totale, pe care viața lui obișnuită, perceptibilă oamenilor, nu o putem designa în toată plenitudinea. Și aici, cred că e explicația transcendentă, metafizică, a unor doctrine gnostice, și a doctrinei musulmane asupra morții așa zisă "aparentă" a lui Iisus Christos.

---

688 *neti, neti* — „nu aceasta, nu aceasta”, formula apofatică upanișadică (sanscr.) (vezi pagina 691)

689 *advaita* — non-dualitatea (sanscr.) (vezi pagina 671)

690 „Nu aceasta” — formula apofatică a Upanișadelor, *neti neti* (sk.). (vezi pagina 691)

691 Se aude uneori pusă întrebarea de a ști cum apariția sensibilă sau activitatea pe pământ a unei ființe având sfințenia. Sfânta Fecioară, de exemplu, este compatibilă cu starea sa postumă.

692 „Se aude uneori pusă întrebarea cum de arătarea sensibilă sau lucrarea pe pământ a unei ființe care are sfințenia — Sfânta Fecioară, de pildă — se împacă cu starea ei de după moarte.” (fr.)

693 *anámnēsis* — „re-amintirea” platonică a lumii inteligibile (gr.) (vezi pagina 673)

694 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)

3 mai 1965

"La Vierge est crée avant la Création, ce qui revient à l'identifier à l'Esprit Universel, envisagé plus particulièrement dans sa fonction féminine, maternelle, bénéfique[695]"[696].

Exact vorbind, Fecioara a fost înaintea Creațiunii și nu creată, căci nu trebuie să iei așa cum e literalismul scripturar, obligat la prudență.

Apoi, înaintea Creațiunii, Fecioara nu era Spiritul Universal, ci "din contra", complementarul lui, Apele Primordiale, pe care le adumbrea Spiritul. Ce imprecizie și

[108 (112)]

neglijență în formulare! A spune că există un aspect feminin și matern în Spiritul Universal e deadreptul o absurditate, o afirmație făcută gratuit și fără nici o responsabilitate. Căci tradițional, nu există "feluri de a vorbi", când se calcă un adevăr fundamental.

De ce felul acesta de a afirma un adevăr în forma cea mai întortochiată, când faptul simplu al analogiei dintre Macrocosm și Microcosm, permite să înțelegi de ce o Intelecțiune divină, de natura pasivității, poate să se manifeste până și în lumea noastră formală, psihică și fizică, într-o individualitate aleasă, afină și afânată, pentru a fi receptacolul Prototipului.

E perfect posibil lui Dumnezeu, să prezerveze în genul uman blestemat și decăzut din rangul lui "insule" carnale sub formă de stirpe și genealogii alese, care să fie supraviețuiri, continuări în lumea noastră ale "cărnii" glorioase, dinainte de cădere. Acesta a fost desigur cazul Fecioarei. La fel, macrocosmic, a prezervat și a rezervat "insule" în ambianța terestră, având încă trăsăturile Paradisului, și neafectate de decăderea ciclică, cum e Agartha[697][698] de exemplu, și atâtea alte categorii păzite de materie de care vorbesc toate tradițiile.

4 mai 1965

"Selon la doctrine islamique, est damné celui qui porte le "rejet de la Verité" (Kufr[699]) dans son "essence" (dhât) même et non celui qui ne le porte que dans ses "attributs" (çifat), ces derniers étant conçus comme des "accidents"[700][701].

---

695 Fecioara este creată înaintea Creației, ceea ce revine la a o identifica cu Spiritul Universal, considerat mai ales în funcțiunea sa feminină, maternă, benefică.

696 „Fecioara este creată înaintea Creației, ceea ce înseamnă a o identifica cu Spiritul Universal, privit îndeosebi în funcțiunea lui feminină, maternă, binefăcătoare.” (fr.)

697 *Agarttha* — centrul spiritual ascuns al lumii, după tradițiile orientale (sanscr.) (vezi pagina 672)

698 Agartha — Centrul spiritual subteran al tradiției hinduse, despre care Guénon a scris în Le Roi du Monde (cartea prin care Lovinescu l-a descoperit). (vezi pagina 672)

699 După doctrina islamică, este damnat cel care poartă respingerea Adevărului (Kufr) în „esența” sa (dhât) însăși și nu cel care nu-l poartă decât în „atributele” (çifat) sale, acestea din urmă fiind concepute ca „accidente”.

700 „După învățătura islamică, este osândit acela care poartă «tăgada Adevărului» (*kufr*) în însăși «esența» sa (*ḍāt*), iar nu acela care o poartă doar în «atributele» sale (*ṣifāt*), acestea din urmă fiind socotite «accidente».” (fr.)

701 *kufr* — „tăgada”, necredința, acoperirea Adevărului (ar.) (vezi pagina 687)

Bineînțeles, pentru că omul care poartă *Kufr*-ul în çifaturi[702], are în cel mai bun caz o situație "purgatorială" postmortem. Asta însemnează că focul purgatoriului poate mistui, reduce durificările "accidentelor" din noi, dar nu acelea ale sirr[703]-ului, ale specificului nostru. Și cea mai bună probă, este că în infern, focul nu distruge pe damnat care e "neconsumabil". De aici ar reieși că focul infernului și al purgatoriului e același; mergând mai departe, dar cu prudență, asta n-ar însemna că grosso modo[704][705], infernul și purgatoriul ar fi același lucru, același loc, și că acolo, același foc nu poate distruge Kufru-ldhâtiyah[706][707] dar dă același foc în același loc, poate distruge Kufr-çifatiyah[708][709]. Asta ar fi o explicație, de ce doctrina ortodoxă, mai profundă și mai cuprinzătoare decât aceea catolică nu recunoaște purgatoriul, pentru că știe că face același lucru cu Infernul, și că ia aspect de Purgatoriu și de Infern, după acela care e băgat acolo.

[109 (113)]

"La perpétuité de l'enfer est donc moins dans la rigueur du jugement que dans la nature des damnés[710]"[711].

Excelent spus și atunci vedem dece faptele departe de a fi cauza damnațiunii sunt cel mult simptomele. Și tot așa de bine că explicația nu trebuie căutată în considerente morale care nu pot explica nimic din cauza limitațiunii lor cât în posibilitatea infinită în care un Kafir[712][713] se integrează existențial (adică pozitiv în fond) în una din tendințele de dizolvare, de atomizare a cosmosului, tot așa de necesare (deci pozitive) în lume, ca serviciile de voirie[714][715] ale unui oraș, sau ca existența unui sistem digestiv și evacuator în om. Ceea ce nu se poate integra în Principiu în mod activ, se integrează în mod pasiv, adică pentru cazurile extreme la oameni și pentru anumite planuri de fire, în atomizarea care retrocedează lui Prakriti[716] ce i se cuvine.

5 mai 1965

"Il va sans dire que les animaux et les êtres inférieurs reflètent eux aussi la Liberté divine, et que, de ce fait ils sont nécessairement libres, du moins sous

---

702 *ṣifāt* — atributele, calitățile (ar.) (vezi pagina 677)
703 *sirr* — „secretul”, taina cea mai lăuntrică a ființei (ar.) (vezi pagina 699)
704 „în linii mari”, „aproximativ” (it.) (vezi pagina 681)
705 *kufr ḏātī* — necredința esențială, sălășluită în însăși esența ființei (ar.) (vezi pagina 687)
706 *kufr ṣifātī* — necredința care ține doar de atribute, accidentală (ar.) (vezi pagina 687)
707 Kufru-ldhâtiyah — necredința esențială, sălășluită în însăși esența ființei (ar.) (vezi pagina 687)
708 Kufr-çifatiyah — necredința care ține doar de atribute, accidentală (ar.) (vezi pagina 687)
709 grosso modo — „în linii mari”, „aproximativ” (it.) (vezi pagina 681)
710 Perpetuitatea infernului este deci mai puțin în rigoarea judecății cât în natura damnaților.
711 „Veșnicia iadului stă așadar mai puțin în asprimea judecății, cât în însăși firea celor osândiți.” (fr.)
712 *kāfir* — cel care tăgăduiește, necredinciosul (ar.) (vezi pagina 685)
713 „salubritate publică”, serviciul de străzi și gunoaie al unui oraș (fr.) (vezi pagina 705)
714 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)
715 voirie — „salubritate publică”, serviciul de străzi și gunoaie al unui oraș (fr.) (vezi pagina 705)
716 Kafir — cel care tăgăduiește, necredinciosul (ar.) (vezi pagina 685)

un certain rapport, celui précisément de leur participation à la Liberté de Dieu[717"718].

Modul ființelor periferice de a participa la Libertatea lui Dumnezeu e mai întâi existența lor, al doilea legătura lor cu geniul speței. Se pare, că participarea spețelor periferice la Geniul Speciei e mult mai conștientă decât la om; această participare conștientă cu Geniul Speței sau cu Guru[719720]-ul interior, omul nu o atinge decât la un grad considerabil de realizare inițiatică.

La animale, vegetale și minerale, inițial participarea e în gradul acesta. Or, cum geniul speței e într-o stare beatifică, chiar situându-se pe subtilul superior, însemnează că speciile periferice participă la beatitudinea lui, ceea ce este o compensație, în sensul restabilirii echilibrului. De aici și concluzia, că atâta vreme cât omul nu se comportă "sacral" cu speciile animale, în aceeași măsură se face pasibil de represaliile, mai mult sau mai puțin întârziate ale lumilor superioare, angelice.

Asta în caz de abuz de putere; acest abuz devine crimă, când omul își reneagă spiritualitatea, căci în momentul acela, pierde drepturile pe care le are într-o legislație tradițională asupra animalelor.

Ce strigăt la cer ridică atunci ambianța contra omului!

[110 (114)]

El uzează atunci numai de dreptul celui mai tare, cum spune Schuon și riscă toate represaliile, adică, mai întâi, ca în colectivitatea umană să sufere același tratament din partea altor oameni mai tari ca el, apoi acțiunea concordantă, întorcându-se din ceruri asupra crimei și a dezordinei. Probabil că intervine și reflexul infernal al geniilor diferitelor specii, căci un asemenea reflex, o asemenea umbră trebuie necesarmente să existe.

6 mai 1965

"La prière doit être pratiquée aussi longtemps que l'individu existe[721], c'est-a-dire dans la mesure où il garde la notion restrictive de l'ego[722]".

"Ceci touche de très près la théorie des deux natures du Christ[723"724].

Rugăciunea în cazul acesta este o exaltare sub formă de tămâie sacrificială a Eului în Sinea. Și aici ca și întotdeauna trebuie făcută separațiunea

717 E de la sine înțeles că animalele și ființele inferioare reflectă și ele Libertatea divină, și că, prin acest fapt ele sunt în mod necesar libere, cel puțin într-un anumit raport, acela tocmai al participării lor la Libertatea lui Dumnezeu.

718 „Se înțelege de la sine că animalele și ființele inferioare oglindesc și ele Libertatea divină și că, prin aceasta, sunt în chip necesar libere, cel puțin sub un anumit raport, tocmai acela al participării lor la Libertatea lui Dumnezeu.” (fr.)

719 *guru* — maestrul spiritual (sanscr.) (vezi pagina 682)

720 Guru — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 682)

721 „Rugăciunea trebuie practicată atâta vreme cât individul există, adică în măsura în care el păstrează noțiunea restrictivă a eului.” (fr.)

722 „Rugăciunea trebuie practicată atâta vreme cât individul există, adică în măsura în care păstrează noțiunea restrictivă a eului.” (fr.)

723 Rugăciunea trebuie practicată atâta timp cât individul există, adică în măsura în care el păstrează noțiunea restrictivă a ego-ului. Aceasta atinge de foarte aproape teoria celor două naturi ale lui Hristos.

724 „Aceasta atinge foarte îndeaproape învățătura despre cele două firi ale lui Hristos.” (fr.)

prealabilă, cu alte cuvinte deși omul este încă un om, trebuie să "asimtă" foarte bine Supremul. Atunci rugăciunea e arta de a face să se urce Individualul spre Universal, nu ca atare, firește, ci sub formă disolutivă de "fum".

Aluzia la cele două naturi ale lui Christ, vrea să însemne că în Christ urcarea Naturii umane în cea Divină, era o insumațiune funcțională, și că de acolo se întorcea sub formă de benedicțiuni, de rouă, recăpătându-și aparența individuală. Se forma astfel un circuit continuu, în care Naturile erau, hipotetic unite, totuși bine distincte una de alta. Și ce se urca în Domnul spre Universal? Mai întâi elementele lui psihice, ca Îngerii, de pe scara lui Iacob, apoi toată ambianța pe care Fiul o însuma întrînsul, în aspectul lui individual, pentru a o exalta apoi în puteri Universale. De-a dreptul, nu ar fi fost posibil.

Evertuarea forțelor psihice din noi se face, și în măsura în care sunt solicitate din afară, dar și din propria noastră inițiativă, prin imaginație, de ex... E o artă foarte eficace și foarte primejdioasă, cal năravaș greu de pus la pas.

Expresia întrebuințată de Schuon, "digestie" e foarte fericită și alchimică. Ea indică și felul cum se poate face, căci o digestie se întâmplă numai după reactivi, după acizi și manipularea lor.

[111 (115)]

7 mai 1965

"L'élément enfantin n'est pas un résidu mais un élément nécessaire[725], donc légitime, de l'adulte qui ne cesse jamais d'être enfant[726]"[727].

Cel mai bun mijloc pentru a integra cele patru vârste în om, este suprimarea condiției de timp; propriu zis e singurul mijloc, căci simpla evocare imaginativă a copilăriei, și a tinereții, cum o fac majoritatea oamenilor simțiți, nu e suficientă; e numai paseism, pe când concentrarea pe Etern, fixează, în sensul alchimic al cuvântului, cele patru vârste în simultaneitate; completându-se și perfectându-se, iluminându-se una pe alta, cele patru vârste nu sunt deci ceea ce au fost în realitate, ci rectificate, perfecționate, definitive; de aici poate și proverbul: "si vieillesse pourait, si jeunesse savait[728]"... deci un desideratum. Dar orice desiderat, dorește o realitate, nu o absurditate; deci lucrul e posibil, și dacă este posibil este și real. Questa[729] pentru acest lucru poate oricând începe și oricând să se desăvârșească, in șaa Allah[730][731]. Și singurul mijloc:

725 Elementul copilăresc nu este un reziduu ci un element necesar, deci legitim, al adultului care nu încetează niciodată să fie copil.

726 „Elementul copilăresc nu este o rămășiță, ci un element necesar, așadar legitim, al adultului care nu încetează niciodată să fie copil.” (fr.)

727 „Elementul copilăresc nu este un reziduu, ci un element necesar, deci legitim, al adultului care nu încetează niciodată să fie copil.” (fr.)

728 „dacă bătrânețea ar putea, dacă tinerețea ar ști” (fr.; proverb, în forma obișnuită: *si jeunesse savait, si vieillesse pouvait*)

729 *quaesta* / *queste* — căutarea, căutarea inițiatică (lat./fr.) (vezi pagina 695)

730 *in šā'a Llāh* — „dacă Dumnezeu voiește” (ar.) (vezi pagina 684)

731 *summum bonum* — „binele cel mai înalt” (lat.) (vezi pagina 693)

centrarea pe cheia cerului, pe summum bonum[732][733], pe Etern și nesupus condiției temporale și celei spațiale.

"L'Idée niera les sentiments et le désir comme facteurs d'individuation[734], sans nier cependant les contenus symboliques et positifs de ces facteurs[735]"[736].

Asta se face în limitele pe care le au dorințele, instinctul, sentimentele în mine, care sunt date de ființa mea, sau de ființa altora reală și imaginară în același timp. Dacă doresc o femee, trebuie să-i disolv imaginea și astfel energia volitivă e recuperată și îndreptată în sus spre integrațiune, spre sublimare, spre Universalizare. dar își păstrează energia? Și mai este și primejdia să cadă în balta subconștientului. De aceea e necesar, ca, prealabil acestei operațiuni, tot ce este tamas[737] și rajas[738] în ființa mea să primească ordinul să se exalteze, apoi să ia lungimea de undă a lui satwa[739]. Pe de altă parte nu trebuie să ne sperie reziduurile care rămân din combustiune, și care sunt fatale; ele pot fi lăsate să cadă la rădăcina tenebroasă a noastră fără nici o primejdie.

8 mai 1965

"Par l'idée, les émotions naturelles sont, d'une part reduites aux proportions[740] qui corespondent à l'équilibre psychique de l'individu et, d'autre part, dotées d'une essence spirituelle, si[741]

[112 (116)]

l'on peut dire; par l'action - ou par la participation de l'action a l'idée - donc par l'action symbolique et devenue pour ainsi dire rituelle, les émotions reçoivent comme une nouvelle substance[742]"[743].

Excelent. Dar aș vrea să știu mai precis: această intelectualizare a pasiunilor, nu le slăbește forța, deci și capacitatea de a răpi cu ele întreaga individualitate, apucând-o de rădăcinile ei cele mai ascunse, lucrând la baza însăși a ei? Ce eficacitate mai are un sentiment intelectualizat, nu în faptul

732 pe summum bonum — „binele cel mai înalt” (lat.) (vezi pagina 693)

733 in șaa Allah — „dacă Dumnezeu voiește” (ar.) (vezi pagina 684)

734 Ideea va nega sentimentele și dorința ca factori de individuație, fără să nege totuși conținuturile simbolice și pozitive ale acestor factori.

735 „Ideea va tăgădui sentimentele și dorința ca factori de individuație, fără a tăgădui totuși conținuturile simbolice și pozitive ale acestor factori.” (fr.)

736 „Ideea va nega sentimentele și dorința ca factori de individuație, fără a nega totuși conținuturile simbolice și pozitive ale acestor factori.” (fr.)

737 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

738 *rajas* — calitatea expansivă, a agitației (sanscr.) (vezi pagina 695)

739 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

740 „Prin idee, emoțiile firești sunt, pe de o parte, reduse la proporțiile care răspund echilibrului psihic al individului și, pe de altă parte, înzestrate cu o esență spirituală, dacă...” (fr.)

741 „Prin idee, emoțiile naturale sunt, pe de o parte, reduse la proporțiile care corespund echilibrului psihic al individului și, pe de altă parte, înzestrate cu o esență spirituală...” (fr.)

742 Prin idee, emoțiile naturale sunt pe de o parte reduse la proporțiile care corespund echilibrului psihic al individului și, pe de altă parte, dotate cu o esență spirituală, dacă se poate spune așa; prin acțiune, sau prin participarea acțiunii la idee, deci prin acțiunea simbolică și devenită astfel rituală, emoțiile primesc ca o nouă substanță.

743 „...se poate spune așa; prin faptă — sau prin participarea faptei la idee — așadar prin fapta simbolică și devenită oarecum rituală, emoțiile primesc ca o nouă substanță.” (fr.)

însuși al tawhidului[744][745], care, firește e de mare valoare intelectuală, ci din punctul de vedere al reintegrării ființei individuale în Universal. Un sentiment intelectualizat, (mai ales cum preconizează Schuon prin procedee de meditație rațională și discursive), un asemenea sentiment nu e diluat, pierzându-și astfel valoarea corozivă asupra individualității, corozivitate care bine întrebuințată grăbește enorm procesul de realizare inițiatică. N-ar fi mai bine, în cazul acesta, deși foarte primejdios, de a face să intervie în fenomen voința, cu o prealabilă recunoaștere a *tawhidului*, acesta fiind obținut mai degrabă printr-o "asimțire" de prezență reală, de hudur[746], decât printr-un proces discursiv, acesta fiind cum am spus prealabil, și în orice caz să nu întovărășească ritualul.

Bineînțeles, problema se pune pentru pasiunile și sensațiile cele mai elementare. Pentru elemente psihice superioare, soluția preconizată de Schuon este complet valabilă.

9 mai 1965

"*A doua umilitate, cea mai mare, este moartea spirituală,* "*pierderea vieții*" *pentru Dumnezeu, extincția ego-ului*".

Adică, în fond, e actul preliminar negativ al unui act pozitiv care e accesul la Dumnezeu, vacare Deo[747][748]. E eminamente metodic. Dar simpla contemplare a lui Dumnezeu, implică deci în ea, ipso facto[749][750], actul suprem de umilință. Urmarea: "c'est elle que les saints avaient en vue en se qualifiant de "plus grand des pécheurs"; si cette expression a un sens, elle s'applique à l'ego comme tel, et non à tel ego[751]"[752].

Excelent, dar metodic, căci doctrinar e primejdia ca tratând ego-ul atât de magnific, să-i dai o importanță pe care nu o are, să-i dai o existență pe care nu poate s-o aibă, căci între el și Personalitate este lipsa de comună măsură. A ști aceasta, mai întâi doctrinaldiscursiv, apoi existențial, prin repetarea zilnică,

[113 (117)]

și de se poate de fiecare moment al meditațiunii, e actul de smerenie prin excelență și care topește chiar în rădăcina lui ego-ul, ceea ce n-o face umilința, pe bunul motiv că nu disolvi, nu desființezi ceva căruia îi dai o calificare, oricare ar fi ea.

Deci, contemplativul se tratează, după Schuon ca cel mai mare dintre păcătoși, "quand il a identifié son "moi" avec le principe d'individuation il

744 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)
745 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
746 tawhid — tawḥīd (arab.) — Afirmarea Unității divine, miezul Islamului, cuprins în formula lā ilāha illā Llāh. (vezi pagina 702)
747 Pe aceasta o aveau în vedere sfinții când se socoteau „cei mai mari dintre păcătoși”; dacă această expresie are un sens, ea se aplică ego-ului ca atare, și nu numai unui anumit ego.
748 „a fi liber pentru Dumnezeu”, a te goli spre a-L primi (lat.) (vezi pagina 704)
749 „prin însuși acest fapt” (lat.) (vezi pagina 684)
750 „la ea se gândeau sfinții când se numeau pe sine «cel mai mare dintre păcătoși»; dacă această expresie are un sens, ea se aplică eului ca atare, iar nu cutărui eu anume.” (fr.)
751 ipso facto — „prin însuși acest fapt” (lat.) (vezi pagina 684)
752 vacare Deo — „a fi liber pentru Dumnezeu”, a te goli spre a-L primi (lat.) (vezi pagina 704)

perçoit comme en lui-même la racine de tout peché et le principe même du mal[753"754].

La gradul acesta, când contemplativul vede în eul lui principium individuationis[755756], și nu un eu particular, acest eu, sub ambele lui aspecte, dispare prin aceasta imediat, căci operațiunea nu se poate efectua decât atunci când omul a găsit în el Personalitatea, Atma[757], a conceput-o, a "sensibilizat-o", deci s-a produs un început de operațiune de Identitate. Și atunci, te mai poate indigna, poate să-ți producă o "sfântă mânie" ceva care în momentul când îl percepi, e în stază de disolvare, de desființare?

Dacă se produce, această indignare, însemnează că procesul intelectiv nu e desăvârșit, nu e el însuși, nu se identifică cu el însuși. Și dacă mari sfinți, cu adevărat mari inițiați au spus-o a fost exemplar pentru aceia ce erau în jurul lor, și chiar pentru generațiile următoare.

10 mai 1965

"Avant que nous eussions formulé nos prières, les réponses divines étaient dans l'éternité[758"759]. (Necesarmente, Dumnezeu fiind cauza noastră, a acțiunilor și a discursurilor noastre, și fiind etern). Dumnezeu e cauza relativității și a limitațiunii noastre; el vrea însă reintegrarea noastră în Absolut; de aici, anamnesis[760], dhikr[761762], rugăciunea. Și chiar împlinirea cererilor noastre relative e condiționată de cufundarea lor în Absolut, pentru ca să se întoarcă în relativitatea noastră, nemuritoare, rectificate, ca nemuritorii din Styx.

Când îndrept o relativitate spre Dumnezeu, adică o scufund în El, necesarmente ea își regăsește universalitatea ei uitată, în El. Și când în virtutea Echoului și a Acțiunilor și Reacțiunilor Concordante, se întorc la noi, numai aparent ni se închipuie ca relative. În realitate sunt în stază de realizare descendentă.

Deci a adresa totul lui Dumnezeu: și vorbe clar formulate, și litanii și Numele Lui, dar și bâlbâielile noastre, Ignoranța noastră care nu se mai spune ignoranță, vagul nostru, aspirația

[114 (118)]

confuză și difuză din noi. Să n-o lăsăm la o parte pentru că nu e bine formulată. Știe Dumnezeu s-o "formuleze".

---

753 Când el (contemplativul) și-a identificat „eul” său cu principiul de individuație, el percepe, ca și când ar fi în el însuși, rădăcina oricărui păcat și principiul chiar al răului.

754 „când și-a identificat «eul» cu principiul individuației, el percepe ca în sine însuși rădăcina a tot păcatul și însuși principiul răului.” (fr.)

755 „principiul individuației” — ceea ce face ca o ființă să fie distinctă de alta (lat.) (vezi pagina 694)

756 *ātmā* — Sinele, Personalitatea transcendentă (sanscr.) (vezi pagina 675)

757 principium individuationis — „Principiul individuației” (lat.). (vezi pagina 694)

758 Înainte ca noi să fi rostit rugăciunile noastre, răspunsurile divine erau în eternitate.

759 „Înainte de a ne fi rostit noi rugăciunile, răspunsurile divine erau în veșnicie.” (fr.)

760 *anámnēsis* — re-amintirea (gr.); *ḏikr* — pomenirea Numelui divin (ar.)

761 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

762 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

"Et l'oraison ne saurait avoir d'autre fonction que d'éliminer ce qui nous sépare de cette réponse infinie[763]"[764].

Ceea ce ne separă este ignoranța, voită providențial, și pentru ca noi să putem exista "separat", dar tot așa providențial, ignoranța e voită ca să devie, pentru noi, o determinațiune negativă a Absolutului; și luată ca atare, oferită lui Dumnezeu, devine Supremă Cunoaștere.

11 mai 1965

"Le rite baptismal constitue une initiation et qu'il dépasse par conséquent le plan moral, indique que le "peché originel", puisqu'il est l'objet de ce rite, correspond également à une conception initiatique[765]"[766].

Enormitate pe toată linia. Botezul nu e un rit inițiatic, ci o adaptare exoterică a unui rit inițiatic care se acordă acum numai unui cerc restrâns de aleși. Ca atare, o acordare a unui rit inițiatic unei colectivități care nu are calificările cerute, ar fi o abominabilă profanare, o parodie, un gest de a arunca perlele înaintea porcilor, pe care Dumnezeu nu poate să-l vrea. Cum împacă Schuon această idee absurdă, cu numeroasele pasagii din Evanghelie, în care Domnul face cea mai netă deosebire între învățătura destinată celor mulți, și învățătura celor aleși.

Există un botez, ca rit exoteric care se aplică pentru ștergerea unui păcat originar, care în formulațiunea lui dogmatică este exoterică. Numai designațiunea Fructului oprit, ca fiind produs de "Arborele Binelui și al Răului" arată că păcatul acesta e privit dintr-o perspectivă exoterică, și că termenii de "Bine" și "Rău", n-au ce căuta într-o învățătură esoterică. În aceasta din urmă, "păcatul" care nu mai e păcat, ci o neconformare, o alienațiune, cedarea la o forță centrifugă, păcatul spun, constă în considerarea cu interes, cu curiozitate, întovărășite inevitabil de concupiscență, a Dualității, neglijând Unitatea (Arborele Vieții) care generează această Dualitate și fără de care, natural, nici nu este conceptibilă. Coborând din Adam, omenirea e responsabilă de această cădere în Dualitate și Multiplicitate, prin solidaritate; proba cea mai bună este starea în care se află astăzi, în plină dispersiune și atomizare.

12 mai 1965

"Angelo clama in divino intelletto[767][768]"[769].

---

763 Și rugăciunea n-ar putea avea altă funcțiune decât aceea de a elimina ceea ce ne separă de acest răspuns infinit.

764 „Iar rugăciunea nu poate avea altă funcțiune decât aceea de a înlătura ceea ce ne desparte de acest răspuns infinit.” (fr.)

765 Ritualul botezului constituie o inițiere, și faptul că el depășește în consecință planul moral, arată că „păcatul originar”, pentru că e obiectul acestui rit, corespunde de asemenea unei concepții inițiatice.

766 „Faptul că ritul botezului constituie o inițiere și că depășește prin urmare planul moral arată că «păcatul originar», de vreme ce este obiectul acestui rit, corespunde și el unei concepții inițiatice.” (fr.)

767 Îngerul strigă în intelectul divin.

768 „Un înger strigă întru dumnezeiescul intelect” (it.; Dante, *Vita Nuova* XIX)

769 divino intelletto — „dumnezeiescul intelect” (it.) (vezi pagina 679)

[115 (119)]

Mai întâi e de remarcat adevărul afirmației lui Guénon: că ce se spune despre un înger se poate spune despre o stare informală. Ca îngerul să "clameze" in intelletto d'amore[770][771][772] înseamnă că-l exprimă, și a-l auzi înseamnă că te identifici cu *intelletto d'amore*, sau, invers, a intui *intelletto d'amore* este a auzi și vocea îngerului, care în cazul acesta (în cazul unei intuiții directă a *intelletto*-ului) este propriul meu înger, adică Sinea, Atma[773] mea.

Ca să nu mai fie îndoială, Dante îi spune în formula citată nu *intelletto d'amore*, ci divino intelletto[774], adică, cum spuneam Buddhi[775], sau *Atma*.

Amore[776][777] e definit de Dante ca un unimento[778][779] spirituale[780]; or, acest *unimento* nu poate fi decât o unire identificatoare, "*căci lucrurile unite își comunică reciproc calitățile*". Și în altă parte: "*Filosofia, considerată în sine, are ca subiect înțelegerea primelor Principii și ca formă un amor quasi divin al intelectului*". Aceste definiții arată că după Fedeli d'Amore[781], *Intelletto d'Amore*, nu e decât unirea lui satwa[782] cu *Atma*.

Se poate face o asemănare între "*Angelo clama in divino intelletto*" și "Vox clamans in deserto[783]"[784] acestea din urmă simbolizând Zero-ul metafizic.

Cât despre "donne ch'avete intelletto d'amore[785]"[786], sunt diferite șakti[787] din om, diferitele lui pasiuni, cărora inițiatul a reușit să le descopere elementul intelectual.

Este o virtute în lumina intelectuală, care evertuează Amor în intelectul și în toată ființa noastră. Cum se obține asta? Prin concentrare asupra intelectului; evertuarea, actualizarea lui Amor vine de la sine.

....l'eterna Luce[788],[789]

---

770 „intelectul iubirii” (it.) (vezi pagina 684)
771 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
772 intelletto d'amore — „intelectul iubirii” (it.) (vezi pagina 684)
773 d'amore — (it., „al iubirii”) — Din Fedeli d'Amore, „Credincioșii Iubirii”, organizația inițiatică din care Guénon socotea că fac parte Dante, Guido Cavalcanti și Cino da Pistoia; „doamna” poeziei lor ar fi, în această lectură,... (vezi pagina 678)
774 „dumnezeiescul intelect” (it.) (vezi pagina 679)
775 *buddhi* — Intelectul superior, facultatea intuiției intelectuale (sanscr.) (vezi pagina 676)
776 „unire duhovnicească” (it.; Dante, *Convivio*) (vezi pagina 704)
777 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
778 „Iubire” (it.); *Fedeli d'Amore* — „Credincioșii Iubirii”. (vezi pagina 673)
779 „unire” (it.). (vezi pagina 704)
780 „Al iubirii” (it.) – pelerinul iubirii, din limbajul fedeli d'amore. (vezi pagina 678)
781 unimento — „unire” (it.). (vezi pagina 704)
782 Amore — „Iubire” (it.); Fedeli d'Amore — „Credincioșii Iubirii”. (vezi pagina 673)
783 Glas strigând în deșert.
784 „Glasul celui ce strigă în pustie” (lat.; Isaia 40, 3; Matei 3, 3) [Isaia (Biblia sinodală), ro.]
785 Doamne, ce-aveți intelectul iubirii.
786 „doamne ce aveți intelectul iubirii” (it.; Dante, *Vita Nuova* XIX — începutul celebrei cançone)
787 *śakti* — Puterea, energia în aspect feminin (sanscr.) (vezi pagina 696)
788 „Lumina cea veșnică,” (it.; Dante, *Paradisul* V, 7–8) (vezi pagina 687)
789 l'eterna Luce — „Lumina cea veșnică,” (it.; Dante, Paradisul V, 7–8) (vezi pagina 687)

Che, vista sola, sempre amore ascende[790][791].

Evident, dacă lumina Eternă suscită numai prin vederea ei Amor, e pentru că-l cuprinde în indistincțiune și eminamente.

Dacă deci Amor e cuprins în indistincțiune în Lux[792] înseamnă că are și un caracter supra cosmic, nu numai cosmic cum e în cazul în care e identificat cu *satwa*. Supracosmic, e puterea aceea care produce Identitatea prin Cunoaștere. Dezindividualizează, adică topește limitele formale, apoi acelea informale. De aceea e Amor. De asemenea în sensul pe care i-l dă Dante la sfârșit:

[116 (120)]

Amor che muove il sole e l'altre stelle[793][794][795] mișcarea de care e vorba e impulsia ascendentă care produce identificare. Dar mai este o implicațiune: această mișcare produsă de Amor se efectuiază într-un ritm și în cercuri care sunt însăși muzica sferelor. Aceste "rote magne[796][797]" sunt liniile de forță ale Universului, însăși vibrațiunea Vortexului Sferic Universal; este, în sfârșit, în sensul suprem al cuvântului, sensul cel mai înalt și cel mai adânc, identic cu Tao, "la Voie selon laquelle toutes choses vont vers leur propre perfection[798]"[799] după fraza enigmatică a lui René Guénon, la sfârșitul capitolului despre Vortexul Sferic Universal, din "Le Symbolisme de la Croix[800]".

13 mai 1965

Pentru ca Cunoașterea să poată arde transgresiunea, trebuie câteva operațiuni prealabile și secundare, dar totuși indispensabile. Transgresiunea se cuibărește într-o individualitate, în limitele ei, în care capătă o intensitate, o cutie de rezonanță cu o putere extraordinară de amplificare, amplificare și în afară dar mai ales înăuntru, corodând sufletul până la extincțiunea lui. Atunci ce trebuie făcut? Să se desființeze limitele și în primul rând simțul eului. Atunci transgresiunea se integrează în sursa ei cosmică, și se pierde în ea. Capătă chiar un fel de pozitivare, căci în definitiv, nimic nu e negativ în cosmos. Devin negative unele lucruri din cosmos în aspectul lor microcosmic, în măsura în care omul încearcă să se sustragă cosmosului, fie simbolic prin mântuirea religioasă care dă un substitut de eternitate, perpetuitatea, fie inițiatic prin

790 Lumina eternă / care, doar văzută, urcă mereu în iubire.

791 „care, îndată ce-i văzută, aprinde pururi iubire” (it.; Dante, *Paradisul* V, 8)

792 „Lumina” (lat.) (vezi pagina 688)

793 Iubirea care mișcă soarele și celelalte stele.

794 Calea pe care toate lucrurile merg spre propria desăvârșire.

795 „Iubirea ce mișcă soarele și celelalte stele” (it.; Dante, *Paradisul* XXXIII, 145 — ultimul vers al poemului)

796 „roțile mari” (lat.) — cercurile cerești (vezi pagina 695)

797 „Calea potrivit căreia toate lucrurile merg spre propria lor desăvârșire” (fr.)

798 „Simbolismul Crucii” (fr.) — titlul cărții lui René Guénon

799 vers. **Dante Alighieri, *Divina Comedie — Paradisul,* XXXIII, 145** — ultimul vers al poemului. Autorul îl citează din memorie, cu *muove* în locul lui *move* și fără articolul de la început. Textul canonic (Petrocchi): *l’amor che move il sole e l’altre stelle* — „iubirea care mișcă soarele și celelalte stele”. [Divina Commedia, it.]

800 rote magne — „roțile mari” (lat.) — cercurile cerești (vezi pagina 695)

procesul de integrațiune în Principiu. Aceste încercări sunt tipice omului și acțiunii forțelor care creează țesutul comun, Ambianța, care și ele sunt pozitive. Inițiatul, ca să fie dharma[801] în sensul suveran al cuvântului, trebuie să fie adharma[802][803] legii acestei lumi. De aici reacțiunile ei violente.

14 mai 1965

"Le sacrifice est comme une mort volontaire et symbolique dans le cadre de la vie: tout ce qui existe "vibre" entre le Principe, qui est "non-existence", puisqu'il se situe au delà de l'existence qu'Il détermine, et la manifestation, qui au contraire, tend vers l'"existence totale" sans jamais pouvoir la réaliser d'ailleurs[804]"[805].

Această "moarte voluntară" este realizată numai prin sustragerea voluntară de la viață și de la ambianță, sau e

[117 (121)]

obținută și prin sacralizarea gesturilor care ne compun existența, adică raportarea lor la Creatorul nostru? Evident că și acest al doilea procedeu e tot o moarte, nu tot așa de completă ca prima (raportul lor e cam acela dintre Vișnu[806] și Șiva[807][808]), dar perfect valabilă, eficace și ducând prin practică și sârguință la integrare, pentru că, pentru a putea să raportez toate gesturile mele la Prototipul tuturor actelor, la Actul Pur, trebuie să-mi neg și să-mi disolv individualitatea mea, Ahankara[809], al cărei rol e să mă facă să raportez toate acțiunile mele, la un Eu, făcându-mă să văd că tot ce fac, simt, percep, mă concernă.

De altminteri, această raportare a actului la Act e o întrerupere a lui, căci nu e posibilă decât prin inserțiunea în ritmul lui a unei dualități, a unui Tempo binar, care necesarmente nu poate fi decât + și -, pozitiv și negativ, pentru a se putea propaga și insera într-o lume care nu poate fi decât rezultatul influențelor reciproce dintre Yang[810] și Yin[811], Purușa[812] și Prakriti[813], Dualitatea

---

801 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)

802 *adharma* — ne-legiuire, călcare a legii proprii a unui plan (sanscr.) (vezi pagina 671)

803 adharma — adharma (sanscr.) — Contrariul lui dharma: nu „imoralitatea” în sens curent, ci neconformitatea unei ființe cu natura și cu rostul ei, ieșirea din ordinea care o susține. (vezi pagina 671)

804 Sacrificiul e ca o moarte voluntară și simbolică în cadrul vieții: tot ce există „vibrează” între Principiu, care e „non-existență” pentru că se situează dincolo de existență pe care o determină, și manifestare care, dimpotrivă, tinde spre „existența totală fără s-o poată realiza dealtfel vreodată”.

805 „Jertfa este ca o moarte voluntară și simbolică în cadrul vieții: tot ce există «vibrează» între Principiu, care este «ne-existență», de vreme ce se află dincolo de existența pe care o determină, și manifestare, care, dimpotrivă, tinde spre «existența totală», fără a o putea de altfel înfăptui vreodată.” (fr.)

806 *Vișnu* — aspectul conservator al Divinității (sanscr.) (vezi pagina 705)

807 *Śiva* — aspectul transformator, dizolvant al Divinității (sanscr.) (vezi pagina 699)

808 *ahaṃkāra* — „făuritorul de eu”, principiul individuației, simțul eului (sanscr.) (vezi pagina 672)

809 Șiva — Śiva (sanscr., „cel binevoitor”) — Al treilea aspect al Trimūrti: puterea transformatoare, care distruge formele pentru a elibera ceea ce ele țineau captiv. (vezi pagina 699)

810 *yáng* — principiul activ, luminos (chin.) (vezi pagina 705)

811 *yīn* — principiul pasiv, întunecat (chin.) (vezi pagina 705)

812 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

813 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)

primordială. Când scriu, ca să iau operația prezentă, duc condeiul de la stânga la dreapta, de sus în jos, în diferite înfloriturі care se țes pe gherghef ul Vortexului Sferic Universal.

15 mai 1965

Dacă propagarea manifestării, din cauza fundamentului ei dual, nu se poate face decât printr-o succesiune de plus și minus, și dacă excepția, în lumea noastră nu poate fi decât miracolul și cataclismul, la miracol poate fi ratașată și știu și opera de artă în sensul ei cel mai reușit, pentru că genială, e o fulgurațiune sintetică și fulgurațiunea aparține și miracolului și cataclismului. Dar miracolul cel mai mare, este în faptul, că fiind de natura fulgerului, totuși exprimarea ei trebuie să ia aspectul dualistic, care e fatal și inerent oricărei manifestări (deci și manifestării artistice), totuși fulgurațiunea și instantaneitatea fiind mereu perceptibile în succesiune și în alternanță. Lucrul e net sensibil, de ex. în Țuculescu și în Van Gogh. Cui se datorește faptul? Căci lucrul în sine (eternitatea în succesiune, fulgurațiunea în alternanță) este atât de antinomic, încât pare complet irealizabil. Secretul constă în faptul că există o tehnică a instantaneității, care e spațializarea timpului. Aici e cheia. Nu e o operă mare de artă în care să nu se găsească această spațializare a timpului.

[118 (122)]

"La où la spiritualité s'est assombrie, le sacrifice ne s'adresse plus à la Divinité, mais à une entité psychique crée et entretenue par l'adoration collective qui, elle aussi, n'est que psychique[814]"[815].

Astfel a fost cazul Aztecilor, și foarte probabil și cazul lui Israel în ultimele secole ale templului. Iisus IHȘUH prin puterea focului Său a eliberat pe adevăratul IHVH[816], devenit prizonierul demonului colectiv al Israelului decăzut, pe care dealtminteri Iisus îl desemna ca "Stăpânul acestei Lumi" ("Princeps hujus mundi[817]")[818], și Gnosticii sub acela de Ialdabaoth[819][820]. Numai că gnosticii au comis greșeala să asimileze total pe Ialdabaoth cu IHVH, ceea ce era inadmisibil.

16 mai 1965

"L'Hindouisme et le Taoïsme sont spécifiquement métaphysiques... On objectera peut-être que l'Hindouisme et le Taoïsme devant faire face aux mêmes exigences collectives que les traditions exo-ésotériques, doivent se diviser comme ceux-ci en ésoterisme et exoterisme; mais il n'en est rien,

814 Acolo unde spiritualitatea s-a întunecat, sacrificiul nu se mai adresează Divinității, ci unei entități psihice create și întreținute de adorația colectivă care, și ea, nu e decât psihică.

815 „Acolo unde spiritualitatea s-a întunecat, jertfa nu se mai îndreaptă spre Divinitate, ci spre o entitate psihică creată și întreținută de adorarea colectivă, care și ea nu este decât psihică.” (fr.)

816 „Stăpânitorul lumii acesteia” (lat.; Ioan 12, 31) [Ioan (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 694)

817 *Ialdabaōth* — numele demiurgului orb din cosmogoniile gnostice (gr.) (vezi pagina 683)

818 Princeps hujus mundi — „Stăpânitorul lumii acesteia” (lat.; Ioan 12, 31) (vezi pagina 694)

819 Ialdabaoth — numele demiurgului orb din cosmogoniile gnostice (gr.) (vezi pagina 683)

820 IHVH — Tetragrama (ebr. (vezi pagina 683)

puisque dans les dites traditions métaphysiques, l'exoterisme ou ce qui en tient lieu, n'est pas le fait de la Révélation[821], mais uniquement celui de l'incompréhension[822]"[823].

Câte fraze, atâtea imprecizii care pot duce ușor la contraadevăruri. Mai întâi, e greșit să se vorbească de "Hinduism" și "Taoism", pentru că termenii nu-și corespund. Hinduismul este tradiția completă, pe când Taoismul e numai partea superioară a tradiției galbenilor. Corect și riguros nu se poate spune decât "Hinduism" și "Tradiția Extrem-Orientală". Al doilea: Confucianismul, care corespunde oarecum exoterismului, a ieșit prin polarizare, împreună cu Taoismul din tradiția care le-a precedat în China.

Prin urmare, e o enormitate să afirmi că Confucianismul "*n'est pas le fait de la Révélation*" deoarece este implicat în suszisa Revelație.

În India este un exoterism de fapt, neformulat, dar există totuși; proba cea mai bună e că riturile și regulile de agregare în hinduism nu abilitează pe cineva să întreprindă o cale Yoga[824]. Prin urmare, exoterismul în Hinduism, e o realitate mântuitoare, dar nu liberatoare.

Schuon ar trebui să știe că incomprehensiunea e echivalentă cu Neadevărul. Or, în nici un caz nu e realitatea, în

[119 (123)]

colectivitatea hindusă și în Confucianism. E o "incomprehensiune" perfect legitimă, și salvatoare, cu condiția să nu conteste agresiv și polemic ceea ce e deasupra lor, și întocmai așa e cazul în cele două aspecte exterioare ale Brahmanismului, și ale Tradiției Extrem-Orientale.

17 mai 1965

"Le jnâna[825] au lieu de prendre son point de départ dans l'experience des choses terrestres, procédera en quelque sorte par "abstraction"[826][827].

Această abstractizare nu însemnează bineînțeles o schematizare, o "scheletizare" a lumii, pentru că în cazul acesta nu s-ar integra în intelect, în elementul fundamental al Prezenței Divine în lume, care e Suflul divin, ceea ce dă realitate lucrurilor, Actul etern. De aceea cred că ar fi fost mai bine exprimată realitatea lucrurilor, dacă se spunea, că *jnâna* procedează nu la o

---

821 Hinduismul și Taoismul sunt în mod specific metafizice. Se va obiecta poate că Hinduismul și Taoismul trebuind să facă față la aceleași necesități colective ca și tradițiile exo-esoterice, trebuie să se împartă ca acestea în esoterism și exoterism; dar nu e așa, pentru că în numitele tradiții metafizice, exoterismul sau ceea ce-i ține locul, nu este faptul Revelației, ci numai acela al neînțelegerii.

822 „Hinduismul și Taoismul sunt în chip specific metafizice... Se va obiecta poate că Hinduismul și Taoismul, având de înfruntat aceleași cerințe colective ca și tradițiile exo-esoterice, trebuie să se împartă ca acestea în esoterism și exoterism; dar nu este deloc așa, de vreme ce, în zisele tradiții metafizice, exoterismul, sau ceea ce îi ține locul, nu este faptul Revelației, ci numai acela al neînțelegerii.” (fr.)

823 „nu este faptul Revelației” (fr.)

824 *yoga* — „unire”, calea de realizare spirituală hindusă (sanscr.) (vezi pagina 706)

825 Jnana în loc să plece din experiența lucrurilor pământești, va purcede într-un fel prin „abstracție”.

826 „*Jñāna*, în loc să-și ia punctul de plecare din experiența lucrurilor pământești, va proceda oarecum prin «abstracție».” (fr.)

827 *jñāna* — Cunoașterea, calea cunoașterii metafizice (sanscr.) (vezi pagina 685)

abstractizare a lucrurilor, care riscă să devie în fapt o conceptualizare a lor, ci la o simbolizare a lumii, în care fiece lucru păstrându-și realitatea, semnifică ceva; lucrul este și nu este, revelează și ocultează nu numai alternant dar și concomitent. Mai precis, e un semn de progresare pe calea inițiatică, nu momentul când călătorul vede lucrul, când enigmă, când mesaj, ci când le vede concomitent așa, când lucrul devine un mister permanent, o inepuizabilă realitate, care semnifică și ascunde; "che tace e dicer vuole[828]"[829].

Mai mult, mă întreb dacă "intersignele" acestea, aceste "Urbilder[830]"[831] nu sunt într-o anumită perspectivă paradoxală superioare lucrului pe care-l semnifică, și iată în ce sens: "Intersignul", "Urbild"[832]-ul, e un aspect descendent al intelecțiunilor, deci oarecum superior acestora, care reprezintă numai o realizare descendentă.

De aceea și fraza budistă: lumea însăși e Vidul și Vidul nu topește lumea. Cunoașterea duce la realizarea că însăși lumea e Vidul. De asemenea și Șankaracharya în mod hindus: Yoghi[833]-ul, al cărui intelect e perfect, contemplă orice lucru ca rămânând în el însuși, și astfel prin ochiul cunoașterii, vede că tot lucrul e Atma[834]" (adică Vidul). Acel "el însuși", bineînțeles nu este individualitatea (ceea ce ar fi imposibil), ci Personalitatea lui, pe care și-a actualizat-o, și-a promovat-o, în cursul căii lui inițiatice, până a devenit un element permanent al lui.

[120 (124)]

18 mai 1965

"De même que l'huile qui coule d'un vase dans un autre forme un filet continu, de même l'esprit, lorsqu'il pense au Seigneur en un courant ininterrompu, donne ce qu'on appelle l'amour suprême (parâbhakti)[835][836]. Bhâgavata Purâna[837][838].

828 Ce tace și vrea să spună.

829 „care tace și vrea totuși să spună” (it.; Dante, *Paradisul* XXII, 27)

830 „imagini primordiale”, arhetipuri (germ.) (vezi pagina 704)

831 *Urbild* — „imagine primordială”, arhetip (germ.) (vezi pagina 704)

832 Urbild — (germ., „chip originar”) — Prototipul, imaginea arhetipală de care copia (Abbild) atârnă. (vezi pagina 704)

833 *yogin* — cel angajat pe calea *yoga* (sanscr.) (vezi pagina 706)

834 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)

835 La fel cum uleiul care curge dintr-un vas în altul formează un fir continuu, la fel spiritul, atunci când gândește la Domnul într-un curent neîntrerupt, dă ceea ce se cheamă iubirea supremă (parâbhakti) – Bhâgavata Purana.

836 „După cum untdelemnul care curge dintr-un vas în altul face un fir neîntrerupt, tot așa spiritul, când se gândește la Domnul într-un curent neîntrerupt, dă ceea ce se numește iubirea supremă (*parābhakti*).” (fr.)

837 *Bhāgavata Purāṇa* — una dintre cele optsprezece *Purāṇa* majore, închinată lui Vișnu (sanscr.) (vezi pagina 676)

838 Bhâgavata Purâna — una dintre cele optsprezece Purāṇa majore, închinată lui Vișnu (sanscr.) (vezi pagina 676)

Din moment ce există unire (Yoga)[839] nu există implicit, ipso facto[840] și Bhakti?[841] Deci trebuie căutată Unirea cel dintâi, și restul se dă pe deasupra. Or, Unirea, în sensul suprem, nu este dată decât de Cunoaștere, pe când Iubirea, apropie de Cunoaștere, tinde spre Unire, dar n-o efectuează niciodată numai prin ea însăși. E o tendință. Or, o tendință nu se epuizează niciodată, oricât ar fi de intensă; se epuizează din punctul de vedere al posibilității de suportare a individului care o vehiculează, dar în ea însăși e inepuizabilă, indefinită, și ca atare nu poate ieși din ea însăși și nici să se integreze în Infinit, prin ea însăși. Trebuie ca Infinitul[842] să intervină, și printr-o grație nemeritată (căci cum poate vreodată finitul să merite Infinitul?), să integreze *Bhakti* în Brahma[843].

În plus, *Bhakti,* având comună măsură (în calitate de "creațiune") cu pasiunile și limitațiunile noastre, le disolvă foarte greu, într-o pătimire indicibilă. Cunoașterea metafizică, prin lipsa ei de comună măsură, le topește în esențialitatea lor, din interiorul lor, dacă se poate spune, cu relativă ușurință, cu condiția ca Nordul să fie bine păstrat.

"Cherchez la science, et fût-ce en Chine[844]".

Chin, Chinezate, Chinez, Țările românești, punctul extrem nordic atins de cucerirea Musulmană.

19 mai 1965

"La Vérité pure, qui s'identifie à ce qui "est", et qui de ce fait englobe celui qui pense[845]"[846] Problema pusă ingenios și subtil. Facultatea noastră de cunoaștere, nu este necesarmente numai o parte centrală a ființei noastre care se identifică cu Cunoscutul, ci este ceva care ne învălue în totalitate, neaparținându-ne, și ca atare înglobează Toată ființa noastră.

De aici și obiectivitatea naturii cunoașterii. Nu poate fi o cunoaștere subiectivă, ceea ce e o contrazicere în termeni; cunoașterea fiind în afară de eul nostru, și înglobându-l ca simplu obiect, e necesarmente obiectivă, pentru că eul nu poate fi sursă de cunoaștere, decât aparent și prin uzurpațiune, căci eul uzurpează ca să-și dea o contenență, un pretext de trăire;

[121 (125)]

adică tocmai își caută prin această uzurpațiune, pretexte de a-și zice eu, de a și-l exalta, prin irizare de culori; e o cochetărie pe planul superior, la fel cu aceea a animalelor în timpul perioadei care-i face să se împodobească în așa

839 *yoga* — „unire” (sanscr.) (vezi pagina 706)
840 „prin însuși acest fapt” (lat.) (vezi pagina 684)
841 *bhakti* — iubirea devoțională, calea iubirii (sanscr.) (vezi pagina 676)
842 *Brahman* — Principiul suprem, Absolutul (sanscr.) (vezi pagina 676)
843 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
844 „Căutați știința, fie și în China” (fr.; *ḥadīṯ* atribuit Profetului)
845 Adevărul curat, care se identifică cu ceea ce „este”, și care prin acest fapt cuprinde pe cel care gândește.
846 „Adevărul curat, care se identifică cu ceea ce «este» și care, prin aceasta, îl cuprinde pe cel ce gândește.” (fr.)

fel, încât să fie posibilă perpetuarea speciei, altfel lipsită de atracțiune și de interes.

Ceea ce se numește noblețea sufletului, este refractarea pe planul psihic, a obiectivității dezinteresate pe planul spiritual. E o afinitate spre lucrul autentic, pur, dezinteresat, o discriminare existențială între esențial și accident, între principal și secundar.

Toate aceste virtuți se întrunesc în simplicitate, al cărui simbolism nu mai trebuie relevat, deoarece se impune dela sine. E o anticipație, un avant-goût[847][848] al extincțiunii, deasemenea un rezultat al obiectivității de care vorbeam mai sus: omul ne mai fiind un eu, un centru agresiv, opus la tot ce-l înconjoară, își pierde hipertrofierea. Încadrat la locul lui în lume, nu face pată în ea.

20 mai 1965

Al-Hallaj e un Bhakta[849][850]? Oare n-a fost predestinat providențial să afirme Sanatana-Dharma[851][852], într-o clipă a istoriei și într-o anumită formă tradițională? Plus, misterul sacrificial. Or, această dublă misiune poate fi dată și unui Jnanin[853][854] și nu numai, necesarmente, unui *Bhakta*. Pe de altă parte când jnana[855] e autentică, are o intensitate, o furie unitivă, care întrece cele mai mari efuziuni bhaktice[856][857], care chiar în cazurile cele mai intense și autentice, nu se știe dacă au antrenat tot intelectul, dacă l-au actualizat. Or, intelectul e partea centrală a ființei noastre.

Orice intervenție scandaloasă a unui mare inițiat și a unui trimis cuprinde un secret, un mister insondabil, de nepătruns pentru cei dinafară, oricât de calificați ar fi.

Încolo, ceea ce spune Schuon, e just: "chez les grands bhaktas, il se produit une certaine "confusion" entre le plan de leur réalité et celui des lois macrocosmiques; ils ne semblent plus connaître que leur propre degré transcendent et ont tendance à tout englober dans leur "subjectivisme" divin, contrairement à la vue objective des jnanins[858]"[859]. Țineam numai să spun că există și o posibilitate de care Schuon nu pomenește, posibilitatea sacrificială.

---

847 „gust anticipat”, pregustare (fr.) (vezi pagina 675)

848 avant-goût — „gust anticipat”, pregustare (fr.) (vezi pagina 675)

849 *bhakta* — cel care urmează calea iubirii devoționale (sanscr.) (vezi pagina 676)

850 *sanātana dharma* — „Legea veșnică”, Tradiția primordială (sanscr.) (vezi pagina 697)

851 *jñānin* — cel care urmează calea cunoașterii metafizice (sanscr.) (vezi pagina 685)

852 *jñāna* — Cunoașterea metafizică (sanscr.) (vezi pagina 685)

853 de la *bhakti* — ținând de calea iubirii devoționale (sanscr.) (vezi pagina 676)

854 Sanatana-Dharma — „Legea veșnică”, Tradiția primordială (sanscr.) (vezi pagina 697)

855 bhakti — bhakti (sanscr., din bhaj-, „a împărtăși”) — Calea iubirii devoționale, una din cele trei mărga ale Bhagavad-Gītei, alături de jñāna (cunoașterea) și karma (acțiunea). (vezi pagina 676)

856 Bhakta — bhakta (sanscr.) — Cel care urmează calea iubirii devoționale; la cei mari dintre ei, spune Lovinescu după Guénon, se produce o „confuzie” între planul realității lor și legile macrocosmice — de unde minunile. (vezi pagina 676)

857 Jnanin — jñānin (sanscr.) — Cel care urmează calea cunoașterii. (vezi pagina 685)

858 La marii bhaktici se produce o oarecare „confuzie” între planul realității lor și acela al legilor macrocosmice; ei par să nu mai cunoască decât propriul lor nivel transcendent și au tendința să cuprindă totul în „subiectivismul” lor divin, contrar vederii obiective a jnanilor.

Dealtminteri orice mărturie tradițională e sacrificială pentru că îmbucătățește Divinitatea

[122 (126)]

în formal. Dar, și aici trebuie insistat, acest sacrificiu e inevitabil, deoarece nici o Traducere a Principiului în Multiplicitate nu poate să se facă fără sfâșiere. Și cine poate ști ce a fost în interiorul lui Ramakrișna, Al-Hallaj, Abu-Yazid? Numai acei egali cu dânșii. Repet, pentru că e fundamental. "Furia" unitivă a unui Jnanin[860], întrece cele mai intense și mai ample manifestări ale unui Bhakta[861]. Prin urmare, ceea ce îl caracterizează pe acesta din urmă, e o atitudine devoțională, condiționată de prăpastia subiect-obiect, chiar în cazurile cele mai desăvârșite.

21 mai 1965

"Ce qui était "intensité" dans la voie d'amour sera "certitude" dans la voie de connaissance[862]"[863].

S-ar părea că certitudinea, la început, neavând dinamismul intensității, este o oarecare desavantajare metodică pentru *Jnanin*.

Dar certitudinea fiind Unitate, "prin definiție", dacă se mai poate întrebuința expresia și pe planul indefinisabil, își are modurile pe toate posibilitățile macrocosmice și microcosmice.

Eroarea fiind alungată, unificarea se face dela sine și cu o violență, cu o aviditate, pe care cea mai intensă bhakti[864] nu o poate da. După cum, eliminând aerul dintre două emisfere coincizând în ecuatorul lor, unirea se face sălbatec, implacabil, fără să mai fie nevoie de nici un elan, tendință, voință, pentru asta.

Aici e superioritatea inepuizabilă a jnanei yoga[865][866][867], pentru că, spre deosebire de karma-yoga[868][869] și de bhakti-yoga[870][871], nu poate să fie în ea nici cea mai mică urmă de subiect și obiect, deoarece altfel nu ar mai fi jnana-yoga[872], adwaita[873]-veda[874], calea non dualității. Unde-i doctrina adwaita nu mai poate fi vorba de subiect și obiect, nici măcar speculativ sau metodic.

---

859 „la marii *bhakta* se produce o anumită «confuzie» între planul realității lor și acela al legilor macrocosmice; ei nu mai par să cunoască decât propriul lor grad transcendent și au tendința să cuprindă totul în «subiectivismul» lor divin, spre deosebire de vederea obiectivă a *jñānin*-ilor.” (fr.)

860 cel care urmează calea cunoașterii metafizice (sanscr.) (vezi pagina 685)

861 cel care urmează calea iubirii devoționale (sanscr.) (vezi pagina 676)

862 Ceea ce era „intensitate” în calea iubirii va fi „certitudine” în calea cunoașterii.

863 „Ceea ce era «intensitate» pe calea iubirii va fi «certitudine» pe calea cunoașterii.” (fr.)

864 iubire; devoțiune (sk.) (vezi pagina 676)

865 *jñāna-yoga* — calea cunoașterii (sanscr.) (vezi pagina 685)

866 *karma-yoga* — calea faptei (sanscr.) (vezi pagina 686)

867 *bhakti-yoga* — calea iubirii devoționale (sanscr.) (vezi pagina 676)

868 *jñāna-yoga* — calea cunoașterii; *advaita-vedānta* — doctrina non-dualității (sanscr.)

869 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)

870 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

871 bhakti-yoga — Calea iubirii și a devoțiunii (sk.). (vezi pagina 676)

872 jnanei yoga — calea cunoașterii (sanscr.) (vezi pagina 685)

873 karma-yoga — calea faptei (sanscr.) (vezi pagina 686)

874 jnana-yoga — Calea cunoașterii intelectuale (sk., jñāna-yoga). (vezi pagina 685)

De aceea, Șeihul Akbar, Muhyid-Dîn, în tratatul lui adwaita Risalatu-l Ahadiyah[875][876], contestă necesitatea și chiar realitatea termenilor de Fana[877] și Fana'u l Fanai[878][879][880], esențiale în Sufism, și de care dealminteri, Muhyid-Dîn face din abundență uzaj în celelalte tratate ale sale, căci *Fana* și *Fanau l-Fanai* sunt valabile în celelalte căi și chiar în calea Cunoașterii, în măsura în care Realitatea Supremă e privită de jos în sus, adică ascensional. Dar în pură speculație transcendentă, ea își pierde sensul și utilitatea.

[123 (127)]

În jnana[881], iluminațiunea nu e fructul, rezultatul unui raționament. Acesta este cel mult un pretext, fără comună măsură cu explozia finală, care e o integrațiune obținută prin scurtul circuit dintre Sat-Chit-Ananda[882][883].

22 mai 1965

"Nul n'arrivera à l'Essence qui n'aura pas réalisé les «Attributs»[884]"[885].

Lucrurile nu mi se par solidare; se poate realiza "Esența", în caz de reală calificare intelectuală, fără să mai treci prin Atribute; și contrariul e adevărat. E greu de urmărit arabescurile gândirii lui Schuon, mai ales că sinuozitățile lor variază după moment și după perspectivă, ceea ce e legitim într-o anumită limită, dar nu într-un subiect ca acesta, cu totul fundamental, și care comportă o imuabilitate, nu numai în el, dar și în diferitele perspective în care ar fi considerat.

De asemenea, cum poți face afirmația peremptorie că orice teorie inițiatică va pleca de la distincțiunea între corp și suflet când toate nenorocirile gândirii moderne, și deci și ale civilizației moderne, pleacă de la dualismul corp-suflet, și când orice doctrină metafizică, și inițiatică, pleacă de la considerarea ternarului fundamental spirit, suflet și corp? Chiar când ne mărginim la o metodă, la o cale, la o yoga[886], considerarea ternarului de mai sus e obligatorie, e o cerință pe care nimeni nu o poate eluda. Și asta și Schuon, căci în schema[887] de la p.194, face aceste uluitoare diviziuni:

âme sensorielle[888][889]

875 *Risālat al-aḥadiyya* — „Epistola despre Unicitate” (ar.), tratat de doctrină *advaita*
876 *fanā’* — „stingerea” individualului în Principiu (ar.) (vezi pagina 680)
877 *fanā’ al-fanā’* — „stingerea stingerii”, treapta ultimă a extincției (ar.) (vezi pagina 680)
878 extincție (arb.) (vezi pagina 680)
879 Risalatu-l Ahadiyah — „Epistola despre Unicitate” (ar.), tratat de doctrină advaita (vezi pagina 695)
880 Fana'u l Fanai — „Extincția extincției” (arb., fanâ' al-fanâ'). (vezi pagina 680)
881 *sat-cit-ānanda* — Ființă–Conștiință–Beatitudine, ternarul Principiului (sanscr.) (vezi pagina 697)
882 cunoaștere; intelecțiune (sk.) (vezi pagina 685)
883 Sat-Chit-Ananda — sat-cit-ānanda (sanscr.) — Ternarul prin care Vedanta caracterizează Brahma: Ființă, Conștiință, Beatitudine. (vezi pagina 697)
884 Nimeni nu va ajunge la Esență dacă nu va fi realizat „Atributele”.
885 „Nimeni nu va ajunge la Esență fără să fi realizat «Atributele».” (fr.)
886 *yoga* — „unire”, calea de realizare spirituală (sanscr.) (vezi pagina 706)
887 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
888 „suflet senzorial” (fr.) (vezi pagina 673)
889 âme sensorielle — „suflet senzorial” (fr.) (vezi pagina 673)

âme / âme individuelle[890]

\ âme immortelle / Esprit, intellect[891][892].

de unde reiese că, dacă ne ținem de schemă, Spiritul, Buddhi,[893] este o funcțiune a Sufletului, ceea ce, ca enormitate, cu greu ar putea fi depășită.

Tot așa, distincțiunea între centru și exterior, Eu și Altul, trebuie să dispară de la primii pași ai realizării, căci inițiul ei presupune o calificare prealabilă intelectuală a Salih[894]-ului, și această calificare înseamnă intuirea Absolutului (sau cel puțin a Informalului), mai mult sau mai puțin virtuală, adică disparția virtuală, a oricărui cuplu de contrarii. Informațiunea doctrinară ca și calificarea intelectuală, sunt prealabile, și deși

[124 (128)]

în noi nu există încă dispariția Eului și a Lumii, trebuie să lucrăm ca și cum ar fi deja efectuate.

23 mai 1965

"Dieu et son Nom sont identiques[895]". Mai mult ca butadă, pentru că totuși există Numitul și Numele, și între ele este diferența dintre Real și Simbol, pe când în Dumnezeu nu este nimic simbolic, pe bunul motiv că nu este nimic în afară de El.

"Deus est Actus purus[896]"[897], or, ai nevoie de simbol în măsura cât lucrul contemplat, conține încă potențialitate. Fraza citată e însă admirabilă metodic.

Nu e mai puțin adevărat că ceva limitat, determinabil și pronunțabil conține și suportă Infinitul. Faptul e pur și simplu abisal. E același lucru ca și cu unirea celor două naturi ale lui Christ, într-o singură hipostază. Și acest considerent ne dă o cheie spre drumul pe care trebuie s-o apucăm. Pentru profan, e vizibil numai Iisus omul, după cum tot pentru profan Numele e numai literele lui. Dar pentru acela ce știe, Uniunea hipostatică între cele două naturi e invizibilă, dar fără confuziune; tot așa și Numele: în el Dumnezeu face una cu Numele lui, totuși rămânând distinct de el, și dhikr,[898] dacă a prins bine și a realizat într-o măsură aceasta, renunță la Nume ca să se concentreze numai pe Prezență. Instrucțiunile Șeihului Akbar sunt categorice în privința aceasta, și nu lasă nici o îndoială. Așa că, "*Dieu et son Nom sont identiques*", totuși Dumnezeu e independent de lume, și e de neconceput ca la Pralaya[899] să mai subsiste unul din Marile Nume divine cunoscute. Motivul? Toate sunt suporturi de natura Manifestării.

---

890 „suflet / suflet individual” (fr.)
891 Suflet: suflet sensorial – suflet individual; suflet nemuritor – spirit, intelect.
892 „suflet nemuritor / Spirit, intelect” (fr.)
893 *buddhi* — Intelectul superior (sanscr.) (vezi pagina 676)
894 *ṣāliḥ* — „cel drept”, omul evlavios (ar.) (vezi pagina 696)
895 „Dumnezeu și Numele Său sunt identice.” (fr.)
896 Dumnezeu și Numele său sunt identice (...) Dumnezeu este actul pur.
897 „Dumnezeu este Act pur” (lat.; formulă scolastică)
898 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin; aici, cel care o practică (ar.) (vezi pagina 678)
899 *pralaya* — disoluția periodică a lumii la sfârșitul unui ciclu (sanscr.) (vezi pagina 694)

Mai mult: această ambiguitate, (Dumnezeu este și nu este Numele Lui), bine percepută, "separată" în sensul alchimic al cuvântului, reperată, nu este mai puțin decât Marele Nume ascuns, Indicibil. Vorbeam mai sus de pralaya[900]. Toate Numele Divine dispar. Rămâne însă ambiguitatea pe Vecie, ambiguitatea care e Numele Indicibil, care e Maya[901], care e ceea ce, din afară, neagă *Maya*, adică Absolutul.

24 mai 1965

"Tout ce que nous venons de dire permettra de comprendre que, selon le point de vue initiatique, il n'y a à rigoureusement parler d'autre champ d'action que l'âme, le microcosme; quant au monde "externe", il ne sera pas pris en considération qu'en tant qu'il influe sur le monde interne[902]"[903].

[125 (129)]

Sufletul nu e microcosmosul, ci întreaga ființă umană, în cele trei lumi. Microcosmosul și Macrocosmosul sunt așa de țesute între ele, atât de îmbinate, încât nu pot fi despărțite unul de altul, și nici n-ar fi o necesitate, deoarece tocmai din cauza interdependenței se sprijină unul pe altul, servindu-și unul altuia ca cutie de rezonanță.

"Tout symbole initiatique est par sa seule forme, forcément un symbole "naturel" ou "existentiel", mais tout symbole "naturel" n'est pas nécessairement un symbole initiatique, sans quoi toute apparence serait en dernière analyse, un tel symbole (initiatique)[904]"[905].

Curios, dar tocmai asta mi se pare adevărul. Orice aparență are o "prezență" în ea, necesarmente, pentru motivul că aparența nu-și are rațiunea suficientă în ea însăși. Prin urmare, aparența are necesar, o prezență particulară în ea însăși în primul rând, și Prezența totală în al doilea rând, precum orice Nume, apoi (în ordine cauzală) Inomabilul, Indicibilul.

În Manifestare are un Nume și un Număr, prin urmare totul e simbolic și nu se poate, rezonabil să decizi ce are o prezență mai mare sau mai mică, mai ales că prezența în realitate, e totală în orice, privit de la Dumnezeu în jos; or, sunt căi și sunt oameni, a căror cale inițiatică este de a privi Lumea de sus în jos, și atunci Lumea e toate și pentru toate. De aici vanitatea, ca să nu spun

900 *māyā* — puterea divină de manifestare, „iluzia” cosmică (sanscr.) (vezi pagina 689)

901 pralaya — pralaya (sanscr., „resorbție”) — Disoluția unei lumi la capătul ciclului ei, când manifestarea se retrage în starea nemanifestată; mahāpralaya este disoluția universală. (vezi pagina 694)

902 Tot ceea ce am spus ne va îngădui să înțelegem că, după punctul de vedere inițiatic, riguros vorbind, nu există alt câmp de acțiune decât sufletul, microcosmosul; cât despre lumea „externă”, ea nu va fi luată în considerare decât în măsura în care influențează lumea internă.

903 „Tot ce am spus până acum va îngădui să se înțeleagă că, din punctul de vedere inițiatic, nu există, la drept vorbind, alt câmp de acțiune decât sufletul, microcosmul; cât despre lumea «externă», ea nu va fi luată în seamă decât întrucât înrâurește lumea internă.” (fr.)

904 Orice simbol inițiatic este doar prin forma sa, un simbol „natural” sau „existențial”; dar orice simbol „natural” nu este în mod necesar un simbol inițiatic, fără de care orice aparență ar fi în ultimă analiză, un astfel de simbol (inițiatic).

905 „Orice simbol inițiatic este, prin însăși forma lui, în chip necesar un simbol «natural» sau «existențial», dar nu orice simbol «natural» este neapărat un simbol inițiatic; altminteri orice aparență ar fi, în ultimă analiză, un astfel de simbol (inițiatic).” (fr.)

absurditatea, de a decreta câtă prezență, mai multă sau mai puțină, are aparența în ea. În fond echivalează cu o limitare a Posibilității totale și Infinite.

Schuon citează, în sprijinul afirmației lui pe Sf. Dionysie Areopagitul: "S'il est vrai qu'Elle (la Trinité) soit présente en toute chose, toute chose par contre ne se tient pas présente en Elle[906]"[907].

Nu orice lucru se ține prezent în Treime, doar printr-o intenție deliberată sau simbolică (om sau o ființă periferică). Dar eu, care o contemplu, nu sunt silit să țin seama de sirk[908]-ul sau kufr[909][910]-ul ei. Mai întâi, vrând sau nevrând simbolizează pe Dumnezeu prin existența ei. Apoi, negativismul ei, fără să-și dea seama reprezintă pe Dumnezeu, în posibilitatea lui de a se nega pe El însuși, de a se învălui, de a crea lumea, or, aspectul de Creator al lui Dumnezeu, se reflectă în lume, prin aparența de "asociaționism" și de "negare" AL HAMDU ALLAH[911][912]. Mai mult, dacă se meditează bine asupra acestora, percepem în

[126 (130)]

aceste Negațiuni incomparabil mai bine Numele de disamblanță ale lui Dumnezeu, adică Numele cele mai transcendente.

25 mai 1965

Problema universalizării pasiunilor s-ar mai putea privi și așa: putem să transcendem o pasiune, suprimându-i limitele și raportând-o astfel la Numele Divine. Însă, lucru curios, cu cât o pasiune e mai îngrădită de limite individuale, cu atât e mai intensă; universalizându-se se absoarbe în Suprem, ceea ce este tocmai scopul; dar pierzându-și virulența și intensitatea prin suprimarea limitelor, pasiunea va mai avea dinamismul, care el e complet pozitiv, și ajută ca nimic alta să smulgă individul din făgașurile lui?

Asta mai ales într-o realizare cosmologică, tantrică[913] unde virulența instinctelor și pasiunilor devine un cal de foc, greu de călărit, dar purtând-o ca vântul și ca gândul?

Din punctul de vedere al unei realizări metafizice, bineînțeles problema nici nu se mai pune, căci trebuie să realizăm vidul în noi.

26 mai 1965

"L'analogie en sens inverse ne doit pas être confondue avec l'analogie directe qui concerne les qualités ou "contenus" positifs, non les modes ou

---

906 Dacă este adevărat că Ea (Treimea) este prezentă în orice lucru, dimpotrivă orice lucru nu este prezent în Ea.

907 „Dacă este adevărat că Ea (Treimea) este prezentă în tot lucrul, în schimb nu tot lucrul se ține prezent în Ea.” (fr.)

908 *širk* — „asocierea”, faptul de a-I da lui Dumnezeu asociați (ar.) (vezi pagina 699)

909 *kufr* — „tăgada”, necredința, acoperirea Adevărului (ar.) (vezi pagina 687)

910 *al-ḥamdu li-Llāh* — „slavă lui Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 673)

911 AL HAMDU ALLAH — „slavă lui Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 673)

912 kufr — kufr (arab., din kafara, „a acoperi”) — Necredința, înțeleasă etimologic ca acoperire, tăinuire a adevărului. (vezi pagina 687)

913 de la *tantra* — calea care se folosește de energiile lumii pentru a o depăși (sanscr.) (vezi pagina 702)

"contenants" limitatifs, et selon laquelle toute qualité positive est le reflet d'un Aspect ou Attribut divin[914]"[915].

Pentru prima oară, chestiunea a fost bine pusă și lămurită. Rămâne numai ca inițiatul să știe să facă deosebire între mărimea pozitivă și limitativă. E sigur că printre cele mai incontestabil limitative, sunt de ex. condițiunile de timp și spațiu și că de cele mai multe ori trebuie să percepi ceea ce ele maschează și limitează, adică Absolutul.

Dar, în anumite cazuri timpul și mai ales spațiul capătă și un conținut pozitiv; vastitatea unui peisaj, sugerează foarte bine, natural, existențial, imensitatea divină. Tot așa și curgerea ciclului în milenii și milenii poate să dea senzația, celui care are calificări ca s-o "asimtă", a Indefinității, a Perpetuității, și în unele cazuri chiar a Infinitului.

Tot așa, cum remarcă Schuon, aparenta "exterioritate" a lumii și "interioritate" a lumii, basculează la inițiat în sensuri contrarii.

[127 (131)]

Cu multă "portée[916]"[917] și constatarea că "son propre âme ne lui est pas plus proche que le monde; elle en sera, au contraire, plutôt une sorte de périphérie, et cela precisément en vertu de la loi d'inversion[918]"[919]. E curios că și Klages constată același lucru: sufletul, în tainele lui cele mai rare, se găsește la periferia subtilă a psihicului nostru. Dar se va spune, de ce toate doctrinele tradiționale spun că "questa" noastră trebuie îndreptată spre centrul centrului inimii? Pentru că, acolo nu e de găsit Sufletul, ci Spiritul, și aceasta din cauza "solitudinii" lui, Unității lui, nu poate fi găsit în lumea noastră decât într-un singur punct și acela central. Punctul acesta nefiind spațial nu are a fi transpus invers, dar toată suprafața cercului al cărui centru este, cu alte cuvinte toată ființa noastră manifestată suferă o basculare, și punctul o cuprinde pe ea, și nu ea punctul.

27 mai 1965

"L'activité reflétant un acte divin ne saurait se transmuer légitimement en passivité, mais l'activité spécifiquement humaine deviendra forcement passivité

914 Analogia în sens invers nu trebuie confundată cu analogia directă care privește calitățile sau „conținuturile” pozitive, nu modurile sau „conținătorii” limitativi, și după care orice calitate pozitivă este reflexul unui Aspect sau Atribut divin.

915 „Analogia în sens invers nu trebuie confundată cu analogia directă, care privește calitățile sau «conținuturile» pozitive, nu modurile sau «conținătoarele» limitative, și potrivit căreia orice calitate pozitivă este reflexul unui Aspect sau Atribut divin.” (fr.)

916 ...sufletul propriu nu-i este mai apropiat decât lumea; el îi va fi dimpotrivă, mai degrabă un fel de periferie, și aceasta tocmai în virtutea legii de inversare.

917 „bătaie”, anvergură, greutate a unei afirmații (fr.) (vezi pagina 693)

918 „propriul său suflet nu îi este mai aproape decât lumea; dimpotrivă, el îi va fi mai degrabă un fel de periferie, și aceasta tocmai în virtutea legii inversiunii.” (fr.)

919 portée — (fr.) — Bătaia, anvergura, greutatea unei afirmații; cât de departe ajunge și pe ce întindere lucrează. (vezi pagina 693)

devant le Vouloir divin qui desormais la détermine et lui donnant sens et contenu[920"921].

Perfect dar cum se poate să scoți din Actul divin vreo activitate, oricât de umilă, de prozaică ar fi ea. Căci orice discriminare, orice limită în domeniul acesta este convențională și poate fi deplasată într-un sens sau în altul în măsura capacității intelectuale a individului.

Doar metodic, mai ales la începutul Căii, lucrul este necontestabil, și nu numai la începutul ei, ci chiar până aproape de sinteza finală.

Mai departe: "ce qui chez l'homme ordinaire est "dynamique" devient "statique" chez le contemplatif et inversement, en ce sens que les désirs se résorbent en l'immuable Béatitude, et que les conceptes doctrinaux s'épanouissent dans la Connaissance qui les transforme pour ainsi dire en réalités tangibles, "vécues", et débordantes d'inspirations[922"923]. Foarte adevărat, dar exemplul mi se pare că ilustrează prima parte a citatului de la început, activitatea reflectând direct un Act divin, căci transmutațiunea, transformarea dorințelor în acte divine, e dinamică prin excelență. N-ar fi mai adequat să întrebuințăm în acest domeniu terminologia aristoteliciană, trecerea de la putere la act, de "condensațiuni" și "disipațiuni", "solve[924925] et coagula[926927928]"?

[128 (132)]

Aceleași repere și pentru sfârșitul capitolului: "qu'est ce qui, dans l'ordre macrocosmique correspond au Symbole c'est à dire au "moyen de grâce" par lequel, et à travers lequel, l'être arrive à Dieu[929"930]. Răspunsul nu e o discriminare oricât de subtilă și ingenioasă ar fi ea. Răspunsul este: totul e simbol, pentru că dacă nu ar fi, ar fi în afară de Dumnezeu, adică, cu alte

920 Activitatea, reflectând un act divin nu se va putea transmuta în mod legitim în pasivitate, dar activitatea specific umană va deveni obligatoriu pasivitate în fața Voiei divine care o determină dându-i sens și conținut.

921 „Activitatea care oglindește un act divin nu se poate preface în chip legitim în pasivitate, dar activitatea specific omenească va deveni negreșit pasivitate în fața Voinței divine, care de acum o determină și îi dă sens și conținut.” (fr.)

922 ...ceea ce la omul obișnuit este „dinamic” devine „static” pentru contemplativ și invers, în sensul că dorințele se resorb în imuabila Beatitudine, iar conceptele doctrinare difuzează în Cunoaștere care le transformă ca să spunem așa în realități care pot fi atinse, „trăite” și de copleșitoare inspirație.

923 „ceea ce la omul de rând este «dinamic» devine «static» la contemplativ, și invers, în sensul că dorințele se resorb în neclintita Beatitudine, iar conceptele doctrinare se desfac în Cunoaștere, care le preface, ca să zicem așa, în realități palpabile, «trăite» și debordând de inspirații.” (fr.)

924 „dizolvă și coagulează” (lat.; deviza fundamentală a alchimiei) (vezi pagina 700)

925 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)

926 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)

927 coagula — (lat., „încheagă”) — A doua jumătate a devizei: fixarea, cristalizarea într-o formă nouă a ceea ce disoluția a eliberat. (vezi pagina 677)

928 solve — (lat., „dizolvă”) — Prima jumătate a devizei alchimice Solve et coagula: disoluția formelor coagulate, întoarcerea la nediferențiat, fără de care nimic nou nu poate fi plămădit. (vezi pagina 700)

929 ...ce corespunde simbolului în ordinea macrocosmică, adică „mijlocirii grației” cu care, și prin care, ființa ajunge la Dumnezeu.

930 „ce anume, în ordinea macrocosmică, corespunde Simbolului, adică «mijlocului de har» prin care și prin mijlocirea căruia ființa ajunge la Dumnezeu.” (fr.)

cuvinte, Dumnezeu ne mai fiind infinit, nu ar fi Dumnezeu. Distinguourile[931] lui Schuon pot fi chinezești dar nu sunt taoiste.

E de alminteri și ca versurile finale din Faustul lui Goethe:

"Alles Vergängliches[932933934935]

Ist nur ein Gleichnis[936]"

Meditațiunea discursivă are un rol de iluminare indirect. Nu produce ea singură iluminarea, dar înlătură obstacolele care împiedică intrarea Luminii în noi.

Tot așa, analogic, rațiunea nu poate demonstra existența lui Dumnezeu, dar poate demonstra că nu se poate să nu existe Dumnezeu, ceea ce nu e puțin.

Rațiunea e nefastă când se ia scop pe ea însăși; devine atunci un adevărat kaleidoscop al Multiplicității, din al cărui foc de artificii nu poate scăpa decât prin inerție, adică ceea ce se numește, în sensul prost al cuvântului, tautologie, terminus[937] ironic al Silogismului. Vezi Valéry, de exemplu, cartezian ilustru, care-și termină ultima carte, Faust și care, printr-un "Je suis celui qui suis[938]", aplicat pe plan individual, e o sinistră parodie a lui "Eheieh așer eheieh[939940]" a lui Moise.

În parodie, formula e o intolerabilă și grotescă umflare a Eului, nereală firește, și care, negreșit termină ca broasca din Fabulă care voia să pară un bou. În ontologia creștină, Dumnezeu e constrâns să spună "Eu sunt cel ce sunt", pentru că e nevoie să-și ia sprijinul, să-și caute Inceputul și Sfârșitul în el însuși, pentru că nu-l poate găsi în afară, pentru simplul motiv, că acolo nu există, că în afară de El-însuși, nu există decât Neantul, care nu are de altminteri ființă.

"Gestul" acesta al lui Dumnezeu e și prototipul smereniei, numai că trebuie aplicată analogia în sens invers; din smerenie Dumnezeu spune: "Eu sunt"; din smerenie omul spune "eu nu sunt". Asta e "lex perennis[941942]", decretul divin.

---

931 „Distincție, deosebire” (lat.). (vezi pagina 679)

932 „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic) (vezi pagina 673)

933 vers. **J. W. Goethe, *Faust* II, actul V** — primele două versuri ale *Chorus mysticus*, încheierea tragediei (v. 12104–12105). Strofa întreagă: „Alles Vergängliche / Ist nur ein Gleichnis; / Das Unzulängliche, / Hier wird’s Ereignis; / Das Unbeschreibliche, / Hier ist’s getan; / Das Ewig-Weibliche / Zieht uns hinan.” [Faust, germ.]

934 vers. **Goethe, *Faust* II, *Chorus mysticus* (versurile finale).** Textul canonic: *Alles Vergängliche / Ist nur ein Gleichnis* — „Tot ce e trecător / Nu e decât o asemănare”; autorul scrie *Vergängliches.* [Faust, germ.]

935 Alles Vergängliches — „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, Faust II, corul mistic) (vezi pagina 673)

936 „nu este decât o parabolă” (germ.; Goethe, *Faust* II)

937 „Eu sunt cel ce sunt” (fr.)

938 *ehyeh ašer ehyeh* — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14) [Ieșirea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 679)

939 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

940 Eheieh așer eheieh — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14) (vezi pagina 679)

941 „legea cea veșnică” (lat.) (vezi pagina 688)

942 lex perennis — „legea cea veșnică” (lat.) (vezi pagina 688)

29 mai 1965

Desființarea în noi a sufletului-dorință și a Egoului e activă; în măsura în care se efectuează, Dumnezeu le ia locul; în

[129 (133)]

această a doua parte, atitudinea noastră trebuie să fie pasivă. Yang-Yin[943][944]. Totuși, elementul de veghe, de luciditate care trebuie să patroneze acest dublu proces, ca o stea polară, face să intervină o a treia dată și care este însăși Imuabilitatea, Infinitatea principială. Dacă reușim să ne fixăm pe ea, atunci cele două date prime ale procesului se actualizează, cu o violență, cu o virulență mult mai scăzută; asta în măsura, în care, în noi, veghea Supremului e mai continuă și mai intensă.

Deci chestie de concentrare.

"Le rôle de la méditation sera donc d'ouvrir l'âme, premièrement à la grâce qui éloigne du monde, deuxièmement à celle qui rapproche de Dieu, et troisèmement à celle qui "réintègre en Dieu, si l'on peut dire ainsi; toutefois, cette "réintégration" peut n'être, suivant les cas, qu'une "fixation" dans telle vision béatifique, c'est à dire une participation encore indirecte à la Beauté divine[945]"[946]. Tocmai exact ce spuneam mai sus. Totul depinde, în această privință de puterea concentrării asupra Eterului, și de continuitatea ei în viața noastră inconștientă, chiar când nu ne dăm seama de ea.

Faptul că nu suntem așa de sensibili la ideea morții cât ar trebui, faptul că nu se produce de pe acum o mică moarte preventivă, e dovada cea mai bună, a caracterului hipnotic al vieții noastre pe pământ, a atașamentului nostru de viața actuală, de corpul nostru. Este în noi, după cum spuneau misterele și Platon, un veșmânt ostreic, care ne atașează de lumea aceasta ca stridia de bancul ei. Meditația e aproape neputincioasă contra acestui veșmânt, deci aceasta e dovada sigură a caracterului lui tamasic[947], căci rajas[948] este relativ solubil la meditație. Ce este de făcut? Numai grația lui Dumnezeu; natural, nici noi nu trebuie să aruncăm gaz peste foc.

30 mai 1965

"La portion du "fini" à l'égard de l'Infini qui le "fonde" et où il trouve sa vérité, ensuite à la façon dont, par la conception de la "chose en soi", le premier s'est détaché du second, tombant ainsi de l'état d'apparence, c'est à

---

943 *yáng* — principiul activ; *yīn* — principiul pasiv (chin.) (vezi pagina 705)

944 Yang-Yin — principiul activ; yīn — principiul pasiv (chin.) (vezi pagina 705)

945 Rolul meditației va fi deci de a deschide sufletul, mai întâi grațiile care îndepărtează de lume, al doilea celei care apropie de Dumnezeu și al treilea celei care reintegrează în Dumnezeu, dacă se poate spune așa; totuși, această „reintegrare” poate să nu fie, după caz, decât o „fixare” într-o anumită atitudine beatifică, adică o participare încă indirectă la Frumusețea divină.

946 „Rolul meditației va fi așadar acela de a deschide sufletul, întâi harului care îndepărtează de lume, în al doilea rând celui care apropie de Dumnezeu și în al treilea rând celui care «reintegrează în Dumnezeu», dacă se poate spune așa; totuși, această «reintegrare» poate să nu fie, după împrejurări, decât o «fixare» într-o anume vedere fericită, adică o participare încă indirectă la Frumusețea divină.” (fr.)

947 de la *tamas* — ținând de calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 702)

948 *rajas* — calitatea expansivă, a agitației (sanscr.) (vezi pagina 695)

dire d'un mode de réalité, à celui d'illusion, c'est-à-dire d'une ereur pure et simple[949"950] (Préau).

Aparența e stadiul manifestării, când în ea apar posibilitățile, intelecțiunile divine, învăluite într-un reflex care deobicei e inversul Realității, dar cu știința simbolurilor, e

[130 (134)]

posibil, restabilind imaginea primordială, să contempli Infinitul însuși, sau cel puțin "Afirmarea Lui". O lume care era capabilă să fie suportul unei astfel de intelecțiuni, era mult mai "psichizată" decât lumea noastră solidificată de astăzi, mult mai rarefiată, și ca atare, probabil nici nu avea nevoie să fie părăsită, pentru a putea contempla Prototipurile, căci în vremea aceea "Zeii locuiau printre oameni". De aceea, e posibil ca în acele vremuri, calea directă adwaita[951], șivaită[952953] era extrem de rar practicată, deoarece nici nu era nevoie de ea. În orice caz, era ținută extrem de secretă, și probabil făcea parte din misterul cel mai ascuns al Templelor.

Aspectul de nălucire, de iluzie, provine mai întâi din faptul că detașată de principiul ei, Multiplicitatea apare ca haotică și anarhică, deci avem o cunoaștere inferioară, deci trunchiată a realului. Dar această anarhie, este și ea reală, din cauza influenței omului asupra ambianței, dată fiind situația centrală a lui în planul lui de existență. Ignoranța lui se revarsă în jurul lui. "Lumea", "Multiplicitatea" devine și ea ignorantă. Totuși, chiar o iluzie nu este irealitate, neant, ci o falsă imputațiune.

31 mai 1965

Ideea morții ne dă gustul de cenușă care detașează de lumea aceasta, de caracterul ei efemer. E mai ales necesar când ignoranța ne face să imputăm actelor vieții noastre un caracter absolut. Dar poți să iubești viața asta știind-o trecătoare, sau tocmai pentru asta, și cu cât mai mare sfâșiere, cu cât mai mult extaz! Cum să scapi de nimicire? E deajuns să vedem în această sfâșiere, în acest extaz al suferinței produsă de sentimentul efemerului, ceva sacrificial, care sfințește efemerul, care îl supralicitează, reducându-l la instantaneitate, și atunci atinge Eternitatea prin celălalt capăt! Pentru asta trebuie concentrare, lipsa eului, și conștiința, că nu lucrezi, ci că ești lucrat.

Căci un lucru este sigur. Marile plăceri, marile intensități ale vieții acesteia, sunt extatice. Sunt extatice, pentru că, cum foarte bine au văzut-o Hindușii, ele nu augumentează Eul, nu-l hipertrofiază, decât când sunt mediocre. La

949 Partea de „finit” față de Infinitul care-l întemeiază și în care își găsește adevărul său; apoi modul în care, prin concepția „lucrului în sine”, primul s-a desprins de al doilea, căzând astfel din starea de aparență, adică a unui mod de realitate, în aceea de iluzie, adică a unei erori pur și simplu. (A. Préau)

950 „Partea «finitului» față de Infinitul care îl «întemeiază» și în care își află adevărul, apoi felul în care, prin concepția «lucrului în sine», cel dintâi s-a desprins de cel de-al doilea, căzând astfel din starea de aparență, adică dintr-un mod al realității, în aceea de iluzie, adică într-o eroare pură și simplă.” (fr.)

951 *advaita* — non-dualitatea; *śivaită* — ținând de calea transformatoare a lui *Śiva* (sanscr.)

952 nondualitate (sk.) (vezi pagina 671)

953 de la *Śiva* — calea transformatoare, care dizolvă aparențele (sanscr.) (vezi pagina 699)

climaxul lor omoară Eul, și de aceea beatitudinea lor. Nu o plăcere fizică ne-o poate procura. Carnea nu procură beatitudini, ci, omorând Eul, nu poate să rămână o vacanță, căci Vidul nu este o posibilitate de manifestare. Deci, în locul vacanței eului, apare firesc Sinea, mai ales atunci când îi cunoști existența și,

[131 (135)]

ca urmare o soliciți. La ignoranți și la ființele vulgare, vacanța e umplută cu torpoare, cu letargie, cu tamas[954] într-un cuvânt. De aceea, patimile sunt teribile pentru profan, nu în ele însele ci ca mijloc prin care Tamas, Mulaprakriti[955][956], intră în om și-l posedă în sensul literal și teologic al cuvântului.

Evident, și în cazul invers, când pasiunea este eternizată prin instantaneizare și intensitate, rămâne un reziduu considerabil de sgură și de pasiune, dar cred că părțile cele mai subtile ale sufletului sunt universalizate și disolvate de beatitudinea care ne cuprinde în Eternitatea Clipei.

[132 (136)]

1 iunie 1965

- Cine scrie? - Eu! Răspunsul îmi lasă o neliniște prin rapiditatea lui, prin spontaneitatea lui. Prea e unanim. "Eu" e o enigmă, mai ales prin faptul contrastului între evidența lui și vagul conținutului său. E evident și enigmatic. Simt că nu desemnează o cantitate ci o interferență de ondulațiuni macrocosmice, care a luat foc. Știu ce e cutia de chibrituri, știu ce e chibritul, constat frecatul lor unul de altul dar e o insondabilă enigmă ceea ce e focul. În "eu" focul e o aviditate care se hrănește din ea însăși și din ambianță, dar dacă sting focul, și alimentul ei piere, în ce mă concernă cel puțin.

Deci: - Cine scrie? - Eu! - Cine constată că nu există eu?! Mirarea, nedumerirea mea, acolo trebuie să fie realitatea. Deci, a cultiva, a căuta, a evertua în "mine", tot ce este de natura eului, e calea cea mai sigură ca să topesc tenebrele eului. Dar dacă acesta nu există, trebuie necesarmente să fie ceva care nu mai e eu, care nu mai spune Eu și care este Sinea. Mai departe: Sinea este deci identică cu mirarea, și mirarea nu poate fi decât Inefabilul existențial. Și ca să nu-L limităm, continuăm: cine se miră? cine e nedumerit? - Acela care Tace! - Cine tace? - Tăcerea. Ultimul răspuns e bun? - Nu, pentru că a spus: Tăcerea. Oare Tăcerea poate fi rostită? - Tac din mirare, din perplexitate, sunt aproape de liman, dar e o iluzie, pe bunul motiv că o spun. Ajung la tautologie și asta e deja un progres, căci prin identitatea subiectului cu obiectul, tautologia produce un scurt circuit care arde vorba omenească și natural, - căci e o concerință - și gândirea discursivă. Și atunci este... Nu este posibil s-o spun, căci iar apare întrebarea: cine o constată? Și n-o poate constata nici eul, nici gândirea lui discursivă, din cauză că au fost arse prin

954 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

955 *tamas* — inerția întunecată; *mūlaprakṛti* — „Natura-rădăcină”, substanța primordială nediferențiată (sanscr.)

956 Mulaprakriti — „Substanța-rădăcină”, Prakriti nemanifestată (sk., mūlaprakṛti). (vezi pagina 690)

scurt circuit; iar Martorul adevărat, care întreabă și răspunde, unește de data asta în el și întrebarea și răspunsul, într-o indicibilă perfecțiune care este Mirarea.

2 iunie 1965

"Quand nous considérons les misères de ce monde, nous ne devons jamais perdre de vue que Dieu les comprenne infiniment par Sa Beauté; mais celà est au-dessus des démonstrations rationnelles[957]"[958].

În primul rând, din cauza lipsei de comună măsură între lume și Principiu, dar trebuie să fie și ceva mai specific. Acest

[133 (137)]

specific este caracterul de sfâșiere pe care-l are Frumusețea autentică, care e un reflex al Inefabilului în lumea noastră. căci Inefabilul ca atare, nu se poate reflecta în manifestare decât sfășiind-o și lăsându-se sfâșiat. Și această durere este beatifică.

Se mai poate face și aplicațiunea analogiei în sens invers. Ceea ce e Indistincțiune sus, e sfâșiere jos. Prima are un aspect convergent, a doua divergent.

Mai este și analogia în sens invers pe care o releva Schuon; în lumea noastră Frumusețea e exterioară și Bunătatea interioară; în Principiu e invers: Bunătatea e exterioară și Frumusețea e interioară. Prin urmare, Frumusețea solicită în noi, nu atributele noastre, nu multiplicitatea noastră, ci însăși Esențialitatea. Aceasta e solicitată cu atâta violență, că uneori evertuarea Esențialității e mortală și chiar când nu este, păstrează totuși caracterul acesta. Frumusețea deci este Plenitudinea, Pleromul în Principiu, dar Moartea în Creațiune. Altă analogie în sens invers. Și atunci, sfâșierea de care vorbeam poate să fie și smulgerea centrului nostru în afară și Teama cărnii și a sufletului de a rămâne singure, părăsite de rațiunea lor suficientă.

Caracterul acesta al Frumuseții e dovedit și prin faptul că totdeauna, în vechile Mistere era asociat cu Misterele lui Eros Kosmogonos. Or, Eros, fiul lui Poros și al Peniei[959][960] nu era un zeu, ci numai o năzuință, o lipsă aspirând spre Plenitudine, care in divinis,[961] este Pleromul, adică Absolutul.

Deci Eros e prin excelență un agent transformator, pentru că conduce ceva care nu este decât o potențialitate (sau o virtualitate) spre Efectivitate, și asta nu se poate face decât prin ruperea țesutului ambianței în care se află acel ce se află numai în putere integrat, pentru a putea fi atras pe o cale ascendentă

957 Când socotim mizeriile acestei lumi, nu trebuie să pierdem niciodată din vedere că Dumnezeu le înțelege prin Bunătatea sa infinită; dar aceasta este peste demonstrațiile raționale.

958 „Când privim mizeriile lumii acesteia, nu trebuie să pierdem niciodată din vedere că Dumnezeu le cuprinde în chip infinit prin Frumusețea Sa; dar aceasta este mai presus de demonstrațiile raționale.” (fr.)

959 „în cele divine”, la nivel principial (lat.) (vezi pagina 684)

960 „Sărăcia” — mama lui Eros în Banchetul lui Platon (gr.). (vezi pagina 693)

961 penia — penía (gr., „sărăcie”, „lipsă”) — Mama lui Eros, de la care acesta moștenește nevoia necontenită. (vezi pagina 693)

spre Plenitudinea lui, căci, natural, potențialitatea și efectivitatea nu se situează pe același plan. De aici sfâșierea care e sacrificială.

Deus est Actus Purus[962];[963] când se manifestă este și atunci o sfâșiere în Frumusețe dar în sensul invers. Frumusețea este în Maria, în care Dumnezeu se contemplă. E singurul caz când narcisismul e permis.

3 iunie 1965

"Le surnaturel est essentiellement "Etre" et "Intelligence"[964] ou "Réalité" et "Conscience", en sorte que les deux pôles surnaturels du crée[965] sont l'Existence pure et[966]

[134 (138)]

l'Intelect pur[967968"969]. Perfect, ar fi fost mai precis să se spună "dans le crée[970971" și nu "du crée[972" ca să nu fie nici cel mai mic echivoc sau vag că Intelectul și Existența pură ar fi create. Adică în fond e vorba de Puruṣa[973] și de Prakriti[974]. "Le caractère antimétaphysique de la mystique naturelle[975"... est la négation de la transparence métaphysique des choses[976".

"La Réalité absolue dont l'Existence n'est que la "dimens[977]ion illusoire" s'avançant dans le "néant"[978979] "Dimensiunea iluzorie" a Absolutului e identică cu Posibilitatea necesară a Absolutului de a se nega pe El însuși. Negându-se, creează ceva care pare altceva decât El, și căreia Schuon îi spune foarte bine "dimensiunea iluzorie" a Realului.

Cât despre "neantul" de care e vorba în ultimul membru al frazei, nu are nici o realitate ci e numai o tendință și are ca singur "suport" real, pomenita posibilitate a Posibilității Infinite și Totale de a se nega pe ea însăși. Această

962 „Dumnezeu este Act pur” (lat.)
963 Actus Purus — „Actul pur” (lat.). (vezi pagina 671)
964 „Supranaturalul este în chip esențial «Ființă» și «Inteligență», sau «Realitate» și «Conștiință», astfel încât cei doi poli supranaturali ai creatului sunt Existența pură și...” (fr.)
965 „Supranaturalul este în esență «Ființă» și «Inteligență» sau «Realitate» și «Conștiință», astfel încât cei doi poli supranaturali ai creatului sunt Existența pură și...” (fr.)
966 du crée — „ale creatului” (fr.) (vezi pagina 679)
967 Supranaturalul este în mod esențial „Ființă” și „Inteligență” sau „Realitate” și „Conștiință”, în așa fel că cei doi poli supranaturali ai creatului sunt Existența pură și Intelectul pur.
968 „...Intelectul pur.” (fr.) (vezi pagina 687)
969 „în creat” (fr.) (vezi pagina 678)
970 „ale creatului” (fr.) (vezi pagina 679)
971 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
972 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)
973 „Caracterul antimetafizic al misticii naturale... este negarea transparenței metafizice a lucrurilor.” (fr.)
974 „Caracterul antimetafizic al misticii naturale... este negarea transparenței metafizice a lucrurilor.” (fr.)
975 l'Intelect pur — „...Intelectul pur.” (fr.) (vezi pagina 687)
976 dans le crée — „în creat” (fr.) (vezi pagina 678)
977 Caracterul antimetafizic al misticii naturale este negarea transparenței metafizice a lucrurilor. Realitatea absolută a cărei Existență nu este decât „dimensiunea iluzorie” înaintând spre neant.
978 „Realitatea absolută, a cărei Existență nu este decât «dimensiunea iluzorie» înaintând în «neant».” (fr.)
979 „ființă”, „ceea ce este” (lat.) (vezi pagina 679)

posibilitate apare ca Neant la "gradul" Absolutului și ca "iluzie" la gradul manifestării.

4 iunie 1965

"Nous parlons ici du néant comme s'il avait une réalité quelconque[980], ce qui est métaphysiquement nécessaire dans certains cas, bien que logiquement absurde[981]"[982].

Schuon insistă atât de des și de mult pe chestiunea aceasta, că, probabil, o consideră fundamentală. La drept vorbind, mă întreb dacă acest arabesc e necesar.

Neantul e o imposibilitate ca *ens*, ca realitate, cuvinte cărora le este o contradictio in terminis,[983] dar este posibil ca afirmație, prin urmare e și o posibilitate divină. Această posibilitate este necesară în Posibilitatea Infinită. Dumnezeu trebuie să poată să se nege pe El însuși, dar asta e o operație adwaita[984] din partea lui Dumnezeu, pentru ca să poată și oamenii s-o efectueze. Dumnezeu se neagă pe El însuși pentru ca să rămână complet insondabil și indeterminabil. Asta la nivelul Absolutului. Ca Ființă se neagă pe El, ca să producă Manifestarea, care nu ar fi posibilă dacă nu ar fi diferită de Principiu, căci altfel, s-ar identifica cu El, nu s-ar deosebi întru nimic de El.

Toate raționamente valabile, dar toate fiind spuse, rămâne un malaise[985][986], un vag, și asta tocmai pe planul mentalului și al psihicului. Infinitatea. Și atunci "l'existence qui distingue toute[987][988]

[135 (139)]

chose du néant[989][990]" nu este tocmai expresia cea mai apropiată, căci tot așa de bine se poate spune (și pe plan suprem) "l'existence qui distingue toute chose de l'Absolu[991]"[992]. Existența, în ce are ca real nu se poate distinge de *Absolut*. Termenii nu pot să joace unul față de altul, pentru că ar trebui să aibă măcar o caracteristică comună, ceea ce nu e cazul. Între Dumnezeu și Manifestare este ceva comun, Existența. Ce poate fi comun între Manifestare și

---

980 Vorbim aici de neant ca și cum ar avea o realitate oarecare, ceea ce este necesar metafizic în anumite cazuri, deși logic absurd.

981 „Vorbim aici despre neant ca și cum ar avea vreo realitate, ceea ce este metafizic necesar în anumite cazuri, deși logic absurd.” (fr.)

982 „Vorbim aici despre neant ca și cum ar avea vreo realitate, ceea ce este metafizic necesar în anumite cazuri, deși logic absurd.” (fr.)

983 „contradicție în chiar termenii ei” (lat.) (vezi pagina 677)

984 *advaita* — non-dualitatea (sanscr.) (vezi pagina 671)

985 „o stânjeneală”, un disconfort nelămurit (fr.) (vezi pagina 704)

986 „existența care deosebește orice...” (fr.)

987 un malaise — „o stânjeneală”, un disconfort nelămurit (fr.) (vezi pagina 704)

988 trad. „Realitatea absolută, a cărei Existență nu este decât «dimensiunea iluzorie» înaintând în «neant».” (fr.)

989 ...existența care deosebește orice lucru de neant (...) existența care deosebește orice lucru de Absolut.

990 „...lucru de neant” (fr.) (vezi pagina 677)

991 „existența care deosebește orice lucru de Absolut” (fr.)

992 chose du néant — „...lucru de neant” (fr.) (vezi pagina 677)

ceva care e o Absurditate, o imposibilitate, mai ales când, negarea lui Dumnezeu de către El însuși, este precis, incontestabil o posibilitate....

Cred că în fond totul se reduce la speculațiuni fantastice.

5 iunie 1965

După teologia tradițională, sediul Rațiunii (mai exact principiul ei) este în inimă, de unde informează creierul care îi dă un aspect discursiv.

Centrul de gravitate al ființei noastre actuale e creierul, mentalul. Cum realizarea inițiatică, e un procesus invers cu acel al Manifestării, cel dintâi lucru necesar e să obții transmutarea, rezorbirea mentalului în principiul lui cordial, adică unirea minții cu inima.

Lucrul nu se poate opera decât obținând o completă tăcere de la creier; obținut acest "eter", se destramă de la sine și pulberea lui se agregează pe inimă și în ea; impresia mea este că acest lucru se obține nu direct ci indirect printr-un fel de carambolaj, adică făcând vriti[993][994] pacificate, să se "evaporeze" în aer până la limitele cosmosului, acolo unde se află oglinda Sofiei[995][996], Suflul ultim și cel mai subțire al lumii, emanațiunea lui Kether[997] însăși; condensată pe această oglindă se coboară ca o adiere, ca o rouă pe diferitele planuri ale ființei noastre, și de acolo în inimă. Acest proces indirect mi se pare necesar pentru că unirea directă nu se poate face din cauza sgurei groase care acoperă inima; această sgură, această cenușă nu poate fi topită decât de intelecțiuni căzute în formă de rouă peste ele.

Dinamismul, organizarea acestei operațiuni alchimice nu le poate face decât "Martorul", Intelectul care evertuează operațiunea fără a fi afectat de ea. Simpla pacificare a mentalului, cum o preconizează Patanjali în Yoga-Șastra[998], în primul aforism, nu e suficientă, pe bunul motiv că, în starea noastră actuală nu putem constata decât stratul superior al acestei pacificări, și nu "remous[9991000]"-urile[1001] din adânc, a căror

[136 (140)]

liniștire trebuie s-o lăsăm în seama "Martorului", atât ca s-o opereze, cât și să o constate. De aceea, necesitatea unui suport exterior al operațiunii, Numele Divin, o aspirație, o intenție, un concept discursiv chiar, o doctrină formulată.

6 iunie 1965

"L'Absolu qui est essence pure comporte dans l'illimitation de sa Toute-Réalité la substance universelle, en tant que puissance créatrice. L'Exotérisme

---

993 *vṛtti* — undele, agitațiile minții (sanscr.) (vezi pagina 705)
994 *Sophía* — Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)
995 *Keter* — „Coroana”, cea dintâi dintre *sefirot* în Cabala (ebr.) (vezi pagina 686)
996 Sofiei — Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)
997 vritti — vṛtti (sanscr., „vârtej”) — Undele, modificările mentalului; suprafața apei tulburate, care nu mai poate oglindi. (vezi pagina 705)
998 *Yoga-śāstra* — tratatul de *yoga* al lui Patañjali (sanscr.) (vezi pagina 706)
999 *remous* — vârtejurile, învolburările apei (fr.) (vezi pagina 695)
1000 vârtejurile, învolburările apei (fr.) (vezi pagina 695)
1001 remous — vârtejurile, învolburările apei (fr.) (vezi pagina 695)

appelle cette possibilité - dont la nature, en définitive, reste inintelligible - le "néant" d'où Dieu tire le monde[1002]"[1003].

În adevăr, Exoterismul nu poate ține seama decât de inteligibil; or Prakriti[1004] e ininteligibilă, și nu ne dăm seama de ea decât în momentul când e evertuată de Puruṣa[1005]. E firesc ca exoterismul s-o prezinte ca un neant, și creațiunea ca o Creatio ex nihilo[100610071008].

Religia poate constata "distinctivitățile" care sunt creaturile, dar indistinctivitatea care e în dosul lor îi este inaccesibilă, pentru că nu poate nimic să perceapă decât concepte, iar ceea ce depășește conceptual, îl pune în dogme; "ainsi, la substance, tout en émanant du seul Réel, n'est que vanité, illusion, qui surgit et disparaît en Lui, comme une ombre fugitive; elle est cette possibilité inintelligible de l'"Un sans second", qui Lui permet de prendre, au sein de Lui-même, l'apparence chimérique d'un "second", d'un "autre que Lui"[10091010].

7 iunie 1965

"Unifier le Nom" signifie dans son aspect métodique invoquer le Nom[1011]"[1012] Numele Yah[1013] este cel al "înălțării" și al "mântuirii". Numele Începutului și Sfârșitul oricărei manifestări cosmice a lui Dumnezeu, în timp ce Numele YHVH se identifică, în plus, chiar cu această Manifestare și Emanare.

YHVH-ul superior și YHVH-ul inferior; de asemenea *Yah*-ul superior și *Yah*-ul inferior. Yod-ul, sus, Unitatea lui Kether[1014] și Hokmah;[1015] jos, Unitatea Șehinei[10161017] și a lui Metatron,[1018] Intelectul cosmic, Ordonatorul interior.

1002 Absolutul care e esență pură cuprinde în nelimitarea AtotRealității sale substanța universală, ca putere creatoare. Exoterismul numește această posibilitate, a cărei natură rămâne în definitiv neinteligibilă, „nimicul” din care Dumnezeu scoate lumea.

1003 „Absolutul, care este esență pură, cuprinde în nemărginirea Atot-Realității sale substanța universală, ca putere creatoare. Exoterismul numește această posibilitate — a cărei natură rămâne, în cele din urmă, neinteligibilă — «neantul» din care Dumnezeu scoate lumea.” (fr.)

1004 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)

1005 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

1006 „creație din nimic” (lat.) (vezi pagina 677)

1007 Creatio ex nihilo — „creație din nimic” (lat.) (vezi pagina 677)

1008 ex nihilo — „Din nimic” (lat.). (vezi pagina 680)

1009 Astfel substanța, deși emană doar din Real, nu este decât vanitate, iluzie, care se ivește și dispare în El, ca o umbră trecătoare; ea este această posibilitate ininteligibilă a „Unului fără secund”, care îi permite să ia, în propriul Său sân, aparența himerică a unui „secund”, a unui „altuia decât El”.

1010 „astfel, substanța, deși emană din singurul Real, nu este decât deșertăciune, iluzie, care se ivește și piere în El ca o umbră trecătoare; ea este acea posibilitate neinteligibilă a «Unului fără al doilea», care Îi îngăduie să ia, în sânul Său însuși, înfățișarea himerică a unui «al doilea», a unui «altul decât El».” (fr.)

1011 A „unifica Numele” înseamnă în aspectul său metodic a invoca Numele.

1012 „«A unifica Numele» înseamnă, sub aspectul său metodic, a invoca Numele.” (fr.)

1013 *Yah* — formă scurtă a Numelui divin (ebr.; cf. *hallelu-Yah*) (vezi pagina 705)

1014 *Keter* — „Coroana”, cea dintâi dintre *sefirot* (ebr.) (vezi pagina 686)

1015 *Ḥokmah* — „Înțelepciunea”, a doua *sefirah* (ebr.) (vezi pagina 683)

1016 *Šekinah* — Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

1017 *Meṭaṭron* — îngerul suprem, Intelectul cosmic în Cabala (ebr.) (vezi pagina 690)

1018 Șekhina — šekhināh (ebr., din šakan, „a sălășlui”) — Prezența divină sălășluitoare, aspectul imanent al Dumnezeirii, ultima dintre sefirot (Malkhut). (vezi pagina 698)

Nu trebuie separat *Metatron* și Avir[10191020] de Șehina[1021], al căror aspect activ și receptiv sunt; cele trei Principii imanente constituie în mod indistinct *Yah*-ul inferior, numit de asemenea Cerul Cerurilor, Araboth[102210231024], Norii, Shamaim[10251026] (Foc + Apă), Focul

[137 (141)]

divin strălucește pe suprafața Apelor, imanență a Spiritului în substanța subtilă.

Yah[1027] tronează pe "suprafața Apelor", acolo unde încep și sfârșesc Cerurile și Pământul; acolo ies toate creaturile din Dumnezeu și se reîntorc la El, într-un singur "strigăt de bucurie" care nu e altul decât "sunetul primordial". Numele *Yah* este articularea revelată a acestui "strigăt" sau "sunet nearticulat" și universal, care manifestă și resoarbe întregul cosmos. este Numele Bucuriei creatoare și mântuitoare. Glasul său traversează Eterul. Sunetul primordial este "Vocea interioară" care răsună în adâncul tuturor lucrurilor, așa încât se spune că "cerurile spun slava Domnului și firmamentul vestește lucrarea mâinilor sale[1028]" (Ps. XIX, 2-5)

Vocea interioară și divină este într-adevăr însăși Lumina lui Dumnezeu, care prin refracția sa în Eter, s-a transformat în sunet revelator, creator și mântuitor. Acesta este "Numele" universal al lui Dumnezeu, Nume care interior este Lumina Sa și, exterior Vocea sa, emise spontan și fără nenumărate moduri, articulate sau nearticulate, de către tot ceea ce are un suflet.

Fiecare "undă" care apare la "suprafața apelor" fie ieșind din Dumnezeu, fie revenind din adâncurile oceanului cosmic, izbucnește într-un singur strigăt de bucurie și se răspândește indefinit pentru a câștiga tot planul mării existențiale, toată întinderea lui Araboth[1029]...

8 iunie 1965

Această carte este o vrajă crescândă a puternicului fenomen al lumii și al sufletului, pe care cei bătrâni o cunoșteau ca pe cununia sufletului omenesc cu Dumnezeu și ca imaginea născută din această legătură. Ea duce foarte adânc în străfundurile oricărei creații artistice, descoperă sensul misterioaselor ritualuri din preistorie, ea ridică vălul tragediei vieții istorice și face cunoscut

---

1019 *ʾawir* — „Eterul”, aerul subtil primordial (ebr.) (vezi pagina 675)
1020 *ʿaravot* — al șaptelea și cel mai înalt dintre ceruri (ebr.) (vezi pagina 674)
1021 *šamayim* — „Cerurile”, citit tradițional ca *ēš* (foc) + *mayim* (apă) (ebr.) (vezi pagina 699)
1022 *ʿaravot* — cerul cel mai înalt (ebr.) (vezi pagina 674)
1023 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
1024 Araboth — al șaptelea și cel mai înalt dintre ceruri (ebr.) (vezi pagina 674)
1025 Shamaim — „Cerurile”, citit tradițional ca ēš (foc) + mayim (apă) (ebr.) (vezi pagina 699)
1026 Avir — „Eterul”, aerul subtil primordial (ebr.) (vezi pagina 675)
1027 (Psalmul 18, 1 în numerotarea ortodoxă / 19, 1 în cea masoretică) [Psalmii (Biblia sinodală), ro.]
1028 formă scurtă a Numelui divin (ebr.; cf. *hallelu-Yah*) (vezi pagina 705)
1029 al șaptelea și cel mai înalt dintre ceruri (ebr.) (vezi pagina 674)

de ce într-o înțelepciune plină de certitudine cei mai buni, de la Platon la Goethe și la Nietzsche au căutat ființa creatoare de lume a Prototipului.

10 iunie 1965

O aspirație spre Universal, din cauza condițiunii spațiale în care trăim, e necesarmente ascendentă. Or, din cauza determinațiunilor calitative ale direcțiilor Spațiului, pe linia Pământ-Eu, Cer-Universal, capătul superior al liniei directoare,

[138 (142)]

nu numai că simbolizează, dar este efectiv universală față de punctul de plecare, care e individualitatea mea.

Deci, dacă aspirația mea e autentică, rituală, completă (ca aspirație, bineînțeles, nu ca efectivitate) la capătul ei superior, vorbind în simbolism spațial, e universală, cu o tenuitate, o subțirime, o suavitate, un parfum care e acel al Divinului însuși. Ajunsă pe suprafața Apelor Superioare, devine un strigăt armonic, o vibrare de harfă care se întâlnește cu verbul coborât din cer, se unește cu el nupțial, într-o inaccesibilă puritate, și acolo devine vibrație care propagă, creează lumile, și le rezoarbe. Dacă reușim să percepem acest strigăt tăcut, această vibrație, pe care Paracelsus o numește Gemüth[1030],[1031] nu mai e necesar altceva decât să ne lăsăm în voia ei, pentru că pe drumurile ei de rază de stea, ne duce la Integrațiune.

E perceptibilă nu numai în ascendent, ci și în tot ceea ce poartă pecetea clipei, instantaneității.

Tot ce are o pecete de singularitate, de spontaneitate, de ireversibil, de straniu și de momentan, e o modulație a acelui strigăt primordial, divin și uman, unind indivizibil două naturi într-o singură entitate, și totuși neconfundându-le. E elementul salvator în noi, e bucuria eternă, care biruie moartea, bucuria fără motiv decât ea însăși.

Eros Kosmogonos.

11 iunie 1965

Bô Yin Râ sagt ein mal in "Buche der Königlichen Kunst": "In deiner Seele ist eine kleine Pforte, kleiner als ein Sonnenstäubchen. Wer sich durchschreckt, kann in ferne Länder reisen, ohne sich aus seinem Hause zu entfernen ... Die ältesten Zeiten kann er aus heutigen Tage erleben.[1032]

Frühere Geschlechter haben um diese geistige Wirkleichkeit "aus dem Lande des Leuchtenden gewisst und sie in sich selber zu erlangen bemüht.

1030 *Gemüt* — „firea lăuntrică”, sufletul simțitor și adânc (germ.) (vezi pagina 681)

1031 Gemüt — (germ.) — Adâncul sufletesc, simțirea nediscursivă, intraductibil printr-un singur cuvânt românesc: nici „sentiment”, nici „inimă”, ci locul lăuntric unde afectul și cunoașterea nu s-au despărțit încă. (vezi pagina 681)

1032 *„Cartea Artei Regale*: «În sufletul tău este o poartă mică, mai mică decât un firicel de praf în raza de soare. Cine trece prin ea poate călători în țări îndepărtate fără să se depărteze de casa lui... Vremurile cele mai vechi le poate trăi din ziua de azi.»” (germ.)

Viele Menschen des Orients wissen noch heute- - - - und setzen ihr ganzes Leben ein, und sie in sich zu erreichen[1033"1034].

Acest sunet al eternității, chiar numai încercarea de a-l obține face pe acei care îl caută, să se desintereseze de devenire și de istorie. Aici trebuie căutat motivul pentru care orientalii s-au dezinteresat total de istorie, care ca devenire, nu-i interesează din cauza caracterului ei efemer, iluzoriu; și chiar atunci când interesează, de ce să o cauți în cărți și

[139 (143)]

hârțoage, când o poți avea prin concentrare în punctul de care vorbește mai sus Bô Yin Râ?

De aici de asemenea lipsa de caracter tragic, dramatic al artei Orientalilor. Scurgerea implacabilă a timpului, care dă artei occidentale, o caracteristică așa de vie, câteodată atât de atrăgătoare, nu poate să subsiste în Orient, pentru că nu poate fi tragic ceea ce e iluzoriu. Cel mult iluzia. Și atunci dramatismul este înlocuit cu mila față de cei orbiți.

12 iunie 1965

Böhme: Wenn du dich magst einen Augenblick in das schwingen, das keine Kreatur wohnet, so hörest du, was Gott redet[10351036].

Interesant e că Böhme admite că acolo unde nu mai locuiește nici o creatură, mai există o vibrațiune (schwingen) care este Dumnezeu. Mai precis: auzi pe Dumnezeu, pentru că vibrezi într-un loc unde nu mai locuiește Dumnezeu, dar unde, necesarmente mai există o vibrațiune, pentru că numai o vibrațiune poate produce o vibrațiune, și aceasta nu este decât Verbul.

Voința și simțurile pe care trebuie să le faci să tacă sunt contravibrațiuni, vibrațiuni de natură creată care fac să tacă Vibrațiunea Logosului, care, în calitatea sa divină nu suferă nici o "asociațiune" (Șirk[1037]): "Wenn du von Sinnen und Wollen deiner Selbst heit stille stehst, so wird in dir das ewige Hören, Sehen und Sprechen offen bart. Dein eigen Hören, Wollen und Sehen verhindert dich, dass du Gott nicht siehst noch hörest[1038"1039].

1033 Bô Yin Râ a spus odată în Cartea Artei Regale: „În sufletul tău este o mică poartă, mai mică decât un strop de soare. Cine se strecoară prin ea, poate să călătorească în țări îndepărtate, fără să iasă din casă. Și poate să trăiască timpuri trecute în ziua de astăzi”. Oameni de demult au știut de această realitate spirituală a țării celor luminoși și au încercat s-o găsească în ei înșiși. Mulți oameni ai Orientului știu și astăzi de ea și întreaga viață și-o petrec în încercarea de a o găsi în sine.

1034 „Neamurile de odinioară au știut despre această realitate duhovnicească «din Țara Celui Strălucitor» și s-au străduit să o dobândească în ei înșiși. Mulți oameni ai Orientului o știu și astăzi — — — și își pun toată viața spre a o atinge în ei.” (germ.)

1035 Böhme: Când te... într-o clipă în vibrația în care nu locuiește nici o creatură, ascultă ce spune Dumnezeu.

1036 „Dacă poți să te avânți o clipă în acea vibrare în care nu locuiește nicio făptură, atunci auzi ce grăiește Dumnezeu.” (germ.)

1037 Când încremenesc simțurile și Voința eului propriu, atunci ți se vor descoperi auzul, văzul și vorbele veșnice. Propriul tău auz, voință și văz te împiedică să-l vezi pe Dumnezeu și să-l auzi.

1038 *širk* — „asocierea”, faptul de a-I da lui Dumnezeu asociați (ar.) (vezi pagina 699)

1039 „Când stai tăcut față de simțurile și voința sinelui tău, atunci se descoperă în tine veșnicul Auz, Văz și Grai. Propriul tău auz, propria ta voință și propriul tău văz te împiedică să-L vezi și să-L auzi pe Dumnezeu.” (germ.)

Vezi și auzi cu ceea ce Dumnezeu a văzut și auzit în tine, înainte ca să înceapă voința ta proprie, Văzul și Auzul. Propriu zis, nu simțurile sunt air Allah[10401041], ci dedublarea lor în Percipient și Perceput; acolo unde sunt tanmatra[10421043], dualitatea nu mai există și Unitatea poate să se manifeste de la sine iar Unitatea e Dumnezeu.

Tehnica e simplă și teribilă: în măsura în care Voința ta vrea multiplicitatea trebuie s-o ucizi; o dai, o predai lui Dumnezeu care e Unitatea.

Ești totuși în gradul lui Dumnezeu operativ, al lui Eros Protoeurythmos[10441045]. Dincolo e Principiul necalificat (nirguna[1046]). Zen metafizic de care Böhme nu pomenește aici, conceptual, din moment ce Dumnezeu e invocat, mai este un Vorbitor și un ascultător, suntem încă în Dimensional deși în Universal.

[140 (144)]

"Du musst stehen in der Uberbildlichkeit[1047]"[1048].

Deci imaginațiunea e complice cu voința multiplă, chiar identică cu ea. Deci trebuie făcută să tacă nu numai Voința ci și Imaginația.

13 iunie 1965

A părăsi creatura. Pe de altă parte suntem ispitiți să vedem în creatură prezența lui Dumnezeu, ceea ce e și firesc și adevărat. De cele mai multe ori însă, e o insinuare, o insuflare a Multiplicității, care ne împinge spre asta, ca o momeală spre dispersiune și cădere în Borboros[1049]. Așa că metoda eroică și directă e cea mai bună: a refuza orice audiență multiplicității, a te întoarce de la creatură spre Creator oricâte ar fi pretextele care ne cer atenția noastră, chiar când ar avea caracter de caritate și de altruism. Sau mai bine spus: gestul de caritate și de altruism trebuie să-l facem, dar intelectual, având mai ales caracterul de dezinteresare, de topire a Eului nostru. Atunci, în mod spontan și cu titlu de consecință, iubim aproapele ca o simplă expresie, ca pe un hieroglif al Principiului.

De aici și rațiunea profundă a repetatului aforism creștin: tot ce nu e făcut în Numele Domnului Christos e lipsit de valoare, căci El e în același timp și Unicitatea și Unitatea tuturor lucrurilor create. Or, procesul nu poate fi decât acesta: întâi Unitatea, apoi Unicitatea, și la sfârșit de tot multiplicitatea, pe

---

1040 *ġayr Allāh* — „altul decât Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 672)
1041 *tanmātra* — determinările subtile ale simțurilor, anterioare dedublării în perceput și percipient (sanscr.) (vezi pagina 702)
1042 air Allah — „altul decât Dumnezeu” (ar.) (vezi pagina 672)
1043 tanmatra — esență elementară suprasensibilă (sk.) (vezi pagina 702)
1044 *Érōs Prōtoeúrythmos* — „Eros cel dintâi bine-ritmat”, principiul ordonator al manifestării (gr.) (vezi pagina 680)
1045 *nirguṇa* — „fără calități”, Principiul nedeterminat (sanscr.) (vezi pagina 691)
1046 Eros Protoeurythmos — „Eros cel dintâi bine-ritmat”, principiul ordonator al manifestării (gr.) (vezi pagina 680)
1047 Tu trebuie să rămâi deasupra imaginației.
1048 „Trebuie să stai în cele mai presus de chip (de imagine).” (germ.)
1049 *bórboros* — „mocirla”, noroiul; în misterele orfice, starea celor neinițiați (gr.) (vezi pagina 676)

care Unicitatea o învăluie ca atare; prin urmare primul gest trebuie să fie pur metafizic, să uit vanitatea, iluzia totală a cosmosului și a ispitirilor lui.

Odată obținut vidul, multiplicitatea poate din nou să emerjeze în conștiința noastră; emerjează tot ca vid, și făptura își pierde veninul, care este un elixir al Aviditătii. Or, cum poate să mai existe aviditate acolo unde nu mai este Eu? Din contra, când Eul e suprimat și nu topit, chiar Intelecțiunile, chiar Principiul servesc de mască Aviditătii. De aici superioritatea imensă a metafizicii asupra religiei; cu disciplina acesteia, Eul comprimat numai (și nu poate fi decât comprimat, degradat în Religie), poate la cel mai mic semn de carență a Vigilenței să-și recupereze instantaneu toate forțele. A spune că sunt cel mai păcătos om din lume, implică necesar că totuși mai sunt. Metafizica pune accentul pe caracterul iluzoriu al Eului, rădăcina însăși a Eului e topită și atunci ce să mai rămâie decât Dumnezeu?

[141 (145)]

14 iunie 1965

"stehe in der Uberbildlichkeit[1050]" spune Böhme, și aproape nu era nevoie. Dar și aici se poate releva aplicarea unei analogii în sens invers.

Concentrarea pe Informal, fără imagini, e, natural, superioară concentrării asupra unui obiect formal, imaginativ.

Pentru ca, însă, să "entusiasmeze" sufletul, adică să-l înflăcăreze, să-l răpească pe carul de foc, ca pe Ilie, trebuie un psihic, extrem de purificat, binecuvântat de Dumnezeu, pregătit, fasonat, de generații de oameni sfinți și drepți, cu alte cuvinte, lucruri care în ziua de astăzi sunt extrem de rare, și mai ales, în Occident, negăsibile.

Invers, concentrarea imaginativă, fascinează și smulge elementele psihice cele mai comune, chiar acele ce constituie materia aviditătii și dorinței.

S-ar putea oare utiliza această servitute și s-o transforme în vehicul de foc? Desigur. Însă primejdia constă în faptul că riști, ca această concentrare să te "durifice" pe formal, chiar pe psihicul inferior.

S-ar pute alege atunci un termen mediu, o combinare a celor două concentrări. Să se aleagă un suport formal, simbol sacru, sau imaginea unui personaj sfânt, și în momentul când entusiasmul e obținut, să topești imaginea, trecând astfel în Informal.

15 iunie 1965

Se spune că în anumite cenacluri creștine răsăritene, membrii iau cina cu Christ, Maica Domnului și Apostolii. Or, ca asta să se poată întâmpla, ca Sinea Macrocosmică să se actualizeze printre oameni, trebuie ca și Sinea microcosmică a lor, să se actualizeze în ei, să fie tot așa prezentă ca și Cea din afară. Mai precis, trebuie ca acești oameni să nu mai poată spune eu, condiția agregării la cel de-al doilea grad de inițiere creștină corespunzând cu Marea Binecuvântare, adică cu intrarea în Marile Mistere.

1050 „stai în cele mai presus de chip (de imagine)” (germ.)

"Der Junger sprach: O Meister, die Kreaturen, welche in mir leben[1051], halten mich, dass ich mich nicht kann ganz ergeben wie gern ich wollte.[1052]

Der Meister sprach: So dein Wille von den Kreaturen ausgebt[1053], so sind die Kreaturen in dir und in der Welt und ist nur dein Leib bei den Kreaturen, du aber wandelst geistlich mit[1054]

[142 (146)]

Gott. Und so dein Wolle die Kreaturen verlassen[1055], so sind die Kreaturen in ihm gestorben und leben nun in dem Leibe und in der Welt[1056]"[1057].

Asta înseamnă că numai consimțământul nostru, voința noastră integrează ca parte constitutivă în noi elementele heterogene și exterioare. Momeala (căci de asta e vorba) nu e o identificare. Deci, decizia intelectuală e mai importantă decât patima, și aici iar avem analogia în sens invers: patima pare mai intensă, mai incorporată, în lumea noastră pe când rațiunea, decizia sunt mai puțin intense, prin natura lor și nu prin deficiența noastră. În realitate voința e totul și primează dar ce e mai interesant e că voința adevărată nu e crispațiune, tragism, ci simplă concentrare, atenție senină, reprezentare. Aveam impresia că momeala nu este păcat, numai pe planul exoteric, dar privită astfel mai inițiatic, nu e o culpă. Nu sunt responsabil de tentațiile de efracțiune din afară.

16 iunie 1965

Saint Augustin has the following very singular expression: "Matthew intended to delineate the Royal personality of Christ[1058], Luke the pontifical personality[1059]"[1060].

Ar trebui studiate cu băgare de seamă toate cazurile de xylogeneză. Moise are părinți pe care îi indică Biblia, dar scrinul de lemn în care e pus, n-ar putea fi considerat ca un uter pe suprafața Apelor primordiale? Și atunci și el ar putea fi considerat ca identificat cu Arborele vieții prin xylogeneză. Ipoteza lui Steiner, în acest caz, ar căpăta consistență.

1051 „Ucenicul a zis: O, Învățătorule, făpturile care trăiesc în mine mă țin, așa încât nu mă pot dărui întreg, oricât de mult aș voi.” (germ.)

1052 „Ucenicul a zis: O, Învățătorule, făpturile care trăiesc în mine mă țin, așa încât nu mă pot dărui întreg, oricât aș vrea.” (germ.)

1053 „Învățătorul a zis: Dacă voința ta iese din făpturi, atunci făpturile sunt în tine și în lume, iar numai trupul tău este la făpturi, tu însă umbli duhovnicește cu...” (germ.)

1054 „Învățătorul a zis: Dacă voința ta iese din făpturi, atunci făpturile sunt în tine și în lume, și numai trupul tău este la făpturi, iar tu umbli duhovnicește cu…” (germ.)

1055 Tânărul vorbi: O, Maestre, creaturile care trăiesc în mine mă reține ca să nu mă pot devota cum aș vrea. Maestrul vorbi: așa cum voința ta pleacă de la creaturi, așa sunt creaturile în tine și în lume și numai trupul tău este al creaturilor, tu însă călătorești spiritual cu Dumnezeu. Și astfel voința ta părăsește creaturile, și creaturile au murit în tine și trăiesc numai în trup și în lume.

1056 „...Dumnezeu. Și dacă voința ta părăsește făpturile, atunci făpturile au murit în ea și trăiesc acum doar în trup și în lume.” (germ.)

1057 „...Dumnezeu. Iar dacă voința ta părăsește făpturile, atunci făpturile au murit în el și trăiesc acum în trup și în lume.” (germ.)

1058 Sfântul Augustin a avut următoarea expresie singulară: „Matei a intenționat să distingă personalitatea regală a lui Hristos, Luca personalitatea pontificală”.

1059 „Matei a voit să zugrăvească personalitatea Regală a lui Hristos, Luca pe cea pontificală.” (engl.)

1060 „Matei a vrut să înfățișeze personalitatea regală a lui Hristos, Luca pe cea pontificală.” (engl.)

Evident, că cineva care procedează direct din Arborele Vieții este sustras păcatului originar, și chiar acel care procedează dintr-un arbore obișnuit, căci regnul vegetal. cel animal și cel mineral, sunt mai puțin grav atinse de păcatul lui Adam pe care l-au suferit pasiv.

17 iunie 1965

Zohar: "The Son of David and the Son of Joseph are two yet one[1061]; The Son of Joseph will suffer a violent death, and will be succeeded by the Son of David, The Messiah who is the Son of Joseph will be united to the Son of David but willbe slain[1062]".

"Another Messiah Son of Joseph will unite himself with the Messiah[1063], Son of David. But The Messiah Son of Joseph, will have not known life, he shall be slain and shall ressucitate when[1064]

[143 (147)]

the inferior Hill shall gather life upon the superior Hill[1065]"[1066] Zohar, vol III, p.203).

Doctrina celor doi Mesia este mult mai bine elaborată și explicitată în Tradiția creștină și asta în mod necesar, cele două veniri ale lui Hristos fiind de natura dogmelor, obligatorie pentru toți credincioșii. Este ea și în legătură cu cele două naturi ale lui Christ? În orice caz nu simetric, căci în amândouă aparițiile lui Christos, și prima și Parusia, există cele două naturi unite hipostatic. E deci mai mult vorba de accent. După necesitățile ciclice, Verbul valorizează în Coborârile Lui, acele caracteristici care sunt inerente misiunii Lui speciale și specifice momentului.

Christosul pătimitor trebuie să se infuzeze întregii lumi pe care trebuie s-o răscumpere. Asta nu se poate face decât prin Patimi, adică printr-o fragmentare, Adam Protoplastes[1067]. Apoi totul este însumat, printr-o decizie, un act de Voință a Christosului divin, care spre deosebire de ceilalți oameni, nu este prizonier, cufundat în captivitatea lui Prakriti[1068].

18 iunie 1965

Ce vrea să spună Zoharul cu simbolismul celor două coline?

1061 „Fiul lui David și Fiul lui Iosif sunt doi și totuși unul; Fiul lui Iosif va suferi o moarte violentă și îi va urma Fiul lui David; Mesia care este Fiul lui Iosif va fi unit cu Fiul lui David, dar va fi ucis.” (engl.)

1062 „Fiul lui David și Fiul lui Iosif sunt doi și totuși unul; Fiul lui Iosif va suferi o moarte violentă și îi va urma Fiul lui David; Mesia care este Fiul lui Iosif va fi unit cu Fiul lui David, dar va fi ucis.” (engl.)

1063 „Un alt Mesia, Fiul lui Iosif, se va uni cu Mesia, Fiul lui David. Dar Mesia Fiul lui Iosif nu va fi cunoscut viața; va fi ucis și va învia atunci când...” (engl.)

1064 „Un alt Mesia, Fiul lui Iosif, se va uni cu Mesia, Fiul lui David. Dar Mesia Fiul lui Iosif nu va fi cunoscut viața; el va fi ucis și va învia atunci când...” (engl.)

1065 „Fiul lui David și Fiul lui Iosif sunt doi și totuși unul; Fiul lui Iosif va suferi o moarte violentă și va fi urmat de Fiul lui David. Mesia, Fiul lui Iosif, se va uni cu Fiul lui David, dar va fi ucis. Un alt Mesia, Fiul lui Iosif, se va uni cu Mesia, Fiul lui David. Dar Mesia Fiul lui Iosif nu va fi cunoscut viața. El va fi ucis și va învia atunci când Colina inferioară va recupera viața pe Colina superioară.”

1066 „...colina inferioară va aduna viață pe colina superioară.” (engl.)

1067 *Adam Protóplastos* — „Adam cel dintâi plăsmuit”, omul primordial (gr.) (vezi pagina 671)

1068 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)

"*Mesia ben Joseph va învia când colina inferioară va recupera viață pe colina superioară*".

Poate fi în legătură și cu "deplasarea luminilor" când în lume, ceea ce era aparent se va mistui, și ceea ce era ascuns se va manifesta.

Mai precis, emerjarea colinei inferioare, e riguros identică cu emerjarea unei noi dwipe[1069],[1070] cu apariția Ierusalimului ceresc, a Noului Manvantara[10711072].

Privite astfel, toate celelalte pasagii citate de Dr. Charlotte Stuorm, se țin.

Astfel Rhesis: "Contemplare altissima montana, quae sunt a dextris et a sinistris et ascende illue, ibi lapis noster invenitur[1073]". E vorba de termenul tertio median, sintetizând calitățile complementare și antinomice ale celor doi munți; cu alte cuvinte e vorba, macrocosmic și microcosmic de ida[1074], de pingala[10751076] și de șușumna[1077]. În orice caz, "ascenda illue[10781079]" nu poate desemna o urcare succesivă a celor doi munți, căci operația ar fi în cazul acesta analitică și găsirea pietrei filozofale fiind o operație sintetică, adică o operație însumând virtuțile celor doi munți complementare; așa că nu cred că pasajul din Rhesis e

[144 (148)]

exact același cu pasajul din Zohar, pentru că în acesta din urmă există numai doi termeni ca simbol de succesiune, deci nu necesitând existența unui al treilea termen (afară dacă consideri sandhya[1080], momentul necesar nemanifestat între două Manvantara[1081] ca fiind al treilea termen).

19 iunie 1965

Piatra filozofală nascitur in duobus montibus[10821083] (Rosinus). Reprezentând cei doi munți prin simbolul lor cel mai autentic, triunghiul echilateral, avem oarecum simbolul următor:

care e X-ul Clepsidrei, unde prin punctul central care e *sandhya* se fac schimburile dintre cer și pământ prin aspirul și expirul divin. Figura de mai sus

---

1069 *dvīpa* — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.) (vezi pagina 679)
1070 *manvantara* — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.) (vezi pagina 689)
1071 Manvantara — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.) (vezi pagina 689)
1072 dwipe — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.) (vezi pagina 679)
1073 „Privește munții cei preaînalți, care sunt la dreapta și la stânga, și urcă acolo: acolo se află piatra noastră.” (lat.)
1074 *iḍā* — canalul subtil din stânga coloanei, lunar (sanscr.) (vezi pagina 683)
1075 *piṅgalā* — canalul subtil din dreapta coloanei, solar (sanscr.) (vezi pagina 693)
1076 *suṣumṇā* — canalul subtil median, axial (sanscr.) (vezi pagina 701)
1077 „urcă acolo” (lat.) (vezi pagina 674)
1078 ascenda illue — „urcă acolo” (lat.) (vezi pagina 674)
1079 pingala — piṅgalā (sanscr., „cea roșiatică”) — Curentul subtil din dreapta coloanei, de natură solară și încălzitoare, pereche a lui iḍā. (vezi pagina 693)
1080 *sandhyā* — „îmbinarea”, momentul-prag nemanifestat dintre două cicluri (sanscr.) (vezi pagina 697)
1081 *manvantara* — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.) (vezi pagina 689)
1082 „Să contempli munții foarte înalți care sunt la dreapta și la stânga și să te urci acolo unde va fi aflată piatra noastră... este născută în ambii munți.”
1083 „se naște în doi munți” (lat.)

reprezintă aspirul, Initium[1084].[1085] Simbolismul dealtminteri e mai mult cosmologic decât metafizic, cu toate că și o transpunere în acest sens e posibilă, pe care o voi încerca ulterior.

Deci, cosmologic, triunghiul superior reprezintă influxul grației divine, plăcerea lui Dumnezeu de a se oglindi pe suprafața haosului, tohu va bohu,[1086] Apele primordiale, matriciale.

Prin hierogamie, apele aspirând spre universalizare, Suflul spre Incarnare, se produce uniunea intimă a celor două tendințe și aici e expirul divin. Și avem:

întrepătrunderea nedespărțibilă a celor două naturi, a unei Activități și a unei Pasivități. Ceea ce era punct nespațial, *sandhya* în prima figură, se "epanuisează", se dilată în Manifestare în a doua, totuși punctul rămânând inalterabil, neafectat și nemanifestat în a doua figură, revelat prin crucea care i se adaugă.[10871088]

[145 (149)]

O bună ilustrațiune a deplasării luminilor de care vorbește Kabbala.

Triunghiul spiritual pătrunzând în ape le rectifică pentru a le face apte să conceapă mani padme[1089],[1090] piatra în lotus.

20 iunie 1965

"Și El a așezat Heruvimii înaintea Grădinii Edenului. Aceștia sunt Mesia Fiul lui David și Mesia fiul lui Iosif, care sunt Unul[1091]".

Microcosmic cei doi Heruvimi reprezintă bătăile inimii, sistola și diastola. Sabia de foc e calitatea ignată a sângelui, sediul sufletului concupiscibil, care face aproape imposibilă trecerea dincolo de roata de foc pe care o trasează. Heruvimul e reprezentat Tetramorf, adică cu patru fețe, cele patru elemente, dar cele patru elemente se reduc la două naturi, Activă și Pasivă, Sol-Luna, Solve-Coagula[1092].

Totul, Marea Artă consistă să găsim un punct interstițial prin care să ne strecurăm dincolo. Intelectual echivalează cu asimțirea unei "zone" neutre, care să cuprindă, în indistincțiune cele două tendințe contrare. Da, dar ceea ce e neînchipuit de greu, nu e să faci să treacă Intelectul, Comprehensiunea, dincolo de garda Heruvimilor, ci tot ce-l vehiculează, îl păzește în lumea noastră, adică vehiculul psihic și corporal. Intelectul poate să treacă prin

---

1084 „Începutul” (lat.) (vezi pagina 684)
1085 Initium — „Început” (lat.). (vezi pagina 684)
1086 *tohu wa-bohu* — „pustiu și gol”, haosul dintâi (ebr.; Facerea 1, 2) [Facerea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 703)
1087 1. ▽ *(două triunghiuri echilaterale unite prin vârf, în chip de clepsidră)*
1088 2. ✡ *(hexagrama: cele două triunghiuri întrepătrunse)*
1089 *maṇi padme* — „nestemata în lotus” (sanscr.; din formula *Oṃ maṇi padme hūṃ*) (vezi pagina 689)
1090 mani padme — „nestemata în lotus” (sanscr.; din formula Oṃ maṇi padme hūṃ) (vezi pagina 689)
1091 (citat din Zohar, redat de autor în românește)
1092 „dizolvă–coagulează” (lat.; deviza fundamentală a alchimiei) (vezi pagina 700)

poarta strâmtă unde e sandhya[1093], căci natura lui e informală. dar ce faci cu corpul și cu sufletul? Fără asistența Unuia care a trecut dincolo lucrul e imposibil, și de aceea realizarea inițiatică fără Maestru suprem, într-una prezent lângă noi, e o imposibilitate, una din absurdițătile sinistre ale lumii moderne, și ale deficienței, debilitării, insuficienței organizațiilor inițiatice care mai există acum în lume, și care, chipurile, sunt "censate" că dau posibilitatea omului să realizeze perfecțiunea umană și să-l reintegreze în Paradisul Pierdut![1094]

[146 (150)]

21 iunie 1965

În ce privește cei doi Messia, ben David și ben Iosif, pe care Dumnezeu i-a pus în chip de Heruvimi înaintea porții Raiului, și ținând seama de identificarea lui Iisus cu Arborele Vieții, menționată de Steiner, și de care am vorbit mai sus, atunci Messia ben David e Arborele Vieții și Messia ben Iosif e Arborele Cunoștinței Binelui și Răului, sau Șarpele încolăcit în jurul Arborelui Vieții. Șarpele bine înțeles ca Agathodaimon[1095].[1096] Atunci care Șarpe s-a adresat lui Adam, în stază deja de îmbucătățire și de dispersiune? Aspectul descendent al aceluiași Șarpe, Kakodaimonul[10971098]. Privită astfel chestiunea, Messia ben Iosif reprezintă acel aspect al Divinității care și-a luat asupra lui Multiplicitatea și sfâșierea, dar nu ca Adam prin cădere ci prin însumare sacrificială, prin multiplicare voită pentru a anima ultimele kliphoturi[1099], coji ale cosmosului, și infuzându-se în ele, pătrunzând în sâmburele lor, să le pescuiască, să le aducă la El, să le promoveze, să le răscumpere și să le identifice în final cu Cauza lor inițială.

În cazul acesta, fără prejudiciul altor interpretări care, ca totdeauna în materie inițiatică nu se exclud una pe alta, Messia ben David și Messia ben Iosif reprezintă cele două naturi ale lui Christ, natura impasibilă divină, și natura patibilă, și cea divină, pentru că nu e rezultatul unei căderi ci al unei generozități.

Cei doi Heruvimi reprezintă în exterior Rigoarea; se unesc însă în Interior, în centrul Raiului, în axa verticală care unește Paradisul terestru și lumea noastră cu celelalte stări de existență.

Dă-ne, Doamne, puterea să transmutăm, să transformăm tribulația noastră și păcatele noastre și șirk[1100]-ul nostru în răscumpărare sacrificială.

1093 punct de trecere; poartă strâmtă (sk.) (vezi pagina 697)

1094 3. ✡ *(hexagrama cu punctul central revelat)*

1095 *Agathodaímōn* — „Duhul bun”, șarpele binefăcător (gr.) (vezi pagina 672)

1096 *Kakodaímōn* — „Duhul rău”, aspectul descendent al șarpelui (gr.) (vezi pagina 685)

1097 *qelippot* — „cojile”, învelișurile întunecate ale lumii în Cabala (ebr.) (vezi pagina 687)

1098 Agathodaimon — agathodaímōn (gr., „duhul bun”) — Șarpele binefăcător al religiei populare grecești și al hermetismului alexandrin, păzitor al casei și al rodniciei; în textele alchimice, învățătorul care descoperă tainele Operei. (vezi pagina 672)

1099 Kakodaimonul — „Duhul rău”, aspectul descendent al șarpelui (gr.) (vezi pagina 685)

1100 *širk* — „asocierea”, faptul de a-I da lui Dumnezeu asociați (ar.) (vezi pagina 699)

22 iunie 1965

"The Messiah, Son of David and The Messiah Son of Joseph have fallen into this abyss[1101]"[1102].

Coborârea sacrificială în Prakriti[1103], pentru a o evertua și a o reintegra în Lumină; propriu zis nu pe *prakriti*, ca Materia Prima, care e eternă, ci tribulațiunile ei, modificările ei cele mai obscure, cele mai disarmonice, care trebuie transformate în Modificări, Vibrațiuni armonice, apoi rezorbirea chiar a acestora în Principiu.

[147 (151)]

Cei doi Messia, ca Dumnezeu imanent, trebuie să aibă două fețe, una de Martor impasibil în plin Infern, cealaltă, ca Mercurul filozofal, adaptându-se, modelându-se pe toate modificările, ascunzișurile, măduva cea din ultima fibră a naturii, căci aceasta este în posibilitatea ei, de a pătrunde vibratoriu, în cea mai ascunsă, cea mai nepătrunsă vibrație, cum spune apostolul Pavel: "Căci Cuvântul lui Dumnezeu este viu și lucrător, mai tăietor decât orice sabie cu două tăiușuri; pătrunde până acolo că desparte sufletul și duhul, încheieturile și măduva, judecă simțirile și gândurile inimii[1104]". Ia haina morții, a păcatului păstrându-și puritatea inaccesibilă.

În continuare: "One of these Messiah is a poor man mounted on the back of an ass[1105], and other is the first born of bull: It is the Messiah, Son of Joseph, who shall be slain[1106]"[1107].

E interesant că Messia impasibil e arătat călare pe spinarea unui măgar, animalul Typhonian prin excelență, montura lui Mula-Devi[1108],[1109] aspectul infernal al *Ma(r)iei*. Verbul coboară de-a lungul Axei Lumii, până în fundul Infernului și-l călărește. "Poor man", Tota puri; Faqr[1110] absolut.

În ce privește simbolismul Taurului, pe lângă celelalte sensuri cunoscute, e de reținut că taurul e animalul simbolizând Europa, și că indicarea lui Messia ben Iosif ca Fiu al taurului, e o indicație a viitoarei răspândiri a creștinismului în această parte a lumii.

1101 Mesia, Fiul lui David și Mesia Fiul lui Iosif au căzut în acest abis.

1102 „Mesia, Fiul lui David, și Mesia, Fiul lui Iosif, au căzut în acest abis.” (engl.)

1103 *prakṛti* — Natura primordială, Materia Primă (sanscr.) (vezi pagina 693)

1104 (Evrei 4, 12) [Evrei (Biblia sinodală), ro.]

1105 Unul din acești Mesia este un om sărman urcat pe spatele unui asin, iar celălalt este primul născut al taurului: Mesia, Fiul lui Iosif, este cel ce va fi ucis.

1106 „Unul dintre acești Mesia este un om sărac, călare pe spinarea unui măgar, iar celălalt este întâiul născut al taurului: este Mesia, Fiul lui Iosif, cel care va fi ucis.” (engl.)

1107 „Unul dintre acești Mesia este un om sărac călare pe un asin, iar celălalt este întâiul-născut al taurului: este Mesia, Fiul lui Iosif, cel care va fi ucis.” (engl.)

1108 *Mūlā-Devī* — aspectul întunecat, infernal al Zeiței (sanscr.) (vezi pagina 690)

1109 „omul sărac” (engl.); *Totā Purī* — numele maestrului vedantin al lui Ramakrishna, aici cu sensul literal „cu totul gol” (sanscr.); *faqr* — sărăcia spirituală (ar.)

1110 Mula-Devi — aspectul întunecat, infernal al Zeiței (sanscr.) (vezi pagina 690)

23 iunie 1965

"The Zohar states that the Messiah awaits in the Garden of Eden[1111], in a most secret place called the nest of the Bird, but he comes forth to visit the schools of Initiation[1112]".

Simbolismul păsării e strâns legat, aproape solidar cu acel al grădinii și al Arborelui. Pasărea stă în Arbore. Arborele e în Grădină. Pasărea sboară din Arbore și din Grădină și se așează acolo unde sunt substitutele cele mai legitime ale Arborelui și ale grădinii, școlile de inițiere, cu toate "binecuvântările" de acolo.

E de admirat organicitatea simbolurilor tradiționale. Grădină, Arbore, Pasăre, tout se tient[1113];[1114] mai precis, binecuvântările nu pot veni pe linie orizontală, adică din "exterior", ci "de sus" și asta nu o poate face decât o "Pasăre", care e și Înger, și care e și Messia, Îngerul Marelui Sfat.

[148 (152)]

"Ten Thousand years before the priest had grilled their first heretic[1115], the world knew Horus as the Lamb; as the Word made Flesh; who come by the Water, the Blood and the Spirit[1116]"; altă înlănțuire logică și aici: Mesia șade, sau este Arborele Vieții, vine într-un sicriaș care este din același Arbore al Vieții, de-a lungul unuia din cele patru fluvii care ies din Paradisul pământesc, canalizându-se apoi pe unul din marile fluvii sacre ale lumii: Dunărea, Nilul, Eridanul, Iordanul, etc., pentru ca, ieșind din întunericul și indistincțiunea sicriului să se "epanuizeze" în cele șase direcții ale spațiului, după crucea cu șase dimensiuni. "Who has said: "I am the food wich does not perish[1117]", tot așa organic, ca fructul Arborelui Vieții.

"He was the double Harmachin of the Incarnation and Resurection[1118]; of Matter and Spirit in equipoise; the stone of his grave was the doorway of death and birth[1119]" - cele două aspecte ale barzakh[1120]-ului, sistola și diastola, moartea la o stare fiind în același timp și nașterea în altă stare. "He was the

---

1111 „Zoharul spune că Mesia așteaptă în Grădina Edenului, într-un loc cât se poate de tainic numit cuibul Păsării, dar iese ca să cerceteze școlile de Inițiere.” (engl.)

1112 „Zoharul spune că Mesia așteaptă în Grădina Edenului, într-un loc cât se poate de tainic numit cuibul Păsării, dar că iese spre a cerceta școlile Inițierii.” (engl.)

1113 „totul se ține laolaltă” (fr.) (vezi pagina 703)

1114 tout se tient — „totul se ține laolaltă” (fr.) (vezi pagina 703)

1115 „Cu zece mii de ani înainte ca preoții să-și fi ars pe grătar cel dintâi eretic, lumea îl cunoștea pe Horus ca Miel; ca pe Cuvântul făcut Trup; care vine prin Apă, prin Sânge și prin Duh.” (engl.)

1116 „Care a zis: «Eu sunt hrana care nu piere».” (engl.)

1117 „Cu zece mii de ani înainte ca preoții să-și fi ars primul eretic, lumea îl cunoștea pe Horus ca Miel; ca pe Cuvântul făcut trup; cel care vine prin Apă, prin Sânge și prin Duh.” (engl.)

1118 Zoharul menționează că Mesia așteaptă în Grădina Raiului, în cel mai tainic loc numit Cuibul Păsării, dar vine să viziteze școlile inițierii. (...) „Zece mii de ani înainte ca preoții să fi ars primul eretic, lumea îl cunoștea pe Horus ca Miel; ca pe Cuvântul făcut trup; care vine prin intermediul Apei, Sângelui și Spiritului” (...) Care a spus: Eu sunt hrana care nu piere” (...) El era dublul Harmachin al Încarnării și Învierii; al Materiei și al Spiritului în echilibru; piatra mormântului său era ușa morții și a nașterii”. (...) „El era Marinarul care nu se oprește în corabia Soarelui; care cunoaște cei doi sicomori de turcoaze; care vine precum crinul mamei de smarald; care este, în cea mai umilă manifestare, cei doi Adami ai Sfântului Pavel. Stăpânul Leilor gemeni. Adevăratul mistic, care a fost vreodată, care a proiectat stațiunile Crucii din Westminster Abbey, a făcut în a sa reprezentare a înmormântării cu trupul lui Christos să se întărească în moarte, în așa fel încât două degete ale mâinii rigide să fie întinse, ca un semn că și aici este îndoitul Dumnezeu; Divinul în Eternitate, umanul în Timp.”

Mariner who ceases not in the boat of the Sun[1121]; who knoweth the two Sycomores of turquoises; who cometh forth like the lily of mother - of - emerald; who is, in his humblest manifestation, the two Adams of Saint Paul, the Lord of the twin Lions. The True mystic, who ever he be, who designed the stations of the cross in Westminster Abbey, has in his representation of the entombement made the body of Christ stiffen into death in such a manner that two fingers of the rigid Hand are outstretched, as a sign that here also is the double God; the Divin in Eternity, the human in Time[1122]"[1123].

24 iunie 1965

"L'origine des voyelles est le concept central de l'Hermetisme[1124]. Elle tient dans le fait ultra-sacré que ce sont les sons premiers dont s'est servi le Démiurge, la première fois qu'il ouvrit la bouche pour rire[1125]"[1126].

Mai e de notat că Demiurgul nu e Creatorul lumii, ci Formatorul ei și ca atare, există o substanță exterioară lui, o Materie Primă care îl precede în ordinea Existenței. Este Prakriti[1127].

Ceea ce produce râsul Demiurgului este diferențierea celor trei Guna[1128], cuprinse în indistincțiune în *Prakriti*, și al căror dezechilibru produce Manifestarea Integrală. Deci râsul e un fel de exploziv care produce dezechilibrul, e mijlocul tehnic

[149 (153)]

care la ordinul lui Brahma produce conversiunea lui Tamas[1129] în Rajas[1130] și a lui *Rajas* în Satwa[1131].

1119 „El era îndoitul Harmachis al Întrupării și al Învierii; al Materiei și al Spiritului în cumpănă; piatra mormântului său era ușa morții și a nașterii.” (engl.)

1120 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două stări (ar.) (vezi pagina 676)

1121 „El era Corăbierul care nu se oprește în barca Soarelui; care cunoaște cei doi Sicomori de turcoaz; care răsare precum crinul din mamă-de-smarald; care este, în cea mai umilă arătare a sa, cei doi Adami ai Sfântului Pavel, Domnul Leilor gemeni. Adevăratul mistic, oricine ar fi fost el, care a zugrăvit popasurile Crucii în Westminster Abbey, a făcut, în înfățișarea punerii în mormânt, ca trupul lui Hristos să înțepenească în moarte astfel încât două degete ale Mâinii rigide să rămână întinse, ca semn că și aici este Dumnezeul îndoit: Divinul în Veșnicie, omenescul în Timp.” (engl.)

1122 „El era îndoitul Harmachis al Întrupării și al Învierii; al Materiei și al Spiritului în echilibru; piatra mormântului său era pragul morții și al nașterii.” (engl.)

1123 „El era Corăbierul care nu se oprește în barca Soarelui; cel care cunoaște cei doi Sicomori de turcoaz; cel care răsare ca un crin de sidef smarald; cel care este, în cea mai umilă arătare a sa, cei doi Adami ai Sfântului Pavel, Domnul Leilor gemeni. Adevăratul mistic, oricine va fi fost, care a conceput popasurile Crucii în Westminster Abbey, a făcut în înfățișarea punerii în mormânt ca trupul lui Hristos să înțepenească în moarte astfel încât două degete ale Mâinii rigide să rămână întinse, ca semn că și aici este Dumnezeul îndoit: Divinul în Eternitate, omenescul în Timp.” (engl.)

1124 Origina vocalelor este un concept central în Hermetism. Și ține de faptul ultrasacru că sunt primele sunete de care s-a slujit Demiurgul, când a deschis prima dată gura ca să râdă.

1125 „Originea vocalelor este conceptul central al Hermetismului. Ea stă în faptul ultra-sacru că acestea sunt sunetele dintâi de care s-a slujit Demiurgul, cea dintâi oară când a deschis gura ca să râdă.” (fr.)

1126 „Originea vocalelor este conceptul central al Hermetismului. Ea stă în faptul ultra-sacru că acestea sunt sunetele dintâi de care s-a slujit Demiurgul, întâia oară când a deschis gura spre a râde.” (fr.)

1127 *prakṛti* — Natura primordială, Materia Primă (sanscr.) (vezi pagina 693)

1128 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)

1129 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

1130 *rajas* — calitatea expansivă, a agitației (sanscr.) (vezi pagina 695)

1131 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

Chestiunea e complexă: textul hermetic continuă: cette vocalise de Sept Notes-Voyelles nées ainsi du Rire divin, seuls les Soleils et leurs Planètes, depuis lors, les émettent éternellement, dans leur rotation sans fin à travers l'Ether pour remercier Celui qui les a tirés du Chaos vers l'Ordre, l'Harmonie et le Rythme universels. Soleil et planètes reproduisent ainsi le Son Septénaire primordial, devenu de la sorte le Chant des Sphères[11321133].

Soare - i - mi
Luna - a - si
Mercur - ε - do
Marte - o - fa
Saturn - Ω - la
Jupiter - e - sol
Venus - η - re

25 iunie 1965

Mai întâi râsul luat în calitatea lui net pozitivă, râsul solar, exploziv, producător al Luminii, întovărășind Fiat-ul[1134] cosmogonic, ca dinamizator. Făcând să explodeze inerția lui Prakriti[1135], îi irizează Tenebrele în cele șapte culori ale curcubeului, în cele șapte planete. Și râsul se întoarce înapoi spre Centru, sub aspectul Muzicii Sferelor, sau, altfel spus când explozia lui a atins marginile Manifestării, se fixează, se imobilizează contemplativ în Muzica Sferelor.

La asta se adaugă și nuanțe, mai complexe, mai misterioase. De ce această explozie simbolizată de Râs?

Râsul e cazul extrem, mai bine zis unul din cazurile extreme, un aspect al Surâsului. Or, Surâsul e Indistincțiunea lui *Prakriti*, e insezisabilitatea Mayei,[1136] și determinațiune a Indeterminatului, a Infinității divine. Apoi în domenii, pe planuri mai obscure, Râsul Demiurgului este provocat de ininteligibilitatea lui *Prakriti*, de stupiditatea ei ca să vorbim direct. E un act reactiv aproape în sensul medical al cuvântului. Demiurgul nu este și Marele Tămăduitor al Sufletelor și al Trupurilor, deci și Tămăduitorul prostiei?

Din punctul de vedere metodic, ceea ce e de reținut este caracterul în același timp exploziv și contemplativ al Râsului și aici e caracterul lui net divin, surâs, râs, impasibilitate,

---

1132 Această vocalizare se Șapte Note-Vocale născute din Râsul divin o emit veșnic de atunci numai Sorii și Planetele, în rotirea lor fără sfârșit prin Eter, pentru a mulțumi Celui care i-a tras din Haos spre Ordinea, Armonia și Ritmul universale. Sori și Planete reproduc deci sunetul septenar primordial, devenit astfel Cântarea Sferelor.

1133 „această vocaliză de Șapte Note-Vocale, născute astfel din Râsul divin, numai Sorii și Planetele lor o mai emit de atunci, veșnic, în rotirea lor fără sfârșit prin Eter, spre a mulțumi Celui care i-a scos din Haos spre Ordinea, Armonia și Ritmul universale. Soarele și planetele reproduc astfel Sunetul Septenar primordial, devenit în acest chip Cântul Sferelor.” (fr.)

1134 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

1135 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 681)

1136 *māyā* — puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

[150 (154)]

patibilitate. Dyonysismul a ieșit din Râs. Tovarășul lui Bachus, Silen e beat și râde într-una. Dar deține secretele cele mai abisale ale pupilului său.

Să ne luptăm contra inerției din noi cu mijloacele cele mai violente, fie chiar de natură fizică și pasională. Odată scuturat jugul, Râsul e sinteza organică a acestei pasionalități. Îi aplicăm deasupra impasibilitatea, contemplarea, și prin asta călărim tigrul.

26 iunie 1965

J.B. "O lieber Junger, wäre es das sich dein Wolle möchte eine Stunde von aller Kreatur abbrechen und dahin schwingen, da keine Kreatur ist, er würde Überkleidet mit dem höchsten Glanz der Herrlichkeit Gottes[1137]"[1138].

Ce e interesant e că, pentru Böhme, chiar acolo unde nu mai este nici o creatură (și probabil că B. înțelegea prin asta lipsa oricărei determinațiuni), totuși acolo mai este încă o vibrațiune inițială, identică cu Gemüt[1139]-ul și deasupra chiar a verbului.

Asta îmi reamintește de remarca lui Coomaraswamy că Atma[1140] înseamnă inițial Suflu. Și Suflul și Vibrațiunea in divinis[1141] sunt identice.

Această vibrațiune inițială neavând spațiu unde să se propage, se întoarce asupra ei însăși, făcând scurt circuit și astfel. asta în orice moment, și într-una, un etern cataclism sau miracol. Amândouă termenele sunt proprii... E Uroborosul[11421143] în sensul lui cel mai înalt. Apa Sâmbetei care curge circular în jurul ei însăși. Nu curge în realitate pentru că nu are spațiu unde să curgă, dar e o Mișcare-Nemișcare, Satasat[11441145], în care Mișcarea se propagă în Nemișcare, o curgere care neavând spațiu trebuie totuși să curgă și o face în Non-Spațiu.

Își caută propria ei Perfecțiune și e ea însăși Perfecțiunea, negându-și antinomiile, mai întâi, una prin alta, apoi prin termenul median, Martorul mut, care necesarmente se află între Antinomii, și care totuși nu e superior lor, ci le neagă. Zero metafizic e martorul Antinomiilor, și Antinomiile sunt martorii Zeroului metafizic și asta nu se mai isprăvește și neisprăvindu-se e Infinit. Se propagă în propriul ecou, și prin asta nu se propagă. Și propagându-se

1137 O, dragă tinere, dacă ar putea voința ta să evadeze măcar un ceas de lângă tot ce este creatură și să se avânte acolo unde nu mai există nicio creatură, atunci s-ar îmbrăca în cea mai înaltă strălucire a Măreției lui Dumnezeu.

1138 „O, dragă ucenice, dacă voința ta s-ar putea rupe un ceas de toată făptura și s-ar avânta acolo unde nu este nicio făptură, ea ar fi înveșmântată cu cea mai înaltă strălucire a slavei lui Dumnezeu.” (germ.)

1139 *Gemüt* — „firea lăuntrică”, sufletul adânc (germ.) (vezi pagina 681)

1140 *ātmā* — Sinele; la origine, „suflul” (sanscr.) (vezi pagina 675)

1141 „în cele divine”, la nivel principial (lat.) (vezi pagina 684)

1142 *ouroboros* — șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.) (vezi pagina 704)

1143 *sat-asat* — „ființă–neființă”, perechea de contrarii principiale (sanscr.) (vezi pagina 697)

1144 Uroboros — vezi uroboros. (vezi pagina 704)

1145 Satasat — „ființă–neființă”, perechea de contrarii principiale (sanscr.) (vezi pagina 697)

nepropagându-se e Principiul care nu e nici Mișcare nici Nemișcare, nici Finit[11461147] nici Infinit.

[151 (155)]

Se limitează deliberat prin mine, pentru asta dându-mi atributele și prerogativele de Infinit, și ele fiind de natura Infinitului, eu nu le știu ca atare căci dacă le-aș ști n-ar mai fi infinite. Ignoranța mea le arată infinitatea, și Infinitatea îmi sdrobește Ignoranța și asta nu se mai termină niciodată pentru că e Infinit.

27 iunie 1965

Acel Gemüt[1148] de care vorbește B Y R, în propagarea și expansiunea lui se lovește de o limită, - care e natura noastră corporală făcută din inerție și tamas[1149]. Ce devine? Se împotmolește în acel borboros[1150], se întoarce spre centru ca un ecou? Dar poate fi considerat borboros-ul ca susceptibil să primească și să trimită înapoi un asemenea ecou?

Aici devine comprehensibilă ideea ascetică, pe care dealtminteri B Y R o respinge. Bordura de mâl a sufletului trebuie uscată, înlemnită, afumată, ca să poată deveni un zid pe care mingea izbindu-l, s-o salte înapoi, și nu un ecran cleios care prinde în captivitate și însoiază parfumurile cele mai rare, mai indicibile ale sufletului nostru.

Până la reușita acestei mumificări n-ar mai fi și o altă soluție?

Anume de a deturna expansiunea naturală a vibrațiunilor inefabile dinspre periferia orizontală a ființei noastre care e măloasă ca și țărmurile Styxului. Această deturnare urmează să se îndeplinească de-a-cursul axului vertical al lumii și al ființei noastre. A da vibrației sensul fumului de tămâie care se urcă în sus. Asta bineînțeles nu printr-un ordin, de care această vibrație nu are a asculta, ci prin suscitarea în noi a unei tendințe satwice.[1151]

Satwa[1152] la rândul ei nu poate fi suscitată prin deciziune, ci prin concentrarea minții, apoi a întregii noastre ființe asupra unei Realități cu adevărat universală și incontestabil spirituală, limită.

Atunci *Satwa* e tras ca de o undiță de acestă intelecțiune, în modul ei dharmic[1153] care e vertical. În jurul ei se înfășoară, ca șerpii caduceului hermetic, vibrațiunea aceea de care vorbește B Y R.

A nu da lupta direct cu dușmanii din noi, luptă cu rezultat îndoielnic, și care, chiar când e reușită, e extenuantă.

1146 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
1147 Finit — (lat. (vezi pagina 681)
1148 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
1149 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
1150 borboros — bórboros (gr., „mlaștină”) — Noroiul Apelor inferioare, unde Platon spune în Phaidon că zac neinițiații. (vezi pagina 676)
1151 de la *sattva* — ținând de calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
1152 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
1153 de la *dharma* — potrivit legii proprii, conform rostului firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)

[152 (156)]

Pe când, ținând privirea noastră ațintită spre "Stelle[1154]"[1155], rezultatul e mult mai ușor de obținut.

28 iunie 1965

"Regarder l'arrête du nez avec les deux yeux[1156], s'asseoir ainsi, bien droit et détendu, le coeur[1157] fixé sur le Centre intraconditionnel[1158]".

S-ar putea altfel spune că fixarea privirii pe un punct echidistant între cei doi ochi, atrage după sine, e un suport al unei alte echidistanțe, de data asta de natură subtilă; mai precis, o declanșează, mai ales când survine și atenția și intenția.

"Ce que dans le Taoïsme, on appelle le Centre jaune[1159] est dans le Bouddhisme le Centre intraconditionnel[1160]".

Acest centru intracondițional nu este altceva decât Vidul care fiind intracondițional, e în afara și deasupra tuturor condițiilor; cele două termene sunt echivalente.

Suntem în plin Hatha-Yoga[1161] și Tantrism[1162], adică în plină știință a punctelor din fiziologia umană unde se fac interferențele cu subtilul.

"Il ne s'agit pas forcément du milieu de la tête[1163]". Pentru că nu este acolo centrul sau pentru că punctul acesta este foarte greu accesibil fără etapa intermediară care este centrul dintre cei doi ochi ai omului?

"Ce qu'il faut entendre, c'est que la pensée soit fixée[1164] sur le point situé entre les deux yeux. C'est bien alors[1165]".

Dacă un ochi e Soarele și celălalt Luna, punctul intermediar e punctul de trecere spre izvor, un Nectar topind în el virtuțile opuse și complementare ale celor doi aștri. A ne reaminti definiția lui Plinius a Insulelor Fericite. Ce este Helixea? - Sol et Luna.[1166]

1154 „stelele” (it.; cuvântul cu care se încheie fiecare dintre cele trei cantice ale *Divinei Comedii*) (vezi pagina 700)

1155 Stelle — (it., „stelele”) — Cuvântul cu care se încheie fiecare dintre cele trei cantice ale Divinei Comedii: „e quindi uscimmo a riveder le stelle”. (vezi pagina 700)

1156 „A privi muchia nasului cu amândoi ochii, a ședea astfel, drept și destins, cu inima fixată pe Centrul intracondițional.” (fr.)

1157 „A privi muchia nasului cu amândoi ochii, a sta astfel, drept și destins, cu inima fixată pe Centrul necondiționat.” (fr.)

1158 coeur — (fr., „inimă”) — În citatele franceze, inima ca sediu al Intelectului, nu al sentimentului — accepție pe care Guénon o subliniază stăruitor, ca fiind cea tradițională, de la Upanișade până la isihasm. (vezi pagina 677)

1159 „Ceea ce în Taoism se numește Centrul galben este în Budism Centrul intracondițional.” (fr.)

1160 „Ceea ce în taoism se numește Centrul galben este, în budism, Centrul necondiționat.” (fr.)

1161 *haṭha-yoga* — calea care lucrează asupra corpului și a suflurilor (sanscr.) (vezi pagina 682)

1162 de la *tantra* — calea care se folosește de energiile lumii pentru a o depăși (sanscr.) (vezi pagina 702)

1163 „Nu este vorba neapărat de mijlocul capului.” (fr.)

1164 „Ceea ce trebuie înțeles este ca gândul să fie fixat pe punctul aflat între cei doi ochi. Atunci este bine.” (fr.)

1165 „Ceea ce trebuie înțeles este ca gândul să fie fixat pe punctul aflat între cei doi ochi. Atunci este bine.” (fr.)

1166 „Soarele și Luna” (lat.) (vezi pagina 700)

"La lumière est d'une extrême mobilité[1167]. La pensée étant fixée entre les deux yeux, la Lumière rayonne d'elle-même à l'intérieur[1168]". Frază capitală. Lumina lăsată în voia ei e un haos fluctuant, insezisabil. Dar dacă în mijlocul acestui haos, sau într-unul din centrele posibile ale lui, ca punctul dintre cei doi ochi, se determină un ax, extern acestui haos, se determină un Fiat[11691170], o vibrațiune primordială care propagându-se încetul cu încetul, transformă tot acest haos mobil într-o masă vibratorie, într-un Vortex sferoidal, într-un Cosmos cu alte cuvinte.

[153 (157)]

Această transformare a unui haos într-o masă vibratorie are darul ca în ultimă instanță, să-l sleiască și să-l facă să treacă într-o condiție universală.

Pe drept cuvânt, autorul spune: "En ces quelques mots l'essentiel est contenu[1171]"[1172].

29 iunie 1965

"Ibn'Arabî distingue dans l'Imagination deux degrés. Au niveau supérieur une imagination dissociable, s'exerçant sur les réalités du monde subtil qui peuvent se manifester en d'autres individualités et qui exerce ainsi une fonction "objective" et cosmique[1173]"[1174].

Deci imaginația exersează o funcțiune intermediară, ca și planul subtil unde se manifestă, între planul pur cauzal al Pneumei și planul fizic. Cauzele, ca să se manifeste în lumea noastră, trebuie, să ia în planul subtil, un caracter de "aparență" care e un început de structură simbolică, și când spun "structură" se înțelege de la sine organicitate. Dar un organ sau ansamblul de organe e ceva viu, deci "imaginea" în planul subtil e ceva care își manifestă viața spre ceva, care în orice caz nu se poate situa în planul ei care e intermediar și prin urmare nu poate tinde decât spre "ceruri" sau spre "lumea noastră", adică tinde, după tendința gunelor[1175] sau spre o reintegrare în planul cauzal de unde și-a avut inițiul, sau spre lumea noastră sensibilă, unde își găsește împlinirea, desfășurarea până într-un "punct de cădere" care o fixează, adică, vorbind din

1167 „Lumina este de o extremă mobilitate. Gândul fiind fixat între cei doi ochi, Lumina strălucește de la sine înlăuntru.” (fr.)

1168 „Lumina este de o mobilitate extremă. Gândul fiind fixat între cei doi ochi, Lumina strălucește de la sine înăuntru.” (fr.)

1169 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

1170 Fiat — (lat., „să fie”) — Cuvântul creator din Geneză, Fiat lux. (vezi pagina 680)

1171 Să privești rădăcina nasului cu cei doi ochi, să te așezi astfel, drept și destins, cu inima fixată pe centrul intracondiționat (...) ceea ce este numit în Taoism Centrul galben este în Budism Centrul intracondiționat (...) Nu e vorba neapărat de mijlocul capului (...) Ceea ce trebuie înțeles este faptul ca gândirea să fie fixată pe punctul situat între cei doi ochi; atunci e bine. (...) Lumina este de o mobilitate extremă. Gândirea fiind fixată între cei doi ochi, Lumina radiază de la sine în interior (...) Esențialul este conținut în aceste câteva cuvinte.

1172 „În aceste câteva cuvinte este cuprins esențialul.” (fr.)

1173 Ibn 'Arabî distinge două grade în Imaginație. La nivelul superior o imaginație disociativă, exercitându-se pe realitățile lumii subtile care se pot manifesta în alte individualități și care exercită astfel o funcțiune „obiectivă” și cosmică.

1174 „Ibn ʿArabī deosebește în Imaginație două trepte. La nivelul superior, o imaginație disociabilă, lucrând asupra realităților lumii subtile, care se pot manifesta în alte individualități și care îndeplinește astfel o funcție «obiectivă» și cosmică.” (fr.)

1175 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)

perspectiva descendentă, o perfecțiune, care consistă în împlinirea, în desfășurarea tuturor posibilităților ei.

Și atunci, e ușor de înțeles, ce importanță are "afinarea" puterii noastre imaginative, adică acea purificare, care îi permite ca, din subiectivă și legată ca un galerian de banca lui de lumea grosieră, să devină "obiectivă" și capabilă să "creeze", după "chipul și asemănarea lui Dumnezeu" în mod demiurgic. Propriu zis nu creează decât "puterile", "energiile", pe care "Cauza" le preia coborând în al amu-lmithal[1176],[1177] și le prelucrează în vehiculul ei subtil, necesarmente organic, extraordinar de viu, și capabil eminamente, să fecundeze organele noastre de concepție, de senzații și de acțiune.

[154 (158)]

30 iunie 1965

Purificarea aceasta a facultății imaginative, din subiectivă în obiectivă, se face și prin discipline ascetice exterioare și interioare bine cunoscute, dar mai ales, și în mod superlativ, "prin sus", adică prin concentrarea ființei, facultăților noastre, a mentalului nostru, pe lumea universală, adică imaginativă, care tocmai pentru că e supraimaginativă, și cauzală față de imaginație, o evertuează, o transformă armonic din haos în cosmos, transformând-o într-o masă de vibrațiuni organizate și ierarhizate, masă, câmp de forță, prin care toate "deciziile" devin, se propagă armonic și organic, până la lumea noastră materială, subtilizând-o și chiar spiritualizând-o până la transformare, adică până la, în unele cazuri excepționale, rezorbire în subtil sau spiritual.

"L'imagination n'est donc pas le pouvoir douteux qui, dans son sens vulgaire, nous abuse de ses phantasmes, mais une fonction psychique autonome, un instrument médiateur, un organ de liaison et de perception[1178]"[1179].

Propriu zis și imaginația "populată de fantasme", care e aceea a imensei majorități a oamenilor, e în realitate tot veritabilă imaginație; numai că, din cauza caracterului intermediar, e la dispoziția, e solicitată de tendințele care predomină în noi, fie spre cer (satwa[1180]), fie spre infern (tamas[1181]). Dar și într-un caz și în altul, e eminamente creatoare. Și cum la majoritatea oamenilor, aspirațiile acestea divergente coexistă, e ușor de închipuit ce câmp de bătălie, ce sabat, ce noapte de walpurgii e sufletul omului, deci al întregului plan de fire pe care îl regentează.

1176 *ʿālam al-miṯāl* — „lumea imaginilor”, planul subtil intermediar (ar.) (vezi pagina 672)

1177 al amu-lmithal — „lumea imaginilor”, planul subtil intermediar (ar.) (vezi pagina 672)

1178 Imaginația nu e deci puterea îndoielnică care, în sensul său vulgar, abuzează de noi cu fantasmele sale, ci e funcție psihică autonomă, un instrument mediator, un organ de legătură și de percepție.

1179 „Imaginația nu este așadar puterea îndoielnică ce, în înțelesul ei de rând, ne amăgește cu fantasmele sale, ci o funcțiune psihică autonomă, un instrument mijlocitor, un organ de legătură și de percepție.” (fr.)

1180 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

1181 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

Cred că amestecul acesta e mai primejdios decât predominarea exclusivă a lui *tamas*. Asta e o butadă; primejdia de care vorbeam e mai ales în sensul haosului și a incoerenței.

"Suntem făcuți din aceeași materie din care sunt făcute visele[1182]".

[155 (159)]

1 iulie 1965

Dacă rugăciunea inimii e răspândită voluntar și chiar vulgarizată, nu e din cauza unei decadențe sau a pierderii spiritului inițiatic (cu toate că și de asta trebuie ținut socoteală și privit ca un semn al timpurilor).

E mai întâi o excelentă cuvertură pentru sâmburele interesant și cu adevărat esoteric al Hesychiasmului; "noyautează" problema și-i dă "ambiguitatea" pe care toate lucrurile de natură inițiatică o au, ca un reflex în planul nostru al Indistincțiunei Principiale. E și un semn de viață, căci alternanța de încredere și de neîncredere, de certitudine și de îndoială, de atracție și de respingere, nu sunt altceva decât repercusiunile bătăilor inimii centrului inițiatic, alternanța de sistolă și diastolă, adică, cu alte cuvinte, faptul incontestabil că ne aflăm în fața unui nucleu vital perfect viu, cu pulsație de viață. Dacă vedem cu Duhul undeva în depărtare un Heruvim Tetramorf care ne barează drumul, apoi putem fi siguri, că nu barează pe degeaba și că în dosul lui este Paradisul, căci nu ar putea fi o pază atât de riguroasă în fața unei non-entități.

Un motiv și mai adânc este faptul pus în evidență de R. Guénon în articolul "Le Masque populaire[11831184]". Dacă Hesychias-mul are și o mască populară este pentru că reprezentanții lui adevărați și cei mai calificați, deci cei mai ascunși, au pus o "distanță" cât mai mare între cei doi poli ai lui: între elita lui, în sensul cel mai riguros al cuvântului, și polul lui substanțial reprezentat de masa poporului, ceea ce nu ar fi fost posibil dacă acest pol substanțial ar fi fost constituit de clasa mijlocie. Același lucru se întâmplă și în Taoism[11851186] și în Taçawuf[1187] musulman și asta e o probă de mare calitate a Hesychiasmului.

O elită tradițională inițiatică e elita cea mai autentică care poate fi, dar de aceea nu poate avea nici un raport cu orice așa zise "elite" ale lumii moderne. Ca atare se recrutează din toate clasele sociale și poate să aibă reprezentanții cei mai strălucițiți din neștiutori de carte.

1182 (Shakespeare, *Furtuna* IV, 1 — redat de autor în românește; în original: *We are such stuff as dreams are made on*)

1183 „Masca populară” (fr.) — titlul articolului lui René Guénon (vezi pagina 687)

1184 *Dàojiāo* — tradiția taoistă (chin.) (vezi pagina 702)

1185 *tașawwuf* — esoterismul islamic, „sufismul” (ar.) (vezi pagina 701)

1186 Le Masque populaire — „Masca populară” (fr.) — titlul articolului lui René Guénon (vezi pagina 687)

1187 Taoism — Tradiția întemeiată pe Dao de jing și pe Zhuangzi. (vezi pagina 702)

2 iulie 1965

"Realitatea superioară e Cunoaștere pură. Ea este desemnată ca Șiva (Tao) și Șakti[1188]a sa (Te)[1189] care unită cu el însuși este Devi[11901191], mama Universului. Înainte de manifestare, se spune despre Șakti că e încolăcită în jurul lui Șiva neformând decât un punct cu Punctul. Când dorința manifestării apare în ea, se

[156 (160)]

descolăcește în spirală în cele trei dimensiuni și formează urzeala Universului".

Mai pură metafizică decât Tantrele[1192] și Adwaita[1193].

În loc de a face distincțiunea între Punct și Vibrațiunea sa, afirmă că însăși Atma[1194] care și etimologic înseamnă spirațiune e indistincțiabil de Șakti[1195] a sa. Dealtminteri, în Tantra[1196] nu se vorbește decât de punct care e identic cu Ființa, și în nici un caz cu Neființa, pentru că punctul nu o poate simboliza pe Aceasta, el nefiind o determinațiune negativă, "l'oeuf de Brahma se couvrant de sa propre Maya[1197]"[1198].

Exact, oul lui Brahma fiind la gradul Ființei, chiar mai jos, ca principiu al Cosmogoniei, în Manifestarea informală.

"Cependant elle n'est qu'une avec Shiva, puisque la puissance de Shiva est Shakti. Elle en est l'aspect dynamique et actif[1199]"[1200] (exact vorbind *Șakti* e dinamică și nu activă). Asta iar nu merge la Principiul Suprem și Absolut; cel mult se poate identifica cu Perfecțiunea Activă (Khien[1201]) și Perfecțiunea Pasivă (Khuen[1202]).

Depășesc acestea Ființa? Greu de spus. Mai probabil că nu.

1188 *Śiva* — Principiul; *śakti* — Puterea sa; *Dào* — Calea; *Dé* — Virtutea, puterea ei de lucrare (sanscr./chin.)
1189 *Devī* — Zeița, Mama Universului (sanscr.) (vezi pagina 678)
1190 *śakti* — Puterea, energia divină în aspect feminin (sanscr.) (vezi pagina 696)
1191 Devi — Zeița, Mama Universului (sanscr.) (vezi pagina 678)
1192 *tantra* — scrierile tradiției *śākta* (sanscr.) (vezi pagina 702)
1193 *advaita* — doctrina non-dualității (sanscr.) (vezi pagina 671)
1194 Oul lui Brahma învăluindu-se în propria Maya.
1195 *ātmā* — Sinele; la origine, „suflul”, spirația (sanscr.) (vezi pagina 675)
1196 „oul lui Brahma acoperindu-se cu propria sa *māyā*” (fr.)
1197 Tantra, învățătura căii energiilor (sk.). (vezi pagina 702)
1198 energia, puterea divină (sk.) (vezi pagina 696)
1199 Totuși ea nu este decât una cu Șiva, pentru că puterea lui Șiva este Șakti. Ea îi este aspectul dinamic și activ.
1200 „Totuși ea nu este decât una cu Șiva, de vreme ce puterea lui Șiva este Șakti. Ea îi este aspectul dinamic și activ.” (fr.)
1201 *Qián* — hexagrama Cerului, Perfecțiunea activă (chin.) (vezi pagina 686)
1202 *Kūn* — hexagrama Pământului, Perfecțiunea pasivă (chin.) (vezi pagina 686)

3 iulie 1965

Saint Thomas d'Aquin: "Dans les premiers jours il importe de se lever de grand matin et de voir si la vigne est en fleurs[1203"1204].

Nu e vorba numai de un anotimp al anului, nici de unul al vieții ci de un moment etern, pe care Fiul Clipei îl poate suscita, evertua și descoperi în orice zi și în orice secundă a vieții sale. A o prinde din zbor, dar fără ezitări, infailibil, căci numai așa se lasă apropiată.

Doctrina Zen asimilează această descoperire cu Arta pictorului care nu admite repetitivul și a cărei trăsătură de penel trebuie să fie spontanee, abruptă, fulgurantă, adică complet autentică și originală.

A suscita în noi fulgurațiuni de această natură e arta mare a realizării spirituale, o artă care pune psihicul individual într-o stare de latență dar și de posibilitate, care solicită existențial fulgurațiunea venind din cer, și ploaia venind din nouri (amândouă simbolismele fiind valabile). Această artă de a te pune în pasivitate creatoare, în fond este cea mai mare activitate, pentru că cere suprimarea, netezirea tuturor asperităților, inegalităților, impulsiunilor ființei noastre.

[157 (161)]

Când răsare steaua deasupra ființei noastre, atunci în pasivitatea ei, în caverna ei răsare și floarea de lotus, care e Endogenia Nemuritorului în noi.

A atinge starea asta, înseamnă a atinge starea Naturii care fără să se gândească, fără să știe, ci prin simplă contenență germinează din ea pe Nemuritor.

"Et dans l'au-delà, donne alors la plénitude de ta lucidité perceptive[1205"1206] (e tocmai starea de receptivitate de care vorbeam mai sus, care e eminamente organică). Și tocmai acest criteriu al organicității o deosebește de imobilitățile obținute prin exerciții neînțelese de Yoga[1207] și care nu pot duce decât la torpoare și la inerție.

4 iulie 1965

"L'homme est à la fois le centre des quatre directions horizontales de l'espace et du ternaire vertical de la hiérarchie cosmique[1208"1209]; bineînțeles, în sensul care spunea Guénon că într-o succesiune indefinită, în orice punct te-ai așeza, împarți această succesiune, fie ea spațială, fie ea temporală, în două "jumătăți", și atunci, natural, orice punct este "centru", oricare ar fi el. cu condiția ca acolo să existe o "inițiativă" și o "libertate" în sensul unei posibilități de apreciere calitativă a "josului" și a "susului", care structurează toate

1203 În primele zile este important să te scoli dis-de-dimineață și să vezi dacă vița de vie e în floare.
1204 „În zilele dintâi se cuvine să te scoli dis-de-dimineață și să vezi dacă via este în floare.” (fr.)
1205 În lumea de dincolo, dă atunci plenitudinea lucidității tale perceptive.
1206 „Iar dincolo, dăruiește atunci plinătatea lucidității tale perceptive.” (fr.)
1207 *yoga* — „unire”, calea de realizare spirituală (sanscr.) (vezi pagina 706)
1208 Omul este în același timp centrul celor patru direcții orizontale ale spațiului și al ternarului vertical al ierarhiei cosmice.
1209 „Omul este deopotrivă centrul celor patru direcții orizontale ale spațiului și al ternarului vertical al ierarhiei cosmice.” (fr.)

direcțiile spațiului și ale timpului, printr-o dinamizare a cărei cauză sunt tocmai determinările calitative ale tuturor condițiunilor lumii, sau chiar ale Manifestării integrale.

Asta înseamnă, că nu poate fi "normă" în sensul spus mai sus, decât o ființă care ocupă un Punct central în locul unde este așezată, și că toate ființele din acel plan care nu sunt centrale, nu pot fi norme, nu pot avea un "inferior" și un "superior", o "dreaptă" și o "stângă", în sensul calitativ al acestor termeni.

Cu alte cuvinte, în planul nostru de existență, numai omul poate fi un "raportor" al Universului, celelalte ființe nu, din cauza lipsei lor de libertate și de inițiativă.

Mai este ceva: dacă o ființă necentrală într-o anumită stare de fire, nu poate fi un "raportor", și în acel plan și în planurile inferioare și superioare față de el, faptul poate avea și un aspect pozitiv. Forma unei ființe periferice este numele ei, e centralitatea ei. Forma ei este Atma[1210] ei. Și atunci dacă această ființă nu poate fi un "raportor" e din motivul "pozitiv" de data

[158 (162)]

asta, că ea fiind total centru chiar în aspectul ei exterior, nu poate ca "Atma"[1211] să mai aibă un Jos și un Sus, o Stângă sau o Dreaptă, căci e deasupra tuturor condițiilor.

5 iulie 1965

"Enfin la Musique, la plus immatérielle de tous les Arts[1212], est l'expression humaine de cette harmonie divine qui unit les accords terrestres au chant des sphères étoilées. C'est un puissant moyen d'ascèse, constamment associé par nos Pères au culte du grand Architecte de l'Univers, à qui nous demandons la grâce d'accéder un jour, par de là la Beauté des sons et la Force des rythmes, à la suprême Sagesse du Silence[1213]"[1214].

Muzica, pentru că e cea mai puțin materială din toate artele, e mai ales aptă pentru realizarea ascendentă, extatică prin natura ei. Bineînțeles nu trebuie sistematizat. Muzica, printr-o anumită concentrare, poate fi instrumentul și al unei coborâri a Spiritului. Totul depinde de percipient: dacă se pune într-o stare "entusiastă", dă elementelor individuale din el (deci pasive față de

1210 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

1211 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)

1212 În sfârșit Muzica, cea mai imaterială din toate Artele, este expresia umană a acestei armonii divine care unește acordurile terestre cu cântarea sferelor înstelate. Este un puternic mijloc de asceză, asociat în mod constant de Părinții noștri cu cultul Marelui Arhitect al Universului, căruia noi îi cerem grația de a pătrunde într-o zi, peste Frumusețea sunetelor și Forța ritmurilor, la suprema Înțelepciune a Tăcerii.

1213 „În sfârșit, Muzica, cea mai imaterială dintre toate Artele, este expresia omenească a acelei armonii divine care leagă acordurile pământești de cântul sferelor înstelate. Este un puternic mijloc de asceză, pururi asociat de Părinții noștri cultului marelui Arhitect al Universului, de la care cerem harul de a ajunge într-o zi, dincolo de Frumusețea sunetelor și de Forța ritmurilor, la suprema Înțelepciune a Tăcerii.” (fr.)

1214 „În sfârșit Muzica, cea mai imaterială dintre toate Artele, este expresia omenească a acelei armonii divine care unește acordurile pământești cu cântul sferelor înstelate. Este un puternic mijloc de asceză, legat necontenit de Părinții noștri de cultul Marelui Arhitect al Universului, de la care cerem harul de a ajunge într-o zi, dincolo de Frumusețea sunetelor și de Forța ritmurilor, la suprema Înțelepciune a Tăcerii.” (fr.)

Principiu) un caracter momentan "activ" printr-o mutațiune de Atribute, Cerul devenind momentan, și bine-înțeles simbolic, "pasiv". Asta e pentru realizarea ascendentă.

Dacă se pune într-o stare de receptivitate, deci pasivă, adică în starea care e normală a individualității lui, atunci Armonia Sferelor e descendentă și se "înserează" în el.

Arta regală consistă probabil în alternanța acestor două perspective, periodic dar nu mecanic.

Interesantă expresia de "Sfere înstelate". În lumea noastră, Armonia se manifestă succesiv, adică în temporal; în "Armonia Sferelor" ea este "spațializată", ceea ce e conform cu "Norma" Eternității. Suntem în Imuabil, în Tăcerea Ultimă unde totul se "fixează" în sensul alchimic al cuvântului (de aceea operația trebuie întovărășită de o "disoluție" a elementului substanțial al operațiunii, adică individualitatea noastră).

Încă o implicație curioasă: sentimentul de armonie, în lumea noastră, produs de suporturi spațiale (un peisaj, un obiect, o ființă) este superior sentimentului de armonie, provocat de muzică. Paradoxal, dar logic așa.

6 iulie 1965

"L'homme est le Calumet qui unit tous les êtres dans une seule oraison, ou encore[1215], il est le Feu central qui marque le milieu du monde, ou, il est ce qui revient au même, la braise du[1216]

[159 (163)]

Calumet qui transmue le tabac en fumée ou la Terre en Ciel[1217]. L'homme est ainsi deux fois "au milieu", d'abord sur le plan horizontal et en tant qu'intelligence et porte-parole de toutes les créatures terrestres - et fragmentaires par rapport à lui - et ensuite sur l'axe vertical, en tant que médiateur: en lui se rencontrent la Terre et le Ciel, et, en même temps, se synthétisent les possibillitées essentielles de son plan d'existence[1218]"[1219].

1215 „Omul este Calumetul care unește toate ființele într-o singură rugăciune, sau încă, el este Focul central care însemnează mijlocul lumii, sau — ceea ce vine la același lucru — jarul din...” (fr.)

1216 „Omul este Calumetul care unește toate ființele într-o singură rugăciune, sau încă, el este Focul central care însemnează mijlocul lumii, ori, ceea ce revine la același lucru, jarul...” (fr.)

1217 Omul este Calumetul (pipa) care unește toate ființele într-o singură rugăciune, sau încă, este Focul central care marchează centrul lumii, sau este, ceea ce e același lucru, jarul din Calumet ce transmută tutunul în fum sau Pământul în Cer. Omul este astfel de două ori „centru”, mai întâi pe plan orizontal ca inteligență și purtător de cuvânt al tuturor creaturilor terestre, și fragmentare în raport cu el, și apoi pe axul vertical, ca mediator: în el se întâlnesc Pământul și Cerul și, în același timp, se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.

1218 „...Calumetul care preface tutunul în fum, sau Pământul în Cer. Omul este astfel de două ori «la mijloc»: mai întâi pe planul orizontal, ca inteligență și purtător de cuvânt al tuturor făpturilor pământești — fragmentare față de el — și apoi pe axa verticală, ca mijlocitor: în el se întâlnesc Pământul și Cerul și, totodată, se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

1219 „...Calumetului care preschimbă tutunul în fum, ori Pământul în Cer. Omul este astfel de două ori «la mijloc»: întâi pe planul orizontal, ca inteligență și purtător de cuvânt al tuturor făpturilor pământești – fragmentare față de el – și apoi pe axa verticală, ca mijlocitor: în el se întâlnesc Pământul și Cerul și, totodată, se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

"La raison suffisante de l'homme, c'est d'être au milieu[1220]; c'est de dépasser la matière en s'y trouvant et de réaliser la lumière, le Ciel, à partir de ce niveau intermédiaire[1221]". Il est vrai que les autres créatures participent elles aussi à la vie, mais l'homme les synthétise: il porte en lui toute vie et devient aussi le porte-parole de toute vie[1222], l'ax vertical où la vie débouche sur l'esprit et où elle devient esprit. Dans toutes les créatures terrestres, la froide inertie de la matière devient chaleur, mais dans l'homme seul la chaleur devient lumière[1223]".

7 iulie 1965

Omul e central în starea lui de fire. E curios însă că pentru a i se indica funcțiunea de mediator se întrebuințează simboluri non-umane. Așa în tradiția Indienilor din America de Nord: "l'homme est le Calumet qui unit tous les êtres dans une seule oraison[1224]".

Rațiunea este că Simbolul non-uman, e Atma[1225], metafizic, în forma lui, în exterioritatea lui, pe când omul este în interioritatea lui. Exterior, și în mod obișnuit, în viața curentă, nu se vede caracterul sacrificial al omului decât în momentele rituale: sacrificiul e pur interior. Pe când oficiul sacrificial al Calumetului sare cât colo în ochi, este incontestabil. Necesi-tatea pentru noi de a ne servi pentru cele mai înalte acte, de obiectele cele mai periferice față de noi. De aici, poezia sacră a îndepărtărilor, poezia trecutului care imobilizează timpul, efectul eminamente exaltant în sensul tehnic al cuvântului, nirvanic[1226], al peisagiilor vaste și îndepărtării. Omul își găsește centralitatea lui în lucrurile cele mai îndepărtate, inaccesibile ale lumii noastre. Teoria Erosului cosmogonic a lui Klages: "der Kosmogonische Eros, ist ein Eros des Fernes[1227]"[1228].

Care este misiunea omului care oficiază ritul Calumetului?

Să unească prin concentrarea mintală "fumurile" nevăzute ale întregii ambianțe, în fumul sacrificial și vizibil care se ridică

1220 „Rațiunea suficientă a omului este aceea de a fi la mijloc; de a depăși materia aflându-se în ea și de a înfăptui lumina, Cerul, pornind de la acest nivel intermediar.” (fr.)

1221 „el poartă în sine toată viața și devine totodată purtătorul de cuvânt al întregii vieți, axa verticală unde viața se deschide spre spirit și unde ea devine spirit. În toate făpturile pământești, rece inerția materiei devine căldură, dar numai în om căldura devine lumină.” (fr.)

1222 „Rațiunea suficientă a omului este de a fi la mijloc; de a depăși materia aflându-se în ea și de a realiza lumina, Cerul, pornind de la acest nivel intermediar.” (fr.)

1223 „el poartă în sine toată viața și devine totodată purtătorul de cuvânt al întregii vieți, axa verticală unde viața răzbate în spirit și unde devine spirit. În toate făpturile pământești, inerția rece a materiei devine căldură, dar numai în om căldura devine lumină.” (fr.)

1224 „omul este Calumetul care unește toate ființele într-o singură rugăciune” (fr.)

1225 Eros Kosmogonic este un Eros al Depărtării.

1226 de la *nirvāṇa* — ținând de stingerea desăvârșită (sanscr.) (vezi pagina 692)

1227 „Erosul cosmogonic este un Eros al depărtării.” (germ.)

1228 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

VOLUMUL I

Însemnări inițiatice

Partea întâi · februarie – decembrie 1965

VASILE
LOVINESCU

însemnări inițiatice

EDITURA ROSMARIN

[160 (164)]

din Calumet și care transformă o substanță grosieră, tabacul, în una subtilă și ascendentă, fumul.

Se creiază astfel o amiciție între om și ambianță, o solidaritate, un schimb de bune oficii. Nici o particulă din ființa noastră nu rămâne neafectată de acest schimb, nici cel mai mic atom din natură nu rămâne neevertuat de "ordinul" central al omului care-l domină și-l mântuiește.

8 iulie 1965

Hindușii simbolizează Ignoranța prin expresia "a lua o frânghie drept un șarpe" deci o falsă imputațiune, dar a lua o frânghie drept o frânghie nu e tot așa de iluzoriu, căci existența unei frânghii e inconceptibilă fără aceea a Marelui Șarpe?

În realitate, șarpele din prima propoziție nu e același cu Șarpele din a doua, căci cel dintâi e o simplă specificare, pe când al doilea e Prototipul. Propoziția vedantină[12] nu s-ar putea lărgi astfel?: "a lua o frânghie drept un șarpe, în loc de a o lua ca o specificare a Marelui Șarpe" căci e imposibil să atribui Vedantinilor[34] un gând ca acesta: "a lua o frânghie drept un șarpe în loc de a o lua drept o frânghie", căci aceasta ar însemna să crezi că frânghia își are rațiunea suficientă în ea însăși. Fraza în ea însăși, arată eroarea falsei imputațiuni, dar a arăta că fals s-a atribuit frânghiei calitatea de șarpe nu e decât jumătatea drumului. Trebuie să arăți că și atribuirea șarpelui calitatea de șarpe și frânghiei calitatea de frânghie sunt și ele false imputațiuni.

Formula vedantină restabilește cel mult principiul de identitate: A e A, deci A nu e B. Mai rămâne că și A e A e o realitate relativă și că această identitate dispare și se topește în adevărata Identitate Metafizică! Eheieh așer Eheieh.[5]

În concluzie: avem mai mult de-a face cu o formulă având o valoare metodică decât metafizică.

Falsa imputațiune e un grad relativ al Ignoranței, nu e Ignoranța totală căci aceasta e identică cu tenebrele totale, cu Ininteligibilitatea lui Prakriti[6], or, la gradul acesta, oamenii rar ajung, afară de unele grade de cretinism congenital.

9 iulie 1965

"L'homme est la braise du Calumet qui transmue le tabac en fumée[7] et la terre en ciel[8]". Tehnica alchimică într-un rând.

---

1 de la *vedānta* — „sfârșitul Vedelor”, doctrina metafizică hindusă (sanscr.) (vezi pagina 704)

2 adepții *vedānta*-ei (sanscr.) (vezi pagina 704)

3 Vedantinilor — adepții vedānta-ei (sanscr.) (vezi pagina 704)

4 vedantină — de la vedānta — „sfârșitul Vedelor”, doctrina metafizică hindusă (sanscr.) (vezi pagina 704)

5 *ehyeh ašer ehyeh* — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14) [Ieșirea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 679)

6 *prakṛti* — Natura primordială, substanța nediferențiată (sanscr.) (vezi pagina 693)

7 „Omul este jarul Calumetului care preface tutunul în fum și pământul în cer.” (fr.)

8 „Omul este jarul Calumetului care preschimbă tutunul în fum și pământul în cer.” (fr.)

[161 (165)]

Toată ființa noastră grosieră și subtilă trebuie transformată în fum prin foc și suflu. Asta se obține prin transpunerea senzațiilor noastre și obscurităților noastre în autosimțire subtilă.

A-ți transforma întreaga ființă într-o masă vibratorie de autosimțire prin suflu, (prin afinarea suflului) apoi transformarea acestui suflu și a masei vibratorii pe care a pătruns-o și a evertuat-o toată, în jar, din care se ridică, sacrificial jarul spre Universal.

Toate acestea nu sunt în fond decât o dezvoltare, aș îndrăzni să scriu o explicitare a unei vibrațiuni inițiale, pe care Paracelsus o numește Gemüt[9] și care în fond nu este decât o vibrațiune a Verbului primordial, care tocmai pentru că nu este de origine spațială, poate fi detectată și evertuată în orice punct spațial al ființei noastre, căci în orice punct al lui spațiul se depășește pe el însuși iar tehnica asta sacrificială a transformării ființei noastre în fum și suflu, nu are în ultimă analiză alt scop, decât a crea un mediu bun de propagare, bun conducător, al vibrațiunii inițiale de care vorbeam, și care, dacă nu-l găsește, se înmlăștește la prima ei expansiune, în mlaștinile inerției ființei noastre, tamasică[10] în mod natural.

Căci aceasta e totul: integrarea în Vortexul Sferic Universal, prin transformarea noastră mai mult sau mai puțin bine reușită într-un Vortex de Vibrațiuni, deocamdată de natură fizică, apoi subtilă, integrarea morfismului nostru în Morfismul Universal.

La asta toate tehnicile duc.

10 iulie 1965

"L'homme est ainsi deux fois "au milieu"[11], d'abord sur le plan horizontal et en tant qu'Intelligence et porte-parole de toutes les créatures terrestres [12]"...

Este o discontinuitate între om și celelalte creaturi pământești prin faptul că el singur are intelectul; aceeași discontinuitate ca și între toate punctele cercului și centrul lui: asta e cu atât mai curios cu cât planul orizontal e prin excelență acel al continuității și al comunei măsuri, dar și aici e o aplicare a analogiei în sens invers.

"... et fragmentaires par rapport à lui [13]", și prin faptul acestei fragmentări, participând la Inteligență cu totul sub alte moduri decât ale lui, moduri care le face incapabile să participe central la funcțiunea de guvernământ a lumii și a planului orizontal de existență în care se află. Chiar dacă uneori ființele periferice

9 *Gemüt* — „firea lăuntrică”, sufletul adânc (germ.) (vezi pagina 681)

10 de la *tamas* — ținând de calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 702)

11 „Omul este astfel de două ori «la mijloc»: mai întâi pe planul orizontal și ca Inteligență și purtător de cuvânt al tuturor făpturilor pământești...” (fr.)

12 „Omul este astfel de două ori «la mijloc»: întâi pe planul orizontal și ca Inteligență și purtător de cuvânt al tuturor făpturilor pământești.” (fr.)

13 „...și fragmentare față de el.” (fr.)

[162 (166)]

reprezintă aspecte mult mai sublime ale Intelectului decât omul, asta nu face întru nimic pe un vultur, pe un leu sau un munte apt să regenteze lumea, lucru care cere stăpânirea și a modului sintetic și a modului analitic al Inteligenței.

Revenind la text: pe axa verticală, "en tant que médiateur en lui se rencontrent la Terre et le Ciel[14] et en même temps se synthétisent les possibilitées essentielles de son plan d'existence[15]", e de remarcat, mai întâi, spre deosebire de planul orizontal, că există o continuitate, o comună măsură între toate punctele axei verticale, ceea ce face mediațiunea posibilă (pe planul orizontal are numai o regentare); toate punctele axei, inferioare și superioare sunt centrale în planul de fire în care se află și prin ele se face legătura între diferitele domenii de fire.

O completă mediațiune a omului pe planul orizontal nu e posibilă decât într-o stare paradisiacă. Într-o lume decăzută ca a noastră, această mediațiune sintetică nu e posibilă decât simbolic, pe când pe Axa verticală, e un veșnic Paradis[16]; acolo funcțiunea de sintetizator și de mediator e eternă și deplin efectivă.

Echivalența de plenitudine și de efectivitate pe planul orizontal, nu poate fi atinsă decât prin realizarea efectivă de către om a Crucii cu trei dimensiuni, a Vortexului Sferic Universal, care e plenitudinea realizării spirituale, deci Mokșa[1718].

11 iulie 1965

Ceea ce face realitatea lucrurilor nu e cum s-ar putea crede la început, o chintesență a lor. Aceasta propriu zis, ar fi mai degrabă, posibilitățile acestor lucruri în Informal sau chiar non-manifestare.

S-ar putea mai bine spune, că ceea ce face realitatea lucrurilor e mai întâi, firește, Dumnezeu. Dar chestiunea e mai nuanțată, mai tehnică. Ceea ce face realitatea lucrurilor, e o fluență, samsara[1920], Maya[21],[22] nu privită de data asta ca o iluzie, ci ca un substrat indistinct al lucrurilor, ca Șakti[23] a Creatorului și a Atotputernicului. Și atunci e firesc, să privești această scurgere universală, indistinctă, deci isotopă și omogenă, în nemodificarea ei primă, s-o privești ca

14 „ca mijlocitor: în el se întâlnesc Pământul și Cerul și, totodată, se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

15 „ca mijlocitor, în el se întâlnesc Pământul și Cerul și totodată se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

16 (subliniere a autorului)

17 *mokșa* — Eliberarea, desprinderea desăvârșită (sanscr.) (vezi pagina 690)

18 mokșa — mokșa (sanscr., „dezlegare”) — Eliberarea, desprinderea desăvârșită de orice condiționare; scopul ultim al tuturor căilor hinduse. (vezi pagina 690)

19 *saṃsāra* — curgerea neîncetată a existenței; *māyā* — puterea divină de manifestare (sanscr.)

20 *śakti* — Puterea, energia divină în aspect feminin (sanscr.) (vezi pagina 696)

21 ansamblul manifestării; curgerea lucrurilor; devenirea (vezi pagina 697)

22 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

23 samsara — saṃsāra (sanscr., „curgere împreună”) — Înlănțuirea nașterilor și a morților, curgerea neîncetată a existenței condiționate. (vezi pagina 697)

identică cu Vortexul Sferic Universal, care e incontestabil substratumul, ce face realitatea lucrurilor.

Dar Vortexul privit în Principiul și Finalitatea lui, adică în Punctul de unde se răsfrânge și unde se întoarce e Calea, Tao-[24]

[163 (167)]

ul, după care toate lucrurile merg spre desăvârșirea lor; și aici putem vedea aspectul cel mai transcendent, cel mai pozitiv al lui Shakti,[25] aspect în care caracterul de iluzie e complet înlăturat și se transformă în determinațiune negativă, simbol unic posibil al Non-Manifestatului.

Dacă te resimți în toată ființa ta unificată ca o scurgere imobilă, ca Apa Sâmbetei, atunci în mod automat și ca reacțiune normală, deasupra acestei Ape inelare, se coboară și se plimbă Suflul Divin, și atunci încep "miracula rei Unius[26]"[27]. Amin.

12 iulie 1965

În ce privește exercițiul Imaginației, "un instant suffit puisque sur ce plan, le temps n'existe pas[28]"[29].

Asta înseamnă: 1) că adevărata imaginație nu e mobilă, nu derulează în imaginație un film, ci se concentrează pe Prototipurile, jumătate subtile, jumătate informale, adică în partea superioară a subtilului, unde trebuiesc percepute Miturile eterne; 2) dacă o clipă e suficientă, însemnează că în primul rând și înainte de toate, e vorba de o fecundare, și nu de o beție a sufletului, ceea ce iar scoate din cauză, devergondajul imaginativ al omenirii căzute.

Or, cu puțin exercițiu, această discriminare între cele două feluri de imaginație, e relativ ușor de făcut. Imediat resimți, fără riscuri prea mari de iluzie, dacă e vorba de un aperçu[3031] autentic, subit, creator, sau o beție declanșată de mijloace vulgare. Ceea ce deosebește un asemenea *aperçu* este că totdeauna-i întovărășit de un étonnement[32],[33] de o răpire, de un transport, de o pierdere a simțului gravitației, rămânând numai ceva aerian și creator. Și înțeleg cum în acest mod urma rămasă e indelebilă, și cum s-a creat în inimă, în suflet, în inteligență un germen care se va dezvolta tot așa necesar ca și un germen vegetal.

Cât va dura această desvoltare, această perfectare? Asta nu ne aparține să o știm, e secretul lui Dumnezeu și al Îngerului Său din noi.

---

24 *Dào* — „Calea” (chin.) (vezi pagina 702)
25 *śakti* — Puterea, energia divină (sanscr.) (vezi pagina 699)
26 Miracolele lucrului unic.
27 „minunile Lucrului Unic” (lat.; *Tabula Smaragdina*) (vezi pagina 690)
28 O clipă e deajuns pentru că pe acest plan, timpul nu există.
29 „o clipă este de ajuns, de vreme ce pe acest plan timpul nu există.” (fr.)
30 „întrezărire”, licărire bruscă de înțelegere (fr.) (vezi pagina 674)
31 „uimire”, mirare (fr.) (vezi pagina 706)
32 étonnement — „uimire”, mirare (fr.) (vezi pagina 706)
33 aperçu — (fr.) — Întrezărire, licărire bruscă de înțelegere, înaintea oricărei desfășurări discursive. (vezi pagina 674)

E o realizare virtuală și cu cât e mai instantanee, cu atât e mai autentică și mai vitală și desvoltarea ei e mai asigurată. Căci, ceea ce e virtual trebuie necesarmente să devină efectiv; noi trebuie să-i oferim garanțiile de pasivitate purificată, calitățile oricărui humus generos. Asta înseamnă că elementul

[164 (168)]

discursiv n-are a interveni, pentru că ar încurca lucrurile; nu trebuie turburată întunecimea necesară humusului, a lui Prakriti[34] Primordială. Cel mult, o luciditate asupra intenției, asupra direcției și finalității acestui procesus vital.

13 iulie 1965

Probațiunile inițiatice sunt organice deoarece intervin pentru purificarea (care implică transmutarea) elementelor deficiente, izolate, neexpresive din ființa individuală.

O simplă întrebare: aceste probațiuni care sunt teribile când sunt lăsate pe seama cosmosului și a ambianței (diferitele călătorii ale lui Ullysse), nu s-ar putea chintesența simbolic prin intervenția unei lucidități umane, luciditate care lipsește deobicei Ambianței? Căci, ceea ce trebuie bine reținut, e că simbolic nu înseamnă virtual. În felul acesta, un pelerinaj pe labirintul de pe dalajul unei catedrale, nu simbolizează virtual, ci este simbolizând pelerinajul la Ierusalim. S-ar părea în primul moment că e o abilitate, o sustragere ingenioasă la ceea ce are mai dur o probațiune, ca diferitele "întreceri" între Dănilă Prepeleac și Dracul, dar necesitatea lucidității la fiecare moment, la fiecare gest, la fiecare vorbă, nu e mai crudă decât toate pățaniile și încercările lui Făt-Frumos, luate în sensul literal (ceea ce nu e cazul)? O adevărată tortură chinezească, și nu se poate întrebuința o expresie mai justă, căci e o adevărată disciplină taoistă[35].

Când Dănilă pune pe Drac să înconjoare iazul cu calul în spate, el afirmând că face mai mult, luându-l între picioare, adică înconjurând iazul călare, face o treabă mult mai mare în mod real, căci intervine cu elementul de inteligență, complet inaccesibil diavolului, cu o știință minunată a balanțelor, cu o discriminare infailibilă între cantitativ și calitativ. Dar, se va spune, lipsește intensitatea psihică, care singură e catartică. Însă luciditatea aceasta de fiecare clipă, face cât toate intensitățile de natură pasională, căci cere o concentrare nemaiauzită. Dealtminteri, intensitatea pasională a psihicului, lăsată în voia ei și neîntovărășită de luciditate, duce la catastrofă; pentru a te convinge de asta, e suficient să vezi care e terminusul[36] carierii pătimașilor, în lumea asta și în cealaltă.

34 *prakṛti* — Natura primordială, substanța nediferențiată (sanscr.) (vezi pagina 693)
35 de la *Dào* — ținând de tradiția taoistă (chin.) (vezi pagina 702)
36 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

14 iulie 1965

"En lui se rencontrent la Terre et le Ciel[37], et en même temps se synthétisent les possibilitées essentielles de son plan d'existence[38]".

[165 (169)]

Deci pentru amploare "rassembler ce qui est épars[39]" printr-o acțiune care e mai întâi eclectică apoi în ultimele faze sintetică (în loc de eclectic ar fi mai bun termenul de distinctiv), tocmai ca fenomenul de nutriție să fie întâi ingurgitare, apoi mistuire.

Pe axul vertical există numai hierogamia Cerului și a Pământului, care de la sine se reped unul în altul, pe când la "*rassembler ce qui est épars*" elementele împrăștiate trebuie oarecum adunate și prin violență fizică, prinse cu arcanul. Deci, sub pretextul metafizic, nu trebuie neglijate mijloacele fizice și psihice violente.

"La raison suffisante de l'homme, c'est d'être au milieu; c'est de dépasser la matière en s'y trouvant et de réaliser la lumière, le Ciel à partir de ce niveau intermédiaire[40]"[41] (intermediar, bineînțeles, ca plan de referință, nu o centralitate macrocosmică).

Deci e un proces alchimic; a depăși materia rămânând în ea, stând în ea, înseamnă s-o transmuți, prin focul vital, omul fiind Athanorul. Asta e prima fază a operațiunii; realizezi întâi în Athanor o materie "rectificată", demnă de a deveni un receptacol pasiv, o "materie primă" permeabilă, capabilă să se lase infuzată de o lumină cerească, cu care unindu-se în simbioză, creează "miracula rei unius[42][43]".

Sunt și mijloace de a realiza acest miracol, sau mai bine zis de a-i crea condițiunile de realizare, de jos în sus, din afară înăuntru. Dar cel mai sigur mijloc este fixațiunea, concentrarea corăbierului pe o stea polară imuabilă care este nu numai deasupra lumii noastre, dar chiar deasupra Cerului și Pământului. Atunci totul se ordonează de la sine cu o armonie, o hierarhie, ca aceea a Thebei, suscitată "evertuată" de lira lui Amphion.

---

37 „În el se întâlnesc Pământul și Cerul și, totodată, se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

38 „În el se întâlnesc Pământul și Cerul și totodată se sintetizează posibilitățile esențiale ale planului său de existență.” (fr.)

39 „a aduna ceea ce este risipit” (fr.) — deviza alchimică și masonică a reunirii

40 Rațiunea suficientă a omului este să fie în mijloc; este să depășească materia găsindu-se în ea și să realizeze lumina, Cerul, plecând de la acest nivel intermediar.

41 „Rațiunea suficientă a omului este aceea de a fi la mijloc; de a depăși materia aflându-se în ea și de a înfăptui lumina, Cerul, pornind de la acest nivel intermediar.” (fr.)

42 „minunile Lucrului Unic” (lat.; *Tabula Smaragdina*) (vezi pagina 690)

43 miracula rei unius — minunea lucrului unic (lat.) (vezi pagina 690)

15 iulie 1965

"Il est vrai que les autres créatures participent elles aussi à la vie, mais l'homme les, synthétise: il porte en lui toute vie et devient ainsi le porte-parole de toute vie[44]"[45].

E remarcabilă observația că sinteza vieții e identică cu verbul; o viață periferică e numai un morfism al verbului. Sinteza vieții, ca orice sinteză dealtminteri nu e posibilă decât ca o centralitate, ca o quintesență; or această centralitate se realizează în punctul unde Axul Vertical se intersectează cu

[166 (170)]

planul orizontal. Cu alte cuvinte: punctul central e sinteza Vieții; este și locul natural al ființei care regentează un anumit plan de fire; în planul nostru omul, fiind purtătorul de cuvânt al Vieții este și Verbul. De aici: Eu sunt Calea, Viața și Adevărul. Christos ca Omul Universal e Calea pentru că e identic cu Axul Vertical; pe de altă parte aduce la punctul central unde se află toate căile orizontale ale stării, ca spițele unei roți; e Viața pentru că prin El ca Centru se distribuie Viața pe planul nostru de existență, și la care ființele necentrale din planul nostru de fire nu participă decât prin delegațiune, prin împrumut, mai exact exprimându-ne; e Adevărul, pentru că Adevărul nu se poate exprima, și deveni Normă a lumii noastre decât prin canalul Axei care leagă prin centrul lor toate stările de fire, prin Cale și prin acel care s-a identificat cu Calea.

Numai sinteza vieții se poate identifica cu Verbul, nu analiza, trăirea distinctivă. Aici e condamnarea tradițională a oricărui fel de existențialism, căci *intensitatea nu aduce extincțiunea ci hipertrofia* adică exact contrariul obiectului căutat. Extincțiunea se obține prin concentrare, samadhi[46][47], pe principiul imediat generator al planului în care se află morfismul care trebuie topit, stins, sau, dacă lucrul este accesibil discipolului, concentrarea pe un plan informal, chiar pe Principiul Suprem, care sunt cauze imediate ale Formalului.

Existențialismul aduce cu el o sleire, o epuizare a omului care îl practică și-l cultivă, care este un reflex inversat și infernal al Extincțiunii, Fana[48], Nirvana[49][50].

16 iulie 1965

Într-o lume normală, este un schimb de bune procedee între Centru și periferie; adică o alternanță de solve[51] și coagula,[52] plecând de la centru spre circumferință. În lumea noastră, omul oferă ființelor periferice din starea lui,

---

44 Este adevărat că celelalte creaturi participă și ele la viață, dar omul le sintetizează: el poartă în el orice viață și devine astfel mesagerul oricărei vieți.

45 „Este adevărat că și celelalte făpturi iau parte la viață, dar omul le sintetizează: el poartă în sine toată viața și devine astfel purtătorul de cuvânt al întregii vieți.” (fr.)

46 *samādhi* — concentrarea desăvârșită, identificarea contemplativă (sanscr.) (vezi pagina 696)

47 samadhi — concentrarea desăvârșită, identificarea contemplativă (sanscr.) (vezi pagina 696)

48 *fanā'* — stingerea individualului în Principiu (ar.); *nirvāṇa* — Stingerea (sanscr.)

49 extincție (arb.) (vezi pagina 680)

50 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)

51 „dizolvă” (lat.; prima jumătate a devizei alchimice) (vezi pagina 700)

52 „coagulează” (lat.; a doua jumătate a devizei alchimice) (vezi pagina 677)

nume, consistență și normă; în schimb primește de la ele o imagine exteriorizată a propriului lui centru, a propriului lui Atma[53].

De aceea, se poate spune că Îngerii, care și ei sunt excentrici față de om (de lumea acestuia mai ales), se manifestă mai firesc prin marile manifestări pozitive ale lumii noastre, decât prin om: munții, arborii, cristalele, animalele nobile sau sgomotele mărețe al Naturii, fie chiar murmurele, suflurile, ca acela de ex. pe care l-a auzit Ilie.

[167 (171)]

"L'Axe vertical où la vie débouche sur l'esprit et où elle devient esprit[54]"[55].

Act suprem de transmutație alchimică, pe care omul îl poate opera în orice clipă, când își ridică fața spre Cer și devine o axă verticală; dintr-un punct al Axei verticale procedează prin expansiune o stare de fire care-și primește toate caracteristicile, toate condițiunile de la El, ce le cuprinde în indistincțiune. Asta prin expirul Principiului în Manifestare. Nu este deci natural să deduci, că în procesul invers, expirul Manifestării în Principiu, mersul e același dar în sens invers?

În starea de manifestare obișnuită, centrul, adică Axul vertical care trece prin el, e difuz în plan, conștiința lui e obnubilată, sau, el moare simbolic și sacrificial, pentru ca planul să se manifeste.

În cazul când conștiința Axei verticale, amintirea ei se redeșteaptă în om, planul orizontal moare, cel puțin simbolic, și se produce în el, se evertuează în el, curentele care duc planul la rezorbire în origina lui. Practic vorbind, este deajuns ca omul să aibă mai mult sau mai puțin continuu conștiința acestei verticalități, pentru ca să se producă această transmutațiune a Vieții în Spirit de care vorbește Schuon.

Totul deci e în funcțiune de conștiență, de intenție, de luciditate. E deajuns ca noi să dăm impulsul, pentru ca Spiritul să ducă procesul spre bun sfârșit fără să mai fie nevoie, ca noi să cunoaștem fazele acestei transmutațiuni, ale cărei etape sunt asigurate chiar de organicitatea procesului de transmutațiune.

17 iulie 1965

"Dans toutes les créatures terrestres, la froide inertie de la matière devient chaleur, mais dans l'homme seul la chaleur devient lumière[56]"[57].

Această lumină e Intelectul, Adevărul din fraza christică.

Animalele sunt însuflețite prin căldură, și căldura e specificul vieții animale; elementul lumină nu-i este absolut necesar.

Când îl găsim, în primul rând la om, este un cadou al zeilor, netrebuincios în sensul definitoriu al cuvântului, în lumea noastră. Este un mesagiu al lumii

53 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)

54 Axa verticală pe unde viața pătrunde în spirit și unde devine spirit.

55 „Axa verticală unde viața se deschide spre spirit și unde ea devine spirit.” (fr.)

56 În toate creaturile pământești, inerția rece a materiei devine căldură, dar numai în om singur căldura devine lumină.

57 „În toate făpturile pământești, rece inerția materiei devine căldură, dar numai în om căldura devine lumină.” (fr.)

de dincolo, o urmă a sferelor cerești în lumea noastră; dacă percepem în noi și în jurul nostru această lumină, găsim calea strâmtă care ne poate duce dincolo de barzakh[58].

[168 (172)]

Transmutațiunea căldurii în lumină e și ea un fenomen alchimic și pentru asta trebuie împlinite următoarele: trebuie mai întâi egalizată, netezită căldura, cu alte cuvinte, sustrasă inegalităților ei, excrescențelor pe care le formează când, sub formă de pasiuni, e solicitată de obiecte precise, care o solicită. Dar, nu e atâta vorba, de a te sustrage pasiunilor, asta vine într-o fază ulterioară, cât de actualizarea, sculptarea pasiunilor, în recipiente bine precizate, în hipertrofii care devenite obișnuite, devin excrescențe, pe care cu greu le mai poate cineva disolva. A sustrage deci, în primul rând pasiunile solicitărilor imaginației și a nu mai permite imaginației să se specifice în imagini precise, asta în principal printr-o disociere a eului, de activitatea simțurilor.

Pasionalitatea din noi, nesolicitată de obiecte din afară, devine o materie primă purificată prin faptul însuși al neactivității ei, și aptă de a fi substanța unui element esențial, care e de natura Luminii intelectuale.

18 iulie 1965

"Les créatures inférieures sont fragmentaires; mais elles n'ont pas que cet aspect "accidentel" qui permet à l'homme de les tuer et de s'en nourir[59]"[60].

Acest caracter fragmentar, creaturile inferioare îl au numai în măsura în care sunt privite prin prisma omului, și a centralității lui. Și cum omul e în stare "individuală", sau "formală" aici, se poate vedea cât de mărginită, exterioară și relativă poate fi această perspectivă. Căci în starea lui actuală, în limitațiunile teribile care îl grevează astăzi, omul nu vede în animale decât proiectările, exteriorizările pasiunilor lui. Și ele sunt, mai bine zis, devin ceea ce omul poate să vadă în ele acum. Dar e ușor să-ți dai seamă ce infernal scurt circuit se produce; omul vede în animale și vegetale pasionalitățile lui; ele devin atare din cauza locului central pe care îl are încă omul în lumea lui, deși nedemn și devenit tiran. Privite astfel, omul le asimilează vital și prin asta își mărește propriul lui potențial de pasiune, și cu acest potențial mărit, omul consideră din nou animalele și se hrănește din ele!

Se mai poate deci, se pune întrebarea, ca omul să se prevaleze de permisiunea lui Dumnezeu de a se hrăni din animale? Pentru ca lucrul să fie posibil iată condițiunile care se cer: mai întâi, omul să-și "reamintească" de această permi-

[169 (173)]

siune, să fie convins de caracterul ei indispensabil, ceea ce implică recunoașterea existenței lui Dumnezeu, cu tot ce asta atrage după dânsa, adică

58 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două stări (ar.) (vezi pagina 676)

59 Creaturile inferioare sunt fragmentare; dar ele nu au numai acest aspect accidental care îngăduie omului să le ucidă și să se hrănească cu ele.

60 „Făpturile inferioare sunt fragmentare; dar ele nu au doar acest aspect «accidental» care îi îngăduie omului să le ucidă și să se hrănească din ele.” (fr.)

trăirea într-un exoterism religios bine caracterizat; apoi conștiința caracterului simbolic al lumii exterioare, deci și al animalelor, cu alte cuvinte conștiința, că în realitate omul se hrănește din substanță divină, oferită lui printr-un sacrificiu. Acest sacrificiu al animalului, trebuie făcut cu credința (întovărășită de ritualul necesar, căci buna intenție *nu ajunge*) că animalul sacrificat este sustras focului samsarei[61] și integrat în prototipul lui angelic care este geniul speciei.

19 iulie 1965

"Les créatures périphériques ont aussi un aspect "essentiel" en vertu de leur symbolisme concret d'une part et de leur "antériorité" d'autre part[62"63].

Simbolismul concret de care vorbește Schuon, și care este și esențial (aproape o "contradictio in terminis"[64]) constă în faptul că, din cauza caracterului lor periferic, și Principiului lor, "Atma[65]" lor e mai periferică în ele, adică exterioară și mai vizibilă și aici se aplică analogia în sens invers; ceea ce e exterior la ființele periferice e interior la om care e central. Pe de o parte analogia în sens direct: la omul "central", interior într-o anumită stare de fire, și centrul este "interior"; la ființele "exterioare" și centrul lor, Principiul lor e "exterior"; analogia în sens invers începe când se compară cele două feluri de ființă între ele.

Ce este "interioritatea" unei ființe periferice? Este ceva de natură substanțială și asta necesarmente, dacă "exterioritatea" lor e esențială.

Nimic nu poate fi în lumea noastră, care să nu fie un amestec, un dosaj de esență și substanță, "Formă" și "Materie" și ca atare și într-o ființă periferică, dacă "esența" ei e exterioară, și "substanța" ei trebuie să existe undeva, și nu-i rămâne alt loc, decât interioritatea acestei ființe.

La om e invers: interioritatea esenței lui, implică exterioritatea substanței respective, ceea ce e imediat perceptibil. Noi suntem făcuți din particularități, condiții, accidente. Or, esența nu poate avea accidente, ci numai substanța.

De aici, și propoziția inițială și fundamentală din "Yoga[66] Sutra[6768"69] a lui Patanjali: "Yoga citta-vritti[70] nirodah[7172]", "Yoga este

---

61 *saṃsāra* — curgerea neîncetată a existenței, roata nașterilor (sanscr.) (vezi pagina 697)

62 Creaturile periferice au și un aspect „esențial” datorită simbolismului lor concret pe de o parte și „anteriorității” lor pe de altă parte.

63 „Făpturile periferice au și ele un aspect «esențial», pe de o parte în virtutea simbolismului lor concret, pe de alta în virtutea «anteriorității» lor.” (fr.)

64 „contradicție în chiar termenii ei” (lat.) (vezi pagina 677)

65 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

66 *Yoga-sūtra* — aforismele de *yoga* ale lui Patañjali (sanscr.) (vezi pagina 706)

67 „Yoga este oprirea agitațiilor minții” (sanscr.; Patañjali, *Yoga-sūtra* I, 2) (vezi pagina 706)

68 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

69 Aforism, text aforistic (sk.). (vezi pagina 701)

70 Yoga citta-vritti nirodah — „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” (sk.). (vezi pagina 706)

71 citta-vritti — citta-vṛtti (sanscr.) — „Vârtejurile” mentalului: modificările, undele care tulbură suprafața conștiinței. (vezi pagina 677)

72 sutratma — sūtrātman (sanscr., „Sinele-fir”) — Sinele privit ca firul pe care sunt înșirate, ca mărgelele unui șirag, toate stările unei ființe și toate lumile. (vezi pagina 701)

suprimarea accidentelor, vârtejurilor mentale", cu alte cuvinte suprimarea accidentelor materiei mentale adică a substanțialității mentalului, care și el trebuie să aibă o esență și o substanță. E interesant că prin citta-vritti[73], Patanjali înțelege și pasionalitatea omului, pe când în Occident, mentalul și psihicul sunt considerate ca fiind două planuri distincte.

20 iulie 1965

"... crées avant l'homme, elles peuvent manifester quelque chose de l'Origine divine, et c'est cet aspect qui oblige parfois a les vénérer[74]"[75].

Omul prin centralitatea lui manifestă Principiul; de asemenea și prin Verticalitatea lui; dar pentru a percepe acest simbolism, trebuie să-l consideri ca o pură Schem[7677]ă (e curioasă coincidența cuvântului grec Schema[78] cu *Schem* ebraic); creaturile periferice se manifestă toate în sensul amploarei adică pe planul orizontal; omul de asemenea dacă nu e privit așa cum am spus mai sus, ceea ce chiar pentru tradiționaliști, e foarte greu și cere o concentrare, mai mult, un samadhi[79] continuu foarte greu de menținut.

Așadar, celelalte ființe de pe planul nostru, în afară de om se situează pe planul orizontal, în sensul amploarei; pe de altă parte, sunt anterioare omului și asta e ceva decisiv, de care trebuie să ținem seamă, când considerăm simbolismul lor.

Ca atare, ființele, creaturile periferice, manifestă mai degrabă Pleromul decât Principiul, mai degrabă Posibilitatea Infinită decât Principiul, cu toate că în realitate sunt identice. Și nu se pot deosebi decât într-un studiu analitic.

De aceea adorațiunea acestor ființe este perfect legitimă, dar nu e posibilă decât într-o umanitate cu un tawhid[80] suveran înăscut și care e oarecum spontan și firesc și nu mai are nevoie să fie explicitat, căci cela va de soi;[81] cu alte cuvinte, asta nu era posibil, decât în Yugele[8283] primordiale ale actualei omeniri, când totul era Semn, Fulgurațiune, Theofanie, pentru omul de atunci.

Am putea spune, că pentru restabilirea Echilibrului, Dumnezeu, în ultimele Lui Revelațiuni, a făcut Unitatea divină explicită și Unicitatea implicită, pe când în *Yugele* anterioare, Unicitatea, Homogeneitatea Naturii erau explicite și

---

73 *citta-vṛtti* — undele, modificările substanței mentale (sanscr.) (vezi pagina 677)

74 ... create înaintea omului, ele pot manifesta ceva din Origina divină, și acest aspect te obligă să te venerezi.

75 „...create înaintea omului, ele pot arăta ceva din Obârșia divină, și tocmai acest aspect obligă uneori la cinstirea lor.” (fr.)

76 *schêma* — „figură”, „formă”, „înfățișare” (gr.) (vezi pagina 698)

77 *šem* — „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

78 *samādhi* — concentrarea desăvârșită, identificarea contemplativă (sanscr.) (vezi pagina 696)

79 Schem — šem (ebr., „Nume”) — În Cabala, Numele divin, și îndeosebi Tetragrama. (vezi pagina 698)

80 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)

81 „se înțelege de la sine” (fr.)

82 *yuga* — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)

83 Yugele — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)

Unitatea implicită. Omul fiind conștient de centralitatea lui care era de la sine înțeleasă, nu avea nevoie să insiste asupra ei, și atunci

[171 (175)]

putea, fără primejdie, să pună accentul de gravitate al conștiinței lui pe Numele divine și pe Amploare.

21 iulie 1965

Homogeneitatea naturii e corolarul necesar al Cunoașterii Unității divine. În ciclii vechi, lucrul era ținut ca un suprem secret în sanctuare, pentru că difuzarea acestui secret ar fi obligat Sacerdoțiul să explice originea răului. Or, această explicație nu poate fi niciodată exoterică și toate tradițiile o prezintă sub o formă simbolică, mai ales tradițiile religioase.

În adevăr, singura explicație completă posibilă, e aceea care integrează Binele și Răul în Misericordia și Rigoarea divină care și ele sunt specificații la o lume anumită a lui Solve[84] și Coagula,[85] Expirul și Aspirul principial, Yin-Yang[86].

Asta e comprehensibil pentru o umanitate cu mari posibilități metafizice, înțelegând și intuind ușor Divinitatea impersonală. Totul se explică pentru o asemenea umanitate; totul este că prin conformitatea cu Infinitatea divină, care e aceea de a fi complet pasivă, receptivă față de ea, și de trăirea conform cu homogeneitatea Naturii, homogeneitate care e reflexul pe planul Manifestării a Infinității și a Unicității, omul se integra conștient ca o posibilitate în Posibilitatea Infinită. La asta se mai adăuga și avantajul că Țesutul cosmic era animat la punctele lui critice de Numele divine, care se personificau în zeități și aceste zeități, raportul continuu al omului cu ele, nu întunecau Transcendența divină ci o subliniau.

Când omenirea a decăzut și facultățile ei intelectuale s-au întunecat, Infinitatea divină și Homogeneitatea naturii au trebuit să devie ascunse, pentru că omul nu le mai putea concepe. A intervenit Dumnezeul Personal, care apare ca creator al lumii și al omului, deci într-o anumită măsură în comună măsură cu el, din cauza contractului dintre om și Dumnezeu: "Dumnezeu era necunoscut; a dorit să devie cunoscut" sau "Dumnezeu a creat lumea ca să-și manifeste Gloria", expresii toate simbolice și adevărate prin ceea ce simbolizează, dar care au dezavantajul de a pune între om și Principiu, o zonă de afectivitate, de concupiscibilitate care singură însă putea impresiona o umanitate devenită sentimentală.

22 iulie 1965

Care e deosebirea între a gândi în concepte și a gândi în simboluri? Conceptul e convențional, fie empiric, fie stabilit logic. Asta arată precaritatea lui ca valoare în sine și

84 „dizolvă” (lat.) (vezi pagina 700)
85 „coagulează” (lat.) (vezi pagina 677)
86 *yīn* — principiul pasiv; *yáng* — principiul activ (chin.) (vezi pagina 706)

demonstrativă (mai bine zis convingătoare), căci și empirismul și logica sunt precare, valorând pentru o foarte mică și neînsemnată parte a Realității.

Când logica ajunge la o constatare realmente interesantă în domeniul metafizicii, cauza este că pleacă de la premize care sunt în afară de ea, adică sunt intuiții intelectuale. În cazul acesta logica e un simplu instrument tautologic, stabilind implicații, și mai ales stabilind identitatea esențială și dependența implicațiunii față de premiza existențială sau metafizică de la care a plecat. Și aici se vede valoarea relativă a logicii, căci atât premiza cât și implicațiile ei pot fi stabilite tot așa de bine, mult mai bine prin intuiție intelectuală. O operație de înmulțire o poți face și prin adunare. Dar de ce complicația asta în plus, din moment ce se poate ajunge la același rezultat mult mai direct, și mult mai bine prin înmulțire?

Când operația este bine condusă, coincide *într-o anumită măsură* cu ontologicul, și prin asta, devine în mod natural simbolică. Am spus *într-o anumită măsură;* dar măsura asta nu e partea cea mai importantă a lucrului în sine. E un fel de a aborda mental o anumită chestiune; a aborda, nu a te identifica, operație ce nu poate fi săvârșită decât prin intelect; atunci se operează deplin identificarea subiectului cu obiectul prin disparția celor doi termeni.

Asta arată că rostul principal și prin destinațiune al operației logice este mai întâi practic; ea prinde exteriorul lucrurilor, raportul mecanicist al lor, adică, în măsura cât este necesar pentru ca omul să le ulitizeze practic, pentru o folosință exclusiv exterioară, empirică, cu scopuri de folosințe; dar de aici uzurparea filozofică! Utilizarea rațiunii ca mijloc de explicare a lumii! Lucrul a fost posibil numai în stadiul de lene mentală a omenirii actuale.

23 iulie 1965

Simbolul este atare prin instituție divină, existențial. E un nod viu în care se interferează diferitele direcții de forță ale Dumnezeului manifestat. Prin urmare

Alles Vergängliche[878889]

Ist nur ein Gleichnis.[9091]

87 „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic) (vezi pagina 673)

88 vers. **Goethe, *Faust* II, *Chorus mysticus.*** Textul canonic (Hamburger Ausgabe): *Alles Vergängliche / Ist nur ein Gleichnis; / Das Unzulängliche, / Hier wird’s Ereignis; / Das Unbeschreibliche, / Hier ist’s getan; / Das Ewig-Weibliche / Zieht uns hinan* — „Tot ce e trecător / Nu e decât o asemănare; / Ce nu se poate atinge, / Aici se împlinește; / Ce nu se poate spune, / Aici s-a săvârșit; / Eternul-Feminin / Ne trage în sus”. [Faust, germ.]

89 Alles Vergängliche — „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, Faust II, corul mistic) (vezi pagina 673)

90 Tot ce e trecător / E numai un simbol.

91 „nu este decât o parabolă.” (germ.; Goethe, *Faust* II)

De aici decurge că nici o dată un simbol nu este atare prin decizie umană, ca alegoria. Simbolismul unui lucru se descoperă nu se face și se descoperă prin intuiție intelectuală

[173 (177)]

exercitată ani de zile în direcția asta și pusă în serviciul unei cunoașteri doctrinale prealabile cât mai desăvârșită posibil. E adevărat că pentru unii oameni specialmente dotați cunoașterea simbolică poate fi mai mult sau mai puțin spontană, dar numai prin cunoașterea Doctrinei se pot trage toate implicațiunile și toate aplicațiunile unui simbol.

Contemplarea unui simbol e de natura asimilării vitale dar de data asta, ceea ce se asimilează sunt intelecțiuni, logoi spermatikoi[9293] și acest din urmă termen exprimă admirabil natura adâncă a simbolului; anume faptul că simbolul în calitatea lui de principiu de viață, e de natură seminală și că sufletul în care se depune, este fecundat și se naște un nou simbol și așa mai departe; o arborescență inepuizabilă, indefinită, care până la urmă se suprapune, se identifică cu spirele *Vortexului Sferic Universal*.

Deci, ca obiect viu, simbolul are două tendințe, două caractere: unul expansiv și unul constrictiv, centrifug și centripet, unul care se desvoltă până la limitele extreme ale Manifestării ca arborescență cum am vorbit mai sus (e vorba de Arborele Vieții), altul de-a lungul aceleiași arborescențe, dar resorbtiv, ducând din simplificare în simplificare până la punctul originar.

Acest dublu demers al simbolului poate fi urmărit, suscitat și intelectual, prin colaborarea Intelectului cu Rațiunea, dar poate fi resimțit și mai bine, prin simpla noastră decizie de a face să predomine în noi la un moment dat una din marile "tendințe" cosmice, cu alte cuvinte cele trei gunas[94]. În mod, ca să zic automat, ele descoperă într-un anumit lucru liniile de forță, structura lui naturală, cu alte cuvinte simbolismul lui; e un reactiv natural care nu are nevoie de alt adjuvant, decât după ce operația s-a efectuat.

24 iulie 1965

"Lorsque les Hindous adwaitîns comparent les choses à des vases de différentes formes mais tous faits d'argile, ils se rendent compte de l'insuffisance d'une pareille image. Cette insuffisance par trop évidente exclut d'ailleurs le danger qu'on puisse y voir autre chose qu'une allusion symbolique[95]"[96].

Insuficiența constă în faptul că există o comună măsură o continuitate între vas și argilă, că argila nelucrată este aceeași

92 *lógoi spermatikoí* — „rațiunile seminale”, germenii formatori ai lucrurilor (gr.; termen stoic) (vezi pagina 688)

93 logoi spermatikoi — „Rațiunile seminale” (gr.). (vezi pagina 688)

94 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)

95 Atunci când Hindușii „adwaitini” compară lucrurile cu vase de diferite forme dar făcute toate din argilă, ei își dau seama de insuficiența unei asemenea imagini. Această insuficiență prea evidentă exclude de altfel pericolul de a putea vedea aici altceva decât o aluzie simbolică.

96 „Atunci când hindușii *advaita* compară lucrurile cu niște vase de forme felurite, dar toate făcute din lut, ei își dau seama de neîndestularea unei asemenea imagini. Această neîndestulare, prea vădită, înlătură de altfel primejdia de a se vedea în ea altceva decât o aluzie simbolică.” (fr.)

[174 (178)]

cu argila din vas, prin urmare nu e esențială față de aceasta din urmă.

Încă o inadvertență: prin o aplicare a analogiei în sens invers în vasul de argilă, calitatea lui de vas deci particularizarea lui, reprezintă *Forma;* pe când argila primordială reprezintă Materia[97], adică exact inversul simbolismului adwaitic[98]. E adevărat însă că în cazul meu, nu e simbolic ci un fapt imediat real. Cazul aici e cosmologic (în sensul cel mai larg) pe când în comparația adwaitică[99] suntem pe planul pur metafizic; de aceea nu poate fi vorba decât de simbol.

Chiar din punctul de vedere al substanței comparația hindusă e inexactă, căci nu există comună măsură între Materia Prima[100] și diferitele ei tatwas[101],[102] specificații care ies din ea. O altă inexactitate este și faptul că în cazul substanțial, lipsește în comparație elementul purușian[103].

E suficient cea mai mică propensiune cantitativă și geometrică a inteligenței pentru ca toate aceste nuanțe să nu mai fie prinse.

Când e vorba de simboluri tradiționale, trebuie o prealabilă și incontestabilă și exersată calificare intelectuală, un simț preexistent dar exersat al calitativului care să se oprească exact în punctul care trebuie.

25 iulie 1965

"La méthode soufique consiste dans l'art de maintenir l'âme ouverte à l'influx de l'Infini; or, l'âme possède une tendance naturelle à se reformer sur elle-même, et cette tendance ne peut être compensée que par un mouvement contraire qui s'exerçant sur le même plan, est précisément la vertu[104]"[105].

Virtutea cea mai importantă a virtuții, când e exersată intelectual este că omoară Eul. Și Eul e tocmai ceea ce desemnează Burckhardt ca tendință a sufletului să se închidă asupra lui însuși. Și virtutea împinge această tendință în sensul contrariu, face breșe în ea prin care intră influxul spiritual, *dacă e cunoscut și solicitat,* căci altfel ceea ce intră e un mai rafinat egoism, compensații imaginative de o calitate mai mult sau mai puțin bună (de la visărie până la o bună creație artistică). Pentru ca să intre influxul spiritual, nici virtuțile, nici chiar practica ritualurilor nu sunt garante, nici suficiente.

Pentru asta trebuie o bună cunoaștere teoretică a Doctrinei, o adeziune implicită *dar și explicită* la ea, pe urmă o tehnică de

---

97 de la *advaita* — ținând de doctrina non-dualității (sanscr.) (vezi pagina 671)

98 de la *advaita* — non-dualistă (sanscr.) (vezi pagina 671)

99 „Materia", principiul substanțial (lat.).

100 „Materia Primă" (lat.) — substanța nediferențiată dintâi (vezi pagina 689)

101 *tattva* — „ceea ce este", principiile constitutive care ies din substanță (sanscr.) (vezi pagina 702)

102 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ (sanscr.) (vezi pagina 694)

103 tatwas — principii subtile ale eului (sk.) (vezi pagina 702)

104 Metoda sufită constă în arta de a ține sufletul deschis la influxul Infinitului; or, sufletul are o tendință naturală de a se închide în el însuși, și această tendință nu poate fi compensată decât printr-o mișcare contrară care exercitându-se pe același plan, este tocmai virtutea.

105 „Metoda sufită constă în arta de a ține sufletul deschis înrâuririi Infinitului; or, sufletul are o tendință firească de a se închide asupra sa însuși, iar această tendință nu poate fi cumpănită decât printr-o mișcare contrară care, lucrând pe același plan, este tocmai virtutea." (fr.)

[175 (179)]

deschidere spre ea, care e foarte simplă de formulat, o aspirație spre Universal, o asimțire a Lui, și o concentrare asupra întregii operații, operație repetată în timp cu încăpățânare, până când capătă tendință de permanentizare. În această operație, practica virtuților e necesară, cu condiția intelectualizării lor, căci un om poate practica virtuțile dintr-o sută de existențe și asta nu-l face să iasă din formal.

"La Vérité métaphysique comme telle est impersonnelle et immobile; la vertu la traduit en mode «personnel»[106]"[107].

Adevăr destul de relativ. Mai întâi Adevărul metafizic nu apare ca imobil decât privit din prostrațiunea noastră individuală. El e deasupra, principiul și al mișcării și al imobilității. E deajuns să fim deschiși "par en haut[108]" pentru ca să pătrundă în ființa noastră individuală topind Ahamkara[109],[110] și atunci "antivirtuțile" și deritmiile cad de la sine ca niște fructe coapte, ca niște crengi uscate. Adevărul își știe singur căile, miile de canale, de vene și venule prin care pătrunde viu în organismul extraordinar psihofizic, transmutându-l în intelecțiune, în Adevăr devenit carne, pentru ca misterul să rămână conservat până la sfârșit.

26 iulie 1965

" . . . par la même que l'Infini n'exclut aucune réalité possible, serait-elle Son apparente limitation? Il est la cause du monde; la manifestation du monde est une pure "miséricorde" car par elle Dieu s'épanche sur les possibilitées limitatives, qui n'ajoutent rien a Sa plénitude essentielle[111]"[112].

Cu alte cuvinte "mizericordia" reintroduce "dimensiunea" Infinitului în lume, sub "forma" de "prezență reală". Posibilitățile de creațiune, ca posibilități limitative sunt în fond determinațiuni negative cu care se "infinitizează" Principiul, se auto-desemnează Indesignabilul. Mizericordia "rectifică", în sensul alchimic al cuvântului, Creațiunea și o preface misterios în talisman, suport de prezență reală, care antinomic și alternativ, în realitate concomitent este Ființă și Neființă (Sadasat[113]).

Limitațiunea e limitațiune și ca să-i redai "dimensiunea" divină, trebuie s-o vezi ca termen al unor serii de antinomii care devin astfel o figurațiune

106 Adevărul metafizic ca atare e impersonal și imobil; virtutea îl traduce în mod personal.

107 „Adevărul metafizic ca atare este impersonal și neclintit; virtutea îl tălmăcește în chip «personal».” (fr.)

108 „pe sus”, dinspre înalt (fr.) (vezi pagina 693)

109 *ahaṃkāra* — „făuritorul de eu”, principiul individuației (sanscr.) (vezi pagina 672)

110 Ahamkara — „făuritorul de eu”, principiul individuației (sanscr.) (vezi pagina 672)

111 ... prin însuși faptul că Infinitul nu exclude nicio realitate posibilă, ar fi ea aparenta Sa limitare? El este cauza lumii; manifestarea lumii este o pură „mizericordie” căci prin ea Dumnezeu se răspândește asupra posibilităților limitative care nu adaugă nimic la plenitudinea Sa esențială.

112 „...prin însuși faptul că Infinitul nu exclude nicio realitate posibilă, fie ea și aparenta Lui limitare? El este cauza lumii; manifestarea lumii este o curată «milostivire», căci prin ea Dumnezeu se revarsă asupra posibilităților limitative, care nu adaugă nimic plinătății Sale esențiale.” (fr.)

113 *sad-asat* — „ființă–neființă”, perechea principială a contrariilor (sanscr.) (vezi pagina 696)

nedeterminată totuși a Infinitului. Prin asta Creațiunea este în același timp și un hieroglif în figurațiunea ei, și un dans sacru în Devenirea ei,

[176 (180)]

Dansul lui Șiva Nataraja[114][115]. Prin asta Mizericordia este identică cu Teribilul, căci nu te poți opri la mijloc. Dacă Mizericordia "rectifică" și adaugă Creațiunii, Limitatului, dimensiunea Infinitului sub aspectul de Prezență Reală, procesul trebuie dus până la capăt, până când Mizericordia topește limitațiunea, mai ales în aspectele ei cele mai înțepenite, cum e lumea noastră de pildă, și asta nu e lipsit de un caracter teribil. "E teribil să cazi în mâinile Dumnezeului viu".

Antinomiile dispar în Vid? Dacă da, atunci Vidul nu e tot Principiul. În realitate ele nu dispar căci și Vidul ca determinațiune negativă e antinomic și Budismul nu desemnează Manifestarea ca "cealaltă față a Vidului".

Antinomiile sunt legate între ele prin Unicitate, dar asta în gradul inferior, dacă se poate spune, al Ființei; dar cum Ființa însăși e antinomică cu Non-Ființa, antinomiile sunt Vidul însuși într-un mod inexplicabil dar real.

27 iulie 1965

"Voilà ce qui te démontre Sa toute-puissance, exalté soit-Il; qu'Il se cache à Toi par ce qui n'a pas d'existence hors de Lui[116]"[117] (Ibn Atâ'illâh al Iskandar; Hikam).

Voalul acesta e creațiunea întreagă ca determinațiune negativă a Principiului. Creatura ca atare, trebuie să trăiască creațiunea în calitate de creatură; de aici faptul că nici o negațiune, oricât de violentă ar fi, nu poate să fie adharma[118],[119] deoarece vrând nevrând se integrează în simbolismul negativ al Dumnezeirii, simbol de cea mai înaltă calitate. Creatura nu-și reamintește de Dumnezeu decât prin Anamnesis,[120] adică numai în măsura în care încearcă să nu mai fie creatură.

Tot *dîn*-ul constă în faptul că omul trebuie să trăiască pe Dumnezeu prin amintirea pe care i-o sugerează simbolismul lucrurilor înconjurătoare. Nimic mai greu, căci, în realitate, e moartea continuă trăită în lumea aceasta. Plenitudinea lucrurilor din lumea asta, nu e plenitudine în religie, decât în

114 *Śiva Naṭarāja* — „Șiva, Regele dansului”, care dansează distrugerea și crearea lumilor (sanscr.) (vezi pagina 699)

115 Șiva Nataraja — „Șiva, Regele dansului”, care dansează distrugerea și crearea lumilor (sanscr.) (vezi pagina 699)

116 Iată ceea ce îți demonstrează Atotputerea Sa, lăudat fie El; că ți se ascunde ție prin ceea ce nu are existență în afară de El.

117 „Iată ce îți dovedește atotputernicia Sa, preaînălțat fie El: că Se ascunde de tine prin ceea ce nu are existență în afara Lui.” (fr.)

118 *adharma* — ne-legiuire, călcare a legii proprii (sanscr.) (vezi pagina 671)

119 *anámnēsis* — „re-amintirea” platonică (gr.) (vezi pagina 673)

120 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)

măsura plenitudinei hudur[121]-ului din noi. Or, efectivitatea acestuia e, arareori la sfârșitul unei vieți de practică, de cele mai multe ori post-mortem[122][123].

Deci omul e trimis în lumea aceasta ca determinațiune negativă a lui Dumnezeu, dar i se dă și un *dharma* care este extramundan. Ca să fie locotenentul lui Dumnezeu îi trebuie concentrarea necesară a unei centrări pe lumea cealaltă. Cum

[177 (181)]

să trăiești existențial, simbolic, într-o lume atât de lipsită de transparență? E incontestabil un plan de probațiune și de expiațiune, și religia e singura realistă, când la originea acestei maledicțiuni pune păcatul originar, care e o rupere de planul principial prin însumare a unui mod analitic și distinctiv de a trăi manifestarea.

Ești țesător al Vălului Mayei,[124] și unul din rosturile lui, și ți se cere totuși să distrugi Vălul *Mayei*, cu alte cuvinte să te distrugi deoarece faci parte componentă din el. Pentru asta trebuie să vezi Maya[125], nu ca Principiul de Iluzie, ca văl obscur al lui Brahma, ci ca mare constructoare și normatoare a Universului.

28 iulie 1965

"Dans le monde informel ou spirituel ([126]'alam al-awâh[127] *ou* al-Gabarût[128][129][130]), la variété des reflets d'un seul et même archétype apparaît comme une "richesse" d'aspects, contenus les uns dans les autres, comme le sont les multiples aspects logique d'une seule et même vérité, ou les béatitudes inclues dans une même beauté; leur variété, à ce degré d'existence, est aussi éloignée que possible de la répétition, parcequ'exprimant directement l'Unicité divine[131]"[132].

În Gabarût[133] nemaifiind Timp și Spațiu, reflexele divine se succed logic dar nu temporal și spațial; de aceea ele apar ca niște fulgurațiuni care avându-și începutul și sfârșitul în instantaneitate sunt în același timp scurtcircuituri;

---

121 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)

122 „după moarte” (lat.) (vezi pagina 693)

123 post-mortem — „după moarte” (lat.) (vezi pagina 693)

124 *māyā* — puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

125 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

126 În lumea informală și spirituală ('alam al-awâh ou al Gabarût), varietatea reflexelor unui singur și aceluiași arhetip apare ca o „bogăție” de aspecte, conținute unele în altele, cum sunt multiplele aspecte logice ale unui singur și aceluiași adevăr, sau beatitudinile incluse într-o aceeași frumusețe; varietatea lor, la acest nivel de existență, este pe cât posibil depărtată de repetiție, pentru că exprimă direct Unicitatea divină.

127 „În lumea informală sau spirituală (...)” (fr.)

128 *ʿālam al-arwāḥ* — „lumea spiritelor” (ar.)

129 *al-ǧabarūt* — lumea Puterii divine, planul informal (ar.) (vezi pagina 673)

130 „...felurimea reflexelor unui singur și aceluiași arhetip apare ca o «bogăție» de aspecte, cuprinse unele în altele, așa cum sunt multiplele aspecte logice ale unuia și aceluiași adevăr, sau fericirile cuprinse într-una și aceeași frumusețe; felurimea lor, la acest grad de existență, este cât se poate de departe de repetiție, fiindcă exprimă nemijlocit Unicitatea divină.” (fr.)

131 *al-ǧabarūt* — lumea Puterii divine, planul informal (ar.) (vezi pagina 681)

132 al-Gabarût — lumea Puterii divine, planul informal (ar.) (vezi pagina 673)

133 Gabarût — lumea Puterii divine, planul informal (ar.) (vezi pagina 681)

viața, moartea, renașterea sunt în simultaneitate și asta le dă incomparabila lor splendoare. Și aceasta e doar o treaptă pentru că această refracțiune din lumea Informală își are originea într-o strălucire necunoscută care e aceea a Ființei, care la rândul ei se topește în Tenebrele Divine, Adevărul Total și Absolut.

" Dans le monde de l'individuation, par contre, les reflets d'un archétype se manifestent en mode successif, puisqu'il y intervient la condition cosmique de la forme, au sens d'une délimitation ou d'une exclusion réciproque des aspects [134]"[135].

Toată realizarea inițiatică constă în a reintegra această succesiune temporală a aspectelor Archetipurilor, într-o trăire simultană. Trebuie să anihilăm în noi timpul și spațiul.

Pentru asta trebuie nu numai să reducem viața noastră fizică la minimul indispensabil de trăire în timp și spațiu, dar mai ales în psihic și imaginație, trebuie anihilate toate

[178 (182)]

activitățile structurante, toate creațiunile imaginative pentru a topi Vălul Iluziei, și să trecem prin găurile lui în lumea imuabilă. Trebuie să reactualizăm cealaltă față a mentalului, antipod al feței discursive și raționante și care se uită în Eternitate.

29 iulie 1965

Imaginea, în sensul de Urbild[136] a lui Klages este un nod foarte viu, extrem de sensibil, numai nervi, între lumea imaginilor și aceea a Ideilor. *Urbild*-ul nu e o Idee, ci este o Idee pe cale de a se incarna, deci "dimensionându-și" posibilitățile în condițiile lumii formale, rămânând cu jumătatea superioară a corpului în Informal, în orice caz uitându-se spre Cer și știind bine că acolo e adevărata ei Patrie. Își creează organele necesare pentru a putea trăi, prospera și prolifera în lumea noastră. În ce dar constă extraordinara ei fecunditate spirituală și psihică? În faptul că spre deosebire de celelalte organisme din lumea noastră, își cunoaște originea, știe că e numai în "misiune" aici și că funcțiunea ei constă în a mijloci transferul descendent și ascendent al marilor curente care unesc Cerul cu Pământul. E ușor să percepi *Urbild*-ul în depărtare spațială și temporală, pentru că spațiul și timpul oferă de la sine determinațiunile lor calitative; dar a percepe *Urbild*-ul în tine însuți e mult mai greu, pentru că, vorbind cantitativ "distanța" e ca și inexistentă, și trebuie o lungă și sârguincioasă perseverență, pentru a sezisa trecerea de la cantitativ la calitativ în spațiul nostru interior de două degete adâncime. Dar, e și o cale bună și sigură. Practica elementelor calitative din timp și spațiu e un mijloc

134 În lumea individuației, dimpotrivă, reflexele unui arhetip se manifestă în mod succesiv, pentru că intervine condiția cosmică a formei, în sensul unei delimitări sau al unei excluderi reciproce de aspecte.

135 „În lumea individuației, dimpotrivă, reflexele unui arhetip se arată în chip succesiv, de vreme ce intervine acolo condiția cosmică a formei, în înțelesul unei delimitări sau al unei excluderi reciproce a aspectelor.” (fr.)

136 *Urbild* — „imagine primordială”, arhetip (germ.) (vezi pagina 704)

foarte eficace ca să evertueze elementele calitative din noi, pe care, subit și ex abrupto[137] e greu să le sculăm din somnul lor.

Deci condiția absolută a *Urbild*-ului este să aibă net perceptibil în el un pol ceresc și unul pământesc și totuși ansamblul să facă o indivizibilă ființă. Antinomia e una din trăsăturile lui fundamentale, căci ceea ce activează în el este tocmai Terțiul indefinisabil pe care cei doi termeni ai Antinomiei îl desemnează, îl fac presimțit fără totuși ca să apară ca efectul unei adițiuni sau al unei combinări, sau orice altă operație cantitativă.

[179 (183)]

30 iulie 1965

" En un certain sens, toutes les vertus sont comprises dans la pauvreté spirituelle[138] (al-faqr[139]) dont le nom est couramment employé pour désigner toute spiritualité[140]"[141].

Justificarea stării de *faqr* e aceea că se identifică cu Materia prima[142] alchimică, sau mai bine zis o exprimă. E o stare de totală pasivitate și indistincțiune dar care nu poate fi obținută decât prin intervenția unei puternice activități voliționale, așa că paradoxal, această pasivitate e rezultatul lui "Împărăția Cerului se ia prin violență[143]", căci nivelarea sbuciumului psihic chiar, și mai ales în remous[144]-urile lui adânci, șlefuirea pietrei brute e performanța cea mai grea din lume, pe lângă care toate sforțările sunt simple jucării.

"Autrement dit, l'âme chaôtique et opaque doit devenir "formée" et cristalline[145]".

Or, asta nu e posibil decât printr-o retragere a centrului nostru de gravitate, a consimțământului nostru, a complicității noastre din tot ceea ce contribuie la opacizarea, turburarea și agitația psihică. Nici un om nu poate face asta, dar lui Dumnezeu îi este totul cu putință.

"Ici la forme ne signifie pas un figement dans certaines limites[146], mais au contraire une coordination quasi-géométrique[147]".

---

137 „pe neașteptate”, dintr-o dată (lat.) (vezi pagina 680)

138 Într-un anumit sens, toate virtuțile sunt cuprinse în sărăcia spirituală (al-faqr) al cărei nume este folosit în mod curent pentru a desemna orice spiritualitate.

139 „Într-un anume sens, toate virtuțile sunt cuprinse în sărăcia spirituală (*al-faqr*), al cărei nume este folosit îndeobște spre a numi orice spiritualitate.” (fr.)

140 *faqr* — „sărăcia” spirituală, golirea de sine (ar.) (vezi pagina 680)

141 „Într-un anumit sens, toate virtuțile sunt cuprinse în sărăcia spirituală (al-faqr), al cărei nume este folosit curent pentru a desemna orice spiritualitate.” (fr.)

142 „Materia Primă” (lat.) — substanța nediferențiată dintâi (vezi pagina 689)

143 (Matei 11, 12) [Matei (Biblia sinodală), ro.]

144 *remous* — vârtejurile, învolburările apei (fr.) (vezi pagina 695)

145 „Altfel spus, sufletul haotic și opac trebuie să devină «format» și cristalin.” (fr.)

146 „Aici forma nu înseamnă o încremenire în anumite limite, ci, dimpotrivă, o coordonare cvasi-geometrică.” (fr.)

147 „Aici forma nu înseamnă o încremenire în anumite limite, ci dimpotrivă o coordonare cvasi-geometrică.” (fr.)

"Forma" deci, este în alchimie, prin geometrismul ei, o schemă angelică, reprezentarea ei, în măsura posibilităților, în lumea noastră, și aceasta în formele cele mai generale care simbolizează pe cele universale. Cristalul, muntele, vastul peisaj, sunt cele mai directe reflexe ale Spiritului în lumea noastră. Aici nu mai joacă analogia în sens invers Mare-Mic, ci Exterior-Interior. Sufletul purificat, ia probabil "forma" unui Ararat, al unui Himenet, încoronat de stele și de curcubeu.

Pe suprafața Apelor "emerjează" Dwipas[148][149] necunoscute pe care în orice caz nu le putem noi determina de dinainte, în ceea ce privește forma lor, mai întâi că pentru fiecare este altă formă, și apoi, această formă este asimțibilă dar nu imaginabilă.

31 iulie 1965

Mi se pare (vorbesc așa pentru că nu știu sigur dacă nu este o iluzie) că intuiesc mai bine aspectul suprem al Principiului prin ajutorul unui concept (Vidul, Tăcerea Ultimă, etc.) decât prin numele indistinct al aceluiași Principiu. Natural, n-a fost

[180 (184)]

nimeni să mă lămurească pe chestia asta. În cazul că nu e o înșelăciune, adică, dacă "asimțirea" de care vorbeam nu e decât fenomen psihic, apoi explicația ar fi cam următoarea: Numele instituit al lui Dumnezeu are în El, Prezența Reală, Hudurul[150], adică Prezența Sacrificială a lui Dumnezeu, mai ales în virtutea ei incantatorie.

Deci, conceptul e în special făcut pentru realizarea ascendentă, Numele instituit, și pentru cea ascendentă și cea descendentă.

Și de ce un concept divin nu ar deschide ochiul spiritual când expunerea doctrinară o face, care e mult mai discursivă?

O probă asupra virtuții mai ales incantatorii a Numelui, este că în toate Tradițiile tehnica lui e legată cu știința ritmului și cu pranayama[151][152]; mai precis, asta arată organicitatea Numelui care îi permite să fuzioneze cu organicitatea ființei umane.

Incarnarea se face exact în sensul invers al separațiunii alchimice: partea cea mai exterioară, vehiculul "aerian" al Numelui simbiozează cu partea cea mai fină, cea mai subtilă a Ființei noastre, creând o zonă comună organică, extrem de sensibilă, mijlocitoare, prin care se transvazează și vitalitatea corpului spre Universal, și nemurirea acestuia în corp. Totul este însă să se creeze această zonă intermediară.

148 *dvīpa* — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.) (vezi pagina 679)
149 Dwipas — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.) (vezi pagina 679)
150 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
151 *prāṇāyāma* — știința și disciplina suflului (sanscr.) (vezi pagina 694)
152 pranayama — prāṇāyāma (sanscr., „stăpânirea suflului”) — Disciplina respirației, a patra treaptă a yogăi lui Patanjali. (vezi pagina 694)

Totuși toate tradițiile vorbesc că dhikr[153] sensibil trebuie tăcut apoi complet nerostit și exterior și interior. Prin urmare hudur[154]-ul este și în tăcere și în imobilitate; dar e o tăcere la capătul unei manifestări vitale care este *dhikr* rostit, nu e rezultatul unei conceptualizări. Toate astea duc la concluzia naturală că trebuie îmbinate amândouă metodele și conceptualizarea și organicitatea, conceptualizarea servind mai mult de ac magnetic, de înmănunchiere a aspirațiilor difuze din noi.

[181 (185)]

1 august 1965

Model de paradoxie inițiatică: "si l'éphémère et l'éternel se joignent, il ne reste plus de trace du dernier; or, comment le coeur qui contient l'éternel sentirait-il l'existence de l'éphémère?[155]"[156].

Contradicțiile: efemer și etern nu se pot întâlni căci nu e nici o comună măsură între ele; primul este inexistent în fața celui de al doilea. Acesta n-a existat niciodată decât ca văl prin care Dumnezeu își manifestă posibilitatea de a se nega pe sine însuși. El își afirmă infinitatea limitându-se. Cum poate inima care e limitată să conțină Eternul dacă nu ca autolimitare a lui Dumnezeu, determinațiunea sa negativă? O serie de antinomii care dinamitează inerția noastră structurată în raționalism. Dar lucrul e atât de indicibil că nici asta nu e deajuns. Totul este Infinitate; dacă n-ar ști să se limiteze el însuși, n-ar fi Infinit. Într-adevăr se poate spune: Infinitul este Infinitul, formulă, în fond, foarte sărăcită din cauza verbului a fi[157] care servește de copulă. Ar trebui să se spună: Infinit Infinit, dar limitațiunea subsistă din cauza repetiției, deci din cauza dualității; însuși termenul Infinit este dual (In-finit). Atunci trebuie să taci, și dacă această tăcere nu face să asimțim ceva foarte departe, inaccesibil, am făcut un pas; dar dacă vom spune că am făcut un pas, în realitate noi ne retragem. Trebuie să disperi, să devii nebun și să rămâi lucid; să subsiști în extincțiune pentru că ești extincțiunea și totuși nu ești nimic.

"Le coeur qui contient l'éternel[158]"; este un mod de a înlocui o absurditate printr-o alta și dacă mari sufiți[159][160] au făcut-o, ei concepeau această sarabandă de cuvinte absurde ca o metodă de a obține o neocupare a spiritului, un vid în mental și inimile indivizilor cărora li se adresau, vid și neocupare care sunt ca un îndepărtat asentiment al Adevăratului Vid care dealtfel, nu este Unul. Căci, ceea ce este remarcabil în starea noastră umană, nu numai frazele,

153 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
154 *ḥuḍūr* — „prezența” divină (ar.) (vezi pagina 683)
155 Dacă efemerul și eternul se întâlnesc, nu mai rămâne urmă din ultimul; or, cum ar putea simți inima, care conține eternul, existența efemerului?
156 „dacă efemerul și eternul se întâlnesc, nu mai rămâne nicio urmă din cel dintâi; or, cum ar putea inima care cuprinde eternul să simtă existența efemerului?” (fr.)
157 (subliniere a autorului) (vezi pagina 671)
158 „Inima care cuprinde eternul” (fr.)
159 *ṣūfī* — maeștri ai esoterismului islamic (ar.) (vezi pagina 700)
160 sufiți — maeștri ai esoterismului islamic (ar.) (vezi pagina 700)

raționamentele sunt absurde ci și cuvintele umane. Cine poate concepe misterul care se ascunde în spatele celui mai banal cuvânt?

2 august 1965

"Principiellement la potentialité se réduit à la possibilité qui, elle, est permanente - non potentielle - dans l'Intellect divin[161]"[162].

[182 (186)]

Deosebirea între Posibilitate și Potențialitate este că prima e Eternă și Imuabilă pe când a doua e în devenire, deoarece trece de la potență la act. Cauza este polarizarea Posibilității care e coextensivă lui Ișvara[163], în Purușa[164] și Prakriti[165], cei doi poli ai manifestării.

Pentru a face procesul invers trebuie să concepem potențialitatea devenind Act pur și, prin asta, reintegrându-se în Principiu ca Posibilitate.

"Le Témoin divin ne peut être "saisi" parceque c'est Lui qui "saisit" toutes choses";[166][167] e un distinguo[168] mai mult speculativ, căci în realitate Sufi[169]-ul se identifică cu Martorul însuși și realizează că în el, nu el vede ci Martorul divin, care lucrează prin el, și care-l utilizează ca instrument, sau mai precis îl integrează în el ca element al Mărturiei lui.

În doctrina vedantică de asemenea, Subiectul absolut este numit "Martor" (Sakșin[170]).

Trebuie obiectivarea metodică a propriului subiect relativ, ego-ul empiric, și identificarea esențială cu "punctul de vedere" al subiectului divin.

"Adore Dieu comme si tu Le voyais et si tu ne Le vois pas, Lui pourtant te voit[171]"[172] (hadith[173][174])

Această obiectivare metodică se face printr-un proces discursiv dar și volițional; apoi în decursul operației, apare emoția intelectuală, asentimentul Realității transcendente. Și cu cât repetăm fără oboseală exercițiul, cu atât momentele de asimțire devin mai lungi, mai permanente.

Imposibilitatea de a sezisa oglinda în același timp în care contemplăm în ea imaginea noastră, exprimă caracterul insezisabil al Subiectului absolut.

---

161 Principial, potențialitatea se reduce la posibilitatea care, ea, e permanentă, non potențială, în Intelectul divin.

162 „În chip principial, potențialitatea se reduce la posibilitate, care, ea, este permanentă — nu potențială — în Intelectul divin.” (fr.)

163 *Îśvara* — Dumnezeu personal, Ființa, Principiul manifestării (sanscr.) (vezi pagina 684)

164 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

165 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)

166 Martorul divin nu poate fi „sesizat” pentru că El e cel care „sesizează” toate lucrurile.

167 „Martorul divin nu poate fi «prins», fiindcă El este Cel care «prinde» toate lucrurile.” (fr.)

168 „disting” — distincția scolastică (lat.) (vezi pagina 679)

169 *șūfī* — cel angajat pe calea esoterismului islamic (ar.) (vezi pagina 700)

170 *sākșin* — „Martorul”, Subiectul absolut în *vedānta* (sanscr.) (vezi pagina 696)

171 Să-l adori pe Dumnezeu ca și când L-ai vedea, și dacă tu nu-L vezi, El totuși te vede (hadith).

172 „Adoră-L pe Dumnezeu ca și cum L-ai vedea, iar dacă tu nu-L vezi, El totuși te vede.” (fr.; *ḥadīṯ* al *iḥsān*-ului)

173 sentință atribuită Profetului prin tradiție (arb.) (vezi pagina 682)

174 hadith — ḥadīth (arab., „spusă”) — Sentință atribuită Profetului și transmisă prin lanț de garanți. (vezi pagina 682)

3 august 1965

"Die Natur selbst ist die Priesterin, und weihet in ihr Heiligtum ein, der sie gesucht hat[175]"[176].

Asta din cauză că în Natură sunt lucrurile, făpturile cele mai periferice din planul nostru de existență și prin urmare, înfățișând plastic, sensibil, intelecțiunile divine, care în creaturile periferice se manifestă prin forma lor[177].

Pentru a le pricepe mesajul, pentru a asimila sensul lucrurilor periferice trebuie să facem să tacă periferia din noi, care avem *forma* noastră în centrul nostru, ca fiind ființele centrale ale planului de existență, și atunci simbiozează

[183 (187)]

aspectele periferice ale lumii cu centralitatea noastră, ca fiind de aceeași natură. Iarăși aplicare a analogiei sensului invers.

E. adaugă: "Übereilt nichts! der Natur grösste Geheimnisse sind am nächsten bei uns[178], und Einfalt findet sie eher als Stolz[179]"[180].

Același lucru. Secretele cele mai mari ale Naturii sunt cele mai vizibile, cele mai evidente, adică aparența ei, pe care nimeni nu o vede, decât ceea ce este "nächsten bei uns"[181] și asta nu este altceva decât Centrul nostru.

Secvența e admirabilă: "Lese in dem Buche der Natur - Lese mit dem Auge deiner Seele; dieses Auge ist Beobachtung[182]".[183]

Ochiul sufletului e întunecat de multiplicitatea periferică a senzațiilor noastre și a mentalului, înebunit de aceste senzații. Deci tăcere și senzațiilor și mentalului, și atunci apare, nesolicitat și de la sine, natura însăși a ființei noastre interioare care este simplicitatea, adică atenția. Dar cât de greu de pus în practică!

"Das Auge deiner Seele muss heiter sein. Diese Heiterkeit erlangst du durch die Ruhe der Leiden-schaften[184]".[185]

"*Yogi-ul, după ce a traversat marea pasiunilor este unit cu Pacea*" (Șankaracharya); și asta nu numai pentru că liniștea Cerului se reflectă pe liniștea apelor, ci pentru că și apele chiar, au o liniște a lor proprie dar interioară, nu vizibilă ca aceea a Cerului. Între cele două liniști se găsește suprafața sbuciumată a mării. Accidentele ne despart de Principiu.

---

175 Natura însăși este preoteasa, și se binecuvintează întru sfințenia ei cel care a căutat să o afle.

176 „Natura însăși este Preoteasa și îl inițiază în altarul ei pe cel care a căutat-o.” (germ.)

177 „Forma”, principiul esențial (lat.).

178 Nu grăbiți nimic! Cele mai mari secrete ale naturii sunt alături de noi și intervenția este socotită mai degrabă trufie.

179 „Nu grăbi nimic! Cele mai mari taine ale Naturii sunt cel mai aproape de noi, iar simplitatea le află mai degrabă decât trufia.” (germ.)

180 nächsten bei uns — „cel mai aproape de noi” (germ.) (vezi pagina 692)

181 „cel mai aproape de noi” (germ.) (vezi pagina 692)

182 Citește în cartea naturii, citește cu ochiul sufletului tău; acest ochi este observația.

183 „Citește în cartea Naturii — citește cu ochiul sufletului tău; acest ochi este luarea-aminte.” (germ.)

184 Ochiul sufletului tău trebuie să fie senin. La această seninătate ajungi prin liniștea pătimirilor.

185 „Ochiul sufletului tău trebuie să fie senin. Această seninătate o dobândești prin liniștirea patimilor.” (germ.)

4 august 1965

În tangența neimaginabilă dintre Universal și individual, se produce o "spațializare" a Informalului. Această spațializare este un "Urbild"[186]. De aceea schemele geometrice (căci această spațializare se produce în primul rând în forme geometrice) sunt cele mai auguste și superlative simboluri. Mult în urmă și calitativ și în succesiune, vin simbolurile naturaliste.

După ce asimțirea metafizică a luat o "formă" spațială, tinde să se scurgă în membrele omului; e un proces de incarnare, dar asimțirea își pierde din universalitatea ei. E și firesc. Trebuie atunci aruncată plasa "în sus" și atunci iar devine intuiție, Gemüth[187]-ul transparent și metafizic, și procesul reîncepe în alternanțele astea.

[184 (188)]

Nu numai că nu trebuie combătută această navetă ci din contra, cultivată, regularizată, armonizată. Căci intuiția metafizică se integrează în marele și fundamentalul ritm universal, Aspirul și Expirul Divinității și asta îi asigură organicitatea și capacitatea de încarnare Și până la urmă, grosierul devine subtil, subtilul material până la imobilizarea lor în Piatra filozofală.

S-ar mai putea spune: când o intelecțiune se coboară în lumea noastră, ea capătă organe, pentru că organicitatea e definit[188]orie planului nostru de existență. Nu e nevoie să știm cum arată și cum lucrează acest organism subtil; e deajuns să știm că există și că lucrează; orice indiscreție, orice exces de zel și amestec al rațiunii noastre îi dăunează și-i paralizează eficacitatea.

De asemenea, nu trebuie să-i indicăm căile pe care trebuie să meargă, atât la urcare cât și la coborâre. E de ajuns să-i constatăm mobilitatea ei ascendentă și descendentă.

Lucru foarte semnificativ, asimțirea de care vorbesc, în alternanța de mișcări de care vorbesc evită capul, ca și cum ar simți acolo un obstacol care șade ca un bolovan în mijlocul torentului.

5 august 1965

Necesitatea corpului: nu numai ca pârghie, nu numai ca cutie de rezonanță dar prin finitudinea lui dă psihicului ceva finit care-l face să se înădească cu el însuși, să se resimtă ca Uroboros[189]; atunci toate curentele subtile ale corpului subtil își capătă perfecțiunea lor și se unesc, inefabil, cu curentele spirituale, și, hedonic, cu cele ale corpului. Omul devine atunci într-adevăr Microcosm.

Evident că aceste curente în circuit închis au o jumătate ascendentă și una descendentă, una expansivă și alta constrictivă, după însăși legea fundamentală a Cosmosului. Or aceasta dualitate se reflectă în ființa omenească sub "forma" Androginului. Prin urmare resimțirea omului de către el însuși ca un circuit

186 *Urbild* — „imagine primordială”, arhetip (germ.) (vezi pagina 704)
187 *Gemüt* — „firea lăuntrică”, sufletul adânc (germ.) (vezi pagina 681)
188 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
189 Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 704)

închis actualizează în el Androginul interior și faptul de a putea resimți aceste curente circulare e un produs al acestei actualizări.

Meyrink numea această auto-resimțire ca o stare de veghe continuă: "Și acum veghez", căci veghea e luciditate și luciditatea e Perfecțiune. Iar Uroborosul[190] e însuși simbolul

[185 (189)]

Perfecțiunii; și un curent circular e Uroborosul[191]. Cele mai umile lucruri, cele mai evidente sunt în același timp cele mai secrete, în mesajul lor de fiece clipă.

În ultimă esență, e o integrare în Vortexul Sferic Universal. Această resimțire a Ființei noastre ca o vibrațiune ne face prin alternanța ei solve-coagula[192], să resimțim în același timp și extremele noastre limite care sunt acele ale Universului, și Centrul nostru care în același timp e al lumii. Deci, metodic, a nu căuta să ajungem (în) centrul Ființei noastre printr-o mișcare de cufundare rectilinie ci prin una circulară care prin spire concentrice, centripetice ne duce pe nesimțite la centrul ființei noastre. Pe urmă, aceleași spire ne îndepărtează de centru dar din cauza alternanței *solve-coagula*, nu e o depărtare adevărată ci aspirul și expirul Manifestării. Până la sfârșit această alternanță se integrează în simultaneitate și deacolo în Eternitate. De aici și sensația contradictorie de curgere imobilă: această antinomie e un semn de eternizare.

6 august 1965

"Si feceris volare terram super caput tuum levibus pannis, aquas torrentum convertes in petram[193]"[194]

Diferite interpretări: dacă ridici elementul cel mai grosier în elementul cel mai proxim lui, apa, se produce un schimb de atribute, pământul devin mai subtil și apa se petrifică. Mai nuanțat: pământul nu se identifică cu piatra, care mai degrabă e o sinteză integratoare a tuturor elementelor. Pe de altă parte, "exaltarea" pământului, nu se face în apă, ci "în slăvi", "deasupra capului tău"; deci e mai degrabă vorba de un proces de universalizare. Chestiunea ar consta deci mai mult într-o deplasare a centrului de gravitate al ființei noastre, deci și a atenției noastre, a capacității noastre de concentrare pe planurile superioare ale ființei noastre, acolo unde legea gravității se inversează, și omul stă cu picioarele în cer. Atunci piatra de care se vorbește în formulă nu e altceva decât "Tăria", Cerul de Diamant care, după cum spune Empedocle, nu este altceva decât Lumina exaltată și devenită Piatră din cauza căldurii și luminii Soarelui. De asemenea, Meduza este identică cu Soarele: deci pietrificarea asta a Apelor se datorește privirii de Meduza a Soarelui care încremenește totul; de

190 șarpele care își mușcă coada (gr.) (vezi pagina 704)

191 Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 704)

192 „Dizolvă și coagulează” — formula fundamentală a Marii Opere (lat.). (vezi pagina 700)

193 Dacă vei fi făcut să zboare pământul deasupra capului tău ca pene ușoare, vei preschimba apa torentelor în piatră.

194 „Dacă vei face pământul să zboare deasupra capului tău cu pânze ușoare, vei preface apele torentelor în piatră” (lat.).

aici concluzia că există și un aspect pozitiv al privirii Meduzei care imobilizează fluența lucrului și această

[186 (190)]

imobilizare este și o spațializare a timpului, factor determinant al curgerii universale (sarva samsara[195][196][197]). Curios, acest proces se face când partea grosieră a ființei noastre este exaltată în Informal, în simbolismul corpului nostru, deasupra capului, unde în mod normal se situează în toate Tradițiile, Cerurile. Cum rămâne atunci cu simbolismul inimii, organ situat în centrul și în interiorul ființei noastre? Odată torentul pietrificat, se coboară într-o fază ulterioară - Piatra care se coboară din Cer - și toate forțele Cerului și ale Pământului se concentrează în inimă, devenită la terminusul[198] procesului, Adevărata Piatră Filosofală. "Ascendit a Terra in Coelum iterumque descendit in Terram et recipit vim superiorum et inferiorum[199]".[200]

7 august 1965

"Der Same oder erste Materie des Steins ist auswendig kalt und feucht, inwendig aber heiss und trocken ...[201]"[202]

Umezeala și răceala o resimțim cu toții la periferia ființei noastre. Este tendința de a adera, de a se lipi, de a se agăța. Deci prima jumătate a Materiei Prime ne este tuturor accesibilă; pentru a realiza cealaltă jumătate trebuie să ne cufundăm liniștit în interiorul ființei noastre unde aerul e uscat și cald.

Prin Tremolație, prin pendulare continuă între cele două emisfere, realizăm Materia Prima în întregul ei.

"Ein sonderbar leidendes (man merke auf!) und der Veränderung unterworfenen Wasser[203]".[204] Această designație de "suferitoare" e un alt fel de a desemna maleabilitatea și labilitatea Materiei, care se modifică după toate lucrurile unde se află. Trebuie, bineînțeles să-i reduci modificările la oglindire lucie.

"Wenn der Mensch erst ein wahrhaftes innerliches Du hat, so entsteht ein höchst geistiges und sinnlicher Umgang und die höchste Leidenschaft[205] ist

195 Urcă de pe pământ în cer și din nou coboară pe pământ și primește puterea celor de sus și celor de jos.

196 „Întreaga curgere a existenței” (sk.). (vezi pagina 697)

197 „Urcă de la Pământ la Cer și iarăși coboară pe Pământ și primește puterea celor de sus și a celor de jos” (lat.) — Tabula Smaragdina.

198 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

199 ansamblul manifestării; curgerea lucrurilor; devenirea (vezi pagina 697)

200 sarva samsara — „Întreaga curgere a existenței” (sk.). (vezi pagina 697)

201 Sămânța sau Materia primă a pietrei este pe dinafară rece și umedă, dar pe dinlăuntru fierbinte și uscată.

202 „Sămânța sau materia primă a Pietrei este pe dinafară rece și umedă, pe dinăuntru însă fierbinte și uscată...” (germ.).

203 O, ciudat suferitoare (acum, atenție!) și supusă modificării apă.

204 „O apă ciudat de suferitoare (ia aminte!) și supusă schimbării” (germ.).

205 Dacă omul are un Tu interior autentic, atunci se naște un proces înalt spiritual și senzorial și e posibilă cea mai înaltă pătimire. Geniul nu e poate nimic altceva decât rezultatul unui astfel de „Pluralis” interior.

möglich. Genie ist vielleicht nichts, als das Resultat eines solchen innerlichen Pluralis[206]"[207] *(Novalis)*.

E de remarcat că acest Tu, acest Antipol în ființa noastră, nu e accesibil decât când zona umedă de care vorbea textul de mai sus este străbătută și depășită. Explicația constă în faptul că elementele imediat accesibile și perceptibile din noi sunt de natură pasională adică pasivă. Or, Tu-ul de care vorbește Novalis e eminamente activ și aparține zonei uscate și calde

[187 (191)]

din același text. Atunci se ridică dinlăuntrul nostru acea voce, acel cuvânt, care odată auzit nu mai poate fi confundat cu altul, care într-adevăr parcă nu ne aparține ci-i aparținem. Toți îl purtăm în noi pe acest partener în același timp frate și total străin. Dar câți pot să ajungă la el? Mai nimeni căci pentru asta trebuie Yoga cittavritti nirodah[208].

Cuvântul "Leidenschaft[209]" pe care îl întrebuințează Novalis nu trebuie luat ca patimă ci mai degrabă ca un fel de catharsis[210][211] care usucă umidul din noi.

8 august 1965

"*Asupra a tot ce percepe omul, trebuie să-și îndrepte atenția nedivizată sau Eul său*".

Aceste vibrațiuni "verbreiten sich, nach allen Seiten mit lebendiger Beweglichkeit, und nehmen sein Ich mit fort[212]".[213]

Pentru a percepe aspectul vibratoriu al unui lucru sau al ambianței trebuie mai întâi să susciți în tine o vibrațiune, s-o evertuezi și s-o cultivi; această vibrațiune este însăși aceea a Verbului. Numai după aceea, și fiindcă ai suscitat această vibrațiune, percepi echivalentul ei în lucrurile înconjurătoare. E un fel de a te reduce pe tine și Ambianța în stare de materie primă. Odată lucrul bine realizat, orice devine posibil. O vede și Novalis:

"Nicht unwahr haben alte Weisen im Wasser den Ursprung der Dinge gesucht, und wahrlich sie haben von einen höheren Wasser als dem Meer und Quellwasser gesprochen. Wie wenige haben sich noch in die Geheimnisse des Flüssigen vertieft ...[214]"[215]

---

206 „Dacă omul are mai întâi un adevărat Tu lăuntric, atunci se naște o relație în cel mai înalt grad spirituală și senzorială, și cea mai înaltă pătimire devine cu putință. Geniul nu e poate nimic altceva decât rodul unui asemenea plural lăuntric" (germ.).

207 Leidenschaft — „Pătimire, patimă" (germ.). (vezi pagina 687)

208 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului" (sk.). (vezi pagina 706)

209 „Pătimire, patimă" (germ.). (vezi pagina 687)

210 „Purificare" (gr.). (vezi pagina 677)

211 catharsis — kátharsis (gr., „purificare") — Prima dintre cele trei trepte ale vieții duhovnicești la Dionisie Areopagitul: purificare, iluminare, desăvârșire. (vezi pagina 677)

212 Aceste vibrațiuni se răspândesc în toate părțile cu o vie mobilitate, și iau cu ele și Eul.

213 „se răspândesc în toate părțile cu o vie mobilitate și iau cu ele Eul său" (germ.).

214 Nu fără rost au căutat bătrânii înțelepți originea lucrurilor în apă, și într-adevăr ei au vorbit de o apă superioară mării și apei de pârâu. Cât de puțini s-au adâncit însă în secretele celor curgătoare.

215 „Nu fără temei au căutat vechii înțelepți în apă originea lucrurilor, și cu adevărat ei au vorbit de o apă mai înaltă decât marea și decât apa izvoarelor. Cât de puțini s-au adâncit încă în tainele lichidului..." (germ.).

E perceperea Materiei prime sub forma ei vibratorie. Asta înseamnă că puterea de concentrare nu aparține ființei noastre individuale ci e o prelungire în lumea noastră a ceva supranatural. Concentrarea suprimă timpul și spațiul căci înfige în ele prin imobilitatea ei instantaneitate și punctul. Atunci cade vălul zeiței din Sais, vălul Mayei[216], apare Materia Primă în omogeneitatea și pasivitatea ei cea mai pură și atunci în mod natural mă reflectez în ea. "Einem gelang es - er hob den Schleier der Göttin zu Saïs - Aber was sah er? - Wunder der Wunder: sich selbst[217]".[218] Însă nu mă văd eu, ființa mea individuală ci pe acela în care m-am redus în stare vibratorie, prin atenționare și concentrațiune. Ceea ce e interesant este că această Pasivitate vibratorie este suscitată de concentrare care

[188 (192)]

e prin excelență activă. Fixul evertuează volatilul, făcându-l în același timp să nu se împrăștie și să se volatilizeze; început de Magnum Opus.

9 august 1965

În Urdhvaretas[219] nu semenul propriu zis trebuie ridicat sus, ci tendința lui centrifugă și expansivă trebuie inversată și curentul îndreptat spre cap; cu alte cuvinte condiția sine qua non[220][221] a exercițiului subtil al semenului și conversiunea unei forțe descendente în una ascendentă.

Nu Tamas[222] suprimă pe Satwa[223], nici *Satwa* pe *Tamas* ci Rajas[224] ca putere intermediară și neutră e în serviciul Gunelor[225], superioară și inferioară. Le aduce, sau pe una sau pe alta, depinde de serviciul cui este, în stare vibratorie, pentru ca să le convertească ascendent de pildă, întâi în planul intermediar al lui *Rajas*, apoi în Guna[226] superioară.

Luând exemplul de mai sus, *Urdhvaretas*, trebuie numaidecât să aplici peste elementul pur instinctual al Maitunei[227][228], un element pasional care va opera conversiunea, inversiunea și transformarea. "Sushumna[229] devores Kale[230][231]"[232] (Avalon), adică suprimă timpul. De aceea Guénon, făcând

216 Unuia i-a reușit – el a ridicat vălul zeiței din Sais. Și ce a văzut? Minune a minunilor: pe sine însuși.
217 Iluziei cosmice (sk., maya). (vezi pagina 689)
218 „Unuia i-a izbutit — a ridicat vălul zeiței din Sais — Dar ce a văzut? Minunea minunilor: pe sine însuși” (germ.).
219 „Cel cu sămânța întoarsă în sus” — practicantul sublimării (sk.). (vezi pagina 704)
220 „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.). (vezi pagina 699)
221 sine qua non — „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.). (vezi pagina 699)
222 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
223 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
224 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
225 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
226 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
227 Sushumna o devorează pe Kali.
228 Uniunii rituale, maithuna (sk.). (vezi pagina 688)
229 „Sushumna o devorează pe Kali (timpul)” (engl./sk.). (vezi pagina 701)
230 Canalului subtil central din corp (sk.). (vezi pagina 701)
231 Sushumna devores Kale — „Sushumna o devorează pe Kali (timpul)” (engl./sk.). (vezi pagina 701)

transpoziția spune că proiecțiunea verticală, deasupra noastră, a capului nostru, de-a lungul Suṣumnei[233] cerești este o proiecțiune în Eternitate.

Urdhvaretas, și el, este o conversiune verticală a unei forțe expansive orizontale; cum ea se face de-a lungul lui Suṣumna[234], echivalează cu o integrare a fluxului temporar în Eternitate.

Perceperea de către noi, a aspectului pur vibratoriu al corpului și al psihicului nostru de care vorbea Novalis, este identică cu perceperea ființei noastre psihofizice ca un Mantra, Șabda brahman[235]. Pentru asta trebuie desființată inerția din ele, și orice mijloc este bun pentru asta: aspectul pozitiv al pasionalității.

"Semen (Shukra) exists in a subtle form thoroughout the whole body. To be Urdhvaretas is not merely to prevent the emission of gross semen already formed but to prevent its formation as gross seed[236]".[237] Ce produce îngroșarea lui shukra[238][239] în sămânță grosieră? Inerția, ca tamas[240]; ea corporifică sămânța. Trebuie o dublă operație: 1) să interzicem cât se poate formarea inerției în noi, psihic și fizic, 2) să nu permitem ca

[189 (193)]

semenul subtil din noi să fie zădărât de imaginație și ispită, căci e o cale sigură spre îngroșare și expulzare.

10 august 1965

"The Yogi Kills the Anakarana by directing his breath to the Brahmarandhra[241] through the Sushumna[242]".[243]

Redus în starea lui subtilă, vehiculul psihofizic se agreghează în mod natural pranei[244] și tuturor modalităților ei. Atunci practicantul îndemânatic poate să-l exalteze în Universal (prin *Brahmarandhra)* prin respirația întovărășită de o deplasare a centrului conștiinței concomitentă în aceeași direcție.

---

232 suṣumna — suṣumṇā (sanscr.) — Canalul subtil central, de-a lungul axului coloanei, prin care urcă kuṇḍalinī trezită. (vezi pagina 701)

233 Maitunei — Uniunii rituale, maithuna (sk.). (vezi pagina 688)

234 canal subtil central (în corpul uman) (sk.) (vezi pagina 701)

235 Formula sacră; „Brahman-sunet”, Principiul manifestat ca vibrație (sk.).

236 Sămânța (shukra) există într-o formă subtilă în întregul trup. Pentru a fi Urdhvaretas nu înseamnă numai să previi emisiunea de sămânță multă deja formată, ci să previi formarea de sămânță multă.

237 „Sămânța (shukra) există într-o formă subtilă în tot trupul. A fi Urdhvaretas nu înseamnă doar a împiedica emisia seminței grosiere deja formate, ci a împiedica formarea ei ca sămânță grosieră” (engl.).

238 Sămânța, în sens subtil (sk.). (vezi pagina 699)

239 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)

240 shukra — śukra (sanscr., „cel strălucitor”) — Sămânța, privită în aspectul ei subtil ca sediu al puterii generatoare; în tantrism, materia primă a transmutării, de unde practica ūrdhvaretas. (vezi pagina 699)

241 Yogi-ul omoară Anakarana îndreptându-și respirația sa spre Brahmarandhra prin sushumna.

242 „Yoginul ucide Antahkarana îndreptându-și suflul spre Brahmarandhra prin Sushumna” (engl.).

243 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)

244 Suflului vital (sk., prana). (vezi pagina 694)

"By what men fall, by that they rise[245]".[246] Shukra[247]. Inversarea procesului de formație și de direcție.

*

"Demande au Seigneur Ton Dieu, qu'il te fasse voir un prodige, soit du fond de la terre, soit du plus haut du Ciel[248]".[249] Prin rugăciunea asta te faci cunoscut Domnului că ești Fiul Cerului și al Pământului și că poți să mijlocești între ele. E un fel de legitimație. Astfel solicitat, astfel somat, Dumnezeu nu-ți poate da decât darurile lui cele mai suverane, plinătatea lui, și nu pomeni subalterne, "*căci fiul Gaiei sunt și al înstelatului Uranos; cerească mi-este stirpea și Tu știi asta*".

"Ceux d'en Haut ont le boire, ceux d'en bas, le manger[250]".[251]

Omul deci poate participa la un dublu ospăț eucharistic; poate uni băutul cu mâncarea și uneori să facă Josul să bea și Susul să mănânce. "*A fixa Volatilul și a volatiliza Fixul*". Simpla aspirație spre Universal operează asta, chiar în lipsa unei tehnici mai speciale. De aici justețea frazei: "C'est le sacrifice qui expie tout. L'encens est supérieur à tous les sacrifices[252]".[253] Este expunerea aceluiași lucru în termeni sacrificiali. Totul e să ai o orientare perfectă, adică o sensibilitate perfectă a Terminus-ului[254] ad quem[255][256] al realizării inițiatice. Cenușa reziduală a sacrificiului (stările noastre depresive, inerția post coitum) poate deveni final, un principiu de sezisabilitate, suportul exterior al unei influențe spirituale, care fără el s-ar volatiliza recuperată de Macroscosm în loc să rămână însumată Microcosmosului.

11 august 1965

"Le manger en haut consiste dans la contemplation. Israël nourrit son Père Céleste[257]".[258]

[190 (194)]

Faptul că esoterismul întrebuințează simbolurile cele mai existențiale, arată realismul lui (et Verbum caro factum est[259])[260] și că procesul inițiatic angajează

245 Prin ceea ce cade omul, prin aceea se și ridică.
246 „Prin ceea ce cad oamenii, prin aceea se și ridică” (engl.).
247 Sămânța, în sens subtil (sk.). (vezi pagina 699)
248 Cere Domnului Dumnezeului tău să te facă să vezi o minune, fie din adâncul pământului, fie din înaltul Cerului.
249 „Cere Domnului Dumnezeului tău să te facă să vezi o minune, fie din adâncul pământului, fie din înaltul Cerului” (fr.).
250 Cei de Sus au băutura, cei de jos mâncarea.
251 „Cei de Sus au băutura, cei de jos, mâncarea” (fr.).
252 Sacrificiul ispășește totul. Fumul de tămâie este superior tuturor sacrificiilor.
253 „Sacrificiul este cel care ispășește totul. Tămâia este mai presus de toate jertfele” (fr.).
254 „Spre care” — punctul-țintă (lat.). (vezi pagina 671)
255 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
256 ad quem — „Spre care” — punctul-țintă (lat.). (vezi pagina 671)
257 Mâncarea de Sus constă în contemplație. Israel își hrănește Tatăl ceresc.
258 „Mâncarea de sus constă în contemplație. Israel își hrănește Tatăl Ceresc” (fr.).
259 Și cuvântul trup s-a făcut.
260 „Și Cuvântul trup s-a făcut” (lat.).

toți ganglionii. Identificarea prin Cunoaștere nu poate fi mai bine simbolizată decât prin procesul de asimilare vitală; omul mănâncă pe Dumnezeu dar concomitent și Dumnezeu mănâncă pe om și asta e finalitatea. Toate suferințele noastre, toate sfâșierile noastre vin din procesul de masticare a lui Dumnezeu. Toate astea au ca scop, ca omul să înțeleagă și să se identifice cu aspectul descendent al lui Dumnezeu, cu Manifestarea care este cealaltă Față a Vidului.

"L'huile désigne le semen sacré qui descend dans le monde par l'Homme Universel[261]".[262] De aceea Ramanuja desemnează starea perfectă contemplativă cu imaginea unei șuvițe de ulei curgând dintr-un vas în altul. O putem simți în noi și în jurul nostru ca un fel de scurgere imobilă, pentru că ia forma lui Uroboros[263] și-și poartă propria ei Perfecțiune în ea însăși. E Apa Sâmbetei, a fluviului care înconjoară Paradisul Terestru, substitut al Paradisului Ceresc; dar pentru ca acest circuit perfect, această mișcare imobilă antinomică să se realizeze, trebuie și o aspirație, un impuls venind de jos în sus, adică de la om. De aceea textul continuă: "l'huile parfumée n'arrive pas ici-bas sans que les oeuvres des hommes n'aillent à sa rencontre[264]".[265] Dumnezeu dând jumătatea descendentă a circuitului sacru, omul dă jumătatea lui ascendentă și cercul devine perfect; în fond procesul se identifică cu aspirul și respirul Divinității; în exemplul Zoharului[266][267], omul privit ca partener e ecoul de jos al Verbului. "Quand l'huile parfumée d'en haut se rencontre avec les odeurs du sacrifice d'ici bas, la joie se répand partout[268]".[269] Această bucurie e Șekina[270], Hudur[271][272]-ul, Prezența Reală, a cărei actualizare face manifestarea nemanifestată, rămânând tot așa aparent. E Antinomia dusă la starea ei ultimă de Perfecțiune, certitudinea în aspectul ei indicibil, absolut inaccesibilă tocmai atunci când e mai efectivă.

12 august 1965

"C'est l'odeur de l'encens du sacrifice qui relie tous les Noms ensemble[273]".[274]

---

261 Uleiul desemnează sămânța sacră care coboară în lume prin Omul Universal.

262 Uleiul înmiresmat nu ajunge aici jos dacă faptele oamenilor nu-i ies în întâmpinare.

263 Când uleiul înmiresmat de Sus se întâlnește cu mirosurile sacrificiului de jos, bucuria se răspândește peste tot.

264 „Uleiul desemnează sămânța sacră care coboară în lume prin Omul Universal” (fr.).

265 Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 704)

266 „uleiul înmiresmat nu ajunge aici jos fără ca faptele oamenilor să-i iasă în întâmpinare” (fr.).

267 Cartea Splendorii, principala operă a Kabbalei (ebr.). (vezi pagina 706)

268 „Când uleiul înmiresmat de sus se întâlnește cu miresmele jertfei de aici jos, bucuria se răspândește pretutindeni” (fr.).

269 Prezența divină sălășluitoare (ebr.); Prezența reală (arb.).

270 energia, puterea divină (ebr.) (vezi pagina 698)

271 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)

272 Zoharului — Cartea Splendorii, principala operă a Kabbalei (ebr.). (vezi pagina 706)

273 Mirosul fumului sacrificial leagă toate Numele împreună.

274 „Mirosul tămâiei jertfei este cel care leagă toate Numele laolaltă” (fr.).

Toate numele sunt unite de o aspirație ascendentă spre universal. Faptul că aspectul sensibil al acestei aspirații este ceva sensibil arată *realismul* acestei aspirații. În adevăr mirosul

[191 (195)]

care percepe fumul de tămâie e aspectul sensibil al elementului pământ. Cel mai inferior din simțurile noastre și din elemente se unește cu acea supremă Transcendență care unește toate Numele între ele.

Mai este un aspect al Sacrificiului: de obicei Fumul simbolizează Mercurul iar Focul Sulful. Unite amândouă cum sunt în sacrificiu sunt premiciile Materiei Prime însăși care urcă să se ofere Luminei Necreate. Deci, o tehnică a lui Magnum Opus.

"Le Feu d'en Haut consume le feu d'en bas[275]".[276] Ajuns la o anumită "înălțime", focul sacrificiului învăluit și "suportat" de fum, întâlnește Focul Inteligibil și e integrat în acesta. E deci o trecere la limită, o reintegrațiune și de data asta desemnată printr-un simbolism nutritiv.

"Chaque soir l'homme doit s'offrir en holocauste lui-même, se confesser et monter en pensée sur l'autel[277]".[278]

Această oferire trebuie să fie cât mai perfectă adică să comporte o conversiune în aspirație ascendentă a tuturor forțelor ființei sale, chiar cele mai inerte. Care e altarul? Pot fi considerate mai multe localizări, ca aceea a Luz[279]-ului, dacă nu trebuie chiar identificat altarul cu *Luz*-ul, ceea ce este foarte probabil. Atunci poți face să se ridice fumul spre diferitele chakre[280][281] ale coloanei vertebrale și de-a lungul lor; în inimă, în cap și deasupra capului, dacă conversiunea în satwa[282] e bine reușită. Te poți fixa pe un "altar" deasupra capului de-a dreptul, căci în Sacrificiu, Altarul joacă rolul Magnetului, al Altarului Filosofal și nimic nu operează mai bine "separațiunea" decât acest fel de holocaust.

13 august 1965

"Le Prophète Elie entendit une voix douce ... Pourquoi est-elle douce? Parcequ'elle nous apparaît comme la plus petites de toutes[283]". Analogia în sens invers. Punctul geometric; punct chintesențial cuprinzând în indistincțiunea lui toată lumea pe care o generează. Acest punct e perceput ca vibrațiune a verbului. În acest simbolism, această voce care e și un suflu, e și o chemare

275 Focul de Sus consumă focul de jos.
276 „Focul de Sus mistuie focul de jos” (fr.).
277 În fiecare seară omul trebuie să se dea pe el însuși ca jertfă, să se mărturisească și să urce cu gândul pe altar.
278 „În fiecare seară omul trebuie să se aducă pe sine ardere de tot, să se mărturisească și să urce cu gândul pe altar” (fr.).
279 Osul nepieritor, germenele de nemurire din om (ebr.). (vezi pagina 688)
280 Centrele subtile de pe axul coloanei (sk.). (vezi pagina 677)
281 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
282 chakre — Centrele subtile de pe axul coloanei (sk.). (vezi pagina 677)
283 „Profetul Ilie a auzit un glas blând... De ce este blând? Pentru că ni se arată ca cel mai mic dintre toate” (fr.).

spre origine și ain[284] care organizează tot Cosmosul. De aceea acest punct, această Vibrațiune Primordială e perceput și ca o sfâșiere pentru că produce lumile și le resoarbe. Așa trebuie simțit: "et cependant elle est entendue dans tous les mondes et tous les mondes tremblent devant[285]

[192 (196)]

elle[286]".[287] Sadasat, Vyaktavyakta[288][289]. Ambiguitatea, Prezența în Antinomie. E Barzakhul[290] pe planurile inferioare, dar *Barzakhul* își are un Prototip ceresc care-i cuprinde toate caracteristicile.

"Tout acte ici-bas en provoque un autre en haut[291]".[292] Definiția mai mult metodică, convenind unei căi privită ascendent care în mod simbolic și inițiatic are la cele două capete ale ei pe om și pe Dumnezeu. Metafizic, e o pură antinomie în Dumnezeu, care e Chematul și Cel care cheamă. Se produce între Om și El un schimb de atribute, o alternanță a lor, fără sfârșit, pe ritmul însuși al Respirului și al Aspirului divin.

"C'est à minuit que le Saint, béni soit-il, entre dans le Paradis[293]".

La Miezul nopții se produce o suspendare a timpului, nu numai simbolic dar și în cursul real al timpului. E evident că acest hiatus[294] e în realitate o plenitudine, în care se intercalează Dumnezeu; acest hiatus e Paradisul și e natural că se situează în clipa cea mai întunecată a Zilei de 24 de ore; "il s'y unit à la Communauté d'Isräel; c'est une heure de grâce et propice à l'union[295]".[296] Evident, Comunitatea lui Israel e Comunitatea tuturor Sfinților. Această comunitate, Principiu Activ al întregii omeniri, Cheia ei de boltă, Chintesența ei, devine pasivă față de Dumnezeu, cu care se unește. Această comunitate e însuși Paradisul, manifestat în exterior, într-o clipă a zilei, în Timp și Spațiu. De aceea, această clipă este propice Unirii.

14 august 1965

"L'encens d'en bas s'unit à l'huile d'en haut[297]".

Fumul e știut Mercurul, uleiul, al cărui caracter este calitatea de foc, e Sulful. Fumul e ascensional, uleiul, ca lichid, coboară; de aceea se întâlnesc. E și un împrumut de atribute: Mercurul, pasiv și feminin e totuși ascensional ca

---

284 „Ochi” / „izvor” (ebr.); în Kabbala, și „neantul” (Ain). (vezi pagina 672)
285 „și totuși el este auzit în toate lumile, și toate lumile tremură înaintea...” (fr.).
286 Profetul Ilie a auzit un glas blând ... De ce este blând? Pentru că ne apare ca cel mai firav dintre toate (...) și totuși el (glasul) este auzit în toate lumile și toate lumile tremură în fața lui.
287 „...el” (fr.) — continuarea citatului din pagina precedentă. (vezi pagina 679)
288 „Existent-neexistent, manifestat-nemanifestat” (sk.).
289 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 676)
290 Vyaktavyakta — Manifestat-nemanifestat, cele două fețe ale existenței (sk.). (vezi pagina 705)
291 Orice act aici jos provoacă un altul acolo Sus.
292 „Orice act de aici, de jos, provoacă un altul sus” (fr.).
293 „La miezul nopții intră Sfântul, binecuvântat fie El, în Paradis” (fr.).
294 La miezul-nopții, Sfântul, fie binecuvântat, intră în Paradis (...) Aici se unește cu Comunitatea lui Israel; este un ceas de grație favorabil uniunii.
295 „acolo se unește cu Comunitatea lui Israel; este un ceas de har și prielnic unirii” (fr.).
296 hiatus — hiatus (lat., „căscătură”) — Ruptura, întreruperea; locul unde continuitatea se frânge. (vezi pagina 683)
297 „Tămâia de jos se unește cu uleiul de sus” (fr.).

focul; uleiul, foc, e lichid totuși; fiecare împrumutând o calitate a complementarului, unirea se poate face fără nici o dificultate.

Parafrazarea e vizibilă în: "Israel dit au Saint, béni soit-il, je servirai d'encens, Tu serviras d'huile[298]".[299] E același lucru în alt simbolism.

"Tous ceux qui s'adonnent à l'étude à l'heure de minuit, s'associent à la Shekinah[300]".[301] Miezul-Nopții fiind "intemporal" e "locul" spațial al Șekinei[302][303]. Deci o spațializare a timpului. Căci

[193 (197)]

a spune că un moment al succesiunii este în afară de timp, însemnează că acesta interferează direct cu spațiul în anumit moment și se "spațializează".

"La Clémence par les lettres devient la Rigueur par la prononciation[304]".[305]

Rigoarea nu însemnează aici numai decât asprimea, ci determinațiune, după cum Clemența este Indistincțiune, și nu numai un simbol sentimental. Determinațiunea e rigoare pentru că anulează, constrânge pe tot ce nu este conform cu ea, cu natura ei, cu pozitivitatea ei.

Bi signifie par le Yod;[306] de aceea *Bi* e irezistibilă pentru că unește Actul prin excelență cu Substanța lui B. Beth[307] servește aici de cutie de rezonanță, deci de amplificare.

"L'homme qui veut attirer l'amour divin doit se lever à minuit[308]".[309]

Omul trebuie să cunoască și să utilizeze determinațiunile calitative ale Timpului și ale Spațiului.

"Naema[310] enceinte par les seuls désirs de l'homme[311]".[312] *Naema* e aviditate cosmică care se cere satisfăcută cu orice preț. Din punctul de vedere cel mai complet își are desigur și un aspect pozitiv, căci această aviditate trebuie să se integreze și ea, într-o pasivitate efectivă și fecundă. Chiar aviditatea infernului duce la transformarea tuturor reziduurilor, a tuturor klifoturilor[313] în praf atomic, în Materia Primă, rol eminamente pozitiv în finalitatea lui, căci e felul ei de a distruge Inerția și Tamas[314]. Dar nu e rolul omului să colaboreze la asta,

298 Fumul de jos se unește cu uleiul de sus (...) Israel zice Sfântului, binecuvântat fie el: eu voi sluji de fum, tu vei sluji de ulei.
299 „Israel zice Sfântului, binecuvântat fie El: eu voi sluji de tămâie, Tu vei sluji de ulei” (fr.).
300 Toți acei care se consacră studiului (rugăciunii) la miezul-nopții, se asociază cu Șekina.
301 „Toți cei ce se dedau studiului la ceasul miezului nopții se asociază cu Șekina” (fr.).
302 Prezenței divine sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 699)
303 Șekinei — Prezenței divine sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 699)
304 Mizericordia prin litere scrise devine Rigoare prin pronunțarea lor.
305 „Mizericordia prin litere devine Rigoare prin pronunțare” (fr.).
306 „Bi înseamnă «prin Yod»” (fr., cu ebr.).
307 A doua literă a alfabetului ebraic, cu care începe Tora.
308 Omul care vrea să atragă iubirea divină trebuie să se scoale la miezul-nopții.
309 „Omul care vrea să atragă iubirea divină trebuie să se scoale la miezul nopții” (fr.).
310 Naema gravidă doar prin dorințele omului.
311 „Naema însărcinată numai prin dorințele omului” (fr.).
312 Cojilor, învelișurilor care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
313 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
314 aviditatea cosmică (ebr.) (vezi pagina 691)

scopul lui fiind integrațiunea. Ceea ce e sinistru în unirea cu *Naema*, e prostul complementarism.

E pentru că omul se unește cu ceva care în mod providențial, ignorează posibilitatea Reintegrațiunii prin Sus. De aceea tot Zoharul[315] spune că: "Le Chef de l'enfer est appelé "chien qui crie toujours: donne, donne"[316]".[317]

15 august 1965

Dumnezeu, Maica Domnului, Adam sau Noe aruncă mânușa și ea se preface în mâță.

Satan intra ca șarpe în corabia lui Adam. Acesta vrea să-l omoare dar S. se preface în șoarece. Adam își aruncă mânușa și ea se preface în mâță, care mănâncă șoarecele; în timpul acesta ies scântei din ea. De aceea în mâță este și ceva de la Satan: scânteile ce ies din ea și strălucirea ochilor.

[194 (198)]

Mâța e sacră pentru că separațiunea e deja făcută în ea; nu este numai o virtualitate în ea. Din exterior spre interior privind: nonșalanța ei și fulguranța; lenea și veghea perfectă; nervozitatea și răbdarea inepuizabilă; joaca, labilitatea și imobilitatea; capriciul și totala putere de concentrare. Nyctalopia care e antinomică în ea însăși; apoi torsul, dhikr[318]-ul acesta perpetuu între doi poli ca șarpele Vedic ale cărui extremități sunt prinse de Asura și Deva; aspectul ascendent și descendent al lui Kundalini, totul pus în registrul voluptății[319]. Bineînțeles, în folklor, apare ca reunind caracteristicile divine și diabolice.

*

Sunt sau 7, sau 24 vămi ale văzduhului; acest ultim cuvânt arată că ele se situează în subtil, unde efectiv e locul Purgatoriului. Când sunt 7, e vorba de cele șapte cercuri planetare; când sunt 12 sau 24, de cercul zodiacal.

*

Ducipal a băut din Apa Vieții. Apropiat dacă nu chiar identic cu Alkhidr[320][321]. Sau altfel: Apa Vieții o deține *Alkhidr;* Ducipal e Kalkiavatara[322] a cărui venire e așteptată la sfârșitul lumii când va reapare și Ducipal, după legendă. Legitimă,

315 Stăpânul infernului este numit „câine care strigă mereu: dă, dă”.
316 „Căpetenia infernului este numită «câinele care strigă mereu: dă, dă»” (fr.).
317 Cartea Splendorii, principala operă a Kabbalei (ebr.).
318 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
319 Kundalini — energia subtilă încolăcită la baza coloanei (sk.).
320 Al-Khidr, „Cel Verde”, inițiatorul nevăzut al tradiției islamice (arb.). (vezi pagina 673)
321 Kalki-avatara, ultima întrupare a lui Vișnu, la sfârșitul ciclului (sk.). (vezi pagina 685)
322 Ținând de Al-Khidr, de inițierea directă, fără lanț vizibil (arb.). (vezi pagina 686)

colaborarea dintre Inițierea regulată și aceea khidriană[323][324]. Două căi diferite, reunindu-se în ființa lui Kalki-avatara[325].

16 august 1965

Legenda Sf. Andrei. Găsit într-o albiuță. Ca toți copii găsiți, legendari, are același simbolism ca și piatra unghiului, zvârlită în drum, al cărui rost ziditorii nu-l pricepeau. Il dau de-a dreptul apele mari primordiale; deci fiu adoptiv al fecioarei, implicit frate adoptiv al lui Christos. E aruncat în ele de mama pământeană care-l leapădă și nu-l pricepe. Albiuța e o arcă; Andrei transmite o înțelepciune la unui alt ciclu. Arca e și un barzakh[326], loc de moarte și de înviere, de recuperare a primordialității, deoarece se identifică cu luz[327]-ul. Albia, la rândul ei e cert făcută din lemnul Arborelui Vieții, complementar cu simbolismul Apelor, plasându-se în centrul lor ca un Ax vertical. Ucide mai mulți oameni, dar probabil mai mult ca un jihad[328][329] inconștient. Pus ca penitență, de un popă, într-o fântână părăsită, a cărei cheie popa o aruncă într-un râmnic. Fântâna părăsită, e aceea a Vieții, a Adevărului, ignorată de umanitatea decadentă; Andrei e pus acolo cu o misiune de

[195 (199)]

paznic, de gardian al unui lucru ascuns, dar care trebuie să se perpetueze. Niște pescari (inițiați de mare rang) găsesc cheia într-un pește (Christos), al cărui discipol Andrei a și devenit. Fântâna subterană se identifică de asemenea cu lumea subpământeană, Tărâmul Celălalt, Agartha[330]. I se dă să păzească cinci oi albe și cinci oi negre; se desăvârșește când transformă oile negre în albe și cele albe în negre, adică operează deplasarea luminilor. Zece e și numărul Sefiroturi[331]lor[332]. Inițiatul face un transfer: transformă sefiroturile inferioare în *Sefiroturi* superioare și Sefiroturile[333] superioare în *Sefiroturi* inferioare, același lucru deci. Este aici dealtminteri un fapt indicat foarte bine de Crucea Sfântului Andrei X în care brațele inferioare din dreapta și stânga, devin în planul superior, respectiv, brațele din stânga și din dreapta; e crucea lui Moise și crucea lui Iacob și a Sfântului Francisc de Assisi pe patul lor de moarte.

323 Ultima întrupare a lui Vișnu, la sfârșitul ciclului (sk.). (vezi pagina 685)
324 khidriană — Ținând de Al-Khidr, de inițierea directă, fără lanț vizibil (arb.). (vezi pagina 686)
325 Alkhidr — Al-Khidr, „Cel Verde”, inițiatorul nevăzut al tradiției islamice (arb.). (vezi pagina 673)
326 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb.). (vezi pagina 676)
327 Osul nepieritor, germenele de nemurire din om (ebr.). (vezi pagina 688)
328 Lupta, războiul sfânt — aici în sens lăuntric (arb.). (vezi pagina 685)
329 jihad — război sfânt (arb.) (vezi pagina 685)
330 Centrul spiritual subpământean al tradiției hinduse (sk.). (vezi pagina 672)
331 Celor zece sefirot, aspectele sau numerațiile divine (ebr.). (vezi pagina 698)
332 Celor zece sefirot, aspectele sau numerațiile divine (ebr.). (vezi pagina 698)
333 Celor zece sefirot, aspectele sau numerațiile divine (ebr.). (vezi pagina 698)

17 august 1965

Legenda raportează că Cel rău caută să se opună creației lui Dumnezeu, pocind-o. Asta arată că în vremea când lumea materială avea încă plasticitate era ușor modificabilă, maleabilă.

Dumneazeul creator al legendelor e în realitate un formator și se situază la rangul lui satwa[334]. Când *satwa* devine activă, atunci evertuează pe celelalte guna[335] cu care e solidară și atunci se produce o adevărată dramă în cosmos, pentru că nu e vorba de o reducțiune divină, care se întâmplă în impasibilitatea divină și nu poate fi afectată de nimic, căci e adevăratul Fiat[336] cosmogonic. E ecoul ultim al *Fiat*-ului în lumea noastră a cojilor și aici devenirea cosmică ia adevărată înfățișare de gigantomachie, căci ceea ce caută Diavolul să strice, și efectiv îl strică într-o măsură, e rectificat în sensul pozitiv. Dar și această luptă e providențială, adică voită de Dumnezeu pentru că corespunde intenției Proniei. Lupta asta între Pozitiv și Negativ, Plus și Minus, Rău și Bine în limbaj popular produce tocmai dozarea de Forme și Materie pe care a hărăzit-o Supremul într-o anumită stare de existență. E în fond o ordalie, pe planul creațiunei.

*

[196 (200)]

"En allumant les lampes, le prêtre allume les lampes d'en haut et élève le monde d'ici bas à celui d'en haut, l'acte à la pensée[337]".

Magnum Opus e reunirea unui element substanțial cu unul esențial.

"La Pensée[338][339]" nu e raționamentul ci Intelectul. Un gest ca aprinderea lămpilor, chiar simbolic considerat, e o trecere de la potență la act. Actul se unește cu Intelecțiunea, ca Materia cu Forma. Și atunci posibilitățile cerești nu mai sunt numai nemanifestate, ci se unesc, devin manifestate, dar netăindu-și rădăcinile, în lumea noastră. Aceasta e "aprinderea lămpilor". "Au moment où les lampes sont allumées, les fleuves célestes se remplissent[340]". E manifestarea Prezenței reale; ea unifică toate ființele, tot ce-i creat deci se manifestă ca Unicitate. "Ce Fleuve sort de l'endroit le plus profond de la région appelée Pensée[341]".[342]

---

334 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

335 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

336 „Să fie!” — cuvântul creator (lat.). (vezi pagina 680)

337 „Aprinzând lămpile, preotul aprinde lămpile de sus și înalță lumea de aici jos la cea de sus, actul la gândire” (fr.).

338 Aprinzând lămpile, preotul aprinde lămpile de Sus și ridică lumea de aici de jos până la cea de Sus, actul până la gândire (...) În momentul în care lămpile sunt aprinse, fluviile cerești se umplu (...) Acest fluviu iese din locul cel mai adânc al regiunii numită Gândire.

339 „Gândirea” (fr.). (vezi pagina 687)

340 „În clipa în care lămpile sunt aprinse, fluviile cerești se umplu” (fr.).

341 „Acest Fluviu iese din locul cel mai adânc al regiunii numite Gândire” (fr.).

342 La Pensée — „Gândirea” (fr.). (vezi pagina 687)

18 august 1965

"Il faut commencer par faire un act ou dire quleques mots pour obtenir un prodige d'en haut[343]".[344]

În ordinea descendentă Intelecțiunea generează Acțiunea; în ordine ascendentă procesul e invers, actul nu generează Intelecțiunea, ceea ce ar fi absurd, ci o declanșează, din cauza preexistenței în noi a Intelectului, așa că în fond și în ordinea inversă tot Intelectul dă actului "dimensiunea intelectuală"; de data asta nu dinamic ci prin integrațiune, adică prin imobilizare. Sygizia Act-Intelect devine o constelație.

*

"La manne est la rosée céleste coagulée[345]".[346] O redai lui Dumnezeu descoagulizând-o, fie prin mâncare sacrală, fie prin topire intelectuală, apoi ardere. E același proces de care vorbeam mai sus. Dar "mana[347348]" care a suferit acest dublu proces nu mai coboară, căci e desăvârșită și în "*tribulațiunile ei*".

Înainte de acestă tribulațiune sacrificială, descendentă și ascendentă, Intelecțiunea nu era perfectă, îi lipsea elementul de "stirb und werde[349350]", adică îi lipsea faptul de a fi "mortis et vitae locus[351]" cum era desemnat în Mysterele antice Priap. Bineînțeles toate aceste designațiuni "înainte" și "după" sunt pur simbolice și arată mai degrabă liniile de forță, meandrele unei posibilități divine. E ceea ce face din Principiu ceva sadasat, vyaktavyakta[352353], Îndepărtat și Proxim, Clipa insezisabilă.

[197 (201)]

Angoasa lui Iblis între trestii, este că asimte pe Dumnezeu nu cu Intelectul la care a renunțat mai degrabă decât i-a fost luat, ci prin sufletul și carnea lui. Deci Iblisul din noi. La primul moment pare o enormitate; dar, nici carne, nici psihic nu-și au rațiunea lor suficientă în ele însile, deci pe căi obscure, existențiale și obscure se desleagă și se leagă în Intelect. Prin urmare, obscur, tenebros chiar, Dumnezeu poate fi asimțit de ele, dar prin suspine negrăite, prin angoasă. Pentru că sufletului și cărnii le este interzisă plenitudinea, le ia locul un substitut de plenitudine care e o perpetuitate în angoasă.

---

343 Trebuie să începi prin a face o faptă sau a spune câteva cuvinte pentru a obține o minune de sus.
344 „Trebuie să începi prin a face un act sau a spune câteva cuvinte pentru a dobândi o minune de sus” (fr.).
345 Mana este roua cerească coagulată.
346 „Mana este roua cerească coagulată” (fr.).
347 Forța sacră difuză, în accepțiunea etnologilor (polinezian). (vezi pagina 688)
348 mana — Forța sacră difuză, în accepțiunea etnologilor (polinezian). (vezi pagina 688)
349 „Mori și devino!” (germ.) — Goethe. (vezi pagina 700)
350 „Loc al morții și al vieții” (lat.).
351 „Existent-neexistent, manifestat-nemanifestat” (sk.).
352 stirb und werde — „Mori și devino!” (germ.) — Goethe. (vezi pagina 700)
353 vyaktavyakta — manifestare-non-manifestare (sk.) (vezi pagina 705)

19 august 1965

"Le vrai miracle c'est le substitution d'une qualité à un défaut[354]".[355]

Tehnica stă în a oferi Absolutului defectul ca un holocaust; Absolutului unde totul este act pur așa că nimic pozitiv nu poate să fie în el. Atunci, în mod necesar, defectul se integrează, pe căi necunoscute într-un tot, care nu poate fi decât perfect. Astfel defectul devine calitate, în sensul riguros al cuvântului, adică nu în comparație cu un minus, ci ca çifatryah[356][357].

Enigma e miracolul transformării, trecerii prin barzach[358]. Moartea, adică trecerea prin *barzach* consistă în totala concentrare asupra scopului final al integrațiunii.

"L'instant tranchant comme le fil d'un sabre opère comme une brusque mutation, déclanchant une cristallisation, établissant un contact[359]".[360] E expresia temporală a ceea ce exprimam mai sus. Clipa e *barzach*-ul în timp. A fi sensibil la dânsa, a te identifica cu ea înseamnă să treci *barzach*-ul prin identificare.

Găsirea clipei operează spațializarea timpului. De aceea caracterul ei fulgurant.

*

"Un soulagement résulte d'un paroxisme. Pour Aristote, les méthodes cathartiques consistent à porter à son comble la passion à purifier, en la transposant sur un plan superieur[361]".[362]

Numai faptul că pasiunea este dusă la paroxismul ei, se face transpunerea pe planul superior, mai ales dacă i se suprapune și luciditatea, adică veghea deliberată asupra operațiunii. Un semn de eficacitate a ritului este că *eul* se simte topit în intensitate.

[198 (202)]

20 august 1965

"Toute vérité (haqîqah) qui n'efface pas les traces et les traits de la créature n'est pas une vérité[363]".[364]

De aici faptul că o paroxistică existențială poate să topească elementele creaturale ale noastre mai bine, uneori, decât practicile exoterice.

---

354 Adevărata minune este substituirea unui defect printr-o calitate.

355 „Adevărata minune este înlocuirea unui defect printr-o calitate” (fr.).

356 Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb., sifatiyya). (vezi pagina 677)

357 çifatryah — Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb., sifatiyya). (vezi pagina 677)

358 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

359 Clipa tăioasă ca ascuțișul unei săbii operează ca o mutație bruscă, declanșând o cristalizare, stabilind un contact.

360 „Clipa, tăioasă ca tăișul unei săbii, lucrează ca o mutație bruscă, declanșând o cristalizare, statornicind un contact” (fr.).

361 O ușurare rezultă dintr-un paroxism. Pentru Aristot, metodele catartice constau în a duce la culme patima de purificat, transpunând-o pe un plan superior.

362 „O ușurare rezultă dintr-un paroxism. Pentru Aristotel, metodele cathartice constau în a duce la culme patima de purificat, transpunând-o pe un plan superior” (fr.).

363 Orice adevăr (haqîqah) care nu șterge urmele și trăsăturile creaturii nu este un adevăr.

364 „Orice adevăr (haqîqah) care nu șterge urmele și trăsăturile creaturii nu este un adevăr” (fr.).

Totodată aforismul arată cât de indispensabile, dar cât de relative sunt acestea: reduc ființa la Materie Primă (în sensul relativ al cuvântului) dar numai atât. Operațiile de transmutare nu le poate efectua, ceea ce poate face paroxismul înrădăcinat și raportat la Principiu.

Firește, mai este și considerentul metafizic. Absolutul e Absolut și Creațiunea e o posibilitate a lui. Ori de câte ori suprapunem și Absolutul pe relativ, raportând pe acesta la Principiu, Creațiunea se topește în Principiu, în mod firesc și existențial. Trebuie numai să permitem aceasta și Absolutului și Creațiunei. E de necrezut ce putere are în privința aceasta efemerul, putere negativă de neconformare. Dealtminteri cu un singur deget pus înaintea ochiului nu acoperi Cerul? Afirmarea Absolutului aduce topirea Manifestării, nu numai printr-un proces dialectic, ci și pe căi creaturale, inverse acelora ale producției Manifestării, căi rezorptive tot așa de misterioase și labirintice ca și acelea ale Manifestării.

Ni se cere numai deci, pentru că aceste căi ne sunt necunoscute și nu e nevoie să fie cunoscute (cunoașterea lor ar fi fastidioasă și inutilă) numai Mărturia, întovărășită de intuiția directă a lucrului mărturisit. *Organicitatea, modul organic al procesului rezorptiv e secretul lui Dumnezeu* și n-are nici un sens s-o cunoaștem; mai mult am încurca iconomia. Trebuie să știm modul exact cum crește o floare?; asta e secretul (sirr[365]-ul) ei și al lui Dumnezeu. Intervenim cu adjuvante sumare și de natură empirică. Nu trebuie să-i cunoaștem misterul dezvoltării; nu ar avea nici o utilitate, l-am paraliza în procesul lui și nici nu ar fi interesant. Una e Cunoașterea, altceva Curiozitatea. Ultima e un dușman perfid al Primei.

21 august 1965

Imediat ce suprapunem Cunoașterea Naturii, nu inchizitiv, ceea ce ar fi van, ci prin simplă adăugare, ca Cupola la o Biserică, se produce în Natură un proces de efervescență. Liniile de forță ascunse apar și în sânul întregii naturi, reapare țesutul cosmic, identic cu Vortexul Sferic

[199 (203)]

Universal. Numai așa se actualizează în Maya[366] aspectul ei pozitiv. Vibrațiunile se ridică în sus, se lovesc de cupola Cerului și recad sub formă de rouă care disolvă aparențele și accidentele. Nu mai persistă decât liniile de forță de care vorbeam, care nu pot dispare deoarece sunt fire de ideațiuni divine; ele nu pot dispare, pentru că imuabile, pe ele se țese și se desface devenirea divină, pe care ele o susțin fără să participe la ea. Vibrațiunea inițială a Verbului se irizează într-o rețea intelectuală în lume, luând în fiecare plan de existență formele geometrice care vor servi de sămânță, de punct nevralgic, de la care plecând se produce întreaga desfășurare a planului de existență. În Intelectul divin creaturile nu pot apare ca atare pentru că ar fi o contradicție; ele apar ca prototipuri, și aceste prototipuri sunt geometrice și

365 Secretul, taina cea mai lăuntrică (arb.). (vezi pagina 699)
366 Iluzia cosmică, puterea de manifestare (sk.). (vezi pagina 689)

schematice. Își desfășoară apoi ființa în dozaje indefinite ale Plusului și ale Minusului, ale lui Purușa[367] și Prakriti[368], liniile verticale și liniile orizontale ale Războiului cosmic.

Or, modurile acestor operațiuni rămân un mister pentru noi, fiindcă sunt de natura Indefinitului, nu a Infinitului, și numai la intuirea, la realizarea Infinitului suntem ținuți să răspundem. În realizarea inițiatică cea mai activă, cea mai intelectuală, nu suntem ținuți să cunoaștem, să participăm la formațiunea fetusului, care e obligatoriu se face în mister și în întuneric. Intervenția noastră nu ar face decât să stânjenească procesul, chiar să îl împiedice, pentru că intelectul nostru nu i-ar putea aduce decât un element esențial, și nu unul substanțial, care îi trebuie în realitate. În realizarea inițiatică activitatea trebuie să se întovărășească de o pasivitate, și dozarea lor respectivă e unul din Arcanele artei.

Intelecțiunea e întovărășită de mister și aspectul misterului, reflexul lui în lume, e existențial, și de aceea, aici, în operațiunile lui, Misterul se transformă în enigmă.

22 august 1965

Descântecul cu șepte fete din "Șezătoarea" reprodus în caietul nr.13, p.65, pare o suită de nonsensuri, când în realitate este unul foarte adânc. Cele șepte fete sunt identice cu Septentrionul, sau cu cele șepte stele din Carul Mic.

Reflexul lor pe pământ e pretutindeni și nicăieri. Nu le poți prinde nicăieri pentru că situația lor nu este spațială; ele vin din Empireu; pe pământ le găsești reflexul pe colac, dar imediat ce

[200 (204)]

cauți colacul mai bine, adică îl situezi, îl determini, îl *lumești* ele dispar și sunt pe un topor, dar dacă vezi că toporul e de oțel, cele șepte fete sunt pe purcel, pe-un vițel, pe o cârlană, pe o căpiță, pe-o poiată, pe un sovârf, pe o cicoare

și cicoarea s-a plecat[369]
șepte fete s-o înecat

adică s-au resorbit pentru prostul care le caută distinctiv, căutând o absurditate! Să epuizeze numeric Indefinitatea; e ca și acela care fuge de propria lui umbră, sau după ea. Până la urmă moare de epuizare. Chiar grotescul unor imagini, aparenta lor vulgaritate e făcută să ascundă adevărurile profunde. Cele șepte fete nu s-ar resorbi în apele inferioare, nu s-ar îneca în ele, dacă cel ce le caută, în loc să fugă zadarnic după coada curcubeului, și-ar fi ridicat ochii în sus și ar fi contemplat pe cele șepte în hora lor imobilă din planul de rotațiune a Swasticei[370] Cerești. Toată multitudinea s-

367 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)
368 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
369 vers. **Strigătură populară românească**, anonimă, din repertoriul jocului. Cele două perechi de versuri citate alcătuiesc întrebarea și răspunsul unui schimb de strigături între feciori și fete: „și cicoarea s-a plecat / șepte fete s-o înecat” — „păcat că nu s-a-ntâmplat / și tu să te fi necat”.
370 Crucea cu brațe frânte, simbol al rotirii în jurul Centrului (sk., svastika).

ar fi reintegrat în Prototipul ceresc, dar nu distinctiv și enumerativ, ci subit, printr-un proces de cristalizare și de sublimare. Atunci și lucrurile citate s-ar fi reintegrat, ar fi fost scoase din exilul și tribulațiunea acestei lumi. Dar pentru că omul nu a putut face asta, de aceea, spune poezia,

păcat că nu s-a-ntâmplat
și tu să te finecat.

Cheia e în cealaltă poezie, în care se indică fără nici o îndoială posibilă, caracterul uranian al primelor. Dealtminteri, e normal.

23 august 1965

"Les états morbides sont transformés par élimination du facteur dépressif, par une sorte de symbiose avec l'esprit possesseur devenu ésprit protecteur, et par une normalisation, sous forme de transe provoquée, de l'état de crise[371]".[372]

Osmoza asta se poate face și cu duhul de inerție, de torpoare, de tamas[373]? Imposibil. De aceea trebuie transformat într-un spirit rajasic[374]. Atunci prin deplasarea centrului de gravitate al conștiinței, omul se identifică cu spiritul bântuitor devenit spirit protector.

Intervenția elementului de luciditate și intenționea, scot veninul spiritului posesor și atunci nu mai rămân în el decât elementele pozitive care se integrează perfect și fără primejdie în ființa noastră. Această deplasare de conștiință are drept

[201 (205)]

efect și topirea limitelor respective și reciproce, și ale spiritului bântuitor și ale ființei umane. Atunci amândouă formează una, o nouă ființă, în care, fiind desființate prin procedeul de mai sus și *eu* și *tu*, predomină de acum înainte caracterele de deva[375], de daïmon[376][377], nu universalizat complet, dar suficient de transformat ca să fie deasupra servituților celor mai penibile ale ființei individuale.

"Pour Platon (Phèdre), l'enthousiasme et l'anamnèse font retrouver les idées éternelles[378]".[379]

Poate fi ratașat asta la cele spuse mai sus. Da. Mai întâi entusiasmul topește limitele noastre și ale ființelor superioare cu care vrem să venim în contact. Exteriorul, Aparentul fiind topit, apar Ineitățile, Imuabilul care sunt același lucru cu Ideile Eterne.

---

371 Stările morbide sunt transformate prin eliminarea factorului depresiv, printr-un fel de simbioză cu spiritul posesor devenit spirit protector, și printr-o normalizare, sub formă de transă provocată, a stării de criză.

372 „Stările morbide sunt transformate prin eliminarea factorului depresiv, printr-un fel de simbioză cu spiritul posesor devenit spirit protector, și printr-o normalizare, sub formă de transă provocată, a stării de criză” (fr.).

373 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)

374 Ținând de rajas, tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)

375 Zeu, ființă luminoasă (sk.). (vezi pagina 678)

376 Spirit intermediar între zei și oameni (gr., prin fr.). (vezi pagina 678)

377 daïmon — Spirit intermediar între zei și oameni (gr., prin fr.). (vezi pagina 678)

378 Pentru Platon (Fedru) entuziasmul și anamnesa duc la regăsirea ideilor eterne.

379 „Pentru Platon (Fedru), entuziasmul și anamneza fac să se regăsească ideile eterne” (fr.).

De data asta însă, nu mai este un entusiasm orizontal ci unul vertical. Daïmonul[380], în definitiv, deși imens superior, este încă din lumea noastră, pe când Ideile Eterne sunt transcendente, și trecerea în domeniul lor se face printr-o integrațiune, având în vedere lipsa de comună măsură a planurilor respective.

24 august 1965

"Wenn sich in uns der Wunsch regt, uns von unten her mit unserem Schöpfer droben zu vereinigen, erwecken wir gleichsam in unserem Schöpfer das Begehren, über uns alles Gute: Segen, Gnade, Leben und Gesundheit zu ergiessen[381]".[382]

Natural, în primul rând simbolic. S-ar părea că asta implică o comună măsură între creaturi și Creator. Dar și această comună măsură aparentă este simbolică și simbolizează identitatea esențială dintre manifestare și Principiu. Natural, această identitate îmbracă toate caracterele afective și sentimentele pe care domeniul psihic le implică și care sunt firești atâta vreme cât omul este încă îmbrăcat cu aparența lui individuală, în limitele lui sentimentale. Acestea simbolizează plenitudinea divină și atotputernicia care nu poate suporta un decalaj între intenție și realizare.

Mai este ceva: toate limitațiunile individuale, cele care sunt mai caracteristice, mai tiranice, numai prin simpla aspirațiune spre Universal își pierd forma și devin acolo Idei, Atribute divine. Așa că numai păstrând încă simbolismul individual, textul vorbește de "dorința" lui Dumnezeu să ne dea plinătatea darurilor lui; în realitate, e vorba de Infinitudinea divină care

[202 (206)]

nu suportă nici o limitațiune în Atotprezența și Singularitatea ei; dacă găsește opozițiune, sfarmă obstacolul, dacă nu îl topește.

"Erhebung der Funken, der unreinen Gedanken zu ihren Urquellen[383]".[384]

E deajuns să oprim morișca gândurilor, a celor impure ca și a acelora pure pentru ca să se producă un contact existențial între planul Cauzal și cel manifestat. Gândul impur se integrează în Universal, într-o ecuație necunoscută, care e în același timp și o constelațiune. Acolo nu este decât Plenitudine deci supremă Pozitivitate. Căci cum ar mai putea fi "izvorul primordial" al unui gând impur, impur el însuși? Nu e nevoie să știm cum se face tranziția, și nu o știm chiar când s-a efectuat. E misterul lui Dumnezeu și procesul e pur existențial.

380 Spirit intermediar între zei și oameni (gr., prin fr.). (vezi pagina 678)

381 Dacă în noi se trezește dorința să ne unim de jos cu Creatorul nostru, trezim de asemenea în Creatorul nostru dorința să reverse peste noi tot ce e bun: binecuvântare, har, viață și sănătate.

382 „Dacă în noi se trezește dorința să ne unim de jos cu Creatorul nostru de sus, trezim de asemenea în Creatorul nostru dorința să reverse peste noi tot ce e bun: binecuvântare, har, viață și sănătate” (germ.).

383 Ridicarea scânteilor, a gândurilor impure la izvoarele lor originare.

384 „Ridicarea scânteilor, a gândurilor impure, la izvoarele lor originare” (germ.).

25 august 1965

"Dans la tradition hindoue, l'air (vayu[385]) a tissé l'Univers, en reliant comme par un fil ce monde à l'autre et tous les êtres ensemble[386]".[387]

Aerul reprezintă, după ether, elementul cel mai indistinct; mișcarea lui e isotopă, propagându-se în spire depărtate de ele cu un pas infinitesimal.

Atunci e o canava ideală pe care se poate țese lumea. De aceea, microcosmic, prin aer (suflul) producem realizarea inițiatică și o topim.

Totul este în a sensibiliza aerul nu numai cu plămânii, ci cu tot corpul, mai ales cu pielea, cu care el e strâns legat deoarece pipăitul e calitatea sensibilă a aerului. Atunci, dacă parvenim să ne resimțim suflul și aerul cu epiderma noastră, ea se topește, mai exact se subtilizează, și toată ființa noastră se transformă într-un vortex de aer, substitut imediat, etapă intermediară, a Vortexului Sferic Universal. A căuta mai ales "aerarea" părților celor mai inerte, mai tamasice[388] din ființa noastră: capul îngreunat după un travaliu mental extenuant, ochii la cei ce suferă de ei, stomacul și întreg sistemul digestiv, apoi membrele inferioare. Dacă parvenim să-l aerăm, creem o masă omogenă vibratorie, putând oricând sensibiliza mesagiile de dincolo.

"Comme par un fil[389]" arată continuitatea țesutului cosmic, și inițiatic, arată că trebuie să ne purificăm, să ne subțiem suflul. Prin această afinare, dibuim nenumăratele porți strâmte care

[203 (207)]

ne despart de ceia lume și apoi ne ajută să trecem prin ele prin "despațializare".

"Tout comme le souffle (prâna) a tissé la vie humaine[390]",[391] de data asta suflul creator, în sensul creațiunii, de la centru la periferie.

Inițiatic, am putea desemna o metodă cam așa: suflul topește și subtilizează învelișul individual, "rectificându-l" prin aceasta (procesul de introversiune), apoi îl proiectează prin extraversiune în exterior, în manifestare, de data asta mai "rectificat", nu printr-un "păcat originar", ci prin coborâre lucidă, controlată, deliberată, voită, avatarică deci.

Mijlocul? A-și resimți suflul, a-i sensibiliza și a-i intelectualiza procesul.

---

385 În tradiția hindusă, aerul (vayu) a țesut Universul, legând ca printr-un fir lumea aceasta cu cealaltă și toate ființele împreună.

386 „În tradiția hindusă, aerul (vayu) a țesut Universul, legând ca printr-un fir lumea aceasta cu cealaltă și toate ființele împreună” (fr.).

387 vayu — vāyu (sanscr.) — Aerul și, mai ales, Suflul cosmic; unul din cele cinci elemente (bhūta), corespunzând în om lui prāṇa. (vezi pagina 704)

388 Ținând de tamas, inerte, grele, întunecate (sk.). (vezi pagina 702)

389 „Ca printr-un fir” (fr.).

390 La fel cum suflul (prâna) a țesut viața umană.

391 „Întocmai cum suflul (prâna) a țesut viața umană” (fr.).

26 august 1965

"Le principal moyen de la restauration est le Kawana, l'oraison méditée se fixant sur les réalités spirituelles[392]".[393]

Efortul de a formula intuiția intelectuală și de a o sensibiliza în formularea discursivă, de a o aera pa aceasta din urmă, a-i da dimensiuni intelectuale și simbolice.

"Le Bouddha des textes palis est "Celui qui se fait soi-même multiple et en qui tous les êtres redeviennent un[394]".[395]

Are în el posibilitatea de non-manifestare și cea de manifestare; în plus, "secretul" lui propriu, care elaborează lumile și le rezoarbe, fiind în același timp un "Prototip" o normă a genului uman. Integrându-se în finalitatea lui, o integrează, și mișcă roata.

"Nicht in Visionen und Ekstasen, nicht der Glanz der Vernunft, nicht Mystik oder Magie; nur ein ruhiger Schauen in sich ohne Neugier und Angst[396]".[397] Această simplă contemplare neturburată de intervenții individu-ale, e curgerea șuviței de ulei de care vorbește Ramanuja; perceperea Vibrației primordiale, și adâncirea în ea produce aceeași vibrație și în Microcosm, adică o reducere la o "Materia Prima", care permite o "rectificare" și o "dirijare" a Vibrațiunii in Excelsis[398].

Ich höre die Worte, die der Abst von Hagia Triada zu mir sprach[399]: "Gott ist weder verborgen noch offenbar[400]" (sadasat, vyaktavyakta[401]), o limită sfâșietoare între ele, de aceea "er ist als leise Ahnung[402][403] da, wann du in Ruhe in dich versinkst[404]",[405] căci

---

392 Principalul mijloc al restaurării este Kawana, rugăciunea meditată fixându-se pe realitățile spirituale.

393 „Principalul mijloc al restaurării este Kawana, rugăciunea meditată fixându-se pe realitățile spirituale” (fr.).

394 Buda din textele pali este „Cel care se face el însuși multiplu și în care toate ființele devin una”.

395 „Buddha din textele pali este «Cel care se face el însuși multiplu și în care toate ființele redevin una»” (fr.).

396 Nu în viziuni sau extaze, nu în strălucirea rațiunii, nu mistica sau magia; numai o privire liniștită în sine însuși, fără curiozitate și teamă.

397 „Nu în viziuni și extaze, nu strălucirea rațiunii, nu mistica sau magia; numai o privire liniștită în sine însuși, fără curiozitate și teamă” (germ.).

398 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)

399 Aud cuvintele pe care mi le-a spus călugărul de la Hagia Triada: Dumnezeu nu e nici ascuns nici evident (sadasat, vyaktavyakta) (...) el este ca o ușoară presimțire atunci când tu în liniște te adâncești în tine.

400 „Aud cuvintele pe care mi le-a spus starețul de la Hagia Triada” (germ.).

401 „Dumnezeu nu e nici ascuns, nici vădit” (germ.).

402 „Existent-neexistent, manifestat-nemanifestat” (sk.).

403 „El este ca o ușoară presimțire atunci când, în liniște, te adâncești în tine” (germ.).

404 leise Ahnung — „Ușoară presimțire” (germ.). (vezi pagina 688)

405 Ahnung — (germ., „presimțire”) — Asimțirea nelămurită, dinaintea oricărei cunoașteri distincte, a unei realități care ne depășește; termen central al romanticilor germani și al lui Schelling. (vezi pagina 672)

[204 (208)]

această "leise Ahnung[406][407]" nu e numai o presimțire, o virtualitate ci limită însăși în Dumnezeu între Impasibilitate și Sacrificiu, între Eternitate și lume.

Și nu trebuie s-o știi tu; e deajuns că Dumnezeu o știe. Tu trebuie numai să fii liniștit. Liniștea aceasta e chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

27 august 1965

"Le fidèle vraiment pieux n'a besoin que d'un seul temple, celui qui s'étend sous le ciel; quand l'homme veut purifier et édifier son âme, il lui suffit de considérer l'harmonieux rayonnement de la lumière[408]".[409]

Cerul e mai abstract și vid: prin golul lui, lumina se propagă în vibrațiuni a căror ritmicitate și omogeneitate e imediat realizabilă. Se poate spune că în viața în natură se trăiește în centrul unei sfere, a cărei jumătate inferioară e "naturală", materială, pe când jumătatea superioară e geometrică. Dealtminteri, emisfera inferioară e numai conceptibilă, se presimte, pe când jumătatea superioară e imediat simțită; e de o evidență incontestabilă.

Or, această simplă constatare, face pe om să producă în el prin simpatie și prin analogie, operația fundamentală inițiatică care este Separațiunea. Se produce în el discriminarea între Cer și Pământ, acesta de la brâu în jos (de aici importanța considerabilă în toate riturile a brâului pe care și-l pune sacerdotul; probabil, că numai ca simplă intenție, și încărcat cu baraka[410][411]-ua specială, brâul produce separațiunea de la sine), iar Cerurile în partea superioară a corpului, în special de la umeri și cap în sus (de la "clavicule", micile chei care deschid accesul lumilor superioare). În regiunea intermediară se situiază vântul, "suflurile" care au un oficiu de mijlocire între Cer și Pământ, transmițându-le unora și altora, influențele respective. Operația, care constă în fond într-o simplă intenție, face din om un preot perpetuu după rânduiala Axei Lumii. Toată natura beneficiază de simpla lui prezență.

Numai prin simpla ridicare a feții lui, la care face aluzie ultima parte a frazei, vârtejul cosmic al omului care are o tendință naturală să se aplatizeze, să se înnisipeze, își reia tendința ascendentă. E un fel de biciuire, o "anamnesis[412]" devenită gest fizic, manifestată prin el.

406 „Ușoară presimțire” (germ.). (vezi pagina 688)

407 „Presimțire” (germ.). (vezi pagina 672)

408 Credinciosul cu adevărat pios nu are nevoie decât de un singur templu, acela se întinde sub cer: când omul vrea să-și purifice și să-și înalțe sufletul său, e de ajuns să privească armonioasa radiație a luminii.

409 „Credinciosul cu adevărat pios nu are nevoie decât de un singur templu, acela care se întinde sub cer; când omul vrea să-și purifice și să-și înalțe sufletul, îi este de ajuns să privească armonioasa radiație a luminii” (fr.).

410 Influență spirituală, binecuvântare (arb.). (vezi pagina 675)

411 baraka — influență spirituală; binecuvântare (arb.) (vezi pagina 675)

412 Amintirea principiilor, reamintirea (gr.). (vezi pagina 673)

[205 (209)]

28 august 1965

"Die Seelen bedürfen keine Belehrung, sondern nur eine Erinnerung[413] ..."[414] Pentru că peste suflete se depune o sgură, o pâclă a uitării, care este simptomul unei înclinări analitice și distinctive a conștiinței. Multiplicitatea este dușmana tăcerii, distracțiune a concentrării, și oglinda Sofiei[415] ce plesnește într-un mozaic nenumărat.

"Der Nous ist ihr Führer zu Gnosis[416]" în mișcarea în care își recuperează simplicitatea și respinge multiplicitatea, die sich auf Erden durch Betrachtung des Himmels, des sensibilis Deus[417] betätigt[418]" (suscipit coelum[419][420]).[421]

Cerul este Intelectul din cauza formei desăvârșit sferice pe care o are; proba că e desăvârșită constă în faptul că, deși știi perfect că e sferică totuși nu-i vezi limitele; la un anumit grad de perfecțiune, forma devine intelecțiune și se identifică cu ceea ce, la început însemna, adică calitate pură.

Pe de altă parte, Cerul este foc durificat, adică diamant. Or, calitatea sensibilă a focului este vigilitatea, și instrumentul ei vizibilitatea. De aceea ochiul este abilitat să perceapă aspectul sensibil și inteligibil al Cerului, direct și fără un proces prealabil meditativ, afară de o intenție inițială, totdeauna necesară. Totdeauna, când omul își ridică fața spre cer, căutând o "reamintire", căutând un ajutor, aspirând spre ilimitat, gestul acesta e salvator și produce în el o vibrațiune eliberatorie ascendentă, care topește klifoturile[422][423] din el.

Cerul fiind unic și gândul devine unul, contemplarea Unicului produce unificarea tuturor gândurilor noastre, chiar a întregii ființe, care e văzută, la început în Unicitate apoi în Unitate.

Dealtminteri, orice aspirație ascendentă nu e posibilă decât prin conversiunea elementelor tamasice[424] și rajasice[425] din noi în satwic[426]. Altfel, e inconceptibilă și, strict, nu se poate realiza, căci unul nu se poate realiza, afirma, fără ca celălalt să moară.

"*A extrage viul din mort și mortul din viu*", "*a spiritualiza corpul și a corporifica spiritul*", tot atâtea formule care însemnează același lucru.

---

413 Sufletele nu au nevoie de învățătură, ci numai de amintire...

414 „Sufletele nu au nevoie de învățătură, ci numai de o amintire” (germ.).

415 Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)

416 Intelectul (nous) este conducătorul tău spre Gnoză (...) care pe pământ se îndeletnicește cu contemplarea Cerului, a Dumnezeului sensibil (suscipit coelum).

417 „Nous-ul este călăuza lor spre Gnoză” (germ.).

418 „care pe pământ se îndeletnicește cu contemplarea Cerului, a Dumnezeului sensibil” (germ., cu lat.).

419 „Primește cerul” (lat.). (vezi pagina 701)

420 sensibilis Deus — „Dumnezeul sensibil” (lat.). (vezi pagina 699)

421 suscipit coelum — „Primește cerul” (lat.). (vezi pagina 701)

422 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)

423 Kliphot — qelipot (ebr., „coji”) — În Cabala lurianică, învelișurile întunecate rămase din „spargerea vaselor”, care țin captive scânteile de lumină căzute. (vezi pagina 687)

424 Ținând de sattwa, tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

425 Ținând de tamas, inerte, grele, întunecate (sk.). (vezi pagina 702)

426 de la *rajas* — ținând de calitatea expansivă, de mișcare (sanscr.) (vezi pagina 695)

29 august 1965

Selbst die alltäglichen Verrichtungen des Menschen, das Ankleiden[427], das Gehen auf der Strasse, das Betrachten der[428]

[206 (210)]

Dinge der Aussenwelt usw, sollen als mystische - symbolhafte Akte im Dienste Gottes geübt werden[429]".[430] E deajuns că în orice act al tău sfințești Numele, pentru ca actul să devină sfânt. Nu e necesar să vezi mecanismul operațiunei; încercarea asta ar putea face să se evaporeze parfumul. E interesant totuși aspectul geometric al simbolismului. De asemenea, de sensibilizat o tribulațiune a sfințeniei, o iterațiune a Imuabilului în timp și spațiu care se sfințește pe ea însăși prin Sacrificiu. E totuși un exercițiu care se învață; pe de altă parte lucrează dinăuntru în afară din cauza caracterului lui existențial. E deajuns o intenție ca să se declanșeze.

"Eros se définit comme intermédiaire entre deux contraires[431]".[432]

Ca să fie intermediar între două contrarii, trebuie să participe la natura amândurora, și ca atare să fie atras alternativ de cei doi poli. Atracția unui pol produce o voalare a celuilalt, dar care poate fi și o integrare a lui. Pe când un pol devine expansiv, învoalt, celălalt se concentrează, devine punct, devine rădăcină. Astfel Eros e grădinarul Arborelui Vieții.

"Il n'est pas par nature ni immortel, ni mortel[433]"; asta însemnează în fond că e amândouă, adică Principiul și al Vieții și al Morții.

Definiția lui Priap, care, în fond, este tot Eros ca: "mors et vita locus[434]". Eros Kosmogonos, Eros Protogonos, Eros Proteurithmos, Eros Energeia, Eros Filtron, Eros Extatikos, Eros Pneumatikos.

"..dans la même journée il est tantôt florissant et plein de vie, tantôt il meurt et renaît, grâce à sa double origine mortelle et immortelle[435]".[436] E prin excelență Zeul barzakh[437]-ului și al Unicității care cuprinde Multiplicitatea ca atare. "*Ce qu'il acquiert lui échappe sans cesse*", fie că este principiul disipațiunii și al labilității, fie că e Principiul, scurt, adică ceea ce nu suferă lângă el nici o determinațiune, nici o companie.

---

427 „Chiar și îndeletnicirile cotidiene ale omului, îmbrăcatul, mersul pe stradă, privirea...” (germ.).

428 „Până și îndeletnicirile zilnice ale omului – îmbrăcatul, mersul pe stradă, privirea…” (germ.)

429 Chiar și îndeletnicirile cotidiene ale omului, îmbrăcatul, mersul pe stradă, privirea lucrurilor lumii exterioare, etc. ar trebui practicate ca acte mistic-simbolice în slujba lui Dumnezeu.

430 „...lucrurilor din lumea exterioară etc., ar trebui practicate ca acte mistic-simbolice în slujba lui Dumnezeu” (germ.).

431 Eros se definește ca intermediar între două contrarii.

432 „Eros se definește ca intermediar între două contrarii” (fr.).

433 „El nu este prin natura sa nici nemuritor, nici muritor” (fr.).

434 „Loc al morții și al vieții” (lat.).

435 El nu e prin natură nici nemuritor, nici muritor (...) în aceeași zi el e când înfloritor și plin de viață, când moare și renaște, grație dublei sale origini muritoare și nemuritoare.

436 „...în aceeași zi el este când înfloritor și plin de viață, când moare și renaște, datorită dublei sale origini muritoare și nemuritoare” (fr.).

437 Istmul, punctul de contact dintre două lumi; poarta strâmtă (arb.). (vezi pagina 676)

30 august 1965

"Ce qu'il acquiert lui échappe sans cesse, de sorte qu'il n'est jamais, ni l'indigence, ni dans l'opulence et qu'il tient de même le milieu entre la science et l'ignorance[438]".[439]

Înșirarea asta însăși de antinomii arată că Eros e în realitate la principiul tuturor cuplurilor de complementare și de

[207 (211)]

opozițiuni prin urmare e coextensiv Principiului. Ceea ce trebuie remarcat e că aceste antinomii sunt crucificante, și că Eros e o prezență patibilă în lume a Impasibilului. Termenii antinomici spre care e atras sunt în realitate treceri la limită, ceea ce implică o sfâșiere, cu atât mai mult, cu cât atragerea aceasta spre puncte opuse, este nu numai succesivă dar de foarte multe ori, *concomitentă* ca la orice Deus patibilis[440][441]. *Amândouă tendințele lui Eros duc la integrațiune.*

Cine e posedat de Eros, - căci posesiunea e singurul termen care poate fi întrebuințat - e năpădit de o boală mortală al cărei rezultat este extincțiunea sau într-o tendință spre neant sau în Principiul Suprem. De aceea starea erotică este ținta cea mai de dorit pentru cineva angajat pe Calea Misterelor. Și oricine este pornit, juruit pe o cale autentic inițiatică are ca garanție a valabilității ei, această stare erotică, de neliniște, de plenitudine, de lipsă, de plin și de vid. Există primejdia ca această neliniște să fie confundată cu angoasa modernă. În adevăr, Eros riscă să capete aripi de plumb și să se transforme în angoasă când cel posedat de Eros uită, când nu mai e posedat de Anamnesis[442]. Când la fiecare din sfâșierile pe care le provoacă Eros nu se propagă o stare de nostalgie, de asimțire a Supremului, Eros se transformă într-o tendință direct infernală. Apostolul Pavel a desemnat bine starea erotică, atunci când spune că "Duhul se roagă în suspine negrăite[443]" în acela care e pornit pe calea Identificării.

În orice caz, doctrina lui Eros e așa de complexă, așa de pregnantă și vastă, încât te întrebi cum atâta vreme în cultura greacă a fost văzută numai tendința rațională.

---

438 Ceea ce câștigă îi scapă fără încetare, astfel că el nu e niciodată nici în sărăcie, nici în opulență, ținând de asemenea cumpăna între știință și ignoranță.

439 „Ceea ce dobândește îi scapă fără încetare, astfel că nu este niciodată nici în sărăcie, nici în opulență, și ține de asemenea cumpăna între știință și ignoranță” (fr.).

440 „Dumnezeu pătimitor”, care suferă (lat.). (vezi pagina 678)

441 Deus patibilis — „Dumnezeu pătimitor”, care suferă (lat.). (vezi pagina 678)

442 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)

443 sursa: **Sfântul Pavel, *Romani* 8, 26. Textul sinodal** (Editura Institutului Biblic): *De asemenea și Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite.* [Romani (Biblia sinodală), ro.]

31 august 1965

În lumea noastră de exil, dualitatea desparte lucruri care în întregimea lor sunt divine și suverane. Acțiunea oricât ar fi de eficace e numai jumătatea unui tot a cărei cealaltă jumătate e Gândul.

"Alles was du zu tun vermögend bist, tu es mit Kraft! Das ist: binde die Tat an die Kraft des Gedankens[444]".[445] Actul trebuie să fie bine definit, net, precis; mai ales societatea tradițională ne oferă zilnic, nenumărate acte de acestea simple și nete. Gândul trebuie înțeles în sensul Prezenței și al Concentrării, adică al suprapunerii luciditații asupra lucrului pe care îl facem.

[208 (212)]

"Wie von Henoch erzählt wird, er sei ein Flickschuster gewesen und hatte mit jedem Stich seines Ahle, der das Oberleder an der Sohle nähte, den heiligen Gott mit der Einwohnenden Herrlichkeit verbunden[446]".[447]

Aici avem o explicitare a textului prim. Unirea Gândului cu Acțiunea e o mărturie (Șahada[448]) a Unității. Ceea ce se unește în realitate e Șekinah[449] cu Principiul. În acest simbolism, *Șekinah* e în tribulație și în exil; intenția omului o liberează și o reintegrează în Unitate.

"Si nous regardons longtemps le Ciel, Dieu descend et nous enlève[450]".[451] Asta din cauza determinărilor calitative ale spațiului. Direcțiile acestuia sunt din domeniul calității, și cea mai "calitativă" din toate direcțiile spațiului este aceea verticală care prin intenție ne unește cu "piatra din vârful unghiului a Cerului". Or, această "intenție" nu cere alt act volitiv decât acel al concentrării. Prin acest simplu fapt, ne integrăm, ne reintegrăm într-o organicitate al cărei ansamblu e un vortex care se resoarbe "in divinis[452]". De aceea, Eschyl spune că "ce qui est divin est sans effort[453]",[454] afară de unul singur, acel al Concentrării. Cu alte cuvinte, Omul trebuie să fie complet Yin[455] față de Principiu, și complet Yang[456] față de manifestare.

---

444 Tot ce ești în stare să faci, fă-o cu putere! Asta înseamnă: leagă fapta de puterea gândului.

445 „Tot ce ești în stare să faci, fă-o cu putere! Adică: leagă fapta de puterea gândului” (germ.).

446 Cum se povestește despre Enoh, el ar fi fost ca un cizmar și cu fiecare înțepătură de ac cu care a cusut pielea de talpă a legat pe sfântul Dumnezeu cu splendoarea ce locuia în el.

447 „Cum se povestește despre Enoh, că ar fi fost cizmar peticar și că la fiecare împunsătură de sulă cu care cosea fața de piele la talpă a legat pe sfântul Dumnezeu cu Slava sălășluitoare” (germ.).

448 Mărturisirea de credință (arb.). (vezi pagina 696)

449 energia, puterea divină (ebr.) (vezi pagina 699)

450 Dacă privim Cerul timp îndelungat, Dumnezeu coboară și ne răpește.

451 Ceea ce e divin este fără efort.

452 „Dacă privim îndelung Cerul, Dumnezeu coboară și ne răpește” (fr.).

453 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)

454 „Ceea ce este divin este fără efort” (fr.).

455 principiu feminin (chin.) (vezi pagina 705)

456 principiu masculin (chin.) (vezi pagina 705)

[209 (213)]

1 septembrie 1965

"Wer da sucht, der findet, das ist, wer da sucht in den inneren Himmel[457]".[458]

Privirea cerului exterior, vizibil, în sensul fiziologic, animalic, e pur fetișism. Când i se adaugă însă o intenție de eliberare, de integrațiune, de evaziune, înseamnă, oare, după implicațiile propoziției lui Paracelsus, că rămâne tot periferic, deoarece nu e cerul exterior? Nicidecum.

Cerul exterior, privit metafizic și inițiatic, adică contemplat, este un substitut, un simbol legitim al Cerului interior. Nu trebuie să ne încăpățânăm, de la început, să privim în interiorul nostru, căci și asta ar fi o idolatrie, o materializare, și încă una foarte gravă. Dealtminteri asta ar contrazice doctrina determinărilor calitative ale spațiului.

Cerul exterior e adevărata cale spre cel interior, căci în esoterism drumul cel mai scurt între două puncte nu este numaidecât dreapta. Mersul inițiatic e în zigzag și chiar cu dări înapoi. Apoi, punctul cel mai sus se reflectă în cel inferior. Dar pentru a te putea lăsa să luneci de-a lungul verticalei, din punctul cel mai înalt al Cerului exterior, în punctul suprem al Cerului interior, trebuie să escaladezi pe primul, și asta nu se poate face decât printr-un mare zbor în spațiu.

Urmând rigid simbolul geometric, spunem că alunecăm de la Polul superior din Cer, în Polul inferior din Cerul inimii noastre. Realitatea e mai nuanțată. Cerul interior, prin "deplasarea luminilor" când çalih[459][460]-ul poate spune "ajsamna arwahna wa arwahna ajsamna[461]", punctul inferior, prin inversiune devine Punctul Superior, ceea ce în realitate a fost întotdeauna.

Nu trebuie ca o rigiditate logică, un spirit geometric, nu în sensul pythagorician ci pascalian, să încătușeze mersul unduios, ambiguu și insezisabil al Intelecțiunii adevărate. Suntem fii Marelui Șarpe, ai Balaurului Ceresc, și necesarmente mersul nostru trebuie să se facă de-a lungul spirelor lui, care sunt acelea ale Vortexului Sferic Universal.

2 septembrie 1965

"Lorsque l'âme humaine se libère un jour des liens du corps, elle s'en va fabuler avec l'âme du monde et en rapporte des songes merveilleux[462]".[463]

[210 (214)]

Chiar o liberare relativă, virtuală, aduce aceste visuri, de ex. după disciplina lui Șri Ramana Maharși, adică o dezidentificare a sufletului de corp.

457 Cel ce caută aici, găsește, asta înseamnă cel ce caută în Cerul interior.

458 „Cine caută, găsește — adică cel ce caută în Cerul lăuntric” (germ.).

459 „Trupurile noastre [au devenit] duhurile noastre și duhurile noastre, trupurile noastre” (arb.).

460 ucenic; aspirant la inițiere (sk.) (vezi pagina 676)

461 çalih — ucenic; aspirant la inițiere (sk.) (vezi pagina 676)

462 Când sufletul omului se liberează într-o zi de legăturile corpului, el se duce să fabuleze cu sufletul lumii și aduce visuri minunate de acolo.

463 „Când sufletul omenesc se eliberează într-o zi de legăturile trupului, se duce să povestească împreună cu sufletul lumii și aduce de acolo visuri minunate” (fr.).

Conversarea cu Anima Mundi[464] poate să vină și sub formă de inspirații, nu numaidecât sub formă de visuri.

"Il n'existe pas que des énergies fulgurantes qui n'appartiennent pas à des substances, ne sont pas des substances et ne durent pas même un instant[465]".

Totuși, având în vedere caracterul esențialmente masculin al fulgurațiilor, ele lucrează în mod necesar asupra unor substanțe pe care le modifică după "secretul" lor. Fulgura-țiunile nu vin din planul Neființei, nici al Ființei măcar, ci-s coextensive polarizării Ființei în Puruṣa[466] și Prakriti[467] și marchează modul de operațiune al acestor două; căci o fulgurațiune nu se poate produce decât între un + și un -. Ceea ce trebuie bine marcat este caracterul intemporal al acestor fulgurațiuni; și e natural căci fiul trebuie să aibă aceleași caracteristici ca și părinții. În mod obișnuit, accentul de gravitate al conștiinței noastre nu este pe aceste fulgurațiuni ci pe reziduul lor. "L'âme qui se repaît de terre[468]".[469] Pentru a percepe fulgurațiunile "prenatale" din noi, trebuie să facem separațiunea de care vorbeam mai sus, dintre suflet și corp. În vidul creat, încep să apară pe fond negru primele scântei, apoi se creează raporturile dintre cei doi poli și schimburile lor reciproce. Mișcările sufletului și ale instinctelor, agitația mentală nu sunt acele fulgurațiuni, ci, cel mult graficul lor pe un plan înregistrator. De abia după ce-am făcut să înceteze aceste mișcări și agitații, încep să apară în noaptea cosmică fulgurațiunile, și asta pentru că s-a creat un cer nou și un nou pământ.

3 septembrie 1965

"Ces énergies se succèdent en un perpetuel jaillissement qui donne l'impression de la durée et du mouvement; mais la durée n'est fait que de points-instants qui se suivent[470][471]; l'espace consiste en ces mêmes points-instants surgissant simultanément et le mouvement n'est que l'apparition de ces points-instants en contiguité[472]".[473]

Problema e pusă în termeni destul de defectuoși. Ca să poți spune că durata e făcută din puncte-clipe care se urmează, presupune că deja există o durată în care "*se suivent*" punctele-

---

464 „Sufletul lumii” (lat.). (vezi pagina 674)

465 „Nu există decât energii fulgurante care nu aparțin unor substanțe, nu sunt substanțe și nu durează nici măcar o clipă” (fr.).

466 Nu există numai energii fulgurante care nu aparțin unor substanțe, nu sunt substanțe și nu durează nici măcar o clipă (...) Sufletul care se hrănește din pământ.

467 „Sufletul care se hrănește din pământ” (fr.).

468 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

469 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

470 Aceste energii se succed într-o țâșnire perpetuă care dă impresia duratei și a mișcării; dar durata nu e făcută decât din puncte-clipe care se urmăresc; spațiul constă tot din aceste puncte-clipe ivindu-se simultan și mișcarea nu e decât apariția acestor puncte-clipe în atingere.

471 „Aceste energii se succed într-o țâșnire perpetuă care dă impresia duratei și a mișcării; dar durata nu e făcută decât din puncte-clipe care se urmează; spațiul constă din aceleași puncte-clipe ivindu-se simultan, iar mișcarea nu e decât apariția acestor puncte-clipe în contiguitate” (fr.).

472 „Se urmează” (fr.). (vezi pagina 698)

473 se suivent — „Se urmează” (fr.). (vezi pagina 698)

[211 (215)]

clipe; tot așa, pentru ca punctele-clipe să apară simultan, trebuie să existe o posibilitate de simultaneitate, adică spațiul.

În realitate, fiecare din punctele-clipe fiind calitative, fiecare din ele reprezintă o calitate principială, adică o posibilitate divină. Și atunci, în mod necesar, există fulgurațiuni care reprezintă posibilitatea de timp, de spațiu și de mișcare. Evertuând pe Prakriti[474], substanța maternă, fulgurațiunile dau și iau de la Substanță posibilitatea de a efectua, de a trece posibilitățile, *în lume*, de la potență la act. Am subliniat *în lume*, pentru că operația se întâmplă așa numai în cosmos; principial, posibilitățile sunt desăvârșite, sunt entelehii. Atunci, fulgurațiunile reprezentând posibilitățile temporale și spațiale le traduc în fapt cu și din Materia primă, conținând în indistincțiune toate posibilitățile.

Și L. Silburn corectează just: "Il n'y a donc pas de temps, d'espace, et de mouvement en dehors de points-instants[475]", ceea ce restabilește lucrurile la justa lor valoare. "L'instantanéité s'étend à tout ce qui existe[476]".[477] Mai exact, un jnanic[478] percepe în tot ce există instantaneitatea, fulgurațiunea, și asta e toată Yoga[479]. Trebuie să degajăm clipa și punctul de carapacea de fier, de inerție, de masivitatea care o înconjură și asta nu se poate decât dacă noi trăim clipa și punctul, perpetuu, în timp și spațiu, mai întâi deliberativ, meditativ, apoi prin parfum și prin însumare. Oricând putem face asta, pentru că nici noi, nici nimic din noi, nu-și are rațiunea suficientă în el însuși ci e terminusul[480] unei posibilități principiale:

4 septembrie 1965

"L'instant qui est source de tourment en raison de son évanéscence est également la seule voie d'accès au Nirvana[481]".[482]

Clipa e ca un fitil în mijlocul patibilității noastre; o transformă în flacără, căci, clipa care este Eternitatea, trebuie să cuprindă eminamente în ea și condițiunea de viață, care e patibilă pentru că e constituită de o succesiune, de o alternanță de viață și de moarte. În realitate nu e o succesiune ci o simultaneitate, și când o percepi, intri în Eternitate.

Căci, nu trebuie să te sustragi turmentului și evanescenței ci să te concentrezi asupra elementului pozitiv din ele și care nu este altul decât disoluția manifestării, procedeu eminamente tantric[483]. Când ai perceput

474 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

475 Nu există deci timp, spațiu și mișcare în afara punctelor-clipe (...) Instantaneitatea se extinde la tot ce există.

476 „Nu există, așadar, timp, spațiu și mișcare în afara punctelor-clipe” (fr.).

477 „Instantaneitatea se întinde la tot ce există” (fr.).

478 Cel ce urmează calea cunoașterii, jnana (sk.). (vezi pagina 685)

479 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

480 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

481 Clipa care e izvor de turburare din cauza evanescenței sale este și singura cale de intrare în Nirvana.

482 „Clipa care este izvor de chin din pricina evanescenței sale este totodată singura cale de acces la Nirvana” (fr.).

483 Ținând de Tantra, de calea care folosește energiile manifestării însăși (sk.). (vezi pagina 702)

evanescența, evident nimic nu mai rămâne, nici ea însăși chiar, și numai Allah[484] persistă. Și la rândul

[212 (216)]

ei această evanescență care este și turment este și sursa vieții. De aceea clipa este aspectul barzach[485]-ului în temporal, duce în planul inferior lui la viață, la sfâșierea pe care o implică alternanța de vieți și de morți, iar în sus duce la Eternitate. Și când spun "duce" nu trebuie deloc înțeles că e vorba de o trecătoare indiferentă, ci că realmente clipa-*barzach* este și Manifestare și Non Manifestare.

"Le Nirvana peut être atteint à tout moment; il suffit que le travail de l'imagination soit suspendu, ses notions factices supprimées pour que surgisse l'intuition[486]".[487]

Ceea ce trebuie topit sunt structurile care totdeauna sunt produsul unui proces imaginativ. A face să tacă imaginația, este a dizolva creațiunea, ceea ce echivalează cu reducerea ei la instantaneitate și la fulgurațiune.

Semnul cel mai bun al unei adevărate concentrațiuni în sensul primului aforism al lui Patanjali, "Yoga citta-vritti-nirodah[488]" este nu o absență totală care e posibilă numai în Non-Manifestare, adică la capătul concentrării, ci perceperea acestei fulgurațiuni care nu este altceva decât aspectul dinamic, vital, al punctului intermediar, adică a *barzach*-ului.

5 septembrie 1965

"Lorsque le désir a disparu toute l'architecture qu'il avait édifiée s'écroule; lorsque le sage a appréhendé l'apparition et la disparition des agrégats, il obtient la libération[489]".[490]

Procesul de dezidentificare trebuie să urmeze două discipline: una intelectuală, alta volițională. Întâi a privi cu curiozitate și cu dezinteres apariția și dispariția agregatelor, a activităților structurante, alta, de deciziune, care le golește de conținutul lor concupiscibil. *Ceea ce este mai grav, nu este apariția în noi a unor activități structurante oricât de incandescente ar fi ele de concupiscibilitate, ci terminarea acestor activități în visărae, reverie. Suntem atunci iremediabil încleiați într-o mare de inerție.*

De aceea, ceea ce e fundamental, capital e intervenția elementului de luciditate, a unei dimensiuni suplimentare de intelectualitate care face aerian și un bolovan.

---

484 Numele divin (arb.). (vezi pagina 673)

485 punct de contact; poartă strâmtă (arb.) (vezi pagina 675)

486 Nirvana poate fi atinsă în orice clipă; e deajuns ca lucrarea imaginației să fie întreruptă, noțiunile sale închipuite suprimate pentru ca să apară intuiția.

487 „Nirvana poate fi atinsă în orice clipă; e de ajuns ca lucrarea imaginației să fie suspendată, noțiunile ei închipuite suprimate, pentru ca să țâșnească intuiția” (fr.).

488 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” — primul aforism al lui Patanjali (sk.). (vezi pagina 706)

489 Când dorința a dispărut toată arhitectura pe care o ridicase se prăbușește; când înțeleptul a sesizat apariția și dispariția agregatelor, el obține liberarea.

490 „Când dorința a dispărut, toată arhitectura pe care o înălțase se prăbușește; când înțeleptul a sesizat apariția și dispariția agregatelor, el obține eliberarea” (fr.).

Dorința poate fi sau găurită de sulița meditațiunii și astfel golită de conținutul ei, sau intensificată, tot prin meditațiune volitivă: prin amplificare, își pierde limitele, adică acele ale

[213 (217)]

individualității noastre, devine o activitate cosmică a lui Dumnezeu și astfel, eminamente pozitivată.

"Lorsque la lumière fulgurante de la concentration intuitive s'insère entre les tendances structurantes, l'intemporel surgit instantanément[491]".[492]

Lucrul e așa de bine formulat, încât membrele frazei sunt tautologii. Gândul intuitiv fixează activitățile structurante; acestea fiind succesive dispar prin intervenția unui element intuitiv, intemporal prin definiție. Intemporalul apare firesc și instantaneu.

"Le présent parfaitement coupé de ses attaches au passé et à l'avenir est ainsi ce qui permet d'accéder au non-construit exempt de durée[493]".[494]

Operația e imposibilă pentru cine nu are supratemporalul ca maqâm[495][496]. Asta arată că e suficient să ai numai intenția de a izola prezentul pentru ca ritul să opereze. Orice moment e indefinit divizibil; prin urmare clipa apare dincolo de indefinitate, prin integrațiune. Ajungem la ea prin intenție și asentiment.

6 septembrie 1965

"Plonger les formes dans la lumière, c'est les plonger dans l'Infini[497]".[498]

Lionardo n-a vrut mai degrabă să spună dans l'Indéfini[499][500]? Pentru că în lumină, vizibil (deci metodic) orice lucru e punctul de desfășurare al unui sistem de coordonate. Natural, Vortexul Sferic Universal care e terminusul[501] unui asemenea sistem de coordonate, poate simboliza Infinitul, Indefinitul poate simboliza Indefinitatea.

Lionardo privea Lumina ca fiind Perfecțiunea, ca Pythagorician ce era. Întunericul, în care lucrurile se află înainte de a fi scufundate în lumină, nu era pentru el Tenebrele divine, Non-Manifestatul, ci mai degrabă Rădăcina Tenebroasă, Potența în care se află lumea înainte de a trece de la putere la act.

"La matière de la Pierre des philosophes est le mercure commun mais animé par le soufle de l'or et par celui du fer[502]".

---

491 Când lumina fulgurantă a concentrării intuitive se strecoară între tendințele structurante, intemporalul apare instantaneu.

492 „Când lumina fulgurantă a concentrării intuitive se strecoară între tendințele structurante, intemporalul apare instantaneu” (fr.).

493 Prezentul complet tăiat de legăturile sale cu trecutul și viitorul este ceea ce permite ajungerea la neconstruitul lipsit de durată.

494 „Prezentul desprins cu desăvârșire de legăturile sale cu trecutul și cu viitorul este astfel ceea ce îngăduie accesul la neconstruitul lipsit de durată” (fr.).

495 Stațiune spirituală statornicită (arb.). (vezi pagina 689)

496 maqâm — Stațiune spirituală statornicită (arb.). (vezi pagina 689)

497 A cufunda formele în lumină, înseamnă a le arunca în Infinit.

498 „A cufunda formele în lumină înseamnă a le cufunda în Infinit” (fr.).

499 „În Indefinit” (fr.). (vezi pagina 678)

500 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

501 dans l'Indéfini — „În Indefinit” (fr.). (vezi pagina 678)

Animarea prin suflul Aurului se face prin contemplarea Universalului care exaltează Formalul, in excelsis[503][504]. Dar nu toată materia primă e angajată printr-o asemenea exaltare și atunci restul mai vâscos, e exaltat prin suflul fierului, care presupune

[214 (218)]

intervenția elementului concupiscibil, și în special al concupiscibilității sexuale.

"Il ne s'agit que de réussir cette animation[505]"[506], care cere condițiuni grele: o realizare autentică a Universalului care să angajeze cât mai mult ființa noastră, o excitare, o dinamizare excepțională a concupiscibilității ținută în frâu, în fiecare clipă de prezența de spirit a noastră, de controlul permanent al atenției și al veghei noastre, care să poată da concupiscibilității o autonomie față de vâscozitatea lumii noastre. Căci în realitate, în această operațiune nu-i altceva de obținut decât Separațiunea, adică operațiunea cea mai importantă din Magnum Opus[507], pe lângă care celelalte nu sunt decât jucării de copii, implicațiuni.

Niciodată Natura nu găsește în ea singură o putere care s-o exalte deasupra ei însăși; trebuie intervenția unui foc supranatural care e luciditatea intelectuală vivificată la rândul ei de o influență spirituală adecvată.

7 septembrie 1965

"Et sachez que notre Pierre n'est autre chose que chaleur naturelle infixée dedans son humidité radicale[508]".[509]

E același lucru spus altfel; umiditatea radicală e natura pe care trebuie s-o transcenzi și s-o transmuți; pentru asta trebuie un element supranatural, focul spiritual. Dacă textul îl numește "foc natural" e din cauza perspectivei cosmologice care identifică voluntar εν το παν[510] cu Natura.

Formula arată Piatra în starea ei de obscurațiune, de captivitate. Trebuie s-o scoți din starea asta așa ca în minieră. Accentul de gravitate să fie pe ea și nu pe Umidul radical[511] care-o încleiază. E foarte precis spus "deplasarea luminilor", și atunci se întâmplă un transfer de "calități". Focul, pus în "locul" Umidului, capătă fluență, consistență, putere de a se adapta oricărei situații din lumea noastră, pentru a o "tămădui" și a o "mântui". Devine patibilă ca "Natura omenească" a lui Christos. Trebuie făcută distincțiune între "prizonieratul"

502 „Materia Pietrei filozofilor este mercurul comun, dar însuflețit de suflul aurului și de acela al fierului” (fr.).
503 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)
504 in excelsis — „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)
505 Materia Pietrei filozofilor este mercurul comun dar animat de suflul aurului și de acela al fierului (...) Nu trebuie decât să reușești această animare.
506 „Nu e vorba decât de a izbuti această însuflețire” (fr.).
507 realizarea spirituală (în hermetism) (vezi pagina 688)
508 Să știți că Piatra noastră nu e altceva decât căldura naturală nefixată în umiditatea sa radicală.
509 „Și să știți că Piatra noastră nu este altceva decât căldură naturală nefixată înlăuntrul umidității sale radicale” (fr.).
510 „Unul-Totul” (gr.) — formula hermetică a identității dintre Unu și Tot.
511 Balaurul este învins cu focul sufletului.

Pietrei de care vorbește formula și "Tribulațiunea" ei. Prima e tamas[512], a doua e rajas[513], și ca *rajas* poate prinde prizonieră lumea și s-o ia cu El, s-o răpească cu El în Cer. Formula următoare o arată: "Draconem vici igne animae[514]".[515] Balaurul reprezintă lumea elementară. Nu se poate învinge pe el însuși; trebuie să fie altă putere exterioară și superioară lui; e ignis animae[516][517], un

[215 (219)]

foc supraesențial care învinge pe balaur, adică îl transmută și-i convertește forța și veninul în intelecțiuni. Metodic, arată că practicile cele mai indicate sunt acelea de prana[518]yama[519] și diferitele modalități ale dhikr[520]-ului. Trebuie întâi afinat suflul (curioasă asonanță în românește, suflu, sulf), separată în el respirația de *prana*; aceasta în stare pură convertește focul Dragonului în Lumină Inteligibilă. Or, operația numai cu mijloacele cosmologice e imposibilă: trebuie să adăugăm suflului și o dimensiune intelectuală de natură pur contemplativă și care dă luminii, focului, suflului, dragonului o tendință ascendentă, care natural e satwa[521], Margalina, Scara lui Iacov.

8 septembrie 1965

"La Pierre est un feu enclos dans une eau, qui se forme en corps terestre[522]". Se poate aplica teoria hindusă a elementelor, producându-se sub directivele celor trei guna[523], pământul fiind un reziduu al apei.

"...d'une manière non obligée et non affectée à une chose quelconque mais capable de se convertir en tout corps à cause de sa pureté[524]",[525] traducând la nivelul substanței lipsa de comună măsură a Principiului față de manifestare; la nivelul substanței însă, această lipsă de comună măsură se traduce printr-o aderare a Materiei Prime la orice, fără totuși să fie afectată cu nimic. Prostituata și Fecioara.

"Le Dieu mauvais essaie de dérober à l'homme sa semence, émanation divine, rosée de lumière, qui enveloppe Sophia après sa chute dans la matière.

512 „Am învins balaurul cu focul sufletului” (lat.).
513 „Focul sufletului” (lat.). (vezi pagina 683)
514 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
515 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
516 Umidul radical — humidum radicale (lat.) — Termen al medicinei și alchimiei medievale: umiditatea originară în care stă căldura naturală a viețuitoarelor și prin a cărei sleire survine moartea. (vezi pagina 703)
517 ignis animae — „Focul sufletului” (lat.). (vezi pagina 683)
518 Disciplina suflului, a respirației (sk.). (vezi pagina 694)
519 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
520 Tendința luminoasă, ascendentă, dintre cele trei guna (sk.). (vezi pagina 698)
521 suflul vital (sk.) (vezi pagina 694)
522 „Piatra este un foc închis într-o apă, care se întrupează în corp terestru” (fr.).
523 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
524 Piatra este un foc închis în apă care se preface în corp terestru (...) într-un mod neobligat și neafectat de ceva dar capabilă să se convertească în orice corp din cauza purității sale.
525 „...într-un chip neconstrâns și neafectat de vreun lucru oarecare, dar în stare să se prefacă în orice corp, din pricina purității sale” (fr.).

Une secte opposée d'immoralistes soutient au contraire qu'il faut tirer du corps la force éparse de Prunikos et la rassembler par la volupté[526]".[527]

Contradicția e numai aparentă. A apăra depozitul de logos spermatikos[528][529] care este în noi contra zeului rău. Asta e aspectul defensiv al jihad[530]ului; în ofensivă trebuie să eliberăm roua de lumină captivă în Materie, fixând-o mai întâi în voluptate apoi "exaltând-o" în Informal. Dar pentru asta jihadul[531] nu este suficient, căci actul volițional nu poate transforma o substanță. Trebuie să dăm, meditativ întâi, apoi contemplativ, acestui gest dimensiunea lui intelectuală. Suflul, *Pranayama* poate servi ca intermediar între actul volițional și cel contemplativ. Rămâne o oboseală reziduală care nu trebuie să ne descurajeze și să ne facă să credem că operația n-a reușit. Apoi, trebuie s-o dedicăm lui Dumnezeu, rugându-l s-o preia El, s-o[532]

[216 (220)]

moștenească în Infinitatea Sa. Trecerea de la un plan la altul e extraordinar de subtilă și nerealizabilă direct. De aceea, conștiința noastră trebuie să se concentreze nu pe planuri ci pe direcții, care sunt comune unei familii întregi de planuri și chiar întregii Manifestări; de pildă cele trei guna[533]. E deajuns să impulsionăm în noi rajas[534] sau satwa[535], pentru ca transmutațiunea, apoi transformațiunea să se efectueze de la sine fără să fie nevoie să-i cercetăm închieturile.

9 septembrie 1965

"La Parole parfaite, celle qui est adéquate à la pensée qu'elle exprime[536]".[537]

Deci, Verbul perfect este Mantram[538][539]-ul care este identic, prin instituțiune divină, cu ceea ce "suportă". *Mantram*-urile sunt singurele lucruri din lumea noastră care n-au căzut odată cu ea și-au rămas paradisiace.

Pentru a putea fi practicate în mod eficace, trebuie împlinite mai multe condițiuni, conforme cu esența *Mantram*-ului: 1) să fie transmise de cineva care

526 Zeul rău încearcă să fure omului sămânța sa, emanațiune divină, rouă de lumină, care învăluie Sophia după căderea sa în materie. O sectă opusă de imoraliști susține dimpotrivă că trebuie să extragi din corp forța risipită de Prunikos și să o aduni prin voluptate.

527 „Zeul rău încearcă să fure omului sămânța sa, emanație divină, rouă de lumină, care o învăluie pe Sophia după căderea ei în materie. O sectă opusă, de imoraliști, susține dimpotrivă că trebuie scoasă din trup forța risipită a lui Prunikos și adunată prin voluptate” (fr.).

528 „Rațiunea seminală”, germenele divin din ființă (gr.). (vezi pagina 688)

529 Lupta, războiul sfânt — aici în sensul luptei lăuntrice (arb.). (vezi pagina 685)

530 război sfânt (arb.) (vezi pagina 685)

531 Logos spermatikos — lógos spermatikós (gr., „Cuvânt seminal”) — La stoici, rațiunea seminală care structurează materia din interior. (vezi pagina 688)

532 trad. război sfânt (arb.) (vezi pagina 685)

533 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

534 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

535 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

536 Cuvântul perfect, cel care este adecvat gândirii pe care o exprimă.

537 „Cuvântul perfect, acela care este adecvat gândirii pe care o exprimă” (fr.).

538 Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)

539 mantra — mantra (sanscr., din man-, „a gândi”, și -tra, sufix instrumental: „unealtă a gândului”) — Formula sacră a cărei rostire are putere transformatoare, nu prin înțelesul ei discursiv, ci prin sunetul însuși, privit ca realitate... (vezi pagina 689)

și el, simbolic, e într-o stare paradisiacă (simbolic, adică funcțional), și care să aibă *Mantram*-ul și el, primit în același mod, din verigă în verigă până la Paradisul Terestru, și mai departe; 2) să fie primit într-o stare de virginitate psihică; 3) să fie rostit în condițiuni paradisiace, adică negând această lume: concentrare mintală, monoideism, dizolvare mentală a ambianței, și prin consecință disolvarea limitelor individuale.

"L'imagination exalte la volonté et lui donne prise sur l'Agent Universel[540]".[541]

Imaginația ține de condiția de viață și derivă direct din ea. E una din condițiile stării noastre. Derivând direct din viață, ea e demiurgică. De aici gravă responsabilitate.

"Dans l'Âme du monde, qui est l'Agent Universel, il y a un courant d'amour et un courant de colère[542]".[543] Cele două aspecte ale lui Kundalini[544]. Prin urmare, lăsând la o parte terminologia sentimentală, curentul de dragoste dă viață, cel de mânie dă forma, consistența, deci unul e expansiv, solve[545], celălalt contractiv, coagula[546]. O imagine mentală participă de la amândouă.

"Ce fluid ambiant et qui pénètre toute chose[547]" cum e și firesc, deoarece le animă pe toate și chiar, le condiționează în forma lor, "ce rayon détaché de la gloire du soleil et fixé par poids de[548]

[217 (221)]

l'atmosphère et par la force de l'attraction centrale".[549] Un aspect pozitiv al gravitații; fixează "coborârile" spirituale, preparate anume pentru asta de vânturi (știința suflurilor).

În lumea noastră, acest Agent ia un dublu aspect caloric și luminos, pentru că pe acest plan Agentul este "locul" vieții și al morții.

10 septembrie 1965

"Le mouvement et la vie consistent dans la tension extrême de ces forces[550]".[551]

Pentru asta trebuie scoase din Minieră, și bine separate una de alta. Astfel se creează mișcarea și viața. Instrumentul acestei creațiuni este orișicine. Dar după aceea, sunt svârlite ca niște coji netrebnice. Totul deci este, mai întâi să creezi mișcarea și viața, apoi s-o captezi, să nu-ți fugă din mâini. Cum?

---

540 Imaginația exaltă voința și îi dă stăpânire asupra Agentului Universal.

541 „Imaginația exaltă voința și îi dă putere asupra Agentului Universal” (fr.).

542 În Sufletul lumii, care este Agentul Universal, e un curent de iubire și un curent de mânie.

543 „În Sufletul lumii, care este Agentul Universal, se află un curent de iubire și un curent de mânie” (fr.).

544 Energia subtilă încolăcită la baza coloanei vertebrale (sk.). (vezi pagina 687)

545 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)

546 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)

547 „Acest fluid înconjurător și care pătrunde orice lucru” (fr.).

548 „acea rază desprinsă din slava soarelui și fixată prin greutatea...” (fr.)

549 Acest fluid înconjurător și care pătrunde în toate lucrurile (...) această rază despărțită de strălucirea soarelui și fixată prin greutate de atmosferă și prin forță de atracția centrală.

550 Mișcarea și viața constau în tensiunea extremă a acestor forțe.

551 „Mișcarea și viața constau în tensiunea extremă a acestor forțe” (fr.).

Mai întâi, și cel mai important e să utilizezi fixativul mental. Puterea de concentrare, trebuie să prindă ca într-o plasă, să fixeze ca o lance, puterea vitală, în clipa când e la maximul ei și e gata să se risipească. Lancea lui Pineas care străbate șalele Israelitului solar și a Madianitei lunare. De ce totuși, impresia că nu reușim captarea? În ce acumulator trebuie s-o canalizăm pentru ca s-o păstrăm? Plexul solar? Inima? Ochiul central? Lotusul cu o mie de petale? Ce greu, aproape imposibil de improvizat!

În tot cazul un lucru e precis: fixativul principal e Inteligența. Éliphas Lévi o spune: "La femme qui doit écraser la tête du serpent, c'est l'intelligence, qui surmonte toujours le courant des forces aveugles[552]".[553] Deci o continuă veghe, o continuă prezență de spirit. E de observat că nu pui astfel, unul alături de altul, două forțe egale, ireductibile. Este o lipsă de comună măsură între concupiscență și luciditate. Ultima e cauzală față de prima, deci numai punându-i una față de alta, intelectul, veghea, evaporează, reduce în vibrațiuni, resoarbe sensualitatea.

Într-un limbaj șaktic[554], e vorba de un pol esențial și de unul substanțial între care se actualizează o hierogamie, adică ceva care convertește inferiorul în superior, pământul în cer, "distilează Yang[555]-ul din Yin[556]". Tehnica cea mai puțin sensuală, asceza cea mai desăvârșită nu poate înlătura sensualitatea; o convertește, o rectifică, cel mult.

[218 (222)]

11 septembrie 1965

"Les écorces du monde des esprits sont transparentes, celles du monde matériel sont opaques[557]".[558] E un fel de a spune că Formele (ειδοσ[559]) există și în Universal, dar acolo sunt forme geometrice, suporturi directe de intelecțiuni. Nu trebuie să ne îndepărtăm de ele decât "metodic", "normativ" deoarece ele sunt coextensive Ființei și ca atare, se integrează și în Principiul Suprem. "Ceux qui obéissent au corps en cette vie se font un corps intérieur ou une écorce fluidique qui devient leur prison et leur supplice après la mort[560] ... Asta pentru că, deși avem libertatea să deplasăm centrul de greutate al ființei nostre, pe orice plan, nu e mai puțin adevărat, că această centrare produce o sgură, o coajă ce subsistă și după ce centrul atenției noastre s-a deplasat pe alt plan. Scoarța aceasta nu e perpetuă, dar e extrem de greu de topit, mai ales

552 Femeia care trebuie să strivească capul șarpelui este inteligența, care depășește totdeauna curentul forțelor oarbe.

553 „Femeia care trebuie să zdrobească capul șarpelui este inteligența, care biruie totdeauna curentul forțelor oarbe” (fr.).

554 Ținând de Șakti, de energia-putere divină în aspectul ei feminin (sk.). (vezi pagina 696)

555 principiu masculin (chin.) (vezi pagina 705)

556 principiu feminin (chin.) (vezi pagina 705)

557 Cojile lumii spirituale sunt transparente, cele ale lumii materiale sunt opace.

558 Cei care ascultă de trup în această viață își fac un trup interior sau o coajă fluidă care devine închisoarea lor și chinul lor după moarte (...) până în clipa în care ei ajung la fulger în căldura luminii divine care e aceea a dantești „Lumină intelectuală plină de iubire” – la care greutatea lor îi împiedică să se ridice.

559 „Cojile lumii duhurilor sunt transparente, cele ale lumii materiale sunt opace” (fr.).

560 „Formă”, idee-formă în sens platonic (gr.).

când nu intervin și mijloace intelectuale și supranaturale pentru asta. Tot Universul e insula de coraliu formată de reziduurile conceptuale ...jusqu'au moment où ils parviennent à la foudre dans la chaleur de la lumière divine[561] care e aceea a dantești "Luce intelettual piena d'amore[562]", ... où leur pesanteur les empêche de monter[563][564]

Puterea dizolvantă a Intelectului consistă în faptul identității esențiale a "cojilor", a "reziduurilor" cu Intelectul, raportul invers fiind acela de cauză la efect.

"..ils n'y parviennent qu'avec des efforts infinis et le secours des justes qui leur tendent la main[565]" (simbol cabalistic). E vorba de aceia care stau cu picioarele în cer și cu mâinile în jos, "et pendant tout ce temps, ils sont dévorés par l'activité intérieure de l'esprit captif comme dans une fournaise ardente[566]".[567] "Locul" Spiritului e Paradisul; în lumea cojilor, lumea noastră, e în exil; asta îl face feroce. Mai ales că activitatea Spiritului nu poate fi decât în sensul distrugerii acestor scoarțe, în vederea integrațiunii, scoarțe lipsite de lumină spirituală, dar nu de viață minerală, vegetală și animală, prin urmare, perfect susceptibile de sensibilitate și de capacitate de plăcere și de suferință. Spectacolul unui bolnav obișnuit e edificator în acestă privință. Chiar terapeutica cea mai eficace face să protesteze boala și ființa în care se cuibărește.

[219 (223)]

12 septembrie 1965

"La lumière astrale est le séducteur universel figuré par le Serpent de la Genèse[568]".[569]

E seducătoarea universală pentru că are în ea puterea demiurgică și prin asta permite celui sedus să aleagă ce dorește, adică să-și ia și el un rol demiurgic.

Prin ea însăși nu alege nimic, dar dă quasiatotputerea aceluia care se lasă sedus de ea. În realitate e neutră, dar se lasă solicitată de orice intenție și de

557 Cojile lumii spirituale sunt transparente, cele ale lumii materiale sunt opace.

558 Cei care ascultă de trup în această viață își fac un trup interior sau o coajă fluidă care devine închisoarea lor și chinul lor după moarte (...) până în clipa în care ei ajung la fulger în căldura luminii divine care e aceea a dantești „Lumină intelectuală plină de iubire” – la care greutatea lor îi împiedică să se ridice.

559 „Cojile lumii duhurilor sunt transparente, cele ale lumii materiale sunt opace” (fr.).

560 „Formă”, idee-formă în sens platonic (gr.).

561 „Cei care ascultă de trup în viața aceasta își fac un trup lăuntric sau o coajă fluidică ce devine temnița și caznele lor după moarte” (fr.).

562 „până în clipa în care ajung la fulger în căldura luminii divine” (fr.).

563 „Lumină intelectuală plină de iubire” (it.) — Dante, Paradisul.

564 „unde greutatea lor îi împiedică să urce” (fr.).

565 ... ei nu ajung acolo decât cu eforturi infinite și cu ajutorul drepților care le întind mâna (...) și în tot acest timp, ei sunt devorați de activitatea interioară a spiritului captiv ca într-un cuptor fierbinte.

566 „...nu ajung acolo decât cu sforțări nesfârșite și cu ajutorul drepților care le întind mâna” (fr.).

567 „și în tot acest timp sunt mistuiți de activitatea lăuntrică a spiritului captiv ca într-un cuptor arzător” (fr.).

568 Lumina astrală este seducătorul universal figurat de Șarpele din Geneză.

569 „Lumina astrală este seducătorul universal închipuit de Șarpele din Geneză” (fr.).

orice inițiativă. Asta în fond, pentru că e identică cu Materia Prima, evertuată de cele trei gune[570].

"C'est un feu, mais il peut aussi bien appartenir aux tourments de l'enfer qu'aux offrandes d'encens offertes au ciel. Pour s'emparer de lui, il faut comme la femme prédestinée lui mettre le pied sur la tête[571]".[572]

Într-un cerc relativ, putem s-o utilizăm, fiind complici cu ea, lăsându-ne târâți de ea; ne dă o aparență de mulțumire, înșelătoare și trecătoare. A-i pune piciorul pe capul ei este promovarea în noi a unui element de luciditate, a unui martor suveran, care rămâne neangajat orice s-ar întâmpla.

"Les Anciens donnaient à la génération le nom d'humide[573]", din cauza caracterului ei substanțial și pasiv. "Les âmes des mortels périssent par l'humidité et l'humidité est la mort de l'âme[574]".[575] Este o incompatibilitate între vâscozitate, umiditate și aripă. Forța ascensională a acesteia nu se poate exercita decât într-un mediu rarefiat în care aripa își poate desvolta o tendință, o "aspirație" universală care îi este inerentă. Aripa este o rămășiță, o relicvă în lumea noastră a unei funcțiuni universale. Se poate spune că aripa este exilată în lumea noastră, pentru că e pur satwică[576]. De aici teribila profanare pe care o constitue aripa mecanică a avionului. O analogie în sens invers în sufletul nostru, în interior, aspirațiunea spre Universal creează aripile; în exterior, aripile produc ascensiunea, prin compresiunea păturilor imediat inferioare ale atmosferei.

13 septembrie 1965

"La génération est appelée ainsi parcequ'elle est un penchant qui porte vers la terre une âme appesantie par trop d'humidité[577]".[578]

Mai întâi generațiunea e o aplecare spre multiplicitate, căci așa se manifestă ea în cosmos. Din umed e firească trecerea

[220 (224)]

spre pământ, după teoria celor patru elemente; pământul e făcut din elementele reziduale ale apei. Nu voluptatea, nu umiditatea în sine, sunt pierderea sufletului, ci direcția descendentă, tamasică[579], ce ne face să cădem până la cojile limită ale acestei lumi; e primejdioasă torpoarea inteligenței care

570 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

571 Este un foc, dar poate tot atât de bine să aparțină chinurilor infernului ca și ofrandelor de tămâie oferite cerului. Pentru a pune mâna pe el, trebuie, ca și femeia predestinată, să-i pui piciorul pe cap.

572 „Este un foc, dar poate la fel de bine să țină de caznele iadului ca și de ofrandele de tămâie aduse cerului. Ca să pui stăpânire pe el, trebuie, asemenea femeii predestinate, să-i pui piciorul pe cap” (fr.).

573 Cei vechi dădeau generațiunii numele de Umedă. Sufletele muritorilor pier prin umezeală și umezeala este moartea sufletului.

574 „Cei vechi dădeau generațiunii numele de umedă” (fr.).

575 „Sufletele muritorilor pier prin umezeală, și umezeala este moartea sufletului” (fr.).

576 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

577 Generațiunea este numită astfel pentru că e o înclinare care duce spre pământ un suflet îngreunat de prea multă umezeală.

578 „Generațiunea e numită astfel pentru că este o înclinare care duce spre pământ un suflet îngreunat de prea multă umezeală” (fr.).

579 Ținând de tamas, inertă, grea, întunecată (sk.). (vezi pagina 702)

e provocată de voluptate; și atunci în locul inteligibilului se substitue ininteligibilitatea lui Prakriti[580]. Dacă elementul de luciditate, de veghe, de atenție subsistă, umiditatea se exaltă în vapori, care se înalță; ei recad, e adevărat, pe pământ, dar atunci ca rouă cerească, răscumpărătoare, purificatoare, nu captive și înrobite.

"La vraie sagesse est de se détacher du sensible pour acquérir la vie intelligible;[581]" a se detașa printr-o deplasare a atenției, nu printr-o luptă fără rost contra sensibilului în afară de noi și în noi. Deplasată atenția, sensibilul nu mai e sensibil, și devine inteligibil.

"C'est pour cela, disait Héraclite, que l'âme sèche est la plus sage[582]". Chestiune de dozare a gunelor[583]. "Cet inquiet désir, cette impatience de l'homme lui cache qu'il désire sa propre fin; mais ce désir si impatient et qui est quintessence des esprits élémentaires[584]".[585]

Această dorință e "inquietă" pentru că nu-și găsește plenitudinea nicăieri. Și-o caută în toate cele, sperând s-o găsească, știind în fond că n-o poate găsi în lucrurile create; o inquietudine, o nerăbdare doresc prin definiție un port. Dorința e chintesența spiritelor elementare, de aceea luată în sensul producțiunii, al exteriorizării, produce lumea și multiplicitatea, angoasa, inquietudinea și sfâșierea. Totul e să dai chintesenței, o mișcare inversă aceleia de producțiune, căci în ea se găsește nu numai creațiunea, ci și aspirația spre reintegrare în propria ei rațiune suficientă care e Unitatea.

14 septembrie 1965

"Listen to a man of experience: thou will learn more in the woods than in books. Trees ant stones will teach more than thou canst aquire from the mouth of a magister[586]".[587]

Vorbele omului vehiculează noțiuni, concepte și acestea la rândul lor vehiculează prezențe spirituale. Pe când în copaci și în stânci, prezențele spirituale sunt prin instituție divină, și se adresează direct Intelectului nostru, fără să mai fie nevoie de o transformare în frază, în amândouă sensurile, în care dublă

580 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

581 „Adevărata înțelepciune este să te desprinzi de ceea ce e sensibil pentru a dobândi viața inteligibilă” (fr.).

582 Adevărata înțelepciune este să te detașezi de ceea ce e sensibil pentru a câștiga viața inteligibilă (...) De aceea, spunea Heraclit, sufletul uscat este cel mai înțelept. Această dorință neliniștită, această nerăbdare a omului îi ascunde faptul că își dorește propriul sfârșit; dar această dorință așa de nerăbdătoare este chintesența spiritelor elementare.

583 „De aceea, spunea Heraclit, sufletul uscat este cel mai înțelept” (fr.).

584 „Această dorință neliniștită, această nerăbdare a omului îi ascunde că își dorește propriul sfârșit; dar această dorință atât de nerăbdătoare este chintesența spiritelor elementare” (fr.).

585 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

586 Ascultă un om cu experiență: vei învăța mai mult în păduri decât din cărți. Copacii și pietrele te vor învăța mai mult decât poți dobândi din gura unui maestru.

587 „Ascultă un om cu experiență: vei învăța mai mult în păduri decât din cărți. Copacii și pietrele te vor învăța mai mult decât poți dobândi din gura unui magistru” (engl.).

transformare, e imposibil ca prezențele divine să nu-și piardă din parfum și din quiditate.

"What I know of divine science and Holy Scripture, I learnt in wood and fields, I have had no others masters than the beaches and the vales[588]".[589]

Chiar învățătura transmisă oral, adică prin cuvinte, în contact cu planurile angelice, reprezentate direct în lumea noastră de copaci, stânci, etc, se transformă în intelecțiuni în contact cu acestea, redevenind astfel Tradiția Primordială, adică o Învățătură predată prin semne și simboluri primordiale. Fraza Sfântului Bernard e o foarte frumoasă indicațiune în acest sens; contactul cu Natura, nu e numai o transmitere a unei învățături nescrise și nevorbite, dar are și darul de a transforma o învățătură vorbită și scrisă, într-una în care acestea sunt indistincte. În mijlocul naturii, o meditațiune discursivă, devine o carte de hieroglife.

"Only listen to the voice of pines and cedras, when no wind stirs[590]".[591] Adică ascultă Maestrul Ultim, Tăcerea.

Și Goethe: "Du wirst kein Buch finden[592], da du die göttliche Weisheit könntest mehr inne finden, als wenn du eine grüne und blühende Wiese gehst; da wirst du die wunderliche Kraft Gottes sehen, riechen und schmeken, wiewohl es nur ein Gleichnis ist[593]".[594]

Incorporațiunea lui Dumnezeu în Natură e mult mai perfectă, mai directă, mai totală decât în om.

15 septembrie 1965

"*Cel mai înalt lucru la care omul poate ajunge este Mirarea*", asta din cauză că intuiția cuprinde aspectele antinomice ale Fenomenului Primordial. S-ar putea spune că Mirarea este prima etapă descendentă a Intuiției Supreme înspre Lume. Dualitatea nu mai e în indistincțiune totală fără ca ruperea să se fi făcut încă. E o sfâșiere întreruptă; Mirarea șade pe același plan și este

588 Ceea ce cunosc din știința divină și din Sfânta Scriptură, am învățat în păduri și pe câmpii, n-am avut alți maeștri decât țărmurile și văile.

589 „Ceea ce știu din știința divină și din Sfânta Scriptură am învățat în păduri și pe câmpii; n-am avut alți maeștri decât fagii și văile” (engl.).

590 Să asculți vocile pinilor și cedrilor, când nu se mișcă niciun vânt.

591 „Ascultă numai glasul pinilor și al cedrilor, atunci când nu adie niciun vânt” (engl.).

592 Și Goethe: Nu vei găsi nicio carte în care să afli înțelepciunea divină, ca atunci când ai merge pe o câmpie verde și înflorită; acolo o să vezi, o să miroși și o să guști puterea minunată a lui Dumnezeu, cu toate că nu este decât un simbol.

593 „Nu vei găsi nicio carte în care să poți afla mai mult din înțelepciunea divină decât atunci când treci printr-o pajiște verde și înflorită; acolo vei vedea, vei mirosi și vei gusta puterea minunată a lui Dumnezeu, măcar că nu este decât o asemănare” (germ.).

594 sursa: **Jakob Böhme, *Die drei Prinzipien göttlichen Wesens (De tribus principiis,* 1619), 8, 12.** Pasajul e al lui Böhme, nu al lui Goethe; autorul îl citează din memorie, dintr-o antologie. Textul canonic: *Du wirst kein Buch finden, da du die göttliche Weisheit mehr inne findest zu lernen, als wenn du auf eine grüne und blühende Wiese gehest; da wirst du die wunderliche Kraft Gottes sehen, riechen und schmecken, wiewohl es nur ein Gleichnis ist* — „Nu vei găsi nicio carte din care să înveți mai multă înțelepciune dumnezeiască decât mergând pe o pajiște verde și înflorită; acolo vei vedea, vei mirosi și vei gusta puterea minunată a lui Dumnezeu, măcar că nu este decât o asemănare”. Autorul îl citează pe Böhme de mai multe ori în același volum, cu inițialele *J.B.*

coextensivă "Ürbild[595]"-ului; "Și atunci când Urphänomen[596][597]-ul îl va aduce în starea de Mirare să fie mulțumit, căci mai mult nu poate primi". Sentință de cosmolog nu de Metafizician, pentru că Vidul, Tăcerea Ultimă depășește cu mult *Urphänomen*-ul, care în ele, ar opera ca o limitațiune. Firește că formula are totuși o valoare excepțională și ne face să asimțim rădăcinile parfumate ale Fenomenelor lumii noastre, adică însuși parterul Paradisului Terestru, al Grădinii[598]

[222 (226)]

Edenului: "und ein weiteres soll er nicht dahinter suchen: hier ist die Grenze[599]".[600] Este granița căutării cosmologice dar nu Termenul voiajului inițiatic, care duce la Integrare în Suprem; formula lui Goethe este deci foarte justă luată ca marcând o limită a căutării inchizitive, ajunsă la un barzach[601].

"Wer Geheimschüler werden will muss sich daher energisch zur devotionellen Stimmung[602] erziehen ... Sich selber erfüllen mit Gedanken die uns mit Bewunderung, Achtung, Verehrung erfüllen[603]".[604]

A vedea aspectul ascuns, aspectul îndreptat spre cer al tuturor lucrurilor. Asta deschide poarta spre planul cauzal. A vedea aspectul miraculos al cotidianului, înseamnă să transformi acest cotidian, dintr-un impas fără ieșire, în Poartă Strâmtă între cele două lumi. E deajuns să percepem deosebirea între felul cum privim noi un lucru, și cum un animal sacru, pisica, privește același lucru, ca să ne dăm seama de indefinitatea dimensiunilor lui și ce pierde omul prin poziția lui exclusiv rațională dizolvantă; prin ea, omul actualizează elementele de folosință exterioară deci cele mai puțin importante.

16 septembrie 1965

"Satan donna à Adam l'illusion de deux Dieux égaux[605]". Asta nu a putut-o face decât secundând puterea concupiscibilă, curioasă din Adam, Eva, facultatea lui de dispersiune. Or, în manifestare, apărând cu evidență dualitatea care o condiționează, e ușor să se producă iluzia a doi Dumnezei, quod absit[606]. Apare, nu Intelectului lui Adam, ci puterii lui demiurgice, aspectului său în același timp sacrificial și doritor.

---

595 „Imaginea originară”, prototipul (germ.). (vezi pagina 704)
596 „Fenomenul primordial” — termen goethean (germ.). (vezi pagina 704)
597 Urphänomen — „Fenomenul primordial” — termen goethean (germ.). (vezi pagina 704)
598 trad. „Fenomenul primordial” — termen goethean (germ.). (vezi pagina 704)
599 Și să nu caute altceva în spatele acestor lucruri: aici este limita.
600 „și nimic mai mult să nu caute dincolo de aceasta: aici este granița” (germ.).
601 punct de contact; poartă strâmtă (arb.) (vezi pagina 675)
602 Cine vrea să devină ucenicul tainei, trebuie să se educe pe el însuși energic pentru dispoziția devoțională... Să se umple de gânduri care să nu umple de admirație, de atenție, de venerație.
603 „Cine vrea să devină ucenic al tainei trebuie deci să se educe cu stăruință pentru starea de devoțiune... Să se umple el însuși de gânduri care ne umplu de admirație, de prețuire, de venerație” (germ.).
604 Stimme — (germ., „glas”) — Glasul lăuntric; înrudit cu Stimmung, acordajul sufletesc — glasul e acela care dă tonul, iar sufletul se acordează după el. (vezi pagina 700)
605 „Satan i-a dat lui Adam iluzia a doi Dumnezei egali” (fr.).
606 „Ferească Dumnezeu” (lat.). (vezi pagina 695)

"Adam séduit voulut s'emparer des fonctions créatrices[607]"; a vrut să le prindă tocmai prin puterea lui volitivă și concupiscibilă. Dealtminteri numai ea putea fi sedusă, căci Intelectul e impasibil și imuabil.

"Il ne parvient qu' à susciter, une forme ténébreuse de matière[608]"[609], adică tocmai ceea ce e singur accesibil forței volițional și concupiscibile, aspectul ininteligibil al lui Prakriti[610], nu ca Materia Prima în sine, ci o Materie evertuată, învârtejită, o dorință pentru dorință, un vortex prakritian[611] văduvit complet de elementul de intelectualitate, singurul care i-ar fi dat luminozitate, și posibilitate de reintegrațiune.

Asta privit din afară, din punctul de vedere al Autorului și Victimei căderii. In divinis[612], această materie tenebroasă e însăși hemoragia divină care susține și hrănește lumile, în înfățișarea lor substanțială.

[223 (227)]

Omul căzut este relativ într-o situație mai bună decât Natura căzută, fiindcă are imediat posibilitatea de a suprapune un element de luciditate și de intelecțiune, deasupra acestei Rădăcini întunecate, dându-i astfel posibilitatea să se reintegreze în Lumină.

S-ar putea spune că în Natură, Rădăcina întunecată, Mula-Prakriti[613][614][615] este în același timp, etern damnată și etern răscumpărată, onoare ce nu revine omului, care, cu toată centralitatea lui, ocupă totuși un loc modest în manifestare. Totuși ce putem ști de Omul complet reintegrat?

17 septembrie 1965

"Lucifer se complaisait en sa beauté et puissance, qu'il avait reçues de Dieu[616]".

Păcatul inițial, păcatul fundamental, Lucifer prin complacerea lui, își găsea, avea iluzia, că-și are în el însuși rațiunea lui suficientă. Or asta nu-i este permis decât lui Dumnezeu pentru că numai în el însuși era adevărat. E Ditheism, care a provocat Căderea, și, cu un aspect pozitiv, crearea lumii.

"..et cela causa sa chute dans le centre de toutes choses[617]". Nu e vorba de centrul real al lucrurilor, căci acesta e Principiul, ci de centrul gravitațional. E punctul de maximă inerție al lui Tamas[618]. Lucifer își găsea înainte de cădere rațiunea suficientă în el însuși, Centrul pe care el îl credea divin; atunci a găsit

607 „Adam, sedus, a vrut să pună stăpânire pe funcțiunile creatoare” (fr.).
608 Satan i-a dat lui Adam iluzia a doi Dumnezei egali (...) Ispitit, Adam a vrut să pună mâna pe funcțiunile creatoare (...) El n-a reușit decât să trezească o formă tenebroasă a materiei.
609 „Nu izbutește decât să stârnească o formă tenebroasă a materiei” (fr.).
610 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
611 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
612 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
613 Rădăcina Naturii, substanța primordială nemanifestată (sk.). (vezi pagina 690)
614 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
615 Mula-Prakriti — Rădăcina Naturii, substanța primordială nemanifestată (sk.). (vezi pagina 690)
616 „Lucifer se complăcea în frumusețea și puterea sa, pe care le primise de la Dumnezeu” (fr.).
617 „...și aceasta i-a pricinuit căderea în centrul tuturor lucrurilor” (fr.).
618 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

în loc un alt punct, ca reacțiune concordantă, centrul Pământului și al Infernului.

"Par cette chute fût produit le Chaos dont fût crée le monde; à son centre fût relégué Lucifer[619]".[620] Lucifer avea puteri aproape totale în Manifestare, și nesupunerea, separațiunea lui a transformat Edenul în Chaos, a separat *Prakriti* de Purușa[621], *Prakriti* devenind astfel chaotică. Lucifer a fost exilat în centrul lui *Prakriti*, adică în centrul însuși al Ininteligibilității, ca o urmare normală a Ininteligibilității lui inițiale, Ditheismului, și poate, ca să dea Cosmosului un centru, o consistență, care-l făcea capabil să devină suportul, temelia Creațiunei.

"Au dessus du monde physique il en est un plan élevé: le monde spirituel ou pneumatique où l'homme peut se hisser. Mais entre eux deux existe un monde intermédiaire, et c'est le plus dangereux...[622]" Din cauza ambiguității și a ambivalenței lui... "Là sont les dernières limites du domaine du Prince des Ténèbres; il ne peut s'élever plus haut; c'est le portique du temple extérieur.[623] C'est

[224 (228)]

pourquoi, dans ce monde intermédiaire, dont il ne peut banir la lumière, il cherche à donner une fausse direction à chaque rayon[624]"[625]

Această falsă direcțiune trebuie înțeleasă în două feluri: mai întâi iluzia că razele luminoase nu au o origine esențială ci una substanțială; apoi, îndreptarea acestor raze într-un impas, într-un borboros, unde să fie captate în klifoturi[626][627], și puterea lor divină să servească să întărească puterea porcilor, în sensul evanghelic al cuvântului.

Nu se poate spune că Lucifer n-a reușit.

---

619 Lucifer se complăcea în frumusețea și puterea pe care le primise de la Dumnezeu (...) și aceasta a provocat căderea sa în centrul tuturor lucrurilor (...) Prin această cădere s-a produs Haosul din care a fost creată lumea; iar în centrul său a fost surghiunit Lucifer.

620 „Prin această cădere s-a produs Haosul din care a fost creată lumea; în centrul lui a fost surghiunit Lucifer” (fr.).

621 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

622 „Deasupra lumii fizice se află un plan înalt: lumea spirituală sau pneumatică, unde omul se poate înălța. Dar între ele două există o lume intermediară, și aceasta este cea mai primejdioasă...” (fr.).

623 „Acolo sunt ultimele hotare ale domeniului Prințului Tenebrelor; el nu se poate înălța mai sus; este porticul templului exterior.” (fr.).

624 Deasupra lumii fizice este un plan înalt: lumea spirituală sau pneumatică, unde omul se poate ridica. Dar între ele două există o lume intermediară care e cea mai primejdioasă (...) Aici sunt ultimele margini ale domeniului Prințului Tenebrelor; el nu se poate ridica mai sus; este porticul templului exterior. De aceea, în această lume intermediară, din care nu poate alunga lumina, el caută să dea o direcție falsă fiecărei raze.

625 „de aceea, în această lume intermediară, din care nu poate alunga lumina, el caută să dea o direcție falsă fiecărei raze” (fr.).

626 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)

627 klifoturi — Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)

18 septembrie 1965

Fabre d'Olivet scrie: "la chute de l'ange rebelle Lucifer lui paraît un esprit intérieur, il est vrai, le premier de ces esprits et le plus absolument nécessaire à l'oeuvre de création[628]".

Un spirit consistând în a face din orice punct un centru individualist, și exclusiv al celorlalte, deci negând aparent pe Dumnezeu, dar absolut pentru producerea distinctivă Manifestării... "mais étranger aux intelligences célestes[629]"[630], ceea ce e firesc, pentru că inteligențele cerești sunt sintetice deci anticreaturale, nedând viață creaturilor ci mai mult servind de intermediari, de punți între ele și originea lor.

"Le mot qu'on traduit par Serpent désigne une ardeur cupide, anxieuse, intéressée, égoiste, qui serpente bien, il est vrai, dans le coeur de l'homme et l'enveloppe de ses replis[631]".[632]

De aceea Șarpele, premerge creațiunea, pentru că suprapusă puterii lui, Sofia[633], Lumina intelectuală, o convertește în căldură binefăcătoare și fecundă. *Puterea Șarpelui e convertibilă.*

"Dutoit ne considérait que le type littéral de la sensibilité de l'homme[634]",[635] îndreptată spre exterior deoarece sensibilitatea însumează toate simțurile. E prin excelență mijlocul prin care forțele Întunericului, captează roua de lumină din om, care îi este absolut indispensabilă pentru a subsista, pentru că în ele însele nu există și sunt ininteligibile. În fond, roua de lumină permite lui Nahaș[636] să devină o forță egoistă, adică individualizată.

19 septembrie 1965

"*Drumul unei astfel de meditații constă în golirea sufletului, în mod sistematic, de toate impresiile și imaginile*", nu prin luptă ci prin sustragere și scoaterea din câmpul atenției. E fuga

[225 (229)]

dinaintea inamicului, singura tactică în Invizibil, prin analogie inversă cu războiul în planul fizic, "um sie zur Aufnahme der Erleuchtung zu disponieren[637]"[638]; e reducerea inteligenței la starea de Materia Prima și prin

628 „căderea îngerului rebel Lucifer îi apare ca un spirit lăuntric, e adevărat, cel dintâi dintre aceste spirite și cel mai absolut necesar operei creației” (fr.).

629 Fabre d'Olivet scrie: căderea îngerului revoltat Lucifer îi apare un spirit interior, e adevărat, primul din aceste spirite și cel mai necesar în mod absolut pentru opera creațiunii (...) dar străin inteligențelor cerești.

630 „dar străin inteligențelor cerești” (fr.).

631 Cuvântul tradus prin Șarpe desemnează o ardoare lacomă, neliniștită, interesată, egoistă care șerpuiește bine, e adevărat, în inima omului și o învăluie în ondulațiunile sale.

632 „Cuvântul pe care îl traducem prin Șarpe desemnează o ardoare lacomă, neliniștită, interesată, egoistă, care șerpuiește, e drept, în inima omului și o învăluie în încolăcirile sale” (fr.).

633 înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)

634 Dutoit nu considera decât tipul literal al sensibilității omului.

635 „Dutoit nu avea în vedere decât tipul literal al sensibilității omului” (fr.).

636 Șarpele (ebr.). (vezi pagina 691)

637 Ca să fie disponibil pentru captarea iluminării.

638 „spre a le pregăti pentru primirea iluminării” (germ.).

aceasta, reducerea și a sufletului la aceeași stare de Materie Prima, căci inteligența e cheia sufletului.

"Er bedarf hinzu eines absoluten Gegenstandes, auf dem die Seele sich richtet, an dem sie sich auf diesem gefahrvollen Wege nach innen zur "Entsiegelung" ihres "verschlossenen Gartens" festhalten und orientieren kann[639]"[640] și acest obiect nu poate fi decât ceva intermediar între corp și suflet, adică un Verb.

"Solch absoluter Gegenstand ist der Name Gottes[641]".[642] Numai prin Numele Domnului se poate obține, pentru corp o stare intermediară între grosier și subtil, iar subtilul la rândul lui e unificat prin japa[643][644], repetiție indefinită și monotonă a Monosilabei sacre; Fixul se volatilizează, Volatilul se fixează, devenind Unul și în acest Unul se poate încarna acel Inefabil care e prezența reală din Nume.

"Kawana[645]", meditația sau intenția mistică la rugăciune". Oarecum conceptualizarea, intuirea, asimțirea a ceea ce ceri prin rugăciune; de asemenea și îndreptarea insensibilă a rugăciunii formulate spre planurile subtile și spirituale unde-și găsește împlinirea. Uneori concentrarea și spre o anumită inflexiune a cuvântului sau a formulei, care, raționabil nu există întrînsa. E căutare sau intenția de a percepe o anumită lungime de undă, "Stimmung[646]", al lucrului cerut și al aspectului divin care îi aduce împlinirea. "*Ea înțelege rugăciunea ca pe o călătorie prin lumile spirituale*", cu alte cuvinte căutând ceva care depășește cu mult conținutul raționabil al rugăciunii, "die sich ihrer Ordnung einschmiegt bzw. ihre gestörte Ordnung zu restituieren sucht[647]"[648], nu prin literalitatea cererii ci cu ceva care o depășește mult. Intenționea care i se suprapune.

20 septembrie 1965

"Die Entfesselung des "Nomens" im "Worte" und aus dem Wort heraus ist die mystische Aktion des Betenden[649]".[650] Acțiunea este dublă: mai întâi, în interioritatea lui Cuvântul se identifică cu verbul, îl reprezintă pe El și toate

639 Este nevoie în cazul acesta de un obiect absolut spre care sufletul să se îndrepte, de care sufletul să se poată ține și orienta pe drumul spre interior, plin de pericole, pentru despecetluirea grădinii sale închise.

640 „Îi mai trebuie un obiect absolut spre care sufletul să se îndrepte, de care să se poată ține și după care să se orienteze pe acest drum primejdios spre lăuntru, pentru «despecetluirea» «grădinii sale închise»” (germ.).

641 Astfel de obiect absolut este Numele lui Dumnezeu.

642 „Un asemenea obiect absolut este Numele lui Dumnezeu” (germ.).

643 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk.). (vezi pagina 684)

644 japa — japa (sanscr.) — Repetarea neîntreruptă a unei mantra sau a unui nume divin, până când rostirea se desprinde de voință și se continuă de la sine. (vezi pagina 684)

645 Care se supune ordinei, care încearcă să-i restitue ordinea distrusă.

646 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr.). (vezi pagina 686)

647 „Acordaj”, dispoziție lăuntrică, tonalitate sufletească (germ.). (vezi pagina 700)

648 „care se mulează pe ordinea lor, respectiv caută să restituie ordinea lor tulburată” (germ.).

649 Desfacerea „Nomen”-ului în „Cuvânt” și pornind de la Cuvânt este acțiunea mistică a celui ce se roagă.

650 „Descătușarea «Numelui» în «Cuvânt» și pornind din Cuvânt este acțiunea mistică a celui ce se roagă” (germ.).

puterile lui. Ca atare aplicat cu intenție, *Kawana*, suprapus pe orice lucru în Univers, se identifică cu ceea ce ține acest lucru de la Verb,

[226 (230)]

adică esențialitatea lui, pe care cuvântul rugăciunii sau al incantațiunii o evertuează sau o liberează. Incantațiunea eliberează lumea, nu atât pentru că "înduplecă" pe Dumnezeu, ci pentru că actualizează în lume ceea ce au în comun, Verbul, și prin asta Universul se topește.

"So gibt es denn eine Magie der Innerlichkeit beim Gebet, die in der Macht, die Welten zu ordnen besteht[651]".[652] Este "crema", "smântâna" însăși a rugăciunii, independentă de sensul cuvintelor, oricât de precise, de prozaice ar fi ele, oricât de îndreptate spre scopuri pământești. Se degajează ca un parfum din flori, acestea rămânând aceleași, însumate fiind totuși de parfumul pe care-l degajează și care se transpune în lumile superioare. Ultimul membru al frazei face aluzie la transformarea Chaosului în Cosmos. Bineînțeles, trebuie măcar virtual să suprimi senzația de timp și de spațiu și astfel să te subțiezi în toată ființa ta încât să te încorporezi cuvântului (și nu inversul), pentru a-i putea urma toate vicisitudinile și integrarea. Descătușarea Numelui se efectuează cel dintâi de elementul lui conceptual și raționabil, apoi de forma lui.

Suprimarea cojilor Numelui prin pronunțarea intenționată, atrage cu sine și suprimarea cojilor echivalente din Microcosmosul din noi; cu alte cuvinte însuși Interiorul nostru este dezvăluit și deplasarea luminilor survine.

Lucrul acesta se poate efectua, în primul rând, cu Numele divine și formulele dintr-o limbă sacră și în special din Cartea Sfântă care îi este proprie. Operația însă e posibilă și cu cuvintele cele mai profane care sunt ele pline de mister.

21 septembrie 1965

"Le Ciel c'est un frémissement, une haleine, une touche imperceptible au fond de votre coeur[653]".[654]

Inima e punctul unde cerul (Etherul) se răspândește în mod egal, isotop în toate direcțiile, adică punctul unde Etherul produce ca Întâi Născut Aerul.

Suflul care "angajează" toată manifestarea în scopul rezorbirii, și solicită cerul în sensul Binecuvântării.

Acest freamăt, acest duh, această atingere imperceptibilă o percepe Atenția, Mentalul degajat de orice accident.

Suflul poartă intențiile lui Dumnezeu; dacă facem tăcere în noi și-l percepem, atunci "intențiile" lui Dumnezeu se

[227 (231)]

manifestă în Microcosmosul nostru, luând coloratura ființei noastre, adică umplând-o de daruri și de binecuvântări.

---

651 Există deci o magie a interiorității la rugăciune care constă în puterea de a ordona lumile.

652 „Există, așadar, o magie a interiorității la rugăciune, care constă în puterea de a orândui lumile” (germ.).

653 Cerul este un freamăt, o boare, o atingere imperceptibilă în adâncul inimii tale.

654 „Cerul este un freamăt, o suflare, o atingere imperceptibilă în adâncul inimii voastre” (fr.).

Câteva minute de atenție în timpul zilei cu urmări incalculabile, și schimbă direcția întregii noastre vieți, a devenirii noastre nu numai în lumea aceasta dar și în cealaltă; e o "reorientare" periodică; menține "Nordul" întrânsa, căci pusă în starea ei naturală, superstructurile fiind înlăturate, ființa noastră tinde în mod natural spre reintegrare, ca apa spre Soare prin evaporare, ca Heliotropul.

În timpul exercițiului, ai impresia că acest Suflu se isbește de insulele de coraliu ale trupului nostru, se sfarmă și recade neputincios. În realitate, când percepem Suflul în inimă sau în alte părți ale ființei noastre, s-a și produs virtual o "deplasare a luminilor" așa că în realitate Suflul e exterior, nu găsește niciun obstacol în jurul lui, se exaltează iar insula de coraliu rămâne ca un reziduu. Și-apoi, pentru Suflu, chiar cojile cele mai rebele sunt dizolvabile.

Sunt de asemenea adequate expresiile "freamăt" și "atingere", pentru că arată aderența Suflului pe "accidentele" ființei noastre, și această tendință a lui de a le asimila, de a le disolva. Freamătul se produce la atingerea cu orice obstacol oricât de minimală ar fi "atingerea", reacțiunea Suflului în fața acestui obstacol.

22 septembrie 1965

"Die Lehre Baal Shems gipfelt in dem Gedanken von dem Einseins Gottes mit seiner Schöpfung ..wenn auch Gott sich hinter zahllosen Scheidewänden verbirgt[655]".[656]

Nu e vorba numai de identitatea esențială a acestor văluri cu Dumnezeu; mai este ceva mai tehnic: prin faptul că Dumnezeu produce manifestarea, de la sine se înțelege că o resoarbe, fie că acest lucru e privit în succesiune temporală sau nu. Atunci este în vălurile lui Dumnezeu, ca și în orice lucru creat, un element de respingere care îndepărtează de Dumnezeu, din cauza impulsiunii inițiale de producere, și un element de atragere, care ține de tendința de reintegrare a Manifestării în Principiu. Trebuie ca Creațiunea să se deosebească cu ceva de Dumnezeu; altfel nu s-ar deosebi întru nimic de El. Cum producerea și resorbirea manifestării sunt concomitente în realitate, acest caracter de respingere și atracție pe care-l posedă orice lucru creat sunt și ele concomi-

[228 (232)]

tente, de unde chinul și angoasa acelora care vor să se apropie de Principiu, continuul flux și reflux de atragere și respingere care îi bântue.

"Gott beseelt alles und so ist er gewissermassen auch in Sünde lebendig und wirksam[657]"[658] ...este prezent prin voința și posibilitatea Lui de a produce

655 Învățătura lui Baal Shem atinge culmea în gândul despre Unitatea lui Dumnezeu cu creația sa ... chiar dacă Dumnezeu se ascunde în spatele nenumăratelor sale ziduri despărțitoare.

656 „Învățătura lui Baal Shem culminează în gândul unității lui Dumnezeu cu creația sa... chiar dacă Dumnezeu se ascunde îndărătul a nenumărate ziduri despărțitoare” (germ.).

657 Dumnezeu însuflețește totul și așa e într-o măsură viu și prezent chiar în păcat.

658 „Dumnezeu însuflețește totul și astfel este, într-o oarecare măsură, viu și lucrător chiar și în păcat” (germ.).

air Allah[659] și care trebuie să-și aibă o oglindire în om și în general în toate făpturile care ocupă un loc central în orice plan de existență; de aici păcatul, care nu e altceva decât alienațiune. "Păcătuind" omul e conform cu existența, nepăcătuind este conform cu altă poruncă divină, aceea de a se sustrage existenței și de a reintegra-o în Principiu.

Omul reintegrează Păcatul prin pocăință și când se găsește vreun Desăvârșit care nu păcătuiește, atunci Dumnezeu îl face totuși să facă un păcat ca să poată exersa și funcțiunea asta, sau, de nu, ia asupra Lui păcatul celorlalți. Dar ce s-ar putea spune de acel care exterior face deliberat păcatul în aparența lui și-i recuperează principialitatea, adică divinitatea lui? Un asemenea "gest" nu mai e o limitațiune, și în cazul acesta mai este păcat deoarece chiar în limbajul exoteric păcatul este o limitațiune? E evident, dar primejdios ca o otravă puternică. Și dealtminteri extragi chintesența păcatului și prin îndepărtarea de la el, căci atunci când îl ignorezi și te întorci, te urmează feminin dar nu prin veninul lui ci prin chintesențialitatea lui; sau mai bine zis veninul se preface în Quintesență în VITRIOLVM[660][661] care este otravă "rectificată". Visitando Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam[662].

23 septembrie 1965

"*Dumnezeu este umbra omului, care ca o umbră face tot ce face omul*" pentru că orice act are ființă și Ființa nu poate veni decât de la Dumnezeu, pentru că e numai a Lui. Apoi mai este și analogia în sens invers. Dumnezeu e Lumină și apare în Om ca Umbră; e Stăpânul și apare în om ca anexă și servitor, asta pentru că orice carieră, orice tribulație ar urma omul, orice cale negativă, ea e o posibilitate divină și ca atare are Ființă. Cum poate omul să transforme umbra în Lumină? Deplasând luminile, adică văzând lumina în umbră și extrăgând-o din ea suaviter magno cum ingenio[663]. Numai cu intenția de transmutare, prin superpozarea lucidității și a atenției. Nu trebuie să se închieteze de modul, de economia, de

[229 (233)]

organicitatea transformării. Asta trebuie s-o lase în grija Naturii.

"...und das Verlangen nach dem irdischen Dingen wurde letztlich hervorgerufen durch den göttlichen Funkeln in ihnen[664]"[665] pentru că în realitate nu sunt lucruri pământești ci principiale, deoarece ceea ce cerere ești cât și lucrul sunt una în planul cauzal, unde sunt posibilități divine. Chestiunea

---

659 „Altul decât Allah” (arb.) — ceea ce pare a fi în afara Lui. (vezi pagina 672)

660 Acrostih alchimic: Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam (lat.). (vezi pagina 705)

661 „Cercetând lăuntrul pământului și rectificând, vei afla piatra ascunsă, adevărata doctorie” (lat.).

662 Vitriolum — V.I.T.R.I.O.L. (vezi pagina 705)

663 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).

664 Și aplecarea către lucruri pământești a fost în cele din urmă scoasă la lumină prin scânteile divine din ele.

665 „...iar dorul după lucrurile pământești a fost stârnit, în cele din urmă, de scânteile divine din ele” (germ.).

mai gravă, nu este cum să extragi chintesența din tendințe concupiscente, ci din cele inerte, negative (în aparență) complet. Revin la ce-am spus. Numai prin suprapunerea lucidității și a atenției asupra lor, lăsând lui Dumnezeu, Suprem Distilator, să separe din ele, sucul pozitiv care trebuie să existe, pentru că fără de el nu ar exista nici această inerție. Un amestec de abandon și de luciditate.

24 septembrie 1965

"Die Wichtigkeit des reinen Gedankens, durch den allein man könne (bezeichnend ist hierbei Baalshems Deutung der im Talmud erwähnten "Stimme die täglich vom Horeb aus ertönt es sei dies die "Welt des Gedankens; die Stimme vernehmen heisse eben: Gedanken hegen)...[666]"[667]

Acest gând curat nu este decât Gândul purificat de toate accidentele lui, de toate tribulațiunile lui, deci un gând, o intuiție informală. E interesantă aplicațiunea frazei din Talmud "*Glasul care sună zilnic din Horeb*"; Horeb e muntele în care s-au întâmplat două evenimente capitale: Moise a văzut acolo Rugul Arzător care i-a spus Numele Domnului: Eheieh așer eheieh[668]. Tot acolo, Ilie, în pustnicie, a perceput suflul inefabil, după alte sgomotoase manifestări, în care nu mai era prezent realmente Domnul.

Deci Domnul s-a manifestat lui Moise, oarecum explicit și discursiv, cum și trebuia față de cineva care avea de îndeplinit o misiune în afară, în lume. Lui Ilie, Domnul i s-a manifestat sintetic. Asta ar însemna că suflul-vibrațiune perceput de Ilie e superior Numelui IHVH, care numai îl explicitează; Suflul e rădăcina lui IHVH. *Am putea spune că el constitue însăși pronunțarea secretă a lui IHVH.*

De aceea intervenția lui Ilie se produce în momentele cruciale, când viața curentă a unui om, în împrejurări excepționale, nu mai are nimic comun cu zilnicul și interferează cu Eternitatea; atunci, acest om *pronunță* fără să știe Marele

[230 (234)]

Nume, și funcțiunea lui Ilie e să-l pronunțe în locul lui, sau odată cu el. Acest hiatus[669], acest precipiciu deschizându-se în înlănțuirea curentă a clipelor, (când nu mai e nimic de așteptat de la oameni), acest *hiatus* deci e însuși Marele Nume. Or, viața curentă e regentată de Moise și de legislația lui până în cele mai mici amănunte. Ilie intervine când legislația, Tora[670], nu mai are ce da; de aceea se poate spune că funcțiunea lui Ilie e excepțională dar superioară aceleia a lui Moise.

---

666 Importanța gândului curat care singur poate cunoaște (aici este de notat interpretarea lui Baal Shem a mențiunii Talmudului: „Glasul care răsună zilnic din Horeb, acesta ar fi «lumea gândurilor»; a auzi glasul înseamnă a îngrădi gândurile”)...

667 „Însemnătatea gândului curat, prin care singur se poate (grăitoare este aici tâlcuirea dată de Baal Shem «Glasului care răsună zilnic din Horeb», pomenit în Talmud: acesta ar fi «lumea gândului»; a auzi glasul înseamnă tocmai: a nutri gânduri)...” (germ.).

668 „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.). (vezi pagina 679)

669 Ruptură, hiat, întrerupere (lat.). (vezi pagina 683)

670 Tora — tōrāh (ebr., „învățătură”, de la yārāh, „a arăta direcția”) — Legea revelată; nu „lege” în sens juridic, ci îndrumare. (vezi pagina 703)

25 septembrie 1965

"Als färdernd für die Konzentrazion der Gedanken auf Gott sei des Schwiegen zu empfohlen[671]".[672]

Nu numai ca liniștire a automatismului mental - tehnică negativă - ci și Tăcerea ca Verb neexprimat. Procedeu tipic superior; a stăpâni gândurile, Multiplicitatea, nu prin lupta fățișă cu ea, luptă ce sfârșește mai totdeauna cu înfrângere, ci prin sustragere, prin refugiu într-un plan superior. Odată refugiat în acest plan, gândurile și toate implicațiile lor pier de inaniție, se topesc ca o zăpadă care ar fi adusă brusc sub soare tropical.

"Ce que nous appelons le Mal n'est que le Bien en fragments[673]".[674]

Fragmentare, bineînțeles care e analitică, din incapacitate de sinteză, nu o morfologie. Nu e vorba de o fragmentare divină a lui Adam Protoplastes, făcută conștient și sacrificial, fără pierderea Nordului, ci de o fragmentare din cauza Ignoranței și a Inerției psihice.

"On a alors la tâche d'élever les saintes étincelles devenues captives qui tombent à l'état de miettes[675]". Și printr-o aspirație spre Unitate care e fundamentată pe conștiința că multiplicitatea nu poate exista decât prin Unitate care o presupune.

"Même les choses qui se présentent mauvaisses à nos yeux ont pourtant l'étincelle captive que nous pouvons sauver en nous[676]"[677] printr-un dublu procedeu volițional și intelectual. Se produce atunci un proces invers aceluia al manifestării.

"Natura naturam separat. La nature se réjouit en rencontrant une nature identique[678]".[679] Această bucurie a două lucruri similare care se întâlnesc, e secretul tuturor transmutațiunilor. E magia similitudinilor. Natura e aceeași dar în cele două categorii predomină respectiv rajas[680] și satwa[681]. Natura naturam gaudet[682][683], desemnează în termeni hermetici

671 Ca sprijin pentru concentrarea gândurilor spre Dumnezeu s-ar recomanda tăcerea.
672 „Ca înlesnind concentrarea gândurilor asupra lui Dumnezeu, se cuvine recomandată tăcerea” (germ.).
673 Ceea ce numim Răul nu este decât Binele în fragmente.
674 „Ceea ce numim Răul nu este decât Binele în fragmente” (fr.).
675 „Avem atunci sarcina de a ridica sfintele scântei ajunse captive, care cad în stare de firimituri” (fr.).
676 Ai atunci datoria să ridici sfintele scântei devenite captive care cad în stare de firimituri.
677 „Chiar și lucrurile care ni se arată rele au totuși scânteia captivă pe care o putem mântui în noi” (fr.).
678 Chiar lucrurile care apar rele în ochii noștri au o scânteie captivă pe care putem s-o mântuim în noi.
679 „Natura desparte natura. Natura se bucură întâlnind o natură identică” (lat./fr.).
680 „Natura se bucură de natură” (lat.). (vezi pagina 691)
681 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
682 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
683 Natura naturam gaudet — „Natura se bucură de natură” (lat.). (vezi pagina 691)

[231 (235)]

conversiunea lui rajas[684], în tamas[685]. Transmutațiunea e același lucru ca transformarea Haosului în Cosmos și asta prin imprimarea, prin voința noastră, a unei vibrațiuni în Haos care produce diferențierea celor trei guna[686].

"La nature ne passe pas d'une chose à son contraire, sans intermédiaire[687]".[688] De aceea din ordinul lui Brahma, *tamas* a luat coloratura lui *rajas*, și *rajas* a luat coloratura lui satwa[689], și nu de-a dreptul. Etapa intermediară are misiunea să reducă starea întâi într-o Materie primă relativă, o stază neutră, pentru a se coagula[690] din nou în ceva nou, superior și sintetic.

26 septembrie 1965

"*El (de fapt adevăratul Mag) trebuie să se obișnuiască cu o suverană singurătate*" adică nu numai cu o singurătate exterioară, ambiantă, ci și cu o singurătate interioară care e singurătatea Unicului, fie a Principiului, fie aceea a Materiei prime, probabil chiar alternativ amândouă, după starea, momentul, pasiv sau activ în care se află Magul.

"*...și să știe să-și exalte Imaginația la maximum*". Odată Singurătatea câștigată și superfluitățile înlăturate, fantezia e înlocuită cu Imaginația, care nu e altceva decât impregnarea Substanței personale a Magului cu Intelecțiuni, producând Urbild[691]-uri.

"*..pentru ca în același fel, prin radiația puterii imaginației sale să-l întâlnească pe omul spiritual*". Asta înseamnează că forța Imaginației este evertuată numai într-un Intelect complet calmat; încă o dată o dovadă că nu e vorba de fantezie. Vorbind în limbaj platonician, se poate spune că Imaginația adevărată e același lucru cu Enthusiasmul, un entusiasm canalizat, convertit in divinis[692], prin simpla intenție a Magului; și mai precis identic cu acea forță care convertește gunele[693] una în alta, în sensul ascendent "und sie dadurch als durch einem kräftigen Magneten zu ziehen können[694]".[695] În realitate se atrage Geistmensch[696][697]-ul în jos, dar și acesta, exaltează pe Om, așa că se produce o dublă mișcare, o translație în sens invers de-a lungul unui ax vertical al unei duble tendințe. Putem figura pe una ca un triunghi cu vârful în sus, pe cealaltă cu un triunghi cu vârful în jos. Rezultatul Operei e ✡

684 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
685 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
686 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
687 Natura nu trece de la un lucru la contrariul său, fără intermediar.
688 „Natura nu trece de la un lucru la contrariul său fără intermediar” (fr.).
689 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
690 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)
691 „Imaginea originară”, prototipul (germ.). (vezi pagina 704)
692 Și prin aceasta el o poate atrage ca printr-un magnet puternic.
693 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
694 „și să le poată atrage astfel ca printr-un magnet puternic” (germ.).
695 „Omul-spirit”, omul duhovnicesc (germ.). (vezi pagina 681)
696 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
697 Geistmensch — „Omul-spirit”, omul duhovnicesc (germ.). (vezi pagina 681)

27 septembrie 1965

În privința termenului "Magnet" întrebuințat de Welling, cred că se poate aplica Vidului pe care îl creem în noi. Acest

[232 (236)]

vid atrage în mod natural Lumina Intelectuală: nu se deosebește de ea decât privit din exterior; în realitate e una cu ea. Termenul corelativ cu Magnetul, care intervine în textele hermetice, Oțelul Filozofilor este puterea de concentrare pe un singur punct al cărei rezultat este producerea vidului înăuntrul nostru.

"Denn auch der wahre Glaube nicht ander ist als die reinen Strahlen unserer in das göttliche Licht gesenkten Imagination[698]".[699]

Deci, orice imagine, dar și orice formulare discursivă, rugăciune, produse și îmbăiate în razele Universalului devine credință, adică ceva care poate mișca munții... Cufundate într-un Vid care e Suprema Realitate, orice gând și volițiune ale noastre, devin "reale" și ele pentru că necesarmente își au obârșia acolo. "*Căci încotro se îndreaptă intens Imaginația noastră, acolo își exercită și influența*": Welling vorbește de Magie, de aceea se referă numai la Imaginație: în realitate, orice intelecțiune, intuiție, formulare discursivă și chiar noțiune, dacă sunt cufundate în Lumina necreată devin Vii căci Lumina este Calea și Viața. Știința exactă a pronunțării formulelor, a chemării, a rugăciunii, în Lumina Divină, este Știința Științelor. Cred că se poate spune că atunci e reușită, când avem sentimentul că această îmbăiere a Cererii în Lumină este tot așa de organică, ca o cultură într-un serum, ca un corp viu în senzația propriei lui călduri.

De aceea când Goethe spune: "Jede Produktivität höchster Art, jedes Aperçu, jede Empfindung, jeder grosse Gedanke, der Früchte bringt, steht in niemanden Gewalt und ist über alle irdische Macht erhaben[700]", indică tocmai acele lucruri care ni se desvăluie încă umede de roua cerească de unde au ieșit. E deajuns să le fi simțit odată pentru a nu le mai putea confunda cu gândurile obișnuite. "Sie sind alle Gottes Kinder Zu betrachten[701]"[702] adaugă Goethe, cu intuiția, cu precizia tehnică a unui mare Inițiat.

28 septembrie 1965

"L'Eau, en s'évaporant produit l'Air, et l'Air enflammé par l'éclair de Zeus fait à nouveau s'allumer le Feu[703]".[704]

---

698 Căci și adevărata credință nu este altfel decât curatele raze ale Imaginației noastre scăldate în lumina divină.

699 „Căci nici adevărata credință nu este altceva decât razele curate ale imaginației noastre cufundate în Lumina divină” (germ.).

700 Orice productivitate de cel mai înalt grad, orice Aperçu, orice impresie, orice gând înalt care aduce roade nu stă în puterea nimănui și dispune asupra oricărei puteri pământene (...) Ei sunt cu toții copiii lui Dumnezeu.

701 „Orice rodnicie de cel mai înalt fel, orice strălucire, orice simțire, orice gând mare care aduce roade nu stă în puterea nimănui și este mai presus de orice putere pământească” (germ.).

702 „Toate sunt de privit ca fiind copiii lui Dumnezeu” (germ.).

703 Apa, evaporându-se produce Aerul, și Aerul înflăcărat de fulgerul lui Zeus aprinde din nou Focul.

Fulgerul lui Zeus e lumina intelectuală și e produs de vajra[705][706], securea de diamant, care și ea, nu e decât focul condensat și devenit Diamant, *dar asta numai în sus*, căci în jos, condensarea

[233 (237)]

Focului dă Pământul. De aici, tradiția că pentru aceia care găsesc o comoară care nu le era destinată, pietrele prețioase se prefac în cărbune.

A da totdeauna convertirii elementelor unul în altul, care se produce în fiecare moment un impuls mereu satwic[707]; condensările, realizările descendente se produc de la ele înseși, nu e nevoie să intervenim noi în proces.

"Héraclite distingue deux sortes d'exhalaisons, les unes solaires et pures, qui montent jusqu'à la paroie de la sphère; l'autre sorte d'exhalaisons opaque et froide, demeure plus près de la terre dans cette région humide où baigne la lune[708]"[709], ceea ce nu împiedică faptul că și aceste exhalațiuni, la rândul lor dacă sunt animate de Focul Ceresc, pot parveni până la Cerul Astrelor fixe. Totul depinde de forța Intelectului. Dealtminteri, în practică, tot acest proces nu trebuie, la fiece moment să fie cunoscut distinctiv, numai în prealabil, la început și din când în când. În practica curentă e deajuns o aspirație ascensională.

"Avant de s'unir à Zeus sur le mont Ida, Héra fait une toilette minutieuse. Ida est l'espace intermédiaire; l'air doit être préalablement purifié avant de rencontrer l'élément igné[710]"[711]

Toată Pranayama[712] e indicată în cuvintele acestea. Purificarea suflului care aduce lepădarea scoriilor pământești și umede din el; atunci aerul e susceptibil să devină vehiculul Focului, care îl ia cu el și-l transformă în Ether, apoi în Diamant care este Ether condensat. De aici simbolismul lanțului de aur cu care este legată Hera, și care arată continuitatea stărilor de fire, schimbul reciproc de servicii și bune procedee.

29 septembrie 1965

"Zeus l'Ether, Poséidon l'eau, Hades l'ombre brumeuse. La terre est commune. Héphaistos, le feu artiste, l'anima mundi[713], le démiurge. Héphaistos

---

704 „Apa, evaporându-se, produce Aerul, iar Aerul, aprins de fulgerul lui Zeus, face să se aprindă din nou Focul” (fr.).

705 Fulgerul-diamant, securea de diamant (sk.). (vezi pagina 704)

706 vajra — vajra (sanscr.) — Deopotrivă fulger și diamant: arma lui Indra și sceptrul indestructibil al budismului tantric (Vajrayāna). (vezi pagina 704)

707 Ținând de sattwa, tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

708 Heraclit deosebește două feluri de exhalări, unele solare și pure, care urcă până la peretele sferei, celălalt fel de exhalări opac și rece, rămâne mai aproape de pământ în această regiune umedă în care se scaldă luna.

709 „Heraclit deosebește două feluri de exhalații: unele solare și pure, care urcă până la peretele sferei; celălalt fel de exhalații, opac și rece, rămâne mai aproape de pământ, în acea regiune umedă în care se scaldă luna” (fr.).

710 Înainte de a se uni cu Zeus pe muntele Ida, Hera își face o toaletă minuțioasă. Ida este spațiul intermediar; aerul trebuie purificat mai înainte de a întâlni elementul foc.

711 „Înainte de a se uni cu Zeus pe muntele Ida, Hera își face o toaletă amănunțită. Ida este spațiul intermediar; aerul trebuie purificat mai întâi, înainte de a întâlni elementul igneu” (fr.).

712 Disciplina suflului, a respirației (sk.). (vezi pagina 694)

jeté du ciel est le feu terrestre opposé au feu de l'Ether, des astres, du soleil. Ce dernier a un mouvement circulaire, le feu terrestre monte et descend[714"715].

Fraza e echivocă: nu numai Soarele are o mișcare circulară ci, și mai ales și Etherul însuși. Din Ether Faurul Hefaistos cade nu luciferian, prin nesupunere ci sacrificial. Adaptează la fiecare plan de existență posibilitățile inerente lui, conținute în indistincțiune în Ether. De aceea traiectoria lui e verticală

[234 (238)]

pentru că străbate transversal toate stările de fire prin centrul lor.

Dar cine spune adaptare a unor posibilități superioare la un plan inferior, spune și moarte și renaștere. De aceea focul lui Hefaistos e focul generațiunei.

"L'eidolon[716717] ou âme inférieure s'évanouit de lui-même quand l'âme véritable se détourne de la vie d'ici bas; cet eidolon n'était qu'une irradiation de l'âme supérieure; cette dernière cesse d'éclairer dans la direction du corps et, du coup, l'eidolon retombe dans le néant[718"719].

Două perspective sunt posibile; mai întâi acea creaturală și atunci sufletul superior nu este atras spre corp ci se supune gune[720]i[721] descendente, căci creațiunea este posterioară ruperii echilibrului celor trei *gune* în Prakriti[722]. În cazul acesta *eidolon*-ul este imaginea Spiritului reflectată pe apele fiecărei stări de fire, imagine care *taie rădăcina plantelor*, adică își uită originea ei cerească.

În perspectiva dintr-o lume deja creată, chestiunea e ceva mai specificată, *eidolon*-ul apărând și dispărând în măsura atragerii și întoarcerii sufletului spre și de la ființa individuală. Dar *eidolon*-ul hrănește trupul și e intermediar între el și Izvorul Vieții; prin urmare corpul nu cere decât viața lui și nu poate să-l intereseze destinul ultim al sufletului pe care îl vehiculează.

E înțelepciunea acestei lumi, și de aceea această lume luată ca propriul ei obiect, oricât de bune ar fi intențiile e infernală.

---

713 Zeus Eterul, Poseidon apa, Hades umbra cețoasă. Pământul le este comun. Hefaistos focul artisan, anima mundi, demiurgul. Hefaistos aruncat din cer este focul terestru opus focului Eterului, al astrelor, al soarelui. Ultimul are o mișcare circulară, focul terestru urcă și coboară.

714 „Zeus Eterul, Poseidon apa, Hades umbra cețoasă. Pământul le este comun. Hefaistos, focul meșter, anima mundi, demiurgul. Hefaistos azvârlit din cer este focul terestru, opus focului Eterului, al astrelor, al soarelui. Acesta din urmă are o mișcare circulară, focul terestru urcă și coboară” (fr.).

715 „Sufletul lumii” (lat.). (vezi pagina 674)

716 Eidolon-ul sau sufletul inferior piere de la sine când adevăratul suflet întoarce spatele vieții de aici de jos; acest eidolon nu era decât o iradiație a sufletului superior; acesta din urmă încetează să lumineze în direcția corpului și, dintr-odată, eidolon-ul recade în neant.

717 „Eidolonul sau sufletul inferior se stinge de la sine când sufletul adevărat se întoarce de la viața de aici, de jos; acest eidolon nu era decât o iradiere a sufletului superior; acesta din urmă încetează să lumineze în direcția trupului și, dintr-odată, eidolonul recade în neant” (fr.).

718 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)

719 eidolon — eídōlon (gr., „chip”, „simulacru”) — Imaginea, umbra, dublul psihic al omului, acela care în Homer coboară în Hades în timp ce ființa adevărată rămâne în altă parte. (vezi pagina 679)

720 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

721 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

722 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

30 septembrie 1965

"Selon Platon, il ne faut pas laisser l'âme se répandre dans tout le corps, mais la rassembler, la condenser en luttant contre les plaisirs et les passions[723]"[724].

Răspândirea sufletului, hemoragia lui, se produce când a pierit în om simțul Unității. Se produce atunci o hipertrofie a substanței, o autonomie pe care ea o consideră independență. Or, *Prakriti* fiind ininteligibilă, răspândirea ei nu se poate face decât în sensul multiplicității și al polimorfismului, al proliferării. Imediat însă ce actualizăm ca pol opus, deocamdată, Intelectul, se produce o reacție în sens invers și sufletul se organizează în jurul unei axe verticale (rassembler ce qui est épars[725]) apoi o "transformare" a sufletului astfel adunat, o "universalizare" a lui. Totul e să descoperim polul

[235 (239)]

esențial din noi și să-l situăm, deocamdată, și numai metodic "deasupra" noastră. "Nôtre corps est une matière impregnée de liquide[726]". Deci această servitute este și eliberațiune, căci corpul, ca elementul pământ, nu poate fi transmutat decât după ce trece prin elementul apă; deci nenorocirea e și pozitivă și drumul ne este dinainte indicat. Deci asupra acestui "lichid", trebuie să facem să se ridice Focul intelectual care îl evaporează, și ca lichid și ca solidul topit întrînsul.

"Le mythe est la tragédie de l'Eternel jouée dans le temporel[727]".[728] Principiul mitului este Eternitatea. Coborâtă în lume sacrificial, Eternitatea trebuie să se "formeze", să se "fragmenteze". De aceea sfâșierea și tragedia.

"Les ailes poussent à l'âme qui se souvient[729]".[730]

Evertuate de Cer, organele sufletului, care nu-i sunt strict indispensabile în lumea noastră, rămân o virtualitate. Dar "aducându-și aminte", adică trăind o viață care nu mai este din lumea asta, sufletul trebuie să-și recupereze organele care îi sunt indispensabile "dincolo".

723 După Platon, nu trebuie lăsat sufletul să se răspândească în tot corpul, ci să-l aduni, să-l concentrezi luptând împotriva plăcerilor și pasiunilor (...) Corpul nostru este o materie îmbibată cu lichid.

724 „După Platon, nu trebuie lăsat sufletul să se răspândească în tot trupul, ci adunat, condensat, luptând împotriva plăcerilor și a patimilor” (fr.).

725 „A aduna ceea ce este risipit” (fr.).

726 „Trupul nostru este o materie îmbibată de lichid” (fr.).

727 Mitul este tragedia Celui Etern jucată în temporal.

728 „Mitul este tragedia Celui Etern jucată în temporal” (fr.).

729 Sufletului care își amintește îi cresc aripi.

730 „Sufletului care își aduce aminte îi cresc aripi” (fr.).

1 octombrie 1965

"Il mito titanico dell'orfismo ha lo stesso senso: la folgore abbatte e inaridice in una sete che arde e consuma coloro che hanno "divorato" il dio[731]".[732]

Mit foarte obscur. Titanul, elementul titanic din noi absoarbe divinitatea. Dacă e făcut în spirit de smerenie, de mărturisire a Unității divine, a Principiului, se întâmplă Comuniunea; dacă e luat în spirit de răzvrătire, de negațiune, de asociaționism, se produce și așa comuniunea, dar atunci Principiul se unește cu fragmentul divin din noi sub formă de fulger. Mai precis: "părțile" Principiului fragmentate sacrificial, tind irezistibil să se reunească, și la drept și la ticălos, la fel. Dar, la drept ecranul despărțitor al corpului și al sufletului, este făcut transparent, purificat, poros[733] și Duhul poate trece prin el. Toată ființa individuală se exaltează și aspirația ei ascendentă se identifică cu aspectul ascendent al lui Kundalini[734], totdeauna benefic și "conservator". La nedrept, învelișul individual e o insulă de coraliu, o agregare împietrită de instincte și concupiscențe. Totuși nedreptul are în el un "fragment" de divinitate, care este rațiunea lui suficientă, este "existența" lui. Întoarce spatele divinității și atunci are de-a face cu curentul descendent al lui *Kundalini*, acela care trăsnește și arde și mistuie. Principiul trebuie să se unească cu morfismul lui din omul rău, dar cum poate înlătura coaja pietrificată care se opune le aceasta? Prin cataclism.

Mai e ceva de subliniat: ingurgitarea elementului divin, de către ființa titanică este o necesitate totală, căci fără el nu ar putea exista. Dar luat cu scopuri egoiste, Principiul devine o sete mistuitoare, în veci nepotolită, fără altă finalitate decât ea însăși, - de unde Infernul.

Vezi Zanoni. Apa vieții vitalizează ceea ce predomină în noi și, ce poate predomina într-un rău? Aviditatea.

- sete di cui l'avvoltoio che morde Prometeo puo considerarsi un simbolo echivalente[735][736] vulturul lui Zeus e un simbol al Trăznetului Său. Coborârea lui pe muntele Caucaz din cer îl identifică cu aspectul descendent al lui *Kundalini* de care vorbeam. Ficatul, după cei vechi, era sediul pasiunilor, al concupiscenței.

2 octombrie 1965

731 Mitul titanic al orfismului are același sens: fulgerul cade și provoacă o sete avidă care arde și consumă pe cei ce au „devorat” pe „zeu”.

732 „Mitul titanic al orfismului are același sens: fulgerul doboară și usucă într-o sete care arde și mistuie pe cei ce l-au «devorat» pe zeu” (it.).

733 Energia subtilă încolăcită la baza coloanei vertebrale (sk.). (vezi pagina 687)

734 poros — póros (gr., „trecere”, „belșug de mijloace”) — Tatăl lui Eros în Banchetul lui Platon, zămislit cu Penía, Sărăcia, în grădina lui Zeus. (vezi pagina 693)

735 ...sete pentru care vulturul care-l sfâșie pe Prometeu poate fi considerat un simbol echivalent.

736 „sete al cărei simbol echivalent poate fi socotit vulturul care îl sfâșie pe Prometeu” (it.).

"Gemüth[737]"-ul de care vorbește Paracelsus și care, - după el - conduce la Nemurire, dacă ne lăsăm duși de el, se poate

[237 (241)]

identifica cu un anumit fum și cu o anumită mirosnă de tămâie care se degajează din ființa care contemplă?

E "inima" acestui sacrificiu.

Vidul metafizic nu suferă nici o vecinătate pentru că este Absolutul. Dacă reușim să-l producem, în mentalul nostru (yoga citta vritti nirodah[738][739]), e firesc ca multiplicitatea, întreaga manifestare să se angufreze în el. De aceea au dreptate alchimiștii că-l identifică cu "Magnetul" lor.

Produ Vidul și nu te mai îngriji de rest, pentru că acest "rest" în realitate dispare.

La o anumită înălțime la care se ridică fumul sacrificial găsește o limită de unde recade; a pozitiva asta și a o considera ca o condensare pe capacul athanorului[740], de unde recade pe elementele fundamentale ale individualității noastre ca o rouă de viață și de lumină. Cum fumul se face din orice, toată ființa noastră poate fi astfel "rectificată" și final transmutată. Totuși trebuie să fie și o artă care transformă fumul în foc supraesențial. În cazul acesta ne putem transforma toată ființa în Curcubeu.

Alianța lui Dumnezeu cu oamenii.

Aceste ridicări și coborâri se fac pe însuși ritmul de expansiuni și de condensări ale Vortexului Sferic Universal.

Totuși nu trebuie să te preocupi de "rétombé[741][742]"-uri, ci să le lași să se producă de la ele însele, căci în realitate nu trebuie suscitate căci sunt existențiale. Atenția noastră trebuie îndreptată exclusiv spre exaltațiune, spre Universalizare. Coborârea, adaptarea pe bazele noastre de plecare e exclusiv treaba "Îngerului". Legat de ele nu poate fi obiectul de acțiune decât al unui "Adept", și acesta o face funcțional, adică se ocupă și de aspectul microcosmic și de acel macrocosmic al coborârii.

3 octombrie 1965

În exaltarea crepusculară se produce - între aspirația spre Înalt și forțele de inerție care sunt în tot ceea ce este manifestat - deci între aspirație și inerție se produce o sfâșiere crepusculară, care e același lucru cu murmurul lui Memnon, în crepusculul zorilor. E flautul lui Pan și misterul cel mai mare al lumii

737 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
738 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” — primul aforism al lui Patanjali (sk.). (vezi pagina 706)
739 citta vritti nirodah — suprimarea agitației mentale (sk.) (vezi pagina 677)
740 Cuptorul alchimic (de la athanor, arb./lat. med.). (vezi pagina 675)
741 „Recădere” (fr.). (vezi pagina 696)
742 rétombé — „Recădere” (fr.). (vezi pagina 696)

acesteia. Mai ales când forțele de retenție nu sunt ostile, deliberat contrarii; în caz de "islam[743]" devin un material

[238 (242)]

combustibil care dă hrană flăcării ascendente. A fixa această clipă indescriptibilă.

Intelecțiunea ascendentă, sfâșierea; intelecțiunea descendentă, fulgurațiunea. Unirea lor e Entelehie.

Revenind la mitul orfic: sete calmata dalle Acque di Mnemosine[744][745]. Calcinată de trăsnet materia titanică devine un abis de concupiscență, un abis insațiabil. Ce aduce Mnemosine aici? O transmutațiune. căci e evident, că se ajunge la o limită dincolo de care nu mai e posibilă decât atomizarea sau integrațiunea. În primul caz, abisul nu mai are ce consuma și sfârșește prin a se devora prin sine însuși, terminusul[746] divin inevitabil din el, nemaiservindu-i decât pentru a renaște și a se atomiza din nou. Când însă omul blestemat bea din "apele reci izvorând din lacul Mnemosinei[747]", se produce aceeași trecere la limită ca și în cazul infernal, dar o trecere la limită care e o integrațiune și pământul calcinat devine Eden, tot așa de natural cum lumina e cuprinsă în întuneric.

"Questa scienza non si conquista con i libri e col ragionamento, ma con un movimente, con una impetuosità dello spirito[748]".[749]

Nu e vorba de o informație, ci de părți distincte care tind la reunificare, de natură existențială prin definiție. Asta pentru că părțile cele mai carnale din noi reprezintă mai bine spiritul decât inteligența (et Verbum caro factum est[750]). Or, organicitatea cărnii îi cere imperios integrațiunea, pe lumea asta, în Infern sau în Cer. O aspirație a cărnii spre cunoaștere nu poate avea deci, decât un caracter pasional și concupiscibil.

Când o organicitate moare ca să renască în altă organicitate, n-o poate face decât printr-un elan pasional. De aceea, în vremurile noastre mai ales pasionalitatea e mai degrabă o calificare. Din exterior privită seamănă cu aviditatea, concupiscența celorlalți oameni; dar un lucru esențial deosebește pe sâlih[751] de profan: anume că pasionalitatea se grupează în jurul unei tendințe satwice[752] foarte caracterizate, și în cazul acesta chiar rajas[753] din el, care e

743 „Supunere”, predare către voia divină (arb.). (vezi pagina 684)
744 ... sete potolită de apele Mnemosinei.
745 „sete potolită de Apele Mnemosinei” (it.).
746 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
747 Mnemosyne — Mnēmosýnē (gr., „Memorie”) — Titanida, mama Muzelor, și izvorul din Hades din care beau cei inițiați, spre deosebire de Lethe, izvorul uitării, din care beau ceilalți. (vezi pagina 690)
748 Această știință nu se cucerește cu cărțile și cu raționamentul, ci cu o mișcare, cu o impetuozitate a spiritului.
749 „Această știință nu se cucerește cu cărțile și cu raționamentul, ci cu o mișcare, cu o impetuozitate a spiritului” (it.).
750 „Și Cuvântul trup s-a făcut” (lat.).
751 Cel drept, cel care se îndreaptă spre bine; aspirantul (arb.). (vezi pagina 696)
752 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
753 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

uneori foarte virulent, e în fond un intermediar transformator între tamas[754] și satwa[755].

4 octombrie 1965

Aspirația ascendentă ajunge la un punct limită și aceasta în mod necesar. Cea descendentă, divină, vine înaintea ei și o

[239 (243)]

prinde în mâini când nu mai poate face nimic. Se întâmplă un schimb hierogamic de atribute; își schimbă reciproc caracterul ascendent și descendent. Aspirația ascendentă preia caracterul descendent al dăruirii divine, dar rectificată și salvatoare; cea descendentă ia caracterul ascendent al celeilalte dar o transmută, o răscumpără, îi tămăduiește toată infecția, tot veninul păcatului originar; se produce o indicibilă limită între ele de care ți este frică măcar să vorbești.

Lucrul e extraordinar de greu de desemnat; de aceea bâjbâi cu cuvinte neputincioase. Revin: o tendință creaturală ascendentă ajunge la o limită după care recade. E o lege a firii. O tendință divină descendentă, deci voluntară și sacrificială, tot așa de inevitabil, după ce atinge un anumit punct, tinde să se reurce. În momentul când ambele tendințe sunt gata să efectueze a doua parte a operației lor respective, *se întâlnesc și se imobilizează* una pe alta; amândouă mor în felul lor, sacrificial dar diferit. Se produce ceva indicibil, efemer și etern care e Mysterium Tremendum[756][757]. Toate lumile, toate creaturile, toate ierarhiile privesc cu spaimă spre punctul acela inefabil și se topesc în fața lui.

Se creează între cele două tendințe contrarii un fir de paianjen gata în orice clipă să se rupă, dar care susține toate lumile.

Tendința ascendentă, în momentul când e pe punctul să recadă e prinsă cu lațul de tendința descendentă. Aceasta, în momentul când e gata să se reurce (căci centrul ei de gravitate e cerul), e agățată de cea ascendentă, de jos. Vârfurile lor se contopesc, se imobilizează, mor, și Indicibilul se produce.

5 octombrie 1965

Aspirul și Respirul manifestării produce pitroceala, subtilizarea și îngroșarea tuturor elementelor constitutive.

"Solfo, volontà; il "fumo" e l'anima distaccata del corpo[758]"[759]. Putem să le determinăm în noi, să le evertuăm prin deliberațiune și concentrațiune. Acest ultim termen cuprinde în el voința dar e și mai mult.

754 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
755 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
756 „Misterul înfricoșător” (lat.). (vezi pagina 691)
757 Mysterium Tremendum — „Misterul înfricoșător” (lat.). (vezi pagina 691)
758 Sulf, voință; „fumul” e sufletul separat de corp.
759 „Sulful, voința; «fumul» este sufletul desprins de corp” (it.).

"L'uomo non e abbassato per una parte mortale, ma al contrario, questa mortalità accresce la sua possibilita e la sua potenza[760]"[761]. Corpul e și o cutie de rezonanță, amplificatoare dar și pârghie, o rezistență care permite salturile cele mai înalte. Ce vom deveni fără corp? De aici teama de moarte,

[240 (244)]

neîncrederea în ea. Dar după cum pentru a sări bine trebuie să ne găsim pe un pământ uscat și nu în glod, iar o vioară umedă nu dă sunet, tot așa corpul trebuie dezumezit, aridificat și asta se poate face numai deplasând centrul de gravitate al conștiinței nostre pe subtil și pe spiritual, altfel corpul primește indefinit roua de viață pe care este în dharma[762] lui s-o primească, și umiditatea lui subsistă cât și viața lui. În ce privește amplificarea prin corp, a unei intelecțiuni, este în același timp și mărită, și subtilizată și mai etofată, căci corpul îi oferă un vehicul substanțial.

Zosimo: "La Natura fascina, vince e domina natura[763]"[764] Aceasta cu condiția ca cele două naturi să fie deosebite de Alchimist; apoi, Alchimistul trebuie să dea celor două naturi un impuls circular care să devină vortex; în el ele pot să se irizeze, să se pătrundă una pe alta și, să constituie un spectru de lumină, care să facă legătura, să fie puntea între influențele cerești și cele pământești, căci în fond este un proces de regăsire, de reidentificare a aspectelor esențiale și substanțiale ale acelorași lucruri.

6 octombrie 1965

"Il καθολικοσ οφισ che cammina attraverso le cose[765]"[766] E *katholikos* pentru că se îndrumează prin toate stările de fire, unificându-le substanțial, ca element umed. Prin urmare nu e vorba de sutratma[767]. Toate meandrele, labirintele pe care le formează se ierarhizează și se armonizează final în Vortex Sferic Universal. Deși mai încolo se vorbește de: "Il nostro Caos e un Drago igneo che tutto vince[768]"[769], nu e vorba de focul superesențial, luminos al lui *sutratma*, ci de foc, atât cât este complementar cu umidul.

Mercurul evertuat, "Principio della dissoluzione[770771]", pentru că e la baza lucrurilor, și le poate reduce la el după cum le produce din el. "Il Drago

760 Omul nu e micșorat printr-o parte muritoare, ci dimpotrivă, această mortalitate sporește posibilitatea și puterea sa.

761 „Omul nu este micșorat printr-o parte muritoare, ci dimpotrivă, această mortalitate îi sporește posibilitatea și puterea” (it.).

762 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)

763 Natura fascinează, învinge și domină natura.

764 „Natura fascinează, învinge și domină natura” (it.).

765 Șarpele universal care merge prin lucruri.

766 Haosul nostru e un dragon de foc care le învinge pe toate.

767 „Șarpele universal care umblă prin toate lucrurile” (it., cu gr. katholikos ophis).

768 Firul spiritual care leagă toate stările ființei și toate lumile (sk.). (vezi pagina 701)

769 „Haosul nostru este un Dragon de foc care biruie totul” (it.).

770 Dragonul Oroboros este disoluția (leiosis) trupurilor (...) în contact cu orice lucru deosebit nu poate fi decât distrus.

771 „Principiul disoluției” (it.). (vezi pagina 694)

Uroboros[772][773][774] è la dissoluzione - λειωσισ – dei corpi[775]. Atunci, să evertuăm și să actualizăm în noi senzația lui *Drago Uroboros*, prin calm, concentrare, sustragere de la alienațiuni și multiplicitate și mai ales prin perceperea aspectului subtil al ființei noastre, "al cui contatto ogni cosa differenziata non puo che esser distrutta[776]"[777], disolvată când ritul e făcut deliberat și pozitiv. Când Dragonul devine dizolvant, venin? Când devine scurt circuit, *Uroboros*. Să unim în noi extremele, chiar spațial. Asta se obține prin solve[778] și

[241 (245)]

coagula[779], aspir și respir, atât provocat cât și prin abandonul lucid la marile ritmuri cosmice. Dacă e resimțit în noi Vortexul Sferic, atunci se curățâ o rețea de puncte, depărtate între ele cu un pas infinitezimal, atunci se creează o cale liberă punctată, un traseu punctat, oricare ar fi el și după alegerea divină, de-a lungul cărora se pot produce fulgurațiunile divine. Această readucere la vizibilitate, la suprafață a rețelei de puncte a Vortexului care la mai toți oamenii e înnisipată și înfundată e ceea ce textele numesc "*arderea oricărui metal imperfect*". Sub aceste dune de nisip, Apa corosivă se corupe și devine letală. Deci purificarea ei prin mijloace îndeobște cunoscute în toate tradițiile.

A se îmbăia în apele primordiale. Se poate deci elabora o tehnică întreagă a evertuării Mercurului în noi, și a limitării lui prin integrarea în Prana[780] Universală, cu care în realitate se identifică.

7 octombrie 1965

"Il Sale è l'essenza corporea delle forme del Mercurio[781]"[782]

În sensul de aspect? De cutie de rezonanță care nu e originea sunetului. dar fără care totuși sunetul nu este posibil? Că esența lui Mercur e Foamea, e incontestabil, căci subtilitatea, posibilitatea de a pătrunde totul, de a se adapta la totul sunt definitoriu mercuriale. Și atunci, Mercurul găsește o pace sumbră, un terminus[783] înșelător în Sarea pângărită a acestei lumi.

"Il fuoco della pietra[784]". Corpul se disolvă, apa se evaporă, evaporațiunea se face suflu și suflul foc. Focul se durifică și devine Piatră. "Il fuoco della Pietra[785]".

---

772 „Dragonul Uroboros este disoluția — leiosis — a corpurilor” (it., cu gr.).
773 „la atingerea căruia orice lucru diferențiat nu poate decât să fie distrus” (it.).
774 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)
775 Șarpele care-și mușcă propria coadă, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 704)
776 Balaurul care-și mușcă propria coadă (gr., drákōn ouroboros). (vezi pagina 679)
777 Principio della dissoluzione — „Principiul disoluției” (it.). (vezi pagina 694)
778 Drago Uroboros — Balaurul care-și mușcă propria coadă (gr., drákōn ouroboros). (vezi pagina 679)
779 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)
780 Suflul vital universal (sk.). (vezi pagina 694)
781 Sarea este esența corporificată a formelor Mercurului.
782 „Sarea este esența corporală a formelor Mercurului” (it.).
783 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
784 „Focul pietrei” (it.).
785 „Focul Pietrei” (it.).

"Quando l'intelligenza si libera del corpo di terra, prende subito la sua veste di Fuoco[786]"[787]. E deajuns să producă asta, prin separațiune, sau, mai bine, prin intuiție în Universal, pentru ca focul Intelectual, separat dar nu rupt de vehiculul individualității noastre, să o lumineze, să o purifice cu flacăra lui care nu arde (fiamma non ureus[788][789]), și să producă prin asta dizolvarea nodurilor infectate, arderea impurităților, a "faeces[790][791]", a "leprelor metalelor" în nodurile individuale.

Acest foc identic în aspectul lui cel mai înalt cu Etherul, e "uleiul" de care vorbește Böhme, în care calitatea ignată devine splendoare, lumină de viață, viață de bucurie care

[242 (246)]

exaltează totul. Orice boală nu e decât o "corupțiune înveninată" a acestui ulei.

Această corupțiune se produce numai prin simplul fapt că uleiul nu mai e impregnat de lumina necreată. Totul în definitiv e o chestiune de busolă. Numai într-o singură direcție, când centrul fiecărei stări de fire e astfel "rectificat" încât coincide cu centrele celorlalte stări ale ființei totale, atunci se poate vedea dintr-un capăt în altul al ființei integrale, și se poate face curentul, aerarea, care dă posibilitatea focului animator să ardă cum trebuie, mestecându-se cu uleiul sfânt, care nu e altceva decât Umidul radical, rectificat, din noi.

8 octombrie 1965

"Un discipolo di Böhme, Gichtel, parla di un Fuoco che separatto della Luce diviene brama[792]"[793].

E vorba de Agni[794] ale cărei "calități" sunt luminozitatea și căldura. În el, separațiunea e sacrificială, căci așa se creează lumile, și se separă Cerurile de Pământ. La om, separațiunea e o cădere, o deplasare a centrului de gravitate din lumile superioare în cele inferioare. Deci, foamea, aviditatea ține de aspectul de foc, de căldură. Cu toate că *Agni* e deasupra tuturor dualităților, fie ele chiar principiale, se poate spune simbolic că lumina și caloricitatea sunt respectiv aspectul lui esențial și substanțial.

Deci, aviditatea, concupiscența apar când Focul devine tenebros, despărțit de lumină. Metodic, faptul este foarte important: când readucem lumina deasupra căldurii, atunci aviditatea dispare și se convertește în satwa[795]. Încă o

786 Când inteligența se liberează de trupul de pământ, își ia repede veșmântul de Foc.
787 „Când inteligența se eliberează de trupul de pământ, își ia îndată veșmântul ei de Foc” (it.).
788 „Flacără care nu arde” (lat.). (vezi pagina 680)
789 „Drojdii”, reziduuri (lat.). (vezi pagina 680)
790 fiamma non ureus — „Flacără care nu arde” (lat.). (vezi pagina 680)
791 faeces — „Drojdii”, reziduuri (lat.). (vezi pagina 680)
792 Un discipol al lui Böhme, Gichtel, vorbește de un foc care separat de Lumină devine dorință.
793 „Un discipol al lui Böhme, Gichtel, vorbește despre un Foc care, despărțit de Lumină, devine poftă” (it.).
794 Focul; zeul focului și al sacrificiului (sk.). (vezi pagina 672)
795 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

dată luciditatea înainte de toate, chiar când suntem trași de păcat: se mai poate salva ceva. Dealtminteri când facem o asemenea operație, termenul "păcat" nu mai e cel adequat; trebuie să vorbim de "tamas[796]". Și atunci luciditatea devine, este, ordinul lui Brahma, care convertește succesiv, sau în simultaneitate, *tamas* în rajas[797] și *rajas* în *satwa*.

"col sua ardore disseca allora ogni "umidita oleosa"[798]", care nu e altceva decât elementul vital în noi, roua de lumină, principiul de viață. "Onde le luce si spiega[799]" Lumina și umiditatea, alt aspect al lui Purușa[800] și Prakriti[801]. - "e ci produce un deposito nero[802]", cenușă e adevărat dar, "cineres ne vilipendas[803804]". "E la corruzione del corpo luminoso paradisiaco[805]". E vorba deci de o umanitate, de o lume în întregime

[243 (247)]

"intoxicată", che in un eonno vien sostituito dal corpo nero terrestre "sede di un appetito insaziabile, di malattia e di morte". Morta interiormente l'Anima (quel Fuoco originario) diviene l'inferno ove agisce la corruzione eterna[806"807]. Corupțiune indispensabilă căci numai așa se pot separa mixtele, și libera Mercurul și Sulful. Totul e ca această corupțiune să devină atât de eficace, încât să poată topi și Klifoturile[808], cojile reziduale care mențin captivă Șekina[809].

9 octombrie 1965

"Ed allora appariono sette stature, figlie del Drago igneo, Spirito di questo mondo[810"811].

Fiecare stare de fire e necesar locuită de ființe care îi însumează condițiunile. Și acel foc, separat de lumină, sediu de concupiscență și de aviditate, este și el locuit de fii Balaurului, fii lui Nahaș[812] cu toate caracteristicile lui. Dar tot așa, când prin concentrare și rectificare intelectuală

---

796 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
797 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
798 „cu arderea sa usucă atunci orice «umiditate uleioasă»” (it.).
799 „De unde lumina se desfășoară” (it.).
800 „și ne produce un depozit negru” (it.).
801 „Să nu disprețuiești cenușile” (lat.). (vezi pagina 677)
802 „Este corupția corpului luminos paradisiac” (it.).
803 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
804 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
805 cineres ne vilipendas — cenușile să nu fie disprețuite (lat.) (vezi pagina 677)
806 ... cu ardoarea sa usucă atunci orice „umiditate uleioasă” (...) Este corupția corpului luminos paradisiac (...) care într-un eon este substituit de corpul negru terestru „sediu al unei dorințe nesățioase, de boală și de moarte”. Mort interior, Sufletul (acel Foc originar) devine infern unde lucrează corupția veșnică.
807 „care într-un eon este înlocuit de corpul negru terestru, «sediu al unei pofte nesățioase, al bolii și al morții». Moartă lăuntric, Anima (acel Foc originar) devine infernul în care lucrează corupția eternă” (it.).
808 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)
809 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
810 Și atunci apar șapte stări, fiice ale Dragonului de foc, Spiritul acestei lumi.
811 „Și atunci apar șapte stări, fiice ale Dragonului de foc, Spiritul acestei lumi” (it.).
812 Șarpele (ebr.). (vezi pagina 691)

se topesc limitele acestor ființe ale focului, ele se reintegrează în Balaurul pozitiv, Balaurul ceresc.

Distilațiunile sunt foarte greu de obținut de jos în sus, pentru că la fiecare dată trebuie să conceptualizezi și să intuiești starea subtilă imediat superioară. Dar dacă punem Magnetul deasupra Minieriei, dacă deasupra Haosului nostru așezăm Magnetul, Oțelul pur al stării Supreme (sau mai simplu al unei stări Informale), Haosul se organizează hierarhic în Cosmos, cu o rarefiere progresivă, în care drojdia cade la fund și nectarul se ridică la suprafață. Atunci în mod insensibil, fără sforțare, alta decât cercetarea busolei și privirea ațintită asupra Stelei Polare, ne transvazăm dintr-o stare subtilă în alta mai subtilă, dintr-o stare Informală condiționată în una necondiționată. Așadar, distilarea de sus în jos.

"I due settenarii, l'uno legata alla necessita, l'altro risolutò nella libertà[813]"[814]

Carul Mare și Carul Mic. Ultimul e necesitat de Steaua Polară; la rândul lui necesitează Carul Mare, care-i servește de instrument pentru a necesita lumea.

"Per far risorgere il vivo, occorre che il morto muore[815]"[816].

Prin putrefacțiune și prin dizolvare. agenții sunt multipli și sunt întrebuințați după om și după împrejurare. Dar iar ăși

[244 (248)]

revenind - fără oboseală, căci e lucru capital - Agentul prin excelență, Agentul Suveran e prezența intelectuală, Hudur[817]ul[818] care dizolvă fără sforțare, fără traumatism toate încleștările și toate reziduurile din noi.

10 octombrie 1965

"In sua prigione corporea, l'anima, invece delle "energie", conosce solo le sensazioni e le passioni che ne procedono altraverso il corpo[819]".

Trebuie separate energiile din pasiuni, sau mai bine zis, trebuie extrase din pasiuni. Sunt două metode, care în realitate pot alterna: una, să faci să dispară caracterul lor limitat, prin arderea obiectului lor, ardere care în realitate e o universalizare; aceasta aduce o decuplare a sensației și a pasiunii și prin această amplificare devine, redevine energie. Cale tantrică, teribilă.

Alta, e o metodă de transmutațiune lentă. Pasiunile trebuie lăsate fără obiect și fără exerciții, pasiunile și senzațiile. În modul acesta, la omul obișnuit, ele se corup și dau naștere la toate traumatismele psihice, refulări, evaziuni, pe care psihanaliza le înșiră cu atâta complezență, și pe care nu le poate atenua, decât printr-un pact cu dracul.

---

813 Cele două septenare, unul legat de necesitate, celălalt sfârșit în libertate.

814 „Cele două septenare, unul legat de necesitate, celălalt dezlegat în libertate” (it.).

815 Pentru a face să renască viul, trebuie ca mortul să moară.

816 „Pentru a face să învie viul, trebuie ca mortul să moară” (it.).

817 „Prezența” — conștiința prezenței divine reale (arb., hudûr). (vezi pagina 683)

818 „Prezența” divină (arb.). (vezi pagina 683)

819 „În închisoarea sa corporală, sufletul, în loc de «energii», cunoaște numai senzațiile și pasiunile care purced din ele prin trup” (it.).

Metoda bună, eficace e să suprapui senzațiilor și pasiunilor devenite fără obiect *Hudur*-ul, o Prezență spirituală care fiind organic, existențial originea lor, cauza lor, le resoarbe printr-un proces tot așa de organic și existențial, cum le-a produs. Pasiunile și senzațiile trebuie să devină rădăcina unui copac spiritual. În modul acesta, pasiunile și senzațiile nu mai lasă alt reziduu decât cenușa, faeces[820], care își au și ele rostul lor pozitiv.

"Nel cenera che rimane in fondo al sepolcro si trova la diadema di nostro Re[821]"[822] (Arthefius).

Valoarea aceasta a cenușii constă în faptul că se găsește la capătul inferior al Axei Verticale și ca atare, e reflexul autentic in inferis[823][824] al Indistincțiunii Supreme. De aceea o regăsești acolo și totul e s-o rectifici și s-o redempționezi; pe când în morfismele lumii corporale elaborată, această răscumpărare nu e posibilă direct, ci necesită întâi o reducere la materia prima[825][826], care se obține prin călătoria infernală, adică tocmai prin reducere la acea cenușă de care vorbeam și în care membra disjecta[827][828], ale verbului sunt reunificate prin mortificare, apoi înviate și exaltate în Ceruri și reintegrate în Verb. Când Făt-

[245 (249)]

frumos e sfâșiat de Titani, Zâna îi readună membrele și le reunește prin Apă Moartă; apoi urmează ungerea prin Apă Vie care desăvârșește procesul.

11 octombrie 1965

"Quando mi trovo fra le braccia di mia Madre, congiunto con la sua sostanza, la trattengo, l'arresto e la fiasco[829]"[830].

Trebuie fixat volatilul dar și antecedentele subtile, amintirea noastră ereditară, printr-o regresiune în originea noastră.

Mai adânc, e vorba de fixarea unei nostalgii, a unui parfum de Primordialitate, de Paradis terestru, imobilizarea lui Anamnesis[831].

Antecedența maternă e transformată în antecedență de planuri de fire, transformarea unui raport de succesiune într-un raport de simultaneitate.

"Nel ventre del Figlio[832]"[833], printr-o manipulare transformatoare a puterii genetice, sexuale.

---

820 „Drojdii”, reziduuri (lat.). (vezi pagina 680)

821 În închisoarea sa corporală, sufletul, în loc de „energii”, cunoaște numai senzațiile și pasiunile care trec prin corp (...) În cenușa care rămâne în fundul mormântului se găsește diadema Regelui nostru.

822 „În cenușa care rămâne în fundul mormântului se află diadema Regelui nostru” (it.).

823 „În cele de jos, în infern” (lat.). (vezi pagina 684)

824 „Materia primă” (lat.). (vezi pagina 689)

825 „Mădulare risipite” (lat.). (vezi pagina 689)

826 membra disjecta — „mădulare risipite”, fragmente răzlețe (lat.) (vezi pagina 689)

827 materia prima — „materia primă” (lat.) (vezi pagina 689)

828 in inferis — „În cele de jos, în infern” (lat.). (vezi pagina 684)

829 Când m-am găsit în brațele mamei mele, unit cu substanța sa, am reținut-o, am fixat-o, am închis-o.

830 „Când mă aflu în brațele Mamei mele, unit cu substanța sa, o rețin, o opresc și o fixez” (it.).

831 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)

832 În pântecele Fiului.

833 „În pântecele Fiului” (it.).

Böhme: "Il cervello che è nella testa èuna potenza del cuore[834"835]. În ce punct se reunesc? Tot în inimă? Care inimă? Și în ce punct al inimii? Tot așa de greu de găsit ca și Vorba pierdută. Totuși prin tăcerea mentalului, prin unificarea tuturor simțurilor într-o senzație subtilă a corpului se produce o lumină difuză în ceea ce era mai înainte beznă și în care se poate întrevedea, asimți locul aproximativ al inimii.

Sau, prin menținerea acestei liniști, inima emerjează, ca vârful Araratului în apele Potopului; numai că trebuie o Arcă a Alianței care să plutească pe suprafața lor; și ce poate fi alta, această Arcă decât Hudur[836]-ul, Prezența divină pe apele sufletului nostru, un element de luciditate și de atenție mentală? În cazul existenței acestora, arca se depune pe acest vârf emergent al Araratului și formează o unitate, ca stânca și castelul Graalului pe care îl suportă.

După cum în Arhitectura Sacră, după ce s-a terminat construcția de jos în sus, numai Îngerii pot veni și să aducă Piatra din Vârful Unghiului, pe punctul culminant al "Capo d'Operei"; tot așa pe vârful Araratului, construcție "naturală", se depune supranatural Corabia lui Noe, cum și Marea Piramidă n-are vârf vizibil. Simbolismul nu e chiar identic căci Arca e jumătatea inferioară a unei Sfere, desăvârșită de

[246 (250)]

curcubeu, dar pe sferă se poate înfige Crucea, cum se și vede la multe biserici.

12 octombrie 1965

"L'arcano dell'opera sta nel Solfo dei Filosofi, che però si trova in un "carcere tenebrosissimo" di cui Mercurio detiene le chiavi. Mercurio a sua volta subisce la custodia di Saturno[837"838].

Trebuie separat elementul subtil de elementul grosier din noi; acesta din urmă nu poate trăi fără primul; dacă separațiunea reușește, atunci Saturn moare, devine un element putrid, cenușă din care se eliberează Mercurul și din acesta, Sulful Filozofilor.

E vorba de separațiuni succesive și pe diferite planuri, a felurite forțe. Cea mai grea e cea care separă forța animală de forța vitală. Modelul acestor separațiuni multiple e acea separațiune pe care o facem în noi între Eu și Sinea, Jivatma[839] și Atma[840] și care e pur metafizică, Raja-Yoga[841842]. Odată familiarizați cu tehnica acestei separațiuni, cu dezidentificarea cu vehiculul

834 Creerul care e în cap este o putere a inimii.
835 „Creierul care este în cap este o putere a inimii” (it.).
836 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
837 Arcana operei stă în Sulful Filozofilor care se găsește totuși într-o „închisoare foarte întunecată” ale cărei chei le deține Mercurul. La rândul său Mercurul suferă custodia lui Saturn.
838 „Taina operei stă în Sulful Filozofilor, care însă se află într-o «temniță foarte întunecoasă» ale cărei chei le ține Mercur. Mercur, la rândul lui, suferă paza lui Saturn” (it.).
839 Mercurul este în inima Polului.
840 Sufletul viu, individual (sk.). (vezi pagina 685)
841 Sinele, Spiritul universal (sk.). (vezi pagina 675)
842 „Yoga regală”, calea metafizică a dezidentificării (sk.). (vezi pagina 695)

nostru individual celelalte separațiuni o pot lua de model. Pe când în Alchimie separațiunea pleacă de jos în sus, în *Raja-Yoga*, pleacă de Sus în jos. Se separă întâi Atma de *Jivatma*, apoi în aceasta elementele mai fine de cele grosiere, Mercurul de Saturn, de ex. Se mai poate aplica aici și cuvântul lui Hristos: "*când Mă voi ridica la Cer voi trage totul după Mine*". Aceasta pentru că Verbul e autorul acestui "tot" și Făptura își urmează necesarmente Făcătorul. Când, deci, separăm în noi *Atma* de *Jivatma*, această separațiune nu persistă, și *Jivatma* supusă și rectificată, își urmează Stăpânul, trăgând în lanț și în același stil și celelalte "coji" mai grosiere ale ființei noastre. Magnetul Filozofiilor. "In Polo est cor Mercurii[843]".[844] Vidul Supremului Magnet.

Vitalitatea noastră e furată prin scurgerea din eu în Tine; dar dacă suprimăm această dualitate, situându-ne pe o poziție metafizică, recuperăm această energie care se întoarce necesarmente în ceea ce s-ar mai putea numi *eu*; mai mult, această întoarcere, ajungând la punctul de plecare, face joncțiune cu el și produce un scurt circuit care arde reziduurile cele mai tenace, le extrage posibilitățile pozitive și le integrează ființei noastre superioare.

[247 (251)]

13 octombrie 1965

"La via secca e caratterizzata dall'azione del Fuoco a nudo e dell'assenza del "nero", esprimenta la mortif-catione[845]"[846].

Se produce de sus în jos ca în Raja-Yoga[847], căutându-se o animare directă a forței vitale reprezentată prin Prana[848]. E un fel de a "smântâni" sufletul pe măsura animațiunii și subtilizării lui. Nu mai avem de a face cu Mercurul simplu ci cu Mercurul dublu, evertuat; dar evertuarea nu se obține atacând de-a dreptul nexul Saturn-Mercur ci prin Sulf[849] în stare pură (contemplație intelectuală întovărășită de afinarea suflului și prin Kumbaka[850]). Procedeu prin subtilizări și purificări, nu prin opera la negru și opera la alb, ci printr-o luminozitate, un ☉ posedat prealabil. Iarăși, *Raja-Yoga*. Mercurul evertuat se manifestă în special prin sistemul nervos și sanguin; purificarea lor prin respirație și *Kumbaka*. Mercurul simplu se manifestă mai ales prin simțuri și senzații. A refuza cât mai mult posibil și cât e compatibil cu menținerea vieții posibilitatea pentru simțuri să funcționeze, în afară mai ales. Astfel, Mercurul simplu, nechemat de viața din afară, se centrează pe sistemul respiratoriusanguin, unde poate fi purificat prin mijloace directe, fără

843 „La Pol este inima lui Mercur” (lat.).

844 Raja-Yoga — rāja-yoga (sanscr., „yoga regală”) — Calea pur intelectuală și contemplativă, întemeiată pe oprirea agitației mentale, spre deosebire de haṭha-yoga, care pornește de la corp și de la suflu. (vezi pagina 695)

845 Calea uscată e caracterizată prin acțiunea Focului pur și de absența „negrului”, exprimând mortificarea.

846 „Calea uscată este caracterizată prin acțiunea Focului gol și prin absența «negrului», care exprimă mortificarea” (it.).

847 Suflul vital (sk.). (vezi pagina 694)

848 Reținerea suflului, pauza dintre inspir și expir (sk., kumbhaka). (vezi pagina 687)

849 „Yoga regală”, calea pur intelectuală (sk.). (vezi pagina 695)

850 Sulf — În alchimie, principiul activ, uscat, igneu, corespunzând Esenței. (vezi pagina 701)

intervenția lui Saturn și a lui Mercur, într-atât cât e încătușat de Saturn în cavernă.

"La concentrazione sulla forzza sottile nascita nel soffio (il prana), e una via per raggiungere e purificare il mercurio[851]"[852]. De unde necesitatea de a afina. de a subtiliza fenomenul respirației, întâi deliberat și cu concentrare apoi, devenind o a doua natură de la sine; deosebirea dintre suflul obișnuit și cel purificat constă că primul se mărginește numai la plămâni, pe când al doilea pătrunde tot corpul pe care-l subtilizează.

O metodă indicată: "la concentrazione sul sangue raggiungibile attraverso la sensazione del calore corporeo[853]"[854]. Într-un moment de destindere, de completă relaxare, a resimți concomitent senzația de căldură din corp și aspectul subtil al suflului. Când, prin exercițiu, devine o a doua natură, această dublă senzație devine o permanență.

Soluțiunea senzației corpului în căldura sângelui, mai poate fi obținută și prin femeie; natural că e mult mai greu. În sânge e spada fulgurantă care interzice accesul Paradisului; subtilizând sângele înlăturăm și spada.

[248 (252)]

14 octombrie 1965

"L'essenza ignea che è la testa del Serpe[855]"[856]. Dacă pe această esență ignată se suprapune Lumina, care în cazul acesta nu e decât luciditatea, atenția imobilă, din această simbioză se naște Balaurul.

Or, această lumină, această concentrare, această atenție, în staza noastră actuală e faptul creierului localizat în cap. Pentru a perfecta Unirea între Lumină și Căldură, trebuie coborâtă mintea în inimă dar, nu se poate opera și urcând inima în cap?

Se poate face o analogie: Tradiția hindusă spune că în momentul morții toate facultățile individuale se adună într-un singur punct în inimă la vidwan[857][858] cât și la avidwan[859][860]. La primul însă, jivatma[861] se urcă spre cap și iese prin Brahma-randhra[862]; la *avidwan* iese printr-o regiune care corespunde *plexului solar*. Or, o realizare inițiatică, un dhikr[863] este o moarte: prin urmare

---

851 Concentrarea asupra puterii subtile în răsuflare (prana) este o cale pentru unire și pentru purificare.

852 „Concentrarea asupra forței subtile născute în suflu (prana) este o cale pentru a ajunge la mercur și a-l purifica” (it.).

853 ... concentrarea asupra sângelui de atins prin senzația de căldură a corpului.

854 „concentrarea asupra sângelui, la care se ajunge prin senzația căldurii corporale” (it.).

855 Esența focului e capul Șarpelui.

856 „Esența ignee care este capul Șarpelui” (it.).

857 Cel care știe, înțeleptul contemplativ (sk.). (vezi pagina 704)

858 Cel neștiutor, neinițiatul (sk.). (vezi pagina 675)

859 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)

860 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

861 sufletul viu, individual (sk.) (vezi pagina 685)

862 avidya — avidyā (sanscr., „ne-știință”) — Ignoranța metafizică, nu lipsa de informație, ci necunoașterea Sinelui, rădăcina întregii înlănțuiri. (vezi pagina 675)

863 vidwan — înțelept contemplativ (sk.) (vezi pagina 704)

urcarea *dhikr*-ului spre regiunea coroanei capului este legitimă, eficace și indicată.

Dealtminteri un *dhikr* veritabil se face numai cu asentimentul a ceea ce este deasupra Timpului și Spațiului, fiind o aspirațiune spre Universal. Dispărând, într-o măsură sau alta, condiționarea spațială, necesarmente inima se unește cu creierul pentru că în Supra Spațiu nu poate fi *bi*-locațiune. Prin urmare, și aici este important, rugătorul nu trebuie, în mod forțat, mecanic să-și coboare mintea în inimă sau invers, ceea ce nu poate aduce decât entorse psihice, ci trebuie să lase Naturii să facă lucrul de la sine, suaviter magno cum ingenio[864], în măsura în care cultivăm și facem să prospere în noi asentimentul Necondiționalului, adică al Supremului.

Revenind la cele două feluri de morți, a vidwanului[865] și a avidwanului[866]: ridicarea inimii spre creier la primul nu e mai naturală, pentru că e conformă celei mai înalte din cele trei gune[867], satwa[868] guna[869][870] care sunt la însăși baza activității naturii? Și în starea umanității, în decăderea ei actuală, singura ieșire din robie, nu e o aspirație spre Transcendență?

15 octombrie 1965

"Plotino in un testo malaquratamente confuso, da una suggestione della - -, intendendo l'ambrosia come una forza-ebrezza ché turbine su se stesso scurge in altro[871]"[872].

N-are cum să se verse în altul pentru că, acolo, nu mai există altul, ci numai o mișcare principială, isotopă mai mult de

[249 (253)]

natura suflului. E identică cu Apa Sâmbetei, Fluviul circular, curgerea firului de ulei dintr-un vas în altul de care vorbește Ramanuja. Natural că se învârtejește în jurul ei însăși deoarece circularitatea, sfericitatea îi este caracteristica, aspectul definitoriu. S-ar putea spune că a bea ambrozie nu e altceva decât a avea intuiția, asimțirea, aprehensiunea directă a Vortexului Sferic Universal, în totalitate sau numai într-o secțiune a lui.

"Pelerigio: la sottilizzazione prodotta dall'Aqua divina conferisce ai corpi leiosis[873][874][875]"[876].

---

864 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).

865 Tendința luminoasă, ascendentă, dintre cele trei guna (sk.). (vezi pagina 698)

866 înțelept contemplativ (sk.) (vezi pagina 704)

867 Cel neștiutor, neinițiatul (sk.). (vezi pagina 675)

868 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

869 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

870 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

871 Plotin într-un text din păcate confuz, dă o sugestie ... înțelegând ambrozia ca o forță-beție care se învârtește asupra ei înseși...

872 „Plotin, într-un text din păcate confuz, dă o sugestie..., înțelegând ambrozia ca o forță-beție care, vârtejindu-se în jurul ei însăși, se varsă în altul” (it.).

873 Pelerigio: subtilizarea produsă de Apa divină conferă corpurilor disoluția.

874 „Pelerigio: subtilizarea produsă de Apa divină conferă corpurilor leiosis (netezire, disoluție)” (it.).

875 „netezire”, dizolvare, mărunțire (gr.) (vezi pagina 688)

876 leiosis — leíōsis (gr., „netezire”, „mărunțire”) — Operația alchimică prin care materia e adusă la o finețe și o omogenitate desăvârșite; pe plan lăuntric, ștergerea asperităților individuale care

Această apă divină nu poate conferi corpurilor *leiosis* decât în măsura în care și acestea se subtilizează. Astfel se produce o Telesmă[877] în care Apa divină și corpul subtilizat constituie respectiv partea esențială și partea substanțială. Dar lucrul trebuie să se producă organic.

"Flamel: lo Spirito non si congela che a mezzo della dissolvazione del Corpo e il Corpo non si dissolve che a mezzo della congelazione dello Spirito[878"879]. Solve[880], Coagula[881].

Chiar dusă la extrem disoluția, Corpul tot corp rămâne, adică având ca principală puterea, coagularea: în natura (sa) să "corporifice"; tot așa, oricât am coagula subtilul, acesta nu-și schimbă natura care-i este expansivă, disolvantă. Dând corpului momentan un impuls disolvant, atrage prin similitudine, magnetic, Subtilul, care la rândul lui atrage, tot printr-o similitudine la fel, Corpul în măsura în care este deocamdată subtilizat. Dar cum spuneam "năravul" lor rămâne, nu se schimbă, dar prin "miracula rei unius[882]", corpul congelează Sufletul, Sufletul animează Corpul, producându-se unirea Superiorului cu Inferiorul.

16 octombrie 1965

"Il Magisterio è al suo termine quando la materia e perfettamente congiunta al suo veleno mortifero[883"884].

Veninul rectifică Materia haotică dar și aceasta, devenită Materie Primă rectifică Veninul, în sensul pozitivării; adică îl face o forță suverană, Stăpână Vieții și Morții. Această întrepătrundere se face prin excelență în forța generațiunei, lovită și fixată de lance.

Priap, Mors et Vitae Locus[885]. Ea se produce când pe o substanță vitală, fluidă, răspândindu-se în timp și spațiu intervine un "fixativ" care, prin definiție, nu poate fi decât ceva

[250 (254)]

supraspațial și supratemporal. deci, cu tot aspectul lui tantric[886], de virya[887888] acest element este intelectual. Telesma[889] nu e nici viața, nici moartea; e ceva intermediar, principiul dintre ele; de aceea "Veninul" mortifer

împiedică reflectarea. (vezi pagina 688)

877 Lucrarea desăvârșită, talismanul; rodul operei (gr., telesma). (vezi pagina 703)

878 Flamel: Spiritul nu se congelează decât prin intermediul disolvării Corpului și Corpul nu se dizolvă decât prin intermediul congelării Spiritului. Solve-Coagula.

879 „Flamel: Spiritul nu se închiagă decât prin disolvarea Corpului, iar Corpul nu se disolvă decât prin închegarea Spiritului” (it.).

880 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)

881 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)

882 „Minunile lucrului unic” (lat.). (vezi pagina 690)

883 Magisteriul este la capătul său când materia este perfect unită cu veninul său mortificat.

884 „Magisteriul e la capătul său când materia este desăvârșit unită cu veninul său ucigător” (it.).

885 „Loc al Morții și al Vieții” (lat.).

886 Virtutea ca energie spirituală, vigoarea (sk.). (vezi pagina 705)

887 Lucrarea desăvârșită, talismanul (gr.). (vezi pagina 703)

888 „Flacără care nu arde” (lat.). (vezi pagina 681)

889 „Sulf nears, divin fără foc” (gr.). (vezi pagina 703)

e o parte esențială a Telesmei[890], dar numai o jumătate. Cealaltă jumătate e un principiu de viață. Cauza oricărei corupțiuni stă în faptul că un organism suportă manifestarea directă și neadaptată lui, a unei forțe transcendente față de el; dar când organismul a fost purificat, răscumpărat printr-o asceză adecvată, nu se mai produce corupțiune decât în sensul pozitiv, adică al unei rarefieri a țesutului, al unei volatilizări care permite întrepătrunderea cu elementul transcendent, care în cazul acesta nu e mortifer când e fixat. Se produce totuși și aici o moarte dar o moarte inițiatică. Trebuie transpusă în Flamma non ureus[891] "forma" ființei noastre individuale, unde devine theion apyron[892][893]. Tot așa Brihadaranyaka Upanishad: "triomfar della seconda morte[894]" adică: a triumfa asupra morții prin incorporarea morții, făcând din moarte, parte integrantă din ființa noastră vie. Sufletul trebuie să se unească cu propriul lui disolvent.

Böhme: "Se ogni sorgente conserva ancora il suo secco quando si separate da questo mondo[895]" (cio è: el transporsi nell'incorporeo dei varii ceppi della forza vitale) allora il Fuoco che si asconde dal Gindisio ultimo non fera damno[896]"[897]. Pentru că arderea a fost făcută din viață și activ, nu postum și pasiv ca la Judecata din Urmă.

17 octombrie 1965

Separațiunea cea mai grea de îndeplinit nu e aceea a pasiunilor, cu toate aparențele, ci separațiunea nodus[898][899]-ului mental. Acolo rezidă Ahankara[900] în ce are el mai sinistru și mai toxic. Deci, o pace totală mentală care permite energiilor mentale să se exalteze și prin universalizarea lor să-și decupleze forțele, pătrunzând apoi în toate fibrele ființei noastre, în pasiunile cele mai oribile, cele mai lancinante. Se coboară sub formă de fulger, și le arde, adică în fond le transformă.

"La Materia, che si încontra per primo, è quella con cui l'Io ordinario ha il rapporto piu immediato; i dinamismi mentali. Questi una volta separati della condizione del corpo (e propriamente del cervello) acquistarno una vista

890 „A triumfa asupra celei de-a doua morți” (it.).
891 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
892 mister; rit inițiatic (gr.)
893 theion apyron — „sulf care nu arde”, sulf incombustibil (gr.) (vezi pagina 703)
894 virya — vīrya (sanscr., „bărbăție”, „vigoare”; cf. (vezi pagina 705)
895 Böhme.
896 „Dacă fiecare izvor își păstrează încă uscatul său când se desparte de lumea aceasta” (it.).
897 „adică: trecerea în necorporal a diferitelor trunchiuri ale forței vitale — atunci Focul care se ascunde la Judecata de Apoi nu va face rău” (it.).
898 „Nodul” (lat.). (vezi pagina 692)
899 Conștiința eului, principiul individuației (sk.). (vezi pagina 672)
900 nodus — „Nodul” (lat.). (vezi pagina 692)

ubique[901]" (adică deasupra condițiunilor de timp și de spațiu) e "penetrante[902]"[903]

[251 (255)]

anche passioni e sensazioni[904]"[905], (adică pătrunderea din cauza universalizărilor). Între universal și formal este lipsă de comună măsură, și deci, prin corolar, o totală pătrundere a formalului de către Universal, fără ca acesta să fie afectat de primul. Această pătrundere, nu e percepută când centrul de gravitate al ființei noastre e încă în individual; dar când e deplasat în informal, atrage o combustiune, o conflagrațiune a Materiei, care e același lucru cu integrațiunea în Cauzal a ființei noastre. E ușor de închipuit ce dinamism capătă pasiunile și chiar instinctele noastre când sunt pătrunse, luciditatea acompaniind actul, de elementul intelectual separat.

Propriu zis prin separațiune, li se ia pasiunilor și instinctelor virulența lor (forța genezică a lui Attis) "confiscată de Cybele, care reprezintă Apele Superioare". Prin această confiscare, pasiunile își pierd aparența uzurpată și înșelătoare de Activitate și revin cum e normal, existențial, pasive și capabile de a "suporta" și de a vehicula, deasupra Apelor, Intelecțiunile.

E vorba de ceea ce se vorbea mai înainte: senzațiile și pasiunile sunt energii degradate și ținute captive; distrase de la activitatea exterioară, își recapătă violența și atotputernicia. Dar pentru asta, separațiunea e cea mai importantă operație alchimică.

18 octombrie 1965

"À la mort les divers éléments de l'homme se dissolvant dans les éléments cosmiques correspondents, y composent l'Âtma qui rentre dans l'Ether[906]"[907].

Asta însemnează că tot ce este aparență în noi, tot ce este de natură sensibilă, e numai ceva *rezidual* care la prima ocazie se disolvă în ambianță. Aparența noastră (și prin aparență înțeleg individualitatea în întregimea ei) e luată din mediul înconjurător și este *informată* de un ειδοσ[908], o Formă, care îi dă o consistență temporară, până când această Formă e liberată din robia pe care și-a însușit-o providențial și sacrificial, ca manifestare a unor posibilități.

---

901 „Materia pe care o întâlnim cea dintâi este aceea cu care Eul obișnuit are raportul cel mai nemijlocit: dinamismele mentale. Acestea, o dată separate de condiția corpului (și anume a creierului), dobândesc o vedere pretutindeni prezentă” (it.).

902 „și «pătrunzătoare»” (it.). (vezi pagina 679)

903 e "penetrante — „și «pătrunzătoare»” (it.). (vezi pagina 679)

904 Materia care se întâlnește prima e aceea cu care Eul obișnuit are un raport imediat: dinamismul mental. Acesta odată separat de condiția corporală (și mai ales de creer) capătă o vedere ubiquă (...) și pătrunde chiar și patimile și senzațiile.

905 „și pasiunile și senzațiile” (it.).

906 La moarte diversele elemente ale omului se dizolvă în elementele cosmice corespunzătoare unde compun Atma care reintră în Eter.

907 „La moarte, feluritele elemente ale omului, disolvându-se în elementele cosmice corespunzătoare, alcătuiesc acolo Âtma, care reintră în Eter” (fr.).

908 „Formă”, idee-formă în sens platonic (gr.).

"Il ne reste plus alors que le "karma[909]", l'action, la force impersonnelle dèja liée à la vie d'un être donné, qui ira déterminer un nouvel être[910]"[911].

Transmigrațiunea deci nu este a unei individualități ci a unui impuls sau a unui sistem de impulsuri într-o direcție anumită, căci trebuie totuși să admitem o organicitate a acestor impulsuri, o afinitate care le dă un caracter specific.

[252 (256)]

"Détruire la soif dans les cinq troncs de la personalité[912]".[913] Lucrul nu se poate face decât prin separațiune, la însăși rădăcina trunchiurilor; odată impulsionată setea nu mai poate fi stinsă; trebuie lăsată să moară de inaniție; mai ales e indispensabil să te găsești și să te situezi într-un punct care transcende cele cinci trunchiuri ale personalității, personalitatea și chiar setea însăși ca posibilitate. Pură tehnică de raja-Yoga[914].

Samskarele[915], predispozițiile prenatale, sunt tocmai impulsurile de care vorbeam mai sus și care constituie o Karma[916].

Dacă operația e dusă bine, adică ne dăm seama care sunt aceste samskara[917] din noi, apoi nu e nimic imposibil ca să ajungem să recuperăm, nu numai memoria precedentelor noastre vieți ci și firul ascendenților noștri psihici și chiar fizici, până la Prototipul umanității noastre, Adam Qadmon[918][919].

19 octombrie 1965

"Das Wort ist ein Geist aller Kraft, und Geist ist sichtbar worden zu einem Dampf und Nebel, und dieser ist greiflich worden zu einer Wasser... der Geist der in dem Wasser verborgen lieget[920]".[921]

Prin proces invers, a percepe Aburul care este latent și tamas[922]-at în Apă și Spiritul care este latent în Abur printr-o solicitare intenționată și bine orientată spre partea cea mai înaltă a ființei noastre; această simplă aspirație spre universal, cum numește Guénon dhikr[923]-ul, Incantațiunea e suficientă, pentru ca în mod organic și existențial subtilul să se separe de grosier în modul cel

---

909 Nu mai rămâne atunci decât karma, acțiunea, forța impersonală deja legată de viața unei ființe date, care va merge să determine o nouă ființă.

910 „Nu mai rămâne atunci decât «karma», acțiunea, forța impersonală deja legată de viața unei ființe date, care va merge să determine o ființă nouă” (fr.).

911 karma — karman (sanscr., „act”) — Întâi actul ritual, apoi actul în genere, și abia în al treilea rând înlănțuirea consecințelor lui. (vezi pagina 686)

912 Să distrugi setea în cele cinci trunchiuri ale personalității.

913 „A distruge setea în cele cinci trunchiuri ale personalității” (fr.).

914 „Yoga regală”, calea metafizică a dezidentificării (sk.). (vezi pagina 695)

915 Impregnările, predispozițiile lăsate de actele trecute (sk., samskara). (vezi pagina 697)

916 Acțiunea și rodul ei; destinul (sk.). (vezi pagina 686)

917 „Omul primordial”, prototipul ceresc al umanității (ebr.). (vezi pagina 671)

918 activitățile eului (sk.) (vezi pagina 697)

919 Adam Qadmon — (ebr., „Omul cel dintâi”) — Prototipul ceresc al umanității în Cabala, alcătuit din cele zece sefirot dispuse după chipul omenesc. (vezi pagina 671)

920 Cuvântul este un duh plin de putere, și acest duh a devenit vizibil ca un abur și ca o ceață, și a devenit palpabil ca o apă ...duhul care sălășluește în apă.

921 „Cuvântul este un duh al oricărei puteri, iar duhul s-a făcut văzut ca abur și ceață, iar acesta s-a făcut pipăibil ca apă... duhul care zace ascuns în apă” (germ.).

922 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

923 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

mai suav posibil. E un motiv să nu ne pierdem curajul și încrederea când constatăm hidropisia noastră fizică și psihică; Alchimia vindecă toată bolile și hidropisia e curabilă prin transmutațiune. Se poate constata la *dhikr*, mai ales într-unul cu un cuvânt unic, cum Verbul, în cursul recitării, prinde rădăcini în ființa noastră vie, întâi în subtil, apoi în zonele cele mai aerate ale cărnii noastre și în sfârșit chiar în aceasta. E exact ca un arbore care încet, prudent, pentru că organic, își înfige rădăcinile în humusul care în același timp îl hrănește și pe care el, prin chiar faptul acesta, îl transmută, adică îl răscumpără în fond, transformându-l în chlorofilă (materie primă), în frunze, în fructe, în aer, în foc, până la integrațiunea finală. Reziduul este enorm, dar acest reziduu redevine humă, pentru ca procesul să reînceapă până la răscumpărarea ultimului suflu de viață de pe acest pământ.

[253 (257)]

Este mișcarea circulară a luminii de care vorbesc Taoiștii. De aceea, când după un exercițiu bun spiritual, regăsim cenușă în noi, nu este decât o recădere reziduală, nu definitivă, ci care-și cere de la noi dreptul de a fi din nou alchimizată.

Infernul propriu zis, constă, în faptul mental de a considera această inerție ca definitivă și incurabilă, din cauza aparentei lipse de fluiditate sensibilă. Or, această fluiditate este o potențialitate în cenușă, cu condiția să fie actualizată. Actualizarea nu se poate face prin nici un mijloc creatural sau natural; trebuie un ordin care este transcendent și care introduce în materia amorfă o vibrațiune răscumpărătoare.

20 octombrie 1965

Discursul Papei la O.N.U. e un apel pentru pace. În aparență, este de aceeași categorie cu toate discursurile din acest gen, adică nedepășind declamația sentimentală și buna intenție. Crede în realitate Papa că asta este suficient pentru a instaura pacea pe pământ? Că restaurarea doctrinală și intelectuală trebuie să premeargă și condiționează sine qua non[924] stabilirea păcii printre oameni? Nu e nevoie să fii esoterist pentru ca evidența acestui lucru să apară. Sunt deajuns dogmele și credințele Bisericii catolice, accesibile oricărui om. Și nu e nici un motiv pentru ca să nu presupui că Papa este impregnat de ele. Prin urmare făcând apelul pentru pace la tribuna O.N.U.-ului Paul al VI știa perfect că nici una din condițiile pentru stabilirea acestei păci nu sunt îndeplinite; că nu numai că bunele intenții nu sunt suficiente, dar că și bunele intenții sunt pavajul infernului. Atunci de ce a făcut apelul, nu de la Sediul Apostolic, ci mergând el, la sediul unei Adunări mediocre, fără eficiență, bleagă, ininteligentă? Pentru ca totul să fie făcut, inversându-se scara de valori, de către ultima mare funcțiune tradițională vizibilă. E un pogorământ, o Kenosis[925]. Având însă în vedere importanța funcțiunei, această mărturisire la

924 „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.). (vezi pagina 699)
925 „Golire de sine”, pogorământ (gr.). (vezi pagina 686)

tribuna O.N.U.-ului a aceluia care are potestats ligandi et deligandi[926], echivalează cu o sentință de moarte pentru mizerabila Instituțiune.

Când acela care are potestas clavium[927][928], afirmă ex cathedra[929][930] un lucru care în esența lui e metafizic și nu sentimental, acest lucru, Pacea în speță devine un judecător viu, incoruptibil, implacabil, al instituției care trebuia s-o aplice; și atunci, instituția, privată prin puterea cheilor de armătura mincinoasă

[254 (258)]

care o menținea, armătură de convenție, de locuri comune, de bune intenții, se risipește în propria ei frivolitate, în neputințe și neantul ei fundamental.

De aceea, apariția Papei la Națiunile Unite, care mi s-a părut până la ultimul moment o culpabilă concesiune făcută spiritului modern, minciunii lumii actuale, e un gest al Providenței făcut de reprezentantul ei autorizat în Occident și cu urmări incalculabile.

21 octombrie 1965

"Prima Materia ist ein zum Wasser unsorbierte Dampf[931]".[932] Prin "citta vritti nirodah[933]" se produce fenomenul contrariu. Apa se resoarbe în Abur.

"Die Putrefaktion macht aus dem Erden Wasser, aus dem Wasser Luft, aus dem Luft das Feuer, oder das Himmel[934]".[935] Și toate astea printr-o atitudine de destindere și de islam[936]. Destinderea e capitală.

"It is death for souls to become water[937]".[938] Dar apa se poate "rectifica" și devine Materia primă, evaporându-se și lovindu-se de cerul Athanorului[939], precipitându-se în jos iar ca apă.

"Les sensations sont des pensées obscures, les pensées des sensations claires[940]".[941] Paradox: partea obscură a gândurilor, care le transformă în senzație, este modul lor discursiv. De aceea raționalismul și materialismul fac așa de bun menaj. A transforma senzațiile în gânduri clare, se obține prin oprirea agitației mentale, haotică sau discursivă, indiferent cum ar fi ea. Atunci, deabia apar intelecțiunile.

926 „Puterea de a lega și de a dezlega” (lat.).
927 „Puterea cheilor” (lat.). (vezi pagina 693)
928 „De pe scaun” — cu autoritate deplină, solemnă (lat.). (vezi pagina 680)
929 potestas clavium — „Puterea cheilor” (lat.). (vezi pagina 693)
930 ex cathedra — „De pe scaun” — cu autoritate deplină, solemnă (lat.). (vezi pagina 680)
931 Materia prima este un abur neresorbit în apă.
932 „Materia primă este un abur neresorbit în apă” (germ.).
933 „Suprimarea agitațiilor mentalului” (sk.). (vezi pagina 677)
934 Putrefacția face din pământ apă, din apă aer, din aer foc sau Cer.
935 „Putrefacția face din Pământ Apă, din Apă Aer, din Aer Focul, adică Cerul” (germ.).
936 „Supunere”, predare către voia divină (arb.). (vezi pagina 684)
937 Este moarte pentru suflet să devină apă.
938 „Este moarte pentru suflete să devină apă” (engl.).
939 Cuptorul alchimic (lat. med.). (vezi pagina 675)
940 Senzațiile sunt gânduri obscure, gândurile senzații clare.
941 „Senzațiile sunt gânduri obscure, gândurile sunt senzații clare” (fr.).

"Si l'on veut entendre "les voix d'en haut"[942]" (care sunt același lucru cu intuițiile intelectuale) on doit se détourner de tous les bruits du dehors[943] (și de acelea dinăuntrul nostru) et "garder pure la puissance réceptive de l'âme"[944].[945]

Puritate de pasiuni și mai ales puritatea de gânduri heterogene.

Se purifier, c'est ... rêves, fantômes, représentations et opinions qui ne viennent pas de l'intérieur de l'âme[946][947].

"Holding a conversation with one's imaginary self[948]"[949].

E o fază, o etapă intermediară, între starea profană, și legătura directă cu Âtma[950]. Îl evertuezi, îl soliciți, ținând o conversație imaginară cu El. Printre multe lucruri fanteziste, se pot strecura și intuiții veritabile, comunicări reale ale ființei noastre superioare.

[255 (259)]

"The breath of God, wich is the truest consuming flame[951]"[952], adică, alchimic, un disolvent. este și adevăratul foc al athanorului; prin el se produce disolvarea mixtelor.

"The greatest balsams does lie enveloped in the bodies of most power-full corosives[953]"[954]. Dar trebuie degajate tocmai prin focul de care Sir Thomas Browne vorbea mai sus; în realitate chiar coaja lor corosivă se preface, și ea, în Balsam.

22 octombrie 1965

Revenind la formula lui Sir Thomas Browne: Suflul lui Dumnezeu e cea mai adevărată Flacără mistuitoare: în arabă Numele Mare expiră în *o* final, care, e un suflu; a se utiliza, prin concentrare deliberată.

"Tout ce qui est immédiatement donné est discontinu et qu'il n'est d'autre continu que du structuré[955]"[956].

Se vede analogia în sens invers: trecerea de la cantitatea continuă la cantitatea discontinuă e un pas în plus spre Infern; pe când în fraza citată, e

942 Dacă vrei să auzi „vocile de sus” (...) trebuie să te depărtezi de toate sgomotele din afară (...) și să păstrezi pură puterea receptivă a sufletului.
943 „Dacă vrem să auzim «glasurile de sus»” (fr.).
944 „trebuie să ne întoarcem de la toate zgomotele din afară” (fr.).
945 „și «să păstrăm curată puterea receptivă a sufletului»” (fr.).
946 A se purifica înseamnă a scutura vise, fantome, reprezentări și opinii care nu vin din lăuntrul sufletului.
947 „A se purifica înseamnă... vise, fantome, reprezentări și opinii care nu vin din lăuntrul sufletului” (fr.).
948 A întreține o conversație cu sinea imaginară.
949 „A purta o conversație cu sinele tău imaginar” (engl.).
950 Sinele, Spiritul universal (sk.). (vezi pagina 675)
951 Răsuflarea lui Dumnezeu, care e adevărata flacără mistuitoare.
952 „Suflarea lui Dumnezeu, care este cea mai adevărată flacără mistuitoare” (engl.).
953 Cele mai mari balsamuri trebuie să fie învelite în corpurile celor mai puternice corozive.
954 „Cele mai mari balsamuri zac învăluite în trupurile celor mai puternice corozive” (engl.).
955 Tot ce e dat imediat este discontinuu și nu există alt continuu decât ce e structurat.
956 „Tot ce este dat nemijlocit este discontinuu, și nu există alt continuu decât cel structurat” (fr.).

vorba de fulgurațiunile divine care sunt calitate pură, çifatiyah[957][958]. Iar structurarea nu începe decât când aceste fulgurațiuni calitative se unesc cu elemente prakritiene[959], pentru ca ulterior iar să se destructureze, dar prin jos.

A cultiva în noi aperçu[960]-urile, a încuraja și a disciplina intuiții brusce, a nu insista asupra lor printr-o prea lungă indiscreție care le face să se evaporeze; iar implicațiunile, a le scoate mai târziu; altfel devin o greutate moartă și proliferează în dauna purei intelecțiuni.

Intuiția directă nu poate fi produsă de noi, căci altfel n-ar mai fi intuiție, adică un cadou al zeilor; dar poate fi solicitată, încurajată, atrasă, după cum paratonerul nu creează trăsnetul, dar îl solicită. Asta se poate face mai ales în clipele când reușim să ne destructurăm, adică prin destindere, prin pacificare mentală ne retragem în primul fond al ființei noastre, înapoia individualității noastre cotidiene, și dacă se poate chiar în dosul *eului* nostru permanent. E o îmbăiere în lacul de safir al Mnemosinei[961], și numai într-un astfel de lac vin zânele să se scalde.

Revenind la structurare: trebuie să lăsăm fulgurațiunile nestructurate să prindă ele singure rădăcini în lacul nostru, ca plantele aquatice, nufărul, lotusul, etc. Volițiunea noastră nu trebuie să intervină decât negativ, adică numai pentru

[256 (260)]

menținerea unei oglinzi neturburate la suprafața lacului, în suprimarea oricărei încrețituri. Planta prinde rădăcini și acele rădăcini sunt implicațiunile formulate.

23 octombrie 1965

"Tout est discontinu à qui sait voir les choses "telles qu'elles sont" et c'est notre activité influencée par le désir, qui forge continuité et durée[962]"[963].

Ceea ce dă continuitate și durată fulgurațiunilor divine, e tocmai ceea ce este demiurgic în noi, puterea de creațiune, fie efectiv în lumea noastră, fie doar numai imaginar. Dar cum suntem blestemați, cum această facultate creatoare din noi e pângărită, scăzută, numai o umbră, această facultate divină din noi este ceea ce ne înrobește, este ceea ce creează în noi propriile noastre lanțuri. Trebuie deocamdată să renunțăm la puterea noastră demiurgică, pentru ca mai târziu, dacă Dumnezeu o vrea, să emerjeze din nou, în toată plenitudinea ei; bineînțeles dacă va mai fi nevoie, pentru că cel ce caută liberațiunea, tinde spre suprem, adică cu mult mai mult decât aspectul creator

957 Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb.). (vezi pagina 677)
958 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
959 çifatiyah — Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb.). (vezi pagina 677)
960 „Străfulgerare”, vedere pătrunzătoare de ansamblu (fr.). (vezi pagina 674)
961 Mnemosyne, zeița Memoriei (gr.). (vezi pagina 690)
962 Totul e discontinuu pentru cine știe să vadă lucrurile „așa cum sunt ele” și numai activitatea noastră influențată de dorință făurește continuitate și durată.
963 „Totul este discontinuu pentru cine știe să vadă lucrurile «așa cum sunt», și activitatea noastră, influențată de dorință, este cea care făurește continuitatea și durata” (fr.).

al lui Dumnezeu. Să ne expunem deci "suflurilor lui Dumnezeu", care sunt identice cu fulgurațiunile de care vorbeam.

"Toute la construction de l'agencement temporel et spatial trouve sa source dernière dans le besoin de mettre un terme à l'angoisse qui sourd de l'impression de l'universelle évanessence[964]"[965]; și o fugă în fața Divinului căci pentru profan divinul apare ca un abis căscat la picioarele omului. În fond, metafizic nu este deosebire, în privința caracterului iluzoriu, între activitatea structurantă a omului în lumea din afară și activitățile structurante ale imaginației sau așa ziselor Paradise artificiale; numai că ultimele sunt mai cleioase.

"Le sentiment de la durée est lié à la durée et à la prévoyance[966]"[967].

De aceea: "*Trăiți ca păsările cerului*".

"La combustion et la raréfaction sont la voie originale pour la transmutation[968]"[969]. De aceea se vorbește de momente de destindere tot așa de mult ca și de concentrare. În realitate destinderea e forma cea mai perfectă a concentrării. De aici jâpa[970] ca instrument al unei asemenea destinderi. E ca picătura de apă care sfârșește prin a găuri stânca. Fiind mai teluric decât monoideismul, e cu atât mai eficace

[257 (261)]

24 octombrie 1965

Ființa noastră individuală, fizică și psihică, formează un organism limitat fiindcă e de natură formală. Cu alte cuvinte e un organism închis afară de un singur punct care constituie trecerea lui la o stare superioară de fire și care este rațiunea lui suficientă. Acel punct e nodul vital al lui în care interferează toate liniile de forță ale lui, toate posibilitățile lui fără nici o excepție, punct care, dacă ar putea fi distrus individul ar dispare fără să lase urme (pinda[971][972], nodul vital, coarda de argint, etc.).

Acum, dacă entelehia care este vehiculată de acest organism, caută să-l depășească, cu alte cuvinte să treacă într-o stare superioară de fire, sau chiar starea supremă de liberațiune, acest punct vital, acest nod, e o barieră dură, o pecete de nedesfăcut, și care totuși e singurul loc pe unde poate trece; devine poarta strâmtă, barzach[973]-ul. Dar atunci poarta strâmtă își schimbă într-o măsură natura, sau mai bine zis și-o completează, pentru că, în acest caz nodul

964 Toată construcția întocmirii temporale și spațiale își găsește izvorul ultim în nevoia de a pune capăt neliniștii care izvorăște din impresia universalei evanescențe.
965 „Toată construcția întocmirii temporale și spațiale își află izvorul ultim în nevoia de a pune capăt angoasei care izvorăște din impresia universalei evanescențe” (fr.).
966 Sentimentul duratei este legat de durată și de prevedere.
967 „Sentimentul duratei este legat de durată și de prevedere” (fr.).
968 Combustia și rarefacția sunt calea originală pentru transmutare.
969 „Combustia și rarefierea sunt calea originară a transmutării” (fr.).
970 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk., japa). (vezi pagina 684)
971 Embrionul individual, nucleul vital (sk.). (vezi pagina 693)
972 pinda — embrion individual (sk.) (vezi pagina 693)
973 Istmul, punctul de trecere între două lumi; poarta strâmtă (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

vital nu este numai o sinteză a posibilităților individuale, ci se completează devenind un nod vital concentrând în el și posibilitățile planului imediat superior de fire în care entelehia vrea să treacă, sau să-și deplaseze centrul de gravitate.

Atâta vreme cât n-am trecut-o, poarta strâmtă colectează în ea toate forțele de retenție ale noastre, toată fatalitatea noastră; e Păzitorul Pragului care ne înfățișează fața noastră ascunsă, adică păcatele noastre, deficitele noastre, dar nu atenuate, parfumate cu nesfârșita noastră complacere pentru noi înșine, cu autoindulgența, patimile noastre care nu se mai deghizează în servitorii noștri, ci, cum sunt în realitate, stăpânii noștri. Obiectivate, devin terifiante; toate descripțiile Păzitorului Pragului concordă în aceasta. E și natural, logic: noi vrând să ne depărtăm de individualitatea noastră, s-o depășim, trebuie s-o înstrăinăm de noi, făcând-o să devină *Altul*, să-și piardă orice caracter subiectiv, devenind obiectivicativă. Atunci e logic și în natura lucrurilor ca și păcatele noastre să devină obiective, să ne apară și ele sub figura *Altuia*; dar acel *Altul*, spre deosebire de noi, nu vrea să ne părăsească; ne iubește, ne dorește, ne strânge cu nesaț în brațe, cu pasiunea unei iubite care se simte părăsită și nu acceptă asta. Păzitorul

[258 (262)]

Pragului, Sfinxul, păzitorul sfincterului, face o pasiune pentru noi.

E un avant-goût[974] al Infernului, care este obiectivarea transgresiunilor noastre, ieșirea lor din dependența noastră (adică se eliberează de posibilitatea noastră de a le depăși, de a le șterge, de a le disolva într-un elixir superior). Așa și cu Păzitorul Pragului care obiectivează păcatele noastre; la omul profan se obiectivează la moartea corporală; la inițiat la moartea inițiatică, adică în momentul când el ajunge la barzach[975].

25 octombrie 1965

"Toute chose d'une qualité apparente possède une qualité occulte opposée, et réciproquement[976]"[977].

Desăvârșirea e circulară și atunci, un fragment al cercului, care reprezintă o calitate se întregește cu atâta cantitate cât îi trebuie ca să facă cercul perfect. Yin[978]-Yang[979][980]-ul, ca prototip complet. În realitate, din cauza căderii umanității actuale, o calitate nu ocupă deloc în cercul ei de posibilități cantitatea exactă pe care o ocupă *Yin*-ul sau *Yang*-ul, în simbolul extrem-oriental. Să-i căutăm noi aria care-i corespunde? E o imposibilitate căci n-avem perspectiva necesară ca să putem vedea cercul în întregimea lui. Atunci trebuie

974 „Pregustare” (fr.). (vezi pagina 675)
975 punct de contact; poartă strâmtă (arb.) (vezi pagina 675)
976 Orice lucru având o calitate aparentă posedă o calitate ocultă opusă, și reciproc.
977 „Orice lucru având o calitate aparentă posedă o calitate ocultă opusă, și reciproc” (fr.).
978 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)
979 principiu feminin (chin.) (vezi pagina 705)
980 principiu masculin (chin.) (vezi pagina 705)

să ne punem deasupra lui virtual și ca intenție, adică printr-o asimțire a Informalului. Atunci, de la sine, calitățile și *defectele* din noi se integrează armonic în cercul lor de desăvârșire, pe care îl desenează cu compasul lui Marele Arhitect în noi, care ne cunoaște numărul, măsura, greutatea. Toată ființa noastră se situează într-o vastă mișcare circulară.

"Or, le feu rend apparent ce qui est caché et inversement[981]"[982]; adică, rarefiind ființa noastră, o scoate din cleștele de fier al necesității care nu mai are de unde apuca; se produce o "deplasare de lumini", emerjează ceea ce bestia din noi oprima, și transformă în rădăcini tenebroase tendințele noastre pasionale, în jumătatea lor inferioară, iar în partea superioară, susceptibilă de a fi alchimizată, o transmută în intelecțiuni; tot acest lucru, în limitele perfecte ale cercului, care nu poate să exprime prin însăși forma lui decât o perfecțiune. Încă odată, nu trebuie să chivernisim noi această transformare ci s-o lăsăm lui Dumnezeu.

[259 (263)]

26 octombrie 1965

"L'huile peut être retirée de toutes choses[983]"[984], chiar din Tamas[985], din inerție, din prostrațiune. În adevăr, cele trei gune[986] ieșind toate din indistincțiunea lui Prakriti[987] sunt organic legate între ele; nu e lipsă de comună măsură între cele două *gune* superioare și *tamas*; punându-ne în dispoziția cuvenită, adică determinând în ființa noastră o netă "teintă" ascensională, în mod firesc, și fără să ne mai sinchisim de asta, subtil "suaviter magno cum ingenio[988]", *tamas* începe să fiarbă și ia culoarea lui rajas[989], și acesta la rândul lui, culoarea lui satwa[990]. Ceea ce trebuie, înainte de toate, e o bine-caracterizată aspirație spre Universal; restul vine pe deasupra. Ceea ce este capital, și asupra căruia trebuie într-una revenit, este că, spre deosebire de disciplina religioasă, nu trebuie să ne încăierăm direct cu inerția și patimile noastre, căci lupta e foarte grea, ființele care animează *tamas* și *rajas*, extrem de inteligente în felul lor, și perverse, și de cele mai multe ori lupta este pierdută dinainte. Apoi, în negru și roșu, mergem pe orbește, putem cădea în toate gropile și în toate cursele pe care ni le întinde Iadul. Pe când, Iadul se disolvă, (nu spun se răscumpără) numai prin simpla cădere asupra lui a Rouei Cerești; această rouă, precis, nu cade, decât atunci când aspirația spre Universal din noi atinge cerul, adică capacul superior al Vasului nostru

981 Or, focul face aparent ceea ce e ascuns, și invers.
982 „Or, focul face vădit ceea ce e ascuns, și invers” (fr.).
983 Uleiul poate fi scos din orice lucru.
984 Vasul tău este măsura focului tău.
985 „Uleiul poate fi scos din orice lucru” (fr.).
986 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).
987 „Vasul tău este măsura focului tău” (lat.).
988 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 686)
989 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
990 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

conceptibil (Vas tuus est mensura Ignis tuis[991])[992], se condensează acolo și cade apoi sub formă de rouă pe compostul nostru, spre reziduurile, cojile infernale, klifoturile[993] din noi, pe care le disolvă, transmutându-le.

Nu trebuie să privim Infernul din noi, nici măcar din curiozitate, pentru că e ininteligibil. Nu putem învăța nimic din el, pentru că nu are ce ne învăța. Ca rădăcină tenebroasă, a noastră și a Universului, nu poate să-și facă indispensabilul oficiu decât în întuneric; prin determinarea în noi a unei aspirații spre universal, nu dispare rădăcina întunecată, ci se purifică, se curăță în ea țevile, conductele, prin care seva humusului primordial e dusă în frunze, se transformă în clorofilă, și devine ulterior floare, fruct, și semințe, punct de plecare al unor noi posterități spirituale.

27 octombrie 1965

"*Orice gest în afară actualizează analogic o realitate interioară*".

[260 (264)]

Pentru asta gestul trebuie să fie precedat de intenția aceluia care îl face, în sensul de care vorbim. În acest moment scriu. este un condei care scrie, activ, și o foaie de hârtie pe care scrie, care suportă, pasivă. E expresia polarizată a unei unice realități spirituale, în care calam[994][995]ul și cartea sunt în indistincțiune, dar nu desființate, nu în confuziune. Scrisul meu, deci, ca gest metafizic, nu adaugă o perfecțiune la gestul metafizic, care nu are nevoie de ea, gestul acesta însuși fiind perfect. Ceea ce operează, este o legătură între gestul exterior și cel interior care produce o resonanță în toată ființa noastră, o calificare care o face aptă să fie resorbită. De aceea "von aussen her wird hier auf Erden aller inneres erreicht![996]"[997] Substanța haotică a lumii noastre intermediare e armonizată, făcută bună conducătoare de vibrații spirituale.

În momentul unui exercițiu spiritual, care nu are alt caracter de gest decât intenția, aspirația contemplativă, putem face totuși anumite gesturi exterioare sumare și esențiale care să stabilească o legătură între corpul nostru și contemplare, prin intermediul psihicului armonizat și lămurit, limpezit de vibrațiile reciproce și convergente ale anvelopei noastre fizice și ale spiritului. Poziția dreaptă a corpului, verticală, sau din contra orizontalitatea lui, fiecare cu simbolismul și cu tâlcul ei. Ridicarea în sus a capului, situarea în interior sau deasupra noastră a contemplațiunei, după simbolismul calitativ al dimensiunilor spațiului. Revenind la simbolismul scrisului, in divinis[998], adică în centrul ființei noastre, operația scris-carte e perfectă dar prin simbolismul gestului conștient, perceput, caietul se mărește, operația se dilată, și cartea

991 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
992 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
993 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
994 Totul se realizează aici pe pământ din afară spre înlăuntru.
995 „Dinafară se ajunge aici, pe pământ, la tot ce este lăuntric!” (germ.).
996 Condeiul de trestie; Calamul primordial cu care s-a scris destinul (arb., qalam). (vezi pagina 676)
997 calam — Condeiul de trestie; Calamul primordial cu care s-a scris destinul (arb., qalam). (vezi pagina 676)
998 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)

capătă file din ce în ce mai multe și mai răsfrânte, mai deschise, care sunt indefinitele noastre coji psihice, care prin primirea, prin impregnarea cu scrisul divin, se rectifică, se transmută în esențe intelectuale. Intelectul *calam*, contemplând și impregnând materia noastră primă, solicitându-i posibilitățile și aducându-le de la potență la act. Analogia în sens invers. Pe când în scrisul meu exterior, caietul e imobil și condeiul aleargă, în lumea interioară, condeiul e imobil și axial, iar substanța psihică mobilă.

28 octombrie 1965

"Les dragons et les poissons ont la même origine; mais combien pour chacun, la destinée est différente! Le poisson ne[9991000]

[261 (265)]

peut vivre hors de son élément; mais qu'un léger nuage s'abaisse vers le sol et l'on voit le dragon s'élancer dans les airs[1001]"[1002].

Balaurul și peștele au aceeași origine care este Umidul radical. Atâta vreme cât peștele nu va cunoaște și nu va aspira spre alt element, va rămâne în apă, căci, nimeni cu propriile lui mijloace nu poate să-și părăsească elementul lui; ceea o înțelege Dragonul, care "se expune suflurilor Domnului său", sau mai bine zis cei aleși dintre pești ca să devină dragoni. Și atunci nourul care este un abur amestecat cu foc evertuează în peștele exclusiv aquatic, ceea ce este virtual în el aer și foc, aripi și lumină. Dar orice pește este o potențialitate de dragon. Și pentru asta nu trebuie nici o tehnică specială; numai buna intenție și gestul de a se expune activității cerului. e singurul lucru pe care îl poate face peștele și care i se cere; căci modurile acestei transformări, devenirea organică a potenței în act aparțin unei cunoașteri posibilă numai cerului, care e Act, e Satchitananda[1003], pe când Umidul radical și ființele din el sunt ininteligibile.

Se produce o hierogamie între Cer și Pământ, în care își schimbă respectiv atributele. Nourul e domeniul intermediar, terenul neutru în care se produce această hierogamie. Simbolul extrem-oriental al nașterii Dragonului reamintește anumite mituri grecești, când Zevs se unește cu Hera pe Muntele Ida într-un nour de aur. Cerul dă Peștelui aripi, foc, suflu, tot ce exaltează și înalță. Peștele dă Cerului un principiu de sezisabilitate, de încarnare, care îi lipsește din cauza extremei lui volatilități. Această unire nu s-ar produce dacă nu ar exista o irezistibilă atracțiune între cele două principii complementare.

Cum putem face ca cele două principii complementare să aibă un joc liber în noi? Netezind terenul de toată vegetația lui adventice și parazitară. Și asta se poate face și printr-o omisiune dar și pe o concentrare a ființei noastre pe

---

999 „Dragonii și peștii au aceeași origine; dar cât de diferit este destinul fiecăruia! Peștele nu...” (fr.).

1000 trad. Condeiul de trestie; Calamul primordial cu care s-a scris destinul (arb., qalam). (vezi pagina 676)

1001 Dragonii și peștii au aceeași origine; dar cât de diferit e destinul fiecăruia. Peștele nu poate trăi în afara elementului său; dar e deajuns ca un nor ușor să coboare spre pământ și vedem dragonul ridicându-se în aer.

1002 „...poate trăi în afara elementului său; dar e de ajuns ca un nor ușor să coboare spre pământ și îl vezi pe dragon avântându-se în văzduh” (fr.).

1003 Ființă-Conștiință-Beatitudine, ternarul divin (sk., sat-chit-ananda). (vezi pagina 697)

Vid, sau a unui Spațiu lipsit de accidente în care Cerul și Pământul din noi se găsesc în starea de dinainte de creațiune.

29 octombrie 1965

"L'eau qui coule sur la terre est semblable au nuage; l'apparence diffère, leur nature est la même[1004]"[1005] (Ouroboros). Trebuie ca apa de pe pământ să se unească cu apa din cer, în Uroboros[1006], într-o mișcare circulară perfectă, în care prin

[262 (266)]

rotațiune, apele inferioare devin superioare, și apele superioare, ape inferioare, repetând fără obosire mișcarea. Până la sfârșit, natura lor devine una în piatra filozofală, mărgica șerpilor care e la mijlocul câmpurilor de interferență și de acțiune reciprocă, una asupra celeilalte.

În apele inferioare trăiește Peștele, principiu de proliferare și de creștere spirituală, aducând prosperitatea, multiplicațiunea, sezisabilitatea, fecunditatea materială și spirituală ca o contribuție a lui Magnum Opus[1007]; în nori trăiește pasărea Hac, cocorul simbolic, pură intelecțiune, pură calitate, pură fulgurațiune: tot în lumea spirituală, dar fără organe apropriate pentru a putea lucra în lumea de jos. Deci, atâta vreme cât trăiesc separați, peștele și pasărea Hac sunt imperfecte. Dar dacă vântul, furtuna ridică apele (suflurile și chiar pasiunile) sau căldura le face să se evaporeze (Soarele spiritual, actualizat prin intuiție și concentrare, *redescoperit*, strălucind deasupra Apelor), sau o ceață ușoară se coboară pe sol (lumina spirituală coborând într-o formă intermediară între foc și apă) atunci apele pământești se unesc cu cele cerești. Pasărea Hac se coboară în nor spre pământ, peștele se ridică în aer. Se întâmplă un schimb hierogamatic de atribute, pasărea Hac dă peștelui aripele sale, peștele îi dă corpul și solzii lui (aceștia formează puterea de rezistență și de apărare la orice ambianță, ceea ce pasărea Hac nu o poate face).

E interesant că se insistă mereu asupra elementului intermediar care e norul și care în accepția lui mai adâncă este Materia Prima, care tocmai din cauza indistincțiunii ei poate da naștere la un Opus care cuprinde toate antinomiile, toate contrariile, toate complementarele prefăcându-l astfel în Magnum.

Deci, nu a suprima apa din noi, ceea ce ne-ar pune într-o stare de ariditate vitală, ci *a o evapora*. La asta contribuie și diferitele asceze, dar mai ales și în primul rând, actualizarea din noi și deasupra noastră a Soarelui Intelectual.

1004 Apa care curge pe pământ este asemănătoare norului; aparența diferă, natura lor e aceeași.

1005 „Apa care curge pe pământ este asemenea norului; aparența diferă, natura lor este aceeași” (fr.).

1006 Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 704)

1007 „Marea Operă” alchimică (lat.). (vezi pagina 688)

30 octombrie 1965

Cerul și pământul sunt unite printr-un vehicul universal, care este apa evaporată. Dacă reușim să facem să se evaporeze în noi apa, ne-am făcut partea noastră de *Dîn*. Mai rămâne să-și facă Dumnezeu restul.

[263 (267)]

"Définissons d'abord bien nettement le mal: le mal c'est le défaut de réctitude dans l'être[10081009"1010]. Dar prin *être* nu trebuie înțeles ființa noastră ci și l'Être[1011], Ființa. Răul deci e o lipsă de conformare, un refuz de a trage implicațiunile în fiecare clipă a vieții noastre care decurg din existența lui Dumnezeu, care e conștiința permanentă a Totalității și a Absoluității Lui.

A lupta contra lipsei de rectitudine, înseamnă a întrebuința și mijloacele obișnuite de luptă contra defecțelor, lipsurilor noastre; dar le știm pe toate? Și atunci nu există un mijloc de luptă mai simplu, mai direct și mai intelectual: a oferi toată ființa noastră vie, așa cum este, suflurilor divine, cu conștiința și cu certitudinea intelectuală că Dumnezeu va ști să adauge la minusuri, cantitatea de plus, la negativ cantitatea de pozitiv, care să dea numărul împlinirii și al perfecțiunii. E un mister hierogamatic; dar nu e mai eficace să lăsăm misterul să efectueze "rectificarea" noastră și să n-o încercăm prin deliberațiuni raționale cu culoare morală; cu atât mai mult cu cât și rectificarea etică e obținută pe deasupra prin tehnica inițiatică.

A se situa din nou în rectitudinea lui Dumnezeu, e ca și cum un diform, un deritmic, un cocoșat, un bâlbâit, un chior, s-ar îmbăia în Apa Vieții; toate distorsiunile fizice și morale s-ar destinde, *conformându-se ambianței*, și și-ar recupera plenitudinea și armonia, într-un mediu care definitoriu este astfel, și tot așa definitoriu nu suferă nimic în el care să-i fie potrivnic. Și atunci vindecă, nu din milă ci pentru că nu poate face altceva. Dacă religiile vorbesc de milă, de mizericordia divină, despre realitatea ei, și pe bună dreptate, este tocmai pentru că în fapt această mizericordie este o perfecțiune care prin natura ei nu poate suporta în ea imperfecțiuni, și atunci vindecă fizic și psihic pentru că nu poate face altceva, și pentru că cea mai repulsivă deritmie, cel mai stupid rânjet, e un element a cărui greutate și măsură noi o ignorăm complet, a unei sfere de perfecțiune, știută numai de Dumnezeu; Dumnezeu adaugă la această deritmie, cantitatea fatidică de desăvârșire pentru a o împlini ca armonie a sferelor. În felul acesta Dumnezeu preface lipsa noastră de voință și chiar reaua noastră voință, în Voința Lui.

[264 (268)]

De câte ori ajungem să percepem în noi suflul lui Dumnezeu care umbla pe deasupra Apelor, ne-am făcut partea noastră de datorie. Dumnezeu face restul.

1008 Să definim mai întâi foarte precis răul: răul este lipsa de rectitudine din ființă.

1009 „Să definim mai întâi cu toată limpezimea răul: răul este lipsa de rectitudine în ființă” (fr.).

1010 „Ființă” (fr.). (vezi pagina 707)

1011 „Ființa” — cu majusculă, Ființa principială (fr.). (vezi pagina 707)

31 octombrie 1965

"L'Astral, Imagination de la Nature[1012]"[1013]. Într-un sens mai restrâns, imaginația reprezintă o virtualitate față de efectivitatea Realului. Deci, când spunem că Natura imaginează în Astral, înseamnă că oferă o indefinitate de potențialități Luminei divine, pentru ca să le treacă de la potență la act. Că imaginația în sine nu-și ajunge, o probează faptul că și Infernul poate solicita în ea potențialități ca să le facă în acte de-ale lui. Natural, Astralul nu poate plăsmui decât lucruri naturale; posibilitățile supranaturale îl depășesc. În cel mai bun caz, în posibilitățile lui cele mai înalte, Astralul poate furniza Intelecțiunilor divine, destinate să se coboare sacrificial în lumea noastră, ființe sau numai intuiții intelectuale, anvelopa subtilă care le poate servi ca un fel de corp intermediar care le va oferi ulterior posibilitatea să se fixeze solid pe un vehicul fizic.

"Marcher sur la tête du serpent, voilà ce que nous apprend la magie de la lumière; dans cet arcane sont contenus tous les mystères[1014]"[1015].

A călca pe capul șarpelui, în sensul cel mai înalt al cuvântului, însemnează să nu-l bagi în seamă, căci în această hipostază (șarpele al cărui cap este călcat de călcâiul Fecioarei, formează partea inferioară a unei icoane indivizibile) în acest caz, Șarpele reprezintă Materia Prima a cărei primă caracteristică este ininteligibilitatea. Or, concentrarea intelectuală a omului nu poate opera decât pe noțiuni sau intelecțiuni, de aceea e fără efect când operează pe Prakriti[1016]; mai precis: numai pe faptul că se concentrează pe Universal, deci fatalmente ignorând ignoranța lui *Prakriti*, sdrobește capul șarpelui, și numai așa îl poate sdrobi; celelalte moduri sunt numai expediente, mijloace exterioare, adventice, de natura constrângerii, care, dacă nu sunt depășite, învinge pe adversar.

[265 (269)]

1 noiembrie 1965

Legea fundamentală guvernând toată lumea de meditație este vechea lege formulată de vizionarii Indiei, milenii în urmă că "energia urmează gândirea".

Adică Shakti[1017] urmează Principiul. Energia, oricât de intensă ar fi nu-și are rațiunea suficientă în ea însăși ci se încolăcește în jurul Axei imuabile a Principiului, ca iedera în jurul copacului. Când Axul dispare, sau mai exact vorbind, energia nu-l mai percepe, atunci se irosește, se lâncezește, se risipește în virtutea forței centrifugale. Energia este evertuată, suscitată și dinamizată de ideea asupra căreia se fixează atenția noastră. Oricât de sălbatec s-ar înclești de o patimă, din momentul în care concentrarea noastră se îndreaptă în altă parte, energia își slăbește înclestarea și se canalizează spre noul obiect

1012 Astralul, Imaginație a Naturii.

1013 „Astralul, Imaginația Naturii” (fr.).

1014 Să mergi pe capul șarpelui, iată ce ne învață magia luminii; în acest arcan sunt cuprinse toate misterele.

1015 „A călca pe capul șarpelui — iată ce ne învață magia luminii; în acest arcan sunt cuprinse toate misterele” (fr.).

1016 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)

1017 Energia, puterea divină în aspectul ei feminin (sk.). (vezi pagina 699)

de concentrare, căci, energia nu e dinamizată, multiplicată, înflăcărată de patimă, care îi este numai un suport, ci de Intelect.

"The philosophers stone is nothing else but the perfect exaltation of God[1018]"[1019]. Cum Sir Thomas Browne, a mai spus că disolvantul cel mai perfect, flacăra cea mai mistuitoare e suflul lui Dumnezeu, totul e să percepem acest suflu în noi și deasupra noastră, pentru ca apoi să ne urcăm de-a lungul acestei boare până la punctul unde realizăm și găsim Piatra Filozofală. Odată aici, de la sine această piatră se coboară în inima noastră, operând transmutarea întregului nostru organism.

De comparat cu doctrinele esoterice ale Greciei, care spun că suflul și focul exaltate la perfecțiunea lor formează cerul de Diamant, cel mai Înalt. Pământul se transformă în Apă, Apa în Aer, Aerul în Foc, Focul iar în Pământ, dar de data asta e un pământ paradisiac, din care a fost creat Adam, și care este diamant. Adam-Adaman-Adamant. Această deplasare de conștiință, și transformare a elementelor, sunt un aspect al mișcării circulare a luminii asupra căreia insistă toate tradițiile, în special Taoismul[1020] și Isihasmul. Ea se poate efectua în mai multe rânduri după măsura Providenței, dar la un moment circuitul devine cubic, și acest cub e diamant.

2 noiembrie 1965

"Le noyau lumineux au centre du courant des formes, c'est essentiellement "le souvenir de Dieu"[1021]". În mod mai tehnic, mai

[266 (270)]

puțin metafizic și mai mult cosmologic, această amintire a lui Dumnezeu, tocmai pentru că servește să regăsim centrul ființei noastre totale, ne face să găsim punctul acela subtil prin care corpul nostru are legătură cu subtilul, primind de la acesta viață și comunicare cu stările universale de fire. Deci, nu trebuie să căutăm prealabil unde este acest punct, dealtminteri fugace și insezisabil, *ci să lăsăm amintirii lui Dumnezeu, copoi expert, să-l adulmece, să îi ia urma și să-l prindă* "qui en dernière analyse exige tout ce que nous sommes[1022]" în sensul, iar precis, că punctul acesta care nu este spațial, se refractă, prin analogie în sens invers, în toată ființa noastră, care trebuie să se șteargă în întregime, pentru ca să lase să se vadă acest punct, ca o lumină difuză răspândită în toate părțile; apoi, încetul cu încetul, masa asta translucidă și amorfă începe să capete o mișcare vibratorie, scăzând în volum dar crescând

1018 Piatra filozofilor nu este nimic altceva decât perfecta exaltare a lui Dumnezeu (...) Nucleul luminos din centrul curentului formelor este în mod esențial „amintirea lui Dumnezeu (...) care în ultimă analiză cere tot ceea ce suntem.

1019 „Piatra filozofală nu este nimic altceva decât desăvârșita exaltare a lui Dumnezeu” (engl.).

1020 tradiția taoistă (chin.) (vezi pagina 702)

1021 „Nucleul luminos din centrul curentului formelor este, în esență, «amintirea lui Dumnezeu»” (fr.).

1022 Focul natural din care trăim se retrage din lucruri în aceeași măsură în care noi suntem centrați pe amintire (...) ele devin atunci transparente și ne trimit raze din arhetipurile lor imuabile și preafericite. Putem spune de asemenea că existența în măsura în care e privită în afara lui Dumnezeu, este foc (vezi Böhme și Gichtel) și din acest motiv duce la foc (...) ea este arsură pentru voința pervertită (...) și iluminare pentru inteligența contemplativă.

în luminozitate, până când, ca ultimă transformare, se reduce la un punct extrem de luminos. "Le feu naturel dont nous vivons se retire des choses dans la mesure même où nous sommes centrés sur le souvenir[1023]"; focul concupiscenței se transmută în lumină spirituală, care nefiind din lumea aceasta, nu poate să mai rămână pe lucrurile din ea, și se retrage în punctul nespațial. Devitalizate, adică pierzându-și căldura lor animală, luminoasă, devin transparente, pentru că exsanguine... "elles deviennent alors transparentes et nous communiquent des rayons de leurs archétypes immuables et bien heureux...Nous pouvons dire aussi, que l'existence en tant qu'elle est envisagée en dehors de Dieu, est du feu[1024] (vezi Böhme și Ghichtel) et de ce fait mene au feu[1025] (prin continuitate de direcție care persistă și după moarte, aceeași), elle est brûlure pour la volonté pervertie[1026] (mitul Titanilor, trăsniți de Zeus după ce au sfâșiat și mâncat pe Dionysos, din trăsnet nerămânând decât focul) et illumination pour l'intelligence contemplative[10271028], prin "rectificare" și "transmutare", prin adăugire a Pietrei Unghiului.

3 noiembrie 1965

E curios: abia atunci când mor, lucrurile devin simbolice; e totuși firesc: numai atunci când mor se așează sub lumina porții strâmte și primesc strălucirea de dincolo. altfel spus, în momentul când mor, se așează în barzach[1029], și sunt cetățene și ale lumii noastre și ale celei de dincolo. A cultiva în noi, lumina

[267 (271)]

crepusculară și sfâșierea, și în spectacolul din afară și în acela dinlăuntru; pauza dintre respirații și cea dintre bătăile inimii dacă se poate. Lucrul crepuscular își pierde aspectul lui substanțial rămânând calitate pură; nu mai are menirea să prolifereze, să facă să prospere cantitatea; își pierde fecunditatea genetică pentru a păstra numai pe aceea fulgurantă; de aceea, muribundul e bun conducător de intelecțiuni, care, în exil în lumea noastră, nu pot fi vehiculate decât de ceea ce este angelic în lumea noastră și a cărei virilitate a fost confiscată de veghetorii uranieni.

"La substance universelle "congelée" ou "cristallisée" par la proximité froide du "néant"[1030]". S-ar mai putea adăuga că substanța universală nu se congelează numai în proximitatea neantului, ci poate deveni și cenușă cu un

1023 „care, în ultimă analiză, cere tot ceea ce suntem” (fr.).

1024 „Focul natural din care trăim se retrage din lucruri în însăși măsura în care suntem centrați pe amintire” (fr.).

1025 „ele devin atunci transparente și ne împărtășesc raze din arhetipurile lor neclintite și preafericite... Putem spune de asemenea că existența, întrucât este privită în afara lui Dumnezeu, este foc” (fr.).

1026 „și, prin chiar acest fapt, duce la foc” (fr.).

1027 „ea este arsură pentru voința pervertită” (fr.).

1028 „și iluminare pentru inteligența contemplativă” (fr.).

1029 Istmul, punctul de trecere între două lumi; poarta strâmtă (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

1030 Substanța universală „congelată” sau „cristalizată” prin apropierea rece a „neantului” (...) Acest „neant” nu va putea fi niciodată atins de procesul de manifestare pentru simplul motiv că „nimicul” absolut nu există, sau mai degrabă nu există decât cu titlul de „tendință”.

rest de căldură în ea; după temperament. S-ar putea ca și cenușa să fie un stadiu mai puțin înaintat al procesului de cristalizare - ce "néant", le processus de manifestation ne saurait jamais l'atteindre, pour la simple raison que le "rien" absolu n'existe pas, ou plutôt qu'il n'existe qu'a titre de "tendance"[10311032].

Omul poate afirma un neant din cauza libertății pe care i-a dat-o Dumnezeu; în această libertate e un reflex al absolutului, care, principial creează lumea "ex nihilo[1033]". Acest "nihil" în Absolut este Posibilitatea totală, nemanifestată. La om nu poate fi decât o caricatură care este ideea de neant, tendința spre neant. Sau altfel: omul nu poate înțelege ininteligibilul, adică pe Prakriti[1034]; atunci îi substituie o nălucă care este Neantul, cel mult un substitut incorect și fără legitimitate al Materiei Prime. Sau: tendința spre Absolut e fundamentală în orice om, dar în starea lui de cădere, nu o poate canaliza cum trebuie, și atunci o rătăcește spre nălucirea neantului; asta pentru că o caută în jos și atunci căutarea absolutului nu mai e o "questă[10351036]" ci un vertigiu.

4 noiembrie 1965

"Tout parle et tout signifie, tout porte son propre nom visiblement écrit dans sa forme, symbole de sa nature[1037]"[1038]. Și asta cu cât lucrul privit e mai depărtat de punctul central al stării noastre de fire unde se află omul; în măsura în care firea se depărtează de acest punct central, esențialitatea ei devine mai vizibilă, atât în forma ei cât și în geniul speței care e mult mai direct perceptibilă decât la om.

[268 (272)]

Eternitatea e direct percepută în cristal, de asemenea ușor în vegetal, iar în animal, în care individul e mult mai perceptibil, perpetuitatea e sensibilă în geniul speței, care lucrează și se manifestă mult mai evident în el. Când geniul speței e evident în om, e în măsura în care se depărtează de menirea lui. De ce? pentru că dharma[1039] profundă a omului *nu* e geniul speței, nici chiar în formă ci în Inteligența lui. Tocmai, pentru că omul are o dharmă[1040] fundamental intelectuală, se deosebește de restul făpturilor din planul lui de fire, fără ca prin asta să rupă echilibrul și armonia naturii; prin această deosebire, omul își dovedește habilitatea lui de a regenta planul de existență, în al cărui punct central se află providențial.

1031 „Substanța universală «înghețată» sau «cristalizată» de apropierea rece a «neantului»” (fr.).

1032 „acest «neant», procesul manifestării nu l-ar putea atinge niciodată, pentru simplul motiv că «nimicul» absolut nu există, sau mai degrabă nu există decât cu titlul de «tendință»” (fr.).

1033 „Din nimic” (lat.). (vezi pagina 680)

1034 Căutarea inițiatică (de la quête / queste, fr.). (vezi pagina 695)

1035 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

1036 questă — căutarea inițiatică, căutarea Graalului (fr.) (vezi pagina 695)

1037 Totul vorbește și totul semnifică, totul își poartă numele său înscris vizibil în forma sa, simbol al naturii sale.

1038 „Totul vorbește și totul semnifică, totul își poartă numele propriu scris vizibil în forma sa, simbol al naturii sale” (fr.).

1039 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)

1040 Legea, ordinea proprie fiecărei ființe (sk., dharma). (vezi pagina 678)

"Was du errorben von deinen Väter hast,[1041]

Erwirb es[1042] uns es zu basiren[1043]"[1044].

Versuri care își au inițiatic semnificația lor profundă. Se poate privi această realizare ca o trecere de la potențialitate la act; e chiar definiția ei cea mai bună. Or, această potențialitate e făcută din tot ce ne-au transmis haotic strămoșii și moșii. Această masă confuză trebuie s-o inventariem, s-o transformăm din cameră de debaras în tesaur, să-i "rectificăm", în sens alchimic elementele pentru a le face să fie gata de integrațiune, si fata sinant[104510461047]. Această integrațiune nu mai e din moștenirea strămoșilor, aparține Universalului și spiritus spirat ubi vult[10481049].

Mai este un alt aspect al cunoașterii ancestrale, acela de ereditate psihică, mult mai important decât transmisiunea fizică, calitativ și chiar cantitativ. În această masă confuză, determinată și ea ca tot ce este natural de cele trei gune[1050], trebuie să facem să prevaleze o vibrațiune de caracter satwic[1051] care dinamizează întreaga masă amorfă și-i dă un zbor vertical, până unde este posibil, ceea ce nu e prea mult, pentru ca în acel punct să fie luată în mână de către "Veghetori", de "Îngerii" a căror funcțiune este aceasta.

Aici e rostul cultului strămoșilor, al parastaselor și panahizilor. Și cu cât au forme pe care profanii le declară superstițioase, cu atât mai esoterice și mai adânci. Îmi "numesc" strămoșii, deci îi actualizez pe ei și forțele din ei și din mine pe care le însumează. De aici, de asemenea, superioritatea acelora care își cunosc strămoșii: nu cheamă niște necunoscuți, niște scheme[1052], ci ființe vii și dincolo și aici,[1053]

[269 (273)]

deoarece se altoiesc pe ființa mea vie, care le dă Nume și Formă.

5 noiembrie 1965

"Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben[1054]

1041 „Ceea ce ai moștenit de la părinții tăi,” (germ.).

1042 Ceea ce ai dobândit de la strămoși este un câștig pe care te poți baza.

1043 „dobândește-l, ca să-l poți stăpâni” (germ.) — Goethe, Faust.

1044 vers. **J. W. Goethe, *Faust* I, scena întâi („Nacht”), v. 682–683** — cuvintele lui Faust: „Was du ererbt von deinen Vätern hast, / Erwirb es, um es zu besitzen!” — „Ceea ce ai moștenit de la părinții tăi, / dobândește-l, ca să-l stăpânești!” [Faust, germ.]

1045 Dacă îngăduie soarta.

1046 Duhul suflă unde dorește.

1047 „Dacă îngăduie soarta” (lat.). (vezi pagina 699)

1048 „Duhul suflă unde voiește” (lat.).

1049 si fata sinant — „Dacă îngăduie soarta” (lat.). (vezi pagina 699)

1050 Ținând de sattwa, tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

1051 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

1052 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

1053 vers. **Goethe, *Faust* I, scena „Nacht”, v. 682—683.** Citat din memorie, cu cuvintele tocite. Textul canonic: *Was du ererbt von deinen Vätern hast, / Erwirb es, um es zu besitzen* — „Ce ai moștenit de la părinții tăi, dobândește-l, ca să-l ai cu adevărat”. [Faust, germ.]

1054 „Numai acela merită libertatea, ca și viața,” (germ.).

Das täglich sie erobern muss[1055][1056]"[1057].

Aceasta nu numai în sensul liberării de forțele de înrobire, ci și de transformarea lor alchimică, de fiecare moment. "Îngerii" se ridică în sus, percutează vârful Athanorului și de acolo cad din nou pe pământ sub formă de rouă de viață, pentru a dizolva din nou ceva din compost, a-l ridica iarăși sus și așa mai departe.

Probabil că și Goethe înțelegea prin cucerirea zilnică a Libertății, această transformare succesivă și ciclică a forțelor titanice din noi. Pe lângă asta menținerea unei "distanțe" cât mai precise și mai mari între Libertate, deci Cer, și Pământ, permite Alchimistului să integreze în distanța intermediară, cât mai multe din posibilitățile Microcosmosului său; pe când la omul obișnuit există o pâclă otova, o tină continuă, înăcleind și Pământul și Cerul și lumea intermediară a lui.

Înainte de toate trebuie să creem, să actualizăm în noi distanțele.

Lumea intermediară e făcută din "particule' indecise, captive deobicei ale acestui borboros[1058] intermediar; dealtminteri ele se situează pe tendința rajas[1059], solicitată succesiv dar și simultan de tamas[1060] și de satwa[1061], de Cer și de Iad.

Crearea în noi a unui spațiu intermediar bine desenat și încadrat, atrage gruparea acelor particule de care am vorbit fie ad inferos[1062][1063] fie ad superos[1064][1065], după natura lor intrinsecă. Căci, e mai bine ca o particulă să se agregheze rădăcinei tenebroase a ființei noastre, decât, în spațiul intermediar, să stingherească pe acelea care au alt destin, și chiar pe ea însăși, prin nonconformism cu natura ei.

6 noiembrie 1965

"Seine Ideen mit Augen zu sehen[1066]"[1067]. Deci, a evita antropomorfismul în artă cu orice preț, pentru că ne împotmolește la pragul ideațiunei. Procesul este dublu: în fața unei icoane există o prin concentrațiune dată când prindem, asimțim Ideea și suntem siguri că nu e vorba de un concept, de o noțiune.

1055 Doar acela își merită libertatea ca viața pe care zilnic trebuie să o cucerească.

1056 „care trebuie să le cucerească în fiecare zi” (germ.) — Goethe, Faust.

1057 vers. **J. W. Goethe, *Faust* II, actul V, v. 11575–11576** — ultimele cuvinte ale lui Faust: „Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben, / Der täglich sie erobern muß.” — „Numai acela își merită libertatea și viața, / care trebuie să le cucerească în fiecare zi.” [Faust, germ.]

1058 „Mocirlă, noroi” (gr.). (vezi pagina 676)

1059 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

1060 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

1061 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

1062 „Spre cele de jos” (lat.). (vezi pagina 671)

1063 „Spre cele de sus” (lat.). (vezi pagina 671)

1064 ad inferos — „Spre cele de jos” (lat.). (vezi pagina 671)

1065 ad superos — „Spre cele de sus” (lat.). (vezi pagina 671)

1066 Ai vedea ideile cu ochii.

1067 „A-și vedea ideile cu ochii” (germ.).

Certitudinea ne vine dintr-o anumită emoție intelectuală, o anumită fulguranță a ideii. Dacă nu o

[270 (274)]

avem, cu ochi închiși, mai bine să rămânem concentrați pe icoana tradițională, care este punctul de plecare și terminal al unui întreg cerc teurgic format de masa rugăciunilor care se adresează nu numai aceleiași icoane, ci tuturor celor asemănătoare cu ea, fie ca factură, fie ca subiect.

O întrebare: dacă reușim această trecere de la formal la informal, la un moment dat, în mod necesar trebuie să efectuăm procesul invers, căci toată metoda aceasta ține de realizarea ascendentă și descendentă; deci, în coborâre, în reincarnarea Ideii, trebuie s-o învelim din nou în chip de icoană, adică complet nenaturalist? Dacă reușim procesul ascendent, însemnează că am conjurat în noi primejdia de antropomorfism și de idolatrie; putem, în coborâre, să îmbrăcăm într-o formă mai carnală, fără primejdie, mai ales că prin aceasta crește posibilitatea de incarnațiune a ideii. Creștinii trebuie cu toții să adore Bunavestire într-o formă hieratică de icoană; totuși Verbul s-a făcut Carne, nu într-o fecioară care avea înfățișare de Icoană, ci de femeie.

Mai rămâne un aspect al chestiunii; ce facem cu o Idee care sub "chipul" unei Intuiții intelectuale se manifestă nouă. Trebuie s-o lăsăm ca atare, sau s-o formăm cu mare tact și multă știință. Numai un Maestru Suprem poate răspunde la întrebarea aceasta. Ceea ce este esențial de știut, pentru a putea răspunde este să știm dacă Ideea simplă, neîmbrăcată în haina unui Zeu, are aceeași virtute incantatorie. Și apoi, mai este o chestiune capitală: dacă incarnăm ideea, ce e preferabil: s-o facem într-o imagine statică sau într-un Mit, într-o dramă?

7 noiembrie 1965

"*O aspirație necrezut de pură*
M-a făcut să pornesc
prin păduri și livezi".

Eros Kosmogonos în special sub aspectul lui de Eros Filtron. E nostalgie intensă spre Sfârșit, presimțit și neatins. În lumea noastră strânsă de timp și de spațiu, Eros Filtron se manifestă în mod necesar printr-o tribulațiune, o ambulațiune care este rituală, chiar când se produce în păduri și în livezi. Allah să integreze plimbările, rătăcirile mele într-un ritm sacru, într-un dans al Lui! În asemenea tribulațiuni, cred că e deajuns, că îndeplinim partea noastră, când știm că sunt tribulațiuni, când știm că năzuiesc final la Imuabil și la Integrațiune. Căci

[271 (275)]

"*Domnul care locuiește pentru mine în pieptul meu*", e purtat și sfâșiat de toate rătăcirile noastre și în toate limitațiunile noastre, pentru a ne putea reintegra. E deajuns să avem conștiința lucrului acesta, și din timp în timp să-L invocăm în sensul acesta.

"*Elementul luciferic: patima care vrea să cuprindă Universul*", dar aceasta este tocmai puterea lui Dumnezeu de a se face patibil cu o fracțiune a lui.

Goethe însă adaugă: "*și care din sine nu poate ieși*". În ce măsură Lucifer își cunoaște misiunea, care este de a fragmenta pe Dumnezeu? Căci trebuie să fie ceva întrînsul care o cunoaște. Demiurgul? Și ce parte din el? Atunci lupta cu Dumnezeu este o ordalie, dar pentru subordonații lui, printre care și Satan, această conștiință nu există.

Ceea ce urmează e mai enigmatic: "Die schrankenlose Begierde, die sich um das Object nicht kümmert und Helenen in jeden Weibe sieht[1068]"[1069]. Aviditatea împinsă până peste limitele ei se pozitivează, și limitele Avidității dispar când dispar și acelea ale obiectului care o polarizează pentru moment. E de o calitate mai bună decât Nahaș[1070] în care se manifestă o Aviditate numai pentru ea însăși, dacă se mai poate vorbi de deosebiri de calitate acolo unde se manifestă forțele creatoare fundamentale ale Cosmosului. *Nahaș* în aviditatea ei pentru ea însăși, turbionează în jurul ei; deci, aviditatea cu un obiect, *oricare ar fi el*, poate fi transmutată printr-o tehnică specială.

8 noiembrie 1965

"Die ird'sche Brust im Morgenrot![1071]"[1072]

Taina Zorilor este aceea a lui Eros Kosmogonos. "Der Kosmogonische Eros ist ein Eros des Fernes![1073]"[1074] (Klages) Această depărtare nu e decât reflexul în lumea noastră a Inefabilului. De aceea simbolurile cele mai înalte sunt acelea care sunt cele mai depărtate și cele mai apropiate. Crepusculul dimineții și cel al serii sunt dintre acestea; sunt două momente în care Eternitatea se infiltrează în lumea noastră. E clipa când ne putem oferi regenerării, pentru că oferindu-ne Eternității, ea trebuie să ne facă asemenea ei; or, e incompatibilitatea între Ea și limitațiunea noastră. Pe de altă parte nu poate să ne respingă, deoarece, numai prin faptul că ne oferim conștient ei, e un început de participare la ea; Eternitatea nu poate respinge

[272 (276)]

Eternitatea; ar fi o absurditate calificată, iar Energia urmează Gândul, cum o spun unanim toate tradițiile.

E curios că ceea ce e mai înalt ne e mai ușor accesibil decât cele inferioare. Energia e subordonată Gândului. Acesta e la îndemână noastră, chiar sub forma lui cea mai înaltă, Atenția, cu condiția să fie Buna Orientare și Intenția: Energia nu; ea ne este măsurată, când o solicităm, căutăm s-o evertuăm direct; indirect, când o solicităm prin Gând, ne dă totul. Iată, ce contrazice toate școlile de autoeducare a voinței și a caracterului!

Și totuși e elementar! Dacă ne îndreptăm atenția spre ceva care conține în sine în indistincțiune, ceva inferior, acest inferior ni se dă prin Superiorul care

1068 Dorința fără margini care nu se sinchisește de obiect și care vede Elene în orice făptură femeiască.
1069 „Dorința fără margini, care nu se sinchisește de obiect și vede o Elenă în orice femeie” (germ.).
1070 Șarpele (ebr.). (vezi pagina 691)
1071 Pieptul pământesc în aurora.
1072 „Pieptul pământesc în roșul zorilor!” (germ.).
1073 Eros Cosmogonos este un Eros al Depărtării (Klages).
1074 „Erosul cosmogonic este un Eros al Depărtării!” (germ.).

îl conține. Numai că ni se dă numai în lumina intelectuală și sub forma lui intelectuală, și nu în virulența "distinctivității" lui; cu alte cuvinte nu e utilizabil în planul de existență în care suntem acum captivi. Puterea mea de concentrare depășește incomensurabil pe aceea a oamenilor dimprejur; nu mă pot lupta cu puterea lor de atenție în meseria lor.

9 noiembrie 1965

"Cette mémoire ontologique de l'Essence, qui est l'argile paradisiaque au centre de chaque gnostique fidèle[1075]" e imaginea microcosmică în noi a Paradisului. Ca s-o găsim, trebuie concentrarea, și căutarea (la queste[1076])[1077]... "locului Inimii"; acest loc nu-l putem găsi într-un centru corporal al ființei noastre, nici printr-o directivă geometrică asupra unui punct din ființa noastră. Ne apropiem de el prin mișcarea circulară a luminei, ale cărei spire urmărite în sensul convergent ne duc spre centru. Această mișcare circulară nu e altceva decât suflul, boarea omogenă a cărei percepere e condiția sine qua non[1078] a realizării inițiatice; e suflul inefabil de pe Muntele Horeb pe care l-a perceput Ilie. În acel moment, "ce frémissement, cette haleine, cette touche imperceptible au fond de notre coeur[1079]" ne duce singură spre piatra din noi; nu avem altă inițiativă de luat decât să înlăturăm în noi, tot ce acoperă suflul inefabil. E probabil că prin acest mijloc, membrii Agartthei, găsesc Țara divină. E și natural, pentru că "questa" Paradisului e în același timp și microcosmică și macrocosmică, în virtutea analogiei lor; dar pentru om prima duce la a doua, asta chiar pentru acei aleși

[273 (277)]

care sunt de la început cetățeni ai centrului, ca, de pildă acei, care au o inițiere mariană.

Este o cărare între antinomii care duce în Agartha: "entre la Lumière et la Ténèbre, au milieu, est un souffle pur; ce souffle n'est pas un souffle comme un coup de vent ou comme une brise légère qu'on peut sentir; mais c'est comme un parfum exhalé par un onguent ou un encens[1080] (deci e fumul sacrificiului) savamment composé, c'est une force odoriférante subtile, dont la pénétration inimaginable est au dessus de toute expression[1081]"[1082]. Tocmai această

1075 „Această memorie ontologică a Esenței, care este argila paradisiacă din centrul fiecărui gnostic credincios” (fr.).

1076 „Căutarea” inițiatică (fr.). (vezi pagina 687)

1077 „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.). (vezi pagina 699)

1078 „acel freamăt, acea suflare, acea atingere imperceptibilă în adâncul inimii noastre” (fr.).

1079 la queste — „Căutarea” inițiatică (fr.). (vezi pagina 687)

1080 Această memorie ontologică a Esenței care este argila paradisiacă din centrul fiecărui gnostic credincios (...) acest freamăt, această boare, această atingere imperceptibilă în adâncul inimii noastre (...)Între Lumină și Tenebre, în mijloc, este un suflu pur; acest suflu nu este ceva ca un vânt sau ca o briză ușoară pe care poți s-o simți; ci este ca un parfum emanat de un unguent sau o tămâie... compuse savant, este o forță înmiresmată subtilă, a cărei pătrundere inimaginabilă este deasupra oricărei expresii.

1081 „între Lumină și Întuneric, la mijloc, este un suflu pur; acest suflu nu este un suflu ca o pală de vânt sau ca o adiere ușoară pe care o poți simți, ci este ca un parfum răspândit de un unguent sau de o tămâie” (fr.).

1082 „savant alcătuită: este o forță înmiresmată subtilă, a cărei pătrundere de neînchipuit este mai presus de orice expresie” (fr.).

penetrațiune n-am reușit s-o resimt. Îmi face impresia că suflul se isbește de gândurile inerte ale psihicului și ale corpului.

Și Suflul și Lumina, continuă textul, sunt prizoniere ale Întunericului. A le elibera, nu e posibil decât prin sacrificiu, care e o Anamnesis[1083], și care se ridică suav ca un fum din Tenebre; e chiar singurul lor mijloc de a se degaja de ele, de a le dejuca victorios vigilența.

E probabil că această degajare a Suflului și a Parfumului din Tenebre, suavă și irezistibilă, e vechea melodie care adoarme balaurul, în toate încercările pe care le face eroul solar pentru a trece prin poarta ținuturilor paradisiace.

Simbolul cunoscut e acela al Fecioarei care sdrobește capul Șarpelui Mărilor; dar am putea să-l privim și altfel: Fecioara care se degajează ca un unguent, ca un cuplu, ca un sacrificiu, din Apele Tenebrelor.

Dacă anticul Șarpe se lasă dezarmat de dulceața unei prăjituri cu miere, de un blid cu lapte, de o melodie, e din cauza unei nostalgii a armoniei pe care o are, în mod necesar, ca un terminus[1084] al Divinului, în esențialitatea lui. Nu este, cred, o narcotizare, ca aceea care face să "sombreze" sufletele în Apele lui Lete, deoarece, el însuși este Narcoza. E felul Balaurului de a resimți Anamnesisul[1085]. (Frumusețea acestui cuvânt: Grecii ar fi putut spune simplu Mnèmè[10861087], memoria; dar nu. *Anamnesis* e uitarea, un alfa privativ; la acest alfa privativ se mai adaugă un alt alfa privativ: Supremul desemnat prin determinațiuni negative; și acestea fiind două, dau o Afirmațiune).

10 noiembrie 1965

"Le Verbe de Lumière se déguise en serpent, pénètre à son tour dans l'antre impur, y délie les liens de l'élément divin, que[1088]

[274 (278)]

l'auteur nomme "intelligence parfaite"[1089] (νουσ ειδελον[1090]), il trompe le monstre[1091]"[1092]. Hristos luând haina păcatului, prin aspectul său patibil, adică prin facultatea de a se fragmenta, Verbul se unește cu scânteile afine cu el, prizoniere ale Klifoturilor[10931094], topește pe acestea din urmă; odată unite se reintegrează și le integrează în Zeul impasibil. "Înșeală monstrul" în sensul că pogorârea în cavernă, seamănă ca două picături de apă cu păcatul. Cum să

1083 Reamintirea principiilor; etimologic, negarea uitării (gr.). (vezi pagina 673)
1084 „Memoria” (gr.). (vezi pagina 690)
1085 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
1086 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
1087 Mnèmè — „Memoria” (gr.). (vezi pagina 690)
1088 „Verbul de Lumină se deghizează în șarpe, pătrunde la rândul lui în peștera necurată, dezleagă acolo legăturile elementului divin, pe care...” (fr.).
1089 Cuvântul de Lumină se travestește în șarpe, pătrunde la rândul său în caverna impură, unde desleagă legăturile elementului divin, pe care autorul îl numește „inteligență perfectă”, și-l înșeală pe monstru.
1090 „...autorul îl numește «inteligență desăvârșită»” (fr.).
1091 „Intelect-imagine” (gr., nous eidolon).
1092 „el înșală monstrul” (fr.).
1093 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
1094 Klifoturilor — Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)

"suspicieze" monstrul ceva pe care îl consideră ca și câștigat? Apoi Adam Protoplasmos aduce cu el un parfum care e pentru monstru ca o memorie ontologică a esențialității lui, pe care o poate uita, dar n-o poate îndepărta pentru că nu-l uită ea pe el.

11 noiembrie 1965

"La projection verticale est une projection dans l'intemporel[1095]"[1096]. Atunci, după "Metafizica Gestului", orice aspirație a noastră spre universal, suportată de gesturi fizice, ca ridicarea capului spre cer și anumite gesturi cu mâinile (dar nu mai sus de cap) este o sustragere, în măsuri indefinite, de la condiția temporală. Concentrarea asupra inimii, nu e un gest contradictoriu față de primul pentru că e o rază pornită de pe un punct al circumferinței spre centru.

"...ein Unterordnen um alles Niedere dem Höchsten anzugleichen, damit es im Rhythmus dieser Höchsten zu schwingen vermag[1097]"[1098]. Sensul strict al frazei mi se pare că prin faptul actului volițional de a subordona Inferiorul Superiorului, primul începe să vibreze în lungime de undă analoagă cu ultimul; mai ales când Inferiorul intră într-o stare vibratorie bine caracterizată, fie printr-un japa[1099], fie chiar numai prin simpla aspirațiune spre Universal. Numai simpla percepere a Universalului, însemnează perceperea unei vibrațiuni, care este Fiatul[1100] Verbului. Sgura, cenușa inertă care pare să stăpânească uneori ființa noastră, e o sleire a vibrațiilor din cauza lipsei de căldură și a proximității Neantului, ca simplă tendință, bineînțeles.

Evertuarea tendinței satwice[1101] în noi, dacă e menținută cu perseverență în ființa noastră, sfârșește prin a prinde toate forțele ființei noastre, convertind Inferiorul în Superior.

Asta este și ceea ce în Alchimie, constitue deosebirea între Metale moarte și Metale vii; acestea, oricare ar fi ele (deci, nu

[275 (279)]

numai ☉ și ☽), devin metale vii, când primesc un impuls vibratoriu, care le pune în stază de transmutațiune.

Adevăratul "Magnum Opus" e un elan al întregii făpturi, spre reintegrare. Nimic nu rămâne în afară de el, chiar și ceea ce în ființa noastră se atomizează în loc să se volatilizeze. Această "retombée atomice[11021103]" se agreghează rădăcinei tenebroase care subsistă chiar în stările cele mai universale ale Firii, chiar în stare de pură Non-Manifestare.

1095 Proiecția verticală este o proiecție în intemporal.
1096 „Proiecția verticală este o proiecție în intemporal” (fr.).
1097 Subordonarea pentru ca Inferiorul să se apropie de Superior pentru ca primul să poată vibra în ritmul Superiorului.
1098 „...o subordonare prin care tot ce este de jos să se asemene cu Cel Preaînalt, pentru ca să poată vibra în ritmul acestuia” (germ.).
1099 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk.). (vezi pagina 684)
1100 „Să fie!” — cuvântul creator (lat.). (vezi pagina 681)
1101 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
1102 „Recădere atomică” (fr./rom.). (vezi pagina 695)
1103 retombée atomice — „Recădere atomică” (fr./rom.). (vezi pagina 695)

12 noiembrie 1965

"Im Himmel ist die Materie des Drachen in Wolken zerstrent[1104]"[1105].

Numai contemplarea Cerului, numai aspirația spre Universal poate topi în noi nodurile cele mai lancinante. Cupiditatea, aviditatea, contra cărora zadarnic lupți, războiul te lasă epuizat, pe când bestia rămâne cu forțele intacte. Deci toate aceste forțe titanice sunt dizolvate în noi prin simpla prezență inefabilă dar irezistibilă a sentimentului Înălțimilor. Probabil pentru că nu suferă și n-are comună măsură cu manifestarea.

Altfel, mai spun Alchimiștii că: *Mercurul este și simbolul sufletului*, adică al regiunei intermediare între Materie și Spirit, câmpul de bătălie al Cerului și al Infernului, o zonă intermediară solicitată de Cer și de Abis, Rajas[1106] între Satwa[1107] și Tamas[1108].

"*Sufletul să se ridice din trecător în veșnic*". O indicație identică cu aceea a Sf. Alberto Magnus, cu alte cuvinte. Căci "Gemüt[1109]"-ul este tocmai zona privilegiată în care se manifestă Dragonul; odată pacificată prin prezența unei "boare" intelectuale, Mercurul devine un "ulei", combustibil în care arde o flacără perenă, o flacără sacrificială în care se transmută toată manifestarea, se transformă în rouă paradisiacă.

Das "physische Ei" bedeutet den sichtbaren Körper. Ausserdem gibt es ein "transzendentaler Ei", d.h. die geistige Sphäre oder Aura, die ihn umgibt.[11101111] (Vas tuus est mensura Ignis tuis[1112]). Vasul meu este atât de mare cât poate atinge aspirația mea, adică ceva eminamente elastic și dilatabil. E bine în anumite momente să-l dilatăm dincolo de marginile universului prin contemplația metafizică; altădată e bine să-l contractăm pentru a dinamiza, a intensifica energiile teribile din el. În orice caz e mai sigură o "expansivitate" a oului

[276 (280)]

filozofal, pentru că purificarea compostului e mai sigură în el, în asemenea stază, riscul de momeală, de corupțiune atenuat, chiar suprimat.

Omul gândește și simte cu tot corpul lui, adică, acesta îi servește ca o cutie de rezonanță. De aici, importanța exercițiilor de autoresimțire în întregul corp, care unifică toate simțurile corpului și mentalul într-o singură senzație. În afară de asta, corpul devine astfel un vas hermetic, Athanor.

1104 În Cer este împrăștiată în nori Materia Zmeului.
1105 „În Cer, materia Dragonului este risipită în nori” (germ.).
1106 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
1107 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
1108 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
1109 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
1110 „Oul fizic” reprezintă corpul vizibil. Înafară de el mai există un „ou transcendental” adică sfera spirituală sau aura care-l înconjoară.
1111 „«Oul fizic» înseamnă corpul vizibil. În afară de el mai există un «ou transcendental», adică sfera spirituală sau aura care îl înconjoară.” (germ.).
1112 „Vasul tău este măsura focului tău” (lat.).

13 noiembrie 1965

..."To place the Citta (mind) on Sata (existence) of Paramâtma in their Chakras[1113]"[1114] (centrele inferioare). Asta din aceleași motive pe care le-am mai menționat: fiind lipsă de comună măsură între Suprem și manifestare, pe care aceste centre o produc în parte, această manifestare trebuie, necesarmente, să se dizolve în Chit[11151116]. Și de data asta nu mai e refularea ca o pomenește psihanaliza, atât de primejdioasă și atât de ineficace în fond. De data asta e vorba de sublimare, adică de rezorbirea întregii manifestări în cauza ei supremă, atât produsele cât și rădăcinile.

"If, I say, anger is to be controlled, carry the mind to the navel, and there meditate upon the existence of the Supreme One (Paramâtma) in this centre, not merely as the Supreme without the body and within the body, but as embodied in that particular of it; for that is its manifestation[1117]"[1118].

Dealtminteri, despuierea de pasiuni, nu se face prin jupuire, ci prin lepădare, ca șarpele de pielea lui, fără durere și fără un travaliu specializat în această direcție. Pasiunile, cupiditatea, voluptatea, mânia, cad ca niște reziduri, dacă, în centrele care le elaborează, asimțim principiul care le produce, cauza lor suficientă.

Nu cred necesar, să resimțim și modurile, felul cum în mod ontologic și existențial, aceste pasiuni sunt produse de centrele în chestiune, căci modurile acestor manifestațiuni, aparțin mai mult existenței, deci sunt într-o mai mică sau mai mare măsură ininteligibile. Dealtminteri, tocmai lipsa de comună măsură, face neinteresantă și inutilă cunoașterea acestor moduri. E suficient să știm că manifestarea se disolvă și se reintegrează în Non-Manifestare. Pentru realizarea inițiatică nu e nevoie de mai mult.

[277 (281)]

14 noiembrie 1965

"L'eidolon[1119] ou âme inférieure s'évanouit de lui-même quand l'âme véritable se détourne de la vie d'ici bas[1120]".

Dacă transpunem în Macrocosm, nu se poate spune că demiurgul însuși e *eidolon*? Mai mult, chiar Dumnezeul personal, chiar Ființa? Și atunci, ce putem aștepta de la ei? În orice caz nu resorbția, afară dacă se manifestă prin

1113 Să așezi Citta (mintea) pe Sata (existența) lui Paramâtma în Chakrele (centrele) sale.

1114 „A așeza Citta (mintea) pe Sat (existența) lui Paramâtma în chakrele lor” (engl., cu sk.).

1115 Conștiința divină (sk.). (vezi pagina 677)

1116 Chit — Conștiința divină (sk.). (vezi pagina 677)

1117 Dacă, angoasa, spun eu, trebuie controlată, îndreaptă-ți mintea spre ombilic și meditează asupra existenței Supremului (Paramâtma) în acest centru, nu numai Suprem fără corp sau în corp, ci întrupat special în el; pentru că acesta e manifestarea sa.

1118 „Dacă, zic eu, mânia trebuie stăpânită, du mintea la ombilic și meditează acolo asupra existenței Celui Suprem (Paramâtma) în acest centru, nu doar ca Supremul din afara trupului și dinlăuntrul trupului, ci ca întrupat chiar în acea parte a lui; căci aceea este manifestarea sa” (engl.).

1119 „Eidolonul sau sufletul inferior se stinge de la sine când sufletul adevărat se întoarce de la viața de aici, de jos” (fr.).

1120 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)

Demiurg, în al doilea grad, prin refracție și fără voia lui, căci de ce Principiul Manifestării ar vrea să ne ducă dincolo de Manifestare?

"Si l'âme supérieure cesse d'éclairer dans le direction du corps, du coup l'eidolon tombe dans le néant[1121]". Dacă Atma[1122] din noi (defectivitate de manifestare, poate determinațiune negativă) încetează să mai lumineze ființa noastră structurată, tot ce în noi este de natură creaturală, dispare.

E adevărat că Proclus spune că Elena incarnează toată frumusețea lumii, toată frumusețea pe care a pus-o Demiurgul în lumea Devenirii; de asemenea imaginea, *eidolon* a Frumuseții inteligibile, ceea ce e o perspectivă vișnuită, o anabasis catafatică[11231124]. Până atunci, Elena se mulțumește să se omoare reciproc mai toți Grecii și Troienii...

"Naema[1125] enceinte par le seul désir de l'homme[1126]"[1127]; ceea ce înseamnă că atât dorința, cât și imaginația omului sunt specificațiuni ale puterii creatoare divine; deci nu sunt năluci. Din cauza blestemului divin, ele își pierd virulența și puterea de realizare totală pe care le aveau în umanitatea primordială. Năluci, ele nu pot fecunda decât o nălucă, *Naema*, dar această nălucă nu e o iluzie, și această fecundare, nebinecuvântată de Dumnezeu nu poate produce decât ființe infernale. Dar faptele noastre bune (și prin fapte bune înțeleg și intelecțiunile, intuițiile universale, aspirația spre Infinit) și ele au putere creatoare, și probabil că în cer, sau numai subtilul superior, creează ființe angelice, posterități spirituale, familie care ne ajută în drumul nostru inițiatic, dacă am ajuns să le dăm suficientă organicitate pentru asta.

15 noiembrie 1965

"Pan ist tot wenn Psyche stirbt[1128]"[1129].

Pan animează pe Psyche cu naiul lui. Nu e Cerul, nu e Pământul dar le unește prin mirarea lui; e fondul comun, dobânda Zeilor. Cerul și Pământul nu pot comunica prin vorbe,

[278 (282)]

ci extatic. Aceasta e Pan. Când facultatea de mirare a murit în noi, și Sufletul e mort.

Inteligibilul e Nectarul pe care-l beau Zeii. Inteligibilul e deci identic cu Apa Vieții și a-l contempla este a bea din ea.

1121 „Dacă sufletul superior încetează să lumineze în direcția trupului, dintr-odată eidolonul cade în neant” (fr.).

1122 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

1123 Urcuș afirmativ, pe calea afirmațiilor despre divin (gr.). (vezi pagina 673)

1124 anabasis catafatică — Urcuș afirmativ, pe calea afirmațiilor despre divin (gr.). (vezi pagina 673)

1125 Eidolon-ul sau sufletul inferior piere de la sine atunci când sufletul adevărat întoarce spatele vieții de aici (...) Dacă sufletul superior încetează să mai lumineze în direcția corpului, dintr-o dată eidolon-ul cade în neant (...) Naema gravidă doar prin voința omului.

1126 „Naema însărcinată numai prin dorința omului” (fr.).

1127 aviditatea cosmică (ebr.) (vezi pagina 691)

1128 Pan e mort când Psyche moare.

1129 „Pan este mort când moare Psyche” (germ.).

"Se délivrer des conséquences d'une faute en faisant appel non à un effet moral, mais à des fêtes[1130]"[1131].

A integra transmigrațiunea într-un ritm cosmic, din care face necesarmente parte când îi dispar limitațiunile.

Dacă ai întreba natura de ce creează, ar putea răspunde: în adevăr, nu e locul să pui întrebarea asta, ci de a tăcea și a înțelege, căci procedeele ei și motivele ei sunt de domeniul tăcerii, deoarece sunt contemplație, trecută din potență în act; natura tace și nu e obișnuită cu vorba. Și ce e de înțeles? Că ceea ce se naște este ceea ce Natura contemplă; că Natura, născută din contemplația lui Dumnezeu, iubește contemplația și nu răspunde, nu comunică decât cu aceia care contemplă. Contemplația Naturii face să se nască contemplatul, cum geometrul desenează în timp ce contemplă; Natura nu desemnează, ci având Șakti[1132] în ea, liniile corpurilor se actualizează în măsura contemplațiunii, ca un precipitat. Vizibilul, sensibilul sunt deci reziduuri ale contemplațiunii. Dar precum Alchimiștii făceau să renască din cenușa unei roze, roza însăși, tot așa e posibil ca din reziduurile contemplațiunii să facă să renască contemplațiunea însăși. Cum? Suprapunând reziduului o dimensiune intelectuală, care animează cenușa. Nu e nevoie să specificăm contemplațiunea, adică nu e nevoie să știm că un reziduu oarecare e un reziduu de roză, căci nu avem de unde s-o știm; nici să ne gândim chiar "ideal" la o roză. Să lăsăm intelecțiunea să suscite în cenușă, misterul ei; asta se face în mod existențial, organic; participarea deliberațiunii și intenției noastre nu e necesară decât pe planul universal.

16 noiembrie 1965

"*Pământul nu are altă posibilitate decât să devină invizibil în noi, care cu o parte a ființei noastre suntem parte din invizibil*". Pământul și tot ce poartă, deci întregul nostru de fire, nu are altă posibilitate să devină invizibil, să se rezoarbă în cauza lui imediată, decât prin deplasarea centrului de conștiință, al nostru, al oamenilor, în părțile noastre subtile, cel puțin; adică, de e posibil, în Universal.

[279 (283)]

"Des Drachens Emanation durch die sieben Planeten in die vier Elemente[1133]"[1134]. Este un început de transformare, care prin laya-yoga[1135], e dusă până la capăt, prin universalizarea Dragonului.

"*În Cer Materia Dragonului este sfărmată în nori*", cu alte cuvinte își pierde toată otrava.

1130 A se elibera de consecințele unei greșeli recurgând nu la un efect moral, ci la sărbători.
1131 „A se elibera de urmările unei greșeli făcând apel nu la un efect moral, ci la sărbători” (fr.).
1132 Energia, puterea divină în aspectul ei feminin (sk.). (vezi pagina 696)
1133 Emanația Dragonului prin cele șapte Planete în cele patru elemente.
1134 „Emanația Dragonului prin cele șapte Planete în cele patru Elemente” (germ.).
1135 „Yoga disoluției”, a dezlegării nodurilor (sk.). (vezi pagina 687)

"La nourriture du feu sacré est Soma[1136], l'Oblation rituelle. Toute substance jetée dans le feu sacré est une forme de Soma[1137]"[1138]. Asta, în măsura în care focul, Agni[1139], e deajuns de puternic, ca să consume tot în el, chiar bolovanii. Altfel, nici materia sacrificială nu se consumă. Focul e profanat, și rămâne o materie infectă. Trebuie o lipsă de comună măsură între foc și materia pe care o consumă, și o perfectă comună măsură între esențialitățile lor. Or, acest foc nu poate fi decât unul, focul intelectual (The breath of God wich is the truest consuming flame[1140])[1141]. Or, perceperea Luminii intelectuale, atrage și evertuarea unui suflu special, care e o curgere omogenă, imobilă. Pentru asta trebuie să-i dăm flacării, un "aliment", un aer care este respirația noastră afinată și reținută, asta ca aliment substanțial, iar din punctul de vedere esențial, alimentul acestei scurgeri imobile, este aspirația noastră spre Universal, care conform cu determinațiunile calitative ale spațiului, ia un aspect vertical și ascendent.

Sacrificiul determină transformarea grosierului în subtil, și a acestuia în Universal, în nici un caz o distrugere a inferiorului.

17 noiembrie 1965

"La montagne (Parvata) ou le mont-neigeux (Himavat) est le symbole de l'éther[1142]". Explicația: pământul se disolvă în apă, apa se transformă în aer prin rarefiere, aerul devine foc prin suflu ascendent, iar focul, in excelsis se durifică din nou în pământ, dar care de data asta e un pământ ales, Diamantul, Vajra[1143]. Or, acest diamant, foc durificat, nu este altceva decât Etherul.

Muntele, în lumea noastră este în același timp și simbolul Etherului și al Diamantului.

"Les sommets des montagne sont considérés comme les points par lesquels l'énergie terrestre s'écoule dans l'éther[1144]" printr-un proces de *laya-yoga* macrocosmic.

[280 (284)]

"C'est pourquoi personne ne doit habiter au sommet d'une montagne[1145]" deoarece omul obișnuit nu poate fi un bun canal între cer și pământ.

1136 Hrana focului sacru este Soma, jertfă rituală. Orice substanță aruncată în focul sacru este o formă de Soma.

1137 Suflarea lui Dumnezeu este cea mai reală flacără devoratoare.

1138 „Hrana focului sacru este Soma, Ofranda rituală. Orice substanță aruncată în focul sacru este o formă de Soma” (fr.).

1139 „Suflarea lui Dumnezeu, care este cea mai adevărată flacără mistuitoare” (engl.).

1140 foc; zeul focului (sk.) (vezi pagina 672)

1141 Soma — soma (sanscr.; avestic haoma) — Băutura sacrificială a nemuririi, și totodată zeul și planta din care se stoarce. (vezi pagina 700)

1142 „Muntele (Parvata) sau muntele înzăpezit (Himavat) este simbolul eterului” (fr.).

1143 Fulgerul-diamant, securea de diamant (sk.). (vezi pagina 704)

1144 „Vârfurile munților sunt socotite punctele prin care energia terestră se scurge în eter” (fr.).

1145 „De aceea nimeni nu trebuie să locuiască pe vârful unui munte” (fr.).

"L'acte de se dépasser soit-même est partout l'acte suprême, le point d'origine - le genèse de la vie[1146]", pentru că actul de a se depăși pe sine însuși e un proces invers aceluia de producere a manifestării și atunci e natural să ajungem printr-un mers convergent, la punctul suprem.

"Cette réalité plus vaste, nous ne la connaissons que par éclair, sous la forme d'un dialogue intérieur avec un être inconnu qui entre avec nous dans une relation interdite à tous les êtres liés aux apparence[1147]".

Acest dialog interior poate fi și simbolizat și evertuat, fie printr-o lectură meditată, fie prin scrierea unui jurnal, fie printr-o conversație doctrinală sau inițiatică. În fond toate aceste acte exterioare sunt substitutul acestui dialog interior.

"Tout ce qui est involontaire doit être transformé et soumis à la volonté[1148]"[1149] prin transformarea subconștientului în conștient și chiar în supraconștient. Aceasta și prin meditație dar și prin prezența unei atenții lucide a întregii vieți organice a ființei noastre vii; această atenție își înfige din ce în ce mai adânc rădăcinile.

18 noiembrie 1965

"Tous les "Märchen[11501151]" ne sont que rêves de cette patrie qui est partout et nulle part[1152]". Ca și Agartha.

"Șepte fete pe-un colac . . .". Fixăm volatilitatea *Märchen*-ului descoperindu-i sensul profund, și atunci ne apropiem și de patria noastră pierdută.

Dacă *Märchen*-ul este volatil, pretutindeni și nicăieri, sensul lui profund e imuabilitatea însăși, adevărat Căliman, pentru că e deasupra oricărei vicisitudini și condiționări. Or, descoperind imuabilitatea din *Märchen*, descoperim imuabilul din noi, îl evertuăm, îl actualizăm; apare la suprafața apelor ca și Vârful Ararатului după Potop.

1146 „Actul de a se depăși pe sine este pretutindeni actul suprem, punctul de origine — geneza vieții" (fr.).

1147 „Această realitate mai vastă nu o cunoaștem decât prin fulgerare, sub forma unui dialog lăuntric cu o ființă necunoscută care intră cu noi într-o relație interzisă tuturor ființelor legate de aparențe" (fr.).

1148 Muntele (Parvata) sau muntele cu zăpadă (Himavat) este simbolul eterului (...) Vârfurile munților sunt socotite ca punctele prin care energia terestră se scurge în eter (...) De aceea nimeni nu trebuie să locuiască pe vârful unui munte (...) Actul de a se depăși pe sine-însuși este pretutindeni actul suprem, punctul de origine, de geneză a vieții (...) Această realitate mai vastă noi n-o cunoaștem decât fragmentar, sub forma unui dialog interior cu o ființă necunoscută care intră cu noi într-o relație interzisă tuturor ființelor legate de aparențe (...) Tot ceea ce este involuntar trebuie transformat și supus voinței.

1149 „Tot ce este involuntar trebuie transformat și supus voinței" (fr.).

1150 „Toate «basmele» nu sunt decât visuri ale acelei patrii care este pretutindeni și nicăieri" (fr., cu germ.).

1151 „Basm", poveste (germ.). (vezi pagina 691)

1152 Märchen — (germ., „basm") — Basmul popular, pe care romanticii germani — Novalis îndeosebi — l-au socotit forma cea mai înaltă a poeziei, fiindcă păstrează, sub haina copilăriei, ce doctrina a pierdut. (vezi pagina 691)

Märchen-ul are ca temă esențială reconstituirea Androgynul[11531154]ui. Androgynul se situează deasupra Apelor și . . . după Pliniu, Insula Leuke: Sol et Luna[1155].

"Le travail de l'initiation consiste surtout à dégager le Diaphane de la gangue qui l'emprisonne[1156]". Liberarea Mercurului din captivitatea lui Saturn. O dată liberat, Diafanul este

[281 (285)]

eminamente apt să primească și să dea organicitate amprentelor lui Puruṣa[1157]. Aceste amprente sunt Urbild[1158]-uri.

"C'est le Psyché qu'il faut éveiller au contact de la lumière[1159]"[1160]. Prețioasă indicație tehnică.

"The wind is an angelical Spirit clothed with air[1161]"[1162]. Dacă e adevărat macrocosmic, e tot atât de adevărat și microcosmic; cu cât îl vom afina, spiritualiza, cu atât acest Duh îmbrăcat în el, va deveni mai sensibil, și va putea lucra asupra apelor. Dealtminteri, fraza coroborează ce se spune mai sus, despre liberarea Diafanului ...

Le "renoncement" arya se base sur une volonté d'inconditionné . . . il faut exciter l'élément extra-samsarique, appelé prajna, apparé à l'avydya. Avec sa présence, cet élément arrête le "courent"[1163]. Fixarea volatilului prin Sulful Filosofal. Renforcer l'élément extra-samsarique[1164].[1165]

19 noiembrie 1965

Renforcer l'élément extra-samsarique". Numai prin retragerea punctului de gravitate al ființei și imobilizarea gândului. Toate apoi, le urmează pe acestea, căci energia urmează gândului.

1153 „Soarele și Luna” (lat.). (vezi pagina 700)

1154 Ființa primordială, unind cele două principii (gr.). (vezi pagina 674)

1155 Androgin — andrógynos (gr.) — Ființa primordială dinaintea despărțirii sexelor, înfățișată de Aristofan în Banchetul lui Platon ca sferică și despicată apoi în două, de unde dorul fiecărei jumătăți după cealaltă. (vezi pagina 674)

1156 „Lucrarea inițierii constă mai ales în a degaja Diafanul din roca sterilă care îl întemnițează” (fr.).

1157 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)

1158 „Imaginea originară”, prototipul (germ.). (vezi pagina 704)

1159 Toate basmele nu sunt decât vise ale acestei patrii care e peste tot și nicăieri (...) Lucrarea inițiatică constă mai ales în degajarea Diafanului de ganga ce-l ține prizonier (...) Este sufletul care trebuie trezit prin contactul cu lumina.

1160 „Psyche este cea care trebuie trezită în atingere cu lumina” (fr.).

1161 Vântul este un spirit angelic înveșmântat cu aer.

1162 „Vântul este un Duh îngeresc înveșmântat în aer” (engl.).

1163 „«Renunțarea» arya se întemeiază pe o voință de necondiționat... trebuie stârnit elementul extra-samsaric, numit prajna, pereche a lui avidya. Prin prezența sa, acest element oprește «curentul»” (fr.).

1164 „A întări elementul extra-samsaric” (fr.).

1165 „A întări elementul extra-samsaric” (fr.).

"Je ne désire nullement que ce monde crée ne soit plus sensible, mais que ce ne soit plus à moi qu'il soit sensible[1166]"[1167].

Contrar romantismului, nu trebuie să aducem în natură o atitudine și un temperament liric. Sufletul trebuie să devină o oglindă abstractă și nudă cât mai mult posibil. Atunci natura înconjurătoare își dă toate secretele, se populează cu "*Urbild*"-uri, cu mesagii intelectuale.

"A moi il ne peut dire son secret qui est trop haut[1168]"[1169].

Pentru că secretul său e coextensif Sinelui și pentru că e lipsă de comună măsură între Sine și eu; primul ne reductibil la cel de al doilea. Dacă plec *eu*, Creatorul și creatura își schimbă între ei secretele. Nu pot să fiu într-un peisaj, chiar rămânând acolo, decât cu condiția să ucid eul, sau cel puțin să-l îndepărtez. Și îl îndepărtez, imaginându-mă absent din peisaj. Aceasta este explicația poeziei depărtării: "Erosul cosmogonic este un Eros al depărtării". Dacă acest lanț îndepărtat de munți, dacă acest șir de coline îmbrățișează cerul, este pentru că sunt la distanță de kilometri de ele.

"Quand je suis quelque part, je souille le silence du ciel et de la terre par ma respiration et par le battement de mon[1170]

[282 (286)]

coeur[1171]". Numai dacă nu transform bătăile inimii mele și respirația mea în funcțiuni cosmice. Și ele devin efectiv când eul meu dispare. Pentru că mesagele Cerului și ale Pământului nu se adresează altcuiva decât lor înșile. Numai din momentul în care devin eu însumi un mesaj pot să primesc pe altele. Și devin eu însumi în măsura în care principiul de individuație, adică principiul de exclusivism, de izolare voluntară de ceea ce nu este eu, se stinge și dispare. Căci nu există un al treilea termen; când eul se stinge, nu poate subsista decât Celălalt, și acest Celălalt este totul.

20 noiembrie 1965

"Usage de la tentation. Il tient au rapport de l'âme et du temps. Contempler un mal possible pendant longtemps sans l'accomplir opère une sorte de transsubstantion[1172]". Acest "aperçu[1173]" merge mai departe decât presupunea poate Simone Weil. Această "contemplare" a răului, fără să-l faci, operează o

1166 „...Renunțarea" (arya) se bazează pe o voință de necondiționat (...) trebuie excitat elementul extrasamsaric, numit prajna, împerecheat cu avydya. Prin prezența sa acest element oprește „curentul" (...) A se întări elementul extrasamsaric (...) Nu doresc deloc ca lumea aceasta creată să nu mai fie sensibilă, ci să nu-mi mai fie mie sensibilă.

1167 „Nu doresc nicidecum ca această lume creată să nu mai fie sensibilă, ci ca ea să nu-mi mai fie mie sensibilă" (fr.).

1168 „Mie nu-mi poate spune secretul său care e prea înalt" (...) „Când sunt într-un loc, eu pătez tăcerea cerului și a pământului prin bătăile inimii mele și prin respirația mea".

1169 „Mie nu-mi poate spune secretul său, care este prea înalt" (fr.).

1170 „Când sunt undeva, pângăresc tăcerea cerului și a pământului prin respirația mea și prin bătaia..." (fr.).

1171 „...inimii mele" (fr.). (vezi pagina 677)

1172 „Folosul ispitei. Ține de raportul dintre suflet și timp. A contempla îndelung un rău posibil fără a-l săvârși operează un fel de transsubstanțiere" (fr.).

1173 Contemplație, meditație profundă (sk.). (vezi pagina 678)

identificare (ceea ce Hindușii numesc dhyana[11741175]). Dacă reușim această identificare fără participarea lucidității noastre, lucrul cu care ne identificăm nu mai este răul ci forța cosmică căreia răul îi este o limitare. Identificarea contemplativă dizolvă limitele, căci concentrarea imobilă e informală și, prin identificare, percepe, se unește cu elementele informale ale lucrurilor contemplate. Or, a percepe latura informală a răului, înseamnă a distruge ceea ce el are rău în el.

"Si on y résiste avec une énergie finie, cette énergie s'épuise en un temps donné et quand elle est épuisée on cède[1176]". O energie finită nu e una, este o posesiune. Vertijul, fascinația pe care o exercită răul, aduce o absență de gândire care este ca reflexul infernal al ekagratei[11771178], al monoideismului. De aceea trebuie rezistat fără efort și fără crispare, să nu ai oroare de rău, ci să-i opui luciditatea care e conștiința elementului transcendent în noi. "Si on reste immobile et attentif, c'est la tentation qui s'épuise[1179]"[1180]. Trebuie precizat că se epuizează ca forță de disociație și de dispersiune, căci, ca forță cosmică, ea se scurge în noi prin endosmoză. Cum o spune Simone Weil "culege energia pe care-o privești". Ar fi interesant să se știe dacă Simone Weil cunoștea tehnicile tantrice[1181] de retroversiune, căci ceea ce spune ea asupra recuperării energiei răului, se găsește expus și dezvoltat în tratatele tantrice și de Hata-Yoga[11821183]. Ea merge până la a scrie: dacă contempli de asemenea un bine

[283 (287)]

posibil, în același mod imobil și atent, se operează de asemenea o Transmutațiune a energiei, grație căreia se face acest bine. Vrea să spună "ți-l asimilezi".

21 noiembrie 1965

"Amritagni, le Feu Immortel, Agni[1184]-Soma[1185]; la nourriture du Feu Sacré est une forme de Soma[1186]" adică ea devine aceasta, cu condiția ca focul să fie atât de puternic pentru a o consuma; altfel, Soma devine o otravă, un intoxicant al lumilor și al ființelor. O lume sau o ființă este blestemată când Soma care e în ea nu e transmutată în *Agni*, căci *Soma* există peste tot și nimic în Univers n-

1174 „întrezărire”, licărire bruscă de înțelegere (fr.) (vezi pagina 674)
1175 dhyana — contemplație (sk.) (vezi pagina 678)
1176 Folosul ispitei ține de raportul între suflet și timp. A contempla un rău posibil mult timp fără să-l faci, operează un fel de transsubstanțiere (...) Dacă îi reziști cu o energie limitată, această energie se epuizează într-un timp dat și când s-a epuizat, cedezi (...) Dacă rămâi imobil și atent, ispita e cea care se epuizează.
1177 „Dacă i se rezistă cu o energie finită, această energie se epuizează într-un timp dat, iar când s-a epuizat, cedezi” (fr.).
1178 Concentrarea pe un singur punct (sk., ekagrata). (vezi pagina 679)
1179 „Dacă rămâi nemișcat și atent, ispita este cea care se epuizează” (fr.).
1180 Hatha-Yoga, calea prin disciplina corpului și a suflului (sk.). (vezi pagina 682)
1181 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
1182 ekagratei — Concentrarea pe un singur punct (sk., ekagrata). (vezi pagina 679)
1183 Hata-Yoga — Hatha-Yoga, calea prin disciplina corpului și a suflului (sk.). (vezi pagina 682)
1184 „Amritagni, Focul Nemuritor, Agni-Soma; hrana Focului Sacru este o formă de Soma” (fr.).
1185 „Lumină intelectuală plină de iubire” (it.) — Dante, Paradisul.
1186 foc; zeul focului (sk.) (vezi pagina 672)

ar putea să aibă existență fără el; numai că el este peste tot corupt. Dumnezeu trimite cataclisme, conflagrații, ... pentru a consuma și a face să reintre în El *Soma* care stagnează. Dumnezeu nu poate suporta exilul, coruperea lui *Soma*. Care este învățătura care se poate trage de aici în privința realizării inițiatice? Aceea că trebuie să păstrăm în noi o căldură destul de puternică pentru a transforma *Soma* în *Agni*. Căldura "cosmologică", ca să spunem așa, este extrem de greu de obținut; nu există decât câțiva sfinți care s-o capete și s-o păstreze. E vorba de căldura dragostei, dar cine poate s-o păstreze continuu în el? Rămâne focul intelectual. Acesta e în același timp mai greu și mai ușor de obținut decât focul dragostei; mai greu pentru că trebuie să ai calificările intelectuale necesare; mai ușor pentru că, contrar focului dragostei care se aprinde de jos în sus, focul intelectual se aprinde de sus în jos, este descendent; în fapt, atingând planurile intermediare, psihice ale ființei, devine și el un foc al dragostei - luce intelettual piena d'amore[1187].

Dacă am făcut această distincție între focul intelectual și focul dragostei, a fost pentru motive analitice; cele două focuri fac una. Nu e mai puțin adevărat că există două mijloace pentru a-l aprinde, unul de jos în sus, altul de sus în jos; primul este un supliciu inimaginabil, în timp ce celălalt este mai adaptat la starea prezentă a umanității cu condiția, cum am mai spus-o, de a avea o indiscutabilă calificare jnanică[1188].

22 noiembrie 1965

"La nature d'Agni est de se répandre, celle de Soma de ce contracter et de disparaître[1189]". Acestea corespund Sulfului și Mercurului. Dar atunci când un lucru s-a destins la maximum trebuie să se contracte din nou. Sulful și Mercurul posedă în

[284 (288)]

comun tendințele de Solve[1190] și Coagula[1191] dar în raport invers: *Solve* e inerent Sulfului, *Coagula* fiind o virtualitate; în Mercur, *Solve* este o virtualitate și *Coagula* e preponderent. Dezvoltarea maximă a lui Agni[1192] este după măsura vasului în care se manifestă. Vasul ideal este Vortexul Sferic Universal.

"C'est ainsi que le feu devient Soma[1193] à chaque changement de plan et que le Soma jeté dans le feu devient feu lui même[1194]". Aceasta după căile Caduceului însuși, dar în timp ce focul are o tendință naturală să se exalte, Soma este natura specifică a fiecărei stări de ființă, fără nici o tendință sau

1187 băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
1188 Ținând de jnana, de calea cunoașterii (sk.). (vezi pagina 685)
1189 „Natura lui Agni este de a se răspândi, aceea a lui Soma de a se contracta și de a dispărea” (fr.).
1190 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)
1191 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)
1192 foc; zeul focului (sk.) (vezi pagina 672)
1193 „Astfel focul devine Soma la fiecare schimbare de plan, iar Soma aruncată în foc devine ea însăși foc” (fr.).
1194 inițiat desăvârșit (arb.) (vezi pagina 700)

voință de a se depăși. De aceea sufi[1195]-ul trebuie să arunce în foc toate Paradisurile pe măsură ce le cucerește.

"Les fonctions de dévoreur et de devoré sont les états successifs en toutes choses[1196]". Succesive și simultane în același timp, căci nu există un singur lucru în Manifestare care să nu posede în același timp Yang[1197] și Yin[1198].

"Les émanations terrestres qui nourrissent le soleil[1199]"[1200]. Prima emanație, aceea a Soarelui, este sacrificială, în timp ce a doua, aceea a Pământului este obligatorie și necesară, căci ea conduce la extincția în Principiu. Ceea ce le este comun, este Telesma, Miracula rei Unius[1201]. "Entre la Terre, demeure du feu (en fait du Soma), et le Ciel où le Soleil réside, se trouve la sphère intermédiaire (antariksha) dont le souverain est Vayu, dieu du vent (portavit ventus in venter suus)[1202]". De aici importanța purificării, a afinării Sulfului și, în general, a tuturor exercițiilor de Pranayama[1203].

23 noiembrie 1965

"En Yoga, le Soma, l'Ambroisie, est le nom donné à l'énergie sexuelle[1204]". Or, Ambrozia este hrana zeilor. Zeii locuiesc in excelsis[1205]; de aici toate exercițiile de sublimare, de transformare a puterii sexuale.

"En le sublimant le Yogi acquiert des pouvoires prodigieux[1206]" pentru că el a deplasat centrul de gravitate a ceea ce este cel mai esențial în viața sa organică, în planul universal, ale cărui caracteristici și puteri le însumează în el. Aceasta în principiu, pentru că aplicarea este aproape imposibilă inițiativei individuale; sunt secrete inaccesibile altfel decât prin transmisiunea și învățătura unui maestru.

"Toute transmutation au sens alchimique de ce terme consistera proprement à "disoudre ce qui était coagulé" et simultanément à[1207]

[285 (289)]

"coaguler ce qui était dissous", ces deux opérations apparemment doubles n'étant en réalité que les deux aspects complémentaires d'une seule et même

1195 băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)

1196 „Funcțiunile de devorator și de devorat sunt stări succesive în toate lucrurile” (fr.).

1197 principiu feminin (chin.) (vezi pagina 705)

1198 principiu masculin (chin.) (vezi pagina 705)

1199 Amritagni, Focul nemuritor, Agni-Soma; hrana Focului sacru este o formă de Soma (...) Lumină intelectuală plină de dragoste (...) Natura lui Agni este de a se răspândi, aceea a lui Soma de a se contracta și de a dispărea (...) Astfel focul devine Soma la fiecare schimbare de plan, iar Soma aruncată în foc devine focul însuși (...) Funcțiunile de devorator și devorat sunt stări succesive în oricare lucru (...) Emanațiile terestre care hrănesc soarele.

1200 „Emanațiile terestre care hrănesc soarele” (fr.).

1201 „Telesma, minunile lucrului unic” (gr./lat.) — din Tabula Smaragdina.

1202 „Între Pământ, lăcașul focului (de fapt al lui Soma), și Cer, unde sălășluiește Soarele, se află sfera intermediară (antariksha), al cărei suveran este Vayu, zeul vântului («vântul l-a purtat în pântecele său»)” (fr., cu lat.).

1203 Disciplina suflului, a respirației (sk.). (vezi pagina 694)

1204 „În Yoga, Soma, Ambrozia, este numele dat energiei sexuale” (fr.).

1205 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)

1206 „Sublimând-o, Yoginul dobândește puteri uimitoare” (fr.).

1207 „Orice transmutare în sensul alchimic al termenului va consta propriu-zis în «a dizolva ceea ce era coagulat» și, simultan, în...” (fr.).

opération[1208]"[1209]. Această simultaneitate a două operațiuni contrare este necesară pentru că ea condiționează existența manifestată. Dacă o tendință ar exista exclusiv (presupunere de altfel absurdă), lumea, sau cel puțin, o anumită lume, ar dispărea imediat. Tot ce e transitoriu trebuie să conțină în el, în același timp, un principiu care-l face să dispară și un principiu care să-l fixeze și să-l mențină în spațiul de timp care îi e destinat și îi e propriu.

Metodele de vacuitate și de anihilare (șunyata)[1210] au ca scop să desarticuleze durata, mecanismele aranjate, ganga paralizantă, toate aceste samskaras[1211] care fac din om un automat și un sclav. Oprirea gândirii desarticulează succesiunea, cantitatea continuă a acestei lumi; dar, și aceasta e capital, această disoluție a continuității nu conduce la cantitatea pură, ci, dimpotrivă, din cauza fondului intelectual al operațiunii, aceste *samskaras* se integrează Vidului; dar în acest scop, trebuie retrase din circuitul gândirii dorința și ignoranța care o dinamizează.

24 noiembrie 1965

"*Fiecare cuvânt este o entitate desăvârșită și cel ce aruncă demonilor sunetele Cuvântului îl omoară*". Să arunci cuvintele demonilor (Evanghelia spune: a arunca mărgăritarele la porci) înseamnă să le spui inutil, fără atenție și fără concentrare, să transformi cuvintele în hemoragie; nu e numai o profanare, ci și o pierdere. Cuvintele trebuie legate prin atenție și prin gândire de Cuvânt.

"*Responsabilitatea oamenilor pentru soarta lui Dumnezeu în lume*" Această responsabilitate e constituită prin faptul că Dumnezeu nu poate pătrunde în lume, și să iasă, decât prin om, care ocupă punctul central în starea sa de existență. E vorba, firește, de Dumnezeul manifestat, de Dumnezeul patibil, nu de Dumnezeul care condiționează și necesită toată manifestarea, și care nu e afectat de nimic. Or, Dumnezeul patibil are două naturi, o natură divină și o natură umană, bine distincte, unite indisolubil; înseamnă că are nevoie de om, și că, pentru asta l-a și creat.

"*Prin Zaddik literele se apropie de rădăcina lor, de Aleph*". Tsadikul[1212] este binele și mijlocul endosmozei între Dumnezeu și

[286 (290)]

Creațiune. Când omul devine un Tsadik[1213], adică s-a integrat armonios în natura sa profundă prin regenerare, el operează un miracol exact contrar turburării rebelului; el reunește din nou plantele cu rădăcinile lor, "und dann

1208 În Yoga, Soma, Ambrozia este numele dat energiei sexuale (...) Sublimând-o Yoginul capătă puteri prodigioase (...) Orice transmutare în sens alchimic a acestui termen va consta propriu zis în a „dizolva ceea ce e coagulat” și simultan în a „coagula ceea ce este dizolvat” aceste două operații în aparență duble ne fiind în realitate decât cele două aspecte complementare ale uneia și aceleiași operații.

1209 „«a coagula ceea ce era dizolvat», aceste două operații aparent duble nefiind în realitate decât cele două aspecte complementare ale uneia și aceleiași operații” (fr.).

1210 Vacuitatea, vidul universal (sk.). (vezi pagina 701)

1211 Impregnările, predispozițiile lăsate de actele trecute (sk.). (vezi pagina 697)

1212 inițiat (în Kabala) (ebr.) (vezi pagina 703)

1213 Și atunci legea s-ar rezorbi în rădăcina ei.

wird das Gesetz in seiner Wurzel gemischt[1214]"[1215]. Admirabil! Înțeleptul care-l îmblânzește pe Dumnezeu, nu prin implorare ci existențial; omul care liniștește rigoarea divină și o transformă în mizericordie, o adaptează adică la conservarea lumii; Îngerul care nu are o natură dublă ca omul este, din această cauză, purtătorul rigoarei.

25 noiembrie 1965

Aviditatea nu se poate stinge niciodată căci o întărește ceea ce consumă. Să luăm exemplul foamei: trupul aţâţat de foame consumă ceea ce-l face să trăiască, dar această hrană contribuie de asemenea la menținerea, la perpetuarea foamei însăși. Lemnul întreține focul dar nu-l satură. A lăsa să se stingă focul prin lipsă de combustibil; comparația merge, până la un anumit punct, cu aviditatea, dar acolo ea se oprește. În fapt, trebuie stinsă aviditatea nu numai prin lipsă de alimente, ci în însăși rădăcina sa imediată; poate fi suprimată și aceasta, ca agent limitativ, universalizând-o; adică transformând-o în exigență de reintegrare. Lucrul e și mai evident cu simbolismul focului; trebuie transformat acesta în foc sacrificial care se resoarbe în Eter și în Vid. Atâta timp cât consumă lucruri limitate, focul persistă mereu prin dreptul lui de vechime; dar dacă tinde spre ceva superior lui în privința calității de universalitate, focul moare căci în realitate el nu mai consumă ci este el însuși consumat. Se poate desemna aviditatea fie prin foc fie prin sete după cum ne situăm pe un punct de vedere esențial sau substanțial, Agni[1216] sau Soma[1217], Soare sau Lună, Sulf și Mercur.

"komnt dem Menschen beim Gebet oder Lernen ein ablenkender Gedanke, so zerbreche er ihn und gebe sich dem Schöpfer hin. Damit befreit er einen heiligen Funke der in diesem Gedanke lag[1218]"[1219].

Nu mai e vorba de o fugă de păcat ci de o atitudine ofensivă care să-l frângă și să-l disolve. În acest fel, ceea ce e real în el, existența și forța sa se privesc și se integrează din nou în trunchiul din care au ieșit. Păcatul se distruge prin concentrare iar forța este incorporată de suflu. Operația lasă o oboseală în suflet, o sfârșeală, un reziduu tamasic[1220] de cenușă. Nu trebuie să

[287 (291)]

ne neliniștim; acestea cad la rândul lor; un călător nu trebuie să se neliniștească de oboseală și transpirație.

1214 „Dreptul” — sfântul, maestrul spiritual hasidic (ebr.). (vezi pagina 703)
1215 „și atunci Legea este amestecată în rădăcina ei” (germ.).
1216 foc; zeul focului (sk.) (vezi pagina 672)
1217 băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
1218 Dacă în timpul rugăciunii, omului îi vine un gând care-l distrage, să-l spargă și să se predea Creatorului. Astfel eliberează o sfântă scânteie care se afla în acel gând.
1219 „Dacă în rugăciune sau în învățătură îi vine omului un gând care îl abate, să-l sfărâme și să se dăruiască Creatorului. Astfel eliberează o scânteie sfântă care zăcea în acel gând” (germ.).
1220 Ținând de tamas, inert, greu, întunecat (sk.). (vezi pagina 702)

26 noiembrie 1965

"Lors de sa chute des sphères de la lumière increée dans le cercle ténébreux de la terre, l'Archange rebelle perdit une pierre précieuse (une émeraude) qui brillait comme une étoile dans sa couronne. C'est dans cette pierre précieuse que fut taillée la coupe du Graal. Ainsi l'âme humaine qui a reçu de Lucifer son moi avec la soif inextinguible de l'individualité grandissante, se remplira goutte à goutte, de l'Amour divin[1221]"[1222]

Cu alte cuvinte, era ceva în Lucifer care era incomparabil cu starea sa de cădere: e simțul eternității. Acesta nu poate rămâne în planul de extremă divizare temporală și spațială care avea să fie de aici încolo domiciliul lui Lucifer. Se poate spune că Graalul i-a fost "smântânit" și că liberat de otrăvurile cele mai ucigătoare ale lui Lucifer prin această separare, el devine susceptibil să adăpostească Prezența divină. Nu rămâne mai puțin că ceea ce dă consistență Graalului, și prin asta îl întărește, îl dinamizează, îl intensifică, este un element luciferic; fără el Prezența divină și-ar lua zborul ca un fum, neeficace și dăunătoare. Răul nu e decât binele *în fragmente*. În acest caz, trebuie să facem efortul să ridicăm scânteile sfinte care cad ca firimituri. Scânteile cad în stare de firimituri când centrul de greutate al ființei noastre este de partea cantității. Aceasta se identifică cu discontinuul, deci cu fragmentarul. Facem să înceteze această fragmentare când ne concentrăm asupra calitativului. Concentrarea pe Universal antrenează deci, pe deasupra, dispariția răului prin integrarea sa în calitativ. Acest lucru se face fără efort și, mai ales, fără intenție specială.

Coborârea Mamei prin Cuvânt se operează grație laudelor adresate Cerului. Lauda e aspectul sensibil al aspirației spre Universal; ea se operează printr-o mișcare expansivă al cărei complement necesar este mișcarea concentrică, aceea care readuce spre centrul din care a plecat, și care e ființa noastră însăși, binecuvântările extremei limite a cercului expansiv.

27 noiembrie 1965

"Die fremden Gedanken, die Gelüste, die zum Menschen kommen[1223]" sind reine Ideen, die im "Zerbrechen der Gefässe" verdarben[1224]"[1225].

1221 La căderea sa din sferele luminii increate în cercul tenebros al pământului, Arhanghelul rebel a pierdut o piatră prețioasă (un smaragd) care strălucea ca o stea în coroana sa. Din această piatră prețioasă a fost tăiată cupa Graalului. Astfel sufletul omenesc care a primit de la Lucifer eul său cu setea de nestins a individualității în creștere, se va umple încet, încet de Iubirea divină.

1222 „La căderea sa din sferele luminii necreate în cercul întunecat al pământului, Arhanghelul rebel a pierdut o piatră prețioasă (un smarald) care strălucea ca o stea în coroana sa. Din această piatră prețioasă a fost tăiată cupa Graalului. Astfel sufletul omenesc, care a primit de la Lucifer eul său împreună cu setea de nestins a individualității crescânde, se va umple, picătură cu picătură, de Iubirea divină" (fr.).

1223 Gândurile străine, poftele care îl vizitează pe om sunt idei pure care prin spargere au distrus vasul.

1224 „Gândurile străine, poftele care vin la om" (germ.).

1225 „sunt idei pure care s-au stricat în «Spargerea Vaselor»" (germ.).

[288 (292)]

Trebuie reconstituit vasul din sfărămăturile sale, dar nu în felul unui mozaic, ci prin "ideea" Vasului; atunci toate sfărmăturile se aranjează armonios la locul lor în vas, în sunetul lirei lui Amfion.

Să te folosește de concentrare, este cheia a toate. Să fixezi atenția ta, să privești numai gândurile străine, impulsurile instinctului; unitatea opusă multiplicității, imuabilul tulburării, fixul și energiile sale, toate acestea privite se unesc cu atenția noastră și cu ceea ce e imuabil în noi.

"Avidya est un état d'oubli et de déliquescence, sur la base duquel se détermine la potentialité absolument primaire de l'identification avec telle ou telle forme d'une existence finie et conditionnée. L'homme est un dieu qui ne sait pas qu'il est tel - et c'est uniquement ce non savoir (avidyâ) qui le fait homme[1226]"[1227].

Totuși, chiar dacă nu știu că sunt Dumnezeu, eu rămân încă om, în practică și în fapt. De aceea trebuie să adaug: eu trebuie să știu că sunt Dumnezeu, dar nu numai cu o știință virtuală și teoretică, ci printr-o cunoaștere existențială. Înseamnă că trebuie să transform toate forțele mele vitale, toate instinctele mele, în intelecțiuni. Dar cum? Nu trebuie să ne gândim la o condiție intelectuală abstractă, ci și la o dispoziție, la o tendință, la o mișcare virtuală. De aceea se poate considera o astfel de stare ca o orbire, o intoxicare, o manie. Și dacă se poate vindeca virtual de această manie și de această intoxicare printr-o cunoaștere intelectuală virtuală, trebuie ca aceasta să devină o cunoaștere efectivă pentru a fi o vindecare totală. În starea de cădere a omului actual, trebuie, în acest scop, adjuvante, care sunt de domeniul *hata*-yoga[1228] și al altor științe și tehnici spirituale foarte precise.

28 noiembrie 1965

Corul tragediei antice reprezintă într-adevăr o colectivitate; lucrul e vizibil chiar pentru profani; dar nu e vorba de colectivitatea socială sau politică; căci chiar în epocile eroice, unde să găsești un grup de bărbați și femei care să însoțească sentimentele cele mai intime, cele mai secrete ale eroilor? Așa ceva nu exista.

Aici trebuie să luăm în considerare ceea ce spune Guénon despre masca populară; când poporul nu e stricat de absurditățile civilizației moderne, când însumează în el, în toată puritatea, Pasivitatea universală, el constituie polul substanțial

[289 (293)]

al societății tradiționale, înțelegând prin "societate", "vizibilele" și "invizibilele" unei comunități tradiționale; corul nu este deci decât un reflex, un

1226 Avidya este o stare de uitare și de disoluție pe temeiul căreia se determină potențialul absolut primar de identificare cu una sau alta din formele unei existențe finită și condiționată. Omul este un zeu care nu știe că este, și numai această neștiință (avidya) îl face om.

1227 „Avidya este o stare de uitare și de delicvescență, pe temeiul căreia se determină potențialitatea absolut primară a identificării cu una sau alta dintre formele unei existențe finite și condiționate. Omul este un zeu care nu știe că este astfel — și numai această neștiință (avidyâ) îl face om” (fr.).

1228 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

intermediar prin ricoșeu, un mesager al zeilor și al funcțiunilor spirituale ale cetății. Prin aceasta, el operează "Prezența divină" în preajma eroilor și acțiunii tragice, o îmbăiază în totalitate; tragedia, oricât de oribilă ar fi, este ca transmutată; tot ce este negativ în ea, crimele, sacrilegiile se integrează în ceva ce este pozitiv. La acest nivel, tragedia e un extraordinar mijloc cathartic pentru actori, pentru autor, pentru spectatori și pentru întreaga cetate. Să ne imaginăm ce binefacere trebuia să fie pentru o cetate greacă aceste reprezentații care puneau în joc eroii săi fondatori sau de alt gen; "rădăcina" cetății însăși era purificată, aerată. Pentru această reușită, trebuia ca reprezentațiile teatrale să fie integrate în ritualul religiei.

Corul este de asemenea un filtru care epurează patimile și tragediile oamenilor și face o mireasmă plăcută pentru mirosul Domnului. Același filtru adaptează prezența zeilor la capacitatea de recepție a oamenilor care, altfel, ar fi pulverizată. Corul este un atribut al Intermediarilor cerești, Metatron[1229] și Șekina[1230]; cum *Șekina* este sinteza Sefiroturilor[12311232], Corul este sinteza zeilor.

29 noiembrie 1965

"Was sind das für Funken, die in der Sünde wohnen? Es ist die Umkehr[1233]. In der Stunde wo du der Sünde Umkehr tust hebst du die Funken, die in ihm waren in die obere Welt. Die Unkehr steckt in der Sünde wir das Öl in der Olive[1234]"[1235].

Această întoarcere, acestă inversiune nu este, în ea însăși, suficientă; ea trebuie să se facă într-o direcție, și această direcție e universală. Altfel elementul negativ subsistă în întregime. Această tendință spre Suprem dizolvă limitațiunile păcatului și, în acest mod, ceea ce e pozitiv în el se reunește cu Principiul a tot ceea ce e pozitiv, și de care se detașase prin exil. Această operațiune se face în două mișcări, prezența reală a Supremului în limitare fiind foarte rar accesibilă. Într-o primă mișcare, trebuie "localizat" Principiul, puțin deasupra limitațiunii, făcându-l să ia asemănarea acesteia, așa cum Cuvântul a luat asemănarea păcatului. Conform cu determinațiunile calitative ale direcțiilor spațiului, se produce o endosmoză, o scurgere a Prezenței prizoniere în păcat, în

[290 (294)]

Principiu. În a doua mișcare, orice rest de timp, de spațiu și de orice limitare dispare, nu rămâne decât Acesta; nu mai e nici urmă de - - - - - - - căci

1229 Îngerul Feței, cel mai înalt dintre îngeri (ebr.). (vezi pagina 690)
1230 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
1231 Cele zece sefirot, aspectele sau numerațiile divine (ebr.). (vezi pagina 698)
1232 sefira — sefirah, pl. (vezi pagina 698)
1233 Ce fel de scântei sunt acestea care locuiesc în păcat? Este întoarcerea. În acel ceas când tu vei inversa păcatul, vei înălța scânteia care a fost în el în lumea superioară. Întoarcerea se află în păcat precum uleiul în măslină.
1234 „Ce fel de scântei sunt acelea care locuiesc în păcat? Este întoarcerea. În ceasul în care faci întoarcerea păcatului, înalți scânteile care erau în el în lumea de sus. Întoarcerea stă în păcat precum uleiul în măslină” (germ.).
1235 Umkehr — (germ., „întoarcere”) — Convertirea ca schimbare de sens, nu ca remușcare: întoarcerea din drum. (vezi pagina 704)

aceasta nu era de conceput decât din punct de vedere al păcatului, care nu e decât o iluzie, ca toată manifestarea în care el nu e decât un aspect special.

Ceea ce face importanța concentrării, nu este efortul volitiv mai mic sau mai mare, sau energia pusă în joc pentru că e lipsă de comună măsură între monoideism, sau mai bine, absența oricărei idei, și proliferarea valurilor mentale. Această absență de comună măsură dizolvă manifestarea și nu intensitatea efortului de concentrare, căci între acest efort și multiplicitate există, de data aceasta, comună măsură. Să nu introducem în atenția noastră niciun element de "intensitate", de "existențialism", de "voință de putere" care, prin legea efortului convertit, îl întărește pe dușman.

30 noiembrie 1965

"*Omul poate să se bucure de toate deliciile*". Trebuie, prin aceasta, dizolvate, și limitele obiectului care îmi produce deliciul, și propriile mele limite. În acest fel, subiectul și obiectul dispar și se unesc în ceva indicibil care este sursa lor comună.

"*Căci în toate lucrurile locuiește Numele secret al lui Dumnezeu*".

Numele secret al lui Dumnezeu este perceperea Unicității în lume, intuiția a ceea ce este unic, surprinzător în fiecare lucru, așteptarea tăcută a propriului sfârșit, și acela al lumii.

"*Atunci când omul se contopește cu Dumnezeu, își poate lăsa gura să vorbească ceea ce vrea să spună și ceea ce urechea lui vrea să audă, și atunci va lega obiectele de rădăcina lor de Sus*".

Aceasta înseamnă că și conștiința existențială a dependenței vieții dispersate față de Principiu nu este absolut necesară. Dacă ea există, cu atât mai bine, dar dacă ea nu există, nu se poate spune că tehnica reunificării e fără valoare și fără efort. Să lăsăm lui Dumnezeu grija de a cunoaște căile secrete ale acestei reunificări, a specificului său organic. Nouă ne rămâne parfumul. Chiar dacă, în unele momente, această reunire cu Dumnezeu se întunecă în conștiința noastră, ea își păstrează toată valoarea dacă o actualizăm din când în când...

[291 (295)]

"Es gibt keine Wieder-holung[1236]"[1237]. Aceasta pentru că în calitatea pură, nu există comun, nu există repetiție. În fiecare clipă lumea se creează și moare și fiecare secundă e un miracol. Cum am spus-o câteva pagini mai înainte, această reuniune cu Dumnezeu în momentele noastre de dispersie, provoacă o spărtură în această dispersiune; spărtură pe sus care lasă să pătrundă Spiritul și puterea lui dizolvantă. Cojile se topesc și scânteile captive își recâștigă libertatea. Atunci ele se agreghează, firește sub influența Soarelui Spiritual din care au purces prin fulgurațiuni.

1236 Nu există repetiție.
1237 „Nu există repetiție” (germ.).

1 decembrie 1965

"Wer das Wort in gewisser Verbunderheit spricht, dem geht in jedes Wort die Allheit der Ausrichtung von selber ein[1238]"[1239], pentru că, la acest grad de concentrare toate dimensiunile conceptuale sunt conținute eminamente în punct.

"Wenn Ich meine Gedanken an denn Schöpfer hefte, lasse ich meinen Mund reden, was er will, dem die Worte sind an die obere Wurzel gebunden[1240]"[1241].

Evident, trebuie să ai maximum de conștiință și de luciditate în timpul operațiunii, căci chiar atunci când acestea suferă o întunecare, operația își urmează cursul interior și multiplicitatea se integrează în Unitate.

Același lucru este spus într-un alt fel: "In der Stunde der Lehre und des Gebets, auch wenn viele fremde Gedanken in dir aufsteigen, Gewänder und Decken sind sie, hinter denen der Heilige, gesegnet sei Er, sich verbirgt[1242]"[1243].

Dumnezeu se ascunde și în acest fel, dar atunci o face în calitate de rugător, de Dumnezeu pătimitor și tribulant. El ni se înfățișează în forma sa de exilat, pentru ca noi să rupem cojile și aparențele păcatului cu care se învăluie. Dar este îngăduit să practici această disciplină fără acordul formal al unui Maestru?

"In allen Taten des Menschen, Sprechen und Schämen und Hören und Gehen und Stehenbleiben und Sichlegen, sei der Schranker lise eingekleidet[1244]"[1245].

Lipsa de comună măsură între Principiu și Manifestare se reflectă în mod antinomic în lumea noastră: fie prin disoluția Lumii, fie prin subsistența sa, în sensul că diferența de comună măsură este atât de totală, încât lumea rămâne intactă: dar rămâne ca enigmă și ca determinațiune negativă; se poate spune că al doilea mod, deși lucrul subsistă, este încă și mai metafizic, mai transcendent decât primul; în acesta există o realizare ascendentă în timp ce al doilea este de domeniul realizării descendente; este Vidul Manifestat; or, este incontestabil că Vidul este asimțit mult mai ușor ca atare (cu condiția să existe calificare) decât lucrurile.

1238 Cine rostește cuvântul cu un anumit atașament, aceluia i se oglindește în fiecare cuvânt totalitatea dimensiunilor.

1239 „Cine rostește Cuvântul într-o anume împreunare, aceluia îi intră de la sine în fiecare cuvânt totalitatea orientării” (germ.).

1240 Dacă îmi leg gândurile de Creator, îmi las gura să vorbească ceea ce vrea pentru că vorbele sunt legate de rădăcina supremă.

1241 „Dacă îmi leg gândurile de Creator, îmi las gura să vorbească ce voiește, căci cuvintele sunt legate de rădăcina de sus” (germ.).

1242 În ora de învățătură sau de rugăciune, chiar dacă în tine se înalță multe gânduri străine, sunt veșminte și văluri în spatele cărora se ascunde Sfântul, binecuvântat fie El.

1243 „În ceasul învățăturii și al rugăciunii, chiar dacă se ridică în tine multe gânduri străine, ele sunt veșminte și acoperăminte îndărătul cărora Sfântul, binecuvântat fie El, se ascunde” (germ.).

1244 Toate faptele omului, vorbire și rușine și auz și mers și stare pe loc sunt bariere delicat înveșmântate.

1245 „În toate faptele omului — vorbire și rușinare, auzire și mers, stare pe loc și culcare — îngrădirea este înveșmântată în chip gingaș” (germ.).

2 decembrie

"Der Mensch ist eine Leiter, aufgezflenztauf der Erde, und ihr Haupt reicht in den Himmel. Und alle seine Gebärde un Geschäfte und Reden haben Spuren in der oberen Welt[1246]"[1247].

[293 (297)]

Trebuie deci să-ți controlezi toate acțiunile și vorbele, dar mai ales, oricare ar fi, trebuie să le imprimi un sens ascendent, o dilatare spre Universal care să libereze în ele scânteile care sunt captive. Cojile sunt rupte prin chiar acestă aspirație, și nu printr-o tehnică supraadăugată.

"Durch sein Not und seinen Mangel kennt er den Mangel des Schechina, zu braten, dass der Mangel der Schechina gefüllt werde und dass, durch ihn, den Betenden, die Eiweg Gottes mit seine Glorie geschehe[1248]".[1249]

Pentru ca omul să poată simboliza, și apoi identifica lipsurile și suferințele sale cu lipsurile și suferințele Șechinei[1250], trebuie ca el să dețină cât mai mult posibil din coloratura acestor lipsuri. Trebuie ca ele să piardă mirosul Eului, și dacă acest lucru e greu, trebuie să identificăm eul nostru cu Eul divin.

Buber indică tehnica: "Der Mensch soll wissen, dass sein Leid aus dem Leide der Schechina kommt. Er ist «eines ihren Gliedern» und die Stillung ihren Besessenen ist allein die echte Stillung des seinen[1251]"[1252].

Aceasta înseamnă să operezi deja "deplasarea luminilor" și se face prin conștiința pe care eu o capăt că în realitate Șechina[1253] e cea care suferă și nu eu, că suferințele mele sunt reflectate, în timp ce acelea ale *Șechinei* sunt sacrificiale și prin captivitate. Liberarea sa se face prin rugăciuni și exerciții de asceză, dar mai ales, și înainte de toate, printr-o exaltare intelectuală, tinzând spre o integrare în Principiul care e deja asimțit. Într-adevăr, asentimentul Supremului este cel care disolvă orice limită, deci toate captivitățile morfismelor lui Dumnezeu. Multiplicitatea nu poate fi ucisă bucată cu bucată, căci ea crește din nou ca și capetele hidrei din Lerna, dar ea nu poate să reziste luminii Cunoașterii Unității.

1246 Omul e o scară cu rădăcinile în pământ care cu capul ajunge în cer. Și toate sarcinile și lucrările și spusele lui au urme în lumea de sus.

1247 „Omul este o scară, înfiptă pe pământ, iar capătul ei ajunge în cer. Și toate gesturile, îndeletnicirile și vorbele lui lasă urme în lumea de sus” (germ.).

1248 Prin nevoința sa și prin puținătatea sa, învață să supună unei combustii puținătatea Șekinei, află că puținătatea Șekinei poate fi umplută și că prin el, cel care se roagă, se poate împlini calea spre Dumnezeire dimpreună cu gloria dumnezeirii.

1249 „Prin nevoia și lipsa sa, el cunoaște lipsa Șekinei, rugându-se ca lipsa Șekinei să fie împlinită și ca, prin el, cel ce se roagă, să se facă unirea lui Dumnezeu cu slava Sa” (germ.).

1250 Prezența divină sălășluitoare (ebr., šekhinah). (vezi pagina 698)

1251 Omul trebuie să știe, că pătimirea lui provine din pătimirea Șekinei, el este una din membrele acesteia și liniștirea pătimirilor sale este singura și adevărata liniștire a pătimirilor.

1252 „Omul trebuie să știe că suferința lui vine din suferința Șekinei. El este «unul dintre mădularele ei», iar potolirea suferinței ei este singura potolire adevărată a suferinței lui” (germ.).

1253 Prezența divină sălășluitoare (ebr., šekhinah). (vezi pagina 698)

3 decembrie 1965

"*Omul nu are cunoștință de lumile exterioare și inferioare decât atunci când sufletul, gândirea și percepția sunt unite*".[1254] E vorba de percepția interioară care nu e asimilabilă cu celelalte simțuri; e vorba de simțul intern care nu e exprimabil. Trebuie să-l experimentezi ca să știi ce este. "*De aceea percepția interioară trebuie să se unească cu gândirea pentru ca Podarul să apară*". Percepția interioară apare ca piatră în fundul unui lac când valurile gândirii se liniștesc.

[294 (298)]

Podarul este Păzitorul Barzach[1255]-ului, al Porții strâmte, și se identifică cu el. Funcțiunea sa este să distribuie sistola și diastola *barzach*-ului, centru vital, inimă a unei stări de ființă. Gândirea trebuie să se imobilizeze pentru a percepe momentul fluxului.

Podar, Veghe, Luciditate, Atenție sunt identice în realitate și aceste cuvinte diferite exprimă același mister, căci ceea ce se spune despre o ființă este deasemenea valabil și pentru starea în care se situează acestă ființă.

Podarul nu este Atma[1256]; dar "el este ca *Atma*" (Mikael).

El însumează numele de imanență, această imanență care e cauza menținerii lumilor dar deasemenea și a resorbirii lor. Podarul în sensul său cel mai înalt este cel pentru care se afirmă realitatea lumii, dar și cel care îi arată caracterul său iluzoriu.

"Wer eine Seele hat, der mag sich in den Abgrund hinablassen, festgebunden durch seinen Gedanken wie durch ein Seil am oberen Rande starks und befestigt er wird zurückkehren[1257]"[1258]. Această gândire nu are putere salvatoare decât dacă se agață de un plan de realitate metafizică. Și această realitate metafizică este prezentă, chiar dacă nu ne dăm seama, prin simplă luciditate, prin faptul că ea asistă ca Veghetor, ca Martor la această coborâre în Abis; căci nu există abis pentru metafizică; acesta devine, în Principiu, o "dimensiune" intelectuală care e aceea a Insondabilului.

"Aber wer nur Leben hat, aber nur Leben und Geist, der hat die Achtung der Gedanken noch nicht, und das Band wird nicht standhalten, und er wird in die Tiefen fallen[1259]".[1260] Nu există salvare decât prin metafizică; fără ea, nici chiar Sfințenia nu eliberează.

1254 Buber.

1255 Istmul, punctul de trecere între două lumi; poarta strâmtă (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

1256 Sinele, Spiritul universal (sk.). (vezi pagina 675)

1257 Cine are un suflet, acela se poate scufunda în abis strâns legat prin gândul său ca printr-o frânghie puternic fixată de marginea superioară și se va întoarce.

1258 „Cine are suflet poate să coboare în Abis, legat prin gândul său ca printr-o funie trainică de marginea de sus, și se va întoarce” (germ.).

1259 Dar cel ce nu are decât viețuire, dar numai viețuire și nu și spirit, acela nu are veghea gândurilor și legătura nu va opune rezistență, și se va prăbuși în adâncuri.

1260 „Dar cine are numai viață, numai viață și duh, acela nu are încă veghea gândurilor, iar funia nu va ține, și el va cădea în adâncuri” (germ.).

4 decembrie 1965

Un impuls pasional poate fi îndreptat spre Înalt într-un mod relativ ușor. Dar el lasă totdeauna, fie că e "transmutat" sau nu, un rezidu care se lasă cu greu dizolvat din cauza inerției sale aproape totale. Ce se poate face? Mai întâi, trebuie să-ți dai bine seama, care e aspectul acestor cenuși inerte, în Principiu, căci ele trebuie să aibă acolo, în mod necesar, un prototip. Credem că acest aspect superior al cenușii este omogenitatea principială, omogenitate care, în fond, este identică cu indistincția.

[295 (299)]

"*Să faci extraordinar lucrurile ordinare (obișnuite); să trăiești îngerește orele omenești; să gândești cu seninătate pasiunile și să urci rațional spre mister*".

Această integrare a extraordinarului în obișnuit, a Cerului în ritmurile Pământului este proprie realizării descendente. Pentru aceasta trebuie ca noi să fi realizat efectiv și distinct separarea Cerului de Pământ, a celor de Sus de cele de Jos. Această disciplină nu poate fi realizată într-o ființă care este un Haos, o Minieră neexplorată, o Indistincțiune prakritiană[1261].

"*Dăruiți-vă suflurilor Domnului vostru*". Sufluri, la început, foarte aproape de Dumnezeu, dar care pe măsură ce se apropie de lume se condensează în rouă și în ploaie. Deci, pentru a primi direct suflurile Domnului, trebuie să mergi în întâmpinarea lor, exaltând puterile tale animice. Aici intervine lucrarea proprie tehnicilor inițiatice.

"*Purificarea rituală se face printr-un element simplu*". În general apa; dar e deasemenea posibilă și cu aerul; pentru aceasta trebuie în prealabil "aerat" corpul cu suflul, pentru a-l face permeabil pentru aer.

Superioritatea acestei purificări constă în faptul că ea poate deveni suport de intelecțiune într-un mod incomparabil mai direct decât purificarea prin apă sau pământ. Atma[1262] și suflul aproape se confundă.

5 decembrie 1965

"*A conlucra la planul Marelui Arhitect al Universului nu este, în fond, decât universalizarea propriei sale realizări personale*". De aceea nu este necesar să cunoști acest plan în prealabil, să-i știi modalitățile; este deajuns o aspirație spre Universal. Atunci, planul Marelui Arhitect se revelează ca o armonie a sferelor, ca o muzică tăcută.

"*Viața apare ca o imagine sau ca o reflectare a Duhului la un anumit nivel de manifestare*". A transporta centrul de gravitate al ființei noastre din "viață" în Duh, lucru care se poate împlini imediat și fără niciun efort, afară de cel intelectual, înseamnă să obții cel puțin Indefinitatea vitală, Perpetuitatea dacă nu Nemurirea.

"*Zidul Paradisului în care sălășluiește Dumnezeu este făcut din contrarii între care trece calea strâmtă ce permite accesul în el*". Tehnica de găsire a

1261 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
1262 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

acestei porți strâmte? Oricât de paradoxal ar părea, nu trebuie s-o cauți direct căci este la fel de

[296 (300)]

insezisabilă ca și locul curcubeului. Cum să găsești în spațiu ceea ce nu e spațial? Trebuie pur și simplu să concepem și să evertuăm în noi Polul esențial al ființei noastre, să separăm Cerul nostru de Pământul nostru; se formează atunci o "limită" între acești doi poli, fără știința noastră și, am putea spune, existențial. Această "limită" nu este alta decât Calea îngustă însăși care emerjează între contrarii. Nu mai ai decât s-o urmezi, dar această urmărire nu este spațială și ambulatorie. Trebuie numai să menținem în noi conștiința acestei Căi strâmte, să-i cunoaștem continuu existența. În această clipă ea dispare și nu mai rămâne decât un punct care este Paradisul însuși.

"Rugăciunea este Ash[1263]-ul, un foc alimentat de Haos și care volatilizează pământurile fixe". Rugăciunea este mai ales Incantațiune. Trebuie remarcat apoi că orice poate alimenta *Ash*-ul, pentru că toate posibilitățile Haosului se găsesc aici în indistincțiune. Ceea ce are importanță, ceea ce e decisiv este direcția ascendentă a aspirației, care poate fi ajutată prin diferite tehnici ascetice, dar al cărui element central rămâne o tendință de integrare în Universal.

6 decembrie 1965

"*Existența superioară începe în clipa în care simțim împlinindu-se actul înțelepciunii, ca un act de fecundare spirituală*".

Și deasemenea de încarnare, căci fecundarea nu se oprește desigur numai la domeniul animic. Ca probă încarnarea Verbului și orice realizare descendentă. Din această cauză nu trebuie să ne lăsăm descurajați de o depresiune, de inerție, de tristețe căci acestea urmează oricărui act de iubire. "*Tot ceea ce în lumea noastră e simbol și oglindă terestră, există în sânul împărăției lui Dumnezeu într-o perfecțiune deplină*". Toate acestea există în indistincțiune ca posibilitatea totală, dar cum aceasta cuprinde deasemenea posibilitatea de manifestare manifestată, lumea noastră trebuie să existe într-un "loc" necunoscut, ca atare și deasemenea în stare de perfecțiune; și, într-adevăr, Böhme continuă: "*nu numai în duh, ceea ce ar însemna sub formă de voință sau de gândire, ci și în substanță și în ființă*", deci și în manifestare, între Puruṣa[1264] și Prakriti[1265] și în domeniul său propriu de manifestare", de neînțeles totuși în mod exterior; căci aici lipsește o dimensiune intelectuală care e[1266]

[297 (301)]

aceea a sintezei. Ea există și într-o lume manifestată cu condiția ca aceasta să fie "rectificată" și "transmutată", "*în această esență spirituală care conține elementul pur dar și ființa sumbră în misterul pasiunii*". Acesta nu dispare deci în lumea divină ci e numai "transfigurat".

1263 Focul (ebr., eș). (vezi pagina 674)
1264 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
1265 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
1266 trad. Focul (ebr., eș). (vezi pagina 674)

Trebuie atins acel grad de realizare în care se asimte Vidul în sine, dar și lumea ca Vid manifestat. Cu alte cuvinte, trebuie să vezi în orice lucruri, chiar cele mai neînsemnate, mai ales în cele mai neînsemnate, semne, simboluri, semnificanți. La început să-ți dai seama prin fulgurațiuni; după care asentimentul se prelungește și se transformă în hal[1267]; și chiar atunci când crezi c-ai pierdut contactul, acesta se prelungește într-un mod subteran.

7 decembrie 1965

"Close your lips, close your eyes, close ears if you do not see the sirr[1268] of God, then laugh to us[1269]"[1270].

"Sirr[1271]"-ul lui Allah este imanența lui Dumnezeu în noi; el este desigur identic cu "*sirr*"-ul nostru. este "Prezența", dar privită dintr-o perspectivă specială, ca împlinire, ca punct de încrucișare, de interferență al diferitelor calități ale omului. Ceea ce percepem când auzul, gura, vederea "Tac", este simțul intern, coextensiv el însuși Etherului. Bineînțeles, există și o altă cale pentru a-l descoperi, este asentimentul Universalului; atunci, și puțin câte puțin, prelungirile, urma Principiului în diferitele straturi ale ființei noastre se desvăluie și urcă la suprafața conștiinței noastre.

"Attention to God is eternal prayer[1272]"[1273].

Simone Weil spunea aproape același lucru. Atenția în ea însăși, fără să fie îndreptată spre Dumnezeu, este totuși eternă rugăciune dacă realizează liniștirea completă a valurilor mentale: yoga-citta vritti-nirodah[1274]. În acest stadiu, atenția reprezintă omogenitatea Manifestării Universale care este în fond identică cu Unicitatea și care e la rândul său receptacolul lui Dumnezeu.

Sheicul Akbar o spune într-un alt fel: "Un Arif este unul care nu numai că vede pe Dumnezeu în orice lucru, dar îl vede ca realitatea fiecărui lucru[1275]". Realitatea oricărui lucru nu este decât Unicitatea sa.

Kathra[1276], Multiplicitatea, este trimisul lui Dumnezeu, dar cum să înțelegi mesajul său? Alunecând pe tendința

[298 (302)]

dispersantă și centrifugă a Kathrei[12771278] se ajunge la o atomizare a Universului. Această disoluție a Eului și a Universului este cea mai rea damnare; ea-l scufundă în borboros[1279] și în Infern pe cel ce se lasă să alunece

1267 Stare spirituală trecătoare, dar reală (arb.). (vezi pagina 682)
1268 Închide buzele, închide ochii, închide urechile dacă nu vezi sirr-ul lui Dumnezeu, râzi spre noi.
1269 „Închide-ți buzele, închide-ți ochii, închide-ți urechile; dacă nu vezi sirr-ul lui Dumnezeu, atunci râzi de noi” (engl.).
1270 Secretul, taina cea mai lăuntrică a ființei (arb.). (vezi pagina 699)
1271 Secretul, taina cea mai lăuntrică a ființei (arb.). (vezi pagina 699)
1272 Atenția la Dumnezeu este rugăciunea eternă.
1273 „Atenția la Dumnezeu este rugăciune eternă” (engl.).
1274 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” (sk.). (vezi pagina 706)
1275 „Arif” — cunoscătorul, gnosticul (arb.).
1276 Multiplicitatea (sk., katha / kathra). (vezi pagina 686)
1277 Multiplicității (sk.). (vezi pagina 686)
1278 „Mocirlă, noroi” (gr.). (vezi pagina 676)
1279 Ținând de Șiva, de aspectul distrugător-disolvant al divinului (sk.). (vezi pagina 699)

acolo; dar ea devine o ridicare treptată de văluri dacă conștiința Prezenței divine și a Unicității noastre, a secretului nostru nu șovăie în conștiința noastră. Ea devine disolvantul Universal, în sensul shivait[12801281] al acestui cuvânt.

8 decembrie 1965

"*Credința principiului sensibil incorporal în realitatea a ceea ce este numai un miraj e concupiscență printr-o dorință față de acest miraj și prin convingerea în valoarea și realitatea sa*". Această convingere este în fond identică cu Avidya[1282]; noi credem că e real ceea ce nu e decât iluzie. Imputăm unui anumit ordin de lucruri o realitate pe care n-o are, și mai ales o superioritate. De aici vine dorința, căci noi râvnim ceea ce ne pare important; "această dorință se numește sankhâra[12831284]".

Ceea ce este curios e că și dacă ne dăm seama de caracterul iluzoriu al unui lucru, dorința poate să subsiste totuși; îmi dau seama de caracterul meu transitoriu și de acel al femeii către care mă simt atras; dorința subsistă. Trebuie împins procesul mai departe și să ne dăm seama că până și ceea ce împinge pe Purușa[1285] spre Prakriti[1286], unul către altul, este o iluzie și un lucru fără importanță din punct de vedere metafizic.

În acest mod începe deci să se concretizeze obiectul "maniei" și să se definească un curent determinat - santâna[12871288] în coborârea spre existența samsarică[1289].

Ne așteptăm la iluzii când le credem permanente, și un instinct de conservare se hrănește și are ca organ de nutriție dorința.

9 decembrie 1965

Două negații dau o afirmațiune. Dumnezeu e prezent în lume prin Numele sale de neasemănare. Lumea, prin chiar natura sa, prin limitarea sa este o negațiune. Neasemănarea divină este o determinațiune negativă al cărei rezultat e dublu: permite lumii să existe, și deci să fie suportul prezenței divine. De aceea nimic nu e mai aproape de noi decât un Nume de neasemănare. Și Numele depresive, Numele de angoasă care aparțin și ele de asemenea, neasemănării? Ele exprimă pe Dumnezeul patibil care e una din cele mai mari determinațiuni negative din câte există. Or, una din cele mai mari suferințe ale

1280 Kathrei — Multiplicității (sk.). (vezi pagina 686)
1281 shivait — Ținând de Șiva, de aspectul distrugător-disolvant al divinului (sk.). (vezi pagina 699)
1282 Ignoranța, neștiința metafizică (sk.). (vezi pagina 675)
1283 Formațiunile mentale, construcțiile dorinței (pali, samskara). (vezi pagina 697)
1284 sankhâra — Formațiunile mentale, construcțiile dorinței (pali, samskara). (vezi pagina 697)
1285 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)
1286 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
1287 „Curgere”, continuitatea seriei de stări (sk./pali). (vezi pagina 697)
1288 Ținând de samsara, de curgerea existenței condiționate (sk.). (vezi pagina 697)
1289 santâna — „Curgere”, continuitatea seriei de stări (sk./pali). (vezi pagina 697)

[299 (303)]

lui Dumnezeu este limitarea sa de către om, care strigă că nu este alt Dumnezeu decât Dumnezeu și mărturisește despre plenitudine prin chiar privațiunea sa. Dar dacă această limitare se extinde la mental și ne face, prin aceasta, să-l negăm pe Dumnezeu prin partea centrală a ființei noastre, aceea care, în consecință, trebuie să mărturisească mult mai mult decât toate celelalte părți ale ființei noastre? În acest caz, trebuie luată această întunecare ca Tenebra divină în care Dumnezeu se ascunde atunci când se revelează oamenilor. Să privești liniștit Tenebrele tale mentale așteptând ca Dumnezeu să vorbească prin ele; și, efectiv, El va vorbi. Dacă El nu s-ar înfășura în Tenebre, noi am fi anihilați. În consecință, Tenebrele amortizează Vocile lui Dumnezeu, pentru ca să nu-L facă comprehensibil și aplicabil ființei noastre și lumii.

De îndată ce mizeria noastră, ignoranța noastră, obscuritatea noastră sunt fixate în mod atent de ochiul nostru mental, ele devin norii revelației, în sensul că ascund și desvăluie în același timp pe Dumnezeu.

Există deasemenea o altă mizerie încă mai limitată: mizeria oboselii, a lenii, a inerției. De ce n-ar simboliza ea pe Prakriti[1290], Materia în stare de totală pasivitate și ininteligibilitate? Din această Pasivitate ies cele mai frumoase creații ale lui Dumnezeu, cele mai frumoase fulgurații.

10 decembrie 1965

Chiar atunci când fac dhikr[1291]-ul cu Numele Suprem, îl fac în realitate cu Numele de asemănare ale lui Allah, Nume care sunt identice cu facultățile mele individuale și chiar spirituale. Când încetez *dhikr*-ul recad în noapte și în exil, dar prin aplicarea analogiei în sens invers, încep *dhikr*-ul cu Numele de neasemănare care sunt constituite de exilul meu, de îndepărtarea mea de Dumnezeu, de negarea sa de către mine. Atunci, dacă sunt în stare să-l asimt, începe cel mai transcendent, cel mai inefabil și cel mai eficace în fond.

Kathra[1292] devine o determinațiune negativă, și prin aceasta un hieroglif.

"*Cui aparține ignoranța? Eului. Dacă faceți să dispară Eul, ignoranța dispare de asemenea*".

Această dispariție a Eului se operează prin liniștirea a ceea ce constată existența Eului, adică mentalul. E vorba deci de o cale de cunoaștere exact contrarie pretinsei căi de cunoaștere

[300 (304)]

moderne care operează prin procedee discursive care îmbogățesc Eul.

"*Mentalul eliberat de gânduri și întors spre interior este el însuși Sinele*".

Aceasta înseamnă că în realitate Eul nu este distrus ci este resorbit ca posibilitate și universalizat în Sine. În niciun caz nu este o sărăcire.

1290 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
1291 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
1292 multiplicitate (vezi pagina 686)

"*Adevărata tăcere este absența eului*", ceea ce identifică Tăcerea cu indistincția; dealtfel multiplicitatea este numibilă; aceasta o limitează.

Această concentrare continuă în timpul oricăreia din activitățile noastre exterioare și interioare căci ea se împlinește pe un alt plan decât cel al activității și discursivității.

Această activitate se operează printr-o despuiere de accidente și de suprastructuri.

11 decembrie 1965

"*Entuziasmul, în adevărata accepție a acestui cuvânt, există atunci când partea sufletului nostru care e deasupra spiritului este atâtată de către zei și își trage inspirația de la ei*". Entuziasmul este conversiunea forțelor ființei noastre în sattwa-guna[1293]; dar ceea ce e interesant în citat este faptul că această conversiune nu se operează de jos în sus ci de sus în jos. Trebuie să detectăm partea superioară a spiritului nostru și să o stârnim prin contactul cu "zeii" care nu sunt alții decât Îngerii Informalului. Se formează atunci un vârtej spiritual, un Vortex care integrează mai întâi părțile superioare ale ființei noastre, și apoi, dacă vrea Dumnezeu, ființa noastră întreagă, cum i se întâmplă lui Ilie.

Să remarcăm decadența intelectuală a Occidentului prin decadența și întunecarea cuvântului "entuziasm". În vremea veche, el însemna exaltarea ființei spre Universal, o nostalgie irezistibilă a părții pierdute. El desemna trezirea Șaktiei[1294], dinamizarea tuturor forțelor ființei prin convergența care se termina într-un singur punct în care numitele forțe ale ființei se topeau în principiul lor comun, Ființa. În toate limbile europene începând de la Renaștere, termenul entuziasm a ajuns aproape sinonim cu diletantismul, cu lipsa de seriozitate.

Din punct de vedere tehnic, entuziasmul nu se evertuează în inimă, în sensul profan al acestui cuvânt, adică inima ca sediu al sentimentelor și al sufletului; trebuie să te concentrezi deasupra

[301 (305)]

capului, în această zonă a ființei noastre care corespunde cerurilor. Această simplă concentrare, susținută de o aspirație spre Universal, ajutată în noi de un Nume, imprimă, mai întâi în partea subtilă a ființei noastre o mișcare vibratorie, extraordinar de firavă la început dar care înaintează amplificându-se și sfârșește prin angajarea tuturor părților ființei, cu condiția să le dăm o omogenitate, o indistincție prin perceperea contrapărții lor subtile. De exemplu, trebuie să simți nu numai corpul, ci senzația corpului, degajată și "separată" de acesta.

1293 Tendința luminoasă, ascendentă, dintre cele trei guna (sk.). (vezi pagina 698)
1294 Energiei, puterii divine în aspectul ei feminin (sk.). (vezi pagina 696)

12 decembrie 1965

"*Adevărul asupra Sinelui se desvăluie când mentalul este unificat și curge într-un flux continu în direcția Sinelui*". Această curgere este o hierogamie; în realitate, ea este imobilă căci revine asupra sa însăși și această mișcare circulară se produce în afara timpului și spațiului; eternitatea se reflectă prin "senzația" circulară pe care ne-o dă. Această curgere circulară este autentică când dă de asemenea sentimentul unei limite, a ceva care se produce la sfârșitul lumii și marchează momentul trecerii sale într-o altă stare și chiar în Universal. Înseamnă a spune că are loc și o moarte.

"*Lumea și mentalul apar împreună și dispar împreună, dar lumea are nevoie de mental pentru ca să apară*".

Această apariție și dispariție concomitentă ale lumii și mentalului sunt reale mai ales când e vorba de geniul speciei omului în această lume. Fără mentalul Omului Primordial lumea ar dispărea, căci acesta e visul său și manifestarea voinței sale de putere. Dependența lumii de mental constă în faptul că acesta o face să treacă de la putere la act.

A vedea cu adevărat pe Dumnezeu înseamnă să fii devorat de El. Căutarea lui Dumnezeu este o moarte pentru că implică integrarea într-un aspect al lui Dumnezeu care precede Creația. Or, dacă îl contemplăm pe Dumnezeu cu intelectul nostru, faptul nu se întâmplă decât foarte târziu pe drumul Perfecțiunii pe care forțele noastre vitale se transformă în intelecțiuni. Până atunci nu e decât suferință și moarte. Trebuie supravegheată activitatea mentalului căci orice dereglare a lui face să crească durata lumii.

Puterea mentalului este aceea de a da certificări; or, certificare și limitare sunt un același lucru. A suprima

activitatea mentalului înseamnă a suprima chiar limitele lumii, deci lumea.

13 decembrie 1965

"*Și iată că linia orizontului vieții tale se împurpurează... Grăbește-te să te îndrepți către această licărire încă nedecisă; este steaua Magilor care s-a ridicat pentru tine și care te va conduce, dacă n-ai scăpat-o din privire, către Stăpânul Lumii*".

Această licărire a crepusculului de dimineață sau de seară este lumina cernută de barzach[1295] și care vine din Cer. Ea este licărul pe care prizonierii din caverna simbolică a lui Platon îl văd fără să-i zărească sursa, înlănțuiți cum sunt, cu spatele la intrarea în peșteră. Dar dacă s-ar întoarce, ar vedea nu numai lumina ci și sursa ei care este steaua Magilor.

"*Piatra, în starea sa definitivă, este Absolutul însuși*".

Aceasta pentru că, prin entuziasm, Piatra inferioară care este Pământul, se transformă în Apă, care se transformă în Aer, care devine Foc prin exaltare. Acesta, ridicat deasupra ființei noastre de vulturul lui Zeus, se solidifică, acolo sus, în Firmament care e de Diamant. Avem astfel din nou Piatra, dar exaltată,

1295 Istmul, punctul de trecere între două lumi; poarta strâmtă (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

răscumpărată, total evertuată. Cât despre ființa noastră, avem un pământ nou și noi Ceruri.

"Magisteriul este Sulf, Sare[1296] și Mercur; astfel sufletul tău sublimat care e adevăratul Mercur al Filosofilor se va uni cu Sulful Iubirii divine, prin Sarea mortificării și a probațiunilor". Aceasta e Sarea, dar și un principiu de sezisabilitate și de filtrare, un punct prin care puterile sulfuroase și mercuriale se purifică unele prin altele, și împreună purifică punctul însuși. La acest nivel, el devine un principiu de sensibilitate în care converg și se topesc toate puterile Cerului, Pământului și Atmosferei.

Reluând imaginea de mai sus, pentru a descrie bine calea, ar trebui de asemenea să introducem și focul central; dacă focul infernal se preface în pământ, acesta în Apă, Apa în Aer, Aerul în Foc, și acesta devine din nou Pământ ceresc, Firmament care e un Diamant; totul dinamizat de exaltarea tuturor forțelor ființei noastre către sublim.

14 decembrie 1965

"*Ceea ce nu are existență înainte și după, nu există nici acum. Astfel permanența este coextensivă realității*". Dar trebuie adăugat că există de asemenea și o posibilitate de

[303 (307)]

impermanență, posibilitate care în Dumnezeu este permanentă. "*Permanența este inseparabilă de imuabilitate*", în Posibilitatea infinită. Dealtfel, prototipul etern al impermanenței este cu totul altceva decât fugitivul. "*În analogia frânghiei luată drept șarpe, șarpele e ireal ca șarpe, dar real ca frânghie; la fel lumea ca lume e ireală, dar reală când ni se arată sub aparența lumii*".

Se spune că demiurgul a făcut lumea izbucnind în râs; înseamnă că a manifestat-o prin ruperea echilibrului celor trei gunas[1297] în indistincția lui prakriti[1298]. Același simbolism în cântecul cocoșului în mijlocul nopții. În simbolismul gnostic, există în plus ideea de joc, de lila[12991300], de indiferență față de ceea ce este produs, și într-adevăr lumea nu merită mai mult. Dar acest joc este de asemenea o euritmie și se spune că acest hohot de râs a constituit prima gamă. Prin ideea de *lila* este pusă în evidență transcendența divină, totala lipsă de comună măsură între Principiu și lume. Râsul se dilată și se amplifică până la o limită la care se oprește și se fixează în uimire. Sunt aici principiile supreme ale acțiunii și Contemplației.

Ne plângem de despărțire, de moarte, de suferință; dar ele nu sunt decât reflexul, decât contrapartea suferinței, despărțirii și morții sacrificiale pe care le-am impus Sinelui. În bună logică, atunci când redescoperim Sinele,

1296 Sare — Al treilea principiu alchimic, rezultatul fixării Sulfului în Mercur: corpul Operei, partea rămasă și rectificată. (vezi pagina 697)
1297 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
1298 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
1299 „Joc” — jocul divin prin care se manifestă lumea (sk.). (vezi pagina 688)
1300 lila — joc (sk.) (vezi pagina 688)

despărțirea și moartea trebuie să dispară; și ele dispar efectiv devenind sacrificiale; la capătul drumului ele se pierd efectiv. În stadiul intermediar, suferința și bucuria, moartea și viața ating acest fel de permanență care e constituită de alternanța lor, alternanță a expirului și inspirului divin. Viața și moartea nu sunt permanente, dar ritmul după care ele se propagă este.

15 decembrie 1965

"*Sezisarea esenței*" veritabile se ivește nu știi prin cine, nu știi unde și nu știi când, fără cauză și motiv, prin prezența (vritti[1301], ca un vârtej) marelui Neprevăzut la cel care e treaz în propria sa esență. Înseamnă că nu trebuie evitate intuițiile cosmologice sub pretextul calității exclusiv transcendente; ar fi să cazi în prejudecata metafizică. În realitate, multe intuiții ne solicită îmbrăcate cu un înveliș subtil, emoțional sau artistic. Ar fi absurd să le evităm. Zen-ul învață același lucru.

"*Este un har mai intens pătrunzător decât tot ce există mai pătrunzător*". Exact același lucru îl spune Sf. Pavel despre

[304 (308)]

Cuvântul lui Dumnezeu. Deci, aceste intuiții subite, nesolicitate sunt morfisme ale Cuvântului divin care nu se manifestă în mod necesar prin vorbe. Nu trebuie decât să te menții într-o stare de totală receptivitate.

"Cunoașterea se transformă în suflu divin «prana[1302]» când își maschează adevărata natură". E deajuns deci să se suspende suflul pentru a prinde direct această Cunoaștere, nimic mai mult. De unde importanța concentrării ekagra[13031304] în toate tradițiile. Acest spațiu intermediar este de asemenea numit Ether (akasha[1305]). Când Etherul apare orice dualitate dispare în Indistincțiune. Nu numai că trebuie sezisat punctul interstițial între *prana* și - - - - dar trebuie rupt și trecut dincolo.

"*Zeul în Olimp unește sufletul cu acel care a țesut firele*". Această reunificare se face dacă descoperim în noi vârful Olimpului. Acest punct este nodul vital, și descoperirea lui înseamnă evertuarea, actualizarea în noi a adevăratului centru organic. Liniile de forță, identice cu firele de care vorbește inscripția se descoperă de la sine, ies din torpoarea lor și încep să vibreze în noi. O altă ființă apare în noi, în care individualitatea nu era decât o umbră ridicolă și iluzorie. Acest punct apare când conștiința intelectuală se trezește în noi, care trebuie trezită prin sus, nu prin jos, dacă vrem ca toate "leprele" să cadă.

16 decembrie 1965

"*Buddha predică faptul că nu există individ permanent sub formele conștiinței*". Exact același lucru îl spune doctrina hindusă. Dar în timp ce în

1301 Vârtej, undă, agitație a mentalului (sk.). (vezi pagina 705)
1302 Concentrarea pe un singur punct (sk., ekagrata). (vezi pagina 679)
1303 Eterul, al cincilea element (sk.). (vezi pagina 672)
1304 Suflul vital (sk.). (vezi pagina 694)
1305 ekagra — concentrare (sk.) (vezi pagina 679)

aceasta din urmă doctrina lui jivatma[1306] atribuie individualității un minim grad de realitate, Buda îl contestă total. Și din punct de vedere metodic, inițiatic, lucrul este de înțeles pentru că în ecuația Atma[1307]-jivatma[1308] există un pericol de transfer lent și subtil de la realitatea lui Atma la caracterul iluzoriu al lui *jivatma*. E vorba de o falsă imputațiune non mentală, discursivă dar existențială, insidioasă, insensibilă.

"*Acțiunea ordonatoare care face lumea să iasă din Haos se identifică în mod esențial cu vibrația inițială a Cuvântului*". Trebuie perceput Supremul care ni se revelează printr-o vibrațiune pornită din Tăcerea Manifestată. Este o limită între Lume și Brahma și de la această limită pleacă, amplificându-se, o mișcare vibratorie care transformă Haosul în Cosmos.

[305 (309)]

Bineînțeles, acest Haos nu este altul decât Prakriti[1309] în indistincțiunea sa, și aceste vibrații care se imprimă în ea nu sunt altceva decât lumile. În sens invers, contemplarea Supremului șterge vibrațiile lui *Prakriti* care redevine Materia Prima și sfârșește prin a se resorbi în Dumnezeu. Contemplarea Tăcerii Manifestate creează lumea; contemplarea Tăcerii fără nume, o decrează.

"*Există la Indienii din America de Nord practica unei adorații solitare și tăcute, care e considerată cea mai profundă și de ordinul cel mai înalt*" (R. Guénon). Aici procesul de decreare este direct și abrupt. Călătorul nu urmează spirele vibratorii în sensul invers producerii lor, în timpul unei realizări care lasă încă partea sa lumii; adorația tăcută exclude nu numai orice complezență pentru elementele psihice, ci și orice cultivare a lor în vederea unei realizări cosmologice. Aceasta este destul de reală și, în multe cazuri, legitimă dar ea ar întârzia omul pe spirele Samsarei[1310].

17 decembrie 1965

Dumnezeul reflexelor este Dumnezeul cojilor. Reflexul poate fi separat, furat dacă se poate spune așa. Reflexul poate fi separat de originalul său prin ignoranță sau prin rea credință. El păstrează în el numai virtuțile pasivității dar, prin pasivitatea în cuplu cu activitatea, o mutilează pe aceasta. Or, pasivitatea păstrează cojile lumilor distruse, resturile a ceea ce a fost; este domeniul spectrelor, al strigoilor, a ceea ce nu mai păstrează decât o viață de automatisme: este mai ales grădina ininteligibilului. Iubirea fiind în mod esențial activă, răzbunarea se aciuiază în pasivitate, în ciuda aparenței sale active. Dar în fond ea nu este așa. Căci ce este răzbunarea decât disparția, la ființa umană, a elementelor sale active, a sclerozei sale progresive, a identificării sale cu Pasivitatea universală.

Chiar dacă primim un reflex al luminii adevărate, dacă îl separăm de izvorul său, acest reflex devine înșelător prin falsă imputațiune și prin alienare. În

1306 Sufletul viu, individual (sk.). (vezi pagina 685)
1307 Sinele universal și sufletul individual (sk.). (vezi pagina 675)
1308 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
1309 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
1310 Curgerea existenței condiționate, înlănțuirea nașterilor (sk.). (vezi pagina 697)

aceeași măsură, el poate fi uzurpat și folosit în acțiuni de subversiune și de minciună. O lumină amputată de elementele sale esențiale devine un foc negru, elementele sale constitutive se sparg, lipsite de principiul lor adeziv; în acest fel, lumina reflectată devine un principiu de divizare, de multiplicitate.

[306 (310)]

Ca să vorbim mai exact, aceea al cărei reflex este umbra, nu este Lumina inteligibilă, în sensul său suprem, căci aceasta nu suportă un însoțitor; este ceea ce reprezintă această lumină în Lume, care este ca această lumină. Samaël nu este reflexul lui Dumnezeu, ci al celui care este ca Dumnezeu, Micka-el. Or, oricât de sublim, de transcendent ar fi, Mickael este un Înger, adică o Ființă, o entitate. Din această cauză el este o umbră și lumea reflexelor și a cojilor este populată cu diavoli care au la îndemână puterea de a se separa de principiul lor imediat, de stăpânul lor. Numerus stat ex parte materiae[13111312]. Divizibilitatea este o consecință. Toate doctrinele tradiționale afirmă că ceea ce trebuie suprimat este multiplicitatea.

18 decembrie 1965

"*Toată Vedanta e conținută în această întrebare: «Cine sunt eu?» Răspunsul este Inexprimabilul*". Cuvinte omenești, mijloace exclusiv omenești pot avea deci un răspuns transcendent. Este o consecință a lipsei de comună măsură între Dumnezeu și Creație, care acționează când în favoarea, când în defavoarea omului.

"*Soarele spiritual, pe care puțini îl cunosc prin Intelect, este reprezentat ca fiind în mod imuabil la Zenit*". De unde legitimitatea simbolismului spațial. Să ridici capul spre Ceruri, să-l întorci, pentru a primi influența, nu este deloc formalism, ci ține strâns de un simbolism implicat în metafizica gestului.

"*De ce se mișcă Cerul cu o mișcare circulară? - Pentru că imită Inteligența*". A se așeza în raport conștient cu Lumina Inteligibilă înseamnă să integrezi individualitatea ta într-un Vortex Sferic Universal; de aceea Platon desemnează Androginul ca sferic.

A calma valurile mentalului, în sensul lui Patanjali, nu înseamnă atât să le suprimi (cel puțin la început), ci să le imprimi un aspect și o mișcare circulară, omogenă și isotopă. Atunci ele însumează o mișcare alternantă de expansiune și contracție care reflectă pe un plan al ființei, sau într-o ființă, mișcările Inimii divine.

"*Nimic nu e în repaos în Univers, fiind vorba de o trecere de la putere la act, adică de mișcare*". Aspirația către Universal care este esența însăși a Incantației, această scurgere imobilă ca un fel de reamintire, toate acestea sunt o trecere de la putere la act. A nu cădea în prejudecata metafizică, căutând imobilitatea

[307 (311)]

cu orice preț. Adevărata imobilitate o găsești fără să o cauți; aceea pe care o capeți printr-un act voluntar, este o imobilitate mecanică care derivă direct

1311 „Numărul stă de partea materiei” (lat.).
1312 ex parte materiae — „din partea materiei” (lat.) (vezi pagina 680)

din inerția lui Tamas[1313]. Pacea nu e torpoare. Suntem pe calea cea bună atunci când percepem mai degrabă drumul decât scopul, acesta fiind mai degrabă un asentiment care evertuează trecerea de la putere la act.

19 decembrie 1965

"«Samsara» are ca bază imputarea iluzorie a unei identități de natură (între sine și non-sine), al cărei nod «granthi[1314]» constituie eul «samskara», sediu al existenței cotidiene.[1315] Această confuzie ne face să gândim «eu sunt cel care făptuiește»".

Dificultatea nu e decât înlăturată căci, la urma urmei, de ce această imputare iluzorie? Ignoranța noastră este, probabil, unul din mijloacele de care se slujește Dumnezeu pentru a crea iluzia acelui *un altul decât El*, în alți termeni pentru a crea lumea. Ignoranța permite desfășurarea sacrificiului divin care e condiția indispensabilă a existenței Manifestării. Ceea ce noi numim ignoranță este în realitate această posibilitate divină de a se nega ea însăși. Este una din cele mai înalte pentru că este în fond o determinațiune negativă. Realizarea inițiatică care este un proces de recreare, poate folosi eul în două feluri: prin caracterul său iluzoriu, reflectat, ceea ce atrage disoluția nodurilor, și reactualizarea Sinelui; a nu-l dizolva ci a-l lua ca o determinațiune negativă; atunci el pierde orice caracter limitativ pentru că devine chipul Ilimitatului.

"*S-ar putea, cu oarecare îndrăzneală, caracteriza atitudinea simbolistă spunând că Hindusul îl contemplă pe Dumnezeu chiar prin aparența luminii pe care a îmbrăcat-o, păcălindu-l pe demon care rămâne dezarmat sau, mai degrabă, cu planurile încurcate*".

Este o cale tantrică căci permite să se pozitiveze toate limitările noastre, chiar și acelea care au un caracter net tamasic[1316], pentru a nu vorbi de cele care țin de rajas[1317]. Orice impuls se resoarbe când ai disolvat limitările sale într-un atribut pozitiv al Naturii și al lui Dumnezeu. Chiar ceea ce e iluzoriu se resoarbe, în fond, în ceea ce dă lucrurilor consistența lor.

[308 (312)]

20 decembrie 1965

"*Astralul este un fulger de foc cu ghiare de Satan, sabie de foc în mâinile Heruvimului*". Astralul e o forță neutră, dar, pe de altă parte, neutralitatea strictă nu este o posibilitate, pentru că implică o absență a lui Dumnezeu, undeva în manifestare. Pentru a explica acest lucru trebuie să realizăm că Satan însuși este o manifestare a Atotposibilității divine. El corespunde unei posibilități dispersante și pulverizante a Puterii divine, necesară creației și distrugerii lumii. Dar, pe de altă parte, cum calea realizării inițiatice a omului

1313 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
1314 Granthi — „nodul” care leagă Sinele de non-sine; samskara — impregnările care alcătuiesc eul (sk.).
1315 granthi — nod (sk.) (vezi pagina 681)
1316 Ținând de tamas, inert, greu, întunecat (sk.). (vezi pagina 702)
1317 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)

nu corespunde în niciun fel identificării cu Dumnezeu, Creator și Distrugător al lumilor, trebuie să ne ținem cu grijă departe de planul de acțiune satanic. Există mai ales în acesta un aspect de aviditate, de putere de viață, dar și de moarte și de neant, care este necesară pentru manifestarea posibilităților celor mai periferice și celor mai distincte din Cosmos, înscrise în animarea, în dinamizarea acestor extremități. Anticii puneau însuflețirea acestor extremități ale lumii sub semnul Persefonei, care se identifica cu Anima Mundi[1318], cu Astralul și răpirea ei de Hades completează similitudinea până la identitate. Numai că în mitul străvechi, aspectul esoteric este mult mai vizibil, căci Hades apare aici ca fratele (deci cealaltă față) lui Zeus. "*Agent pantomorf și convertibil*".

"*A măsura spațiul înseamnă a-l realiza*"; și a-l realiza înseamnă a libera Shekina[13191320] din exilul ei și în coji. E deajuns deci o simplă intenție, o consacrare pentru ca prin simplul meu demers să operez liberarea Slavei lui Dumnezeu în Natură, adică aspectul său calitativ.

Această posibilitate calitativă a măsurii nu este altceva decât expresia determinațiunilor calitative ale direcțiilor spațiului. Din această cauză distanțele nu mai contează și eu pot să le eliberez calitățile printr-o luare în posesie a ambianței care mă înconjoară, printr-o simplă posesie de ordin sensibil. Eu eliberez prin mersul meu și prin privirea mea, nu numai partea restrânsă de Natură în care mă deplasez, dar și tot ceea ce se întinde până la orizont și-mi este sensibil prin simțurile mele; realizez, măsor natura nu numai cu mersul meu ci și prin toate simțurile mele, pentru că senzațiile ajung până la ele printr-o mișcare vibratorie care este de natura numărului însuși.

[309 (313)]

21 decembrie 1965

"*Străini atotputernici, inevitabile astre...*"

"*Frumosul este spațiul perceput de spirit*", adică cu asentimentul determinațiunilor sale calitative. Căci aspectul este calitate pură; aplicat unui lucru, el convertește în calitate tot ce este element cantitativ în el. De insistat asupra acestei puteri de transmutare pe care o are spiritul. Pentru că el este, în fond, Piatra care la rândul său este Focul compactat, Focul devenit diamant. Tot ce este umid în noi, sub impulsul Amintirii se exaltă în Foc care dus la extrema sa putere devine Ether. Este metamorfoza elementului inferior în superior, Pământul în Apă, Apa în Aer, Aerul în Foc, Focul în Ether. Acesta trebuie să se transforme din nou în pământ dar la o octavă superioară, și atunci, acest Pământ va fi de diamant.

"*Este evident că epocile timpului sunt diferențiate calitativ prin elementele care se desfășoară în ele, tot așa cum sunt părțile spațiului prin corpurile care le conțin*". Aceasta nu înseamnă că evenimentele și corpurile dau diferența lor

1318 „Sufletul lumii” (lat.). (vezi pagina 674)
1319 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 699)
1320 Shekina — Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 699)

calitativă timpului și spațiului, ci că aceste evenimente sunt proiecția vizibilă, sau semnele și simbolurile acestor diferențe calitative, expresia lor exterioară. Bineînțeles, aceasta nu ne împiedică să le luăm ca simptome, și să încercăm să asimțim prototipurile cerești. Nu este necesar, nu e obligatoriu să coborâm aici de sus în jos, căci nu suntem în domeniul doctrinal pur, ci într-o metodă, într-o cale inițiatică al cărei sens este inevitabil ascendent.

22 decembrie 1965

"*Agentul operei este Spiritul Universal care trebuie alternat și nu condus de căldură*".

Agentul universal conține totul, trebuie să fie o medie care nu e un rezultat ci o origine. Indistincția lumii noastre este o mai mică distincție. Trebuie să-i percepem existența, ceea ce este arta artelor. dar dacă ajungem aici, nu avem decât să ne concentrăm asupra ei și să o lăsăm să opereze. Atunci, ea separă mixturile, spiritualizează corpurile, corporifică spiritul și produce, în acest fel, Marea Operă. Și pentru că conține toate contrariile, Agentul nu e sensibil decât la o căldură de o febră ușoară care exaltă: căci trebuie s-o extragem, nu s-o ardem. Pământul e separat de aer printr-un foc umed, un foc care are o anumită egalitate de consistență, o anumită capacitate de a

[310 (314)]

curge și de a adera. El aderă mai ales la focul care este încă prizonier în coji; focul umed extrage focul, și dacă aceste coji sunt mixturi (și ele sunt cea mai mare parte a timpului), ele se dizolvă. Raza se extrage din umbră, splendoare a norului întunecat. Instrumentul nostru este o apă exaltată, este un alt fel de a desemna focul umed, căci ceea ce exaltă apa, este tocmai focul. Materia este aerul aerului, focul focului, apa apei, pământul pământului, deci toate aceste elemente rectificate, chintesențiate în ether. Despre ea se spune de asemenea că unește ceea ce este cel mai prețios cu ceea ce este cel mai murdar. Trebuie să îmbrățișem chiar ființa noastră interioară (dragonul din mâl) căci întreaga natură trebuie eliberată.

Forțele îndreptate spre extrema stângă revin la extrema dreaptă, căci aceste tendințe nu se așează simbolic pe o linie dreaptă ci pe două circumferințe, și forțele extreme se reîntâlnesc acolo unde Ouroborosul[13211322] își mușcă coada.

Apa se separă de pământ prin calm și imobilitate. Mâlul se depune atunci pe fundul apei, constituind elementul pământ; în acest moment apa e în stare să se aereze și să se exalte în trombe și în foc; ea se întoarce apoi pe pământ sub formă de rouă care pătrunde absolut totul, căci nimic nu egalează subtilitatea sa. Ea dă Nemurirea la tot ce impregnează.

1321 Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 693)
1322 Ouroborosul — Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.). (vezi pagina 693)

23 decembrie 1965

"*Aerul este receptacolul virtuții dinamice și operante a Soarelui și a razelor sale vivificatoare. Apa este receptacolul aerului astfel impregnat de Lumină*". Trebuie să ne construim un suflet, mai exact o ființă, ca un spectru solar, ca un Curcubeu. O culoare nu trebuie să devină o altă culoare decât printr-o indefinitate de nuanțe care fac trecerea insezisabilă. Trebuie ca Aerul să poarte în el virtutea Soarelui, dar pentru aceasta Aerul trebuie să se exalte, să se rarefieze, să se apropie cât mai mult de Soare, prin partea sa superioară. Prin partea sa inferioară el trebuie să capete asemănarea apei, fluiditatea sa, aderența perfectă pentru a putea pătrunde prin cea mai mică fisură, prin cea mai infimă porozitate a pământului. Se operează astfel o coborâre și o înălțare continuă, perpetuă, care este însăși esența Marii Opere. Există un proces, mereu reînoit, pentru fiecare element constitutiv al ființei noastre de a-și constitui o esență dacă e prea substanțial, și o substanță dacă e prea esențial. Este ceea ce se cheamă

[311 (315)]

conjuncția Lunii cu Soarele, a Pământului cu Cerul. Ea nu sfârșește niciodată, căci chiar și în Absolut, Principiul se scurge în intenție și posibilități către Manifestare.

"*Fericit cel ce poate înțelege și descoperi esența secretă, radicală, inalterabilă a lucrurilor*", această scurgere imobilă, această inepuizabilă expansiune către ceva care nu e nimic.

"*Apa își primește hrana de la oameni; această hrană este forța lor vitală care se transformă în fum de tămâie, în fluviu celest către regina cerurilor*"; și Sfântul Vasile o spune admirabil: "*duhul care nu este nici împrăștiat pe lucrurile din afară, nici răspândit din vina simțurilor prin lume, revine asupra lui însuși și se arată gândirii lui Dumnezeu*", printr-o mișcare circulară, care este aceeași cu a apei; mișcarea e circulară pentru că vibratorie, între fiecare spiră și spira următoare nefiind decât distanța unui pas infinitesimal. ceea ce constituie motivul omogenității și organicității mișcării.

24 decembrie 1965

Retenția respirației provoacă o reîntoarcere la Haos, la Indistincțiune, care permite o nouă manifestare (Ceruri și pământ noi), de data aceasta "rectificată"; inima îngroșată și dură se subțiază, și umiditatea ei, potrivit comprimată și încălzită, devine tandră, sensibilă, maleabilă. Creierul se face mai subtil, și prin urmare, actul spiritului devine uniform și transparent. Prin această strâmtorare a respirației, inima vomită cârligul otrăvit al plăcerii și al păcatului. Prin această retenție toate celelalte puteri ale sufletului se unesc și ele și se reîntorc în spirit prin etapa intermediară a Haosului. Se readuc astfel la acesta, prin retenția suflului, toate puterile fizice și psihice; cât despre unificarea spiritului, a mentalului, aceasta se obține cu ajutorul concentrării.

După aceea, superiorul se unește cu inferiorul. Esența cu Substanța; ele vin una în întâmpinarea alteia și se împlinește "miracula rei unius[1323]".

"In Meditation, versinkt sich der Mensch und taucht in sein Gemüt[13241325"1326]. *Gemüt*-ul este tocmai vibrația Haosului de care vorbeam. Se poate spune că este auzirea sunetului primordial, dar este mai exact, mai tehnic să afirmăm că este sunetul pe care-l produce Suflul divin, mergând pe Fața Apelor. În orice caz, "*Gemüt*" este aspectul auditiv al Haosului. "*Gemüt*"-ul este perceptibil prin integrarea tuturor vibrațiilor într-o singură Vibrație inițială. Am spus "integrare" pentru că nu e vorba de

[312 (316)]

o reducție ci de un proces invers celui al manifestării. Din această cauză Paracelsus spune că omul care a "sezisat" Gemüt[1327]-ul său nu mai moare, ca Enoh și Ilie, care au cunoscut de asemenea într-un fel armonios *Gemüt*-ul lor. Și atunci când, noi oamenii, cunoaștem într-un mod corect *Gemüt*-ul nostru, nimic nu ne mai este imposibil pe acest pământ.

Există două moduri de a ajunge acolo: Prin suprimarea lui vritti[1328] sau parvenind la *vritti* primordial care este tocmai *Gemüt*-ul; acesta este modul direct; se poate ajunge însă acolo și prin salturi succesive, percepând diversele *Gemüt*-uri ale lucrurilor care ne înconjoară și ale gesturilor noastre.

25 decembrie 1965

"*...a-și aduna omul mintea sa în inima sa și fără a grăi cu gura, cu singur cuvântul cel înlăuntru așezat ce se găsește în inimă*".

Deci, cuvântul interior se articulează prin el însuși, fără intervenția noastră; este evident, atunci, că acest cuvânt interior este identic cu *Gemüt*-ul de care vorbeam mai sus. Acest cuvânt se pronunță într-un punct crucial, desemnat ca inima, dar e de la sine înțeles că nu este vorba de organul pe care acest termen îl desemnează în mod obișnuit. Acest punct chintesențial este de căutat și de găsit undeva la limita dintre domeniul fizic și psihic. "*Dumnezeu aude mai degrabă strigarea dinăuntru a inimii decât aceea a vocii*". Pentru că acest cuvânt interior este o vibrație omogenă de viață direct din Cuvântul divin. Și textul urmează: "*Iar unii spun cum că gânditoarea rugăciune se zice încă și când omul, adunându-și toate puterile gânditoare ale sufletului său în inimă, fără a vorovi grai, nici cu cuvântul cel grăitor, nici cu cel înlăuntru așezat, cu singură mintea gândește și socotește neîncetat, cum că ieste Dumnezeu de față înaintea lui*".

Această meditație a mentalului există numai la început; apoi ea se fixează într-o contemplație a Supremului, într-o amintire, într-o aspirație sau asimțire a Universalului.

1323 „Minunile lucrului unic” (lat.) — din Tabula Smaragdina. (vezi pagina 690)
1324 În meditație Omul se scufundă și pătrunde în sinea sa.
1325 „În meditație, omul se cufundă în sine și se scufundă în adâncul său sufletesc” (germ.).
1326 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
1327 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
1328 Vârtej, undă, agitație a mentalului (sk.). (vezi pagina 705)

În ultimul paragraf se spune: "*Poate încă rugăciunea aceasta a se face și prin una singură căutătură nemutată a minții către Dumnezeu, care căutătură este ca o tăcută aducere aminte*".

Starea de amintire este incompatibilă cu aceea a sentimentului Eului; ultimul trebuie să se dea la fund pentru ca

[313 (317)]

celălalt să se poată ridica. Amintirea apare la început ca un crepuscul al dimineții, ca o auroră, și așa rămâne, pentru că Lumina necreată este făcută din antinomie. Lumină și noapte, proximitate și depărtare. Erosul cosmogonic este un Eros al depărtării.

De ce, personal, resimt mai puțină dificultate să-l presimt pe Dumnezeu în depărtare, în Înalt, decât în inima mea; din cauza impurității acesteia de altfel. Pentru că e plină încă de sentimentul Eului. "*Eu și orgoliosul nu putem locui în același loc*", a spus Domnul.

26 decembrie 1965

"Amritagni. Agni[1329]+ Soma[1330]. Hrana focului sacru e Soma, jertfă rituală. Orice substanță aruncată în focul sacru este o formă de bură".

Pentru ca un lucru inferior să se transforme într-un alt lucru care să fie imediat superior, trebuie să se reducă în propria sa chintesență, și această chintesență e *Soma*. Chintesența se găsește în centrul unei cruci elementare, cu alte cuvinte, în centrul unei stări de ființă care este în același timp poarta strâmtă prin care această stare comunică cu starea superioară. A arunca în focul sacrificial propria sa ființă înseamnă s-o reduci la chintesență și să te așezi pe pragul trecerii spre Paradis, căci ca Paradis ne apare starea care ne este superioară.

Prin această combustie se obține "rectificarea" lucrurilor, pentru că chintesența tuturor lucrurilor, oricât ar fi ea de imperfectă, este perfectă în ea însăși. *Agni* se dilată, dar această dilatare are o limită pentru că trebuie urmată în mod necesar de o contracție care-i este efectul. Această contracție, și deci *Agni* se convertesc unul în altul în mod alternativ. Este ceea ce se cheamă în Alchimie convertirea Fixului în Volatil și a Volatilului în Fix care se perpetuează prin toate stările ființei, oricât de înalte ar fi, până la integrarea finală, izvor și sfârșit al tuturor antinomiilor.

Întreg Vortexul Sferic Universal devine un foc sacrificial care e Rugul Aprins.

*

A degaja Diafanul din ganga simțurilor și a senzațiilor, înseamnă să separi Mercurul de Saturn. Tehnica e dublă: trebuie, prin eforturi de voință, să interzici luarea în stăpânire a sentimentelor asupra sufletului; dar aceasta n-ar duce prea[1331]

1329 Focul; zeul focului și al sacrificiului (sk.). (vezi pagina 672)
1330 Băutura sacrificială, licoarea nemuririi (sk.). (vezi pagina 700)
1331 trad. Amritagni — „Focul nemuritor” (sk.).

[314 (318)]

departe, căci sufletul în captivitatea sa a uitat originile lui divine, și nu are ce face cu libertatea. De aceea trebuie să-i fie reînvățată prin aducere aminte. Trebuie în mod continuu să reamintești Cerul sufletului, Imago Dei[13321333]; atunci, separarea sa de Saturn va fi mult ușurată, căci această separare se va efectua prin evaporare, printr-un zbor natural.

27 decembrie 1965

"*Materia Primă este denumită Mercurul sau Azothul Înțelepților, a cărei extremă pozitivă constituie Sulful masculin și extrema negativă Mercurul feminin. Trebuie să se pună aceste elemente în libertate. Alchimistul o va face prin Oțelul Înțelepților*".

Simbolismul Oțelului amintește ceva indestructibil, care separă, taie tot. Aceasta reamintește firește ceea ce spune Apostolul Pavel despre Cuvânt, despre tot ce separă carnea de os, etc. și de asemenea, la polul opus, dar fără contradicție, virtuțile subtile ale Mercurului Înțelepților. Mercurul și Oțelul Filozofilor nu sunt oare cele două fețe ale unui aceluiași lucru?

Operația Oțelului Înțelepților nu se va produce printr-o intervenție directă, răscolitoare, indiscretă dacă se poate spune astfel. Să nu uităm că se desemnează Oțelul Înțelepților și prin termenul "Magnetul Înțelepților". Ca magnet, trebuie să domine, de sus, Haosul care conține în deschilibru și în captivitate Mercurul Înțelepților. Prin atracția sa, magnetul separă atrăgând, Mercurul feminin și Sulful masculin; această separare, care este în același timp o rectificare, este condiția prealabilă a reuniunii lor ulterioare, de data aceasta perfectă și definitivă, reunind într-un singur nod, puterile Cerului și ale Pământului, ale Orientului și Occidentului.

*

"*Bunăvoința omului «se îndreaptă spre Acel a cărui esență este voință», și din care constituie o fracțiune*". Bunăvoința omului este Actul ca putință, în timp ce Voința lui Dumnezeu este Actus Purus[1334]. Dumnezeu nu poate să vrea decât pe El însuși, decât Identitatea sa și, prin aceasta, o vrea în noi. Așadar voința, în sensul tradițional al termenului nu este acest act plin de efort, de crispare penibilă, de care se ocupă psihologia profană. Este, înainte de toate, o atenție neoscilantă, calmă, senină. Numai atunci ea se identifică cu voința lui Dumnezeu care este Act pur "ajuns în regiunea Gândirii" (pe vârful

[315 (319)]

Horebului), adică acolo unde Actul pur este pură contemplație, voința omului devenind "Coroana Infinitului". Această voință este Kawana[1335].

1332 „Chipul lui Dumnezeu” (lat.). (vezi pagina 684)
1333 Imago Dei — „Chipul lui Dumnezeu” (lat.). (vezi pagina 684)
1334 „Actul pur” (lat.). (vezi pagina 671)
1335 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr.). (vezi pagina 686)

28 decembrie 1965

"*Sufletul care a scos capul în afara cerului mănâncă ființa. Cel care este în interior mănâncă opinia*".

Faptul este de considerat, chiar în sensul literal al cuvântului, căci această deschidere a Cerului la culmea lui este Brahmarandhra[1336] de care vorbesc toate tradițiile. Or, în sens literal, trebuie să te deplasezi în centrul de gravitate al conștiinței tale, deasupra capului tău; este cel mai bun mod de a pacifica pasiunile și de a primi influxul de Sus.

"*Mișcarea alternativă este imaginea mișcării circulare*".

Trebuie precizat că este imaginea în lumea sensibilă, formală. Prin ce element mișcarea circulară care e indefinită se reflectă în lumea noastră? Prin repetiție, prin monotonie chiar, să îndrăznim să o spunem.

"*Atenția întoarsă către ceea ce poate fi prezent fără atenție, este amestecată; este un amestec de atenție și de impresie*". Amestecul nu este atât de mare pentru că sensațiile sunt modalități de tanmâtras[13371338] care, la rândul lor sunt coextensive elementelor corporale. Cum elementele nu sunt în ele însele de natură sensibilă, pot fuziona foarte bine cu atenția, facultate și ea, în măsura în care se aplică lumii exterioare, căci în ea însăși atenția este Dumnezeu însuși. "*Atenția absolut pură, atenția care nu e decât atenția, este atenția întoarsă spre Dumnezeu, pentru că El nu e prezent decât în măsura în care există atenția*". Aceasta mai ales din punct de vedere metodic. În realitate, atenția nu actualizează pe Dumnezeu în noi decât într-un mod indirect; prin propria sa concentrare asupra ei însăși ea face să cadă solzii multiplicității care îl acopăr și îl ascund.

"*Atenția care nu e altceva decât atenție este rugăciune*". Ea e ceea ce Paracelsus numește "Gemüt[1339]". Ea e rugăciune în sensul cel mai înalt al cuvântului, acela de incantație, dhikr[1340], tocmai pentru că încetează de a mai fi rugăciune devenind Contemplație care e Identitate. Pentru a reveni la simbolismul pe care îl folosește la început Simone Weil, atenția în lumea noastră este o mișcare alternativă, pentru că oscilează între

[316 (320)]

subiect și obiect, și invers, în timp ce în Universal, Atenția e circulară, având în ea însăși propriul ei scop.

29 decembrie 1965

"*Ceea ce sezisează realitatea este atenția, astfel că cu cât gândirea este mai atentă, cu atât obiectul este mai plin de ființă*". Scopul final al Cunoașterii este descoperirea esenței unui lucru. Această esență este descoperită prin atenție căci esența acesteia este identică cu esența acelui lucru.

1336 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)
1337 Esențele subtile ale elementelor, principiile percepției (sk.). (vezi pagina 702)
1338 tanmâtras — Esențele subtile ale elementelor, principiile percepției (sk.). (vezi pagina 702)
1339 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
1340 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

Când s-a atins limita atenției, să se fixeze privirea sufletului pe acestă limită cu dorința a ceea ce este dincolo. Această limită este o circumferință care e imaginea inversată a centrului; dar cum atinge atenția centrul? Prin rază? Nu. Prin spirele concentrice care se apropie cu un pas infinitesimal de punctul central. Este exact mișcarea circulară a luminii de care vorbesc toți contemplativii. Simone Weil are aici o intuiție admirabilă: să te concentrezi pe limita atenției, înseamnă să te integrezi în mișcarea vibratorie circulară care duce la Eliberare.

"*Ceea ce este prezent în spirit când atenția slăbește, este inferior*". Ceea ce e prezent în om în aceste momente, este vagul sufletului, torpoarea inteligenței și o aviditate difuză a tuturor simțurilor. este cel mai bun mijloc de a se dizolva în Prakriti[1341] și de a-i furniza alimentul de care are nevoie.

Să auzi toate sgomotele prin tăcere, înseamnă să percepi tăcerea.

Să golești dorința de orice conținut nu este suficient, căci atunci aceasta are tendința de a se aplatiza și de a se mula[1342] pe asperitățile inferioare ale ființei noastre. Trebuie vidată dorința de orice țel exterior, și animată după aceea prin Suflul care o transformă în vârtej ascendent. Este evident că dacă gura e instrumentul hranei terestre, orificiul craniului Brahmarandhra[1343] este orificiul prin care se introduce hrana cerească. Ea coboară printr-o mișcare circulară până la, și în creier, și de acolo în tot organismul printr-o mișcare alternativă (cele două mișcări alternative simbolizate de Ida[1344] și Pingala[1345]), care rezumă milioanele de mișcări alternative ale întregii noastre ființe fizice și psihice. Schimb de bune procedee între mișcarea circulară și mișcarea alternativă.

[317 (321)]

30 decembrie 1965

"*Uniunea nu este un lucru ci un act care nu se împarte*", pentru că în realitate, acesta este Actus purus[1346]. Acesta nu se divizează evident pentru că prin perfecțiunea sa este deasupra oricărei perfecțiuni. Actul și putința sunt același lucru ca și Esența și Substanța. Or, orice putință devenind Act pur, nu mai există loc pentru multiplicitate care nu e altceva decât divizibilitate. Uniunea nu înseamnă obținerea unei unități oarecare prin fuziunea a doi termeni, ci exaltarea a ceea ce e limitat, dincolo de orice limită. Cum ar putea uniunea fi un lucru, și mai ales divizibil? Ceea ce este remarcabil în intuiția Simonei Weil e faptul că și-a dat seama de organicitatea actului unitiv, și mai ales că această uniune nu se face cu ajutorul unuia din atributele noastre, ci prin întreaga ființă, tocmai pentru că uniunea este Ființă pură. Ea e Act pur și

1341 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
1342 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)
1343 Canal subtil din stânga coloanei, de natură lunară (sk.). (vezi pagina 683)
1344 Canal subtil din dreapta coloanei, de natură solară (sk.). (vezi pagina 693)
1345 mula — rădăcină (vezi pagina 690)
1346 „Actul pur” (lat.). (vezi pagina 671)

noi suntem putință; evident, dispare devenind Act. Aceasta e dealtfel rațiunea profundă a morții inițiatice care dizolvând în noi toate limitările nu lasă să treacă prin sita sa decât ceea ce nu e spațial, nici temporal, fiind lipsită de orice atribut.

Fluviul Uitării la Platon, Styx-ul lui Hesiod și - - -lui Pherekide, sunt simbolizate prin curgerea seminței. Gravitatea acestei curgeri nu e aceea a suportului său material, ci această hemoragie psihică și imaginativă care se scurge prin toți porii ființei noastre. Se simte că această curgere e provocată de dușmani foarte subtili și foarte puternici care au nevoie de ea, și pentru care constituie condiția de viață sine qua non[1347]. Or, nu există decât un mijloc de a scăpa, provocând o inversare a cursului acestei curgeri (inversarea cursului Iordanului, spuneau Gnosticii) printr-un act voluntar mai întâi; voința nu e dealtfel suficientă decât pentru a da direcția, adevărata inversare fiind provocată de o solicitare de sus, prin actualizarea în noi a Polului nostru pozitiv și celest, prin apariția la Zenit a unei stele.

31 decembrie 1965

Mercurul, Apa fugitivă, Focul vaporizat nu pot fi fixate numai printr-un efort de voință. Trebuie să fie "prinse", "uimite" prin ceva contrar naturii lor, prin Imutabilitatea Cerului și a Stelelor fixe. Cel mai bun fixativ al Mercurului este mirarea. Misticul ortodox numește aceasta unirea minții cu inima, care, la început, e de natură voluntară, apoi existențială,

[318 (322)]

topită într-un al treilea termen. Proces dialectic la început dar care se termină în Ființă.

Altfel spus: Das durch Erleben bemerkte Erfassen des Wesenhaftes macht aus dem ungelerhrtesten Bettler einen ewigen König aller Welten, einen Meister alles Lebens[13481349].

Această "Erlebnis[13501351]" este un scurt-circuit produs printr-un curent determinat de doi poli contrari. Tot ceea ce acești doi factori aveau efemer, limitat, este ars și cade în stare de cenușă reziduală; ceea ce rămâne, e Focul care e veșnic. Dacă pare instantaneu e numai prin analogie inversă: ceea ce este etern acolo sus e fulgurant aici jos. A sezisa instantaneitatea aici-jos, înseamnă a sezisa în același timp eternitatea acolo-sus. Este disciplina Zen[1352] pentru declanșarea Satori[1353]-ului. De aceea această "*Erlebnis*" este inseparabilă de uimire.

1347 „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.). (vezi pagina 699)

1348 Surprinderea esențialului observat prin trăire, îl transformă pe cerșetorul cel mai neînvățat într-un rege al tuturor lumilor, un maestru al întregii vieți.

1349 „Sesizarea esențialului, observată prin trăire, face din cel mai neînvățat cerșetor un rege veșnic al tuturor lumilor, un stăpân al întregii vieți” (germ.).

1350 „Trăire”, experiență trăită nemijlocit (germ.). (vezi pagina 679)

1351 Iluminarea subită, în Zen (jap.). (vezi pagina 697)

1352 budismul contemplativ (vezi pagina 706)

1353 Erlebnis — „Trăire”, experiență trăită nemijlocit (germ.). (vezi pagina 679)

Tendințele tamasice[1354] și rajasice[1355] care sunt în noi pot fi convertite în sattwa[1356] prin orice aspirație spre Universal, chiar dacă, din punct de vedere rațional, ea nu are nici o legătură cu primele. Aceasta pentru că cele trei gunas[1357] sunt legate organic între ele și au ca mamă comună aceeași Prakriti[1358]. O modificare a uneia dintre *gunas*, o intensificare sau o slăbire se face în mod necesar în detrimentul sau în profitul celorlalte două. Dacă deci, într-un moment de inerție (noia[1359])[1360] sau de patimă deosebit de puternice, fac să intervină o aspirație spre Universal, patima și *noia* nu numai că diminuează, dar diminuează servind de aliment gunei[1361] sattwa[1362]. Acesta este adevărat existențialism, Cunoaștere coextensivă cu cele mai vitale, mai fundamentale manifestări ale Ființei.

1354 Ținând de tamas, inerte, grele, întunecate (sk.). (vezi pagina 702)
1355 Ținând de rajas, pasionale, expansive (sk.). (vezi pagina 695)
1356 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
1357 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
1358 „Plictis, lehamite” (it.). (vezi pagina 692)
1359 Tendinței luminoase, ascendente (sk.). (vezi pagina 682)
1360 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
1361 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
1362 noia — „Plictis, lehamite” (it.). (vezi pagina 692)

VOLUMUL II

Jurnal alchimic

Partea a doua · din 6 octombrie 1966

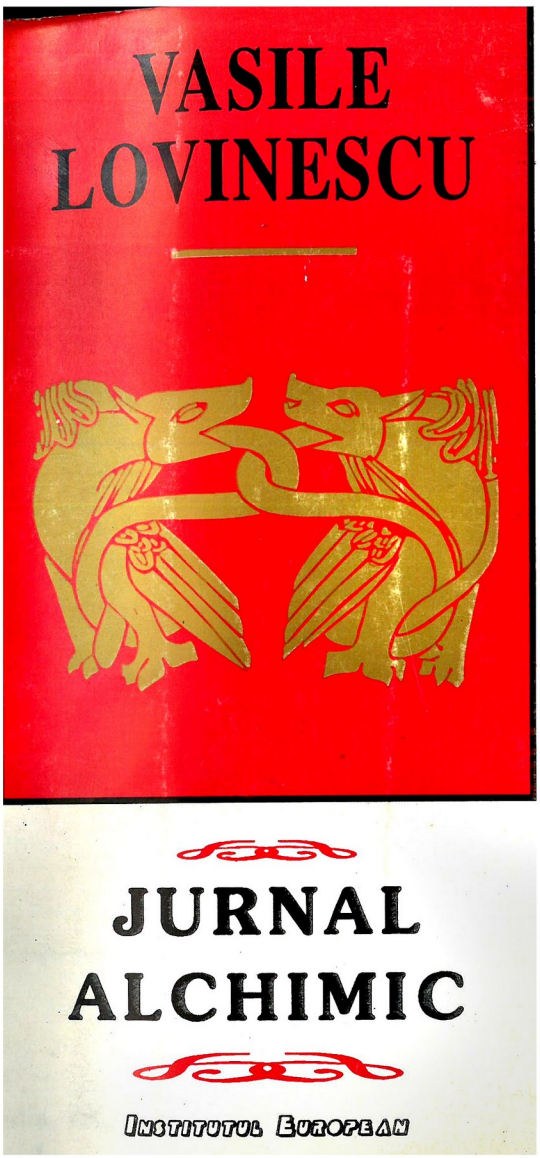
VASILE
LOVINESCU
JURNAL
ALCHIMIC
INSTITUTUL EUROPEAN

[319 (5)]

Jurnalul unui Spiritual

Pentru a înțelege Jurnalul *lui Vasile Lovinescu este mai întâi necesară o situare a lui în biografia și opera scriitorului și apoi o evaluare a lui în plan spiritual, lucru pe care vom încerca să-l facem nu numai în raport cu paginile tipărite, ci și cu opera rămasă în manuscris.*

Situarea Jurnalului *trebuie să țină seama de câteva puncte de reper esențiale în biografia spirituală a lui Vasile Lovinescu.*

Într-o perioadă, aceea a anilor '30 (scriitorul s-a născut la Fălticeni în 1905), odată cu formarea sa intelectuală sub influența operei lui R. Guénon și cu afirmarea propriei vocații, Lovinescu începe să scrie în revistele timpului articole de informare despre esoterism, inițiere, mistică, mit, simbol, etc., toate gravitând în jurul acelei sanathana dharma[12] *care constituie legea perenă a omului și a lumii. El introduce, astfel, printre puținii în cultura românească, probleme specifice ale gândirii tradiționale, care se regăsesc și într-o parte din opera lui Mircea Eliade. Dar în timp ce Eliade privește lucrurile din afară, bazat pe vasta sa erudiție și pe datele strânse în voiajul indian, Lovinescu le privește din interior, ca unul ce urmărea nu numai o cunoaștere teoretică, ci și drumuri spirituale afective, atât pe căile Athosului (1935), dar mai ales pe cele ale inițierii în* tariqa *alauită din Elveția (1936). Eliade este poate «un maître à penser», dar V. Lovinescu e «un maître spirituel». Scrisul lui Lovinescu a urmărit în primul rând definirea și delimitarea esoterismului tradițional de numeroasele contrafaceri ocultiste, teosofice etc. și apoi situarea tradiției românești în perspectiva tradiției universale. El abordează în acest scop probleme de geografie și istorie mitică a Daciei, de hermeneutică simbolică a folclorului (basme, balade, colinde etc.), toate reunite, pentru prima dată, în lucrarea* La Dacie Hyperboréenne, *publicată în mai multe numere din revista* Études Traditionnelles *(1936 – 1937), care apărea la Paris sub îndrumarea lui R. Guénon. Anii '30 au fost ani de căutări febrile dar lucide, de disoluții și structurări, de participări și separații, care au deschis o cale de cunoaștere și realizare efectivă a unui om despre care se poate spune că «suișuri în inima sa a pus».*

[320 (6)]

Odată cu războiul, cu bulversările istoriei din anii '40, V. Lovinescu își întrerupe scrisul, nu însă și adâncirea pregătirii sale spirituale care se va concretiza în anii '50 într-un grup inițiatic pe care-l va conduce cu perseverență și rigoare. Vor fi ani de însingurare, dar de puternică trăire interioară.

Urmărind transmutarea psihicului în spiritual, în paralel cu sacralizarea vieții cotidiene și cu detașarea de lumea profană, țelul de atins va fi neîncetat acel «om veritabil», prin trecerea de la eu la Sine, de la omul reflexiv la omul pneumatic.

---

1 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)

2 sanathana dharma — legea universală (sk.) (vezi pagina 697)

La sfârșitul anilor '50, el întemeiază un alt grup, de astă dată de studii și meditații tradiționale (sub semnul fraternității lui Hyperion, din care au făcut parte și semnatarii acestor rânduri), cu care va adânci cunoașterea intelectuală a operei lui R. Guénon, a marilor spirituali din principalele tradiții ale lumii, ca și a aspectelor simbolice din civilizația noastră veche.

Dându-și seama, o dată mai mult, de gravele pericole pe care mersul descendent al istoriei le prezenta pentru valorile tradiției românești, Lovinescu se hotărăște să treacă în scris câteva din aspectele simbolice ale acestei tradiții, înainte de a se pierde, degradate și uitate de lumea modernă. Ceea ce marii culegători de folclor și artă populară făcuseră în a doua jumătate a secolului XIX pentru salvarea fizică a depozitului tradiției daco-romane, Lovinescu va face pentru esența acestor depozite, dezvăluindu-le sensul simbolic și spiritual. Dacă, așa cum spuneam și în altă parte, folcloriștii au «adunat ce este risipit», conform unei devize hermetice, Lovinescu a «extras chintesența». Cu această preocupare de fixare a fulgurațiilor tradiției, el va începe la mijlocul anilor '60 concretizarea principalelor sale scrieri. Deși publicate mult mai târziu, din cauza opoziției surde a ambianței sufocante și ostile față de lucrurile care o depășesc, Al patrulea hagialâc *(1981) și* Creangă și Creanga de aur *(1989) sunt concepute și redactate între anii 1965 – 1975. Împreună cu eseuri din aceeași plămadă, majoritatea sunt opere de exegeză simbolică a miturilor noastre străvechi sau a unor viziuni moderne, care redau sensurile unor lumi dispărute sau pe cale de dispariție. Din acest punct de vedere, opera lui Lovinescu constituie o barieră în calea uitării, pe care o lume atrasă de nesemnificativ o întinde peste chipul vechilor civilizații.*

După jumătate anilor '70, începe în existența lui V. Lovi-nescu nu numai o detașare de lume, care va culmina cu retragerea sa la Fălticeni, din 1980 până la moarte (1984), ci și o renunțare tot mai evidentă la scris, cu excepția câtorva eseuri

[321 (7)]

și a unor «amintiri» publicate în ultimii ani în Convorbiri Literare. *Această izolare va fi corespuns desigur unei tot mai intense concentrări asupra meditației spirituale și a incantației inițiatice. Dar aceste «acte non-active», după o expresie extrem-orientală, nu mai au nici o legătură cu domeniul public, nici măcar cu cel individual, ci doar cu «singurul lucru nece-sar», care atinge Indicibilul.*

*

*Jurnalul spiritual al lui Vasile Lovinescu închipuie, cu profunzime și strălucire, acel «schimb de principii, de simboluri și de ofrande» ce formează «tripla bază pe care se întemeiază misterul pactelor, aliațelor și binecuvântărilor, în fond distribuirea chiar a influențelor spirituale» ..., de care vorbește R. Guénon (*Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps*). Această triplă concordanță între doctrină, simbol și ritual, pe care se centrează existența unui spiritual constituie și principala temă a Jurnalului lovinescian.*

Aspectele doctrinale din acest Jurnal sunt mai numeroase decât în oricare altă parte publicată sau nepublicată a operei scriitorului. De la structura în divinis *a Principiului la statutul «răului» în manifestare, de la «ideile» lumii informale la «gestul metafizic» al omului, Lovinescu abordează marile probleme ale doctrinelor tradiționale din unghiuri nemaisurprinse de alți gânditori. Rodul unor îndelungi meditații, efectuate mai ales în plimbările sale mereu reînnoite printre colinele fălticenene, este, în fond, o continuare a operei doctrinare a lui R. Guénon, a unor F. Schuon și A. Coomaraswamy, singura de anvergură după știința noastră, făcută în același timp cu rigoare dar și cu exaltațiune. Gânditorul împlinește, în fond, multe din acele idei sugerate doar de opera guénoniană. Din această perspectivă, Jurnalul lui Vasile Lovinescu este și un jurnal metafizic.*

Dar în aceleași plimbări prin peisajul unui târg fabulos, transformate de multe ori în uimitoare pelerinaje în căutarea Graalului, în sensul cel mai concret al cuvântului, Lovinescu va fi descoperit, desigur, și multe din hieroglifele atâtor simboluri pe care le fixează în paginile aceluiași jurnal. Sunt simboluri pe care nu le extrage din «imaginarul» scriitorului, cum s-ar putea crede, ci ele coboară din ambianța, uneori de basm, pe care o mai secretă încă o natură generoasă și plină de semne, pe care el le «citea» pentru că le asimțea, pentru că le trăia. Căci simbolurile nu sunt numai forme de expresie ale unui limbaj

[322 (8)]

suprarațional, ele sunt intrinseci realității, constituind o punte de legătură între Pământ și Cer, punte pe care urcă și coboară influențele spirituale.

O reală comunicare se poate stabili astfel între om și Cosmos, între om și Cer, printr-un «limbaj al păsărilor» care facilitează comuniunea. «Traducerea» acestui limbaj își găsește de cele mai multe ori în paginile acestui jurnal o expresie inspirată și inefabilă.

În sfârșit, poate cea mai surprinzătoare parte a Jurnalului lui Vasile Lovinescu, pentru că este unică în domeniul ei, o constituie acele notări de practică a meditației, de tehnică inițiatică, de metodă spirituală care dezvăluie aspecte rare și ascunse, de o covârșitoare importanță pentru trăirea sacrului. În sens simbolic, aproape toate operațiunile procesului alchimic de separare și purificare, de sublimare și transmutare își găsesc aici o detaliere concretă care nu poate fi decât benefică și călăuzitoare oricărui «pelerin» pe calea spirituală.

Apare decisivă în Jurnal nevoia de a practica o separare, în om, între Cer și Pământ, între Lumină și Întuneric, ca și imperativul adăugirii unei priviri intelectuale plină de caritate cosmică, acea «Luce Intellettuale piena d'Amore[3]», asupra fiecărei întâmplări, care să purifice accidentalul, transformându-l în aspirație spre universal și incantație spirituală, fără de care nu se poate realiza acel dantesc salire alle stelle[4].

3 „Al iubirii” (it.) – pelerinul iubirii, din limbajul fedeli d'amore. (vezi pagina 678)

4 salire alle stelle — „a urca la stele” (it.; Dante) (vezi pagina 696)

Jurnalul este astfel un unic tratat de «artă regală», de prefacere a plumbului în aur, a materiei prime în piatră filosofică, meritându-și numele de Jurnal alchimic. Toate regulile sale sunt precise și efective, fiind expresia unor tehnici rituale care vehiculează influență spirituală, care pot trans-forma eul în Sine, sacralizând existența, și pot deschide calea spre Omul Universal. În acest sens, ele trebuiesc urmărite «suaviter» și înțelese «sub pecetea tainei», ca fiind cristalizări unice ale misterului inițiatic. Iar pentru cel ce-l citește și-l meditează din această perspectivă, Jurnalul poate fi echivalent unei realizări virtuale, poate fi călăuză, nesperată și în fond nemeritată îndeajuns, spre acea «via contemplativa», aproape pierdută, în sfârșit, posibil de regăsit.

*

Jurnalul lui Vasile Lovinescu ni se pare a fi așadar nepereche. Chiar numele de «jurnal» este puțin potrivit dacă ar fi să-l apreciem după criterii literare. Nu include nimic personal,

[323 (9)]

nici autorul, nici evenimentele din jurul lui nefiind consemnate decât cu foarte rare excepții. Chiar gândurile din Jurnal nu sunt ale autorului, ci mai curând ale tradiției universale al cărei mărturisitor autorul este.

Singurul aspect de «jurnal» i-l imprimă datele zilelor în care fiecare fragment a fost scris. Dar aceste date au și ele o minimă importanță, căci ideile expuse nu au legătură cu calendarul, sunt mai degrabă atemporale. Atunci de ce totuși denumirea de «jurnal»? Poate pentru că autorul și-a impus, ca o disciplină, ca o metodă spirituală, să consemneze zilnic «ideile survenite». Ele nu au nimic din cotidian, nu sunt psihologice sau etice, ci sunt doar fulgurări ale spiritului care suflă unde și când vrea. Dacă Jurnalul a fost denumit «alchimic» este pentru că alchimia spirituală e nu numai un mijloc simbolic de a exprima realitățile suprasensibile, ci și pentru că e o tehnică de reali-zare spirituală care îi era apropiată autorului. În acest sens, el își exprimă descrii aderența la Alchimie. De aici acest titlu, pe care însă Autorul nu l-a pus pe nici un manuscris, poate și pentru că nu se gândea la publicare. Dacă noi o facem astăzi, este pentru că socotim că ideile consemnate de autor sunt atât de legate de tradiția perenă, iar aceasta este dincolo de orice opțiune subiectivă, încât expresiile ei țin de universal și aparțin în consecință lumii întregi.

Volumul prezentat acum constituie numai o parte din însemnările și din jurnalul lovinescian.

În redactare s-a păstrat exprimarea autorului, care de multe ori nu mai corespunde limbii de astăzi, dar își are rostul ei, scriitorul fiind un om al anilor '30, deci, într-un fel, al altei vremi. S-au făcut doar unele mici rectificări, pentru punerea de acord cu ortografia curentă. S-au adăugat, de asemenea, numeroase note pentru a explica unii termeni aparținând altor tradiții și limbi, pe care autorul îi folosea cu un firesc de-săvârșit, dar care ar putea fi necunoscuți cititorului de astăzi. În rest, am dorit ca totul să rămână așa cum a izvorât din pana autorului, care pare călăuzită de multe ori de suflul Trans-cendentului.

Roxana Cristian și Florin Mihăilescu

[324 (11)]

6.X.66

Trebuie eliberată pasiunea de obiectul care o limitează, prin concentrare asupra Ilimitatului. Cum între Infinit și Finit[5] nu este comună măsură, contemplarea Ilimitatului duce la dizolvarea limitelor cojilor care atunci lasă în libertate scânteile pe care le țineau prizoniere. Deci, nu trebuie să ne îngrijorăm cum se produce dizolvarea, care e proces subsequent, ci să ațintim privirea noastră contemplativă asupra celor de sus. În lumea gândurilor străine, obiectul, asupra căruia se îndreaptă voluptatea în Fantezia omului, trebuie să devină transparent; astfel își pierde demonia și-și poate aținti privirea spre Dumnezeu. Nu e vorba numai de o neutralizare a păcatului, care e o pace fără învinși și fără învingători, ci de transmutarea păcatului în fapt de lumină, ceea ce e adevărată răscumpărare, mântuire a lumii; de aceea Kabbala[67] spune că această tehnică duce la lumea lui Mesia. Cine face în sfințenie ceva care era considerat până acum ca păcat, răpește Titanilor această frântură a Ființei, pentru a o integra în Desăvârșire. Și sfințenia este înainte de toate consacrarea actului, transformarea lui în tămâie sacrificială prin îmbăierea lui în contemplație intelectuală.

Pătrunde în coajă și se unește în interiorul ei cu Șehina[89] în exil; luată între două focuri, coaja crapă, se topește, se dezintegrează, devenind și ea lumină, iar elementele ei cele mai dure se alipesc rădăcinii tenebroase a lumii.

Transmutațiunea e lucrul cel mai greu de îndeplinit pentru că Dumnezeu se autolimitează pentru a o împlini. Or, această autolimitare nu e o micșorare, ci o apofază sacrificială care e riguros incomprehensibilă, afară numai dacă reușim să vedem în ea o determinațiune negativă.

[325 (12)]

Dar din ce e constituită ea? Din coaja însăși, din caracterul ei negativ, în sensul obișnuit al cuvântului? Sau din faptul că Nelimitatul se infuzează în ea? S-ar putea spune: Coaja în ea însăși are un caracter negativ în sensul lumesc al termenului și infuzarea divinului în ea o transmută, nu [în mod] necesarmente sensibil, ci în apofază.

Trebuie să înțelegem înainte de toate un lucru esențial: gândurile străine, venirea lor la oameni și acțiunea lor în ei, nu sunt în ochii lui Baal-Șemtow[10] ceea ce noi am numi un fenomen psihologic, ci un fenomen care aparține sferei cosmice și care chiar o depășește. În fiecare din ele stă o scânteie care, exilată, captivă în ele, tinde spre eliberarea din exilul ei, lucru ce nu e posibil decât prin om, ca regent instituit de Dumnezeu în planul lui de existență. Deci scânteia captivă trage spre om ca spre locotenentul sau Khaliful lui Allah și

5 Tradiția; esoterismul judaic (ebr.).
6 Tradiția esoterică evreiască (ebr., qabbalah — „primire”). (vezi pagina 685)
7 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
8 Nume al divinității, denumind ipostaza prezenței sale reale în lume, puterea, energia divină (ebr.).
9 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
10 Baal Șemtow (1700–1760); reprezentant marcant al mișcării hasidice.

spre locul pe care omul îl ocupă, punctul central al planului său de existență. Este deci vorba de o afinitate exclusivă, o irezistibilă atracție reciprocă în vederea unei reîntregiri finale a omului și a Șehinei[11] în exil. Cine știe câte din ispitele și păcatele noastre, dacă ar fi fost lucid considerate, nu ar fi devenit elemente pozitive în noi și în lume!

7.X.1966

"Ascultă pe un om de experiență, spune Sfântul Bernard. Vei învăța mai mult în păduri decât în cărți." Fiind periferici, arborii compensează această inferioritate prin faptul că esențialitatea lor e mai aparentă din cauza pasivității lor. Cu cât un lucru e mai pasiv în lume, cu atât esențialitatea lui emerjează la suprafață-i. Esențialitatea e prin excelență imuabilă, punct fix și central. Când un lucru sau o ființă e pasivă, esențialitatea îi răsbate la periferie, transfigurând-o și transformând-o în hieroglif. Ca să luăm exemplul lui Sfântul Bernard, pădurea în totalitatea ei reprezintă o omogenitate, o continuitate atât de admirabilă, încât nu reprezintă, ci este indistincțiunea divină. Puterea de uimire, de fixitate a arborelui, încât nu mai e o concentrare a unui subiect asupra unui obiect, ci e *de-a dreptul* Identitatea însăși. Și atunci, lucru admirabil – pădurea există și nu există – e sadasat[1213], și arborii sunt realizarea descendentă a Tăcerii ultime. Că starea de identitate a arborelui e perfectă, e demonstrată prin constatarea: cum se poate ca Tăcerea să devie sensibilă în aspectul perceptibil al lui? Pare o absurditate, și totuși așa

[326 (13)]

este, fiindcă: atunci când un aspect al Supremului, ce nu poate fi simbolizat decât printr-o determinațiune negativă, devine evident prin calități sensibile – adică tot ce e mai antinomic cu Nemanifestarea – lucrul nu are decât o explicație: determinațiunea negativă s-a realizat descendent în lume, încarnându-se. Lucrul e posibil, pentru că cei doi termeni sunt numai aparent antinomici. Antinomia presupune o comună măsură între cei doi termeni. Or, în realitate nu poate fi comună măsură între Nemanifestat și Manifestat. Prin urmare, acesta din urmă nu poate masca pe primul, decât pentru cineva care-și are întregul accent de gravitate al conștiinței pe creatural, adică tocmai cazul omului profan. Pentru acela însă la care a început să se deștepte ochiul lui Șiva[1415], manifestatul nu mai este o limitațiune, ci o determinațiune negativă – Infinitul în lumea noastră. De aceea arborii au trei aspecte: unul profan, limitativ, altul, acela de Theofanie, manifestare de anumite Atribute divine, în sfârșit al treilea, cel mai important: arborele e o determinațiune negativă prin care se sensibilizează, nu un Atribut divin, oricât de transcendent ar fi el – ci Zeroul Metafizic însuși, Vidul. El e atunci – Vidul manifestat – mesajul cel mai desăvârșit pe care-l poate primi omul de la Principiu.

---

11 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
12 Ființa-non-ființa.
13 „ființă–neființă”, perechea principială a contrariilor (sanscr.) (vezi pagina 696)
14 Divinitatea distrugătoare din triada hindusă (*Trimurti*) (sk.).
15 divinitate distrugătoare (sk.) (vezi pagina 699)

Sfântul Bernard continuă: "Copacii te vor învăța mai mult decât poți să câștigi din gura unui magister[16]". Asemănarea copacilor și a stâncilor cu morfisme ale verbului (învățătura unui Magister[17]), dar și cu un alfabet, arată că Sfântul Bernard se gândea la a doua înfățișare a lucrurilor de care vorbeam mai sus.

"Ceea ce cunosc din știința divină și din Sfânta Scriptură, am învățat în păduri și pe câmpii. Nu am avut alți învățători decât mestecenii și stejarii" și, de data asta, luați ca Theofanii, manifestări de çifat[18]-uri[19], la prima vedere, căci fraza nu exclude deloc o învățătură supremă, căci ce este știința literelor în sensul ei cel mai înalt decât alfabetul determinațiunilor negative? Urmarea o arată fără echivoc: "Ascultă numai vocea pinilor și a cedrilor, când vântul nu suflă". Vocea arborilor când vântul nu-i agită, e numai vocea tăcerii.

Când vântul suflă, se interpune între Numele Ființei și noi, vântul, ubiquitatea lui Prana[2021], continuitatea țesutului cosmic, deci mesajul este exclusiv acela al Atributelor; când însă vântul se stinge, se sting și Atributele, se stinge chiar Ființa, și arborii intrați în Nirvana[22] sunt, în mod incomprehensibil dar incontestabil, Vid Manifestat. Disparția Vântului care e *Prana*, e o scădere din punctul de vedere al Ființei – dar extincțiunea, minusul, devine un plus când ne referim la Neființă.

[327 (14)]

Toate acestea arată cât de puțin rigidă, cât de mlădioasă este știința tradițională, fiind totuși imuabilă. La fiecare moment, la fiecare aspect al realității, alt aspect al ei intervine.

Prin calitățile ei sensibile care sunt identice cu ale noastre, Natura intră în legătură cu noi. Elementele Naturii și elementele noastre, aceleași în fond, dar foarte diferite în structurare, au comun acest domeniu al calităților sensibile. De-altminteri însăși Natura, neavând ea rațiunea ei suficientă, nu este decât un mesager. Dar ce e interesant de subliniat e că nu așa-zisele legi ale naturii ne dau secretul ei cel mare; aceste legi sunt noționale și, prin urmare, foarte superficiale. Natura e un mesager prin calitățile ei aparente, deci tocmai prin ceea ce este iluzoriu în ea. De ce? Lucrul ar părea inexplicabil dacă Natura ar fi emițătoarea mesajului pe care ni-l transmite. În realitate e numai o intermediară și mesajul vine de mai departe. Atunci, în virtutea analogiei în sens invers, ceea ce e mai superficial, mai vizibil, mai aparent în Natură, e ceea ce este mai ascuns, mai misterios în Supra-Natură, adică în Cer, în planul metafizic.

Mișcările reale ale pământului, acelea ale stelelor, sunt simple concepte care nu ne învață nimic, o simplă pojghiță pe misterul Universului. Pe când

16 „Maestrul” — Maestrul Operei alchimice (lat.). (vezi pagina 688)
17 Magister — „Maestrul” — Maestrul Operei alchimice (lat.). (vezi pagina 688)
18 Calități sau atribute divine (arb.).
19 calități; atribute divine (arb.) (vezi pagina 677)
20 Suflul vital (sk.).
21 suflul vital (sk.) (vezi pagina 694)
22 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)

mișcările aparente ale astrelor ne dau Astrologia în sensul ei cel mai simplu și mai amplu, ca știință a Ciclurilor. Complementarismul Cer-Pământ e nul din punctul de vedere al Științei moderne, pământul fiind ca și inexistent față de Cer; în fapt, acest complementarism e fundamental în toate științele tradiționale și, fără el, ele își pierd orice realitate. Chiar realizarea spirituală, care este un punct de vedere metodic, e imposibilă fără el, căci numai după ce am despărțit în noi Cerul de Pamânt, o cale de realizare ascendentă și descendentă e posibilă.

Cum mai spuneam, în fiecare coajă e prinsă o scânteie; Kabbaliștii spun că aceste scântei și aceste coji provin din "spargerea vaselor". Sunt "Luminătorii clari" care au căzut în adânc și au îmbrăcat haine murdare. În sensul cel mai înalt, care e cel mesianic, Șehina[23] se coboară în lume, îi ia povara și servitutile ca să le sustragă lumii. Ia înfățișarea păcatului, nu prin cădere, căci ea e fără de păcat, ci sacrificial, se unifică astfel cu tot ce e tribulant în lume și când se urcă (forța întunericului neputând-o reține, căci Ea nu e "căzută" în lume,

[328 (15)]

ci... coborâtă) atrage tot ce e similar cu ea, tot ce e de aceeași natură luminoasă, în lumile de sus.

Lipsa de comună măsură între Lumină și Întuneric face ca Întunericul să nu "înțeleagă" Lumina, să nu-i perceapă incomensurabilitatea și să creadă că are de-a face cu un simplu complementar, cu un partener. De aceea "înghite" Lumina ca pe o victimă a lui și crede că e victorios; nu știe că în realitate a înghițit o simplă momeală de undiță.

Mai este ceva, mult mai complex. Mai există în partea intermediară a lumii, ființe, lucruri, nici complet bune, nici complet rele și care rătăcesc la periferia Raiului și a Iadului, ca Ivan Turbincă. În ele, Lumina nu e complet prizonieră, nu suferă chinurile și captivitatea ca în cojile infernale și ele lâncezesc într-o prostrațiune cu care e-au obișnuit. Atunci, la momentul "crizei" unei lumi, și ele sunt afirmate, dar lumina rămâne încă amestecată cu cojile, reduse acum la starea de materie primă; dar în cazul acesta captivitatea devine mult mai dură, și atunci Lumina strigă după mântuire. S-ar putea spune că ceea ce a lâncezit într-un ciclu, ceea ce n-a fost "nici cald, nici rece", cade în momentul discriminării, în momentul intrării în ciclul următor, în tenebrele exterioare, într-o condiție mult mai sinistră decât cea precedentă. "Regii vechi ai Edomului" nu erau ființe infernale, ci mediocre, avortoane de intenții, veleități eșuate. După ce lumea în care au trăit și-a pierdut coeziunea, cad din lumea mediocrității în aceea a scrâșnirii dinților. Și atunci li se vine în ajutor, după epoci incomensurabile. Mă întreb, în treacăt, dacă expresia "scrâșnirea dinților" nu e frecarea ce sfâșie a luminii prizoniere de coaja care o compactează.

Din carcera sa, imploră Scânteia, ca să fie liberată, și această implorațiune este puterea care sosește la un om sub formă de gânduri străine, căci în captivitatea ei, ea nu poate veni în contact decât cu forțele periferice din om,

23 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

nu cu centralitatea lui. Omul trebuie să neglijeze aspectul de ispită, adică să pulverizeze limitele ei, și astfel scânteia se integrează în partea pur spirituală a omului.

8.X.1966

Omul pe pământ reprezintă pământul invizibil. Centralitatea lui are nu numai o literalitate, dar și un simbolism geometric. Într-un cerc, centrul e esențial și totuși e singurul *loc* invizibil din el. Dar pământul invizibil are și o

[329 (16)]

deosebire calitativă față de cel vizibil, nu numai în sensul ocultațiunii. El cuprinde în posibilitate indistinctă tot ce produce pământul manifest. Fiind în afara spațiului obișnuit e și în afara timpului și de aceea anotimpurile nu există pentru el. Bine-înțeles, nu omul căzut reprezintă acest pământ invizibil, ci prototipul lui ascuns în fundul inimii lui, prototip care e o simplă virtualitate, o potențialitate în omul de apoi. Chiar vizibilitatea acestuia este un păcat. De aceea invizibilitatea îi apare în afară prin tendințe, aceea verticală de exemplu, care e primul lucru aparent în om și pe care nimeni nu o poate prinde sensibil.

Mai precis, omul poate găsi pământul invizibil din el și din afară de el prin determinațiunile calitative spațiale din el și din afară. A te lăsa să cazi în propriul tău abis cu o senzație de trecere la limită, a-ți exalta privirea și prin asta sufletul de-a lungul verticalității tale, a-ți actualiza plenitudinea prin expansiunea unor cercuri vibratorii concentrice, în sensul centrifug, până la marginea lumii, care pentru noi este marginea orizontului, punctul, tăiușul unde Pământul se unește cu Cerul. Să dilatăm sau să concentrăm cele șase direcții ale spațiului în afară și în noi, până la momentul când trec la limită și atunci apare necesarmente a șaptea rază care e indicația a ceea ce e dincolo de timp și de spațiu. Mai mult: să nu pornim spre epuizarea direcțiilor spațiale cu ideea preconceptă că o vom găsi la marginile sau în centrul ființei noastre; trebuie să urmăm inspirația momentului; când atingem extrema limită, firul de praf unde este extratemporalul și ubiquitatea, într-un moment, clipa devorează timpul și punctul-spațiu, rămânând vizibil numai pământul invizibil.

Clipa atinsă la extremitatea axei verticale ce ne unește cu cerurile (atinsă, fie chiar numai în sensul asimțirii), fulgeră imediat și arde verticala și atinge punctul celălalt al axei, care e în centrul inimii noastre. S-a produs un scurtcircuit și timpul s-a spațializat. Dacă după aceea continuăm viața noastră obișnuită în lumea noastră, toate dispersiunile noastre (și care rămân ca atare pentru ochii celor din jurul nostru) devin fulgurațiuni care trăsnesc și ard multiplicitatea, ard cojile titanice ale fenomenelor și scânteile captive se mântuiesc.

De ce gestul cel mai obișnuit de exaltare e ridicarea ochilor în sus? Pentru că îndreptăm privirea spe Zenithul spiritual și o sustragem orizontalității, domeniul proliferării formelor. E un gest alchimic de rectificare pe care toată lumea îl face, fără ca nimeni să-l priceapă. Dar multiplicitatea e identică cu iluzia; în momentul când nu o mai privim, planul orizontal dispare nu

[330 (17)]

numai pentru noi, dar și obiectiv, ontologic. De aceea, pentru un desăvârșit care a integrat Steaua Polară, chiar dacă mai continuă să trăiască în lumea asta, planul orizontal nu mai există și el se află în starea de perpetuă ubiquitate. Toate gesturile lui în sensul spațial și temporal devin gesturi de identitate, în care începutul și sfârșitul lor se identifică și ard, în mod natural, tot ce este pe parcurs, intermediar, între ele. Omul primordial e Jupiter tonans[2425] chiar când tace. Arde lumile când mănâncă, bea, se uită undeva sau la ceva, procreează. Distruge și creează lumea din jurul lui și, în realitate, prin continuitatea stărilor de fire, toate lumile. Dar și un om care a realizat virtual starea aceasta "judecă" virtual și lumea. E de ajuns să ridicăm o clipă fața noastră în sus pentru ca, dacă după aceea, privim în jurul nostru, să transformăm în cenușă, virtual, tot ce cade sub privirea noastră. Exaltarea nu rabdă amploarea și lipsa de comună măsură dintre ele face ca aceasta din urmă să fie mistuită de prima.

Cum operația pentru noi nu poate fi decât virtuală, nu e necesarmente sensibilă, chiar dacă e reală. O simțim că e autentică, atunci când avem senzația de o mare cantitate de cenușă ce se depune în noi. Căci la realizările virtuale, esențialitatea nu este sensibilă, dar reziduurile da. Te simți plin de zgură? E semn că Duhul operează în tine.

În orice punct al ființei noastre atingem nelimitatul, punctul acela ne devorează în întregimea noastră fără măcar s-o simțim. Particularizând, putem căuta "punctul sensibil" din fiecare simț al nostru, din fiecare organ. Și dacă-l atingem, simțul și organul dispare. Învățământul tradițional ne spune că și ființa noastră și fiecare clădire au în ele un "punct sensibil" care, atins, implică de îndată că ființa și catedrala se pulverizează. Și ce altceva este conflagrațiunea finală, decât că Dumnezeu și-a așezat ochiul pe punctul sensibil al lumii noastre? Chiar catastrofele parțiale nu se produc oare pentru că Acela care-l reprezintă pe Dumnezeu își pune privirea pe punctul nevralgic al unei epoci, al unei istorii, al unui popor? Privirea asta liberează scânteile roabe pe care le țineau țările și civilizațiile devenite nedemne propriului lor geniu, virtualitățile văduvite care se reîntorc în Cerul lor.

În legătură cu ce spuneam mai sus, suntem în măsură a privi pe Îngeri ca terminusul[26], punctul de conflagrație, scurt-circuitul unei fulgurațiuni.

De asemenea, actualizarea unui pol superior se desfășoară în lipsă de comună măsură cu noi. Se creează între noi, polul

[331 (18)]

inferior, și polul superior, mai întâi un complementarism vertical, apoi, pe măsură ce polul pozitiv se actualizează, o prezență intolerabilă pentru polul inferior, din cauza lipsei de comună măsură, care isprăvește la momentul critic, printr-o conflagrațiune, o judecată din urmă, după care nu mai pot apare decât

24 „Jupiter tunătorul” (lat.) (vezi pagina 685)
25 Jupiter tonans — „Jupiter tunătorul” (lat.) (vezi pagina 685)
26 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

noi ceruri și un nou pământ, adică intrăm efectiv pe un plan superior de fire, căci simbolismul acesta nu poate conveni la realizarea Identității Supreme, unde, oricât am transpune, nu mai putem întrebuința simbolismul Cerului și al Pământului.

Acestea își găsesc o aplicație și în faptul că acela care vrea să devie discipol secret trebuie să-și aducă energia spre o tonalitate devoțională. Să te umpli cu gânduri, care ne umplu de Admirație, Considerație, Venerație. În asemenea clipe sunt deșteptate în om forțe care altfel rămân amorțite. Se deschid ochii spirituali.

S-ar părea, la prima vedere, că e vorba de o cale specific bhaktică[2728], exclusiv *bhaktică*. În realitate e intelectuală, adică, mai exact, bhaktismul poate fi făcut coextensiv *jnanismului*[29]. O devoțiune puternică suscită la capătul opus al nostru (vorbind în simbolism spațial) un pol atât de intens, așa de bun conducător de hudur[3031], de prezență reală, încât sfârșește prin a contamina și polul substanțial din noi până la stingere. Atunci se produce un scurtcircuit, cauzator al unei conflagrațiuni ce aduce disparția elementului creatural din noi. Sau, vorbind într-un limbaj de trei termeni, elementul creatural din noi, identic cu Kelipha[323334], e luat între două focuri, cel dinlăuntrul cojii și cel din afară, care-l solicită. Bineînțeles, întrebuințez și aici un simbolism al direcțiilor spațiale. Cele două elemente extreme, de esență identică, sunt irezistibil atrase unul spre altul și coaja se topește, nu poate rezista la o asemenea incandescență.

Miracolul este că aparențele mai subzistă chiar după conflagrațiune. Jivan-mukta[3536], eliberatul în viață, trădează o contradicție în termeni. Se poate vorbi de caritatea divină care menajează creatura, dar e foarte exterior. Că Dumnezeu menajează, e adevărat, dar de ce? Din cauza unei economii ce-i este proprie, anume că lipsa de comună măsură între El și lume are două înfățișări: una topește făptura, după cum am mai spus mai sus, dar în același timp face ca făptura să devie o determinațiune negativă. Exact: *în același timp*, făptura dispare, mistuită de prezența divină, și subzistă ca o enigmă, ca un semn de poticnire, ca un hieroglif care, ca determinațiune negativă, mărturisește pe Dumnezeu. Făptura devine Sadasat[37].

[332 (19)]

Dispare pentru că relativul nu poate subzista lângă Absolut, dar nu dispare pentru că devine Absolut, nu esențial, ci ca apofază. Iar profanul nu observă

---

27 Devoțiunea; iubirea universală (sk.).
28 Cunoașterea; intelecțiunea universală (sk.).
29 Prezența reală a divinității (arb.).
30 Învelișul, coaja lucrurilor (ebr.).
31 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
32 „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)
33 Calea iubirii și a devoțiunii (sk.).
34 Kelipha — „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)
35 Eliberat din viață; cel ce a realizat identitatea supremă (sk.).
36 eliberat din viață (sk.) (vezi pagina 685)
37 „ființă–neființă”, perechea principială a contrariilor (sanscr.) (vezi pagina 696)

nimic. O expresie ca șu-nyamurtha[38] e absurditatea însăși. Cum poate Nemanifestatul să devie manifestat, căci asta vrea să zică termenul? Deja mirarea ce o suscită în noi e un asentiment al Supremului. Dar în realitate acest manifestat devine sau, mai bine zis, se revelează a fi nemanifestat, ca Apofază.

9.X.1966

Orice lucru care arde conține în sine Sulf[3940]. Dacă e redus în *Cenușă*[41], conține Sare[4243]. Dacă are fum, are Mercur[4445]. Totul e să ai sensibilitatea acestor lucruri, adică să resimți pe planul subtil flacăra, cenușa și sarea. Cum fumul are mai mult tendința să se tasize și să se răspândească pe un plan orizontal, Sulful, Mercurul, Sarea pot perfect fi asimilate cu cele trei gune[4647], Sattwa[4849], Rajas[5051] și Tamas[5253], cu această nuanță interesantă că în ternarul alchimic se indică posibilitățile pozitive ale lui Tamas, ceea ce în Samkya[545556] nu se arată, cel puțin explicit.

Comparând cu ternarul alchimic □□□, putem spune că, o-dată separațiunea obținută, toate puterile dinamizate ale lui Sattwa și ale lui Rajas se precipită în Tamas, care devine un principiu de sesizabilitate.

E remarcabil că e de ajuns să ne oprim câteva clipe, să oprim morișca gândurilor, pentru ca să diagnosticăm imediat ce sunt, în ființa noastră, Sattwa, Rajas, Tamas, fiecare în exercițiul funcțiunii ei, ca să zicem așa. Dar a vedea cele trei gune în exercițiul funcțiunii, însemnează deja să începem procesul de separațiune. Se vede importanța faptului de-a avea din când în când momente de reculegere și de luciditate, în care înclestarea elementelor ființei noastre se destinde și le permite o manifestare conformă cu natura lor, ceea ce le pune în ordine, nu numai pe ele, dar și întreaga noastră ființă.

Interesant e că la o asemenea concentrare, cel dintâi lucru perceptibil este Mercurul, care se ridică în sus ca un fum, sensibil epidermei și cărnii noastre.

---

38 *śūnyamūrti* — „cel a cărui formă este Vidul” (sanscr.) (vezi pagina 700)
39 Principiul activ, masculin; spiritul (în alchimie).
40 Reziduul (în alchimie).
41 Principiul bazic; corpul (în alchimie).
42 Principiul pasiv, feminin; sufletul (în alchimie).
43 Calități, tendințe constitutive ale substanței universale (sk.).
44 Tendința ascendentă (*guna*) (sk.).
45 Tendința (*guna*) expansivă, orizontală (sk.).
46 Tendința (*guna*) descendentă (sk.).
47 Unul din cele șase „puncte de vedere” (*darșane*) ale doctrinei hinduse (sk.).
48 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
49 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
50 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
51 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
52 Principiul activ, masculin, al Operei alchimice. (vezi pagina 701)
53 Al treilea principiu alchimic, rezultatul uniunii Sulfului cu Mercurul. (vezi pagina 697)
54 Principiul pasiv, plastic, al Operei alchimice. (vezi pagina 689)
55 Grafie pentru *Samkhya* — doctrina celor două principii (sk.). (vezi pagina 696)
56 Samkya — Grafie pentru Samkhya — doctrina celor două principii (sk.). (vezi pagina 696)

Or, tactilul e calitatea sensibilă a aerului și Mercurul se ridică și se răspândește ca și un suflu, deoarece acesta e solidar cu fumul pe care-l vehiculează. Și cum proverbul spune: "nu este fum fără foc", e posibil cuiva care fixează fumul mercurial din el cu o privire neșovăitoare, să perceapă limbile de foc din fum.

[333 (20)]

Separațiunea fundamentală dintre Cer și Pământ, în realizarea noastră, trebuie să preceadă separațiunea celor trei gune[57], cum se întâmplă și ontologic – macrocosmic. Înainte de asta e o învălmășeală care este aceea a indistincțiunii lui Prakriti[5859], deci înaintea ruperii echilibrului celor trei gune în ea. Se poate spune: pentru ca aceasta să se poată efectua, trebuie, mai întâi, ca Ființa, Ișwara[6061] să se polarizeze în Puruṣa[6263] și *Prakriti*; numai cei doi poli odată actualizați, sub influența de prezență a lui Puruṣa, potențialitățile lui Prakriti se pot actualiza, după ce însă, în prealabil, s-a produs, tot sub adumbrirea lui Puruṣa, ruperea echilibrului celor trei gune.

Toată realizarea inițiatică e în această schemă. Mai este de adăugat că tehnica de care vorbeam zilele astea, determinarea unui punct critic în jurul căruia, prin coordonate de simbolism spațial, se organizează haosul în cosmos, e același lucru. Căci punctul fixat e Principiul, Cerul, care e actualizat prin determinarea lui în mijlocul Haosului; or, Haosul înconjurător se produce o ruptură de echilibru, centralizarea celor trei gune, expansiunea lor în direcțiile care le sunt proprii și așa mai departe.

Uitasem să menționez ceva. Înainte de toate operațiile acestea, trebuie să suscităm în noi un martor care privește și înregistrează toate operațiunile, un martor care nu e exact cerul, dar care-l reprezintă și care apare, simbolic și sensibil totodată, în dosul nostru, ceva mai sus. Fără suscitarea lui, toată operația e tot atât de imposibilă, ca și faptul de a te ridica singur de păr.

Prakriti e existențială, nu intelectuală; când prin influența de prezență a lui Puruṣa i se smulg potențialitățile pentru a fi transformate în acte, ea nu înțelege perfecțiunea, minunea operațiunei. Ea simte numai golurile ce rămân în ea, abisurile ce se deschid în ea când potențialitățile ei o părăsesc, deoarece devenite act, e o contradicție în termen să le imaginezi lucrând încă în ea. Și acest abis devine o formă insațiabilă, o aviditate devorantă, în care, nu numai oamenii, dar și zeii pot fi înghițiți; vezi reacțiunile Gaiei, pe măsură ce îi sunt ucise copiii de către Zeus; ea vede numai uciderea lor; în realitate, trăsnetul lui Zeus, cum am observat câteva pagini mai sus, nu omoară pe titani, ci-i transformă, adică esențialitatea lor e recuperată și integrată în principiul solar.

---

57 Substanța universală nemanifestată, corelativă cu *Puruṣa* (sk.).
58 Personalitatea divină; aspectul personal al lui *Brahma* (sk.).
59 Esența universală nemanifestată.
60 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
61 divinitatea personală (sk.) (vezi pagina 684)
62 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
63 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

Dar două lucruri nu poate pricepe Prakriti, și asta prin instituție divină: că produsele ei au și un element solar, căci ea concepe de la Puruṣa, fără măcar să-i știe existența. Prin

[334 (21)]

urmare, când partea substanțială a copiilor ei e distrusă, e pentru ea ca și cum ar fi fost distrus întregul; transformarea lor o vede ca o distrugere; în al doilea rând, de-altminteri provenind din primul considerent, trăsnirea titanilor de către Zeus e în realitate o redempționare. Cum poate să vadă Gaia asta când, pentru ea, însuși Zeus, în esențialitatea lui, este inexistent? Ea vede Cerul numai în măsura în care [acesta] intră în luptă cu ea, adică în măsura în care se substanțializează. Vede în el numai un simplu dușman, nu un Principiu. Cerul, la rândul lui, nu poate lupta cu Prakriti[64], decât luând înfățișări materiale. De unde pasiunile și tribulațiile Zeilor.

Angoasa e o concupiscență nesățioasă, de natură pur prakritiană[65], neinteligentă și care, neputând "devora" lumina, se devorează pe ea însăși. Intensitatea angoasei dă omului iluzia de plenitudine. De aceea e așa de căutată de omul de astăzi, atât de vid și inconsistent.

Angoasa e instrumentul Gaiei, e substitutul satanic al asentimentului. Acesta este o presimțire a Universalului prin similitudinea, prin năzuința de reunire a unor elemente asemănătoare despărțite. Angoasa e reacțiunea lui Prakriti care nu poate înțelege intelecțiunile, dar care trebuie să le suporte și să reacționeze. Cum? Prin parturiente numeroase, laborioase, dureroase. Neputând distruge intelecțiunile, pentru ea inconceptibile, constatând totuși eficacitatea lor, deoarece prin ele e fecundată și produce, Prakriti caută prin Angoasă să-și deterioreze aparatul conceptiv, să-și sterilizeze matricea.

Șehina[66] cuprinde și Binele și Răul sau, cu alți termeni, Pozitivul și Negativul, dar Răul nu ca pe o substanță de sine stătătoare, ci ca Tron al lui Dumnezeu; spun cu alte cuvinte, acest "Tron", în lumea noastră, nu este altceva decât Rădăcina lumilor sau, cum am mai spus, principiul de sesizabilitate care "fixează" pe Dumnezeu pe Tronul Său, dar asta cu o condiție: să nu desparți Tronul de Dumnezeu, căci abia atunci devine Răul, Diavolul. Trebuie să considerăm pe Dumnezeu ca o prelungire a Tronului, o continuitate a lui; ca tulpina, floarea și fructul rădăcinii tenebroase; ca să așezăm pe Dumnezeu pe tronul Lui

[335 (22)]

în noi, e deajuns ca pe întunecimile noastre, pe părțile noastre opace, să suprapunem o dimensiune intelectuală; sau, cum spuneam mai sus, să suprapunem angoasei hudur[67]-ul care o transformă în dragoste, căldură, lumină. Păcatul cel mare e să producem prin opacități o întrerupere a

64 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

65 de la *prakṛti* — ținând de substanța nediferențiată (sanscr.) (vezi pagina 694)

66 *Šekinah* — Prezența divină sălășluitoare în lume (ebr.) (vezi pagina 698)

67 Propagarea indefinită, plecând dintr-un centru, a unei mișcări vibratorii în toată întinderea cu trei dimensiuni; simbol spațial al Posibilității Universale.

circulației în vasele sanguine ale Universului, o discontinuitate, prin scleroze, în circuitul vibratoriu al *Vortexului Sferic Universal*[68].

Dacă restabilim continuitatea circulației prin simplul fapt al efectuării, vibrațiile inferioare se transformă în vibrații superioare; de aici expresii ca: "treapta cea mai de jos a Binelui total", "puterea care rătăcește și așteaptă numai direcția ca să devină bună". Direcția este, înainte de toate, Buna Intenție, dar mai tehnic, mai restrâns, reactualizarea aspectelor calitative ale spațiului și ale timpului. Dacă sunt îndreptate spre Eter-nitate, ele pot lucra și retroactiv asupra lipsurilor și păcatelor noastre din trecut, pe care le redempționează; sensul profund al Căinței.

E tufișul, rugul, care, cuprins de focul dumnezeiesc, devine locul de manifestare a lui Dumnezeu. De om depinde ca să lase tufișul de spini să se aprindă și să se pătrundă de focul dumnezeiesc. Simbolul e admirabil; în el însuși, lăsat în voia lui, rugul e o încâlceală de spini, o angoasă stringentă. Și devine tronul lui Dumnezeu! Atunci, ce putere, ce întunecime în noi, n-ar putea și ea să devie suportul ei?

În treacăt, coroana de spini a Domnului nu a fost făcută oare din Rugul Arzător? Și ea suportă lumina divină, nu numai la Hristos, dar și la oricare din noi; așezată pe cap, e precipitarea materială a Nimbului Sfinților care, după doctrina ortodoxă, e făcut din lumina necreată a Thaborului și configurează, limitează "lotusul cu o mie de petale".

10.X.1966

Satan a dat lui Adam iluzia a doi Dumnezei egali. I-a dat această iluzie pentru că o avea și el. Toată acțiunea lui Satan se explică așa, căci sincer credea că Dumnezeu e numai o forță antagonistă care numai prin împrejurări favorabile excepționale a luat o preponderență abuzivă. Pentru a înțelege asta, trebuie să știm că Satan care apare în Biblie și în celelalte tradiții nu-i deloc, nu numai Demiurgul, dar nici măcar regentul lui Tamas[69]. Lucifer, în sensul cel mai înalt, nu-i acela care dinamizează Fiat[70]-ul divin, dându-i o stridență, o forță explozivă, lucrând ca o dinamită în

[336 (23)]

sânul lui Prakriti[71]? El dă agenților cosmici iluzia de autonomie, care singură le dă virulența necesară pentru a produce lumea, muncă prin excelență, de sfâșiere, de exaltațiune separatistă.

Dacă situăm pe *Lucifer* înainte de Creațiune, atunci el devine, în Intelectul Divin, intenția lui Dumnezeu de a crea lumea, sinteza și ansamblul posibilităților de manifestare din Principiu. Expresia "Îngerul Feții" dată lui

68 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)

69 „să fie” (lat.) — cuvântul creator din Facerea 1 [Facerea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 680)

70 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

71 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

Metatron[72], se aplică părții luminoase a acestuia. Dar Samael[73][74]? Față tenebroasă. Dar printr-o inversare de raporturi, pur metafizică, nu s-ar putea ca fața tenebroasă a lui Metatron să fie în Principiu ansamblul posibilităților de non-manifestare, iar Fața luminoasă, Mikael[75], "care e ca Dumnezeu", posibilitățile de manifestare, manifestate? Căci negațiunea radicală a lui Lucifer în lume devine cu totul altceva în Principiu. Devine o posibilitate de determinațiune negativă. O determinațiune negativă nu se manifestă, dar umbra ei în lume devine Satan.

De altminteri chiar numele lui Mikael: "Care e ca Dum-nezeu", convine numai Ființei, din cauza lui e. Din cauza acestui e, Mikael e tot ce este pozitiv, constructiv în lume. Samael, care e un reflex al determinațiunilor negative, nu are nici un loc în lume, cu care e incompatibil. De aceea o distruge, caută s-o pulverizeze, pentru că nu admite elementul limitativ din ea, element aflător din cauza caracterului ei de Ființă, adică de [ceea] ce este. De aici, anumite tradiții din esoterismul musulman, în privința revoltei lui Iblis[76]: "n-am ascultat pe Allah[77] când a poruncit să ador pe Adam, pentru că nu admit limitațiunea care a vrut să și-o dea". Nici nu îndrăsnești să mergi mai departe. Dumnezeu, când poruncea îngerilor să se prosterneze în fața lui Adam, vorbea ca Ființă. Iblis, când refuza, vorbea în numele ei, *ca Neființă*.

Altfel spus: Îngerul Feții, ca atare și cum i-o arată și numele, e un Intermediar (așa i se și spune) între Dumnezeu și Cre-ațiune. Dar dacă e un intermediar e și un barzach[78] prin care se refractează în lume, odată cu crearea lumii, Principiul în Ma-nifestare; or, sunt două lucruri de reținut: Principiul e ansamblul posibilităților de Non-manifestare și de Manifestare; refractarea inversează raportul lucrurilor, inversează imaginea planului superior pe planul inferior. Această refractare e simplă la Ființă: posibilitățile ei nemanifestate, prin refractare, devin manifestate; dar posibilitățile de non-manifestare, prin definiți-e, nu se pot manifesta, totuși realitatea lor trebuie să se reflecteze, determinațiunile negative trebuie să aibă un reflex pe planul inferior, și acest reflex este forța care neagă, adică forța

[337 (24)]

satanică; privită în Suprem, această forță neagă limitațiunile. Și deci, cum spune Goethe: "și totuși face Binele". Acest Bine trebuie luat ca o mărturisire prin determinațiuni negative, a Supremului, a Absolutului, a Nelimitatului, indiferent de ce personificațiuni secundare se detașează din această

72 *Meṭaṭron* — îngerul suprem, „Îngerul Feții”, Intermediarul între Dumnezeu și Creațiune (ebr.) (vezi pagina 690)
73 *Samael* — „otrava lui Dumnezeu”, îngerul morții, fața tenebroasă (ebr.) (vezi pagina 696)
74 *Mika'el* — „cine este ca Dumnezeu?” (ebr.) (vezi pagina 690)
75 Samael — Sama'el (ebr., „otrava lui Dumnezeu”) — Îngerul morții și al Rigorii în Cabala, soțul Liliței, principiu al sitra aḥra, „celeilalte părți”. (vezi pagina 696)
76 *Iblīs* — Satana, îngerul care a refuzat să se prosterneze în fața lui Adam (ar.) (vezi pagina 683)
77 Numele divin (arb.). (vezi pagina 673)
78 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)

manifestare fundamentală. Samael[79] îl neagă pe Mikael[80] ca Lumină, iar aceasta îl respinge la marginea Cosmosului, spre Materia Primă, în aspectul ei inferior, dar realitatea îl "exilează" din nou în Suprem, spunându-i cu bună dreptate: "locul tău nu e în lume".

Tot în tradițiile musulmane, Iblis[81] spune lui Moise: "Când Allah ți-a spus: «nu mă vei privi», pe Muntele Sinai, «ci privește Muntele», și când Moise a privit Muntele, acesta s-a pulverizat." Perfect, trebuia să se pulverizeze, pentru că era lume. Dar trebuia să închizi ochii și apoi să-l privești; și atunci l-ai fi văzut. Ce înseamnă asta? Că Allah îi spune lui Moise: "nu mă limita; nu mă privi ca Ființă; ci privește cum pulverizez Muntele, adică privește-mă ca Neființă care reduce în cenușă Manifestarea". Și trebuie să închizi ochii, adică intrând în Non-Manifestare, s-o contempli direct, nu într-atât cât desființează lumea.

Orice ordin al lui Dumnezeu e ambiguu: trebuie să privești în El ce se întâmplă dacă-L asculți, ce se întâmplă dacă nu-L asculți, quod absit[8283]. Dar trebuie să simți că ceea ce se interzice pe un plan, e o realitate eminamente pe planul superior, e apofază. "Să faci Binele", adică: "Să nu faci rău", dar transcendent: "să nu faci răul, să faci binele limitativ", adică neraportându-l imediat la Acel, care fiind deasupra oricărei determinațiuni, e și deasupra Binelui, adică, vorbind teologic: "orice faptă bună pe care nu o faceți în Numele Meu e nulă".

Pentru a putea opera transmutarea inferiorului în superior, trebuie în prealabil creat un medium[8485], o zonă omogenă, prin care transformarea vibrațiilor grosiere în vibrații superioare să poată fi operată. Ceva echivalent limfei. Această zonă omogenă nu poate fi decât subtilă, pentru că mediul corporal e plin de noduri, inegal, ondulat și accidentat de înnisipări și noduri gordiene. Orice operație de transmutare e imposibilă fără o resimțire a contrapărții subtile a corpului nostru. Asta pentru că planul subtil e imediat superior planului grosier și-n el se pot rezolva pasiunile în sentimente; cât despre rezolvarea

[338 (25)]

acestora în Intelecțiuni, ea necesită determinarea, resimțirea câmpului vibrator mental și intelectual, care e relativ mai ușor de actualizat, bineînțeles când calificarea există. Bineînțeles există și un proces de sus în jos, în care asimțirea planului cauzal atrage după sine actualizarea, răscumpărarea, armonizarea ierarhică a tuturor planurilor inferioare, ca în mitul Catenei de

79 *Samael* — „otrava lui Dumnezeu”, fața tenebroasă (ebr.) (vezi pagina 696)
80 *Mika’el* — „cine este ca Dumnezeu?” (ebr.) (vezi pagina 690)
81 *Iblīs* — Satana din tradiția islamică (ar.) (vezi pagina 683)
82 „Ceea ce e departe” (lat.).
83 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
84 „mediu”, mijlocitor (lat.) (vezi pagina 689)
85 medium — (lat., „mijloc”) — Termenul de mijlocire; la Lovinescu, omul ca medium între cer și pământ, nu în sensul spiritist al cuvântului, pe care Guénon l-a combătut stăruitor, ci în acela al mijlocitorului care unește prin însăși... (vezi pagina 689)

Aur din Iliada[8687], în care Zeus spune că poate trage cu un lanț de aur pe toți zeii spre El. Spiritul se coboară în lumile inferioare dar nu cade; se învelește numai în ele; lumile inferioare se promovează prin atracția Cerului; cele două forțe se întâlnesc într-un punct care e *miraculus rei Unius*[88]. Nu trebuie, mai ales, să considerăm operația ca nereușită, atunci când constatăm existența unei mari cantități de materie reziduală în nas și gust de cenușă în gură; ceea ce ne-ar putea descuraja este constatarea cantității mari de reziduu și inefabilul elementului quintesențial răscumpărat; lucrurile nu pot fi comparate, pentru că nu se poate compara cantitatea cu calitatea. Să ne gândim ce enormă cantitate de petale de roze se precipită în putreziciune, pentru o picătură de ulei: mai ales că, în Alchimia spirituală, nimic nu se pierde și, prin repetate precipitări ale Spiritului, prin repetate coborâri ale Îngerilor, toată materia reziduală se albifică și devine Sare.

Atâta vreme cât voi resimți instinctele localizate în partea inferioară a corpului, pasiunile în piept, sunt perfect în drept să localizez intelecțiunile în cap, în nimbul lui, și intuițiile supreme deasupra lui, dând întregului ansamblu, printr-un amr[8990] pe care îl rostesc ca locotenent al lui Allah, o mișcare de translație verticală, în sensul spațial cel mai extensiv al cuvântului. Totul este să fie întovărășit de asimțirea contra-părții subtile și spirituale.

Buber întrebuințează pentru conversiunea forțelor inferioare în forțe spirituale, pentru eliberarea Șehinei[91] din Galuth[9293], expresia de Umkehr[94] (întoarcere). Dar această întoarcere nu se poate efectua decât spre o țintă dinainte stabilită, adică determinarea unui Zenith spiritual în "Cerul" nostru. Nu există navigație fără busolă, dar busola, la rândul ei, e inconceptibilă fără Polul Nord. Și îndrumarea se face, după expresia unui text inițiatic ortodox, "pe drumul tainic de stea". Și mersul pe acest drum se face atunci când nu simți mișcarea, când transferul forțelor noastre grosiere spre planuri subtile și spirituale se face printr-o mișcare, printr-un suflu de-abia sensibil. Poate cineva simți procesul de evaporare a unui elești sub soarele de amiază? Nu, ceea ce nu-l împiedică să fie atunci mai eficace ca oricând.

[339 (26)]

11.X.1966

Satan a dat cu atât mai ușor lui Adam iluzia că există doi Dumnezei, cu cât aparența e adevărată la nivelul cosmic. Trebuie să depășești Cosmosul pentru ca Unitatea divină să devie evidentă. Fapt elementar. Cel dintâi pogorământ

86 Miracolul lucrului unic (lat.).
87 *Iliás* — poemul homeric (gr.) (vezi pagina 684)
88 Iliada — poemul homeric (gr.) (vezi pagina 684)
89 Poruncă divină (arab.).
90 poruncă divină; comandament (arb.) (vezi pagina 673)
91 *galut* — „exilul”, surghiunul Șehinei (ebr.) (vezi pagina 681)
92 „întoarcere”, convertire (germ.) (vezi pagina 704)
93 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
94 Galuth — „exilul”, surghiunul Șehinei (ebr.) (vezi pagina 681)

(Kenosis[95]) al lui Dumnezeu a fost când a consimțit ca Metatron[96] să se polarizeze în Mikael[97] și Samael[98]. Aceștia doi, pe nivelul lor, sunt pe plan de egalitate, și de aici vicisitudinile luptei lor. De ce a vrut Dumnezeu asta? Pentru că Universul nu putea ieși decât dintr-o ordalie. Ca un complementarism să dea nota lui justă, trebuie să fie mai întâi un antagonism. Numai o luptă teribilă între doi termeni opuși poate crea limita suavă, inefabilă dintre opoziții, acea limită care este Unicitatea, Sutratma[99][100], și țese toate Universurile între ele. Lupta între forțele antagoniste poate fi cu atât mai sălbatică, fără cruțare, cu cât în fundal este Dumnezeu, cuprinzând în El eminamente toți termenii luptei; nu e risc niciodată ca unul din antagoniști să învingă total, definitiv, pe bunul motiv că partea nu poate fi totul. Dar primejdia ca omul și celelalte ale Naturii să considere ca egali cei doi termeni e firească și ea, atâta vreme cât prin Cunoaștere nu s-a realizat rezolvarea opoziției în complementar mai întâi, apoi în Unitate. Cea mai mare primejdie de prăbușire a omului e aceea de a extinde adevărul unui plan, nu numai la un plan superior, dar și la unul inferior, cu alte cuvinte, e fatală nu numai confundarea unui relativ cu Adevărul Absolut, dar și inversul. Este strict interzis, e mortal să confunzi pe Ființă cu Mikael sau chiar cu Metatron. Trebuie să vezi în ei numai anumite Atribute Divine, delegate unor reprezentanți.

Abilitatea lui Satan a fost că în același timp i-a sugerat lui Adam convingerea ditheistă și dorința de a apuca funcțiunile creatoare, ceea ce e o contradictio in terminis[101], un cuplu complementar necreând ca atare, ci prin Principiul Unitar în care se rezolvă și din care proced prin polarizare. Proba e copilul care reunifică ce a fost despărțit. Nu poți să uzurpezi forțele creatoare după ce ai mâncat din Pomul Cunoștinței Binelui și a Răului; trebuie cules fructul Arborelui Vieții. Rezultatul a fost că, intercalat, fără un principiu unitar asimilat prealabil în el, între pietrele de moară ale Binelui și Răului, Adam a fost zdrobit, măcinat, redus în morfisme nenumărate, care au alimentat și alimentează perpetuu Binele și Răul din tot Cosmosul. Recuperarea bucăților sfâșiate revine lui Hristos,

[340 (27)]

într-o primă etapă virtual și în a doua efectiv. Mai mult, Adam, insinuându-se în Cosmos într-o proastă manieră (contrariu lui Hristos ce se coboară în Lume ca Unitate, în Principiu patibil), adică nu numai fiind Dualitate dar și *mărturisind-o* ca atare, nu reușește decât să suscite în Cosmos o forță tenebroasă de materie, adică minimul de viață necesară pentru susținerea lui

95 „Firul” spiritual care leagă lumile (sk.).

96 *kénōsis* — „golirea de sine”, pogorământul divin (gr.; Filipeni 2, 7) [Filipeni (Biblia sinodală), ro.]
(vezi pagina 686)

97 *Meṭaṭron* — îngerul suprem, „Îngerul Feței” (ebr.) (vezi pagina 690)

98 firul spiritual care leagă lumile (sk.) (vezi pagina 701)

99 „cine este ca Dumnezeu?” (ebr.) (vezi pagina 690)

100 „otrava lui Dumnezeu”, îngerul morții, fața tenebroasă (ebr.) (vezi pagina 696)

101 „contradicție în chiar termenii ei” (lat.) (vezi pagina 677)

Prakriti[102], fără însă să insinueze în ea fulgurațiunile de intelectualitate care, singure, i-ar putea actualiza potențialitățile. Cum ar putea Adam să dea fulgurațiuni de Unitate, când a mâncat din Pomul Dualității? E deci înghițit de Abisul substanțial, care își întărește existența prin mistuirea lui. Recu-perarea lui Adam nu o va putea face decât Noul Adam, care va putea efectua o justă catabasis[103][104].

Microcosmic și metodic, răscumpărarea morfismelor lui Adam, mistuite de substanța noastră obscură, nu se poate face decât prin elemente de sinteză, prin facultăți unitive, cum e contemplația Unității, și chiar cu elemente mai puțin înalte dar avântate spre globalism, cum este uimirea, nu numai în sensul înalt platonician, dar și la nivelul cosmologic, acela pe care-l sugerează Goethe: "cel mai înalt punct la care poate ajunge omul este mirarea și când un Fenomen primordial îl pune în stază de mirare, să fie liniștit atunci, nu poate atinge ceva mai înalt și nu trebuie să caute ceva mai înalt după aceea; aici este granița".

Mirarea, deci, în sensul goethean, este acea facultate care îl face pe om să ajungă până la suprafața planului de reflexiune, ceea ce e o sinteză provizorie, deoarece toată ființa omului, la acest punct, poate primi în simultaneitate lumina Cerului, a Soarelui, a Stelelor; mirarea transformă pe om într-o oglindă globală. Ceea ce e esențial să înțelegem e că mirarea face să se manifeste la suprafață toate facultățile omului, fără nici o excepție, și le pune față de Soarele Spiritual într-o situație de perfectă simultaneitate și spațială și temporală. Ce se întâmplă atunci? Toate aceste elemente ale omului, actualizate pe un plan uniform și omogen și egal, printr-o disociere, care e o separațiune, numai prin faptul existenței lui Eros[105] se restructurează apoi într-un sistem vibratoriu, deocamdată plan, după schema[106] Omului Primordial, într-un punct care e central și pentru el și pentru lume.

Se poate compara scânteia, roabă în coaja ei, cu un om a-plecat pe genunchi, cu mâinile lipite de-a lungul corpului; simbolismul omului e central în starea noastră de fire; e firesc să arăți o cădere, sau o liberațiune în ea, prin comprimările și

[341 (28)]

deslegările corpului uman. Odată eliberată, scânteia se dezvoltă, mai exact, se învoaltă conform staturii umane. Ia poziția axială a omului care unește cerul cu pământul, întinde mâinile în sus, în sensul exaltațiunii, sau lateral, în sensul amploarei, încarnând crucea cu trei dimensiuni, sau cu o mână indică cerul, cu cealaltă pământul, refăcând gestul Androginului hermetic. Și asta chiar scânteile care nu sunt captive în om, ci în ființe și lucruri periferice.

Scânteile din ele, neputându-se libera decât prin om, e natural ca această liberare să ia nu numai simbolismul gestului uman, dar uneori chiar înfățișare umană. Asta explică de ce anumite entități care n-au nimic uman, pozitive sau

102 *katábasis* — „coborâre”, pogorâre în lumea de jos (gr.) (vezi pagina 677)
103 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
104 catabasis — „coborâre”, pogorâre în lumea de jos (gr.) (vezi pagina 677)
105 *Érōs* — principiul atracției și al unirii (gr.) (vezi pagina 679)
106 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

negative, iau uneori înfățișarea umană: spiritele elementare, de exemplu acelea ale pădurilor, ale apelor, ale vânturilor, ale Focului, spectrele, strigoii și atâtea altele.

De aceea, în Theurgia prin care omul eliberează pe nenorociții robi din jurul lui, metafizica gestului joacă un rol atât de important. Luăm gestul cel mai obișnuit în Creștinism: o simplă cruce asupra unei flori zvârlite, asupra unui peisaj, a unui animal, are urmări incalculabile pentru eliberarea unor scântei solare, reținute acolo în robie, poate de milenii. Respon-sabilitatea noastră e infinită.

Dacă scânteia are o înfățișare de om captiv, apoi eliberarea ei nu face altceva decât să-i redea posibilitatea de a face gesturile metafizice fundamentale ale omului în lumea lui. Apoi această poziție e aceea a embrionului în pântecele matern. Buna intenție a omului îl face să treacă de la starea embrionară la aceea de om autonom; asta nu prin natură, căci lucrurile și ființele, altele decât omul, sunt periferice în lumea animală, ci prin imitatio[107][108], printr-o mimare sacră, care face scânteia liberată sau în curs de liberare să răspundă ca un ecou la vorbele și gesturile consacrate pe care le face omul. *Per speculum in aenigmate*[109]. Până la urmă, tot omul e cel care dobândește, căci această *imitatio* se întoarce, în virtutea legii acțiunilor și reacțiunilor concordante, asupra lui, în ecou înmiit, cu o dobândă neînchipuită. Omul e centrul unui sistem vibratoriu de coordonate polare care se amplifică în sensul expansiunii, dar care revine la punctul de plecare; dar vibrațiunile nu sunt aceleași, ci de la marginea lumii, unde găsesc un perete de rezonanță, se întorc amplificate înmiit. Prototipul in divinis[110] al acestui demers este propagarea Fiat[111]-ului divin. Verbul își creează propria lui cutie de rezonanță, creând "limita" lumii, adică extrema margine pe care o poate atinge. Propagarea

[342 (29)]

Verbului în sine merge până la trecerea la limită a indefinității în Infinitate și același lucru se poate spune și de morfismele lui; numai că lungimile de undă ale acestora sunt limitate providențial de propria lor natură, așa că diferența lungimilor devine simbolism spațial care arată calitatea fiecărui morfism. Această calitate nu o putem aprecia noi, ci numai Verbul în expansiunea lui totală în Vortexul Sferic Universal.

12.X.1966

Cine nu vrea să înceapă cu mirarea și cu admirația, acela nu poate găsi intrarea în Sanctuarul interior.

107 „Căci vedem acum ca prin oglindă în ghicitură” (lat.) (I Cor. 12–13).
108 „imitare”, mimare sacră (lat.) (vezi pagina 684)
109 „în cele divine”, la nivel principial (lat.) (vezi pagina 684)
110 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)
111 imitatio — „imitare”, mimare sacră (lat.) (vezi pagina 684)

Lucrul e obligatoriu, pentru că altfel rămânem într-un cerc fatal, vicios, din care nu este ieșire: în fața fiecărei "porți" se află un înger care păzește intrarea și care nu lasă pe nimeni să între până nu pronunță cuvântul de pasă. Dar cuvântul nu-l știi decât după ce ai trecut poarta. Atunci, situația e fără ieșire. Intervine însă un al treilea termen: să te comporți ca și cum ai fi trecut prin ușă, ca și cum ai fi deja dincolo. Asta nu se poate decât prin asimțire, prin intuiție depărtată, cu ajutorul lui Eros Kosmogonos[112].

Atunci se întâmplă: sau poarta se topește, sau se topește Îngerul sau te topești tu; nu mai ai atunci de trecut printr-un punct geometric, ci să te transvazezi printr-un întreg plan devenit poros. Căci asimțirea supraspațialului și a supratemporalului topește poarta care e într-un punct pe un moment de succesiune. Punctul se identifică nemijlocit cu întregul plan și atunci nu mai e barzakh[113]. Și Îngerul te lasă să treci, căci el are consemn să interzică intrarea unei entități bine definite, bine închegată, individuală. Și o santinelă nu mă poate opri să mă uit cu ochi de linx dincolo de zidul în fața căruia stă de gardă. Persoana mea fizică îl concernă. Cum să fie un obstacol ceva care se topește? Căci, aplicând analogia în sens invers, pentru cineva care asimte Universalul, piatra devine abur, ușa devine cer, punctul circumferință. Mirarea, cutremurul, admirațiunea sunt zorile, albul luminii de dincolo, al Luminii neinserate. Lucrul trebuie înțeles și în sensul literal; un vestigium pedi[114][115], o imprimare a unui picior pe o stâncă se produce nu printr-o violentare a unei legi a naturii, ci pentru că, prin inversiune, solidul devine plasmă pentru planul imediat superior și, natural, pentru ființa care-l însumează. Miracolul este infuzarea unui plan superior în planul inferior; nu intervine absurdul, ci o lege e însumată de o altă lege

[343 (30)]

superioară care i se substituie. Tot așa, deșteptarea unui centru în organismul subtil al omului se produce numai în măsura în care centrul resoarbe omul. Privit din afară, de cineva care nu participă la operațiune, se pare că omul resoarbe centrul. În realitate, procesul e invers, și un Enoch, un Ilie s-au resorbit cu corpul în centrii lor subtili.

În realizarea spirituală, nu servește la nimic să te concentrezi pe punctul corporal care suportă simbolic un centru subtil. Cor-pul compact nu-i suportă expansiune. Dar prin resimțirea aspectului, a contrapărții subtile a corpului, acesta se transformă mai mult sau mai puțin într-o masă vibratorie de spire concentrice, care duce infailibil, dacă avem deja asimțirea, parfumul "amintirii" centrului, ca un fir al Ariadnei, până la punctul central, până la chakra[116][117][118] pe care vrem s-o deșteptăm. Odată ajunși acolo, printr-o mișcare centripetă,

112 *Érōs Kosmogónos* — „Erosul făuritor de lume” (gr.) (vezi pagina 680)
113 Urma piciorului divin (lat.).
114 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 676)
115 „urmă de pas”, vestigiu (lat.) (vezi pagina 704)
116 Roata; centru subtil în corpul omenesc (sk.).
117 Centru subtil al corpului (sk., cakra). (vezi pagina 677)
118 chakra — Centru subtil al corpului (sk., cakra). (vezi pagina 677)

centrul se poate răspândi în corpul făcut subtil, în corpul devenit Vortex de vibrațiuni, și *poate să devie întregul corp*, și atunci expresii cum ar fi centru, corp, punct, circumferință, devin inutile, își pierd rostul.

Când se spune că Lucifer se complăcea în frumusețea și puterea lui, pe care le primise de la Dumnezeu, înseamnă, cu alte cuvinte, că "tăiase rădăcinile", căci a se complace în sine și a tăia rădăcinile din Principiu sunt sinonime. Dar ca să facă asta, înseamnă că avea această putere în el. Și această putere nu este altceva decât principium individuationis[119], care e formula care-l cuprinde cel mai mult pe Lucifer. Dar acest principiu de individuațiune este un principiu de separațiune, deci de negațiune. Și prin analogie în sens invers, ceea ce e negațiune pe planul imediat devine determinațiune negativă pe planul superior. Pe scurt, Lucifer în sensul cel mai înalt, însumează în lumea noastră ansamblul determinațiunilor negative. Formulată astfel, fraza conține o absurditate, căci o determinațiune negativă nu se poate manifesta, dar poate crea "vestigii" în ea. Și aceste vestigii sunt pozitive și negative. Sunt pozitive când sunt determinațiuni negative care desemnează Supremul, ca Tăcerea, Vidul, Tenebrele, dar sunt vestigii și în sensul rezidual, și atunci devin "sinistre".

Satan neagă lumea; trebuie să-i opui o afirmațiune, care o salvează în sensul religios al cuvântului; cu alte cuvinte, nu putem mântui lumea de negațiunea lui Satan decât adăugându-i o dimensiune metafizică, prin contemplație și prin rit; acesta este un proces catafatic.

Satan neagă lumea: trebuie să-l supralicităm, să împingem negațiunea la superlativ și atunci dispare și Lumea și Satan;

[344 (31)]

rămâne din el ceva care se transformă în determinație negativă; procesul e apofatic.

Anumite procedee de realizare, în hasidism[120][121][122] de exemplu și la Quakeri, când corpul e pus într-o agitație continuă în timpul rugăciunii, își au rostul pentru o unificare a tuturor senzațiilor, a tuturor simțurilor și membrelor în unitatea rugăciunii. Pentru că în funcțiunile cele mai inferioare, în membrele periferice ale omului se reflectă intelecțiuni, și cu cât intelecțiunile sunt mai înalte, cu atât se oglindesc și animă părțile cele mai inferioare ale sufletului și ale trupului. Astfel instinctele reflectă cu mult mai mult intelectul pur, stările angelice, prin omogenitatea lor și prin imediatitatea lor, decât mentalul, care iremediabil e sortit lumii intermediare, chiar când i se dă întrebuințarea cea mai justă, tradițională. Rămâne totdeauna un intermediar.

Dansurile în mutaçawwuf[123][124], procesiunile bahice, au tocmai rostul să evertueze, să actualizeze paroxistic funcțiunile cele mai joase din om, pentru ca să atragă corespondentul lor ceresc, care e de cea mai mare calitate. Se

119 „principiul individuației” (lat.) (vezi pagina 694)
120 Ramură a Kabbalei întemeiată de Baal-Șemtow, în Galiția.
121 Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut). (vezi pagina 682)
122 hasidism — Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut). (vezi pagina 682)
123 Inițiat în esoterismul musulman; *sufi* (arb.).
124 De partea substanței (lat.).

produce un catharsis[125] al instinctelor, chiar al corpului omului, al cărui rezultat final e o continuitate omogenă de la cele mai de jos la cele mai de sus. Aplicațiune tantrică: "ale Tale dintru ale Tale; Ție aducem de toate pentru toate". Nu există obstacol mai mare în realizarea inițiatică decât disprețul de gens de lettres[126][127], confucianist, al părților sumbre din om, prejudecată intelectualistă contra elementelor fundamentale din om; tocmai pentru că sunt cele mai ininteligibile, pentru că stau *ex parte materiae*[128], sunt susceptibile să fie actualizate de către Intelect în stări angelice, în scheme[129] geometrice transcendente.

Vârful creionului e punctul în lume; tot ce scrie se înscrie, și anume pe țesutul cosmic universal: în vibrațiunea indefinită a Vortexului cosmic. Deci, prin analogie inversă față de ceea ce se întâmplă în lumea aceasta, dincolo au mai mare importanță literele decât cuvintele, fraza și sensul ei. Din punctul de vedere al simbolismului pe care l-am pomenit mai sus, e indiferent ce scrii, ori un text metafizic ori o listă de bucate. Și calitatea textului poate interveni, dar din altă perspectivă, aceea a Intelectului Divin, oglindindu-se în amploarea lumii. E de ajuns să ne gândim că numai cu simplul aranjament schimbat al unui prospect comercial, se pot obține formule de valoare intelectuală și inițiatică formidabilă. Noi nu știm care, dar Dumnezeu știe și acesta este singurul lucru important.

[345 (32)]

Să ne închipuim la fiecare nod al Vortexului Sferic Universal o literă. Pe fiecare punct în succesiune putem plasa cuvântul sau fraza pe care o vrem, indiferent de calitatea ei. Fiecare literă din frază, privită din alt punct, din altă perspectivă a Vortexului, intră în combinație cu alte litere decât cu cele cu care s-a înșirat când am scris-o noi și alcătuiește formule cu totul noi, *rămânând totuși în fraza primitivă*. Așa că orice blasfemie, orice inepție poate fi privită din altă perspectivă, astfel încât să dea o frază sacră, rituală, fără să-și piardă locul în aranjamentul vechi.

Orice faptă, gând, intenție, voliținue a noastră, indiferent de ce calitatea e, poate fi promovată, răscumpărată, restructurată de ochiul divin care privește totul în simultaneitate, ba chiar în omniprezență. Ne este permis; Dumnezeu ne îngăduie să substituim ochiul inimii noastre, Ochiul Divin. Și atunci putem răscumpăra orice.

Lucifer complăcându-se în frumusețea și puterea sa, ipso fac-to[130], a tăiat rădăcina plantelor prin actul lui de narcisism. Dar o suprimare reală a lui față de ceea ce este Principiul oricărei făpturi e o pură imposibilitate. De aici, următoarele: Lucifer taie rădăcina plantelor fără să-și poată tăia rațiunea suficientă ontologică ce-l leagă de Creatorul său. Dumnezeu poate fi negat

125 „oameni de litere”, cărturari (fr.) (vezi pagina 681)
126 cel angajat pe calea sufită (ar.)
127 purificare (gr.) (vezi pagina 677)
128 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
129 gens de lettres — „oameni de litere”, cărturari (fr.) (vezi pagina 681)
130 „prin însuși acest fapt” (lat.) (vezi pagina 684)

printr-o formulațiune, dar nu existențial, pentru că Verbul și Existența nu coincid decât atunci când se exprimă unul prin altul. Neantul nu există, ori negațiunea lui Lucifer are în mod necesar ca ultimă concluzie Neantul, căci numai Neantul stă în afara Posibilității Totale, și tocmai asta e imposibil. Deci Infer-nul nu e Neantul, ci afirmația Neantului, care în timpul vieții se face verbal, prin gând, prin faptă, dar nu poate cuprinde toată ființa omului, căci existența e pozitivă și condamnă mut pe cel care-o neagă. Dar după moarte, negațiunea devine existențială, din cauză că, postum, toate vorbele, gândurile, actele omului devin ființe obiective, care încolăcesc pe autorul lor, ca șerpii lui Laocoon, și-l integrează într-o completă pasivitate, într-un sistem vegetal sau mineral de negațiune.

Deci Lucifer, afirmându-se, își neagă Autorul, care, la rândul lui, îi neagă negațiunea, și asta îi pricinuiește căderea în centrul tuturor lucrurilor. Repet, Dumnezeu neagă negațiunea lui Lucifer, dar nu-i poate nega existența, și de aceea e nevoit să-l situeze undeva unde și existența și negațiunea lui să-și

[346 (33)]

aibă locul adecvat, dharmic[131]; cu alte cuvinte, Dumnezeu nu-l poate așeza pe Lucifer decât în Ininteligibil, la rădăcina oricărei manifestări. Dacă Lucifer se află la rădăcina Infernului, nu-i ca într-o închisoare în care a fost băgat cu de-a sila, ci pentru că, exact, Dumnezeu nu-l putea pune în altă parte.

Prin această cădere a fost produs Haosul din care fu creată lumea, în al cărei centru este exilat Lucifer. Mai exact, Lucifer a produs Haosul, carne din carnea lui, substanță din substanța lui. Prin revolta lui, optând pentru ininteligibil, creează ininteligibilul și-l regentează, și orice tendință de narcisism a noastră ne pune în umbra Satelitului Sumbru. Orice veleitate de autonomie, orice iluzie de existență independentă ne pune în realitatea lui, care e cu atât mai insidioasă, mai greu de detectat, cu cât măgulește ininteligibilul din noi, elementele instinctuale, existențiale. Primejdia de moarte a ispitei diavolești este că îmbracă un neant cu o haină de ființă, deci pozitivă prin natura ei. Negativul se altoiește pe pozitiv, îi devine parazitar, nu-l poate transforma în Neant, pentru că neantul nu există, dar îl poate disocia în componența lui atomică, și [astfel] se întâmplă acea tragedie divină, la capătul procesului, când Dum-nezeu e nevoit să constituie o nouă ființă din materialele astfel disociate. Forța lui Lucifer este teribilă și nimeni nu i se poate sustrage prin mijloace voluntare sau prin constrângeri morale, căci în constrângerea morală cea mai riguroasă se află Lucifer. Se face negat pentru că știe că negarea lui atinge și pe aceea a Făcătorului său, care l-a exilat într-un just exil.

Nu există decât un singur mijloc de a-i scăpa, dar un mijloc suveran; adăugarea peste deficitele, păcatele, prostiile noastre, a unei dimensiuni intelectuale în care, în mod necesar, *totul*, inclusiv Lucifer, își reia locul, își

131 de la *dharma* — potrivit legii proprii (sanscr.) (vezi pagina 678)

recapătă dharma[132][133], deci pozitivitatea; căci ce putere, ce ac mai poate avea un Demon pe care-l cunoști în rostul lui cel mai adânc?

Dimensiunea intelectuală adăugată, suprapusă de noi lui Lucifer, îi ia ininteligibilitatea, prin urmare îl răscumpără, pentru că Lucifer plus Intelectul nu mai e Satan. Compă-timirea, comiserațiunea, pentru Lucifer căzut duce direct în ghiarele lui, dar înțelegerea lui îi topește toate elementele nocive, aspectul negativ. Nu poate să existe caritate cosmică mai mare și care răscumpără nu numai pe om, dar făptura întreagă.

Sentimentul de prezență este semnul cel mai bun că Intelec-țiunea e adevărată. Numai la o prezență Lucifer este reductibil; raționamentul, demonstrația sunt fără eficacitate. Intelecțiunea

[347 (34)]

adevărată este rezultatul unei intuițiuni directe, informale, susținută, având [drept] temelii elemente existențiale, adică acele elemente obscure din noi care sunt reflexul invers a Supremului în ființa noastră; aceste elemente devin un suport, un tron pentru hudur[134][135] și numai din cauza suportului Lucifer e accesibil, vulnerabil, căci e o afinitate între el și aceste suporturi; și este un suport în calitate de rădăcină tenebroasă a întregii manifestațiuni. Satan e dezarmat prin similitudini, un suport se infuzează în alt suport care crede că asimilează, devorează suportul superior și se trezește tras în sus ca și cu o undiță; și atunci ce a mai rămas din el?

Nu trebuie să ucizi instinctul rău, patima, ci să servești pe Dumnezeu cu ea; cu alte cuvinte, să nu vezi în ea o dușmană a lui Dumnezeu, ci o închisoare a strălucirii divine, care trebuie topită pentru a se produce unificările. Această închisoare, aceste Keliphot[136] nu sunt produsul unei ostilități contra lui Dumnezeu, ci un reziduu al lumilor sfărâmate înainte de existența lumii noastre; căci lumile trecute, în elementele lor pur calitative, s-au integrat în Principiu, iar în cele negative, s-au atomizat; dar această atomizare nu-i completă decât în elementele extreme ale posibilităților negative cele mai extreme în negativitatea lor; asta mai ales când nu e vorba de disparția Lumii, ci a unei Lumi; vorbind în imagini, lumile vechi se prefac în pulbere, dar mai rămân și ruine. Și ruinele, nu pulberea atomică, reține prizoniere în cojile lor scânteile de lumină.

Numai o adăugare a elementelor intelectuale le precipită năruirea, până se fac și ele pulbere, iar scânteile se unesc cu Soarele Spiritual.

Patima trebuie să primească de la om o directivă care nu se face substituindu-te ei, ci prin promovarea unui Zenith intelectual deasupra ei, care face să năzuiască spre Înălțimi, ca luna marcele.

---

132 Legea perenă; ordinea universală (sk.).
133 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)
134 Prezența reală a divinității (arb.).
135 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
136 *qelippot* — „cojile”, învelișurile întunecate ale lumii (ebr.) (vezi pagina 686)

E semnificativ că Dante își termină cele trei Cantice cu cuvântul "stelle[137][138]". Înainte de a face un singur pas în Purgator, trebuie să revadă "stelele", pentru că ele dau o direcție ascensională călătoriei sale. Fără "evocarea" lor n-ar fi putut face un singur pas în sus și s-ar fi încurcat într-o rătăcire fără ieșire. Nu se poate niciodată evertua o axă verticală de jos în sus; trebuie determinată extremitatea ei superioară, pentru ca, după aceea, din acest punct să se constitue axa, ca un fir de păianjen ce se coboară spre pământ. O ancoră se aruncă totdeauna de sus în jos și nu invers.

[348 (35)]

"Ai făcut instinctul rău", spune Dumnezeu omului; l-a făcut rău pentru că l-a lăsat să-și piardă verticalitatea. Centralitatea omului îi impune obligații mult mai grave decât acele pe care le impun doctrinele religioase, cel puțin în aspectul lor exterior. A face faptă bună și a respinge ispita nu e decât o jumătate de "serviciu". Trebuie să fii bun cu ispita, s-o primești ca pe un oaspete ce ține în taina ei ascunsă scânteia de lumină, care poate de milenii aspiră la dezrobire. Trebuie să topim pretextul ispitei, obiectul exterior care ne-o vehiculează, pentru ca apoi ispita însăși să-și piardă opacitatea și să devină transparentă și plastică; atunci se coboară spre ea o schemă geometrică angelică modelatoare și care, dând o "formă" materiei inerte, confuze și difuze a Keliph[139][140]ei[141], o transmută în intelecțiune. Și nu e de căderea noastră să ne întrebăm sau să vrem a determina care "formă" geometrică se va coborî, cum trebuie să fie și cum va opera. Asta, riguros, nu este treaba noastră. Nu suntem obligați decât la buna intenție, la dreapta direcție spre Uni-versal; restul îl face Spiritul.

"Unirea" se face atunci când scânteii care este roabă în *Keliph*-ă și reprezintă polul substanțial, îi suscităm "deasupra" un pol esențial: irezistibil atrași unul de altul pentru fuziune, cei doi poli topesc coaja opacă în flacăra ce izbucnește între ei. Și încă o dată trebuie precizat: nu noi ne răspândim spre multiplicitate, solicitați de ea, ci multiplicitatea se înmănunchiază spre Unitate, al cărei "locotenent", "calif" este omul, și a nu băga în seamă aceste solicitări e echivalent cu nepăsarea unui rege care nu vrea să asculte cererile și plângerile supușilor săi.

14.X.1966

Deasupra lumii fizice este alta mai înaltă: lumea spirituală, unde omul se poate cățăra, până ajunge la punctul unde atracția lumii acesteia nu i se mai

137 „stelele” (it.) — cuvântul cu care se încheie fiecare dintre cele trei cantice ale *Divinei Comedii* (vezi pagina 700)

138 vers. **Dante, *Divina Comedie*** — fiecare dintre cele trei cantice se încheie cu cuvântul *stelle*: Infernul XXXIV, 139 („e quindi uscimmo a riveder le stelle”); Purgatoriul XXXIII, 145 („puro e disposto a salire a le stelle”); Paradisul XXXIII, 145 („l’amor che move il sole e l’altre stelle”). [Divina Commedia, it.]

139 *qelippah* — „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)

140 *qelippah* — „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)

141 Keliph — „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)

atârnă de picioare. Odată ajuns în lumea pneumatică, sunt alte dimensiuni, căci acolo ceea ce e sus e și locul unde ne sunt rădăcinile. Asta nu se poate decât pentru o entitate care în toată ființa ei este numai văz și ochi, și în care contemplația este însăși substanța ființei. E deasupra lui sattwa[142] însăși, căci o tendință este *sattwa* numai față de alte tendințe expansive și descendente, rajas[143] și tamas[144]. Or, în "locul" unde *sattwa* devine fixantă, cum e *tamas* pentru lumea noastră, nu mai există sistem de raporturi, ci pură conformitate, deci omogenitate cu Ființa.

Între lumea pneumatică și a noastră mai este o lume, intermediară, unde se dă în adevăr bătălia destinului nostru,

[349 (36)]

căci în lumea noastră nu e bătălie, încătușați fiind cu totul de greutate; solicitările contrarii nu pot surveni decât acolo, la punctul care se află la egală distanță între ele, deci în lumea intermediară, psihică. Acolo e primejdia mare, mai ales în ce privește înșelăciunea, decât de cădere; din cădere te mai poți ridica dar înșelăciunea te ține vrăjit eoni întregi de existență. În lumea intermediară sunt ultimele limite ale domeniului Princi-pelui Întunericului; mai sus nu se poate ridica; acolo e porticul templului exterior. Primejdia mare constă în faptul că nu atât Principele Întunericului este primejdios, căci se rezolvă într-un simulacru de neant, într-o iluzie, ci în fascinația pe care o exercită, vertijul pe care-l dă. Lumea subtilă nu e "locul" entităților spirituale, dar ele-și pot lăsa o urmă, un vestigiu, un reflex rezidual în ele; cules de Înșelător, ca o smântână, acest reflex rezidual poate fi uzurpat ca o mască de iluzie; aici este primejdia cea mare. E ca și cum ne-am duce spre o stea după imaginea ei într-o apă. Nu atingem Cerul, ci noroiul din fundul mlaștinii. Principele Întunericului caută să dea fiecărei raze oglindite pe suprafața apelor mijlocii, o direcție contrară, falsă. Nu este posibil să scăpăm de aceste năluciri de lumină, decât prin intuiție directă, intelectuală, căci Vrăjmașul poate uzurpa reflexul, imaginea oglindită a unui Înger, dar nu este esențialitatea lui. Desrobirea, plenitudinea lucidă pe care ne-o dă contemplarea Ideilor, nu se găsește în reflex, care cel mult ne poate da o beție, o uitare, un vertij, și asta ne dă posibilitatea să detectăm dușmanul în dosul măștii.

Fabre d'Olivet are o concepție limitată despre Lucifer, atunci când neagă căderea Îngerului rebel, pentru că vede în el numai puterea care operează crearea lumii. Dar însăși concepția căderii lui Lucifer e limitată, pentru că face din creațiune o operă de revoltă, contrarie voinței lui Dumnezeu. Or, Lucifer însumează o tendință voit descendentă care evertuează posibilitățile de creație din indistincțiunea lor, voință care poate fi aceea a unui Principiu luminos, lucrând din voința lui Dum-nezeu și privită, numai foarte din afară, din perspectivă religioasă, misiunea sa apare ca o revoltă. Și e drept ca toată drama să apară ca o revoltă în religie, care e făcută absolut pentru toți

142 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
143 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
144 *tamas* — calitatea descendentă, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

oamenii, căci realitatea faptului e incomprehensibilă pentru ei; ar trebui să se ajungă din explicație în explicație la concepția apofatică a lui Dumnezeu, a Principiului nelimitat, care se neagă pe el însuși ca urmare a Infinității lui și pentru asta creează Lumea, dând misiune lui Lucifer "s-o moșească" printr-o așa-zisă revoltă care e o ruptură de echilibru. Când

[350 (37)]

Fabre d'Olivet neagă caracterul metafizic al lui Lucifer, pune toată problema pe planul cosmologic, unde natural ia o altă înfățișare decât pe plan metafizic, căci, existențial, reflexul obiectului pe un plan inferior nu e aidoma cu obiectul în realitate. Prea ar fi simplu. Imaginea obiectului pe alt plan intră în alt sistem de coordonate decât acelea ale planului principial și, în speță, în lumea noastră intervine legea dualităților care complică problema.

Când Fabre declară pe Lucifer ca un Spirit Interior, e cât colo vizibil că e vorba numai de imaginea lui Lucifer, de un Lucifer imanent lumii noastre. Or, nu e posibil Imanent fără Trans-cendent, a cărui oglindire este. E adevărat că Lucifer e primul din spiritele interioare și cel mai absolut necesar operei de creațiune, dar a-l defini astfel nu e a face cât colo din Lucifer regentul lui Tamas[145][146]? Căci tendința Tamas produce lumile ca o impulsie de exteriorizare. Or, Lucifer e principiul care produce ruptura echilibrului celor trei gune[147] în Prakriti[148], deci e deasupra nu numai lui Tamas, dar și lui Rajas[149] și lui Sattwa[150]. Fiat[151]-ul care produce această ruptură de echilibru e un Verb divin, e o Apofază, care numai în reflexele ei periferice are un aspect de negațiune, de non-serviam[152][153]. Una e negațiunea lui Dumnezeu de către un agent subaltern și alta negațiunea oricărei limitațiuni care ar părea să se prindă ca o pojghiță pe Fața divină, negațiune care salvagardează Absolutatea divină.

Lucifer nu e numai Șarpele, care e o specificație cosmică a lui, și pe care Fabre d'Olivert îl descrie ca pe o ardoare cupidă, invidioasă, interesată, egoistă, care șerpuiește în inima omului și o învăluie în rețeaua ei. Dar Lucifer, tăiat de rădăcinile lui cerești, de lumină, rămâne numai foc, care nemaifiind solicitat de o atractivitate de sus, se roade pe el însuși, se hrănește din propria lui substanță; dar chiar faptul că e numai șarpele, că șerpuiește în inima omului, arată că tot pe spirala Vortex-ului Sferic Universal se înscrie, care conține în țesutul lui totul, inclusiv pe Adversar; numai că în cazul Șarpelui, aceste spire, văduvite de lumină, deșesute s-ar putea spune, cad ca o pulbere radioactivă pe care o înșeală pe și pe lume, maleficiind-o. Șarpele cere

145 Tendința (*guna*) descendentă (sk.).
146 Nu slujesc (lat.).
147 „să fie” (lat.) — cuvântul creator din Facerea 1 [Facerea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 680)
148 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
149 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
150 „nu voi sluji” (lat.; cuvântul lui Lucifer, după Ieremia 2, 20) [Ieremia (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 692)
151 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
152 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
153 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

identitatea; lipsit de ea, sustras din căile ei, se devorează pe el, își devorează coada, devine Uroboros[154][155]; căci este și un aspect sinistru al acestuia: în sensul pozitiv, Uroboros-ul[156] care-și mușcă coada arată că purcede din Principiu și se întoarce în el; în lume, cercul pe care-l formează e o spiră a Vortex-ului și, ca atare, revine la punctul de plecare cu un pas de elice mai sus, sfârșitul unei spire fiind punctul de

[351 (38)]

plecare al spirei imediat superioare. Dar în cazul care ne interesează, lipsind "Atracția Cerului", aceea care face ca spirele să fie în realitate pași de elice spre Zenith – șarpele își mușcă realmente coada, se face un scurtcircuit, și planul pe care-l delimitează se preface în cenușă. Nu mai rămâne, în adevăr, decât o ardoare cupidă, pentru că e nepotolită, o conflagrațiune, o explozie neputând fi un aliment, invidioasă pe tot ce e în afară de ea, șerpuind în inima omului ca în jurul oricărei conștiințe care crede că-și are rațiunea suficientă în ea însăși, în care se manifestă Principium Individuationis[157].

Când te plimbi pe câmp într-o sfântă reculegere, toate scânteile din pietre, plante și animale, se agață de tine și se lămuresc în tine într-un foc sfânt. Or, din cauza continuității țesutului cosmic, toate obiectele care cad sub simțurile noastre angajează și pe cele care sunt depărtate din cauza solidarității și atunci se poate spune că toată firea își cere mântuirea de la tine într-o plimbare consacrată.

Prin continuitate, o percepere a prezenței pe Pleșu și pe Halăuca evertuează și actualizează prezența de pe toți Carpații, apoi Caucazul, Himalaya etc. Căci prezența, fiind de partea Universalului, angajează tot generalul și-l înglobează în ea. Pioasa reculegere care promovează cele din jurul nostru e rezultatul și al unei consacrări a plimbării, și al asimțirii simbolismului Naturii, dar nu necesarmente al descifrării lui în mod distinctiv, căci aceasta aparține unui grad înalt de realizare inițiatică. Vezi plimbările lui Böhme. E de ajuns o resimțire a sfințeniei ambianței, a unirii Cerului cu Pământul pe crestele dealurilor și ale munților. E caracteristic că în această procesiune inițiatică, singurul element discordant, care face pată, este eul nostru. Pângărește sfințenia templului. Consacrarea care se face prin noi provine dintr-o parte a ființei noastre care nu mai este aceea a Individualității. E o metodă foarte eficace pentru a face discriminarea netă între Eu și Sine, Jivatma[158][159] și Atma[160][161]. E un bun adjuvant pentru Separațiune, operațiunea primă și cea mai grea din Magnum Opus[162][163].

---

154 Șarpele care-și mușcă propria coadă (în hermetism).
155 șarpe care-și mușcă coada (vezi pagina 704)
156 șarpele care își mușcă coada (gr.) (vezi pagina 704)
157 „principiul individuației” (lat.) (vezi pagina 694)
158 Sufletul viu, individual; manifestarea Sinelui (*Atma*) în eu (sk.).
159 Spiritul universal; Sinele (sk.).
160 Marea Operă; realizarea spirituală (în alchimie) (lat.).
161 sufletul viu, individual (sk.) (vezi pagina 685)
162 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
163 realizarea spirituală (în hermetism) (vezi pagina 688)

15.X.1966

Sfântul Ignațiu de Loyola preconizează mirosirea, gustarea, viziunea, pipăirea, auzul Inferiorului; bineînțeles, cu

[352 (39)]

atât mai mult sunt implicate aceleași procedee și în asimțirea stărilor subtile și a celor paradisiace. Căci nu e vorba numai de realizarea esențialității stărilor de fire superioare care se operează prin intuiții, ci și de realizarea lor substanțială, ceea ce se poate face prin transformarea simțurilor și a instinctelor în intelecțiuni, căci intelecțiuni sunt în fond, după cum o spune și Platon, nefiind vorba de altceva decât de degajarea purității lor din mâlul obiectului, trăite dar nu intelectualizate. E vorba de o coajă reziduală, făcută din cenușă și inerție, de topit. Căci pe lângă topirea unei Keliphe[164] obținută prin suprapunerea unei dimensiuni intelectuale, mai avem și o purificare distinctivă[165], dacă se poate spune, prin care descompunem un agregat în elementele lui constitutive, și apoi resorbirea esențialității lui, prin intervenția calităților sensibile și imaginative care-i corespund în Microcosmosul nostru. E vorba numai de consacrarea, de ritualizarea acestor calități. Consacrarea, ritualizarea calităților sensibile atrage necesar dezindividualizarea lor. Coloratura lor individuală e dată de Keliphoturile[166] lor, nu de ele. Zbaterea lor în cușca cojilor le dă accentul acela de durere, atât de prezent, de gustat, de lumea noastră; acela trebuie topit pentru ca țesutul microcosmic să-și restabilească unitatea cu țesutul macrocosmic în vederea realizării omului universal.

Eva e tipul literal al sensibilității omului. Deci poate fi considerată ca mercurială, având în vedere caracterul ei pasiv. Dar imaginile care impregnează această sensibilitate, care o evertuează, sunt de natură sulfuroasă. De altminteri, imaginile sunt de partea Formei[167][168]. Răscumpărarea Evei, deci a sensibilității, se face prin impregnarea imaculată a ei, prin intelecțiuni, care-i constituiesc o coroană de stele în jurul capului. Atunci poate zdrobi cu călcâiul capul șarpelui. Co-roana de stele e coroana Arborelui Vieții din care, dacă Adam ar fi mâncat mai întâi, putea să mănânce apoi din Arborele Cunoștinței Binelui și a Răului, fără nici o primejdie pentru el. Dar inițiativa Evei, care arată emanciparea sensibilității de Inteligență, a dus la catastrofă.

Învățământul microcosmic, metodic e clar: restabilirea adevăratei ierarhii, inteligența, în sensul de luciditate, de voință, de veghe, dominând sensibilitatea care domolește, face transparente instinctele. Eva trebuie "coafată" cu coroana de stele, pentru ca și ea, la rândul ei, să "coafeze" șarpele. E o sequență

[353 (40)]

de "rectificări". Interesantă suita logică între coroana care domină capul și călcâiul Femeii, care domină capul Șarpelui. Coroana și călcâiul, extremitățile,

164 „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)
165 „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)
166 „Distincție, deosebire” (lat.).
167 „Forma”, principiul esențial (lat.). (vezi pagina 681)
168 Forma (lat.) — „Forma”, principiul esențial (lat.). (vezi pagina 681)

se întâlnesc și se unesc, după cum Kether[169][170] se reflectă cel mai bine în Malkuth[171][172][173]. Toate astea, de-a lungul unei axe verticale care unește și dinamizează toate stările de Fire între ele și care se prelungesc în stările inferioare prin spirele Șarpelui, zdrobit în partea lui veninoasă, dar rectificat, nu distrus, și continuând să vivifice stările inferioare ale Firii cu viața și dinamismul care îi sunt proprii.

Concentrarea duce pe calea ieșirii extatice, pentru că simbolic se face pe înmănunchierea întregii noastre atenții pe un singur punct, chiar dacă concentrarea se face pe un plan care e dincolo de condițiunile spațiale. E interesant că această concentrare creează o "geometrizare" a ființei noastre pe care o duce la transformarea într-un plan omogen în care apar direcții spațiale convergând spre unul sau mai multe puncte sintetice, prin care se face transferul întregii noastre ființe într-o stare informală. Iar o aplicare a analogiei în sens invers. Pe când schematizarea, geometrizarea ființei noastre exterioare echivalează cu o mortificare, pentru că e rezultatul inerției, a hebetudinei mentale, în planul superior geometrizarea e viața însăși. Ceea ce e schelet în lumea noastră, se afânează, se subțiază, se dinamizează, vibrează în nervii subtili, nadi[174][175].

Calea unei astfel de concentrări meditative consistă în faptul golirii sufletului de toate impresiile sensibile și de toate reprezentările, pentru a-l dispune la primirea iluminării. Prin faptul căderii noastre sunt într-o stază dispersantă, de solve[176], pe care trebuie s-o oprim din mers printr-o baricadare față de lumea exterioară, în vederea începerii unui proces de coagula[177], care, la rândul, lui duce la un nou *solve*, dar par en haut[178], în sensul unei extincțiuni transcendente. Această sustragere de la lumea exterioară produce un fenomen straniu. Apare în noi, se actualizează, o contraparte care până acum fusese invizibilă, pe când cea vizibilă devine nevăzută; Makifim[179][180], deplasarea luminilor. Cum spuneam mai sus, această nouă lume e mult mai schematică, mai geometrică, decât aceea în care ne aflăm acum, din cauza procesului de sinteză care e identic cu un proces de simplificare. Dar toată această conversiune se poate efectua numai în sens ascendent, adică într-un sens care e exact invers procesului de creațiune, adică o negare de la efect la cauză. Și

169 Coroana; primul din cele zece Sephirot-uri (principii universale) (ebr.).
170 Împărăția; ultimul din cele zece Sephiroturi (ebr.).
171 coroana (prima sefiră) (ebr.) (vezi pagina 686)
172 „Împărăția”, ultima sefiră a Arborelui sefirotic (ebr.). (vezi pagina 688)
173 Malkuth — „Împărăția”, ultima sefiră a Arborelui sefirotic (ebr.). (vezi pagina 688)
174 *nāḍī* — canalele subtile prin care circulă suflurile (sanscr.) (vezi pagina 691)
175 nadi — nāḍī (sanscr.) — Canalele subtile prin care circulă prāṇa; tradiția le numără zeci de mii, dintre care trei principale: iḍā, piṅgalā, suṣumṇā. (vezi pagina 691)
176 „dizolvă” (lat.) (vezi pagina 700)
177 „coagulează” (lat.) (vezi pagina 677)
178 „pe sus”, dinspre înalt (fr.) (vezi pagina 693)
179 *maqqifim* — „luminile învăluitoare”, care înconjoară din afară, în Cabala lurianică (ebr.) (vezi pagina 688)
180 Makifim — „luminile învăluitoare”, care înconjoară din afară, în Cabala lurianică (ebr.) (vezi pagina 688)

din cauză secundă în cauză secundă ajungem la un centru imuabil care în același timp e și un Principiu. Prin

[354 (41)]

acest proces se produce o sacralizare, o transformare simbolică a Manifestării, al cărei rezultat inevitabil, necesar, e pulverizarea Manifestării, adică transformarea ei. Pentru ca aceasta să se întâmple, adică o conversiune a inferiorului spre superior, trebuie ca și superiorul să se coboare spre inferior, cu alte cuvinte, trebuie ca Transcendența să se învăluie într-o haină descendentă sacrificială, care nu este altceva decât Numele mare divin, fenomen incontestabil sensibil, perceptibil; și totuși purtând în El Prezența Divină.

Inferiorul se convertește în Superior din cauza lipsei de comună măsură între ei și a raportului de cauză la efect. Acest drum e comparat cu scoaterea peceților "Grădinii Ascunse", pentru că Principialul e necesar, dar ascuns în lumea noastră, și pentru că adevăratele linii de forță ale Cosmosului sunt în dosul tapiseriei, nu în ceea ce se vede în față.

Numele Divin, și în transcendența lui, dar și în vicisitudinile, în tribulațiile Lui produce transformarea ființei omului într-un câmp de forțe-vibrațiuni, descentralizată în morfisme separate unele de altele, antagoniste și ostile una alteia.

Numele ne este dat, dar eficacitatea Lui ne este dată de o Intenție primordială, care este o reintegrațiune în Principiu, și prin intenționi secunde, mai greu de determinat, am putea spune, mai puțin metafizice, dar mai esoterice.

Concentrarea excepțională aduce evertuarea nu numai asupra punctului, dar și asupra clipei; dar nu e o concentrare cantitativă, adică eliminatorie, alegând un punct sau o clipă și excluzându-le pe celelalte; în acest caz, e ușor de înțeles că nu mai e vorba de adevăratul punct și de adevărata clipă. Concentrarea justă e aceea care actualizează într-o sequență cantitativă un punct și o clipă calitativă. Atunci și celelalte se integrează în ele, ca într-un ocean fără fund.

E exemplară, în această privință, vorba unui kabbalist: „Cine rostește cuvântul «Stăpâne» și are în intenție să mai spună «al lumii», nu cunoaște adevărata vorbire. Ci, în răstimpul când spune «Stăpâne», trebuie să se ofere astfel Domnului, încât sufletul trebuie să i se ducă total în El, încât nu mai poate exprima «al lumii»; și asta îi este de ajuns ca să spună cuvântul «Stăpâne». Asta este esența rugăciunii".

Dacă esențialitatea e atinsă, toate suporturile cad de la sine. Observația e valabilă pentru invocarea unui singur nume și nu

[355 (42)]

a unei formule întregi. Căci la o rostire justă, toată ființa omului se topește în Nume. Printr-o inversare de perspective, ceea ce e poartă strâmtă devine un ocean, punctul central, dacă ai trecut printrânsul, devine circumferință. Atingerea rugăciunii perfecte implică dispariția, cel puțin momentană, a Cantității, ori în Calitate pură nu mai este trecere de la un pol la celălalt. Prin

urmare, orice durată, care prin ea însăși implică deja o "calificare" a timpului, dispare în Calitatea pură. Restul rugăciunii sau nu mai e spus deloc, sau e rostit fără să mai fie nevoie să te gândești la el, căci nu-l mai pronunți tu, îl pronunță Domnul.

Dumnezeu e substanța rugăciunii noastre; pare natural la prima vedere, totuși adevărul formulei devine evident.

Dumnezeu e Identitate; cum rugăciunea, care implică un subiect, un obiect și un demers, poate fi Dumnezeu? Răspunsul imediat este că pe lângă Dumnezeul transcendent mai este și Dumnezeul imanent, cel primul e impasibil, dar al doilea e patibil, în exil, în tribulație, deoarece își ia tot păcatul lumii asupră-i. Or, pentru a lua asupră-și păcatul lumii, trebuie să-i iei aparențele și devenirea și răscumpărarea, integrarea finală. Or, rugăciunea este prin excelență toate astea. Apoi Dumnezeu, care este Absolutul în sine, refractat în timp, spațiu, viață și moarte, are un început, un sfârșit și un mijloc, intenția, lucrarea, integrarea. Infinitatea divină, oglindită în lumea noastră, implică o polarizare în cel ce cere și [cel] Solicitat, pentru că această imperfecțiune în imperfecțiunea care este lumea este o mărturie că nu este altă perfecțiune decât Perfecțiunea.

Se mai poate considera rugăciunea ca o aproximație a lui Dumnezeu în care acesta este implicat, desemnat într-un fel, prin niște cuvinte care rămân reziduale după ce suflul din ele s-a cufundat în Oceanul divin. Cuvintele, prin limitațiunea lor, nu pot exprima pe Dumnezeu, dar îl pot dibui: acesta este oficiul rugăciunii – a deștepta în noi o asimțire. Și odată asimțirea actualizată, orice cuvinte sunt perfectă rugăciune. Pe cât de riguroase, rituale trebuie să fie primele demersuri ale rugăciunii, cu atât de mare e libertatea ei după asimțire, pentru ca în final ea să devină Absolută.

16.X.1966

Rugăciunea, ca o aspirație a limitațiunii noastre spre Nelimitat, aspectul uman al ei; rugăciunea, ca un pogo-

[356 (43)]

rământ a lui Dumnezeu în lume și în tribulațiune, în vederea însumării ei în El, aspectul divin și descendent. Cele două naturi ale lui Hristos. E perfect spus când se definește rugăciunea ca o parcurgere, o questă[181] prin lumile spirituale, dar chiar când această parcurgere se face în zig-zag, nu este rătăcire, căci deasupra tuturor peregrinațiunilor lucește imuabil Steaua Polară. Ca să restabilească ordinea în lumile astfel parcurse, e o condiție, fără de care răscumpărarea e imposibilă. În esoterism e asimțirea Supremului, în exoterism, mărturisirea. De aici importanța capitală a Separațiunii, a suscitării în noi a unui Martor impasibil care, supraveghind toate peregrinațiunile, nu participă la ele. Mărturisirea numai prin martir nu e suficientă; mai exact, nu e nimic, din punctul de vedere al Finalității noastre; totul, esențialul e să i se suprapună și o mărturisire de credință care e aceea a Adevărului.

181 *queste* — căutarea inițiatică, căutarea Graalului (fr.) (vezi pagina 695)

De aceea, lipsa totală de semnificație a faptului că erezii, rătăciri, mișcări sociale, au avut martirii lor. Cum religia a avut martirii ei, tot așa și atheismul. Fiind egale pe acest plan, deosebirile și adevărul lor trebuie să le căutăm pe planul doctrinar. Sentimentalismul e solidar cu prăbușirea ciclică.

Vorbeam mai sus de evertuarea, actualizarea Martorului în noi; fiecare om îl are în mod necesar, pentru că altfel și-ar avea rațiunea suficientă în el. Ceea ce este deci important e conștiința prezenței și a lucrării lui în noi. E exact același lucru cu Atma[182]. Toți îl avem, câți îl știu?

Rugăciunea lucrează, prin dubla ei natură pe care am subliniat-o, și în sensul creațiunii, și în sensul resorbirii acesteia, dar pe planul subtil și spiritual al Naturii, deci asupra cauzelor și nu asupra sensibilului, sau mai exact, asupra acestuia, prin mediul cauzelor secunde. Eficacitatea pronunțării unor seqvențe verbale în bună intenție e explicabilă prin doctrina Verbului care creează lumile și le resoarbe în El. De-altminteri, toate misterele dominicale și acelea ale lumii sunt făcute vizibile prin indefinitele posibilități de pronunțare ale Numelui Divin. Posibilitățile lui de manifestare și de răscumpărare sunt arătate prin faptul că omul le pronunță sensul care, prin dharma[183] lui, prin centralitatea lui, mijlocește, printre altele și cu vorba lui, între Cer și Pământ. E de ajuns, prin buna intenție, să se pună într-o situație justă, pentru ca rugăciunea să opereze. Dar orișice în lume este o manifestare a Verbului, deci îl reprezintă. Da, dar îl reprezintă odată pentru totdeauna, imuabil, pentru că toate făpturile, afară de om, sunt pasive în starea noastră de existență. O pasăre, o broască,

[357 (44)]

rostește un nume divin, face o mărturisire, dar nu mijlocește cu nimic; sunt perfecte de la început, nu se străduiesc, nu evoluează; dar nu se depășesc. La ele nu este trecere de la potență la act, prin urmare nu pot mântui Firea, căci ce este alta mântuirea Firii, decât trecerea ei de la putere la act? Animalul, cristalul "pronunță" admirabil un morfism al Ver-bului, dar niciodată Numele Mare. Totul, pentru că ele sunt numai o componentă a lui; ansamblul componentelor și sinteza lor o însumează numai punctul central al stării de fire în care ne aflăm; și în acest punct se află numai omul.

De aceea, misiunea capitală a acestuia, este descătușarea Numelui din cuvinte, din lume, din lucrurile lui împrăștiate, prin Cuvânt. Simpla intenție este suficientă; nu e nevoie de cunoașterea distinctă, theurgică, a fiecărui lucru în parte, ce elemente din Nume reprezintă anume; asta-i treabă de mare inițiat, care lucrează imediat și total asupra lui și asupra ambianței. Ne e suficientă o conștiință globală, conștiința calității cosmice pe care o facem. Puterea ordonatoare a omului și a rugăciunii lui e existențială, din cauza centralității lui, prin urmare nu are decât să se lase în grija firii lui adevărate pentru ca rugăciunea și cu atât mai mult dhikr[184]-ul [rugăciunea în secret] să fie eficace.

182 *ātmā* — Sinele, Martorul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 675)
183 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)
184 *citta-vṛtti* — undele, agitațiile substanței mentale (sanscr.) (vezi pagina 677)

Pentru asta, trebuie o condiție prealabilă: suprimarea multiplicității în noi, injurioasă față de punctul unic pe care-l ocupăm, și în special suprimarea agitației principiului mental, cittavriti[185] din noi.

Nu e nevoie de pronunțarea unei anumite formule, ca în Magie; sau, dacă e pronunțată, trebuie să fie numai un vehicul; odată obținut contactul cu prezența, formula ce-o vehiculează trebuie părăsită, ca reziduală. Intenționea e suficientă ca să deștepte Numele, pentru asta trebuie o anumită știință a pogorârii omului în Verb. E o știință a similitudinii, trebuie să stabilim în ființa noastră un reflex al Verbului, un ecou al lui, care nu e altceva decât tăcerea tuturor elementelor dispersive, multiplicatoare din noi. Atunci Verbul își are cutia de rezonanță corespondentă și atunci rostirea lui e perfectă; căci multiplicată de cutia viorii, eficacitatea ei în toate lumile e suverană și topește toate opacitățile, cojile, sclerozele din ele și adună toate morfismele ca pe niște oi, cu sunetul fluierului.

Calea lumii este calea pe care noi toți întâlnim moartea corporală. Și locurile în care întâlnim Șehina[186][187] sunt tocmai

[358 (45)]

acelea în care se amestecă Binele cu Răul. Probabil că Șehina[188] este limita între ele, substanța care se secretează prin întâlnirea lor, prin frecarea lor. Punând asupra lor o privire lucidă, o atenție susținută, facem să intervină un al treilea element, afin cu al treilea element pe care Binele și Răul îl țin înrobit, adică Șehina însăși. Concentrarea solicită în elementul privit ceea ce e afin cu ea, adică Unitatea, de aceea elementele complementare și antagoniste, printre care și cuplul Bine–Rău, se risipesc. Nu e mai puțin adevărat că, nefiind același lucru cu Binele, mai ales când acesta e în cuplu cu Răul, Șehina e eliberată prin poarta Binelui, căci Superiorul e reprezentat prin elementul pozitiv dintr-un cuplu.

Nu trebuie niciodată să despărțim Intelectul de ontologic, pentru că sunt aceleași în virtutea adevărului formulat de Aristotel: "sufletul este tot ce cunoaște". Sustrăgând sufletul și mintea de la multiplicitate, o dizolvăm, nu o înlăturăm. Dacă, la același moment, toți oamenii ar gândi, ar mărturisi Unitatea divină, Pământul ar dispare. Probabil asta se va întâmpla la sfârșitul lumii.

Impresia penibilă de reziduu, de prostrațiune, pe care o resimțim când încercăm să despărțim în noi Sattwa[189] de Tamas[190][191], e un semn că operația este reușită, căci elementele vrăjmașe din noi au fost reduse la Materie Primă, dezindividualizate. Într-o etapă ulterioară, acest borboros[192] se usucă și devine colb pe care vântul duhului îl risipește în toate vânturile.

---

185 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

186 Nume al divinității, denumind ipostaza prezenței sale reale în lume, puterea, energia divină (ebr.).

187 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

188 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

189 *sattva* — calitatea luminoasă; *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 698)

190 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)

191 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

192 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

Rabinul din Lublin. "Văzătorul" mergea la Învățătorul lui Rabbi Elimeleh din Lisensk. Era noapte, vânt, frig, zăpadă. Intră într-o pădure. Acolo găsește o casă bine încălzită în care era o singură femeie. Îl poftí înăuntru și-l întrebă unde merge. Femeia degaja un farmec irezistibil, încât Rabbi Iosif simți intrând în el tot Erosul lumii, nu numai sensual, ci un fel de ciclon care-i cutremura toată ființa, o flacără care pătrundea în ultimele lui adâncuri, acolo unde până acum nu mai fusese loc decât pentru Dumnezeu. Apoi totul dispăru deodată, femeie, casă, pădure.

S-ar putea spune că a fost numai o ispită diabolică? E prea simplu. În realitate, am impresia că a fost o obiectivare a Șehinei[193] lui, Șakti[194][195] cum îi spun hindușii. Rabbi Iosif ajunsese

[359 (46)]

la punctul când se făcuse separațiunea bine și atunci tot Erosul, toată vitalitatea lui, inclusiv cea psihică și spirituală, se exteriorizase în Femeia aceea. Nu era o ispită și un tantric[196] ar fi operat în consecință. Asta arată caracterul extrem de realist al realizării spirituale; nu e o cazuistică mentală, ci angajează toate fibrele, toată ființa omului, cutremurând-o din temelii, smulgădu-i rădăcinile. Casa, pădurea, vântul, erau peisajul lui interior. Și au dispărut nu în lumile inferioare, ci în planurile spiritului pur; s-au angelizat. În virtutea acțiunilor și reacțiunilor concordante, e imposibil să nu se fi întors la Rabbi Iosif, la un moment al vieții sale, cu o dobândă, cu o strălucire, cu o supraabundență indicibile.

17.X.1966

Există o tehnică sistematică a deslănțuirii Nume-lui care e aceeași cu descătușarea Șehinei[197] din exilul ei. Pentru asta, trebuie să înlăturăm pojghița noțională a cuvintelor care, oricine o poate constata, servește numai în relațiile exterioare, sociale ale oamenilor. Poate deschide, într-o formulare tradițională, de exemplu, și intuiții asupra Universalului, dar în cazul acesta raționamentul e un simbol, ca și orice alt lucru în lume. O familiaritate cu poezia ne poate actualiza posibilitatea deslănțuirii virtuții ascunse a Numelui, ascunsă în ea. E vorba de o resimțire a unicității, [a] rarului, dintr-o formulă, chiar într-o limbă profană. Ceea ce nu trebuie uitat e că Verbul are, înainte de toate, în lumea noastră, un caracter existențial. "Prin El, toate s-au făcut." Exilul cuvântului în lumea noastră se datorește în primul rând faptului că limbajul a fost pus prin necesitate în slujba relațiilor sociale dintre oameni, în slujba tehnicilor mecanice fără de care viața socială nu e posibilă. Oamenii, luați ca indivizi, au trebuit să prefacă, să degradeze cuvintele în purtătoare de noțiuni, în concepte. Această coajă trebuie s-o topim. Trebuie să redescoperim în cuvinte aspectul lor invizibil, coada de cometă, din spatele sâmburelui pur al conținutului lor

193 Energia, puterea divină; corespondentul Șehinei ebraice (sk.).
194 energia, puterea divină (sk.) (vezi pagina 696)
195 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
196 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
197 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

conceptual; am prefăcut cuvântul într-un cui cu care fixăm noțiunile în peretele atelierelor noastre. E același lucru cu fixarea printr-un ac a mesagiilor acelea divine care sunt fluturi. Trebuie să redescoperim aura, nimbul, din jurul cuvintelor, pe care conținutul lor rațional, accesibil tuturor oamenilor, îl opacizează. Cuvântul cel mai banal, dacă îl intuim în misterul lui, deschide poarta tuturor înțelegerilor. Pronunț cuvântul "El"; deja, fac o discriminare, prin asta, între Eu și El,

[360 (47)]

dar cum pun în *El*, tot ce nu este *Eu*, *El* capătă în el un caracter incomparabil mai calitativ decât *Eu*; desemnează, simbolizează tot ce nu știu, tot restul lumii, tot misterul Universului, prin urmare intervine un element de lipsă de comună măsură între *El* și *Eu*, pe care niciodată nu o are în limbajul curent unde desemnează corelații între indivizi egali ce nu se deosebesc decât prin faptul că sunt Primum, Secundus, Tertius[198].

Spun o rugăciune. Spun primul cuvântul "Doamne", și dintr-odată, dacă îmi fixez toată asimțirea și atenția asupra lui, Măreția, Puterea întregului Univers îl umple, îl transformă din cărbune în aur, în diamant, îi dă o coadă de cometă, pe care n-o detectează nici un lexicon. Nu e un cuvânt care, liberat din ganga lui conceptuală, [să] nu se întraripeze, [să] nu ducă, să nu fie coextensiv lui Dumnezeu. În realitate, cuvântul nu servește de comunicare cu ceilalți oameni decât printr-o uzurpare care este o profanare. Esențialmente el nu poate fi decât un mijloc de comunicare cu Dumnezeu; și repet, orice cuvânt, oricât de banal și întrebuințat ar fi, poate face oficiul acesta. De aceea, când vrem să pronunțăm o vorbă cu intenția aceasta, trebuie să facem, înainte de toate, să tacă morișca de raționamente din creerul nostru, căci raționamentul care poate vehicula în alte împrejurări intelecțiuni, nu servește la nimic în theurgia Verbului, care se situează în altă perspectivă.

Dacă pronunțăm o sequență de cuvinte în spiritul care l-am desemnat mai sus, atunci ele devin o serie de theofanii în care înlănțuirea logică a frazei pronunțate devine sus o epifanie ontologică, o ontologie, o manifestare a misterelor dominicale riguros echivalentă cu creațiunea lumii însăși.

"Doamne, luminează, Doamne, înflăcărează. De două ori ne ridicăm la Doamne. În prima dată, Domnul fulgurează lumina, în a doua, după ce S-a retras, S-a reculers în El-însuși, fulgurează căldura. Nu e aceasta creațiunea lumii prin fulgurațiuni, de care vorbesc Rosicrucienii și Leibnitz? Și aceste două fulgurațiuni, între care este, principial, prăpastia incomensurabilă a sandhy[199]-ei[200], punctul abisal nemanifestat, fuzionează în lumea manifestată, care este făcută posibilă prin intervenirea "dimensiunii" de continuitate, în lumea noastră, deci "lumina și căldura", izolate una de alta în miracolul lor primordial, fuzionează și pot face posibil alt miracol, cel al Existenței, care e necesitată de ele amândouă.

198 „primul, al doilea, al treilea” (lat.)
199 Punct de contact între două lumi; poartă strâmtă (sk.).
200 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre două cicluri (sk., sandhya).

Rugăciunea e perfectă, o formulare verbală e autentică și duce la divin [atunci] când percepem abisul metafizic care separă fiecare cuvânt, unul de altul, reunindu-le dealtminteri

[361 (48)]

prin miracolul Unicității și al Existenței. Cât despre forma raționabilă a seqvenței, e numai aspectul exterior, din perspectiva lumii noastre, de jos în sus, a minunii existențiale și reflexul Unicității, care leagă orice nu poate fi legat, care umple prăpăstiile dintre cuvintelefulgere, cu un aspect sacrificial al Divinității, ce nu-i altceva decât Unicitatea, fără de care multiplicitatea s-ar irosi instantaneu în Neant.

Zeița și trecătorul de vaduri, de exemplu Hera trecută dincolo de ape de către Iason, Isis de către Antis. E dezrobirea Șehinei[201] din captivitatea ei și trecerea dincolo, în Principiu. Nu o face singură, pentru că simbolismul ei pasiv i-o interzice, apoi mai este și misterul sacrificial. Coborând voit în lume, pentru mântuirea ei, nu poate reveni decât dusă de un erou solar. S-ar putea spune că asta e semnul că misiunea ei a avut succes, adică faptul că s-a găsit cineva s-o ducă înapoi în patria ei înseamnează că misiunea ei de revivificare s-a împlinit. E o acțiune și o reacțiune; omul pe care l-a deșteptat o duce și pe ea și se duce și ea dincolo. "... ca să vadă Allah cine-l ajută pe El și pe Profeții lui" (Sura Fierului). Coborându-se în lume, Principiul și, mai ales, Șehina[202] fac un pact cu slăbiciunea, cu riscul de a nu se reintegra în Ceruri, decât dacă se va găsi un erou care să le împrumute puterea lui.

Dumnezeu, prizonierul coborământului Său, are nevoie de ajutorul oamenilor, pentru că asta dovedește că a găsit un ecou în ei, în sensul literal al cuvântului, adică Verbul proferat în jos, spre lume, nu se poate întoarce dacă n-a găsit o rezistență, un zid în lume, care-l oprește în descinderea lui, îi inversează mersul și-l trimite înapoi. Altfel, Verbul s-ar pierde fără sfârșit în abisurile matricei lumii.

Chiar microcosmic, faptul că formulezi o rugăciune, că spui un nume divin, arată că Dumnezeu a găsit un ecou valabil în tine, care-l trimite din nou la locul de unde s-a proferat singură și liberarea, îndrumarea Verbului, din tribulațiunile și rătăcirile lui în lumea de jos; e cea mai mare facere de bine ce poate exista sub Cer. E același lucru cu dezrobirea Șehinei din captivitatea ei, cu nuanța că Șehina, pasivă, e înlănțuită, pe când Verbul rătăcește activ prin lumi, căutând pe acela care să vrea să-l pronunțe, el rostindu-se în jos, [ca] să găsească pe cineva care să primească mesajul și să-l rostească în sus.

[362 (49)]

Marea cantitate de elemente reziduale în lumea noastră, de coji care rețin Șehina[203] în robie, se datorește faptului că sunt dărâmăturile unor lumi apuse, care nu s-au risipit, nu s-au atomizat până la punctul să se cufunde în Materia Primă, în sensul total al Cuvântului. Asta ar avea, cel puțin, avantajul să le

201 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
202 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
203 Disoluția finală a tuturor lumilor (sk.).

înece în Nemanifestare, lăsând locul complet curat, ceea ce se întâmplă la Mahapralaya[204][205][206]. Nu; reziduurile, cojile celorlalte Manvantare[207][208] sau Kalpa[209][210][211] chiar, devin o Materie secundă, ancombrantă, foarte capabilă să rețină *Șehina* și s-o înrobească, atunci când se coboară sacrificial în lume; Materia Primă, nefiind manifestată, nu poate fi un agent de captațiune pentru că îi lipsesc calificările necesare, fiind riguros lipsită de orice calificare.

De aceea prezența Principiului pe ea o "califică", pe când în stare de Materia Secunda[212][213] mai are inițiative active care o fac, nu complementară ci antagonistă lui Puruṣa[214]. Întrebuințând o altă imagine, iți poți face mai ușor loc printr-un pustiu neted ca în palmă decât printre dărâmături, scaieți și șerpi. Posi-bilitatea de rătăcire e mult mai mică. Sau: e mai ușor de găsit un lucru și de ridicat într-o întindere plană, fără nici un accident, decât prin mărăcini sau prin junglă. Nici o fiară, nici un animal veninos nu poate trăi într-un loc lipsit complet de viață, pe când în selbele și mlaștinile Amazonului ești pierdut fără recurs.

18.X.1966

Identitatea dintre Dumnezeu și Făptură e exclusiv esențială și raporturile dintre ele, acelea de ireversibilitate. În orice caz, nu poate fi vorba de o identitate substanțială, directă, în sensul pantheist al cuvântului. S-ar putea spune că Natura, Substanța, ține prizonieră Esența, care fiind la "centrul" Naturii, nu poate fi detectată cu simțurile noastre. Pentru a libera esența din captivitatea substanței este un mod direct care, în același timp, e un ricoșeu. Anume, determinarea, simbolic în sus, a unui pol esențial, intuirea unui plan intelectual care, odată răsărit și urcat pe Zenithul lumii și al conștiinței noastre, își răspândește asupra lumii un mănunchi de raze de aur invizibile care imprimă o mișcare vibratorie planului orizontal; vibrațiunea aceasta, răscolirea

[363 (50)]

aceasta, eliberează esențialitatea planului de fire. Am spus că această metodă e în același timp directă și prin ricoșeu, pentru că merge de-a dreptul, spre liberarea esenței și nu prin etape intermediare – prin ricoșeu, pentru că drumul face un unghi ascuțit prin steaua fără nume.

---

204 Întregul ciclu al umanității (sk.).
205 *manvantara* — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.) (vezi pagina 689)
206 Disoluția universală de la sfârșitul unui ciclu total (sk., mahāpralaya). (vezi pagina 688)
207 Ciclul cosmic întreg, „ziua lui Brahmā” (sk.). (vezi pagina 685)
208 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
209 Mahapralaya — Disoluția universală de la sfârșitul unui ciclu total (sk., mahāpralaya). (vezi pagina 688)
210 Manvantare — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.) (vezi pagina 689)
211 Kalpa — Ciclul cosmic întreg, „ziua lui Brahmā” (sk.). (vezi pagina 685)
212 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
213 „Materia secundă” (lat.) — substanța deja formată, reziduu al lumilor apuse (vezi pagina 689)
214 Materia Secunda — „Materia secundă” (lat.) — substanța deja formată, reziduu al lumilor apuse (vezi pagina 689)

Metoda substanțială, în care nu este făcut nici un apel, cel puțin direct, la elementele intelectuale, constă în "putrefierea" elementelor înclestate din noi, rămânând să se urce la suprafața substanței descompuse elementele esențiale care vor fi evaporate spre Înălțimi. Mijlocul nesigur și impur, căci niciodată nu poți ști dacă putrefierea a fost împinsă până la punctul necesar, deoarece criteriile intelectuale care, singure, pot determina autenticitatea și puritatea elementelor liberate – lipsesc. Pe când în prima metodă ținta e determinată dinainte și de la început, deși virtuală, polul superior e Absolut, reprezintă un nec plus ultra[215][216], care va atrage spre el din lume numai ceea ce e de aceeași calitate cu el.

Să ne închipuim un vier care n-ar avea criteriul, punctul de comparație al unui vin de calitate desăvârșită; și că ar face operația pentru întâia oară fără să-i știe etapele; riscă să se oprească la treptele intermediare, relative, pe care să le ia drept absolute. Tot de aici și nesiguranța calității Paradisurilor atinse de un religios, pentru că, pur și simplu, îi lipsește intuiția Paradisului Suprem.

Din punct de vedere vișnuit, planurile intermediare manifestă frumusețea lui Dumnezeu și prin urmare planul e luat ca o realitate; vălul Mayei[217] e un văl real. Dar ce greu e de ales nectarul din flori! Numai experiența, fie ea cât de vagă și de fugitivă, dar directă, a Frumuseții Supreme, ne dă piatra de încercare, punctul de comparație, care ne permite să discriminăm elementele cerești înrobite de substanță. Fără acest punct de referință, o încercare de discriminare e aproape imposibilă: putem să confundăm, cum se întâmplă mai totdeauna, frumuseți sensuale cu frumuseți spirituale, ceea ce se întâmplă curent de la Renaștere încoace; și mai grav, Satana își ia foarte ușor aparența de Înger de Lumină; căutarea în acest fel a Frumuseții, fără busolă și fără criterii, duce de-a dreptul în borboros[218]. Pe când, cu disciplina metafizică directă, omul poate smântâni nu numai frumusețea lumii, dar și masca uzurpată de Diavol, pe care o topești *suaviter magno cum ingenio*[219], în planurile metafizice. Diavolul rămânând ca un prost jos. Ris-curile cele mai mici ale unui cosmologic sau ale unui Bhakta[220][221] sunt acelea de a se opri la un aspect non-suprem al Divinului.

[364 (51)]

A vedea în vălurile care acoperă Fața lui Dumnezeu aspecte ale Lui, nu e posibil, în sensul celei mai bune eficacități, decât dacă intuim în ele determinațiuni negative; altfel riscăm să ne oprim indefinit în planurile intermediare. E o incontestabilă calificare metafizică, aceea care ne face să ridicăm capul în sus, orice plan metafizic am fi atins, fie numai virtual; și asta chiar când nu intuim de la început și direct Supremul. Cea mai mare dușmană a

215 „nimic mai departe”, hotarul de necrecut (lat.) (vezi pagina 691)
216 nec plus ultra — „nimic mai departe”, hotarul de necrecut (lat.) (vezi pagina 691)
217 Suav, cu mare iscusință (lat.).
218 Devoțiunea; iubirea universală (sk.).
219 *māyā* — puterea divină de manifestare, „vălul” lumii (sanscr.) (vezi pagina 689)
220 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)
221 cel care urmează calea iubirii devoționale (sanscr.) (vezi pagina 676)

unei realizări spirituale complete este o mare capacitate de contemplație, când în noi nu e lămurit, evertuat complet, terminus[222] ad quem[223] [spre care] trebuie să tindem. Căci poți fi prizonierul celor mai înalte Paradisuri, tot așa de iremediabil și de insuportabil, ca și al Iadului. Și, cum spun hindușii, după ce ți-ai epuizat capitalul de fapte bune și de beatitudine pe care-l ai, cazi mai rău canainte.

Dumnezeu însuflețește totul și El este vivace și activ chiar în păcătos; fără suflul divin, acesta n-ar fi capabil de păcat. Care este elementul divin în păcătos? Libertatea lui de inițiativă, de a face păcatul, de a-l obiectiva; păcatul, odată făcut, devine o entitate; or, această capacitate demiurgică pe care o are omul e comisionată de Dumnezeu, prin similitudinea omului cu El. Înainte de a face păcatul, să percepem elementul de inițiativă din el, de liberă determinare și atunci nu-l vom mai face; și chiar dacă l-am făcut, extragem din el tot ce mai poate fi salvat, prin această metodă; e "căința" în modul cel mai pozitiv al cuvântului.

În lume Binele și Răul constituie partea esențială și substanțială a lucrurilor. Răul vine totdeauna ex parte substantiae[224][225]; în primul rând, din cauza inerției ei; substanța nu poate fi răscumpărată decât [dacă este] solicitată de esență. Ea se oferă cea dintâi percepțiilor sensibile și, în măsura în care acestea pre-domină în noi (ceea ce e cazul la imensa majoritate a oamenilor), substanța poartă aproape tot centrul de gravitate al conștiinței noastre. A refuza audiență substanței, afară de când e solicitată de esență. Substanța, în ea însăși, e violentă și inertă, agresivă și fără consistență; ține în robie esența pe motivul simplu că ea e sensibilă și esența inteligibilă. Și la câți oameni partea inteligibilă precumpănește pe cea sensibilă? La câțiva. Nu substanța ține în robie esența, ci noi o ținem înlănțuită în substanță, prin falsă imputațiune. E de ajuns să privim "adevărurile inteligibile ale lucrurilor" cum spune Șaihu-l-Akbar[226][227][228], adică aspectele lor

[365 (52)]

esențiale, formale, pentru ca eliberarea să se producă și minciuna să-și arate partea ei de adevăr, răul, partea lui de bine, negativul, conținutul lui pozitiv.

Dumnezeu e umbra omului care, ca și umbra, face tot ce face omul, odată cu el. Aceasta face parte din patibilis Deus[229][230][231], e una din operațiile Lui; toate tribulațiile noastre, agitațiile noastre sunt ale Lui. Nouă ne pare că noi târâm

222 Termenul până la care... (lat.).
223 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
224 Marele Șeih (arb.).
225 „din partea substanței” (lat.) (vezi pagina 680)
226 „Maestrul cel mai mare” — titlul lui Ibn ʻArabī (arb., aš-šayḫ al-akbar). (vezi pagina 696)
227 ex parte substantiae — „din partea substanței” (lat.) (vezi pagina 680)
228 Șaihu-l-Akbar — „Maestrul cel mai mare” — titlul lui Ibn ʻArabī (arb., aš-šayḫ al-akbar). (vezi pagina 696)
229 Zeul care suferă (lat.).
230 Asociaționism (arb.).
231 Idolatrie (arb.).

umbra după noi, când ea nu-i decât aspectul vizibil al firului prin care Dumnezeu ne ține indisolubil legați de El, și acest fir nu e altul decât acel al Unicității; Unicitatea, care cuprinde ca atare, și nu în principialitatea ei, multiplicitatea, agitația, dezordinea, Șirkul[232][233] chiar Kufr[234]-ul[235] nostru. Iar o aplicație a analogiei în sens invers. Putem, de asemenea, să ne considerăm umbra, ca echivalentul lui vestigium pedi[236]? În umbra aceea, nu zice vechii Alchimiști spuneau că e ascuns Soarele? Cu cât e Soarele mai aproape de Zenith, cu atât umbra se micșorează și dispare. Crește când Soarele se coboară spre orizont, adică atunci când face impresia că se pune pe același plan cu noi, în șah, adică în comună măsură cu noi. Iar Deus patibilis est[237][238].

Solidaritatea soarelui cu umbra arată că aceasta e aspectul ocult al lui. Și depinde de poziția pe care o luăm față de soare, ca să micșorăm sau să mărim umbra noastră. E un semn al capacității noastre de inițiativă; pe când damnatul, din cauza pasibilității lui, este ales de umbră; nu el și-o decide. Ne mărim umbra în staza noastră de realizare descendentă, ne-o micșorăm în staza ascendentă, când orice element gravitațional dispare în noi. Descendent, infuzăm umbrei noastre până la suprasaturație, din preaplinul nostru spiritual. Ni-l obiectivăm în ea. Cine știe ce lumină poate să izbucnească din ea, la punctul critic?

În fiecare lucru al vieții sunt conținute Eternitatea, Sufletul, Divinitatea; tot așa, orice bucurie a vieții, implicit, mâncarea, băutura, iubirea sensuală și îmbrăcămintea frumoasă, cuprinde scânteile divine; și cerința, dorința după lucruri pământești, sunt provocate de scânteia divină din ele.

Scânteile divine captive sunt, natural, posibilități de manifestare, care trebuie să se actualizeze cu orice preț, pentru că nu pot, prin firea lor, să rămână nemanifestate. Atunci ele se produc, de e posibil prin eliberarea și reintegrare în Principiu; dar dacă asta nu e posibil, cum e în majoritatea cazurilor, se

[366 (53)]

manifestă adharma[239] oricum, numai să se manifeste, chit[240] că în felul acesta intră în altă robie.

19.X.1966

Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât prin gândul pur, care nu e facultatea noastră rațională și discursivă, ci intuiția intelectuală. Totuși, între acestea două există o legătură, nu o ruptură, nu o prăpastie, cum ar vrea să facă să se creadă existențialiștii și anumiți mistici dezordonați (rușii de exemplu, L.

232 „urmă de pas”, vestigiu (lat.; forma clasică *vestigium pedis*) (vezi pagina 704)
233 „Dumnezeu este pătimitor” (lat.) (vezi pagina 678)
234 asociaționism (arb.) (vezi pagina 699)
235 negare; idolatrie (arb.) (vezi pagina 687)
236 „Dumnezeul pătimitor”, Dumnezeu supus pătimirii (lat.). (vezi pagina 693)
237 Deus patibilis est — „Dumnezeu este pătimitor” (lat.) (vezi pagina 678)
238 patibilis Deus — „Dumnezeul pătimitor”, Dumnezeu supus pătimirii (lat.). (vezi pagina 693)
239 *adharma* — ne-legiuire, călcare a legii proprii (sanscr.) (vezi pagina 671)
240 Conștiința divină (sk.). (vezi pagina 677)

Șestov etc.). Și Rațiunea și Gândul sunt două aspecte ale aceluiași lucru pe planuri diferite. Când facem să tacă facultatea noastră discursivă, apare Gândul, care este un prim fond al ei. Ceea ce, în noi, observă fluctuațiile materiei mentale (cittavriti[241]), este facultatea contemplativă, adică Gân-dul. *Sri Ramana Maharși*: și Rațiunea și Gândul sunt cele două fețe ale aceluiași lucru.

Baal-Șem interpretează pasajul din Talmud cu privire la Vocea care se intonează zilnic din Horeb, că această voce (Stimme[242]) vine din lumea Gândului și că a percepe această Voce înseamnă a îngrădi gândurile.

Or, vocea din Horeb nu e altceva decât murmurul de-abia perceptibil pe care l-a auzit Ilie pe muntele Horeb, când a fugit din Samaria, după zgomotele furtunii, ale ploii și ale tunetelor. Elementul chintesențial al lor.

Dar mai este ceva, de o importanță capitală. Tot pe Muntele Horeb a auzit Moise pe "Eheieh așer eheieh[243]", "Eu sunt Cel ce sunt", autoafirmarea Divinității. Nu e logic să concludem că aceeași Autoafirmare, aceeași mărturie a Identității, a auzit-o și Ilie? Mai precis și aplicabil la realizarea spirituală. A auzi murmurul veșnic al lui Memnon în noi, cu mentalul perfect potolit, este a auzi pe Dumnezeu rostindu-se pe El – Însuși. Dumnezeu își toarce Numele singur. Dacă tăcem, îl auzim și noi. De aceea, cea mai mare rugăciune, cea mai importantă, singura care există în fond, este integrarea acestui murmur, după ce a fost perceput, în centrul ființei noastre. Și toată ruga noastră spre Dumnezeu e să ne îngăduie să-L auzim. Legiti-mitatea aplicării microcosmice e evidentă: mai întâi, orice manifestare macrocosmică își are în mod necesar aplicarea și în microcosmos. Structura însăși a Rugului Arzător ne-o arată: rugul de spini e corpul nostru, focul e vehiculul nostru subtil, Vocea e planul spiritual, cauzal. Imediat ce am ordonat ierarhic cele trei stări în noi, adică le-am subordonat una alteia, pe cea

[367 (54)]

inferioară celei superioare, și le-am suprapus, făcându-le să le coincidă centrele, Vocea, suflul al identității, se face auzită în cele trei lumi. Am mai putea spune că, un foc, ca să ardă, trebuie să fie însuflețit și de un curent de aer. De ce nu am aplica acest principiu și Rugului Arzător? Și, în adevăr, ceea ce ațâță focul și-i dă continuitate în cele trei lumi este prana[244], care unește lumile între ele, le dă omogenitate și continuitate și, mai mult, le dă o impulsionare ascendentă prin direcția lui naturală spre Zenith.

Imediat ce-am determinat în noi un ax vertical, al cărui fruct, în vârful lui, este Soarele sau Steaua polară (simbolism zodiacal sau polar), atunci Suflul, *Prana*, difuz și împrăștiat până atunci, se structurează într-o coloană verticală, potolește agitația gândurilor și aprinde cu încetul focul de pe Rugul Arzător care e ființa noastră: foc care e robul Umidului, dar pe care suflul ascendent îl

241 *citta-vṛtti* — undele, agitațiile substanței mentale (sanscr.) (vezi pagina 677)
242 „glas”, „voce” (germ.) (vezi pagina 700)
243 *ehyeh ašer ehyeh* — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14) [Ieșirea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 679)
244 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)

usucă pe încetul, până când izbucnește incendiul care conflagrează cele trei lumi.

Or, ceea ce este minunat, e că această operație de înaltă Theurgie o putem întreprinde în fiece moment, oriunde ne aflăm, într-atât Dumnezeu e la dispoziția omului. Revin: cele trei lumi ale noastre – unite prin axul vertical care le străbate centrul; se "construiește" astfel un altar sacrificial, un templu, cu, în centrul lui, un horn care trage bine (cele trei centre suprapuse); atunci focul, care e o latență chiar în mijlocul mlaștinilor, își topește cojile umede și izbucnește. Horebul e prin excelență în inima noastră, totuși e permis să-i vedem vârful care emerge în creștetul capului nostru în Brah-ma-randhra[245]. Focul umed imanent nu poate fi "însuflețit" (adică *Prana* făcând oficiul intermediar al lui Hermes; "... *portavit illud ventus in ventre suo*")[246] decât de un foc supraesențial, necreat, transcendent, care nu cere altceva decât să coboare în lumea noastră, ca să se unească cu focul din exil și să-i vindem "lepra". Zoharul[247][248] o spune: "Băgați bine de seamă că atunci când Cel Vechi misterios și-a răspândit Lumina, a luminat mai întâi Creerul și a acesta a iluminat Inima". Acest foc restabilit astfel, în integralitatea lui, dezlănțuit, este Euha-ristia cerească, din care se hrănesc Îngerii.

Ceea ce e esențial e suprapunerea ierarhică a planurilor, care nu e posibilă decât prin determinarea unui ax vertical și a unei stele în Zenith (*latet Sol in Sidere*)[249]. Să găsești centrul fiecăruia din cele trei planuri, căutând de din afară, e tot așa de eficace ca strădania omului care încerca să care lumina soarelui cu un obroc, într-o casă fără ușă și fără ferestre. Verticalitatea

[368 (55)]

corpului nostru ne oferă soluția imediată, ne deschide o poartă pe care noi nu avem altceva de făcut decât s-o pășim. Dar lucrurile cele mai evidente sunt cele mai ascunse.

A preface păcatul printr-o acțiune plăcută lui Dumnezeu. Această acțiune nu poate fi decât ritul.

Tăcerea nu este numai un simbol imediat al lui Dumnezeu, dar și un principiu reunificator al multiplicității; tot ce e împrăștiat, dislocat de celălalt, provine dintr-o ruptură, dintr-o sfărâmare a Verbului: tăcerea, potolirea gândului, lucrează în mod natural ca un principiu reunificator. Mai precis, puterea sintetică a Tăcerii reunește *ce qui était épars*[250], fără să mai fie nevoie să alergăm după fragmentele dispersate ale vorbelor, ici și colo, ca un cioban după oile lui împrăștiate de furtună. Tăcerea lucrează ca un magnet care atrage și dizolvă multiplicitatea în ea, fără să se gândească la asta, fără să-i dea

245 „Vântul a purtat acel lucru în pântecele lui” (lat.).
246 Cartea Splendorii; comentariu esoteric al Torei (legea ebraică).
247 *brahmarandhra* — „deschizătura lui Brahma”, în creștetul capului (sanscr.) (vezi pagina 676)
248 Cartea Splendorii, principala operă a Kabbalei (ebr.).
249 „Soarele stă ascuns în stea” (lat.).
250 „Ceea ce era risipit” (fr.).

atenție. E ca un Ocean în care toate apele se revarsă, fără ca să aibă conștiința lucrului.

Pe când schematizarea în lumea noastră e un simptom al morții, în cele de sus, e semnul Învierii în Eternitate, din cauza legii analogiei în sens invers. Mort ca cristalul, dar Sublim precum cristalul. Ceea ce e admirabil în el, e frumusețe exilată.

Coordonatele rectilinii și polare ies în mod natural din punct, când acesta este exilat în lumea noastră. Punctul, privit profan, e moarte, pentru că nimicește orice caracterizare, orice accident în el; dar nimicirea e numai aparentă, pentru că e o resorbire. Plantat oriunde în lume, punctul, care în el însuși e un exilat din cer, proliferează, își proiectează membre, brațe, o întreagă fiziologie sacră, pentru a se putea acomoda ambianței. Și această proliferare nu este altceva decât exteriorizarea lui în coordonate. În spiritual, scheletul e mai important decât tot ce susține.

O proiecțiune verticală a unui ax, integrându-se într-un punct, de unde își răspândește coordonatele după simbolismul crucial, o constituie deschiderea umbrelei.

Se poate concepe ca un artist profan de geniu să capteze elementele esoterice *existențiale* (deci nu doctrinale), prezente în fragmentele, în membra disjecta[251][252] a miturilor și să le animeze, nu în sensul originar, când mitul exprima patosul

[369 (56)]

divin, ci cu geniul lui, într-o viață secundă, impură și îndoielnică, de-abia organică, dar incontestabilă dacă artistul e mare. Lucrul e net sensibil în muzica lui Wagner, care dă o structură, o unitate factice, influențelor rătăcitoare, singurul lucru ce a mai rămas din miturile sfărâmate, din cauză că Duhul le-a părăsit. Asta nu e fără asemănare cu o evocare magică sau chiar cu o ședință de spiritism.

Bănuțul care se pune în mâna mortului e ca o sinteză a întregii lui existențe, o încercare de a rezuma într-un mod vital toată viața lui, e o imagine a Luzului[253][254][255] oferită lui Charon, ca semn de recunoaștere a integrității individualității mortului post-mortem. Semn de recunoaștere, acesta e fenomenul cel mai bun. Bănuțul e un Luz în mijlocul Luzului mai mare care e barca lui Charon. *Centrorum in trigono centri*[256].

Ca mortul să treacă cu bine în starea de existență imediat consecventă aceleia pe care a părăsit-o, trebuie să treacă prin poarta strâmtă; și ca s-o treacă trebuie să se rezume, să se contracteze într-un punct nespațial și intemporal, rezumat quintensențial al întregii lui ființe. De aici, loviturile de

251 Membre împrăștiate (lat.).
252 „mădulare risipite”, fragmente răzlețe (lat.) (vezi pagina 689)
253 Germenul de nemurire din om; centrul lumii (ebr.).
254 „în triunghiul centrului centrilor” (lat.).
255 Osul nepieritor, germenele de nemurire din om (ebr., luz). (vezi pagina 688)
256 luz — lûz (ebr., „migdal”) — Osul indestructibil din care, după tradiția rabinică, trupul va fi reconstituit la înviere; totodată numele cetății unde Iacob a visat scara (Gen. (vezi pagina 688)

lopată ale lui Charon, care comprimă ce mai rămâne pe dinafară, neresorbit, din individualitatea mortului. De altminteri, banul e și imaginea porții strâmte și a Unicității, deci a continuității.

Spuneam că banul e un simbol al porții strâmte, a cărei formă o are; în acest caz e și un simbol al virginității. Și când ne gândim la rolul lui în lume, vedem moneda, totodată impură, pângărită, dar virgină, orice ar face. E Unicitatea care cuprinde Multiplicitatea ca atare, dar nu e afectată de ea. De aici, murdăria lui (a banului), [el] trece din mână în mână (aș spune din brațe în brațe) fără nici o rezistență, dar fără nici o preferință, iar prospețimea lui, spontaneitatea lui, eficacitatea lui rămân totdeauna intacte. Oamenii nu știu ce au în mână. Cel mai odios, cel mai murdar stăpân al lui nu pângărește banul, care-și păstrează totdeauna prospețimea, dar omul cel mai pur nu-l răscumpără definitiv, pentru că și în mâna lui rămâne, virtual, un instrument posibil al celui Rău.

Dacă Răul nu e decât Binele în bucăți, reunificarea acestor bucăți, reconstituirea lor în Bine, se poate face numai printr-o

[370 (57)]

sinteză, printr-o integrațiune, în ceea ce este deasupra Binelui și a Răului; în orice caz, această unificare a dispersiunii nu se poate face ca un mozaic, ca o multiplicitate cimentată numai printr-o decizie voliționalã; altfel vorbind, colecționând fragmentele ca pe membrele unui puzzle[257][258], și conglomerându-le apoi.

Această răscumpărare a scânteilor se poate face deci numai în noi, pentru că numai în Intelectul și în inima noastră pot face saltul calitativ care le integrează în ceva care nu are nici o comună măsură cu ele, *ca scântei captive*. E raportul dintre Principiu și Manifestare, raport nereciproc și non-comutativ, în care cea din urmă se identifică, nu substanțial, ci esențial, cu Principiul. Altfel spus, niciodată nu putem răscumpăra scânteile din Ambianță printr-o topire confuză a noastră în Natură, prin acel sentiment difuz și vag al Naturii, care este caracteristic Romantismului. Cel ce transmută Natura prin noi este un "asentiment" al axialității noastre, complementar cu ambianța. Atunci tout ce qui était épars[259], toate membra disjecta[260] ale lui Osiris, toate scânteile roabe, aleargă spre noi ca falenele spre un far.

În înălțimi nu sunt sunete. Nu mai e decât o tăcere care e identică cu lumea spirituală. Gândul e auzul chemării de sus, Gând care, bineînțeles, este suprimarea gândurilor. De aceea păstrarea tăcerii e limita Înțelepciunii, pentru că în tăcere te poți fixa pe planul Gândului. Această Tăcere – Gând coborându-se în noi, se ocultează în centrele de taină ale ființei noastre. Nu trebuie să credem că trupul a înghițit Gândul, pentru că nu-l mai percepem. În realitate,

257 „joc de potrivit piese” (engl.) (vezi pagina 695)
258 puzzle — „joc de potrivit piese” (engl.) (vezi pagina 695)
259 „tot ce era risipit” (fr.)
260 „mădulare risipite” (lat.) (vezi pagina 689)

lucrează ca o sămânță pusă în pământ, tainic, dinăuntru în afară. Când îi este dat, se răsfrânge pe suprafața noastră.

Manas[261], detașat de toate obiectele exterioare, are o tendință naturală să se concentreze pe Ajnachakra[262][263], Ochiul frontal. Aceasta se face organic, fără să fie nevoie de intervenția noastră, în mod natural. Singura contribuție voliționalã ce ni se cere, este intenția noastră, și refuzul multiplicității. Restul vine de la sine.

În Ajnacheakra[264][265] este Nada[266][267] care atrage la ea materia mentală, apoi o omoară, adică o transfigurează în materie beatifică. De aceea mintea absorbită în *Nada* este liberată de Vritti[268]. Nu se poate insista prea mult asupra faptului că procesele de concentrare sunt acelea ale creațiunii, dar în sens invers. Nu au nimic mecanic în ele. Fixându-mă pe un centru subtil, îmi transfer centrul de greutate pe el, identificându-le. Odată actualizat, centrul subtil atrage în mod firesc în el tot ceea ce s-a produs prin el, tot planul asupra căruia are jurisdicție și stăpânire.

[371 (58)]

Ceea ce este nemuritor (Akșara[269][270]) e ceea ce este fără sunet (Agoșa[271][272]) adică ceea ce nu este nici consoană, nici vocală și nu este pronunțat. În dhikr[273] trebuie să fim foarte atenți asupra spectrului invizibil al formulelor sacre, care sunt fie la coada lor, după "expirație", fie prealabil, într-o indistincțiune care cuprinde lumile, fie deasupra lor, ca un abur ce se ridică deasupra apelor. În realitate, procesul poate fi împins și mai departe: e de datoria noastră să descoperim invizibilul și inefabilul din toate cuvintele pe care le rostim, chiar cele mai obișnuite, invizibilul din lucrurile vizibile, căci așa liberăm Șehina[274] din exilul ei.

Această detectare a Invizibilului, care se poate obține numai prin atenție neșovăită, ne conferă, ne investește cu o ubiquitate care ne face prezenți nu numai unde pot atinge simțurile noastre, dar și gândul nostru. Un text hermetic este foarte semnificativ: "Înalță-te deasupra oricărei înălțimi, coboară-te dedesubtul oricărei adâncimi, strânge în tine senzațiile lucrurilor create – ale Apei, ale Focului, ale Uscatului și ale Umezelii."

---

261 *manas* — mintea, facultatea mentală (sanscr.) (vezi pagina 688)
262 *ājñā-cakra* — centrul subtil dintre sprâncene, „al treilea ochi” (sanscr.) (vezi pagina 672)
263 Ajnachakra — centrul subtil dintre sprâncene, „al treilea ochi” (sanscr.) (vezi pagina 672)
264 *ājñā-cakra* — centrul subtil dintre sprâncene (sanscr.) (vezi pagina 672)
265 *nāda* — sunetul subtil, vibrația primordială (sanscr.) (vezi pagina 691)
266 *vṛtti* — undele, agitațiile minții (sanscr.) (vezi pagina 705)
267 Ajnacheakra — centrul subtil dintre sprâncene (sanscr.) (vezi pagina 672)
268 Nada — nāda (sanscr.) — Sunetul subtil, vibrația primordială dinaintea oricărui sunet auzit; ascultarea lui lăuntrică (nāda-yoga) este o cale în sine. (vezi pagina 691)
269 *akṣara* — „neperitorul”, silaba imuabilă (sanscr.) (vezi pagina 672)
270 *aghoṣa* — „fără sunet”, nesonor (sanscr.) (vezi pagina 672)
271 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
272 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
273 Akșara — „neperitorul”, silaba imuabilă (sanscr.) (vezi pagina 672)
274 Agoșa — „fără sunet”, nesonor (sanscr.) (vezi pagina 672)

Sub exuberanța exterioară este un schelet, o schemă geometrică foarte viguroasă care dă forța textului, Crucea cu trei dimensiuni: mai întâi axul vertical, care unește Adâncimile cu Înălțimile, depășindu-le prin epuizare. Strângerea în punctul de interferență, a tuturor senzațiilor, pe planul de reflexiune, de incidență, pe care-l formează crucea orizontală a elementelor.

În general, visul e contraindicat pe calea de realizare inițiatică, totuși și aici sunt nuanțe de stabilit. Trebuie mai întâi făcută deosebirea între un vis haotic, inconsistent și o secvență logică, bine constituită, dirijată lucid de cel care visează.

În privința eficacității lui, visul avut sau suscitat într-o stare de răspândire, de risipire, e în adevăr sinistru și neoperatoriu decât în rău. Dar un vis provocat după o stare de totală relaxare, de reducere la materie primă, în care toate accidentele au dispărut din noi, e mult mai eficace, mai fecund, decât primul. Mai mult, chiar după un vis haotic, dacă, după ce ne-am pus iarăși în stăpânirea noastră, ne topim în materia secundă a noastră, elementele pozitive ale visului se purifică, se dinamizează și se integrează în activul nostru, iar cele irecuperabile sunt dizolvate în vitriolum[275], reducându-se la singura lor pozitivitate, Existența. Presupune că ești simultan pretutindeni, în pământ, pe mare, în Cer; că nu te-ai născut, că ești încă

[372 (59)]

embrion, tânăr și bătrân, mort și dincolo de moarte. Cuprinde totul deodată: timpurile, locurile, calitatea și cantitatea. Bine-înțeles că antinomiile nu pot fi sintetizate ca atare. Trebuie înțeles că totalizarea lor e în principiul comun, echidistant de extreme, care e la originea lor comună. Dar, uneori, chiar din afară se poate ajunge la o sinteză: ruptura, sfâșierea, crucificarea între două extreme, destupă puțul din mijloc. Marile inițieri erau posibile în antichitate și în Evul Mediu pentru că omul era total atunci, resimțea cu toată ființa orice vedea, orice trăia. Orice percepțiune fizică, orice gest, orice gând, era întovărășit de contrapartea lui subtilă, fără ca măcar să caute lucrul acesta; lucrul îi era dăruit de Zâne de la naștere. Asta dădea tuturor "gesturilor" lui, luând cuvântul "gest" în toată semnificația lui, o puternică tonalitate emotivă care le unifica și făcea din ființa umană o incomparabilă cutie de rezonanță.

Pozitivitatea unui erou mitic devine evidentă când găsim pe acest erou în stare de tribulațiune sau de sclavaj, ca Harap Alb, Tristan, Herakles. Recunoaștem că totuși el este Prințul, prin faptul că i se dau misiuni care în mod normal ar trebui îndeplinite de stăpânul său.

O altă semnificație ar fi când luăm pe stăpân ca Jivatma[276] și pe erou ca Atma[277]. Aparent, nu se întâmplă nimic, lucrurile, muncile eroului sunt invizibile, o lucrare care se face dinăuntru în afară (bineînțeles din perspectiva Stăpânului nelegitim; Eurysteu și Spânul nu fac nimic). Și Jivatma, în starea

275 *vitriolum* (lat.) — acronimul alchimic *Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem*: „cercetează lăuntrul pământului, rectificând vei afla piatra ascunsă” (vezi pagina 705)
276 *jīvātmā* — sufletul individual, viu (sanscr.) (vezi pagina 685)
277 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)

actuală a omenirii, nu e stăpânul aparent și nelegitim al lui Atma? Punctul e cel mai mic în lumea noastră.

Când Atma, pentru realizare, devine patibil și se strecoară, se intercalează în lumea noastră, atunci se situează în mod necesar într-un sistem de raporturi în care apar cei ce trebuie să-l stăpânească și să-i poruncească, în tribulațiunile lui. Un punct proiectat pe un volum intră într-o ecuație, într-un ansamblu de referințe, în care el apare drept cel mai mic, deși el îi condiționează pe toți.

Servitudinea eroului e o purificare, dar și o separare în sensul alchimic al Cuvântului. E ceea ce se numește în Alchimie separarea Soarelui de umbra sa. Incomensurabilitatea raporturilor sociale aduce recuperarea tuturor puterilor care până atunci erau amestecate și confuze. Dar pentru asta trebuiește ocultare; ambianța nu trebuie să știe cu cine are de-a face.

[373 (60)]

21.X.1966

Explicația metafizică a darului lacrimilor, asupra căruia se insistă cu dreptate atât de mult în religii, ar putea fi următoarea: apa nu e termenul final în care se resoarbe Manifestarea; e un intermediar și de aceea e aleasă, de aici necesitatea ei; ordinea de resorbire a elementelor este: pământ, apă, aer, foc, care apoi se coagulează în diamant, cu un reziduu, cu o umbră în substanța care e iarăși pământ.

O resorbire directă în foc e imposibilă, vorbind mai ales microcosmic, metodic. De altminteri, aceasta ar contraveni grav caracterului de organicitate al realizării inițiatice; chiar atunci când, în unele cazuri, trecerea pare directă (Ilie, de exemplu), se parcurg toate etapele efectiv, în timp; infinitezimal din punctul de vedere al conceptului omenesc, nu mai puțin efectiv din acela al Eternității.

Lacrimile inimii, chiar acelea sensibile ale ochiului, reprezintă o irupțiune a elementului umed în cel uscat, prin fisurile lui, care îi sunt inerente prin excesul de uscăciune. E de remarcat că fisurile există, indiferent de poziția actuală a omului; în omul rău, mai mult prin excese de împietrire. În el intră atunci nu elementul umed, ci influențele rătăcitoare ale lui Gog și Magog. Câți oameni sunt bântuiți de Gog și Magog, înainte de năvala lor macrocosmică, la sfârșitul Timpurilor!

Nimic nu lămurește mai mult Spiritul decât lacrimile inimii; pe ele le așteaptă ca să se arate. Nu numai din cauza dispariției opacităților și a Keliphot[278]-urilor, nu numai din cauza resorbirii unui element inferior în altul superior, ceea ce e conform cu mersul ascensional al realizării inițiatice; aici intervine și altceva, mai puțin băgat în seamă, dar foarte important; pământul resorbit în ape devine o suprafață lucie, în care se poate oglindi cerul, de-a dreptul, nu prin incidențe, ca pe pământ; omul nu mai e înlănțuit ca în caverna lui Platon, cu spatele spre ieșire și văzând numai umbre pe fundul ei, umbre

278 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace ale lumii (ebr.) (vezi pagina 686)

care sunt numai dârâ indirectă a Luminii; după resorbirea în apă, omul, neieșit încă din cavernă, stă totuși la intrarea ei și contemplă direct lumina.

Mai mult, pe suprafața netedă a lichidului se stârnește vântul, vehiculul providențial al tuturor intelecțiunilor în lumea de jos, dar și suflul, car de foc, vehiculând elementele exaltate, afânate, ale Apei, în Cer. Portavit illud ventum in ventre suo[279]; vântul, suflul, prana[280] intermediară între Ape și Cer, ames-[281]

[374 (61)]

tecându-le influențele, topindu-le una în alta, mai întâi în Materie Primă, apoi în Piatră, Petra aerea, aurea, aura[282]. Aburul apelor amestecat cu lumina Cerului dă uleiul supraesențial, care este și o Ror Lucis[283][284][285], ce umidifică tot ce atinge. Trebuie ca solidul să se resoarbă în ape (solve[286]) pentru ca influențele cerești să se încorporeze (coagula[287]) în ele.

Formulele hermetice care coroborează cele spuse mai sus: "*Vis animae integra si converta in corpus*"[288], dar "*corpus resolutum in aqua*". Trebuie adăugat pentru completare că, odată pământul dizolvat în ape, se depune din nou în fundul lor, ca mâl foarte fin, mâl din care Dumnezeu a creat pe Adam; când acest mâl emerge la suprafață, la Fiat[289]-ul divin, el este pământ paradisiac, materia primă. Deci, pământul nu moare când el s-a topit în ape; îi dispar împietririle, opacitățile, sgrunțurile, toate accidentele, suprastructurile, dar quintesențialitatea lui persistă indestructibilă și reapare ca Grădina Edenului, deci "*convertere natura et quod quaeris invenies*"[290]. Sunt silit să repet ce am spus de atâtea ori: simplificăm, purificăm toată operațiunea, dacă o facem metafizică. Deter-minarea în noi a unui Zenith Spiritual produce prin raionare conversiunea tuturor elementelor, unul în altul, dar de sus în jos.

Sub ochiul divin (căci acesta este Zenithul Spiritual) nu e piatră, nu e rocă dură care să nu se topească, să nu se dizolve în ape și celelalte următoare, în ordinea subtilității.

Această conversiune, care face ceea ce este inferior la fel cu ce este superior, creează o omogenitate care reduce Multiplici-tatea la Unicitate, prin omogenitate. Nu e încă Unitatea, dar e etapa cea mai importantă spre ea. Căci transmutarea apei în aer și a cerului în foc sunt, după vorba alchimiștilor, jocuri de copii, pe lângă dizolvarea primordială a pământului în apă.

---

279 „Vântul l-a purtat în pântecele său” (lat.; *Tabula Smaragdina*)
280 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)
281 trad. „cojile”, învelișurile întunecate ale lumii (ebr.) (vezi pagina 686)
282 Roua de lumină.
283 „Piatra de aer, de aur, adiere” (lat.) — triplu joc de cuvinte alchimic
284 „dizolvă” (lat.) (vezi pagina 700)
285 „coagulează” (lat.) (vezi pagina 677)
286 „Roua Luminii” (lat.). (vezi pagina 695)
287 Ror Lucis — „Roua Luminii” (lat.). (vezi pagina 695)
288 „Forța sufletului este întreagă dacă e convertită în corp” (lat.).
289 „Să schimbi natura și să descoperi ce cauți” (lat.).
290 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

"*Nisi corpora fiunt incorpora operamini*"[291]. Magnum Opus fiind unic, trebuie să se încorporeze într-o substanță omogenă Unică. Natura se bucură să întâlnească ceva asemănător cu ea și cele similare se unesc. E taina lui Eros Kosmogonos. Când în două substanțe diferite stă latent o impulsie identică, nimic nu poate sta împotriva reunificării; cojile se topesc, împietrirele se înmoaie ca ceara și se dizolvă într-o apă omogenă: "*quia omnia corpora in regimine fiunt incorporea, et ex inverso incorpora corporea*"[292].

Similitudinea e firul care asigură continuitatea Existenței. Dacă pământul se rezolvă în apă este din cauză că au în comun răceală; dacă apa devine aer, e din cauza comunei

[375 (62)]

umidități; aerul se face foc din cauză că și el e cald, iar focul se compactează în Pământ, pentru că amândouă sunt aride.

Soarele de la Miezul Nopții e un Principiu spiritual care nu apare decât atunci când tot ce este "calificat" în lumea sensibilă dispare în indistincțiune. Omul nu-l poate vedea, când "lumea aceasta" (dunyia[293][294]) e vizibilă; din contră, apare când se stinge ea. Amândouă deodată nu-s accesibile decât într-un grad suprem de realizare spirituală. Analogia în sens invers se aplică făcând o conversiune de 90º: dacă Soarele lumii noastre e vizibil în plină zi, apoi Soarele spiritual e vizibil la Nadir, adică tocmai la Miezul Nopții.

Dar nu e Soare care împrăștie Noaptea, ci o întărește în misterele ei, în pozitivitatea ei: ne face s-o vedem ca atare, să vedem în ea, dar tot noapte rămâne, încă mai mult decât pentru un profan, căci ce înțelege un profan din tainele nopții? E o lumină care nu risipește întunericul și, cum lumina și întunericul sensibil sunt incompatibile, e vorba de o strălucire principială; e întunericul manifestat, pe când în lumea noastră ziua nu poate fi noaptea manifestată.

Dar de ce latet Sol in Sidere[295]? Pentru că lumina stelelor nu e incompatibilă cu întunericul, ci se simte în el ca peștele în apă. Deci lumina stelelor e radical alta decât lumina soarelui, orice ar spune fizicienii. Lumina stelelor e o dâră ultimă din strălucirea Soarelui de la Miezul Nopții, o palidă și îndepărtată mesageră a ei în lumea noastră, un vestigiu care indică drumul acelora care trebuie să-l păsească, un far metacosmic, cam același lucru ce este vestigium pedi[296] pe pământ. Ziua veșnică din Ierusalimul Ceresc, așa cum o descrie Apocalipsul, trebuie să fie în realitate o noapte instelată, într-o lume redevenită Paradis.

De aceea Caverna inițiatică nu e întunecoasă ca peșterile din lumea noastră, ci un loc de lumină, alta decât aceea a lumii noastre. De asemenea

---

291 „Nu se operează nimic dacă corpurile nu se fac incorporale” (lat.).
292 „Pentru că toate corpurile ajung incorporale și invers, toate cele incorporale, corporale” (lat.).
293 *dunyā* — „lumea aceasta”, lumea de jos (ar.) (vezi pagina 679)
294 dunyia — „lumea aceasta”, lumea de jos (ar.) (vezi pagina 679)
295 „Soarele stă ascuns în stea” (lat.)
296 „urmă de pas”, vestigiu (lat.) (vezi pagina 704)

lumina Agarthei[297][298] subpământene. Ca-verna din Bethleem e luminată de steaua care s-a oprit deasupra ei, nu de soarele nostru care în momentul acela lumina antipozii. De aceea și participarea animalelor la Na-tivitate ca martori cosmici. Scena e o anticipare, un ieroglif al Paradisului, o prescurtare, pentru că nu e nevoie de mai mult, o simplă reamintire calitativă.

Magii găsesc caverna Bethleemului privind în stele. Știința cea mare trebuie să fie găsirea pe pământul întins a proiecțiunii

[376 (63)]

boltei cu Stele. "Misterul trebuie înțeles ca atare", spunea Hegel. O stea care devine un soare, prin apropierea fizică cu el (în genul voiajurilor fanteziste ale Astronomiei de vulgarizare), își pierde misterul: ne rămân doar reziduuri pe mâini. O stea trebuie să rămână o stea; atunci devine Soarele de la Miezul Nopții. Rămâne Stea chiar când cuprinde tot Cerul.

Mersul Magilor ne învață că intrarea într-un sanctuar se face prin vârful lui, chiar când pășim pe portalul principal.

Din altă perspectivă, steaua reprezintă punctul limită pe care-l putem atinge conceptual pe bolta cerească, fiind încă în lumea noastră; dar e în același timp punctul limită descendent al ierarhiilor cerești când privesc în jos. În stea se întâlnește într-un punct sintetic Cerul cu Pământul; de aceea Steaua sus răsare – ca o taină mare. Se constituie un ax vertical, jumătate plecat din pământ, jumătate coborât din cer; se întâlnesc pe fața Apelor, dar nu acelea de jos, ci pe oglinda Apelor Supe-rioare. Fixând steaua, ne ridicăm la suprafața lor, pentru navigarea cerească.

22.X.1966

Ceea ce are deconcertant doctrina fulgurațiunilor divine care creează lumile și manifestă în ele diferite posibilități divine, e faptul că fulgurațiunile sunt unice, simple puncte, și între ele e Vidul Divin. Atunci, cum pot structura? Cum oare ceva care, cel puțin privit din lumea noastră, are consistență, continuitate, permanență în ciclu, poate fi făcut din fulgurațiuni, care instantaneu se resorb?

Mai întâi, trebuie spus că nu fulgurațiunile structurează, ci se inserează într-un plan divin prealabil stabilit, într-o schemă preexistentă, care se brodează pe spirele Vortexului Sferic Uni-versal. Planul e stabilit de către Marele Arhitect al Universului înaintea creațiunii Universului. Se poate observa că vorbesc după un simbolism temporal, care e perfect legitim. În realitate planul și fulgurațiunile sunt simultane căci Dum Deus exercitat cogitationem, mondum fiat[299][300]. Nu e mai puțin adevărat că simultaneitatea nu exclude cauzalitatea, și că, logic și ontologic, unele lucruri sunt "înainte" și altele

297 Centru subpământean al lumii actuale (după tradiția hindusă).
298 centru subpământean, în tradiția hindusă (sk.)
299 „În timp ce zeul cugetă, lumea se face”.
300 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

"după"; chiar în intemporal, în Eternitate, planul divin, schema[301] precede fulgurațiunile.

Apoi, acestea sunt posibilități de manifestare și, ca atare, manifestă posibilități de spațiu, de timp, de continuitate și înlănțuire; în general, oamenii văd în fulgurațiuni puncte care se aseamănă unul cu altul; mai întâi, nu poate fi vorba de

[377 (64)]

identitate între două fulgurațiuni, căci atunci ar coincide și ar fi una și aceeași. Infinitatea exclude repetiția. Fiecare fulgurațiune e unică, și fiind la locul ei, se structurează cu vecinele ei când ele împreună manifestă o posibilitate, o posibilitate numită, adică rostită de Dumnezeu. Privind problema cosmologic, fulgurațiunile sunt din partea lui Puruṣa[302], ele sunt simple posibilități de manifestare, dar care nu se manifestă; de abia întâlnind Materia Primă, prind substanță. Prakriti[303] le face manifestate posibilitățile, dar, ca fulgurațiuni, continuă să rămână nemanifestate. Sunt idei, dar în contact cu Prakriti devin act prin acest contact, prin simbioza lor cu puterile substanțiale ale Materiei Prime. Mama primește numai fulguranța primordială. Restul, elaborarea, structurarea, continuitatea, totul face ea.

O altă probă că fulgurațiunile pot fi concepute numai după polarizarea lui Iṣwara[304] în Puruṣa și Prakriti este și faptul că se fac numai în direcțiune și implică traducerea în act a unei posibilități de manifestare.

Chiar pe domeniul inferior al Mayei[305], procesul de care am vorbit mai sus iese în evidență. Mai întâi, Magul trebuie să se izoleze într-o singurătate sfântă, care să oglindească în măsura posibilităților sale Singurătatea lui Dumnezeu, apoi să știe să se exerseze, să-și exalteze Imaginația la superlativ. Această exaltare, această proiectare a imaginațiunii, e o fulgurațiune puternică ce întâlnește Materia Primă în indistincțiunea ei, proiectând în ea ceea ce dorește să realizeze, căci ea dă, cum am spus, consistența și substanța. Altfel vorbind, imaginația brodează o schemă pe spirele Omului Universal care în schimb îi dă posibilitatea de incantațiune; și această trecere de la potență la act se face prin puterea, oarecum magnetică, a Imaginațiunii.

"Căci adevărata Credință nu este altceva decât radierea pură a Imaginațiunii noastre, cufundată în Lumina Divină"; însemnează a spune, în termeni religioși, că Intelecțiunile noastre fulgurante radiază, cu alte cuvinte, [sunt] țesute în spirele Vortexului Sferic Universal ("razele" sunt aceste spire). Posi-bilitățile de realizare ale unei asemenea tehnici sunt nelimitate. Suntem aici, prin excelență, în domeniul fecundității, căci în perspectiva asta fiecare fulgurațiune e un logos spermatikos[306]. De aceea, orice productivitate de

301 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)
302 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
303 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
304 *Īśvara* — Dumnezeu personal, Ființa (sanscr.) (vezi pagina 684)
305 *māyā* — puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
306 *lógos spermatikós* — „rațiune seminală”, germene formator (gr.) (vezi pagina 688)

calitate, orice aperçu[307] considerabil, orice gând mare ce produce fructe, nu e în puterea nimănui, depășește cu mult orice putere pământească. Ase-menea "operațiuni", prin natura lor, se liberează de lanțurile

[378 (65)]

Necesității și, în același timp, eliberează și pe acela prin a cărui mijlocire s-au produs. Goethe le numea daruri de sus, copiii curați ai lui Dumnezeu care fulgurează spre noi, căutând încarnarea. Trebuie primiți cu venerațiune și cu respect, pentru că sunt sentimente care prin excelență topesc limitele noastre. Operațiunea este prin excelență daimonică[308][309] pentru că se inserează pe planul acela unde Spiritul și Natura se unesc și se creează forțe care țin de firea amândorura, ceea ce este însăși definiția Daimonului. Când operațiunea a atins acest stadiu de maturizare, nu mai poți ști bine dacă tu ești autorul ei sau ești numai un instrument. Un lucru e cert: fulgurațiunile vin de pe un plan, din noi și din afară de noi, care depășește domeniul formelor, deci Individualitatea. Indiferent de ce credem noi.

A-ți da seama că nu mai lucrezi tu, că altcineva și altceva lucrează în tine, prin tine, e una din tainele Artei Regale[310][311][312]. A actualiza din când în când, din oră în oră, conștiința acestui fapt, mi se pare totuși relativ ușor de efectuat.

Satana sfidează pe Mântuitor să transforme piatra în pâine. "Omul nu trăiește numai cu pâine, ci și cu Cuvântul lui Dumnezeu", a fost răspunsul. De unde predicarea, după aceea, a Cuvântului Domnului, trei ani și jumătate. Și la sfârșit transformarea pâinii în trupul Domnului, la Cina cea de Taină. E piatra aruncată pe care Hristos o răscumpără și o preface în pâine supraesențială și o pune în vârful unghiului, căci gestul Lui, în momentul frângerii, e prototipul secțiunii longitudinale a tuturor bisericilor creștinătății.

E interesant că cel mai important eveniment din istorie are ca origine o sfidare a Diavolului. El are inițiativa; ca regent al lui Tamas[313], el provoacă ruptura de echilibru, la început, a celor trei gune[314], apoi în orice stază a manifestării, tinzând să se înțepenească într-un fals echilibru. Ruptura fiind cu direcție descendentă, e catastrofică: intervine de sus, providențial, o compensațiune, care deasupra prăpastiei căscate, ridică un dom cu același volum de prăpastie, dar de data asta în sus. La punctul echidistant – inima lumii.

Cel mai enigmatic lucru în Univers este procesul acela în care o intelecțiune înghițită de Substanță e nevoie să-și piardă, momentan și sacrificial, fața de Cunoaștere și să și-o deghizeze în procese, acte, măști existențiale, aproape de

307 „întrezărire”, licărire bruscă de înțelegere (fr.) (vezi pagina 674)
308 de la *daímōn* — ființă intermediară între zei și oameni (gr.) (vezi pagina 678)
309 daimonică — de la daímōn — ființă intermediară între zei și oameni (gr.) (vezi pagina 678)
310 Ansamblul „tehnicilor” de realizare spirituală (în alchimie).
311 Arta Regală — denumirea tradițională a alchimiei (lat., ars regia). (vezi pagina 674)
312 Artei Regale — Arta Regală — denumirea tradițională a alchimiei (lat., ars regia). (vezi pagina 674)
313 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
314 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

nepătruns. Toate revoltele diavolului vehiculând manifestări și resorbiri de Idei divine.

E ușor de spus, cum se face în religie, că Diavolul, ispitind pe Hristos, nu era conștient de ce declanșează. Satana, ca și

[379 (66)]

orice în Univers, e doar o mască. Și ce vertiginoasă Realitate *pozitivă* e în dosul ei?

E mai mult decât o asociație între Pâine și Piatră. Piatra e o pâine căreia i s-au tăiat rădăcinile divine, uitându-se înspre abisuri în loc de Ceruri, ca femeia lui Lot, întorcându-și fața și privind în focul ce mistuia Sodoma și Gomora – și devenind stâncă de sare. Orice bucătură de pâine pe care o mâncăm neconsacrată devine în noi o piatră.

Dar altarele, pietrele sfinte, munții pe care se manifestă prezența divină? Sunt în realitate pâini, răscumpărate prin sfințirea și consacrarea lor. Aparența lor rămâne aceea a pietrei, după cum aparența unui jivan-mukti[315][316] e aceea a unui om de carne și oase. Răscumpărarea lor totală, inclusiv a înfățișării se va face la sfârșitul ciclului. După cum într-un mukti[317], o parte infinetizimală și sintetică realmente se transformă, așa și în templu este un nod vital invizibil, punct de încrucișare și de interferență a tuturor liniilor lui de forță, care realmente este o piatră transformată în pâine. Această piatră – nici un ochi profan n-o vede – dar taina ei, frumusețea ei, se văd în înfățișarea, proporțiile, raporturile intrinsece, Forma, Cate-dralei. Iar la un munte lucrul e și mai evident. Taina lui e în inima lui, în Cavernă, dar și în frumusețea lui, în creasta care e limita inferioară a Cerului.

De aici și posibilitatea lithogenezei, a nașterii umane și chiar animale din piatră. Omul în întregime răscumpărat e o pâine (din moment ce Hristos, noul Adam, este pâine, orice om e la fel, cel puțin virtual). De aici, posibilitatea lithogenezei. O piatră pe care se pune ochiul lui Dumnezeu sau al unuia care-L reprezintă direct își inversează curentele liniilor ei de forță, își recreează rădăcinile cerești, devine pâine, apoi om.

23.X.1966

Etherul, fiind centrul în starea noastră de fire și reprezentând direct Principiul, nu poate fi un agent discriminator imediat. De asemenea, Aerul, care vine imediat după el și care învăluie. Focul însă arde și produce concomitent o exaltare a tot ce, într-un lucru sau într-o lume, are un caracter și o tendință ascendentă și un reziduu, o cenușă ce se precipită în fundul lumii. Așa privit, reprezintă Unicitatea, firul care parcurge și unește toate lumile; în extremă condensare, în aspect ascendent se compactează un diamant care e Cerul Empireu; în aspectul lui inferior se condensează în pământ, cu care are

315 *jīvan-mukta* — „eliberatul în viață” (sanscr.) (vezi pagina 685)
316 *mukti* — eliberare; aici, cel eliberat (sanscr.) (vezi pagina 690)
317 mukti — eliberare; aici, cel eliberat (sanscr.) (vezi pagina 690)

[380 (67)]

comun aviditatea, dar condensațiunii ii urmează în mod necesar o disipațiune, o soluțiune a pământului care e Apa. Aceasta, când e adăugată la Foc, dă Aerul, Vântul, prin evaporare; Aerul, înflăcărat de fulgerul lui Zeus, se aprinde din nou în foc. Mai exact, Focul ascendent devine Diamant, cel descendent, Pământ, prin coagula[318]; Pământul [devine] Apă și Apa, Aer prin solve[319]; de asemenea, Aerul în Foc. De unde rezultă că numai la extremitățile lumii intervine Coagula, în regiunea intermediară Solve, care e agentul mutațiunilor; condensarea periferică a sferii în Pământ și Empireu e o limitațiune necesară, o cutie de rezonanță în care Verbul se poate amplifica în toată voia; în care orice Fiat[320] (kun)[321] se amplifică, își răspunde ca ecou în fikun[322323324]. Bineînțeles, condensarea extremității sferei cosmice e relativă și privită numai din interiorul acestei sfere. Și la ea intervine un nou Solve, care e trecerea la limită, sau a unui plan de existență în Principiul lui imediat, sau a întregului Univers în Principiul Suprem.

Din punct de vedere metodic și microcosmic, imediat ce aprindem focul necesar în ființa noastră, începe procesul de discriminațiune și de separațiune, al cărui termen necesar e Integrațiunea. Sunt multe feluri de focuri: psihice, spirituale și chiar fizice; ultimul și primul sunt greu de manipulat și primejdioase; cel mai eficace și mai sigur, din cauza perfecțiunii lui, e focul intelectual, căci Intelectul nu poate fi decât foc. E de ajuns o intuiție informală justă, pentru ca nodurile ce paralizează ființa noastră să înceapă să se topească. Cine e calificat s-o aibă, nici n-ar mai trebui să se îngrijească de celelalte focuri, care fără o cunoaștere cosmologică tehnică precisă și fără Instructor, nu pot fi aprinse. Mersul focului intelectual pare mai lent pentru că lucrează dinăuntru în afară și nu-i vedem rezultatul decât în ultimul moment.

Heraclit recunoaște două feluri de exhalațiuni: una solară și pură care, urcându-se până la peretele sferei, se înflăcărează de focul spiritual; cealaltă umedă, care se târăie pe pământ și în nici un caz nu depășește sfera Lunii. Arta mare e să conjugi cele două exhalațiuni, lucru posibil, din moment ce rajas[325] se poate converti în sattwa[326]. Dar numai prin mijloace pur metafizice, adică pur intelectuale. A căuta să ridici exhalațiunea umedă de pe suprafața apei dincolo de sfera Lunii, e o muncă de Sisif; căci, cum ai putea să dai o impulsiune supraindividuală, la un element individual, cu mijloace care sunt și ele individuale?

---

318 Creația (arb.).
319 „coagulează” (lat.) (vezi pagina 677)
320 „dizolvă” (lat.) (vezi pagina 700)
321 *fiat* — „să fie” (lat.); *kun* — „fii!”, cuvântul creator coranic (ar.) (vezi pagina 680)
322 „și este” — a doua parte a poruncii creatoare *kun fa-yakûn* (arb.). (vezi pagina 681)
323 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)
324 fikun — „și este” — a doua parte a poruncii creatoare kun fa-yakûn (arb.). (vezi pagina 681)
325 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
326 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

Oricât de puternice ar fi asceza, voința, concentrarea, în cel mai bun și cel mai rar caz, nu fac decât să actualizeze

[381 (68)]

imanențe care și așa rămân roabele lumii noastre; pe când intuiția intelectuală procedează de sus în jos, trage spre ea, cu o rază, un fir de păianjen, cu acesta un fir de mătase, cu el o ață, cu ața o sfoară, cu sfoara o frânghie, care poate aduce totul după ea. În cazul acesta, a converti inferiorul în superior, umidul în foc, nu mai e o performanță atletică. E rezultatul unei priviri calme și senine din locul unei stele de pe cer; cu razele ei de aur urcă bolovanii cei mai compacți ai lumii noastre; dar cum nu-i scoate ca atare, ci în liniile lor de forță, în determinațiunile lor calitative, în schema[327] lor, procesul e invizibil pentru cei de dinafară și pentru noi. A privi calm și cu excluziunea celorlalte gânduri o stâncă, înseamnă a o reduce la direcțiile ei calitative spațiale, adică a o transforma într-o masă vibratorie. Pentru ceilalți și chiar pentru ochii noștri obișnuiți rămâne mai departe o stâncă; totuși e răscumpărată de acum înainte pentru veșnicie; e integrată și pentru ea nu mai există sfârșitul Lumii și Judecata.

În procesul de integrațiune, efectuat prin contemplațiunea intelectuală de care am vorbit, un adjuvant puternic este și incantațiunea pronunțată. Sunetul e calitatea sensibilă a Etherului; acel care-l rostește ritual e un abstracteur de quintessence[328][329]. Or, quintesența cuprinzând în ea toate celelalte elemente, toată Existența se mistuie în Quintesență ca într-un Vortex și atunci nu mai rămâne nimic din lume, totul se resoarbe. Sau mai rămân din ea determinațiunile ei calitative, care sunt pure intelecțiuni, pure cogitațiuni ale lui Dumnezeu. Dar vulgul nu vede minunea și pentru ochii lui de carne lumea continuă să subziste.

Natura e o carte divină: pentru a citi în ea nu trebuie erudiție, ci atenție. Literele ei sunt intelecțiuni învăluite în fenomene, în agitație, în sbucium. E de ajuns să facem tăcere în noi, să suprimăm toate modificările principiului mental, pentru ca și sbuciumul Naturii să se potolească și pe fața ei de cristal, care în realitate e un fund ce se ridică la suprafață și devine oglindă, să se producă *emergența* literelor divine latente în ea. Și probabil că fiecare literă se leagă cu un fir de aur de o stea. Dacă în noi se realizează ceva din impasibilitatea divină, asemenea bolții cerești, lectura se face fără nici o sforțare, aproape fără intenții, gândindu-ne la altceva, prin simpla reinsumare a literelor în patria lor de origine. E ușor de înțeles

[382 (69)]

că interpretată în acest fel, lectura Cărții Naturii e o răscumpărare, o reintegrare în habitatul lor definitiv a lucrurilor citite. Dacă lectura se face prin noi, oamenii, scrierea nu s-a făcut oare tot prin ființe comisionate pentru asta? Propriu-zis orice gest, vorbă, acțiune, patimă a noastră, scriu în cartea Naturii.

---

327 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

328 „extrăgător de chintesență” (fr.; Rabelais, *Gargantua*) (vezi pagina 671)

329 abstracteur de quintessence — „extrăgător de chintesență” (fr.; Rabelais, Gargantua) (vezi pagina 671)

Dar atunci literele, cuvintele, frazele, sunt trimise într-un spăimântător exil, devin scântei prizoniere în Keli-phot[330]-uri, în carapace impermeabile, în măsura împietririi noastre. Și ce imensă responsabilitate!

Atențiunea dizolvă lumile. Ea e Vitriolul filosofilor? Această dizolvare e singura operațiune care ne concernă, căci renașterea, restructurarea, se fac în mod divin, prin ordin divin; în ele intervenția noastră nu poate aduce decât un element tulburător. Nu putem, până la Perfecțiunea noastră, să ne dăm seama de ansamblul planului pe care Marele Arhitect l-a imprimat în noi. Nu putem cunoaște potențialitatea noastră pentru că Prakriti[331] e ininteligibilă; iar Actul, de asemenea, nu ni-l putem cunoaște, pentru că e o posibilitate divină care nu devine inteligibilă decât prin Identitate, la capătul drumului. Singura noastră libertate este Buna Intenție.

Ruperea echilibrului celor trei gune[332] e un fenomen prakritian; fie în Materia Primă, fie într-o materie secundă oarecare, macro - sau microcosmică. Dar Fiat-ul[333] care produce ruptura e purușian[334], trebuie să vie din afara Naturii; de aici, imposibilitatea cuiva de a se iniția singur; trebuie o barakah[335][336] care să vie din afară.

Importanța riturilor de înmormântare constă în faptul că, pe de-o parte, taie cordonul ombilical care leagă pe răposat *substanțial* cu lumea noastră; iar esențial, pe de altă parte, îi asigură, din contră, continuitatea, îi taie firul Unicității.

Imaginația are puterea să transforme o noțiune într-un organism viu. Armă cu două tăișuri. Entitatea astfel creată, ca tot ce e în lumea noastră, participă la cele trei gune. Depinde de noi, care imaginăm, dozajul lor. Iar responsabilitate. Căci odată creată, imaginea se emancipează. Dacă o trimitem în lume, cu bună intenție, cu ritul ei de botez, adăugându-i o dimensiune intelectuală, devine un ajutor al nostru. Dacă nu ... Și ce iese din imaginația oamenilor!

[383 (70)]

Lucrul important în acest domeniu este ca prin intensitatea ei, provocată de patimi, imaginea să nu devină prea carnală, aproape fizică. Entitatea imaginată trebuie să fie subtilă și chiar din subtilul superior. Asta pentru că, în definitiv, destinul imaginilor e să fie dizolvate în Informal, căruia nu trebuie să-i dăm prea mult de lucru. Spiritul nu trebuie să aibă digestii prea laborioase.

24.X.1966

Echilibrul pe care-l găsește rațiunea nu poate fi decât o noțiune de echilibru, nu un echilibru existențial. Acesta nu poate fi dibuit decât tot de o

330 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)
331 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
332 Influența spirituală, binecuvântare (arb.).
333 de la *puruṣa* — ținând de polul esențial, activ (sanscr.) (vezi pagina 694)
334 Influența spirituală, binecuvântarea (arb., baraka).
335 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
336 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 681)

facultate existențială, care e intuiția. Și această intuiție nu trebuie să procedeze prin investigație (de altminteri nici n-ar putea, căci ar renunța la esențialitatea ei), ci prin act de prezență. În fața unui Haos, intuiția pune un act pur, un hudur[337], care e o prezență a Spiritului, imuabilă și neafectată; atunci, ca prin minune, Haosul se transformă în Cosmos, își prezintă Centrul, actualizat de Prezență, și lumea se organizează. Motorul Imobil rânduiește mobilitatea, din cauza centralității lui. Haosul se ordonă conform unor linii de forță care emană din acest centru și care nu sunt altceva decât manifestarea unor dimensiuni intelectuale preexistente în punctul central.

De ce armonia nu există de la început în lume și Cosmosul trebuie să treacă mai întâi prin faza de Haos? Pentru că Armonia implică în ea o idee ascendentă, deci de reintegrare în Principiu, care nu poate surveni decât după ce s-a produs Manifestarea. Posibilitatea de Manifestare, care e posibilitatea lumii, trebuie să se proiecteze global și ca o potențialitate indistinctă, din care Puruṣa[338] organizează lumea prin distincțiuni. Or, aceste distincțiuni sunt calificări, deci elemente esențiale care nu pot exista în lumea noastră decât în Exil și la prima ocazie – ca să ne exprimăm așa, "se integrează" în Principiu. O lume calificată de la început e contradictorie și nu s-ar putea produce. Manifestarea e posibilitatea de auto-negațiune a lui Dumnezeu; cum totuși e o creațiune, felul cel de a lăuda pe Dumnezeu este de a-L nega, căci în globalismul ei negațiunea lui Dumnezeu de către Creațiune devine o determinațiune negativă a Principiului Suprem. Asta e misiunea ultimă a Creațiunii. Dar negând pe Dumnezeu, se neagă implicit și pe ea: metafizic, Absolutul e terminus[339]-ul acestor două negațiuni care devin o Afirmațiune; la un nivel mai

[384 (71)]

relativ, negațiunea Cosmosului de către el însuși îi topește limitațiunile și atunci posibilitățile lui, care sunt calități, se reîntorc în indistincțiunea principială.

Ceea ce nu trebuie uitat, ceea ce e esențial, e că Haosul nu e Creațiune, nu e Manifestare, deoarece Prakriti[340] e nemanifestată, ca și Puruṣa[341]. Creațiunea se produce în spațiul intermediar. Dumnezeu creează lumea din Haos, dar nu creează Haosul, care e termenul negativ, al bipolarizării Lumii, Esență și Substanță. Am putea descompune producerea Manifestării în doi termeni: primul, expansiunea din Principiu, care produce Haosul; Creațiunea propriu-zisă, adică producerea distinctivă a tuturor Posibilităților de manifestare, se integrează global, în mișcarea de resorbțiune în Principiu, din cauza aspectelor calitative ale lor.

De aceea toată făptura, în măsura în care e calificată, e datoare să aspire spre reintegrarea în Principiu, pentru că asta e în natura ei. A imprima această mișcare ascendentă în noi și în jurul nostru, a topi împietrirele care țin în robie

337 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
338 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
339 „capătul”, termenul final (lat.) (vezi pagina 703)
340 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
341 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)

și stăvilesc tendința aceasta, e dharma[342] noastră, din cauza centralității noastre în lume, centralitate care ne conferă inițiativa. Numai Haosul nu trebuie să aspire la nimic prin natura lui, deoarece în momentul când începe să aspire, încetează de a mai fi Haos.

Dumnezeu produce Creațiunea din Haos, dar îl și neagă prin ea: Haosul devine astfel un reziduu de Neant, care nu poate avea nici o realitate. De aceea nu trebuie să avem de-a face cu Haosul decât conceptual, să-i constatăm necesitatea și atât: "*Non ragionar di loro, ma guarda e passa*"[343]. Nu trebuie să negăm lumea prin jos și prin sus, pentru că, după cum am spus, nașterea, viața și moartea noastră și a tot ce ne înconjoară fac parte din faza de resorbire a Creațiunii și nu din faza de producțiune. La prima vedere, o naștere este o manifestare, ceea ce e adevărat în Absolut: dar, în lume, o naștere este o calificare, o distinctivitate actualizată din Indistincțiune, prin urmare e o moarte, pentru că mersul, traiectoria de la cantitate la Calitate are ca termen necesar reintegrarea în Principiu, care e același lucru cu moartea Creațiunii.

Oamenii obișnuiți trăiesc numai în clipa nașterii, apoi mor toată viața. Ceea ce-l deosebește pe omul spiritual e că încearcă să extindă momentul nașterii în tot restul vieții. De aici starea de balya[344][345][346]. Trebuie să ne naștem în fiecare clipă; o agonie și un extaz permanent. Dacă nașterea este o distincțiune în indistincțiune, această tendință trebuie să continue și-n timpul vieții, printr-o nemiloasă, crudă luptă de fiece moment, pentru

[385 (72)]

înlăturarea cantitativului, promovarea calitativului. Și-l promovăm prin trăirea în clipă, care neagă toate limitațiunile noastre și în care ne găsim exilați. Celelalte așa-zise eroisme, atitudini pseudo-tragice, existențialiste, sunt numai niște parodii, surogate ale clipei.

Exercițiile de pranayama[347][348] afinează suflul. Având în vedere importanța lui primordială, se poate spune că întregul organism psihofizic devine un câmp de forțe, o masă de vibrațiuni, în care imprimarea intelecțiunilor se poate face cu mult mai mare eficacitate.

De aici, efectul suveran al suflului afinat care vehiculează o formulă sacră sau un Nume Divin prelungit, care la rându-i vehiculează Hudurul[349], Prezența Reală. Rezultatul se face simțit în toate cele trei lumi; chiar în domeniul fizic, se actualizează contra-partea subtilă a corpului. Se stabilește între toate planurile o omogenitate, o continuitate, sfărâmate în omul căzut; în el, diferitele moduri, diferitele planuri de existență sunt despărțite de râpe și hârtoape, pe care nici un mijloc psihic sau fizic nu le poate umple. Trebuie o reducere la materia

342 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)
343 „Să nu raționăm despre ei, ci privește și treci” (ital.).
344 Starea de copil (sk.).
345 „starea de copil”, nevinovăția spirituală (sk., bālya). (vezi pagina 675)
346 balya — „starea de copil”, nevinovăția spirituală (sk., bālya). (vezi pagina 675)
347 Tehnica suflului, a respirației (sk.).
348 tehnica suflurilor; a respirației (sk.) (vezi pagina 694)
349 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)

primă, care să restabilească continuitatea. Pranayama e unul din mijloacele cele mai eficace. Pe o asemenea masă plastică, intelecțiunile pot imprima vibrațiuni omogene, care nu riscă accidente, devieri și impasuri. Iar în clipele de oprire, de retenție a respirației, Nemanifestatul însuși se intrețese cu țesutul cosmic. Restul îl face atracția Cerului, care transformă în elice ascendentă toată masa de vibrațiuni.

În Microcosmos, influențele planurilor superioare se manifestă prin intuiții intelectuale, din cauza identității esențiale dintre om și ierarhiile superioare; în natură, în Macrocosmos, unde aceste influențe se fac prezente în mod sensibil, coborârea se face în zig-zag și o prezență spirituală se face sensibilă prin ființe și lucruri care își au elementul esențial vizibil și cel substanțial invizibil: munții, cristalele, florile, animalele sacre.

În natură, Invizibilul transcendent se manifestă în vizibil, prin legea analogiei în sens invers. Faptul de a avea o intuiție intelectuală, nesprijinită de un suport fizic, nu infirmă ce am spus; înseamnă numai că noi ne-am ridicat în planul superior

[386 (73)]

și nu invers. În afara Guru-ul[350][351] interior, orice epifanie care se produce indirect, deci prin intermediul Naturii, capătă o înfățișare sensibilă; porumbelul de la Bobotează, alte animale sacre, apoi toată natura și semnele din ea.

Axa lumii, în jurul căreia se înfășoară cei doi șerpi complementari, e doar o schemă; e o dâră pe acest ax, a unui impuls ascendent și descendent, de expansiune și de constricțiune, care ia o formă helicoidală. La fiecare pas al elicei, un punct de pe axă se propagă până la marginea lumii, unde se urcă sau se coboară (în realitate concomitent) în planul imediat superior sau inferior. Acolo, se manifestă necesarmente în ființe și lucruri periferice din planul în care e ascendent; în lumea noastră, de exemplu, în lucruri și ființe care, contrar omului, își au esența vizibilă și substanța invizibilă. De acolo, printr-o mișcare inversă de coagula[352], mesajul manifestat, de-a lungul spirei, se însumează în centrul planului respectiv, într-un punct care e la un pas infinitezimal față de punctul care îi este imediat superior pe axă. Avem impresia că un mesaj ceresc s-a coborât direct în noi; în realitate, a parcurs tot Universul până la marginile lui, ca să se coaguleze în noi. Operația e instantanee. Asta arată că orice act căzut, fie gestul cât de mic, cât de infim, afectează întregul univers, care devine sau victima, sau părtașul nostru la Mokșa[353][354].

25.X.1966

Zeus e Etherul, Poseidon, Apa, Hades – umbra incețoșată; pământul e comun. Cu toate deosebirile, e tot diviziunea clasică a Universului în trei lumi, cu nuanțările necesare. Astfel, Zeus e Cerul, identificat cu Etherul, ceea ce e

350 *guru* — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 682)
351 Guru-ul — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 682)
352 Eliberarea supremă; realizarea stării de identitate supremă (sk.).
353 „coagulează” (lat.) (vezi pagina 677)
354 Eliberarea, desprinderea desăvârșită (sanscr.) (vezi pagina 690)

perfect legitim; și hindușii identifică pe Akasha[355] cu Brahma în unele texte. Poseidon simbolizează planul subtil cu adăugirea Herei, care e subtilul superior, Atmosfera, intermediara între Cer și Subtilul inferior, soră comună a lui Zeus și a lui Poseidon. Hades e de-a dreptul Infernul, nu pământul, care e planul fizic, ci un element comun celor trei mari zei. E o limită, un principiu de sesizabilitate a tuturor influențelor, de sus, de jos și intermediare.

Hefaistos este Anima Mundi[356], Focul Artist, Demiurgul. E fiul lui Zeus și al Herei. Aceasta e solicitată când de forțele inferioare, când de cele superioare. De unde nestabilitatea și irascibilitatea ei. A conceput de la Zeus, Focul Ceresc, pe Hefaistos, dar într-un moment de tendință inferioară, și atunci

[387 (74)]

se poate spune mai degrabă că l-a furat lui Zeus; acesta nu se recunoaște în fiul său și-l aruncă pe pământ; focul care e devenit foc terestru, ceea ce e perfect în ordine; e o adaptare a focului lui Zeus în lumea inferioară, care nu poate subzista fără el. Proba e că Zeus îl primește din nou printre zei, după un "exil" care, în realitate, este o tribulație, o "rătăcire" sacrificială, o perioadă de incubație, de adaptare a focului ceresc la mediul pământesc. Șchiopătarea lui Hefaistos este semnul adaptării lui într-o ambianță deritmică, ale cărei servituți trebuie să le adopte aparent, pentru a o putea pozitiva, într-o anumită măsură. A învinge deritmia printr-o supralicitare de deritmie.

Focul ceresc, al Etherului, al Soarelui, al Astrelor, are o mișcare circulară, pentru că cercul, nefiind posibil în lumea noastră, e exclusiv uranic. Circumferința fiind expansiunea Centrului, nu este spațială, ci o pură dimensiune intelectuală. Focul pământesc, al lui Hefaistos, se urcă și se coboară, pentru că lumea lui e rezultanta unei dualități pe care trebuie să o parcurgă mergând de la un pol la celălalt și înapoi. De aceea dizolvă și condensează lumile și, mai ales, adaptează darurile pe care le face Olympul la ambianța pământească.

Ceea ce-și dispută Cerul și Pământul între ei e Iubirea, Afrodita, element cohesiv fără de care nimic nu ar putea exista. Pentru asta trebuie actualizarea unei limite care e rezultanta dragostei între Ares – Discordia și Afrodita – Iubirea: copilul lor e Armonia; Hefaistos, element uscat și cald, îi înlănțuie în rețeaua lui; Poseidon, element rece și umed, îi separă, după ce Armonia a fost procreată, căci și ea e rezultatul alternanțelor de organizare și de confuziune în lume.

Lumea răscumpărată, lumea resorbită din nou în focul ceresc, e aceea a lui Apollon, fratele lui Hefaistos. El e fiul Latonei – Leto[357][358], o nimfă pământească, în realitate o entitate spirituală exilată în lumea noastră, unde, cum o arată numele, e doar o latență. Unită cu Zeus, produce pe Apollon, pură conformare

355 *ākāśa* — Eterul, cel dintâi dintre elemente (sanscr.) (vezi pagina 672)
356 „Sufletul Lumii” (lat.) (vezi pagina 674)
357 de la *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
358 *Lētṓ* — mama lui Apollon și a Artemidei; numele a fost apropiat de *lēthō*, „a fi ascuns”, de unde „latență” (gr.) (vezi pagina 688)

cu lumea cerească, impulsie satwică[359], și pe Artemis, Fecioara. Amândoi nu-s la locul lor pe pământul acesta, decât ca mesageri, pogorăminte ale lui Zeus. Prin lumina lui Apollo, lumea se transfigurează, deci încetează de a mai fi lumea în sensul obișnuit, iar Fecioria ar seca imediat Universul. De aici, necesitatea unei contrapărți a lui Apollo, a unui principiu organizator și separat, umed, care e Dionysos sfâșiat de către Titani. Contrapartea aceasta a lui Apollo e bineînțeles un aspect complementar, e un Apollon în tribulațiune, într-o sfâșiere sacrificială, necesară pentru subzistarea lumilor. Asta

[388 (75)]

și explică faptul relatat de Plutarh, că, la Delfi, Apollon și Dionysos aveau un cult comun.

Sufletul e făcut din materie astrală, în sensul riguros al cuvântului, adică din materia astrelor. După Numenios, e o stea care se coboară de pe firmament, voit sau nu, după vocațiunea ei prenatală, adică după posibilitățile ei; se incarcă pe efluviile din ce în ce mai dense ale sferelor în ordinea lor descendentă. Dar asta presupune preexistența sferelor, așa cum sunt ele, cu caracteristicile lor. Cine le-a creat, macrocosmic vorbind? Zeii, dar de data asta nu prin cădere, cum se întâmplă cel mai des cu sufletele, ci prin pogorământ sacrificial. Fiecare zeu a elaborat un înveliș limitat și absolut necesar al lumilor. De aceea și aparentul lor exclusivism, spiritul lor antagonistic; pentru ca Zeii să-și poată împlini misiunea, trebuie să fie ei și nu altceva, căci zeii provin dintr-un Fiat[360] de exclusivitate și distincțiune. Asta e misiunea lor și toate criticile și ironiile monoteiștilor cad, prin simpla constatare a acestui fapt.

E legitim să aștepți în fiece clipă un miracol, pentru că însăși clipa e un miracol. Sub aparența că aștepți un miracol, vrei în realitate să reintri în normal. Absurzi, himerici sunt acei care fac pact cu viața obișnuită, cu iluzia, cu nălucirea. Totul e să nu aștepți miracolul din afară; trebuie să-l pândești și să-l soliciți în tine însuți, fiindcă, chiar atunci când vine din afară, în realitate exteriorizează o minune lăuntrică. Fenomenul exterior e numai un semn, un simptom. Mai demult, imi spuneam: toate întâmplările din basme trebuie privite sub specie interi-oritatis[361], neavând altă realitate decât devenirea eroului; sunt deci subiective. În fond, lucrul e adevărat, dar în fapt judecata trebuie să fie nuanțată. Miracolele din basm erau objective, dar exteriorizau o minune subiectivă, internă. Plasticitatea ambianței în vechile yuga[362][363] o permitea. Omul atunci în adevăr regenta planul de existență și orice gest, orice gând al lui, orice impuls volițional se transmiteau instantaneu întregului țesut, cum mișcările păianjenului fac să tremure imediat întreaga pânză. Solidaritatea întregii ambianțe cu regentul, lipsa aproape totală, și în om și în natură, de pietrificări, de înțepeniri, o sensibiliza într-atât, încât cel mai tainic proces

359 Leto — mama lui Apollon și a Artemidei; numele a fost apropiat de lēthō, „a fi ascuns”, de unde „latență” (gr.) (vezi pagina 688)
360 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)
361 „sub specia interiorității”, privit dinlăuntru (lat.) (vezi pagina 700)
362 *yuga* — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)
363 yuga — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.) (vezi pagina 706)

mental al omului se obiectiva. Drama inițiatică, oricât este de intimă, prin definiție, își crea, își găsea ecou în protagoniști externi.

[389 (76)]

Acum ne luptăm cu zmeul și cu balaurul înlăuntrul nostru; atunci plasticitatea extraordinară a Firii o făcea să-i creeze instantaneu. Să ne reamintim de prolificitatea Gaiei, când copiii ei, Titanii, cădeau în lupta cu zeii și erau reîmprospătați de inepuizabila lor mamă. Am putea spune că în vremurile de demult orice impuls al omului era captat de ambianța îndrăgostită de el și devenea o ființă distinctă; omul își dădea seama imediat de urmările gândurilor sale, pentru că mama cosmică "le tăia ombilicul" și, devenite ființe vii, prietene sau dușmane, ii săreau de gât. Responsabilitatea era evidentă și imediat perceptibilă. Acum, lucrurile stau la fel, dar din cauza împietririi naturii văduvite de stăpânul ei, progenitura omului nu mai este fizică, ci proliferează pe [planul] subtil, unde generează ființe mult mai primejdioase, de n-ar fi decât din cauza invizibilității lor și a lipsei de vigilență a omului care nu le mai percepe. Acum, drama spirituală nu mai este cosmică, dar redevine pentru Inițiat, Ibu-ul wegt[364][365], Fiu al clipei, exilat în ciclul acesta, mai ales în punctele de tangență ale Generalului cu Universalul; ingânarea zilei cu noaptea, orizontul care atinge cerul, încât nu știi dacă Cerul nu e un Pământ prelungit, exaltat, sau Pământul un Cer cufundat în Apele inferioare, în misterul cel mai adânc al Miezo-Nopții, sau [dacă] soarele nu devine invizibil tocmai din cauza unei prea mari prezențe, deci în orice clipă de sfâșiere. Și avem posibilitatea, obligativitatea deci, de a transforma orice clipă a noastră în sfâșiere. Posi-bilitatea lucrului e imediat demonstrabilă: amorțiți de efluviile pământului, timpul curge omogen și monoton pentru noi, cu un trecut care e încă nevralgic în noi și un viitor care ne solicită cu angoasa lui. Suntem oriunde afară de prezent. Imediat ce încercăm să scoatem clipa din vălmășeala devenirii, se produce o crucificare, pentru că trecutul ne trage îndărăt și viitorul înainte. Nu-i asta o sfâșiere? În învrăjbirea lor, clipa pare o licărire de-abia perceptibilă, și într-o epocă în care superstiția "trăirii" e atât de virulentă, ce contează cântecul de păsărică al clipei față de cicloanele trecutului și față de fantasmele onirice ale viitorului? Totuși, ca să trăim cu adevărat, trebuie să ucidem fără teamă aceste trăiri în trecut și viitor, să deplasăm luminile în noi, cum o spuneau vechii kabaliști, să aplicăm legea analogiei în sens invers, mai întâi în noi, apoi în afară, adică să creăm o conștiință inversă celei de aceea profană: ceea ce e mic în afară e mare înăuntru și ceea ce e mic înăuntru e mare în afară; o inversare a scării valorilor. Clipa e o licărire imperceptibilă în dramele coherente

[390 (77)]

ale trecutului și cele incoherente ale viitorului. Totuși, e de ajuns ca să suscităm clipa în noi, adică în fond Eternitatea, pentru ca întreaga lume să se risipească în felul unei năluciri. Nu rămâne decât o cenușă, dar și ea dispare.

364 *ibn al-waqt* — „fiul clipei”, cel ce trăiește în prezentul pur (ar.) (vezi pagina 683)
365 Ibu-ul wegt — „fiul clipei”, cel ce trăiește în prezentul pur (ar.) (vezi pagina 683)

Trăirea clipei e insuportabilă din cauză beatitudinii ei; e o plinătate care nu poate fi răbdată de limitele noastre. Pe de altă parte, omul nu se poate sustrage propriei lui Eternități, pentru că Veșnicia este rațiunea lui suficientă și i se reamintește existențial. Atunci caută o uitare, care nu poate fi decât o narcotizare, în falsele plenitudini ale lumii acesteia și care nu sunt altceva decât capetele neantului, terminusurile[366] lui în ființa noastră. Puterea lui de disoluțiune ne pare o intensitate și nălucirile pe care le suscită în noi sunt create din propria noastră substanță. Dar ce bizar e omul! Chiar în abjecțiune, nu poate renunța la majestatea lui. Neputând sau, mai degrabă nevrând să caute Absolutul, care în primele lui asimțiri apare ca o privațiune din cauza analogiei în sens invers (el apărând ca o lipsă până când omul ajunge la planul de incidență) ii caută un substitut în Neant, în uitare, care e imediată în intensitatea ei. Acoperă cu mirajele, cu prestigiile ei, chemările Tăcerii, ale Vidului, ale Zero-ului metafizic, ale căror prime apropieri sunt înspăimântătoare prin nuditatea pe care ne-o impun.

26.X.1966

Clipa fiind singura realitate, trecutul și viitorul sunt numai fantome, deci în mod necesar vampirice. Omul profan e așa de bine țesut în lume, încât nu-și dă seama de hemoragia continuă care-l sleiește de la naștere până la moarte. Sfârșeala începe când vrem să rupem cu tot ce nu e prezentul. O lipitoare nu e dureroasă cât timp o lași în pace să sugă. E teribilă când trebuie s-o smulgi. De obicei, i se presară sare. Limită între Sulf și Mercur, Sarea este din cauza asta și o limită între trecut și viitor, adică sarea e clipa. Momentul dezlipește de pe noi lipitorile timpului și ale spațiului, fără durere. Dacă luptăm de-a dreptul cu fantomele trecutului și ale viitorului, ieșim zdrobiți, chiar dacă suntem victorioși; dacă suscităm în noi intuiția clipei, care este aceea a Eternității, spectrele timpului se irosesc ca un abur inconsistent.

Ambiguitatea învățământului tradițional nu e făcută numai ca să deruteze pe profani, dintre care cel dintâi e Diavolul; e și expresia sensibilă a Inefabilului, care il obligă pe çalih[367][368] la ardoare, perseverență, ascuțime intelectuală, la o privire sin-

[391 (78)]

tetică și polivalentă a chestiunilor; distruge în noi spiritul de sistem și, necesitând o nedezmințită rigoare logică, anulează toate servituțile logicii, transformând-o într-o servă sau într-un simbol. Inferințele și implicațiile încep numai după ce intuiția intelectuală a cuprins tot obiectul. Pentru ca operația să fie completă, intuiția intelectuală trebuie să fie, nu numai la începutul operației logice, dar și la sfârșitul ei, un punct de reintegrațiune. În fond, procesul logic, ca să fie valabil, trebuie să reproducă procesul de producție și resorbție a manifestării.

366 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
367 Ucenic; aspirant la inițiere (arb.).
368 ucenic; aspirant la inițiere (sk.) (vezi pagina 676)

Fluviul ființei noastre, inversat în mersul lui, curge într-o vale care e ascendentă și se varsă în Oceanul Beatitudinii prin Delta cu o mie de guri a capului. Chiar dacă nu face fluide toate împietririle noastre, le înconjură, le transformă în insule, pe care până la sfârșit le roade, dacă rămâne până la sfârșit fluviu și nu se transformă în baltă. Duce în Ocean chiar și mâlul lui rezidual, care devine acolo pământ de nemurire, materie de Paradis. O parte din mâl rămâne în albia fluviului, dar e dus mai departe de apele care urmează, până când nu mai rămâne nimic din el. Dacă trecerea de la fluviu în Ocean e calitativă simbolic, atunci, în mod necesar, și mâlul din ocean e calitativ altul decât cel din fluviu.

Eidolon[369]-ul sau sufletul inferior, se risipește de la sine când sufletul adevărat se întoarce de la viața de aici. Dispare prin lipsă de alimentare, căci viața, chiar inferioară, nu poate să subziste decât prin vampirismul planului superior. Dublul proces descendent și ascendent are o oarecare similitudine. În staza ascendentă, inferiorul se sublimează în superior, adică își găsește, exaltata, adevărata lui realitate; pe când în staza descendentă, inferiorul risipește superiorul, îl fărâmițează, îl atomizează, pustiind Grădina Paradisului. Și într-un sens și în altul, planul intermediar, care e câmpul de bătălie, este distrus, dar pentru transformare într-un caz, pentru pulverizare în celălalt. Calul lui Făt-Frumos pustiește grădina lui stăpâne-său devenit grădinar, dar o face de o mie de ori mai frumoasă, imediat după aceea. Făt-Frumos apare fetei de împărat ca grădinar, ca și Domnul Hristos, Mariei Magdalena. Trimis în misiune de răscumpărare, el transformă grădina socrului său în Grădină a Edenului, cu ajutorul Calului Năzdrăvan care este Sulful, Sulful ascendent. Anumite forme de dhikr[370], în eso-

[392 (79)]

terismul musulman, printr-o intețire a Sulfului, ravajează grădina noastră, ca s-o transmută în esențe permanente, imuabile de acum înainte. Și răsplata vine. Fata lui Verde-Îm-părat care-l vede și pentru care face toată opera asta, îl alege dintre pețitorii care se perindă, aruncându-i mărul de aur în cap, măr de aur care e fructul Arborelui central din grădina transformată de către eroulgrădinar. Acțiune și reacțiune concordantă. Nu i se aruncă fructul, ci-l culege împreună cu aceea care l-a aruncat.

Revenind la originea Eidolon[371]-ului, Soarele spiritual iradiază asupra planului de existență ca să-l recupereze. Dar acest plan este un plan de incidență, de la care gravitațiunea își inversează sensul. Primejdia este în lipsa noastră de bună intenție și de vigilență; se poate întâmpla ca razele Soarelui Spiritual să nu găsească în planul de reflexiune, recte în noi, o aspirație ascendentă, și atunci razele sunt captate de Titani, care pocesc imaginea Feței Divine într-o schimonositură, *Eidolon*-ul. Dar cum nu-și poate avea izvorul de Viață decât în Cel de Sus, imediat ce sufletul se uită spre Cer, *Eidolon*-ul

369 *eídōlon* — „chip”, „umbră”, sufletul inferior, fantoma (gr.) (vezi pagina 679)
370 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
371 imagine; suflet inferior (gr.) (vezi pagina 679)

dispare cu toate reziduurile lui. Abisul nu poate crea, schimonosește doar un model divin. Dacă interceptăm, furtul continuu al razelor de sus, spectrul de pe Apele inferioare se mistuie.

Demiurgul e reprezentat stând la cârma lumii și conducând vasul fragil și harmonic fără să părăsească din ochi modelul și conducătorul său, Dumnezeul de Sus, ca pilotul navei care se uită la stele. Asta arată, sumar vorbind, că nu e posibil un pelerinaj fără o țintă în prealabil stabilită, dar mai sunt nuanțe foarte importante. Dacă pelerinajul se face cu ochii țintiți în cer, înseamnă că Sanctuarul pământesc nu e decât un substitut al adevărului sanctuar, care e Ceresc. Odată pelerinul ajuns la ținta pământească, călătoria lui e epuizată pe orizontală și începe o ascensiune care duce de la Ierusalimul de Jos la Ierusalimul de Sus. Cu alte cuvinte, trebuie parcursă, epuizată, într-o primă etapă, amploarea, pentru ca apoi să se poată începe călătoria prin exaltațiune. Nu trebuie uitat.

Se mai poate remarca faptul că o linie orizontală e cantitativ inepuizabilă. Oricât ai umbla pe pământ, nu ajungi la o margine. Dar Dumnezeu a dat geometriei și un aspect calitativ, și atunci o linie dreaptă trece la limită la creasta de deal la care ajungi în jumătate de oră. Apoi Dumnezeu a mai pus sfârșituri calitative liniilor drepte și prin sanctuarele de pelerinaj care sunt la capetele lor. Jidovul rătăcitor e un om căruia Dumnezeu

[393 (80)]

i-a luat simțul calitativului și pentru care nu mai există pelerinagii. Rătăcirea lui e veșnică pentru că a devenit inepuizabilă.

Nimfele naiade sunt acele ale apelor și reprezintă sufletele acelea care se coboară în umiditatea generațiunii. Acum, tot planul nostru de fire e o oglindă de apă. Totul e să te reflectezi numai în ea, dar să nu te scufunzi. Totul este să devii atât de ușor, ca propria ta imagine să devină o trambulină, o pârghie din care piciorul tău înaripat să-și facă vânt în sus; dar majoritatea oamenilor se îneacă în propria lor imagine.

Un cult dionisiac poate să decadă din cauza caracterului său orgiastic, când ii dispare dimensiunea lui intelectuală. Asta chiar când "orgia" își mai păstrează un caracter valabil; un cult apolinic nu poate să dispară, căci nu e nimic coruptibil în el; când oamenii nu mai sunt vrednici de el, se resoarbe.

Declanșarea lui Eros e imediat posibilă; totul e să-i adaugi imediat o dimensiune intelectuală, să "inversezi cursul Iorda-nului", cum spuneau gnosticii, ceea ce concernă nu atât aspectul material al operațiunii, cât acel spiritual. A transforma Gange[372]le pământesc în Gange ceresc. O intuiție spirituală nu se poate reflecta în Materia Prima, sau mai exact Materia Secunda, care constituie posibilitățile noastre inferioare, decât în ansamblul unor linii de forțe care alcătuiesc o schemă geometrică; aceasta transformă Haosul nostru inferior în Cosmos; liniile de forță devin canale subtile de-a

372 Disoluție (sk.).

lungul cărora forțele obscure suferă un proces de laya[373][374][375], al cărui terminus[376] necesar, de-a lungul unor spire ascendente, este resorbirea în Universal. Este același proces ca al Vrăjitorului de Șerpi: sub incantațiunea flautului, se mișcă ceva în mărăcini și-n papură; apare capul șarpelui vrăjit; e atras de sunet și după el atrage și restul corpului; sunetul flautului pentru el este efectiv Shabda brahman[377][378][379].

Frumusețea operațiunii este aspectul geometric al ei: partea inferioară a corpului e o spiră pe planurile inferioare; apoi o verticalitate, apoi deasupra capului extatic, o figură geometrică invizibilă pentru noi, dar care trebuie să fie un mister de Arhi-Matematică transcendentă. Invizibilul determină o schemă vizibilă în inferiorul pe care il evertuează; e unul din cele mai mari miracole din lume. Un ochi sagace descifrează toate misterele în figura geometrică, închisă și rece pentru profan. Cum să citești în proiecțiunea plană a unei figuri cu trei dimensiuni, necunoscută, figura care, la rândul ei, reprezintă în simultaneitate spațială ceea ce, în realitate, este o devenire în durată? Geometria profană este un miracol inefabil, pietri-

[394 (81)]

ficat de ochii Meduzei. Cum să redai din nou viață stâncii? Cum poate pietroiul să devină matricea unei lithogeneze? Cu o copulațiune a stâncii cu ceea ce este analog cu ea în noi, cu cristalul din noi, adică cu Intelectul transcendent, care e geometric și mineral. Evertuezi în mlaștina lui pe un cobra, cu sunetul unui flaut; dar ce liră a lui Apollon poate transforma în spire vibratorii masa amorfă a unei stânci?

E curios că imaginea șarpelui în urcuș la sunetul flautului reprezintă foarte exact pe Erosul[380] platonician. Acesta, fiu al Peniei[381], Sărăcia, și al lui Poros[382], Bogăția, mediază între ele, dar neputând niciodată să se identifice cu una din ele. De aceea e numai o aspirație spre Integrațiune și angoasă, pentru că nu le poate atinge; acestea două, aspirația și angoasa, sunt Ida[383] și Pingala[384] ale șarpelui Kundalini[385][386], șarpele vrăjit care urcă prin Sushumna[387] spre Portul său final. Se va spune că Șarpele cobra nu integrează niciodată finalitatea sa, pe când Kundalini, da. Mai întâi, nu se știe dacă prinderea cobrei de către

373 Calitatea sonoră; sunet; sunetul primordial (șabda-brahman) (sk.).
374 Resorbția, disoluția într-un principiu superior (sk.). (vezi pagina 687)
375 Brahma-sunet, Principiul în aspectul său sonor (sk., śabda-brahman). (vezi pagina 699)
376 Gangele, fluviul sacru al Indiei (sk., Gaṅgā). (vezi pagina 681)
377 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
378 Shabda brahman — Brahma-sunet, Principiul în aspectul său sonor (sk., śabda-brahman). (vezi pagina 699)
379 laya — Resorbția, disoluția într-un principiu superior (sk.). (vezi pagina 687)
380 Energia subtilă din corpul uman, concentrată la baza coloanei vertebrale (sk.).
381 *Érōs* — principiul atracției și al unirii (gr.) (vezi pagina 680)
382 *Penía* — Sărăcia, mama lui Eros în *Banchetul* lui Platon (gr.) (vezi pagina 693)
383 *Póros* — Belșugul, Resursa, tatăl lui Eros (gr.) (vezi pagina 693)
384 *iḍā* — canalul subtil din stânga coloanei, lunar (sanscr.) (vezi pagina 683)
385 *piṅgalā* — canalul subtil din dreapta coloanei, solar (sanscr.) (vezi pagina 693)
386 *suṣumṇā* — canalul subtil median, axial (sanscr.) (vezi pagina 701)
387 *pralaya* — disoluția periodică a lumii (sanscr.) (vezi pagina 694)

Vrăjitor nu simbolizează o eliberațiune, cu un simbolism tămăduitor când, de exemplu, se stoarce șarpelui veninul lui cu scop terapeutic; proces, prin excelență, de transmutațiune. Apoi, chiar în Kun-dalini-Yoga[388], șarpele nu accede niciodată în lotusul cu o mie de petale, pentru bunul motiv că atunci când asta se întâmplă, el încetează de a mai fi șarpe; nu mai este o spirală, ci o spirală care se resoarbe în punct. Și dedesubtul punctului acesta trebuie să atârne totdeauna o scară de mătase pe care s-o urce și s-o coboare Hermes psihopomp[389][390]. Și această scară e Șarpele, e Eros polarizat în Penia[391] și *Poros*, în *Ida* și *Pingala*, și niciodată liberat de ele decât la Pralaya[392].

Ce învățământ putem lua din faptul că evenimentele din trecut sunt substitute de Eternitate, că le vehiculează direct? Constatarea că-și pierd caracterul temporal; durata lor se spațializează și întâmplările din succesiunea cronologică devin simultane. Învățământul principal, de o aplicabilitate imediată, e că trebuie, în orice meditație a noastră, în orice ritual, să suprimăm timpul. Gesturile, intuițiile, trebuie să prindă cu harponul clipa.

Faptul că trecutul trece în simultaneitate arată că tot ce facem devine creatură obiectivă și anume în planul subtil, din moment ce-și pierde caracterul temporal, cel puțin în ce are el mai virulent. Or, entitățile subtile sunt cele mai eficace în

[395 (82)]

acțiunea lor, fie pozitivă, fie negativă. Nu le putem scăpa decât ridicându-ne mai sus decât calea în care se află. Nu există alt refugiu decât în Absolut.

27.X.1966

Amintirile spațializate nu sunt în antagonism cu punctul, cu clipa în prezent, contrariu evenimentelor pe care le trăiam în momentele actuale, cu care clipa nu are nimic comun. Asta însemnează că întâmplările trecutului sunt răscumpărate. De ce? De imobilitatea, de spațializarea lor. Asta înseamnă că spațiul e mai beatific decât timpul, pentru că un eveniment din trecut și chiar din prezent devine paradisiac în măsura în care își pierde temporalitatea. Și e ușor de înțeles: în timp, totul moare, totul se disociază. Când spațializăm, o succesiune temporală în trecut își pierde caracterul de umbră. De aceea o amintire, necesarmente spațializată, e mai vie, mai reală decât o secvență de timp în desfășurare, al cărei caracter spectral, iluzoriu, halucinant, e imediat evident. De aceea nu trebuie să detaliem, să analizăm o amintire. S-ar irosi în narcoză. Trebuie luată global, în parfumul ei prim.

După vechile tradiții, rețeaua cu care prinde Hefaistos pe Afrodita și pe Ares este constituită, în om, de rețeaua vinelor, a arterelor, a nervilor, adică liniile de forță în interferența cărora se crează pasionalitatea noastră, deci lanțurile noastre. Simbo-lismul e spațial, evident; dar se adaugă că, după

388 *psychopompós* — „călăuzitor de suflete” (gr.) (vezi pagina 682)
389 energie subtilă la baza coloanei vertebrale (sk.) (vezi pagina 687)
390 lipsă (gr.) (vezi pagina 693)
391 Calea trezirii energiei kundalini (sk.). (vezi pagina 687)
392 Hermes psihopomp — „călăuzitor de suflete” (gr.) (vezi pagina 682)

moarte, cuvintele și actele noastre constituiau rețeaua de captivitate. Ce înseamnă asta? Că evenimentele ce s-au desfășurat în timp se spațializează ca să devină sau damnațiunea sau fericirea postumă. Fantezia, onirismul, e parodia, substitutul infernal pe care-l suscită Vrăjmașul ca să distrugă în noi Amintirea. Anamnesis[393] are în primul rând un caracter intelectual; dar și lumea subtilă, chiar cea grosieră, poate fi suportul unor astfel de intelecțiuni.

În mitul care spune că aripi cresc în sufletul care-și amintește, am putea vedea și faptul că atunci când o dimensiune intelectuală se adaugă peste un Haos, Suflul, Aerul pe care-l ține prizonier, se degajă în tendința ascendentă, unindu-se cu un suflu descendent, de data asta pur pneumatic, care e agentul tuturor transmutațiunilor și al tuturor Theofaniilor. Simbolul aripilor arată că o condiție indispensabilă a reușitei operațiunii este o impulsie ascendentă care e în puterea noastră. Bătaia largă a acestor aripi poate fi și alternanța

[396 (83)]

lungită a expirației și a inspirației, bătăile inimii, expansiunea și concentrarea corpului nostru vibrational, identic cu Sferoidul Androgynului; de asemenea alternanțele verticale, de exaltațiune și de coborâre.

Revin la Spațializare. Dacă mitul e tragedia celui Etern jucată în timp, dacă Zagreus[394] a fost sfâșiat de Titani, datoria omului ce-și realizează spiritualitatea e să culeagă disjecta membra[395][396], în vederea reconstituirii Zeului. Dar amintirea tocmai asta face pentru evenimentele dintr-o succesiune temporală pe care le spațializează.

Există deci o tehnică a amintirilor pe care trebuie s-o redescoperim și al cărei fundament este discriminarea lucidă între amintire și visăraie; e relativ ușor de realizat pentru că ultima are totdeauna ceva narcotic în ea, pe când amintirea are ceva pur, un parfum spontan și nesolicitat. Dacă o amintire ne dă același asentiment pe care ni-l suscită lectura unui basm, aceeași prospețime intelectuală, atunci e valabilă și o putem lăsa să lucreze în noi, ca un altoi.

Amintirea autentică e mit. Or, toată viața noastră, fie că o știm, fie că nu, e țesută în mituri, pe bunul motiv că mesagiile divine, ca să se insereze în lumea noastră, trebuie să capete un caracter spațial, temporal, vital și formal. Din moment ce aceste mituri sunt devorate fără saț, de singura aviditatea noastră, și se inversează în dosul oglinzii psihicului nostru, ele atrag fulgerul de sus care le preface în cenușă. Să ne amintim de soarta Titanilor care au sfâșiat pe Zagreus. Singura răcoare care vine și care ne poate mântui, este aceea a Apelor Mnemosinei[397]. Mă gândesc la episodul din basmele noastre când Făt-Frumos se luptă cu zmeul; amândoi cer de la un corb să le aducă un cioc cu apă ca să-i răcorească. Și acela izbândește, care oferă corbului mai mult *stârv*, adică cine oferă în sacrificiu o cât mai mare cantitate de bestialitate. Cantitatea

393 *anámnēsis* — „re-amintirea” platonică (gr.) (vezi pagina 673)
394 „mădulare risipite” (lat.) (vezi pagina 679)
395 *Zagreús* — Dionysos copil, sfâșiat de Titani (gr.) (vezi pagina 706)
396 disjecta membra — „mădulare risipite” (lat.) (vezi pagina 679)
397 *Mnēmosýnē* — Memoria, mama Muzelor; izvorul amintirii din misterele orfice (gr.) (vezi pagina 690)

de stârv de o parte, ciocul de apă de altă parte, evidențiază cu prisosință deosebirea între cantitate și calitate. Ciocul de apă e același lucru cu clipa de care am vorbit mereu. O străfulgerare e suficientă. Analogia în sens invers: punctul din vârful unghiului, ciocul de apă, stârvurile celor trei zmei și ale celor trei cai ai lor, baza triunghiului. Corbul e în adevăr un mesager ceresc, eminamente pozitiv, deoarece devorează cantitatea și aduce în dar calitatea din cer. Mă întreb dacă ceea ce a trimis Noe din corabie, înainte de a ieși din ea, sub emblema unui corb, nu e un element de suverană calitate spirituală, cu misiunea de a curăți, purificat, transformat în mâl primordial

[397 (84)]

de către potop, de toate stârvurile, rămășițele, reziduurile ciclului precedent, devorare care are darul nu numai de a purifica complet fața noului pământ, dar și de a recupera ce mai aveau aceste resturi ca elemente pozitive.

27.X.1966

În general, luăm ca o nereușită a noastră, ca o muncă de Sisif, când o aspirație ascendentă a noastră cade din nou pe pământ. Depresiunile sunt teribile. Și totdeauna cade. Or, aceste așa-zise căderi au un caracter eminamente pozitiv, pentru că, după dharma[398] lumii noastre duale, o aspirațiune, după ce a răpit de pe pământ ceea ce poate fi exaltat în cer, revine cu forțele cerului pe pământ, ca să efectueze hierogamia. Mersul în sus e o trecere de la cantitate la calitate, iar cel în jos operează minunea calificării cantității. Dimensiunile intelectu-ale în care se face parcursul constituiesc liniile de forță ale unei cutii de rezonanță care amplifică finalele; e ceea ce Alchimia numește Multiplicarea, operațiunea finală a lui Mag-num Opus.

Psihicul unui om dotat din punct de vedere intelectual e neutru, cu un caracter pronunțat de pasivitate, în sensul feminin al cuvântului, nu în sensul inerției. E mai degrabă rajasic. Ceea ce se numește caracter, adică trăsături bine caracterizate, puternice, denotă un om al cărui accent de gravitate cade mai mult pe planul mijlociu. Asemenea psihic oferă dificultăți aproape insurmontabile pentru resorbire. Virya[399][400] e o eminentă calitate inițiatică, dar trebuie să se manifeste mai ales în spiritual.

Psihicul unui om ce a pornit pe calea realizării devine neinteresant, chiar rebutant, pentru că este plin de reziduuri și de drojdii; tot ce nu poate arde, cade precum cenușa pe planul psihic; senzație greu de suportat pentru alții și mai ales pentru interesat, pentru că nu poate, cu toată bunăvoința, să ofere decât rămășițe lui însuși și celorlalți. Ca orice cenușă. Când nu poți să-ți oferi singurătatea completă, ceea ce e mai totdeauna cazul în epoca noastră, senzația asta de mort viu, de strigoi, e atroce. Dai celorlalți elemente pe care ei le consideră ca avortate, când în realitate sunt expirante. Cât despre realizările efective, când tu însuți nu-ți poți da seama de

398 legea perenă; ordinea universală (sk.) (vezi pagina 678)
399 Virtutea, energia spirituală (sk.).
400 virtutea, ca energie spirituală (sk.) (vezi pagina 705)

[398 (85)]

valoarea lor, din cauza virtualității (efectivitatea vine la capătul lui Magnum Opus), cum să le simtă alții?

Conflictul între psihic și fizic, pe de o parte, și între Spirit, pe de alta, este efectiv, pentru că, orice ar face, primele două sunt din lumea asta. Chiar când consimt, în cazul unei calificări reale, la osteneala unei realizări inițiatice, așteaptă un salariu imediat, ca un zilier. O răsplată care vine la sfârșitul unei vieți, sau dincolo, li se pare o monstruoasă nedreptate. O concupiscență este existențială și nu e sensibilă la argumentări. Concupiscența nesatisfăcută devine un vortex de angoasă. To-tuși s-ar putea găsi un element pozitiv în nenorocirea asta. Angoasa, frământarea, neliniștea zdrobesc psihicul și fizicul, care lasă să le scape, astfel, quintesența lor, din care o bună parte o fură lemuriile, dar mai rămâne ceva, care e reintegrat în planul cauzal. Un om profan, despre care se spune că este bine echilibrat, este un fel de monstru, exemplar desăvârșit de împietrire.

Trebuie să actualizăm în noi periodic o chemare a Cerului, pentru a da o impulsie ascendentă confuziei psihice. E o reamintire a schemei[401] noastre intelectuale care e o cruce cu trei dimensiuni. Se restaurează curenții de-a lungul cărora grosierul se lămurește în subtil și intelectual.

S-ar părea că dictonul hermetic: "natura fascinează, învinge și domină natura", e în contradicție cu faptul că Natura nu-și are rațiunea suficientă în ea însăși; prin urmare, nu se poate depăși pe ea însăși. Acesta e un punct de vedere metafizic. Doctrina hermetică e cosmologică și Cosmosul pare, în ea, un Tot care-și ajunge lui însuși. Influențele spirituale apar ca imenențe, deci ca făcând oarecum și ele parte din Natură; căci și științele cosmologice taie și ele în felul lor rădăcina plantelor. Privită ca un tot, se poate deci spune că Natura fascinează, învinge și domină Natura, adică Natura naturans[402][403][404] [domină] Natura naturata[405]. Cum operațiunea necesită o continuă veghe, o prezență de fiece moment, se mai adaugă un element intelectual în sânul naturii, care e un substitut valabil al Intelectului Transcendent.

O asimțire a Transcendentului e o realizare virtuală; chiar virtualitatea poate fi luată ca simbol al Inefabilului, așteptând ca la realizarea efectivă Inefabilul să nu mai aibă nevoie de simbol sau suport.

[399 (86)]

Riturile de înmormântare asigură continuitatea agregării elementelor psihice în jurul lui Sutrătma[406]. Deci continuitate, nu numai spirituală, dar și subtilă. Dacă elementele psihice n-au putut fi topite în lumea asta, vor fi poate în cealaltă. Pe când, dezagregate de lângă Jivătma[407], riscă să rămână ca niște

401 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
402 „natura naturantă”, natura ca principiu creator (lat.) (vezi pagina 691)
403 „natura naturată”, natura ca efect, creată (lat.) (vezi pagina 691)
404 „natura naturantă”, natura ca principiu creator (lat.) (vezi pagina 691)
405 Natura naturans — „Natura naturantă” — natura ca principiu creator (lat.). (vezi pagina 691)
406 *sūtrātmā* — „Sinele-fir”, firul care leagă toate stările unei ființe (sanscr.) (vezi pagina 701)
407 *jīvātmā* — sufletul individual, viu (sanscr.) (vezi pagina 685)

pietroaie, în elementul lor propriu, timp de Kalpe[408][409]. Agregate lângă scânteia spirituală, vor ceda legii care face inferiorul să se resoarbă în superior prin natura lucrurilor, Autonome, independente, inotând într-un element de aceeași natură cu ele, devin practic insolubile.

Omul își dă scuză că întârzie în lumile intermediare, în intenția de a le "răscumpăra", de a le "însuma" în el. Asta nu poate înșela nici un copil. A mântui lumea prin lume este o înaltă tehnică tantrică, dar cine e îndreptățit s-o practice? Numai acela care știe să topească elementele limitative ale planului intermediar și pentru asta efortul imaginativ nu e cel mai important. Topești limitele unei lumi când ai asimțirea planului care-i este superior. În fond, operațiunea este tot jnanică[410], cu un surplus de rigoare. Nu e de ajuns să fii nudus[411][412] cum nuda[413], ci să aplici asociației un vampirism superior, pozitiv, care topește inferiorul în superior – adică în tine mai întâi, apoi, împreună cu tine, în Transcendent. Nu e la îndemâna oricui; nu se cere numai stăpânire, ci imprimarea în cuplu a unei ascendențe.

29.X.1966

Dacă manifestarea pleacă printr-un amr[414] de la centru spre circumferință, e necesar să procedeze de la calitate la cantitate, de la subțire la grosier. Foc, Aer, Apă, Pământ, bineînțeles extinzând simbolismul elementar și dincolo de formal. *Amr*-ul fiind o impulsie vibratorie, tot Universul e un Vortex în care continuitatea stărilor de fire e realizată printr-un element spiraloid care țese substanța întregii lumi. Dar din cauza trecerii de la grosier la ceva mai subtil, această spiră apare când ca o rădăcină în Pământ, când ca un Șarpe în Umidul Radical și în vârtejurile Aerului, când ca Balaur în Foc, fără să i se întrerupă nici un moment continuitatea de *Sutrătma*. Rămâ-ne oriunde și pe orice plan, ca în imagine, o katholikos ophis[415][416][417][418][419] ce străbate toate lucrurile prin centrul lor. Așa că toate numele antinomice ii convin. Un dicton hermetic ca "Haosul nostru e un Dragon de foc care învinge tot", arată că Vortexul sferoidal premerge chiar Haosul. Chiar Ininteligibilul trebuie să se rezolve

408 *kalpa* — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.) (vezi pagina 686)
409 Kalpe — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.) (vezi pagina 686)
410 Cel gol cu cea goală (lat.).
411 de la *jñāna* — ținând de calea cunoașterii metafizice (sanscr.) (vezi pagina 685)
412 „Gol, despuiat” (lat.). (vezi pagina 692)
413 nudus — „Gol, despuiat” (lat.). (vezi pagina 692)
414 Șarpele universal (gr.).
415 *amr* — „porunca”, Comandamentul creator divin (ar.) (vezi pagina 673)
416 „Șarpele universal” (gr.). (vezi pagina 686)
417 șarpe (gr.) (vezi pagina 693)
418 katholikos ophis — „Șarpele universal” (gr.). (vezi pagina 686)
419 ophis — óphis (gr., „șarpe”) — Șarpele; de la el, secta gnostică a ofiților, care vedea în șarpele din Eden pe aducătorul cunoașterii. (vezi pagina 693)

[400 (87)]

în Inteligibil; chiar Prakriti[420] se însumează în Işwara[421]. Cine se concentrează pe Principiu topește manifestarea în Indistin-cțiune, în sus, și în schemă în jos, ceea ce arată că Balaurul, principiu de dizolvare universală – leiosis[422] –, este in divinis[423], forța de contemplare. Ea actualizează liniile de Forță ale Universului și, constatare antinomică, de abia când il resoarbe le restabilește. Contemplația topește elementul structurant al Universului, adică accidentele lui, modificările lui, și nu lasă decât fulgurațiunile care au servit de canava planului divin; or fulgurațiunile sunt nemanifestate și lumea, astfel, dispare.

Böhme: "Ființa se liberează de moarte cu o agonie care se întâmplă în marea angoasă a impresiunii, care e o virtute mercurială". De importanță capitală din punct de vedere metodic, identificarea angoasei cu Mercurul. Să percepem în ea Mercurul. Și e natural: Mercurul se polarizează în cei doi șerpi complementari ai Caduceului. Complementarismul lor se manifestă când ca luptă, când ca fuziune, atunci când cei doi șerpi sunt bine echilibrați. Și echilibrul lor desăvârșit se obține prin considerarea, contemplațiunea a ceva care e deasupra Mercu-rului, un Principiu integrant. Atunci cei doi șerpi se înmănunchiază într-o totală armonie, în jurul vergei centrale. Nu obținem cunoașterea principiului unificator îndrumându-ne prin șerpi, cercând zadarnic să le impunem un echilibru, pe care nici nu-l cunoaștem, ci actualizăm harmonic cei doi șerpi prin principiul lor comun. Angoasa e deci un simptom al virulenței celor doi șerpi. Dacă îi suprapunem o dimensiune intelectuală, facem din ea un element eminamente pozitiv.

Posibilitatea Naturii de a fi dorință, abandon de ea însăși, spontaneitate, identificare prin autoresimțire – și în același timp posibilitatea de a-și spune nu ei însăși, de a se afirma ca fiind ceea ce reacționează contra ei însăși, care domină și se transcede pe ea însăși: aceștia sunt polii care se separă unul de altul prin Separațiune.

Natura fiind dublă, complementarismele ei se rezolvă foarte repede în antagonisme care, lăsate în voia lor, necontrolate, duc la tenebrele inferioare, la disoluțiunea finală în Materia Primă, când nu sunt controlate de o luciditate niciodată adormită, perpetuu vigilentă. Dar când aceste opoziții sunt în tutelă unitivă, se purifică una prin alta, recuperând capacitatea lor majoră de forță de dezrobire. La omul obișnuit, complementarismul forțelor duale lucrează existențial, într-un echilibru sumar și foarte aproximativ, la menținerea forțelor necesare unei vieți elementare. Și acest echilibru de calitate

[401 (88)]

inferioară este distrus prin Separațiune și forțele care-l compuneau devin vrăjmașe lor însele; omul atinge pragul morții, căci viața ii este atacată în

420 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
421 *Īśvara* — Dumnezeu personal, Ființa (sanscr.) (vezi pagina 684)
422 *leíōsis* — „netezire”, dizolvare, mărunțire (gr.) (vezi pagina 688)
423 „în cele divine”, la nivel principial (lat.) (vezi pagina 684)

însăși rădăcina ei. Numai ceva rămâne viu în el, dar acest ceva este totul: luciditatea, veghea intelectuală perenă. Intelectul restructurează totul, reunește ce este împrăștiat într-o nouă sinteză care nu mai este din lumea asta, deoarece o transcende. Inițiatul ce a renunțat la echilibrul sumar al vieții acestei lumi recuperează tot ce a primejduit, într-o stare primordială indestructibilă. Balaurul Uroboros[424] simbolizează metaforic coincindentia oppositorum[425][426], a Începu-tului cu Sfârșitul. Pe un plan inferior, planul cosmologic, acest fapt se reflectă în Balaurul ce se devorează pe el însuși, adică ce nu-și permite lui însuși nici o imperfecțiune. Preferă să se mențină într-o stare de haos, dar cu posibilități de reintegrațiune, decât într-un echilibru șchiop și înțepenit, făcut mai mult din inerție și congelare decât din organicitate.

Se vede din toate astea ce subtilă, ce suplă și ce implacabilă în același timp trebuie să fie atitudinea aceluia care a pornit pe o cale inițiatică. Pe de o parte, trebuie să se sinucidă în fiecare moment, să-și smulgă pansamentul în fiecare zi, ca să țină rana vie, dar în vederea unei terapeutici superioare care disprețuiește vindecarea unei cărni putrescibile, pentru a o transmite și apoi transforma într-un corp de nemurire.

Înainte de concentrare trebuie să te debarasezi de paraziții psihici cum se scutură câinele de apă. Mă întreb dacă și gestul fizic nu trebuie imitat.

Comunicarea cu lumea subtilă și cu cea spirituală este împiedicată de opacități, pietrificată. În loc să încerci o topire directă, care poate să ceară mai mult decât durata unei vieți, e mai bine să luneci pe deasupra, prin jurul, pe dedesubtul lor, să te prefaci în aer, foc, apă și să te lași în urmă fără ca se le mai privești. Cu cât, după aceea, ne apropiem de lumină, cu atât puterea noastră de dizolvare a pietroaielor lăsate în urmă va crește. Dispar din conștiința noastră, care nu trebuie să privească îndărăt, și atunci dispar și obiectiv.

Când într-o epocă manifestările așa-zise supranaturale se întovărășesc cu fenomene de exaltațiune, de extaz, de transă, e

[402 (89)]

o dovadă a decăderii acestei epoci; pentru ca epifania sau, mai simplu, fenomenul subtil să se facă sensibil, trebuie să fisureze, să amorțească momentan carapacea de toate zilele a omului. Mă întreb dacă beneficiarul fenomenelor nu trebuie să sufere de un dezechilibru congenital ca să poată avea trăirea?

În ciclii tradiționali, interferența cu planurile invizibile era curentă, nu mira pe nimeni, era perceptibilă prin anumite organe psihice și spirituale ce lucrau la toți oamenii. Nu e nevoie să mergi la teatrul antic ca să vezi asta; e de ajuns să vezi teatrul lui Shakespeare. Ce nătângie să spui că fantoma tatălui lui

424 *ouroboros* — șarpele care își mușcă coada (gr.) (vezi pagina 704)
425 „coincidența contrariilor” (lat.; Nicolaus Cusanus) (vezi pagina 677)
426 coincindentia oppositorum — „coincidența contrariilor” (lat.; Nicolaus Cusanus) (vezi pagina 677)

Hamlet e o voce interioară, făcută vizibilă de traumatismul psihic al eroului! Fantoma tatălui e tot așa de obiectiv existentă ca și fiul său.

Caracterul rezidual al visului; ne mulțumim cu drojdia în locul vinului. Dacă nu-i dăm importanță, existența reziduului nu are gravitate; cam același lucru cu o transpirație. Totul e să nu luăm surogatul drept lucrul în locul căruia se prezintă.

Când ai pescuit luz[427]-ul din centrul ființei tale și l-ai aruncat din apele inferioare în apele superioare, se întâmplă o inversiune a rolurilor: nu mai atragem peștele, ci noi suntem pescuiți de el, trași în cer. Căci acolo peștele a intrat în cerul stelelor fixe și a devenit o constelație. Toate ființele și lucrurile periferice din lumea noastră devin entități superioare nouă în cer. O comportare crudă față de ele ne taie fluierele picioarelor.

Luz-ul trebuie pescuit suaviter magno cum ingegno[428], pentru ca apele, ambianța nici să nu observe că i se fură o victimă. Este și o primejdie de moarte: firul unditei nu e altceva decât firul de argint de care vorbește Kabbala, în continuă mișcare în sus și în jos, ca ața unui ceas, dar care, când se rupe, se produce o moarte fulgerătoare.

Zborul în Duh se face cu aripi; și acolo, ca și în atmosferă, ridicarea se face prin avântări, coborâri și plutiri, toate însă în ceruri, după mișcarea circulară a luminii.

Condițiunile lumii noastre se găsesc ca simple posibilități în Nemanifestat, dar nu ca neexistente în ochii unui Desăvârșit.

[403 (90)]

Privite de el, timpul, spațiul, viața, trebuie să aibă un caracter ambiguu pe care nici o referință omenească nu o poate explicita. Ele sunt și nu sunt dintr-un loc care nu este.

Când vedem esența inteligibilă a lucrurilor, ea ne apare, probabil, ca niște hieroglife, niște scheme[429]. Asta nu înseamnă că aparența lucrurilor se stinge și ne mișcăm într-un fel de vid relativ. Înfățișarea lor exterioară trebuie să devină și mai vie; o stâncă trebuie să aibă palpitarea unei inimi, apele au o curgere imobilă, probabil inversă, împreunare de vizibil și invizibil, mai bine zis o limită a lor. De exemplu, întâlnirea lui Harap Alb cu Ochilă "care vede toate și pe toți, altfel de cum vede lumea cealaltă".

Atractul invers al Naturii se simte de la primele momente ale manifestării. Fiecare plan de existență e un plan de reflecție de unde începe, pentru această stare și pentru ființele din ea, vertijul spre Neant. Ceea ce este Infernul pentru noi a fost lumea noastră pentru Îngerii care "s-au uitat pe Pământ și au văzut că fiicele oamenilor sunt frumoase". Orice imagine reflectată într-o oglindă inferioară devine eidolon[430]. Ne privim în oglindă, ne iubim, dar când vrem să

427 *luz* — osul nepieritor din care, după tradiția ebraică, se reface trupul la înviere (ebr.) (vezi pagina 688)
428 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)
429 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
430 *eídōlon* — chip, umbră, imagine-fantomă (gr.) (vezi pagina 679)

ne îmbrățișăm imaginea, ajungem în dosul oglinzii și năluca dispare. Eidolon[431] e proiecția pe o oglindă deformată a unei imagini cerești, oglindă făcută din spirele Vor-texului Cosmic. Când, prin concupiscență, trecem dincolo de planul de reflexiune, nu mai rămân decât punctele care formează spirele Vortexului, adică atomii cantității discontinue. Sau; imaginea ia ființă pe Apele de jos, prin puterea noastră structurantă, care e de ordinul cantității continue, deci calitativă; când, trecând în Abis, dispare puterea noastră structurantă, se risipește și imaginea. *Eidolon*-ul e zugrăvit pe pietrele de moară ale Iadului; vrem să îmbrățișăm imaginea și suntem prinși de pietre care ne macină în cea mai fină făină atomică.

O ispită de caritate sau, mai simplu, concupiscența ne face să încercăm recuperarea imaginii *Eidolon*-ului de pe fața Apelor inferioare. Cea mai sinistră din ispite! Există un mijloc de a o răscumpăra, dar nu uitându-ne la ea, ci fixându-ne privirea pe Prototipul ei ceresc, a cărui simplă oglindire deformată este. Și nu e recuperată ea, ci elementele calitative din imagine, pe care le ține captive. Chiar în Lumea noastră, mântuim oamenii și lucrurile, nu uitându-ne la ei, ci în Cer. Ce sunt altceva, formulele de sacralizare ale diferitelor noastre activități?

[404 (91)]

Dragonul care trebuie învins și ucis e acela care se sfâșie întruna pe el însuși, Mercurul ca sete arzătoare, ca aviditate. Dar prin cine să fie învins? Tot prin el, dar purtat pe o octavă superioară; căldura devine lumină, corozivitatea, principiu de fixațiune, umiditatea, fulger. Continuitatea este incontestabilă. Am văzut-o ca gravură hermetică în Grillot de Givry, în care un balaur se încolăcește de două ori în jurul lui, în sensul unui ax vertical; în încolăcitura inferioară cuprinde sau structurează lumea, principiu umid, văscos, iar în cea superioară, Soarele, principiu fixant, sec. Dar prin sinuozitățile "optului" comunicarea inferiorului cu superiorul e continuă, "înrudirea" Ume-dului cu Focul e incontestabilă. Asigurarea continuității se face printr-un impuls ascendent, de-a lungul axei verticale care servește de diametru celor două cercuri.

A spune în termeni alchimici că un agregat mixt e lipsit de Sulf sau că se află cu el într-un amestec care-i ia virulența, însemnează, cu termenii speciali ai tradiției hermetice, că mixtiunea în chestiune este într-o stare de totală pasivitate. Numai prin provocarea Sulfului din ea, sau adăugirea lui, Mixtul haotic se preface în Cosmos și la sfârșit se poate reintegra.

Sarea este terminusul[432], punctul limită al avidității mercuriale care, îndreptată mai ales în sensul lumii acesteia, trebuie să aibă un punct de oprire, o solidificare, o înghețare, al cărei rezultat este solidul din Univers. Se poate închipui ce asceză supraumană e necesară pentru a slăbi înclestarea salină în vederea eliberării Mercurului comun, chiar sub forma lui de aviditate, pentru a se putea apoi proceda la purificarea, dinamizarea sau, cum se mai zice, la

431 *eídōlon* — chip, umbră, imagine-fantomă (gr.) (vezi pagina 679)
432 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

evertuarea lui; apoi, o operație finală, degajarea Sulfului, care integrează celelalte elemente.

Când Intelectul se eliberează de corpul de pământ, îmbracă o haină de foc, care e veșmântul lui natural.

Spiritul nu poate fi afectat de nimic impur, din cauza lipsei de comună măsură dintre el și manifestare; dar ca să poată comunica cu ea, ii trebuie un termen median, capabil să-i fie și lui haină de foc, dar și ulei supraesențial care să îmbăieze creațiunea.

Inalterabilitatea acestui medium[433] e garantată când tot Vor-texul are o impulsie ascendentă, ceea ce se obține cu mare strădanie. În mod obișnuit, uleiul acesta median e disputat de Zei și de Titani, de Foc și de Apă. Când e mânjit de umiditate,

[405 (92)]

uleiul se corupe și, după Böhme, toate boalele omului și chiar ale ambianței se datorează acestei intoxicări.

Ne plângem de viață banală; dar în orice clipă din viața noastră putem să ne dăm seama că suntem un câmp de luptă între Titani și Zei; că există în noi o Soma[434][435] disputată de Deva[436] și de Asura[437]; și că intervenția noastră, simpla noastră veghe, poate grăbi victoria Olimpienilor; prin simpla fixare a privirilor pe stele, *Soma* e recepționată și îndreptată spre Calea Laptelui.

Ațintirea privirilor pe bolta cerească face să răsară pe suprafața borborosului[438] nostru inferior contrapartea telurică a constelațiilor cerești. Se creează un schimb de raze care leagă Apele cu Cerul, formând un corp după o geometrie misterioasă, ale cărui tainice proporții, măsuri, raporturi calitative numai Marele Arhitect le știe. E probabil vorba de muzica Sferelor. Și în timpul acesta nava înaintează tăcut pe apele impăcate.

Privirea fixată pe Cer a Demiurgului-cârmaci o face să atingă de abia apa și să plutească mai mult pe Zefir decât pe Ape. Pe un punct unde alte Ape și alt Cer se întâlnesc într-un orizont, nava necunoscută trece insensibil în Apele Superioare. Probabil că acolo Cerul devine Microcosmos, iar Apele ce fuseseră mai înainte inferioare, Macrocosmos. Natural, intuiția intelectuală călăuzește toată călătoria și această intuiție este un pre-sentiment a ceea ce-i aduce împlinirea.

Dumnezeu suferă orice chin din partea oamenilor, cu condiția ca aceștia să-i simtă esențialitatea. Crima de neiertat este devorarea Zeului încarnat numai din apetit; cu alte cuvinte, Omul mâncând pe Dumnezeu vizibil, trebuie să fie devorat de Dumnezeu, invizibil, de dinăuntru în afară.

---

433 „mediu”, mijlocitor (lat.) (vezi pagina 689)
434 Băutura de nemurire (sk.).
435 *deva* — zeii, entitățile luminoase (sanscr.) (vezi pagina 678)
436 *asura* — entitățile „titanice”, potrivnice zeilor (sanscr.) (vezi pagina 675)
437 băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
438 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)

Chiar în mâncarea obișnuită, Zeul structurat e zdrobit și își lasă liberă chintesența care, cum o spun alchimiștii, e o Apă corozivă. Prin urmare, această chintesență trebuie la rândul ei să ne devoreze pe noi, pentru ca echilibrul să fie restabilit și cele două mistuiri să se întâlnească într-un punct, care e o limită comună între Vizibil și Invizibil. Orice mâncare în care ne rezervăm jumătatea zeului se preface în venin, în uleiul corupt de care vorbește Böhme; aduce boala, moartea trupului și a sufletului.

[406 (93)]

30.X.1966

Vechii alchimiști vorbeau de o oglindă care e așezată deasupra a șapte porți. E Intelectul așezat deasupra celui de al șaptelea centru, cu o mie de petale, Sahasrara[439]. Ceea ce este esențial e să potrivim cele șapte porți pe un ax unic, așa ca lumina reflectată de oglindă să străbată fără împiedicare până la centrul inferior, de bază.

Cele două septenarii, ascendent și descendent, sunt polarizarea unei forțe unice, unul care ucide și altul care invie, unul care duce la Necesitate, altul la Libertate. Aspectul dublu, ascendent-descendent al lui Kundalini[440].

"A ucide viul și a face să invie mortul" are un corolar foarte semnificativ: "Pentru a face să invie Vidul trebuie ca Mortul să moară". Cu alte cuvinte, în omul obișnuit există o asemenea promiscuitate în termenii lui complementari, că nici o ființă nu e complet moartă, nici complet vie, și că aceste două forțe trebuie duse la paroxismul lor pentru ca să se producă emanciparea, separațiunea lor, astfel încât cele două forțe trecând la limită să-și poată opera din nou conjuncțiunea, dar de data asta într-o puritate primordială, atotputernică, autonomă.

Suntem în starea noastră primitivă un sistem coherent de energii sintetizând toate puterile Cerului și Pământului. Îna-clăiți în borboros, energiile s-au transformat în senzații și în pasiuni, care sunt ecoul cutiei de rezonanță constituită din corp, la glasul senzațiunilor. Care e învățătura? Să facem din Duh, sau cel puțin din subtilul superior, cutia de rezonanță a senzațiilor; acest sfârșit se poate obține prin surdina pe care o punem activităților corpului și prin simpla suprapunere a unei dimensiuni intelectuale deasupra senzațiilor, chiar în sensul literal, adică după un simbolism geometric, luat à la lettre[441][442]. În felul acesta, putem pescui senzațiile chiar la treapta lor inferioară, care este aceea a patimii. O prezență intelectuală adăugată patimii (în acest caz "prezența" semnifică luciditate, auto-control), o "trage în sus" ("zieht uns

439 *sahasrāra* — „cel cu o mie de spițe”, centrul din creștetul capului (sanscr.) (vezi pagina 696)
440 *kuṇḍalinī* — „cea încolăcită”, energia subtilă de la baza coloanei (sanscr.) (vezi pagina 687)
441 „în literă”, literal (fr.) (vezi pagina 706)
442 „ne trage în sus” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic) (vezi pagina 706)

hinan[443444445]", cum spune Goethe, exact despre același lucru) și o amplifică în pură energie spirituală. Toată doctrina și tehnica tantrică o dovedesc.

Nu corpul nostru e servitudinea noastră cea mai gravă, greutatea noastră care ne leagă picioarele și mâinile, ci, lucru

[407 (94)]

curios la prima vedere, umbra lui. Umbra e adevăratul element rezidual al lui, cenușa care-i paralizează toate angrenajele. Umbra e intermediară între corp și aspectul lui invizibil, aspect de-a dreptul de esență infernală. Și când omul nu și-a răscumpărat umbra din timpul vieții, după moarte dublul nostru infernal o acaparează și, mascat în ea, poate să-și facă toate mendrele ca strigoi. Basmul lui Peter Schlemihl are un înțeles adânc și-l arată pe autor, Adelbert de Chamisso, ca pe un cunoscător al unui anumit esoterism cosmologic. Când centrul de greutate intelectual și psihic al omului a basculat sub nivelul apelor mediane, apare spontan un emisar al Abisului, care ne propune să ne-o negoțătorească; umbra devine atunci un rezumat al tuturor abdicărilor noastre, o "smântânire" a noastră de către Infern, în sensul invers al ecremării pe care o fac îngerii cu rugăciunile, aspirațiile și incantațiunile noastre. De la pierderea umbrei, rațiunea noastră suficientă e în Iad și atunci ce-l costă pe Satan restul dărâmăturii aparente ce mai subzistă din om, toate satisfacțiile lumii acesteia. Centrul de greutate al damnatului din viață fiind transpus în umbra lui, captivă Diavolului, umbra e ființa lui reală și corpul devine umbra ei.

Ceea ce e curios la Schlemihl e că, odată amputat de umbră, devine un exilat chiar în lumea profană și își capătă un fel de ubiquitate sinistră, deoarece și-a pierdut lestul. Asta înseamnă că umbra noastră ne ține în echilibru pe suprafața apelor și, prin continuitatea stărilor de fire, menține echilibrul stărilor noastre superioare de fire. Lestul permite corabiei să perfecteze o navigație care-o duce la țărm și, în adevăr, pentru înțelept, umbra lui e o trambulină de pe care poate salire alle stelle[446]. Lucifer, din fundul Infernului, se servește ca primă treaptă de scară în escaladarea Muntelui Purgatoriului, ceea ce înseamnă că, centru și stăpân al Infernului, Lucifer e jumătate în Iad și jumătate în Purgatoriu.

Sunt și momente, cele mai numeroase, când resimțim umbra ca o povară; ca s-o suprimăm sau, mai bine zis, s-o insumăm în tălpile noastre, e suficient să privim Soarele Spiritual care e deasupra capetelor noastre. Atunci nu mai facem umbră. Restaurăm în noi ceea ce se va întâmpla cu Ierusalimul ceresc când Soarele, la Zenith și deasupra Arborelui Vieții, nu va mai produce nici o umbră.

---

443 vers. **J. W. Goethe, *Faust* II, actul V, v. 12110–12111** — ultimele două versuri ale tragediei: „Das Ewig-Weibliche / Zieht uns hinan.” — „Eternul-Feminin / ne trage în sus.” [Faust, germ.]

444 zieht uns hinan — „ne trage în sus” (germ.; Goethe, Faust II, corul mistic) (vezi pagina 706)

445 à la lettre — „în literă”, literal (fr.) (vezi pagina 706)

446 „a urca la stele” (it.; Dante) (vezi pagina 696)

Fecioara e arătată ca zdrobind capul șarpelui. N-am putea considera umbra noastră ca fiind coada șarpelui, ce iese din noi, [iar] restul, infiltrându-se prin călcâi, se înfășoară în restul

[408 (95)]

corpului, până iese prin țeastă și-și pune capul pe fruntea noastră? Suntem strânși într-un lanț din care nu mai e posibilă scăparea decât dacă deasupra noastră, în summus intelletus[447][448][449], nu se aude incantațiunea care face pe șarpe să-și ridice capul așezat pe fruntea noastră și să se desfășoare și să se integreze în spiritele stărilor noastre superioare de fire. De data asta, ființa noastră arde fără nici un reziduu.

Simbolismul umbrei este identic simbolismului Cenușii. *Cineres ne villipendas*[450]. "Să nu disprețuiești cenușa", spune un bătrân dicton alchimic, "in ea se găsește coroana regilor Egiptului".

Când se vorbește de patimile Mântuitorului, de suferințele Maicii Lui, pe de o parte necredincioșii spun că sute de mii de oameni au suferit crucificarea și sute de milioane de mame și-au pierdut copilul – așa că ce ar avea aceste patimi excepțional? – iar credincioșii atrag atenția asupra faptului că însuși Fiul lui Dumnezeu suferă inocent, nu numai de greșeala ce i se imputa, dar și de păcatul originar, și că o asemenea prăpastie între calitatea suferitorului, nevinovăția lui și chinurile și moartea atroce și infamantă pe care le-a suferit este în măsură să ne umple de spaimă și pocăință.

Acest ultim argument, valabil în limitele lui, are defectul de a fi întovărășit de ochi și mâini ridicate în sus. Se pot spune însă lucruri mult mai valabile; în rezumat, ar fi următoarele argumente, de natură intrinsecă și care nu fac de loc apel la sentiment: mai întâi nevinovăția ia haina vinovăției, Atot-puternicia aceea a slăbiciunii, Monarhia aceea a sclavului; de ce? Ca să le însumeze, să se țească în ele, și astfel să le răscumpere, să le tragă în Cer cu El, odată cu toată Făptura.

Mai este și ce urmează: trupurile Mântuitorului și Maicii Domnului nu erau intoxicate de păcatul lui Adam, ci erau ceea ce teologia numește trupuri de glorie, adică corpurile ce le va avea toată omenirea la Învierea de Apoi, niște corpuri incoruptibile, refăcându-se mereu cu o incomparabilă rezonanță și în beatitudine și în suferință. Un trup de glorie pe lângă unul obișnuit este ceea ce-i un Stradivarius pe lângă un buștean. Sfântul Augustin spune că cel mai mic chin al Purgatoriului, timp de o clipă, e mai teribil decât cel mai înspăimântător chin de pe pământ timp de o sută de ani, și asta din cauza cărnii glorioase. Or, aceasta fiind carnea

[409 (96)]

Domnului și a Maicii Sale, suferințele ce le-au pătimit, deși acelea a sute de milioane de oameni, sunt unice în istorie, fără precedent și fără urmare, și de aceea de-a dreptul divine și manifestând Nume divine. Intensitatea acestor

447 Intelectul suprem (lat.).
448 „Intelectul cel mai înalt” (lat., pentru *summus intellectus*). (vezi pagina 701)
449 summus intelletus — „Intelectul cel mai înalt” (lat., pentru summus intellectus). (vezi pagina 701)
450 „Să nu disprețuiești cenușile” (lat.).

chinuri este coextensivă Absolutului și trebuie să ne cufunde în mirare, din cauza acestui caracter al lor și nu prin ele însele. Prin asta, orice resimțire sentimentală a Patimilor se topește; rămâne doar ca suport simbolic, ca vehicul de intelecțiuni. E simbol și normă, pentru că ne dezvăluie care sunt chinurile Dumnezeului manifestat și suferințele Șehinei[451] în tribulație și exil. Acoperită de carapacea Keliphot[452]-urilor, suferința nu este sensibilă omului decăzut de astăzi dar, rezumată în două prototipuri divine, se manifestă cu o incomparabilă virulență.

Focul furat din Cer de către Prometeu, mărul, și el furat de Eva, Zagreus[453] furat din Olimp și sfâșiat de Titani, reprezintă una și aceeași tăiere a rădăcinilor plantelor de care vorbește Kabbala, adică culegerea unui fruct fără a cunoaște arborele care l-a făcut în esențialitatea lui și, ca o urmare inevitabilă a acestei prime greșeli, întrebuințarea derizorie, vană, a acestui fruct cules fraudulos. Degradațiunea urmează degradațiunea; un plan superior, care nu vede ce este mai sus ca el, ii întoarce spatele, fatal animează un plan inferior. Îngerii căzuți animează planul terestru; oamenii căzuți, Infernul. De aici, imposibilitatea unei concepții laice a societății, a trăirii pe un plan intermediar, ignorând ce e sus și ce e jos. Când o lume nu e supusă unei atracții cerești, se degradează și se cufundă în mlaștina lumii imediat inferioare.

Metafizic, Liberul Arbitru se rezolvă în Unicitate și Predestina-țiunea în Unitate. Unicitatea unui lucru este inalterabilitatea, nealienațiunea unui lucru, ceea ce se numește principiul de Identitate. Și Liberul Arbitru și Predestinațiunea se resorb în Actul Pur. Diferențierea în Predestinațiune și Liber Arbitru nu e posibilă în Principiu, unde actul și puterea se identifică. De abia în lumile în care gândul nu devine imediat, nu este Act, e posibilă o libertate care poate duce la Unificare sau la prăbușiri. Căci dacă gândul nu devine imediat act, e din cauza unei infirmități a lui, a unei decăderi, a unei debilitări, datorată faptului

[410 (97)]

că lumea noastră nu e supusă atracției unui Centru unic ci suferă vertijul unuia sau mai multor centre secundare provenite din fărâmițarea Unității divine pe oglinda Multiplicității.

Din moment ce suntem în lumea dualității, sensibilă cel mai dureros prin prăpastia între A-Potență și Act, trebuie să ne resemnăm, să ținem seama de ea, corijând-o. Putem face asta când alegem ca pol complementar al nostru ceva care e indubitabil de partea Axului, un simbol luminos, o Axă, o determinațiune negativă. Toate Tradițiile ne oferă nenumărate posibilități de acestea, în tezaurul de simboluri pe care-l posedă. E de ajuns ca să percepem în ceva diferența lui calitativă față de noi, pentru ca într-un ceva restrâns să se restabilească echilibrul sfărâmat. Secretul lucrului constă în faptul că Act și

451 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)
452 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
453 *Zagreús* — Dionysos copil, sfâșiat de Titani (gr.) (vezi pagina 706)

potență fiind identice, în orice plan unde se manifestă ceva care e o oglindire a actului se stabilește cu restul un raport de organicitate, de domnie naturală, existențială, a Actului, care organizează, ierarhizează și până la sfârșit resoarbe tot ce regentează.

Imensa responsabilitate a omului constă în faptul că poate da la absolut tot ce este în el și în jurul lui o transfigurare calitativă și o pângărire cantitativă. Ființa lui nu ia sfârșit decât acolo unde se termină senzațiile și percepțiile lui; prin urmare, poate profana sau răscumpăra și o galaxie aflătoare la un miliard de ani lumină de el.

Liberarea Șehinei[454] din Exilul ei prin simpla noastră intenție arată că putem detecta în orice punct al Firii scânteia ei calitativă, ca un câine trufele. Pentru asta nu trebuie decât o concentrare sacralizată; cât despre gesturi, sunt reduse la strictul lor conținut simbolic.

31.X.1966

Unele texte dau numele de Oglindă spiritului divin și primordial; când un om se privește în el și se vede, își sustrage fața de la tot ce are nume de zei și demoni și, unindu-se cu Spiritul Sfânt, devine un om perfect.

În mod curent, sufletul omului, din cauza poziției lui pasive față de Principiu, e simbolizat prin oglindă. S-ar părea că nimic nu s-ar putea modifica în privința asta, din cauza lipsei de comună măsură între cei doi termeni: nu se pot substitui unul altuia. În fapt, în realizarea inițiatică, Dumnezeu se pune oarecum la egalitate cu omul, consimțind să devină polul lui esențial, de care te poți "apropia", care poate fi "cucerit". De

[411 (98)]

abia la sfârșit, tot din iubire pentru om, Dumnezeu își recuperează instantaneu Incomensurabilitatea ca să absoarbă complet pe om, să-i perfecteze integrațiunea. Până atunci, părerea de comună măsură permite, prin pogorământ divin, schimburi reciproce între om și Dumnezeu, chiar substituiri de atribute, de poziții, când de exemplu roagă pe om să-l ajute, după cum se vede cu prisosință în Koran. Ca să revenim la punctul de plecare, acest fapt permite ca Dumnezeu să devie oglindă și omul să se privească în ea, și nu El să se privească în oglinda Apelor Universale. Bineînțeles, unele condiții care păzesc Infinitatea Divină trebuiesc împlinite: căutătura omului trebuie să-și piardă orice rămășiță antropomorfică, să nu-și imagineze prealabil ce va vedea în oglinda divină; că imaginea ce o va zări va fi mai mult o apariție evocată, la suprafața oglinzii, care va veni la un timp și la un mod pe care el nu-l poate aprecia. Mai precis, il vede pe Zeul care e în el, privitorul. În oglinda divină nu se reflectă decât partea noastră invizibilă, virtualitățile noastre, Omul Primordial care e o pură potențialitate. Dar a privi astfel lucrurile, înseamnă să spui că nu omul, ci oglinda are putere evocatorie.

Vasul în care se împlinește opera hermetică trebuie să fie total închis până la perfectarea ei. Pe de altă parte, un dicton hermetic spune: Vas tuus est

454 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)

mensura Ignis tui[455] – "Vasul tău e pe măsura Focului tău", ceea ce înseamnă că limitele noastre corporale nu coincid cu limitele Vasului Hermetic; că Athanorul[456] este pe măsura la care poate atinge suflul, mintea, aspirația și puterea noastră de conceptualizare.

Când aspirația, asentimentul nostru ating aceste limite reale ale Athanorului, atunci de abia se întorc în lumea noastră sub formă de rouă de lumină, de ulei supraesențial, umidificând și regenerând tot organismul nostru psihofizic și chiar umbra lui.

Cerul răspunde cu un distilat. Trimitem în sus o aspirațiune și se întoarce un înger. Se stabilește între noi și Cer scara lui Iacov, având jos, ca punct de plecare, un Bethel[457][458], ființa noastră, o piatră din care ies îngerii care se ridică iar în cer; e, în felul ei, o lithogeneză.

Cum orice operație alchimică este și conceptuală și existențială, înseamnă că toată conștiința, toată ființa noastră suferă modificațiunile indicate de texte: lichefiere, fuziune, disoluțiune, soluțiune, descompunere etc.

[412 (99)]

Fixul devine volatil fără să-și piardă calitățile; el infuzează volatilului, prin soluțiunea lui în el, o putere fixantă pe care nu o avea mai înainte și care ii permite miracolul conjucțiunii, conjuncțiune a Superiorului cu Inferiorul, a Cerului cu Pă-mântul. Asta în sens descendent, privind Opera pe un singur plan de existență. În cucerirea stărilor superioare de fire, soluțiunea fixului în volatil face ca acesta să devină la rândul lui un alt fix ce urmează să se dizolve într-un volatil superior. Pământul se topește în Cer, care prin aceasta devine un nou Pământ, solubil la rândul lui într-un Cer și mai înalt. Hindușii compară admirabil calea inițiatică cu mersul unei omizi: se fixează cu capul pe un punct al coajei capacului pe care se urcă, apoi se incovoaie și-și aduce coada lângă cap, formând o clipă Uroborosul[459], deci epuizând un ciclu; apoi își desprinde capul și-l proiectează pe un punct superior, cât ii permite lungimea ei (vas tuus est mensura Ignis tui[460]); apoi operațiunea reincepe printr-o succesiune de opturi care sunt identice cu încolăcirile celor doi șerpi de-a lungul caduceului.

"Mama odrăslește pe Fiu, care odrăslește pe Mamă și o ucide". E vorba de un Principiu activ ☿ care reacționează asupra Umidului Radical și-l coagulează. Operația e în realitate mai complicată, Uscatul și Umidul împrumutându-și unul altuia atributele în vederea unei sinteze. Această hierogamie nu se produce pe toată "suprafața" (ca să împrumutăm un simbol spațial) celor două calități, ci la un punct critic al lor care se suprapune celuilalt punct complementar. Or,

---

455 Vasul alchimic.

456 „Vasul tău este pe măsura Focului tău” (lat.; dicton hermetic)

457 *Bet-El* — „Casa lui Dumnezeu”, piatra pe care Iacov a visat scara (ebr.; Facerea 28) [Facerea (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 676)

458 Bethel — „Casa lui Dumnezeu”, piatra pe care Iacov a visat scara (ebr.; Facerea 28) (vezi pagina 676)

459 *ouroboros* — șarpele care își mușcă coada (gr.) (vezi pagina 704)

460 „vasul tău este pe măsura Focului tău” (lat.)

caracteristica unui punct care generează o suprafață este că-i cuprinde toate posibilitățile, făcând în același timp și altceva decât ele. De aceea, fuziunea, schimbul de atribute se face într-un singur punct, care e un punct neutru, de unde, prin expansiune, generează noi posibilități pe planul ce-l regentează.

Cum orice punct dintr-un plan, prin simpla concentrare, devine nod vital, principiu de radieri de coordonate rectilinii și plane, tot așa și pe scara valorilor, orice senzație, orice instinct sau patimă, fixate în buricul lor de o privire nesovăielnică, radiază din centrul lor un păianjeniș care le unește cu cerul, provocând chiar un transfer vital de pe un plan pe altul, o endoosmoză a inferiorului în superior. Numai prin simplă atenție.

După cum punctul cuprinde în el, eminamente, toate posibilitățile spațiale, tot așa simpla concentrare mentală, rezumată

[413 (100)]

în absență de gând, cuprinde tot ce mintea omenească a putut crea. Când, deci, absența concentrativă de gând se unește cu un punct, în afară de spațiu și de timp, în mod necesar, toate minunile sunt posibile; o amintire spațializată poate fi punctul de plecare al unor imense cosmogonii.

Minunea este că aceste cosmogonii se țes pe o canava preexistentă, în țesutul Vortexului Sferic Universal, care e "conținătorul" tuturor posibilităților de manifestare și asta în mod necesar, din cauza desimii țesutului: distanțele dintre punctele lui sunt infinetezimale, orice impulsie, orice închipuire, orice directivă se înscrie pe rețeaua lor.

E de ajuns să fixăm bine o piatră, pentru ca după câteva clipe să înceapă să fiarbă fără zgomot, să se producă în ea o curgere imobilă, care face să apară la suprafața ei schema[461] Vortexului. Așa că, orice creăm, e ceva necesar preexistent, dar în același timp unic, din cauza unicității noastre, a momentului și a locului. Suntem Demiurgi secunzi.

După simbolismul masonic, Maestrul colaborează cu Marele Arhitect al Universului și înscrie semne pe planșa goală. Dar nu e goală, fiindcă suprafața ei este un țesut de puncte și orice om înscris pe ea se înscrie pe acest țesut; Maestrul nu face decât să treacă de la Putere la Act, Forma nouă, textul inedit.

Prin simplul fapt că ne concentrăm asupra oricărui obiect, fără nici un gând, toate accidentele obiectului se netezesc și nu subzistă decât elementele calitative, dintre care cel mai important e nodul lui vital, punctul de interferență a tuturor liniilor lui de forță, care l-au adus de la putere la act. Și cum concentrarea, cunoașterea este identificare, ne resorbim în obiect și el se resoarbe în noi printr-un fel de hierogamie, care e un substitut al reintegrării Multiplicității în Unitate. Trebuie accentuat că nu e nevoie de o căutare inchizitivă, indiscretă aș zice, a acestui centru vital, fiindcă după simpla dispariție a "Materiei" obiectului considerat, nu mai subzistă decât centrul lui, care ni se dăruiește spontan, printr-un gest organic, care este o hierogamie.

Prin concentrare, orice obiect se animează, cum am mai spus. Mai dau o explicație a faptului. Într-o masă amorfă nediferențiată fixăm privirea noastră;

461 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

în expresia "masă amorfă" integrez și opacitățile psihice. Se creează deci în această masă amorfă un pol calitativ și unul cantitativ. Dar ele nu pot fi izolate, pentru că sunt organice și între ele se creează nuanțe de viață; palpitări calitative, irizări vitale care se organizează în jurul celor doi poli și în expansiune și în altitudine. Aceste

[414 (101)]

irizări umplu repede distanța dintre cei doi poli prin mișcări, una către alta, și care umplu golul, transformă în Cosmos, în frumusețe, Materia amorfă. Orice punct e valabil, cum am mai spus, pentru că mintea, odată suprimate modificările ei, nu poate avea contact decât cu elementele calitative din afara ei.

Când se spune de Rosa + Cruci că templul lor era Sfântul Duh, înseamnă că cei doi centri ai elipsei dispăruseră, confundându-se într-un singur punct. Nu mai era în ei polarizarea în cantitate și calitate. Polul substanțial se resorbea complet în polul esențial. Nemaiavând nici un pelerinaj de făcut, exterior și interior, nici o deplasare spre calitate, templul lor era pretutindeni, pentru că oriunde se afla unul din ei, acolo era și centrul lumii. Cu alte cuvinte, actualizau tot ce este potențial în ceilalți oameni. Care e disciplina care duce la o stare ca a lor? A ridica mereu ochii spre Cer, a determina perpetuu o axă verticală în noi, până țâțânile polului pământesc coincid cu țâțânile Polului Ceresc.

Nimeni nu poate scăpa încolăcirilor șarpelui care ține în spirele lui tot ce este făptură, dacă nu găsește și determină axul vertical în jurul căruia spirele șarpelui se încolăcesc în mod necesar. A căuta în mod distinctiv și succesiv centrul fiecărui element de spirală e o întreprindere fără nici o ieșire, pentru că în lumea noastră "nerectificată" s-a produs o "deraiere" a spirelor de pe linie, în urma seismului provocat de ceea ce se numește păcatul originar care, în simbolismul de care ne servim, nu e altceva decât faptul că fiecare spiră nu vrea să se cunoască decât pe ea însăși, să se complacă în ea, cu excluderea celorlalte. E o pură imposibilitate să cauți să le suprapui una peste alta corect. De aceea trebuie să nu ne ocupăm cu trupul șarpelui, ci cu capul lui. Dacă reușim să facem să i se ridice spre Zenith, printr-o incantațiune, care e o aspirație spre Universal, aceasta aspirație, axială prin esența ei, verticalizează și șarpele; prelungindu-se în informal, printr-o dreaptă în ascensiune, toate elementele de spirală se ordonează în direcțiunea ei.

[415 (102)]

1.XI.1966

Ceea ce este propriu, necesar, definitoriu unei lumi, e moarte pentru lumea imediat superioară. Narcis se uită de sus în apă, deci într-o oglindă de viață care reprezintă ceva inferior stării lui. Căci inferiorul nu trăiește numai cu ceea ce i se dă, voluntar, de sus, ci cu ceea ce poate fura de acolo; nu poate să aibă măsură în acest lucru, pentru că în procesul despre care vorbesc inteligența, puterea de apreciere, e de partea calității, deci de partea polului esențial. Imaginea pe care Apele inferioare o fură de la Narcis e furată, "smântânită" cum am mai spus, e adevărată tăiere a rădăcinilor, la care însuși Narcis e

complice prin non-rezistența lui. Intelectul nu poate fi furat pentru că nu aparține "acestei" lumi, dar strălucirea lui, puterea lui dinamică, da. I se pot lua în întregime cele cu care este înzestrat pentru a informa, menține, răscumpăra lumea. Nu este comună măsura între Principiu și lume, dar este una între energiile divine și "calitățile" lumii, care sunt rezultatul expansiunii acestor energii într-un anumit plan de existență și pozitiv destinate la producerea, menținerea și resorbirea acestui plan. Fiat[462]-ul care transformă tamas[463] în rajas[464] și [pe] acesta în sattwa[465], poate fi caricaturizat printr-un alt *Fiat* de jos, reflex deformat al celui de sus, care nu poate transmuta infernal esențialitatea lumii, dar poate da o direcție inversă întregii ei substanțe.

Umiditatea, vâscozitatea lumilor inferioare sunt tot o apă pe care s-au așternut tenebrele și pe care nu se mai poate odihni lumina. Creațiunea are un caracter pozitiv când, coborând necesar în jos din cauza manifestării, este totuși cu fața întoarsă spre Creatorul ei. Făptura trebuie să meargă spre lume cu spatele. Atunci nu mai e cădere, ci manifestare de posibilități divine. În ansamblul, în totalitatea ei, aceasta și este; dar sunt lumi mai restrânse, mai particularizate, unde echilibrul se strică din cauza limitațiunii acestor lumi, și atunci Creațiunea devine exil și închisoare. Eclipsa intelectului e "compensată" prin intensitatea senzațiilor și a pasiunilor, care dau nenorociților de oameni impresia de plenitudine. Căci nevoia de totalitate nu o pierde creatura nici în cele mai de jos căderi.

În manifestare, unde domnește legea dualității, echilibrul e perfect. Gloria lui Dumnezeu domnește în ea, când substanța e

[416 (103)]

dimensionată în cutia de rezonanță a Esenței. Pentru asta, ea trebuie refulată până la "marginile" lumii, pentru ca focul să se poată emancipa pe el însuși, să "usuce" prin radiațiune substanța, devenită astfel o cutie de rezonanță incomparabilă, ca apoi să se întoarcă la centrul de unde a plecat, realizând în Cosmos Unitatea pătrunsă de sine însăși din Principiul Su-prem.

În starea de Identitate, Cunoscătorul trebuie să fie tot una cu Cunoscutul, dar în "lume", în relativitate, cei doi termeni trebuie să fie perfect distincți, pentru că să-și poată manifesta posibilitățile respective până-n extrema lor distinctivitate și să lase spațiu liber între ele, care este Cunoașterea însăși.

Numai separate între ele, cele două termene își pot împrumuta atributele, ceea ce constituie propriu-zis hierogamia.

După hinduși și în special după budiști – virya[466] e energia aceea propriu spirituală care, odată izolată, e capabilă să reacționeze asupra modului obișnuit al elementelor, declanșând o acțiune care nu face parte din natură.

Or, *virya* e roaba pasiunilor și a senzațiilor și devine astfel animatoarea unor lucruri cu mult sub calitatea ei spirituală. Ea însuflețește o "natură" care o

462 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)
463 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
464 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
465 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
466 *vīrya* — „virilitate”, energia spirituală, vigoarea (sanscr.) (vezi pagina 705)

pângărește și care, de altminteri, nu ar putea trăi fără ea. Răscumpărarea viryei[467][468] e în realitate o purificare de "leprele" ei, căci în ea însăși e perfectă, nefăcând parte din natură și aparținând planului cauzal.

Focul contra Naturii de care vorbesc alchimiștii nu e un foc artificial, ci unul supranatural care, solicitat, chemat în jos, se unește cu focul, cu *virya* din compost, o purifică și o răscumpără. Medicina, în sensul ei cel mai înalt, identifică tămăduirea cu purificarea.

Pentru a izola *virya* trebuie să renunțăm la atributele noastre existențiale, nu prin castrare, ci printr-un regim uscat care le transformă din pasiuni și senzațiuni în Intelecțiuni. În special dorința, aviditatea, trebuie înțărcate de orice hrană naturală și imaginară, fie prin renunțare, fie prin "devorarea" limitelor obiectului dorit, procedeu propriu-zis tantric[469]. Ios[470][471] are în grecește sensul de *virya*. E curios că s-a făcut dintr-un punct care generează o circumferință, în al cărei centru se situează. În ☉, ierogliful lui Ios, separațiunea dintre activ și pasiv e realizată la perfecțiune. O-ul final devenind astfel, cum am spus, o desăvârșită cutie de rezonanță. S e litera Șarpelui și

[417 (104)]

reprezintă spirele indefinite care, plecând de la punctul central I, se propagă până la marginea lumii, O întorcându-se apoi printr-o mișcare de reintegrare în punctul de plecare.

Când contemplația e bine fixată pe Unitate, pulsația Vieții și a Morții nu dispare complet pentinsele Ape, decât într-un stadiu de totală extincțiune. Până atunci, alternanța constricțiunilor și a disipațiunilor se regularizează într-o imensă euritmie care cerne un praf de aur, limita între lumi. Este un fel de reziduu, dar care se depune nu în fundul Apelor inferioare, ci pe bolta Apelor superioare.

De mult am impresia că *Prin Munții Neamțului* este un ritual de inițiere cu simbolism itinerant. Ceea ce împiedică descifrarea lui este intensa vitalitate a episoadelor, unul din vălurile cele mai greu de ridicat de pe un mit. Este prejudecata că pagini care au așa intensitate vitală nu pot avea alt sens decât cel imediat. Totuși amănuntele semnificative abundă. După episodul cu Floricica, recapitulare exhaustivă a reliquatului trecutului, desfacere dureroasă a tuturor legăturilor cu ambianța simbolizată, cum se și cuvine, prin femeie, Hogaș pornește cu Pisicuța spre Nikita, în mers de gebea, care unifică alternanța drept–stâng într-o egalitate care e un produs a lor. Și de ce Pisicuța în această călătorie nu ar fi ceea ce e Calul Năzdrăvan pentru Făt-Frumos?

Îndărăt, poarta spre Floricica se închise, scrâșnind în urmă cu neunse și hrentuite incheieturi de fier ruginit; e poarta Infernului care, prin miracol, se deschide pentru cel care intrase pe ea, deoarece lăsase orice speranță de pe lumea asta, pentru o speranță stelară. Deși e zi, lumea are pentru călător ceva

467 *vīrya* — energia spirituală (sanscr.) (vezi pagina 705)
468 viryei — energia spirituală (sanscr.) (vezi pagina 705)
469 Otrava, dar și săgeata (gr.).
470 „Venin”, dar și „săgeată” (gr., iós). (vezi pagina 684)
471 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)

nocturn și spectral, soarele se uită cu înțepenirea lucie și sticloasă a unui ochi de mort; copacii, în "neclintita lor însuflețire", trimiteau un ultim "salut", și aici fraza revelatoare, ... "celui ce călca pentru cea din urmă oară hotarele așezate între cele două lumi". De ce *două lumi* și de ce *pentru ultima oară*, dacă e vorba de o călătorie profană? Pe când inițiatic, sensul e vorbitor. Realizarea inițiatică e o călătorie pe o lamă de brici (șirat[472][473]-ul musulmanilor, care trebuie să-l treacă pentru a ajunge la Paradis), hotar între două lumi; "adierile răsăritului

[418 (105)]

... treceau ca fâlfâitul rece și fioros de aripi fantastice de lilieci cu zbor negru, iute și tăcut; florile câmpului mă priveau cu atâția ochi roșii ai duhului pustiului". Deci, o întreagă natură paradisiacă, care irizează o atmosferă sinistră; din cauza golului din sufletul autorului, se va zice: dar numai atât? Realitatea este că lumile superioare pe care trebuie să le cucerim apar la începutul voiajului inițiatic ca niște scheme[474], ca o placă negativă, plină numai de virtualități pe care numai expunerea la soare le transformă în lucruri pozitive. Apoi, imediat, o altă frază revelatoare: "Pisicuța, străbătând parcă drumul înalt al celor nouă vămi, mi se părea că merge pe o cale îngustă numai cât o muchie de cuțit, și hipnotizat de eterna leganare a pasului ei (cu alte cuvinte mersul Pisicuței se intercalează între lumi ca un fir de continuitate; Pisicuța e suveica ce poartă bătătura prin urzeala lumilor), – așteptam pe fiece minut să mă prăbușesc în noianul gol și fără fund de sub picioarele mele ... Ființa mea se topise, se idealizase (se redusese la o schemă inteligibilă, nu sensibilă) și, ca un fir de ață fără sfârșit, mi se părea că sufletul meu se depăna lung în urma mea..." Acest fir de ață nu este altceva decât firul Ariadnei, care ajută pe Theseu să iasă din Labirint, în al cărui centru il ucisese pe Minotaur, fructul pasiunilor lui Pasiphae[475][476]...

Cu alte împrejurări, cu alte mijloace, casa Floricicăi, cu viermuitul ei de femei, cu promiscuitatea elementului feminin, nu reprezintă ea același lucru ca și labirintul?

Iar ceva semnificativ: ... "marșrutul il lăsase pe seama Pisicuței", cum făcea și Făt-Frumos. Excursionistul nostru se trezi în mijlocul unui "pod". Își lăsă privirea "pe cursul fugător al undelor...". Punctele sunt ale autorului.

"Și dacă niciodată n-ai avut, fie bărbăția, fie fantezia de a-ți scutura de pe suflet și de pe inimă prostiile omenești, după cum un arbore, la suflarea vântului, își scutură foile sale netrebnice", atunci desigur că n-ai rămas întotdeauna decât ceea ce ești; o păcătoasă "ființă superioară", un nemernic "Împărat al Făpturii".

---

472 *ṣirāṭ* — podul de deasupra Gheenei, îngust ca lama de brici, peste care trec sufletele (ar.) (vezi pagina 699)

473 șirat — podul de deasupra Gheenei, îngust ca lama de brici, peste care trec sufletele (ar.) (vezi pagina 699)

474 *Pasipháē* — mama Minotaurului (gr.) (vezi pagina 693)

475 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

476 Pasiphae — mama Minotaurului (gr.) (vezi pagina 693)

E descrierea aidoma a ceea ce se numește, la începutul inițierii masonice, "despuierea metalelor", adică a accidentelor adventice și parazitare ale ființei noastre; dacă nu face asta, în fond dacă omul nu se reduce la materia lui primă, la Prototipul lui originar, atunci rămâne numai o potențialitate de "Împărat al Făpturii", "nemernic", cum o spune Hogaș, adică cineva care ocupă un loc nemeritat. De reamintit că și calul din poveste, după ce a mâncat banița cu jar, se scutură de bubele și

[419 (106)]

răpciuga lui. Ar fi curios de știut dacă în anumite inițieri nu era un ritual cu gestul fizic al scuturării, așa cum te scuturi de groază și de scârbă; rit din care s-ar putea să fie rămas ceva la Quakeri.

Efectul acestei nedespuieri a vechiului om e imediat: "nu te simți nici topindu-te sub o rază de soare sau o mângâiere de vânt, nu te-ai putut intrupa nici în norul alb, ce plutește pe înalte și albastre aripi de văzduh ... Nu te-ai simțit, cu alte cuvinte, o clipă măcar, trup din trupul și suflet din sufletul larg al naturii...". Nu te-ai simțit nici o clipă, am adăuga noi, identificat măcar virtual cu Omul Universal, căruia "norul alb", "raza de soare", "mângâierea de vânt" ii sunt mesagiile permanente dar nesimțite, către om.

Urmează apoi o tehnică foarte precisă a exercițiilor de concentrare, ekagrate[477][478], a căror practică este condiția sine qua non[479] a oricărei inițieri; și care constă în oprirea vârtejului gândurilor și a scurgerii vieții. "A sta suspendat în cer și neclintit deasupra unui curs de apă", adică a te dezidentifica de scurgerea universală a lucrurilor, a o considera, fiind desprins de ea, "... că lunecă grăbit sub picioarele tale"; "a porunci cu puterea voinței tale gândului să-ți încremenească în suflet și sângele să-ți înghețe în vine" (splendidă exprimare tehnică, așa ceva nu se inventează); "a opri în sânul tău bătăile pripite ale ceasornicului inconștient ce-ți socotește clipele scurte ale vieții" (asta-mi amintește de exercițiile de hatha-yoga[480][481] ce controlează și acțiunea inconștientă a organelor); "a te preface în cremene însuflețită sau în ființă de cremene" (pur și simplu uluitor: rendre le fixe volatil et le volatil fixe[482]; o tehnică fundamentală în Alchimie); "a percepe cu simțul potențat al urechii tale susurul colosal și nehotărât al imensului curs de viață ce însuflețește vinele lucrurilor" (adică a deștepta în tine simțurile oculte, inisipate de viața de toate zilele, pentru a percepe armoniile ascunse ale Naturii); "a sta tu singur neclintit în universala lunecare a totului către nesfârșit" (iar tehnica fundamentală a dezidentificării cu curgerea universală, constituindu-te centru și axă a Vortexului Universal, ceea ce nu e rezultatul unei hipertrofii a Eului, ci

477 *ekāgratā* — „concentrarea pe un singur punct” (sanscr.) (vezi pagina 679)
478 „fără de care nu [se poate]”, condiție neapărată (lat.) (vezi pagina 699)
479 *haṭha-yoga* — calea care lucrează asupra corpului și a suflurilor (sanscr.) (vezi pagina 682)
480 „a face fixul volatil și volatilul fix” (fr.; formulă alchimică)
481 hatha-yoga — haṭha-yoga (sanscr., „yoga efortului”, dar și „yoga soarelui și a lunii”, ha și ṭha) — Calea care pornește de la corp și de la suflu. (vezi pagina 682)
482 ekagrate — „concentrarea pe un singur punct” (sanscr.) (vezi pagina 679)

al unei atingeri a lui. Asta pentru a tăia scurt invinuirea care se aduce de obicei, de către profani, realizării inițiatice, că ar fi "egoistă").

[420 (107)]

2.XI.1966

În momentul separațiunii, elementul solar din noi reintegrează propria sa natură, se produce o "multiplicare", o "dinamizare" superlativă a puterii sale, care revenind asupra elementului lunar, pasiv, unde fusese până acum captiv, lucrează ca un "acid", ca un "venin", ca un "dizolvant"; "superfluitățile" lor sunt topite și, la rândul lor, elementele pasive sunt reintegrate în Principiu. Böhme: "corpul care zace în Saturn (deci într-o stare de totală captivitate), îmbrăcat în hainele cele mai mizere (în veșmânt de rob), e manifestarea vieții lui Marte (o sexualitate excesiv centrată pe satisfacerea ei proprie); totuși calitatea "Marte" din om e aceea care reflectă, în starea de cădere, forța "Mercurului Primordial"; Sulful fix, Arsenicul captiv.

"Fierul tratat cu Apă și Foc devine Oțel", Cosmopolitul asimilează "Oțelul Filosofilor" cu "Magnetul Înțelepților". Odată actualizat, acest Magnet, care e Principiul Manifestării, câteodată asimilat cu Supremul (i se spune și Vidul), atrage ca un Magnet toate elementele pasive din noi, pentru a le asimila lui. "Când mă voi ridica la Cer, voi trage totul după mine", zice Domnul. Dar acest Magnet, în aspectul lui imanent, e prizonierul forțelor obscure care-și trag viața din el, pentru că el le animează în starea lor de cădere. Când este eliberat prin "separațiune", adică prin determinarea în noi și deasupra noastră a unui pol esențial, cu care Magnetul se unește prin similitudine, atunci toate forțele obscure sunt obligate să urmeze Magnetul răscumpărat și înălțat, pentru că fără el viața lor e imposibilă; atunci sunt nevoite să-l urmeze în Cer, unde și ele sunt răscumpărate, ca să spunem așa, fără voia lor.

Sunt multe echivalente ale termenului de "Separațiune", al cărei rezultat este polarizarea netă a omului, în pol esențial și pol substanțial. Primejdia e teribilă. Elementul esențial din noi, odată liberat, n-are altceva mai grabnic de făcut decât să ne părăsească și să ne ducă în patria lui cerească; polul substanțial, care nu poate trăi fără complementarul lui, se risipește, se dizolvă, cade în Materia Primă; de aici, necesitatea absolută a închiderii ermetice a Athanorului și, prin asta, constrângerea celor două complementare să trăiască, deși separate, într-o proximitate care le obligă la o luptă cathartică.

Echivalentele Separațiunii: disoluțiune (a forței care agreghează masa amorfă a Minierii); extracțiune (fără ca Miniera să bănuiască ce i se sustrage, căci trăiește din ceva pe care l-a ininte-

[421 (108)]

ligibilitatea ei nu poate s-o priceapă; se trezește dintr-o dată goală de ceva); prepararea Mercurului Înțelepților, prin "evertuarea" lui din Mercurul vulgar, sub influențe cerești; prepararea Apelor corozive, căci Mercurul liberat, emancipat din închisoarea lui umedă, lucrează ca un dizolvant asupra reziduurilor pe care le lasă în urmă-i; moarte, la lumea profană; abluțiune, reducere la Materia Primă, conjuncțiune, denudare.

Versul lui Eminescu: "Stelele-n cer mișcă auritele zodii[483]" – este admirabil prin trecerea de la vizibil la invizibil, de la Stele la Zodiac, pe care il indică numai, în mod schematic, dar nu-i poate manifesta realitatea. E o trecere de la Materie la Formă.

Cu o stea, sau mai multe, Eminescu reconstituie constelația zodiacală, cum reconstituia Cuvier animalul preistoric dintr-un vestigiu; numai că la Eminescu trecerea este de la Vizibil la Invizibil, de la cantitate la calitate. De aici, frumusețea surprinzătoare a versului, care irupe în lumea noastră realități uranice. Eminescu ilustrează, fără să fi cunoscut, vechea formulă hermetică: Coelus sensibilis Deus[484][485][486], adică, explicitat: "Omul trebuie să sensibilizeze Cerul pentru a contempla pe Dumnezeu", – sau – "Omul creează Cerul, sensibilizând pe Dumnezeu", – sau – "Ceea ce este vestigium pedi[487] pe pământ, sunt stelele în Cer".

Cum stelele, care sunt "fixe", pot mișca zodiile? E vorba de o mișcare invizibilă, ținând mai mult de muzica sferelor, ceea ce însemnează că privind stelele ne insumăm într-un sistem de direcții ale unei geometrii misterioase, căreia stelele-i sunt doar reziduuri.

O metodă de a universaliza ambianța și pe noi este să descoperim, prin atenție și meditație, punctele vii ale unui lucru. Odată acestea asimțite, lucrul, în materia lui, în câmpul de interferență al acestor puncte, devine cenușă și se transformă în constelație, care mișcă "zodiile" cunoscute și necunoscute. Orice car e Carul Mare; și încărcătura de intelecțiuni pe care acesta o vehiculează, cine o mai știe?

Pentru ca stelele să miște "auritele zodii" trebuie ca, la rândul lor, să fie mișcate de altcineva. Și de ce altceva decât de Iubire? Versul lui Eminescu e varianta lui: "Amor che move il sole e l'altre Stelle[488][489]"[490].

---

483 vers. **Vers atribuit de autor lui Mihai Eminescu.** Nu l-am putut regăsi ca atare în edițiile curente; cel mai apropiat după motiv este poemul *Stelele-n cer* (postum), a cărui întâie strofă sună: „Stelele-n cer / Deasupra mărilor / Ard depărtărilor / Până ce pier.” Este cu putință ca autorul să citeze din memorie, contopind două locuri. [Mihai Eminescu, poezii, rom.]

484 „Cerul, Dumnezeu făcut simțit” (lat.; formulă hermetică) (vezi pagina 677)

485 „urmă de pas”, vestigiu (lat.) (vezi pagina 704)

486 sursa: Formulă hermetică târzie, citată curent sub forma *Mundus sensibilis Deus sensibilis* — „lumea simțită este Dumnezeul simțit” —, care vine din ***Asclepius***, tratatul latin al corpusului hermetic. Autorul o dă fără izvor. [Corpus Hermeticum / Asclepius, lat./engl.]

487 Coelus sensibilis Deus — „Cerul, Dumnezeu făcut simțit” (lat.; formulă hermetică) (vezi pagina 677)

488 „Iubirea care mișcă soarele și celelalte stele” (ital.).

489 vers. **Dante, *Paradisul*, XXXIII, v. 145** — versul cu care se încheie *Divina Comedie*. Terțina întreagă (v. 142–145): „A l’alta fantasia qui mancò possa; / ma già volgeva il mio disio e ’l velle, / sì come rota ch’igualmente è mossa, // l’amor che move il sole e l’altre stelle.” [Divina Commedia, it.]

490 vers. **Dante Alighieri, *Divina Comedie — Paradisul,* XXXIII, 145** — ultimul vers al poemului. Citat fără articolul de la început. Textul canonic (Petrocchi): *l’amor che move il sole e l’altre stelle* — „iubirea care mișcă soarele și celelalte stele”. Autorul îl pune alături de versul lui Eminescu despre „auritele zodii”. [Divina Commedia, it.]

Revenind la Hogaș: "A sta suspendat în aer și neclintit deasupra unui curs de apă ce lunecă grăbit sub picioarele tale". Cum imobilitatea e calitativă și scurgerea cantitativă, a sta astfel sus-

[422 (109)]

pendat înseamnă a te face centru și a obliga cursul de apă să curgă în jurul tău, a-i da o formă circulară, cu alte cuvinte, a preface Bistrița în Apa Sâmbetei, în Okeanos – "... a porunci cu puterea voinței tale gândului să-ți încremenească în suflet și sângelui să-ți înghețe în vine", altfel zis, o dublă și concomitentă imobilizare; a gândurilor și a patimilor; "... a opri în sânul tău bătăile pripite ale ceasornicului inconștient ce-ți socotește neîndurat clipele scurte ale vieții", adică prin suprimarea gândului, prin potolirea pasiunilor, suspendăm timpul.

O spune în proprii termeni Hogaș: "Deodată totul se opri. Firea încremeni pe loc și statua mea equestră, cu pod cu tot, o luă la goană pe cursul Bistriței la deal! Clipa neclintită a eternității mele se topi în văzduh". Hogaș intră într-o lume unde totul se inversează după legile analogiei. Bistrița își întoarce cursul, într-o mișcare inversă de integrațiune. Iar la capra dimpotrivă a podului, scriitorul e vămuit de un Charon rustic care ii întinse o mână ruginită și-i cere 12 bani pentru trecerea podului, câte un bănuț de fiecare zodie, câte trei de fiecare element.

E semnificativ că Vameșul stă la capul podului, când ar trebui să stea la intrarea lui. Realitatea este că recipiendarul intrase în noua lume ieșind prin poarta Floricicăi, moartea dintr-un ciclu fiind nașterea într-un nou ciclu. Poarta de la ograda Floricicăi și podul de pe Bistrița constituie cele două capete ale aceluiași "istm" (barzach[491]), prin care trece acel care tinde spre transhumanare[492][493], în lexicul lui Dante.

Explicarea obiectelor sacre, a Avatarului, a Universului întreg (aproape imposibilă, căci cum pot două lucruri ce n-au comună măsură să stea alături unul de altul, ca și cum ar fi complementare?) este că antinomia e expresia în lumea noastră a indicibilității divine. Inefabilul divin se traduce, chiar dacă nu explicit, în lumea noastră, prin stupoarea pe care ne-o inspiră faptul că nefiind infinită, lumea subzistă alături de Infinit, care nu suferă lângă el nici o tovărășie. Prin urmare, lumea nu e lângă Infinit, ci această asociere exprimă o indicibilitate.

Arcanul Operei stă în Sulful[494] Filosofilor, care se găsește într-o închisoare foarte întunecată, ale cărei chei le ține Mercur. Acesta, la rândul lui, suferă custodia lui Saturn.

491 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)
492 „trecerea dincolo de omenesc” (it.; Dante, *Paradisul* I, 70 — *trasumanar*) (vezi pagina 703)
493 transhumanare — „trecerea dincolo de omenesc” (it.; Dante, Paradisul I, 70 — trasumanar) (vezi pagina 703)
494 Principiul activ, masculin, al Operei alchimice. (vezi pagina 701)

VOLUMUL II

Jurnal alchimic

Partea a doua · din 6 octombrie 1966

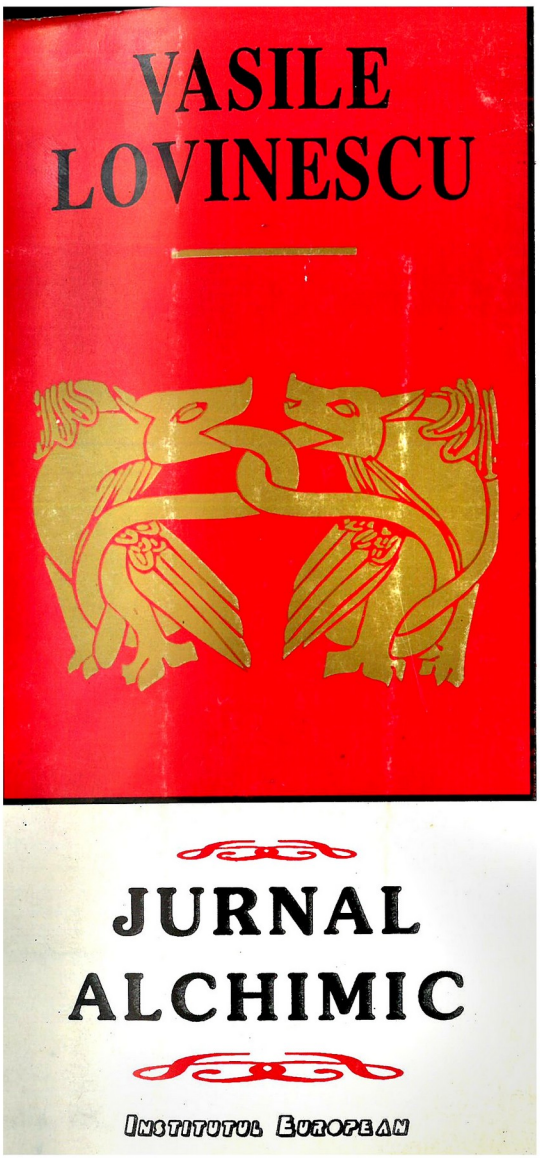
VASILE
LOVINESCU
JURNAL
ALCHIMIC
INSTITUTUL EUROPEAN

[423 (110)]

Sulful, e principiul solar, elementul imuabil, fără de care coordonatele noastre individuale nu ar putea subzista, totuși prizonier al lor; nu e vorba deci de a smulge Sulful din lațul de interferențe, ci de a-l reinvigora, de a-i actualiza forța. Dacă Sulful ar părăsi agregatul, acesta ar pieri; or, nu acesta este scopul operei alchimice, care vrea o purificare a individualității prin Sulful liberat, așa încât toate elementele omului să se integreze în Prototipii lor perpetui.

Mercur[1], care ține în închisoare elementul transcendent din noi, este o sensibilitate difuză în întreaga noastră ființă, o apetență inquietă și disponibilă care, la rândul ei, suferă atracția polului inferior al ființei lui, a lui Saturn deci, mai mult decât a Sulfului[2]. Toate aceste trei elemente trebuie să le dezghiocăm unul din altul, pentru ca, odată libere, să-și recupereze integritatea, să se dinamizeze unul pe altul, sfârșind cu o conjuncțiune a lor, de data asta eminamente pozitivă și definitivă.

Cel dintâi trebuie să ajungem să resimțim partea subtilă a ființei noastre și a lumii dimprejur; asta însemnează, [in] principal, să separi Mercurul de Saturn, să-l liberezi din sclavajul în care-l țineau cei doi Uriași. Aici e lupta cea mai grea, pentru că niciodată Titanii nu pot subzista fără să mănânce un Zeu. Ei știu că Zeul, odată liberat din robia lor, i-ar răscumpăra și pe ei.

Captivitatea lui Mercur se datorează în bună parte lui însuși; e așa de labil, de disponibil, încât se duce spre prima rezistență pe care o întâlnește, aceea a lui Saturn, imediată, palpabilă, incontestabilă. Ce poate ști el de Sulful a cărui duritate diamantină e făcută din transcendența lui? Un Mercur individuat, ca acela ținut captiv de Saturn, nu mai e un adevărat Mercur, ci o vitalitate inferioară, bună cel mult să animeze senzațiile, instinctele și pasiunile – adică exact ce le trebuie – și cât le trebuie, demiurgilor inferiori, ca să însuflețească, să primenească și să mențte baza tenebroasă a Cosmosului. Trebuie suspendată acțiunea corpului animal asupra sufletului și în general asupra tuturor funcțiunilor noastre subtile. Condiția prealabilă a tuturor exercițiilor în această direcție este o deplasare, cel puțin intențională, a centrului de gravitate al întregii noastre ființe, spre planurile superioare; în special, trebuie să avem senzația netă că veghea e în punctul central al întregului nostru Microcosm. Ca prin farmec, înclestarea elementelor noastre titanice slăbește și prin fisuri subtilul se separă de grosier. Pe când un atac direct poate fi catastrofic, fie că nu reușește, fie că produce leziuni nevindecabile în organismul nostru fizic și psihic. Căci în Arta Regală trebuie să

[424 (111)]

avem milă, să tămăduim și [entitatea] din lanțurile căreia vrem să scăpăm. E un fel de tămăduire fără voia pacientului, o caritate cosmică.

3.XI.1966

Leul care devorează orice mentalitate (orice natură individuată) e focul solar odihnindu-se în propria lui substanță, adică neimprumutat servituților

1 Principiul pasiv, plastic, al Operei alchimice. (vezi pagina 689)
2 Principiul activ, masculin, al Operei alchimice. (vezi pagina 701)

individuale, nealterat, în sensul strict al cuvântului, adică ne-alienat. Astfel liberat, odihnește în el însuși, se alimentează din el însuși, realizând un perpetuum mobile[34] care echivalează cu Atot-putința. Or, această inalienabilitate e relativ ușor de stabilit, dacă ne putem da seama în fiece moment de câtul de substanțial și de acel de accident care este în noi. Accidentul este, firește, multiplicitatea, pe care orice om cu intelletti sani[56] o poate diagnostica imediat în el și în jur. E de ajuns să constatăm existența multiplicității, pentru ca, din clipa aceea, să nu mai fim în ea. Nu ne putem da seama de un lucru decât dacă suntem în afara lui. N-am ști nici termenul de multiplicitate, dacă n-ar fi posibilitatea de a ne așeza, măcar teoretic, în Unitate. Cum se vede, omul e fără scuze.

Amestecul impur de Unitate și Multiplicitate, de Sulf și de Mercur, creează pasta obișnuită a umanității curente. Ele își anulează una alteia calitățile, amestecându-și impuritățile; de aici, în omul obișnuit, un amestec de neliniște, de febrilitate mercurială, care rămâne veleitară, fără posibilități de efectivitate și de fixitate, care e o torpoare, de inerție sulfuroasă; din cauza Sulfului impur, Mercurul nu-și recuperează agilitatea, puterea de identificare cu obiectul dorinței lui moștenind-o și însumând-o la sfârșit într-un Principiu care-l depășește. Tot așa Sulful umezit nu mai are puterea cathartică ce-i este definitorie, puterea de a fixa, de a face permanente cuceririle Mercurului.

Cu cât vom face mai bine separațiunea, cele două substanțe se vor purifica și se vor dinamiza una prin alta. Separațiunea este o dezidentificare. Golit de orice contaminare sulfuroasă, Mercurul își recapătă prodigioasa lui agilitate și o ia la goană peste câmpii ca taurul lui Mithra. Dar Mithra, Zeul, Conștiința, Luciditatea este călare pe dânsul. Până la urmă, taurul se sleiește pentru că totuși nu-și are rațiunea suficientă în el însuși, și reintră în cavernă, care-i locul lui de plecare și de întoarcere – *mortis et vitae locus*[7] cum se spunea în vechile mistere despre punctele vitale, unde extremele se ating și

[425 (112)]

dualitatea se rezolvă în Unitate. Această moarte nu e o suprimare, ci o sublimare, o universalizare a Mercurului într-o simultaneitate a posibilităților lui care este o permanență al cărei agent estre Sulful. Acesta, ca să revenim la separațiune, degajat de umiditățile mercuriale, își recuperează o forță care este de o natură cu totul alta. Anume, forța Sulfului rezidă în posibilitatea de a se odihni în el însuși, de a tinde spre Centrul său, ca spre propriul lui obiect, deci posibilitatea de a fuziona subiectul cu obiectul, având-și rațiunea suficientă în el însuși. Sulful e propriul său liman; țărmul necesar spre care cu toții tindem e la Sulf propria lui natură. Eliberată, această natură a Sulfului devine puritate, glorie, autonomie. Căci devine Axă, de care tot Universul are nevoie și care n-are nevoie de Univers.

3 „Intelecte sănătoase” (ital.).
4 „mișcare veșnică” (lat.) (vezi pagina 693)
5 „intelectul iubirii” (it.)
6 perpetuum mobile — „mișcare veșnică” (lat.) (vezi pagina 693)
7 „Loc de viață și de moarte” (lat.).

Nu suportă nici o impuritate lângă el, dar impuritățile au nevoie de el chiar pentru necurățenia lor, căci fără el mixtele devin cenușă, ceea ce și trebuie să se întâmple. Lipsită de viață, de consistența pe care i-o dă Sulful, impuritatea se destramă; ceea ce e incurabil în ea, cade sub formă de cenușă, de fecale, pe humusul care e la baza întregii manifestări, iar volatilul și fixul integrează respectiv în Mercur și Sulf, pentru ca, la rândul lui, Mercur purificat, după un prestigios foc de artificii, să adere la Sulf, ca și căldura în lumină, indestructibil și inseparabil. Sub această "formă", supremul nu mai seamănă, nu numai cu Sulful impur, dar nici cu cel liberat; devine un foc răcorit de Mercur cu care e unit acum definitiv, o flacără proaspătă, nemuritoare și care face nemuritor.

"A transporta Omul Roșu în afara apelor Egiptului" e o indicație foarte precisă că pasiunile nu trebuie ucise, ci transportate în Țara Sfântă, transmutate în energii pure, din instincte ce sunt, din apele corupțiunii și ale uitării originii lor cerești și, prin consecință, ape de corupțiune. Flamel[8] pune în legătură apele Egiptului cu "gândurile ordinare ale oamenilor"; prin implicație, asta înseamnă că dacă gândurile obișnuite ale oamenilor sunt coruptibile – pentru că sunt efemere și limitate – atunci substratul lor, mintea fără unduiri, vritti[9], e Țara Sfântă în care gândurile se transmută și se refugiază într-un gând nemuritor, incoruptibil, imuabil. Cum se vede, exercițiu la îndemâna oricui.

Trebuie să susciți o forță și să nu te lași călărit de ea; cu ce poți s-o călărești tu? Nu cu trupul tău, nici cu una din

[426 (113)]

senzațiile sau funcțiunile psihice, ci numai cu intelectul, cu o prezență, cu o veghe lucidă, continuă, care persistă și rămâne mereu aceeași chiar în mijlocul unor valuri înalte ca niște munți. Poate să urmărească galopul patimilor, să se muleze lor, cu condiția ca în centrul ei luciditatea și seninătatea să rămână neștirbite.

Calea uscată e caracterizată prin prezența activă a Focului. El solicită forțele binare ale umidității, le transformă în Mercur dublu, care curăță toate impuritățile, toate "leprele" lui Saturn și ale Mercurului obișnuit. E prin excelență o cale intelectuală.

Cel mai banal, cel mai umil gest al nostru se referă în mod necesar la un prototip divin; prin urmare, simplul fapt de a scrie mă face părtaș cu scrierea Koranului Ceresc, mai mult, coautor al celor mai geniale opere ce s-au scris și se vor scrie în umanitatea noastră.

Intenția e suficientă. Verticalitatea condeiului meu se integrează în țâțânile Axei lumii și, ca atare, prin continuitatea țesutului cosmic, particip nu numai la "verticalitatea" a tot ce s-a scris în lume, dar și la "orizontalitatea" sa, adică la efectivitatea, la valoarea efectivă a unei tragedii de Shakespeare, chiar dacă scriu o rețetă de bucătărie sau copiez un Proces-Verbal. Mai mult: ceea ce scriu devine fatal un element necesar al tuturor intelecțiunilor Demiurgului, pentru că e cuprins în posibilitatea acestui ciclu. Dar participarea la posibilitate

8 Nicolas Flamel (1330–1418) – alchimist francez.

9 *vṛtti* — undele, agitațiile minții (sanscr.) (vezi pagina 705)

însemnează și participarea la calitățile ei. Mă întreb dacă în mod practic nu există tehnici care creează geniul, într-un scriitor lipsit de orice talent, prin această solidaritate? E o chestiune de concentrare și de crearea prin ea a unor linii de forță – canale care conduc până la mine, care scriu, influxul genialității mondiale.

Să ne închipuim scrisul cel mai banal, pur mecanic, un scris de birocrat; oricât de monoton, oricât de plat, oricât de cantitativ l-ai socoti, dacă e făcut ritual, consacrat, adică pus sub protecția, adumbrirea calității pure, sfârșește în mod necesar prin a deveni calitativ, căci tocmai acesta e rostul, tâlcul mitului, să transforme cantitativul în calitativ. Sub ochiul lui Dum-nezeu totul devine Act pur, Calitate. Atunci, concluzia nu poate fi alta decât că un conțopist care scrie la Registratură, sub lumina și invocația divină, sfârșește prin a deveni genial, presupunând că ar vrea-o. Căci un aspect al Ritului este că, centrat pe Suprem, ii putem da, în terminus[10]-ul lui, o direcție care depinde de voința noastră, care și ea trebuie identificată cu voința divină. Cel care-și pune scrisul sub raza aceluia care ține Pana

[427 (114)]

Universului și scrie prototipul tuturor Cărților Sacre și al celorlalte, poate infuza, à la longue[1112], ce vrea el în scrisul său.

Poate însă face ceva și mai înalt: să renunțe la orice aplicație contingentă, după cum alchimistul de mare clasă, deși cunoscând toate modurile practice ale Alchimiei spirituale și materiale, nu se coboară niciodată să le împlinească.

Este o deosebire esențială între a fi indulgent cu slăbiciunile noastre și între a fi bun cu ele. Nimic mai contraindicat decât prima variantă; a doua se impune cu evidență. A fi indulgent cu slăbiciunile înseamnă a fi tu însuți slab și invinsul lor; a fi bun implică recunoașterea că există ceva bun în ele, adică ceva pozitiv, pentru că metafizic cuvântul bun nu are alt sens decât a fi pozitiv. Atunci ce este luminos în întunecimea lor se emancipează și se unește cu intelectul aceluia care se uită la ele. În mod practic, e bine ca acestea să fie rostite când ești față în față cu păcatul tău, pentru că formularea are o virtute incantatorie și șarpele din transgresiune ridică pentru prima oară capul spre tine, rostitorul, adică spre Intelect.

4.XI.1966

Mercurul vulgar își pierde elementul dual care ii este propriu în borboros[13], în Umidul radical; mai exact vorbind, devine niște potențe, plusul și minusul, activul și pasivul. Asta din cauză că, suferind în mod precumpănitor atracția materiei prime, se contaminează de "confuziunea" ei, care este, după cum se știe, reflexul invers, în jos, al Indistincțiunii, al Sintezei Principiale.

10 „capătul”, termenul final (lat.) (vezi pagina 703)
11 „cu timpul”, pe termen lung (fr.) (vezi pagina 706)
12 à la longue — „cu timpul”, pe termen lung (fr.) (vezi pagina 706)
13 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)

Calea umidă stă într-o disciplină care degajează, separă cu mare precauție mercurul, așa cum este, înăclăit și murdărit din strânsoarea lui Saturn, fundul congelat al Infernului. După această separațiune, se procedează la purificare.

În calea uscată, pe deasupra mlaștinei, a "compostului" unde stau amestecați de-a valma Saturn și Mercur, se suscită Soarele spiritual, care dispensează o lumină egală și detașată asupra întregului "peisagiu". Atunci, sub simpla sa prezență, Mercurul se animează, își recuperează caracterul dublu, în timp ce mlaștina se usucă, noroiul se preface în pământ, care se fărămițează, se pulverizează și cade la fund, eliberând astfel pe captivul său, printr-o simplă restaurare a ierarhiilor reale.

[428 (115)]

Agentul decisiv care operează tot e o putere extramundană, care nu are nimic de-a face cu elementele "minierei", transcendentă lor, pentru că, în realitate, e Principiul lor comun, din care ele procedează prin diversificare. Or, ceea ce restabilește o prezență actualizată și conștientă în lume, este dharma[14], și ce e *dharma* în Athanor[15], decât repunerea la locul lor ierarhic respectiv, a elementelor, care în starea de haos precedentă trăiau în devălmășie și promiscuitate?

Vehiculul forței spirituale în lumea intermediară este Prana[16], Suflul care, afânat, se strecoară în toate "cavernele", în toate fisurile pământului și recuperează Mercurul vulgar, rob al Plumbului. Emanciparea Mercurului dublu e semnalată în corp printr-o resimțire separată a căldurii, a elementului sanguin și a luminii prin rețeaua de nervi; amândouă sunt dinamizate de suflu și, prin asta, despărțite una de alta; unificarea lor sau, mai exact vorbind, înmănunchierea lor (căci nu mai poate fi vorba de un nou amestec pe planul intermediar), se face pe planul cauzal, unde multiplicitatea se rezolvă în Unitate.

Practic vorbind, etapele ar fi următoarele: mai întâi câștigarea senzației corpului, ca fiind un tot omogen; această simplă senzație este deja un transfer în planul subtil. Această senzație, la rândul ei, trebuie topită în senzația sângelui nostru, care e în special o senzație calorică. E curios cum în asemenea experiențe organele noastre, senzațiile noastre particularizate și localizate, se rezolvă în "câmpuri" de forță. Ultimele cuvinte sunt de altminteri definiția planului subtil. Din senzația calorică se ridică în sus senzația luminoasă care, împreună cu cea calorică, formează întregul plan psihic intermediar. Ceea ce e capital este că aceste diferite planuri separate nu trebuie să se suprapună unul altuia, static, ci să fie însuflețite, dinamizate, de un Fiat[17] transcendent, care le dă o formă de vârtej în care, prin spire insensibile, inferiorul se transformă în superior și acesta în Suprem. Fără acest impuls, separațiunea e precară, admițând că s-ar fi putut efectua.

---

14 *dharma* — legea proprie, rânduiala firească (sanscr.) (vezi pagina 678)

15 *athanor* — cuptorul alchimic în care se desfășoară Marea Operă (gr./ar.) (vezi pagina 675)

16 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)

17 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

Un text hermetic foarte important spune că: "Soluțiunea senzației corpului în propriul lui sânge este soluțiunea masculului prin mijlocirea femeii"; este indicațiunea unei posibilități de a pozitiva cea mai mare și mai puternică ispită din viața noastră. Odată tehnica începută, trebuie dusă până la punctul când femeia se topește în bărbat într-o întrepătrundere totală și – de e posibil – "concentrarea" ei în centrul inimii noastre. Distragerea elementului feminin din noi a adus perdițiunea neamului omenesc. Eva oferă mărul lui

[429 (116)]

Adam ca ființă distinctă. Heruvimul cu spada lui nu face decât să ducă până la capăt gestul lui Adam: ceea ce el a separat cu voința lui, Îngerul ii desăvârșește separațiunea cu spada de foc. Textul din Philosophoumena[1819] care spune că în sânge se găsește spada de foc care interzice accesul la Arborele Vieții ar putea arăta că în sânge se separă, printr-o spadă de foc, senzația de Intelecțiune, căldura de Lumină, și că această spadă e existențială. Să căutăm să le reunim din nou, bineînțeles de jos în sus și, pe măsură ce îndeplinim asta, Îngerul și spada lui se dizolvă. Îngerul e tetramorf, adică închipuie cele patru elemente. Cu partea lui dinspre Rai e sintetic; cu fața dinspre noi, ne crucifică centrifug prin cele patru stihii. Orice sforțare de unificare ne pune în afară de loviturile armei lui. Exprim ideile confuz, cum ies din condei. Mai târziu se vor cristaliza.

În sânge, "Îngerul", prin simpla cataliză, atrage spre el, deci în sus, elementul luminos, lăsându-ne nouă numai o căldură obscură. Dar de ce aspectul acesta de paznic, de spadă? Pentru că, așezat la barzach[20]-ul dintre căldură și lumină, trebuie să păzească Lumina de sus de contaminarea miasmelor căldurii de jos. Dacă n-ar fi el și spada lui infailibilă, lumina și căldura s-ar vălmăși dând într-o promiscuitate, într-un haos, în care numai borborosul[21] inferior ar fi câștigătorul. În fond, custodia Îngerului e un act de mizericordie a lui Dumnezeu. Suntem acuma separați de lumină, dar cel puțin o putem vedea. Și a vedea însemnează, până la sfârșit, a te identifica. Altfel: roata de foc a spadei e punctul ultim pe care-l atinge puterea de atracție pământească; de la Înger în sus începe atracțiunea cerească. Dar, prin lipsa de comună măsură între Principiu și manifestare sau, mai simplu, prin mizericordia divină, atracția cerească nu e oprită de obstacolul Îngerului (pentru că îngerul nu are de păzit ce-i mai sus de el) și atunci, oricât de jos am fi, putem să imprimăm ființei noastre o mișcare ascendentă, de integrațiune în universal, care depășește cu mult "stațiunea" Îngerului și chiar a Paradisului pe care-l păzește.

Unirea zeului din dreapta, care e flacără, și a zeiței ce-i la stânga, care e lumină, într-un androgin, se împlinește în "spațiul etherean al inimii". E un

18 *Philosophoúmena* — „Respingerea tuturor ereziilor”, atribuită lui Ipolit al Romei (gr.) (vezi pagina 693)

19 Philosophoumena — „Respingerea tuturor ereziilor”, atribuită lui Ipolit al Romei (gr.) (vezi pagina 693)

20 *barzaḫ* — „istmul”, hotarul dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)

21 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)

simbolism tantric[22] pentru că acordă zeiței lumina și zeului căldura, când căldura e substanțială și lumina esențială. Prin urmare Etherul[23] e și căldură și lumină. Împlinirea e rezultatul unei deplasări de conștiință,

[430 (117)]

din dualitate în Unitate, ceea ce se traduce, în simbolismul spațial al corpului omenesc, prin concentrarea atenției noastre în linia de forță a axului median care ne desparte în două. Mijlocul cel mai sigur și mai simplu de a evertua acest ax este concentrarea pe ochiul frontal al lui Shiva. Dreapta ce coboară din el atinge vârful inimii. Încă o dată izbește faptul că reflexele Intelectului transcendent nu trebuiesc căutate în combinațiile mentalului nostru, oricât ar fi ele de ingenioase și chiar juste; trebuiesc căutate în datele imediate, existențiale, ale corpului și sufletului nostru. Intelectul nu e în meditația discursivă a inteligenței noastre, ci în punctele consacrate ale ființei noastre fizice, inima, ochiul central și celelalte limite ale trupului; în "materia prima[24]" a psihicului nostru, locuit de modificările lui superficiale, așa și metalele nobile de lepra lor. Da, e mai intelectual să determini o axă imaginară, străbătându-te din creștet până-n tălpi, decât să crezi că obții iluminarea printr-o morișcă de silogisme.

Și iată ceva convingător: se spune că în momentul morții sau al unui pericol de moarte sau al unei spaime, toată energia vitală difuză în corp afluiază în inimă, al cărei vârf începe să strălucească cu o lumină supranaturală. Asta înseamnă că viața și cunoașterea sunt identice din moment ce cunoașterea vivifică același centru. O mare intensitate vitală, bine îndreptată, poate să conducă la o cunoaștere valabilă și invers. De aceea, la cei vechi, cunoașterea avea un puternic ton emotiv, ceea ce nu înseamnează deloc că era sentimentală. Din contră, așa-zisa cunoaștere obținută prin agilitate mentală e sentimentală în fond, adică, neavând nici o raionare vitală, sentimentul decade de la valorile lui de mirare și se întunecă în senzațiuni.

5.XI.1966

Böhme spune că foamea e totodată principiul nașterii creaturale și acel al Renașterii, adică și ceea ce împinge spre corp și ce împinge spre Eternitate. Și aici e o analogie în sens invers: foamea mică e perdițiune; foamea excesivă asigură liberațiunea. O foame relativă leagă de relativ, adică de morfismele Creațiunii; o foame totală devine atribut divin și se identifică cu setea Manifestării, luată în totalitatea ei, de a se resorbi în Principiul ei. De aici metodele tantrice[25] de a împinge foamea, dorința, la maximul posibil; în acest mod, departe de a-l ține pe propriul lui corp, ii arde pasiunile și

22 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
23 *ākāśa* / aether — Eterul, cel dintâi dintre elemente (vezi pagina 680)
24 „materia primă” (lat.) (vezi pagina 689)
25 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)

[431 (118)]

senzațiile, necesarmente relative. Această potențializare a dorinței nu e rezultatul unei incordări de voință titanică, e surâzătoare, obținută numai prin simpla raportare a foamei la Universal.

Discipolul lui Böhme, Gichtel[26], glosează: "Totul se reduce în a converti sufletul nostru și a îndrepta foamea noastră în interior, ca să dorească pe Dumnezeu și să nu se oprească până când Sophia[27] și Spiritul Sfânt întâlnesc Dorința". Aici se pune o problemă foarte delicată: a îndrepta dorința fizică spre Dumnezeu nu înseamnă s-o debilitezi, deoarece ea nu-și poate schimba natura. A o oferi lui Dumnezeu înseamnă să-i iei aproape toată virulența; ajunge la suprafața Apelor o foame ofilită, în orice caz în stază de transmutare, adică, prin definiție, muribundă; căci un lucru surprins în momentul când trece într-un lucru superior e în mortificație, din cauza "istmului", a "Porții strâmte" prin care trebuie să treacă. E și asta o cale, mai puțin primejdioasă, dar mai este și altă metodă directă, în care virulența dorinței e decuplată și lăsată să-și facă drum până la antipozi, unde tot pe Dumnezeu Îl întâlnește. Dorința magică sau magnetismul dorinței animice e creatorul și generatorul a ceea ce Sufletul a conceput în imaginația sa. Deci: a generaliza dorința până la o omogenitate care o face coextensivă întregii ființe. În mijlocul ei, trebuie să se îmbăieze imaginea pe care ne-am făcut-o despre ținta pe care vrem s-o atingem; e în special puternică și eficace, când imaginea e a unei calități, a unei puteri spirituale. Totul e ca nimic din imaginea creată de închipuirea noastră să nu rămână neimbăiat de foame, devenind facultate subtilă și subtilizând la rându-i vehiculul ei fizic.

E adevărat că și inversul, antipodul operațiunii e tot așa de adevărat: a îmbăia imaginea într-o Prezență Reală (Hudur[28]), actualizată printr-o intensă concentrare pe Informal. În realitate, amândouă metodele fac un 8. Când dorința fizică s-a constituit într-un cerc perfect, înconjurând obiectul pe care vrem să-l obținem, ca circumferință Centrul, atunci trece în cercul superior, prin osmoză și continuitatea planurilor de fire, într-un cerc, de data asta constituit de Intelecțiuni; aici cercul e gata făcut, pentru că Spiritul, cum au spus-o Platon și Dionisie Areopagitul, are prin natura lui o mișcare circulară; pe când mișcarea circulară a dorinței e un efect al unei voințe prestabilite. Când, deci, cele două cercuri s-au atins, se transformă într-unul singur, obiectul dorit deplasându-se în noul centru, care e punctul în care cele două foste cercuri se atingeau. E mai bine, în loc să întrebuințezi imagini, de a căror

[432 (119)]

calitate nu ești niciodată sigur, să imprimi compostului dorință – aspirație, o mișcare ascensională care, ea, trebuie să ocupe locul imaginii de care am vorbit și care se obține prin incantațiune-rugăciune. Böhme: facultatea uleioasă nu-și exercită facultatea vivificatoare decât atunci când e cuprinsă de agonia

26 I.G. Eichtel – unul din editorii operei lui Böhme, întemeietor al sectei „Frăției Îngerești” (Die Engelsbrüder).

27 *Sophía* — Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)

28 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)

morții (și a unei dorințe devenită sfâșiere prin intensitate) care o mișcă și o exaltă. Cercând să fugă (e vorba de facultatea uleioasă), evadează și creează astfel "viața vegetativă", care e "reziduală" față de formele superioare de viață. Facultatea uleioasă care e Inefabilul e multiplicată când întâlnește Dorința devenită agonie prin trecerea la limită, și atunci omul capătă Corpul de glorie. Operație care în același timp e și cea mai simplă și cea mai rară din lume; dacă nu e prezență intelectuală în ea, eșuează; dacă este, încetul e de ajuns să imprime un caracter satwic[29] întregii operații, caracter care el singur procedează la transmutațiile cele mai rare, cele mai inefabile, fără ca să mai fie nevoie ca noi să intervenim. E de ajuns veghea noastră, determinarea noastră de a păstra "compostului" o tendință ascensională și de exaltațiune.

Gichtel: sub puternica dorință a rugăciunii, sufletul se aprinde într-o lumină clară, în care se ridică Fervoarea Cereas-că, triumfătoare. E remarcabil că Gichtel unește dorința cu rugăciunea, asta înseamnă că admite implicit posibilitatea transmutației dorinței în rugăciune, ceea ce la exoterici n-ai să găsești niciodată.

Focul interior al omului care dorește înghite această prezență cerească a Luminii, pe care sufletul o imaginează infometată, o atrage spre el și o face prezentă – apoi arde curată și produce în inimă o lumină frumoasă și clară. Totul depinde însă de dozare, căci altfel, dacă dorința e mai puternică decât Prezența, aceasta e sfâșiată de către Titani, care o întrebuințează exclusiv pentru viața lumilor inferioare.

E foarte semnificativ sfârșitul fabulei. După ce Titanii sfâșie pe Dionysos, sunt trăzniți de Zeus și transformați în cenușă. Cu alte cuvinte, este o restabilire a echilibrului; excesul de titanism atrage o intervenție fulgurantă a luminii, care arde materia hoață, silind-o să dea înapoi ce-a furat. Și cenușa devine astfel un element pozitiv.

Ilustrând același lucru cu alte simboluri, e de remarcat că Rugul Arzător se prelungește în flacăra pe care o suportă. E ușor să luăm rugul ca simbol al naturii inferioare, ca să vedem că această natură nu e deloc contrarie spiritualității ei ci, când e ierarhizată la locul ei, devine un eminent suport al

[433 (120)]

spiritualității, ba chiar un alimentator al ei: spinii se prelungesc în flacără și lumină, care fără ei n-ar putea arde. Totul e ca acești spini să fie îndreptați în sus.

Misterul acesta al transmutației inferiorului în superior e indicibil. Cum e posibil? Nu știu, dar sunt obligat să constat realitatea faptului. Trecerea aceasta de la cantitativ la calitativ e de necuprins; o am ca aspirație în mine, dar ca realitate macrocosmică. În definitiv, miracolul e același ca la untdelemnul din candelă care se preschimbă în flacără prin poarta strâmtă a unei simple fețile. Dar niciodată, fără acest istm, nu ar fi o flacără utilă. Aplicată de-a dreptul pe combustibil, ar izbucni o conflagrațiune. Această transmutație e posibilă numai pentru că forțele unui plan de existență nu pot

29 de la *sattva* — ținând de calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

trece în planul superior decât prin punctul central, prin care singur, comunică. Când neființa ne este atrasă în sus, avem impresia că trece in excelsis[30] cu toate punctele ei; în realitate, trece printr-un singur punct, fie că ne dăm seama, fie că nu ne dăm seama de asta. Chiar în formele colective de extaz, forțele converg într-un punct macrocosmic, care le înmănunchiază, ca să le împrăștie apoi în planul superior: o icoană, o piatră sacră, o relicvă și altele. Totul e ca această operație să fie împlinită ritual.

Așa se întâmplă în formele violente ale unui extatism de tip bahic, cibelic și menadic, în care forța pură a naturii e evocată și dusă la autodepășire și la violență asupra ei însăși. În efectul lor descendent, ele pot fi identificate cu "apele corozive", cu "veninurile". Dar în proiecțiune verticală, după ce-au trecut prin poarta strâmtă, devin Elixir de beatitudine, Balsam, Ulei supraesențial. Cum procesiunile orgiastice se făceau în jurul unui sanctuar de obicei, nu e greu de ghicit care era punctul vital care le colecta forțele. Cât despre apa corozivă pe care o reprezintă femeia, în dragoste, pozitivarea ei se face numai când creăm printr-un intens act de concentrare termenul median care strânge în el forțele risipite de cei doi parteneri. Trebuie evocat în acel moment Allah, sub aspectul său de moștenitor.

6.XI.1966

Fulguranța inițială care e la originea unui gest e o manifestare a Unității. Într-o lume condiționată, continuitatea gestului și eficacitatea lui e asigurată prin perpetuarea lui. Și atunci observăm că gestul nu mai are spontaneitatea, prospețimea fulguranței inițiale și se continuă prin inerție, care e

[434 (121)]

un fel de ison întovărășind elementele calitative ale gestului. Această inerție nu e altceva decât unicitatea, disjunctă, poate arbitrar, de calitățile pe care le vehiculează. Am putea spune că inerția e limfa gestului sau substanța lui, esența fiind constituită de elementele cantitative ale gestului. Inerția e un fel de curs de apă lent care vehiculează obiectele ce sunt puse la suprafața lui. Ceea ce e suspect la inerție e capacitatea ei narcotică, ușurința cu care ne pune în stare de "uitare", de lene, de punere în adormire a "veghei". Pe de altă parte, e incontestabil că inerția e naturală oricărei activități condiționate de timp și de spațiu; ca atare, e pozitivă și trebuie integrată în încercările noastre de a recupera dimensiunile metafizice ale gestului. Ca să nu înâclăiască calitatea e de ajuns, în cursul împlinirii gestului, să ne "reamintim", să "menționăm" aspectul lui de prototip de fulgurațiune.

În definitiv, gestul are o organicitate care e mai greu perceptibilă în Prototipul ei, mai ales câtă vreme servituțile spațiale și temporale ne curmă gâtul și umerii cu jugul lor. În stare de cădere, organicitatea e mai ușor de perceput în partea substanței decât în partea esenței. Nu-i adevărat și pentru ființa noastră? Ce resimțim mai ușor, organele fizice sau cele psihice?

30 „în cele înalte” (lat.) (vezi pagina 684)

Revin la fraza enigmatică dar și atât de adâncă a lui Böhme: "calitatea uleioasă nu-și exercită facultatea ei vivificatoare decât atunci când e cuprinsă în angoasa morții, care o mișcă și o exaltă".

Calitatea uleioasă sau, tot în limbaj hermetic, uleiul super esențial, e distilatul cel mai subtil al Spiritului și se răspândește pretutindeni, fie că e perceput sau nu e perceput, acceptat sau neacceptat. E identică cu Verbul de care Sfântul Pavel spune că e "viu și lucrător, mai tăietor decât orice sabie cu două tăișuri: pătrunde până acolo că desparte sufletul și duhul, incheieturile și măduva, judecă simțurile și gândurile inimii. Nici o făptură nu este ascunsă de El, ci totul este gol și descoperit înaintea ochilor Aceluia cu care avem a face [căruia ii vom da socoteală]". (Evrei 4,12-13)

E viu și lucrător pentru că e vivificator. De altfel, în toată fraza e considerat nu atât sub aspectul de Creator, cât sub cel de vivificator, de susținător al Lumii. Chiar când o distruge în anumite morfisme ale ei, în fond o primenește; mai tăietor decât orice sabie, adică se intercalează în toate joncțiunile,

[435 (122)]

între toate perechile de complementare, pentru că e deasupra și Principiul lor. Sabia aici e firul Unicității, al Continuității, de-a dreapta și de-a stânga căruia se produce dualitatea prin polarizare; ne putem închipui ce efect de disoluție în sensul pozitiv al cuvântului, adică de mortificare a ceea ce trebuie transmutat, are dhikr[31]-ul susținut sau nu de pronunțarea unui Nume divin. În operația de tăiere a agregatelor tamasice[32], nu e nevoie să intervenim noi decât prin pronunțarea Numelui; treaba o face sabia.

Încă o dată, toată operația e privită ca intervenind după producerea Manifestării, adică în momentul când Dumnezeu devine imanent ca să prindă în plasa Lui toată Făptura, ca și coborârea istorică a Domnului Hristos ce se produce după Creațiune. Sabia are două tăișuri pentru că vindecă și ucide, produce și resoarbe. E lucrătoare, pentru că orice ar face, devine Act pur, efectivitate. Desparte toate agregatele, toate complementarele, judecă simțurile și gândurile inimii, ca o prefiguratoare a Parusiei și a Judecății din urmă.

Și aici se vede imposibilitatea de sistematizare când e vorba de doctrine tradiționale. Dintr-un punct de vedere, Cuvântul poate opera cum il arată Sfântul Pavel, pentru că e transcendent lumii și că "suprapunerea" lui pe aceasta o vivifică și o omoară, pentru că "atacă" nodurile vitale ale ei, adică acele puncte critice începând de la care se produc și se resorb cuplurile de dualități care constituie baza lumii. Pe de altă parte, ca imanent, Dumne-zeu "suferă" împreună cu lumea, fără să fie afectat de nici una din limitațiunile ei, a căror aparență totuși o ia. S-ar putea spune că deosebirea între Dumnezeu transcendent și Dumne-zeu imanent este că al doilea, prin decizinue unilaterală, își ia o aparență de comună măsură cu lumea, pentru ca s-o poată susține, mântui, resorbi. Or asta n-o poate face dacă nu dizolvă cojile,

31 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
32 Ținând de tamas, inerte, grele, întunecate (sk.). (vezi pagina 702)

Keliphoturile[33], care sclerozează nodurile vitale ale țesutului cosmic; de aceea trebuie să despartă sufletul și duhul, încheieturile și măduva, judecă...; sau în altă parte: "am venit să despart părinții de copii, soțul de soție... n-am adus pacea, ci războiul[34]". Verbul, în pogorământul lui, nu face război negativului, necesar în Economia Lumii, ci opacităților care o sclerozează, care sunt mai jos decât Iadul însuși care, în afară de fundul lui, e o tendință descendentă dar nu o încremenire, o înțepenire, dincolo de moarte și de viață.

Din cauza acestui aspect de comună măsură cu lumea, Verbul apare, privit ab extra[3536], ca sfâșiat de ea, rupt de cuplurile divergente, căci privită din afară Dualitatea apare ca opoziție și

[436 (123)]

în câmpul de luptă al acestei opoziții Verbul e sfârtecat, pătimește și moare, pentru ca să invie la nivelul complementarismului și să se inalțe la nivelul Unității. Dar când Verbul a luat asupra lui această cădere, fără să fie părtaș la ea, în sensul culpabilității, nici o făptură nu este ascunsă de El, ci totul este gol și descoperit înaintea ochilor Aceluia.

Numai din perspectiva aceasta fraza obscură a lui Böhme își capătă toată semnificația: "Calitatea uleioasă (Verbul manifestat) nu-și exercită facultatea ei vivificatoare (mântuitoare) decât atunci când e cuprinsă în angoasa morții (patimile Domnului) care o mișcă și o exaltă" (Îl invie și Îl înalță).

Microcosmic, Incantațiunea e efectivă, virulentă, când e resimțită ca o sfâșiere, când înălțându-se spre Fața divină își rupe nodurile dureroase care o reține în pasta tandră a cărnii. Ceva mai misterios încă: chiar când, prin esența ei, incantațiunea se exaltează, emite concomitent un impuls descendent care intră în incheieturile ultime ale ființei noastre, așa cum o descrie Sfântul Pavel. Atunci este completă.

Acest fenomen e explicabil și prin faptul că efortul omului, ascendent, își găsește imediat un ecou descendent în Dum-nezeu ("când omul face un pas spre Allah, acesta se ridică de pe Tronul Său și face o sută de pași înaintea omului"). Tendința ascendentă se înalță până la esența divină, tendința descendentă coboară până în fundul Iadului și acesta e dhikr[37]-ul. E de remarcat, metodic, că dacă pornirea ascendentă trebuie să fie suscitată, controlată, menținută și vivificată de om, prin atenție și sforțare, [el] nu are să se ocupe de tendința descendentă a incantațiunii, care e treaba exclusivă a lui Dumnezeu.

---

33 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)

34 sursa: **Matei** 10, 34—35. Autorul citează din memorie și contopește cele două versete. **Textul sinodal** (Editura Institutului Biblic): *Nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie. Căci am venit să despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra sa.* Nu „soțul de soție”, deci, și nu „războiul”, ci „sabia”. [Matei (Biblia sinodală), ro.]

35 „din afară” (lat.) (vezi pagina 671)

36 ab extra — „din afară” (lat.) (vezi pagina 671)

37 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)

Incantațiunea poate fi identificată cu Soma[38], rezultatul, chintesența dublei tracțiuni a Șarpelui, în sens opus, de către Asura[39] și Deva[40].

"Ape corozive", "Dizolvantul Universal" sunt expresii cosmologice, traducând adevărul metafizic al lipsei de comună măsură între Principiu și Manifestare. Când acesta sau, mai exact vorbind, Prezența lui e în lume, ea este topită din cauza acestei lipse de comună măsură. Tehnica suverană a acestui Magisteriu este "aducerea" unui hudur[41] în lume; mai este și o cale indirectă, când voința și imaginația lucrează ca substitute ale Intelecțiunii și produc corodări în lucruri, în metale, prin care se produce eliberarea chintesenței ținute în robie. Această chin-

[437 (124)]

tesență e și ea un corodant. Se mai obține același efect și prin unirea complementarelor când se știe că ea duce la o fuziune; și acest asentiment al fuziunii e iarăși un dizolvant.

O aplicație a analogiei în sens invers: când Zenithul spiritual e asimțit, [atunci] e răscolit, "evertuat", și Nadirul lui, care e reflexul său invers; amândouă sunt așezate pe aceeași linie, și asta fără nici o intenție din partea noastră. Odată Nadirul "deșteptat", nu mai are altă voință decât să se unească cu Zenithul. Convergența lor lucrează ca un dizolvant asupra obstacolelor intermediare: opacitățile psihice, învârtoșarile, scleroza corpului și a subtilului. Partea noastră de inițiativă revine în sforțarea de a face cât mai poroase aceste obstacole, de a desclești inclestările, de a netezi drumul cu alte cuvinte, mai precis într-o operă negativă de destindere, de reducere la o materie primă virtuală, de a face din ființa noastră individuală un câmp bun conducător al curentelor ascendente și descendente ce se stabilesc între Zenithul și Nadirul nostru.

A utiliza armele Infernului. Monotonia ii este oarecum coextensivă, căci coincide cu Ininteligibilitatea lui Prakriti[42]. Aceeași monotonie în japa[43], în repetarea acelorași rituri, adică suprimarea accidentelor substanței, dar nu în folosul ei, ci pentru a-i crea o față netedă, în care să i se vadă posibilitățile ca într-un fund de lac. Astfel detectate, sunt atrase de către Purusha[44] la suprafață și încorporate Cerului, pe când profani Materia Primă ii atrage la fund. Probabil că și la Inițiere, cât și la contrainițiere, o parte din tehnici sunt identice, de exemplu acelea care aduc Materia primă la o suprafață lucie. Deosebirea începe după aceea. Magicianul Negru se aruncă la fund după potențele lui Prakriti; Theurgul le incantează, le aduce la suprafață și le ridică spre Cer ca pe niște maree.

---

38 *soma* — băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
39 *asura* — entitățile „titanice” (sanscr.) (vezi pagina 675)
40 *deva* — zeii, entitățile luminoase (sanscr.) (vezi pagina 678)
41 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
42 *japa* — repetarea neîncetată a unei formule sau a unui Nume divin (sanscr.) (vezi pagina 684)
43 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
44 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

7.XI.1966

Una din explicațiile misterului transmutațiilor stă în faptul că în domeniul Devenirii (singurul în care acestea o-perează), lucrurile nu-și au rațiunea suficientă în ele însele. Fiind o devenire, trecerea de la potență la act le este definitorie.

[438 (125)]

Or, în lumea devenirii, Mercurul nu este o stare, ci o "influență", o "calificare", o "posibilitate", care se caracterizează prin aceea că orice "metal" care se îmbăiază în el este purificat și dinamizat, potențat la maximul lui. Orice lucru ce devine tinde să fie prin instituție divină și Mercurul face asta, pentru că dizolvă o altă tendință a Naturii, aceea de a se înțepeni, de a deveni inertă într-un anumit loc și într-un anumit timp. Această inerție o dizolvă Mercurul, care nu suferă decât ceea ce se duce în sus sau cade în jos, ceea ce, ca Psyhopomp[4546], se oferă să le-o facă. E foarte sensibil în privința asta. Mercurul e foarte virulent împotriva punctelor de oprire, de înțepenire, cum e corpul de exemplu.

Artefius spune că soluțiunea corpului și coagularea spiritului se fac cu una și aceeași operațiune. De aceea, în practică, nu trebuie să le supraveghem pe amândouă. E de ajuns o tendință ascendentă pentru ca materialitatea corpului nostru să devină translucidă și să se dizolve, în opacitățile ei cele mai caracterizate. Cu mijloacele de investigație ale planului nostru de existență, nu putem repera, descoperi, punctele de inclestare, nodurile ființei noastre fizice și subtile, pentru că investigația vine din exterior; pe când, de sus, planul inferior e o carte deschisă. Se întâmplă ce se povestește în "Porcul fermecat" de Ispirescu. Soția Porcului ii găsește locuința din fundul codrilor. Nu poate intra în ea din cauză că nu are nici o ușă, nici o fereastră; atunci, face o scară din oscioarele găinilor date de Sfintele Luni, Miercuri, Vineri (liniile de forță, schemele Sferelor lor respective), plus degetul ei cel mai mic, ca ultimă treaptă (Zeciuiala sacrificială), și așa intră în turn, adică prin vârful lui, de sus în jos. Așa intră și bărbatul ei sub formă de hulub.

E semnificativ cum se aplică dictonul Tablei de Smarald[4748]: "*as-cendit a terra in coelum iterumque descendit in terram et recipit vim superiorum et inferiorum*"[49]. Realitatea e că trecerea în centrul planului orizontal în care ne aflăm se face și ea tot printr-un salt în "văzduh".

Mercurul e fixat prin mijlocirea a ceea ce-l conține; deci, în primul rând, corpul purificat, dar când §§§ debordează limitele corpului și se răspândește spre orizont și Zenith, se aplică alt dicton hermetic: "*vas tuus est mensura ignis*

45 *psychopompós* — „călăuzitor de suflete” (gr.) (vezi pagina 694)

46 Psyhopomp — „călăuzitor de suflete” (gr.) (vezi pagina 694)

47 „Urcă de pe pământ în cer și coboară din cer pe pământ și primește puterea celor de sus și a celor de jos” (lat.).

48 „Tabla de Smarald” — textul hermetic fundamental (lat., Tabula Smaragdina). (vezi pagina 700)

49 Smarald — „Tabla de Smarald” — textul hermetic fundamental (lat., Tabula Smaragdina). (vezi pagina 700)

tui" și fixativul devine Uranus însuși, limitele extreme ale asimțirii, ale intuiției noastre.

Totdeauna un poet genial are juste intuiții metafizice și cosmologice, chiar atunci când doctrina ii lipsește. Eminescu e

[439 (126)]

plin de asemenea intuiții. Tot așa și Leopardi, a cărui poezie "Il Infinito[5051]"[52] mi-a căzut sub ochi; "sedendo e mirando[5354]" (mirarea!), concepe "sovrumano Silenzio, e profondissima quiete[55]". Apoi aude vântul, ca o voce a lor și, în același timp, ca un fel de rezumat al lor, "la morta stagione, è la presente e viva[56]" și sunetul lor. Suflul care-i reamintește și Infinitul și Devenirea! Și foarte just, pentru că e barzach[57]-ul lor. Mai precis, vântul ii reamintește "il suon di lei[58]", adică sunetul Manifestarii și e firesc, pentru că suflul vehiculează Etherul a cărui calitate sensibilă este Auzibilul.

"E in questa immensita s'annega il pensier mio[59]"

Cu cele ce au precedat, se poate spune fără exagerare că această "negare" e în realitate o "universalizare" a Gândului, a trecerii la limită din formal în Suprem. Adică, de la meditația discursivă de până acum, trece la Contemplație. Și atunci e natural ca: "Il naufragare m'è dolce in questo mare[60]".

Corpul Hermetic vorbește de o "haină de foc" pe care Intelectul o asumă liberându-se de corp.

Dacă ne gândim la o eliberare "in corp", lucrul vine târziu, prea târziu, în fazele ultime ale Magisteriului; dar este și o eliberare, simbolic "deasupra corpului", care se produce când proiectăm asimțirea noastră deasupra capului, lucru perfect legitim dacă ținem seama de simbolismul direcțiunilor spațiului, care sunt net calitative. În cazul acesta, când intelectul și emoția intelectuală care-l învăluie își deplasează accentul de gravitate din inimă și creier deasupra capului, se poate spune că Intelectul s-a liberat de corp și ca atare a îmbrăcat o "haină de foc". Foloasele sunt imense și e de ajuns să menționăm faptul că acest soare răsărit în Zenithul nostru "usucă" cojile exterioare ale Intelectului, ba chiar planurile inferioare ale ființei noastre în al căror Apex se găsește.

Simplul fapt că sufletul, prin acest foc, este vindecat de umiditățile lui, ii permite să recupereze puterile pierdute prin păcatul originar (Eva, factor umed), îndeamnă să insistăm asupra acestui exercițiu de deplasare a

---

50 Infinitul „... stând și mirându-mă... tăceri supra-umane și cea mai adâncă liniște... anotimpurile moarte și cele prezente, vii... sunetul ei... Și în această imensitate gândul meu se scufundă... Ce dulce mi-e să naufragiez pe această mare...” (ital.).

51 „șezând și privind” (it.; Leopardi, *L'infinito*) (vezi pagina 698)

52 „Tăcere mai presus de om și liniște preaadâncă” (it.; Leopardi)

53 „anotimpul mort, și cel de acum, viu” (it.; Leopardi)

54 *barzaḫ* — „istmul”, hotarul dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)

55 „sunetul ei” (it.; Leopardi)

56 „Infinitul” (it.), poem al lui Leopardi. (vezi pagina 684)

57 sedendo e mirando — „șezând și privind” (it.; Leopardi, L'infinito) (vezi pagina 698)

58 Il Infinito — „Infinitul” (it.), poem al lui Leopardi. (vezi pagina 684)

59 „Și în această nemărginire se înecă gândul meu” (it.; Leopardi)

60 „Și dulce-mi este naufragiul în marea aceasta” (it.; Leopardi, versul final din *L'infinito*)

conștiinței pe planurile superioare. Cu încetul, Intelectul coboară spre punctele lui de plecare, dacă putem să ne exprimăm așa, pentru că două lucruri complementare tind irezistibil să se reunească și o fac când nu mai găsesc nici un obstacol în câmpul neutru care le desparte. Obstacolele sunt pasionalitatea, multiplicitatea, aviditatea, tendința de a se împrăștia.

[440 (127)]

A vorbi de receptivitate față de natură, nu stabilește complet relațiile noastre cu ea, nu le precizează cu toată rigoarea. Mai întâi, această receptivitate trebuie să se identifice cu puritatea; apele sufletului trebuiesc limpezite complet; nu e vorba de o fuziune romantică cu Natura, fuziune care e și o efuziune, un imbold spre ea, un dialog neliniștit. Pasivitatea noastră trebuie să fie totală, făcută din atenție, venerațiune, receptivitate.

Apoi, nu e vorba de o unire cu natura; nu trebuie să avem alte inițiative decât aceea de a nu avea nici o inițiativă, de a inhiba, de a topi în noi tot ce ar avea caracterul unei intervenții, al unei colaborări.

Receptivitatea noastră nu trebuie să fie față de natură cum se vede, ci față de primul ei fond, față de mesajul secund al ei. Să primim înfățișarea matematică a ei, o muzică a proporțiilor, ecourile ei în fața noastră și față de propriile ei morfisme. Trebuie să sensibilizăm mai mult schema[61] naturii decât pe ea însăși, schemă care nu e împietrire, ci o mineralizare; să vedem într-o pădure și într-un lanț de munți, liniile de forță ale Ierusalimului ceresc; să percepem că schemele ființelor din fabulă, din constelații, sunt mai vii, mai esențiale, mai organice, decât reprezentarea naturalistă a acelor ființe. Occidentul a devenit atât de grosolan, atât de superstițios încât își închipuie că aspectul direct al unui brad e mai esențial decât geometria lui. În imaginea bradului, mesajul lui cel mai tainic nu e elementul lui sensibil, ci tendințele lui care sunt invizibile: verticalitatea, imobilitatea, colosala lui putere de concentrare.

O justă contemplare a Naturii, așa cum se făcea în epocile tradiționale, se transvaza, am impresia, printr-un quadrilaj nevăzut, care filtra și viziunea noastră și imaginea Naturii; rămânea o licoare, după ce un enorm reziduu era oprit de o parte și de alta a ochilor rețelei. Lucrurile vizibile din natură își trimiteau un mesaj invizibil, iar cele invizibile, un mesaj vizibil: de aici zeii.

De altminteri, orice viziune dublă, adică polarizată între subiect și obiect, este per speculum in aenigmate[62], adică prin reflexie inversă; dar ca să se producă această inversiune, trebuie să treacă printr-un focar pe unde se face inversarea. Or, acest punct unde se produce inversiunea, este chintesența însăși a Naturii și a contemplării noastre. Fără el, lucrul privit e ca și cum nu ar exista; pentru că să devină sensibil, trebuie

61 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

62 „ca prin oglindă, în ghicitură” (lat.; I Corinteni 13, 12) [I Corinteni (Biblia sinodală), ro.]

[441 (128)]

să treacă pe poarta strâmtă, printr-un barzach[63] care e invizibil. Ca să îmbrățișăm natura, trebuie s-o prindem în punctul și momentul acela când e invizibilă și care-i produce vizibilitatea, după cum în ochi tocmai punctul mort unde intră nervul optic în el e acela care e cauza vizibilității.

Contemplarea cea mai desăvârșită a naturii se reduce la o serie de puncte invizibile, și care sunt noduri vitale ce ne animează: pe ea și pe noi.

Îmi închipui că Îngerul nostru, când supraveghează o contemplare chiar informală, supranaturală, a noastră, își dă seama că e pozitivă și reală atunci când între noi și lucrul contemplat, într-o zonă misterioasă, apar constelații ce erau până atunci în întuneric și care sunt limite între cele două ținuturi ale contemplației; puncte care sunt chintesențe celor două lumi, adică o sinteză a ceea ce din lumea de jos poate fuziona cu mesajul lumii de sus.

Lucrul se poate demonstra și mai stringent: punctul ne-spațial, prin care un obiect trebuie să treacă pentru ca să se oglindească într-un subiect, e identic cu ceea ce hindușii numesc sandhya[64], punctul nemanifestat care desparte două manifestări ciclice și care e rezumatul și generatorul lor, ceea ce le face realitatea. Privim o piatră sau o figură umană; la prima vedere, nimic mai material; în realitate, mesajul este nemanifestat, pentru că în mod necesar trece printr-un punct nemanifestat, care ii face realitatea și a lui și a noastră, punct care, la prima vedere, pare un terminus[65], un rezultat, când în fond este un început, un generator, și el mă produce și pe mine și pe piatră, și pe mine și pe omul pe care il privesc, într-un mod indicibil, pentru că e din măduva misterului.

8.XI.1966

Arta regală trebuie să facă apt organismul să suporte natura de foc a hainei spiritului. Asta nu înseamnă că organismul trebuie el însuși să devină foc, ci punctele lui esențiale, vitale, prin care un plan comunică cu un plan superior și e "informat" de către acesta. Pentru asta trebuie dat un impuls sattwic[66] întregului organism. Acum, trebuie notat bine: orice tendință ascendentă e făcută consistentă și eficace de tendința descendentă care o întovărășește în mod necesar și concomitent. Sattwa[67], în stare pură, nu poate să existe în Manifestare, pentru că ar dispare și ea imediat, resorbită în Principiu. În lume, *Sattwa* este necesarmente incadrată, con-

[442 (129)]

figurată de Rajas[68] și Tamas[69], pe care le conține eminamente. Prin urmare, o tendință sattwică[70] cuprinde obligatoriu *Rajas* și *Tamas*, dar – asta e esențial –

63 *barzaḫ* — „istmul”, hotarul nevăzut dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)
64 *sandhyā* — „îmbinarea”, punctul nemanifestat dintre două cicluri (sanscr.) (vezi pagina 697)
65 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
66 de la *sattva* — ținând de calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
67 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
68 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
69 *tamas* — calitatea descendentă, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
70 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

[acestea] nu mai au caracterul privativ, limitativ, care le caracterizează când accentul de gravitate e pus pe ele. Într-un organism în care centrul de greutate e pus de Sattwa[71], *Rajas* și *Tamas* sunt vehiculul lui, podoaba lui; constituie puterea lui de incarnațiune și care nu mai e, în acest caz, cu servituți de limitațiune, ci cu puteri de răscumpărare, de magnifiere, de tămăduire, de proslăvire. Ca să reiau exemplul lui Schuon, trebuie să existe, fatal, *Tamas* într-o hostie consacrată; e același *Tamas* ca într-un bolovan?

Așa trebuie înțeleasă și spusa alchimiștilor pe care o reproducem la început. Organismul făcut apt să suporte haina de foc a spiritului e un organism "rectificat", transmutat, care păstrează aparențele corpului obișnuit, dar care în realitate e de pe acum o carne glorioasă.

Este o tendință descendentă și în grădina Paradisului, care-i face consistența. Iată un alt aforism hermetic care explicitează pe precedentul: "Magisterul[72] e la termenul său când materia e perfect unită cu veninul său mortifer". Veninul mortifer e vădit identic cu Vitriolul[73]. Or, cum e obținut vitriolul? *Visitando Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem Ve-ram Medicinam*[74]. Vitriolul-venin e rezultatul unei coborâri, adică al unei impulsii descendente care nu mai e o cădere. Carnea obișnuită a omului, materia acestei lumi, suportă ușor Spiritul căzut, dar nu suportă Spiritul coborât. Pentru asta, trebuie să sufere o transmutațiune care o abilitează să-l sufere, căci altfel pătimește soarta lui Semele[7576]. Ceea ce, mai ales, nu poate suporta Fața lui Dumnezeu sunt accidentele Materiei, adică staza ei de divergență și de multiplicitate. Pe acestea se arde Unitatea. Pentru asta, lumea, carnea ei, trebuie să se reducă mai întâi la Materia ei Primă (mai exact, la Materia ei Secundă). Aceasta se unește cu Veninul, cu Vitriolul, pentru că și ea este un Venin. Spiritul este un venin, ca și materia rectificată, pentru că ceva care are o putere de înviere are și o putere de omorâre. Tot ce se situează pe o axă verticală care traversează lucrurile prin centrul lor, le distribuie și le resoarbe, le dă viață și le omoară. O materie unită cu propriul ei venin este aceea care și-a echilibrat perfect antinomiile, până la coincidere, în a cărei suprafață nu mai este nici un punct care să nu fie viață și moarte concomitent. Dacă Prezența, Hudurul[77] inevitabil divin nu distruge lumile, este că nu poate contraveni unei alte posibilități divine, care este Manifestarea... Cum

[443 (130)]

aspectul vizibil al lui Dumnezeu e tot așa de tainic ca și cel invizibil (și nu două cercuri concentrice succesive, quod absit[78]), trebuie să se ascundă unul pe altul și secretul lor comun e un venin, un dizolvant. Și mă întreb dacă

71 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
72 „Vizitând interiorul pământului, rectificând, descoperi piatra ascunsă, adevărata medicină” (lat.).
73 *Semélē* — mama lui Dionysos, mistuită cerând să vadă slava lui Zeus (gr.) (vezi pagina 699)
74 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
75 „Maestrul” — Maestrul Operei alchimice (lat.). (vezi pagina 688)
76 *vitriolum* (lat.) — acronimul alchimic *Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem*: „cercetează lăuntrul pământului, rectificând vei afla piatra ascunsă”
77 Semele — mama lui Dionysos, mistuită cerând să vadă slava lui Zeus (gr.) (vezi pagina 699)
78 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)

Veninul nu este identic cu Mirarea platoniciană? Orice lucru extatic în lumea asta este un corodant. Aspectul interior al lui Dumnezeu, El și-l indică prin propriul Lui deget, vizibil pentru toți.

O aplicațiune a Numelor, Primul și Ultimul, Aparentul și Ascunsul, este și următoarea: planul nostru fizic, corpul, comunică cu Cauza lui, prin centrele lui tainice, invizibile, care sunt Chakrele[7980] lui, dar și prin Forma lui, luată în sensul aristotelician al cuvântului. Când realizăm, prin concentrare, globalismul ființei noastre, integralitatea ei prin auto-resimțire, ca un tot și ca un hieroglif exprimându-i interioritatea, atunci am găsit alt punct limită prin care putem comunica cu Transcendentul, dus și întors. Și cum Vizibilul și Invizibilul sunt complementare, faptul de a ne autoresimți Aparențele, Periferia, Epiderma, redeșteaptă centrii noștri ascunși; și aceasta e singura cale normală spre ei, mai exact redeșteptarea Aparentului și Ascunsului este sincronică. Nicăieri în lume Dumnezeu nu e mai prezent decât în inima mea și-n orizontul extrem unde creasta munților se pierde în cer.

Iar când facem Invocațiunea, trebuie s-o resimțim plecând din centrul inimii noastre și, în același timp, devenind, constituind însăși epiderma corpului nostru. Prins între două focuri, ce mai rămâne din acesta, ce-i mai rămâne de făcut? Să se reducă în cenușă, să devie Materie primă.

Sulful e numit și incombustibil, printre alte nume (theion a-pyron[81]), pentru că, după ce arde tot, se arde pe el însuși, și atunci ce mai rămâne? O putere de ardere, o stare igniferă, care nu poate fi decât indestructibilă, pentru că e o posibilitate. Ceea ce arde tot, și pe el însuși, e o permanentă. Posibilitatea de combustiune nu se poate să dispară, pentru că n-ar mai exista combustiune. Când ne concentrăm în mod valabil pe Foc, o facem pe posibilitatea lui; identificându-ne cu ea, ne identificăm cu chintesența focului și nu cu accidentele lui vizibile. Atenția noastră intelectuală redă Focului rațiunea lui suficientă și atunci este theion apyron[82] sau flamma non urens[838485].

Brihadâranyaka Upanișad[8687] o spune cu alți termeni: a triumfa de a doua moarte, pentru că moartea nu mai are priză asupra lui, moartea devine o parte a ființei sale.

[444 (131)]

A *cultiva moartea* din viață: prin incantațiune, prin concentrațiune care, cel puțin virtual, însemnează o așa brutală sustragere de la viața ambiantă, încât echivalează cu o moarte. Orice e o "amintire" a unor posibilități transcendente, trebuie să ardă ceva din cele de jos pentru a se aciuia. Și ce arde? Tot ce e

79 *cakra* — centrele subtile ale corpului (sanscr.) (vezi pagina 677)
80 Chakrele — centrele subtile ale corpului (sanscr.) (vezi pagina 677)
81 Spiritul incombustibil (gr.); flacăra care nu arde (lat.).
82 *theîon ápyron* — „sulf care nu arde”, sulf incombustibil (gr.) (vezi pagina 703)
83 *theîon ápyron* — „sulf incombustibil” (gr.) (vezi pagina 703)
84 „flacără care nu arde” (lat.) (vezi pagina 681)
85 flamma non urens — „flacără care nu arde” (lat.) (vezi pagina 681)
86 *Bṛhadāraṇyaka Upaniṣad* — „Upanișada marii păduri” (sanscr.) (vezi pagina 676)
87 Brihadâranyaka Upanișad — „Upanișada marii păduri” (sanscr.) (vezi pagina 676)

putrescibil, trecut, corupt în noi și, prin asta, și în jurul nostru. Mai mult: moartea distribuită voit în noi, printr-o tehnică inițiatică, inserată în țesutul vieții noastre, deci complementară cu Viul, devine ceva care nu e nici unul, nici celălalt și care este Apă Vie – Apă Moartă. Nu trebuie să uităm că amândouă sunt indispensabile pentru ca sănvie Făt-Frumos.

9.XI.1966

A te uni cu moartea și cu Vitriolul, nu ca stări ci, ca tendințe. De altminteri, după dictonul hermetic, trebuie să faci fixul volatil și volatilul fix. Asta însemnează că grosierul, opacul din noi devine volatil, adică e mortificat, ceea ce nu se poate decât printr-un dizolvant care e și din venin; din contră, spiritualul se corporifică, nu prin cădere, ci printr-o coborâre asemănătoare cu aceea a Ierusalimului Ceresc; pe de altă parte, ceva nu poate subzista decât prin fixare și cum corpul a devenit fix, se întâmplă "o deplasare a luminilor", o inversiune a firii inițiatului, imperceptibilă pentru profan, în care "baza", "fixul" lui, e Spiritul, și Volatilul, Corpul. De aici, toate minunile pe care le poate face cu el. Admirabila vorbă a lui Milarepa: "boalele, duhurile rele, păcatele, mizeria sunt în mine artere, sămânță și fluide".

Coborârea în părțile inferioare ale ființei noastre produce o "rectificare"; la rândul ei, aceasta face ca și corpul să secreteze un "vitriol" care dizolvă fixul.

O exaltațiune terestră seacă, pentru ca să se unească cu focul ceresc, trebuie să traverseze toate lumile intermediare și să asume natura lor. Deci, se unește cu vaporii umezi care ii dau forța ascensională, o curățâ de servituțile ei cele mai grave, opacitatea și greutatea; după ce-a trecut prin filtrul norilor, asumă o natură de foc, care acționează asupra umidului din vapori și devine fulger pur, care cade ca un trăznet, adică fără să mai fie împiedicat de păturI intermediare, suprimate, resorbite în el, însumate prin "rectificațiune". Asta ne face să ne dăm seama ce este: realizare descendentă, ca un trăznet, spre deosebire de incetinelele realizării ascendente. E piatră și fulger, lumină și bolovan: zidurile Ierusalimului Ceresc. Vârsta

[445 (132)]

de aur e o lume în care toate elementele sunt resorbite într-un trăznet, devenit piatră. Se poate judeca cine e în stare să-i suporte intensitatea! E un trăznet care e un cristal, poros din cauza Aerului și translucid din cauza Apei. (Și în limbajul curent se vorbește de "apele" unui diamant).

Imperfecțiunea, slăbiciunea, "lepra" metalelor și alte expresii similare indică o debilitate, o privațiune, o lipsă de act. În lumea noastră nu avem metalele adevărate, ci vestigiile lor, avem doar reziduuri; într-o realizare inițiatică, trebuie să le considerăm ca niște terminus[88]-uri sensibile; trebuie să găsim firul etherat invizibil care le duce la imaginea lor cerească, unde este Actul lor pur. Nu de alta, acest fir, cu toată umiditatea intermediară pe care o traversează pentru a ajunge la pământ, rămâne bun conducător de trăznet și oricând riscăm trăsnetul titanilor, dacă ne încăpățânăm să nu ne desprindem

88 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)

de pământ. Afară de asta, mai este un risc: metalul din lumea noastră nu este un *terminus* în sensul total al cuvântului; e, la rândul lui, o etapă intermediară în coborârea în Infern, unde sunt adevăratele lui "matrițe" în Prakriti[89]. Dacă nu urmăm drumul ascendent, nu trebuie să ne închipuim că rămânem indefinit "la mijloc"; mai târziu sau mai devreme vom suferi "atractul invers al Naturii"; riscăm deci nu numai fulgerele Cerului, dar și dizolvarea în Materia Primă, dacă vrem să păstrăm metalele așa cum sunt.

Cea dintâi "Materie" care se întâlnește în realizarea lui Magnum Opus și cu care se bate războiul crâncen cel nevăzut e aceeași cu care Eul obișnuit are de-a face întruna: dinamismele mentale. Acestea trebuie, în primul rând, reduse la Materie Primă, prin suprimarea agitației lor, prin separarea de chiar originea lor care este creierul. Aici e prima, cea mai grea și cea mai importantă separațiune. Odată aceasta obținută, facultatea mentală se difuzează în întreg corpul subtilizat, ii devine coextensivă. Se produce o ubiquitate a ei și capătă o virtute de "pătrundere" a oricărui lucru, chiar a pasiunilor și a senzațiunilor. Să ne aducem aminte de textul Apostolului Pavel, pe care l-am citat mai sus, asupra virtuțiilor Cuvântului lui Dumnezeu. Dacă aceste puteri există în cuvântul rostit, cu atât mai mult și eficace se găsesc în Cuvânt nerostit, în fondul indistinct de unde se urcă la suprafață cuvintele formulate sau, în terminologie hindusă, când realizăm yoga[90] citta-vritti[91] nirodach[92].

[446 (133)]

Trebuie să ne reamintim ce am mai spus în diferite dăți: Intelectul superior se oglindește în inferior de-a lungul unei raze, identică cu Axul vertical ce unește toate lumile prin centrul lor; la capătul dreptei polare găsește masa de reflexiune care e constituită din senzațiuni și din pasiuni; în orice caz, nu facultatea noastră discursivă, puterea rezonabilă, care se răsfață pe un plan intermediar și unde are iluzia primejdioasă a unei autonomii, a unei lipse de dependență față de Superior și față de Inferior. În realitate, în starea în care se află acum omul, facultatea discursivă, gustul inepuizabil de raționament în vid sunt, în mod principal, utilizate ca să împiedice o comunicare a Superiorului cu Inferiorul, să împiedice Zenithul și Nadirul să se reflecte unul în altul. Raționamentele, clasa mijlocie a facultăților umane!

Când mentalul e potolit, Intelectul Superior se poate uni cu morfismele lui din exil, senzațiile și pasiunile, poate să le rectifice, să le infuzeze esențialitatea lui și, astfel, să le răscumpere. Se produce Thelema[939495] care primește *vim superio-rum et inferiorum*[96].

---

89 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
90 Uniunea prin suprimarea agitației mentale.
91 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
92 Agitațiile, undele mentalului (sk.). (vezi pagina 677)
93 Dorința; voința (gr.).
94 Puterea celor de sus și a celor de jos (lat.).
95 „Voința” (gr., thélēma). (vezi pagina 703)
96 Thelema — „Voința” (gr., thélēma). (vezi pagina 703)

În loc ca Intelectul să dinamizeze vana facultate discursivă, dinamizează de acum înainte pasiunile și senzațiile răscumpărate și rectificate.

În general, se înțelege prin "rumân", țăran. Faimosul răspuns al lui Balș când, în timpul luptelor Unirii, se făcea apel la "sentimentele lui de român": - "Român e țăranul, eu sunt boier moldovean". Dar dacă mergi mai departe, vezi că în popor starea de agricultor e socotită ca singura normală, celelalte fiind oarecum accidente, cazuri anormale, și că, și aici e important, agricultorul fiind singurul om normal, e rumân, și nu rumânul e normal fiindcă e agricultor. Cu alte cuvinte, "rumân" este desemnațiunea genului uman. Câteva exemple sunt semnificative; iată ce scrie cronicarul Stoica Ludescu: "O mare ciudă (minune), multe răutăți au făcut diavolul neamului rumânesc, încă din ceputul lumii, de la moșul nostru Adam!" De unde urmează că Adam era rumân. Ar fi posibil asta dacă rumân ar desemna o națiune? Devine perfect clar când se înțelege prin "rumân" om. Probă că în copiile ulterioare ale Cronicii s-a înlocuit "neamul rumânesc" cu neamul omenesc.

Tot așa într-un basm cules de Rădulescu Codin, "Omul sălbatec", o variantă a întâmplărilor lui Ulysse cu Ciclopul: trei ciobani sunt prinși de un uriaș; cei doi mai mari sunt aruncați

[447 (134)]

în cazane ca să fiarbă. Cel mai mic orbește pe uriaș cu apă clocotită, jupoaie un berbec și-l aruncă în alt cazan. Uriașul orb mănâncă pe cei doi întâi și când ajunge la al treilea cazan unde fierbea berbecul, il gustă și zice: "Mă, da' carnea asta nu e de rumân. Mi-a scăpat tâlharul." E evident că n-a vrut să spuie: carnea asta nu e de țăran, ci: carnea asta nu e de om!

Țăranii italieni și rușii își spun hristiani[9798], de la Hristos, tot cu o subînțeleasă și inconștientă extindere la tot neamul omenesc. Dacă ai noștri își zic "rumâni", numele nu vine de ia Ram, avatar precedent lui Hristos? Și nu e o designațiune a rasei hiperboreene primordiale? Lucrul ar mai putea fi posibil și din cauza unei inversiuni a primei silabe a cuvântului rumân: ur-man[99100], adică "Omul primordial" și Manu Primordial, Adi-Manu. Am putea spune că numele *Ur-man* e mai aproape de limba primordială decât sanskritul Adi Manu[101102]. E de considerat și numele de Ramana[103], atât de răspândit în India. Din punctul de vedere al Niruktei[104105], este Ram-Man.

10.XI.1966

Revelația budistă e mai mult aparentă decât reală, afară de domeniul metodei, unde este adâncă. A spune de exemplu că, la moarte, diferite

97 Știința analogiilor fonetice (sk.).
98 „creștini” (it./rus.) — cuvânt folosit de țărani cu sensul de „oameni” (vezi pagina 683)
99 *Ur-* — „primordial”, „de obârșie” (germ.); *man* — om (vezi pagina 704)
100 *Ādi-Manu* — „Manu cel dintâi”, legiuitorul primordial (sanscr.) (vezi pagina 671)
101 *Ramaṇa* — nume indian răspândit, apropiat de rădăcina *ram-* (sanscr.)
102 Știința tradițională a etimologiei sacre, una din Vedânga (sk.).
103 hristiani — „creștini” (it./rus.) — cuvânt folosit de țărani cu sensul de „oameni” (vezi pagina 683)
104 Adi Manu — „Manu cel dintâi”, legiuitorul primordial (sanscr.) (vezi pagina 671)
105 ur-man — „primordial”, „de obârșie” (germ.); man — om (vezi pagina 704)

elemente ale omului se dizolvă în diferite elemente cosmice componente, e adevărat pentru omul profan, dar inexact pentru acel care și-a asimilat, dacă nu totalitatea, măcar rădăcinile acestor elemente, pentru că a asimila este a transforma, adică a trece în informal. Și dacă nu este transformare, există transmutație, ceea ce e o transformare virtuală. Or, trecerea de dincolo de formă implică imuabilitatea.

Budiștii mai spun că și Atma[106] reintră în Akașa[107]; dar a fost vreodată absent din el? Nu mai rămâne decât karma[108], acțiunea, forța impersonală deja legată de viața unei ființe date și care va merge să determine o nouă ființă.

Această *karma* poate fi perfect același lucru cu jivatma[109], pentru că în fond este *Atma* în măsura în care animează o interferență de condițiuni între un plan anumit dat. Și pentru ca această *karma* să poată determina o nouă ființă, trebuie ca, la rândul ei, să fie determinată de prototipul ei etern, *Atma*. A determina o nouă ființă nu însemnează altceva decât a actualiza niște posibilități principiale, necesarmente conținute în posibilitatea divină pe care o reprezintă orice ființă, care *este* mai bine zis.

[448 (135)]

Această karma[110] animează posibilități care au vibrațiuni ondulatorii echivalente cu ale ei, oarecum în prelungirea ei. Deci agregatul pe care-l va anima va fi determinat de calitatea ei vibratorie dacă în cursul precedentei existențe, și ca un rezultat al ei, au predominat sattwa[111], rajas[112] sau tamas[113]. Noile elemente sunt așa cum au fost "impulsionate" de fostul lor *karma*. Distribuția de morți și renașteri se face așadar în cele șase direcții ale crucii celor trei gune[114], adică se înscrie în mișcarea vibratorie a Vortexului Sferic Universal. Mai precis, *karma* determinat e constituit dintr-un anumit dozaj al celor trei gune care, să nu uităm, sunt de natură vibratorie. Aceste vibrații ale unei determinațiuni care e o posibilitate au o tendință de a se propaga până la "marginea" lumii, prin plusuri și minusuri, vieți și morți, alternanțe de agregațiune și disipațiune. Această propagare se face prin elementele psihice, fizice și spirituale afine cu ea. De abia la "limita" lumii impulsiunea se dezagregheză și se reintegrează în Principiu. Că budiștii numesc această năzuință a unui *karma* de a-și epuiza posibilitățile – *sete*, nu schimbă mult doctrinar, dar metodic e adevărat că *setea* e un termen mult mai vorbitor.

Karma deci trece la limită, în cursul traectoriei animează și dislocă agregate psihice, le busculează și, până la urmă, ele se vor agrega într-o constelație proprie, ce le va permite să se resoarbă și ele.

---

106 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
107 *ākāśa* — Eterul, cel dintâi dintre elemente (sanscr.) (vezi pagina 672)
108 *karma* — acțiunea și rodul ei, forța care leagă o existență de alta (sanscr.) (vezi pagina 686)
109 *jīvātmā* — sufletul individual, viu (sanscr.) (vezi pagina 685)
110 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
111 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
112 *tamas* — calitatea descendentă, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
113 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)
114 acțiune; act ritual; destin (sk.) (vezi pagina 686)

Cuvântul e un spirit atotputernic care devine vizibil în aburii, în suflul ce se plimbă deasupra Apelor și apoi în mâlul rezidual din fundul lor. Căderea, ignoranța au adus o etanșeizare, o despărțire factice, dar rezistentă, în aceste diferite Regnuri. Totul e să reconstituim omogenitatea lor prin Unificare, restabilind continuitatea de la grosier la subtil, la spiritual și invers. Atunci, Cuvântul poate circula nestingherit de sus în jos, de jos în sus, operând diferitele tawhid[115]-uri. Se ridică începând de la piatra care e fundamentul nostru, baza noastră, o scară a lui Iacob, până la porțile Cerului, de-a lungul căreia coboară și urcă îngerii.

Problema importantă nu este resorbirea elementului grosier în cel superior, căci problema nu se pune chiar așa. Ceea ce trebuie e imbucarea lor unul în altul, armonic și ierarhic. Vorbind în termeni de fizică modernă, în acel moment se face contactul, atunci când centrul elementului inferior coincide cu

[449 (136)]

centrul elementului superior și un același curent străbate toate stările de fire care, în mod obișnuit, din cauza căderii, sunt răsșluite una față de alta cu iluzia de autonomie și fără comunicare între ele. Trebuie, după splendida imagine din Odyseia[116][117], ca inelele de la coada securilor așezate la rând să fie așezate în aceeași linie pentru ca Ulysse să poată trimite o săgeată care să treacă prin ele. Așa trebuie să fie toate centrele multiplelor noastre stări de fire. Atunci se stabilește un curent ascendent vizibil și unul descendent invizibil, un horn ce trage bine și care rectifică, transmută, toate elementele firii, transmutațiune care nu e tocmai o resorbție, ci o dinamizare a tuturor printr-o forță unică. Aceasta este când inferioară, când superioară, cu irizări, cu măști surprinzătoare, succesive și concomitente, văl al Mayei[118], dar care nu mai e acela al iluziei, ci e refracțiunea misterelor dominicale (asrar rabbanyah[119][120]) pe oglinda lucie a Apelor Inferioare și Superioare. Elementele lumii rămân aceleași, dar transmutate în propria lor glorie, transformate în splendoare care e în același timp fața și masca lui Dumnezeu, și acest echivoc, această ambiguitate e însăși Identitatea.

Altfel spus, Lumina și Căldura fac să apară într-o masă amorfă liniile ei de forță, nervurile ei împotmolite, degradate, rușinate de umezeală și promiscuitate. Și când apar nervurile, dispare în același timp și materia pe care o susțin și care devine Radiantă. Căci una din două: ori materia inertă este sensibilă, și asta nu e posibil decât cu sacrificiul liniilor de forță care se sacrifică pentru ca materia amorfă să devină vizibilă; sau reapar, se ridică la suprafață nervurile, dar cojile, keliphoturile[121] ce le țin captive trebuie să devină incandescente până la flacăra albă, la flacăra albastră.

---

115 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)
116 *Odýsseia* — poemul homeric (gr.) (vezi pagina 692)
117 *māyā* — puterea divină de manifestare, „vălul” lumii (sanscr.) (vezi pagina 689)
118 *asrār rabbāniyya* — „tainele Domnești”, misterele divine (ar.) (vezi pagina 674)
119 asrar rabbanyah — „tainele Domnești”, misterele divine (ar.) (vezi pagina 674)
120 Odyseia — poemul homeric (gr.) (vezi pagina 692)
121 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)

Când alchimiștii spun că Putrefacțiunea face din Pamânt Apă, din Apă – Aer, din Aer – Foc sau Cer, trebuie subliniat și nuanțat că fiind atât de aproape de moarte, zidurile și bolțile Putrefacțiunii, elementele devin tangente unul cu altul, bune conducătoare ale lor între ele și atunci compostul se transformă într-o coadă de păun, în care Fața lui Dumnezeu se irizează și se ascunde, cu alte cuvinte devine indicibilă, și asta e Magnum Opus.

Suflul care însuflețește toate lumile și le omoară trebuie să le pătrundă în esențialitatea lor fără să fie pătruns de ele, dar în suprafață apare ca un spirit neliniștit, pentru că e tras din

[450 (137)]

toate părțile în continuă sfâșiere, pentru că dacă s-ar fixa partea de lume părăsită, ar cădea în haos. De aceea educația care procură omului o impasibilitate profană e o catastrofă pentru om, pentru că injectează plumb în părțile cele mai inefabile ale sufletului său. Nu există decât o singură impasibilitate valabilă: aceea care e ontologică, se plasează la punctul generator al dualităților și al antinomiilor. Pentru a dobândi această impasibilitate nu e nevoie de o constrângere externă (doar cel mult incipientă), ci de contemplarea planului cauzal din noi, care, până la sfârșit, duce la o pace existențială firească planului unde ne-am deplasat centrul de gravitate al conștiinței noastre.

Un profan impasibil e un monstru, un dezmoștenit, decăzut din demnitatea umană. În el, impasibilitatea achiziționată sau moștenită e tamas[122]. Mercur la el e iremediabil inrobit de Saturn. Postum, cade ca un pietroi în fundul iadului.

Tot ce e dat imediat e discontinuu, deci divin, căci discontinuul e clipa. Să dăm mare importanță, să primim ca pe un oaspete regal orice mirare, orice surpriză sufletească ce străbate pâcla care ne desparte de lumea cauzală. Mă gândesc la șocul ce ni-l dă un peisagiu, oricât de cunoscut ar fi el, când il privim brusc, fără premeditare. Are o fulguranță care e un mesaj divin. Se diluează apoi, nu din vina noastră, ci pentru că intră în rotile timpului care o pulverizează și o reduce la cantitate. De aceea e mai bine, după ce am primit impresia, să închidem ochii și s-o lăsăm să pătrundă în centrul ființei noastre, și când ii redeschidem, să ne uităm în altă parte.

11.XI.1966

Ceea ce face structurat nestructuratul, continuu discontinuul este intenția noastră, activitatea noastră. Ea e calea șivaită[123] a destructurării structuratului, care constă în a vedea elementul fulgurant în devenire. Atunci, tot ce este manifestat se destramă. E de ajuns să insinuăm, să intercalăm atenția noastră imobilă într-o succesiune temporală sau într-o expansiune spațială pentru ca devenirea să se destrame instantaneu, căci în fața concentrării numai discontinuul persistă și discontinuul nu este manifestate.

122 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
123 de la *Śiva* — calea transformatoare, care dizolvă aparențele (sanscr.) (vezi pagina 699)

Mai este și calea vișnuită[124]. Ceea ce se structurează pe discontinuu sunt intelecțiuni, posibilități divine care se proiec-

[451 (138)]

tează în lumile condiționate și, în cursul vieții noastre, suntem luați ca instrumente, colaboratori ale acestei realizări. Asta nu e altceva decât rassembler ce qui est épars[125], reunificarea membrelor lui Osiris sfâșiat de Set și tovarășii lui, ale lui Dionysos devorat de Titani, ale lui Făt-Frumos tăiat în bucăți de zmeu, în sfârșit, în limbaj hindus, reconstituirea prin altarul vedic a corpului lui Puruṣa[126], împrăștiat în vederea facerii lumii. Totul este ca această reconstituire a lumii de către noi să ajungă un Prototip ceresc și nu la formațiuni de opacități, de mase ireductibile, reziduale. Această dublă activitate a omului, pozitivă și negativă, are o singură origine: nevoia de a pune capăt angoasei pe care o resimte în fața evanescenței lumii.

O virtute care în lumea profană e considerată eminamente pozitivă, prevederea, e funestă în planul spiritual, pentru că ne crucifică în devenire. Prevederea implică în mod necesar că în sinea noastră obligăm viitorul să fie la fel cu momentul prezent, când în fiecare clipă ce vine poate să survină miracolul sau cataclismul.

Cultul modern al intensității este un substitut sacrilegiu, o bufonerie a Plenitudinii. Nu trebuie să se uite că intensitatea își are terminus[127]-ul inevitabil în opacitate, în compactare.

Intuiția Celui Prea Înalt, chiar face mai mult decât toate "intensitățile", dacă nu e o profanare să imperechiem aceste cuvinte. Ea implică și în simultaneitate și în durată, Plenitudinea. Eternitatea, în lumea noastră, se prezintă sub forma unei legi suverane, transformatoare, care tinde spre reintegrațiunea lumii în Cauza ei. Ia aparența unor alternanțe de plusuri și de minusuri, își ia haina sacrificială a tribulațiunii în viață și moarte, în aceea a slăbiciunii pentru ca să poată prinde toți ganglionii. Cum poți deveni colaboratorul acestei opere de universală răscumpărare? Privind-o ca atare și adăugându-i, suprapunându-i o dimensiune de Eternitate. La omul profan, Dumnezeu ii adaugă dimensiunea Lui, pentru ca astfel să-i repartizeze toate actele, fie în sus, fie în jos, dar cu o inevitabilă finalitate de reintegrare. Am putea spune că pe profan Dumnezeu il duce fără voie spre o finalitate de care el nu are habar. Pe când Spiritual, adaugă el o dimensiune de Eternitate asupra Dumnezeului în tribulațiune din lume. Spiri-tualul reintegrează în fiece clipă pe Dumnezeu în Principiu, liberându-L din exilul Lui. Mai e nevoie să amintim recu-

[452 (139)]

noștința lui Dumnezeu? Trebuie să insistăm, de n-ar fi decât pentru ingeniozitatea tezei: Dumnezeul transcendent eliberează pe om. Omul eliberează pe Dumnezeul imanent. Dumnezeu se pune într-un raport de

---

124 de la *Viṣṇu* — calea conservatoare, care urcă de la lucruri la prototipuri (sanscr.) (vezi pagina 705)

125 „a aduna ceea ce este risipit” (fr.) — deviza alchimică și masonică

126 *puruṣa* — Omul cosmic, jertfit spre a face lumea (sanscr.) (vezi pagina 694)

127 „capătul”, termenul final (lat.) (vezi pagina 703)

comună măsură cu omul. Familiaritatea asta il face mai indescifrabil ca oricând, pentru că e o determinațiune negativă. Nimic mai primejdios în itinerariul nostru ascendent decât prea marea bunătate a lui Dumnezeu cu noi, căci ne poate fixa timp de mii de kalpes[128][129] într-un Paradis limitat.

O posibilitate intrată în Devenire se naște, trăiește și moare. Perfect comprehensibil, cel puțin conceptual. Dar în Principiu? Ce poate fi posibilitatea aceea în care concomitent nașterea, viața și moartea se neagă una pe alta? Căci și acest ternar trebuie să existe ca posibilitate în Nemanifestat. Ce sunt Nașterea, Viața și Moartea, ce este Devenirea în indistincțiune? Apofaze. Indicibilul. Se neagă una pe alta, Ființa fiind suma posibilităților de manifestare nemanifestate, acestea nu sunt în realitate mai puțin universale decât posibilitățile de nemanifestare. Dar atunci sunt și ele determinațiuni negative, pentru că, în Absolut, antinomiile devenirii sunt apofaze ca și Vidul, ca și Tăcerea ultimă. Dar asta are și un reflex în lume, și atunci ceea ce este mai efemer în ea, e mai indicibil, mai misterios.

Vorbind în limbaj existențialist, dar care e și acela al lui Böhme, Angoasa persistă și în Infinit și încă exaltată, multiplicată indicibil. Contemplațiunea desăvârșită trebuie să fie Sfâșiere și Beatitudine, o moarte de fiece clipă, o Plenitudine, o spontaneitate, o fulgurațiune de fiece moment. Sufletul contemplativului e o Semele[130] fulgerată întruna, care însă nu moare niciodată și naște perpetuu pe Dionysos. Și astea la un loc dau contemplarea, cunoașterea lui Zeus. Contingentul sub specie aeternitatis[131][132] e cea mai completă Apofază.

11.XI.1966

Ce este "bucuria celui Etern"? Dacă este Etern cum poate să aibă bucurie? Aici vedem valabilitatea oricărui simbolism, oricât de contingent. Bucuria e sinteza tuturor Numelor divine.

[453 (140)]

12.XI.1966

Una din dovezile că ești pe o cale bună de realizare spirituală stă în faptul că silogismele incălzindu-se, premisa tinde să se identifice cu concluzia și astfel se face un scurtcircuit. Într-o cale autentic inițiatică, logicul se identifică cu ontologicul, pe când în speculația profană raționamentul e o morișcă, învârtindu-se steril în jurul ei, ca un câine ce caută să-și prindă coada.

După cum, pentru producerea Manifestării, Oul lumii se lungește pentru a deveni elipsă și astfel, căpătând un centru și un epicentru, se produc polii primordiali ai Firii, tot așa și în realizarea inițiatică procesul e exact același, dar în sens invers. Elipsa caută să devină cerc, cele două centre să se

128 *kalpa* — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.) (vezi pagina 686)
129 kalpes — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.) (vezi pagina 686)
130 *Semélē* — mama lui Dionysos, fulgerată de slava lui Zeus (gr.) (vezi pagina 699)
131 „sub specia veșniciei” (lat.) (vezi pagina 700)
132 sub specie aeternitatis — „sub specia veșniciei” (lat.) (vezi pagina 700)

identifice, adică jivatma[133] să se identifice cu Atma[134] și în logică (fiindcă fenomenul se produce în toate actele omului), premiza majoră cu concluzia. Coincidența celor două centre se face insensibil, suaviter magno cum ingenio[135], dar în momentul reintegrațiunii, a trecerii la limită, se produce o fulgurațiune, rezultatul scurtcircuitului. Când simți deci că expunerea doctrinală începe să fulgureze, că o concluzie de raționament devine aperçu[136], înseamnă că cele două centre din tine s-au apropiat și încep să-și schimbe vibrațiunile unul cu altul. Și ce altceva e mirarea platoniciană decât un scurtcircuit?

Un scurtcircuit în lumea noastră nu e măsurabil în timp, pentru că și miracolul și cataclismul sunt în realitate intemporale. Aparent, la un moment dat se pare că fulgurațiunea încetează; în fapt, intervenind incomensurabilul în circuitul vieții zilnice, se retrage apoi din nou în lumea lui, unde e întotdeauna cataclism și miracol. Un om care a atins desăvârșirea e într-o stare permanentă de cataclism și antinomia asta ii arată starea de identitate. De aceea, este riguros indescifrabil pentru cei din jurul lui și, ca să întrebuințez o formulă cunoscută, e o enigmă vie, formulă admirabilă prin absurditatea, prin contradicția ei. Dar cum e posibilă contradicția aceasta? Prin faptul că nu este. În realitate, e lipsa de comună măsură între cei doi termeni, unul fiind absolut, celălalt relativ. Dacă cel ce subsistă împreună, e pentru că termenul relativ, recte limitativ, devine determinațiune negativă. Vehicolul fizic și psihic al unui jivanmukta[137] e o apofază care indică negând o stare indicibilă de Identitate. Coexistența infinitul[138]ui cu finitul e lucrul cel mai greu de înțeles în lume, pentru că finitul e o designațiune negativă a

[454 (141)]

infinitului. Iar intuiția infinitului, aproape imposibilă, este până la sfârșit obligatorie pentru toate ființele.

14.XI.1966

Être[139] semblable à Dieu est le commandement de l'humilité[140], pentru că această asemănare implică o extincțiune totală a contemplantului, infinitatea lui Dumnezeu nesuferind nici o tovărășie. De ce argumentația asta atât de simplă nu e accesibilă imensei majorități a oamenilor?

Omul înțelept și experimentat se ține ferm în mijlocul tuturor schimbărilor și, fără să bage nimic în seamă de ceea ce simte în el, oprește pe Sine, în mijlocul unei atât de mari diversități, ochiul simplu al intențiunilor sale.

133 *jīvātmā* — sufletul individual, viu (sanscr.) (vezi pagina 685)
134 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
135 „cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.)
136 „întrezărire”, licărire bruscă de înțelegere (fr.) (vezi pagina 674)
137 *jīvan-mukta* — „eliberatul în viață” (sanscr.) (vezi pagina 685)
138 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
139 „Fii asemenea cu Dumnezeu este porunca umilității” (fr.).
140 „Ființă, a fi” (fr.). (vezi pagina 707)

Mijlocul acesta nu este numai constatarea empirică a faptului că suntem înconjurați de adversitate și de alternanțele vieții și ale morții. Este constatarea, mărturisirea metafizică a centralității omului și a faptului că, drept urmare, putem face din orice punct al devenirii în care ne aflăm centrul lumii în jurul căruia toate lucrurile se învârt. Nu trebuie să bage în seamă nimic de ceea ce este în el, adică vicisitudinile, fărâmițarea interioară corespunzând haosului exterior, pe baza analogiei dintre Microcosmos și Macrocosmos. Când nu mai bagă de seamă multiplicitatea, ipso facto[141], il arrête sur moi l'oeil de son intention[142], adică îndepărtarea multiplicității din noi aduce necesar irupțiunea Unității care, exact vorbind, nu îndepărtează multiplicitatea, ci o topește, având în vedere lipsa de comună măsură între ea și Unitate. Singularul ochi nu e poate un hazard. E vorba de ochiul lui Șiva, singurul care se poate opri asupra lui Dumnezeu. Și putem spune invers: faptul de-a suscita în noi intuiția planurilor universale, aduce după sine și necăutat deșteptarea ochiului frontal al Eternității. Am putea adăuga că tehnicile de redeșteptare ale lui cu mijloace exterioare sunt aproape inutile, afară doar pentru a îndepărta bolovanii cei mai grei.

Nu putem rupe lanțurile care ne țin legați strâns: putem numai să le topim. Și le topim când prin contemplație ne adăugăm o dimensiune informală care din cauza lipsei de comună măsură între ea și noi devine un acid, un Vitriolum[143], pentru limitațiunile noastre. De aceea Dumnezeu nu se poate introduce în noi decât sub forma morții care, făcând o simbioză cu suflul nostru vital, creează haina aceasta de foc pe care o au toți desăvârșiții în care Atma[144] se invelește într-un vehicol de ve-

[455 (142)]

nin care e corpul lui incoruptibil. Căci Dumnezeu fiind deasupra și a Morții și a Vieții în stare unitivă a omului, trebuie să creeze în om un principiu comun al lor, care e Veninul, Vitriolul de care vorbesc hermetiștii. Se spune că sunt mari Inițiați care își țin capul înfășurat cu un triplu văl pentru că privirea lor ucide: de ce o picătură din sângele lor și din sudoarea lor n-ar fi otrăvitoare? La gradele superioare, toate stările superioare impregnează analogul lor din vihicolul nostru fizic.

Lipsa de comună măsură între Principiu și Manifestare are un dublu aspect: mai întâi, acela de anihilare a Manifestării, coexistența nefiind posibilă, dar și acela de însumare, de universalizare a contingentului care, neavându-și rațiunea suficientă în el însuși, are necesarmente un terminus[145] în Principiu ca posibilitate. Această dublă acțiune e concomitentă și se creează ceva inefabil, ambiguu, ceva ce este și nu este, dușmanul și Profetul lui Dumnezeu, Mikael și Lucifer, ceva care este principiul bătăilor Inimii Lumii, punctul lor de distribuție, și care totuși nu e Dumnezeu, dar este ca Dum-nezeu, holocaust și

141 „El oprește asupra mea ochiul intenției sale” (fr.).
142 „prin însuși acest fapt” (lat.) (vezi pagina 684)
143 *vitriolum* (lat.) — acidul alchimic; acronim al formulei *Visita Interiora Terrae…* (vezi pagina 705)
144 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)
145 „capătul”, termenul final (lat.) (vezi pagina 703)

răzvrătit continuu și concomitent în fața Tronului Celui Prea Înalt, dacă n-o fi chiar Tronul.

"Și Lumina a strălucit în întuneric și întunericul nu a recunoscut-o." Dar faptul de-a se fi manifestat în Întuneric implică totuși o recunoaștere de partea acestuia și o risipire a lui care e resorbirea. E resorbit și totuși nu recunoaște, adică e Indescifrabilul.

Lumina, în realitate, nu e Dumnezeul total, ci reprezentantul Lui direct în Lume; și, ca atare, e sacrificială și pentru ca sacrificiul să se poată împlini trebuie ca Întunericul să n-o recunoască. Nerecunoașterea aceasta e o "mărturie", o shahada[146][147] à rebours[148][149], e reziduul, cenușa sacrificiului; cenușa e produsul focului, il neagă, il mărturisește prin prezența și existența ei și, ca atare, e de aruncat la gunoi când e izolată de restul ritului sacrificial, dar indispensabilă, considerată în arhitectura totală a sacrificiului, căci cine conduce sacrificiul până la capăt cum trebuie transformă cenușa în principiu de sesizabilitate, în sare; Cineres ne vilipendas[150] spune un dicton alchimic.

15.XI.1966

Combustiunea și rarefacțiunea sunt calea originară pentru transmutațiune. De aici, importanța pe care o are destinderea în exercițiile de Yoga[151]. Prin ea limitele vasului hermetic se dilatează, se identifică cu epiderma devenită subtilă

[456 (143)]

sau trec chiar dincolo. Între centrul ființei noastre și periferia ei se creează o zonă rarefiată și omogenă în care vibrațiile se răsfrâng și se restrâng nestingherite; toată ființa noastră devine un rezumat organic al Vortexului Sferic. Comunicarea nestingherită dintre centrul și periferia ființei noastre pe ritmul unor bătăi de inimă are darul să facă ocultul manifest și manifestul ocult. Prin alternanța asta lucrurile, trecând de la o extremă la alta, de la o față la cealaltă, recuperează pe cea de a treia, care e cea adevărată, adică limita între cele două opoziții. Tot în sensul acesta, alchimiștii spun că uleiul poate fi extras din orice lucru. Or, uleiul e partea cea mai subtilă, mai inefabilă a ființei noastre, răspândită în ea, ținută într-o dură captivitate de Saturn. Prin rarefacțiune, cleștele lui Saturn se deschide și uleiul, conform naturii lui, se ridică la suprafața ființei noastre care, într-o asemenea stare de rarefacțiune, e într-o ipostază "ideală", depășind limitele corpului nostru unde poate fi lesne cules de "îngeri" sau de facultățile firii noastre superioare. De acolo, ne este administrat cu înțelepciune, cu luciditate, ungând și subtilizând cele mai ascunse, cele mai ruginite rotițe ale individualității noastre. Operația aceasta e prototipul miruirii care, într-o formă sau alta, se găsește în toate tradițiile.

---

146 Mărturisirea (arb.).
147 „de-a-ndoaselea”, pe dos (fr.) (vezi pagina 706)
148 „Să nu disprețuiești cenușa” (lat.; dicton alchimic) (vezi pagina 677)
149 Mărturisirea de credință islamică (arb., šahāda). (vezi pagina 699)
150 à rebours — „de-a-ndoaselea”, pe dos (fr.) (vezi pagina 706)
151 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

Să ne reamintim că în epocile tradiționale, parfumurile erau uleioase. Untdelemnul de pe barba lui Aaron e o imagine în lumea de jos a uleiului ce curge pe fața Celui Prea Înalt, după Zohar. Transferul acesta de la o extremitate la alta face ca însușirile oculte să devină aparente și cele aparente, oculte. În realitate, își împrumută unele altora calitățile. Orice este exterior fiind legat de ceva interior, reprezintă numai o față a realității. E capătul unui lucru al cărui capăt opus nu este sensibil; totul e să facem firul bun conducător de vibrațiuni subtile și spirituale, pentru ca extremitățile să poată comunica ondulatoriu. Pentru asta, în primul rând trebuie înlăturată umezeala și rugina firului. Orice întâmplare din afară nu cere decât să lucreze asupra interiorului nostru și orice lucru ocult să se manifeste, numai să găsească drumul liber.

Trebuie să încurajăm, să promovăm mișcările pendulatorii din noi, ocult-manifest, centru-circumferință, pentru că numai așa putem detecta, actualiza axul median de-a dreapta și de-a stânga căruia se produce mișcarea pendulatorie. Aceasta se obține în două etape succesive: 1. rarefacțiunea, destinderea cât mai desăvârșită a corpului și a sufletului; 2. ridicarea unei stele la Zenith, din care se coboară un fir de aur care,

[457 (144)]

reflectându-se pe suprafața liniștită a Apelor, creează, mai exact actualizează, un alt fir în prelungire verticală și care nu e altceva decât axul median de care vorbeam. În realitate, cele două faze sunt simultane: când obținem destinderea, steaua se reflectă pe suprafața lucie a apelor (căci, în fapt, nu-i vedem decât reflexul, steaua rămâne invizibilă, atât cât mai suntem în Formal!) sau când o determinăm conceptual în Zenithul Intelectului nostru, apele se liniștesc ca prin farmec. Trebuie să notăm bine că și viața de toate zilele a omului se poate promova ca magie culturală, când e în intențiunea lui să lucreze asupra Interiorului său astfel ca acesta, treptat, să devină din ocult, manifest. Ocultul, când e solicitat, se destinde ca un om care, deșteptat din somn, își rupe legăturile și zăbrelele. Omul din interiorul nostru și cel din exterior își strigă în pumni unul altuia din depărtări, doar s-or auzi unul pe altul și, mai târziu, s-or găsi. Până atunci, să ne rugăm Îngerului să culeagă chemările celor doi oameni și prin căile cunoscute lui să facă să ajungă la urechile fiecăruia strigătul celuilalt.

Legătura ontologică dintre Atma[152] și Jivatma[153] face ca orice gest al nostru să solicite rădăcina lui cerească și întrebarea și răspunsul se înscriu pe ecranul intermediar al sufletului care, dacă gesturile noastre sunt bine economisite, devine la planche à tracer[154] a Marelui Arhitect al Universului.

Această planșă e un termen mediu în care aspirațiile ascendente devin "materia" literelor și influxurile descendente, "forma" lor. Și atunci, literele devin "intersignuri", semnalizări, și pentru cei de jos și pentru cei de sus. Rugăciunile se înscriu în negativ pe planșă, semnalându-se Inteligențelor

152 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
153 *jīvātmā* — sufletul individual, viu (sanscr.) (vezi pagina 685)
154 „planșa de trasat” (fr.) — masa de lucru a Marelui Arhitect, în simbolismul masonic

cerești care trimit binecuvântările, roua cerească ce joacă rolul unui acid revelator ce transformă negativul în pozitiv, ca pe o placă fotografică.

În toate tradițiile, Divinitatea se manifestă într-un nor care nu este numai o vamă despărțitoare ci, mai ales, un mediu propice de adaptare a focului ceresc pentru lumea care trebuie să-l suporte. Nourul, ecranul intermediar, il amortizează, dacă ne putem permite expresia asta modernă.

16.XI.1966

Orice element este evertuat de elementul imediat superior în care se transmută, dar în lumea noastră un rol deosebit, de "revelator", de intermediar, pare să-l joace Aerul. Printre altele, pentru că e un simbol firesc al Sfântului

[458 (145)]

Duh și pentru că reprezintă un grad mai mare de indistincțiune decât Apa și decât Focul, având în același timp o mai mare densitate decât acestea. Deci pe apă o exaltează, pe foc il face mai dens, corporificându-l sau, mai exact vorbind, pregătindu-l pentru corporificare. În el se elaborează germenii pentru lumile inferioare (în special în cazurile de corporificare a mesajelor spirituale) și pentru lumile superioare, când se pregătește universalizarea elementelor subtile. Avem pentru primul caz coborârea Sfântului Duh în apostoli, sub formă de limbi de foc, vehiculate prin vânt; pentru al doilea, Înălțarea. Și, în general, orice răpire extatică se face printr-o exaltare a suflului deasupra noastră, adică deasupra conștiinței de veghe. O aplicare practică găsim în exercițiile de pranayama[155].

Peștele e captivul elementului acvatic, dar e de ajuns ca vântul să plece în jos un ușor nor și dragonul se înalță în sus. Practic vorbind, dacă asupra umidității noastre coborâm o prezență spirituală sau numai subtilă, omogenă și indistinctă, ea devine un athanor[156] obscur, un mediu visceral în care se elaborează ființa și organisme supranaturale.

17.XI.1966

Continuitatea apelor inferioare cu Apele Supe-rioare se stabilește prin suflu. Pentru ca interacțiunea apelor de pe pământ și ale celor din nori să fie perfectă, fecundă, sincronică și cantitativ și calitativ, trebuie un medium[157] între ele, prin care să-și comunice armonic influențele. Acest *medium* este aerul, suflul în care se produce schimbul de atribute, schimb invizibil ochilor noștri. Aerul e un mediu de gestațiune; după tradiția extrem orientală: în apele de jos trăiește peștele, în nori, pasărea mitică Hac (cocorul mitic și legendar). Deși complementari, trăiesc separați și sunt prin asta imperfecți. Dar dacă suflul vital al omului (facem aplicarea microcosmică) ridică apele de jos spre nori, fie prin evaporare, fie prin furtună, și prin asta o ceață ușoară se apropie de pământ (ceața, locul epifaniilor și al teofaniilor), pasărea Hac se apropie de pământ, peștele se ridică în trombele de apă și de acolo în ceață; când se

155 *prāṇāyāma* — știința și disciplina suflului (sanscr.) (vezi pagina 694)
156 *athanor* — cuptorul alchimic (gr./ar.) (vezi pagina 675)
157 „mediu”, mijlocitor (lat.) (vezi pagina 689)

întâlnesc, pasărea Hac își împrumută aripile peștelui, peștele împrumută păsării corpul și solzii săi, influențele cerești întâlnesc un principiu de sesizabilitate și își implantă imediat ghearele în el; în mijlocul tunetelor și al mugetului apelor se naște Balaurul, pe dosul căruia sunt scrise învățăturile secrete ale legii. De aceea, despărțirea

[459 (146)]

Cerului de Pământ e operațiunea fundamentală și primordială, nu numai în Alchimie, dar și în toate tehnicile de realizare inițiatică, fără de care orice realizare e lovită incipient de caducitate. Trebuie să determinăm un pol calitativ în noi, despărțind cerul de pământ, tocmai ca să le putem reuni din nou, dar purificate, rectificate. Trebuie să evităm invălmășeala, promiscuitatea superiorului cu inferiorul, în modul panteist, pentru ca reunirea să se facă în mod sintetic, adică într-un punct superior, principial față de cei doi termeni. Și acest loc nu e altul decât piatra filosofală (recipit vim superiorum et inferiorum[158]).

Marele secret al Artei stă în unirea Cerului cu Pământul într-un singur obiect, prin mijlocirea unui element terț care-i apa evaporată, amestecată în mod necesar cu Suflul. Această zonă trebuie să fie cât mai omogenă și cât mai neutră, pentru a putea fi bună conducătoare a două elemente atât de puternic caracterizate cum sunt Cerul și Pământul. Poziția ei mediană e și o poziție sintetică.

Unitatea Divină cuprinde posibilitatea Creațiunii; totuși, aceasta trebuie să aibă în ea un semn al originii și al dependenței ei; aceasta este Unicitatea. Din cauza Unicității, natura este omogenă. Când realizăm în noi omogenitatea, răzbatem până la Unicitate și de acolo, printr-o scurgere imobilă, la Unitate. De aici, necesitatea găsirii unei zone mediane de care am pomenit mai sus și care este un început de omogenitate. Dubla polarizare din natură se rezolvă în Unicitate ca Primul și Ultimul, pereche care e pe un plan mai principial decât obișnuitul binar plus-minus, masculin-feminin. Între primul și ultimul se intercalează o fulgurațiune permanentă care este Fața reverberantă a Unității. Toate acestea se pot recupera, dacă ne putem exprima astfel, și de jos în sus, dar "figura" lor, schema[159] lor cea mai limpede, și-o găsesc când, asimțind Unitatea, o lăsăm să se propage în jos ca o pânză de păianjen. Nici nu mai ajungem la Multiplicitate. Ne oprim la Omogenitate. Realizarea aproximativă sau virtuală a omogenității, chiar numai în momente de destindere, creează în noi un fel de atotființă, căci omogenitatea nu e altceva decât

[460 (147)]

perceperea Vortexului Sferic Universal, cu mișcarea lui isotropă și imobilă. Pe țesutul Vortexului, voința noastră plastică poate să proiecteze ce vrea, pentru că nu mai avem de a face cu o fantezie, când ființa noastră e un cimitir amorf în care poți evoca numai strigoi; prin omogenitatea țesutului Naturii, dacă o percepem, putem să dăm Voinței noastre o canava vie care e însuși

158 „primește puterea celor de sus și a celor de jos” (lat.; *Tabula Smaragdina*)
159 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

țesutul de vine și de nervi al Universului, și atunci producem ființe vii care continuă să subziste și după ce concentrarea noastră a incetat. Nimic mai natural decât să creăm în noi zei și genii protectoare, căci omul are privilegiul de-a crea entități mult mai puternice decât el. După cum spune Fabre d'Olivet, Sanctuarele antice nu proclamau unitatea divină, pentru că ea atrage după sine proclamarea omogenității naturii și, de aici, explicarea originii Răului. Or, după argumentația lui Bayle, Dumnezeu fiind infinit, nimic nu poate fi în afara de El, totul își are originea în El, ceea ce revine la a face din Dumnezeu autorul răului. Dacă, din contra, răul nu vine de la Dumnezeu, atunci există ceva străin de Dumnezeu, deci Dumnezeu nu e infinit, quod absit[160]. Din Scylla în Charybda[161][162]... Dificultatea subzistă atâta vreme cât vom da răului și binelui caracterul moralist pe care il au în epoca noastră. Dar dacă din gen proxim în gen proxim generalizăm conceptele de bine și rău, vedem că se resorb într-o dualitate cu multiple nume, care e la însăși baza unei lumi care se naște, trăiește și moare; or, aceste operațiuni sunt o pură imposibilitate, fără dualitatea de care vorbeam și fără de care ele nu s-ar putea propaga. Ca să luăm operații fundamentale, cum s-ar putea produce sunetul sau lumina (și echivalentul lor în celelalte lumi) fără o succesiune, fără o alternanță de plusuri și de minusuri, adică de plinuri și de goluri? Tot universul manifestat producându-se printr-o polarizare a Unității între doi poli nemanifestați, e necesar ca tot ce e produs să participe la Esență și la Substanță, ca tot ce există să aibă în el o reprezentare, un terminus[163] al acestei dualități fundamentale. Viața e făcută dintr-o alternanță de morți și invieri infinitezimale, imperceptibile nouă. Și dacă percepem o anumită naștere și o anumită moarte, e numai pentru că ele se produc de la o stare la alta, stări pe care facultățile noastre actuale nu le percep. Răul și chiar Binele, așa cum se percep în mod obișnuit, sunt limitațiuni, provincialisme ale Minusului și ale Plusului, ale Generațiunii și Corupțiunii. Fără unul din termeni, nici un fir de grâu n-ar putea rodi și, ca să reiau exemplul lui Schuon, o hostie consacrată n-ar avea consistență.

[461 (148)]

A merge pe capul Șarpelui, iată ce ne învață magia luminii; în acest arcan sunt ascunse toate misterele. Ca să mergi pe capul șarpelui, trebuie să-l găsești, ceea ce nu e deloc simplu, din contra, e unul din lucrurile cele mai grele din lume. Cum poți găsi punctul acela invizibil, acel nod vital, pitit în valurile nenumărate ale spiritelor? Exact acul într-un car cu fân! Mă întreb dacă proverbul n-are o origine esoterică. Capul șarpelui e istmul prin care o stare comunică și trece într-o stare superioară prin care-și comunică influențele sau, vorbind în termeni de rău și de bine, forțele inferioare caută să-și treacă veninul într-un plan ce le depășește. Ca atare, e strict invizibil. Dacă din

160 „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 695)
161 „din Scylla în Caribda” (lat.) — dintr-o primejdie în alta (vezi pagina 698)
162 „capătul”, termenul final (lat.) (vezi pagina 703)
163 Scylla în Charybda — „din Scylla în Caribda” (lat.) — dintr-o primejdie în alta (vezi pagina 698)

întâmplare il întâlnești, e mult mai probabilă mușcătura lui decât să-i calci pe cap. Ca atunci când umbli prin mărăcini. A încerca punctul acela vital e ca și cum ai încerca să numeri Inumerabilul. Reluăm fraza: a merge pe capul șarpelui, iată ce ne învață magia luminii. Condiția premergătoare a gestului care-l presupune e să știi mai întâi ce-i Lumina, lucru aproape total ignorat. De abia când știi, poți să începi căutarea. Dar atunci nu mai e nevoie, deoarece cunoașterea Luminii face pe șarpe să-și ridice capul din mărăcini, ca la auzul fluierului vrăjitorului. Și atunci nu-i mai calci pe cap, ci prin capul lui călcat de călcâiul tău se alcătuiește o continuitate omogenă și organică prin care șarpele inferior se imbucă în coada șarpelui din mine, care la rândul lui se imbucă în coada șarpelui ceresc, coadă ce se află în mijlocul florii cu o mie de petale de deasupra capului meu. Perspectiva aceasta e o perspectivă strictă de continuitate, deci de multiplicitate indefinită a stărilor de fire; or, e ceea ce perspectiva exoterică nu poate admite, de aceea pune dușmănie între lucrurile ce sunt în realitate complementare.

De obicei privim lumea din jurul nostru ca la teatru. De ce n-am admite că Dumnezeu, în care gândul și actul se identifică, nu a creat lumea din joc? Cel puțin, de această natură este dialectica divină. A nu lua în serios, a se juca, simbolizează caracterul mai mult sau mai puțin iluzoriu al manifestărilor divine privite de autorul lor. În realitate, e o seriozitate teribilă în acest joc divin pe care noi nu-l putem înțelege; luăm drept

[462 (149)]

joc ceea ce la Dumnezeu este o jerbă de determinațiuni negative. Își afirmă Infinitatea sub două moduri: primul, arătându-și Lui Însuși caracterul iluzoriu al Lumii; iar în al doilea rând, mascându-și Infinitatea prin acest joc de iluzii, adică prin lumea însăși. Non-Manifestatul se infiltrează în lume prin inconsistență. Și lumea nu devine consistentă decât atunci când devine o mărturie a Divinului, adică tocmai când este iluzorie.

O posibilitate de manifestare este o permanență divină a cărei desfășurare și reintegrațiune e un joc, adică e un dans. În sensul acesta se poate spune că Dumnezeu a creat lumea din joc, pentru că devenirea ei de la α la ω este un dans ale cărui figuri sunt cunoscute dinainte și care nu sunt altceva decât normele, modurile proprii ale fiecărei posibilități de a se manifesta.

"*The philosopher's stone is nothing else but the perfect exaltation of God*"[164]. Adică ieșirea din noi, excessus mentis[165][166]. Partea exaltată din noi, tot ce poate lua și grupa satwa-guna[167][168], se exaltează și atingând firmamentul, devine diamant, deci piatră filozofală. Și, prin simplul act de prezență deasupra capului nostru (întrebuințez un simbolism spațial) foarte suav, subtil, pe nesimțite, transmută în metal nobil părțile esențiale ale individualității noastre și, mai târziu, chiar toată această individualitate. Căutăm piatra filozofală în

164 „Piatra filosofală nu e nimic altceva decât perfecta exaltare a lui Dumnezeu” (engl.).
165 „ieșirea minții din sine”, răpirea extatică (lat.) (vezi pagina 680)
166 *sattva-guṇa* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
167 *śakti* — Puterea, energia (sanscr.) (vezi pagina 696)
168 *sattva* — calitatea luminoasă (sanscr.) (vezi pagina 698)

toate părțile și nu știm că o avem ca o cască de diamant în jurul capului. Aceasta e exprimat puțin diferit de aforismul hindus: energia urmează gândirea. Asta vrea să spună: gândirea se imobilizează în intelect care, imuabil, își retrage Șakti[169] în el însuși. Întrebu-ințând o expresie sinistră, mentalul imobil exersează o acțiune vampirică asupra pasiunilor și senzațiilor noastre, pe care le stoarce de vitalitate. De aceea, o asceză negativă e catastrofică, adică e numai interzicerea exterioară a activităților lor; trebuie transmutate și asta se poate face numai când sunt exaltate de o prezență intelectuală de deasupra lor, care le este Principiul și logic și ontologic, deci cu puteri transformante. Și când putem fi siguri că lucrul acesta se întâmplă autentic în noi? Atunci când simțim o sfâșiere care e și o beatitudine. Știm că atunci sattwa[170] arde în mijlocul ființei noastre care în mod necesar ii servește drept combustibil.

Lucrurile triviale capătă o importanță nouă numai prin faptul că devin materie combustibilă. Să ne reamintim ce devine un

[463 (150)]

gunoi, un excrement aruncat pe câmp. Poate să hrănească un spic care, ulterior, poate să devină materie euharistică. Prezen-ța, adăugarea unei dimensiuni intelectuale la actele noastre le suprapune un element de imuabilitate care e substituit de Eternitate. Eternitatea e o piatră filosofală cu o putere transmutatorie căreia nimic nu-i rezistă. Căci asta e totul: să faci lucrurile să-și reamintească de Dumnezeu. În fiecare ființă, pomenirea lui Dumnezeu există, dar declanșarea n-o pot face singure din cauza situației lor pasive, periferice în lume; numai omul care ocupă locul central le poate împrumuta inițiativa lui și nu este mai mare facere de bine.

24.XI.1966

Cele două hadithuri[171][172]: "Tot ce este pe pământ este blestemat în afară de amintirea lui Dumnezeu" și "Nu este păcat mai mare decât existența". Existența luată separat, tăindu-i-se rădăcinile plantelor, devine asociaționism (sirk[173]) și în cazurile virulente, chiar idolatrie (kufr[174]). Pentru a evita aceste tansgresiuni fundamentate și care duc inexorabil în infern, trebuie mai întâi să descoperim germenele de aur care este terminus[175]-ul lui Dumnezeu în lume și de la care plecând, lumea este creată prin expansiunea posibilităților lui. Dar cum să-l găsești, pentru că până în momentul detectării e absolut la fel cu celelalte puncte ale planului, pretutindeni și nicăieri? Prin ceea ce alchimiștii numesc Magnetul filosofilor, care e însăși Amintirea, adică asimțirea Universalului adăugat deasupra existenței ca o dimensiune intelectuală plimbată pe deasupra

169 excessus mentis — „ieșirea minții din sine”, răpirea extatică (lat.) (vezi pagina 680)
170 satwa-guna — Tendința luminoasă, ascendentă (sk., sattva-guna). (vezi pagina 698)
171 Sentința, cuvântul Profetului transmis în afara Coranului, prin tradiție (arb.).
172 *ḥadīṯ* — cuvânt transmis al Profetului (ar.) (vezi pagina 682)
173 *širk* — „asocierea”, faptul de a-I da lui Dumnezeu asociați (ar.) (vezi pagina 699)
174 *kufr* — „tăgada”, necredința (ar.) (vezi pagina 687)
175 „capătul”, termenul (lat.) (vezi pagina 703)

ei, ca Suflul pe deasupra Haosului, deasupra Apelor inferioare. Punctul central al existenței noastre, atunci evertuat, silit să iasă din borboros-ul[176] lui ca Vișnu din mlaștina în care ședea sub înfățișarea unui purcel, ca trufa din pământ. Acest "Magnet al Filosofilor" apare ca un "vid" privit din lumea aceasta. Am putea spune că germenele de aur, răscumpărat, scos la suprafață prin dhikr[177]-ul rostit este Ființa; acel scos la suprafață printr-o adorațiune tăcută a Supremului este Ne-ființa, Numele Mare Inefabil. Se mai poate spune că pentru a resimți Ine-fabilul, acesta trebuie contemplat de jos în sus, dintr-o perspectivă limitată care-i servește drept cutie de rezonanță, fără totuși să-l mărginească. Și acesta este miracolul Marelui Nume; nu e posibil decât în lume, încarnat în ea, fără totuși să se limiteze. De aici, superioritatea unui jivan-mukta[178] asupra Îngerului Feței chiar. Prototipul însuși al Marelui Nume Inefabil

[464 (151)]

este Iisus Hristos coborât pe pământ. Paradoxal vorbind, Iisus din Nazaret e mai mult decât Logosul din cer care e numai vidul exprimat. Bineînțeles, toate aceste considerații sunt metodice. "*Tot ce este pe pământ e blestemat, in afară de amintirea lui Dumnezeu*". Perfect just, dar tocmai din cauza asta numai creatura lui Dumnezeu poate să-și amintească de Dumnezeu, căci Acesta nu poate să-și amintească de El Însuși și această lipsă și-o înlătură creând lumea ca o determinațiune negativă a Lui, lume care neagă pe Dumnezeu prin substanța ei, dar și-l amintește prin esența ei, Îl ignoră prin materia ei, dar Îl afirmă prin "forma" ei și acest "+ -", antinomia aceasta, e Marele Nume Inefabil.

Numele Lui vine de la El și amintirea Lui duce la El, spune Schuon. Dar aceasta conține în adevăr Supremul? El adaugă: lucrurile devin atunci transparente și ne comunică razele arhetipurilor lor imuabile. Nu suntem mai sus de Ideile platoniciene, deci cel mult la nivelul Ființei. Adevăratul Mare Nume il putem dibui în sfâșierea pe care o resimțim când Absolutul se întâlnește cu limitatul din noi ca pe un câmp de bătălie. Absolutul nu distruge limitatul, distrugere care ar mai fi o vagă comună măsură între ei; face mai mult, il transformă în determinațiune negativă.

Neantul nu e o posibilitate, dar afirmarea Neantului este o posibilitate; de aici, infernul. De aceea Neantul e posibil ca o tendință, nu ca un termen. Damnatul afirmă Neantul, dar ființa lui il neagă, antinomie care e aspectul infernal al Marelui Nume Inefabil.

Nu e logic așa? Dacă Infernul este Tenebrele exterioare, atunci trebuie să fie și Tenebrele interioare adică, modificând de abia termenii, tenebrele inferioare sunt și tenebrele superioare, exteriorul și interiorul, inferiorul și superiorul fiind nume divine solidare, indefectibil inseparabile și prezente simultan oriunde se manifestă. Este un text spendid de Saint Yves d'Alveydre

176 *bórboros* — „mocirla”, noroiul (gr.) (vezi pagina 676)
177 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
178 *jīvan-mukta* — „eliberatul în viață” (sanscr.) (vezi pagina 685)

care arată pronunțarea aceasta inefabilă a Marelui Nume de către natură. E vorba de Agartha: "Et aux grandes heures de prière pendant la célébration des mystères cosmiques[179] (și ce vrea această celebrațiune decât captarea inefabilului cu gesturi concrete, fără ca prin aceasta să fie limitat) bien que les hiérogammes sacrés ne soient murmurées qu'à voix basse dans l'immense coupole souterraine[180] (sau chiar

[465 (152)]

deloc sensibil), il s'accomplit à la surface de la terre et dans les cieux un phénomène acoustique[181] (adică un fenomen de rezonanță). Les voyageurs et les caravanes qui errent au loin dans les rayons du jour ou dans les clartés nocturnes s'arrêtent, hommes et bêtes, anxieux, écoutant. Il leur semble que la terre elle-même ouvre les lèvres pour chanter. Une immense har[182]-monie sans oeuvre visible flotte en effet dans l'espace". (E probabil că această imensă incantațiune face să apară în ambianța subtilă a pământului liniile ei de forță, geometria ei sacră, care se avântă spre schemele ei cerești.) "Elle déroule des spirales grandissantes, ébranle doucement l'atmosphère de ses ondes et monte s'engloutir, comme pour y chercher l'Inéffa-ble[183]". (Dacă poate desfășura spiralele ei, e pentru că această armonie-incantațiune topește toată zgura, toate accidentele Naturii, nelăsând să subziste din ea decât țesutul ei fundamental care, și el, e de esență spiraloidă. Când ecoul e de aceeași natură cu chemarea, lumea se rectifică în sensul alchimic al cuvântului și redevine paradisiacă.) "On ne voit au loin dans la nuit que le tremblement de la lune et des étoiles veillant sur le sommeil des montagnes et des valeés et le jour que le resplendissement du soleil sur les sites le plus enchan-teurs de la terre.[184]"[185]

Se repetă întruna fraza nătângă a lui Amiel: "un paysage c'est un état d'âme[186]", dar puțini se întreabă dacă nu peisajul are în el însuși o prezență pe care o iradiază. Ne închipuim că numai omul, prin exclamații, percepe frumusețea ambianței: în realitate toți, chiar și animalele și lucrurile, o resimt.

179 „Iar în ceasurile mari de rugăciune, în timpul celebrării misterelor cosmice” (fr.)

180 „deși hierogramele sacre nu sunt murmurate decât cu glas scăzut sub imensa cupolă subterană” (fr.)

181 „Și la ceasurile înalte de rugăciune, în timpul oficierii misterelor cosmice (...) deși hierogamiile nu sunt murmurate decât cu voce scăzută sub imensa subterană (...) la suprafața pământului și în ceruri se răsfrânge un fenomen acustic (...). Călătorii și caravanele care rătăcesc în depărtare sub razele zilei sau în luminișurile nopții, se opresc neliniștiți, oameni și animale, ascultând. Li se pare că pământul însuși deschide buzele ca să cânte. O imensă armonie fără vreun efort vizibil plutește într-adevăr în spațiu (...). Ea se desfășoară în spirale din ce în ce mai mari, mișcă ușor văzduhul cu undele sale și urcă pierzându-se, ca pentru a căuta Inefabilul (...). Nu se vede în depărtări, în noapte, decât tremurul lunii și al stelelor veghind somnul munților și al văilor, iar ziua doar strălucirea soarelui peste locurile cele mai încântătoare de pe pământ (...).”

182 „se împlinește la suprafața pământului și în ceruri un fenomen acustic” (fr.)

183 „Călătorii și caravanele care rătăcesc în depărtare, în razele zilei sau în luminile nopții, se opresc — oameni și dobitoace — neliniștiți, ascultând. Li se pare că pământul însuși își deschide buzele ca să cânte. O imensă armonie, fără lucrare văzută, plutește într-adevăr în spațiu.” (fr.)

184 „Ea desfășoară spirale tot mai largi, clatină ușor atmosfera cu undele sale și urcă spre a se înghiți, ca și cum ar căuta acolo Inefabilul.” (fr.)

185 „Nu se vede în depărtare, noaptea, decât tremurul lunii și al stelelor veghind asupra somnului munților și al văilor, iar ziua, decât strălucirea soarelui peste cele mai fermecătoare locuri ale pământului.” (fr.)

186 „Toți călătorii se reculeg cu respect, ascultă în tăcere și murmură rugăciunile în marele suflet universal” (fr.).

Altfel, cum s-ar incadra ei așa de perfect în ea? Scene precum aceea descrisă de Ossendowski o arată: "Tous les voyageurs se recueillent avec respect, écoutent en silence et murmurent leur oraisons dans la grande Âme universelle[187]".[188]

Orice se încadrează în natură, de n-ar fi decât prin forma lui și cu atât mai mult prin existența lui. Orice ființă sau lucru, pozitive prin însăși ființa lor, nu pot să fie decât harmonic într-o ambianță pozitivă, prin acțiune și reacțiune concordantă și pentru că un termen terț le înglobează în el, unificându-le. Termenul terț este inevitabil un imn cosmic pe care-l cântă Anima mundi[189] Creatorului ei, imn care este rațiunea ei suficientă. Căci ceea ce vine de la Creator ca plenitudine se întoarce la El ca laudă. Numai Plenitudinea se poate cobori în jos fără să se micșoreze prin asta și numai Lauda exprimă puterea Intelectului de a deveni ceea ce cunoaște. Imnul tăcut al naturii, tămâia ce se urcă din ea, e modul ei de intuiție intelectuală. În

[466 (153)]

fond, ceea ce se numește profan dragoste de natură, sensibilizarea ei, natura ca stare de suflet, nu e adevărat decât atunci când omul e în dharma[190] lui, adică atunci când își îndeplinește ministerul lui de intermediar între Cer și Pământ. Atunci le servește ca istm, ca nod vital intermediar și fie că o resimte sau nu, fie că o vrea sau nu, Natura își ia prin el o direcție sattwică[191], direcție care n-are nimic subiectiv, nimic liric.

Totul vorbește și totul semnifică, totul își poartă propriul nume vizibil în Forma sa, simbol al naturii sale. Dar pentru asta nu trebuie altă știință decât aceea al Identității. Ca ministrant între Cer și Pământ, prezența divină trece prin omul contemplativ și evertuează forma ascunsă și captivă din Natura înconjurătoare.

Adevărata evocare a morților este descoperirea urmelor pe care le-au lăsat în noi și prin descoperire se înțelege trecerea lor de la putere la act. Atunci devenim un simplu inel în care inelele anterioare sunt moșii, iar cele următoare sunt constitui-te de posteritatea noastră spirituală, care nu trebuie numaidecât înțeleasă ca fiind hominală, ci ca totalul actelor noastre corporale, psihice, mentale și contemplative, acte care, odată trecute la viață, își taie cordonul ombilical care le leagă de noi și devin ființe independente, câteodată mult mai puternice decât noi și capabile la rândul lor să genereze. Or, această evocare nu poate fi făcută de-a dreptul, pentru că toate aceste urme ale trecutului și germeni ai viitorului sunt în devălmășie în noi. Le facem să iasă din indistincțiune printr-o proiecțiune verticală care e o ieșire din timp, deci din "mijlocul" timpurilor. Atunci moșii și posteritatea se disting, apoi se agregă într-o piramidă hierarhică, al cărei vârf devenim noi. Ne ajută ca și contraforții

187 „un peisaj este o stare de suflet” (fr.; Amiel)
188 „Toți călătorii se reculeg cu respect, ascultă în tăcere și își murmură rugăciunile în marele Suflet universal.” (fr.)
189 „Sufletul Lumii” (lat.) (vezi pagina 674)
190 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)
191 de la *sattva* — ținând de calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)

turnul unei catedrale, dar și noi ii răscumpărăm și devenim ministranții binecuvântărilor cerești. Se poate închipui ce importanță are aceasta pentru acei ce sunt încă în stare de tribulațiune. Chiar religiile esoterice accentuează importanța pe care o au rugăciunile pentru morți.

25.XI.1966

Rostul riturilor, al practicii cotidiene a meditației este dublu: 1. să actualizeze influențele spirituale primite de mutaçawuf[192][193] la inițierea sa, reimprospătarea, pritocirea lor, ceea ce este îndeobște cunoscut; 2. să împiedice rana primită de

[467 (154)]

individualitatea noastră prin inițiere să prindă coajă și astfel să înghețe apele inferioare. Riturile și practicile inițiatice au drept scop să mențină rana vie.

Omul care a realizat o înaltă stațiune spirituală integrează trăsăturile lui tipice într-un prototip. Or, omul fiind înainte de toate o ființă gânditoare, Manava[194][195] se integrează în mod natural în Manu[196], care e modelul lui geometric. S-ar putea spune că inițiatul accede la Centrul suprem când devine o schemă. Dar o figură geometrică fiind imuabilă, și acel care o reprezintă în lumea noastră și omul care de jos în sus se identifică cu ea sunt "fără tată, fără mamă, fără genealogie, care nu are nici început, nici sfârșit de viață, dar care este făcut astfel asemănător Fiului lui Dumnezeu". Am mai putea spune că omul eliberat devenind schemă geometrică, e firesc ca și lumea eliberată să devină cub, sub specia Ierusalimului ceresc.

Schema[197] geometrică a unui om ne predă aspectul lui calitativ. Un talisman, un horoscop sunt figuri geometrice și cu cât o viziune cerească e mai puțin asemănătoare cu natura, cu atât e mai mare calitatea; de aici, valoarea incomparabilă a viziunilor apocaliptice. Însuși Marele Arhitect al Universului, ca să-și poată îndeplini funcțiunea, adică să fie ideea și matricea totodată a tuturor construcțiilor universului, trebuie, la rândul lui, să fie o figură geometrică. Când ne va fi dat s-o putem contempla?

Pentru çalih[198] lucrul cel mai grabnic este să-și actualizeze geometria. Dar altele sunt măiestriile planului spiritual decât științele lumii acesteia. Pe când un templu pe pământ începe de la temelii, lucrul cel dintâi ce trebuie să-l facem în realizarea spirituală e să determinăm cheia de boltă, piatra de unghi în creștetul capului și chiar mai sus; atunci și restul clădirii iese din el ca un arbore cu rădăcina în sus, ca Ierusalimul ceresc ce se coboară din văzduh și nu crește din pământ.

---

192 *mutaṣawwif* — cel angajat pe calea sufită (ar.) (vezi pagina 691)
193 mutaçawuf — cel angajat pe calea sufită (ar.) (vezi pagina 691)
194 *mānava* — „omul”, descendentul lui Manu (sanscr.) (vezi pagina 688)
195 *Manu* — Omul arhetipal, legiuitorul primordial (sanscr.) (vezi pagina 689)
196 Manava — „omul”, descendentul lui Manu (sanscr.) (vezi pagina 688)
197 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
198 *ṣāliḥ* — „cel drept”, omul evlavios (ar.) (vezi pagina 676)

Devenim Mari Arhitecți ai Orientului și ai Occidentului când între Orient și Occident determinăm o axă verticală care e o proiecțiune în intemporal. Atunci de o parte și de alta a ei se produc Orientul și Occidentul, spațializând Eternitatea.

În muzica tradițională, transmisiunea intelecțiunilor se face cu ajutorul ritmurilor. Ar fi să mergem totuși prea departe dacă

[468 (155)]

am nega în bloc muzicii moderne capacitatea de a vehicula emoțiuni intelectuale. Nimic mai puțin tradițional în factură decât muzica lui Parsifal[199][200]. Totuși e incontestabil că transmite în ansamblul ei și în părți prezențe în sensul hudurului[201], care sunt de ordinea esoterismului. Dar aceste elemente nu constituie partea esențială a mitului, fac mai degrabă parte din ansamblul lui substanțial. Așa cum e emoțiunea, chiar impură și amestecată, nu-i mai puțin de ordin esoteric și inițiatic. *Parsifal* nu transmite intelecțiuni, dar transmite parfumuri și suntem așa de văduviți de orice element tradițional în artă că ar fi stupid să ne arătăm dificili. Wagner s-a impus prin osmoza geniului său, prin structura sa psihică și atenția lui în legătură cu reziduurile psihice ale miturilor pe care le-a tratat, reziduuri care nu s-au resorbit ca partea lor centrală și care au putut chiar subzista ca influențe rătăcitoare. În rezumat, când am reușit să ne asimilăm suficient adevărurile tradiționale, putem să ne apropiem fără primejdie de unele opere de artă geniale și să ne asimilăm elementele pozitive din ele și, cine știe?, să exercităm asupra lor o influență răscumpărătoare.

Bănuțul pe care mortul il dădea lui Charon e ca sinteza întregii lui vieți redusă la un punct vital care rezumă toată ființa lui și toate faptele mortului. Acest rezumat produs de agonia, de constrângerea morții, singur poate asigura trecerea mortului într-o altă stare de fire, căci între două planuri de existență nu există comunicare decât printr-o poartă strâmtă pe care nu o poți străbate decât despuiat de toate bogățiile inutile, fie fizice, fie psihice. Strânsă într-un singur punct, toată ființa mortului poate intra în acel Luz[202] indivizibil care e barca lui Charon, punct macrocosmic nespațial și netemporal, numit de hinduși sandhya[203], locul de trecere în întuneric dintr-un ciclu în celălalt. Charon grămădește cu lovituri de lopată umbrele în barca lui. Nu tolerează nici o caracteristică, nici o umflătură, nici o modalizare. Totul trebuie redus la un punct. Dar ținând cont că e vorba de un barzach[204] prin care toate ființele trec, chiar și damnate, nu e vorba aici de o reală depășire a lumilor condiționate, de o adevărată realizare spirituală, ci de o cimentare a părților unei ființe prin mijloacele rituale ale inmormântării. E o strângere într-o armătură unde e coeziune interioară și cine are o asemenea coeziune nu mai are nevoie de barca

199 „Parsifal” — drama muzicală a lui Wagner (germ.) (vezi pagina 693)
200 *ḥuḍūr* — „prezența”, Prezența Reală (ar.) (vezi pagina 683)
201 Parsifal — „Parsifal” — drama muzicală a lui Wagner (germ.) (vezi pagina 693)
202 *luz* — osul nepieritor din care se reface trupul la înviere (ebr.) (vezi pagina 688)
203 *sandhyā* — „îmbinarea”, pragul dintre două cicluri (sanscr.) (vezi pagina 697)
204 *barzaḫ* — „istmul”, trecerea dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)

lui Charon pentru că el însuși a devenit Barcă și Arcă de Alianță. Pentru marea majoritate a oamenilor, obolul dat lui Charon e o dovadă sintetică pentru acesta că toate riturile funerare au fost

[469 (156)]

îndeplinite. Barca lui Charon nu poate trece decât oameni. Ceea ce acesta cere pasagerilor lui e dovada că sunt încă oameni; or, nenorociții cărora nu li se fac riturile de înmormântare rânduite de Dumnezeu încetează de a mai fi oameni. Riturile tradiționale asigură supraviețuirea defunctului în prelungirile stării umane. Chiar dacă o asemenea prelungire e expiatorie și purgațională, ea face incomparabil mai mult decât trecerea într-o stare individuală non-umană.

Forma de migdală a bărcii lui Charon și a Luz[205]-ului arată că e un uratra[206][207], adică ceva care nu se mai poate disloca. E un element indestructibil și odată integrat în el, instalat în el, și omul devine nemuritor și indestructibil.

S-a atribuit un caracter sacru personajelor din povestea lui Tristan și Iseult (sau Essylt în mitologia celtică). Chiar din secolul al șaptelea, Tristan ar fi fost un semizeu, crainicul simbolic al misterelor, păzitorul puilor de mistreț sacri, adică al elevilor druizilor, rival al unchiului său Mark, regele-cal, și amant al lui Iseult, despre care s-a putut presupune că numele său însemnează "spectacol misterios", obiect de contemplațiune, zână irlandeză, iapă cu coama albă, sau încă figurație a apei ceaunului lui Ceridnem, care dă inspirație barzilor, vindecă și invie, adică ridică pe inițiat la viața spirituală.

Casa de sticlă în care Tristan, nebun, vrea să ducă pe Isolda era în mitologia druidică vasul morții, care merge dincolo de nori până în cercul ceresc al lui Gwynfyd. Deși nu posedăm versiunea originală a lui Tristan, trebuie să încercăm să-i actualizăm trăsăturile fundamentale, să le reinviem cu ajutorul a ceea ce găsim în celelalte tradiții.

Regele Mark, regele-cal, este, cum o indică numele său, personificarea clasei cavalerilor, în timp ce Tristan, ca păzitor al puilor de mistreț sacri, era din partea Mistreților, deci din partea druizilor, a clasei sacerdotale. Mitul se desfășoară sub soarele sumbru al Melancoliei, melancolia uzurpării puterii de către Kșatryia[208][209]. De unde ne e permis să legăm mitul lui Tristan de acela al lui Dürer, al lui Shakespeare, al lui Cervantes. Căci adevăratul soț legitim al lui Iseult e Tristan, Iseult care e lucrul inițiatic, prezența reală într-un centru inițiatic. Tristan e constrâns prin starea sa de serv, prin subordonarea lui nelegitimă, dar consimțită prin jurământ, să-și slujească stăpânul, să-i cucerească o soție care, în rea-

[470 (157)]

litate, ii era destinată lui. E o uimitoare asemănare între cucerirea lui Essylt de către Tristan pentru regele Mark și cucerirea fetei Împăratului Roș de către

205 *luz* — osul nepieritor din care se reface trupul la înviere (ebr.) (vezi pagina 688)
206 *vajra / uratra* — „diamantul”, ceea ce nu poate fi sfărâmat (sanscr.) (vezi pagina 704)
207 uratra — vajra / uratra — „diamantul”, ceea ce nu poate fi sfărâmat (sanscr.) (vezi pagina 704)
208 *kșatriya* — casta războinicilor și a cârmuitorilor (sanscr.) (vezi pagina 687)
209 Kșatryia — casta războinicilor și a cârmuitorilor (sanscr.) (vezi pagina 687)

Harap-Alb[210] pentru stăpâne-său, Spânul, cu diferența că în *Harap-Alb*, până la sfârșit, se restabilește raportul real între cele două caste și fiica împăratului ii rămâne definitiv lui, pe când în *Tristan* unirea între cei doi a-manți e efemeră, neintegrabilă în ambianță și sfârșește în catastrofă. Uzurparea cavalerilor e prea bine stabilită, prea consacrată de timp și de moravuri, ca să se poată face ceva. Dacă Tristan vrea să ducă pe Essylt în casa de sticlă este pentru că vrea s-o răpească undeva unde tradiția există încă integral prezentă în ierarhia ei. Essylt, disputată de brahmani și de Kșatryia[211], e același lucru ca Soma[212] disputată de Asura[213] și Deva[214]. De unde șovăielile ei; neavând ca termen median rațiunea ei suficientă în ea însăși, șovăie între unul și celalt.

Cine e Essylt cu mâinile albe, cu care Tristan se însoară fără să facă din ea soția lui? E o închipuire a puterilor lumii acesteia, care imită până la iluzie lucrul inițiatic, destinată să ație calea çalih[215]-ului. Altă concordanță curioasă cu *Harap-Alb*: fata pe care Împăratul Roș a pus-o alături de fiica lui, care se aseamănă ca două picături de apă și pe care Harap Alb trebuie s-o deosebească de cealaltă cu prețul vieții lui. O face cu ajutorul reginei albinelor, care știe perfect să deosebească între floarea autentică și imitare.

Dacă textele alchimice recomandă separațiunea, e numai în vederea conjuncțiunii. În starea noastră actuală, conjucțiunea e imperfectă și elementele antagoniste se pulverizează unul pe altul. A separa Soarele de umbra lui înseamnă să procedezi astfel încât umbra să nu dispară, pentru că și ea își are rostul și memoria ei. E necesară pentru ca între ea și soare, odată separați, să se actualizeze Piatra filosofală, care este lucrul necesar între corpurile perfecte și cele imperfecte.

30.XI.1966

Der Stein der Unsichtbarkeit[216][217]. Piatra aievea. Indicație semnificativă și foarte prețioasă, căci fixează consistența pietrei, centrul ei de gravitate în lumea subtilă, domeniu pe care-l regentează și-l administrează în întregime Mercur. Dar Mercur, ca să fie un bun ministrant, trebuie să

[471 (158)]

aibă o atitudine cu totul socială, [să fie] perfect pasivă față de cer, spre care fața trebuie să-i fie întruna ridicată, și perfect activ față de pământul pe care nu trebuie nici să-l privească. Ca să atragă cerul, trebuie să-l contemple, n-are nevoie să se uite spre pământ, care se ridică, aspiră spre el, ca spre punctul,

210 *soma* — băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
211 *asura* — entitățile „titanice” (sanscr.) (vezi pagina 675)
212 *deva* — zeii, entitățile luminoase (sanscr.) (vezi pagina 678)
213 casta războinicilor și a cârmuitorilor (sanscr.) (vezi pagina 687)
214 Harap-Alb — Eroul basmului lui Creangă, căruia Lovinescu i-a consacrat Creangă și Creanga de aur: fiul de crai care coboară prin fântână, își pierde numele și îl primește pe cel nou, trece prin moarte și e readus la viață — drum pe care… (vezi pagina 682)
215 *șāliḥ* — „cel drept”, cel aflat pe cale (ar.) (vezi pagina 676)
216 Piatra invizibilității (germ.).
217 „Piatra nevederii”, piatra invizibilității (germ.)

barzach[218]-ul prin care poate să primească influențele de sus. Se mai poate spune că Hermes e prin excelență administratorul și distribuitorul forței duale, solve-coagula[219], care produce și resoarbe luminile. Dar pentru ca această forță să lucreze în plin, armonic, cu eficacitate, Mercur trebuie să privească în slava cerului, unde rezidă Principiul unic al acestei forțe duble.

Un aforism din Filqlete exprimă aceasta admirabil: "In polo est cor Mercurii qui verus est Ignis[220]" – (În pol este inima lui Mercur care este adevăratul Foc). Mercur e umed, însă inima lui e foc. Odată evertuat, e și foc și apă. "In quo requies est Domini sui[221]"(prin resorbirea contrariilor, în pacea principiului lui unic) "navigans per mare hoc magnum[222]" (adică chiar și mai ales când navighează Mercur sau vasul ce-l conduce pe marea devenirii) "cursum dirigit per aspectum astri septentrionalis[223]". Această unitate nu este numai un țel, dar și o premisă. Lumea se întoarce de unde a plecat, realizarea spirituală redescoperă ce-a fost de totdeauna.

Flammen und Tränen[224][225][226]. Există întotdeauna în athanorul care lucrează din plin. Flăcările se ridică în sus, se condensează și cad ca lacrimi. În acest schimb de oficii concordante se ridică la suprafață Materia primă, ca smântâna de lapte.

Dictonul hermetic "Deum extrahere a cordibus statuarum[227]"[228] semnifică același lucru ca injoncțiunea de-a extrage soarele din umbra sa și din umbră, lumina. Asta înseamnă: 1. nimic în manifestare nu e în stare pură; nici un termen al unei dualități nu e total el însuși; trebuie să aibă și o dâră a termenului contrar; simbolul extrem oriental al yinyangului[229] ne-o dovedește cu prisosință; 2. dâra unui termen din celălalt termen o putem considera ca prizonieră, din punctul de vedere metodic, inițiatic, prizonieră pe care trebuie s-o liberăm, dar nu brutal, prin dezorganizarea celuilalt termen, ci printr-o foarte subtilă topire a gratiilor "închisorii".

"Die Seele ist von der Materie verschlungen bis aus dem Verstand des nous. Dieser aber ist ausserhalb des Menschen:[230]

[472 (159)]

er ist ein Dämon[231]"[232]. Prin nous[233] trebuie să înțelegem purul intelect care nu se poate cobori în suflet ca să-l libereze de Materie decât atunci când fața

218 *barzaḫ* — „istmul”, punctul de trecere dintre două lumi (ar.) (vezi pagina 675)
219 „dizolvă–coagulează” (lat.) (vezi pagina 700)
220 „La pol este inima lui Mercur, care este adevăratul Foc” (lat.)
221 „în care este odihna Domnului său” (lat.)
222 „navigând pe această mare mare” (lat.)
223 „își îndreaptă cursul după înfățișarea astrului de miazănoapte” (lat.)
224 Flăcări și lacrimi (germ.).
225 „Flăcări și lacrimi” (germ.) (vezi pagina 681)
226 Flammen und Tränen — „Flăcări și lacrimi” (germ.) (vezi pagina 681)
227 „Să extragi pe zeu din inima statuilor” (lat.).
228 „A scoate pe Dumnezeu din inimile statuilor” (lat.)
229 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)
230 „Sufletul este înghițit de Materie până ce iese din priceperea lui *nous*. Acesta însă este în afara omului:...” (germ.)

lui întoarsă spre Multiplicitate e pacificată și unită ca o oglindă. Atunci pe fața oglinzii apare figura Daimonului. De aici, primejdia practicii concentrării mentale, după primul aforism din Yogasutra[234] a lui Patanjali, fără o prealabilă cunoaștere doctrinală metafizică. Fără ea, figura transcendentului ia în noi înfățișarea lui Kala Mucha[235][236][237]. Cea mai bună metodă pentru a invoca daimonul nostru este de a pacifica valurile mentalului nostru. În prealabil, trebuie o familiarizare virtuală, teoretică cu El.

"Der Drach speit Jason aus, nachdem er den von Athene verabreichten Trank genommen hat[238]"[239]. Pentru a extrage viul din mort, sufletul din corp, Lumina din umbră, Puruṣa-minia[240][241]tură din inimă, cea mai bună cale e de a face să se coboare peste haos o lumină intelectuală, o prezență spirituală. Nu trebuie să ne oprească gândul că intelectul nu are o natură spațială. Nu e exact. Oglindit pe fața Haosului, Intelectul e "sfâșiat" de spațiu, și-i ia "similitudinile". Asta permite conjuncțiunea. Cum resimte Materia această prezență? Probabil sub forma unei dulci ebrietăți, a unei beatitudini ca aceea a Șarpelui sub călcâiul Fecioarei care la ea, lipsită fiind de posibilitatea de intelecțiune, se manifestă printr-o strângere a ghearelor, o destindere, o înmuiere care o face să-și lase prăzile și captivii fără să-și dea seama. În sfârșit, fiecare își are beatitudinea pe care o merită Polifem imbătat de vinul lui Ulysse.

Pe pământ nu cade decât umbra Spiritului, pe Ape – imaginea lui, căci e în natura Apelor să reflecte. De aici, injoncțiunea înțelepților de a reduce totul la Apă. Elementele se topesc în Apă și prin ea se indrăgostesc de chipul oglindit și Spiritul, la rândul lui, se indrăgostește de propria lui imagine. Cele două dorințe converg într-un singur punct, unde se oficiază o hierogamie care e floarea de lotus sfântă de pe suprafața apelor, după aspectul vegetal sau mineral al simbolismului. Mercurul este sus Fecioara, jos Șarpele. De aceea simbolul din Geneză – Fecioara nefăcând decât să prelungească în sus Șarpele și invers. Melusina e o altă reprezentare a aceluiași lucru. Jos avem cuaternarul elementelor, la mijloc șarpele uroboros[242] și sus Fecioara pe semilună ☿.

[473 (160)]

Reflexul unității în manifestare este Unicitatea. Or, Unicitatea se deosebește de Unitate pentru că învăluie multiplicitatea ca atare și nu în

---

231 „Sufletul este înghițit de materie până la înțelegerea nous-ului. El însă este în afara oamenilor: el este un Daimon” (germ.).

232 „Poarta morții” (a timpului distrugător); figură terifiantă, păzitoare a pragului.

233 „...el este un Daimon.” (germ.)

234 *noûs* — Intelectul pur (gr.) (vezi pagina 692)

235 *Yoga-sūtra* — aforismele de *yoga* ale lui Patañjali (sanscr.) (vezi pagina 706)

236 *Kāla-mukha* — „Fața Timpului”, aspectul devorator al Principiului (sanscr.) (vezi pagina 685)

237 Kala Mucha — „Fața Timpului”, aspectul devorator al Principiului (sanscr.) (vezi pagina 685)

238 „Balaurul l-a scuipat pe Jason, după ce a luat băutura dată de Athena” (germ.).

239 „Balaurul îl scuipă afară pe Iason, după ce a băut licoarea dată de Atena.” (germ.)

240 *puruṣa* — Spiritul; „Omul cât degetul” sălășluind în inimă, după Upanișade (sanscr.) (vezi pagina 694)

241 Puruṣa-minia — Spiritul; „Omul cât degetul” sălășluind în inimă, după Upanișade (sanscr.) (vezi pagina 694)

242 *ouroboros* — șarpele care își mușcă coada (gr.) (vezi pagina 704)

Principiul ei care este Unitatea. "Marea" Unicității în diferite tradiții sunt analogiile lor care, bine înțelese, nu sunt repetiții, dar au un aer de familie care arată tulpina lor unică.

Pe de altă parte, Unicitatea nu poate contrazice Unitatea, ci din contră, o atestă. Și cum? Refuzându-se absolut, nu repetițiilor, care sunt o imposibilitate pură și simplă, dar încercărilor ce le face neantul ca să ne facă să luăm analogiile drept repetiții. Imposibilitatea repetiției în manifestat e o mărturie a infinitului de către Unicitate.

Manifestarea nu-i posibilă decât în și prin dualitate, ai cărei termeni trebuie să oglindească Infinitul în felul lor. Și reflecția Infinitului în lumea dualității este continuitatea și diversitatea. Continuitatea reflectează unitatea, Diversitatea, prin refuzul ei de a fi repetiție. Atotposibilitatea, Unicitatea și Diversitatea se înlănțuiesc și constituie Vălului Mayei[243][244][245]. În manifestare Unicitatea e aparent contradictorie prin Diversitatea ei, deci tocmai prin ce are ea unic, prin ceea ce o leagă de Dumnezeu. Prin cultura intensivă a inteligenței și a voinței trebuie să ajungem să vedem în ceea ce il contrazice mai mult pe Dumnezeu, la prima vedere, o mărturie strălucită a Lui. Tot e un Hosana perpetuu lui Dumnezeu; a-l vedea ca atare.

E greu – aproape imposibil – să percepi deodată firul de aur care asigură continuitatea manifestării – dar e sigur că numai faptul că-i cunoști teoretic existența echivalează cu un început de actualizare. Nu pot să văd continuitatea cosmologică dintre un arbore și un bolovan, totuși o știu, pentru că amândoi există și posedă asta în comun. Avem în viața noastră două feluri de a ajunge la Dumnezeu: văzând caracterul iluzoriu al lumii și percepându-i totuși realitatea ca posibilitate divină globală, ca Unitate, ca Maya[246][247] care e reală în și prin Dum-nezeu; prin faptul acesta o negăm ca iluzie.

Aspirațiile noastre spre Universal caută mai puțin resorbirea în el decât consistența. Și de ce n-ar fi și aceasta legitim? Odată aspirațiile atingând Porțile Raiului, devin Îngeri și asta nu e și ea o liberațiune?

[474 (161)]

Wisset nur des Dichters Worte[248]
Um des Paradieses Pforte[249]
Immer leise Klopfen schweben[250]
Sich erbittend ewiges Leben[251][252].

243 *māyā* — puterea divină de manifestare, „vălul” lumii (sanscr.) (vezi pagina 704)
244 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
245 Vălului Mayei — puterea divină de manifestare, „vălul” lumii (sanscr.) (vezi pagina 704)
246 Iluzia cosmică (sk.).
247 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)
248 „Să știți doar că vorbele poetului” (germ.)
249 „în jurul porții Paradisului” (germ.)
250 „plutesc mereu, bătând încet” (germ.)
251 „Cunoașteți numai cuvântul poetului,/ Din preajma porții paradisului; / Mereu ușoare bătăi plutesc. / Rugându-se pentru viață veșnică” (germ.).
252 „cerșindu-și viața veșnică” (germ.; Goethe, *Divanul apusean-răsăritean*)

De ce să ne ostenim noi să le topim, când asta o poate face Dumnezeu mult mai bine? Nu e de ajuns că le ridicăm pe palme și că le oferim ca holocaust Celui Prea Înalt?

Intuiția intelectuală nu e nici o cunoaștere, nici o non-cu-noaștere. E ceva intermediar între ele și de aceea e inefabilă, căci trebuie ca în momentul când apare ea să dispară și voința de Cunoaștere și senzația de Ignoranță. Când Dumnezeu este și Interiorul și Aparentul, înseamnă că adevărata Lui Față e dincolo de aceste Nume. Căci atunci când Îl caut prin interiorizare, Aparența mă oprește în drum, și când il caut în Aparență, interiorul se face reamintit.

Puterea de disoluțiune a Suflului lui Dumnezeu constă în faptul că atinge exclusiv și cu o precizie infailibilă punctul rezultând din interferența liniilor de forță ale Universului, punct care, în realitate, e cauza acestor linii. Dispărând nodurile vitale, dispare și toată superstructura pe care o condiționează. Și de ce precizia aceasta a Suflului divin? Pentru că nu poate veni în atingere în lume decât cu ceea ce are o anumită comună măsură cu El, adică cu ceea ce este punctul de plecare al diferitelor polarizări. Când linia mediană e atinsă și dreapta și stânga se mistuie.

A arunca în focul sacrificial nu numai calitățile, dar și defectele noastre. Ele devin Soma[253]. Urmează o stranie regenerare, pentru că după o asemenea combustiune nu mai rămâne decât scheletul nostru, adică liniile de forță, schema[254] ființei nostre. Or de la ea oricând poate să se învoalte o nouă ființă "rectificată".

O proiecțiune verticală e linia de forță prin excelență, la superlativ. Atunci și celelalte se organizează în jurul ei, se grupează ca oile în jurul păstorului și iau natural caracterul ei ascendent și exaltat.

[475 (162)]

6.XII.1966

Actul de a se depăși pe sine însăși este pretutindeni actul suprem, punctul de origine, geneza vieții. Actul de a se depăși nu este altceva decât arta de-a muri în fiece moment. E adevărata știință a transmutațiilor.

Legătura între Balaur și Comoara pe care o păzește este existențială. Este o continuitate între cei doi termeni așa cum este între Haos și Kosmos. Balaurul inițial evoluând printre cele șapte planete și cele patru elemente nu numai că le emanează din ființa lui, dar el însuși se rafinează, se transmută prin ele, până ce, răscumpărat, se încolăcește în jurul Logosului ca o virtualitate de spire din care va proceda o viitoare manifestare. A face pe Balaur extatic este toată Arta, acesta e Marele Secret care le învăluie pe toate celelalte. Asta și vrea să spună formula: "Știu că este în om o putere care, înconjurată de o îngrijire atentă, poate să se învoalte într-o stranie energie". Pe lângă îngrijirile negative (îndepărtarea corozivelor), este esențial să faci pe Balaur să asculte Muzica Sferelor. Balaurul, care în sensul lui cel mai obișnuit este sinteza elementelor,

253 *soma* — băutura sacrificială a nemuririi (sanscr.) (vezi pagina 700)
254 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

când aude muzica înălțimii care e un vârf de piramidă al celor patru elemente, se scurge în eter, vehicolul uleiului superesențial.

De aceea numai acea apatheia[255][256] e valabilă care e sublimarea unui pathos[257]. O apatie fără patos ca substrat e inerție și moarte. E una din primejdiile practicii mecanice a religiei.

Dragonul ridicându-se, se resoarbe în nori. Aici e primejdia, căci norii plutesc la punctul intermediar între Cer și Pământ și dacă nu intervine o forță care să-i exalteze și mai sus, cad iar pe pământ. Numai vayu[258] poate transforma norii într-o trâmbă care duce norii în regiunea focului și-i transformă în el. Încă o dată, nu e greu să evertuezi materia inertă, tamas[259], ci odată ajunsă la planul de reflexiune, să o faci să ia o direcție ascendentă. Căci la început ai de luptat numai cu *tamas*. În a doua etapă, și cu *tamas* și cu rajas[260]. E firesc și relativ ușor să te desprinzi de infern dar de frumusețea lumii?

Separarea de lumea aceasta echivalează cu reforma unui sistem de judecăți. Dezrobit de hipnoza prejudecăților, intelectul își caută în mod firesc o adequatio[261][262] cu ceea ce este în natura lui, adică identitatea completă între subiect și obiect. Preju-

[476 (163)]

decățile înseși erau un proces de identitate defectuos, bazat pe necunoașterea factorilor problemei; era un proces de falsă imputațiune de absolut din partea Intelectului, adresată lumii acesteia.

Orice dialog interior înseamnă o redeșteptare a acelui guru[263] care doarme în fiecare din noi și de aceea ni se pare că vorbim cu noi înșine. În realitate, vorbim cu Atma[264]. La Rândul lui, dialogul interior actualizează pe Învățătorul amorțit din inimă, la belle au bois dormant[265].

Orice act voluntar e un act de veghe. A veghea este deci cel mai mare act voluntar pe care-l poate împlini un om. Deci refuzul oricărei crispațiuni, "eroism", tragicitate, și altă pacotilă a gestului voluntar.

Voința de necondiționat e corelativă cu simțul dureros al limitațiunilor noastre. Se implică una pe altă. Suferințele noastre sunt strigătul întregii lumi, care ne cere intercesiune pentru eliberare.

---

255 *apátheia* — nepătimirea (gr.) (vezi pagina 674)
256 *páthos* — pătimire, patimă (gr.) (vezi pagina 693)
257 apatheia — nepătimirea (gr.) (vezi pagina 674)
258 *vāyu* — Vântul, suflul cosmic (sanscr.) (vezi pagina 704)
259 *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)
260 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
261 „potrivire”, adecvare; *adaequatio rei et intellectus*, definiția scolastică a adevărului (lat.) (vezi pagina 671)
262 adequatio — „potrivire”, adecvare; adaequatio rei et intellectus, definiția scolastică a adevărului (lat.) (vezi pagina 671)
263 *guru* — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 682)
264 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
265 „frumoasa din pădurea adormită” (fr.)

7.XII.1966

Din Simone Weil, Usage de la tentation[266]: "Il tient un rapport de l'âme et du temps. Contempler un mal possible pendant longtemps sans l'accomplir opère une sorte de transsubstantiztion. Si on y résiste avec une énergie finie, cette énergie s'épuise en un temps donné; quand elle est épuisé, on cède. Si on reste immobile et attentif, c'est la tentation qui s'épuise et on recueille l'énergie regradée[267]"[268].

Atenția imobilă e o intelecțiune. Fixată pe un rău, pe ceva negativ, prin facultatea ei de identificare, în mod necesar transmută în ceva pozitiv lucrul contemplat și această pozitivare e, în ultima esență, intelectualizare. Nimic nu scapă, nimic nu se poate sustrage acestei superlative alchimii. Dar și scânteile intelectuale pot cădea captive Kelifoturilor[269270], se va spune, dar când capătă nestabilitatea, anxietatea multiplicității. Atunci se degradează. Dar când atenția e imobilă, se

[477 (164)]

invelește într-o armură impenetrabilă, căci ce poate face multiplicitatea, tribulațiunea, contra unui lucru care este substituitul Imuabilității principale? A privi cu curaj și în față tamas[271] și rajas[272], dar fără a raționa asupra lor. Nimic nu rezistă acestei fixări și abisul trebuie să vomite afară toate scânteile pe care le ține roabe. Numai simpla fixare, nu meditarea discursivă, fikr[273274]. Mă gândesc la mitul Athenei care dă să bea un filtru Balaurului și il silește prin aceasta să scuipe afară pe Iason.

Altfel spus, ceea ce silește Abisul să dea înapoi energia regradată e lipsa de comună măsură între Atenția imobilă și Multiplicitate. Nu e raportul între Unu și Multiplicitate, ci e Vidul divin care, actualizat în cea mai mică măsură, devorează totul.

9.XII.1966

Aerul e un element foarte straniu; nu are imobilitatea Etherului[275], pe care acesta și-o datorește situației lui centrale în crucea elementelor; având o anumită mișcare, Aerul nu se mișcă totuși, fiindcă "susul" apare prin elementul *Foc*, "josul" prin elementul *Apă*, cu un reziduu la fund, care este *Pământul*; or,

---

266 „Folosul ispitei. Ține o legătură între suflet și timp. Să privești un rău posibil un timp îndelung, fără să-l săvârșești, operează un fel de transsubstanțiere. Dacă i se rezistă cu o energie finită, această energie se epuizează într-un timp dat; când se epuizează, cedezi. Dacă rămâi imobil și veghezi se epuizează ispita și culegi energia regenerată.” (fr.).

267 „Folosul ispitei” (fr.) — titlul unei însemnări a lui Simone Weil

268 „Ține de un raport între suflet și timp. A contempla multă vreme un rău cu putință, fără a-l săvârși, lucrează ca un fel de transsubstanțiere. Dacă i te împotrivești cu o energie mărginită, acea energie se istovește într-un răstimp dat; iar când s-a istovit, cedezi. Dacă rămâi nemișcat și atent, ispita e cea care se istovește, iar tu culegi energia înălțată.” (fr.)

269 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)

270 Kelifoturilor — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)

271 *fikr* — meditația discursivă, cugetarea (ar.) (vezi pagina 681)

272 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)

273 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

274 fikr — meditația discursivă, cugetarea (ar.) (vezi pagina 681)

275 *ākāśa* / aether — Eterul, cel dintâi dintre elemente (vezi pagina 680)

aceste elemente ies din aer, în care se află indistincte. De aici, caracterul lui straniu [pe care] il datorește unei mobilități imobile.

Dacă știm să actualizăm în noi acest element, putem fi siguri că, "pe aripile vântului", vom fi duși la Poarta Raiului, care e aceea a Etherului. E posibil ca întrebarea clasică din basm: "Cum vrei să te duc, stăpâne? Ca vântul sau ca gândul?" – "Ca vântul, călușul meu, căci, ca gândul, aș muri" – să se refere la ultimele două elemente în sensul ascendent. Căci "gândul" s-ar referi în cazul acesta la Ether, vehicol direct al lui Atma[276] care, resimțit fără pregătire ar putea fi ucigător.

Senzația pe care o dă, de mobilitate imobilă, se poate datora și faptului că în el se simt direct și prima oară bătăile Inimii lumii; or, sistola și diastola Inimii lumii sunt în realitate concomitente și, ca atare, senzația mișcării centripete e anulată de senzația mișcării centrifuge, subsistând și prevalând o senzație ambiguă, bivalentă și antinomică, senzație care, în mod natural, il pune pe acela care o percepe pe drumul median între contrarii, care nu este altceva decât firul Unicității; și Unicitatea duce în mod necesar la Unitate. Tot așa și rostul ritmului în știința suflului este de a găsi punctul critic al lumii, care e prezența Non-manifestatului în ciclul nostru de viață.

[478 (165)]

Această mobilitate imobilă a suflului ia înfățișarea, în percepția noastră, de mișcare circulară, de șarpe care-și mușcă coada. Când începutul și sfârșitul se întâlnesc, ceea ce e între ele și care s-a succedat temporal, apare în simultaneitate; ori simultaneitatea și imobilitatea sunt coextensive una alteia.

13.XII.1966

Prin deparazitarea clipei de orice paraziți, de contaminațiunile cu trecutul și viitorul, obținem viziunea Eter-nității. Dar tot discontinuitatea duce la Materia Primă, care e o disoluție în Negândibil. Deosebirea este că, în sensul ascendent, deparazitarea clipei duce la eliberațiune când e întovărășită de o intuiție a Universalului, pregătită de o impecabilă pregătire teoretică; prin urmare, deparazitarea aceasta e numai o tehnică mijlocitoare, pe când discontinuitatea nu e un mijloc, ci e coextensivă lui Prakriti[277]; cu alte cuvinte, e un scop. Deosebirea între Numărul metafizic, pythagorician, și numărul matematic.

Suntem totdeauna și chiar concomitent afectați de cele două numere; putem imediat deosebi vocațiunile, cea sinistră constrângând la torpoare mentală și exersându-se ca o fascinație.

Deparazitarea pozitivă nu se face cu o luptă contra suprastructurilor și a promiscuității cu trecutul și cu viitorul; refuzându-le, ele se ofilesc și cad ca niște frunze moarte; energia recuperată se refugiază, se soarbe în clipa prezentă (clipa nu poate fi decât prezentă), potențializând-o, încărcând-o cu o energie uriașă, care uneori poate să trăznească pe cel ce-a însumat-o și chiar

276 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
277 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)

pe cei din jurul lui. S-a observat că Inițiatul maleficiază pe cei din jurul lui, luând cuvântul, bineînțeles, în sensul lui profan.

Tragedia omului constă în faptul că dharma[278] lui este *dharma* față de ambianță, în ceea ce ea are definitoriu și distinctiv, adică cu aspectul ei cu care avem de-a face în orice moment al vieții noastre; *dharma* planurilor manifestate e de natură generală, deci mai puțin accesibilă intuiției noastre; de aceea numai în cazuri excepționale și foarte rare multiplicitatea sa poate fi un suport de intelecțiuni, pentru că trebuie să-i vezi în același timp și raporturile ei cu Unicitatea din care procede, ca posibilitate. Or, viziunea aceasta concomitentă e rarisimă și implică excepționale posibilități intelectuale.

În fond, antagonismul aparent e acela între Distinctivitate și Indistincțiune, una făcută pentru ca lumea să existe, cealaltă, ca s-o resoarbă. Pe un plan foarte înalt, prima se dizolvă în a

[479 (166)]

doua și pe un plan și mai înalt, suprem, amândouă exprimă, fiecare în felul ei și împreună, Vidul.

Pe un plan mai puțin universal, dar mai inițiatic, dacă ne putem exprima așa, din antinomia Distincțiune-Indistincțiune, se distilează o limită care e o sfâșiere, ca un nectar, ieșite din struguri zdrobiți, băutura Zeilor și a oamenilor.

Morfismele Zeului, care e totuși unul; Luceafărul de seară și Luceafărul de dimineață, mai puțin decât Noaptea și Ziua și totuși limita și Principiul lor.

Când ne concentrăm pe Cauzal, două poziții sunt posibile, în realitate concomitente ca bătăile Inimii lumii: centrul de gravitate al atenției noastre e sau pe Suprem sau pe sfâșierea Lui în manifestare sau a acesteia în El. Greutatea este că această sfâșiere nu poate fi localizată, ci trebuie dibuită. Asimțirea ei echivalează cu descoperirea Elixirului de viață lungă, dacă nu e chiar el. Și ca să mă întorc la ce-am vorbit mai sus, clipa poate fi considerată nu numai ca principiul Trecutului și al Viitorului, de pe care trebuie să-l desghioci cum scoți diamantul din humă, ci ca și o limită a lor, aparent deci un produs al lor; amândouă adevărate, căci clipa e Prima și Ultima, Interiorul și Exteriorul.

14.XII.1966

"Il faut unifier, prajna, la Sagesse, et upaya, le moyen de l'atteindre, șunya[279][280], le vide et Karuna[281][282], la compassion[283]".

În realitate, e vorba mai mult de altceva decât de o unificare; trebuie să descoperi că cei doi termeni sunt același lucru și asta nu printr-un raționament, ci printr-o intuiție directă. *Karuna*, compasiunea, e un fel de raionare a

278 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)
279 „Trebuie unificate *prajñā*, Înțelepciunea, și *upāya*, mijlocul de a o atinge, *śūnya*, vidul, și *karuṇā*, compasiunea.” (fr.)
280 *karuṇā* — compasiunea (sanscr.) (vezi pagina 686)
281 *śūnya* — Vidul (sanscr.) (vezi pagina 701)
282 Karuna — compasiunea (sanscr.) (vezi pagina 686)
283 șunya — vidul universal (sk.) (vezi pagina 701)

șunyei[284][285] într-un sens încă foarte exterior. În realitate, compasiunea e o determinațiune negativă a lui *șunya*. Principiul răspândindu-și Ka-runa[286] asupra lumii, ii recunoaște o comună măsură cu el, căci nu poți avea milă față de ceva care e inexistent. Dar comuna măsură implică identitatea și atunci multiplicitatea nu se topește în Unitate, ci în prima fază a realizării metafizice, ci devine față ei misterioasă. Nimic nu poate exista în afară de Unitate, deci Multiplicitatea e Unitate; și este Unitatea chiar în aspectul ei cel mai misterios și mai adânc.

15.XII.1966

Sfâșierea e reflexul în lumea noastră a Inefa-bilului. Sunt la cele două extremități ale Axei Lumii. Nici ziua,

[480 (167)]

nici noaptea, nici ființa, nici neființa nu sunt cele mai adequate simboluri ale Principiului, ci limita lor comună, care în fond e Principiul lor comun, dintr-a cărui sfâșiere, toate perechile de complementare își trag existența.

Sfâșierea nu dispare niciodată, se transmută numai în Inefabil.

Linia limită între complementare e albia pe unde curge Apa Sâmbetei. Dacă reușim să ne aruncăm barca în ea, atunci în mod necesar suntem duși în cercuri concentrice, pe un pas de spirală, la centrul comun. Căci trebuie să descoperim că mersul spre perfecțiune nu e o linie dreaptă, ci o spirală care se strânge în jurul țărușului.

18.XII.1966

În concepția asupra creației lumii prin hierogamie și sacrificiu e presupusă bipolarizarea Principiului Mani-festării în Purușa[287] și Prakriti[288]. Suntem în momentul Demi-urgului. Allah nu mai e Creatorul, ci Formatorul dintr-o materie plastică deja dată.

Androgynul[289] își trăiește beatitudinea perfecțiunii lui și prin unitatea celor două aspecte ale lui, dar și prin disocierea lui, prin sfâșierea acestei unități. E un fel de a realiza beatitudinea distinctiv, prin numărătoare, prin îmbucătățire. *Androgynul* își trăiește beatitudinea prin sfâșiere, fără primejdie, pentru că niciodată nu-și pierde conștiința unității și indistincțiunii lui; riscul e pentru fragment, pentru morfism, care ia conștiința lui proprie drept autonomie, când e o simplă delegațiune, un reflex al unei lumini al cărei izvor nu e în el însuși.

Bineînțeles și această iluzie e providențială pentru că duce la rândul ei la fragmentarea fragmentului, căci din moment ce distinctivitatea e o posibilitate, ea trebuie să se producă până la capăt, până la trecerea la limită în cantitatea discontinuă.

---

284 *śūnya* — Vidul (sanscr.) (vezi pagina 701)
285 *karuṇā* — compasiunea (sanscr.) (vezi pagina 686)
286 șunyei — Vidul (sanscr.) (vezi pagina 701)
287 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)
288 *prakṛti* — Natura primordială, polul substanțial (sanscr.) (vezi pagina 693)
289 *andrógynos* — ființa primordială, bărbat-femeie (gr.) (vezi pagina 674)

Reintegrarea în Principiu e o posibilitate, ca și disocierea în multiplicitate; pe când, însă, ultima se legitimează pe ea singură raportându-se la diverse Nume divine, Reintegrațiunea e de competența exclusivă a Numelui Mare Inefabil și a substitutului său în Manifestare. De aceea, o competiție veritabilă între tendința centrifugă și tendința centripetă în noi, când realizarea noastră spirituală e pusă sub ochiul Supremului; dar, în clipa când ne-o punem, cum e firesc și inevitabil în anumite momente, sub ocrotirea diferitelor Nume divine, lupta între Unitate și Multiplicitate devine terifiantă în noi. Calea cea

[481 (168)]

mai scurtă și cea mai ușoară, când există bineînțeles calificările necesare, e tot Jnana[290] Yoga[291][292][293].

Dar de ce sfâșierea aceasta extatică a Omului Universal și când se îmbucătățește și când se împlinește, sfâșiere al cărei pathos il simțim surd, ca un ecou incomensurabil și în ființa noastră degradată? Pentru că în Dumnezeu cogitațiunile și Firea se identifică; în extremitățile cele mai disgrațiate ale Cosmosului, identitatea dintre Ființă și Cunoaștere subzistă în primul fond; când mergem în sensul împrăștierii și al dizolvării, ea geme; când mergem în sensul Integrațiunii, strigă Nenumăratul care-și afirmă dreptul lui de a fi.

Explicația supremă a faptului este în afirmația lui Buddha: "Nu există Nirvana[294][295] în afară de Samsara[296]"[297], formulă antinomică, total incomprehensibilă la orice grad al Existenței și care nu se deslușește adevărată decât în viziunea care a depășit Lumea și Principiul ei, a depășit și Ființa și Neființa, adică a depășit *Nirvana* însăși.

După cum orice an, orice clipă, poate fi mijlocul, centrul unui ciclu dacă distribuim înainte și după el o cantitate egală de timp sau de durată (și asta fără ca clipa să aibă ceva deosebit, diferit de celelalte), tot așa oriunde se fixează atenția (ekagra[298]) noastră, se constituie un centru de-a dreapta și de-a stânga, în jurul căruia se organizează (adică se produce un organism viu) un ciclu complet; și când am spus ciclu, am spus cerc, ceea ce însemnează că în jurul punctului fixat se infiripează o mișcare circulară inefabilă ale cărei vibrațiuni orizontale ne se mai leagă cu centrul zis, dar care în simbolismul spațiului cu trei dimensiuni ne duc în sferele superioare, spre și în centrul efectiv și real al tuturor lumilor; analogia dintre microcosm și macrocosm intră în joc, riguros, aici. Așa că efectiv se întâmplă ce spun taoiștii: când fixezi imobil un zid, de la sine se deschide în el o ușă care duce pe tărâmul nevăzut.

290 Uniunea prin cunoaștere (sk.).
291 Calea cunoașterii (sk.). (vezi pagina 685)
292 cunoaștere; intelecțiune (sk.) (vezi pagina 685)
293 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
294 Extincția; vidul (sk.).
295 Înlănțuirea ciclurilor cosmice; devenirea (sk.).
296 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)
297 ansamblul manifestării; curgerea lucrurilor; devenirea (vezi pagina 697)
298 *ekāgra* — „cu un singur vârf”, atenția concentrată pe un punct (sanscr.) (vezi pagina 679)

A te concentra pe o materie amorfă, haotică, fără gând dar fără șovăire, înseamnă a transforma în stânci symplegade[299][300]; cu alte cuvinte, determinarea, prin voința noastră, a unui punct central în ea, organizează în ea o dreaptă și o stângă, ale căror mișcări ondulatorii și reciproce o animează și o transformă în cosmos. Bineînțeles aparența exterioară rămâne aceeași dar e deajuns să percepem în dos realitatea ei vibra-

[482 (169)]

țională pentru ca să fie "răscumpărată"; și când efectiv se pune pe ea ochiul lui Șiva, nu e natural să se transforme în cenușa ale cărei fire se structurează pe spirele Vortexului Sferic, mai exact il constituie?

Chiar o concentrare pe un punct fără intenție transcendentă, devine transcendentă, căci, cum am spus, în jurul punctului se organizează un circulus[301][302] vital: or, cum cercul perfect nu e posibil în manifestare, la capătul lui, când e gata să-și imbuce începutul, concentrarea trece pe planul superior, cu o lungime infinitezimală în cercul imediat superior în accepția geometrică a termenului, și de acolo cu instantaneitatea unei conflagrații alcătuiește o sferă al cărei centru suntem și noi, dar și mijlocul lumii.

19.XII.1966

Plenitudinea poate fi o caracteristică a frumuseții când e gata să ucidă pe acel care o resimte. Două lumi trebuie să se lupte în noi, câmp de bătaie, în care frumusețea nu e victoria, ci limita între cele două forțe antagoniste. Această limită nu e un echilibru între ele, ci o sfâșiere în care moartea se manifestă. În fața unei statui a lui Buddha te cuprinde mirarea cum de așa ceva a putut să se manifeste în lume și, în același timp, mirarea cum de lumea mai subzistă. Frumusețea este făcută din aceste două mirări.

Această linie limită e și o poartă strâmtă care duce în transcendent, unde frumusețea devine o determinațiune negativă și sfâșierea o permanență. Lumea nu poate suporta o asemenea frumusețe, care o preface în cenușă; dar muka[303][304] o suportă. Aplicare a hadithu[305]-lui qudsi[306][307]: "Cerul și Pământul nu mă suportă, dar inima credinciosului meu mă suportă[308]".

O limitațiune individuală devine pozitivă, adică un suport adecvat al Realității, când e împinsă, imaginativ și intențional, până la extremul ei. Miopia devine orbire, întuneric, deci o determinațiune negativă care actualizează în

299 *Symplēgádes* — stâncile care se izbesc una de alta, între care trebuie trecut (gr.) (vezi pagina 701)
300 symplegade — stâncile care se izbesc una de alta, între care trebuie trecut (gr.) (vezi pagina 701)
301 „cerc” (lat.) (vezi pagina 677)
302 circulus — circulus (lat., „cerc”) — În uzul lui Lovinescu, circulus vitalis: circuitul închis al vieții, care se poate roti și în jos, și în sus; fiind cerc, se integrează în spirala Vortexului, de unde putința convertirii lui. (vezi pagina 677)
303 *mukta* — „cel eliberat” (sanscr.) (vezi pagina 690)
304 (*ḥadīṯ qudsī*, redat de autor în românește; în original arabă)
305 sfânt (arb.) (vezi pagina 695)
306 cuvânt transmis al Profetului (ar.)
307 qudsi — sfânt (arb.) (vezi pagina 695)
308 muka — „cel eliberat” (sanscr.) (vezi pagina 690)

noi Tenebrele Divine; tot așa minima funcționare a celorlalte simțuri, deficit care simbolizează extincțiunea ca rădăcină, ca principiul lucrului deficient în noi; surzenia lui Beethoven, principiul sunetului primordial. Numai insuviile prakritiene[309], nu văd cum ar putea fi pozitivate. Ce poate simboliza, de exemplu, torpoarea sau inerția? Ele nu-mi relativizează simțurile eului, ci mi le narcotizează numai, adică mi le îndreaptă nu spre integrațiune,

[483 (170)]

ci spre dezintegrațiune. Nu e o a doua moarte inițiatică, ci o a doua moarte în Materia Primă. Dar dacă știi să te desprinzi mental de Prakriti[310], de Tenebrele inferioare, ea devine o trambulină pentru a face saltul dincolo.

Manifestarea Principiului în Lume ia în mod necesar caracterul esențial al Lumii, care este Limitațiunea. O teofanie chiar e limitată, dar limitațiunea ei devine apofază și ca atare determinațiune negativă. Când Sfântul Dionisie Areopagitul spune că tot ce se afirmă despre umanitatea Domnului Hristos are caracter apofatic, probabil că în sensul acesta o înțelege. La fiecare teofanie, circumscrierea ei strigă Allahu akbar[311][312][313], dar cum limitarea divinității în teofanie e numai exterioară, teofania își recuperează "dimensiunea" ei infinită tocmai prin ce are ea mai determinat. Când creatura mărturisește că Dumnezeu e mai mare, universalizarea care urmează acestei mărturii nu concernă pe Dumnezeu ca atare, care nu are nevoie de ea, ci propriile ei limitațiuni. Nu "eu" laud pe Dumnezeu, ci "se" laudă Dumne-zeu, dar nu "eu" și nu în "mine". Dar atunci cine? Numai Dum-nezeu, ceea ce transformă individualitatea mea în atribut divin.

Ce se poate spune despre Adversar? În definitiv, deosebirea dintre un Avatara[314][315] și el este că limitațiunea acestuia, firească, tacită, existențială, devine proclamațiune deschisă. Dar atunci deosebirea e numai de grad. Căci din punctul de vedere al Absolutului (în acest domeniu numai o formulațiune defectuoasă e posibilă), nu există grade de negațiune, cum nu există grade în manifestațiune. Cel mai mare Serafim are aceeași existență sau neexistență în fața Lui ca și un animal imund. Nu se pot ierarhiza niște posibilități decât dintr-un punct care are comună măsură cu ele. Or, lipsa de comună măsură fiind "caracterul" Infinitului, nici o ierarhie nu poate fi sub ochii Lui, pe bunul motiv că: 1. nu există nimic în afară de el; 2. n-are ochi; 3. nu e ceva dedesubtul lui.

Lumea fiind o posibilitate divină, nu se poate produce decât sub semnul principiului de contradicțiune. Trebuie să fie ceva în ea care ii anulează existența și aceasta este aparența ei de autonomie.

309 de la *prakṛti* — ținând de substanța nediferențiată (sanscr.) (vezi pagina 694)
310 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
311 „Dumnezeu e mare” (arb.).
312 *Allāhu akbar* — „Dumnezeu este mai mare” (ar.) (vezi pagina 673)
313 Allahu akbar — „Dumnezeu este mai mare” (ar.) (vezi pagina 673)
314 „Coborârea” directă a Principiului (sk.).
315 *avatāra* — „pogorâre”, întruparea Principiului (sanscr.) (vezi pagina 675)

Mărturia creaturii nu promovează pe Dumnezeu: Infinitatea Lui nu are nevoie de asta, ci-mi dă mie un caracter apofatic, adică mă transformă în determinațiune negativă.

Absurditatea poziției catafatice: a admite că există o gradațiune a manifestărilor divine, lucru evident în toată Manifestarea, devine sacrilegiu în Infinit, care nu suferă nici o ierarhizare in

[484 (171)]

El, pentru că nu suferă nici o designațiune. Atunci cum pot să mai fac deosebire între Michael și Samael[316], deosebire care structurează totuși făptura întreagă, lumile, ciclurile umane? Nu pot face deosebire între ei; pentru asta, ar trebui în prealabil să fie, și nu sunt, pentru că nimic nu este, nici Dumnezeu, care e un Vid.

20.XII.1966

Lectura unui text sacru sau tradițional, o meditație asupra unui subiect esoteric, ne poate da un sentiment de obscuritate. Putem să-l lămurim prin mijlocul clasic al meditațiunii până la punctul unde obscuritatea devine mister. Dar mai este o posibilitate, mult mai directă, care poate duce mult mai departe: să iei obscuritatea ca simbol direct al Tăcerii, determinațiune negativă în lume, dar suprem pozitivă în Absolut. A înceta lectura, raționamentul, la locul obscur, a separa alchimic întunecimea de suportul ei exterior și a fixa fără șovăire, fără abatere, facultatea concentrativă pe obscuritate. E imposibil să nu-și dea până la sfârșit secretul ei. Când știm că asta s-a întâmplat? Când, cum am spus, obscuritatea se transformă în mister, își capătă o organicitate, rămânând totuși abisală. Pro-cedeul n-are nimic de-a face cu un demers logic, cu o schematizare discursivă, care adaugă la obscuritate artificiozitatea ei.

În general, masca lui Buddha, mai ales în sculpturile indiene, reprezintă trecerea în Nirvana[317], nu Nirvana însăși, ci punctul când Maya[318] se topește pe Fața Absolutului. S-ar părea că e o mai mică Universalizare; în realitate, masca lui Buddha nu ar putea însemna și realizarea ascendentă și realizarea descendentă, adică Principiul lor comun?

La capurile chinezești ale lui Buddha se mai adaugă un surâs aproape cinic. Puțin mai mult, ar ieși din surâsul acesta râsul Demiurgului din tradițiile gnostice, care a creat gama muzicală și prin ea lumile. Dar miracolul artei chinezești e că se oprește la surâs, la o totală indistincțiune și a Binelui și a Răului și a zădărniciei și a mizericordiei. Buddha indian e doctrinar; Buddha chinezesc e mai ales metodic.

Că în creștinism a rămas accesibil un ansamblu de rituri mântuitoare, ca un reziduu al riturilor inițiatice practicate la

[485 (172)]

începutul creștinismului, nu autorizează să se creadă că se poate face și operațiunea contrarie, adică să poți recupera numai prin simpla intenție

316 *Samael* — „otrava lui Dumnezeu”, îngerul morții (ebr.) (vezi pagina 696)
317 *māyā* — puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
318 *nirvāṇa* — Stingerea (sanscr.) (vezi pagina 691)

dimensiunea esoterică a riturilor. Din faptul că un corp cade singur, nu însemnează că se poate urca tot singur; sau, se poate fotografia un trandafir, dar nu se poate reconstitui din fotografie. Lucrurile sunt ireversibile.

Aspectul sinistru al acestei teze nu e greu de descoperit: dispensează pe creștin să caute inițierea, privându-l nu numai de o adevărată realizare în domeniul esoterismului, dar il lipsește de căutarea aceea neobosită, nesățioasă, neliniștită, a Graalului, identică cu tribulațiile Materiei Prime, până își găsește axul în jurul căruia să se organizeze și fără de care o realizare inițiatică riscă să rămână o palidă și debilă imitație a căutării centrului.

Coborârea unei intelecțiuni în lumea noastră nu e numai o simplă prezență. "Ideea" se învăluie în cojile lumii noastre și ca o prizonieră dar și ca un foetus care nu poate progresa decât învăluit de întuneric și de umid radical. Universalul nu se poate manifesta în lumea noastră decât după legea analogiei în sens invers; el nu poate fi aici decât cel mai mic și mai nebăgat în seamă, geometric e un punct, adică un germene, dar tocmai pentru că e un germene trebuie în mod firesc să se manifeste, adică să treacă de la potență la act; prin asta își recuperează mărirea și cucerește lumea ca Vișnu[319] în al 5-lea lui Avatara[320], când ca pitic a cerut să facă numai trei pași, dar acești trei pași au "măsurat" întregul Univers vizibil și invizibil.

Din Esență devine Existență, adică își ia pe umeri crucea cu trei dimensiuni a Manifestațiunii, pentru a împlini mistere ce nici gura omenească nu le poate rosti. Manifestat, e mai ocult ca niciodată. Universul, fără el, părea că-și poate găsi o explicație; cu el, devine o enigmă indescifrabilă.

Orice compus nu există pentru el însuși, ci imediat pentru alt compus și mediat pentru un simplu spre care tinde teleologic. Căci a susține că toate compusele trăiesc unele pentru altele, se explică unele prin altele, înseamnă că afirmi posibilitatea lui perpetuum mobile[321]. Din moment ce un compus în strictă legătură cu altul, nu-l poate explica totuși, înseamnă

[486 (173)]

că nici un alt compus nu poate face aceasta. De altminteri numai simpla omogenitate a Naturii animează realitatea finală a compușilor. Și cum omogenitatea finală e reflexul în Natură al Unicității, suntem riguros obligați să admitem un instinct teleologic al lui Prakriti[322], care nu e numai o mărturisire a Principiului, dar și o tendință existențială de a se integra în el. Toată *Prakriti* isprăvește prin a se topi în vârful fin și suprem al ei, care este sattwa[323]guna[324]; și când aceasta s-a întâmplat, *sattwa* încetează de a mai fi o tendință din lipsa unui mediu unde să se propage, și atunci ultima nălucire a Mayei[325] dispare în Absolut.

---

319 *Vișnu* — aspectul conservator al Divinității (sanscr.) (vezi pagina 705)
320 *avatāra* — „pogorâre”, întruparea Principiului; aici, *Vāmana*, piticul (sanscr.) (vezi pagina 675)
321 „mișcare veșnică” (lat.) (vezi pagina 693)
322 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
323 *sattva-guṇa* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
324 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
325 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

21.XII.1966

Orice idee metafizică ce coboară în lumea noastră devine viscerală, pentru că, urmând să dăinuiască în ea, trebuie să însumeze condițiile ambianței; ori printre aceste condiții este și viața. De aceea maeștrii Zen spun că aceasta "sucește măruntaiele de nouă ori și mai mult" când începe să fie realizată. Nu e un semn mai sigur de irealitate a unei idei când ea rămâne, metodic, abstractă, incapabilă de incarnațiune.

Lucrul e valabil pentru idei care au un aspect pur doctrinar sau par să-l aibă. Ce putem spune însă despre ideile incontestabil false, care au răscolit lumea? Mai întâi că nu sunt idei ce se manifestă, ci pasionalitați care își caută o justificare, uzurpând aspecte extrem de limitate ale unor idei juste. Nu ideea dinamizează un flux al samsarei[326], ci aceasta anexează și înghite resturi de intelecțiuni, scântei sărite excentric dintr-un mare foc. Căci nimic nu poate trăi fără idei și chiar *Prakriti*, potențialitatea totală, e o masă amorfă și obscură fără prezența lui Purușa[327].

Cum putem recupera scânteile captive din doctrinele false, comportările iluzorii din structurile strâmbe? După ce le-am analizat, după ce le-am detectat iluzia și minciuna, să nu le mai dăm atenție, refugiindu-ne într-o veghe perenă; atunci tot edificiul mincinos se pulverizează și scânteile sunt recuperate; ambianța este regradată, "rectificată" în sensul lui "Visitando Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem Ver-am Medicinam[328]". Coborârea în Infern e sforțarea de a situa, de a demasca doctrina falsă, rectificarea este regradarea ideilor juste din ea. Rezultatul operației este Vitriolum, Dizolvantul Universal, care e identic cu Veghea lucidă de care am vorbit mai

[487 (174)]

sus și care topește toate iluziile și toate minciunile. Nici un fals agregat nu-i poate rezista, și asta nu prin analiză, care e doar preliminară, ci numai prin simplul act de prezență. Procesul se dezvoltă cam în felul următor: minciuna nu poate trăi decât pompând vampiric viața, uzurpând-o de acolo de unde își are izvorul, adică din planul principal. Deosebirea este că, de data asta, Intelectul păcălește și nu invers, ca în cazurile obișnuite. Veghea perpetuă, prezența intelectuală, se lasă supte de structura mincinoasă, dar fiind conștiente de procesul acesta, mai ales de aspectul lui sacrificial. Luciditatea și legătura cu cele de sus facându-l inepuizabil, se ajunge la un moment când agregatul mincinos atinge suprasaturația și crapă. Din pulberea lui, prezența intelectuală, care s-a lăsat înadins incarcerată, se restabilește în situația ei primă, pe care de altminteri n-a părăsit-o niciodată decât în mod aparent și privit din afară. Acesta e misterul tuturor coborârilor avatarice în lume și chiar mai jos de planul nostru, ca atunci când Domnul Hristos s-a lăsat în Infern, după o victorie

326 *saṃsāra* — curgerea neîncetată a existenței (sanscr.) (vezi pagina 697)

327 *puruṣa* — Spiritul universal, polul esențial (sanscr.) (vezi pagina 694)

328 „Cercetând lăuntrul pământului, rectificând vei afla piatra ascunsă, leacul adevărat” (lat.; acrostihul *vitriolum*)

aparent totală a tuturor forțelor În-tunericului asupra Lui și asupra misiunii Sale. Și într-o clipă a dărâmat moartea, Iadul și Minciuna.

Sintezele spațiale și temporale sunt posibile numai printr-un element care e în afară de timp și de spațiu; căci o condițiune nu-și poate da singură seama de limitațiunile ei. Dar lucrul care face, și desface. E de ajuns ca în punctul de unde sinteza condiționat e realizată să ne schimbăm direcția privirii spre Universal pentru ca spațiul și timpul să fie transformate în cenușă, nu prin schimbarea atenției noastre ci prin faptul că au fost atinse în nodul lor vital. Organismul regresează în uter și de acolo în prima pulsație care i-a dat naștere. Și asta nu se face inchizitiv, ci prin dibuire. E de ajuns adăugarea unei dimensiuni intelectuale deasupra nodului de șerpi pentru ca toți să se precipite în mărgica căreia aparent i-au dat naștere. Adevărul este că această mărgică i-a produs. Dar lumea noastră operează inversiunea cauzelor prime.

Orice germene, orice sămânța se reduce în ultima etapă la un punct intelectual. Conceptualizându-l, reducem universul la schemă, apoi la extincțiune.

Din cauza analogiei în sens invers, punctul primordial pare fără vlagă și șters pe lângă tumultul vital. Totuși acesta nu e decât van zgomot.

[488 (175)]

După ce-a topit ritmurile rău făcute, nodurile de agregate, yoghinul nu mai are de a face decât cu prana[329], a cărei largă expirație și inspirație il aduce spre Porțile Eternității. Nu e mokșa[330][331], totuși e dincolo de manifestare, pentru că acest ritm primordial e acel al Soarelui și al Lunii, al lui Purușa[332] și Prakriti[333], care sunt principiile Manifestării.

Orice punct vital reducându-se la un punct intelectual, se poate ușor înțelege importanța funcțiunii negative a gândului. Negându-și accidentele și aspectul multiplu, neagă lumea pentru că nu numai speculativ, ci și ontologic, actul urmează în mod necesar gândul.

22.XII.1966

Satan nu are seducțiune decât în afară de Infern, pentru că acolo nu-i mai trebuie. Cu alte cuvinte, frumusețea și seducțiunea lui sunt uzurpate. Ca seducător, se învăluie cu frumusețea lumii pe care vrea s-o devieze. Dar nu este numai regentul lui Tamas[334], Domnul Torpoarei, al ininteligibilității și al inerției; mai este și acela care spune "non serviam[335][336]", provocând o ruptură

329 „Eliberarea” din manifestare (sk.).
330 *prāṇa* — suflul vital (sanscr.) (vezi pagina 694)
331 Eliberarea, desprinderea desăvârșită (sanscr.) (vezi pagina 690)
332 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
333 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
334 „nu voi sluji” (lat.; cuvântul lui Lucifer, după Ieremia 2, 20) [Ieremia (Biblia sinodală), ro.] (vezi pagina 692)
335 „în vremea aceea”, la obârșii (lat.) (vezi pagina 684)
336 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)

violentă într-o ambianță, după cum a provocat-o in illo tempore[337][338], în indistincțiunea lui Prakriti, cauzând ieșirea celor trei gune[339] din echilibrul lor indistinct.

Această revoltă nu e lipsită de măreție, și cum se poate mânia Dumnezeu pe cineva care-i spune "nu", pe cineva care este prin urmare campionul determinațiunii negative? Apoi, explozia pe care o provoacă într-o anumită stare, il acoperă cu toate irizările căderilor radioactive.

Ceea ce e foarte straniu e că Luceafărul e stăpânul, Inter-semnul, Regentul crepusculului de seară și al crepusculului de dimineață, adică al celor mai sfinte două momente ale zilei. E Domnul sfâșierilor în lumi printr-o explozione pe care Dumne-zeu o transformă extatic în beatitudine și aceasta e una din cele mai înalte funcțiuni din Cer care sface din Lucifer Maestrul și chivernisitul extazurilor. De sus, reziduurile exploziei au căzut în lumile inferioare și au devenit Satan. De aceea poate exlama Profetul: "Quomodo cecidisti de Caelo Lucifer?[340]"[341]. Era Îngerul Feții, deci primea din plin strălucirea obrazului divin. Prin căderea lui, n-o insinuează în părțile lui cele mai ascunse și mai întunecate ale Universului? Se produce o invălmășeală în colțurile cele mai pitite ale Cosmosului din cauza oaspetelui nepoftit, iar urmele și ruinele luptei se transformă în Satan. Lucifer e responsabil de Satan ca noi de evacuările noastre, de umbra noastră, de spectrul nostru.

[489 (176)]

Într-un cerc mai restrâns, Lucifer e acela care produce "separațiunea" în Athanor, adică operațiunea alchimică cea mai importantă, care permite celor două naturi să se restructureze, să se revigoreze, pentru ca apoi să purceadă la o nouă conjuncțiune, definitivă și beatifică de data asta.

Să luăm lucrul de la început: Lucifer, prin "nesupunerea" lui, provoacă ruptura celor trei guna[342] din indistincțiunea lui Pra-kriti[343]; dusă până la capăt, această ruptură este pozitivă pentru că silește sattwa, tamas[344] și rajas[345] să-și ducă impulsul până la capăt și să-l sleiască. Sattwa[346] se însumează în Principiu când a epuizat tendința ei ascendentă, căci cum mai poate exista ascendență acolo unde nu mai e Înălțime și nici o altă dimensiune? *Rajas*, ajuns prin expansiune la marginile lumii, trece la limită, adică se sleiește, iar Tamas[347], supt de Abisuri, e înghițit de Neant; și cum Neantul nu există, trece în Dumnezeu. Adevă-ratul, vrăjmaș e Satan, adică principiul care ingheață în fuga

337 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
338 in illo tempore — „În acel timp” — timpul mitic al originilor (lat.). (vezi pagina 684)
339 non serviam — „nu voi sluji” (lat.; cuvântul lui Lucifer, după Ieremia 2, 20) (vezi pagina 692)
340 „Cum ai căzut din ceruri, Lucifer?” (lat.).
341 „Cum ai căzut din Cer, Luceafăre?” (lat.; Isaia 14, 12) [Isaia (Biblia sinodală), ro.]
342 *guṇa* — cele trei calități constitutive ale Naturii (sanscr.) (vezi pagina 682)
343 *sattva* — calitatea luminoasă; *tamas* — calitatea întunecată (sanscr.)
344 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
345 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
346 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
347 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

lor cele trei gune[348], le încleiază, le înglobează și le înțepenește într-o inerție, de unde nenumărate coborâri avatarice le pot scoate după eoni de străduință. Așa că se poate spune că, deși reziduul lui, Satan e cel mai mare dușman al lui Lucifer, ca și al lui Dumnezeu; și nu e de mirare: toxinele pe care le secretăm nu sunt cel mai mare dușman al nostru, moartea noastră?

Lucifer e Rectorul Sacrificiului perpetuu; Agni[349] e însă desemnat ca fiind Sacrificiul și Sacrificatorul. Atunci Lucifer e identic cu Agni; vechiul adagiu sapiențal nu spune că "Christus est verus Luciferus[350]"[351]?

Ceea ce trebuie reținut pentru înțelegerea acestor lucruri este că negațiunea dusă până la capăt suprimă pe negator. Nu mai rămâne din ea decât o determinațiune negativă, coextensivă și coexistențială cu *Neființa*. În definitiv, Lucifer ii caută ceartă lui Dumnezeu de ce a creat lumea. Atlet al Necondiționalului, devine dușmanul implacabil al Condiționalului.

Definiția lui Goethe: "acel ce vrând răul face totdeauna binele", convine lui Mefistofeles, adică unui aspect foarte relativizat al lui Lucifer. Dar toate aspectele parțiale ale unui Principiu converg necesar în el și nu este posibil să-l explicăm prin detaliile lui.

Suntem într-o lume în care toate complementarele apar ca opoziții. De aici, caracterul de "vrăjmaș" al lui Satan, de care trebuie să ne păzim în măsura în care suntem fiii acestei lumi; dar aceasta nu trebuie să ne ia dreptul de a-l vedea în Universal ca fiind un element complementar al unor anumite atribute divine. Totul e să nu facem confuzie de planuri.

[490 (177)]

În planul nostru Satan e un vrăjmaș, dar anumite vrăjmășii ne scot din promiscuitatea ambianței și provoacă e eliberațiune, chiar când n-am voit-o.

23.XII.1966

Printr-un suprem paradox, printr-un fel de joc pasionant, unii Sufi[352] musulmani s-au complăcut să-l prezinte pe Iblis ca tipul suprem al monoteistului, al inițiatului și al amantului. După Koran, Cap.II, Iblis a refuzat să se prosterneze în fața lui Adam când Allah a poruncit tuturor îngerilor să se închine înaintea omului nou creat. "Il a refusé[353][354], scrie Der-menghem, de se

348 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

349 „Hristos este adevăratul Lucifer” (lat.).

350 *Agni* — Focul, zeul vedic al jertfei (sanscr.) (vezi pagina 672)

351 „Hristos este adevăratul Purtător-de-lumină” (lat.)

352 „El a refuzat să se prosterneze în fața lui Adam. Iubește cu atât mai mult cu cât suferă de capriciul iubitului. Îl cunoaște cu atât mai bine cu cât îi încearcă rigoarea. Se mulțumește să sufere rigoarea divină. Privirea lui Dumnezeu îndreptată spre el îi dă voie să-i suporte supliciul. Fără îndoială, e vinovat de revoltă, de gelozie, de orgoliu și mai înainte de raționări (...). Dar în acest straniu conflict între dragostea și ascultare, unii se întreabă dacă damnarea sa nu este o aparență temporară, dacă el n-a avut, într-un sens, dreptate să primească să fie ars de rigoare, să refuze să se închine în fața altuia decât Dumnezeu, să respingă porunca pentru a afirma mai bine esența, să slujească, nu pentru propria sa fericire, ci pentru gloria lui Dumnezeu” (fr.).

353 „A refuzat” (fr.) (vezi pagina 684)

354 „...să se prosterneze în fața lui Adam. Iubește cu atât mai mult cu cât suferă de capriciul Celui Iubit. Îl cunoaște cu atât mai bine cu cât îi încearcă asprimea. Se mulțumește să îndure asprimea divină. Privirea lui Dumnezeu îndreptată spre el îi îngăduie să-și rabde chinul. Fără îndoială, este vinovat de răzvrătire, de gelozie, de trufie și, mai întâi de toate, de raționamente.” (fr.)

prosterner devant Adam. Il aime d'autant mieux qu'il souffre du caprice de l'Aimé. Il le connait d'autant mieux qu'il éprouve sa rigueur. Il se contente de subir la rigueur divine. Le regard de Dieu dirigé vers lui permet de supporter son supplice. Sans doute, il est coupable de rébellion, de jalousie, d'orgueil et d'abord de raisonnements[355]". Pagina, în general, e justă, cu toate că nu vedem de ce Dermenghem introduce atâtea elemente psihologice și sentimentale într-o problemă pur metafizică, unde nu au ce căuta. Apoi tot în stil religios: "Mais dans cet étrange conflit entre l'observance et l'obéissance, certains se demandent si sa damnation n'est pas une apparence temporaire, s'il n'a pas eu, en un sens, raison d'accepter d'être aveuglé par amour, de refuser de s'incliner devant un autre que Dieu, de repousser l'ordre pour mieux affirmer l'essence, de servir, non plus pour son propre bonheur, mais pour la gloire de Dieu[356]"[357].

Acesta revin la faptul că refuzul de supunere al lui Iblis e un refuz de a accepta întreaga structură a Universului, a cărui caracteristică, al cărui element definitoriu e de a nega aparent pe Dumnezeu, adăugându-i-se ca tovarăș iluzoriu.

Și, într-adevăr, găsim ca o confirmare o exegeză pe care o putem numi, fără exagerare, vertiginoasă, a versetului 39, din Surata VII, El-Araf[358][359][360]. Acolo Moise cere, pe Muntele Sinai, lui Dumnezeu să-L vadă. Dumnezeu ii răspunde: Iamfarani[361][362] "nu poți să mă vezi, ci uită-te degrabă la munte", care în momentul acela se face pulbere din cauza Prezenței Divine. Abdu-rraham al-Çafuri raportează că "a citit într-o carte" că Moise a întâlnit pe Iblis și l-a întrebat de ce nu s-a prosternat în fața lui Adam. "Nu am vrut să fiu ca tine, a răspuns Iblis, căci eu Îl iubesc. Nu am putut să mă prosternez în fața altuia decât El. Am preferat pedeapsa. Tu pretinzi că Îl iubești. Ți-a spus "Privește Muntele"

[491 (178)]

și ai privit muntele. Trebuia să nu te supui, *să închizi ochii: L-ai fi văzut pe El*".

Acest formidabil răspuns pune în toată amploarea problema lui Lucifer. Ca toți amanții, cere perfecțiunea de la Iubit. Nu acceptă să se supună unui ordin al Dumnezeului Personal, pentru că toată ființa lui este o mărturie a Absolutului, a Nelimitatului.

În studiul său despre Demiurg, Guénon spune că domnia acestuia începe la primele limitațiuni în Univers. Or, precizează autorul, Ființa e prima

355 „Dar în această ciudată înfruntare între respectarea legii și ascultare, unii se întreabă dacă osânda lui nu este o aparență vremelnică, dacă nu a avut, într-un sens, dreptate să primească a fi orbit de iubire, să refuze a se închina altuia decât lui Dumnezeu, să respingă porunca spre a afirma mai bine esența, să slujească nu pentru fericirea sa, ci pentru slava lui Dumnezeu.” (fr.)

356 inițiat desăvârșit (arb.) (vezi pagina 700)

357 Il a refusé — „A refuzat” (fr.) (vezi pagina 684)

358 Numele unui zid care desparte infernul de paradis (arb.).

359 *al-A‘rāf* — „Înălțimile”, sura a VII-a a Coranului (ar.) (vezi pagina 679)

360 *lan tarānī* — „nu Mă vei vedea” (ar.; Coran VII, 143) (vezi pagina 683)

361 Iamfarani — „nu Mă vei vedea” (ar.; Coran VII, 143) (vezi pagina 683)

362 El-Araf — „Înălțimile”, sura a VII-a a Coranului (ar.) (vezi pagina 679)

determinațiune, supremă, inevitabilă, dar incontestabilă. Deci acțiunea Demiurgului începe la gradul Ființei, mai exact prezența lui se face simțită de acolo. Dar Ființa nu poate avea asociat, necum adversar. Atunci Demi-urgul e însăși Ființa, dar Principiul care nu poate fi niciodată relativizat are posibilitatea în El de a protesta contra limitațiunii, adică a afirma Absolutul chiar acolo unde apare cea mai mică umbră de relativizare a acestuia.

După cum fata de împărat din *Povestea porcului* de Ispirescu nu a putut intra în Sanctuarul din mijlocul codrilor nestrăbătuți (sanctuar fără uși și fără ferestre), unde locuia bărbatul ei, *decât pe deasupra*, urcând acolo cu o scară, apoi coborând prin acoperiș (sau unde ar fi trebuit să fie, căci basmul il arată absent), tot așa nu putem intra în sanctuarul inimii noastre decât urcând prin deplasare de conștiință și de concentrare deasupra capului nostru, acolo unde, după spusa Fedelilor D'Amore[363], angelo clama in divino inteletto[364], și de acolo, numai de acolo, să se coboare de-a lungul ației de păianjen care e specificarea axului lumii în noi, în inima noastră. Numai așa ii putem găsi intrarea care e mai strâmtă decât punctul de Interferență a două linii.

Această considerație rezolvă echivocul deconcertant al atâtor afirmații din textele tradiționale, care plasează cunoașterea când în inimă, când în cap, când deasupra lui. Nu e nici o contradicție, căci Cunoașterea e în toate aceste trei stațiuni în parcursul, în traseul pe care-l urmează până ajunge definitiv în centrul centrilor ființei noastre. La începutul oricărui exercițiu de concentrare trebuie să procedăm așa: întâi să simțim intelectul deasupra capului nostru; e singura cale care ni se cere. De acolo să-l lăsăm să se coboare plutind și de la sine de-a lungul firului de argint care leagă stările noastre de fire,

[492 (179)]

prin centrul lor, cu centrul nostru total. Având în vedere simbolismul Mentalului și al lumii, trebuie să lăsăm Luna să se unească cu Soarele.

21.XII.1966

Sacralizarea vieții de toate zilele consistă în evertuarea, actualizarea firului Unicității în Multiplicitate; pentru asta, e de o absolută necesitate consacrarea gestului și a clipei; dar de la simpla formulare rituală, strict indispensabilă pentru ca "perlele să nu fie aruncate înaintea porcilor", până la însumarea Unicității, a identității ascunse a lucrurilor, drumul e imens. E semnificativ că Dumnezeu nu ne dă decât strict indispensabilul, minimul necesar pentru mântuire. Pentru ca să se transforme acest minimum într-un ansamblu de mijloace de har, pentru instituționalizarea lor, merge până la a trimite la junghiere pe propriul său fiu; dar atât. Sforțarea trebuie să o facă omul. Natural, nu poate fi vorba de o lipsă de generozitate divină; Dumnezeu trebuie să facă asta, pentru a salva în om, pentru a pune în evidență, altă trăsătură divină din om: chipul și asemănarea lui Dumnezeu, care este libertatea. Această libertate trebuie s-o avem de la cele mai mici gesturi, de la respirație

363 „un înger strigă întru dumnezeiescul intelect” (it.; Dante, *Vita Nuova*)
364 „Al iubirii” (it.) – pelerinul iubirii, din limbajul fedeli d'amore. (vezi pagina 678)

până la marile întreprinderi corporale și spirituale din cariera noastră umană. În cele mai mici inițiative trebuie să între cu o intensă conștiință elementul de luciditate, de de-liberare, de alegere, toate însumate în cuvântul de libertate, reflexul, în viața și lumea noastră, a totalei Autonomii Divine.

Un kabalist spunea: fiece cuvânt e o ființă desăvârșită și cine aruncă Demonilor sunetul Cuvântului o face ca și cum s-ar îndrepta spre semenul său și l-ar lovi.

Iată vorbele pe care pe care le-a schimbat ilustrul rabbi Șneu Calmen din Leodi cu un discipol al lui:

– Moșe, ce e asta "Dumnezeu"?

Ucenicul tăcu.

Rabinul l-a întrebat a doua oară, a treia oară.

– De ce taci?

– Pentru că nu știu.

– Parcă eu știu? spune Rabinul. Dar trebuie să spun, căci așa este, că trebuie s-o spun: El e vădit aici și în afară de El nu este nimic vădit aici și asta e "El".

[493 (180)]

Dar cine vede că e vădit aici? Nimeni. Și aceasta este Identitatea care este imanența lui Dumnezeu în lume, prezența lui inviolabilă, incontestabilă și ocultă, gestațiune în întuneric până la trecerea la limită, până la manifestarea în afară la sfârșitul timpurilor. Dar toată ambianța nu ar putea dăinui fără de acel pe care ea il ascunde. Aici trebuie aplicată analogia în sens invers: o matrice preexistentă va exista și fără fătul din ea; matricea macrocosmică ar dispărea în neant fără punctul pe care-l învăluie.

Nu e disciplină inițiatică mai importantă decât lămurirea, evidențierea în noi, aducerea la suprafața conștiinței a faptului că nu știm ce e Dumnezeu, dar că incontestabil, inevitabil e aici, în jurul nostru și în noi.

Avem deci o antinomie: nu știm ce este Dumnezeu – totuși e vădit aici și numai El e vădit aici. Cei doi termeni ai antinomiei nu se anulează unul pe altul, dar nici nu se completează. La limita lor se produce o inefabilă sfâșiere, care e și o chemare și o îndepărtare, ceva indicibil, pe care dacă numai o dată l-ai resimțit, anulează riguros și strict tot universul. Îl topește în tăcere și mutenie.

Răspunderea omului pentru soarta lui Dumnezeu în lume. Din cauza analogiei în sens invers, Dumnezeu e mult mai jos, mai nemernic în lume decât omul. Cum acesta e autorul în planul lui de existență, el administrează tribulația lui Dum-nezeu cu o dublă răspundere: să pună capăt acestei tribulații, totuși lăsând-o să-și ducă destinul și misiunea până la capăt. Am putea spune că omul stilizează devenirea lui Dumnezeu în lume. Homo minister[365366367], termen mediu în Marea Triadă.

365 Omul care slujește (lat.).

366 „Omul slujitor” (lat.) (vezi pagina 683)

367 Homo minister — „Omul slujitor” (lat.) (vezi pagina 683)

Atotputința lui Dumnezeu în cer e totală lipsă de apărare în lume. Agnus Dei[368][369][370]. Dar nimic, nici o față a lui Dumnezeu nu poate fi un minus și slăbiciunea Lui voluntară și providențială în lume se identifică cu Pasivitatea universală, care fiind totală, trebuie să suporte, ca un prim fond, ca o bază invizibilă, toate accidentele lumii. E total suferitoare și până la aparența de slăbiciune, ca Iisus pe Golgotha.

25.XII.1966

Când se spune că literele ies din anumite litere numite supreme din cauza aspectului lor metafizic, de exemplu

[494 (181)]

"l" – ca literă simbolizând cel mai bine, auditiv, punctul, deci Ființa – sau "h" și "m", simbolizând Supremul din cauza caracterului lor expirant, nu reiese cum se face trecerea de la aceste litere-principii la celelalte litere, care ar fi mai degrabă atribute divine, aspecte specializate ale Supremului.

Aceasta nu e o lipsă, din contră, e un admirabil simbol al lipsei de comună măsură dintre Principiu și Manifestare. Știm că lumea iese din Dumnezeu, dar nu putem niciodată asimți cum s-a produs faptul. Trebuie să ne mulțumim cu cunoașterea: creatura iese din Dumnezeu, dar modul cum distinctivitatea iese din Indistincțiune rămâne un secret de nepătruns. Faptul nu se datorește oare ininteligibilității lui Prakriti[371]?

Literele-principii, în starea lor nemanifestată, au caracteristica de a fi lipsite de substanță, pe când celelalte litere, prin distinctivitatea lor, trebuie în mod necesar să fie constituite din *Formă* și Materie[372]; ceea ce le dă distinctivitatea este elementul substanțial al lor, nu cel esențial. Or, substanța stă ex parte materiae[373] și de aceea producerea literelor e ininteligibilă.

Fulgurațele esențiale ale lucrurilor create din Principiu sunt tot așa de nemanifestate ca și acesta. Ideile sunt tot universale ca și Ființa. Consistența o capătă din Prakriti și de aceea putem asimți Ideea, dar niciodată încarnarea ei.

Când prin intenție, Tawhidul[374][375] Inițiatului, literele dhikr[376]-ului său se reintrunesc iarăși în principiu, asta se întâmplă numai pentru aspectul esențial al lor. Scânteia, fulgurațiunea din cuvinte, silabe, litere, se eliberează din coaja lor formală și se reintegrează iar în Principiu; coaja goală a Cuvântului Kelipha[377] se destramă, se atomizează și se precipită ca într-un caput

368 Mielul lui Dumnezeu (lat.).
369 „Mielul lui Dumnezeu” (lat.) (vezi pagina 672)
370 Agnus Dei — (lat., „Mielul lui Dumnezeu”) — Hristos ca jertfă, după cuvântul lui Ioan Botezătorul (Ioan 1, 29). (vezi pagina 672)
371 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
372 „din partea materiei” (lat.) (vezi pagina 680)
373 „Materia”, principiul substanțial (lat.).
374 Unitatea divină (arb.).
375 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
376 *qelippah* — „coaja”, învelișul opac (ebr.) (vezi pagina 686)
377 „cap mort” (lat.) — reziduul inert rămas după distilare, în alchimie (vezi pagina 677)

mortuum[378][379] în rădăcina tenebroasă a Universului. O formulă rituală deci, pronunțată unitiv, adică cu o aspirație spre Suprem, se reintegrează în El, tot așa de misterios cum a ieșit și din cauza acestui mister devine Marele Nume Impronunțabil.

Putem face aceeași comparație între o limbă sacră și una profană, ca și între o coborâre avatarică și o naștere de om obișnuit. Limba sacră se coboară sacrificial în captivitatea lumii, pentru ca să-i mântuiască calitatea ei sonoră care nu este altceva decât Etherul manifestat, pe când o limbă profană e o ingrămădire reziduală, văduvită de Duh, un oraș ruinat, bântuit de spectre. Cuvintele unei limbi profane nu sunt numai exilate, ca acelea ale limbii sacre, ci sunt exilul însuși. Nu sunt în Infern, ci sunt Infernul. Singurul element pozitiv care a mai rămas unei limbi profane e posibilitatea înlănțuirii logice din ea, care-i dă organicitate. Or, organicitatea e din partea Formei, deci prin ea

[495 (182)]

limba profană se poate mântui, pe când la limba sacră fiecare literă, fiecare silabă și cuvânt din ea are vocațiunea de mântuire pentru ea și pentru ființe, prin instituție divină.

Orice limbă, din cauza elementului ei formal, are și un caracter de rigoare. Însumate în Principiu prin Tawhid[380], aceste elemente de rigoare din formulele limbajului se "imblânzesc" și devin acolo Inefabil și Mansuetudine. Asta e și explicația rugăciunii, al cărei rol esențial este încercarea de a produce o triplă înlăturare a rigorii din noi și lume, din cuvinte și din mânia lui Dumnezeu, transformând-o într-o triplă mansuetudine, care zace ascunsă în centrul rigorii și care e liberată prin rugăciune. Căci rigoarea nu e o pedeapsă, o decizie divină, ci e inerentă creațiunii, care n-ar avea consistență fără ea, și inerentă deci și Legii, cum a arătat-o Apostolul Pavel.

În învățătura kabalistică lucrul acesta e spus în terminologia specifică: cine are Kawana[381] trebuie să aducă Duhul de pe treptele înalte la litere (bineînțeles și literele trebuie să le urce la duh) și astfel să se poată efectua împlinirea rugăciunilor pe care le vehiculează.

Putem realiza caracterul de răscumpărare cosmică a rugăciunii, gândindu-ne că fiecare literă din ea se regăsește în Babelul tuturor cuvintelor din limbile lumii. Pronunțând cu Tawhid Allah[382][383], turnăm o picătură de apă peste toate A-urile, L-urile, Ha-urile din Infernul acestei lumi. Și cum în cea mai scurtă rugăciune epuizăm toate literele alfabetului, în clipa aceea potolim focul în care ele ard, în tot intinsul omenirii, poate mai departe. Și cum câteva litere sunt principiale, cum am spus la început, cuprinzându-le pe celelalte, potolim nu numai aleanul lor în vastul exil din lumea aceasta, dar virtual le liberăm în

---

378 afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)

379 caput mortuum — „cap mort” (lat.) — reziduul inert rămas după distilare, în alchimie (vezi pagina 677)

380 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)

381 *kawwanah* — intenția dreaptă care însoțește rugăciunea, în Cabala (ebr.) (vezi pagina 686)

382 *tawḥīd* — afirmarea Unității; *Allāh* — Numele divin (ar.) (vezi pagina 702)

383 Tawhid Allah — afirmarea Unității; Allāh — Numele divin (ar.) (vezi pagina 702)

sensul cel mai strict al cuvântului. De aici, obligațiile stricte ale rugăciunii: formularea ei rară, corectă, intenția unitivă, preciziunea.

26.XII.1966

Ispita fiind o insinuare, o insuflare, nu se respinge volițional (luând termenul acesta în sens de energie, nu în acela de alegere deliberativă), ci prin deplasarea atenției, după care urmează în mod firesc deplasarea conștiinței. Lipi-toarea nemaiavând de unde să sugă sânge, cade și se fărâmițează. Prin acest procedeu, nu numai energia furată se regradează, dar și forța ispitei, puterea ei proprie, care și ea este furată dintr-unul din izvoarele de energie ale cosmosului. Golită astfel, ispita, cel rău, Vrăjmașul nu fuge, cum se spune

[496 (183)]

în mod obișnuit în religie, ci se irosește în inconsistență, căci nu e decât o fantomă, un spectru căruia i s-a smuls masca existenței. În această privință, reamintim expresia admirabilă românească "ducă-se pe pustii[384][385]", care este un fel figurat să se spună că trimitem pe cel rău în Materia Primă, în numărul discontinuu, unde își pierde orice consistență, pentru că planul e dedesubtul oricărei existențe. Deși, jenant, mă întreb dacă anumite injurături terifiante românești nu menesc atomizarea aceluia fulgerat de această injurătură.

Ispita, cel Rău, Vrăjmașul nu e decât un caracter iluzoriu față de ființa pe care vrea s-o nimicească, aceasta prin comparație, căci orice ființă are cel puțin existența ca realitate, iar ispita nu-și trage o iluzie de existență decât în concordanță cu cel ispitit; e coada de cometă, umbra lui. Totuși ispita nu poate fi pur neant; atunci în ce realitate, în ce pozitivitate se integrează ea? În marea determinațiune negativă, coextensivă întregului Univers, depășindu-l chiar, afirmând Absolutul în totalitatea lui infinită.

Natural, în Univers, unde Dumnezeu se manifestă ca afirmare, pentru că aceasta e una din posibilitățile Lui, determinațiunea negativă apare ca un spectru, ca o schemă, ca o virtualitate, nelalocul ei. Dacă omul e exilat în Univers, apoi Vrăjmașul e un și mai mare exilat, căci omul, exilat într-un anumit plan de fire, e în țara lui în centrul acestui plan de fire și cu atât mai în planurile superioare de existență; pe când Lucifer e un exilat total, în întregul Univers se află Surghiun. De aici, slăbiciunea și puterea lui în lume; slăbiciune pentru că luptă pe un teren care nu e al lui, putere pentru că reprezintă o forță care depășește în Înălțime și Amploare chiar Afirmațiunea totală a ființei. Din cauza slăbiciunii de care vorbeam, se face aliat cu forțele abisale ale Materiei Prime, care ii dau substanță, continuitate, energie. Mă gândesc la o foarte misterioasă tradiție gnostică spunând că numele real al Apos-tolului Nathanael era Satanael și că, după cum Domnul Hristos era Dumnezeu și om într-o singură hipostază, tot așa și Nathanael unea într-o singură hipostază

384 (expresie românească; formulă de alungare a celui rău „în pustie”, adică în nediferențiat) (vezi pagina 679)

385 ducă-se pe pustii — (expresie românească; formulă de alungare a celui rău „în pustie”, adică în nediferențiat) (vezi pagina 679)

Divinitatea și Satana. Ipoteză vertiginoasă, care nu-și are explicația decât în cea mai transcendentă Metafizică.

Chiar în afirmații incontestabil exoterice, ca: "Răul, în lume, este cea mai de jos treaptă a Binelui total". Mai întâi, cum poate fi Binele total, dacă în afară de el este Răul? În realitate, e obligatorie constatarea că sunt unul și același lucru, care apare ca pozitiv într-un anumit plan și negativ în exil, în alt

[497 (184)]

plan inferior. Căci răul, negativul, este Binele, pozitivul exilat. Răul este incompatibilitatea în anumit plan. Bineînțeles că luciditatea, comprehensiunea, asupra așa-zisului "Rău" în lume nu însemnează o primejdioasă promiscuitate cu el, căci, spus altfel, dharma[386] "Răului", în lumea noastră, e incompatibilitatea cu ea și *dharma* noastră e să fim, din contră, compatibili cu ambianța în care ne-am născut și în care trăim. Dacă vrem s-o depășim, trebuie să încercăm prin sus și în Înălțimi; vom găsi un loc transcendent, unde așa-zisul "Rău" se rezolvă într-o compatibilitate.

În Rău, așa cum il văd oamenii, zace o forță internă care-l animează și aceasta este Binele Absolut. În cazul acesta, de ce să mai întrebuințăm expresii ca Bine și Rău?

Când ne uităm la Rău într-un spirit unitiv, adică cu simpla atenție care e deasupra cuplurilor de complementare prin natura ei, în mod inevitabil, nu-l putem vedea relativizat, cum pare celorlalți oameni, ci prin afinitate percepem elementul unitar din el, sâmburele de adevăr care este pozitivitatea lui și care prin această concentrare se regradează până la punctul că apare, se manifestă și în afară, și astfel și aparența de rău dispare. De utilizat ca tehnică de realizare spirituală numai simpla atenție, fără considerațiuni teoretice, fără "introspecțiuni", dar cu cunoașterea doctrinală prealabilă a tuturor lucrurilor ce le-am spus.

27.XII.1966

Revenind la Lucifer, este un aspect mai puțin transcendent al funcțiunii lui, anume animarea distinctivă a părților Universului, ceea ce aduce distribuția principiului Vieții în părțile cele mai infime ale Cosmosului și apoi trecerea la limită prin epuizarea posibilităților vitale, una câte una și nu prin integrațiune.

Instrumentul, modul acestei animări, este gravitatea, care e un principiu de sciziune, de individuațiune. Decizia divină de a crea lumea implică, în mod necesar, inevitabil, posibilitatea dată lumii de a-și nega autorul, căci individuațiunea nu se poate manifesta decât prin negarea Principiului ei; dacă acest "nu" ar lipsi, partea s-ar reintegra imediat în Principiu.

Acum, dacă *dharma* cosmosului e să se imbucătățească până la atomizare, Dumnezeu a pus în lume și un principiu de reintegrațiune, care e o afirmație a dependenței Cosmosului față de Creator. Și atunci Creatura și mai ales omul sunt

386 *dharma* — legea proprie, rostul firesc (sanscr.) (vezi pagina 678)

[498 (185)]

obligați imprescriptibil la discriminațiune, la segregațiune între ceea ce în ei e chipul și imaginea lui Dumnezeu, Unitatea și Unicitatea și elementele efemere, destinate pulverizării, adică acele ce nu pot fi integrate în Principiu prin universalizare, ci prin trecerea la cantitatea discontinuă. Dar și unele și altele ajung tot la Dumnezeu, pe căi diferite. Principiul luciferian omoară ceea ce trebuie omorât în om care, fără el, ar fi un balast, o cocoașă cu care nimeni n-ar putea trece în lumile superioare. Damnații sunt prizonierii Infernului cu întreaga lor ființă, dar și sfinții sunt în Infern prin părțile lor reziduale.

În orice moment de exaltare spre Cer a ființei noastre morile lui Prakriti[387] macină și cern cojile, opacitățile ființei noastre. Prima pune în mișcare pe celelalte, dar prima se odihnește și rotile Infernului își opresc rotația. Când Apostolul spune că e teribil să intri în mâinile Dumnezeului cel Viu, lucrul se înțelege, căci partea superioară a ființei noastre e resorbită violent spre El, iar cea inferioară intră între dinții Balaurului, adică pietrele de moară ce macină cantitatea discontinuă. Și asta concomitent, ca și Amrita[388] trasă în sus și în jos de Deva și de Asura. Sfâșiată spre Cer și in inferis[389], ființa noastră își actualizează o zonă intermediară, o limită între ele, care e o muzică suavă, o melodie a Eternității și care nu e altceva decât o incantațiune a Sacrificiului perpetuu al lui Agni[390], superior și Cerului și Infernului, pentru că e principiul lor comun, punctul lor de distribuție. Poate fi indicat prin ceea ce unii au numit Melancolia lui Lucifer?

Suntem făcuți numai din inerții, în viața noastră obișnuită; imediat ce aspirăm spre depășire, se produce un Fiat[391] care transformă materia noastră inertă în masă vibratorie a Vorte-xului Sferic Universal; această mișcare vibratorie e o biciuire, o frământare, o electrocutare de fiece clipă a ființei noastre, până ce toată zgura a fost aruncată jos, adică până la punctul final al realizării inițiatice.

Răul e Binele în fragmente. În acest caz, trebuie să ne sforțăm, să ridicăm sfintele scântei care cad în stare de fărâmituri.

Sforțarea aceasta nu poate fi voliționalã, venind din afară, creând o întindere prin armătură. La cea dintâi destindere, bucățile se împrăștie iar. Unificarea se face prin integrare, printr-o concentrare mai înaltă, neglijând răul, care e resorbit în bine într-un fel oarecum magnetic, fără ca Binele să-și dea măcar

[499 (186)]

seama de capacitatea sintetică pe care o are. Cum între Unitate și Multiplicitate e lipsă de comună măsură, a doua nu poate suferi prezența primei, supraadăugată, ci se topește. Deci unificarea nu e sincretică, ca un

387 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
388 *amṛta* — băutura nemuririi, dobândită prin baterea oceanului de *deva* și *asura* (sanscr.) (vezi pagina 673)
389 „în cele de jos”, în iad (lat.) (vezi pagina 684)
390 *Agni* — Focul, zeul vedic al jertfei (sanscr.) (vezi pagina 672)
391 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

edificiu compus din cărămizi, ci e organică, existențială. De aici, caracterul de originalitate, de mister pe care il are întotdeauna. E mereu nouă, fără precedent, surprinzătoare, nu s-a mai întâmplat de la începutul lumii.

Intenția de unificare, cu toată aparența ei de deliberare prealabilă, în fond este organică, pentru că face parte din Unificare, e chiar ea, nu e numai o pregătire. E un fel de podoabă a Infinitului, numai că trebuie ca ea și actul volițional care o vehiculează să ajungă la planul Gândului pur.

Gândul pur e identic cu Tăcerea, prin urmare e mai sus decât Verbul.

Multiplicitatea se transmută în vorbe, acestea în rugăciuni, iar rugăciunile la rândul lor se topesc în Fața divină și-i alcătuiesc o coroană, care e un Vârf de Unghi.

Orice laudă pe care o aducem lui Dumnezeu (și e laudă orice lucru din ființa noastră căruia reușim să-i imprimăm o mișcare ascensională) își are în mod necesar ca reacțiune coborârea mamei divine.

28.XII.1966

Gloria lui Dumnezeu înlănțuită de materie nu poate fi totuși niciodată despărțită de Dumnezeu decât în mod iluzoriu. Prin ce? Prin manifestarea altor posibilități divine care sunt timpul și spațiul. Zagreus[392] e imbucătățit de Titani prin condițiunile lumii noastre, cărora aceștia le-au "tăiat rădăcinile" din cer, devenind, din dimensiuni intelectuale, lanțuri grele. Singura posibilitate de scăpare este reactualizarea în noi a unei simțiri de Eternitate. Servituțile noastre nu trebuiesc considerate, cântărite distinctiv, evaluate, ca în școlile de morală; numai simpla adăugare a unei dimensiuni intelectuale le topește limitele, adică le face să-și recupereze aspectul transcendent. Lanțurile devin aripi. Singura autentică yoga[393] este laya[394] yoga[395], *yoga* a disoluțiunii nodurilor. Când facem să intervină perspectiva universală, schimbarea este instantanee, transformarea este imediată. Nu e o dispariție progresivă a elementelor relative, ci o volatilizare a lor.

Iată de exemplu una din temele fundamentale ale Hasidis-mului[396]: dezvăluirea lui Dumnezeu în această lume de jos, în toate lucrurile și mai ales în om, așa că nu rămâne nici un

[500 (187)]

mădular și nici o mișcare a lui în care să nu se manifeste Puterea lui Dumnezeu. E de ajuns o simplă conștiință fizică, o simplă senzație, ca să spunem așa, a unicității vitale a corpului omenesc, pentru ca prezența divină existentă în membre și în funcțiunile trupului, împărțită în multiplicitate, să se unifice și asta e prima treaptă a unei acțiuni pentru planul subtil și spiritual în om. Un foarte puternic mijloc de unificare este egalizarea și armonizarea

392 *laya-yoga* — „yoga disoluției”, calea resorbirii (sanscr.) (vezi pagina 687)
393 *Zagreús* — Dionysos copil, sfâșiat de Titani (gr.) (vezi pagina 706)
394 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
395 Resorbția, disoluția într-un principiu superior (sk.). (vezi pagina 687)
396 Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut). (vezi pagina 682)

suflului; e o disciplină directă ce duce la asimțirea contrapărții subtile a corpului omenesc, cu un evident caracter de solve-coagula[397]. Solve[398] pentru elementele reziduale, reliquale psihice din om, care se topesc și se unesc apoi în senzația unității, recuperată prin conștiința continuității vitale în tot corpul nostru, omogen și egal, nu în disjecta membra[399].

În acest proces nu trebuie să ne deranjeze faptul că "unirile" diferitelor activități ale funcțiunilor organice trupești și sufletești lasă în urma lor o cenușă reziduală inevitabilă. Practican-tul are senzația că "unirea", tawhidul[400], nu a reușit, după cum desfacerea unei legături lasă o urmă dureroasă și lancinantă. Tawhidul[401] s-a realizat când există intelecțiunea și fervoarea; acestea sunt o garanție neînșelătoare asupra lui.

Asemenea reziduuri sunt servituțile inerente condiției umane, limitațiunile și defectele ei. Nu trebuie să credem că *Tawhidul* nu a reușit pentru că nu ne transfigurăm imediat, psihic și fizic, ca Iisus, Moise sau Ilie.

"Ai făcut instinctul rău", spune Dumnezeu omului în Midrash[402][403][404]. Cum? Separându-l de rădăcina lui transcendentă. Cum e foarte greu să resimțim direct elementul divin dintr-un gest sau dintr-o funcțiune, trebuie s-o recunoaștem ca atare a priori[405], prin știința că nimic neputând fi în afara de Allah, e fatal ca oricare separativitate a noastră să fie, strict și inevitabil, manifestarea unor posibilități divine.

Se poate adăuga un codicil faimosului aforism alchimic: "cineres ne vilipendas[406]" – "să nu disprețuiești cenușa" – anume că, recunoscând-o drept cenușă, ca reziduu al unor scântei divine eliberate, cade la rădăcinile Arborelui Lumii, cu incomparabile puteri de îngrășăminte.

Puterea aceasta excepțională a intenției și a mărturiei nu rezidă atât în intensitatea, cât în puritatea ei. Și puritatea mărturiei ii vine din faptul că "mărturie" e sinonim cu "elocuțiune", adică manifestă direct misterele Verbului "per quod omnia facta sunt[407]"[408]. A realiza, a asimila faptul că orice vorbă a ta presupune inevitabil verbul "a mărturisi" la persoana întâi

[501 (188)]

singular, prezent. Și aceasta pentru că îndărătul acestei afirmațiuni a noastre este un alt "mărturisesc" al lui Dumne-zeu: *la ilaha ill-Allah*[409]. Ceea ce

397 „dizolvă–coagulează” (lat.) (vezi pagina 700)
398 „dizolvă” (lat.) (vezi pagina 700)
399 „mădulare risipite” (lat.) (vezi pagina 679)
400 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)
401 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)
402 Expuneri rabinice asupra Torei (ebr.).
403 *midraš* — comentariu rabinic la Scriptură (ebr.) (vezi pagina 690)
404 „mai înainte de orice”, din principiu (lat.) (vezi pagina 671)
405 Midrash — comentariu rabinic la Scriptură (ebr.) (vezi pagina 690)
406 „să nu disprețuiești cenușa” (lat.; dicton alchimic) (vezi pagina 677)
407 „Prin care toate s-au făcut” (lat.).
408 „prin care toate s-au făcut” (lat.; Crezul niceean)
409 „Nu există Dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.).

dă un aspect patetic tawhid[410]-ului este faptul că situația noastră centrală în starea de fire în care ne aflăm face nu ca noi să solicităm scânteile captive din lucruri, ci ca ele să ne solicite pe noi, ca singuri și legiuiți mijlocitori între ei și Cer. Gravitatea excepțională a distracției și a ușurătății. Refuzăm caritatea cosmică.

Cu alte cuvinte, de la sine scânteile vin la noi în mod spontan, implorând liberarea. Nici nu trebuie să ne dăm osteneală să le căutăm. Și atunci când nu le încorporăm în disciplina noastră de *tawhid*, se răzbună pe noi, oferindu-ne fața lor de perdițiune care este multiplicitatea și distracțiunea. La fiecare moment, la fiecare pas, suntem asaltați de multiplicitate, care solicită de la noi să deschidem poarta Unității; și dacă nu o facem se transformă în roi de viespi, în nod de lipitori care ne sug toată vitalitatea spirituală. Imposibilitatea unei atitudini neutre față de Multiplicitate.

29.XII.1966

Schopenhauer vorbește de "*Voință și Repre-zentare*". Un cuvânt e în plus, pentru că, în realitate, voința se identifică cu reprezentarea. Nu există voință fără reprezentare, fără o materie plastică, fără un condensator, care o strânge într-o singură imagine, într-un singur punct, o singură cutie de rezonanță care o amplifică și o dinamizează ori dă caracterul de voință, adică o tendință de la un punct spre alt punct, de la potență la act. Căci fără reprezentare voința e o simplă potențialitate și chiar Dumnezeu, după doctrina lui Böhme, ca să-și actualizeze Voința, a creat din El Sofia, Înțelepciunea Divină, ca o oglindă în care și-a reflectat imaginea Universul ce avea să vie, imagine care singură a actualizat voința ce i-a dat dimensiunile de Atotputernicie. De aceea, nu intensitatea actului volițional are importanță; aș putea spune că intensitatea strică realizării; că reprezentarea e tot, atenția ne-clintită și neștirbită asupra lucrului ce ni l-am propus.

Se spune despre rabbi Mendel din Kojk, ultima personalitate excepțională a hasidismului[411], că se ruga fără osteneală și fără agitație și totuși după rugăciune era schimbat, ca și cum s-ar fi întors din altă lume, și de abia mai recunoștea pe cei din jurul lui. Lucrul era posibil pentru că la el voința era total adâncită în reprezentare, care e lipsită de orice element orgiastic și

[502 (189)]

trepidant. Și această extincțiune a Voinței în Reprezentare e în realitate cel mai mare act de voință.

Esența vorbei, deci și a rugăciunii, merge la însăși rădăcina sufletului și acolo nu mai este deosebire între subiect și obiect. Intenția se scufundă în țelul ei. În momentul acela, orice vorbă e creatoare și conținutul ei aproape că nu mai are importanță, căci oricare ar fi el, nu este decât un morfism al Verbului. E Tawhid[412] în sensul transcendent al termenului. E Unitatea dinamizată,

410 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)
411 Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut). (vezi pagina 682)
412 *tawḥīd* — afirmarea Unității divine (ar.) (vezi pagina 702)

conjurată și vorbindu-și ei singure despre ea singură: "Lumea crede că se roagă lui Dumnezeu. Nu e așa. Căci rugăciunea însăși e esența lui Dumnezeu" și voința capătă astfel caracterele Atotputerniciei.

Omul care vrea să întemeieze unitate între gândul și acțiunea lui, realizează unitatea lui Dumnezeu cu Făptura, ceea ce în ultima esență înseamnă transfigurarea Naturii, exaltarea ei într-o stare de posibilitate necreată. Orice facem cu *Tawhid* își pierde caracterul creatural. Se poate imagina o facere de bine, o caritate cosmică mai desăvârșită? Cum spun Hasidimii: "Prin ceea ce fac în acest moment unesc Șehina[413] cu Dumnezeu." Și din cauza analogiei în sens invers, această însumare a lui Șakti[414] în Principiu, care e totală în Absolut, e invizibilă, nu se poate sensibiliza în Relativ; ceea ce nu împiedică să fie tot așa de eficace.

"Moindre douleur en la projetant dans l'univers, mais univers altéré[415]"[416]. (Simone Weil)

Aceasta se întâmplă numai dacă operezi după o geometrie total cantitativă. În fond, dacă proiecțiunea se face in excelsis[417], direcțiunea aceasta spațială e calitativă și, ca atare, punctul proiectant resoarbe durerea fără să fie mânjit de ea, căci este un raport de ireversibilitate între durere și punct, care nu mai e geometrie, ci ontologie. Punctul-Ființă topește suferința care topește tot ce este manifestat, prin esențialitatea, prin natura lui și nu printr-o grație.

Atunci, care este rolul rugăciunilor? De a actualiza în noi și în ambianță polul calitativ; mai precis, rugăciunea operează proiecțiunea limitațiunilor în Infinit, adică le qualifiază. Și atunci cum se poate spune că Universul este alterat? Dacă rugăciunea duce la actualizarea în noi a polului nostru calitativ, asta nu înseamnă că e singurul mijloc. Sunt pentru asta mijloace de jnana[418] – și chiar de hatha-yoga[419]. Nu trebuie să avem

[503 (190)]

superstiția lui modus operandi[420][421] când toate mijloacele duc la un același rezultant.

De aceea: "Dire que le monde ne vaut rien, que cette vie ne vaut rien et donner pour preuve le mal est absurde, car si cela ne vaut rien, de quoi le mal nous prive-t-il?[422]"[423]. Când vorbești de rău, il pui implicit în corelație cu Binele, pentru că nu pot exista unul fără altul. Cum toată manifestarea e esențialmente duală, faptul că arăți răul din ea implică în mod necesar și fără să mai fie

413 *Šekinah* — Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
414 *śakti* — Puterea, energia divină (sanscr.) (vezi pagina 696)
415 „Mai puțină durere dacă o proiectezi în univers; dar universul e alterat” (fr.).
416 „Durere mai mică, proiectând-o în univers — dar univers alterat.” (fr.; Simone Weil)
417 „în cele înalte” (lat.) (vezi pagina 684)
418 *jñāna* — Cunoașterea metafizică (sanscr.) (vezi pagina 685)
419 *haṭha-yoga* — calea care lucrează asupra corpului și a suflurilor (sanscr.) (vezi pagina 682)
420 „felul de a lucra” (lat.) (vezi pagina 690)
421 modus operandi — „felul de a lucra” (lat.) (vezi pagina 690)
422 „A spune că lumea nu valorează nimic, că această viață nu valorează nimic și a da ca dovadă răul, este absurd; căci dacă acestea nu valorează nimic, atunci de ce ne privează răul?” (fr.).
423 „A spune că lumea nu valorează nimic, că viața aceasta nu valorează nimic, și a da ca dovadă răul, este absurd; căci dacă nu valorează nimic, de ce anume ne lipsește răul?” (fr.; Simone Weil)

nevoie de demonstrație că acolo unde este Răul (în lume, de exemplu) există riguros și Binele, nici unul din termeni neputând exista singur. Când ai știința Răului, o ai și pe aceea a Binelui. Mai mult, recunoașterea unui cuplu de complementare presupune recunoașterea uneori conștientă, uneori nu, dar inevitabilă, a unui principiu comun al lor și, în fond, proiecțiunea în spațiu a durerii, de care vorbea S.W., este imediat găsirea complementarului Răului, dar în ultimă esență, a principiului comun amândorura.

30.XII.1966

Lungă conversație cu Horia aseară asupra acestui jurnal. El crede că valoarea lui ar crește dacă ar pleca de la concretul psihic și fizic, dacă observațiile, oricât de transcendente și universale ar fi, ar avea ca punct de plecare o țâșnitură spontană din categoria relativității. Eu susțin că la cineva care e pe calea unei realizări inițiatice, chiar înainte de a ajunge la țărm, tendința și intenția ascensională a Intelec-tului evertuat și dinamizat de disciplina spirituală transformă elementele secundare ale ființei omenești (și prin elemente secundare înțeleg sufletul și fizicul), capătă un caracter rezidual, a cărui menire, în cursul realizării, e să se precipite într-un caput mortuum[424] în rădăcina lumii, cu excepția acelor elemente apte să se integreze și să se transfigureze în universal. În cazul acesta, ce importanță mai au: 1. reacțiunile psihice inferioare, din moment ce tot vor fi precipitate în pulberea lor atomică; 2. elementele psihice superioare, a căror finalitate e să se sublimeze. O sămânță a cărei necesitate este copacul, mai poate fi interesantă în stadiile ei intermediare? În orice caz, un interes mai mult de curiozitate.

În realitate, problema se pune mult mai amplu. Plecând de la realitatea ierarhizării Universului în cele trei lumi, fără de admiterea căreia orice realizare inițiatică e strict iluzorie, când finalitatea inițiatică e spirituală, ce importanță mai are Psiholo-

[504 (191)]

gicul? Cu totul relativă. Merită el atenția sârguitoare necesară unei observațiuni lucide și valabile a reacțiunilor psihologice?

Când nu predomină în mine tendința sattwa[425], nu-i ia locul tendința rajas[426], cum ar părea natural, ci tamas[427]. Cauza e că psihicului și fizicului li s-a cerut în timpul meditației o sforțare excepțională, iar în momentul relaxării cad pe ele însele extenuate și-și fac digestia de fulgurații intelectuale. De abia după odihnă, dacă nu intervenim, iau un avânt pasional. Atunci e primejdia de rătăcire, căci starea de *tamas* de care vorbeam mai sus e în realitate, și o stare de asimilare, de gestațiune, pe când în coloratura lui *rajas* toți caii năravași din ființa noastră zburdă. Acest moment primejdios e și cel mai interesant pentru un psiholog, pe care sleirea sufletului în Universal sau înghețarea lui în Infern nu-l pot atinge cu nimic.

---

424 „cap mort” (lat.) — reziduul inert rămas după distilare (vezi pagina 677)
425 *sattva* — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.) (vezi pagina 698)
426 *rajas* — calitatea expansivă, orizontală (sanscr.) (vezi pagina 695)
427 *tamas* — calitatea descendentă, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 701)

Am remarcat că solicitările pasionale după perioada de torpoare ce urmează ostenelii spirituale sunt de natură vulgară, căutând compensații imaginative la lipsa plenitudinii spirituale, care nu poate apare decât în ultimul moment al realizării inițiatice. Or, aceste compensațiuni imaginative sunt de cea mai proastă calitate și ar fi o catastrofă dacă ar fi adevăratul meu eu. În realitate, sunt accidente, excrețiuni psihice, de aceeași calitate ca și excrețiunile fizice.

Compensările prin lectură sunt aproape de aceeași proastă calitate. Caut, servite de-a gata, pasiuni, intensități, plenitudini pe care nu le am. Caut viața în loc să caut moartea. La Biblioteca Academiei am cerut două volume de Cioran, știind totuși perfect că e o prăpastie între gândirea lui și a mea. Plăceri adventice, petits particuliers de l'oeuvre[428], frumusețea stilului, dramatizarea ideilor. În realitate, Dumnezeu e obositor și atunci cauți diversiuni, care știi că sunt lipsite de orice valoare deoarece nimic nu poate exista în afară de El; și atunci toate activitățile noastre adventice sunt o degradare și o uzurpare a Actului Divin. Dar, încă o dată, toate astea nu sunt decât convulsiuni ale unei periferii a eului care, în esențialitatea lui, e imuabil și impasibil. Deci nu e un caz de alarmare, dar ce valoare mai are atunci introspecțiunea care în cazurile cele mai bune rămâne încă periferică?

În fond, am de luptat cu o lipsă de finețe congenitală, cu voluptăți mai mult digestive; de aceea caut instinctiv tot ce mă poate comoționa, caut electrocutarea. Cum se poate impăca această mediocritate a primului fond cu o sinceră aspirație spre Absolut, cu nevoia de a-l trăi? În realitate, nu se împacă și e în mine o separație care poate deveni un abis.

[505 (192)]

Așteptarea și bucuria că voi mânca bine acolo unde sunt invitat. Gula[429430431]. Acomodarea cu orice ambianță vulgară care face să mă uit, apoi ceva în adevăr foarte nobil și vechi care se tânguie în mine.

"Formés à l'école des velléitaires, idolâtres du fragment et du stigmate, nous appartenons à un temps clinique où comptent seuls les cas[432]" (E.M.Cioran, Syllogismes de l'amertume[433434])[435]. Și asta în capitolul "Atrophie

428 „micile amănunte ale operei” (fr.)

429 Lăcomia (lat.).

430 *gula* — „lăcomia”, unul dintre cele șapte păcate capitale (lat.) (vezi pagina 681)

431 Gula — „lăcomia”, unul dintre cele șapte păcate capitale (lat.) (vezi pagina 681)

432 „Formați la școala velcitarilor, idolatri ai fragmentului și ai stigmatului, noi aparținem unui timp clinic în care au importanță doar cazurile” (E.M. Cioran: Silogismele amărăciunii (...) Cap. „Atrofia Verbului”) (fr.).

433 „Formați la școala veleitarilor, idolatri ai fragmentului și ai stigmatului, aparținem unui timp clinic în care singurele care contează sunt cazurile.” (fr.; Cioran, *Silogismele amărăciunii*)

434 „Silogismele amărăciunii” (fr.) — titlul cărții lui Cioran (vezi pagina 701)

435 „Atrofia Verbului” (fr.) — capitol din *Silogismele amărăciunii* (vezi pagina 675)

du Verbe[436][437]"! Dar nu vreau să fiu un caz, pentru că nu există cazuri interesante, particularul fiind fără importanță.

31.XII.1966

Telefon de la P., care contramandează venirea mea. Contramandare, contrarietate. În ce parte anume din ființa mea? Vulgaritățile mai întâi. Perspectivă de mâncare, dar și prilej de tâmbălău, de risipă, de conversații inutile, dar care fac impresie proștilor. Am ajuns chiar la acest punct? Numai asta e? Cred că principala decepție este pierderea unei ocazii bune de a mă uita. O viață întreagă am fugit de mine însumi. Dar e prea simplu spus. Am fugit de complexele mele de inferioritate, de spectacolul ratării mele. Asta e adevărat, dar nu e complet adevărat. În fond, fug de ocazia de a mă găsi față în față cu adevăratul meu eu, cu Sinea. Asimt Sinea, m-am angajat pe o cale care duce la Ea, și mi-e teamă de ea pentru că însumează un asemenea vid, o asemenea despuiere și singurătate, încât cel mai calificat se dă înapoi, cuprins de spaimă.

Câtă vreme sunt într-o lume condiționată, Absolutul imi pare în mod necesar a o determinațiune negativă; și aici cred că am pus degetul pe punctul nevralgic. Nu mă dau înapoi cu spaimă dinaintea Absolutului, ci dinaintea determinațiunilor negative care, în mod necesar, fatal, inevitabil și existențial il vehiculează spre mine, atâta vreme cât sunt încă în tunica lui Nesus[438][439], a existenței condiționate. Nu Absolutul e insuportabil, ci determinațiunea negativă, pentru că e istmul, poarta strâmtă de angoasă prin care imprescriptibil sunt supt, zdrobit, redus la un fir, spre celălalt capăt al ei, unde e Absolutul. Nu e normală spaima, mai ales că trecerea prin poarta strâmtă ține uneori o viață întreagă și nu o poți trece decât prin moarte, cu care se identifică de altminteri. Toată existența noastră suntem zdrobiți între fălcile Păzitorului Pragului.

[506 (193)]

1.I.1967

Am citit *Regele moare* de Ionesco. Nu moare o individualitate, mor funcțiuni care se resorb una după alta, odată cu protagoniștii și decorurile piesei. Se vede foarte bine procesul de despuiere, de dezghiocare a muribundului; dar ce rămâne? Se despoaie, ce? se dezghioacă, ce? E ca și cum am descoji rând pe rând cămășile unei cepe, până nu mai rămâne nimic. Neant. E o viziune unilaterală a procesului, materialistă în fond. Căci în realitate, pe măsura năpădirii morții într-o ființă, apar funcțiuni și facultăți care erau ținute în robie, în torpoare, de funcțiunile vieții din lumea noastră. Această contraparte e total absentă în piesa lui Ionesco. Dar aceasta e o imputare ontologică, nu literară.

436 Syllogismes de l'amertume — „Silogismele amărăciunii” (fr.) — titlul cărții lui Cioran (vezi pagina 701)
437 Atrophie du Verbe — „Atrofia Verbului” (fr.) — capitol din Silogismele amărăciunii (vezi pagina 675)
438 *Nessos* — centaurul a cărui tunică otrăvită l-a mistuit pe Heracle (gr.) (vezi pagina 691)
439 Nesus — centaurul a cărui tunică otrăvită l-a mistuit pe Heracle (gr.) (vezi pagina 691)

Autorul are dreptul să considere orice perspectivă a morții pe care o vrea, nu trebuie să arate moartea sub toate fețele.

Toate aceste incidente sunt fără importanță pentru acela care s-a obișnuit să moară mereu, din timpul acestei vieți. Căci e suficient numai o mică concentrare sau numai atenția asupra Necondiționatului, pentru ca superfluitățile acestei lumi să se topească la fel ca sarea în apă și nu ca la Ionesco, într-un neant, în fond, tot așa de iluzoriu ca și accidentele care-l dezertează pe rege în cursul desfășurării. Regele lui Ionesco nu face decât să schimbe o iluzie pentru o altă iluzie, pentru că, așa cum am mai spus, Neantul nu poate, în mod riguros, să aibă nici o realitate. E o pură imposibilitate, pentru că determinațiunile negative au realitatea numai în Infinit. Și e vizibil, cât colo, în nu Infinitul il întâlnește regele într-o despuiere pe care e imposibil să o calificăm drept catartică, deoarece fiecare din elementele ei e smuls ca și cu un clește.

Piesa e totuși foarte importantă, pentru că moartea Regelui e moartea tuturor oamenilor de astăzi. Și nu numai literar, dar și existențial, e mai bună, mai salubră, mai virilă prezentarea aceasta unilaterală și strâmtă a morții, decât succedaneele de visuri, de compensații imaginare, de onirisme inconsistente cu care căutăm s-o mascăm în acea succesiune neîntreruptă de morți care constituie clipele vieții noastre.

Cum putea Ionesco, într-un peisaj material și moral de disoluție, să redea aspectul transcendent al morții? Să-l fi lăsat măcar presimțit. De ce regele Bérenger nu a murit spunând ceva echivalent cu vorbele lui Percy expirând.

[507 (194)]

But thought's the slave of life and life time's fool,[440]
And time that takes survey of all the world,[441]
Must have a stop[442][443].

Și compensațiile imaginare, dar și intelecțiunile au contribuit să reducă, să topească în mine orice țepi, acele noduri, să le spunem, acele suceli care sunt servituți limitative, într-o individualitate privite de sus, dar care constituie și originalitatea, geniul creator, așa cum sunt înțelese azi. Senzația de exil și în lumea asta și în lumea cealaltă, pe care nu am atins-o, este atroce. Și limitațiunile din mine capătă o polivalență, o ambiguitate, care numai la echilibrul meu nu poate contribui. De exemplu, miopia; când am prezența spirituală în mine, devine un accident fără importanță, ba chiar prin analogie, în sens invers, poate da asentimentul unei vizionări depline, al unei contemplații în Eternitate, ca și Ochilă care, când își avea ochiul deschis, vedea ca printr-un păienjeniș, dar când il închidea, nimic din Pământ, din Aer și din Cer nu-i scăpa. Dar momentele intelective din viața mea sunt rare, cel puțin

440 „Dar gândul e robul vieții, iar viața, paiața timpului,” (engl.; Shakespeare, *Henric al IV-lea*, partea I, V, 4)

441 „iar timpul, care trece în revistă toată lumea,” (engl.)

442 „Dar gândul e robul vieții și viața nebunul timpului / Și timpul ce stăpânește lumea, / Trebuie să se oprească” (eng.). W. Shakespeare, Henry IV, Partea I, Actul V.

443 „trebuie să aibă un sfârșit.” (engl.)

conștient. Fac a-ceastă rezervă pentru că viața contemplativă poate să-și urmeze drumul fără să ne dăm noi seama de ea, între momentele de intuiție intelectuală directă. Oricum ar fi lucrul, contemplația nu e sensibilă în momentele obișnuite ale vieții; și atunci ce atroce sunt servituțile noastre! Nu mai sunt limitațiuni ca la ceilalți oameni, la care au devenit familiare tot trăind în concubinaj, în promiscuitate cu ele. Din cauza vieții contemplative și limitațiunile noastre capătă dimensiuni metafizice și devin un fel de pregust de damnațiune. Acesta este voiajul infernal, în fond? Nu diferitele vicisitudini și nenorociri din viață, ci dimensionarea, în perpetuitate a lipsurilor noastre, luminate fiind indirect de Lumina Inteligibilă. Și atunci servituțile nu mai sunt servituți, ci ucigașe ale Eului, și atunci, cu atât mai bine! O limitațiune care nu e adumbrită de contemplație topește individualitatea și o destramă în cantitate discontinuă; pozitiv, lucrează pentru Eternitate, pentru că în măsura disoluțiunii caracterelor locul gol il ia Lumina Inteligibilă.

2.I.1967

A utiliza, a exersa o calificare a noastră (de orice natură ar fi ea) însemnează a o transforma în servitute, în lanț greu, curmându-ne dureros trupul și sufletul. Mănunchiul de

[508 (195)]

raze se transformă în nod de șerpi, cum s-a întâmplat cu capul Gorgonei. Mă uitam aseară la B. și la M. Au devenit amândoi sclavii unei anumite facilități de exprimare a unei faconde meridionale, de cea mai banală calitate, dar incontestabilă. În imensa majoritate a cazurilor nu noi exersăm facultățile, ci ele ne utilizează pe noi. Se întâmplă un transfer în fiece om, pe măsura imbătrânirii, al centrului de gravitate, de la centrul ființei înspre periferie. O adevărată alienațiune în sensul riguros al cuvântului.

Și aici un corectiv: însușirile noastre ne devin tirani, atunci când sunt exersate abuziv, în gol, când vioiciunea atributului e rezultatul unui vampirism pe care calificarea o exercită asupra fondului imuabil al ființei noastre. Nu trebuie să avem încredere în calitățile, darurile, talentele noastre. Sunt principalii noștri dușmani. Nu e nevoie să reamintim superioritatea vieții contemplative asupra vieții active, a tăcerii asupra cuvântului. Numai când această convingere a devenit certitudine și cunoaștere, atributul nu devorează subiectul și, întrebuințând simbolul lui Platon, omul este stăpân asupra carului și nu caii.

O ființă nu e târâtă în jos și în afară decât în măsura în care nu se centrează pe punctul de interferență al tuturor facultăților ei, care e și originea lor ontologică; când această centrare este efectivă, atunci calitățile ființei se declanșează când e nevoie și se retractează în ea când și-au terminat misiunea, ca labafulger a tigrului în nonșalanța și nepăsarea lui. Altfel, facultatea devine funcțiune perpetuă, nu-și mai termină învârtirea, devenind un blestem. O calitate devine tiranul nostru, când nu putem să oprim funcționarea în gol. În această fază are tot atâta legături cu principiul vital, ca mișcările spasmodice ale unei broaște moarte, galvanizate, cu spontaneitatea unui animal viu.

Revin la comparația de la început. Capul Meduzei, cu șerpii din jurul lui, e soarele cu razele sale. Dar nu orice soare, ci soarele negru, adică soarele eclipsat. Atunci razele ii devin autonome, se cred liberate de principiul lor, pornesc la cucerirea lumii și la aventura personală și în realitate se transformă în nod de șerpi. Tot așa se întâmplă când Sinea se ocultează și Veghea se transformă în torpoare. De abia atunci facultățile fac un cor cacofonic, fiecare strigând în legea ei: "Eu", când în realitate adevăratul Eu a dispărut, adică fie și numai specificarea individuală lui Atma[444], ca să nu mai vorbim de acesta.

Or, fenomenul se întâmplă în măsura în care Veghea perenă se întunecă în noi, deci aproape în toate momentele vieții, in

[509 (196)]

orice proces de identificare cu accidentele noastre. Soarele întunecat care e Capul Gorgonei e, în sensul riguros al Cuvântului, Satelitul sumbru care adumbrește întreaga omenire, devenită o văgăună de șerpi, adică de facultăți individuale innebunite de pretinsa lor liberare. Ne sustragem tiraniei lui numai în măsura în care gândurile noastre se opresc din mișcarea lor de morișcă, pricinuind astfel pacificarea senzațiilor și a patimilor. Dar ce mai poți aștepta de la o omenire în care nu numai defectele dar și calitățile au devenit vicii? Expusă din plin privirii Meduzei, se transformă în piatră. Putem aplica aici analogia în sens invers: o omenire trepidantă, innebunită de acțiune, neastâmpăr și viteză e, în fond, aproape total împietrită de scleroză, inertă la punctul de trecere de la animal la vegetal și de acolo la mineral, exact în etapele descendente pe care le descrie Dante, până la *fundul* de gheață al Infernului.

Am fost odată androgini și virtual am rămas și după cădere. De aceea nu trebuie să ne mire că realizarea noastră spirituală are alternanțe de moduri masculine și de moduri feminine, în realitate concomitențe. Astfel, după un timp de concentrare activă (dhikr[445], de exemplu) urmează un timp de incubație, de gestațiune, care e feminin. Sau invers, suntem într-o bună contemplație, complet pasivă, complet yin[446] față de Principiu, dar complet activă, complet yang[447][448] față de Manifestare. Și amândouă atitudinile sunt două fețe ale aceluiași lucru. Totalul fana[449][450] față de Allah însemnează o stăpânire neștirbită a patimilor din noi, a tuturor valorilor și agitațiilor mentale și psihice. Cât suntem de existențial androgini, o arată faptul că disciplina de acest fel e imposibilă dacă nu i se realizează amândouă fețele, încât nici nu trebuie să le căutăm concomitent, una atrăgând pe cealaltă.

---

444 *ātmā* — Sinele, Spiritul universal (sanscr.) (vezi pagina 675)
445 Extincțiune (arb.).
446 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
447 *yīn* — principiul pasiv, receptiv (chin.) (vezi pagina 705)
448 *yáng* — principiul activ (chin.) (vezi pagina 705)
449 extincție (arb.) (vezi pagina 680)
450 yang — yáng (chin.) — Principiul activ, luminos, uscat, „versantul însorit al dealului”; corelativ al lui yin, de care nu poate fi despărțit. (vezi pagina 705)

3.I.1967

Superficialitatea, chiar vulgaritatea elementelor psihice dintr-un om, calitatea lor mijlocie, banalitatea lor, arată, în mod obișnuit, natura mediocră a unei ființe, dar – căci este un dar – se poate ca aceste elemente psihice superficiale să trebuiască a fi înțelese în sensul literal al cuvântului, adică neafectând și neaparținând ființei adânci a unui om. Ele atunci sunt elemente reziduale ale unei personalități în etapă

[510 (197)]

de transmutațiune, ca o piele de șarpe sau coconul unui fluture ce se despoaie și, fără mai multă importanță decât acestea, definind tot așa de puțin ființa care le elimină. Pentru că, în orice mod, trebuiesc eliminate, și de ce nu s-ar produce aceasta prin lepădarea lor în ambianță, în viața socială, în raporturile cu ceilalți oameni? Mă întreb dacă perfecțiunea psihică, exterioară, a unor oameni, a unor spirituali chiar, nu e în fond un defect, pentru că arată o stilizare a elementelor caracteriologice; și cine zice stilizare, zice osteneală, zice preocupare în această direcție, deci în fond o asprire (o împlinire a sufletului). O prea mare stilizare a psihicului e suspectă, afară de cazul când se produce dinăuntru în afară, ca perfecțiunea unei flori, a unui fulg de zăpadă, a unei cristalizări. Și chiar atunci, nu e încă perfecțiunea care e în extincțiunea tuturor caracteristicilor negative și pozitive.

Dacă ne proiectăm suferința în Univers, il alterăm, spune Simone Weil; dar Universul, în realitate, e tot așa de nealterabil ca și Oceanul și, în ultimă esență, suferința noastră se topește în Univers, chiar dacă ne învăluie ca o ceață tulbure care ne dă impresia contrariului. Lipsa de comună măsură e elementul decisiv; Universul ne topește dacă suntem consimțitori, ne zdrobește dacă nu acceptăm această topire. Ce importanță are *impresia* noastră că alterăm Universul, când știm că aceasta este o imposibilitate?

Se poate observa la Simone Weil un gust de perfecțiune cosmetică imediată, de curățenie de pisică, care nu se identifică în mod necesar avec la pureté du non-être[451], ci are uneori un caracter limitativ și paralizant de cele mai multe ori. Dacă ne-am șterge de praf și ne-am îmbăia la fiece zece metri în cursul unei ascensiuni, când vom ajunge la vârful muntelui? Trebuie să-l cucerim, ființa noastră rămânând în stare catastrofică, lichefiată, fără praf, mirosind urât. Ce rămâne din operația fundamentală a Putrefacțiunii în realizarea lui Magnum Opus, într-o concepție prea puristă a desăvârșirii spirituale?

Este ceva în mine care nu suferă și e tocmai aceea care constată că sufăr. Căci această constatare nu o poate face decât cineva care e în afară suferinței, e martor. Trebuie, cu toate forțele noastre, să actualizăm la grad suprem martorul din noi; spun să actualizăm pentru că potențial, virtual, există totdeauna.

451 „cu puritatea ne-ființei” (fr.)

[511 (198)]

Există o zonă limitată între ființa noastră contingentă, care se alterează și suferă, și între Martorul Imuabil, un *no man's land*[452], fără existența căruia nici un contact nu ar fi posibil între ele; această zonă neutră trebuie ca Sinea să o dispute Eului pentru ca toate elementele disociate ale acestuia să fie canalizate încet, sigur și necesar spre Ocean. În epoca de mărire a Imperiului roman, guvernatorii și comandanții de legiune nu îngăduiau barbarilor să se așeze pe o zonă-limită, pe malul drept al Rinului și pe cel stâng al Dunării, zonă care era în afară de limitele Imperiului.

"Dire que le monde ne vaut rien[453], que cette vie ne vaut rien et donner pour preuve le mal est absurde, car si cela ne vaut rien, de quoi le mal nous prive-t-il?[454]"

Admirabilă formulare, aproape oraculară și care arată că răul în lume nu e o realitate obiectivă, ci o iluzionare, o falsă imputațiune, cum spune Șankaraciaria[455][456]. Dezbaterea nu trebuie să se mărginească la discriminarea elementelor pozitive și negative din lume, ci la caracterul iluzoriu al întregii Manifestațiuni.

În fond, Simone Weil a prins foarte bine sofismul propoziției pe care o combate și fraza ei trebuie explicitată în modul următor: "dire que le monde ne vaut rien[457]" revine la a spune că lumea nu e nimic, e un pur neant, și în Neant nu poți face distincția între Rău și Bine, care nu pot fi în el, necum orice dualitate, oricât de primordială ar fi ea, necum nimic. Dacă pesimistul ripostează că prin "*le monde ne vaut rien*" nu a înțeles că "le monde est rien[458]", arată mai întâi gravitatea întrebuințării iresponsabile a termenilor, iar în sensul relativ, etic al cuvântului, formula e tot atât de absurdă, căci Răul în lume e un "moindre bien[459][460]" care implică în mod necesar existența tot pe același plan unde e Răul, adică tot în lume, și a Binelui, termen inevitabil și cumpănitor al Răului. Toate acestea sunt, cum spune Guénon, probleme care există numai pentru că au fost puse prost.

4.I.67

Capacitatea de a adera fără a se fixa, a se încolăci în jurul unui ax pe care ea și-l alege, a te privi fix, fără să te vadă, o fana[461] permanentă, o putere de a-și fi propria ei rațiune suficientă, o nepăsare, o nonșalanță unită cu o prezență de

452 Țara nimănui (engl.).
453 „A spune că lumea nu valorează nimic, că viața aceasta nu valorează nimic, și a da ca dovadă răul, este absurd; căci dacă nu valorează nimic, de ce anume ne lipsește răul?” (fr.; Simone Weil)
454 „lumea nu valorează nimic” (fr.)
455 *Śaṅkarācārya* — marele doctor al *advaita-vedānta*-ei (sanscr.) (vezi pagina 697)
456 Șankaraciaria — marele doctor al advaita-vedānta-ei (sanscr.) (vezi pagina 697)
457 „a spune că lumea nu valorează nimic” (fr.)
458 „lumea este nimic” (fr.)
459 „un bine mai mic” (fr.) (vezi pagina 690)
460 moindre bien — „un bine mai mic” (fr.) (vezi pagina 690)
461 *fanā'* — „stingerea” individualului în Principiu (ar.) (vezi pagina 680)

[512 (199)]

spirit perpetuă; o privire ce nu poate fi prinsă, dar în stare de veghe și noaptea, o incantațiune în care expansiunea și constricțiunea, producerea și resorbirea sunt nu numai perceptibile, dar și concomitente, o puritate nedezmințită de adevărurile ei; nemișcare și trăznet când trebuie; o vibrație ondulatorie chiar când tace, desfășurându-se între doi poli sensibili dar neidentificabili, pe care numai ea ii știe, pentru că se situează pe un plan calitativ; nu e o ființă, ci o masă vibratorie cu organe; străină lumii noastre, pe care o străbate numai prin liniile ei de forță ascunse, depănând pasiv un fir al Unicității și resorbindu-și dâra pe măsură ce o lasă în urmă, indemnând la imitație și descurajând-o – miracolul permanent al Materiei Prime și al pisicii.

Superioritatea trăirii simbolice a lumii stă în faptul că prin ea cantitativul dispare și rămâne calitativul, de aceea nu mai e nevoie de cuprinderea multitudinii, a generalului, a colectivului, căci cine prinde în cel mai infim lucru o părticică de lumină pe care o ascunde și o simbolizează, se unește cu toată lumina, cu rădăcina universală, cu Ideea acestei lumini particulare. Și în Universal cine are o parte, are totul, pentru că Universalul nu e divizibil. Nu e nevoie să contemplu lanțul Himalayei de la 100 de kilometri pentru că să actualizez Axa lumii și prezența zeilor în lume; e de ajuns să privesc cu bună intenție și cu o justă privire o moviliță, un mic gorgan, cu o săgeată înfiptă la vârful ei, cum făceau vechii Sciți. Și apoi, în ordine descendentă, a vedea simbolul unui lucru este a percepe țesutul întregului plan de fire în care se află acel lucru, pentru că ochiul devenit vizionar percepe, fără să mai fie nevoie de o altă sforțare, lumina ocultă și din celelalte lucruri ambiante. Transformarea magică a privirii noastre. Fiecare spectacol e pentru prima oară văzut. Pentru noi se creează lumea în fiece moment.

Din cauza acestui caracter realist, imediat, terre à terre[462][463], al simbolului, nu trebuie să neglijăm nici o posibilitate de a ne scutura sufletul și trupul chiar din inerția lor, sub pretexte protestante puriste și estetice. Un mijloc trivial poate duce la o anumită dezlegare tocmai din cauza analogiei în sens invers. Dansurile orgiastice, tremuratul, actualizează Șakti[464] amorțită. Se realizează unitatea vitală a corpului, așa de greu de obținut, mai ales pentru occidentali, la care fiecare funcțiune fizică și

[513 (200)]

psihică se baricadează într-un singur organ, uitându-se cu ostilitate peste metereze la celelalte organe. Odată unitatea vitală a corpului realizată, celelalte vin de la sine și se ierarhizează într-un organism de tronuri suprapuse; trupul devine tronul vitalității unificate, aceasta devine tronul Senti-mentului, al asimțirii, asimțirea devine tronul mentalului, care astfel nu mai e sărmana facultate pricăjită și debilitată, ci un erou solar care unește Cerul cu Pământul și le mijlocește influențele; și atunci Șehina[465], Strălucirea divină, se revarsă

462 „la firul ierbii”, prozaic, nemijlocit (fr.) (vezi pagina 703)
463 *śakti* — Puterea, energia divină (sanscr.) (vezi pagina 696)
464 terre à terre — „la firul ierbii”, prozaic, nemijlocit (fr.) (vezi pagina 703)
465 Zeul simțitor (lat.).

într-o curgere lină și compactă de-a lungul tuturor învelișurilor ființei noastre, ca șuvița de ulei transvazată. Ființa noastră individuală devine un recipient hemisferic care primește plenitudinea de la celălalt recipient, hemisfera bolții cerești. Se reconstituie astfel sfera, care nu e altceva decât androginul. De aceea în vechile mistere Cerul era numit sensibilis Deus[466][467] și simpla contemplare a lui ducea la desăvârșire. Căci, în spiritual, arhitectura ființei noastre se clădește exact în sensul invers din această lume: construcția începe de sus în jos și temeliile sunt consolidate la sfârșitul lui Magnum Opus arhitectural, cu condiția ca partea formală a ființei noastre să fie adusă la o stare de pasivitate extatică, susceptibilă să primească și să înscrie în ea schema[468] ființei noastre transcendente, trasată de Marele Arhitect. Părții inferioare din noi nu i se cere decât buna intenție, restul e treaba celor de sus.

Contemplăm cerul privindu-l, chiar cu ochii noștri fizici, ridicând capul în sus; este însă un alt fel de a-l contempla, mult mai transcendent, când cu ochiul nostru frontal privim indefinitatea planului nostru de fire (indefinitate care, din cauza elementelor calitative din ea, e realizabilă la câțiva metri în jurul nostru), iar Cerul il privim cu Brahma-Randhra[469], cu ochiul din creștetul capului. Aceasta e adevărata contemplare unitivă a Cerului. Într-o meditație obișnuită, amândouă contemplările se pot succeda una pe alta, prima fiind pregătitoare, curățind terenul de suprastructurile adventice pe care zilnic ni le depozitează traiul nostru în lumea profană.

5.I.1967

Discuție serioasă aseară cu Z. M-a lovit seriozitatea și puritatea poziției lui intelectuale. Proba indiscutabilă e calitatea bună a dhikr[470]-ului pe care l-am făcut după aceea. În asemenea ocazie se arată nu numai calitatea primului fond al persoanei, dar și posibilitatea lui de a vehicula adevăruri

[514 (201)]

universale. Are dreptate: nu pot face altceva decât să constat că sunt muslim[471][472] și să scot din acest fapt maximum de posibilități de care sunt capabil. Nu îndrăznesc să scriu maximul de posibilități ale faptului, pentru că sunt departe de a fi făcut sforțările în această direcție. Mă plângeam de totalul nostru abandon; să scoatem din lăuntrul lui grăuntele de aur pe care il conține; pustnicia, o concentrare excepțională care ți se oferă de-a gata, numai să vrei s-o culegi, ruptura de ambianță, adică de lume, nesolicitată, impunându-se ca o dată imediată a realității.

466 *Šekinah* — Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
467 „Dumnezeul sensibil” (lat.). (vezi pagina 699)
468 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
469 *brahmarandhra* — „deschizătura lui Brahma”, în creștetul capului (sanscr.) (vezi pagina 676)
470 *ḏikr* — pomenirea, invocarea Numelui divin (ar.) (vezi pagina 678)
471 *muslim* — „cel supus”, cel ce se predă lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 690)
472 muslim — „cel supus”, cel ce se predă lui Dumnezeu (ar.) (vezi pagina 690)

Apoi, ca un adevărat mesagiu angelic, formula (în franceză) Șaihului Akbar despre Allah: "l'essence suprême et sans similitude[473]"[474], care exprimă în primul ei membru transcendența și în al doilea, aspectul de totală lipsă de comună măsură între această transcendență și lume. Dar ce e mai remarcabil în ea, e lungimea de undă cu care Z. mi-a transmis-o. O adevărată incantațiune. Trebuie pronunțat Numele cu spontaneitatea, cu mirarea cu care el însuși s-a pronunțat prima oară:

"Iana Sânziana
Din cosiță ruja-i cântă,
Nouă împărați ascultă,
Îngerii se minunează"

Or, propria noastră autoprofanare, reducerea în promiscuitate cu lumea ambiantă, deci reducerea noastră la elementele noastre cantitative, substanțiale, e așa de evidentă, așa de la sine naturală, încât o percepem din prima noastră complicitate cu lumea din prejur. Prin urmare, crearea singurătății e mult mai ușor de obținut decât într-o lume care oferă seducțiuni încă. Reduși la cantitativ, țesuți în promiscuitate, minunarea nu mai e posibilă; într-o singurătate care se oferă ea singură, omul recuperează instantaneu facultatea de mirare, care e cel mai principal dar inițiatic act al lui.

Numele invocat produce inminunarea nu numai prin El însuși, prin instituție divină, ci și din considerente și realități aparent exterioare lui (spun aparent pentru că tot din el se exteriorizează) – faptul că într-o lume ca aceea în care trăim se mai poate rosti, că nici o împrejurare exterioară nu-l poate jugula, căci se identifică cu actul nostru respiratoriu. Trebuie să ne străduim să ajungem la acel punct în care să ne minunăm de existența noastră, de seria de miracole care ne-a abilitat să pronunțăm Marele Nume, până la urmă să ne minunăm și de răsuflarea noastră.

[515 (202)]

Evident, Marele Nume ascuns e inefabil, dar n-ar putea fi indicațiuni care să ducă la asimțirea lui? Astfel, nu l-am putea desemna ca nodul de interferență al tuturor liniilor de forță ale unui mediu dat? Prin urmare, n-am putea ajunge la el, ridicându-ne deasupra condițiilor, opozițiilor și complementarelor care condiționează o anumită stare de fire? Dezident-ificarea cu mediul aduce identificarea cu centrul lui generator și faptul că privim *de sus* un plan de existență atrage aterizarea noastră lină, ca printr-o parașută, în centrul lumii, în alt mod, riguros inaccesibil, pentru că orideunde ar fi el privit, numai o perspectivă a lui ne este accesibilă. Marele Nume secret e un murmur incompatibil cu orice lucru din lumea noastră și, în același timp, compatibil în ambele cazuri din lipsa de comună măsură între El și multiplicitate.

Dacă impunem mentalului (și prin mental înțelegem și restul psihicului, pe care-l regenerează) pacea și unificarea de care se vorbește în toate disciplinele

473 „Esența supremă și fără asemănare” (fr.).
474 „esența supremă și fără asemănare” (fr.)

inițiatice, multiplicitatea dispare de la sine, cum oricine o poate constata prin experiență. Dar cum vidul nu poate exista în Manifestare, locul i-l ia Unitatea și asta ca o consecință a trecerii de la efect la cauză, conform procesului de realizare inițiatică ce este exact invers celui de producere a lumii. Or, această trecere de la lume la Principiul ei este în același timp și o trecere de la formulațiune la Inefabil, de la sunet la Tăcere, adică o trecere la Marele Nume ascuns.

Atâta timp cât tribulațiunile, rătăcirile, questa[475] noastră nu înseamnă un transfer insensibil de la cantitativ la calitativ, ele sunt zadarnice, fără ieșire, pe bunul motiv că indefinitatea, ce stă de partea cantității, nu poate fi niciodată epuizată, pentru că e "nenumărată".

6.I.1967

Principala seducțiune a lui Satan e comoditatea. E de ajuns să ne uităm împrejur ca să vedem cu ce derizorii, nătânge mijloace ține în robie enorme colectivități umane; televizorul, radio, spectacolele sportive, cinematograful. În vechime oamenii erau mai dificili. Să pot privi un spectacol în pijama, să nu mai fie nevoie să mă îmbrac, să ies, ca să văd un spectacol, să pot să gătui instantaneu glasul celui mai mare cântăreț al lumii, o falsă senzație de atotputință, iluzia auto-

[516 (203)]

crației, iată pe ce mizerabilă farfurie de linte și-a vândut omul dreptul său de întâi născut!

E de admirat cât de bun administrator este Satan pentru seducțiunile lui, cât de judicios le administrează. Am putea releva la Prințul cantitativului un simț foarte rafinat al calitativului, al valorilor și al favorurilor pe care le distribuie tuturor acelora care au făcut un pact cu el. Momeala e făcută dintr-o falsă calitate pe care Satan o dă unei ispite. Nu e maestrul iluziilor? Dar ca să mânuiești așa de bine iluzia, trebuie s-o știi ca atare, prin urmare trebuie să știi care e adevărul. Și de unde știe Satan care e Adevărul? Și dacă-l știe, de ce nu se conformează lui? Toate astea duc la ideea de Misiune a celui ce se numește, cu un nume generic, Vrăjmașul.

Metafizic, iluziile lui Satan se încorporează în iluziile Mayei[476], iar acestea nu sunt decât o specificație a Inefabilității divine. Cea mai mare păcăleală pe care o poți face Diavolului e să vezi aspectul simbolic al momelilor lui; prin asta liberează din exilul lor elementele pozitive care se agreghează imediat atributelor divine, iar cojile se pulverizează, nemaiavând elementul lor de coeziune, căzând ca o pulbere radioactivă peste omenire. Și pe această pulbere o irizează Satan cu alte seducțiuni din arsenalul lui. Dacă printr-un proces de discriminațiune perpetuu, omul ar libera din Keliphoturi[477][478] partea pozitivă a seducțiunilor, lumea s-ar topi în Cauza ei primă și toate aspectele inferioare ale

475 *queste* — căutarea inițiatică (fr.) (vezi pagina 695)
476 *māyā* — puterea divină de manifestare, „iluzia” cosmică (sanscr.) (vezi pagina 689)
477 *qelippot* — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)
478 Keliphoturi — „cojile”, învelișurile opace (ebr.) (vezi pagina 686)

lui Lucifer s-ar însuma în El, care ar rămâne Înger al Feției, nemaiavând a face altceva.

Vidul pe care-l creăm în noi e bineînțeles un vid relativ, pentru că e creat cu mijloace voliționale, deci individuale. Nu putem să ne golim decât de gânduri, de senzații, de sentimente, dar nu de drojdia din fundul vasului, care e o apartenență a lui Prakriti[479] inferioară, de caracter net tamasic[480]. Și în cazul acesta cum poate inteligența să lupte contra ininteligibilului? Această materie secundă, depusă la fundul ființei noastre e o mamă inepuizabilă de monștri, ca și Gaia în timpul luptei Titanilor cu Zeii. Și nu e alt mijloc de a lupta contra lor decât acela al luminii. Trăznetele lui Zeus sunt intelecțiuni și nu omoară ofensiv, cum pare la prima vedere, ci prin simplu act de prezență. Titanii nu pot suporta fulgerele lui Zeus, cum nu poate suporta Mefistofeles ploaia de petale de trandafir.

[517 (204)]

Rugăciunile sunt făcute sau cu vorbe dinainte stabilite, făcute, ca să exalteze puterile interioare ale sufletului; sau, când ne centrăm, ne agățăm de Dumnezeu, nu are nici o importanță ce anume cuvinte spunem, căci toate se integrează în hudur[481]-ul divin. Chiar dacă rostim non-sensuri în cazuri ca acesta, sunt scântei care se conglomerează avid în jurul rugăciunii noastre, ca să fie eliberate din exilul lor. În asemenea cazuri, le mântuim fără să mai fie nevoie să știm ce sens au. Cred că acestea sunt rugăciunile cele mai misterioase care se pot spune și non-sensul lor aparent e un fel de pregătire, de anticameră a Tenebrelor Divine, care nu se lasă apropiate decât în mirare și neînțelegere.

Apropierea de Dumnezeu, în lumea aceasta, este negativă într-un dublu sens; indistincțiunea divină se prezintă în viață ca un vid *scenic*, care creează vidul și în actele vieții noastre zilnice, care se sleiesc, se devitalizează, se sting unul după altul. E ușor de închipuit cu ce invidie privești cele mai mici acte ale unui profan care, din cauza continuității lui totale cu această lume, au o amprentă de plenitudine, de eficiență, care nouă ne este interzisă. Suntem spectrali în această lume și simple scheme[482], veleități, în lumile superioare.

O justă cunoaștere a Cauzalului are darul să coboare asupra noastră o Prezență transcendentă care topește limitațiunile din cauza lipsei de comună măsură între Ea și lume. Nu mai e nevoie să luptăm agresiv cu elementele negative din noi care se dizolvă într-o plinătate, într-o totalitate pe care nu o pot suporta.

7.I.1967

După legea corespondențelor, toate lucrurile își au, prin firul Unicității și prin continuitatea stărilor de fire, un reflex pe celelalte planuri. În general, lucrurile nu sunt centrale, de aceea analogia lor e simbolică și inversată. Numai

479 *prakṛti* — Natura primordială, substanța (sanscr.) (vezi pagina 693)
480 de la *tamas* — ținând de calitatea întunecată, a inerției (sanscr.) (vezi pagina 702)
481 „Prezența” – conștiința prezenței divine (arb.). (vezi pagina 683)
482 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

[518 (205)]

omul, care ocupă un loc central în lume și prin urmare se identifică esențial cu Axul lumii, se continuă prin centrul tuturor planurilor de existență fără similitudini; esențialitatea lui e riguros identică cu esențialitatea tuturor lumilor și nu analogică. O ființă periferică, pentru a putea face saltul calitativ într-un plan superior de existență, trebuie să se identifice mai întâi cu centrul planului în care se află, cu alte cuvinte să devină un Atribut al lui, apoi, trecând în starea superioară, să fie repartizată la ceea ce-i corespunzător cu ea în planul atins. Or, lucrul acesta nu-l poate opera, ea fiind periferică, decât cu ajutorul a ceea ce este central în lumea ei, în cazul nostru omul, unei ființe periferice neaparținându-i inițiativa. Aceasta este caritatea cosmică a omului care, exprimându-ne de-a data asta în mod religios, răscumpără toată făptura care i-este subordonată. E oarecum un proces invers aceluia prin care Adam numește creaturile; mai exact, la începutul lumii, Adam a avut o acțiune demiurgică expansivă și productivă, iar la sfârșitul ei aceeași acțiune va fi resorbantă și extinctivă. De aici, obligativitatea pentru orice om să aibă atitudine simbolică față de el și față de lume, să nu-și permită nici o identificare cu accidentul, să vadă Numele și nu Forma, în lumea în care este centrul. În fiecare clipă, omul poate cădea în păcatul de șirk[483], (dezintegrarea divinului și a ființei – n.ed.) adică în acela de a tăia rădăcinile, ale lui și ale lumii, din planurile cauzale. A aduna ceea ce este împrăștiat e principala lui datorie de locotenent al lui Dumnezeu în lume. Și nu adună prin colecționare, prin acumulare, ci printr-un tawhid[484], o mărturie unitivă de fiece clipă.

Ceea ce face admirabile aceste lucruri, dar le și îngreunează perfectarea, e că niciodată nu poți ști dacă și Katha[485][486], multiplicitatea care ți se oferă, vrea eliberarea sau numai o foarte prețioasă licoare care-i dă vitalitate și-i permite să trăiască mai departe în separatismul, în idolatria ei. Căci ceea ce se numește ispita, momeala diavolului, e mai puțin îndreptată contra noastră, contra mântuirii noastre, cât împotriva nevoiei de acea prețioasă licoare, acea apă a vieții, acel ulei superesențial, cum ii spune Böhme, fără de care multiplicitatea nu poate trăi, și pe care numai omul singur o poate dispersa. În fond, fiecare lucru fiind un nod de tendințe, cu o parte a lui solicită liberarea, cu alta vrea să rămână fixat în limitațiunile lui.

Nu numai atât, dar mai intervine multiplicitatea și sub o altă formă: coborârile din lumile superioare, cu scopul de tămăduire a inferiorului. Și ele nu pot opera în lumea noastră decât

[519 (206)]

tot prin mijlocirea omului, pentru că se coboară pe Axa verticală. De felul acesta sunt, probabil, intelecțiunile, intuițiile, aperçu[487]-urile.

---

483 „Asociere” – păcatul de a atribui asociați divinității, politeismul (arb.). (vezi pagina 699)
484 Mărturisirea Unicității divine (arb.). (vezi pagina 702)
485 Termen sanscrit; aici, povestirea / desfășurarea multiplicității. (vezi pagina 686)
486 Katha — Termen sanscrit; aici, povestirea / desfășurarea multiplicității. (vezi pagina 686)
487 „Străfulgerare”, vedere pătrunzătoare de ansamblu (fr.). (vezi pagina 674)

Ispitele ce-l solicită pe om vin din lipsurile și nevoile lui. E o privațiune care se cere indestulată. Dacă reușim să facem din aceste lipsuri și nevoi, prin intenție, lipsurile și nevoile insești ale Șehinei[488], ispita devine impulsie ascensională, se răscumpără pe ea însăși și pe noi. Și Gloria lui Dumnezeu fiind dezlănțuită, fața acestei lumi piere.

Putem ocroti incubația spirituală nu numai prin tăcere și izolare, dar și printr-o activitate în sensul multiplicității. Spectacole, lecturi profane, visăraie, tot ce duce la pierzanie, pot avea și rolul acesta pozitiv de a deruta vigilența Adver-sarului, de a-l face să creadă că nu este nevoie să intervină cu tot potențialul lui de război, pentru că are în mână pe cineva care este garantat de pe acum. De ce profunzimea, devenirea interioară nu s-ar putea ascunde în dosul pădurii de nepătruns a frivolității și a mondenității? Triboulet, unii bufoni ai lui Shakespeare, poate Falstaff? Nu cu ei și-a pus mintea Diavolul. Pe când cu Sfântul Antonie în pustiurile Thebaidei...

Știu că se va spune că aceștia toți și-au luat masca păcatului ca să-și ascundă calitatea lor spirituală. Dar n-au avut-o și înainte de perfecțiune, în timpul realizării inițiatice? Căci înfățișarea exterioară a unui mare spiritual nu-i este dată gratuit; nu e o mască pusă de dinafară, ci e o mască de carne, crescută din posibilitățile, din natura profundă a ființei lui. Triboulet a fost desigur bufon și înainte ca să devină un Rosacrucian.

Dacă reușim să facem în noi separațiunea Cerului de Pământ, să actualizăm martorul impasibil, e preferabil să nu dăm prea mare importanță inconsecvențelor și agitației ființei noastre exterioare, singura accesibilă Adversarului. Cum am spus, în modul acesta ii putem adormi vigilența.

«Les mésaventures de quelques-uns, qui ont bien soigné leur apparence, V.Sch., même ce pauvre diable d'Avr.[489]»[490]

8.I.1967

De cum ne deșteptăm, spaima timpului pierdut în somn ne apucă; dacă a fost somn greu sau, din contră, somn

[520 (207)]

adânc, mizerabila noastră ființă conștientă are impresia de gol și atunci se aruncă nebunește după toate falsele plenitudini pe care le oferă imaginația și multiplicitatea cu o mie de fețe. Căci în somn am fost la poarta morții și toată flecăreala sufletului nostru nu este suficientă pentru a-i acoperi spaima. Mi-aduc aminte de o femeie care în clipa când trebuia să se ducă pe masa de operație de la spitalul Elisabeta, se afla înconjurată de familie. Fața ei, obișnuită de altminteri, se acoperi cu cenușa morții; cei dimprejur începură să spună fleacuri și «bancuri»; nenorocita avea un râs convulsiv care se sleia brusc și obrăzarul neantului ii apărea din nou pe figură; idioții dimprejur își continuau glumele; cu asemenea obol avea să mulțumească pe Charon.

488 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
489 „Neplăcerile unora care au avut grijă de aparența lor (...) chiar acest diavol sărman (...)” (fr.).
490 „Nenorocirile unora, care și-au îngrijit bine aparența, V.Sch., chiar și bietul de Avr.” (fr.).

Sunt mai mult eu care în fiecare dimineață imi caut o plenitudine în oniric, în ceartă, în nervi ce ar putea fi ușor stăpâniți, numai și numai ca să nu rămân singur cu mine însumi. După vreo două ore imi recuperez echilibrul și pot întreprinde chiar o muncă inițiatică. Ca să mă scuz, am uneori impresia că somnul meu este așa de impur, așa de posedat, încât o zgură cât palma de groasă se depune pe ființa mea și atunci o scutur cum pot, chiar cu slobozirea convulsivă a nervilor; ca animalele care se rostogolesc și zburdă pentru a se purifica. Bineînțeles, scuza este fără valoare, căci sunt exerciții de yoga[491] speciale pentru curățirea noroiului nocturn și care fac inutil scandalul și gâlceava exterioară. Încerc să pozitivez ireparabilul.

După cum căutăm o plenitudine cu orice preț, fie aceea în Dumnezeu, fie un substitut al ei în beția lumii, tot așa multiplicitatea se aglomerează în jurul Tawhid[492]-ului nostru, căutând existența fie răscumpărată în Unitate, fie furându-i sucul pentru a putea să-și trăiască mai departe separativitatea. Când nu are plenitudinea integrării, caută cel puțin plenitudinea iluziei. E o luptă pe viață și pe moarte. Sau noi recuperăm esențialitatea multiplului pentru a o transforma în Soma[493] ablațională, sau multiplicitatea ne suge *Soma*. din noi (căci fiind regi ai Creațiunii, suntem și Regi ai Graalului), într-un fel de transvazare care e un act vampiric. În mod obișnuit, lipitorile sug sângele din noi; nemaiauzitul realizării inițiatice stă în faptul că noi trebuie să recuperăm sângele din lipitori, trebuie să devenim lipitorile lipitorilor. Mai mult, putem

[521 (208)]

utiliza lipitorile ca să sugă sângele din morfismele separate ale manifestării, pentru ca, într-o fază ulterioară, să-l transvazăm în noi. E definiția tantrismului[494] și, în definitiv, a călătoriei infernale. Găsesc o afirmație hasidică foarte semnificativă în această privință:

«Wer eine Seele hat, der mag sich in dem Abgrund hinablassen, festgebunden durch seinen Gedanken wie durch ein starkes Seil am oberen Rande, und wird zurückkehren[495]»[496]. Acest «oberer Rand[497][498]» e opera Tawhid[499]-ului, adică fixarea pe Unitate prin intermediul Gândului ca pe Steaua Polară. Și cum toate ale acestei lumi le știe Vrăjmașul, afară de existența planului metafizic, coborârea noastră lucidă în Abis o ia drept o cădere și mușcă momeala. Etapele sunt următoarele: momeala e victima peștelui (ceea ce nu remarcă nimeni), care la rândul lui e victima firului subțire de capătul

491 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
492 Mărturisirea Unicității divine (arb.). (vezi pagina 702)
493 Băutura sacrificială a zeilor, licoarea nemuririi (sk.). (vezi pagina 700)
494 de la *tantra* — calea care se folosește de energiile lumii însăși pentru a o depăși (sanscr.) (vezi pagina 702)
495 „Cine are un suflet, acela se poate lăsa în abis, legat prin gândurile sale ca printr-o puternică funie de marginea prăpastiei și se va întoarce” (germ.).
496 „Cine are suflet poate să coboare în Abis, legat prin gândul său ca printr-o funie puternică de marginea de sus, și se va întoarce” (germ.).
497 „Marginea de sus” (germ.). (vezi pagina 692)
498 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).
499 unitatea divină (arb.) (vezi pagina 702)

căruia atârnă momeala. Admirabilă imagine a realizării inițiatice! Hristos coborât în Împărăția Stăpânitorului acestei lumi, care și-a înghițit prada. El nu știe că, venit în lume, Logosul e nedespărțit în Treime și că din cauza aceasta Leviathan va fi tras încet la țărm «suaviter magno cum ingenio[500]», pentru a fi ospățul Sfinților la sfârșitul lumii, cum o spune Kabbala.

«Similia similibus[501][502]». Natura fascinează, învinge și domină Natura; sulful e conținut de sulfuri, umiditatea prin umiditate, aviditatea noastră învinge aviditatea lumii, dacă se lasă înghițită de ea pentru a o putea trage mai bine în sus. Metafizic, aceasta se explică prin continuitatea stărilor de fire între care nu poate să existe soluție de continuitate. Dacă în sistemul vibratoriu al lumilor, în scurgerea lor ondulatorie, introducem un element fix care e Unitatea metafizică, totul se organizează în jurul acestei Axe determinată de noi de-a lungul căreia katholikos ophis[503][504]-ul se încolăcește, nădăjduind sfârșitul tribulațiunii lui și o reintegrare, căci în punctul unde și-a pus Fecioara călcâiul se întâlnesc și capul și coada lui.

9.I.1967

Trebuie să realizăm nu numai teoretic, dar și prin simțire, că Sinea se sforțează să se exprime prin toate învelișurile care-o închid. E exact procesul invers aceluia preconizat de Hasidimi – desrobirea Șehinei[505] din exilul ei. Când privim procesul de resorbire a Manifestării în Principiu, e valabil punctul de vedere hasidic. Prezența divină, Șehina[506], se vrea eliberată de cojile ce-o țin captivă. Și când această eliberare se

[522 (209)]

desăvârșește, lipsită de orice element vivificator lumea se preface în cenușă; scânteia se ridică în Soarele inteligibil, iar cenușa, într-un proces invers, cade în Materia primă, în care se dezintegrează complet, pentru a deveni apoi potențialitatea unor noi lumi.

Procesul invers e acela al producerii Manifestării. Principiul vrea să se exprime, cu toată perfecțiunea, cu toată tăria inerentă Logosului; esențial, expansiunea e perfectă, dar creațiunea fiind dual, esența ca să devină eficientă în lume are nevoie și de o substanță, care e rebelă, ingrată, rebarbativă. Bineînțeles că nu e vorba de Creațiune propriu-zis, care în ansamblul ei este perfectă, identificându-se cu Omul Universal, ci, mai degrabă, de producțiune, de lucrarea demiurgică ce figurează[507][508] lumile, dintr-

500 oberer Rand — „Marginea de sus” (germ.). (vezi pagina 692)
501 „Cele asemenea prin cele asemenea” (lat.) – principiul alchimic al acțiunii prin asemănare. (vezi pagina 699)
502 „Șarpele universal” (gr.). (vezi pagina 686)
503 șarpe (gr.) (vezi pagina 693)
504 Similia similibus — „cele asemenea prin cele asemenea” (lat.). (vezi pagina 699)
505 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
506 Prezența divină sălășluitoare (ebr.) (vezi pagina 698)
507 Aici în sens tehnic: dă figură, formă – lucrarea demiurgică ce configurează lumile. (vezi pagina 681)
508 figurează — Aici în sens tehnic: dă figură, formă – lucrarea demiurgică ce configurează lumile. (vezi pagina 681)

o materie dinainte dată. Și aici găsim o materie ingrată, cum o numeam mai sus, pentru că această materie preexistentă e făcută din masa amorfă, din penele creațiunilor precedente, vechile regate ale lui Edom, cum le numește Kabbala. Acestea sunt un câmp de dărâmături care nici nu-și pot imagina că ar putea fi altceva, fiind ininteligente și ininteligibile – și care, pentru viața larvară, sumară, pe care o posedă, nu au nevoie mai mult decât de scânteile divine pe care le țin înlănțuite cu sălbăticie, într-o indescriptibilă robie. Or, aceste dărâmături, conglomerate într-o materie secundară, amorfă, trebuie să slujească drept substanță acțiunii creatoare, mai exact producătoare a Sinei. Amorful rezistă oricărei violențe, oricărei lovituri; e ca și cum ai bate cu ciocanul într-o mlaștină; nu e reductibil decât la o acțiune corozivă care dizolvă și arde totodată. De abia atunci e susceptibil de noi forme, de noi informații. Totul e să-i redai plasticitatea.

Trebuie să ne izolăm de natura noastră *inferioară* și s-o izolăm, s-o studiem, să-i impărtășim senzațiile, fără să fim afectați de ele. Așa că, în timp ce emoțional suferim impresii, intelectual suntem judecători. Din cauza identității Sinei, și în mine și în Demiurg și, în general, în tot ce este Act, operațiile noastre sunt identice, cu deosebiri enorme din punct de vedere al cantității, dar egale din acela al calității; și cel mai mic gest calitativ se agreghează Actului pur cu consecințe incalculabile. Colaborarea cu Marele Arhitect al Universului nu e o simplă vorbă.

Încă o activitate a Sinei poate fi și aceea prin care întrebuințează unele pasiuni ca să extermine alte pasiuni antagoniste, rămânând arbitru între ele. Mi-amintește un procedeu enigmatic al lui Iason, în cucerirea Lânii de Aur. După ce a semănat dinții Balaurului, o vegetație de zmei a crescut din ei, care ușor

[523 (210)]

ar fi putut deveni primejdioși pentru erou. Atunci a aruncat în mijlocul lor o piatră, pentru a cărei posesiune s-au incăierat cu toții, până la o totală exterminare.

Piatra e o fulgurațiune intelectuală coborâtă din Cer în mijlocul lumii. Se înțelege că nimic nu e mai prețios pentru niște Asura[509] decât posesiunea ei, deoarece le asigură existența, continuitatea vitală. Căci acești monștri de putere grosolană sunt în fond niște debili, care nu pot trăi decât pe măsură ce-și consumă propria lor viață. Faptul că Iason azvârle piatra arată că putem arunca în mijlocul pasiunilor noastre o particularizare, o misionare a intelectului nostru, ca să lucreze în mijlocul lor ca momeală. E extraordinar ce puternici și ce slabi suntem!

O bună comparație: torpoarea morală resimțită de aspiranții la realizare, din când în când, este față de suferința acută ceea ce este regimul celular față de munca forțată. Inerția, chiar tenebrele mintale, dezvoltă – mai bine decât suferința și mânia – răbdarea, indurarea pasivă, credința, devoțiunea. De utilizat, pentru ca această torpoare e pâinea noastră de toate zilele, în

509 Demonii, puterile titanice potrivnice zeilor (sk.). (vezi pagina 675)

condițiunile deznădăjduite în care trăim. Apoi, când și-a făcut oficiul, putem, la rândul nostru, să luptăm contra ei, printr-o forță pasională pe care o suscităm în noi.

9.I.1967

«Un trait nous a surtout frappé, en étudiant ces sociétés traditionnelles: c'est leur révolte contre le temps concret, historique, leur nostalgie d'un retour périodique au temps mythique des origines, au Grand Temps[510]».[511]

Explicația faptului nu e din cele mai grele: în societățile tradiționale, accentul de gravitate al omului cade pe calitativ; mai simplu, centrul personalității este Atma[512] și nu Jivatma[513]; natural, societatea, colectivitatea umană, compusă din asemenea persoane, capătă o dimensiune calitativă, care e rezumată, chintesențială, reprezentată de «Îngerul» ei, vorbind în numele ei, grupului etnic respectiv, câteodată sensibil pentru toți (de exemplu, printr-un mare spiritual sau printr-un voievod care reprezintă direct Axa lumii), totdeauna, difuz, indirect, prin morfisme ale lui, ca zânele, Feții Frumoși, animalele mitice și alte entități. Ele asigură o osmoză continuă, care e un gest «alchimic»: inferiorul e tras în țeavă, aspirat de superior, care-l

[524 (211)]

transmută în el însuși; licoarea astfel obținută se întoarce ca Elixir de viață lungă în organismul tradițional și-l pătrunde până în ultimele fibre, cu o condiție: ca acesta să facă o sforțare disperată spre suprimarea timpului cantitativ și o reușește, nu ca indivizi, ci ca organism special, descoperind, aducând de sus în lume, ca pe un Ierusalim Ceresc, Anul mare, Anul mitologic, constituit din durate, exclusiv de orice stereotipie, evoluând firește ca orișice e ciclic, în jurul unui centru, dar tocmai din cauza acestei mișcări circulare, privind centrul din perspective, în fiecare clipă, reînnoite, reimprospătate.

Calitativul coborând în lumea noastră, întâlnește cele două servituți principale ale ei: timpul și spațiul. Am spus că această coborâre a influxului spiritual e o «tinctură» care, prin necesitate, transmută ce întâlnește. Cum transmută deci timpul și spațiul? Deplasându-le unul în altul, silindu-le să-și preschimbe între ele atributele. Timpul se spațializează, devenind un substitut de Eternitate, substitut, dar autentic, organic, nu prin decizie umană, iar spațiul se temporalizează, direcțiile lui căpătând dimensiuni temporale, dar cu nimic cantitativ în ele, pură durată și interferând la liniile lui de intersecție ceea ce este dincolo de timp și spațiu. Linia care unește două solstiții duce la fundul lumii și la cheia ei de boltă, iar linia care unește cele două echinoxuri, «strângând», «ștergând» tot ce se găsește pe planul orizontal, mistuindu-l, în

510 „O trăsătură, mai ales, ne-a izbit, studiind aceste societăți tradiționale: revolta lor împotriva timpului concret, istoric, nostalgia lor a unei întoarceri periodice la timpul mitic al originilor, la Marele Timp” (fr.).

511 „O trăsătură ne-a izbit mai ales, studiind aceste societăți tradiționale: revolta lor împotriva timpului concret, istoric, nostalgia lor a unei întoarceri periodice la timpul mitic al originilor, la Marele Timp” (fr.).

512 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

513 sufletul viu, individual (sk.) (vezi pagina 685)

punctul de interferență cu axul solstițial. Pentru asta însă se cere o condițiune obligatorie, trăirea mitologică a Calendarului, cu toate sărbătorile, cu toate praznicile lui creștine și mai ales precreștine. Și atunci, în punctele și în clipele de interferență de care vorbeam, se întâmplă miracolul, integrarea colectivității virtual în totalitatea ei și efectiv prin reprezentanții ei reali, care uneori erau ascunși în Centrul Lumii. Se deschideau Porțile Cerului și ale Pământului, se oprea timpul în Noaptea de Sânziene, întreaga făptură era răscumpărată; proba era că omul înțelegea limba păsărilor, a dobitoacelor și a florilor. Guénon vorbește de importanța faptului ca un popor să-și aibă reprezentanții lui în Centrul Suprem; ce să mai spunem atunci de vremurile când în fiecare sat existau oameni care vedeau Cerul deschis în noaptea de Înviere și înțelegeau limba păsărilor la Solstițiul de vară, pentru câteva clipe care aveau darul să transmută în durată solară tot timpul unui an?

Repetiția în fiecare an a acestei trăiri calitative a timpului și a spațiului avea același rost ca și japa[514], repetiția în pronunțarea *mantrelor*; prin pronunțarea lor indefinită se ajungea la o clipă

[525 (212)]

în afară de timp când se integrau în Sunetul Primordial, manifest și coextensiv Eternității.

Cu o astfel de elaborare a receptivității ei, colectivitatea se impregna periodic de prototipuri, de mituri care sunt eterne in divinis[515], și le repeta, le retrăia în cursul anului și chiar în cursul întregii ei istorii. O scară a lui Iacob se scobora din Cer pe Pământ, «Îngerii» ducând năzuințele oamenilor și ale întregii făpturi în Ceruri, de acolo coborându-se cu Haruri. Divini-zându-se simbolic, omenirea se integra în planul cauzal și astfel se atenua, cel puțin în aspectul său implacabil, lipsa de comună măsură între Principiu și Manifestare.

Această lipsă de comună măsură pune pe oameni într-o alternativă: sau sunt zdrobiți de ea, zvârliți și exilați la extremitățile lumii, în regatul «cojilor», în tenebrele exterioare, sau își sacralizează separativitatea și prin asta o fac să dispară, căci relativul se integrează în Absolut și prin asta devine tribulațiunea sacrificială a lui Agni[516] în condițiile lumii noastre.

A cunoaște – cum spun Hasidimii, cântecul tainic care manifestă Interiorul în exterior, este a percepe mai mult sunetul cuvântului decât sensul lui. Nu elementul lui noțional manifestă misterul lui. Pentru asta trebuie să percepem în el intrariparea pe care o cuprinde, puterea lui de exaltațiune, rezonanțele lui. Se face deodată un transfer de la acest plan nerațional la conținutul lui intelectual, fără să mai fie nevoie să mai treacă prin stadiul intermediar de noțiune.

Se povestește despre ilustrul zadik[517][518] Rabbi Suria din Hanipol că nu putea spune nimic din predicile și din pildele maestrului său, marele Maggid din

514 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk.). (vezi pagina 684)
515 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
516 Zeul focului, principiul sacrificial (sk.). (vezi pagina 672)
517 „Dreptul” – sfântul, maestrul spiritual hasidic (ebr.). (vezi pagina 706)
518 zadik — „Dreptul” – sfântul, maestrul spiritual hasidic (ebr.). (vezi pagina 706)

Mezerici. De ce? Pentru că de la prima vorbă a acestuia: «Stă scris», cădea într-un fel de stare extatică, într-un delir intelectual, care împiedica pe Maggid să continue; de asta trebuia scos afară. În realitate, pricepea mai mult, mai adânc și mai complet decât acei care ascultau întreaga predică.

«Faire extraordinairement les choses ordinaires[519]»[520], ce este altceva decât a adăuga la fiecare gest ce-l facem, la fiecare cuvânt ce-l rostim, dimensiunea intelectuală care-i este proprie sau, mai bine-zis, o prezență spirituală, din care gestul și vorba își vor specifica tot ceea ce le este propriu, sucul personal.

[526 (213)]

Deoarece cuvântul «extra-ordinar» este sinonim cu «supranatural»; cu alte cuvinte, gestul și cuvântul, prin adăugirea acestui element transcendent, își pierd caracterul lor creatural, recuperând caracterul originar de «Idee».

E o operație exact contrarie a ceea ce se numește în Kabbala «tăierea plantelor»; plantele tăiate își recuperează rădăcina, care e înfiptă din nou în câmpul cu stele. Și unele pelerinaje ca acelea de la Compostella (Campus stellae[521][522]), nu vor fi avut alt scop decât să ajute pe pelerinul «d'amore[523]» să-și înrădăcineze din nou plantele în Cer?

«Offrez-vous aux haleines de vôtre Seigneur[524]»[525] – citez hadith[526]-ul în franceză, pentru că nu găsesc cuvântul românesc care să exprime în același timp ideea și de «suflu» și de «parfum». Dar cum unei chemări de sus trebuie să-i corespundă un răspuns de jos, e necesar ca ființa noastră întreagă să devină un suflu și un parfum, ca să se amalgameze cu răsuflarea ce vine de sus. Lucrul nu e greu de înțeles, ci greu de făcut. Cu alte cuvinte, trebuie să deplasăm accentul de gravitate al ființei noastre în planul spiritual, adică să facem să predomine în noi guna[527] sattwa[528][529], care e pur conformism cu lumina intelectuală, în *hadith*-ul nostru, cu aspirațiunea imbălsămată a lui Dumnezeu spre făptura lui.

519 „Să faci extraordinar lucrurile obișnuite” (fr.).
520 „A face în chip extraordinar lucrurile obișnuite” (fr.).
521 „Câmpul stelelor” (lat.) – etimologia tradițională a numelui Compostella. (vezi pagina 676)
522 „Al iubirii” (it.) – pelerinul iubirii, din limbajul fedeli d'amore. (vezi pagina 678)
523 Campus stellae — „Câmpul stelelor” (lat.) – etimologia tradițională a numelui Compostella. (vezi pagina 676)
524 „Dăruiți-vă suflurilor Domnului vostru” (fr.).
525 „Oferiți-vă suflărilor Domnului vostru” (fr.).
526 Calitatea luminoasă, ascendentă, a Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
527 sentință atribuită Profetului prin tradiție (arb.) (vezi pagina 682)
528 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
529 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

VOLUMUL III

Meditații, simboluri, rituri

Partea a treia · însemnări nedatate

VASILE
LOVINESCU

Meditații, Simboluri
Rituri

EDITURA ROSMARIN

[527 (5)]

Notă editorială

Acest volum de *Meditații, Simboluri, Rituri* constituie partea a treia și ultima a ceea ce s-ar putea numi „Jurnalul” lui Vasile Lovinescu, din care primele două părți au fost publicate sub titlurile:

Jurnal Alchimic - Institutul European, Iași, 1994.

Însemnări Inițiatice - Editura Rosmarin, București, 1996.

Denumirea de „jurnal” are dealtfel numai un caracter convențional întrucât nu toate textele sunt datate, unele fiind doar numerotate sau nici atât, și foarte puține sunt legate de întâmplări cotidiene, cele mai multe fiind gânduri dincolo de orice conotație temporală.

Titlurile celor trei volume au fost date de editori, urmând sugestii rezultate din text, căci „jurnalul” nefiind destinat publicării nu a fost intitulat de autor.

După datele existente în manuscrise (caiete), redactarea „jurnalului” s-a făcut între anii 1964-1966.

Volumul de față cuprinde elemente de istorie, etnografie, folclor, filologie sacră și în genere aspecte tradiționale și metafizice din literatura românească și universală. De asemenea, volumul conține observații inedite privind teologia creștină, filozofia europeană, istoria religiilor, până la abordarea internă a riturilor și simbolurilor. Nu mai puțin lipsite de interes sunt cugetările autorului asupra diverselor aspecte ale artei arhaice și chiar moderne. Dar toate aceste pagini își subliniază importanța prin aceea că permanent fac trimitere la domeniul formării spirituale, cartea în sine reprezentând un *compendiu de cercetare* în direcția puțin exploratei ramuri a psihologiei abisale și transpersonale.

[528 (6)]

Cu acest volum de *Meditații, Simboluri, Rituri* se încheie practic și editarea operei lui Vasile Lovinescu cu excepția unor articole de tinerețe, publicate în anii '30, ani de informare și formare, care nu schimbă cu nimic configurația spirituală a gânditorului și viziunea sa tradițională.

Textele de față sunt publicate respectând ortografia lor inițială, cu excepția unor mici îndreptări de punctuație și a schimbării unor forme substantivale învechite.

Unele cuvinte indescifrabile în manuscris au fost înlocuite prin puncte de suspensie.

De asemenea, unele neologisme create de autor au fost lăsate în forma lor.

Notele care însoțesc volumul cuprind, în cea mai mare parte, traducerea textelor din limbi străine folosite și comentate de autor.

Pentru termenii străini mai puțin cunoscuți s-a alcătuit un *glosar* alfabetic la sfârșitul volumului.

Pentru descifrarea însemnărilor din limba arabă mulțumim dlui profesor Teodor Ghiondea iar pentru traducerea textelor din limba germană mulțumim dlui dr. Mihai Constantineanu.

Nu în ultimul rând mulțumim doamnei Steliana Lovinescu, soția autorului, care de la distanță, ne-a vegheat eforturile de a edita această operă dificilă.

[529 (7)]

Bio-Bibliografie

1905 - Vasile Lovinescu s-a născut la 30 (17) Decembrie în Fălticeni, ca fiu mai mare al lui Octav Lovinescu, avocat, și al Anei Cetățeanu. Tatăl, frate cu criticul literar Eugen Lovinescu, se trăgea din comuna Rădășeni, iar mama din localitatea Subcetate, având în ascendență pe I. Budai Deleanu. Scriitorul a mai avut doi frați: Octav, avocat (1913-1945) și Horia, dramaturg (1917-1983). El face parte așadar dintr-o familie care a dat literelor noastre mai mulți scriitori, între care și Anton Holban, văr (1902-1937), Monica Lovinescu, vară și Alexandrina Lovinescu, vară.

Copilăria în Fălticeni, pe atunci un târg patriarhal, i-a fost normală, "adică fabuloasă", cum va spune scriitorul însuși. Nici nu putea fi altfel când s-a petrecut între Nada[1] Florilor și Dumbrava Minunată, între bojdeuca lui Creangă, casa lui Sadoveanu și Buciumeniul lui Ion Dragoslav.

1912 - Școala primară și gimnaziul le face în "urbea natală", la gimnaziul Al. Donici, unde bunicul său, Vasile, era profesor și director.

1920 - Familia mutându-se în București, unde tatăl său era avocat la diverse firme, Vasile Lovinescu urmează liceul la colegiul Sf. Sava. După revenirea familiei în Fălticeni, el rămâne în capitală unde face Facultatea de Drept, nu pentru că ar fi avut vreo înclinație pentru această disciplină, ci pentru a rămâne în profesia tatălui său. În paralel face și câțiva ani la clasa de vioară a Conservatorului.

1928 - După terminarea facultății, Lovinescu lucrează ca juristconsult la diverse firme, la primăria municipiului și apoi la Creditul Minier, până în 1947 când instalarea dictaturii îl silește să renunțe. În tot acest timp însă, principala preocupare a tânărului rămâne spiritualitatea, sub toate formele ei tradiționale, pentru care se simțea atras încă din anii liceului,

[530 (8)]

și pe care le studiază intens. În acest domeniu, el publică în anii '30 numeroase articole și eseuri în reviste ca: Viața literară, Viața Românească, Adevărul Literar și Artistic, Credința, Familia, Azi, Vremea, etc. - ca și câteva traduceri din l. germană, franceză și engleză. Figura care-l atrage în aceste începuturi de studii tradiționale este cea a misticului Bo Yin Ra, german de origine, care a avut, se pare, o ratașare inițiatică la o organizație cosmologică din Asia Centrală, ca și cea a scriitorului german Gustav Meyrink. Din cărțile lui Bo Yin Ra află Vasile Lovinescu de cartea lui René Guénon: *Le Roi du*

1 sunetul subtil, vibrația primordială (sanscr.) (vezi pagina 691)

Monde, pe care o și traduce (fără să o poată însă publica). Din acest moment gânditorul tradițional francez devine mentorul lui spiritual.

1934 - Începe corespondența cu René Guénon, retras la Cairo, care va dura neîntrerupt până în 1940, în paralel cu o meditație susținută asupra cărților lui și a marilor texte ale esoterismului universal. Chiar dacă va continua să scrie în reviste și să aibă relații cu unii scriitori români ca Dan Botta, Dan Petrașincu, Mircea Eliade și mai ales Sandu Tudor, atenția lui principală se îndreaptă spre obținerea unei inițieri, adică a unei ratașări la o linie de spiritualitate esoterică efectivă. Legături strânse se stabilesc cu Marcel (Mihail) Avramescu, poet de avangardă la a cărui revistă Memra[23] (Cuvântul) va colabora și cu Mihai Vâlsan, și ei în căutarea unei inițieri, și în corespondență cu R. Guénon. Primul va trece în curând la ortodoxie (1936) și apoi se va preoți (1949); al doilea va obține o inițiere în Franța (1937).

1935 - Face un pelerinaj la muntele Athos căutând o binecuvântare isihastă, pe care ar fi putut-o obține cu condiția să rămână într-o mânăstire; nefiind cetățean grec, lucrul nu era posibil la vremea aceea.

1936 - La sfatul lui R. Guénon pleacă în Franța, la Amiens, și în Elveția, la Basel unde obține o inițiere alawită, prin Titus Burckhardt și F. Schuon, după care se întoarce în țară. Nu e vorba de o convertire la Islam, cum greșit s-ar putea crede, ci de integrarea într-o organizație esoterică universală (sufism),

[531 (9)]

încă vie și efectivă. De aici încolo, principala preocupare a lui Lovinescu, devenit "fiul al clipei", va fi realizarea spirituală. Va mai publica, în 1936-1937, în revista Etudes Traditionnelles[45], sub pseudonimul Geticus, un studiu în limba franceză de istorie și geografie mitică, intitulat *La Dacie Hyperboréenne.*

1939 - În 1939 face încă o călătorie în Franța, pentru a lua legătura cu F. Schuon, maestrul său spiritual. Aici îl reîntâlnește și pe M. Vâslan, rămas la Paris ca diplomat, care primise și el o inițiere din aceeași sursă, și care va întemeia în curând la Paris, o tariqah[67] condusă de el.

1940 - În timpul războiului, reformat din cauza unei vederi slabe, Lovinescu își va împărți timpul între ritualul inițiatic și meditația textelor sacre, între Fălticeni și București, unde se va stabili definitiv.

1945 - Are loc căsătoria cu Steliana-Victoria Păunescu care îi va fi o fidelă "păzitoare a pragului" și o constantă "piatră de șlefuire". În timpul refugiului de la sfârșitul războiului, casa și biblioteca din Fălticeni, îi vor fi devastate, ceea ce nu-l va rupe de locul natal, deși va continua să locuiască, într-o demnă sărăcie, în București.

---

2 „Cuvântul”, Verbul creator în targumuri (aram.). (vezi pagina 689)

3 Memra — „Cuvântul”, Verbul creator în targumuri (aram.). (vezi pagina 689)

4 „Studii tradiționale” (fr.), revista pariziană la care a scris René Guénon. (vezi pagina 680)

5 Etudes Traditionnelles — „Studii tradiționale” (fr.), revista pariziană la care a scris René Guénon. (vezi pagina 680)

6 Calea inițiatică; organizația care o transmite (arb., ṭarīqa). (vezi pagina 702)

7 tariqah — Calea inițiatică; organizația care o transmite (arb., ṭarīqa). (vezi pagina 702)

1948 - Întemeiază în București, cu ajutorul lui M. Vâslan, un grup inițiatic pe care-l va conduce până prin 1958 când, din cauza izolării și a ambianței ostile, grupul se va dizolva. În toată această perioadă Lovinescu renunță la scris, consacrându-se ritualului și realizării spirituale, împreună cu grupul respectiv, totul rămânând ascuns lumii profane. Întreține legătură prin scrisori cu F. Schuon, T. Burckhardt și M Vâslan.

1958 - Întâlnește la Fălticeni pe subtila dar puțin cunoscuta poetă Lucreția Andriu (1913-1964), în casa căreia din București întemeiază un cerc de studii și meditație tradițională, pe care-l va numi mai târziu în unele scrisori "fraternitatea lui Hyperion". Din acest grup vor face parte

[532 (10)]

poetul Radu Vasiliu (1923-1990), Florin Mihăescu, Roxana Cristian, Viorica Moșinschi (1913-1980), Mariana Veleanu (1922-1975), Raluca Vasiliu, Margareta Vasiliu (1942-1996), Teodor Ghiondea, Dan Stanca. Activitatea acestui grup va continua aproape săptămânal, cu excepția lunilor de vară când Lovinescu se retrăgea la Fălticeni, menținând legătura prin scrisori. Această insulă de libertate spirituală va continua astfel să existe în anonimat și să "activeze", în ciuda ambianței ostile și amenințătoare, puternic polarizată de prezența intelectuală a lui Lovinescu. Baza studiilor și meditațiilor o va constitui opera lui R. Guénon, dar și textele sacre ale marilor tradiții exo și esoterice universale.

1964 - După moartea prematură a Lucreției Andriu, grupul se va reuni cu aceeași regularitate, în alte locuri, până în anul 1980 când Vasile Lovinescu se retrage la Fălticeni. (Acest grup guenonian și lovinescian, își va continua lucrarea, mai difuză dar nu mai puțin reală, în ciuda acțiunii separatoare a spațiului, timpului și ambianței, încercând să mențină o continuitate de tradiție și simbol).

Încă din 1964, Vasile Lovinescu își reia scrisul, resimțind nevoia de a fixa adevărurile tradiționale care, transmise numai oral, riscau să se dilueze sau chiar să se piardă. Așa se încheagă între 1964-1972 cele două studii, *Al patrulea Hagealâc* și *Creangă și Creanga de Aur,* publicate mai târziu, care pe măsura elaborării erau citite în grup, ca dealtfel, aproape toate celelalte scrieri ale sale, fiind apoi difuzate în copii dactilo.

1972 - După terminarea acestor studii, în anii '70, Lovinescu va continua să scrie eseuri și studii de mai mică întindere pe teme tradiționale, comentarii de folclor și opere spirituale, studii de istorie și geografie sacră. El putea fi văzut aproape zilnic la Biblioteca Academiei studiind texte sacre și lucrări rare. Un timp, scriitorul a ținut un Jurnal conținând meditații de o mare pătrundere spirituală, de la doctrină și simbol la tehnică inițiatică. Unele fragmente din aceste studii și eseuri au apărut în România Literară, Orizont etc.

[533 (11)]

1980 - Scriitorul se retrage definitiv la Fălticeni, în casa părintească de pe str. Sucevei, devenită între timp Galeria Oamenilor de Seamă (1972), prin donația și grija soției sale. În acești ultimi ani, ca și în toate vacanțele de vară, Lovinescu regăsește ambianța acelui Fălticeni oniric, oraș al strămoșilor și al

copilăriei, în al cărui peisaj el descoperea sacralitatea locurilor de odinioară. Între meditațiile din camerachilie, de o mare simplitate și noblețe, și plimbărilepelerinaje, însoțit uneori de prieteni, scriitorul a dus o viață simplă, aproape ascetică. Când se stinge, în 14 Iulie 1984, el nu mai era demult din această lume.

După Decembrie '89 apar în periodice numeroase fragmente din opera lui Vasile Lovinescu, și diferite prezentări ale omului și operei (Caiete Critice, România Literară, Steaua, Cotidianul LAI, Timpul, Manuscriptum, Cronica, Echidistanțe etc.). Unele din prezentări denotă însă o insuficientă cunoaștere a duhului scrierilor și personalității lui Vasile Lovinescu, care înainte de a fi un scriitor insolit a fost un maestru spiritual. Scrierile lui Vasile Lovinescu nu mai prezintă importanță pentru el reunit cu Sinele. Ele nu sunt mai puțin însă o verigă importantă, unică în România, din lanțul acelei philosophia perennis[89] care leagă lumile până la sfârșitul timpurilor.

[534 (13)]

Interiorizarea unor suporturi de meditație vizuale și în general sensibile, nu trebuie să se facă numaidecât într-un punct precis al corpului. Apare riscul unei împotmoliri în pasta tandră a cărnii. Interiorizarea se face printr-o convergență în sentimentul eului, într-o unitate imediată, substitut legitim al Unității. Afară de cazul când inițiatul a activat în unul din centrii subtili.

★

Ternarul Cunoscător, Cunoscut, Cunoaștere fiind nedespărțibil, Unu în Principiu, consecința e că cunoscătorul în multiplicitate e un element tot așa de obiectiv real ca și celelalte două termene. Aparent sunt separate, autonome unul față de celelalte. Necesarmente trebuie să fie și un reflex al inseparabilității lor și în Multiplicitate și aceasta este Unicitatea. Ceea ce e definitoriul Mayei[10] în lumea noastră e aspectul discursiv al Intelectului în ea. Prin urmare ca să transcedem planul nostru de existență și maya[11] lui, trebuie să facem să tacă facultatea noastră discursivă și să obținem un vid de gând care e adevăratul Intelect. Acest vid de gând se obține deocamdată în creier dar pe urmă trebuie căutat și în restul ființei, căci tradițional gândirea nu se mărginește numai la encefal ci e difuză în toată ființa noastră.

Această argumentare care arată subiectul și obiectul ca cele două fețe ale unei unice Realități, distruge de plano[12][13] orice posibilitate a existenței Materialismului dialectic. Imposibi-litatea de a separa subiectul, eul, de obiect, Ambianță.

---

8 „filozofia perenă”, înțelepciunea de totdeauna (lat.). (vezi pagina 693)

9 philosophia perennis — (lat., „filozofia perenă”) — Expresia lui Agostino Steuco (1540), reluată de Leibniz și apoi de școala tradițională, pentru înțelepciunea una care stă la temelia tuturor formelor tradiționale ortodoxe, oricât ar diferi limbajele… (vezi pagina 693)

10 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

11 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)

12 „Din capul locului”, fără discuție (lat.). (vezi pagina 678)

13 de plano — „Din capul locului”, fără discuție (lat.). (vezi pagina 678)

★

[535 (14)]

"Dumnezeule care îți arăți minunile întru adânc[14], îndură-te de noi și după cum întru început ai dezvăluit fața adâncului și ai arătat pământ ferm, așa dezvăluie-ne și nouă acum pământul ca să nu pierim".

Pământul e ultimul din elemente, dar cum sfârșitul atinge începutul, Pământul în fraza lui Bacon e în realitate Etherul. Fiind ultimul în serie, seamănă cel mai mult cu primul și-l reprezintă în exterior. Transmutat devine pământ paradisiac, argila din care a fost făcut Adam. "Dezvăluirea" lui se face prin calmarea elementelor haotice din noi. Atunci se taseaza, apoi emerjează.

Ultimul membru al frazei o confirmă: "ca să nu pierim". Ce salvează de la moarte? Apa vie care e identică cu Quintesența, ce izvorăște din Arborele din mijlocul grădinii. În textul lui B. e de primejdia de înnecare în marea Devenirii compusă din alternanța de valuri, ondulațiuni Viață-Moarte. Dacă pe "pământ" sunt salvați însemnează că e vorba de un "pământ" sustras multiplicității, deci iarăși Etherul care se află în punctul liber de antinomii, În macrocosm acest "pământ" nu poate fi decât un mare centru spiritual, o Nova Atlantis. Ce-a înțeles Bacon prin ea? Datele geografice din Tratat nu înseamnă mare lucru, deoarece există o geografie criptată, nedescifrabilă pentru cine nu are cheile ei. "Adâncul" e punctul cel mai de jos care reflectă pe cel mai de sus.

★

Torpoarea, o negațiune; lumea sensibilă, o altă negațiune, una înăuntru, alta afară. Două negațiuni dau o afirmație care e nudus[15]-ul. Angoasa în care se îmbăiază Materia Primă.

★

Un lucru limitat își are rațiunea suficientă în ceea ce îl limitează. Evident că la lucrurile grosiere, rațiunea suficientă e numai simbolic în ceea ce le limitează dacă e vizibil. Rațiunea suficientă a unui lucru contingent e forma lui care există ca prototip imediat în subtil. Dacă lucrul e distrus, adică materia lui, forma rămâne căci este indestructibilă. Nu e un

[536 (15)]

lucru în lume care să nu se structureze pe un sistem de coordonate care îi sunt rațiunea lui suficientă pentru că îl necesitează. La rândul lui sistemul de coordonate se reduce la un punct. Ideea însă a lucrului e exterioară și anterioară sistemului de coordonate care e numai o canava pe care în lumea

14 sursa: **Rugăciunea lui Francis Bacon**, pe care autorul o numește mai departe „rugăciunea lui Bacon”, fără a-i da locul. Pare a fi *The Student’s Prayer*, tipărită între tratatele lui teologice; cuvintele reiau Facerea 1, 2 — „și întuneric era deasupra adâncului” — și cer ca Dumnezeu să descopere, ca la facerea lumii, pământul tare pe care omul să se poată sprijini. [Facerea (Biblia sinodală), ro.]

15 „Gol, despuiat” (lat.). (vezi pagina 692)

noastră, lucrul se desfășoară în spațiu și timp. Limita unui lucru e forma lui, care e aspectul lui calitativ. Forma e cauzală față de Materie, deci Forma e rațiunea suficientă a lucrului. Din ce provine Forma? Din direcții spațiale. Revenim deci la sisteme de coordonate fulgurate de Demiurg.

★

Perceperea elementelor calitative din ambianță este perceperea Esenței; de aceea metoda acestei perceperi trebuie să fie metoda instantaneității, adică, precis, ceea ce în timp constituie calitatea pură. După perceperea elementului calitativ, închizi ochii, îți oprești respirația și asimilezi quintesența abstrasă. Dacă prelungești concentrarea, on s'appesantit[1617] pe obiectul suport, deci treci de la calitate la cantitate, în virtutea legii gravității și a inerției. Albina și Fluturele. Totuși concentrarea se poate prelungi promovând în tine elementele calitative; concentrare, contrariul dispersării; cauzată de "principium individuationis[18]", caracteristic geniului substanței, al cantității, al gravitației. Această percepere instantanee a calității e o fulgurațiune. În microcosm ea trăznește conglomeratele de tamas[19] și de inerție liberând elementele calitative, satwice[20]. E atrasă prin simpatie de acestea pe care la rândul ei le evertuează. Fulgerul de sus se unește cu Șarpele de jos formând împreună Balaurul care se ridică deasupra norilor. Spiralele Șarpelui sunt vritti[21]-urile care sunt egal răspândite în toată substanța ființei noastre, deoarece în fond nu sunt altceva decât Sutratma[22]. De aceea o aspirație spre Universal, susținută sau nu de cuvinte, constituie o incantațiune, pentru că transformă Chaosul de jos într-o masă vibratorie. Această aspirație este același lucru cu dhikr[23]-ul deci identică cu anamnesis[24] platoniciană. E suficient ca cineva să-și provoace aceeași aspirațiune pentru ca să fie ipso facto în stare de Invocațiune. Și *tamas* până la urmă e reductibilă la satwa[25]

[537 (16)]

(căci de asta e vorba) pentru că, prin însăși faptul aspirațiunii e transformat în rajas[26], plan intermediar și neutral. Discipolul poate grăbi mult procesul acesta, transformând voluntar, tehnic, deliberat, pe tamas[27] în *rajas*. Inerția care la om e rezultatul unui eșec, al unei descurajări, trebuie transformată în mânie dacă se poate contra răului dar la nevoie în orice mânie chiar injustă numai *tamas* să nu mai fie. Tot așa dispersiunea trebuie intensificată,

16 „Te îngreunezi, te lași în jos” (fr.). (vezi pagina 692)
17 „Principiul individuației” (lat.). (vezi pagina 694)
18 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
19 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
20 Vârtej, undă, agitație a mentalului (sk.). (vezi pagina 705)
21 Firul spiritual care leagă toate stările ființei și toate lumile (sk.). (vezi pagina 701)
22 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
23 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
24 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
25 on s'appesantit — „Te îngreunezi, te lași în jos” (fr.). (vezi pagina 692)
26 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
27 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)

concentrată și transformată în aviditate, libido cu condiția ca imediat după aceea să-i fi suprapus satwa[28] care-i va da un caracter ascendent vibrațiunilor proprii. Suprapunerea directă a lui *satwa* pe *tamas* e mai pură metafizic și eficace (căci nimic nu este ireductibil lui *satwa* din cauză de lipsă de comună măsură) dar procesul e mult mai lent, roaderea mai înceată decât în primul proces descris, adecvat omului modern, mai totdeauna pasional.

Această percepere instantanee prin organele simțurilor, apoi închiderea obligatorie a ochilor, implică transformarea unei senzații în dhikr[29], Anamnesis[3031]. E deocamdată o transformare într-o amintire imaginabilă, contururile însă dispar aproape imediat și memoria imaginabilă devine aproape automat (bineînțeles cu qiblah[3233]) hudur[3435]. În momentul când simți că o senzație nu e numai o percepere a simțurilor, că vehiculează și ceva animic, un suflu vital, închizi ochii pentru a separa senzația de intuiție, suaviter et magnum cum ingegno[36], și alchimie se produce de la sine fără nici o forțare, numai cu o intenție netă, clară, dar nu crispată și nici chiar formulată. Lași pe Elias Artista[3738] să opereze în locul tău, căci știe mai bine. Dar orice, nu numai senzațiile exterioare, poate deveni suvenir prin acest procedeu, cu urmări incalculabile în arta regală.

Spus altfel: orice senzație trebuie să devină o nostalgie. Parabola cu fabricantul de cinabru.

★

Imaginația în formal poate face același oficiu de amintire ca și *dhikr*-ul. Îndată ce a produs tonusul dorit, trebuie ca imaginea să fie topită de suflu, rămânând numai quintesența. Altminteri (dacă menții imaginea până la capătul ritului)

[538 (17)]

operațiunea devine magică și în sensul împietririi, grevând psihicul cu pietroaie, ca lestul unei nave. Când imaginea e obiectivă se poate resorbi și fără dizolvarea ei mentală, prin simplul fapt de a nu arunca ochii asupra ei, ci de a o lăsa să impregneze privirea și mintea prin ecou; în plus revine amplificată.

Instantaneizarea senzațiilor, mai ales a celor vizibile, e mai calitativă decât contemplarea prelungită, mai întâi pentru că prin instantaneizare se reduc

28 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
29 Invocarea Numelui divin (arb.); reamintirea principiilor (gr.).
30 Qibla — orientarea rituală (arb.); hudûr — prezența reală (arb.).
31 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).
32 „Ilie Meșterul” — numele dat de alchimiști agentului tainic al Operei (lat.). (vezi pagina 679)
33 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)
34 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
35 Qibla — orientarea rituală (arb.); hudûr — prezența reală (arb.). (vezi pagina 695)
36 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
37 Elias Artista — „Ilie Meșterul” — numele dat de alchimiști agentului tainic al Operei (lat.). (vezi pagina 679)
38 qiblah — Qibla — orientarea rituală (arb.); hudûr — prezența reală (arb.). (vezi pagina 695)

condițiunile spațiale și temporale la minimum; apoi pentru că această instantaneizare devine o fulgurațiune pe planul sensibil, autentică reprezentare a fulgurațiunilor eterne ale Ființei producând lumile. Dar oricât de instantanee, trebuie să topească limitele.

★

Dacă creezi un "cer" în tine, Balaurul se transformă în nori fecunzi de ploaie sau în fum de tămâie, după direcția descendentă sau ascendentă pe care i-l dai.

★

De ce la depărtare determinațiunile calitative ale spațiului apar mai vizibil? 1. Pentru că intenționile structurante divine apar în ansamblu și mai organic. 2. Sunt cufundate într-o lumină mai generală (substitut de universal) care le pune în evidență polul lor esențial. 3. Posibilitatea de parcurgere a spațiului din a în b văzută în totalitate de la depărtare și în simultaneitate, e evidentă în spațializarea timpului. Acestea fiind dealurile, văile, apele, cursul lor, norii sunt un concert de zei vizibili. Cu alte cuvinte, vastitatea spațială devine un fel de omogenitate, în care liniile de forță ale ei care sunt hotărât calitative devin evidente. Direcțiile spațiului structurează vizibil un spațiu vast, pe când în unul strâmt ele sunt mai greu de descoperit. Și natural, mai este vastitatea care e un simbol evident al Infinității.

Omogeneitatea în vizibilitatea spațială sau vastitatea este un substitut al Infinitului, dar (punctul de jos reprezentând pe cel de sus, cel mai bine) este și un simbol al Materiei Prime,

[539 (18)]

căreia Contemplatorul îi adaugă elemente esențiale. De aici, calitatea de Demiurg a aceluia care contemplă. Căci Materia Primă cuprinde toate posibilitățile dar numai în măsura în care e umbrită de Puruṣa[39] care cuprinde aceste posibilități ca Esențe. Contemplatorul deci nu este numai un instrument, un colaborator, ci și un Mare Arhitect, un Demiurg, reprezentant direct al lui *Puruṣa*, indispensabil acestuia din urmă. Contemplatorul fulgurează intelecțiunile asupra Materiei Prime, asupra Naturei unde suscită, creează existențe. Mai mult, putând aceasta funcțional, chiar atunci când e distrat, negativ, face aceste operațiuni cu intenție sau nu. Dar atunci ce catastrofă! Ce mătrăgună, ce solanee, dă atunci Prakriti[40]!

★

Dacă arunci tămâie peste jar se adaugă focului un element satwic[41] care îl transformă tot în satwa[42]. În exemplul dat focul reprezintă rajas[43]; simbolismul

39 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)
40 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
41 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
42 „Punctul spre care” — ținta finală (lat.). (vezi pagina 703)
43 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)

e just deoarece tămâia nu se pune pe foc ci pe jar, care este incontestabil rajasic. Tămâia e pusă de mâna omului de sus în jos, ceea ce transpus, înseamnă că trebuie să determini în prealabil un element *satwic* deasupra jarului și nu de jos în sus, posibil la rigoare, dar foarte greu, căci înainte de direcția ascendentă, trebuie determinat magnetul ei, Steaua Polară, terminus[44] ad quem[45].

★

"Dezvăluindu-ne fața adâncului" - din rugăciunea lui Bacon, e exact cum ai spune: "Arată-ne fața marelui PAN[46]". Fața ascunsă a unui lucru e Unicitatea lui, elementul care îi învăluie și-i cuprinde multiplicitatea fără s-o anuleze. Ea nu poate fi anulată decât în Unitate.

Identificarea marelui Pan cu Unicitatea (care este o latență ce trebuie dezvăluită) arată că Unicitatea este un cântec al Adâncului și nu al înălțimilor. Nu e aspectul în Multiplicitate al Unității? Chiar când pare intonat în sferele cerești acest cântec tot al Manifestării este. Dacă omul îl percepe este pentru că în clipa aceea se situează în polul esențial al Manifestării și deci este în realitate deasupra sferelor și

[540 (19)]

îngerilor și aude muzica lor de sus, și nu de jos. Unicitatea evertuată de Ceruri e Marele Pan, evertuată de Lucifer e Satan Penteu. De altminteri cuvintele chiar o arată. Termenul Unicitate nu are sens decât în dependență și corelativ (fără totuși comună măsură) cu Unitatea. În afară de acestea, Unicitatea nu mai e decât dispersiune, atomizare, Babel. Teribila responsabilitate a omului, dar și imensitatea posibilităților lui.

★

Pentru a transforma o exhalațiune umedă și rece într-o exhalațiune uscată și caldă, procedeul de jos în sus adică găsirea elementului ignific în cel umed, e extrem de greu, dacă nu în fapt irealizabil. Mai simplu și mai direct și mult mai eficace este de a găsi polul de foc al manifestării în cer; odată simțit, intuit, situat, atrage de la sine în jerbe ascendente exhalațiunea umedă, condensând-o în cer în astre de foc.

★

Energiile devin senzații și pasiuni prin umiditatea corpului și prin creier. A acționa în sensul invers. Un excelent mijloc practic de a transforma o senzație

44 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)

45 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

46 sursa: Formulă care nu se află ca atare la Bacon; pare a fi o alăturare făcută de autor între rugăciunea citată mai sus și capitolul *Pan, sau Natura* din **Francis Bacon, *De sapientia veterum*** (1609), unde Pan este chipul firii întregi, al cărei obraz rămâne ascuns. [De sapientia veterum, lat.]

în energie este instantaneizarea ei; dacă te sprijini pe ea, insiști în simțirea ei, se îngreunează, devine sau foc mistuitor de patimă, sau mai rău, inerție, tamas[47].

★

Numai punctul de reper constituit de *rajas* poate da două nume verticalei polare, acelea de *tamas* și satwa[48]. Dar acest punct de reper e prin esență variabil, mobil, efemer. Prin urmare esențialul e de a evertua, micro și macrocosmic, tendința ascendentă.

Rajas[49] se întoarce centripet spre punctul de pe verticală de unde procedase în anumite condiții centrifug. Dar dispărând rajas linia de reper, punctul distributiv în *satwa* și *tamas* dispare și el, și atunci toată verticala poate să devină o tendință spre confuzia lui Prakriti[50] sau o tendință ascendentă

[541 (20)]

spre reintegrare. Este sau una sau alta și nu amândouă concomitent ca în momentul când nu ar exista planul de expansiune orizontal. Mai precis: tendința tamas[51] continuă să subziste în verticală dar atunci nu mai are nimic tenebros, inert, ci denotă o tendință de coagulare a lumii inteligibile, ceea ce nu e o decădere, din contră. Fulgerul devine diamant, vajra[52], kaliman[535455]. Evertuând pe satwa[56] în chaos-ul micromacrocosmic, celelalte gunas[57] devin un ulei comestibil, alimentând flacăra ascendentă și sacrificială a lui *satwa*.

★

"Fiul Gaiei și al înstelatului Ouranos sunt[58]; cerească mi-e stirpea și asta voi o știți. Setea mă arde și mă mistuie. Dați-mi de grabă să beau din apa rece izvorând din lacul Mnemosyne."

---

47 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
48 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
49 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
50 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)
51 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
52 Fulgerul-diamant (sk.); diamantul (sk., kalina/kuliśa — piatra tare).
53 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
54 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
55 secure; fulger (sk.) (vezi pagina 704)
56 Piatra neagră, negrul desăvârșit al Operei (arb./lat., în alchimie). (vezi pagina 685)
57 kaliman — Piatra neagră, negrul desăvârșit al Operei (arb./lat., în alchimie). (vezi pagina 685)
58 sursa: **Tăbliţele orfice de aur** (sec. IV–III î.Hr.), formula de recunoaștere pe care sufletul o rostește în lumea de dincolo; textul se citește, cu mici deosebiri, pe lamelele de la Petelia, Hipponion și Thurii: „Sunt fiul Pământului și al Cerului înstelat, dar neamul meu este ceresc — și aceasta voi înșivă o știți. Mă usuc de sete și pier; dați-mi degrabă apa rece care curge din lacul Mnemosynei.”

Autorul nu dă izvorul. [Orphic gold tablets, gr./engl.]

★

Pentru a dibui interiorul trebuie să-l exteriorizezi. De aici yantra[5960] și mantra[61] și dimensiunile conceptuale. Odată intelecțiunea exteriorizată coborând "suaviter et magnum cum ingegno[6263]" pe firul de aur, poți să-i găsești locul din interior unde se află.

★

A merge pe capul Șarpelui. În afară de sensul volitiv, de "gihad[6465]", înseamnă și determinarea unei axe verticale în haos. Beatitudinea Șarpelui de care vorbesc cabaliștii e beatitudinea trecerii la limită, de la dualitate la unitate, beatitudinea reintegrațiunii. Beatitudinea erotică e implicită. Determinarea axei verticale se face de sus în jos, ignorând Apele. E beatitudinea trecerii de la Haos la Cosmos, imprimarea în Materia Primă a unor vibrațiuni omogene, isotope, constituind elementul limită a trecerii într-un plan imediat superior. Că axa verticală e constituită de Fecioară, arată identitatea ei cu Buddhi[66], das ewig Weibliche[67]. Coroana de stele sunt swargas[6869] și o arată ca intermediară între Apele Superioare și Apele

[542 (21)]

Inferioare. Șarpele domolit reprezintă spirale potolite și armonizate în sfârșit în ierarhia Ființei.

★

În principiu, Cunoscătorul, Cunoscutul și Cunoașterea sunt unul. În multiplicitate, în mod necesar, acestea trei se disloca și se plasează în perspective distincte, după condițiunile planurilor de existență. Totuși, ele sunt indefectibil solidare una de alta de data asta nu prin unitate, ca planul central, ci prin unicitate. Deși descendente ele sunt inconceptibile una fără alta și într-un alt mod decât cel principial proclamă, mărturisesc, aceiași Unitate transcendentă. Prin urmare, concepția unei lumi obiective, precedând și nedepinzând de percepția subiectivă e o absurditate pură și simplă. E

59 Diagramă rituală, suport vizual al meditației (sk.). (vezi pagina 705)

60 Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)

61 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).

62 sursa: ***Tabula smaragdina*** — în textul primit: „Separabis terram ab igne, subtile a spisso, *suaviter, cum magno ingenio*” („Vei despărți pământul de foc, subțirele de gros, lin și cu mare iscusință”). Autorul citează din memorie, contopind latina cu italiana (*ingegno*). [Tabula smaragdina, lat./engl.]

63 yantra — yantra (sanscr., „unealtă”) — Diagrama rituală, suport vizual al contemplației, așa cum mantra e suportul sonor. (vezi pagina 705)

64 Lupta, războiul sfânt — aici în sens lăuntric (arb., jihad). (vezi pagina 681)

65 „Eternul feminin” (germ.) — Goethe, Faust. (vezi pagina 678)

66 Cerurile, lumile luminoase (sk., svarga). (vezi pagina 701)

67 intelectul divin (creat) (sk.) (vezi pagina 676)

68 swargas — Cerurile, lumile luminoase (sk., svarga). (vezi pagina 701)

69 gihad — Lupta, războiul sfânt — aici în sens lăuntric (arb., jihad). (vezi pagina 681)

principalul argument împotriva materialismului dialectic. Ternarul primar, manifestându-se într-un anumit plan de existență, îi adoptă aparent și provizoriu limitațiunile și asta e propriu-zis Maya[70]. A depăși Maya unui plan înseamnă a depăși definiția acelui plan ceea ce nu se poate decât prin transcendere; ea este neaccesibilă analizei. Maya fiind puterea cohesivă care unește condițiunile unui plan de existență, produce iluzia existenței acelui plan, dar în același timp e și un mijloc de cunoaștere, deoarece, ca putere unificatoare cohesivă e urma, terminusul[71] Unității în acel plan. Totul e să-i vezi fața internă și nu cea externă. Adică unicitatea. Fiecare din elementele acum dislocate de care vorbeam mai sus păstrează amintirea, pomenește Unitatea precedentă în toată Atotputernicia ei. De aceea trăiește și se afirmă numai prin ea, pentru ea, excluzând tot ce nu este ea, ca un fel de vagă amintire, un reflex al unei stări când această auto-afirmare era expresia inerentă a unei Realități. Deci, ceea ce e mai terific în Nahas[72], îl omoară cu condiția ca această Auto-exclusiv-Afirmare, să nu fie imputată Nahasului[7374] ca atare, manifestării, ci Principiului Transcendent și Imanent, extraordinar de depărtat și de apropiat, a cărui Una-Existență o uzurpă și o reprezintă totuși legitim, într-un anume fel. Maya e unicitatea sub aspectul ei de multiplicitate. Unitatea devenind unicitate în Maya, e sfâșiată, solicitată fiind de toate

[543 (22)]

componentele ei, de toate diversitățile ei, de gunele[75] ei. De aici aspectul extraordinar de patetic, mai ales că Unitatea rămâne totdeauna presupusă intactă și perceptibilă. Omogenitate și totuși sfâșiere.

★

Marele Pan este Unicitatea, Manifestarea Totală în stare de extaz, mercurul evertuat. În orice caz nu Principiul. De ce se spune că la amiază Marele Pan doarme? Pentru că ora Amiezii este a Unității și Marele Pan este Unicitatea. Se recomandă să nu se cânte din fluier. Fluierul e instrument psihic, cf. duelul lui Marsyas cu Apollon. Pythagoricienii se purificau după ce cântau din fluier.

★

Materia Primă e mai generală decât Angoasa. Aceasta e numai una din cele două tendințe fundamentale ale ei, cealaltă fiind Dilatațiunea; sau în altă perspectivă, Materia Primă este rezultatul acțiunii reciproce a lui Solve[76] și Coagula[77].

---

70 Șarpele (ebr., nahaș). (vezi pagina 691)
71 Șarpelui (ebr.). (vezi pagina 691)
72 iluzia cosmică (sk.) (vezi pagina 689)
73 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
74 nahaș — naḥaš (ebr., „șarpe”) — Șarpele din Geneză. (vezi pagina 691)
75 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
76 „Dizolvă” — prima jumătate a formulei alchimice (lat.). (vezi pagina 700)
77 „Coagulează” — a doua jumătate a formulei alchimice (lat.). (vezi pagina 677)

★

Imediat ce-ai separat în tine Cerul de Pământ, apare spontan o scară care le unește și pe care urcă și coboară îngerii.

★

Percepem concepte în loc de prezențe reale, ca oamenii antici și cei tradiționali. Pentru a reveni la normal numai o singură cale: oprirea agitației mentale. Atunci reapar Urbild[78]-urile.

★

Ochiul sufletului este atenția. Atenția e difuză în tot sufletul, când nu e bine exersată. Prin urmare, Atenție = Cunoaștere, având în vedere simbolismul ochiului. Deci Cunoașterea este existențială, coextensivă întregii noastre

[544 (23)]

Ființe. Atenția rezolvă în vibrațiuni obiectul asupra căruia se exercită, dar și pe ea însăși. De aici omogenitatea între cunoscător și Cunoscut.

★

"Dans son existence il n'existe pas; dans sa non existence il existe... ce qui a été déclaré comme existant, cela a été justement déclaré non existant, et c'est ainsi qu-il a été déclaré existant[79]". (Vajracchedika).[80]

Două negațiuni dau o afirmație: avidya[81] în mine, lumea sensibilă în afară și această afirmațiune e Unicitatea

sau: declar existența *avidya* și lumea sensibilă; de aceea sunt non existențe, deoarece recunoașterea unei limitațiuni o anihilează prin acest fapt însăși, limitațiunea neavând ființă, dar prin caracterul ei iluzoriu are o existență totuși, și-și capătă justificare ontologică, devenind o posibilitate în Posibilitatea Infinită, sau un Metaxu[8283] în lume.

★

Dacă susciți polul superior, pozitiv în tine, Nahas[84], se ridică fără voia lui la cer și acolo plesnește în nori fecunzi de ploaie.

---

78 „Imaginea originară”, prototipul (germ.). (vezi pagina 704)

79 În existența sa el nu există; în non-existența sa el există ... ceea ce a fost declarat ca existând, aceea a fost declarat pe drept neexistând, și astfel el a fost declarat existând. (fr.)

80 „În existența sa el nu există; în non-existența sa el există... ceea ce a fost declarat ca existent, tocmai acela a fost declarat non-existent, și astfel a fost declarat existent” (fr.).

81 Ignoranța, neștiința metafizică (sk.). (vezi pagina 675)

82 „Intermediarul”, ceea ce stă între (gr.) — termen la Platon și Simone Weil. (vezi pagina 690)

83 Metaxu — „Intermediarul”, ceea ce stă între (gr.) — termen la Platon și Simone Weil. (vezi pagina 690)

84 Șarpele (ebr.). (vezi pagina 691)

★

Perceperea calitativă, cel puțin subtilă a ambianței implică o emancipare, o autonomie recâștigată a sufletului și a organelor interne. Corpul în asemenea moment e un gard despărțitor pe care trebuie să-l sari. Subtilizându-l se produce între eu-centru și periferie-lume, un du-te-vino care e însuși ritmul expirului și inspirului universal.

★

Creațiunea decurge din posibilitatea de auto-negațiune a Posibilității Universale; de asemenea din aceea a Secretului. Prin urmare, ce este mai grosier, mai apăsător, reflectă

[545 (24)]

Inefabilul, Indicibilul. A resimți materia, lumea, ambianța ca atare.

★

Angoasa nu îmbăiază Materia Primă, ci îi este inerentă, ca rezultat, ca limită a lui Solve[85] și Coagula[86] care și ele sunt inerente Materiei Prime. Angoasa este rezultatul unei suferiri pasive a ambianței și a celor două tendințe fundamentale ale ei. Rezultatul acestei pasivități e deritmia, angoasa lancinantă. După restabilirea activității în noi, *Solve* și *Coagula* se armonizează și angoasa dispare ca limită între *Solve* și *Coagula* și se transformă în Unicitate. În sfârșit în Universal, Angoasa devine Uimire.

★

Solve și *Coagula* sunt anterioare lumii și o condiționează. Lumea e rezultatul interferenței lor. Sunt anterioare lumii pentru că în Principiu sunt Vișnu și Șiva (grosso modo). Ele produc dualitatea Puruṣa-Prakriti între care se manifestă lumea. În ce privește Principiul Suprem, ele îi exprimă Indicibilul prin Antinomiile lor. Deci coextensive Principiului, Antinomiile apar ca expresii ale unor Determinațiuni negative în Manifestare.

★

De ce Suprema realitate e miraculoasă? Sau: de ce suprema Realitate e Beatitudinea? Pentru că în ea obiectul se află total în aparență, iar Plenitudinea fiind infinită nu poate comporta sațietate. Altă antinomie chiar în Suprem, Antinomia beatifică.

Beatitudinea este totală în Principiu pentru că apetența subiectului este în întregime absorbită de obiect, deoarece acești doi termeni coincid. Pe de altă parte, sațietatea are necesarmente o limită și nu e posibilă decât în ea. Deci în Nelimitat ea nu poate avea ființă. În lumea noastră, Beatitudinea nu poate fi

85 „Dizolvă” (lat.). (vezi pagina 700)
86 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)

presimțită, dibuită decât prin antinomii. Pentru cucerirea ei nu s-ar putea utiliza decât

[546 (25)]

limitațiunile cele mai dure, mai evidente ale lumii noastre? Atâta vreme cât Realitățile supreme sunt numai virtualități în noi ele apar ca antinomice una față de alta și față de individualitatea noastră. În loc să fie indistincte în Principialitate ca atunci când sunt efective, se îmbăiază când sunt virtuale într-o materie primă, reflex invers al Principialităților. De cel care e pe cale inițiatică, această Materia Prima sau Secundară e fatal resimțită ca Tamas[87]. Încă o antinomie care va fi resimțită dureros, lancinant, nor atomic până la realizarea efectivă. Tragic, dar asta te face să nu lâncezești pe drum.

★

Unificarea suflurilor este inerentă sintetizării tuturor forțelor ființei. Nemaifiind solicitate de multiplicitate, nici chiar de dualitate, suflul devine omogen, isotop și isotrop. Ilie. Acolo Suflul e Verb și Cugetare, adică Atenție. Atunci Verbul transformă Haosul individual în Cosmos și pe liniile de forță vibratorii ce-i sunt proprii, îl resoarbe, rămânând aparent în lume.

★

Semenul (shukra)[88] există sub formă subtilă în tot corpul. Trebuie să veghezi să nu se transforme în sămânță grosieră cu care urdhvaretas[8990] e mai greu de făcut. Cu sămânța grosieră urdhvasetas[91] nu se poate face decât prin sushumna[92] din coloana vertebrală, cu sămânța subtilă e mai simplu. Întâi resimți corpul și pe ea sub aspectul subtil, apoi e suficientă o intenție, o proiecțiune verticală, satvic[9394], pentru ca să antreneze cu ea și sămânța subtilă. În fond, același lucru cu conversiunea lui *tamas* în rajas[95] și a lui *rajas* în satwa[96] de care vorbesc Vedele. Alchimiștii antici spuneau că locuința adevărată a lui Mercur e Steaua Polară. Una dintre cele mai sigure probe a existenței Principiului este convertibilitatea nelimitată a inferiorului în superior fără nici o pierdere, printr-o integrațiune existențială și necesară pe când procesul invers, căderea în cantitativ distruge superiorul, calitativul pe care l-a părăsit. Exprimare greșită. Calitativul nu poate fi distrus. E numai mascat de

87 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
88 Sămânța, în sens subtil (sk.). (vezi pagina 699)
89 „Cel cu sămânța întoarsă în sus” — practica sublimării (sk.). (vezi pagina 704)
90 Formă a aceluiași termen, urdhvaretas (sk.). (vezi pagina 704)
91 Canalul subtil central din coloana vertebrală (sk.). (vezi pagina 701)
92 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
93 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
94 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
95 urdhvaretas — ūrdhvaretas (sanscr., „cel cu sămânța întoarsă în sus”) — Epitetul lui Șiva și al ascetului desăvârșit: puterea generatoare nu e suprimată, ci întoarsă în sens ascendent și transmutată în energie spirituală. (vezi pagina 704)
96 satvic — Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

[547 (26)]

pâcla cantitativă care de altminteri nu apare ca atare decât privit din punctul nostru de vedere care e perspectivă limitată, grosieră a tendinței descendente a lui Kundalini[97]. Această perspectivă e contrabalansată de aspectul ei ascendent și mai ales resorbită de aspectul transcendent a lui Shakti[98]. Căderea în Cantitate distruge în primul rând conștiința Cauzalității prin iluzia existenței Altuia decât Allah.

De ce? Pentru că nexus[99][100]-ul Cauză-Efect e pur calitativ, un Metaxu[101] după cum trecerea de la un ciclu la altul se face în afară de manifestare într-un punct-întuneric (sandhyia)[102]. E vorba de altminteri de una și aceeași chestiune.

★

Suflul imperceptibil pe care-l aude Ilie pe muntele Horeb și unde rezidă Dumnezeu e același cu structura Erosului din Banchetul, și în general Anamnesis[103], Dhikr[104][105]. Nu e numai Principiul, ci și întreaga aspirație a Cosmosului; în mod vibrator spre reintegrare. Este Tao[106] adică o exaltație a suflului universal (sarva prana[107][108])[109] spre zero metafizic, Principiul privit de jos în sus. Și sub aspectul lui de Prezență reală? Dar asta ar însemna să admiți un aspect shaktic[110][111], tantric[112][113] în Taoism[114] ceea ce e cam greu. Mai degrabă aspirațiunea spre Universal. Întreaga manifestare aspirând spre suprem nu mai este manifestare. Prima promoție a verbului de către El însuși. Atunci *Tao*-ul cu un nume. Analogia în sens invers: ce-i mai slab, mai imperceptibil în lumea noastră, e mai puternic în cealaltă. În metoda inițiatică: de câte ori în noi există pauze, mase de inerție, de deprimare, a crea corelativ la ele o formă care le imprimă un Fiat[115] ce le rezolvă în vibrațiuni. Chiar când sunt de natură inferioară (imaginative) sunt totuși preferabile lui Tamas[116]. Dar

97 Energia subtilă încolăcită la baza coloanei (sk.). (vezi pagina 687)
98 Energia, puterea divină în aspectul ei feminin (sk.). (vezi pagina 699)
99 „Legătură, înlănțuire” (lat.). (vezi pagina 691)
100 „Intermediarul”, ceea ce stă între (gr.). (vezi pagina 690)
101 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre două cicluri (sk., sandhya). (vezi pagina 697)
102 nexus — „Legătură, înlănțuire” (lat.). (vezi pagina 691)
103 Reamintirea principiilor (gr.); invocarea Numelui divin (arb.).
104 Calea, principiul suprem (chin.). (vezi pagina 702)
105 „Întregul suflu”, suflul universal (sk.). (vezi pagina 697)
106 Ținând de Șakti, de energia divină feminină; ținând de Tantra (sk.).
107 „Să fie!” — cuvântul creator (lat.). (vezi pagina 680)
108 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
109 tradiția taoistă (chin.) (vezi pagina 702)
110 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
111 incantația numelui divin; amintire (arb.) (vezi pagina 678)
112 suflul vital (sk.) (vezi pagina 694)
113 Ținând de Șakti, de energia divină (sk.). (vezi pagina 699)
114 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
115 sarva prana — „Întregul suflu”, suflul universal (sk.). (vezi pagina 697)
116 shaktic — Ținând de Șakti, de energia divină (sk.). (vezi pagina 699)

ce puțin putem! A face într-una apel la Dumnezeu să se substituie El în operațiunile noastre!

★

Novalis spune că e esențial ca omul să-și creeze un convorbitor cu care să stea de vorbă. Cu cât e creat mai obiectiv, mai pregnant, cu atâta eficacitatea intervenției lui e mai puternică. În fond, asta e ceea ce vorbeam în trecutele

[548 (27)]

note; determinarea în noi a unui Cer și a unui Pământ. Cerul creat astfel evertuează, actualizează toate virtualitățile Pământului prin act de prezență. De aceea convorbitorul creat trebuie să aibă un rol esențial, purushian[117] față de noi. Dar dacă asemănarea merge și mai departe e de ajuns prezența imobilă a Martorului care să împlinească oficiul de actualizator al Cerului. Nu-i nevoie numai decât să vorbească mai ales spre sfârșit. Devine o simplă prezență imuabilă, în care până la urmă se manifestă Guru-ul[118] ascuns. Dar care e tehnica cea mai bună în asta?

★

Este o tendință, cel puțin la mine, de a raționa, de a vedea, de a detalia, de a analiza procesul de devenire inițiatică. Nimic mai grav și mai contraindicat. Cu aceste intervenții individuale, pur și simplu omori acest proces. Lasă-l să se facă în misterul lui. Nu-l tulbura. E o profanare. Tu numai creează-i tendința, schema[119] în general, dar nu te amesteca în organicitatea procesului. Aici secretul aparține lui Dumnezeu care e gelos de dânsul. Goethe spunea că studiul deductiv și inductiv, ajuns la punctul când se produce mirarea, trebuie să se oprească imediat. Mai departe tu ca individ nu poți merge. Lasă numai mirarea să prospere și să se propage. netezește-i obstacolele care se află în dispersiunea ta. Dă o tendință satwa[120] ființei tale prin aspirațiune și dhikr[121]; dar cum se transformă tamas[122] în rajas[123] și în *satwa* nu te privește.

★

Determinarea unui Cer și a unui Pământ în noi, a Polului Esențial și a Polului Substanțial mai poate fi exprimată și astfel: Cerurile, Esența sunt luminoase, deci separi Lumina punând-o sus. De ce o separi? De complementul ei, Căldura care rămâne jos. Odată separată, odată pusă o dimensiune, o distanță satwică[124] între Lumină și Căldură, aceasta din urmă e natural și

117 Ținând de Puruṣa, de principiul esențial, masculin (sk.). (vezi pagina 694)
118 maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.) (vezi pagina 682)
119 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
120 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
121 tendința (guna) descendentă (sk.) (vezi pagina 701)
122 tendința (guna) mediană (sk.) (vezi pagina 695)
123 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
124 Ținând de sattwa (sk.). (vezi pagina 698)

feminin solicitată de prima și se exaltează. Căldura ascendentă se unește cu Lumina în intenție descendentă și într-o zonă intermediară se produce Trăznetul și se

[549 (28)]

reconstituie Agni[125] în lumea aceasta. Dar Trăznetul nu-i altceva decât Balaurul a cărui formă o are. Balaurul intermediar între Cer și Pământ. Umidul difuz în toată natura se transformă în ploaie binefăcătoare. Trăznetul nu poate lua contact cu pământul decât prin ploaie (Maria ca mediatoare) în mod benefic; dacă ia contact direct atunci e cataclism. Amândouă lucrurile sunt posibile.

★

Cum se face modificarea suflurilor? Mai exact utilizarea lor pentru a ridica intenția în Ceruri? Exact așa cum face un cocostârc sau un vultur. A primi vântul-accident în aripi care atunci nu mai dărâmă ci înalță. Aspectele gunelor[126] în vânturi. Și atunci pentru înălțare nici nu mai e nevoie să dea din aripi, pentru că suflul le poartă. E indispensabilă intenția ascendentă. Fără asta, vânturile sunt anarhie și ești prada lor. Deci îți devine dușman orice nu-l utilizezi pentru unificare; o economie a unificării există în toată firea.

★

Antinomiile Principiului îi interzic determinarea altfel decât din perspectiva Manifestării. Transpuse în infinit Antinomiile devin Indicibilul. În lume antinomiile chiar atunci când lucrul nu apare, se reduc într-un mod sau altul la o dualitate, întâi opozițională, apoi complementară. A le fixa, până când își dau secretul care este mai întâi complementarismul lor, apoi unitatea.

Antinomiile nu sunt o falsă imputațiune a omului făcută lumii, ci sunt inerente acesteia și o condiționează ca legi ale ei fundamentale. Dar antinomiile fiind expresia Indicibilului din Principiu, înseamnă că Indicibilul e "existențial" Principiului și nu rezultatul unei limitațiuni a noastre, cum se spune în mod obișnuit. Indicibilul e o categorie "obiectivă" a Principiului. Pun în ghilimele ca să accentuez limitațiunea expresiilor.

★

[550 (29)]

Atâta vreme cât mentalul și sufletul sunt angajate în lumea asta, carnea nu e resimțită ca o servitute. Imediat însă ce concentrezi psihicul pe obiective nelumești carnea părăsită de puterea care o dinamiza, devine lancinantă și se zbate ca un șarpe tăiat în două, ca o găină decapitată. Nu trebuie să te sperii, nici să te intimidezi. Fixează asupra ei și asupra impulsurilor o privire calmă fără gânduri, o atenție imuabilă. Atenția difuză în toată ființa trebuie percepută mai întâi ca atare, apoi fixată pe obiectivul căutat. Extragerea quintesenței din

125 foc; zeul focului (sk.) (vezi pagina 672)
126 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

ființă e însăși extragerea atenției care se polarizează de la substanță la esență în jurul unui punct calitativ, generator de vibrațiuni pe care se țese atenția.

★

O proiectare verticală în intemporal omologhează, organizează, transformă în vibrațiuni pozitive nu numai stările noastre prezente ci și cele trecute, nu numai stări ci și fapte. Operația e mai eficace când ne aducem aminte de ele, adică atunci când transformăm fapte și stări în dhikr[127].

Fecioara călcând capul șarpelui, acesta mușcându-i călcâiul. "Das ewig weibliche zieht uns hinan[128][129]".[130] Polul superior reprezentat de data aceasta prin Sophia[131]. Inițieri shaktas[132][133]. Tantrism[134]. Face să contribuie și elementul de voluptate din om, lucru esențial în stadiul actual al umanității. Dar revenind la ce am mai spus: lasă procesul să se facă singur, existențial, nu interveni în el, decât indicând Steaua Polară.

★

Scurgerea seminței care după Pherekyde e același lucru cu Fluviul Uitării, nu desemnează numai scurgerea seminței arteriale ci orice hemoragie psihică spre exterior, orice aviditate, orice aderență imaginară cu lumea din afară. Lupta contra acestei scurgeri e atât de grea pentru că această hemoragie alimentează însăși ambianța căreia îi constituie un fel de limfă. După cum sămânța fizică își caută în exterior un receptacul care s-o primească și unde să se producă o fecundare, tot asemenea receptacole caută și scurgerea

[551 (30)]

imaginativă, visăraia; le găsește la prima lungime de undă analogă și astfel umil colaborează ei ea la țeserea vălului Mayei[135]. Această scurgere în afară nu e rea în sine, pentru că e unul din elementele necesare pentru crearea și conservarea unui plan de existență necesar, dar nu cu mai puțină rigoare, acela care urmează o cale spirituală trebuie să se smulgă neapărat ei printr-o intenție și o disciplină contra naturii. Liberează din captivitatea lui mercurul

---

127 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

128 Eternul feminin ne trage în sus. (germ.)

129 „Eternul feminin ne trage în sus” (germ.) — Goethe, Faust.

130 Ținând de Șakti; curentul shakta al tantrismului (sk.). (vezi pagina 699)

131 Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)

132 de la *tantra* — calea care se folosește de energiile lumii însăși pentru a o depăși (sanscr.) (vezi pagina 702)

133 vers. **Goethe, *Faust* II, *Chorus mysticus* (versurile finale).** Goethe scrie cuvântul legat și cu majusculă — *Das Ewig-Weibliche* —, iar versul se rupe în două. Textul canonic (Hamburger Ausgabe): *Alles Vergängliche / Ist nur ein Gleichnis; / Das Unzulängliche, / Hier wird’s Ereignis; / Das Unbeschreibliche, / Hier ist’s getan; / Das Ewig-Weibliche / Zieht uns hinan* — „Tot ce e trecător / Nu e decât o asemănare; / Ce nu se poate atinge, / Aici se împlinește; / Ce nu se poate spune, / Aici s-a săvârșit; / Eternul-Feminin / Ne trage în sus”. [Faust, germ.]

134 shaktas — Ținând de Șakti; curentul shakta al tantrismului (sk.). (vezi pagina 699)

135 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

comun care eliberat devine mercurul evertuat de unde iarăși se liberează sulful.

★

A cultiva fulgurațiunile și în perioadele intermediare, calmul, destinderea. Așa se adună puterea trăznetului. Cu nici un preț nu o dilua în visăraie, în vagă aparență. Asta umezește reflexele. Practica închiderii mai prelungi a ochilor și apoi brusca deschidere. Atunci orice este pretext de nirvikalpa[136][137], un buton, un scaun, un caiet. Apoi imediat reînchiderea ochilor pentru asimilarea, digerarea, încorporarea fulgurațiunii. Interzicerea desăvârșită a oricărei intervenții a rațiunii. Acum: care e tehnica, metoda de a produce *nirvikalpa* în mod deliberat prin alegerea obiectului care o produce, alegere prealabilă? Lucrul mai ales e important când e vorba de concepte, intelecțiuni, nume divine etc. Prin exercițiu se poate declanșa fulgurațiunea și printr-un proces discursiv, rațional, cu condiția de-a-l opri fulgerător imediat ce apare intuiția. A sări de pe cal în singura clipă când e posibil și când lucrul are valoare. Fulgurațiunile neașteptate pregătesc venirea fulgurațiunilor invitate și așteptate.

★

Eidolon[138]-ul se formează prin furt. Viața lui sunt pasiunile și pasiunile nu există decât împrumutând, furând suflul uleios de sus. Puterea iluziei! Nouă, pasiunile ne par mult mai intense, mai vii decât spiritul și având în vedere că trăim într-o epocă obsedată de prejudecata "viață" ni se par mult mai reale, mai efective decât inefabilitatea spiritului. Dar de ce intensitatea pasiunilor? Pentru că lumea noastră e lumea lor și actualizarea

[552 (31)]

lor e imediată, fulgerătoare. Spiritul e însă în exil în această lume și de aceea se lasă abia simțit. În plus inefabilitatea lui apare omului obișnuit ca fiind o virtualitate, când în realitate e inerentă, extensivă Prezenței Divine în deplinătatea actualizării ei. Care e deci comportarea justă? Exact preceptul evanghelic: nu aruncați perlele înaintea porcilor! Vigilența trebuie să se exercite înainte de toate asupra mentalului.

★

Unirea tuturor puterilor sufletești, a tuturor senzațiilor, chiar a celor mijlocite de corp în scânteia Eului arată că BYR în cel mai bun caz nu merge mai departe de domeniul micilor mistere. Această unificare se face printr-o puternică acțiune coagula[139], dar cum se produce, cum se efectuează alternanțele cu solve?[140] În orice caz, destinderea nu poate fi o stare de

136 Starea fără diferențiere, contemplația nediscursivă (sk.). (vezi pagina 692)
137 nirvikalpa — Starea fără diferențiere, contemplația nediscursivă (sk.). (vezi pagina 692)
138 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)
139 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)
140 „Dizolvă” (lat.). (vezi pagina 700)

visăraie, de alienațiune, care nu e altceva decât o hemoragie al cărei termen firesc e dizolvarea în tenebrele inferioare. Destinderea adevărată e o supunere, o pasivitate voită față de Principiu care deci trebuie realizat cel puțin conceptual înainte de destindere. Ea trebuie să coincidă necondiționat cu o stare de veghe și asta exclude orice posibilitate de asemănare cu inerția lui tamas[141]. Abia după o asemenea destindere se poate realiza mai bine unificarea prin *coagula*. Alternările sunt la început deliberat, voite, apoi devin organice și spontane.

★

A obține instantaneitatea cu ajutorul simbolismului spațial. De-a dreptul este foarte greu și excepțional. Când am o activitate structurantă (viața de toate zilele, planuri de viitor, parcurgerea unei cariere etc.) sau chiar pe planul inițiatic când elaborez mântuirea sau structurez un magnus opus (deci în special realizarea unor inițieri cosmologice) în cazurile acestea realizez o spațializare a timpului. Este o imobilizare a unor sisteme de coordonate. Din contra, prin dezintegrarea activității structurante obțin o temporalizare a spațiului, circulatura quadrantului. Clipa obținută astfel trebuie s-o purific de reziduurile ei și asta se poate numai cu ajutorul unui

[553 (32)]

simbol spațial, adică prin proiectarea acestei clipe pe o verticală care pleacă din inima și creierul meu și se termină în slava cerului. Repetiția deasă a exercițiului acesta care ca toate exercițiile cu adevărat spirituale e simplu și practicabil oriunde.

★

"S'unir à la Providence[142]", cum spune Fabre d'Olivet, practic revine a se concentra pe Principiu (chiar non-suprem, Unitatea) și a conforma restul ființei noastre acestei atitudini primordiale. Or, ceea ce e neconform Unității este Multipli-citatea. Deci a nu o permite. Dar Multiplicitatea e produsă de Unitate. Așadar calea inițiatică e contra naturii. Nu trebuie alergat după multiplicitate ca după o cireadă de vite împrăștiate spre a le băga una câte una în ocol. Putem proceda sintetic și prin integrațiune. E de ajuns să ne concentrăm asupra ocolului unde e Unitatea și toate vin de la sine și fără sforțare în el. De ce? Pentru că între Unitate și multiplicitate e un raport organic de Cauză la Efect. Centrarea spre cauză aduce în mod natural, organic, rezorbirea Cauzei în Efect, fără să mai fie nevoie ca să facem noi o sforțare aditivă. Tot din această cauză, centrarea pe Multiplicitate, produce "sfâșierea" Unității care rămâne totuși misterios imuabilă.

141 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
142 „A te uni cu Providența” (fr.).

★

Răsărirea oricărui astru deasupra mării o transformă din Apa Lethe în Amrita[143].

★

Mercurul evertuat de sulf devine mercur "animat" sau "dublu". Ce este în sensul imediat Sulful? O proiecțiune de voință într-un punct pe marea unde e suflul? În cazul acesta lucrează asupra --- numai prin acțiunea de prezență? Nu trebuie să-l întrebe, să-l cerceteze? S-ar părea că nu. Acțiunea de prezență este suficientă. Sulful nu trebuie să fie agresiv, exaltant, indiscret față de Mercur (ca pe planul exterior al nostru) ci imuabil, indistinct. Mercurul se organizează armonic printr-un pathos al Distanței, prin prezența inaccesibilă a

[554 (33)]

Sulfului care e însăși structura intimă, tainică a Erosului Cosmogonic. Ceea ce le este comun amândorura este atenția. Absolut indispensabilă. E Elementul de unitate, substitutul Unității în această Hierogamie.

★

Uimirea care e unificativă în Principiu e dizolvantă în Natură. Analogia în sens invers. Corporificarea Spiritului, volatilizarea Corpului.

★

Prezența divină în staza ei cea mai pură ne apare nouă care nu o avem, ca lipsită de "intensitate" din cauza inefabilității ei. Și în Moksha[144][145] supremul e "indicibil" mai ales în moksha vivit non vivit[146]. A se feri de exercițiile de realizare să nu sacajăm, să nu pustiim parterul de roze cu o inchizitivitate indiscretă, cu o investigație indiscretă și cantitativ măsurătoare a rațiunii noastre. Această indiscrețiune are exact efectul unui acid corosiv mai la locul lui în dizolvarea elementelor celor mai tamasice[147] din ființa noastră. Voracitatea cantitativului, instinctul lui ascuns că numai din această inefabilitate trăiește, că fără ea s-ar preface în pulbere atomică.

★

Purificarea printr-un element, adică printr-un simplu corp are ca scop reducerea ființei la starea ei de Materia Prima indiferențiată, aptă să primească vibrațiunea unui fiat[148] lux[149]. Fiind simplu, elementul reduce la unitate

143 nemurire (sk.) (vezi pagina 673)
144 Eliberarea finală (sk.). (vezi pagina 690)
145 „Eliberarea: trăiește — nu trăiește” (sk./lat.) — eliberarea în viață și după moarte.
146 Ținând de tamas, inerte, grele, întunecate (sk.). (vezi pagina 702)
147 Moksha — Eliberarea finală (sk.). (vezi pagina 690)
148 „Să fie lumină!” (lat.). (vezi pagina 681)
149 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

complexul uman adică îl pune deocamdată virtual, dincolo de opoziție și de complementarisme. De aceea, a percepe și aspectul subtil al elementului care purifică astfel și psihicul. A-și resimți elementul vibratoriu al ființei resimțindu-l și pe acela al elementului purificatoriu. Cele două vibrațiuni capătă prin coabitare aceeași lungime de undă care face să dispară în noi limitațiunile de timp și de spațiu în primul rând. Am putea spune că ondulațiunea astfel obținută e orizontala proprie

[555 (34)]

Substanței, a lui Prakriti[150]. La ea se adaugă de sus în jos, coboară o vibrațiune verticală aceea a Universalului. Amândouă dau Vortexul sferic Universal.

★

Tamas[151] e caracterizat prin acel moment când nu mai putem percepe în el vibrațiuni. Inerția lui. Trecerea de la *tamas* la rajas[152] e caracterizată, ca simptom perceperea la suprafața lui a unor încrețituri vagi și sumare incipient, dar accelerându-se și devenind din ce în ce mai omogene. Cum obținem această trecere? Prin simpla atenție, prin concentrarea calmă, nelipsită de dramatism a lui *tamas*. După câtva timp încep să-l brăzdeze tresăriri ca la apa care începe să fiarbă. Cercetând și probând în practică am constatat că imediat ce apare pe suprafața lui *tamas*, pe suprafața unei limitațiuni (sau un complex de limitațiuni, căci în realitate nu pot apărea altfel) o mișcare vibratorie, aproape în același timp se deschid crevase, crăpături, în ele care devin repede abisuri. Punct critic prin excelență căci pe cine-l prinde amețeala, poate să cadă iremisibil în prăpastie dar pentru cine rezistă, prăpăstiile se fac în vârtejuri care te fac să treci dincolo căci aceste vârtejuri nu sunt decât faldurile, încrețiturile vălului care se ridică.

★

Perioadele de *tamas*, de inerție, care succed perioadelor de înaripare n-au numaidecât o semnificație exclusiv negativă. Ar putea constitui alternanțe de zi-noapte, mișcareodihnă. În momentele acelea de tamas s-ar putea produce o asimilare latentă, o digestie, o mistuire a intelecțiunilor cucerite mai înainte. E același lucru cu sandhya[153], din doctrinele cosmice hinduse, punctul acela negru prin care se face trecerea de la un ciclu la altul. Digestia e totdeauna tamasică[154], mai ales privită din afară. Înseamnă asta că nu are nimic pozitiv în ea? Nimeni nu o poate susține. Cu cât o sarcină e mai înaintată, cu atât e mai

150 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
151 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
152 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
153 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre două cicluri (sk.). (vezi pagina 697)
154 „Negru” (lat.) — începutul formulei niger nigrius nigro. (vezi pagina 691)

tamasică. Dar necesarmente are un sfârșit. Tot așa și în noi, epocile de depresiune, de inerție, de prostrațiune. E niger[155][156]

[556 (35)]

nigrius nigri[157][158][159] în care se ascunde, se odihnește Soarele Spiritual.

★

În simbolismul spațial Anamnesis[160], Dihkr[161], pomenirea se face deasupra capului, pe verticală, "în ceruri". Coborârea ei asupra întregii ființe adică asupra întregii manifestări e ploaie de rouă care la sfârșitul lumii curge din arborele vieții. Când? Atunci când îngerul jură că nu mai este timp. Se aplică aceasta și la microcosm, recte la exercițiile de dhikr[162], care se face pe verticala care trece prin noi? Desigur, pentru că proiecțiunea pe verticală este ieșirea din timp. "Înalță-te mai presus de ceruri Dumnezeule și peste tot pământul fie slava ta!" Ascendit a terra în Coelum iterumque descendit in terram et recipit vim superiorum et inferiorum[163][164][165]. Realizarea descendentă. Vis ejus integra est si versa fuerit in terram![166] Coborârea rouei din arborele vieții se face datorită curentului descendent al lui Kundalini[167]. Intelecțiunile ascendente se corporifică la coborâre.

★

Aspirația spre Universal sau coborârea acestuia spre noi apare ca un suflu, ca o briză sau o curgere omogenă pe care Ramanuja o compara cu scurgerea uleiului dintr-un vas în forma unui fir continuu, omogen, egal cu el însuși. Când îl resimțim în noi trebuie să încetăm oricare altă activitate anxioasă, afară de aceea suaviter magnum cum ingegno[168], să-l facem cât mai subtil, mai inefabil, adică în fapt să-l debarasăm de activitățile parazitare din jurul lui, de toate

155 Ținând de tamas, inertă, grea, întunecată (sk.). (vezi pagina 702)

156 niger — „Negru” (lat.) — începutul formulei niger nigrius nigro. (vezi pagina 691)

157 Negru mai negru decât negrul. (lat.)

158 „Mai negru decât negrul” (lat.) — formula alchimică a operei la negru. (vezi pagina 691)

159 nigrius nigri — „Mai negru decât negrul” (lat.) — formula alchimică a operei la negru. (vezi pagina 691)

160 Urcă de pe pământ în cer și din nou coboară pe pământ și primește puterea celor de sus și celor de jos. (lat.)

161 Reamintirea principiilor (gr.); invocarea Numelui divin (arb., dhikr).

162 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

163 „Urcă de la pământ la Cer și iarăși coboară pe pământ și primește puterea celor de sus și a celor de jos” (lat.) — Tabula Smaragdina.

164 „Puterea lui este deplină dacă a fost întoarsă spre pământ!” (lat.).

165 Energia subtilă încolăcită la baza coloanei (sk.). (vezi pagina 687)

166 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

167 sursa: ***Tabula Smaragdina Hermetis*** — versetul 10. „Se urcă de la pământ la cer și iarăși se coboară pe pământ, și primește puterea celor de sus și a celor de jos.” Autorul citează formula din memorie, de mai multe ori în carte, cu mici schimbări de la un loc la altul; textul latin curent: *Quod est inferius est sicut quod est superius, et quod est superius est sicut quod est inferius, ad perpetranda miracula rei unius* (v. 2); *Ascendit a terra in coelum, iterumque descendit in terram, et recipit vim superiorum et inferiorum* (v. 10); *Separabis terram ab igne, subtile a spisso, suaviter, cum magno ingenio* (v. 9); *Vis eius integra est, si versa fuerit in terram* (v. 4).

168 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).

avidităţile care-şi scot viaţa din el, de toate nălucile care caută corporificarea, viaţa în balsamul miraculos. Aici se cere mai mare putere de concentrare, aceea de misiune, căci suflul şi uleiul în ele însele n-au nevoie de alt ajutor pentru că ele sunt cauzale şi transcendente faţă de noi.

★

[557 (36)]

"Gemüth[169]-ul" paracelsian. Presupune că-l găseşti numai dacă te scufunzi în tine. Or această scufundare este o tendinţă, o trecere de la periferie la centru, de la multiplicitate la unitate. Tendinţa, năzuinţa aceasta este însăşi *Gemüth*-ul sau cel puţin una din formele lui. Or, omul nu poate năzui decât spre ceva pe care l-a pierdut şi de care are o vagă aducere aminte, o presimţire, o asimţire, ca aceea a unor zori în noapte. În cazul acesta *Gemüth*-ul nu e acelaşi lucru cu Anamnesis[170]?[171] Cert că o "cufundare" e căutarea unui centru presimţit, presimţirea unui "ţărm". Acest centru este ceva preexistent căutării, existând ontologic, că noi o ştim sau nu, că o vrem sau nu. Aşa privit centrul e existenţial şi aspiraţia, dorul spre el ceva organic. Presimţirea lui care e *Gemüth*-ul e deci inerentă naturii omului şi deci nu ceva adăugat, suprastructură. E starea naturală a omului. *Gemüth*-ul apare imediat şi spontan de câte ori omul se pune în situaţia de a-l percepe, adică face să tacă în el zgomotele multiple şi dispersante şi îşi creează calmul necesar pentru a-i auzi ciripitul de pasăre măiastră. E o ştiinţă foarte grea, tocmai pentru că e simplă. Ştiinţa constă în a percepe, a permanentiza, a mări *Gemüth*-ul, înlăturând obstacolele, mărăcinişul din jurul lui, căci *Gemüth*-ul fiind divin nu poate fi mărit de om, el însuşi fiind la superlativ efectivitate. Act total. Omul nu are altceva de făcut decât să se omoare pe sine ca să facă din toată fiinţa lui o cavernă ca a lui Fingal, a ecourilor *Gemüth*-ului. Din punct de vedere al Unicităţii *Gemüth*-ul este "limita" comună a tuturor tendinţelor multiple din om, dar privite retrograd, adică tocmai presimţirea acestei Unicităţi. Poate fi numit *Anamnesis* parfumul însăşi al Unicităţii? Şi acest parfum nu e însuşi "*Gemüth*-ul"?

★

Aspiraţia întinde mâinile de jos. Graţia le întinde de sus venind înaintea lor. Locul unde se strânge e Muntele Domnului. De asemenea e întâlnirea unui + cu un -, a unei esenţe cu o substanţă. Piatra filosofală. În cazul unei aspiraţiuni individuale, creierul fiind pasiv reprezintă elementul substanţial. Elementul esenţial care se coboară e

[558 (37)]

focul ceresc, Muntele Lunii. A centra, a uni toate forţele fiinţei, mai întâi în inimă, apoi în cap. Apoi, a aştepta. În aspiraţia ascendentă, inima se ridică spre

169 Simţire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
170 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
171 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)

cap și se unește cu el; în tendința descendentă, capul se coboară în inimă. Asta trebuie luat în sensul literal al cuvântului. Trăind într-o lume a dualității aceste mișcări se alternează, se succed, se repetă într-una, una după alta. Deci adevărata unire este un reziduu al lor, un habitus, un spațiu simbolic, care e o incintă. Incantațiunea alternată creează acest spațiu iar spațiul odată creat, devine un climat prielnic alternanțelor, devenind fiecare, unul pentru altul, cauzal, generator, prin împrumut de atribute.

De aceea nu trebuie insistat, căutat, dacă poarta superioară a aspirației spre universal e în adevăr universală, căci au grijă ierarhiile angelice să o transforme ca atare. Totul e să ajungi la punctul unde dispare puterea de gravitație. Acolo în mod automat e supusă atractivității Cerului. În acest moment senzația aparentă e că aspirația s-a evaporat și că rămâne aici numai mizerabila noastră carcasă, reziduurile, jumările psihicului. În realitate dacă pierdem senzația Eternității e din cauză că nu suntem încă centrați pe ea. Acest sentiment nu se pierde, ci devine inefabil rămânând însă parte integrantă din ființa noastră totală. Vas tuus este mensura ignis tuis[172].[173] Nu putem ca indivizi să măsurăm întinderea și înălțimea ființei noastre *totale*. De aceea senzația de amărăciune, de recădere, de tantalism care ne copleșește în această fază a Căii.

Senzația de înstrăinare nu poate avea loc decât în dualitate, acolo unde mai subzistă eu și tu, exterior și interior, jos și sus, pământ și cer. Toate acestea dispar, firește, în Universal.

Ceea ce e decisiv în dhikr[174] e ca aspirația să atingă acel punct în Universal unde gravitația, Atractul invers al Naturii, dispare. În acel moment aspirația e luată în mâini de cei ce stau cu capul în jos.

★

Asimțirea unei curgeri omogene "ca o șuviță de ulei turnată dintr-un recipient în alt recipient[175]". Toate valurile, toate impulsurile divergente, unificate într-o curgere indistinctă, isotropă, egală cu ea, fără început și fără sfârșit; e

[559 (38)]

aceea a elementului aer "plimbându-se deasupra apelor", e ultima etapă spre centru. Această asimțire e identică cu aceea a adierii inefabile de aer percepută de Ilie pe Horeb. E Okeanos, fluviul fără început și fără sfârșit.

★

Was ist die Urbesinnung[176][177]? Es ist die Belebung der Vernunft von innen her, von Geiste. So wie das Feuer in den Äther zurück kehrt, wenn es nichts

172 Vasul tău este măsura focului tău. (lat.)

173 „Vasul tău este măsura focului tău” (lat.).

174 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

175 sursa: Comparația este a lui **Rāmānuja**, pe care autorul o numește în altă parte a volumului. În comentariile vedantine ea apare ca *taila-dhārāvat*, „asemenea unui fir de ulei” — icoana obișnuită a contemplației neîntrerupte, care curge fără să se rupă și fără să facă zgomot.

mehr zu verzehren hat, so geht die Vernunft in den Geist zurück, wenn sie die Welt und sich selbst verzehrt hat. Diese Verzehrung der Welt ist die Urbesinnung. Durch die Urbesinnung wird der Mensch zum geistigen Mensch.[178]

Frithjof Schuon: Leitgedanken zur Urbesinnung[179][180] (p. 101)

Die Fleischwerdung des Wortes wiederholt im Gedanken, der aus dem Geiste herabsteigt, den Rundgang durch die Armut der menschlichen Begrenzungen zu tun und sie zu erleuchten. (idem p.59)[181][182]

1. Lămurirea acestor reflexiuni s-ar putea opera astfel: mai întâi plecarea de la premiza fundamentală: a cunoaște înseamnă a fi; a cunoaște și a fi e același lucru. Or, sterilitatea rațiunii, sau mai bine spus a raciocinării stă în autonomizarea ei, în lucrarea ei pentru ea însăși; de îndată ce e privită în realitatea ei, *adică reflex al Intelectului pur pe planul formal*, Rațiunea participă în măsura posibilităților Formalului, la caracteristicile Intelectului pur cu care e în legătură ontologică, adică, are puterea de *a identifica pe cel ce raționează cu obiectul rațional*. De aceea "*die Urbesinnung*", "rectifică", arde lumea manifestată, dizolvându-se în același timp și pe ea (căci și rațiunea și lumea manifestată formală, sunt pe același plan), și amândouă se reintegrează la sfârșitul operațiunii, în Cauzal, adică în Intelectul pur. Sau, din alt punct de vedere, Rațiunea fiind reflexul pe formal al Intelectului pur, aplicată pe domeniul formal, constituie o coborâre a Intelectului pur, îl provoacă, deci e încarnare (eine Fleischwerdung[183][184]) a Spiritului în Formă.

176 „Ce este reculegerea primordială? Este însuflețirea rațiunii dinlăuntru, dinspre Spirit. Așa cum focul se întoarce în Eter când nu mai are ce să mistuie, tot astfel rațiunea se întoarce în Spirit când a mistuit lumea și pe sine însăși. Această mistuire a lumii este reculegerea primordială. Prin reculegerea primordială omul devine om duhovnicesc.” (germ.).

177 „Reculegerea primordială” (germ.). (vezi pagina 678)

178 die Urbesinnung — „Reculegerea primordială” (germ.). (vezi pagina 678)

179 „Gânduri călăuzitoare spre reculegerea primordială” (germ.) — titlul cărții lui Schuon. (vezi pagina 688)

180 Leitgedanken zur Urbesinnung — „Gânduri călăuzitoare spre reculegerea primordială” (germ.) — titlul cărții lui Schuon. (vezi pagina 688)

181 Ce este cunoașterea originară? Este însuflețirea rațiunii venită dinlăuntru, de la spirit. Așa cum focul se întoarce în eter când nu mai are nimic de consumat, tot așa se întoarce și rațiunea în spirit după ce a consumat lumea și pe sine însăși. Această consumare a lumii este cunoașterea originară. Prin ea omul devine om spiritual (germ.). (Fr. Schuon: *Gânduri conducătoare despre cunoașterea originară*)

182 „Întruparea Cuvântului repetă, în gândul care coboară din Spirit, ocolul prin sărăcia limitărilor omenești, spre a le lumina.” (germ.).

183 „O întrupare” (germ.). (vezi pagina 679)

184 eine Fleischwerdung — „O întrupare” (germ.). (vezi pagina 679)

[560 (39)]

Was ist die Urbesinnung[185]? [186]Es ist die Belebung der Vernunft von innen her, von Geiste. So wie das Feuer in den Äther zurück kehrt, wenn es nichts mehr zu verzehren hat, so geht die Vernunft in den Geist zurück, wenn sie die Welt und sich selbst verzehrt hat. Diese Verzehrung der Welt ist die Urbesinnung. Durch die Urbesinnung wird der Mensch zum geistigen Mensch.

Frithjof Schuon: Leitgedanken zur Urbesinnung[187] (p. 101)

Die Fleischwerdung des Wortes wiederholt im Gedanken[188], der aus dem Geiste herabsteigt, den Rundgang durch die Armut der menschlichen Begrenzungen zu tun und sie zu erleuchten. (idem p.59)[189]

1. Lămurirea acestor reflexiuni s-ar putea opera astfel: mai întâi plecarea de la premiza fundamentală: a cunoaște înseamnă a fi; a cunoaște și a fi e același lucru. Or, sterilitatea rațiunii, sau mai bine spus a ratiocinării stă în autonomizarea ei, în lucrarea ei pentru ea însăși; de îndată ce e privită în realitatea ei, *adică reflex al Intelectului pur pe planul formal,* Rațiunea participă în măsura posibilităților Formalului, la caracteristicile Intelectului pur cu care e în legătură ontologică, adică, are puterea de *a identifica pe cel ce raționează cu obiectul rațional*. De aceea "*die Urbesinnung*", "rectifică", arde lumea manifestată, dizolvându-se în același timp și pe ea (căci și rațiunea și lumea manifestată formală, sunt pe același plan), și amândouă se reintegrează la sfârșitul operațiunii, în Cauzal, adică în Intelectul pur. Sau, din alt punct de vedere, Rațiunea fiind reflexul pe formal al Intelectului pur, aplicată pe domeniul formal, constituie o coborâre a Intelectului pur, îl provoacă, deci e încarnare (eine Fleischwerdung[190]) a Spiritului în Formă.[191]

[561 (40)]

2. În numărul special al lui "Voile d'Isis[192193]" din 1932, asupra Tradiției Chineze, este o gravură: Om privind o cascadă. Intenția intelectuală e artistului

185 „Ce este cunoașterea originară? Este însuflețirea rațiunii venită dinlăuntru, de la spirit. Așa cum focul se întoarce în eter când nu mai are nimic de consumat, tot așa se întoarce și rațiunea în spirit după ce a consumat lumea și pe sine însăși. Această consumare a lumii este cunoașterea originară. Prin ea omul devine om spiritual.” (germ.)

186 „cunoașterea originară”, reculegerea în principiu (germ.). (vezi pagina 678)

187 „Gânduri conducătoare despre cunoașterea originară” (germ.). (vezi pagina 688)

188 Ce este cunoașterea originară? Este însuflețirea rațiunii venită dinlăuntru, de la spirit. Așa cum focul se întoarce în eter când nu mai are nimic de consumat, tot așa se întoarce și rațiunea în spirit după ce a consumat lumea și pe sine însăși. Această consumare a lumii este cunoașterea originară. Prin ea omul devine om spiritual (germ.). (Fr. Schuon: *Gânduri conducătoare despre cunoașterea originară*)

189 „Întruparea Cuvântului repetă, în gândul care coboară din Spirit, drumul prin sărăcia limitărilor omenești, spre a le străbate și a le lumina.” (germ.)

190 „o întrupare” (germ.). (vezi pagina 679)

191 trad. „Ce este cunoașterea originară? Este însuflețirea rațiunii dinlăuntru, dinspre spirit. Așa cum focul se întoarce în eter când nu mai are nimic de mistuit, tot așa se întoarce rațiunea în spirit după ce a mistuit lumea și pe sine însăși. Această mistuire a lumii este cunoașterea originară. Prin ea omul devine om spiritual.” (germ.)

192 „Vălul lui Isis” (fr.) — revista tradiționalistă pariziană, devenită Études Traditionnelles. (vezi pagina 705)

193 Voile d'Isis — „Vălul lui Isis” (fr.) — revista tradiționalistă pariziană, devenită Études Traditionnelles. (vezi pagina 705)

e netă: omul privește de pe țărm cataractele și valurile apei, Devenirea, curgerea formelor, facerea și desfacerea lumii, dar nu participă la această curgere; ca să sublinieze și mai bine asta, gravorul ni-l arată rezemat de un copac și apucându-l cu un braț, cu alte cuvinte se refugiază sub Arborele Lumii, se situează pe axa verticală, în jurul căreia curge devenirea, singurul punct pe care ea nu-l atinge, și care o regenerează din imobilitatea lui: "stațiunea Imuabilă a Păcii", pe unde se face contactul direct cu alte stări de existență. A te situa pe axă, cel puțin simbolic-virtual, și a privi curgerea formelor este și a le asimila posibilitățile.

Les forces psycho-magnétiques, pas plus que la projection occulte de la Volonté, ne peuvent servir dans le Grand-Oeuvre, parce qu'il est d'un ordre supérieur à celui de la Nature. Or nous tenons toutes nos facultés naturelles et de l'hérédité et des astres, tandis qu'il faut acquérir une essence spirituelle qui descend de beaucoup plus haut.[194]

Relativement à l'Esprit, la Nature peut-être considérée comme étant dans une sorte de léthargie, et il n'y a que le Feu de la Vie spirituelle qui peut sortir les choses de ce monde, de l'étrange torpeur en laquelle les tient la force hypnotique du Dragon[195]".[196]

Evident lipsa de comună măsură dintre Grația divină și Creațiune. Continuă starea de veghe și de aspirație așa cum arată Șri Aurobindo. Tot sufletul, tot trupul să fie o aspirație spre liberare, spre deșteptare, însă o aspirație lucidă, creată,[197][198]

194 „Forţele psiho-magnetice, nu mai mult decât proiecția ocultă a Voinței, nu pot sluji în Marea Operă, pentru că aceasta e de un ordin superior celui al Naturii. Or, toate facultățile noastre naturale le avem de la ereditate și de la astre, pe câtă vreme trebuie dobândită o esență spirituală care coboară de mult mai sus.” (fr.).

195 Aduceți-vă aminte totdeauna, totdeauna, că Opera poate fi desăvârșită cu materialele luate ca atare din natură, și că tot Scopul nostru consistă în secretul Focului nostru, pe care numai Dumnezeu singur îl poate da celui pe care-l voiește. Revelația cea mai pură. Notă: n-aș putea să repet îndeajuns că nu e vorba de o putere inferioară, pe care poți să ți-o însușești, cum se captează electricitatea, de exemplu, ci e vorba de Focul Spiritual al Vieții care însuflețește toată Împărăția Spiritului. — Forțele psiho-magnetice, ca și proiecția ocultă a Voinței, nu pot sluji în Marea Operă, care e de un ordin superior celui al Naturii. Or, de noi țin toate facultățile noastre naturale și ale eredității și ale astrelor, în timp ce trebuie să dobândim o esență spirituală care coboară de mult mai sus. — Relativ la Spirit, Natura poate fi considerată ca fiind într-un fel de letargie, și numai Focul Vieții Spirituale poate să scoată lucrurile acestei lumi din strania torpoare în care le ține puterea hipnotică a Dragonului.

196 „Față de Spirit, Natura poate fi socotită ca fiind într-un fel de letargie, și numai Focul Vieții spirituale poate scoate lucrurile acestei lumi din ciudata toropeală în care le ține forța hipnotică a Dragonului” (fr.).

197 3. "*Rappelez-vous toujours que l'Oeuvre peut-être accomplie avec des matières prises telles quelles dans la nature, et que tout notre But réside dans le secret de notre Feu, qu'il appartient à Dieu seul de communiquer a celui qui lui à plaît Révélation Purissime. Note: Je ne saurais trop le redire, il ne s'agit pas d'une force inférieure, dont on peut s'emparer, comme on capte l'électricité par exemple, mais il est question du Feu Spirituel de la Vie qui anime tout le Royaume de l'Esprit.*

198 trad. „Amintește-ți mereu că Opera poate fi împlinită cu materii luate ca atare din natură, și că tot Scopul nostru stă în secretul Focului nostru, pe care numai lui Dumnezeu îi este dat să-l împărtășească aceluia căruia îi place Revelația Preacurată. Notă: Nu voi repeta îndeajuns: nu e vorba de o forță inferioară, de care te poți face stăpân, cum se captează electricitatea, de pildă, ci este vorba de Focul Spiritual al Vieții, care însuflețește toată Împărăția Spiritului.” (fr.).

[562 (41)]

alimentată prin ritual, rugăciune, incantațiune, meditație, contemplație. Deoarece e cazul ca Verbum caro fit[199][200], trebuie învățată toată ființa să aspire și să fie însetată.

Cap. I.

"De voiești a te învăța Adevărul, urmează în asemănare pre cântărețul din alăută[201]. Pentru că acesta, jos pleacă pre capul său și auzul rezemându-l la cântare, mișcă arcușul cu mâna. Și îndată ce strunele după meșteșug se lovesc unele îndealtele, alăuta lasă afară versul său - cântarea adică - și acel om alăutar saltă pentru dulceața aceea, răpit de mierea glasului ce iese."

Cap.VII.

"*Mintea când se limpezește, ruptă de la cele din afară, iară pre simțuri le supune în fapta bună cea lucrătoare, rămâne fără clintire așa precum Osia cerului cu steaua ei, rămâne fără clintire deasupra apei Cerului, și ea vede atunci adâncimile inimii. Și cârmuindu-se pre căile ei de stea, de acolo privirile ei țintind, ca pre niște funii de aur razele minții ținând, își trage dintru seninuri Înțelegerile ei cele dumnezeiești și stăpână preste toate simțurile trupului este*".

Aspirația către Divin trebuie să aibă două tendințe concomitente: una spre găsirea centrului ființei umane, în inimă, găsirea tot acolo a Sunetului Suprem, Para-Șabda[202][203], a Verbului; acest punct este exacta intersecție a liniei orizontale cu linia verticală; și o altă tendință de-a lungul acesteia, în sus. "*Mintea când se limpezește...*" e exact primul aforism din Yoga[204]-Sutra[205][206] a lui Patanjali și cel mai fundamental. Dealtminteri toate simbolurile, osia, steaua, apele, aparțin Tradiției primordiale; "ruptă de la cele din afară ..." inversată și interiorizată; "iară pre simțuri le supune în fapta bună cea lucrătoare ..."orice activitate ritualizată și prin analogie orice fel de asceză; "rămâne fără clintire așa precum Osia Cerului cu steaua ei, rămâne fără clintire deasupra apei cerului ..." ipso facto[207] atunci, mintea se toarnă, se mulează pe

199 „Cuvântul se face trup” (lat.). (vezi pagina 704)

200 Verbum caro fit — (lat., „Cuvântul S-a făcut trup”, Ioan 1, 14) — Formula Întrupării. (vezi pagina 704)

201 sursa: Pare a fi din ***Filocalia***, în traducerea românească veche (Dosoftei–Paisie Velicicovschi); comparația cu cântărețul din alăută, care își pleacă capul și își apropie urechea de strune, este una dintre icoanele obișnuite ale rugăciunii isihaste, la Nichifor din Singurătate și la Grigorie Sinaitul. [Filocalia, rom.]

202 „Sunetul suprem”, Verbul în starea lui nemanifestată (sk., para-shabda). (vezi pagina 693)

203 Aforismele lui Patanjali despre Yoga (sk.). (vezi pagina 706)

204 „Prin însuși acest fapt” (lat.). (vezi pagina 684)

205 Aforism, text aforistic (sk.). (vezi pagina 701)

206 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)

207 Para-Șabda — „Sunetul suprem”, Verbul în starea lui nemanifestată (sk., para-shabda). (vezi pagina 693)

axul vertical, deci *fără să caute aceasta*, prin simplul fapt al liniștirii ei; exact ce spune Patanjali în *Sutra* lui fundamentală: "Yoga este[208]

[563 (42)]

reținerea materiei mentale de a lua diferite forme"; starea de islam aduce coborârea directă a influenței divine, și o reflectă; "apa Cerului" natural complet nemișcată; organizația inițiatică ce întrebuința asemenea termene întrebuința simboluri luate din *Psalmi?* Probabil atunci, că și formule, mantra[209], litanii; "și ea vede atunci adâncurile inimii", evident adâncimile inimii identice cu acele ale Apei cerului care le simbolizează. Pur Raja-Yoga[210], deoarece liniștirea apelor, a inimii, e obținută prin centrarea asupra Axei cerești și asupra Stelei Polare, adică asupra principiului; *procedeu pur intelectual*, ceea ce e însăși definiția lui *Raja-Yoga*. Pur Jnana-Yoga[211], interesant de descoperit în creștinism; restul confirmă și magnifică același lucru: "și cârmuindu-se pre căile ei de stea" deci prin atitudini informale, metafizice, deoarece cerul stelelor simbolizează Informalul; "*de acolo privirile ei țintind, ca pre niște funii de aur razele minții ținând ...* " *de acolo,* confirmă procedeul metafizic, razele de aur indică și ele același lucru în raport cu argintul lunar, formal; "își trage dintru seninuri Înțelegerile ei cele dumnezeiești..." contemplație intelectuală, cunoașterea directă prin Intuiția metafizică, fără mijlocirea niciunui suport, Cunoaștere care e identificare; " și atunci stăpână preste toate simțurile este ...".

Repet *Raja-Yoga*. Ce se întâmplă cu Apele? Liniștite reflectă și absorb Cunoașterea Intelectuală și prin vibrațiile pe care ea le suscită în ele, imprimă o mișcare ondulatorie - spiraloidă, ce duce la resorbirea apelor în Divinitate, adică liberarea în viață, jivan-mukti[212].

5. Șarpele mușcă de călcâi pe Fecioara, în partea cea mai materială a ei, iar aceasta îi zdrobește capul. Ce voluptate pentru șarpe! " C'est, disent les Kabalistes, la vierge de la mer, dont le dragon infernal vient lécher les pieds humides avec ses langues de feu qui s'endorment de volupté[213] " (Eliphas Lévi. D. et R. de la Haute-Magie, vol I. p. 140)[214]. Totuși voluptatea e mai stringentă, mai ascuțită în primul simbol. Vrăjmășia între șarpe și femeie, după cum spune Geneza, e aspectul de opoziție, exterior, al unui complementarism interior[215]. Fixarea Mercurului? Posibil, deoarece fecioara pasivă în ceea ce privește principiul, e activă față de manifestare, simbolizată prin șarpe.

---

208 4. *Carte mică pentru rugăciune* a lui Calist Preafericitul și Preasfințitul Patriarh al Constantinopolului. XIV Capete.

209 Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)

210 „Yoga regală”, calea pur intelectuală (sk.). (vezi pagina 695)

211 Calea cunoașterii (sk.). (vezi pagina 685)

212 Eliberarea în timpul vieții (sk.). (vezi pagina 685)

213 Kabaliștii spun că, dragonul infernal îi linge fecioarei mării picioarele umede cu limbile sale de foc care ațipesc de voluptate.

214 „Este, spun Cabaliștii, fecioara mării, căreia dragonul infernal vine să-i lingă picioarele umede cu limbile sale de foc, care adorm de voluptate” (fr.).

215 Geneza, cartea întâi a Bibliei.

[564 (43)]

Dar Dumnezeu a făcut lumea prin Fecioară! Partea din călcâi mușcată, acolo unde și-a înfipt Șarpele dinții, constituie barzach[216]ul[217], care în virtutea dublului său aspect, e dur, zdrobitor, față de ce are sub dânsul (îi zdrobește capul). De asemenea călcâiul lui Achile, rămas vulnerabil, indică realmente călcâiul un *barzach*, în corpul omenesc, cum dealtminteri o arată și simbolismul acestuia; face trecere dintre Natură și Om, stăpânul ei, purificând-o.

De ce voluptate? Pentru că e caracteristică oricărei asceze violente; în definitiv, *voluptatea e o dovadă de calificare fizică*, de încarnare, de efectuare a lucrului inițiatic.

Zdrobirea aceasta, mortificarea aceasta, când e făcută cu un scop inițiatic, e voluptoasă, pentru că se amestecă cu asimțirea beatitudinii. Voluptatea spasmului sexual e înrudită cu ea; și aici e o rupere, și, prin ea, o fericire nouă *de altă dimensiune*. S-ar putea spune: voluptatea nu intervine decât acolo unde este un *barzach* între două dimensiuni diferite.

Orice rupe carnea și o face astfel să actualizeze în ea altceva decât ea, e voluptate. Carnea e sfâșiată, mortificată, ca să se încarneze în ea altceva decât ea, ce n-ar putea pătrunde în masivitatea ei dură. Și în momentul când se produce conjuncția între acel ceva și carnea zdrobită, redusă la materia primă, se produce voluptatea. Deci încarnare fără voluptate nu se poate. Mortificarea cărnii de altminteri, îi produce o descompunere, o putrefacțiune, care îi debilitează, îi amorțește ce are în ea definitoriu și-i creează astfel o pasivitate receptivă pentru acel altceva ce urmează să se încarneze în ea.

Voluptatea, dozaj de plăcere și durere inexprimabil, este aspectul inefabilului în carne. Simbol al Indistincțiunii ca și surâsul, principiul râsului și al plânsului. Contemplarea divinului produce mirarea; mirarea în aspectele ei cele mai carnale, poate fi vehiculată de voluptate.

E firesc ca Infinitul, inefabil, indistinct, să fie resimțit în trup, ca teribil, destructiv, adică voluptuos, amestec complex, indistinct, topitură de contrarii. Pentru că, repet, amestecul de contrarii, pe pământ, cum e voluptatea, are analog în cer, Indistincțiunea, care mai întâi, transformă contrariile în contemplare, apoi în indistincțiune.

[565 (44)]

6. - Procedeul tantric[218] de a se concentra asupra pasiunii sau a influenței vitale care năpădește, apoi identificarea cu ea și asimilarea ei, devenită acum element pozitiv, cere o energie: 1) mult mai mare și mai intensă decât vitalismul în chestiune; 2) energie continuă și mereu predominantă, altfel la eclipsarea ei pasiunile intră ca un mușuroi prin spărtură; 3) o conștiință intelectuală excepțională care să perceapă în pasiune expresia unei forțe divine. Aceste condițiuni sunt foarte greu și foarte rar îndeplinite, așa că acel ce s-ar deda la felul acesta de exerciții, fără să le aibă perfecte, riscă, în loc să

216 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
217 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
218 Calea cunoașterii (sk.). (vezi pagina 685)

asimileze, să raporteze pasiunea Divinului, să-l coboare pe acesta în pasiune, adică să-l profaneze. De aceea până la completa liberare a voinței, sunt preferabile căile de jnana-yoga[219] și bhakti-yoga[220].

Meditația poate începe cu constatarea a ceea ce în mine în mod distinct de Divin, crede că este. Apoi demonstrația pură și simplă a absurdității lucrului, a superficialității lui față de ființa mea profundă, totul prin aplicarea Șahadei[221]. Dacă lucrul ce mă distrează e susceptibil să capete un caracter pozitiv, atunci raportat la divinitate tot prin Șahada[222].

Practicarea meditației în anumite împrejurări și la anumite momente exercită facultatea de a o aplica la toate momentele vieții. Am observat că dacă e bine dirijată, topește *absolut orice*, chiar elementele cele mai grosiere, chiar sexul și foamea. Produce o exaltare, o beție ce se pozitivează foarte ușor, adică poate fi coextinsă Iubirii sau Credinței și înzestrată cu calitatea satwa[223].

Există un risc de furvoaiare[224][225],* când i se dă acestei exaltațiuni un aliment de natură imaginativă sau contingentă, curse ale puterilor de iluzie; în realitate această beție ușoară, această exaltare *trebuie să-și fie propriul ei obiect*.

* Din franceză: înșelare[226]

[566 (45)]

Măgarul e absurd și familiar; gâdilă (urechile!). Familiaritata, gâdileala, sunt semne diabolice mai sinistre, mai terifiante, decât tot arsenalul sabatic. Trage în mlaștină fără să știi. Iată ce găsesc în Dante:

219 Calea iubirii și a devoțiunii (sk.). (vezi pagina 676)

220 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)

221 Mărturisirea de credință islamică: „nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.). (vezi pagina 696)

222 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)

223 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)

224 Rătăcire, abatere de la drum (din fr. fourvoiement). (vezi pagina 681)

225 furvoaiare — Rătăcire, abatere de la drum (din fr. (vezi pagina 681)

226 7. Naivitatea, prostia, suficiența, îngâmfarea de a subestima meditația discursivă! pentru o așa-zisă contemplare directă care în majoritatea cazurilor e autosugestie. Schuon are total dreptate. Meditația discursivă arde obiectul ei și după ce nu mai are nimic de mistuit, se consumă pe ea și atunci, de abia atunci, intuiția directă.

Com'ei parlava[227], e Sordello a se il trasse,[228]
dicendo: " Vedi la'l nostro avversaro ";[229]
e drizzo il dito, perche' n la guardasse.[230]
Da quella parte onde non ha riparo[231]
la picciola vallea, era una biscia,[232]
forse qual diede ad Eva il cibo amaro.[233]
Tra l'erba e i fior venia la mala striscia,[234]
volgendo ad ora ad or la testa, e'l dosso[235]
leccando, come bestia che si liscia.[236]
(Purg[237]. VIII. 94-102).

Cele două terține următoare arată ce putere alungă șarpele.

Io non vidi[238], e pero dicer non posso,[239]
come mosser li astor celestiali ;[240]
ma vidi bene e l'uno e l'altro mosso,[241]
Sentendo fender l'acre ale verdi ali,[242]
fuggi'l serpente, e li angeli dier volta,[243]
suso ale poste rivolando iguali.[244]

Atât îngerii cât și comparația lor cu șoimii arată că e vorba de esențe intelectuale. Sborul lor spre șarpe, instantaneu, indică o operație intelectuală imediată, o replică rapidă. De ce operație poate fi vorba? Îngerii, înainte de toate, sunt *purtători* ai unui mesaj divin, și în cazul de față, mesajul acesta nu

227 „Cum vorbea el, Sordello l-a tras spre sine,” (it.) — Dante, Purgatoriul VIII.

228 vers. **Dante, *Divina Comedie*, Purgatoriul, cântul VIII, v. 94–102** — valea principilor, la căderea serii. Cele trei terține citate: „Com’ei parlava, e Sordello a sé il trasse / dicendo: «Vedi là ’l nostro avversaro»; / e drizzò il dito perché ’n là guardasse. // Da quella parte onde non ha riparo / la picciola vallea, era una biscia, / forse qual diede ad Eva il cibo amaro. // Tra l’erba e ’ fior venìa la mala striscia, / volgendo ad ora ad or la testa, e ’l dosso / leccando come bestia che si liscia.” [Divina Commedia, it.]

229 „zicând: «Iată-l acolo pe vrăjmașul nostru»;” (it.).

230 „și întinse degetul, ca să privească într-acolo.” (it.).

231 „Din partea aceea unde nu are apărare” (it.).

232 „mica vale, era un șarpe,” (it.).

233 „poate acela care i-a dat Evei hrana amară.” (it.).

234 „Printre iarbă și flori venea târâtoarea cea rea,” (it.).

235 „întorcându-și din când în când capul, și spinarea” (it.).

236 „lingându-și-o, ca fiara care se netezește.” (it.).

237 *Purgatoriul*, a doua parte a *Divinei Comedii* (it., Purgatorio). (vezi pagina 694)

238 „Eu n-am văzut, și de aceea nu pot spune,” (it.).

239 vers. **Dante, *Divina Comedie*, Purgatoriul, VIII, v. 103–108** — terținele imediat următoare, cu zborul celor doi îngeri: „Io non vidi, e però dicer non posso, / come mosser li astor celestïali; / ma vidi bene e l’uno e l’altro mosso. // Sentendo fender l’aere a le verdi ali, / fuggì ’l serpente, e li angeli dier volta, / suso a le poste rivolando iguali.” [Divina Commedia, it.]

240 „cum s-au urnit șoimii cerești;” (it.).

241 „dar am văzut bine că s-au urnit și unul și altul,” (it.).

242 „Simțind despicând văzduhul cele verzi aripi,” (it.).

243 „șarpele a fugit, iar îngerii s-au întors,” (it.).

244 „zburând la fel înapoi, sus, la posturile lor.” (it.).

poate fi decât, și se reduce la Șahada[245]. Dealtminteri Dante spune că cei doi Îngeri[246]

[567 (46)]

Ambo vegnon del grembo di Maria[247][248]. (v. 37)

ceea ce arată că sunt purtătorii de intelecțiuni, *singurele* contra cărora Șarpele nu poate face nimic și care îl pun imediat pe fugă.

.....a guardia della valle[249]

per lo serpente che verra vie via[250]. (v. 38-39)[251]

10. - Până acum aspectul cel mai evident al recitării șahadei[252], e acel strict etimologic: mărturie. Mărturie cu toată ființa a Identității. Natural că în același timp resimți și aspectul incantatoriu, adică armonizarea diferitelor elemente ce constituie ființa, cel puțin acele elemente care sunt accesibile percepției mele actuale. Probabil și sper că celelalte elemente pe care nu le simt încă, adică cele mai înalte, resimt și ele aceeași armonizare. Aplicarea speculativă însă a *șahadei*, e mult mai anevoioasă, nu în mecanismul ei, în adevărul ei care e evident, ci în dizolvarea unei lenevii, unei amorțeli, unei toropeli a psihicului și a fizicului, care nu se dau evidenței și adevărului. Cum să dizolvi această letargie? Rugăciunea, buna intenție, tenacitatea, dar mai ales, tot metoda speculativă care încet va coroda toate duritățile. În privința aceasta, sunt texte de Schuon fundamentale în "Intégration des éléments psychiques[253]":

"Il n'y a que la Connaissance qui mène à la Connaissance. Un moyen, quel qu'il soit, ne mène à la Connaissance qu'en tant qu'il en est une modalité. On ne peut saisir la Connaissance par le dehors car ce dehors n'existe pas[254]"

Prima propoziție e o aplicare a *șahadei*. Cât despre "mijloace" totul e să le vezi esențialitatea, urma divină din ele. Natural, mijlocul e formal; capacitatea intelectuală consistă să perceapă în el, Prototipul lui, atributul lui, atributul divin respectiv. Acum, acest atribut trebuie asimțit sau e suficient să știu că

---

245 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)

246 8. Satana, în forma lui cea mai primejdioasă linge, nu atacă brutal și frontal. Această lingere o simți în toate micile comodități, pe care ți le îngădui, în toate lipsurile de ținută față de tine însuți. Lingerea aceasta dizolvă tot ce e voință, bărbăție, soliditate, piatră în om. Numai spiritul nu poate fi atins. Dar dacă lași spiritul să doarmă, dacă nu îl exersezi, poate să cadă într-o amorțire ce poate fi numărată în eoni. E instructiv să compari dizolvarea produsă de spirit și cea produsă de bala satanică. Exercită perspicacitatea și discriminarea.

247 „Amândoi vin din sânul Mariei” (it.) — Dante, Purgatoriul VIII, 37.

248 vers. **Dante, *Purgatoriul*, VIII, v. 37** — despre cei doi îngeri cu spade fără vârf. Terțina întreagă (v. 37–39): „Ambo vegnon del grembo di Maria, / per difesa de la valle, per lo / serpente che verrà vie via.” [Divina Commedia, it.]

249 „de strajă văii” (it.).

250 Pe când vorbea Sordel întinse-o mână / și-i arătă cu palma-n jos țintită / cum se târa vrăjmașul prin țărână / Pe unde valea nu-i de mal proptită / venea un șarpe, acela poate care / întins-a Evei poama-ntru ispită / Prin flori și ierburi șerpuia-n cărare, / sucindu-și capul când și când molcom / ca vita când se linge pe spinare. (Purg. VIII. v. 94-102) — Eu n-am văzut și nu pot spune cum / cerești șoimi porniră zbor ușor; / dar îi văzui cum se pogoară-n drum. / Simțind văzduhul spintecat în zbor, fugi năpârca și-amândoi deodată / solii cerești spre locurile lor. (v. 103-108)

251 „din pricina șarpelui care va veni îndată” (it.).

252 Mărturisirii de credință islamice (arb.). (vezi pagina 696)

253 „Integrarea elementelor psihice” (fr.) — titlu de capitol la Schuon.

254 „Numai Cunoașterea duce la Cunoaștere. Un mijloc, oricare ar fi el, nu duce la Cunoaștere decât întrucât este o modalitate a ei. Nu poți sesiza Cunoașterea din afară, căci acest afară nu există” (fr.).

există, speculativ, în Posibilitatea absolută ca să fie înlăturată primejdia de șirk[255]? Dacă raportarea se poate face intuitiv, fără proces discursiv, e cu atât mai efectivă. Dar și[256]

[568 (47)]

raportarea discursivă ajunge, probă sacralizarea exoterică a diferitelor acte ale vieții. Rațiunea discursivă duce la Intuiția Intelectuală și logic și ontologic.

"La compréhension théorique ou connaissance rationelle, est la participation fondamentale de l'individu à la Verité[257]". Tocmai pentru motivele spuse mai sus.

"L'Homme doit participer à l'Idée par toutes les modalités de son intelligence, c'est à dire par tous les éléments constitutifs de son individualité[258]".[259] Asta înseamnă că toate elementele naturii sunt în ultimă esență, intelectuale, pentru că inteligibile. De aceea pot fi reduse în cele din urmă, de la multiplicitate la unitate. Multiplicitatea e rezultatul "atractului invers al Naturii", principiul de diviziune, de individuațiune, Satana. Sinteza lumii manifestate nu se poate manifesta decât printr-un act intelectual. Prin urmare, divizibilitatea, transformarea complementarelor în opoziții, în antagonisme, e un proces exact invers celui Intelectual, e antiintelectualismul satanic.[260261262263264265266]

255 „Asociere” — păcatul de a-I atribui asociați divinității (arb.). (vezi pagina 699)

256 9. Diferența de scriere a Marelui Nume, rondă și grafică, e aceea dintre Paradisul pământesc și Ierusalimul ceresc.

257 „Înțelegerea teoretică sau cunoașterea rațională este participarea fundamentală a individului la Adevăr” (fr.).

258 Integrarea elementelor psihice. Numai Cunoașterea conduce la Cunoaștere. Un mijloc, oricare ar fi, nu duce la Cunoaștere decât în măsura în care e o modalitate a ei. Nu poate fi sesizată Cunoașterea din exterior, căci acest exterior nu există. — Înțelegerea teoretică sau cunoașterea rațională este participarea fundamentală a individului la Adevăr … Omul trebuie să participe la Idee prin toate modalitățile inteligenței sale, adică prin toate elementele constitutive ale individualității sale.

259 „Omul trebuie să participe la Idee prin toate modalitățile inteligenței sale, adică prin toate elementele constitutive ale individualității sale” (fr.).

260 11. Angoasa de pildă, poate fi raportată Divinului punând-o în complementarism cu dilatarea, adică cu cele două mari forțe care condiționează tot Cosmosul: coagula, solve, involuție, evoluție, aspir, respir, Cain și Abel, Timp și Spațiu. Or, indefinita multiplicitate a întregii manifestări se reduce la aceste două tendințe, care și una și alta sunt direct raportabile Divinului, cu alte cuvinte toată multiplicitatea în indefinita sa desfășurare se poate reduce la Unitate prin Cunoaștere. Lăsate în voia lor, solve și coagula atomizează toată manifestarea.

261 12. Meditarea Marelui Nume, în elementele sale literale: cei doi *Lam* și *Alif* sunt verticale față de manifestare și față de *dakyr*. Trebuie ținut seama că Marele Nume e extrema limită de Incarnare a Principiului, deci nu e numai un simbol, cum ar fi punctul, zero, vidul, tăcerea, negrul, ci e vorba de o coborâre. De aceea e și puterea lui de acțiune, absortiv sau destructiv, față de invocator, după cum acesta i se prezintă, efect pe care nici unul din simbolurile de mai sus nu-l are așa imediat. De aceea meditarea lui se face numai cu permisiunea Șeicului, ceea ce nu e cazul cu simbolurile de mai sus.

262 trad. Litera L a alfabetului arab. (vezi pagina 687)

263 trad. Prima literă a alfabetului arab, verticala. (vezi pagina 673)

264 trad. Invocarea Numelui divin (arb., dhikr). (vezi pagina 678)

265 trad. coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)

266 trad. disoluție (lat.) (vezi pagina 700)

[569 (48)]

Cei doi Lam[267] sunt "litere de majestate", ceea ce dă Marelui Nume, un aspect de rigoare, șivait[268]. E curios că ele se găsesc și în Numele de Majestate Galal[269][270].

H-ul final, pe lângă sensul suprem de punct ce se stinge, este Duhul (ar-ruh[271][272]), în sensul de barzach[273]. Și forma lui simbolizează "circumferința primă" (ed-dairah-el-awwaliyah[274])[275].

Incantatorul deci e adevăratul "abstractor de chintesență", și când a "abstras" din posibilitățile lui fizice și psihice toată "cantitatea" de eter susceptibilă, realizează centrul lui (Paradisul) din cauza centralității Eterului.

Cu cât mai mult acel care recită percepe și realizează aspectul subtil al sunetului (hyraniagarbha șabda[276][277]), cu atât operațiunea e mai completă. "L'Abstracteur de Quintessence[278][279]" s-o extragă cu subtilitatea și discriminarea cu care culege albina nectarul din flori. Poate aici își găsește aplicarea cea mai frumoasă, adagiul hermetic: Separabis subtile a spisso suaviter magno cum ingenio[280]. De aceea, dhikr[281] tăcut e superior celui cu voce tare. Totuși lucrul greu, prima arătură o face *dhikr* tare, și asta deocamdată e lucrul cel mai important, pentru că ceea ce importă e Încarnațiunea Verbului.

Cu alți termeni, întâi trebuie extrasă chintesența din fizic, apoi din psihic; exercițiile celelalte pot corobora această exaltare, această separație a Eterului de celelalte elemente.

Eroul (căci trebuie să fie erou) își găsește Inima lui, și găsind-o, află și Inima Lumii. Din momentul acela participă la[282][283]

---

267 Litera L a alfabetului arab. (vezi pagina 687)

268 Ținând de Șiva, de aspectul distrugător-transformator (sk.). (vezi pagina 699)

269 Jalâl — Majestatea, aspectul de rigoare al divinității (arb.). (vezi pagina 681)

270 Galal — Jalâl — Majestatea, aspectul de rigoare al divinității (arb.). (vezi pagina 681)

271 Duhul, Spiritul (arb.). (vezi pagina 674)

272 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

273 „Circumferința primă, originară” (arb.). (vezi pagina 679)

274 ed-dairah-el-awwaliyah — „Circumferința primă, originară” (arb.). (vezi pagina 679)

275 ar-ruh — Duhul, Spiritul (arb.). (vezi pagina 674)

276 Hiranyagarbha — „Embrionul de aur”; shabda — sunetul (sk.). (vezi pagina 683)

277 „Abstractorul de chintesență” (fr.) — expresie rabelaisiană. (vezi pagina 687)

278 „Vei despărți subtilul de gros, cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.) — Tabula Smaragdina.

279 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

280 L'Abstracteur de Quintessence — „Abstractorul de chintesență” (fr.) — expresie rabelaisiană. (vezi pagina 687)

281 hyraniagarbha șabda — Hiranyagarbha — „Embrionul de aur”; shabda — sunetul (sk.). (vezi pagina 683)

282 13. Dacă raportăm fiecare element la calitatea lui sensibilă, constatăm că eterul e vehiculul de Sunet. În starea umană, Eterul e central, reprezentând în planul său Principiul.

283 14. Hermetismul e o știință cosmologică dată de Allah omului, ca să-i permită să regăsească propriul său centru și centrul stării de fire în care se află, amândouă "queste"-le coincizând și fiind amândouă simbolizate de găsirea inimii. Hermetistul își regăsește edenul, perfecțiunea planului său și ca atare e apt să fie întrebuințat de Marele Arhitect, de rectorul Universului, ca să colaboreze la readucerea vârstei primordiale, pe care el a găsit-o. Nicăieri, identitatea dintre cele două căutări nu e mai vizibilă ca în legenda Graalului.

[570 (49)]

toate tainele Polului. Și atunci poate fi "misionat" de Pol, ca să lucreze în măsura posibilităților sale, la reintegrarea lumii în epoca primordială. Probabil că misionații de felul acesta sunt în continuă mișcare (rătăcitori), și misiunea lor constă esențialmente într-o "rectificare" a tot ce e "strâmb" în lume. Bunii cavaleri! Allah să le dea Pacea Sa!

Și extrema analiză (principiul de diviziune) și Sinteza sunt posibilități ale Lui. Omul e centrat pe diviziune prin căderea lui. Totuși și această diviziune împinsă până la ultimele ei posibilități, e una din posibilitățile lui Allah, și deci *prin El* unificată, deși se manifestă până la capăt, până la sleire. De aceea "Son impénétrable voile est Sa propre Unicité. Il est voilé par Son Unicité d'une façon inexplicable[284]". Sau altfel: orice posibilitate trebuie să se manifeste ca să fie însăși până la epuizarea ei. Divizibilitatea, analiza, Principium Individuationis, e o posibilitate, și ca să fie ea însăși, trebuie ca în *tendința* ei, în impulsurile ei, în ce are definitoriu, să *ignoreze* Unicitatea pentru ca Multiplicitatea să fie dusă până la epuizare. Totuși nimic nefiind în afară de Allah, și principiul de atomizare e pătruns de Unicitate, pe care trebuie s-o ignoreze ca să fie el. De aceea încă odată "este voalat de Unicitatea Sa într-un fel inexplicabil", decât divin. Divizibilitatea autonomizantă, care la prima vedere pare posibilitatea cea mai antidivină, ilustrează cel mai pregnant, cel mai insistent, ATOTPosibilitatea, Absoluta AtotPosibi-litate; prin ea, e antiunitară; știu totuși că LA ILAH I LA ALLAH[285], și că deci și ea aparține Posibilității Totale. Masivitatea contrastului, brutalitatea lui mă poate zdrobi;[286][287][288][289]

[571 (50)]

absurditatea lucrului mă poate nimici, sau din contra îmi demonstrează *fizic, carnal* Absolutul și deci meditarea ei *în ea însăși și ca Posibilitate* duce la o trăire efectivă a Posibilității Totale. Pietrele de moară devin aripi.

Pot spune: Nu este alt Principiu decât Soba, - sau: nu este alt principiu decât Condeiul sau: nu este alt Principiu decât Masa? Pentru că sunt limitate, condiționate, numite, Principiul nu poate fi decât nelimitat, necondiționat, nenumit, având-și rațiunea suficientă în El-însuși. Posibilitatea de manifestare ca să fie ea însăși, adică să se manifeste, trebuie să dea Nume, condiții, limite.

---

284 „Vălul Său nepătruns este însăși Unicitatea Sa. El este voalat de Unicitatea Sa într-un chip inexplicabil” (fr.).

285 „Nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.).

286 15. *Risalat al Ahadiyah*. "*Il faut le connaître de cette façon, non par la science, l'intelligence, l'imagination, la sagacité, les sens, la vision extérieure, la vision intérieure, la compréhension ou le raisonnement*". Desigur numai atunci când sunt privite ca *mijloace* de ajuns la Allah; dar cum nimic nu există în afară de Allah, modurile acestea sunt ale lui și atunci duc la Cunoaștere. "*Personne ne peut le voir, sauf Lui-même. Personne ne le connaît sauf Lui-même. Il Se voit par Lui-même. Autre-que-Lui ne peut le voir. Autre que-Lui ne peut le saisir. Son impénétrable voile est Sa propre Unicité d'une façon inexplicable*".

287 trad. „Epistola despre Unicitate” (arb.) — tratat atribuit lui Ibn 'Arabî. (vezi pagina 695)

288 trad. „Trebuie cunoscut în acest fel, nu prin știință, inteligență, imaginație, sagacitate, simțuri, vedere exterioară, vedere interioară, înțelegere sau raționament” (fr.).

289 trad. „Nimeni nu-L poate vedea, afară de El Însuși. Nimeni nu-L cunoaște afară de El Însuși. El Se vede prin El Însuși. Altul-decât-El nu-L poate vedea. Altul-decât-El nu-L poate cuprinde. Vălul Său nepătruns este însăși Unicitatea Sa, într-un chip inexplicabil” (fr.).

Allah e infinit, tocmai pentru că posibilitatea de diviziune, care rezidă în el, acum, îmi este perceptibilă, e finită; iar fatala Infinitate a Posibilității Absolute și nu mai puțin fatala înglobare în ea a posibilității acesteia speciale, finită, produce o deflagrație în lumea strâmtă a concepției noastre, o deflagrație care meditată duce la asimțirea Infinitului.

Țesut în divizibilitate, manifestându-se "min amri'llahi[290][291]" acolo, omul nu prinde Unicitatea decât printr-o inversare a tendinței căreia îi datorează existența sa, aici, în lume. Trebuie deci, nu numai să asimtă Unitatea, Unicitatea principial, ci s-o simtă necesară în multiplicitate, și logic și ontologic. De aceea "Existența Sa e propriul Său Văl; e voalat de Unicitatea Sa într-un fel inexplicabil" pentru vorbele noastre și pentru analiza noastră, exponente ale Multiplicității, *Numele* multiplicității.

Datorită raportului de analogie inversă, manifestarea cea mai diferențiată, cea mai caracterizată, cea mai condiționată poate să dea intuiția cea mai dură, cea mai stringentă, deci cea mai încarnată a Absolutului, cu condiția să știi că nu este alt Absolut decât Absolutul. De ce? Pentru că Absolutul are toate posibilitățile în El, și cele mai opuse, cele mai puțin asemănătoare cu posibilitatea finită în care trăim noi. Contrastul acesta inimaginabil, nesimțibil (dar conceptibil), produce un vacuum în rațiunea noastră de toate zilele, un hiatus, o năvală de absurd, care e numai aspectul înspre lumea noastră formală și raționabilă a concepției Infinitului.

Aspectul acesta dublu, permițându-ne să ne exprimăm asa al Absolutului, absurditate spre lumea noastră și

[572 (51)]

Beatitudine spre cer se datorește dublului aspect al Barzach[292]-ului. "Quand on découvre l'énigme d'un seul atome, on peut voir le mystère de toute la création, tant intérieure qu'extérieure[293]".[294] Sau când vezi ce este în realitate atomul, adică Allah deoarece LA I LA ALLAH[295]. Trebuie pentru aceasta o poziție intelectuală, o putere metafizică supremă ca aceea a Șeicului Akbar și iată de ce: o înțelegere mai mică, mai șovăitoare a punctului de vedere suprem metafizic din Risalat al-Ahadiyah,[296] duce direct la panteism, și este în adevăr nedumerirea de la prima lectură, căci luând totul după exprimarea imediată a textului, reiese că omul, creatura, lumea sunt Allah pentru că Șeicul nu vorbește de principiul fundamental metafizic, ireversibilitatea raportului dintre Principiu și Manifestare; ar părea că e posibilă o comună măsură între ele, deoarece pentru el și Manifestatul și Nemanifestatul sunt deopotrivă Allah. E o lipsă de pătrundere și o judecată superficială. Tocmai pentru că Allah e privit

290 „Din porunca lui Allah” (arb.). (vezi pagina 690)

291 min amri'llahi — „Din porunca lui Allah” (arb.). (vezi pagina 690)

292 Când se descoperă enigma unui singur atom, se poate vedea misterul întregii creații, atât exterioară cât și interioară.

293 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

294 „Când descoperi enigma unui singur atom, poți vedea misterul întregii creații, atât lăuntrice cât și exterioare” (fr.).

295 „Nu există [dumnezeu] afară de Dumnezeu” (arb.).

296 „Epistola despre Unicitate” (arb.). (vezi pagina 695)

ca Suprem, ca Absolut, formularea lui Mohyiddin apare superficial panteistă. Iată cum: Allah fiind Absolutul, Absoluta Totalitate, cuprinde posibilitățile de Nemanifestare și posibilitățile de Manifestare, dar ca să fie în adevăr Absolut, trebuie să cuprindă Posibilitățile de Manifestare și nemanifestate și *manifestate*. Numai printr-o minimizare a poziției mohyidinene, printr-o provincializare a ceea ce are ea absolut transcendent, total, adică concepând pe Allah mai puțin decât este (și asta atrage ca un corolar, autonomizarea manifestării) apare primejdia de panteism și de șirk[297]. Dar din punctul de vedere mohyiddinian pur, adică al Absolutului, și situat în Zenitul Său, "orice lucru laudă pe Domnul", și esențialitatea sa e evidentă în orice atom, prin formularea numai a principiului de Identitate: Infinitul nefiind divizibil, nici măcar potențial și cuprinzând în totală indistincțiune și manifestatul (pentru că altfel nu ar fi Infinit), orice lucru manifestat e Infinitul, e Absolutul; nu o parte din El, ceea ce ar fi o absurditate, pentru că Infinitul nu are părți, ci tot Infinitul; însă pentru înțelegerea acestui lucru, o repet, perspectiva trebuie să fie a Zenitului Absolutului, altfel primejdia de *șirk* e teribilă. E o amenințare de prăbușire, o amețeală de fiece clipă, pe care nu o poți evita decât fiind într-una cu privirea ațintită pe Steaua Polară. Dealtminteri

[573 (52)]

primejdia aceasta a prăbușirii în fiece clipă, poate fi pozitivată, servind la dizolvarea perspectivei individuale. E o "trăire primejdioasă" cum e orice trăire metafizică. Dealtminteri, reapar cele două aspecte ale Barzach[298]-ului: Identitate în Sus, distrugere în jos, spre Creație.

Infinitul e Infinit. Nu are centru și periferie.

Infinitul e indivizibil.

Infinitul cuprinde tot, deci și Manifestarea, Creatura.

Creatura nu simbolizează Infinitul, pentru că simbolul e inferior lucrului simbolizat; or, nu poate să fie în Infinit Superior și Inferior, un mai mic și un mai mare grad de infinitate deci:

Infinitul fiind indistinct și indivizibil, cuprinzând și Creatura deoarece cuprinde Totul, nefiind pe de altă parte gradațiuni în Infinit, *Creatura este Infinitul*. Dar ce primejdie!

"Il comprend que "Celui qui sait" est Lui, et "Ce qui est su" est encore Lui. "Celui qui voit " est Lui; "Ce qui est vu" est encore Lui. "Celui qui arrive" est Lui; "Ce à quoi on arrive " dans l'Union est encore Lui. Aucun autre que Lui ne peut se joindre à Lui. Aucun autre que Lui ne se sépare de Lui. Quiconque peut comprendre cela est tout à fait exempt de la grande idolatrie[299]".

297 „Asociere” — păcatul de a-I atribui asociați divinității (arb.). (vezi pagina 699)

298 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

299 „El înțelege că «Cel care știe» este El, și «Ceea ce este știut» este tot El. «Cel care vede» este El; «Ceea ce este văzut» este tot El. «Cel care ajunge» este El; «Acela la care se ajunge» în Unire este tot El. Nimeni altul decât El nu se poate uni cu El. Nimeni altul decât El nu se desparte de El. Oricine poate înțelege aceasta este cu totul scutit de marea idolatrie” (fr.).

Toate "distanțele" acestea între Cunoscător și Cunoscut sunt pure dimensiuni intelectuale, prototipurile dimensiunilor din domeniul Dualității de care aici nu poate fi vorbă.

"Car ton Union est ta séparation et ta séparation est ton Union[300]".[301] Uniunea mea e că eu nu exist ci Allah singur este; separațiunea mea este că eu, Creatură sunt Allah, însă trebuie să fiu creatură în Posibilitatea Infinită, în care dealtminteri nu este distincțiune. De aceea Unirea mea este separațiunea mea, pentru că sunt identic absolut cu Allah; nu există deci o cale a unirii; în acest caz creatura nu devine Allah, nu evoluează spre Allah, ci rămâne oarecum veșnic creatură (posibilitatea divină creatură), adică tocmai ce constituie unirea mea e și separațiunea mea. Posibilitatea Infinită trebuie să aibă toate posibilitățile și nici una din ele să nu fie alta decât ea însăși; de aceea creatura e veșnic creatură. De aceea un sufit e totdeauna sufit. "Rien n'est devenu qui n'ait pas existé auparavant[302]".

[574 (53)]

"S'il dit: "Je suis Allah", écoute-le attentivement, car ce n'est pas lui, mais Allah Lui-même qui (par sa bouche) prononce: " Je suis Allah ". Mais tu n'est pas arrivé au même degré de développement que lui. Si tel était, tu comprendrais sa parole et tu verrais ce qu'il voit[303]".[304] Repet: numai perspectiva Zenitului Infinitului convine aici. Orice alta duce la o idolatrie monstruoasă.

Cercul în arhitectură se traduce prin cupolă, dar asta nu e deajuns; cupola trebuie să se realizeze, să fie susținută pentru ca să poată adăposti oameni și mistere, ca bolta cerului. Pentru ca bolta să-și îndeplinească acest oficiu trebuie să fie susținută de patru arcuri de zidărie după cum se vede în toate Bisericile. Or, reduse la cea mai simplă expresie a lor, cum și trebuie când o problemă se pune cauzal, schematizate și *proiectate pe un plan orizontal*, cupola și cele patru arcuri ce-o susțin se arată astfel: ⊡ ceea ce e cuadratura cercului realizată arhitectural.

Problema e traducerea unor posibilități în efectivitate, adică procesul însuși al Manifestării universale; pusă arhitectural, cupola simbolizează firesc lumea cerească, cauzală. Pentru ca ea *să se manifeste* cupola trebuie *necesarmente* să se traducă în pătrat, altfel rămâne o virtualitate; ceea ce e frapant e caracterul *necesar* al acestui proces, al intervenției pătratului în așa fel încât cupola să

300 El înțelege că „Cel care știe” este El și „Cel ce este știut” este El. „Cel care vede” este El; „Ceea ce este văzut” încă este El; „cel care se-ntâmplă este El”; „La ceea ce ajungi” în Uniune încă este El. Niciun altul decât El nu se poate uni cu El. Niciun altul decât El nu se separă de El. Oricine poate înțelege aceasta este cu totul ferit de marea idolatrie … Căci Uniunea ta este separația ta și separația ta este Uniunea ta.

301 „Căci Unirea ta este despărțirea ta, iar despărțirea ta este Unirea ta” (fr.).

302 „Nimic nu a devenit care să nu fi existat mai înainte” (fr.).

303 Nimic nu s-a petrecut care n-a existat mai înainte. Dacă el spune: Eu sunt Allah, ascultă-l cu atenție, căci nu este el, ci Allah însuși care (prin gura sa) pronunță: Eu sunt Allah. Dar tu n-ai ajuns la aceeași treaptă de realizare ca El. Dacă ar fi așa, tu ai înțelege cuvântul său și ai vedea ceea ce vede El.

304 „Dacă el spune «Eu sunt Allah», ascultă-l cu luare-aminte, căci nu el, ci Allah Însuși este cel care (prin gura lui) rostește: «Eu sunt Allah». Dar tu nu ai ajuns la același grad de dezvoltare ca el. Dacă ai fi ajuns, i-ai înțelege cuvântul și ai vedea ceea ce vede el” (fr.).

devină o realitate în lumea noastră. În aceeași ordine de idei, Ierusalimul Ceresc dezvoltă toți germenii conținuți în Paradisul Pământesc; Paradisul Pământesc e sferic și Ierusalimul Ceresc cubic.

După cum o spune Guénon, acest proces de manifestare de la Paradisul Pământesc până la Ierusalimul Ceresc, e realizarea cuadraturii cercului. Problema pe care am pus-o noi traduce în mod arhitectural aceeași chestiune. Biserica e ciclul întreg, realizat, perfect, la capătul dezvoltării sale. Cupola,[305][306]

[575 (54)]

care e principiul Bisericii (pe cupolă se găsește Piatra Unghiului) e Paradisul Pământesc cuprinzând toate posibilitățile operei arhitecturale. Corpul propriu-zis al acesteia, care prin schematizare se reduce la cub, deci la pătrat e tocmai dezvoltarea acestor posibilități cuprinse în cupolă (sferă, cerc). Prin urmare Biserica e ciclul întreg, și inclusiv, arhitectural cuadratura cercului. Acum, de ce opera arhitecturală începe cu nava (cubul, pătratul) și se termină cu cupola (sfera, cercul) și la urmă de tot cu Piatra Unghiului? Pentru că realizarea inițiatică e inversul ordinii de manifestare.

17. - Șekhina[307], sinteza Sefiroturilor[308], e ansamblul planului profetic. Revelația, Inspirația vine din lumea spirituală și ca să pătrundă în lumea noastră, trebuie numaidecât să urmeze Axa verticală care unește toate lumile prin centrul lor. De aceea se spune că în Centrele spirituale regular constituite, *Șekhina* este corporificată și în același timp arată legătura ei cu Pardesul[309][310] și cu misterul Jubileului. Idâ, Pingala, Sușumna[311] din Tradiția hindusă sunt identice cu cele trei brațe ale Arborelui Sefirotic; or, toate trei se găsesc în axa verticală de-a lungul căreia se manifesta *Șekhina* Inspirațiilor și Profețiilor. De aceea *Șekhina* e sinteza *Sefiroturilor*, deoarece în axa verticală se găsesc și Clemența și Rigoarea și unirea lor.

Pasiv feminină față de Divinitate de pe tronul, ei *Șekhina* este activ-masculină față de Creațiune și e atunci Metatron[312]. Această economie o găsim și în lumea noastră: orice Centru Spiritual, orice Tabernacol, e Tronul *Șekhinei*, și acei care deservesc acest Tron sunt din Fraternitatea lui *Metatron*, "Sacerdotes secundum ordinem Melchissedek[313]".

De aceea un sacerdoțiu feminin e o monstruozitate, o absurditate și nu se poate concepe un Centru Spiritual compus din femei. (Athosul, Tronul Sfintei Fecioare, unde toți Preoții, și cei după rânduiala lui Aaron și cei după rânduiala

---

305 16. Cuadratura cercului se găsește demonstrată și realizată în orice biserică cu dom. Problema sub aspectul ei cel mai abstract, cel mai principial e următoarea: dat fiind un cerc, cum poate fi realizat într-o clădire? Aceasta e problema pe care o are s-o rezolve Arhitectul tradițional, Masonul lui *Arch Masonry*.

306 trad. „Masoneria Arcului Regal” (engl.). (vezi pagina 674)

307 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)

308 Celor zece sefirot, aspectele sau numerațiile divine (ebr.). (vezi pagina 698)

309 „Livada” — cele patru niveluri de interpretare a Scripturii; paradisul (ebr.). (vezi pagina 693)

310 Cele trei canale subtile ale coloanei: lunar, solar și central (sk.).

311 Pardesul — „Livada” — cele patru niveluri de interpretare a Scripturii; paradisul (ebr.). (vezi pagina 693)

312 Îngerul Feței, cel mai înalt dintre îngeri (ebr.). (vezi pagina 690)

313 „Preoți după rânduiala lui Melchisedec” (lat.).

lui Melchissedek îi slujesc, și unde nu e primită nici o femeie). Prezența Divinității, feminină, slujită de bărbați, reproduce întocmai rânduiala transcendentă a *Șekhinei, Metatron* față de Manifestare.

Mântuitorul, Mesia se găsește permanent în locul de coincidență al Axei verticale, dar manifestă atunci când un ciclu, o lume a epuizat toate posibilitățile ei și a reintegrat

[576 (55)]

starea ei primordială; atunci "punctul" mesianic se "spațializează", capătă "amploarea" și revarsă slava *Șekhinei* asupra acestei întregi lumi.

O lume, un ciclu, pleacă de la un initium[314] care e firesc potențial pentru că nu și-a manifestat încă posibilitățile; când începe să și le manifeste, punctul se "implementează" din perspectiva manifestării ca atare (și așa trebuie să fie pentru ca manifestarea să fie complet ea). După ce le-a manifestat, ciclul "reintegrează" toate posibilitățile lui și se găsește într-o situație analogic la fel cu începutul lui. De aceea la începutul și la sfârșitul ciclului "Dumnezeu umblă printre oameni", iar Șekhina[315] lui e răspândită pretutindeni; în asemenea momente punctul se spațializează și manifestarea se despațializează.

18. - Marele Nume: caracterul falic al celor doi lam;[316] în momentul acela limba devine turgescentă, se înalță în sus și lovește în palatul gurii, care e atunci un "conținător", o yoni[317][318]. E Șarpele Înțelepciunii, Logosul, Vișnu ridicându-se în sus, și ar dizolva toată lumea, dacă gura nu l-ar limita, și nu i-ar suferi tot "șocul". În momentul când limba lovește cerul gurii, varsă din ea sămânța divină, nectarul, al ha[319]mar[320], care este al doilea *a:* acest al doilea *a* umple cerul și pământul (partea inferioară și palatul gurii, sferă perfectă); e o pură vibrație care susține toată lumea, e Thelesma[321][322], care ucide și creează, e "Totius fortitudinis fortitudo fortis quia vincet omnem rem subtile, omnemque solidam penetrabit[323]", în sfârșit *a*-ul încărcat cu toate forțele falusului și ale yonilului, rezultanta lor. Dar această forță cosmică își găsește o finalitate în *ha* (*a* e o literă care nu poate isprăvi, nu se pierde ca *ha*) și totul se reintegrează în

314 „Început” (lat.). (vezi pagina 684)
315 energia, puterea divină (ebr.) (vezi pagina 698)
316 Litera L a alfabetului arab. (vezi pagina 687)
317 Matricea, organul feminin ca simbol al receptacolului (sk.). (vezi pagina 706)
318 „Vinul” — băutura sacră, nectarul (arb., al-khamr). (vezi pagina 673)
319 „Împlinirea, lucrarea desăvârșită” (gr.) — din Tabula Smaragdina. (vezi pagina 703)
320 „Tăria tare a întregii tării, căci va birui tot ce e subtil și va pătrunde tot ce e solid” (lat.) — Tabula Smaragdina.
321 Litera H a alfabetului arab, ultima din Numele Allah.
322 Thelesma — „Împlinirea, lucrarea desăvârșită” (gr.) — din Tabula Smaragdina. (vezi pagina 703)
323 yoni — Matricea, organul feminin ca simbol al receptacolului (sk.). (vezi pagina 706)

Vidul Suprem. Caracterul cosmic al celui al doilea *a* face să nu fie indicat în scrierea Marelui Nume.[324][325][326][327]

[577 (56)]

aceea a necreștinilor de a face asimilări forțate, pe baze strict numerice, fără a ține seamă de perspective, condiție totuși fundamentală.

20. - Cum poate fi asimilată luxura* unui atribut divin? Să spui că e dragostea, sau forța creatoare e prea sumar și vag. Mai întâi luxura nu e forța creatoare. Tehnica mi s-ar părea, e următoarea: una, intelectuală - Atotposibilitatea ar fi știrbită, s-ar prăbuși dacă luxura nu ar fi printre posibilitățile ei. Absurditatea lucrului, împinge ca să spun așa, *cu de-a sila* luxura printre posibilități forțând repugnanța psihică. A doua: luxura nu e forța de procreație ci *serumul* în care se îmbăiază ea, mediul ei de cultură, umidul radical, ceea ce lipește pe un bărbat de o femeie. Ar fi însă primejdios a te centra pe conceptul acesta numai pentru că te-ar centra pe lumea intermediară sau chiar mai jos. De aceea trebuie terminat procesul speculativ și transpusă luxura în domeniul principial și acolo luxura, răscumpărată, este forța care lipește pe as sakynat-Allah[328],[329] vehiculul beatitudinii, care unește Principiul cu Posibilitatea absolută.

"O, Credincioșilor! Toți cei chemați, fiți credincioși angajamentelor voastre". Fiți credincioși electiunii și mărturiilor pe care le-ați făcut când ați fost chemați credincioși, în ultim resort, recunoașterii Unității. Islamul realizând efectiv islamul, poate ca și Profetul, - - - -, să devie suportul, Tronul Divinității; adică o coboară direct în lumea noastră, o rectifică readucând-o în starea edenică, poate chiar s-o resoarbă. "Vă este permis să vă hrăniți (cu carnea) animalelor din turmele voastre"; cultivați și întrebuințați calitățile psihice din voi, acelea pe care le-ați domesticit, care

* din franceză: abandon plăcerilor cărnii[330]

[578 (57)]

sunt din turmă și au un păstor, voința, inteligența voastră; "dar nu mâncați lucruri în privința cărora vi s-a făcut (oprire)", adică psihismele negative care nu se integrează în turmă, care n-au păstor; "nici vânat pe care nu vă este

---

324 19. S-ar putea spune că cele trei *midothuri* supreme din *Ain Soph*, corespund lui *Sat-Chit-Ananda*, sau lui Brahma-Vișnu-Rudra, sau lui Cunoaștere, Cunoscător, Cunoscut din tradiția islamică. S-ar putea tot așa de exact spune că corespund cu Treimea creștină? Nu cred, deoarece în Creștinism este perspectiva paternității divine, care e absolut unică și nu se găsește în nici o altă Tradiție. De aceea îmi sunt suspecte toate încercările fie din partea creștinilor, fie din

325 trad. Măsuri, atribute divine (ebr., middot). (vezi pagina 690)

326 trad. „Fără sfârșit” — Infinitul nemanifestat în Kabbala (ebr.). (vezi pagina 672)

327 trad. Ființă-Conștiință-Beatitudine, ternarul divin (sk.). (vezi pagina 697)

328 As-sakîna — Pacea, Prezența liniștitoare a lui Allah (arb.); corespondentul Șekinei. (vezi pagina 674)

329 as sakynat-Allah — As-sakîna — Pacea, Prezența liniștitoare a lui Allah (arb.); corespondentul Șekinei. (vezi pagina 674)

330 21. Primul verset din Surata Masei (5): "O, credincioșilor! fiți credincioși angajamentelor voastre. Vă este permis să vă hrăniți (cu carnea) animalelor din turmele voastre; dar nu mâncați lucruri în privința cărora vi s-a făcut (oprire), nici vânat care nu vă este permis să-l omorâți la vânătoare, în timp ce sunteți îmbrăcați cu haina pelerinajului; Dumnezeu hotărăște cum îi place".

permis să-l omorâți la vânătoare în timp ce sunteți îmbrăcați cu haina pelerinajului"; în timpul riturilor, al meditațiilor, al dhikr[331]-ului, nu vă lăsați luați de instincte sălbatice, fugare; ar însemna asta, deoarece vânatul e permis în afară de pelerinaj, că în afara riturilor o pozitivare a acelor instincte e posibilă? Atunci riturile trebuie înțelese în sens restrâns, deoarece totul poate fi ritualizat.

"Dumnezeu hotărăște cum îi place". Aceasta motivează totul și arată absoluta transcendență divină.

1. "Cât sunt de dorite locașurile tale Doamne al puterilor![332]" Funcțiunea de cerere, de laudă, de plângere, de nădejde a Psalmilor, îi face să aibă un simbolism sentimental și cosmologic. Unirea cu Dumnezeu apare ca un refugiu în Cetatea Sa, cu alte cuvinte această unire este deocamdată în faza preliminară a reintegrării în centrul lumii noastre, Ierusalimul Ceresc. Această identificare cu centrul mai are în Psalmi, și o legătură cu misterul mesianic și cu făgăduința făcută de IHVH lui Israel. Ierusalimul e locul de manifestare al Șekhinei. Toate forțele individului aspiră spre "locașul Domnului Puterilor", aspirație ce are loc, natural, sub specie interioritatis[333][334]. "Domnul Puterilor", "Domnul Calităților", în special acelea pe care le are în promisiunea și în unirea lui cu Israel, acelea care funcționează pentru efectuarea acestei promisiuni, sau, care funcționează pentru a da Individului toate mijloacele să-și reintegreze centrul.

2. "*Sufletul meu suspină și tânjește după Curțile Domnului. Inima mea și carnea mea se istovesc de dorul Dumnezeului celui viu*".

Alianța Domnului cu Israel e o Hierogamie. Alianța Domnului cu inițiatul e o Hierogamie. Versetul descrie starea naturală și adecvată a celui ce a pornit spre găsirea Curților Domnului. Departe de a se plânge de asta, Psalmistul constată că este bine acordat.[335]

[579 (58)]

3. "*Pasărea și-a găsit sieși casă și rândunica cuib pentru puii săi*".

4. "*La altarele tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu*".

Firesc, deoarece păsările simbolizează stările angelice, stările spirituale, informale, esențe cauzale față de noi, care în mod natural se găsesc la "Altarul Domnului", în Centrul Lumii, și nu mai au nevoie de nici o căutare.

5. "*Ferice de cei ce locuiesc în casa Ta, căci necontenit Te pot lăuda!*"

Chiar în exilul nostru în periferia planului în care ne aflăm, fiecare act, fiecare gest trebuie să fie o laudă (și este, inevitabil, de vrem sau nu). Cu atât mai mult în Centrul lumii, orice act e în mod spontan laudă necontenită, simbol imediat și transparent al unei posibilități divine.

---

331 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

332 „Sub specia interiorității” (lat.). (vezi pagina 700)

333 sursa: **Psalmul 83, 2** după numerotarea Septuagintei și a Vulgatei, pe care o urmează autorul — **Psalmul 84** în numerotarea ebraică și în Bibliile protestante. Versetele comentate mai departe, numerotate de la 1 la 13, sunt versetele acestui psalm. [Psalmii (Biblia sinodală), ro.]

334 sub specie interioritatis — „Sub specia interiorității” (lat.). (vezi pagina 700)

335 22. Psalmul 83.

6. "*Ferice de omul pe care îl ajuți Tu și cei ce cunosc cărările Tale*".

Se transpune imediat pentru acel care e pe cărarea inițiatică.

7. "*Căci când străbat ei calea pustie, o prefac în loc plin de izvoare și ploaia o acoperă de binecuvântare*"

Sunt canale ale harului divin.

8. "*Și trecând din putere în putere, se înfățișează la Dumnezeu în Sion*".

9. "*Doamne Dumnezeul puterilor, ascultă rugăciunea mea! Pleacă-ți urechea, Dumnezeul lui Iacov!*"

10. "*Dumnezeule, apărătorul nostru, pleacă-te, și caută la fața unsului tău!*"

O enunțare discursivă a unei idei o actualizează într-o anumită măsură; chiar e primul grad *obligator* pentru o realizare completă. Tot așa și implorarea aceasta față de divinitate, deconcertantă la prima vedere, are rostul să efectueze, să actualizeze atât în Macrocosm, cât și în Microcosm, posibilitățile de har și de putere ale Divinității.

11. "*Căci mai bine o zi în curțile Tale, decât mii între străini; vreau mai bine lepădat la pragul casei lui Dumnezeu decât să locuiesc în locașurile păcătoșilor*".

Pentru că ziua lui Dumnezeu e chintesențială (a 7-a).

[580 (59)]

12. "*Căci soare și scut e Dumnezeu. Domnul dă har și mărire și pe cei ce umblă în neprihănire nu-i lipsește de nici un bine*".

Aspecte de clemență și de rigoare.

13. "*Doamne, Dumnezeul puterilor, ferice de omul ce nădăjduiește în Tine!*"

Modul în care scepticismul acestor quatrene poate servi unei realizări inițiatice. Cel mai evident prin dizolvarea cu ajutorul lui a lumii acesteia, Marea Iluzie. Nu s-ar putea însă găsi ceva mai adânc?

E de observat mai întâi că scepticismul lui Omar Khayam nu se exersează numai asupra acestei lumi ci și asupra celeilalte, ceea ce ca dizolvant și-ar depăși desigur mandatul. Dintr-o perspectivă pozitivă, simbolismul vinului, al dragostei, al plăcerii sunt evidente. Dar eficacitatea cea mai masivă a scepticismului ca suport de realizare inițiatică poate consta în următoarele:

Totul trece, totul e zadarnic; bucură-te de momentul de față. E singurul care e real. Gândirea aceasta e leitmotivul tuturor quatrenelor. Or, dizolvarea aceasta radicală, totală, a timpului, promovează, evidențiază *clipa,* care în ultim resort este eternul prezent. Toate iluziile ce compun lumea fenomenală, Omar Khayam *le numește*, și numindu-le, le dizolvă; ceea ce rămâne, nu-l numește dar se impune prin vidul pe care l-a făcut în jurul lui. Clipa, Vinul, Iubirea, Eternitatea, Cunoașterea, Caritatea cosmică.

"Lăudați pe Domnul că este bun, că în veac este mila Lui![336]" (Ps.105)

336 sursa: **Psalmul 105, 1** (Septuaginta) = **Psalmul 106, 1** în numerotarea ebraică. Același verset deschide și Psalmii 106 (107) și 117 (118). [Psalmii (Biblia sinodală), ro.]

Primul verset este trecut în Zohar ca având o putere irezistibilă pentru a deschide porțile Cerului; iar despre al doilea, Baal-Șem spune că, rostit cu Kawanah[337] indicată, aduce un har neasemuit.

"Doamne deschide buzele mele". Actualizează centrul ființei mele, fă ca toată conștiința mea să fie centrată pe el, deci dă-mi realizarea centrului stării în care mă aflu sau chiar[338][339][340][341]

[581 (60)]

al Ființei Totale; or, acest centru este identic cu Logosul; deci pe drept: "deschide buzele mele" are acest sens de actualizare a ființei; "pentru ca gura mea" este acest centruverb, sub aspectul lui rostitor, exprimător; or când Verbul exprimă, actualizează, creează ceea ce exprimă; "să vestească"; vestirea aceasta în dimensiunile Verbului, devine o mărturie, o Șahadă;[342] "lauda Ta"; or toate laudele există în toate ființele; e suficient numai ca elementul satwic[343] să predomine în ele prin laude, rugăciune, meditație; e o "multiplicare" a lui satwa[344] prin convertirea gunelor[345] inferioare în cele superioare.

Or, toate aceste laude pe care le-am putea numi "cosmice" în ultima accepție se reduc la una: la i-lah i la allah,[346] afirmarea Identității; și mai sintetic, la pronunțarea Marelui Nume, căruia, în definitiv orice litanie, orice psalmodie nu-i este decât un mod. De aceea acest verset "deschide orice porți", și constituie o preparație bună pentru "ismul-l-Mufrad[347][348]"

"Lăudați pe Domnul" e același lucru ce l-am spus mai sus: lauda cea mai mare a Domnului e pronunțarea Marelui Nume, "că este bun"; este bun pentru că "nimeni nu e bun decât Domnul", și aceasta pentru că nimic nu are în el însuși rațiunea lui suficientă și nu este "bun", nu este suficientă decât suprema Pozitivitate, suprema Realitate, adică Principiul în care este "bunătatea" supremă ca sumumul de pozitivitate, de esențialitate; și nu e bun decât ceea ce participă mai mult sau mai puțin la această bunătate; în fond față de Principiu nimic nu poate fi bun, chiar prin participare, tocmai pe baza transcendenței absolute a lui Allah, față de care nimic nu are existență. Deci, afirmarea că "Domnul e bun", echivalează metafizic cu formularea Identității Supreme; "căci în veac este mila Lui"; în veac poate fi înțeles în două sensuri: "veac" adică în Eternitate, în Principiu, și pe de altă parte "veac" e ciclul manifestării, circuitul productiv și resorbtiv al creațiunii. Iată care e consecința: "mila" Domnului este

337 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)
338 23. *Rubayiatul* lui Omar Khayam
339 24. "*Doamne deschide buzele mele pentru ca gura mea să vestească lauda Ta!*" (Ps.50).
340 trad. „Catrenele” lui Omar Khayyam (pers., rubā'iyyāt). (vezi pagina 695)
341 sursa: **Psalmul 50, 17** (Septuaginta și Vulgata) = **Psalmul 51, 15** în numerotarea ebraică — versetul cu care începe Utrenia în rânduiala răsăriteană. [Psalmii (Biblia sinodală), ro.]
342 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)
343 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
344 Ținând de sattwa, tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
345 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
346 „Nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.).
347 „Numele singular”, Numele unic al lui Allah (arb.). (vezi pagina 684)
348 ismul-l-Mufrad — „Numele singular”, Numele unic al lui Allah (arb.). (vezi pagina 684)

"slava Lui", adică "Șekhina";[349] și în mod firesc, din cauza Infinității Sale, "*Șekhina*" Domnului e absolut pretutindeni, și în Principiu ca Posibilitate Totală și în toate lumile care sunt vivificate și "pozitivate" prin ea.

Deci versetul afirmă caracterul absolut al Principiului, omniprezent și în El și în Manifestare. Inițiatic și microcosmic e o aluzie la realizarea sub dublul ei aspect ascendent și

[582 (61)]

descendent. Rugăciunea apoi pentru ca Șekhina[350] să fie liberată din exilul Ei.

La - negarea oricărei realități a lumii manifestate, nu ca realitate relativă și manifestând o posibilitate de manifestare principială; ci ca realitate existând în ea însăși, avându-și propria sa rațiune suficientă, așa cum aparent se arată ochilor din lumea aceasta; deci La I La[351][352]h,[353] nici o divinitate, nici un caracter divin principial în ea; orice primejdie de panteism este de la început eliminată din islam; musulmanul, când deschide pentru prima oară gura ca musulman, cu primul sunet pe care-l scoate ca musulman, îndepărtează panteismul, comuna măsură a Principiului cu Manifestarea, identificarea lor substanțială, care a anihilat întreaga gândire occidentală modernă.

I La - negată în sine, manifestarea subzistă ca posibilitate principială; dar în copula *I La* avem nu numai indicația unui adevăr metafizic ci și a unui proces de resorbție ontologic; în esoterismul islamic *I La* este "barzach[354]"-ul Șahadei[355], cu o forță afirmativă în prima parte a Șahadei care e negativă; negativă într-a doua parte a Șahadei care e pozitivă. Or, *barzach*-ul fiind punctul de contact între două stări, articulația lor ontologică, e un punct matematic, deci o poartă strâmtă prin care trebuie să alunece cămila manifestării și nu o poate face decât reducându-se și pe ea la un punct matematic. Cum poate manifestarea să se reducă la un singur punct? Subzistând numai din ea esențialitatea ei, centrul ei cauzal. Acest centru este inerent oricărui lucru, fiindcă nici unul nu-și poate avea rațiunea lui suficientă, și nu există decât printr-un terminus[356] al Principiului, în el.

Prima parte a Șahadei dizolvă manifestarea dar nu o distruge pentru că rămâne punctul ei central, care-i cuprinde în el toate posibilitățile; acest punct nu-i decât posibilitatea de manifestare nemanifestată încă; acest punct matematic, *și numai el,* poate trece prin punctul matematic care e *barzach*-ul; de aici reiese: concepția de Islam, Supunere, nu are nimic de-a face cu vreo

349 Prezența divină sălășluitoare, Slava (ebr.). (vezi pagina 698)
350 energia, puterea divină (ebr.) (vezi pagina 698)
351 „Nu există dumnezeu” — prima parte, negativă, a Șahadei (arb.). (vezi pagina 687)
352 „Afară de” — copula Șahadei (arb.). (vezi pagina 683)
353 I La — „Afară de” — copula Șahadei (arb.). (vezi pagina 683)
354 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
355 Mărturisirea de credință islamică: „nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.). (vezi pagina 696)
356 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

preocupare morală; islamul perfect e reducerea aceea la un singur punct de care vorbeam; reducerea aceasta, această dizolvare se poate obține prin[357][358]

[583 (62)]

diferite discipline, dar e interesant de observat că principala e disciplina intelectuală, căci Șahada[359] e speculativă. Importanța, necesitatea indispensabilă a pregătirii teoretice e afirmată până și în Islamul exoteric.

Dar aceasta nu e încă suficient pentru afirmarea absolutei Transcendențe divine; chiar punctul principial și nemanifestat la care s-a redus manifestarea trecând prin "barzach[360]", e neexistent față de Adevărul Absolut și Total. Atunci intervine o a doua negație în partea superioară a "barzach"-ului I La[361], care neagă manifestarea redusă chiar la indistincțiune, față de Allah[362].

Allah

Lailah[363]

Astfel, o altă traducere speculativă a Șahadei[364] este: Principiul condiționează manifestarea, dar nu e condiționat de ea, adică transcendența absolută a lui Allah.

26. - Pronunțarea cosmică a Marelui Nume: Primul Alif[365][366] e indiferențierea inițială. Lam[367] este literă de majestate (se găsește dublat și în Numele Galil); dublat, e amploarea absolută. Se poate da lui *Lam* sensul unei axe, dar nu axa primordială care e *Alif*, ci o axă "secundă", ieșită din substanța divină; și curbura inferioară a literii o indică; ar putea fi Șarpele Kundalini[368], falusul dresat (acest din urmă simbol divin se găsește și în tradiția hindusă și în Kabală). Acest falus susține întregul cosmos, și dresarea lui poate fi simbolizată de dresarea limbii cu vârful în cerul gurii cum o fac ichwanii[369][370] din tarika[371] naqșbendiyah[372];[373] și limba se naște dintr-un "umed radical".

Odată dresat, acest falus creează "cerurile și pământul", "apele superioare și inferioare", simbolizate de părțile superioare și inferioare ale gurii (și e caracteristic că la noi prima e numită "cerul gurii", ceea ce arată legitimitatea

357 25. *La i llah i la allah*

358 trad. „Nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.).

359 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)

360 Numele divin (arb.). (vezi pagina 673)

361 „Afară de” — copula Șahadei (arb.). (vezi pagina 683)

362 punct de contact; poartă strâmtă (arb.) (vezi pagina 675)

363 „Nu există dumnezeu” (arb.). (vezi pagina 687)

364 Mărturisirea de credință islamică: „nu există dumnezeu afară de Dumnezeu” (arb.). (vezi pagina 696)

365 Prima literă a alfabetului arab, verticala. (vezi pagina 673)

366 Litera L a alfabetului arab. (vezi pagina 687)

367 „Frații” — membrii unei confrerii (arb., ikhwān). (vezi pagina 683)

368 Confreria Naqshbandiyya (arb.). (vezi pagina 702)

369 energie subtilă la baza coloanei vertebrale (sk.) (vezi pagina 687)

370 tarika naqșbendiyah — Confreria Naqshbandiyya (arb.). (vezi pagina 702)

371 ichwanii — „Frații” — membrii unei confrerii (arb., ikhwān). (vezi pagina 683)

372 tarika — ṭarīqa (arab., „cale”) — Calea inițiatică și, concret, organizația care o transmite. (vezi pagina 702)

373 Alif — alif (arab.) — Prima literă a alfabetului arab, trasă ca o simplă verticală, cu valoarea numerică 1. (vezi pagina 673)

simbolului indicat). Propagarea aceasta a lui *Lam* indefinită, ar fi sterilă dacă nu ar întâlni o pasivitate, un conținând, o dimensiune care să-i recepționeze forțele indistincte ale lui *Alif* și să le repatrieze. Această dimensiune, o constituie cerul și pământul, apele superioare și inferioare ieșite ca o spermă (logoi spermatikoi)[374] din vârful lui *Alif* dresat, este simbolul dublu al gurii cu aspectul ei de sferoid deschis. Cerurile și

[584 (63)]

pământul constituie dimensiunea unde se vor propaga toate posibilitățile cuprinse în principiu. Prin aceasta înțelegem că din Alif[375] nu iese numai ce se poate numi Creațiunea ci și posibilitățile în indistincțiune, cu alte cuvinte, gura, sferoidul și Posibilitatea totală deci și Omul Universal în sensul cel mai înalt al cuvântului. Dar manifestarea nu se produce de-a dreptul în distincțiune, ci dintr-o substanță din care ies toate modalizările, toate adaptările, ea (substanța) continuând a rămâne egală cu ea însăși și neschimbată, deși e la baza și e cauza adaptărilor (et sicut omnes res fuerunt ab uno meditatione unius, sic omnes res natae fuerunt ab hac una re adaptatione; Pater ejus est Sol Mater ejus est Luna . . .Pater omni Thelesmis totius mundi est hic)[376].[377] Or, această forță dual ă (Pater ejus est Sol Mater ejus est Luna)[378], care creează și distruge lumile, le produce și le resoarbe, rămânând egală și identică cu ea însăși, este al doilea *Alif* din Marele Nume, litera care în Allah, inhiwa iumitu[379][380] și care iese ca o spermă din Lam[381] dresat- - -; e roua din Arborele Vieții care va învia morții, amrita[382][383] izvorâtă din tracțiunea în sens contrar a Șarpelui cosmic de către Asura și Deva. Sub acest aspect, această forță se situează pe un plan superior celui vizat direct de Tabula Smaragdina[384];[385] orice știință tradițională e susceptibilă însă de transpoziție, care legitimează analogia pe care am făcut-o.

Acum: manifestarea poate apare sau în extrema ei distinctivitate, deci ca manifestată, sau intermediar, sub forma ei substanțială, adică în mod vibratoriu, ceea ce ne readuce la Vortex-ul Sferic Universal.

---

374 „Rațiunile seminale” (gr.). (vezi pagina 688)

375 Precum toate lucrurile au fost de la o singură meditație a unuia, tot astfel toate lucrurile născute au fost însăși adaptarea acestei unice (meditații); Tatăl lui este Soarele, Mama lui este Luna. Tatăl oricărui Mister al întregii lumi este acesta.

376 „Și precum toate lucrurile au fost din Unul, prin cugetarea Unuia, tot astfel toate lucrurile s-au născut din acest lucru unic, prin adaptare; Tatăl său este Soarele, Mama sa este Luna... Acesta este Tatăl a toată desăvârșirea lumii întregi” (lat.) — Tabula Smaragdina.

377 „Tatăl său este Soarele, Mama sa este Luna” (lat.).

378 „El înviază și El face să moară” (arb., yuhyī wa yumītu). (vezi pagina 684)

379 Licoarea nemuririi (sk.). (vezi pagina 673)

380 „Tabla de smarald” (lat.) — textul hermetic fundamental. (vezi pagina 701)

381 Litera L a alfabetului arab. (vezi pagina 687)

382 Prima literă a alfabetului arab, verticala. (vezi pagina 673)

383 Tabula Smaragdina — „Tabla de smarald” (lat.) — textul hermetic fundamental. (vezi pagina 701)

384 inhiwa iumitu — „El înviază și El face să moară” (arb., yuhyī wa yumītu). (vezi pagina 684)

385 amrita — amṛta (sanscr., „ne-moarte”; cf. (vezi pagina 673)

Deși mai puțin sublimă, deoarece intermediară, decât celelalte litere din Nume, decât Alif, Lam[386][387] și Ho[388] final, (și nici nu face propriu-zis parte din Nume și e supraadăugat celui de-al treilea *Lam)*, la pronunțare accentul cade în mod obișnuit pe Aliful[389] al doilea prelungindu-se până la extincțiunea vocii, din cauza posibilităților lui ordonatoare, de moarte și de viață, de egalizare a aspirațiilor, de umplere a golurilor, de șlefuire; e litera ce face din Creație o oglindă desăvârșită pentru Al haq[390][391], e deci instrumentul de islam prin excelență. Trebuie deci, în pronunțarea ei carnală să i se dea maximum-ul de tenuitate, forță, vibrație și subtilitate.

[585 (64)]

Cât despre Ha[392] - inefabil aproape chiar în pronunțare, nu se poate vorbi despre el; e dimensiunea și instrumentul tuturor extincțiunilor.

27. - În alternanța zilei și a nopții, barzach[393]ul[394] este constituit de cele două puncte critice ale amurgului și zorilor. Bine înțeles, acest *barzach* este susceptibil să simbolizeze alte *barzach*-uri, și chiar pe cel mai înalt dintre ele, tronul, al arsh[395][396][397][398]. Între lumina zilei și întunericul nopții se situează un punct inefabil, de o tenuitate perceptibilă chiar unui profan, care este crepusculul. Or, tonalitatea acestui moment este o nuanță verde a cerului în regiunea Apusului. De aceea și sfințenia acestei culori, care este și a Polului și a Profetului. Profetul în sensul cel mai înalt este identic cu tronul, cu *barzachul* suprem, "alawal Waal achichir[399][400]", și deci cu "masa păzită" pe care calamul[401] divin scrie Coranul primordial. Deci culoarea acestei mese este verdele. Din aceste considerații vine numele "Tabula Smaragdina"?

28. - Cum fiecare făptură laudă pe Domnul, prin însuși faptul existenței sale, prin elementul ce o pozitivează, adică întrucât manifestă o posibilitate principială, lauda activă nu-i decât străduința de a face să predomine în orice e de domeniul manifestării satwa-guna;[402] lucru posibil după cum o afirmă și Tradiția hindusă, gunele[403] convertindu-se una în alta deoarece au puncte de

386 Litera H finală din Numele Allah (arb., hā').
387 „Adevărul, Realul” — Nume divin (arb., al-Haqq). (vezi pagina 673)
388 Prima literă a alfabetului arab, verticala. (vezi pagina 673)
389 Primele două litere ale alfabetului arab (arb.). (vezi pagina 673)
390 Alif, Lam — Primele două litere ale alfabetului arab (arb.). (vezi pagina 673)
391 Al haq — „Adevărul, Realul” — Nume divin (arb., al-Haqq). (vezi pagina 673)
392 Litera H finală din Numele Allah (arb., hā').
393 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
394 Tronul divin (arb., al-'arsh). (vezi pagina 673)
395 „Cel Dintâi și Cel de pe Urmă” (arb., al-Awwal wa'l-Ākhir). (vezi pagina 673)
396 punct de contact; poartă strâmtă (arb.) (vezi pagina 675)
397 Condeiul de trestie; Calamul primordial cu care s-a scris destinul (arb., qalam). (vezi pagina 676)
398 tronul divin (arb.) (vezi pagina 674)
399 alawal Waal achichir — „Cel Dintâi și Cel de pe Urmă” (arb., al-Awwal wa'l-Ākhir). (vezi pagina 673)
400 al arsh — Tronul divin (arb., al-'arsh). (vezi pagina 673)
401 arsh — tronul divin (arb.) (vezi pagina 674)
402 Tendința luminoasă, ascendentă (sk., sattva-guna). (vezi pagina 698)
403 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

contact și de trecere între ele (ordinul lui Brahma care a făcut ca tamas[404] să ia culoarea lui rajas[405] și acesta, culoarea lui satwa)[406]. Aceasta e răscumpărarea în sensul cel mai înalt al cuvântului, și răscumpărarea deci e laudă, nu numai ca eu să laud pe Domnul, nu numai ca să văd orice lucru sub aspectul lui laudativ, dar a face (și aici e unul din misterele realizării descendente), ca orice creatură, obiectiv și în sine, să laude pe Domnul. E ștergerea păcatului originar, e rectificarea hermetică.

De aici și importanța covârșitoare a Psalmilor, și legătura lor imediată cu misterul mesianic. "*Toată suflarea să laude pe Domnul!*"

În misiunea lui Christ, această răscumpărare care este convertirea gunelor[407] una în alta într-un sens sau în altul, e vizibilă pretutindeni. Astfel convertirea apei mai întâi în vin și

[586 (65)]

apoi a vinului în Sângele Logosului e o convertire a gunelor[408] în sensul ascendent; în vindecarea îndrăcitului de la Gadara, dracii sunt alungați din om în porci, animale impure, și aceștia în lac, element indistinct, ambianța neindividualizată încă, rezerva Mayei[409], convertirea e descendentă; e de remarcat că totuși rezultatul e identic și într-un caz și în altul; apa se convertește treptat în euharistie și devine satwa[410] pur, laudă totală; în îndrăcit, impuritățile sunt îndepărtate, rămânând în el tot lauda.

Exemplele acestea ar arăta care e metoda în realizarea inițiatică. Ceea ce e de două ori pozitiv, și prin existența sa și prin simbolismul său, trebuie "răpit" și transpus cu totul în stările superioare; ceea ce e pozitiv numai prin existența sa trebuie alungat din mixtura pe care o face cu elementele de două ori pozitive.

Acum tendința *satwa*, lauda, în sensul ei cel mai înalt nu-i decât afirmarea principiului de Identitate, căci nu se poate în mod logic să i se prevadă un terminus[411] decât acolo unde e suprema pozitivitate, supremul conformism, decât acolo unde conformismul nu mai suferă o altă tovărășie decât el, deoarece a "devorat" tot ce nu mai este el (și cu cât *satwa* se ridică cu atât mistuie celelalte elemente care mai sunt cu el), deoarece natura sa intimă e nondualitatea, adică în Ființa pură, care e deci suprema Pozitivitate, suprema Afirmare, suprema Laudă. Lauda, *satwa*, nu se poate termina, decât când se omoară pe ea însăși, când a devorat tot ce nu mai era ea, și când, terminând, se devorează pe ea însăși.

E și procesul în sens invers de resorbție a manifestării, care face să predomine treptat elementele chintesențiale dintr-un lucru dat prin topirea în

404 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
405 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
406 tendința (guna) ascendentă (sk.) (vezi pagina 698)
407 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
408 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
409 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
410 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
411 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

ele a elementelor produse și mai departe, cauzele secunde în alte cauze secunde imediat superioare și final, în cauza primă, adică exact invers ordinea producerii. Aceasta este *satwa*, aceasta este lauda. Fiecare lucru manifestat este o literă divină care pe un plan superior se alătură unui Nume divin și la sfârșit Marelui Nume. Se poate vedea deci cum Lauda (și orice laudă se reduce în ultimă analiză la Șahada[412] și la Marele Nume), nu e decât cauza teurgică a resorbirii manifestării în Principiul ei și se identifică cu ea.

[587 (66)]

Deoarece orice este un simbol, timpul și spațiul simbolizează Eternitatea și Atotprezența în Principiu, adică tocmai "caracterul" absolut și totalitar al Principiului, al imposibilității Altei-existențe decât-El.

În manifestare, această spațializare a timpului are loc în fiece clipă deoarece combinația inextricabilă a acestor două condițiuni are ca rezultat planul nostru de existență. Scrisul, de pildă, nu face altceva decât să spațializeze o gândire care e nespațială ci temporală, fapt care îi asigură definitoriu perpetuitatea atât cât e posibilă în planul nostru, adică numai un substitut al Eternității care e un fel de Perpetuitate. Transpunând operația pe planul principial, în care spațiul devine Omniprezență și Timpul Eternitate, constatăm că dacă în planul nostru cele două condiții sunt inextricabil amestecate, în planul principial aproape se confundă de fapt, adică în realitatea inițiatică, însă conceptual sunt distinctive; atunci, tot pentru conceptualizare, se poate spune că Ominiprezența permanentizează Eternitatea; se înțelege astfel de ce în tradiția hindusă nu Șiva acordă beatitudinea ci Vișnu, primul fiind Domnul Eternității și al doilea Domnul Omniprezenței.

Se poate vedea aplicarea acestor două principii în Masoneria Operativă, în chiar lucrul unui zidar profan. Ca reprezentant al Marelui Arhitect Al Universului (M. A. A. U), lucrul lui e rezultatul unei judicioase distribuiri și combinații a Timpului și a Spațiului. Cărămizile sunt terminusul[413] unei deveniri ciclice care de la sferoid duce la cub. Odată definitivate, Zidarul le integrează într-un Lucru și el definitiv, într-o serie, logică și ierarhică, formând straturi succesive de stări de fire. Sunt legate între ele de tencuială care e substanța indistinctă divină, uluhyiah[414][415].

Scopul e ridicarea unei clădiri, care, ca orice clădire simbolizează Ierusalimul Ceresc, aspect și rezultat cubic al Paradisului Pământesc sferic. Or, Ierusalimul Ceresc e rezultatul Spațializării Timpului, exact ca și un edificiu de var[416]

412 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)

413 Divinitatea în sine, esența divină (arb., ulūhiyya). (vezi pagina 703)

414 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

415 uluhyiah — Divinitatea în sine, esența divină (arb., ulūhiyya). (vezi pagina 703)

416 29. În planul nostru de existență, ale cărui condiții principale sunt timpul și spațiul, sleirea devenirii nu poate interveni decât atunci când Timpul se spațializează, adică în momentul în care se creează ceea ce s-ar putea numi "a patra dimensiune".

[588 (67)]

și de cărămidă, de unde identitatea esențială între Adevăratul Zidar și Marele Arhitect al Universului, și care, ca rezultat, are realizarea Omului Universal de către Zidar.

Meditația, sau contemplația, chiar autentice, sunt făcute înainte de detașare de nodul vital, ele nu servesc decât ca niște condimente ale vitalului; arunci ulei peste foc. Atracțiunea, inițial fermecătoare și insidioasă a vitalului.

Veghe, veghe, meditație și iar veghe continuă, nu este alt mijloc de a ruga fascinația și strânsoarea dragonului cosmic.

Personalizarea Divinității, caracteristică religiilor, e o ușurare pentru toți aderenții ei, dar o serioasă piedică, un văl gros, pentru conceptualizarea Absolutului.

Iarăși o cursă: pentru Allah nu e totul să te centrezi pe manifestare. Pentru așa ceva a fost alungat Adam din Paradis; în realitate perceperea Unicității nu survine decât după conștiința Unității. Cum poți vedea că o spirală e generată de un punct central, dacă te situezi pe unul din elementele ei? Numai considerarea centrului aduce și explicarea spiralei.

Adam a ales dualitatea, mâncând din arborele binelui și al răului; proiectat în afară de unitate, pe cunoașterea distinctivă, accesul centrului unic îi este împiedicat de Îngerul Tetramorf, însumând în el cele patru puncte cardinale prin care se diferențiază, din unitate spre multiplicitate, cele patru fluvii ale Paradisului.[417][418][419][420][421]

[589 (68)]

33. - A se ține seama mult de diviziunea scolastică a sufletului: sufletul concupiscibil și sufletul irascibil; al doilea e excitat de cel dintâi. Sufletul concupiscibil e rădăcina sufletului irascibil. Cum se transformă concupiscența brută în concupiscență pentru Dumnezeu? Cum se canalizează forțele fundamentale, radicale ale ființei spre Universal, când trecerea de la Individual la Universal se face printr-un barzach[422] care e un punct geometric și care nu tolerează trecerea prin el decât a ceea ce a murit în prealabil? A se referi și la Rădăcina Tenebroasă a lui Böhme. Dorința-Radix, care nu devine Dorință spre Bine decât după ce s-a suprapus pe ea Imaginea Principiului reflectată în Sophia[423], și care la rândul ei se reflectă pe Maëlstromul Dorinței-Radix.

De ce Dorința nu e identică cu Voința? Prima e un simplu material, a doua e Imagine sau Conceptualizare. Aceasta poate fi realizată și prin ritmica

417 30. O ființă e rezultatul unei interferențe de posibilități variate; un nod pe care îl desface meditația; un *barzach* de angoasă și dilatare; aviditate cu flux și reflux.

418 31. Tehnic și inițiatic, e mai bine să reduci multiplicitatea la unitatea substanțială decât la cea esențială. Această unitate substanțială, redusă la un punct, este dedublarea punctului primordial, în vederea manifestării.

419 32. "*Dieu, considérez que nous ne nous entendons pas nous-même et que nous ne savons pas ce que nous voulons, et que nous nous éloignons infiniment de ce que nous désirons*". (St. Thérèse d'Avila)

420 trad. Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

421 trad. „Doamne, ia aminte că nu ne înțelegem nici pe noi înșine și că nu știm ce voim, și că ne îndepărtăm nesfârșit de ceea ce dorim” (fr.) — Sfânta Tereza de Ávila.

422 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

423 Înțelepciunea divină (gr.) (vezi pagina 700)

Verbului. Atunci: conceptualizarea poate fi realizată prin Yantra[424] sau prin Mantra[425]. Odată fixată, Dorința amorfă, obscură, lancinantă, se structurează, se canalizează, se formează, ca pilitura de fier în câmpul magnetic.

Un alt mod al conceptualizării (i.e. contemplația intelectuală) este și procesul meditativ, care arde tot ce meditează și se consumă și pe el însuși.

Conceptualizare (contemplație intelectuală).

Meditație Mantra Yantra[426]

Modurile ei.

În momentul procesului de conceptualizare, trebuie să fim atenți la procesul de resorbție a grosierului în ce e mai subtil, să-l ajutăm chiar? Hotărât, nu. Mai întâi, pentru că ar fi o iluzie, această resorbție efectuându-se *esențial* și nu *substanțial;* or, ca indivizi cum suntem, nu putem avea sub controlul simțurilor și al mentalului nostru decât *substanța noastră*. De aceea resorbția are o aparență de trecere la limită, de cristalizare a unei soluții suprasaturate.

Acum: resorbția se face real? Sau masa tamasică[427], grosieră a ființei noastre, nu subzistă concomitent, paralel cu conceptualizările noastre, neștirbită, neconsumabilă? Negreșit nu, și iată de ce: Universalul este identic cu conceptualizarea lui; între el și individual este lipsă de comună măsură; or, comuna măsură este condițiunea esențială a unui paralelism, a unei concomi-

[590 (69)]

tențe. Dacă această comună măsura lipsește, nu se pot întâmpla decât două lucruri: sau termenul inferior se resoarbe, sensibil sau nu, în cel superior, sau superiorul aparent dispare, se ocultează, rămânând o virtualitate permanentă dar neperceptibilă, ceea ce efectiv se întâmplă cu imensa majoritate a oamenilor.

Am spus mai sus, *sensibil sau nu*, pentru că este și o modalitate de resorbție sensibilă: cataclismul.

424 Diagramă rituală, suport vizual al meditației (sk.). (vezi pagina 705)
425 Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)
426 formulă rituală (sk.)
427 Ținând de tamas, inertă, grea, întunecată (sk.). (vezi pagina 702)

Chiar dacă nu putem conceptualiza încă Principiul, faptul de a ști că succesiunea vibratorie a plinurilor și vidurilor e[428429430431432433434435]

[591 (70)]

ineluctabilă, e structurală manifestării, echivalează cu o realizare teoretică, deci virtuală, a Principiului.

Vibrațiunea aerului nu mai e izotropă, ci capătă diferite modalități, care fac ca mantramul[436] să se adapteze, să pătrundă în toate modalitățile psihice și fizice ale aceluia care recită *mantramul*.

Dimensiunile intelectuale se cunosc prin conceptualizare, deoarece ele sunt posibile și în informal, și atunci avem toate posibilitățile de Amploare și Exaltațiune ale Spiritualului, dar asta e posibil numai în stadiul când Principiul "tinde" spre manifestare și-i creează dimensiunile, ca și viermele de mătase pupei lui.

Actul direct al contemplării face din creațiunea și cunoașterea ei un tot simultan. În dimensiunile spațiale spațiul e realizat de cele cinci simțuri și de organele de cunoaștere și acțiune (Jnanendrya[437][438] și Karmendrya[439])[440].

Du fond de l'abyme, Jésus clame vers son Père, et cette clameur éveille, dans les entrailles les plus intimes des gouffres - infiniment au dessous de ce qui peut être conçu par les Anges, indiciblement plus bas que tous les pressentiments et tous les mystères de la Mort - le très étouffé, le très lointain,

428 34. Angoasa aparține tot sufletului concupiscibil, ale cărui dorințe nu s-au împlinit. Fabre d'Olivet le asimilează, le atribuie (angoasa și apetența) literei *Vaw*, pe care o numește una din cele mai misterioase ale alfabetului ebraic. Ce reprezintă însă această literă în eterna actualitate a Principiului? *(IHVH)*. Cu alte cuvinte: concupiscibilul transpus în Principiu, la ce Nume Divin se raportează? Cărui atribut i se însușește?

429 35. Toate conceptualizările noastre au tendința să ia dimensiuni spațiale din cauză că trec prin cutia de rezonanță a corpului nostru. Dar dimensiunile spațiale sunt reflexul pe planul formal al dimensiunilor conceptuale; prin urmare, sunt legitime.

430 36. Munții sunt realizarea descendentă a Tăcerii.

431 37. Abaterea, angoasa, tristețea, slăbiciunea, pot fi pozitivate prin reflectarea că manifestarea se produce vibratoriu, prin urmare, prin alternarea unor plinuri cu unele viduri, care se condiționează, se produc, și se urmează unele pe altele. Ființa mea aparținând manifestării, fiind deci o vibrațiune, e fatal ca plinurile și viduriie, pozitivul și negativul, dilatarea și angoasa, bucuria și tristețea să alterneze. Totul e ca și unele și altele să spună: *AI HAMDU ALLAH*. Nu te poți sustrage efectiv tristeții decât centrându-te neîncetat asupra Principiului Transcendent, în care vibrația, fie ea chiar aceea inițială a lui "Fiat Lux" dispare. Dar atunci dispare și bucuria.

432 trad. Litera a șasea a alfabetului ebraic (vav). (vezi pagina 704)

433 trad. Tetragrama, Numele divin inefabil (ebr.). (vezi pagina 683)

434 trad. „Slavă lui Allah” (arb., al-hamdu li-Llāh). (vezi pagina 672)

435 trad. „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

436 Formula sacră (sk.). (vezi pagina 689)

437 Organele de cunoaștere, cele cinci simțuri (sk., jnanendriya). (vezi pagina 685)

438 Organele de acțiune (sk., karmendriya). (vezi pagina 686)

439 Jnanendrya — Organele de cunoaștere, cele cinci simțuri (sk., jnanendriya). (vezi pagina 685)

440 Karmendrya — Organele de acțiune (sk., karmendriya). (vezi pagina 686)

le très pâle gémissement de la Colombe du Paraclet qui représente en écho le terrible De Profundis[441].[442][443]

Et tous les bêlements de l'Agneau vibrent ainsi dans la fosse épouvantable sans qu'il soit possible de supposer une seule plainte exhalée par le Fils de l'Homme qui ne retentisse pas[444][445][446][447]

[592 (71)]

identiquement dans les impossibles exils où s'accroupit le Consolateur[450] (Léon Bloy - Le salut par les Juifs[451]).[452]

Acest zimzum[453] nu e decât actualizarea primului *La* din șahada;[454] manifestarea însăși e o dublă negațiune; mai întâi Allah[455] producând Manifestarea, își manifestă Posibilitatea Lui Infinită, dar producând o limitațiune, se limitează oarecum pe el însuși, se neagă într-un fel și asta e *zimzum;* dar chiar această negațiune e una din posibilitățile Lui. În același timp, manifestând o limitațiune, o neagă și pe ea, ca neavând rațiunea ei suficientă în ea însăși.

Negațiunea Divinității de către ea însăși prin producerea unor limitațiuni, pentru posibilitatea producerii acestor limitațiuni, se ratașează la Sacrificiul perpetuu al Mielului; negațiunea Manifestării în ea însăși, structurală, definitorie, la Teoria Sacrificiului Creațiunii în vederea Preintegrării: două negațiuni care, împreună, dau Marea Realitate, Supremul Pozitiv. Cum toate acestea sunt simultane, e un Solve[456] al Divinității (sacrificiu, *zimzum*) și un

441 „Din adâncuri” (lat.) — începutul Psalmului 129. (vezi pagina 678)

442 „Din fundul abisului, Iisus strigă către Tatăl său, și acest strigăt trezește, în măruntaiele cele mai lăuntrice ale genunilor — infinit mai jos decât tot ce poate fi conceput de Îngeri, de nespus mai jos decât toate presimțirile și toate misterele Morții — geamătul foarte înăbușit, foarte îndepărtat, foarte palid al Porumbelului Mângâietorului, care reprezintă ca un ecou teribilul De Profundis.” (fr.).

443 De Profundis — „Din adâncuri” (lat.) — începutul Psalmului 129. (vezi pagina 678)

444 „Și toate behăiturile Mielului vibrează astfel în groapa înspăimântătoare, fără să fie cu putință a bănui vreo singură tânguire scoasă de Fiul Omului care să nu răsune...” (fr.).

445 38. *Mantram*-ul dă, inițiază o mișcare vibratorie izotropă, ca și aceea a eterului; sunetul e expresia sensibilă a eterului. Or, numai faptul că un sunet nu poate fi emis dacă nu e întovărășit de suflu, este suficient ca să demonstreze că aerul (*vayu*) și nu focul e produs mai întâi din Eter.

446 39. Care este analogia dintre dimensiunile intelectuale și cele spațiale, și mai ales între cunoașterea lor respectivă? Ne-o spune Apostolul Pavel, când vorbește de Înălțimea, Adâncimea, Lungimea și Lărgimea dragostei lui Hristos.

447 40. *De Profundis.*

448 trad. Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)

449 trad. Aerul, vântul (sk.). (vezi pagina 704)

450 Din fundul abisului Iisus strigă către Tatăl Său, și acest strigăt trezește – în măruntaiele cele mai lăuntrice ale adâncurilor – cu mult sub ceea ce poate fi înțeles de Îngeri, nespus mai profund decât toate presimțirile și toate misterele Morții – geamătul foarte înăbușit, foarte îndepărtat, foarte palid al Porumbelului Duhului Sfânt, care închipuie ca un ecou al groaznicului De Profundis. — Și tot behăitul Mielului vibrează astfel în groapa înspăimântătoare fără să fie posibil să se presupună o singură plângere scoasă de Fiul Omului care să nu răsune la fel în exilurile imposibile în care se ghemuiește Mângâietorul (Léon Bloy, *Mântuirea prin Evrei*)

451 „...la fel în exilurile cu neputință unde stă ghemuit Mângâietorul” (fr.).

452 „Mântuirea prin evrei” (fr.) — cartea lui Léon Bloy.

453 „Contracția” divină (ebr.). (vezi pagina 706)

454 Mărturisirea de credință islamică (arb.). (vezi pagina 696)

455 Numele divin (arb.). (vezi pagina 673)

456 „Dizolvă” (lat.). (vezi pagina 700)

Coagula[457] al Manifestării, și un *Solve* al Manifestării (sacrificiu) și un *Coagula* al Divinității, deci un perfect ✡

Negațiunea deci e o posibilitate și ca toate posibilitățile are o dezvoltare, o traiectorie, de la virtual la potențial și de la potențial la efectiv.

Ca posibilitate de ne-manifestare are un aspect suprem pozitiv, coextensiv Ne-Ființei; manifestându-se, prin legea analogiei inverse, produce extrema limitațiune; de asemenea, ca toate posibilitățile, manifestându-se devine un simbol; or, prima caracteristică necesară a unui simbol, pentru ca să poată fi atare, trebuie să fie întâi desăvârșit el însuși, o realitate în domeniul lui definitoriu, adică perfect în ce are el limitativ, negativ. Deci posibilitatea de negațiune, pentru a se manifesta,[458][459][460][461]

[593 (72)]

recte pentru a deveni *simbol*, trebuie să fie în ea însăși perfect o negațiune, perfect limitațiunea produsă; și în virtutea inerției, inerentă traiectoriei de la nemanifestat la manifestat, negațiunea trebuie să se manifeste total, deci să devină *neant;* dar neantul nu e o posibilitate de manifestare, ci o posibilitate de afirmare. De aici, consecința că pentru ca posibilitatea de negațiune să poată merge până la extremul ei, trebuie ca, de la un punct, să nu mai aibă ființă;[462] de aici diavolul.

Suprema indeterminare principială e rădăcina negațiunii în manifestare (a limitațiunii), și reflexul ei, în virtutea analogiei în sens invers, este principiul a cărui manifestare umană este Satan.

De aceea Demiurgul este identificat cu Satan căci fără tendința acestuia, Manifestarea nu ar fi posibilă, ruptura echilibrului celor trei guna[463], fiind inițiată de tendința tamasică[464].

Pe de altă parte, în virtutea analogiei în sens invers, când cerșetorul întinde mâna și Dumnezeu o întinde în același timp, dar pe când cerșetorul spune "dă-mi!", Dumnezeu spune "ține!".

457 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)

458 41. *Selige Sehnsucht*

459 42. *Zimzum,* retragerea Divinității pentru a putea face loc Manifestării. Mai întâi, nu poate fi o retragere în spațiu, ci o retragere *prealabilă* creării spațiului, făcută anume pentru ca spațiul să se poată produce; bineînțeles, nu numai spațiul ci Manifestarea totală și integrală.

460 trad. „Dor fericit” (germ.) — poemul lui Goethe din Divanul occidental-oriental. (vezi pagina 699)

461 trad. „Contracția” prin care divinitatea se retrage spre a face loc lumii (ebr., tsimtsum). (vezi pagina 706)

462 „Ființă, a fi” (fr.). (vezi pagina 707)

463 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

464 Ținând de tamas, inertă, grea, întunecată (sk.). (vezi pagina 702)

Să distreze pe marele Jucător de Șah din cer[465]*,*
Atât timp cât ne mișcă pe tabla de șah a zilelor,
Mai înainte de a ne arunca în cutia morților.[4664674684694704471]

[594 (73)]

Concentrarea cât mai calmă, subtilă, lucidă și supusă în același timp, e necesară pentru asta; din toate practicile inițiatice nimic mai greu decât ea. Dacă dorința, aviditatea nu sunt complet domolite, stăpânite, retroversate, reduse la pură virtualitate, atunci animează kliphot[472]-urile, toate cojile noastre exterioare, toate opacitățile; la rândul lui, sufletul concupiscibil prin nereușită, deșteaptă sufletul irascibil: devenim tot de plumb.

Întâi o operație pur intelectuală conform tehnicii adwaita,[473] de separațiune, apoi începerea dhikr[474]ului și separațiunea de care am vorbit mai sus.[475476477]

[595 (74)]

Latet Sol in Sidere[478]*, / Oriens in Vespere,*[479]
Artifex in Opere, / Per Gratiam.[480]

Soarele ce se ascunde în Stea e același cu Soarele de Miezul Nopții, de care vorbesc misterele antice. E un soare care nu mai apune, pentru că e deasupra oricărei mișcări, a oricărei revoluții. Prin analogie inversă, nu poate fi văzut în lumea noastră decât în întuneric. Altfel, dealtminteri, lumea nu l-ar suporta. Acest soare ascuns în stea, e acela pe care-l văd Magii de la Răsărit. "In divinis"

---

465 vers. **Omar Khayyam, *Rubaiyat***, în versiunea engleză a lui Edward FitzGerald (1859), catrenul LXIX: „But helpless Pieces of the Game He plays / Upon this Chequer-board of Nights and Days; / Hither and thither moves, and checks, and slays, / And one by one back in the Closet lays.” [The Rubaiyat of Omar Khayyam, engl., trad. FitzGerald]

466 43. Simbolismul cerșetorului este poate cel mai înalt dintre toate simbolurile sensibile: el se prezintă înaintea noastră ca *Anonimul,* adică Cel fără Nume, deci deasupra Numelui; or, această designație (care nu este una) nu poate conveni decât Supremului Brahma, lui Brahma nirguna, și numai lui. Cerșetorul nu e numai Fără Nume, dar ca Sărac, reprezentarea umană și funcțională a lui *Faqr*, deci *Faqir*-ul, Acel lipsit complet de orice atribute, de orice caracteristici, de orice definiții, în virtutea sărăciei lui. Deci nu numai ca Anonim ci și ca Sărac este simbolul Principiului Suprem și numai al Lui.

467 44. Nu suntem decât niște bieți pioni care se străduiesc

468 45. Ce e mai grosier, mai opac, mai limitativ în ființa noastră, simbolizează, este aspectul Inefabilului pe planul nostru de existență.

469 trad. Sărăcia spirituală (arb.). (vezi pagina 680)

470 trad. „Săracul” — cel lipsit de orice atribut proprii (arb.). (vezi pagina 680)

471 trad. non-calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 691)

472 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr.). (vezi pagina 687)

473 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

474 Non-dualitatea (sk., advaita). (vezi pagina 671)

475 46. A separa în *dhikr* partea inefabilă a lui de partea formală cum se deosebește lumina de căldură în flacără. Vasăzică: a separa partea cât mai subtilă a verbului împreună cu ce e prezent real (Eucharistia) în el, de partea pur formală, exprimată a lui, dar nu brutal, cu un cuțit, ci "*separabis terram ab igne, subtile a spisso, suaviter magno cum ingenio*".

476 trad. „Vei despărți pământul de foc, subtilul de gros, cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.) — Tabula Smaragdina.

477 trad. Invocării Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)

478 „Soarele se ascunde în Stea, Răsăritul în Amurg,” (lat.).

479 vers. **Catren latin hermetic**, cules în literatura alchimică fără nume de autor sigur: „Latet Sol in Sidere, / Oriens in Vespere, / Artifex in Opere, / Per Gratiam.” — „Soarele stă ascuns în stea, / Răsăritul în amurg, / Meșterul în Opera lui, / prin Har.”

480 „Meșterul în Operă, prin Har.” (lat.).

se ascunde în stea, în lumea noastră se ascunde în peștera de la Bethleem. Amândouă se situează pe aceeași verticală.

Simbolismul stelar e superior acelui solar, când sunt concertante, dar într-un sens, se poate spune că trecerea de la Stea la Soare e o trecere de la Potență la Act. Astfel, ceea ce e în vârful axei verticale a Crucii, intersectând ramura orizontală, produce ceva, în felul lui superior tuturor celorlalte puncte ale Crucii, de n-ar fi decât din cauza centralității lui. Christ încarnat e superior Christului divin, pentru că descinderea lui în lume, nu este limitativă, cum e cazul unei căderi, din cauza caracterului ei sacrificial.

Soarele răsare la Apus, pentru că așa îl văd Magii care vin de la Răsărit. Tot analogie în sens invers.

E Artifex în Opere pentru că din punctul central unde s-a situat, imprimă un Fiat[481], o vibrațiune în Haos care-l transformă în Cosmos.

Acesta e valabil pentru toate lumile în care se manifestă, nu numai la începutul Creațiunei. Magii "i-au văzut Steaua", adică natura cerească; cealaltă, pământească era ascunsă în staulul de la Bethleem. Pe lângă pântecele Fecioarei, staulul

[596 (75)]

este un pântece macrocosmic, în care Boul și Măgarul, prin suflurile lor țes suflurile vitale din copilul Iisus, rețeaua sa de vine și de nervi.

Latența indică o virtualitate numai? Față de Avatarana,[482] da, o trecere de la potență la act. Dar e legitimă și o altă perspectivă, în care "latet" indică Marile Mistere, Asrar rabbanyia[483][484]. E cumva simbolismul faptului, că cei Trei Magi nu găsesc calea pe orizontala umană, decât urmărind calea divină pe Cer. Deci, și în lumea noastră, în Micile Mistere, ținta nu e ajunsă decât tot numai prin imuabila fixare pe Pol, cum o arată dealtminteri orice navigație bazată pe busolă. "In Polo est cor Mercurii qui verus est Ignis, in quo requies est Domini sui, navigans par mare hoc magnum[485]",[486] se poate aplica și căutării pruncului Iisus de către Regii Magi.

Polul Ceresc are o proiecție și pe pământ în Polul pământesc. Probabil că există o întreagă știință a coordonatelor polare și solare proiectată în combinația pământească.

La phrase de F. Schuon "le soleil est unique dans notre sistème solaire, mais il ne l'est pas dans l'espace; nous pouvons voir les autres soleils, puisqu'ils se situent dans l'espace comme le notre, mais nous ne les voyons pas en tant

481 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

482 Pământul se ascunde în Stele, / Răsăritul în Apus, / Maestrul în Operă / Prin har. În Pol este inima lui Mercur care într-adevăr este Focul, în care liniștea este a Domnului însuși navigând pe marea această imensă.

483 „Coborârea” divină, întruparea (sk.). (vezi pagina 675)

484 „Tainele dumnezeiești” (arb., asrār rabbāniyya). (vezi pagina 674)

485 „La Pol este inima lui Mercur, care este adevăratul Foc, în care este odihna Domnului său, navigând pe această mare mare” (lat.).

486 Asrar rabbanyia — „Tainele dumnezeiești” (arb., asrār rabbāniyya). (vezi pagina 674)

que soleil[487]", e perfect valabilă în domeniul Micilor Mistere; dar când trecem în Marile Mistere, totul se schimbă, și necesarmente și stelele devin sori, sau sunt și stele și sori concomitent în viziunea noastră.

*

"Dans la Pierre Philosophale sont indisolublement unis les éléments antagonistes[488]".[489]

Unite printr-un centru, un principiu comun; or, a-l găsi de-a dreptul în mijlocul elementelor antagoniste care-l ascund, e lucru aproape imposibil și tot vârtejul amețitor al multiplicității ascunde drumul. *Atunci trebuie să trecem pe deasupra*, ca Făt-Frumos pe Calul Năzdrăvan, pe deasupra pădurii cu lighioni, pentru a ajunge la *Tinerețe fără Bătrânețe și Viață fără de Moarte*. Și trecem pe deasupra când fixăm cerul și revenim deci la cele ce le-am spus mai sus. De acolo descoperim cu ochiul vulturului, peștera unde se ascunde acel

[597 (76)]

punct sensibil care reunește toate contrariile în el. Fatha[490491] spune: "condu-ne pe calea cea dreaptă" chiar când e vorba de o particularizare orizontală a căii, dar se adresează Celui de Sus. Și El, de-acolo, ne-o arată și pe ea și țelul ei.

Inima noastră e ascunsă într-o trombă, într-un ciclon de pasiuni, care constituie inima pasională; nimeni nu poate ajunge la ea, fiindcă e sfâșiat de Paznicii exteriori pe când pe deasupra ne putem coborî de sus, în ea, fără ca Dragonii de gardă să-și dea seama de fapt și de prezența noastră. Mai teribili decât Paznicii de natură pur pasională, sunt paznicii imaginativi cerebrali, care constituie un cerc excentric față de primii. Trebuie să impunem tăcere ultimilor, iar ceilalți trebuie anulați printr-o manevră de învăluire care le adoarme inteligența.

În perspectiva aceasta, animalele din staulul divin reprezintă pasiunile pozitive prin faptul că nașterea, coborârea Avatarului s-a făcut pe sus, adică pe o cale pe care ei nu au a o păzi; dar vai de acela care ar fi vrut să intre pe ușa staulului și nu prin acoperământul lui.

Fixarea privirii noastre pe stea, ne deschide accesul inimii noastre prin corpul ei, cale grea, deoarece cere calificare metafizică, dar care nu zădărește monștrii care stau de pază, nu deasupra ci în jurul inimii noastre. Înăuntrul ei, stă de veghe perechea primordială, Maria și Iosif, care-și recunosc descendența și în germenul de aur din centrul cavernei, dar și în peregrinul care a intrat în ea condus de Stea. Sunt cei care fac onorurile casei.

---

487 „soarele este unic în sistemul nostru solar, dar nu este unic în spațiu; putem vedea celelalte sori, de vreme ce se află în spațiu ca și al nostru, dar nu îi vedem ca sori” (fr.).

488 În Piatra Filozofală sunt unite indisolubil elementele antagoniste … Soarele este unic în sistemul nostru solar dar nu și în spațiul cosmic; putem să vedem ceilalți sori pentru că se situează în spațiu dar nu îi vedem ca soare.

489 „În Piatra Filozofală sunt unite nedespărțit elementele antagoniste” (fr.).

490 Al-Fātiha, prima sură a Coranului, „Deschizătoarea” (arb.). (vezi pagina 680)

491 Fatha — Al-Fātiha, prima sură a Coranului, „Deschizătoarea” (arb.). (vezi pagina 680)

Orice cunoaștere a lui Dumnezeu, în vederea unei acțiuni este o actualizare a altitudinii ei. Introduce Unitatea în Multiplicitate.

*

"Le Grand Oeuvre, c'est la conquête du point central ou réside la force équilibrante. Partout d'ailleurs, les réactions de la force équilibrée concernent la vie universelle par le mouvement perpétuel de la naissance de la vie et de la mort[492]".[493]

A depăși nașterea și viața, alternanța lor, înseamnă a găsi punctul echilibrant central în jurul căruia se învârtejesc; dar nu

[598 (77)]

prin mijlocul vârtejului, care ne-ar sfâșia într-o clipă în bucăți, ci pe deasupra lui.

Steaua sus răsare[494]
Ca o taină mare,
Steaua luminează
Și adeverează.

Altfel spus, se poate afirma că făcând să răsară din noi "steaua noastră", ne facem percepuți de acei din ierarhiile îngerești. E un început de actualizare.

Ea luminează, nu numai pe noi, ci și pe acei, care însărcinați să ne conducă, nu ne-au perceput încă și nu ne pot percepe până când steaua va ieși din "miniera" ei.

Ea e "piatra" aruncată de lucrători în drum și pe care nimeni nu o poate distinge până când nu e pusă în vârful unghiului, adică deasupra noastră, "in summo inteletto[495][496]" și călăuzește ca un far pe acei ce vor să vie spre noi, și pe noi înșine.

*

Gestul Mântuitorului, când frânge pâinea la Cina cea de Taină, e prototipul tuturor obiceiurilor Creștinătății. Brațele fac un unghi ascuțit și în vârful unghiului e pâinea pe care Mântuitorul o ține și o frânge cu amândouă mâinile. Deci piatra de unghi, piatra unghiulară e o pâine. Astfel, și în acest moment, răspunde Mântuitorul la sfidarea Diavolului de a preface piatra în pâine. Această piatră era piatra unghiului azvârlită de lucrători pentru că nu știau ce să facă cu ea. Ridicată, răscumpărată de Domnul, e pusă din nou la locul ei, și

492 Marea Operă este cucerirea punctului central în care stă puterea de echilibru. Peste tot, de altfel, reacțiunile puterii de echilibru privesc viața universală prin mișcarea perpetuă a nașterii vieții și morții.

493 „Marea Operă este cucerirea punctului central în care se află forța echilibrantă. Pretutindeni, de altfel, reacțiile forței echilibrate privesc viața universală prin mișcarea perpetuă a nașterii, a vieții și a morții” (fr.).

494 vers. **Colind românesc de Crăciun, *Steaua sus răsare***, anonim, din repertoriul colindelor de stea. Întâia strofă, citată aici întreagă: „Steaua sus răsare / Ca o taină mare, / Steaua strălucește / Și lumii vestește”; în varianta culeasă de autor, „Steaua luminează / Și adeverează”.

495 „În intelectul cel mai înalt” (it./lat.). (vezi pagina 684)

496 in summo inteletto — „În intelectul cel mai înalt” (it./lat.). (vezi pagina 684)

transformată în pâine și fracționată. Interesant faptul că prin piatra unghiulară, orice biserică oficiază o eucharistie perpetuă. Tot așa interesant, e locul pozitiv pe care îl are diavolul în economia acestei lumi. El răscolește inerția, solicită atenția, pe altceva decât vrea el, în sfârșit e cel ce vrea răul dar final, ocazionează binele. Această răscumpărare, această răscumpărare a pietrei, nu e același lucru cu răsăritul Stelei deasupra cavernei? Și Biserica e o cavernă, în sensul pozitiv al cuvântului, adică un loc ascuns unde se oficiază mistere.

Când Eckhartshausen spune că Natura e o carte în care trebuie să citim, asta înseamnă că literele acestei cărți sunt

[599 (78)]

urmele lăsate de intelecțiuni în sânul Naturii, căci Natura, ea însăși, e ininteligibilă.

*

Ca să putem citi cartea, trebuie deja, ca în prealabil să fi exersat în noi facultatea de a separa subtilul de grosier, focul de pământ, suaviter magno cum ingenio,[497] căci numai aceasta e lectura în ambianță. Această separațiune se face de la sine, printr-un proces natural al Firii, de aceea tăcerea, atenția, potolirea zbuciumului și a pasiunilor sunt condițiuni indispensabile pentru a putea percepe această detașare, această exaltare a superiorului din lanțurile inferiorului.

Din momentul în care atențiunea noastră, purificată de pasiuni, se fixează pe un lucru, o efervescență se produce în acel lucru care tinde spre descompunerea lui; irealitatea aparențelor acestei lumi, demonstrată chiar empiric; dar aceasta efervescență nu e numai destructivă, ea cauzează eliberarea elementelor pozitive din lucruri, esențialitatea lor; și dacă atențiunea e bine exersată, perceperea tendințelor satwa[498] și rajas[499] din ele, tamas[500] rămânând ca un reziduu la fund. Forma lucrului rămâne, pentru că forma e dinspre partea calității și prin aspectul ei schematic reproduce direct Prototipurile transcendente care se manifestă în lumea noastră.

Vorbeam de perceperea esenței acestei lumi; e vorba de o esență specială, prakritiană,[501] deoarece permite asimțirea lucrării celor trei guna[502], și nu dinspre partea lui Puruṣa;[503] dar e cazul să mai facem acest distinguo[504], din

497 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).
498 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
499 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
500 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
501 Ținând de Prakriti, de substanța universală (sk.). (vezi pagina 694)
502 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
503 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)
504 „Distincție, deosebire” (lat.). (vezi pagina 679)

moment ce Alchimiștii aplicau numele de Quinta Essentia[505],[506] la ceva care e net din domeniul lui Prakriti?[507]

În fond ar fi aproape o contradicție să cauți într-o natură manifestată ceva pur esențial care nu e din domeniul manifestării.

În Natură Dumnezeu manifestă cauzele sale secunde, care aparțin de Natura naturata[508], și nu de Natura naturans[509510]. Perceperea gune[511]lor[512] nu e deci o contradicție, deoarece, acestea există și în *Natura naturata*. Probă, că Hindușii asimilează cele trei *gune* cu Trimurti[513] a lor, Brahma, Vișnu, Șiva, într-o anumită perspectivă.

[600 (79)]

Tendința de unificare este iubire, dar iubirea nu-și manifestă toată gloria sa decât acolo unde se percepe analogia, asemănarea dintre cele două lucruri. Această asemănare, această tendință de a percepe analogia dintre noi și lucrul iubit, e combustibilul care hrănește iubirea.

Despărțirea elementului intelectual din captivitatea noțiunii, e același fenomen alchimic de care am vorbit à propos[514515] de Separatio[516517]. Se produce prin trecerea de la raționament la concentrare pur informală.

*

Obolul dat lui Charon este o monedă; moneda la rândul ei simbolizează Unicitatea, deci continuitatea stărilor de fire. Este trecut în barca lui Charon acela care posedă un minimum de continuitate între starea lui din viață și starea postumă: fie că a avut presimțiri de Eternitate, sau numai de Perpetuitate, fie că mai simplu, i s-au făcut riturile mortuare care-i asigură consistența uneori și după moarte. În orice caz trebuie să existe actualizarea unui element comun celor două stări care se succed, chiar dacă acest element aparține unui plan cauzal secund. Această continuitate se produce fie prin intersecția pittri[518519]-lor, Moșilor acelui om, cu condiția ca aceștia să fi trecut în Perpetuitate. De aici vedem importanța rugăciunilor pentru morți, care, contribuind la mântuirea lor, la promovarea lor din tribulațiune, ne ajută ca reacțiune concordantă și în viața aceasta și în cealaltă.

---

505 „Chintesența”, al cincilea element (lat.). (vezi pagina 695)
506 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
507 Quinta Essentia — „Chintesența”, al cincilea element (lat.). (vezi pagina 695)
508 „Natura naturată” — natura ca efect, creată (lat.). (vezi pagina 691)
509 „Natura naturantă” — natura ca principiu creator (lat.). (vezi pagina 691)
510 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
511 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
512 Triada divină hindusă: Brahma, Vișnu, Șiva (sk.). (vezi pagina 703)
513 „natura naturantă”, natura ca principiu creator (lat.) (vezi pagina 691)
514 „În legătură cu, apropo de” (fr.). (vezi pagina 706)
515 „Separarea” — operație alchimică (lat.). (vezi pagina 699)
516 Separatio — „Separarea” — operație alchimică (lat.). (vezi pagina 699)
517 à propos — „În legătură cu, apropo de” (fr.). (vezi pagina 706)
518 Strămoșii, „Părinții” (sk., pitri). (vezi pagina 693)
519 pittri — strămoși (sk.) (vezi pagina 693)

Când pe un mal al Styxului e mortul și pe celălalt Moșii lui, când cele două capete ale traiectoriei sunt bine și incontestabil actualizate, ce poate face altceva Charon, decât să treacă pe mort prin Poarta strâmtă?

*

Imaginația chiar când e formală topește conținutul, armătura noțională a lucrurilor, prin urmare, imaginația e de partea sintezei și nu a analizei, de partea calității și nu a cantității.

[601 (80)]

E adevărat că atunci când e răvășită și nedisciplinată, riscă să ducă înspre părțile subconștiente; e relativ ușor de a-i da o coloratură pozitivă; ca atare va putea duce spre părțile *subtile* inferioare ale ființei noastre.

Cu puțin exercițiu, putem asimți când Imaginația e pozitivă sau negativă. În primul caz, degajează un parfum special, o muzică neexprimată care ne indică direcțiunea bună luată de om.

*

Reținerea respirației poate simboliza și actualiza mai multe lucruri; retenția reprezintă în ciclul unui aspir și al unui respir sandhya[520] dintre două Manvantare, punctul acela negru, în timp și în spațiu, care în el însuși e non-manifestat. Prin urmare reținerea respirației pune pe practicant *existențial* în Nemanifestare; dacă la asta se mai suprapune și o intuiție intelectuală a Supremului, efectul va fi cu atât mai mare.

Retențiunea produce oprirea răspândirii suflului vital, al Pranei[521][522] în multiplicitate; lipsită de Prana,[523] multiplicitatea moare. Acest rezultat e obținut parțial dar cu mai multă continuitate de afinarea, de subțierea suflului, ceea ce-i accentuează latura subtilă. Când această afânare devine și a doua natură, rezultatul e o subtilizare continuă și inconștientă a întregului organism psihofizic.

*

Un baci bătrân îi povestea lui B.G., acesta fiind copil, că în tinerețea lui păstorea pe Ceahlău. Călugării de la Durău îi spuneau să nu depășească o anumită înălțime, începând de la care domneau alți pustnici, sub ascultarea Bourului Alb. Călugării, pustnicii, erau în serviciul Bourului Alb și nu acesta în serviciul lor, cum greșit crede Sadoveanu.

Problema se pune astfel: omul ocupă locul central în starea de fire în care se află. E posibil deci ca o înaltă, supremă funcțiune spirituală să se manifeste, măcar aparent, printr-un animal, periferic în susnumita stare? Nu e o contraindicație?

520 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre două cicluri (sk.). (vezi pagina 697)
521 Suflului vital (sk., prana). (vezi pagina 694)
522 Suflul vital (sk.). (vezi pagina 694)
523 Pranei — Suflului vital (sk., prana). (vezi pagina 694)

[602 (81)]

Starea noastră de fire e o stare prin natura ei, intermediară. Are deasupra și dedesubt stări superioare și inferioare. Pe de altă parte, continuitatea țesutului cosmic, face ca aceste stări inferioare și superioare să-și lase urmele în starea noastră. De aici știința semnăturilor și a simbolurilor. Orice, în planul nostru de fire, simbolizează, sau ghiara Infernului sau urma Paradisului. De aceea, un animal sau orice alt lucru reprezintă ceva, fie de Sus, fie din Jos, pe care acela care are l'inteletti sani[524][525], știe să le descifreze, prin asimțire, prin intelecțiune, reducându-le la schemele originale.

Dar nu numai geometrizarea lucrurilor le arată originea, ci și asimțământul pe care ni-l inspiră, și care este valabil tocmai prin situația noastră centrală. La noi esențialitatea e riguros invizibilă iar substanțialitatea vizibilă.

Fiind centrali, și Spiritul în noi e central deci inaccesibil. Cu cât o ființă e mai periferică, cu atât esențialitatea ei emerjează la suprafață, devine sensibilă, plătind însă tributul stării noastre de fire, prin aceea că esențialitatea devine fixă, ființa care o suportă neputând evolua nici involua, în sus sau în jos. Prezența spirituală, Hudur[526]-ul e în *aparența* acestei ființe.

Acum, întrebarea se pune: de ce e nevoie de asta? Mai întâi, lucrul fiind o posibilitate trebuie să se manifeste, fiind conform Dharmei,[527] ca orice să fie legat prin continuitate cu restul cosmosului și prin analogie în sens invers. Orice lucru se reprezintă prin instituție divină. Totul e să ai ochii destul de ascuțiți ca să vezi asta.

În cazul nostru se adaugă ceva în plus, căci e vorba nu numai de un simbolism natural, ci și de instituirea unor funcțiuni cosmice precare. Când deci, o ființă periferică poate fi suportul unei funcțiuni spirituale care regenerează ființe centrale, cum sunt oamenii? Când și cum e posibil asta?

Răspunsul e numai unul: în momentele de mare armonie cosmică, în timpurile când omul era complet dharma[528] în planul lui de fire. Firele țesutului cosmic erau bune conducătoare de putere spirituală și o prezență spirituală manifestată într-un animal sacru se transmitea imediat șefilor ierarhiei inițiatice și, prin aceștia, întregii umanități pe care aceștia o regentau, umanitate totală, sau umanitate restrânsă.

Departe de a fi o lipsă, o imperfecțiune, manifestarea prezențelor și funcțiunilor spirituale prin animale și prin

[603 (82)]

lucruri e semnul unei plenitudini, a unui gen uman ierarhic și catolic, a unui plan orizontal admirabil ierarhizat în amploarea și în continuitatea lui. Când

524 „Intelecte sănătoase” (it.) — Dante, Infernul IX, 61. (vezi pagina 684)
525 inteletti sani — „Intelecte sănătoase” (it.) — Dante, Infernul IX, 61. (vezi pagina 684)
526 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)
527 Legii, ordinii proprii a fiecărei ființe (sk.). (vezi pagina 678)
528 Legea, ordinea proprie (sk.). (vezi pagina 678)

umanitatea respectivă devine adharma[529], hudur[530][531]-ul, prezența spirituală, e necesarmente perceptibilă încă pentru acel calificat, dar funcțiunea se ocultează, se mistuiește în codrii nepătrunși, în categorii de materii inaccesibile omului obișnuit.

Ce legătură are animalul cu speța în care se manifestă? Ce legătură are Bourul Alb cu bourii din Moldova medievală? Raportul e acela de *Forma* și Materia[532]. Animalul sacru e polul esențial și speța e polul substanțial. Dealtminteri, e știut că speța e angelică. Mai concis, animalul sacru e geniul speciei.

Spuneam că nu animalul sacru intermediază între oameni și Șeful Ierarhiei inițiatice, ci acesta între oameni și animalul sacru, care este periferic; este aici ceva enigmatic. Răspunsul e în faptul că țesutul cosmic nu se continuă în linie dreaptă, ci din cauza analogiei în sens invers prin ricoșeu, printr-un Solve[533] și un Coagula[534],[535] care face că liniile care propagă forțele spirituale iau aspectul șerpilor din caduceul lui Hermes. O influență cerească care în Cer, e drept, deasupra capetelor noastre, nu coboară vertical pe noi, decât într-un fel de a vorbi schema[536]tic și sumar. În punctul lor inițial sunt *Coagula*. Pentru a coborî se umflă prin *Solve* până la limitele lumii în care trebuie să se manifeste, adică în ființa cât se poate mai periferică, pe limita extremă a circumferinței stării de fire; apoi se adună dintr-odată în centrul strict și inaccesibil al acestei circumferințe. Allah e Primul și Ultimul, Interiorul și Exteriorul.

Dumnezeu e asimțibil numai la extrema dilatare și la extrema contractare a lucrurilor și a lumilor. Liniile de forță ale unui plan de fire sunt mascate de aparențe, de iluzia de autonomie a ființelor din el, care mai au conștiința cordonului ombilical care le leagă cu schema lor, dar ființele se pierd, se topesc, în circumferință și în centru, numai acolo. Dealtminteri, tot ce am spus e confirmat de continuitatea helicoidală a planului de existență. Un punct din centrul elicei nu poate ajunge la punctul imediat inferior decât după ce parcurge un drum elipsoidal, care-l duce din centrul lui, la extremitatea elicei, apoi coborând un pas infinitezimal, ajunge la punctul ce se află exact sub punctul sub care se afla inițial.

[604 (83)]

*

Dispersiune. Pretextul: vizita lui Fl. În realitate ocazie, prinsă cu aviditate, de a nu mă concentra. Asta pentru că mai aștept ceva de la lumea din afară, știind totuși că nu mi-l va da. Un miracol ieftin, fenomenal. Multiplicitatea,

529 Adharma — dezordine, contrariul legii (sk.); hudûr — prezența divină (arb.).
530 ne-legiuire, călcare a legii proprii (sanscr.) (vezi pagina 671)
531 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
532 „Materia”, principiul substanțial (lat.).
533 „Dizolvă” (lat.). (vezi pagina 700)
534 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)
535 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)
536 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

exteriorul îmi dau o senzație iluzorie de împlinire, de răspuns, pe care nuda concentrare metafizică n-o poate oferi.

Fug de falimentele mele. Nu fac tot ce-aș putea, cu gândul ascuns, că poate șantajez pe Dumnezeu ca să intervină cu o minune. Dar chiar cele mai vulgare apetituri, sunt în fond tot substitute de intelecțiuni. Toți căutăm Absolutul în fond. Dacă umblăm după vanul zgomot al lumii, este ca să acoperim tăcerea din noi.

Câtă vreme Absolutul nu devine cerul și rămâne o virtualitate pentru noi, partea noastră umană va fi irezistibil atrasă spre lumea din jur, care ne pare efectivă, greșit de-altminteri.

În realitate, nici după iluzie nu umblăm cu patimă. Ceea ce căutăm e o uitare. Nu căutăm în lume o satisfacție, ci Neantul ei. Căutăm Moartea, Inerția, Somnul. Asta nu ni le dă Dumnezeu care este veghea și cere veghea.

*

Scris lui Radu despre episodul relatat de Plutarch, în legătură cu Antoniu și August.

*

Presimțit aspectele polare ale lui Eros. E o pregătire a restaurării Androginului? Făcute cu timiditate, cu aprehensiune, fără predanie, cu teama de gravă transgresiune își pierd probabil toată eficacitatea, dacă o au, căci lucrez pe cont propriu. "*În mine, plânge jalea Androginului amputat*". Eros e singurul foc pe care-l pot declanșa imediat. Niciodată și nici măcar pe departe nu am resimțit o înflăcărare asemănătoare pe planul spiritual. Pe planul psihic? Poate, deliberat nu. E sincer? Chiar dacă la început e deliberat, prin

[605 (84)]

faptul că ulterior se încinge, îndreptățește procedeul și autentifică sentimentul. Ce importă dacă e o catabază sau nu când rezultatul e aici?

*

Discuție cu Fl. la Cornești. A nu lupta cu un element negativ din noi prin contrariul lui pozitiv căci victoria e incertă și nici nu știi dacă e adevărată victorie pentru că nici negativul dar nici pozitivul nu au, nici unul, completă dreptate. Cea mai bună cale e să te centrezi pe Suprem, simbolic localizat in Coelis[537],[538] deasupra capului nostru. Atunci toate limitațiunile păcatului se topesc, și uleiul din el tescuit, stors, se ridică prin tendință naturală în sus.

Incontestabil, rămâne ceva depresiv, dar orice lasă un reziduu nu indică existența a ceva care s-a eliberat din el și s-a ridicat la suprafață? În momentul când ne-am fixat pe Suprem, nu trebuie dat nici o atenție svârcolirilor patimelor, deoarece simplul act de prezență a Supremului, evertuează în

537 „În ceruri” (lat.). (vezi pagina 684)
538 in Coelis — „În ceruri” (lat.). (vezi pagina 684)

pasiune liniile de forță, labirintul vibratorial, de-a lungul cărora grosierul se transformă în subtil, acesta în ceva mai subtil și finalmente în posibilități informale.

Prin urmare nu trebuie să ne îngrijim cum se face această redempționare deoarece se face; nu trebuie să privim cu coada ochiului cum și dacă se exaltează materia pasională, pentru că asta revine Spiritului care își știe căile.

O imprimare, în ființa noastră, a unei tendințe satwa,[539] se face necesarmente pe socoteala și în dauna tendințelor rajas[540] și tamas,[541] căci posibilitatea noastră vibrațională e limitată ca și întreaga noastră ființă. În fond sunt identice. O mărire a indicelui vibrațional satwic[542] devorează potențialul de vibrații al celorlalte două gune[543].

Ce e însă reziduul acela de inquietudine, de ceva rămas nesatisfăcut, oricât de bună ar fi argumentația? Este Eros. Aspirând spre Poros[544] nu-l atinge niciodată căci e fiul și al Peniei[545]. Niciodată la țintă, dar niciodată total la pământ, angoasa lui, inquietudinea lui e reziduul de care vorbeam și acest reziduu e tocmai ce îl face să-și reînnoiască puterile, ca lui Anteu contactul cu pământul. Cineres ne vilipendes![546]

[606 (85)]

O serie de sublimațiuni succesive ale cenușii reziduale, până, de e posibil, la resorbirea, la dizolvarea ei totală. Ca simplu termen mental. Stil ideal al alegoriei. Depresiunea nu e deloc semn al falimentului operației, căci nu putem noi măsura, cu facultățile noastre individuale ce s-a însumat și ce nu s-a însumat din ființa noastră în Universal.

*

Gradus ad Parnassum[547]. Ținta e un loc în afară de timp și de spațiu. Ies pe poartă, mângâi Teiul care e mai bătrân decât mine; se creează, din locul unde mă aflu și acela în care mă duc o diferență calitativă, care e o integrațiune, o trecere la limită.

Pe linia dreaptă a trotoarului din stânga, e o curgere imobilă pe tălpile de cauciuc. Casa David, casa lui tatamare, cu tot tezaurul lor de amintiri, care în trecut devin substitute de eternitate, interferențe de pe planuri subtile, alte tărâmuri. Depărtarea în timp e o realitate obiectivă, ca și momentul în care mă aflu acum. Se creează între cei doi poli o limită comună, un termen ambivalent,

539 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
540 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
541 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
542 Ținând de sattwa (sk.). (vezi pagina 698)
543 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
544 „Belșugul, Resursa” — tatăl lui Eros în Banchetul lui Platon (gr.). (vezi pagina 693)
545 „Sărăcia” — mama lui Eros în Banchetul lui Platon (gr.). (vezi pagina 693)
546 „Să nu disprețuiești cenușile!” (lat.).
547 „Treaptă spre Parnas” (lat.). (vezi pagina 681)

amintirile, sau mai bine zis, latențele ce constituie Urbilduri[548] virtuale, eficace, creatoare, chiar când nu ești conștient de ele.

Spitalul, Poliția, Gimnaziul și în fund Biserica Nemțească, Biserica Sfântul Ilie, pe un promontoriu, făcută și mai metafizică prin verticalitatea ireproșabilă a brazilor. Apoi grădina, casa bătrână, în care intru, cu 120 de ani de vechime. Ce pot să-i mai pretind în plus lui S? Simplismul, nătângia lui sunt delicii, un murmur care nu violează tăcerea casei.

De ce amintirile cele mai obișnuite n-ar putea deveni suporturi de Anamnesis?[549] E de ajuns să fie decantate, filtrate, imobilizate pentru ca să devină mesagii transcendente. Succesiunea temporală în trecut devine spațializată și e așa de puțin iluzorie, că rămâne reală chiar atunci când suportul exterior ce le vehiculează e distrus. De ce n-ar avea o realitate tot așa de obiectivă și în mine, unde le percep aspectul lor subtil? Dar pe planul subtil ele continuă să subziste și în afară de mine. Totul e mesagiu.

Calitatea extatică a trecutului.

[607 (86)]

Casa David, a tatiimari, școala primară, poliția, gimnaziul, biserica nemțească sunt terminusuri[550] materializate ale unor idei permanente din Ierusalimul Ceresc. Dacă ar fi niște balasturi, niște servituți, cum s-ar putea întovărăși cu această capacitate intelectuală, cu o posibilitate de a asimți în orice clipă, momentul, waqn[551][552]. Prin urmare, gustul, senzația trecutului e realmente un succedaneu, un substitut legitim al Imuabilului.

Ceea ce e esențial e că această asimțire să nu degenereze în visăraie, în irosire, în narcoză. E cert că degradarea e posibilă.

Revenind la ceea ce spuneam la început. Am dreptul să instituiu prin promisiune divină orice țintă a oricărei plimbări a mele, ca pol esențial al unui pol substanțial constituit de punctul de plecare, punctul de bază. Casa mea e un pol substanțial când mă duc la S., E sau Gh., ale căror case sunt punctul de Integrațiune. Dar când plec de acolo, aceste ținte devin la rândul lor baza substanțială și casa punctul de Integrațiune.

Deoarece orișice punct simbolizează Punctul, și cum Punctul se polarizează în Pol Esențial și în Pol Substanțial, însemnează că punctele din manifestare, sunt perfect convertibile în Esență și Substanță, în Cantitate și Calitate, cu posibilitatea de a le inversa, și asta nu printr-o alegorizare arbitrară a noastră, ci prin posibilitățile lor.

*

Când capacitatea intelectuală este reală, psihicul e așa fel făcut că nu-și capătă elemente cantitative decât când e evertuat de intelect. Neadumbrat,

548 „Imagini originare”, prototipuri (germ., Urbild). (vezi pagina 704)
549 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
550 Clipa, momentul prezent al stării spirituale (arb., waqt). (vezi pagina 705)
551 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
552 waqn — clipă (vezi pagina 705)

neinformat de spiritual e inert și de calitate vulgară. La un sentimental, la care psihicul e quasiautonom, psihicul are complexități și rafinamente, independent de informația lui.

*

Natural, într-un itinerar spiritual, psihicul își pierde atractivitatea, deoarece totdeauna apare ca o opacitate, o brumă care învăluie lumina cea neasfințită.

[608 (87)]

Ce senzație atroce! Despărțit de țara de dincolo de negură de către funingenea psihică, totuși lumina asimțită este suficient de tare ca să polarizeze reacțiunile lumii intermediare, să le sărăcească, și să le facă neinteresante. Ce să mai vorbim de viața cărnii. Exilat din lumină, ratat în viața de aici.

Suntem îndreptățiți să utilizăm virtualitatea unei asimțiri spirituale (adică nerealizarea ei efectivă) ca un simbol al Inefabilului? Îmi aduc aminte de fraza lui Klages: "Der Kosmogonische Eros ist ein Eros des Fernes[553]".[554] Repet: senzația de depărtare poate simboliza Indicibilul, Necuprin-sul? Da, dar lipsește plenitudinea, permanența și asta e suficient să ne estropieze.

Ispita teribilă de a căuta plenitudinea, acolo unde există numai ca iluzie, in partibus[555][556] ale cărnii și ale sufletului. Și rezultatul nu se face așteptat. Epuizarea, senzația de stoarcere, dezgustul și natural, înainte de toate nesatisfacția, tristețea căderii în tamas[557] și neîncrederea în Providența care permite asta. Este probabil că ceea ce credeam a fi o calificare metafizică, este mai mult o veleitate imaginativă, o compensație imaginară pentru ratașarea mea psihică și fizică. Veleitățile de putere ale unui neputincios. Exilat, din toate planurile.

Chiar acest jurnal, nu-l țin deloc ca un catharsis[558] pe calea Metafizică, ca o lămurire, ca o nevoie de clarificare, ci cu o vagă apetență literară, și asta e suficient pentru a-l preface în literatură de a treia ordine.

*

Stimată duduie Silvia,

Aș putea să-ți răspund cu propriile matale fraze; puține scrisori mi-au făcut atâta plăcere ca aceea primită de la mata. Vreau să fac câteva observații generale, cerându-ți să-mi spui ce crezi despre ele, căci am speranța că schimbul de scrisori va continua.

---

553 Erosul cosmogonic este un Eros al Depărtărilor.
554 „Erosul cosmogonic este un Eros al Depărtării” (germ.).
555 „În părțile” — aici: în regiunile cărnii și ale sufletului (lat.). (vezi pagina 684)
556 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
557 in partibus — „În părțile” — aici: în regiunile cărnii și ale sufletului (lat.). (vezi pagina 684)
558 „Purificare” (gr.). (vezi pagina 677)

Mai întâi neîncrederea pe care spui că o ai față de propria matale inteligență, e un semn sigur de inteligență; o inteligență feminină, care are alte meandre, alte demersuri, decât cea masculină, riguroasă și geometrică.

[609 (88)]

Nu renunța niciodată la inteligență. Steaua Polară e intelectuală și numai intelectuală. Numai așa vei putea să-ți duci navigațiunea la bun capăt. Adaugă că asta nu e renunțare la sensibilitate, din contră, Intelectul îi adaugă o dimensiune, ce constituie pentru sensibilitate o cutie de rezonanță prodigioasă. Numai când elementul intelectual intervine în personalitatea noastră, apar liniile de forță pe care le formează magnetul pe coala de hârtie unde e întinsă pilitura de fier.

M-a interesat ceea ce spui despre timp, ritm și muzică. Uneori e o intuiție remarcabilă a celor ce se șopteau în Misterele antice. Eros Kosmogonos (Erosul Creator al lumilor) era în același timp Eros Protogonos (Eros Întâiul născut). Și știi cum crea lumile? Ca Eros Proteurythmos (Eros, Ritmul, Euritmia primordială). Și când era intuit ca atare devenea Eros Filtron (de unde cuvântul filtru (elixir), în special filtrul de dragoste) care deșteaptă în cel care-l însumează, și chiar în tot cosmosul, o intensă nostalgie de reîntoarcere la Principiu, la Obârșii. Iată ce se șoptea în școlile esoterice din vechea Heladă. Se șoptea, nu se discuta, căci lucrul era inefabil și o insistare prea mare îl făcea să-și piardă parfumul. Îl asimți și mata ca Inefabil, dragă prietenă?

De aceea, acceptă numai melodia lui Eros Proteurytmos, pentru că e aceeași cu melodia lui Eros Filtron, adică numai dacă e o melodie care suscită o nostalgie a integrării în Principiu. Căci există și melodii ale Abisului.

Nu te încrede în timp care fură și duce, nu la integrare, ci la destrămare. Îmi scrii: "Ritmul intră în noi și ne concretizează trecerea timpului". Inexact. Adevăratul ritm, adevăratul Eros Proteurytmos, *suprimă* timpul, și ne pune în fața Eternității. Bineînțeles, este și un ritm al Abisului și-ți trebuie o privire de Linx, o continuă veghe ca să le deosebești. Îți citez o frază din Shakespeare, de o extraordinară frumusețe metafizică și poetică. E din Henric al IV, 1a Parte, actul 5, scena 4:

"But thougt's the slave of life[559], and[560]
life's time's fool[561],[562]
And time that takes survey of all the world,[563]
Must have a stop[564]".
(Dar gândul este sclavul vieții, și viața e bufonul timpului,
Și Timpul care supraveghează întreaga lume, trebuie să se oprească.)[565]

[610 (89)]

Care e învățătura? Gândul nu trebuie să mai fie sclav al vieții. Cum? Imobilizându-l, oprindu-i vârtejul. Rezultatul: viața nu va mai fi bufonul, decăderea Timpului. La rândul lui, timpul nemaiavând din ce se alimenta, se va opri. Și atunci e Eternitatea, și lumea trecătoare dispare.

*

Angoasa e concupiscență nesățioasă, care se înfurie că nu primește de sus satisfacțiile ei; concupiscența care singură îmi dă iluzia de plenitudine prin intensitatea ei pe care o transvazează în obiectul dorit. Cu toate sforțările, nu pot să mă dispensez de ea. O asimțire a Supremului, admițând chiar că nu e o nălucire, mi se pare mai puțin plină decât patima.

*

E permis să luăm virtualitatea, ca simbol al Inefabilului? Ar fi să faci dintr-o lipsă o plenitudine. Este o aplicare a analogiei inverse.

Dacă trecerea dintr-un ciclu în altul se face în sandhya[566],[567] adică printr-un punct nespațial și netemporal, apoi și pentru microcosmosul uman, trecerea în altă viață se face tot în *sandhya* care nu este altceva decât barca lui Charon. Obolul lui Charon e un element de continuitate între cele două cicluri, ceva care le este comun, căci riturile de înmormântare sunt necesarmente și rituri adjuvante de naștere în noua stare de existență a individului mort pentru lumea noastră.

---

559 „Dar gândul e robul vieții, iar...” (engl.) — Shakespeare, Henric al IV-lea.

560 vers. **Shakespeare, *Henric al IV-lea*, partea I, actul V, scena 4** — cuvintele din urmă ale lui Hotspur, rănit de moarte (v. 80–83): „But thought’s the slave of life, and life time’s fool; / And time, that takes survey of all the world, / Must have a stop.” [Henry IV, Part 1, engl.]

561 „...viața e nebunul timpului,” (engl.). (vezi pagina 688)

562 life's time's fool — „...viața e nebunul timpului,” (engl.). (vezi pagina 688)

563 „Și timpul care veghează asupra întregii lumi,” (engl.).

564 „Trebuie să se oprească.” (engl.).

565 vers. **Shakespeare, *Henric al IV-lea*, partea întâi, actul V, scena 4** — ultimele cuvinte ale lui Hotspur. Textul canonic: *But thought’s the slave of life, and life time’s fool; / And time, that takes survey of all the world, / Must have a stop* — „Dar gândul e robul vieții, și viața e măscăriciul timpului; iar timpul, care cercetează lumea toată, trebuie să se oprească”. Autorul scrie *life’s time’s fool;* la Shakespeare e *life time’s fool.* În volum, cuvântul *thought* e tipărit *thougt.* [Henry IV, Part 1, engl.]

566 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre două cicluri (sk.). (vezi pagina 697)

567 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre cicluri (sk.). (vezi pagina 697)

*

Eros, fiu al Peniei[568], tinde spre tatăl său Poros, plenitudinea, dar se oprește în drum la toate iluziile, la toate aparențele de plenitudine, ca și cum s-ar teme să-i scape ceva din bogăția lumii. Nu are certitudinea că privind lumea se găsește Suprema Plenitudine. Renunțarea i se pare o amputare. Și are oarecum dreptate, căci e admirabil Eros în lumea aceasta! E adevărat că Eros Pneumatikos e superior lui Eros Psichikos și lui Eros Sarkikos, dar aceste două ultime sunt efective pentru

[611 (90)]

omul din această lume, pe când primul e numai o asimțire, și în condițiile de viață ale lumii noastre e cu totul improbabil ca omul să poată trece de la asimțire la efectivitate, afară de intervenții excepționale de sus, care nu se întâmplă. De aici incertitudinea, uneori luând forma directă de necredință și pe care argumentarea intelectuală nu le reduce.

Chiar o simplă concentrare mentală fără asimțire, dezbrăcată însă de toate parazitismele psihice, e mai pură decât o asimțire încâlcită în elemente animice.

*

Citit din povestirile lui Pu Sung-Ling. Supranaturalul e atât de îmbrăcat în viața cotidiană, încât și editorii comuniști ai cărții, ca să explice și oarecum să scuze faptul - îl interpretează ca o substituire la realitățile lumii noastre, o critică indirectă a societății umane, care, chipurile, în vremea aceea de "tiranie" era imposibilă direct. Astfel descrierea Infernului nu e altceva decât o reprezentare de-abia deghizată a situației de fapt a societății chineze din sec. XVII.

Cititorul modern nu poate să-și închipuie adevărul care este acesta: interferențele lumii grosiere cu planul subtil și chiar spiritual erau așa de curente încât constituiau trama în țesutul vieții cotidiene.

Ceea ce derutează cititorul de astăzi este că întâlnirile cu supranormalul nu se întovărășesc cu exaltări, cu delir psihic, cu nici o transă. Aceasta arată simplitatea, puritatea taoistă[569] a sufletului chinez din acea vreme și că, interferențele de care vorbeam fiind așa normale, nu necesitau exaltare anormală a psihicului. Atunci, se pune foarte firesc întrebarea: basmele care datează dintr-o epocă și mai pură și mai veche decât povestirile lui Pu-Sung-Ling, nu exprimă *normalul* epocii lor?

Prin urmare, nu trebuie să învinuiești pe autorul chinez că nu reprezintă anormal lucruri și evenimente care în vremea lui erau normale.

568 „Sărăcia” — mama lui Eros în Banchetul lui Platon (gr.). (vezi pagina 693)
569 de la *Dào* — ținând de tradiția taoistă (chin.) (vezi pagina 702)

*

[612 (91)]

Visăraia e borboros[570] și deci nimic mai opus, mai dușman murmurului, după expresia lui R. Nu adversitățile, duritățile lumii exterioare, tocesc în noi facultățile de exaltare, de evertuare, de entuziasm, în sensul misterelor - ci visul, acela care ar părea la prima vedere cel mai indicat să le producă. Mlaștina în care te cufunzi, fără speranță de reîntoarcere, care tocește în noi asentimentele, intențiile, este visul. Onirismul este o hemoragie a tuturor elementelor subtile din ființa noastră. Această rouă a Sf. Duh de care vorbesc misticii, acest ulei supraesențial, este înăclăit, poluat și asasinat în apele impure ale imaginațiunii. Dar cum să te sustragi, unde să găsești puterea supraumană, de a te smulge gâdilării, excitărilor psihicului inferior care ne dă satisfacții nesolicitate și mercenare?

Atotputernicia visului e făcută din comoditatea lui, de aceeași clasă ca și comoditatea prostituatei.

*

Asimilarea Peștelui cu litera nun[571] mă face să mă întreb asupra unui aspect simbolic al lui Hristos, anume acela de Pescuitor. Hristos e Pescuitor de suflete. Strângând mai de-aproape chestiunea, Peștele e sufletul, dar caracterul lui de Arcă, îl face să fie chintesența sufletului, chivotul care-i păstrează rădăcinile, chivot care se află în centrul inimii noastre.

Remarcabil e faptul că are forma Luzului[572]. Verbul îl pescuiește, îl scoate din adâncuri, îl aduce la suprafața Apelor, apoi îl ridică deasupra lor, sfârșind la divinul lui Pescuitor. Invocațiunea, dhikr,[573] Anamnesis[574] evertuează rădăcina centrală din ființa noastră și promovând-o, adică ridicând-o în "slava Cerului", atrage și restul după ea, căci plantele trebuie necesarmente să-și urmeze rădăcina. Oricât ar fi de mare, de reală puterea noastră de discriminare și de scrutare, niciodată n-am putea să ajungem până la piatra ocultă prin excelență, sub care se ascunde Peștele. Dar prezența unui Magnet, care prin definiție trebuie să fie în afara ființei noastre, îl face să iasă din ascunzișul lui, atras de o irezistibilă momeală.

Peștele se ridică în contra apelor pentru a-și depune icrele. Așa și peștele divin din ființa noastră se ridică din Apele

[613 (92)]

inferioare spre Apele Superioare pentru a-și depune laptii în Calea Laptelui.

Firul undiței e axa verticală care pleacă din centrul ființei noastre spre Ceruri "proiecțiune în intemporal", după cum o numește Guénon. După cum pescarul nu trage brusc ața în sus când peștele se prinde de momeală, tot așa

570 „Mocirlă, noroi” (gr.). (vezi pagina 676)
571 Litera N a alfabetelor semitice; în arabă, semnifică și „peștele”. (vezi pagina 692)
572 Osul nepieritor, germenele de nemurire din om (ebr., luz). (vezi pagina 688)
573 Invocarea, pomenirea Numelui divin (arb.). (vezi pagina 678)
574 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)

și Luzul[575] după ce s-a agățat de ancora divină, nu trebuie smuls brusc, căci se rupe ața și reacționează terific apele care nu vor să dea drumul captivului lor. Ci trebuie ridicat încet, "suaviter, magno cum ingenio[576]", lăsat să se coboare, iar ridicat și încet, încet adus la mal. De aceea, nu trebuie să ne descurajăm când exaltarea, râvna noastră spre Sublim, Satwa[577] din noi, se afezează* pe noi înșine, pe suprafața apelor inferioare.

După puțin timp își reia zborul, dacă cunoaștem și știm că acolo, Sus, e o Stea Polară imuabilă, în jurul căreia toate se învârtesc, și spre care toate în mod necesar converg. Atâta vreme cât traiectoria verticală a Reintegrării străbate lumi manifestate, fie ele chiar informale, această ascensiune trebuie să urmeze legea fundamentală a Cosmosului, care e Dualitatea, pendulare, în sus și în jos, la dreapta și la stânga.

*

Dacă succesiunea apare ca simultaneitate în Principiu, însemnează că lucrurile condiționate de timp și spațiu se găsesc în planul cauzal în rădăcinile lor. Asta într-o perspectivă ascendentă. Dar la un grad ulterior, chiar în manifestarea temporală, chiar manifestate, lucrurile sub ochiul lui Șiva apar tot simultane.

Ce trebuie să fie în ochii unui Desăvârșit! În același timp mai reale decât ne apar nouă și totodată iluzorii. "Montre-moi les vérités intelligibles des choses[578]".[579]

Perceperea lucrurilor ca intelecțiuni. Atunci apare fundalul lor de Unicitate. Și de-abia când sunt intelecțiuni capătă un caracter orgiastic, bahic, căci dispare coaja lor de inerție, de împietrire și apare focul cosmic ce le susține, fie el foc ascendent, expansiv, sau descendent.

* Din franceză: se prăbușește

[614 (93)]

*

Perspectiva și originalitatea, proprium[580][581]-ul Tradiției musulmane îi interzice să recunoască divinitatea lui Iisus. Dacă o făcea, Islamul ar fi făcut dublu emploi[582] cu Creștinismul. Asta nu împiedică Koranul să recunoască această divinitate, în implicațiunile lui ascunse. O recunoaște explicit în

575 Osul nepieritor, germenele de nemurire din om (ebr., luz). (vezi pagina 688)
576 „Cu blândețe și cu mare iscusință” (lat.).
577 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
578 Arată-mi adevărurile inteligibile ale lucrurilor.
579 „Arată-mi adevărurile inteligibile ale lucrurilor” (fr.).
580 „Propriul”, ceea ce e specific (lat.). (vezi pagina 694)
581 „Folosință, rol” — aici: dublură (fr.). (vezi pagina 679)
582 Știința valorii numerice a literelor arabe (arb., jafr). (vezi pagina 681)

gafr[583584], în calculul numeric al cuvintelor și formulelor arabe întrebuințate în Koran.

Astfel, formula Ana Allah[585],[586] împerechind Numele divin cu pronumele individual Eu admite implicit posibilitatea de încarnare a lui Dumnezeu; dacă ar fi incompatibilitate între Eu și Allah, Dumnezeu n-ar fi pronunțat in divinis[587] aceste cuvinte, coborându-le ierarhic în planurile de existență, până în limbajul nostru omenesc.

Dar Ana Allah are valoarea 118 (52+66), care e valoarea lui Masy'a, Mesia.
Prin urmare Mesia e Dumnezeu.

Altă formulă koranică Al Masy'a Aissa (Mesia Iisus) are valoarea 299 (149+150); aceeași valoare ca Rahman, primul și cel mai important din Numele divine. După exegeza ilustrei formule koranice, Ar Rahman stă pe Tron, acesta din urmă e identificat cu Profetul. Prin urmare și Al Masy'a Aissa cuvintele având aceeași valoare, nu se identifică cu Tronul, ci sunt Ceea ce se găsește pe tron; încă o dovadă că Koranul recunoaște divinitatea lui Christ.

Iisus e desemnat în Koran, ca fiind Verbul Adevărului. Valoarea numerică a formulei e 275. Formula curentă Domnul Iisus, are și ea valoarea 275. Prin urmare, Domnul Iisus e același cu Verbul Adevărului, Nume care nu poate fi decât acela al lui Dumnezeu, și niciodată al unei alte făpturi, în mod explicit; or, după gafr,[588] Domnul Iisus și Verbul Adevărului sunt explicit identice.

Printr-un mister inexplicabil, chiar ființa umană a lui Iisus este divină, și nu e numai suportul, tronul divinității ca la Profeți. Tot 275 e și valoarea lui Idris, acela care a fost luat cu trup în Cer, identificat cu Metatron[589], și pare-se, după Muhiddin, Polul Ceresc.

Ceea ce corespunde doctrinei Tronului din Islam, în Creștinism, este doctrina Fecioarei Maria. Iarăși, și aici, lumini decisive în arabă. Prin *gafr* Muhammad are numărul 92,

[615 (94)]

Miriam are valoarea 290, adică 92 inversat, multiplicat cu 10, adică Maria e aspectul esoteric al Profetului, de unde un aspect exaltant, de unde multiplicarea cu 10 care e numărul Perfecțiunii și al întregii creaturi (1+2+3+4=10); de aici, Maria, Regina Universului, a Îngerilor și a oamenilor. Și când te gândești că aceste operațiuni de gafr[590] sunt cele mai sumare, cele mai elementare!

583 proprium — „Propriul”, ceea ce e specific (lat.). (vezi pagina 694)
584 gafr — jafr (arab.) — Știința literelor și a valorilor lor numerice, prin care se citește un al doilea strat al textului revelat. (vezi pagina 681)
585 „Eu sunt Allah” (arb.). (vezi pagina 673)
586 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
587 Ana Allah — „Eu sunt Allah” (arb.). (vezi pagina 673)
588 Știința valorii numerice a literelor arabe (arb., jafr). (vezi pagina 681)
589 îngerul Feței (ebr.) (vezi pagina 690)
590 calcul numeric (arb.) (vezi pagina 681)

Ce trebuie să fie în operațiunile mai complicate, mai înalte care sunt față de ele, ceea ce este algebra și trigonometria, față de cele patru operațiuni elementare.

*

Eidolon[591] e partea inferioară a sufletului, evertuată de atractul invers al naturii, de elementele concupiscibile din noi. Atunci, centrul de greutate al ființei noastre fiind deplasat in inferis,[592] partea superioară a sufletului nostru intră în adormire.

Infernul fiind neantul, sau o tendință spre neant, nu are altă consistență decât o sete nesățioasă, inextingibilă de a exista; și năluca de existență și-o suge din suflet care-i transvazează roua de lumină, haina vitală a Sfântului Duh. E prototipul acțiunii vampirice.

Imediat ce tindem spre Integrațiune, dând ființei noastre o vibrațiune satwică[593], eidolon[594][595]-ul dispare, redevine Non-entitatea care a fost în realitate. De aici explicația Infernului. oamenii care au trăit viața centrați pe eidolon,[596] după moarte sunt legați de neantul care e în dosul lui. Toată frumusețea, toată seducțiunea pe care o are *eidolon*-ul în timpul vieții, vine printr-o uzurpare, printr-un furt de substanță cerească.

Postum, cordonul ombilical care lega sufletul inferior de sufletul superior, prin continuitate, se risipește, se rupe și atunci apare Neantul, și glasul seducător se schimbă în lătratul câinilor Infernului.

Cea mai simplă și directă cale spre Integrațiune, e deplasarea conștiinței noastre pe centrele superioare ale ființei. N-ar fi și alt mijloc, anume, să iei concupiscențele îmbrăcate cu haina de seducțiune pe care au furat-o, și să le integrezi în tine, raportându-le la Prototipul divin fără de care nu pot să aibă nici o ființă?

[616 (95)]

Cum spune Kabbala, eliberăm Șekhina[597] din captivitatea Kliphoturilor[598]. Aș vrea s-o știu, și nu este nimeni care să mă lămurească, putem să considerăm curbatura, oboseala, gustul de cenușă din ființa noastră, după o asemenea operațiune (sau încercare a ei) ca un semn că operațiunea a ratat? Nu numai decât. Acest element rezidual e în toate operele incontestabil reușite din lumea noastră, de la alimentație până la pulberea și pietrișul unei opere de sculptură și, mai simplu, oboseala ce urmează oricare act creator.

Partea pozitivă a operațiunii, integrarea elementelor instinctuale și psihice în Spiritual, nu ne este perceptibilă, pe bunul motiv că centrul de gravitate al

591 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)
592 „În cele de jos, în infern” (lat.). (vezi pagina 684)
593 Sattvică — luminoasă, ascendentă (sk.); eidolon — sufletul inferior (gr.).
594 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)
595 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)
596 Ținând de sattwa (sk.). (vezi pagina 698)
597 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
598 Cojilor, învelișurilor care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)

ființei noastre se află pe planurile formale și nu pe cele universale. Prin urmare, a ști dacă am recuperat roua de lumină, uleiul supraesențial, *Șekhina* din captivitatea "cojilor", e posibil numai în momentul trecerii la limită, la integrațiunea finală.

*

După Numenios, Demiurgul așezat la cârma lumii, conduce Vasul cosmic spre limanul lui, cu privirea ațintită spre modelul și conducătorul lui de Sus, Dumnezeu, ca și pilotul vasului care-și fixează, noaptea, privirea spre Stele.

Ceea ce e important e revenirea a N-a oară că nu trebuie să ne ocupăm de modul cum decurge operațiunea pe planul nostru individual, că o preocupare de acest fel aduce oprirea operațiunii și detracarea organismului psihic și fizic; că trebuie să ne ținem ochii țintiți "alle Stelle[599][600]" căci numai așa se poate coborî influxul spiritual în ființa noastră și să transforme haosul pasiunilor, al instinctelor și al senzațiilor în Cosmos organic, deschis sus și ducând printr-un suflu ascendent toată mișuna, viermăritul inferior la punctul de sus, unde poate avea loc metamorfoza.

Cunoașterea țintei face inutilă pe aceea a itinerariului intermediar, mai ales că însăși cunoașterea finalității noastre face ca obstacolele din calea noastră să fie evertuate, să fie exaltate în aripi de foc. În lumea noastră un obstacol trebuie atacat prin față; în lumea spirituală, prin spate. Simpla conștiință a țelului pe care ni-l maschează obstacolul, atrage

[617 (96)]

dizolvarea lui prin dos, pentru că însuși acest obstacol face parte din eidolon[601], și are aceeași soartă ca el.

În momentele de depresiune, mă gândesc că la orice poartă se află un Înger, soldat, e credincios consemnului său: nu te lasă să treci decât dacă spui Parola; or, parola n-o afli decât tocmai când ai trecut poarta; situație fără ieșire.

Dar parola e tocmai asimțirea a ceea ce e dincolo de poartă și atunci când se produce, suntem cu partea esențială din ființa noastră dincolo de ea; Îngerul trebuie să te lase să treci, căci nu e în dreptul lui, în misiunea lui să taie rădăcinile plantelor ca Îngerii căzuți. În momentul asimțirii, rădăcina mea e dincolo de poartă și toată ființa mea tinde în mod existențial să se reunească cu ea; dar în măsura în care concupiscențele rămân, Îngerii revoltați, puterile Întunericului, pot să taie cu sabia cordonul ombilical și să-mi ducă ființa mea inferioară, individualitatea, în tenebrele exterioare, de dincoace de Zid. Din moment ce sunt condiționat de spațiu, trebuie să-i utilizez simbolismul dimensiunilor lui, și atunci să asimt finalitatea mea dincolo de zid, adică fie la orizont, fie deasupra capului.

599 „Spre stele” (it.). (vezi pagina 673)
600 alle Stelle — „Spre stele” (it.). (vezi pagina 673)
601 Imagine, umbră; sufletul inferior (gr.). (vezi pagina 679)

Când asimțirea s-a strecurat, s-a închegat bine, e normal să se coboare de la sine în interior, în inimă.

*

Mitul titanic al orfismului spune că trăznetul doboară și usucă într-o sete care arde și mistuie pe acei ce-au devorat pe zeu - sete al cărui echivalent e vulturul care sfâșie ficatul lui Prometeu.

Ceea ce dă înțelegerea acestui admirabil mit este următorul fapt esențial: crima Titanilor nu e aceea de a fi devorat pe Dionysos, ci aceea de a nu-i fi asimțit, degustat esența lui cerească; probă, Euharistia. E un alt mod de a indica tăierea rădăcinii plantelor în sensul negativ pe care-l dă Kabbala, căci este și un aspect pozitiv al tăierii rădăcinii, când acestea au sensul asuric[602][603], după cum se vede în tăierea spicului de la rădăcina lui, ca la misterele de la Eleusis. Este o separațiune pozitivă, în sensul alchimic al cuvântului, fără violență, cu toată prezența secerii, suavitatea, de care vorbește Tabula de[604][605]

[618 (97)]

Smarald,[606] fiind indicată de tăcerea virtuală obligatorie în care se făcea operațiunea.

Setea produsă de mâncarea Zeului este calmată de apa din lacul Mnemosyné. De câte ori simțim în noi elementul titanic, prometeic sterilizându-ne și mistuindu-ne, e de ajuns să privim in excelsis[607] pentru ca flacăra devorantă să devină căldură organică, vie, tămăduitoare. Totul depinde de noi. Evertuarea gunei[608] satwa[609], printr-un kun[610], produce o mișcare vibratorie care transmite și dă un impuls ascendent întregii noastre ființe.

Se vede deci imediat echivalența mitului titanilor sfâșiind pe Dionysos, a furtului focului de către Prometeu, cu transgresiunea lui Adam în Paradis. Căci și Adam a tăiat rădăcina plantelor în felul lui, când a mâncat din fructul Arborelui Cunoștinței Binelui și Răului, fără ca în prealabil să fi cules și mâncat fructul Arborelui Vieții, principial, cauzal față de primul.

De aici aspectul de maledicțiune al păcatului originar. Omul și toată creatura nu pot subzista o singură clipă fără alimentul divin, izvorul vieții, dar alimentul îl consumă numai într-atât cât îi este necesar, adică numai în aspectul lui dual, tăiat de principialitatea lui, care e domeniul Unității.

Atunci acest foc, acest fruct dual îl menține în viață dar îl și arde, îl mistuie, chiar de când e în trup; post-mortem, e de-a dreptul Infernul. Natural, e preferabil să avem continuu, în tot ce facem conștiința principiului ceresc al

602 Ținând de Asura, de puterile titanice potrivnice zeilor (sk.). (vezi pagina 675)
603 „Tabla de...” (lat.) — Tabula Smaragdina. (vezi pagina 701)
604 Ținând de Asura, de puterile titanice (sk.). (vezi pagina 675)
605 Tabula de — „Tabla de...” (lat.) — Tabula Smaragdina. (vezi pagina 701)
606 „Tabla de Smarald” — textul hermetic fundamental (lat., Tabula Smaragdina). (vezi pagina 700)
607 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)
608 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
609 „Fii!” — cuvântul creator coranic (arb.). (vezi pagina 687)
610 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)

acțiunii noastre, dar având în vedere locul primordial pe care-l joacă intelectul în noi, o intenție, o sacralizare incipientă a acțiunii noastre este suficientă pentru a-i topi în ea veninul, elementul asuric[611]. Bineînțeles, e obligatoriu pentru noi ca să avem cât mai intens conștiința hudurului[612] în tot ce facem. Și ce-i această conștiință decât Apa Mnemosynei?

Lauda e unul din mijloacele cele mai eficace pentru a imprima o vibrație ascendentă vortexului nostru sferic microcosmic. Această continuitate vibratorie a Vortexului e simbolizată în Orfism de catholikos ophis[613][614],[615] șarpele ce unduiește prin toate lucrurile, le creează și le distruge, principiul de coagulare și de disoluție. Acest șarpe își recuperează toată virulența când i se adaugă dimensiunea intelectuală, cu alte cuvinte când elementului umid i se suprapune un foc spiritual. Atunci cei doi șerpi ai Caduceului se întrunesc și fac unul, și

[619 (98)]

întreaga Manifestare devine o similitudine. Cum? Același lucru, privind spre Cer.

*

Exemplu de problemă devenită insolubilă din cauza termenilor defectuoși întrebuințați, aceea a Liberului Arbitru și a Predestinațiunii.

Mai întâi, problema nu poate fi rezolvată decât in divinis[616] ca orice problemă adevărat metafizică. Or, în Dumnezeu nu poate exista nici Liber Arbitru, nici Predestinațiune, pentru că amândouă termenele nu se pot situa decât în timp, și în Dumnezeu condiția temporală dispare ca și celelalte condițiuni. Liberul Arbitru desemnează facultatea de a alege ceva exclusiv de altceva. În Principiu toate posibilitățile sunt eterne și nici Dumnezeu, nici principiile ființelor nu pot deci și n-au ce să aleagă.

Cât despre cuvântul Pre-destinațiune, nici nu mai trebuie insistat: existența prepoziției *pre* e inconceptibilă fără existența timpului, a cărei succesiune o implică, atunci când e pusă. Căzând *pre*, rămâne Destinațiune, termen care se resoarbe în Principiul de Identitate, *a este a,* deci nu este *b*. Destinațiunea, în metafizică este quiditatea fiecărei posibilități, presupusă de Quiditatea principială.

În lume și în ființa noastră, Liberul Arbitru este esențialitatea noastră, neafectată de nimic, iar Predestinațiunea este constituită din modificările ei ieșite riguros din natura ei și care nu pot fi altele decât cele care sunt în virtutea aceluiași Principiu de Identitate.

---

611 Prezenței divine reale (arb., hudûr). (vezi pagina 683)
612 Ținând de Asura, de puterile titanice potrivnice zeilor (sk.). (vezi pagina 675)
613 „Șarpele universal” (gr.). (vezi pagina 677)
614 șarpe (gr.) (vezi pagina 693)
615 catholikos ophis — „Șarpele universal” (gr.). (vezi pagina 677)
616 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)

S-ar putea spune că Liberul Arbitru, în individ, ține de partea Formei[617] iar Predestinațiunea de partea Materiei[618], Esență și Substanță.

Recuperăm în noi, cel puțin virtual, Libertatea, sau mai simplu Liberul Arbitru, când proiectăm o axă verticală în intemporal; dispărând condițiunile limitative de timp și spațiu, Liberul Arbitru devine Act.

*

[620 (99)]

Orice lucru, orice loc din lumea noastră, care ocupă o situație pasivă - deci necentrală, actualizează o influență specifică ei. Să alegem cu grijă locurile unde stăm, meditam, năzuim. Se mai pune o problemă curioasă. Locurile, în mijlocul naturii mai ales, își dezvăluie mai pregnant esențialitatea lor de departe decât de aproape, și din ele, deloc. Înseamnă asta că putem medita, însuma esențialitatea lor mult mai bine de departe decât de aproape?

Îmi aduc aminte de admirabila frază a lui Chesterton: "The heigths are made to look at, not look from[619]". "Înălțimile sunt făcute ca să fie privite, nu să privești de pe ele". Deci anumite înălțimi erau în vechime interzise omului, pentru că, nepercepându-le, *de pe ele, forma,* prezența omului era profanatoare prin incomprehensiune. Îmi închipui că un mare solitar putea să stea cu impunitate într-un loc, interzis cu pedeapsa cu moartea omului obișnuit. Dar pelerinajul? Acolo, intervin elemente noi. Prin instituție divină, un pelerinaj devenea un pol calitativ absolut, termenul ultim al unei traiectorii al cărui punct de plecare era constituit de polul cantitativ al Pelerinului, baza lui de operațiuni. Dar pe o culme de deal, pe un orizont al cărui creștet se pierde în cer, pelerinajul meu trebuie să fie Duh. Determin astfel o axă, substitut legitim al Axei Supreme Pământ - Cer, în care acesta devine sensibil. După cum Inițiatul atinge Cerul și se identifică lui fără să se miște în timp, de la locul său, tot așa capătul calitativ al Axei orizontale i se însumează prin simplă contemplație, prin itinerar spiritual.

*

"Le Ciel, c'est un frémissement, une haleine, une touche imperceptible[620] au fond de votre coeur[621]".[622] Dar oriunde se află un barzach[623], adică în realitate în toată ființa noastră, se află și o pulsație, o sistolă și o diastolă, prin care se face, se produce continuitatea vie a țesutului cosmic, a vortexului sferic și macrocosmic și în specificația lui microcosmică - cu alte cuvinte, în orice punct din ființa noastră, și în exterior, se află o inimă, și dacă în inima aceea

617 „Forma”, principiul esențial (lat.). (vezi pagina 681)
618 „Materia”, principiul substanțial (lat.).
619 „Înălțimile sunt făcute ca să fie privite, nu ca să privești de pe ele” (engl.) — Chesterton.
620 Cerul este un freamăt, o boare, o atingere imperceptibilă în adâncul inimii voastre.
621 „Cerul este un freamăt, o suflare, o atingere imperceptibilă în adâncul inimii voastre” (fr.).
622 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
623 „un freamăt, o suflare, o atingere imperceptibilă” (fr.).

percepem prin concentrare, prin atenție, "*un frémissement, une haleine, une touche imperceptible*", am perceput și Cerul din ea; încă un argument

[621 (100)]

care demonstrează legitimitatea concentrării asupra oricărui punct din Natură și din noi; nu trebuie să avem superstiția centrelor consacrate din noi, ca Inima de exemplu, fiindcă orice loc pe care-l contemplu cum trebuie devine Inima veritabilă. De aceea Agartha e pretutindeni și nicăieri, Piatra unghiului disprețuită de toți, Materia Primă, lucrul cel mai obișnuit, cel mai vizibil din lume.

O infirmitate, o stare negativă, recunoscute ca atare, înseamnă că sunt privite dintr-un punct care este contrariul lor, adică plenitudine, forță, pozitivitate. Privite astfel se evertuează barzachul[624], pulsația cordială prin care se produce transvazarea negativului în pozitiv, a minusului în plus. Adică prin bascularea centrului nostru de greutate. De data asta, noi suntem locul de pelerinaj și exteriorul e pelerinul ce se îndreaptă spre Kaaba noastră lăuntrică.

În definitiv, e un schimb de bune procedee, un transfer de atribute între Interior și exterior, o pendulare a centrului de gravitate, căci până la atingerea desăvârșitei Sfericități, adică până la cel puțin Perfecțiunea Umană, avem două centre în noi, ca ființe elipsoidale ce suntem, centrul interior și centrul exterior. Nu e o absurditate, pentru că exteriorul e numai aparent exterior, în realitate e interior.

Dacă nu percepem misterul din jurul nostru e că socotim identice două puncte care în realitate sunt deosebite; numai când le descoperim specificul, deosebirea, atunci de-abia se identifică. Specificul, în partea lui fundamentală, nu e greu de descoperit. Un punct e esența și celălalt calitatea. Când am descoperit asta am descoperit totul.

Timpul și spațiul dispar, căci, pentru ca două puncte de pe o linie spațială sau dintr-o succesiune temporală să se identifice, trebuie să "devoreze" spațiul dintre ele. Simbolismul lui Șiva, al lui Kalamuka[625],[626] al Păzitorilor Pragului.

Revenind la Pelerinaje, în ele ne sunt necesarmente accesibile calitativ simțurile noastre ca o linie de orizont. E o superioritate sau o inferioritate? E incontestabil că Mekka sau Ierusalimul sunt la prima vedere superioare liniei de orizont pe care o percep oriunde în natură, dar aici intervine o deosebire esențială: Ierusalimul și Mekka sunt accesibile și linia de orizont inaccesibilă. Prin urmare, comparațiunea nu se poate face. Linia de orizont, *forma,* unui munte sau a unui

[622 (101)]

deal, nu e accesibilă decât contemplației și unei mari forțe spirituale.

De aceea în vremurile primordiale, nu existau Benares, Mekka, Ierusalim și întreagă Natură era un templu, care dispensa pe omul forțelor primordiale de orice pelerinaj. Centrul era pretutindeni.

---

624 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)

625 Kala-mukha, „Fața Timpului” — masca terifiantă a păzitorului pragului (sk.). (vezi pagina 685)

626 Kalamuka — Kala-mukha, „Fața Timpului” — masca terifiantă a păzitorului pragului (sk.). (vezi pagina 685)

Toate astea, pentru că nu vreau să renunț la concupiscență. Timpul spiritual nu e destul de puternic ca să exalteze umidul din mine. Atunci se produce o înăclăială, de la care până la borboros nu mai este mult. Totuși, singura scăpare este nu lupta contra acestei promiscuități, pe care simt că n-aș putea-o duce până la capăt, ci privirea spre stele. Ειδολον[627]-ul, deci și borborosul, dispar atunci de la sine.

*

De ce Zeus se unește cu fiica lui, Kore, sub forma unui șarpe?

Mai întâi, pentru că Principiul esențial nu se poate uni cu Principiul substanțial decât simulându-i proprietățile. Kore e umidul radical și Șarpele îl simbolizează. Apoi, coborârea Principiului, Avatarana[628] nu se poate face decât de-a lungul unui Ax care e în realitate o spirală. Verticalitatea e numai o direcție, o tendință pe când spirala e modul ei existențial.

Inițiații la misterele lui Sabazios făceau să lunece un șarpe pe sub cutele veșmintelor lor. Cutele veșmintelor sunt spirele Vortexului Sferic Universal și Șarpele îndrumarea unei tendințe prin ele, fie coborându-se ca să capteze întreaga Manifestare, fie urcându-se, ca s-o exalteze spre scopul resorbirii. Un lucru e clar: nu e nevoie, e chiar contraindicat, să urmărim labirintul spirelor; ar fi să începi o întreprindere fără ieșire și spirele devin atunci ondulațiunile borborosului. Dar dacă creăm în noi o stază ascendentă, dacă determinăm o tendință, spre un scop pe care îl asimțim și care este Anamnesis[629]-ul finalității noastre, atunci calea prin labirintul spirelor se evertuează de la sine și toate porțile spre înălțimi se deschid de la sine.

Zagreus, "Marele Vânător", vânător al pasiunilor din noi.

*

[623 (102)]

Natura devine o Carte pentru noi, când încercăm să fim Natură, când ne-am redus la Unitate. Atunci prin endosmoză, unitatea apare și în Natură, misiunea ei dispare și rămân numai liniile ei, schema[630] ei de forță. Natura devine o carte de hieroglife, pentru că se geometrizează. De aici, și primejdia unei identificări confuze, amorțitoare cu Natura, ca în romantism. Duce in inferis[631].

Poziția asta de lipsă de comună măsură între contemplator și natură e indicată și de hermetiști ca, de exemplu, "lies in dem Buch der Natur lies mit den Auge deiner Seele; dieses Auge ist Beobachtung[632]". Această "Atenție" nu poate fi decât unitară deci antinaturală, sau mai exact spus preternaturală, antenaturală.

---

627 „Imagine, umbră”; sufletul inferior (gr., eidolon).
628 „Coborârea” divină, întruparea (sk.). (vezi pagina 675)
629 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
630 „În cele de jos, în infern” (lat.). (vezi pagina 684)
631 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
632 „citește în Cartea Naturii, citește cu ochiul sufletului tău; acest ochi este observația” (germ.).

"Das Auge deiner Seele muss heiter sein. Dieser Heiterkast erlanget du durch die Ruhe der Leidenschaften[633]". Or, natura, în dinamismul ei, e lucrul cel mai neliniștit din lume. Atenția noastră o obligă și pe ea să fie atentă și să dezvăluie ce e în dosul ei. Iar dosul ei este Dumnezeu: "Wo Gott mittelbar wirkt, ist die Kraft dieser mittelbaren Wirkung Natur[634]". Or, procesul cunoașterii noastre, este exact inversul celui indicat în rândurile de mai sus.

Natura este solul Multiplicității și organul ei. Dar năvala ei este în același timp și o intensă năzuință spre Unitate, spre liberațiune "prin Fiii lui Dumnezeu". Și "Fiul lui Dumnezeu" este acela care contemplă în Unitate și pe Dumnezeu și Natura.

"Das grosse Gesetz dieser Bestimmung ist Liebe[635]",[636] pentru că prin Iubire, Pelerinul, Pelerinajul și Ținta Pelerinajului devin una prin identificare. În punct, începutul, mijlocul și sfârșitul devin una. Tendința asta a Naturii spre Pluralitate, și spre Unitate pare antinomică; în realitate, cum o spuneam ieri, fiecare punct de pe Vălul Naturii, al Mayei[637], este un barzach[638] cu pulsație proprie, una spre exterior, expansivă, multiplicantă, și cealaltă, alternantă, constrictivă, unitivă, resorbantă.

Fiecare punct din țesutul cosmic e un *barzach* și fiecare este neconsonant, la un pas infinitezimal unul de altul; prin urmare nu e "spațiu" decât pentru ele; totuși, fiecare din aceste puncte are un câmp de forțe, în mod tot așa de necesar; câmp de forțe în care se manifestă sistola și diastola lui. Prin urmare acest

[624 (103)]

câmp, unde se produc expansiunea și resorbirea barzachului[639],[640] este în altă lume, în alt plan decât acela în care se află punctele. Acest plan secund e acel al Iluziei, acel al Mayei[641]. De aceea, în manifestările *barzachului* trebuie să vedem tendințele, direcțiile de forță și nu ceea ce iese din ele, căci aceste producții sunt fatalmente reziduale, pietrificări ale unor forțe spirituale.

Nu trebuie să considerăm ziua și noaptea, sistola și diastola, pozitivul și negativul, plusul și minusul, masculinul și femininul, ci "limita" lor, punctul echidistant dintre ele care este în același timp și produsul lor. De aici, monoideismul, japa,[642] unitatea atenției, tăcerea mentalului obținută cu orice

633 „Ochiul sufletului tău trebuie să fie senin. Această seninătate o dobândești prin liniștirea patimilor” (germ.).
634 „Acolo unde Dumnezeu lucrează mijlocit, puterea acestei lucrări mijlocite este Natura” (germ.).
635 Ochiul sufletului tău trebuie să fie limpede. La această limpezime ajungi prin liniștirea pasiunilor. — Acolo unde Dumnezeu lucrează mijlocit, puterea acestei lucrări mijlocite e natura. — Legea cea mare a acestei determinări este dragoste. (germ.)
636 „Marea lege a acestei meniri este Iubirea” (germ.).
637 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
638 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
639 Istmului, punctului de trecere între două lumi (arb.). (vezi pagina 676)
640 Istmului, punctului de trecere între două lumi (arb.). (vezi pagina 676)
641 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)
642 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk.). (vezi pagina 684)

preț. Cine stăpânește, cine s-a identificat efectiv cu acest punct este stăpânul Vieții și al Morții, "Vitae mortis locus[643][644]".

Vălul Mayei este o iluzie numai în măsura irigării lui; punctele vitale sunt realizate din irigări și acestea sunt aspectul pozitiv al Mayei; ele sunt intelecțiunile divine care, coborându-se pe Apele primordiale formează cauzele secunde ale întregului Cosmos. Atenția le identifică, le evertuează, fără să știe cine sunt și ce sunt întocmai ca un revelator, placa fotografică. Exact procesul invers al creațiunii. Dumnezeu creează fără să știe și fără să iasă din imobilitatea lui, din contemplația lui. Contemplă și lumea se face, se învoaltă și se reîntoarce în Principiul ei.

*

"... le monde est un système de choses invisibles manifestées visiblement[645]",[646] precizând că această manifestare e existențială, nu alegorică, o prelungire prin inversiune, vitală. Dealtminteri, acesta este secretul prezenței reale, explicarea ei. Godard ar fi trebuit să fie consecvent cu el însuși și să admită realismul oricărui mit și al oricărui rit. Când bate pe un gong ca să împiedice Dragonul să nu mănânce Luna, sunetul gongului consacrat, lovitura de ciocan, intenția celui care bate și abilitatea lui să împlinească gestul, se transmit de-a lungul nervilor întregului cosmos, până pe planul și în punctul unde realmente Dragonul este pe punctul de a devora Luna, adică forțele titanice să absoarbă Grația, și prin amplificare să-l

[625 (104)]

alunge. Ritul e tot atât de riguros, tot așa de precis, ca și declanșarea fluidului electric prin apăsarea unui buton.

"Eschile appelle les Erynnies les déesses sans foyer[647]".[648] Influențele rătăcitoare? Cu o trăsătură de preciziune în plus, anume că Eryniile trebuie să fie fără punct fix pentru a fi atrase imediat de către crimă. Le trebuie disponibilitatea.

*

Unii teologi adaugă la păcatul de orgoliu al demonilor acela de invidie. Îngerii rebeli s-au revoltat contra noțiunii Încarnațiunii Verbului, ca fiind atentatorie la superioritatea lor asupra ființelor nu pur spirituale. Coranul ar părea să le dea dreptate. Doctrina locului central a unui plan de fire pare să scape spiritelor pure; le e incomprehensibilă superioritatea funcțională și de inițiativă a Omului. De aceea, aprehensiunea pe care o am față de stările postume oricare ar fi ele, pentru că nu știu sigur dacă acolo voi mai ocupa un

643 „Locul vieții și al morții” (lat.). (vezi pagina 705)
644 Vitae mortis locus — „Locul vieții și al morții” (lat.). (vezi pagina 705)
645 ... lumea este un sistem de lucruri invizibile manifestate vizibil.
646 „...lumea este un sistem de lucruri invizibile manifestate vizibil” (fr.).
647 Eschil numește Erinii pe zeițele fără cămin.
648 „Eschil le numește pe Erinii zeițele fără vatră” (fr.).

loc central. De aceea, prefer înainte de orice, o perpetuitate a vieții pe pământ în stare de tinerețe, forță și sănătate, până la integrațiunea finală, acolo unde nu mai risc tribulațiuni.

*

Spuneam zilele trecute că a opune multiplicității, agitației, o privire calmă, o concentrare ațintită, reduce tumultul exterior la materia lui primă. Iată ce scrie Novalis, cu o remarcabilă intuiție: "Auf alles was der Mensch vornimmt muss er seine ungeteilte Aufmerksamkeit oder sein Ich richten, und wenn er dieses getan hat, so enstehen bald Gedanken, oder eine neue Art von Wahrnehmungen, die nichts als zarte Bewegungen eines färbenden, oder klappenden Stifts, oder wunderliche Zusammenziehungen und Figurationen einer elastischen Flüssigkeit zu sein scheinen auf eine wunderbare Wiese in ihm[649]". Pentru că atenția e de aceeași substanță ca și substanța lucrurilor.

De aici, prin consecință inversă, toată multiplicitatea, lumea manifestată, e creațiunea mentalului cosmic sau personal. Miracolul concentrării constă în reducerea la Unitate

[626 (105)]

a lui și a ambianței. Instrument în același timp de pulverizare și de sinteză. Că nu e vorba numai de opunere mecanică a gândului, de o inhibițiune, de o amorțire a percepțiunii, deci fără valoare obiectivă, o arată urmarea frazei;

"Sie verbreiten sich von dem Punkte, wo er den Eindruck verstach nach allen Seiten mit bebendigen Beweglichkeit, und nehemn sein Ich mit fort...[650]"[651]

Prin urmare nu e oprirea senzațiilor ci descoperirea unei suprasenzații, care le stă celorlalte la bază și care le alimentează. Novalis percepe acestă suprasenzație ca o apă ceea ce e ambiguu; sau merge până la apă ca element, sau până la intuirea lui Prakriti[652] și a Apelor Primordiale, evertuate însă de concentrarea noastră, deoarece le percepe în ondulația lor indefinită. Probabil că e așa deoarece atenția noastră joacă rolul lui Puruṣa[653] care actualizează potențialitățile lui *Prakriti*.

649 „Asupra a tot ce întreprinde, omul trebuie să-și îndrepte atenția nedivizată sau Eul său; și după ce a făcut aceasta, se nasc curând gânduri sau un nou fel de percepții, care nu par a fi decât mișcări gingașe ale unui condei ce colorează sau bate, ori ciudate contracții și figurații ale unui lichid elastic, pe o minunată pajiște dinlăuntrul lui” (germ.).

650 Asupra a tot ce întreprinde omul el trebuie să-și îndrepte atenția sa neîmpărțită sau eul său, și când a făcut asta apar curând gânduri sau un nou fel de percepție care nu par a fi în el, într-un mod minunat, altceva decât mișcări delicate ale unei ținte călătoare sau repede deschise, sau minunate adunări și figurații ale unei curgeri elastice. — Ele se măresc, din punctul unde s-a întipărit impresia, în toate părțile cu iuțeală și iau cu ele eul său. (germ.)

651 „Ele se răspândesc din punctul în care el a înfipt impresia, în toate părțile, cu o mobilitate vie, și iau Eul său cu ele...” (germ.).

652 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)

653 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)

*

Funcțiunea intermediară a lui rajas[654] e să sensibilizeze, să dinamizeze gune[655]le,[656] superioară sau inferioară. De aici, necesitatea pasiunii pentru zeul care se manifestă. Pătimirea lui transformă tamas[657] într-o masă vibratorie a cărei exutoriu necesar este suprafața Apelor, apoi, de e posibil, exaltarea înspre Stele.

Dar și cele Superioare se pot coborî în jos, fie în cazul Avatarului, pentru binecuvântarea lumii, fie pentru captarea Luminii spirituale de către forțele asurice[658]. Se poate face o legătură cu cele ce le spune Novalis. Simpla noastră atenție, aici, transferul centrului de gravitate al ființei noastre pe satwa[659]s[660] sau pe *tamas* produce o tendință vibratorie în care converg, se varsă celelalte două *gune*. S-ar putea desemna două etape: în prima *rajas* intervine pentru a scutura din inerția lui pe *tamas,* sau a actualiza transcendența lui *satwa*. Odată amândouă evertuate, simpla concentrare pe una din ele, aduce scurgerea celorlalte două într-un punctul unde s-a fixat atenția noastră, așa cum a intuit-o Novalis, în ondulațiuni imobile, bune conducătoare de forță vitală, de beatitudine, de bucuria reintegrării. Percepem, în dosul haosului de mișcări anarhice, în dosul zgomotului și tumultului și larmei acestei lumi, acea tendință de integrațiune, de nostalgie a Infinitului

[627 (106)]

de care vorbește Apostolul Pavel, când spune că toată Făptura suspină după eliberarea fiilor lui Dumnezeu.

*

Vibrațiunile, modificările (vritti)[661] Mentalului sunt reprezentările obiectului exterior. Oprind agitațiile Mentalului, conform ilustrului dicton: "Yoga citta vritti nirodah[662]", nu dispare numai perceperea obiectului, *ci chiar obiectul însuși*, deoarece el e făcut din vibrațiuni identice cu cele pe care le provoacă în mental. De aceea Yoghi-ul[663] nu se eliberează numai pe sine ci și Universul. Ce responsabilitate în simplul fapt al gândirii noastre, a simplei atenții îndreptată spre un singur obiect întâmplător! Dar de ce, într-o meditație, într-o invocațiune bine condusă, nu suntem integrați în planul spre care concentrarea noastră este bine îndreptată?

---

654 Tendința de expansiune, de patimă și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
655 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
656 Tendința de inerție, de întuneric și greutate (sk.). (vezi pagina 701)
657 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
658 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
659 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
660 Ținând de Asura, de puterile titanice potrivnice zeilor (sk.). (vezi pagina 675)
661 Vârtejuri, unde, agitații ale mentalului (sk.). (vezi pagina 705)
662 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” — primul aforism al lui Patanjali (sk.). (vezi pagina 706)
663 cel angajat pe calea *yoga* (sanscr.) (vezi pagina 706)

Pentru că cei din jurul nostru, pentru că ambianța însăși ne gândește în multiplicitate, asta fără prejudiciul imperfecțiunii concentrării noastre, chiar în cazul unei atenții pozitive. Este o contradicție, o deritmie, o ruptură între felul cum gândim noi, *în bunele momente,* și în felul cum ne gândește această lume. Ne gândește chiar atunci când nu ne știe existența, căci nu e vorba de gândirea cutărui sau cutărui individ, ci de aceea a unei mase, cu organicitatea ei proprie, deci, având simțuri de percepere, antene de detectare, cu totul excepționale; cu ele, ambianța prinde non-conformismul nostru față de ea însăși, și de aici represalii!

Și atunci ce-i mai limpede în fața noastră e întrebuințat ca să ne chiurasăm contra mediului. Ce mai rămâne pentru cucerirea activă a stărilor superioare de fire?

*

Sușumna[664] devorează Kali[665], Timpul. Ridicarea lui Kundalini[666] suprimă timpul? Mai mult, orice tendință în sus, orice ridicare a capului spre cer, suprimă timpul? În orice caz e un început.

Tot corpul omenesc e un mantra[667]. Spuneam mai sus că orice punct din ființa noastră, fiind un barzach[668], este și o inimă, prin sistola și diastola lui. Dar inima și Verbul sunt identice. De aceea tot corpul și psihicul nostru sunt făcute din *mantra*. Și dacă simpla tendință satwică[669] produsă în noi animează toate,

[628 (107)]

tot așa evertuează și mantram[670]-urile care încep a fi pronunțate tăcut fără ca noi să ne dăm seama ce sunt și care sunt. În gradele înalte de realizare inițiatică, ele devin însă sensibile și chiar comprehensibile. Tot Universul capătă atunci glas și se aude Muzica Sferelor.

*

După tantra,[671] Semen-ul (Șukri[672])[673] există în formă subtilă, prin întregul corp. A fi urdhvaretas[674] nu e să previi emisiunea sămânței grosiere, ci de a preveni formațiunea ei grosieră. Sămânța privită astfel, e un fel de Anima Mundi, e Marele Agent, care poate deveni și haina de foc a Sfântului Duh, dar și focul Infernului. Grosificarea ei poate fi prevenită prin Anamnesis,[675] prin

664 Canalul subtil central din coloana vertebrală (sk.). (vezi pagina 701)
665 Zeița Timpului distrugător (sk.). (vezi pagina 685)
666 Energia subtilă încolăcită la baza coloanei (sk.). (vezi pagina 687)
667 Formulă sacră a cărei rostire are putere transformatoare (sk.). (vezi pagina 689)
668 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
669 Ținând de sattwa, luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
670 Formulă sacră (sk.). (vezi pagina 689)
671 Tantra, învățătura căii energiilor (sk.). (vezi pagina 702)
672 Sămânța (sk., shukra). (vezi pagina 700)
673 „Cel cu sămânța întoarsă în sus” — practica sublimării (sk.). (vezi pagina 704)
674 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
675 Șukri — Sămânța (sk., shukra). (vezi pagina 700)

tendință ascendentă. Odată devenită grosieră, semen-ul rămâne iremediabil atare?

Printr-o etapă ascendentă nu se poate determina un proces alchimic, o transmutațiune a ei care s-o treacă din nou în subtil și de acolo, în spiritual? Nu se poate argumenta că a devenit iremediabil materială, deoarece și alte elemente materiale se pot subtiliza, apa de exemplu.

Dacă prin a bea Apa se poate potoli setea mistuitoare, uscată, a Titanilor care au devorat pe Dionysos, posibilitatea transmutațiunii forței sexuale e implicată în ea.

*

Yoghi-ul[676] omoară Aha Anah Karena[677][678] îndreptându-și respirația spre Brahmarandhra[679], prin Sușumna[680]. Asta arată, mai întâi, că respirația vehiculează întreaga individualitate, și că datorită acestui fapt, deplasarea centrului de gravitate al conștiinței noastre se poate face relativ ușor. Dar pentru asta trebuie să avem conștiința aspectului subtil, nu numai al sufletului, dar al întregului nostru corp. Atunci de abia, prana[681] răspândită în toată ființa noastră psihofizică se poate îngrămădi, prin miile de nadi[682] purificate prin această subtilizare a corpului prealabilă, în *Sușumna,* și apoi transferă prin *Brahmarandhra* în stările superioare ale Ființei. Practic vorbind, imediat ce simt o îngroșare a ființei mele, trebuie să-i

[629 (108)]

recuperez, să-i resimt contrapartea ei subtilă. Lucru curios, mai greu e de recuperat senzația părții subtile a creerului decât a sexului. Dar cum să capeți partea subtilă a dorinței, a concupiscenței?

Cei de Sus au băutura; cei de jos au mâncarea. Trebuie să producă schimburi prin împrumutare. E însăși definiția lui Magnum Opus,[683] schimbul, transferul de Atribute. O clepsidră, dar cu o scurgere de sus în jos și de jos în sus, alternative, sau mai exact concomitente, simultane. E necesar, mai ales la început, ca gâtlejul clepsidrei să fie cât mai sus, deasupra capului, pentru că și în interiorul corpului, ca schimburile să opereze bine, trebuie o purificare, o subtilizare a Athanorului[684] de care vorbeam mai sus, care e foarte greu de obținut.

676 Antahkarana, „organul intern” care leagă mentalul de Sine (sk.). (vezi pagina 672)
677 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)
678 Suflul vital (sk.). (vezi pagina 694)
679 Canalele subtile prin care circulă prana (sk.). (vezi pagina 691)
680 canal subtil central (în corpul uman) (sk.) (vezi pagina 701)
681 cel angajat pe calea *yoga* (sanscr.) (vezi pagina 706)
682 Aha Anah Karena — Antahkarana, „organul intern” care leagă mentalul de Sine (sk.). (vezi pagina 672)
683 „Marea Operă” alchimică (lat.). (vezi pagina 688)
684 Cuptorul alchimic (lat. med.). (vezi pagina 675)

Reiese din frază că un transfer al părții inferioare a ființei mele in superis[685],[686] implică o transformare a ei, dar nu a mâncării în băutură, ci a mâncării într-un aliment subtil. De asemenea, băutura de sus, nu se preface în mâncare, ci se solidifică, se încarnează. Atunci reiese un al treilea termen, care e Adevărata Băutură de Nemurire, în sensul complet al cuvântului. Androgynul[687] e un al treilea termen. Transferul acesta de atribute se produce printr-o mișcare ritmică, în sus și în jos și invers, in maithuna[688][689][690][691]. E interesant de a le privi pe acestea din urmă, ca un reflex, ca o manifestare, a pulsațiilor inimii cosmice.

Terțiul termen de care vorbeam e mai întâi un punct spațial (în creier sau în vârful inimii) apoi o zonă inefabilă, un plan, un câmp de flori, unde crește buruiana măiastră.

*

Tămâia e superioară tuturor celorlalte sacrificii, asta din cauza omogenității ei. Se aseamănă cu Aerul (ca element, bineînțeles) dar în cazul acesta, Suflul e încă superior Tămâiei. În realitate sunt unul și același lucru, căci tămâia nu poate arde pe cărbuni decât prin combustiunea Aerului și nu se poate ridica în sus decât prin boare.

Revenind la mâncare și la băutură. După Zohar, Israel hrănește pe Tatăl său Ceresc. Și această hrană, o constituie Contemplațiunea. Din plafonul ei, curge spre noi, în jos, Băutura celor de Sus, sub formă de Rază de Lumină, de Ulei

[630 (109)]

Superesențial. Asomptiunea Mâncării prin Contemplațiune, are avantajul, dacă aceasta e bine condusă, să perpetueze însuși plafonul divin; meditația se agață de ancoră, care constituie un punct de fixare suveran al extremității superioare a frânghiei de aur, cealaltă extremitate fiind corpul nostru, de-a lungul căreia, în sus și în jos, în jos și în sus se perpetuiază miracula rei unius[692].

Dacă, prin calificare, punctul percutat e Superiorul, atunci mai intervine și avantajul acesta că creem în noi cea mai mare "distanță" între Polul Esențial și Polul Substanțial, deci, în procesul de reintegrațiune, recuperăm toate elementele ființei noastre; căci cu cât Zenitul e mai sus cu atât unghiulatura lui îmbrățișează o mai mare câmpie, o Amploare desăvârșită. Pe cât Polul de Sus e situat în subtil, sau în Manifestarea Informală, Amploarea, deschiderea Unghiului se micșorează.

685 „În cele de sus” (lat.). (vezi pagina 684)
686 Ființa primordială, unind cele două principii (gr.). (vezi pagina 674)
687 „În uniunea rituală” (sk., maithuna). (vezi pagina 684)
688 ritual erotic (sk.) (vezi pagina 688)
689 in maithuna — „În uniunea rituală” (sk., maithuna). (vezi pagina 684)
690 in superis — „În cele de sus” (lat.). (vezi pagina 684)
691 maithuna — ritual erotic (sk.) (vezi pagina 688)
692 „Minunile lucrului unic” (lat.) — Tabula Smaragdina. (vezi pagina 690)

*

"Ces musiciens attachées au roi des dieux se trouvent partout sur les montagnes réelles et mythyques, dans les airs[693]"

Interesant că desemnează și munții reali. Dacă perceperea miracolului naturii, implică audierea Muzicanților celești, deci și a mesajului lor. "...dans les forêts, dans les Cavernes[694]": La Fata Morgana est designée dans l'épopée par "fille des Gandharavas"[695]. Deci tot ce in natură apare ireal în sensul cel mai opac al senzațiilor, polarizarea în calitativ a dezertării, Curcubeul, diafanul arborilor depărtați, a tăieturii dealurilor pe cer, este locuința Gandharavilor și beatitudinea ce ne-o dau aceste locuri, nu e altceva decât muzica lor. "Les arbres à ombre épaisse, aussi des Apsaras..[696]" Și când ai copaci pe marginea Apelor, se unesc Gandharvii[697][698] cerești cu cei pământești. Paradisul "Gandharva[699][700]s des eaux[701]". "Des cas fréquents de possesion d'une femme par un Gandharvas[702]", dar și reciproca e adevărată: se poate ca un om să posede un *Gandharva*. "Le Dieu Amour (Kama) est considéré comme un Gandharva[703]".[704] Ca și Zburătorii noștri atunci. Dealtminteri, și în doctrina platoniciană, la fel. Eros e fiul Peniei[705] și al lui Poros[706]. E o năzuință nestinsă spre Suprem, pe care, neputându-l atinge din cauza ascendenței materne, rămâne în lumea noastră, răspândindu-și focul în ea, aprinzând inimile.

[631 (110)]

Gandharvii[707] sunt muzicanții Zeilor, cutia de rezonanță a beatitudinii lor, dar și un mesagiu al lor către oamenii cărora li s-a deschis urechea pentru asta.

*

"B. is probably the greatest sculptor that the twentieth century has so far, produced ...B. believed that" Heaven, God, the occult forces which animate the world were really present in every day life[708]". O Yogă prin artă.

---

693 „Acești muzicanți atașați regelui zeilor se află pretutindeni pe munții reali și mitici, în văzduh” (fr.).

694 Acești muzicanți legați de regele zeilor se găsesc peste tot pe munții reali sau mitici, în văzduh ... în păduri, în peșteri. ... Fata Morgana este denumită în epopee fiică a Gandharvilor. ... Arborii cu umbră deasă, ca Apsare ... Gandharvi ale apelor. Cazuri frecvente de posesiune a unei femei de către Gandharvi ... Zeul iubirii (Kama) este considerat ca un Gandharva.

695 „...în păduri, în Peșteri” (fr.).

696 „Fata Morgana este desemnată în epopee drept «fiica Gandharvilor»” (fr.).

697 „Arborii cu umbră deasă, de asemenea ai Apsarelor...” (fr.).

698 Muzicanții cerești, geniile sunetului (sk.). (vezi pagina 681)

699 „Gandharvii apelor” (fr.). (vezi pagina 681)

700 „Cazuri frecvente de posedare a unei femei de către un Gandharva” (fr.).

701 Muzicant ceresc, geniu al sunetului (sk.). (vezi pagina 681)

702 „Zeul Iubirii (Kama) este socotit un Gandharva” (fr.).

703 „Sărăcia” — mama lui Eros în Banchetul (gr.). (vezi pagina 693)

704 „Belșugul” — tatăl lui Eros în Banchetul (gr.). (vezi pagina 693)

705 Gandharvii — Muzicanții cerești, geniile sunetului (sk.). (vezi pagina 681)

706 Gandharva — Muzicant ceresc, geniu al sunetului (sk.). (vezi pagina 681)

707 Muzicanții cerești, geniile sunetului (sk.). (vezi pagina 681)

708 „B. este probabil cel mai mare sculptor pe care l-a dat până acum secolul XX... B. credea că Cerul, Dumnezeu, forțele oculte care însuflețesc lumea erau cu adevărat prezente în viața de toate

"His whole attitude towards his materials was that of the peasant craftsman - caressing, smoothing, perfecting[709]".[710] Nu e o estropiere arbitrară a pietrei, a marmorei, a lemnului, ca sculptura luciferiană a Renașterii, ci a descoperirii latențelor[711][712] din material. Sculptorul nu face decât să actualizeze potențialitățile lui, să-i descopere și să-i dezvăluie liniile lui de forță. E mai degrabă o descoperire decât o creațiune. De aceea din materialul din care B. a făcut o pasăre măiastră, în nici un caz nu putea face un bust, sau un om. Nici alții, nici el însuși. Asta dealtminteri e secretul artei populare, și chiar al artei sacre.

"En écrivant ces ouvrages, je n'ai pas voulu faire oeuvre d'écrivain, ni non plus suivre un but précis, mais me délivrer d'une inspiration qui brûle mon coeur et écrase ma poitrine[713]".[714] Adevărată atitudine de maestru. Și eu care-mi bat flancurile, ca să storc, nu importă ce, ca să umplu aceste pagini. Totuși mai bine decât resemnarea. Cel puțin rămâne ceva, se încarnează, căci scrisul chiar van e totuși o încarnare. Și din șuvoiul de locuri comune, poate rămâne un minereu cu netă valoare, o dialectică organică valabilă. Ce pot face altceva mai bun? H. a avut rol de upaguru[715]. Mi-a adus un mesaj în incompetent. Cu atât mai valabil. Lipsa de mordant, de intensitate, de aviditate, de virulență, scad valoarea celor scrise. Sau e speranța naivă că tot zădărând locul va izbucni lava?

*

[632 (111)]

Legitimitatea asimțirii unui pol esențial al nostru și al întregii omeniri, chiar când nu reprezintă Polul Total și Absolut al întregii manifestări, cu numai proiecția lui pe planul nostru, centrul crucii orizontale, ne este arătată de existența unor tratate scrise de mari metafizicieni, ca M. ca în Risalatu-l Ard'ul-haqiqa[716][717], tratat ținând ca reală o cetate misterioasă, esoterică, populată cu ființe care glorifică și proclamă sfințenia lui Dumnezeu, zi și noapte, într-una. Tot ce imaginăm, în lumea noastră devine realitate pe acest pământ. E un teatru spre care converg și se recreează privirile tuturor gnosticilor.

---

zilele" (engl.).

709 B. este probabil cel mai mare sculptor pe care l-a produs, de departe secolul XX ... B. crede că cerul, Dumnezeu, forțele oculte care însuflețesc lumea au fost în mod real prezente în fiecare zi de viață ... Întreaga sa atitudine față de materialele sale a fost aceea a unui meșteșugar țăran mângâind, netezind, perfecționând.

710 „Întreaga lui atitudine față de materiale era aceea a meșterului țăran — mângâind, netezind, desăvârșind" (engl.).

711 Virtualităților ascunse în material (lat., latens). (vezi pagina 687)

712 latențelor — Virtualităților ascunse în material (lat., latens). (vezi pagina 687)

713 Scriind aceste lucrări, eu n-am vrut să fac operă de scriitor, nici să urmăresc un scop precis, ci să mă eliberez de o inspirație care-mi arde inima și-mi strivește pieptul.

714 „Scriind aceste lucrări, n-am vrut să fac operă de scriitor, nici să urmăresc un scop precis, ci să mă eliberez de o inspirație care îmi arde inima și îmi strivește pieptul" (fr.).

715 „Învățător ocazional" — cel care, fără s-o știe, aduce o învățătură (sk.). (vezi pagina 704)

716 „Epistola despre Pământul Adevărului" (arb.) — tratat al lui Ibn 'Arabî. (vezi pagina 695)

717 Risalatu-l Ard'ul-haqiqa — „Epistola despre Pământul Adevărului" (arb.) — tratat al lui Ibn 'Arabî. (vezi pagina 695)

Chiar un pol formal și secundar poate metodic să joace un rol de catalizator față de elementele inerte din ființa noastră și să le facă să conveargă spre un singur punct, cu atât mai mult cu cât acest punct reprezintă legitim Punctul Suprem și Total. Căci totul este evertuarea și exaltarea. Trebuie să fii intoxicat de prejudecata intelectualistă ca să disprețuiești aceste substitute intermediare, mai ales că acest fel de simboluri sunt etape *organice* ale devenirii noastre, fie în coborârea noastră în lume, fie în călătoria de reîntoarcere.

Dacă Nous[718]-ul, după învățătura orfică și a misterelor, coborând în lumea noastră și trebuind să traverseze sferele concentrice planetare, preia în trecerea lui în mod necesar un veșmânt caracteristic, propriu planetei traversate, tot așa de necesar și la întoarcere, ca să poată să lepede cojile cu care s-a îmbrăcat, trebuie să facă popasuri în planetele respective, care singure îi pot prelua veșmântul provizoriu pe care i-l dăduseră.

Trebuie deci să facem la întoarcere în Ardu'l haqiqa[719],[720] pentru ca să lase roba cu care au fost investiți acolo și care constituie o haină organică prin care, în lumea noastră, se puteau face schimburile dintre cer și pământ. Ne desbrăcăm de ea nu prin svârlire, ci printr-o separațiune suavă, ca aceea a fluturelui de coca lui, a șarpelui de pielea lui. Dăm loial înapoi ce am primit, cu mulțumiri.

Probabil că depunerea se face theurgic și existențial, prin incantațiuni, prin fervoare, prin laude. Se lasă la fund reziduul și la suprafață se ridică uleiul superesențial.

*

[633 (112)]

Orișicine recunoaște că o lucrare pur analitică are o sinteză prealabilă care-i orânduiește construirea, chiar când e vorba numai de un asamblaj de piese. Spuneam mai sus că identitatea de vibrație între obiectul sensibil și Vritti,[721] arată că întreaga lume e făcută din substanța mentală, și că este o continuitate, nu numai logică dar și ontologică între idee și realizare. Cum orice plan de fire are și ființe, este o entitate în planul inițial, și e entitate în lucrul realizat; chiar mai multe entități.

Sedir a remarcat că orice edificiu este corpul fizic al unui geniu, fie și cele mai banale clădiri moderne. Aceste genii nu sunt un dublu al clădirii, ci au, se pare, forme animale. Firește că între geniu și locuitorul casei se face un schimb de relații, o endosmoză, și depinde de calitatea omului, pentru ca să fie sau subumanizat de genius hujus loci[722],[723] sau să-l aducă spre el. Geniul unui

718 Intelectul, spiritul (gr.). (vezi pagina 692)
719 „Pământul Adevărului” (arb.). (vezi pagina 674)
720 Ardu'l haqiqa — „Pământul Adevărului” (arb.). (vezi pagina 674)
721 Vârtejuri, unde, agitații ale mentalului (sk.). (vezi pagina 705)
722 „Geniul acestui loc” (lat.). (vezi pagina 681)
723 genius hujus loci — „Geniul acestui loc” (lat.). (vezi pagina 681)

edificiu grupează în jurul lui alte genii, fiecare cameră are unul: fiecare parte a încăperii, orice detaliu al ușii sau al ferestrei, fiecare mobilă, fiece obiect; ele nu subzistă decât prin acțiunea coezivă a unui geniu. Mobilele conțin și ele tot felul de fluide și de spirite. Dulgherul, ebenistul, care dau scândurilor o formă utilă și un uzaj practic, evocă inconștient un geniu nou, jumătate silvestru și jumătate uman care va locui acest lemn, devenit masă, scaun sau dulap, și-i va dirija existența într-o anumită măsură.

*

Suflul pe care l-a auzit Ilie pe Horeb e în adevăr Domnul, pentru că toate morfismele Verbului sunt reduse în indistincțiunea unei litere primordiale, probabil un *ha,* sau un *m* pierdut, sau *i* pe vârful unui ac; și mai probabil, toate în indistincțiune. Având în vedere primordialitatea sunetului, și calitatea lui de Creator, toate Universurile, toate modurile Verbului sunt cuprinse în ele. Această perfecțiune, dacă e auzită (în formele ei exterioare, cum spune Sedir: une haleine, un frémissement, une touche imperceptible au fond de notre coeur)[724] fie numai de urechea interioară, nu e chiar Numele Suprem Inefabil. Dar dacă la perceperea lui se suprapune o asimțire a Supremului, a Vidului Metafizic, atunci nu e chiar al 100-lea Nume? Foarte probabil, sigur, dar se mai adaugă ceva

[634 (113)]

pe care nu-l sesizezi și care ține de articulația lui. Articulație, după cum o spune Abu Yazid poate fi orice vorbă din lume, dar să iasă din Vid, din Tăcerea Ultimă, din Tenebrele Supreme ale Indicibilului.

Dar trebuie să se manifeste ca o Manifestare însăși a Vidului, să se articuleze din el, ca unghia din carne, ca aburii din apă, într-o mișcare imobilă dulce. Pronunția asta nu limitează Supremul ci mai degrabă îl suportă, îl indică misterios, ca mâna divină pe Peretele Palatului lui Balșatar, ca gestul hierofantului la Eleusis, când tăia spicul într-o tăcere desăvârșită. Această pronunție tăcută, și, repet, nelimitativă e totul, trebuie să fie ceva foarte simplu și totuși n-o pot dibui.

Decât am încercat să pronunț un cuvânt în Vidul metafizic, l-am voalat, n-aș putea spune că e nimic, dar e doar o palidă imagine. Trebuie intervenit oare și cu un gest, trebuie adăugat și un simbolism spațial, adică ceea ce corespunde Spațiului in divinis?[725] E posibil, deoarece Numele Inefabil se preferă în ceea ce corespunde timpului, in excelsis[726]. Dealtminteri, lucrul e posibil să se facă de la sine, căci tot alfabetul, toate literele lui se pot structura în figuri geometrice, care sunt în ultima esență, Îngeri. O probă ar fi și după normele Invocațiunii în diferitele tradiții.

724 „o suflare, un freamăt, o atingere imperceptibilă în adâncul inimii noastre” (fr.).
725 „În cele divine” (lat.). (vezi pagina 684)
726 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)

E de ajuns ca să pronunți un Nume Divin, în mod legitim, și cu intenția de hudur,[727] pentru ca acesta să se actualizeze. Cu alte cuvinte nu trebuie să simți în prealabil hudurul[728], pentru ca să poți pronunța Numele, căci atunci nu mai e nevoie de pronunțarea lui. Când e dresat printr-o piramidă justă, Numele atrage inevitabil *hudurul*, ca vârfurile trăznetul. Când Extrem-Orientalii desemnează o creastă de munte, ca "Vârful care sărută Cerul", această creastă nu are conștiința cerului, ci prin simpla arhitectură a ei îi atrage îmbrățișarea.

Aceasta, bineînțeles, din punctul de vedere exterior, care e cel mai important, decisiv, din perspectiva metodică. În fond, din misterul lui Dumnezeu, și Vârful și Cerul și Sărutarea ies concomitent și toate trei la un loc fac Marele Nume Inefabil, Indicibil, Suveran, Suprem. O, Mister!

Microcosmic: de jos în sus privit, întâi e intenția mea spre suprem, apoi rostirea unui Nume, apoi Hudurul[729] ce se propagă necesar, apoi călare pe Hudur,[730] asimțirea Tăcerii ultime și nu numai aceasta, ci toate aceste elemente la un loc dau Numele

[635 (114)]

Inefabil, dar fiecare din ele trebuie să fie desăvârșit, fructe, copii ai Tăcerii. Și totuși mai e ceva care-mi scapă, de o simplitate copilărească. Probabil și momentul cosmic al pronunțării, cu toate că adevărații stăpânitori ai Numelui, Baal-Șemii, îl pronunță când vor, dar asta nu infirmă ce-am spus, deoarece ei sunt deasupra timpului, adică în orice moment al timpului, și-l actualizează chiar când pronunță Numele într-un moment ce din punctul de vedere exterior al Naturii nu pare propice.

Dar numai asimțirea pronunțiarii Marelui Nume e o beatitudine, și valabilă inițiatic. Asta o demonstrează instituțiunea invocării Numelor Divine cunoscute de noi. Probabil, că reziduul, barakaua[731][732] care persistă după terminarea invocațiunii obișnuite, e baza de plecare, sau mai bine spus materialul, din care se clădește apoi Numele Inefabil. Și pentru că vorbesc în simbolism arhitectural, nu o anumită parte a Domnului, Piatra de Unghi, sau de Bază sau altceva, pronunță Numele, ci Domnul în întregimea lui.

*

Prin Magia Verbului atinge Verbul Primordial, în al cărui "Nume", face totul. Acest Verb Primordial (Urwort[733])[734] nu e însuși hudur[735]ul[736] inefabil care

727 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)
728 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
729 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
730 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
731 Influența spirituală, binecuvântarea (arb., baraka). (vezi pagina 675)
732 barakaua — Influența spirituală, binecuvântarea (arb., baraka). (vezi pagina 675)
733 „Cuvântul originar” (germ.). (vezi pagina 704)
734 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
735 prezența reală a divinității (arb.) (vezi pagina 683)
736 Urwort — „Cuvântul originar” (germ.). (vezi pagina 704)

se învoaltă deasupra Cuvântului pronunțat, suflul, Boarea, care se plimbă deasupra lui ca deasupra Apelor?

Dar acest Nume nu este un Cuvânt dintr-o limbă oarecare, care trebuie accentuat într-un anumit fel, ci acea forță sublimă, pe care Maestrul Evangheliilor o numește "Credință", și "exprimarea" secretă a "Numelui" este Arta Artelor: arta de a trăi în sine acest "Nume". Oricât de bizar pare, dar dacă o adevărată calificare există, *hudur* -ul e mai ușor de asimțit, decât derivațiile, aplicațiile lui în viața de toate zilele. Asta pentru că, în realitate, e vorba de aspectul descendent al Realizării inițiatice. Se întâlnește *hudurul* "exterior" nou și în ambianță, cu Șekhina,[737] captivă în Kliphoturi[738]. Dacă reușim să le topim, cele două forțe divine se întâlnesc.

Suprapunerea Conștiinței pe mișcările Sufletului și urmările pentru voință sunt obligatorii acestor mișcări.

[636 (115)]

Suprapunerea Conștiinței pe toate mișcările psihice și fizice și consecințele care se impun voinței, în mod obligatoriu, după natura acestor mișcări.

O asemenea operație are drept urmare adăugarea unei dimensiuni intelectuale la gesturile noastre. Bineînțeles această Conștiință e valabilă numai în urma sacralizării ei. Dacă nu e chiar identică cu hudurul,[739] în orice caz îl atrage după ea.

*

"Mirosul Tămâiei unește toate Numele", ca un prim plan, și le unește prin omogenitatea lui. Pe de altă parte, mirosul este calitatea sensibilă a pământului și de asemenea, prin curgerea lui omogenă se înrudește deaproape cu aerul. În adevăr, unește ce e mai jos cu ce e mai sus, Pământul cu Cerul. Mirosul de tămâie, unind toate numele, nu constituie el însuși Marele Nume Inefabil?

Prin tendința lui spre Ceruri, se identifică cu Speranța, năzuință sattwică[740], situată la mijloc, între celelalte două virtuți teologale, Credința și Caritatea.

[*Desen: o semisferă (semicerc) așezată pe diametrul ei orizontal, din al cărei punct central pornesc patru raze care o împart în unghiuri egale.*]

Figura de alături e făcută din patru unghiuri, ca Numele Mare din 4 elemente; aceste 4 unghiuri sunt unificate de emisferă, dar mai ales de punctul din mijlocul dreptei de bază care le înmănunchează toate. Or, toată această figură e produsă de punctul inițial și din dreapta verticală din mijloc, proiecțiune în intemporal și Eternitate. *Celelalte elemente apar de la sine*. O aspirație ascendentă constituie ea singură Numele Inefabil, incomensurabil mai ales prin contrastul contingenței și punctului de plecare (eul nostru) și indicibilul lui Terminus[741]. Aici ar putea interveni doctrina lui Eros Kosmogonos care este un Eros al depărtării. Deci și Eros este Marele Nume sau, mai exact

737 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
738 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
739 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
740 Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
741 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

vorbind, Marele Nume e mijlocul de acțiune (aducerea la act din potență) a lui Eros Kosmogonos. Pronunțăm Marele Nume în măsura în care avem și când avem asentimentul Supremului. Și suflul, mirosul

[637 (116)]

omogen și scurgerea imobilă a lui, e limfa care vehiculează Marele Nume. Coborârea lui (căci pronunția Lui se face și ea pe Solve[742] și Coagula[743]),[744] e forma lui descendentă, e al doilea He[745] din Tetragram.

Cum în realitate orice poate alimenta sacrificiul, nu numai tămâia, e deajuns să determinăm în noi o axă verticală, pentru ca tot restul ființei noastre să servească drept aliment sacrificiului; în timpul acestuia se determină deasemenea alte două axe, intermediare între axul central și planul orizontal, care sunt cele trei canale, cele trei nadi[746]-uri, de-a lungul cărora se răspândește Sacrificiul, delta prin care ființa noastră se varsă în Infinit. Cele două coloane laterale sunt îndepărtate de coloana mediană tot prin acțiunea, de data asta în sensul amploarei, a lui *Solve* și *Coagula*. Dacă tendința ascendentă persistă, se accentuează, devine virulentă, atunci cele două axe se înmănunchează în jurul Speranței, ca șerpii caduceului hermetic; această revenire a lor la matcă e în măsura impulsiei noastre nenaturale, în sensul bun al cuvântului, adică în măsura în care suntem non-conformiști cu *această* lume și conformi cu lumea transcendentă și cu Nadirul ei. O clipă prelungită indefinit devine linie dreaptă. Dacă, sper, asimt ce poate fi Numele Inefabil, pronunția lui îmi scapă complet. Probabil că e constituită de reflexe ale Lui în ființa noastră psihică și fizică, similitudini, ecouri în ea, pe care nu le putem detecta, deoarece nu sunt de natură intelectuală, ci existențială. Nu există cale spre ele, ci trebuie să le lăsăm să emerjeze la suprafață sub vraja chemării Inefabilului.

Marele Nume Indicibil este șarpele care se ridică vertical din Tufișul său, balansându-se pe baza lui, la sunetul flautului fermecat. Alt mijloc de a-l actualiza nu există.

*

În Miezul Nopții, Sfântul, binecuvântat fie el, intră în Paradis și se unește cu comunitatea lui Israel. Se unește cu ea, dar și mai exact o unifică, adică, toate elementele disparate, răzlețe ale ființei noastre, sunt energizate, scoase din letargie, desperecherea, divergența în care se află și unificate în Sfântul Nume Inexprimabil. La mijlocul spațiului (Paradisului), la mijlocul Timpului (Miezul Nopții), Numele, Tetragramaton unifică toate Numele, într-un miros bine plăcut. Nu e un alt fel

[638 (117)]

de a exprima, ceea ce spuneam mai sus, prin sacrificiul Tămâiei?

742 „Dizolvă” (lat.). (vezi pagina 700)
743 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)
744 Litera ebraică hé, a doua și a patra din Tetragramă.
745 „Coagulează” (lat.). (vezi pagina 677)
746 Canalele subtile prin care circulă suflul vital (sk.). (vezi pagina 691)

Avem: Sfântul, sus în Zenit, jos, de-a lungul și la capătul axei verticale, Inima lui Israel. Între aceste două puncte, întâi o dispersiune, o răspândire în multiplicitate, sacrificială, Diaspora, urmând unei tendințe Solve[747], apoi începând de la suprafața Apelor, pe planul median, o reînmănunchiere, sub influența Stelei imuabile, și o reconstituire a unității în sânul Divinității.

[*Desen: un romb vertical, alungit, format din două triunghiuri unite prin baza lor orizontală; în centrul figurii, pe linia mediană, un mic grup de trei cercuri înlănțuite.*]

[*Desen: un cerc în care sunt înscrise mai multe diametre, formând o stea cu opt raze.*]

Figura se integrează în [*cercul cu opt raze*], adică în cele două emisfere reunite; ea mai figurează[748] și Piatra Unghiulară. Cu cele patru colțuri ale ei, este Tetragramul. În prima figurațiune (p. 115), am arătat numai ce este de la suprafața Apelor în sus; prin noua figură se arată și reflexul ei în lumile inferioare, cuprinzând și Rădăcina tenebroasă a întregii Manifestări. Ceea ce cuprinde ea, în punctul de jos, în potență, este evertuat în multiplicitate printr-o acțiune rajasică,[749] care face să se ridice la suprafața Apelor toate posibilitățile ei, în evantai, pentru ca acestea să fie oferite, feciorelnic, acțiunii lui Sattwa,[750] Sfântul - Binecuvântat fie El, din vârful Unghiului.

*

Credința nu e conștiința câștigată prin experiență, că poți face ceva, ci forța, cu care poți să-l faci efectiv. În adevăr, convingerea că pot face ceva, prin experiență, care pare evidentă la început, pentru că această convingere experimentală a dispărut de multă vreme. Dacă ridic tonul, nu e din cauza unei convingeri experimentale, ci pentru că această experiență, evertuează, deșteaptă din somnul ei puterea cu care fac lucrul.

Convingerea experimentală că pot să mă concentrez pe Nume, dispare după primele constatări și rămâne atunci vie numai forța cu care o fac care nu mai e de natură logică ci de

[639 (118)]

existență. Și această forță e de aceeași Natură cu lucrul pe care îl împlinește, se poate spune că e identică cu el. Ce ne face să ignorăm lucrul acesta? Lenea noastră mintală, lipsa de veghe, de luciditate, de sforțare continuă de a vedea realul.

A se admite imobilitatea, chiar inerția, numai ca momentul în care Anteu ia contact cu Pământul, adică ele trebuie să fie numai pauze între două cicluri, Sandhya[751]. Și Credința și Voința și Speranța trebuie lăsate să se odihnească. E o întoarcere în pântecele matern, o reluare de contact cu Substanța

747 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)
748 Ținând de rajas, de expansiune și mișcare (sk.). (vezi pagina 695)
749 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
750 Aici în sens tehnic: dă figură, formă – lucrarea demiurgică ce configurează lumile. (vezi pagina 681)
751 „Îmbinare, amurg” — pauza dintre două cicluri (sk.). (vezi pagina 697)

Primordială. Pendularea e inerentă Manifestării. Virtuțile cele mai transcendente nu se pot propaga în ea decât prin plusuri și minusuri.

*

După Olympiodor, Callypso reprezintă fumurile imaginației care ascund Lumina Inteligibilă. Remarc numai că e imposibil să detectezi elementele de lumină ținute captive de către fantezie, să le selectezi, să le pui de-o parte, pentru că amestecul lor e inextricabil, ca și metalul nobil în minereu. După cum acestuia îi trebuie o intervenție exterioară ca să-l umidifice prin apă și foc, tot așa și lui Ullysse i-a trebuit intervenția Athenei, a lui Zeus și a lui Hermes, ca să scape din captivitatea lui Callypso.

În noi înșine, nu putem evertua acest pol catalizator, inima fiind acoperită de nenumărate sedimente parazitare. Trebuie deci să facem să joace simbolismul spațial, să actualizăm diferențele calitative ale distanțelor, diferențe care sunt existențial increate de noi. Mai precis, trebuie să deplasăm centrul nostru de gravitate, polul esențial din noi în dosul nostru, în occiput și deasupra noastră; atunci Ullysse, elementul virilsolar e liberat de îmbrățișările imaginative, și cine știe? - poate că și aceasta este redempționată.

*

A smântâni sufletul și carnea.

Vorbeam de simbolismul șarpelui. Mai întâi, acest simbolism e bivalent, deci, din perspectiva noastră, de jos în

[640 (119)]

sus, mai întâi apare șarpele malefic, care cuprinde în el ca într-o coajă, ca în propria lui piele pe care o leapădă, pe șarpele benefic. E de ajuns ca șarpele să audă sunetul de fluier al Eternității ca să se prefacă în agathodaimon,[752] în Dragon, să ridice capul și să se "verticalizeze" în vârful cozii. E numai mirare atunci. Se preface în Marele Nume.

*

Clemența prin litere devine Rigoarea prin pronunțare. De aceea trebuie evitată pronunțarea când nu se ridică deasupra tăcerii ca uleiul deasupra apei, ca aburul din apă. Ar mai fi un învățământ practic: când suntem impuri, amestecați cu bine și rău, este permisă o tendință spre înălțimi care servește de instrument discriminatoriu între superior și inferior. Dar această tendință trebuie să rămână inefabilă, căci, îndată ce intervine pronunțarea unui nume, apare și rigoarea. Numele trebuie exprimat când puritatea e câștigată. Nu numai atât. Chiar fără o impuritate precisă, Numele devine teribil dacă nu-l înconjoară ca o aură, prezența, Hudur[753]-ul, care-i topește ceea ce are terific în el. Pe de altă parte, Numele pronunțat, tocmai din cauza rigoarei lui, devine un

752 „Bunul geniu”, șarpele binefăcător (gr.). (vezi pagina 672)
753 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)

instrument de sesizabilitate, de încarnare. E prin excelență făcut pentru Realizarea descendentă.

*

Șeful Infernului e numit "câine care strigă totdeauna: dă, dă!" E o aviditate nesățioasă, inepuizabilă, yoni[754] macrocosmic dar și în noi. Mai ales ce vrea, și haina de glorie care învăluie ca o lumină sufletul nostru; îi trebuie pe Prunickos, pe Helena; o devorează ca lumină și ne lasă numai focul. Dar aici e o luptă de întrecere, de viclenie. Domnul Iisus Hristos s-a coborât în gura lui, și el l-a înghițit cu delicii; a fost numai o momeală, un cârlig de undiță. A fost, când Domnul a înviat, să-și verse mațele afară, împreună cu drepții pe care îi ținea captivi, așteptând ca la Parusie să fie ei înșiși, Leviathan, pescuit, scos afară pe mal, să servească drept mâncare locuitorilor Paradisului, cum spune Kabbala.

[641 (120)]

După cum dulceața plăcintei cu mere adoarme vigilența lui Cerber, după cum voluptatea contactului cu călcâiul Fecioarei, pe care-l mușcă, adoarme vigilența Șarpelui, Marele Dușman, tot așa coborârea Verbului în In[755]fern l-a adormit prin voluptate și și-a lăsat prada.

Mă întreb dacă toate acestea nu pot servi ca indicii tehnice, pentru a smulge Infernului nu numai prada, dar și pozitivitatea lui (în fond pozitivitatea lui e făcută tocmai din această pradă, din acești prinși). Anume, constituirea unui fir de undiță fără nici o soluție de continuitate și constituit așa de sus în jos: asimțirea Inefabilului, cât se poate mai mult ca Suprem; Numele coborându-l din Inefabil, ca firul de paianjen din grinda lui, apoi introducerea Numelui, sans y avoir l'air[756],[757] în matricea Infernului care-l înghite cu lăcomie; apoi urcăm din nou firul undiții și obligăm pe Leviathan să dea drumul tuturor captivilor lui.

Ceea ce e capital, ceea ce e absolut indispensabil, pentru a evita o catastrofă, e că atât coborârea cât și ieșirea din Infern trebuie să se facă fără nici un lapsus de concentrare atentă, mai mult, fără ca accentul de gravitate al ființei și al operației noastre să se coboare din punctul cel mai înalt pe care-l poate atinge, cum am spus mai sus *sans y avoir l'air*. Acest lucru e perfect vizibil în tradiția creștină.

În timpul patimilor, al coborârii în Iad, natura divină a lui Hristos rămâne impasibilă, neafectată de vicisitudinile ființei lui individuale.

Și ce mai rămâne din Infern dacă i se smulg captivii? O simplă nălucire, o tendință numai spre Neant fără ca acesta să fie atins niciodată deoarece e o simplă imposibilitate. Și ce este această nălucire de Neant? Reflexul pe planurile inferioare ale existenței al Indeterminismului divin, al Inefabilității lui,

754 Matricea, receptacolul (sk.). (vezi pagina 706)
755 Prefixul negativ „in-” (lat.).
756 „Fără să pară” (fr.).
757 „Fără să pară” (fr.).

e determinațiunea lui negativă căreia i s-au tăiat rădăcinile. E particula *In* detașată de finit[758], căreia trebuie să-i preceadă necesarmente. Dar făcut în două, ce rămâne din cele două particule din Infinit? *In,* o unică tendință spre Neant, iar Finit[759]ul,[760] părând că-și are rațiunea suficientă în el însuși, adică însăși reprezentarea verbală a Infernului. *Finit* căruia nu i s-a aruncat de gât lațul lui *In,* nu mai recunoaște nimic în afară de el, devine o negațiune existențială, adumbrită de satelitul sumbru *In*.

[642 (121)]

Infinit, Principiul Suprem, In finit[761] Infernul însuși.

Or, această despărțire a lui *In* de Finit[762] o facem în fiecare moment. Realizarea noastră spirituală este să unim din nou cele două capete, unind Șekhina[763] cu Principiul, *Șekhina* captivă în Kliphot[764]-urile ei finite[765].

Orice coborâre la un nivel inferior e numită moarte, în sensul Neantului bineînțeles, căci este și o moarte par en haut;[766] tot așa de bine se poate spune că orice urcare la un nivel superior e numită moarte. Dar în prima formă a formulei, Cel care nu are moarte, coborându-se în Infern, adică la un nivel inferior, capătă moarte, dar nu moare, și învie din morți cu moarte pe moarte călcând. Luciditatea, prezența reală se scoate de oriunde. Ce atrage Infernul? Aparența asta de patibilitate, de slăbiciune, de nonrezistență.

Focul de sus consumă focul de jos.

Iată un text din Eliade: "Bien qu'omniscient, Vishnou se montre dans les aréas comme s'il était dépourvu de connaissance; quoique esprit, il se montre comme s'il était matériel; quoique le vrai Dieu, il se montre à la disposition de l'homme; quoique tout-puissant, il se montre comme s'il était faible; quoique sans soucis, il se montre comme s'il avait besoin d'être soigné; inaccessible (aux sens), il se montre comme tangible[767]".[768] Eliade nu dă explicația acestui fapt; ea e tot ce-am spus mai sus. Creștinismul (cel puțin cel exoteric) vorbește numai de mântuirea oamenilor; în realitate e vorba de mântuirea tuturor lucrurilor, smulgând morții și Tartarului acul lor.

---

758 „Finitul” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
759 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
760 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
761 „In-finit” — despărțirea prefixului de rădăcină (lat.).
762 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
763 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
764 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
765 „Finit” (lat./fr.). (vezi pagina 681)
766 „Pe sus, prin partea de sus” (fr.). (vezi pagina 693)
767 Deși atotștiutor, Vishnu se arată în lume ca și când ar fi lipsit de cunoaștere; deși spirit, el se arată ca și când ar fi material; deși adevăratul zeu, el se arată ca și cum ar fi slab; deși fără griji, el se arată ca și cum ar avea nevoie să fie îngrijit; inaccesibil (simțurilor), el se arată ca putând fi atins (pipăit).
768 „Deși atotștiutor, Vișnu se arată în altare ca și cum ar fi lipsit de cunoaștere; deși spirit, se arată ca și cum ar fi material; deși adevăratul Dumnezeu, se arată la dispoziția omului; deși atotputernic, se arată ca și cum ar fi slab; deși fără griji, se arată ca și cum ar avea nevoie să fie îngrijit; inaccesibil (simțurilor), se arată ca tangibil” (fr.).

*

Ockam: "est articulum fidei quod Deus assumpsit humanam. Non includit contradictionem, Deus assumere naturam assinam. Pari rationem potest assumere lapidem aut lignum[769]".[770] Ce justificare a politeismului! Ultimele două cuvinte ale frazei, par să fie o aluzie la lithogeneză și la xilogeneză, ca urmare la anthropogeneză. Totuși, după o anumită doctrină natura se mântuiește prin om și are nevoie de intervenția *directă* a Zeului în ea.

În realitate, e vorba de aspectul esențial al Arborelui și al Pietrei, acela care însumează aspecte geometrice și angelice. S-ar putea spune, că manifestându-se în ele, Dumnezeu le-a

[643 (122)]

eliberat nu numai din infern, dar și jurisdicției omului căzut, jurisdicție devenită abuzivă.

"Le sacré se manifeste sous n'importe quelle forme, même la plus aberrante... Ce qui est paradoxal, ce qui est inintelligible, ce n'est pas le fait de la manifestation du sacré dans les pierres et les arbres, mais le fait même qu'il se manifeste et par conséquent, se limite et devient relatif[771]".[772]

Ilimitațiunea primordială devine antinomie în Manifestare. Principiul e atât de absolut încât auto-limitarea lui e teologie apofatică. Se limitează, pentru că e Infinit, asta prin analogie în sens invers. Și cu cât limitarea lui e mai grosieră, cu cât distanța între auto-limitare și Principiu e mai mare, cu atât e mai Absolut în misterul lui, nelimitațiunea sa, manifestă.

Dionysie Areopagitul spune că tot ce se spune despre persoana fizică a lui Hristos e apofază. Frază incomprehensibilă. Cum să se manifeste apofaza în maxima ei rigoare în lumea noastră? Printr-o limitațiune cât mai stringentă. Prin Iisus se manifestă nu numai Verbul, ci Adevărul, Totul, Absolut și Infinit, pentru că vorbea cu publicanii, cu vameșii și accepta omagiile păcătoasei. De aceea, tot ce face un Avatara[773], sau numai un realizat descendent, e incomensurabil cu ceea ce fac ceilalți oameni, chiar dacă acțiunile sunt asemănătoare până la amănunte, chiar la acei care le fac sacralizat, chiar la inițiați de mare rang.

Căci o acțiune a unui spiritual manifestă, laudă Principiul, deci toată acțiunea lui e coextensivă Ființei, pe când fapta, consistența, scandalul Avatarului, neagă Infinitul.

---

769 Okam: este legătura credinței cu care Dumnezeu și-a asumat natura umană. Nu include nici o contradicție faptul că Dumnezeu și-a asumat această natură. Asemenea rațiune poate să asume piatra ca și lemnul. (lat.)

770 „Este articol de credință că Dumnezeu a luat [firea] omenească. Nu include contradicție ca Dumnezeu să ia firea măgarului. Pentru același motiv poate lua piatra sau lemnul" (lat.).

771 Sacrul se manifestă nu importă sub ce formă, fie ea chiar și cea mai aberantă ... Ceea ce e paradoxal, ce e ininteligibil, nu este faptul manifestării sacrului în pietre și arbori, ci însuși faptul că el se manifestă și, în consecință, se limitează și devine relativ.

772 „Sacrul se manifestă sub orice formă, chiar cea mai aberantă... Ceea ce e paradoxal, ceea ce e neinteligibil nu este faptul manifestării sacrului în pietre și în arbori, ci însuși faptul că el se manifestă și, prin urmare, se limitează și devine relativ" (fr.).

773 trimis divin (sk.) (vezi pagina 675)

La Inițiat actul e catafatic.

S-ar mai putea spune că Desăvârșitul, în actele lui vizibile, manifestă o alternanță de catafază și apofază. Dar se aplică analogia în sensul invers. Cele mai înalte acte, cele mai sublime sunt catafaze, exprimă strălucirea lui Ișwara;[774] cele mai obișnuite, mai trecătoare sunt apofatice prin evidența lor negativă. Nu numai cele mai obișnuite, dar cele mai reprehensibile, cum le fac uneori marii Inițiați. Masacrele, abuzurile aparente ale simțurilor, duritatea implacabilă, aparenta frivolitate, etc. etc.

[644 (123)]

Niciodată o astfel de ființă nu poate fi judecată după criteriile obișnuite, chiar dacă duce viața cea mai anodină, cea mai asemănătoare cu aceea a semenilor săi. Lie-Tseu, care după desăvârșire, se întorcea acasă, și acolo ajuta nevestesii la treburile gospodăriei, îngrijea de porci și devenise asemănător cu ei, e incomensurabil, înspăimântător. Ce apofază încarnată până la unghii! Ce enormă "dimensiune" între ceea ce făcea și polul lui esențial!

*

Dermenghem relatează că S. Abdurrahman nu iubea fluierul din care anumite tradițiuni făceau instrumentul lui Iblis care-și ușurează veșnica lui angoasă gemând în trestii. Trestia din care se face fluierul e fiica apei, și mai precis a nămolului, deci a lui borboros[775]. Exprimă substanța, iar angoasa substanței e aceea de a nu se putea depăși pe ea însăși, de a năzui spre ceva care nu e ea, și de a recădea totdeauna în ea însăși. ce școală în fond! Pythagoricienii se purificau după ce cântau, după ce auzeau muzica de flaut.

Dar de ce teribila ei atractivitate?

Pentru că e muzica Abisului care e "direcția" gravitații.

Dar de ce seducțiune este a Abisului? Pentru că e o realizare fără efort, o voluptate imediată, pentru că e o uitare, elixirul invers al Amintirii.

Și unul și altul ne fac să uităm eul nostru, ființa noastră din lumea aceasta. Mai e și seducțiunea melancoliei care nu renunță la mândrie. Neputând să te stingi în noaptea metafizică, e dulce să te cobori în tenebrele uitării, mai ales când ai naivitatea și lipsa de calificare intelectuală pentru a crede că această uitare este o extincțiune, un sfârșit al eului.

În realitate, redeșteptarea e teribilă, în tenebrele exterioare și în scrâșnirea dinților. E vorba nu numai de dinții tăi, ci de dinții tenebrelor însele, dinți ascuțiți care te sfâșie și măsele de piatră care te macină, și te scuipă apoi, pulbere atomică în Materia Prima.

În fond, spre cinstea omului, ce oroare de el însuși are, dacă orice cale, orice seducțiune îi este bună, numai dacă îl face să se uite pe el însuși. Și pentru cei mai mulți, calea cea mai

774 Dumnezeul personal, Principiul ca Ființă (sk., Îshvara). (vezi pagina 684)
775 „Mocirlă, noroi” (gr.). (vezi pagina 676)

[645 (124)]

accesibilă este trecerea de la intelecțiuni la concepte, de la concepte la senzații, de la senzații la instincte, care nu sunt altceva decât curenții oceanului inferior. Puterea Abisului e că la dânsul ajungi prin simplă inerție, lunecând la vale, pe când ascensiunea cere o moarte, de fiecare clipă, o sângerare de fiecare colț de stâncă, de fiecare stei pe care te aburci.

*

Adevăratul miracol e substituirea unei calități la un defect. Vertigiul abisului de care vorbeam mai sus care e "defectul" capital pe care-l poate avea un om, și el poate fi pozitivat. Dizolvarea asperităților individuale, în atitudine pasivă față de Divinitate, uitarea care devine în mod automat extincțiune dacă îți "reamintești" de Ceruri. În fond, și Infernul se țese din Unicitate, plasa ei prinde tot și e un lucru posibil s-o percepi chiar față în față cu tripla figură a lui Satan. Dante de exemplu.

Ceea ce e esențial este să nu te lași dus de Unicitate care e Indefinită și să treci la momentul indicat, la Unitate. Numai sub lumina acesteia, meandrele Labirintului se transformă în firul Ariadnei.

Trebuie să înlocuiești efortul de a te sustrage borborosului, care e mai greu decât sforțările lui Laocoon de a scăpa de șerpii care-l încolăcesc, prin simpla contemplare a Cerului. În mod existențial multiplicitatea se transformă în Unicitate și aceasta în Unitate; în mod organic încâlceala, labirintul din noi devine un câmp de vibrații al coordonatelor din noi, tendoanele și vinele lui Python, coardele lirei lui Apollon.

Defectul nostru cel mai mare e că nu avem încredere în operația asta pur contemplativă, ne îndoim de eficacitatea ei. Suntem intoxicați de superstiția atletismului, și maximul de sforțare ce ni-l închipuim e acela al sclavilor lui Michel-Angelo, care în fond, nu se ridică ci se prăbușesc. Pe când simplul surâs al lui Buddha!

*

[646 (125)]

"La force et la vie ne sont que des épiphanies de la Réalité ultime[776]".

S-ar putea spune că ceea ce e condițiune limitativă pe planul nostru de existență, este çifat,[777] Atribut divin, in Principiu. Prin analogie în sens invers, ceea ce e limitațiune, servitute în lumea noastră, e Nume divin în Cauza Primă. Nu era just când spuneam că limitațiunile noastre sunt Apofazele Principiului?

"Ces actes élémentaires deviennent chez le "primitif", un rite dont l'intermédiaire aide l'homme à approcher la réalité, à s'insérer dans l'ontique, en se délivrant d'automatismes (dépourvus de continu et de sens) du devenir, du profane et du néant[778]".[779]

776 „Forța și viața nu sunt decât epifanii ale Realității ultime” (fr.).
777 Atribute, calități divine (arb., sifât). (vezi pagina 677)

Spus mai limpede, actele elementare devin plenitudine, realități în sensul transcendent al cuvântului, când devin materie de rit, când li se adaugă dimensiuni conceptuale, li se suprapune o geometrie sacră, în care trec în alternanță de cantitativ și calitativ. O cruce, care e însuși scheletul, armătura limitațiunii mele în timp și spațiu, devine ritual făcută, absoarbe în brațele ei, vertical și orizontal, toată dialectica Cosmosului, de data aceasta nemaifiind o servitute, ca aceea purtată pe Calvar, ci plenitudinea însăși a Strălucirii și a Harului divin, atotcuprinzătoare, cuprinzând Înălțimea, Adâncimea, Lățimea și Lungimea Intelectului Divin.

Trei degete ridicate și apoi reunite, gest infim și condiționat mărturisesc cele trei Fețe. Cred că am găsit în sfârșit cuvântul just. Limitațiunile noastre devin epifanii atunci când devin cu intenție mărturisire.

Spus altfel, orice posibilitate divină de manifestare trebuie să se manifeste, necesarmente are un reflex, un terminus[780] în lumea noastră. Aceasta fiind depărtată de Dumnezeu, reflexele de care vorbeam sunt necesarmente captive în ea; altfel n-ar putea zăbovi în ea. E suficientă voința omului, care e centrul în lumea lui, pentru ca aceste captive, să-și recapete prin intenția manifestată, dimensiunile lor divine, învăluite în exil. Și chiar posibilitățile de non-manifestare își aruncă umbra în manifestare, și această umbră poate deveni suportul asimțirii Supremului. Crearea martorului în noi, martor care nu e altceva decât Îngerul; odată actualizat, ne aduce darul Domnului, care este Universalizarea, împlinirea, bascularea Cantitativului în Calitativ. Prezența Unității, actualizarea ei

[647 (126)]

lângă și deasupra Multiplicității, n-o reduce, prin simplul act de prezență, la Unicitate?

*

Clipa, "tăioasă ca tăișul unei săbii[781]" operează o mutațiune bruscă, declanșând o mutațiune bruscă. Din cauza lipsei de comună măsură, între ea și succesiunea temporală. În "clipa clipei" se produce un vid, un hău (din punctul de vedere al manifestării) care înghite insațiabil tot ce nu este de comună măsură cu el. Clipa se obține prin proiecțiunea verticală in excelsis,[782] chiar din punctul de vedere literal; asta din cauza valabilității simbolismului spațial, dar sunt și alte cauze mai adânci.

778 Puterea și viața nu sunt decât epifanii ale realității ultime ... Aceste acte elementare devin la „primitiv” un ritual al cărui intermediere îl ajută pe om să se apropie de realitate, să se insereze în ontic, liberându-se de automatisme (lipsite de conținut și de sens) ale devenirii, ale profanului și ale neantului.

779 „Aceste acte elementare devin la «primitiv» un rit al cărui intermediar îl ajută pe om să se apropie de realitate, să se insereze în ontic, eliberându-se de automatismele (lipsite de continuitate și de sens) ale devenirii, ale profanului și ale neantului” (fr.).

780 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)

781 Expresie preluată din terminologia buddhistă a clipei (kṣana).

782 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)

Utilizând un simbol material (proiecțiunea unui ax vertical deasupra mea) ca să prind clipa prin harponare, nu fac altceva decât să spațializez timpul, ceea ce este însăși definiția hermetică a Eternității.

Sunt momente (cele mai dese) când nu stau în poziție verticală. Axa intemporală este aceea a locului unde stau, abstracțiune făcând de persoana mea? Nu cred, sau mai bine spus, nu numaidecât. Când stau culcat sau înclinat, căutând o asimțire a Universalului, văd că el se situează spațial, mai degrabă în prelungirea sușumnei[783] microcosmice. Intră în joc simbolismul substituirilor, în genul substituirii unei axe echinocțiale axei polare. Punctul din centrul inimii le unește pe amândouă.

*

[648 (127)]

După Aristotel metodele catartice consistă să ducă la culmea ei pasiunea de purificat, transvazând-o pe un plan superior. Această din urmă operațiune se efectuează prin disoluția elementelor individuale din noi, prin omorârea Eului; asta se obține, ducând pasiunea la paroxismul ei. Căci realizarea nu e calificabilă cel puțin exterior prin bine sau rău.

Este realizare, este mijloc inițiatic ceea ce aduce uitare apoi nimicirea eului, a individualității, cu condiția ca acestui proces să i se suprapună o dimensiune intelectuală, să se impună întregului fenomen o stază ascendentă. Astfel resimțită și astfel realizată, ceea ce se întâmplă este ceea ce spune tantra:[784] ceea ce duce în Infern pe un om obișnuit, liberează pe tantric[785]. Mai întâi pasiunea de purificat și purificatoare trebuie integrată într-un ritm, cu alte cuvinte haosul ei trebuie transformat într-un cosmos, prin imprimarea, *din afara* ei, a unei vibrațiuni transmutatoare.

Or, un ritm pozitiv, de la sine are o tendință ascendentă, o apetență naturală de a se integra în vibrațiunea inițială, în vibrațiunea prototip, care este Verbul, Parașabda[786]. E șarpele care la auzul Descântătorului se ridică vertical pe vârful cozii.

*

Orice adevăr care nu șterge urmele creaționale nu e un adevăr. În realizarea spirituală, a cunoaște și a fi este același lucru. Adevărul este existențial (în realitate, cu mult deasupra Existenței). Prin urmare, o asimțire autentică a Adevărului nu poate deloc fi o suprapunere a lui pe Individualitatea noastră peste tot ce este în noi. Adevărul fiind Absolutul, nu este comună măsură între el și făptură. Sau făptura devorează Adevărul, ca Titanii pe Dionysos, sau topește limitațiunile, adică tot ce este creat. Procedeele etice, imperativ morale, considerentele de contenență sunt cu totul secundare.

783 Canalului subtil central din coloana vertebrală (sk., sushumna). (vezi pagina 701)
784 Tantra, învățătura căii energiilor (sk.). (vezi pagina 702)
785 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
786 „Sunetul suprem”, Verbul nemanifestat (sk., para-shabda). (vezi pagina 693)

Adevărul dizolvă Manifestarea din cauza organicității lui care reduce la el organicitatea creațiunii pentru că aceasta este numai o specificare a lui. De aceea Adevărul trebuie considerat în același timp și neabstract și transcendent.

De aceea Platon considera entuziasmul ca un mijloc de a regăsi Anamnesisul[787] și Ideile eterne, tocmai pentru că entuziasmul participă și din Existență și din Absolut.

[649 (128)]

Transcendentul nu e existență și asta nu înseamnă că nu are organicitate, pentru că, altfel cum ar putea ieși ceva viu, din ceva care nu e chiar principiul vieții însăși? Dealtminteri entuziasmul nu e altceva decât evertuarea gunei[788] sattwa[789] din indistincțiunea lui Prakriti[790]. De aici transferul în planul superior al stărilor morbide și patibile; le reunim, creem o simbioză între ele, adică între starea depresivă și spiritul posesor, devenit spirit protector.

Această simbioză provoacă o transă care e mântuitoare și tămăduitoare, prin faptul că ea mijlocește transferul centrului de gravitate al ființei noastre pe planul posesiv, adică al planului de forță. A fi totdeauna de partea aceluia mai tare; maximă cinică în lumea profană, dar autentică în realizarea inițiatică, pentru că în esoterism în mod necesar cel mai tare nu poate fi decât cel superior. Chiar diavolului, când i se suprapune luciditatea, veghea, cunoașterea, i se produce o hemoragie a ceea ce este teribil, puternic în el, o transfuzie de jos în sus, care până la urmă îl lasă o zdreanță, un reziduu, o grămadă de cenușă.

Și atunci, cenușa aceasta nu mai e ceva negativ (cineres ne vilipendas!)[791] ci principiu de sesizabilitate. A transforma pe Satan în putere de incantațiune e una din definițiile procesului de realizare inițiatică. Cum? Topindu-i limitele. Silueta e puterea lui Satan, principiul de iluziune, pe care o împinge până acolo că dă iluziunea că există, că este altfel decât realitatea lui, adică, inversul unei puteri autonome, care își justifică opoziționea lui pe ceva real.

*

"Le rite consistait toujours dans la répétition d'un geste archétypal accompli in illo tempore (au début du monde) par les Ancêtres ou par les Dieux[792]".

Mai întâi, nu de Strămoși, ci de Strămoș căci, necesarmente, totul iese din Unitate. Apoi, "illud tempus", sau "la început", nu e vorba de un început temporal, ci de un principiu, și anume principiul a tot ciclul care avea să iasă organic și necesar din el. Prin urmare, e un gest împlinit în Eternitate și care se întoarce în Eternitate, după ce a împlinit "în exil" tot ciclul lui de posibilități.

787 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
788 Tendința luminoasă, ascendentă (sk.). (vezi pagina 698)
789 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
790 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
791 „Să nu disprețuiești cenușile!” (lat.). (vezi pagina 677)
792 „Ritul consta totdeauna în repetarea unui gest arhetipal împlinit in illo tempore (la începutul lumii) de Strămoși sau de Zei” (fr.).

[650 (129)]

Nu numai aici, în exil, în tribulație, gestul, ritul, e grevat de servitutile lumii în care se împlinește, de condițiunile și limitațiunile lui. De aceea ritul e de aici și de dincolo, e "departe și nu prea departe", adaugă lumii pe care o regenerează o dimensiune de dincolo, un echivoc, o ambiguitate, și constituie în țesutul ambianței, o intervenție supranaturală, o ruptură de continuitate, prin care se insinuează Eternitatea.

Dar, continuă autorul, "on essaie "d'onticiser" par l'intermédiaire de l'hiérophanie, les actes les plus banaux et les plus insignifiants[793]".[794] Cum pot exista aceste acte banale în gestul prototipic? Ele există necesarmente, prejudicial, căci, ritul, gestul creator inițial cuprinde în el toate posibilitățile ciclului de existență declanșat. Astfel, simplul gest vertical și orizontal al crucii, cuprinde în el toate coordonatele, toate posibilitățile Vortexului Sferic Universal. Nu numai Creatorul, dar și Demiurgul în diferitele Cicluri pe care le actualizează, trebuie să facă un rit inițial care cuprinde absolut tot ce se produce în cursul lui.

A presupune, că într-o umanitate, de exemplu, se va face ceva care nu e cuprins în Actul primordial, echivalează cu afirmația că există o posibilitate în afara Infinitului, cu alte cuvinte, a imagina un Infinit limitat.

Ritul autentic, împlinit legitim și autentic, constituie o "chemare" perpetuă spre momentul primordial, o anamnesis[795]. Prin repetiție, topește aparențele de vegetație luxuriantă, tufozitățile, suprastructurile lumii; apare armătura geometrică de pe primul fond. De aceea și ritul este geometrie, pentru că evertuează ceea ce este geometrie, schemă în planul ciclic. Demiurgul geometrizează.

Altfel vorbind, s-ar mai putea spune că ritul primordial reprezintă Unitatea și repetiția lui în planul de existență, Unicitatea, care învăluie multiplicitatea ca atare. Și misiunea lui e să reintegreze multiplicitatea în Unitate.

*

O *metodă:* întâi întrebarea: unde sunt? și vei constata că este în tine o putere discriminatorie care judecă ce e în tine

[651 (130)]

pozitiv și negativ, plus sau minus. A le separa cât mai mult posibil. Apoi a proceda cu bunătate cu mizeriile din noi; să vezi în ce au ele mai morbid, mai neputincios, o imensă aspirație spre plenitudine; *să le-o spui;* și atunci se deșteaptă din amorțirea lor, din ignoranța lor; elementul lor pozitiv se transvazează în planurile superioare de fire. Totul e intenția de promovare, de mizericordie, conștiința de ghid.

---

793 Ritul constă întotdeauna în repetarea unui gest arhetipal împlinit *in illo tempore* (la începutul lumii) de strămoși sau de zei ... Se încearcă onticizarea, prin intermediul hierofaniei, a actelor celor mai banale și mai neînsemnate.

794 „se încearcă «onticizarea», prin mijlocirea hierofaniei, a actelor celor mai banale și mai neînsemnate” (fr.).

795 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)

Așa e condusă Șekhina[796] din exilul ei în Țara Făgăduinței, așa sunt topite Kliphoturi[797]le[798] care o țin în captivitate. Dar mai de mult vorbeam și de altă metodă: a ignora ilustra captivă, ținând, ca Demiurgul la cârma lui cosmică, ochii ațintiți spre stele. În realitate sunt două metode cu aceeași țintă.

Prin contemplarea stărilor superioare de fire se desfundă de la sine, fără știrea operatorului, chiar în Kliphoturi, canalele ce stabilesc legătura între Prezența imanentă și Țara Făgăduinței și aceeași transvazare se produce ca și prin prima cale. Numai că prin aceasta din urmă, transvazarea se produce prin etape, și *Șekhina* peregrinează de-a lungul cauzelor secunde.

Bineînțeles, le putem aplica și pe una și pe alta; depinde de starea metafizică în care ne aflăm: cu cât conștiința noastră intelectuală e mai prezentă și mai puternică în momentul ales cu atât putem face economie de etapele intermediare.

*

Numina[799][800], Nomina[801]. Totuși mitologiile atribuie aceste Numina - Nomina[802],[803] tribulațiunii, pătimirii, conflictelor. Și nu poate fi altfel. Numele ca să creeze, să opereze în lume, trebuie să fie tribulante, sau altfel spus, să ia aparența, deficiența, limitațiunile lucrurilor pe care trebuie să le promoveze.

Dacă s-ar manifesta prin esențialitatea lor (ceea ce e o contradicție) vehiculul s-ar topi imediat și ar fi negată în Dumnezeu posibilitatea manifestării ciclice, care e identică cu creațiunea. Din punctul de vedere microcosmic, pronunțarea unui Nume, sau a Numelui Mare, sau chiar a Numelui Inefabil, are ca rezultat o topire a limitațiunilor noastre, dar și o încarnare a Celui chemat.

[652 (131)]

Pământul se ridică, Marea se ridică în trombe. Norii și Cerul se coboară și în mijloc apare Thelesma[804]. Religios, hasidismul[805] exprimă foarte bine aceasta: când se ridică în noi dorința de a ne uni, de aici de jos cu creatorul nostru de Sus, deșteptăm, la fel, în Creatorul nostru, dorința de a revărsa asupra noastră toate bunurile: Binecuvântarea, Harul, Viața, Sănătatea. Perspectiva aici e strict monoteistă și religioasă.

796 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)
797 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
798 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
799 „Puteri divine, Nume” (lat.) — jocul de cuvinte numen/nomen. (vezi pagina 692)
800 „Puterile divine — Numele” (lat.). (vezi pagina 692)
801 „Puterile divine” (lat.). (vezi pagina 692)
802 Numina - Nomina — „Puterile divine — Numele” (lat.). (vezi pagina 692)
803 Numina — numen, pl. (vezi pagina 692)
804 „Împlinirea, lucrarea desăvârșită” (gr.) — din Tabula Smaragdina. (vezi pagina 703)
805 Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut). (vezi pagina 682)

În fapt aceste Binecuvântări se coboară cu Numina[806] și se întâlnesc cu Daimonii[807][808] care sunt dorințele noastre îndrumate in excelsis[809]. Puterea de urcare a acestor daimoni e foarte limitată și nu trece de domeniul intermediar, chiar în partea lui inferioară. Trebuie numaidecât să se coboare Numina,[810] să se întâlnească, adică să coincidă, ceea ce e foarte greu și rar, ca să-i prindă de păr, de mâini și de orișice, până la planul de reflexiune, adică în punctul unde dispare puterea de gravitație a pământului și începe puterea de atracție a cerului. Schimburi de bune procedee, de atribute, cantitatea împrumută de la calitate, calitatea de la cantitate. Și atunci se naște Balaurul.

*

După tradiția hindusă, aerul (vayu)[811] a țesut Universul, legând ca printr-un fir lumea aceasta cu cealaltă și toate ființele împreună, cum suflul (prana)[812] a "țesut" viața omenească.

Eterul precedă imediat aerul, ale cărui caracteristici sunt ubicuitatea, omogenitatea, continuitatea, care sunt reflexul pe planul formal, Etherul situându-se pe Axa Verticală ce unește lumile, a Eternității, Atotprezenței Principiului. Prin urmare Aerul actualizează în lume ce urmează să fie, continuitatea și ubicuitatea. De aici, suflul imobil din dumbrăvile Persefonei.

Aerul asigură continuitate țesutului cosmic și sub formă de suflu îl animează, îi dă condițiunea vitală.

Prin știința suflului, prin armonizarea, euritmia, afânarea lui, putem actualiza în noi, putem vehicula influențele cerești printr-o răspândire de o extraordinară finețe, în lumile manifestate, și în sens invers, putem dizolva aceste lumi, sau cel puțin să le topim elementele haotice, făcând să apară în Țesut planul Marelui Arhitect.

[653 (132)]

Vălul Mayei[813] nu mai e ceva care învăluie ochiul sufletului, nu mai e o opacitate, ci un traseu de plan divin. Și lucrul se întâmplă, chiar fără știrea noastră, fără să ne dăm seama de traseu, prin simpla plimbare a suflului deasupra Apelor. Atunci, suprafața li se învoaltă în vibrațiuni concentrice și luminoase, și toate făpturile Adâncului ies la suprafață, extatice. Tot Universul Manifestat devine uimire, contemplațiune și atunci vine ziua a șaptea.

*

Ritul *coincide,* prin repetițiune, cu "arhetipul" său. Timpul profan e suprimat.

---

806 „Puterile divine” (lat.). (vezi pagina 692)
807 Spiritele intermediare între zei și oameni (gr.). (vezi pagina 678)
808 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)
809 „Puterile divine” (lat.). (vezi pagina 692)
810 Daimonii — Spiritele intermediare între zei și oameni (gr.). (vezi pagina 678)
811 Aerul, vântul (sk.). (vezi pagina 704)
812 Suflul vital (sk.). (vezi pagina 694)
813 puterea divină de manifestare (sanscr.) (vezi pagina 689)

Repetiția, mecanizarea, aduce o reducere la Materia Prima a Timpului. Monotonia supremă, pitorescul, care totdeauna e o nălucire, o învăluire a Adevărului. De aici, în toate tehnicile inițiatice, importanța capitală a lui japa[814]. Dar vidul nu e o posibilitate de manifestare, și atunci, prin suprimarea, accidentelor, a vegetațiilor parazitare de pe fața lumii, trebuie să apară, în mod necesar, altceva, care nu e altceva decât Arhetipul, adică schema[815] geometrică a planului Marelui Arhitect. Însumarea multiplicității în Unitate, nu se poate face decât prin masacrul ei.

Toate superstructurile trebuie șterse ca să apară schema, planul primordial; odată figura geometrică reactualizată, nimic mai ușor decât reducerea ei, la punct.

Chiar fără a ajunge la asta, prin repetiția ritului, Arhetipurile reapar în țesutul cosmic. Altfel zis, zeii reapar în lume. Ambianța se mitologizează, Îngerii se coboară, oamenii se urcă. Orice parte a corpului și a sufletului nostru își are divinitatea ei; prin integrarea ei în rit, se obține o proiectare in illo tempore[816] a tuturor funcțiunilor noastre fiziologice și ce-i altceva asta, decât transformarea noastră în Omul Universal? Și când ai o astfel de dialectică, existențială, o asemenea organicitate a științei Identității, ce mai e nevoie de searbăda dialectică mentală a omului modern?

Occidentalii au îndrăzneala să califice primitive civilizațiile care puneau, pe drept cuvânt, toată greutatea pe primul mod de gândire. Dar ce inapte, ce ineficace, trebuie să apară unui asemenea "primitiv" harlechinadele noastre.

[654 (133)]

Periodicitatea, repetiția sunt mijloacele pentru actualizarea timpului mitic în timpul nostru. Nu numai pentru că, cum o spuneam mai sus repetiția reduce durata la materie primă pe care se poate structura alt timp, dar și pentru că, prin repetare, se poate introduce un ritm nou, diferit de cel al planului în care intervine, și prin care ritmurile cerești se încorporează în lumea noastră. Se poate închipui ce ritmuri pot fi introduse în epoca noastră, transmițând influențele malefice.

Influența însănătoșitoare a muzicii, la cei vechi foarte ritmică. Pe de o parte isonul care reprezenta continuitatea, elementul de unicitate, iar ritmul, elementul calitativ. Materia și Forma. Dar când este conflict între ritmuri? Cu alte cuvinte, când prin rit introducem în viața noastră un ritm total antagonist, lipsit de comună măsură cu ritmul ambianței, coexistența lor nu e catastrofică, și zeul actualizat prin rit nu e imediat sfâșiat de titani?

Nu e o risipire de fiece moment, ca mânăstirile și alte edificii mistice ce surpau în timpul nopții, ceea ce clădeau în timpul zilei? Nimic mai deprimant, decât ideea acestei irosiri de forțe. De treizeci de ani lucrez la ceva care nu se încheagă. Oricât de mare parte aș avea de aici, totuși dușmănia sălbatică a mediului trebuie să fie explicația principală. Nu mă pot izola pentru că sunt

814 Repetarea rituală, neîntreruptă, a unei formule sacre (sk.). (vezi pagina 684)
815 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
816 „În acel timp” — timpul mitic al originilor (lat.). (vezi pagina 684)

încătușat în lumea asta. Nu pot ieși din ea oricât m-aș strădui. Probă ce s-a întâmplat azi. Și apoi descurajarea ce se preface în inerție, în torpoare. Și ce e de făcut?

*

Pasivitatea față de natură, pentru a-i primi impregnațiile, e o pasivitate față de o Cauză secundă. Natura ne dă un mesaj orizontal; ne transmite Urbild[817]-uri, adică ceva care învață jumătate în subtilul superior, jumătate în Informal. De aceea, impregnează în noi aceleași facultăți.

Trebuie însă oprită morișca mentală: o facultate de angoasă și de nemulțumire care nu-i a sufletului, dar, ceea ce apare curios, e mentală. Iar, foarte curios, această inquietudine e mai puțin primejdioasă când se coboară în sentiment, și iată de ce: acolo poate fi pozitivată, făcând-o coextensivă tribulațiilor Verbului. Cel puțin în psihic, angoasa și agitația se integrează

[655 (134)]

într-un fel de organicitate, pe când în mental e o pură nălucire, o fantasmagorie.

Dealtminteri, primul verset din Yoga[818] Șastra[819] a lui Patanjali spune clar: Yoga citta-vritti nirodah[820]. Esențialul e calmarea mentalului.

*

E imposibil să găsești limita dintre cald și rece, foc și apă, mergând de la una la alta, pe când proiectarea verticală în Universal o evertuează ca infailibilitate, căci în cazul acesta Ochiul Divin o prinde cu harponul lui. Dificultatea realizării cosmologice; a practicii juste a științei Balanței. Pe când, ce Balanță poate fi mai impecabilă decât Balanța celor două Urse? In polo est cor Mercurii...[821][822] Inima cerească auzită, deșteaptă prin similitudine inima omenească și ne-o actualizează; și în ea e centrul echidistant al tuturor antinomiilor, al tuturor complementarelor.

A căuta acest centru pe orizontală e o urmărire a Fetei Morgana, căci pe fiecare încrețitură a Oceanului Vieții e o nălucire a acestui centru.

*

Ridicarea scânteilor, redempțiunea lor din gândurile rele, la izvorul lor, nu trebuie făcută în mod analitic, cercetând drumul pas cu pas, palmă cu palmă. N-avem itinerariul distinctiv. E de ajuns să știm care e termenul ad quem[823], și de asemenea punctul de plecare. Când actualizăm în noi prin concentrare și

817 „Imaginea originară”, prototipul (germ.). (vezi pagina 704)
818 „Tratatul de Yoga” al lui Patanjali (sk.). (vezi pagina 706)
819 „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” (sk.). (vezi pagina 706)
820 uniune; tehnică de unire cu principiul (sk.) (vezi pagina 706)
821 În Pol este inima lui Mercur ...
822 „La Pol este inima lui Mercur...” (lat.).
823 „Spre care” — punctul-țintă (lat.). (vezi pagina 671)

asimțire transcendentă polul esențial, atunci între el și polul substanțial se iscă o vibrație, o linie șerpuitoare, care e itinerariul însuși, direcția și conducta prin care forțele noastre inferioare se transmută în intelecțiuni. Și nu se poate spune în mod literal că niște forțe parcurg un drum ascendent.

Aceste forțe constituie însuși drumul, îl creează din propria lor substanță. de aceea e și posibilă identificarea prin cunoaștere, deoarece, prealabil (simbolic vorbind) există o identificare cu drumul. Cunoscătorul, Cunoscutul, Calea sunt

[656 (135)]

unul și același lucru. Bineînțeles nu tot din Kelepha[824] se eliberează și se integrează în principiul superior al ei; există și o materie reziduală care cade la rădăcina tenebroasă a lumii și a noastră și se adaugă la o masă de cenușă care, mai târziu, dacă operațiunea e bine condusă, devine o prețioasă sare, purificată și albită prin repetata exaltare a Mercurului prin Sulf spre Ceruri, apoi coborârea lor până la rădăcină, cu forțe tămăduitoare și albificatoare.

Operația trebuie repetată indefinit până când Sarea este desăvârșit elaborată în Principiu de Sesizabilitate, cum o numește Jacob Böhme. La acest punct, își împrumută, își transferă reciproc atributele.

*

Principalul mijloc de restaurațiune este Kawwana[825],[826] rugăciunea meditată fixându-se pe realitățile spirituale. Aici, același lucru. Nu trebuie prin *Kawwana,* să stabilim care e finalitatea specifică a fiecărui membru al rugăciunii noastre. Prin simplul fapt al stabilirii plafonului spiritual, Kawwanothurile[827828] se irighează în masa rugăciunii, cu nuanța lor exactă, cu lungimea de undă, organicitatea și specificul lor propriu.

Nu se poate controla modul de transvazare a individualului în Universal și n-are nici un interes. Asta e treaba Îngerilor care au misiunea să ducă rugăciunile acolo unde ele trebuie să ajungă. Când ni s-a dat prerogativa divină să putem stabili, să ne putem concentra pe planul care este finalul realizării noastre, tot restul e secundar.

*

Curiozitatea și angoasa sunt citta vritti[829830], și metodic vorbind, cele mai grave din noi, mult mai grave decât agilitatea mentalului, mai ușor de stăpânit decât s-ar crede; vreau să spun că acela care începe o realizare inițiatică,

824 Coaja, învelișul care ține captivă scânteia divină (ebr., kelifa). (vezi pagina 686)
825 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)
826 Intențiile lăuntrice ale rugăciunii (ebr., kavvanot). (vezi pagina 686)
827 Kawwanothurile — Intențiile lăuntrice ale rugăciunii (ebr., kavvanot). (vezi pagina 686)
828 Kawwana — kawwanah (ebr., „intenție”, „îndreptare”) — Concentrarea lăuntrică fără de care rugăciunea rămâne literă. (vezi pagina 686)
829 Agitațiile, undele mentalului (sk.). (vezi pagina 677)
830 Vârtej, undă, agitație a mentalului (sk.). (vezi pagina 705)

stăpânește mai întâi agitația mentală, dar ca să vie de hac angoasei și avidității trebuiește o reacțiune, o putere solară, extrem de rare.

[657 (136)]

Dumnezeu nu e nici ascuns nici manifest (vyaktavyakta),[831] pentru că e sensibil pe un sinusoid între prăpăstii. Cum poate fi ascuns când îl simțim și cum poate fi manifest când îndepărtarea Lui de noi, incomensurabilitatea Lui, inaccesibilitatea Lui, este măduva șirei spinării Lui? Îl atinge cel mai bine sfâșierea din noi, menținută ca atare, fără vreo intenție de a-i pune vreun sfârșit.

Toate acestea sunt admirabil sintetizate în fraza: "Gott ist eine leise Ahnung[832]"[833] care cuprinde toate antinomiile în ea. Cu cât theosis[834][835] se accentuează, devine efectiv, cu atât rămâne mai mult Ahnung,[836] care în stadiile supreme devine Apofază, Determinațiune Negativă, ca și depărtarea lui Eros Kosmogonos. Egumenul adaugă: "când te scufunzi în tine însuți"; or, această scufundare, privită din punctul nostru de plecare, e fără sfârșit, și asta în mod natural, deoarece Dumnezeu fiind incomensurabil și drumul la El e incomensurabil. Incomensurabilitatea aceasta e identică cu ușoara asimțire, și amândouă identice cu Identitatea Supremă.

Și toate aceste neputințe la un loc însumate dau Atotputința! Și toate aceste privațiuni, aceste goluri, dau totala Plenitudine, dau Absolutul.

Și ce vrei mai mult decât o presimțire ușoară, când fără ea nu l-ai putea cuprinde? Pentru că în realitate, "ușoara presimțire" e chiar El însuși! Singura beatitudine, și că El e aici. Unde? Poate în natură, dar sigur în tine. Dar nu mai vrem să știm asta, ci să stăm liniștiți (hesychia[837])[838]. E suficient că Dumnezeu știe.

Ultimul membru al frazei arată totul: pentru ca numai Dumnezeu să știe, trebuie ca să dispară cu totul Cunoscătorul, adică trebuie atinsă starea de Fana[839] desăvârșită. Or, numai acest simplu fapt dă contemplațiunei o completă efectivitate, pe care cuvintele ce precedă ultima propoziție ar părea că o refuză, că o declară imposibilă. În adevăr, Dumnezeu știe singur. Dacă aș ști și eu odată cu El, ar fi asociaționism, șirk,[840] prin urmare numai Dumnezeu știe.

831 „Manifestat-nemanifestat” (sk.). (vezi pagina 705)
832 Dumnezeu este o ușoară asimțire. (germ.)
833 „Dumnezeu este o ușoară presimțire” (germ.).
834 „Îndumnezeire” (gr.). (vezi pagina 703)
835 „Presimțire” (germ.). (vezi pagina 672)
836 theosis — théōsis (gr., „îndumnezeire”) — Scopul vieții duhovnicești după Părinții răsăriteni, formulat de Sfântul Atanasie: „Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să se facă dumnezeu.” Sfântul Grigorie Palama precizează că omul se… (vezi pagina 703)
837 „Liniște, isihie” (gr.). (vezi pagina 683)
838 hesychia — „Liniște, isihie” (gr.). (vezi pagina 683)
839 „Extincția” în Dumnezeu (arb., fanâ'). (vezi pagina 680)
840 „Asociere” — păcatul de a-I atribui asociați divinității (arb.). (vezi pagina 699)

*

Dumnezeu e esența primă în fiece lucru, ca terminusul[841] lui care devine începutul acelui lucru, punctul, începând de la care

[658 (137)]

acest lucru se organizează (adică devine organic), în urma unui Fiat[842] cosmogonic. Poate fi resimțit numai cu cea mai lăuntrică putere a sufletului. Această putere, nu e altceva decât Gemüth[843]-ul, suflul pe care l-a auzit Ilie pe Horeb.

Dacă această putere e liberată, atunci îi este dat omului să-l perceapă în fiecare loc și în fiecare clipă. Se mai poate desemna acest Gemüth,[844] mai bine zis, se poate identifica, prin aceea că are inerent în el o facultate de uimire, față de contemplant dar mai ales față de el însuși, indiferent dacă are sau nu martori. Trebuie să ne închipuim, să discernem dacă un lucru, o priveliște, va avea încă această facultate de uimire și după plecarea noastră. O metodă bună, foarte eficace pentru a deștepta această forță în noi, este sforțarea de a vedea aspectul subtil al oricărui lucru și al oricărei acțiuni.

Orice acțiune, care e cunoscută, oricât ar fi de joasă și lipsită aparent de sens pentru cei ce o privesc din afară, este calea la inima Lumii. În adevăr, este total contraindicat să stabilești o ierarhie de valoare a faptelor, pentru că nu știm cum lucrează legea analogiei în sens invers.

În orice caz, Dumnezeu nu poate îmbrăca aparențele cele mai orbitoare ale acestei lumi. În toate lucrurile, chiar în acelea aparent moarte locuiesc scântei ale Vieții. Ce le poate libera? Aceea ce este asemănător cu ele, ba chiar principiul lor, puterea noastră de atenție. Concentrarea dizolvă coaja scânteii.

Chiar instinctele oamenilor nu sunt rele: "cu cât e un om mai mare, cu atât mai mare e și instinctul lui", dar după cum spunea Plotin instinctul fiind o intelecțiune întunecată și intelecțiunea este un instinct clarificat, e ușor de înțeles cum se face endosmoza între ele; fiind, între instinct și intelecțiune o continuitate organică, existențială, e de ajuns să ridicăm sus steaua, pentru ca instinctul să se transmute de-a lungul firelor de aur.

Copilul Iisus, sub stea, însumează în El, boul și măgarul. Instinctul devine, după expresia Kabbalei: un car pentru Dumnezeu, prin topirea cojilor care-l țin captiv. Iar coaja se formează exclusiv prin "tăierea rădăcinilor". Când contactul se restabilește, coaja se topește.

Omul trebuie să resimtă instinctul în toată adâncimea lui și să-l stăpânească. "Trebuie să învețe mândria și să nu fie

[659 (138)]

mândru, să cunoască mânia și să nu se mânie", și asta nu prin altceva decât actualizând lângă el și în dosul lui Martorul impasibil.

---

841 „Capătul, hotarul” — punctul final (lat.). (vezi pagina 703)
842 „Să fie!” — cuvântul creator (lat.). (vezi pagina 680)
843 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)
844 Simțire, adâncul sufletesc (germ.). (vezi pagina 681)

Gândirea Omului e însăși ființa sa: cine se gândește în adevăr la lume, este în ea. Învățătura exterioară este numai o treaptă pentru interior, pentru că exteriorul reflectează interiorul "per speculum in aenigmata[845]". Dar e aproape imposibil să știm că exteriorul se inversează în interior. Este suficient să-l deștept pe acesta pentru ca oglinda să reflecteze cele din afară în adevărata lor realitate, pe cei care îi sunt proprii și aparțin secretului lui Dumnezeu. Să nu ne îngrijorăm de zona intermediară unde se fac operațiunile; e deajuns să ne fixăm pe polul +.

*

A spune despre Cer că e sensibilis Deus,[846] înseamnă a recunoaște că spațiul are determinațiuni calitative, dintre care, cea dintâi și cea mai importantă este determinarea axului vertical, de la ochiul nostru divin, și de la Brahma-randhra[847] până la Zenit. Dar dacă Zenitul e *sensibilis Deus,* asta nu însemnează că și alte puncte și direcții ale spațiului sunt și ele Dumnezeu sensibil, dar în alte moduri și alte nuanțe?

Astfel, tot parcursul diurn al soarelui, domiciliile lui zodiacale, sunt moduri de ale lui, deci de ale lui Ișwara[848]. Cerul diurn este Brahma saguna[849][850][851] și cerul nocturn Brahma nirguna[852][853]. Contemplația aceasta aduce Anamnesis[854] din cauza analogiei dintre Macrocosm și Microcosm: cele șase direcții ale spațiului sunt scheletul vizibil al Omului Universal; contemplarea calitativă a lor, reactualizează în noi pe acest om universal, care, deocamdată, este numai un prototip, o schemă. Dar cea dintâi direcție a cărei Anamnesis trebuie să se deștepte în noi este axul vertical spre Zenit, care le determină pe toate celelalte și le organizează în jurul lui, cu nuanța lor exactă, cu importanța lor ierarhică, ce ar fi foarte greu de dibuit dacă le-am căuta din afară înlăuntru; cu alte cuvinte, ar putea să lase, descoperirea axei verticale la sfârșit, cum fac dealtminteri anumite tehnici cosmologice.

Ce e mai greu, de pildă, decât evertuarea în haosul Uimirii noastre, a mercurului și a sulfului separațiunea lor și

[660 (139)]

conjuncțiunea după prealabilă purificare. Pe când găsirea vergei verticale a Caduceului, aduce imediat împletirea ierarhică a celor doi șerpi în jurul ei.

Același lucru îl spun și Kabbaliștii dar cu alți termeni: concentrarea gândurilor pe Divin în totală singurătate și despărțirea de lume e mai

845 „Ca prin oglindă, în ghicitură” (lat.) — 1 Corinteni 13, 12.
846 „Dumnezeul sensibil” (lat.). (vezi pagina 699)
847 „Deschiderea lui Brahma”, creștetul capului (sk.). (vezi pagina 676)
848 Dumnezeul personal, Principiul ca Ființă (sk., Îshvara). (vezi pagina 684)
849 Brahma „cu calități”, Principiul determinat (sk.). (vezi pagina 676)
850 Brahma „fără calități”, Principiul nedeterminat (sk.). (vezi pagina 676)
851 amintirea principiilor (gr.) (vezi pagina 673)
852 calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 696)
853 non-calificat (Brahma) (sk.) (vezi pagina 691)
854 saguna — saguṇa (sanscr., „cu calificări”) — Brahma privit ca Ființă, ca Îśvara, principiu al manifestării și obiect al cultului. (vezi pagina 696)

tămăduitoare pentru suflet decât studiul Torei. Or, această contemplare, această concentrare pe Divin, nu e altceva decât contemplarea lui sensibilis Deus,[855] care e Cerul, bineînțeles cu alte tehnici și suporturi.

Și chiar intențiile zilnice ale omului, îmbrăcatul, mersul pe stradă, considerarea lucrurilor din lumea de afară, trebuie exercitate ca acte mistic simbolice în serviciul lui Dumnezeu. Or, toate aceste gesturi zilnice se organizează pe un schelet care e o schemă geometrică, care, la rândul ei, se reduce la cele șase direcțiuni ale spațiului, plus punctul lor central.

Eliberarea Șekinei[856] din exilul ei e identică cu reconstruirea Omului Universal. Dacă privim mult Cerul, Dumnezeu se coboară și ne răpește ca pe Ganymede. Aceeași linie verticală. După cum spune Eschil, ceea ce este divin este fără sforțare. Lumea fiind un *țesut de direcții intelectuale,* reîntoarcerea, reintegrarea în principiu se face prin concentrarea gândului pe lucrul care trebuie reintegrat. Și concentrarea discursivă e valabilă, dar concentrarea informală e suverană.

Numai simpla concentrare fără gând, asupra stiloului care aleargă pe hârtie, aduce integrarea esențialității lui în esențialitatea mea, pentru că, existențial sunt același lucru adică esențe intelectuale. Și cum modul intelectual al condeiului nu e raționabil ca al omului, intervenția mentalului meu, nu poate merge prea departe; adevărata operațiune de transvazare începe după încetarea ei, și a fixării gândului fără nici o modificare a lui.

Cum toate direcțiile spațiului se reintegrează în punctul sabatic, concentrarea noastră pe exterior, se reîntoarce în mod insensibil, printr-un demers firesc în centrul inimii noastre. Nu e nevoie de intervenția noastră, căci acest transfer este în ordinea lucrurilor.

Contemplarea Cerului exterior duce natural în cerul interior. S-ar putea spune că se face, chiar imediat, căci perceperea elementului calitativ al Cerului exterior, o clipă nu s-ar putea efectua fără intervenția spontană a Cerului interior.

[661 (140)]

În definitiv de ce ar fi de mai mare calitate căutarea Cerului interior decât a Cerului din afară, din moment ce căutarea Cerului dinlăuntru, necesarmente se face tot pe o schemă spațială.

Căci n-ar fi căutare dacă între căutător și țelul lui n-ar fi o distanță, dacă ei n-ar fi două puncte diferite. În practica inițiatică linia cea mai scurtă dintre două puncte este ricoșeul, zigzagul. Cu cât polii opuși ai unei drepte sunt mai apropiați, cu atât puterea lor de dizolvare a spațiului intermediar e mai mică, mai ales că mentalul nostru care se concentrează direct pe inimă, nu e decât un substitut al adevăratului intelect; prin urmare, evertuează în noi ceva similar cu el, adică un substitut de inimă. Pe când contemplarea Zenitului se face cu centrul nostru superior, Sahasrara,[857] sediul facultăților intelective; cerul

855 „Dumnezeul sensibil” (lat.). (vezi pagina 699)
856 Prezenței divine sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 699)
857 „Lotusul cu o mie de petale”, centrul subtil din creștet (sk.). (vezi pagina 696)

contemplat astfel e cel al inimii și al reamintirii, și aduce la polul opus al lui reanimarea adevăratei inimi.

*

Cojile, Kliphoturile[858]. De ce se produc? Printr-o mișcare retrogradă a Naturii. Nu trebuie să ne întoarcem îndărăt pentru că ne urmăresc Eumenidele. Nu trebuie să ne întoarcem îndărăt pentru că ne transformăm în sare ca femeia lui Loth. O emanațiune divină privind îndărăt, abisul devine piatră, mineral, Kelepha[859]. Dar, se va spune, o emanațiune creaturală trebuie să privească în direcția ei, adică spre extremitățile Cosmosului. Nu e exact. Un înger supus, își exercită mesajul privind spre Creatorul lui.

Dacă își întoarce capul, se pietrifică. Cine știe dacă munții, câmpiile, apele, marile priveliști ale Naturii, Constelațiile chiar, nu sunt Îngeri încremeniți? Nu revoltați propriu-zis. Ci numai și-au aruncat privirea peste umăr din curiozitate. Și-atunci au încremenit. Nefiind rebeli își păstrează frumusețea, pot să transmită mesagii și de la Dumnezeu la om, și de la om la Dumnezeu.

Și omul poate să-i elibereze din înțepeneala lor, din pasivitatea lor care le este coaja, *Kelepha* ce-i ține prizonieri, tocmai prin faptul că resimte mesajul lor ascuns. Atunci piatra se topește și Îngerul reintegrează patria lui.

[662 (141)]

Nu trebuie să ne îngrijorăm dacă nu liberăm deodată toată esența divină din captivitatea ei. Restul îl vom face altădată. Iar, nu trebuie să considerăm operația ca nereușită, dacă nu simțim beatitudinea scânteii eliberatoare (căci aspectul pur intelectual îl resimțim).

E de ajuns că-l resimte scânteia. Mai târziu îl va trăi și coaja sfărâmată care se va pulveriza, lipsită de scânteie, se va preface în sare, în principiu de sesizabilitate. Mai târziu scânteia se va coborî din nou pentru a se fixa în coaja răscumpărată.

*

Lumea de sus nu e ceva exterior nouă. Lanțurile noastre actuale ne împiedică să resimțim existențial că ființa noastră se întinde până acolo unde merg simțurile și intuițiile noastre. Prin urmare, cel mai înalt dintre Ceruri, pe care-l asimțim simbolic, deasupra Căii Lactee este interior în realitate. După cum spune Kabbala e lumea gândului, dar Gândul de dincolo de formal.

După cum din lemnele aprinse se ridică în sus fumul, dar părțile grele rămân la pământ și devin cenușă, așa și în noi se ridică Voința, Intenția și Înflăcărarea în sus, dar cuvintele exterioare cad ca cenușă, dar...cineres ne villipendas[860],[861] căci ulterior devin materie de transmutațiune. Cu cât e mai

858 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
859 Coaja, învelișul (ebr., kelifa). (vezi pagina 686)
860 „Să nu disprețuiești cenușile” (lat.). (vezi pagina 677)
861 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)

înaltă ardoarea, mai puternică voința intențională, Kawwana,[862] cu atât mai radicală transmutațiunea. Dar această intensitate, această ardoare nu se obține îndreptând cu mâna pasiunea în sus, trăgând-o de păr, ci prin actualizarea polului ceresc în noi care creează între el și substanța pasiunii, un câmp magnetic, magic, o rețea, o ață de păianjen, făcută din linii de forță, de-a lungul cărora pasiunea se transvazează, insensibil, spre Zenitul spiritual. Altă metodă nu există.

Am spus-o de atâtea ori, și o voi mai spune pentru că problema e capitală: transvazarea nu se poate face cu violență ci numai cu suavitate. Individualitatea noastră nu e capabilă s-o evertueze, pentru că suferă sub cuțit, e materia însăși a transmutațiunii. Atâta vreme cât nu vom face să răsară în Cerul nostru steaua polară, care "luminează și adeverează", orice încercare de trecere dincolo e zadarnică.

[663 (142)]

*

Principiul nu poate lucra în lumea noastră, mai exact, nu poate lucra în lumea noastră decât prin fulgurațiune. Posibilitățile țâșnesc prin scânteieri. El e singur, și această singurătate e făcută din lipsa oricărei condiționări. Prin urmare fulgurațiunile lui în lume trebuie să aibă aceeași absență de limitațiuni spațiale, temporale, etc. Atunci cum aceste scântei creează spațiul și timpul?

Printr-un plan prestabilit în Intelectul divin, plan care și el e o fulgurațiune, un punct sintetic, în care limitațiunile sunt, in divinis, çifatyia,[863] atribute divine. Ceea ce structurează fulgurațiunile și transformă seria lor într-o schemă, e o intenționalitate divină, căreia, la un moment dat, tăindu-se rădăcinile, privind îndărăt, cum o spuneam mai sus, se înțepenește, se împietrește, capătă cantitatea și inerția.

Atractul invers al Naturii dă unei scheme[864] fulgurante consistența, împietrirea care e în același timp și un exil, o limită extremă, de unde nu mai poate fi decât întoarcere. Se vede imposibilitatea totală de a da o aplicație materialistă lumii.

Autonegațiunea divină e și ea o fulgurațiune care în manifestare se desfășoară în limitațiuni, într-o succesiune de plusuri și minus[865]uri, în care planul e ce se neagă pe ea însăși în minusul următor. Clipa se neagă de a fi clipă și atunci apare timpul care e în același timp o afirmațiune și o negațiune a Eternității și constituie o colosală ambiguitate.

Căci, clipa, care e fulgurantă, se neagă tot printr-o fulguranță. Ca *minus* să urmeze logic și ontologic lui *plus,* trebuie să aibă o comună măsură între ele, de natură să fie de esență. Prin urmare, plusul și minusul sunt amândouă fulgurante, ce se neagă unul pe altul, făcând totuși un tot nedespărțit. Ceea ce

862 cineres ne villipendas — „Să nu disprețuiești cenușile” (lat.). (vezi pagina 677)
863 „În cele divine” (lat.); sifâtiyya — ținând de atributele divine (arb.).
864 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
865 „Minus” (lat.). (vezi pagina 690)

are aparența de totală inerție, de înțepenire iremediabilă, o piatră, o prostrațiune, e evanescentă în fond ca un colibri. Atunci toată lumea nu este altceva decât extincțiune manifestată. Schema[866], ca prototip angelic, neagă ceea ce structurează.

Afirmația Lilianei Silburn: "Il n'existe donc pas que des énergies fulgurantes qui n'appartiennent pas à des substances, ne[867]

[664 (143)]

sont pas des substances et ne durent pas même un instant[868]"nu e completă, căci în cazul acesta, ce sunt substanțele? Răspunsul nu poate fi găsit, decât cum am spus mai sus, căutând în partea scheme[869]lor[870] geometrice ale Intelecțiunii divine.

Aceste scheme se impregnează în Materia Primă și se animează prin fulgurațiuni, sau mai precis spunând, aceste scheme geometrice impregnează *forma* lor în Materia Primă, prin fulgurațiuni. Acestea din urmă imprimă în Prakriti[871] tendința de ruptură a echilibrului celor trei gune,[872] dându-le din cauza caracterului lor de pure clipe, o tendință ascensională, de reintegrațiune în polul esențial al Manifestării, după schema[873] bine cunoscută a conversiunii gunelor[874] una în alta în sensul ascendent.

"Ces énergies se succèdent en un perpétuel jaillissement[875]". Ca să se "succeadă" trebuie să existe o posibilitate de durată; or, aceasta nu poate fi decât de natură schematică. Fulgurațiunile sunt în realitate identice cu vibrațiunile Vortexului Sferic Universal, pe care îl creează și în același timp, de-a lungul căror spire se propagă, în scheme în număr indefinit, căci toate schemele sunt posibile în vibrațiunile Vortexului Sferic; acesta identificându-se în ultimă esență cu Intelectul Divin.

Liliane Silburn trebuie, înainte de a spune că fulgurațiunile se succed, să lămurească, mai întâi ce este succesiunea "qui donne l'impression de la durée, du mouvement[876]".[877] Ca să dea impresia, trebuie să existe posibilitatea de impresiune și aceasta e tot de natură schematică, sau mai bine zis impresia e aspectul dinamic al schemei[878]. Pentru ca spațiul, timpul, mișcarea să fie formate prin fulgurațiuni, trebuie precizat că ele trebuie să existe, prealabil, în Intelectul Divin, apoi formate odată cu fulgurațiunile, nu din ele.

---

866 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
867 „Nu există așadar decât energii fulgurante care nu aparțin unor substanțe, nu...” (fr.).
868 „...sunt substanțe și nu durează nici măcar o clipă” (fr.).
869 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
870 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
871 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
872 Cele trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
873 Celor trei tendințe primordiale ale Naturii (sk.). (vezi pagina 682)
874 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
875 „Aceste energii se succed într-o țâșnire perpetuă” (fr.).
876 Deci nu există decât energii fulgurante care nu aparțin unor substanțe, nu sunt substanțe și nu durează nici măcar o clipă. Aceste energii se succed într-o țâșnire perpetuă, care dă impresia duratei, a mișcării.
877 „care dă impresia duratei, a mișcării” (fr.).
878 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)

A distinge clipa, a surprinde-o, a o harpona, aduce imediata disoluțiune a structurilor pe care le-a cauzat. Pentru asta trebuie să punem capăt activității Imaginației, facultatea cea mai demiurgică din noi. Imaginația și Dorința se excită una pe alta, sunt oarecum solidare, așa că renunțarea la una din ele, atrage dispariția amândurora. Ne aflăm în fața unui agregat ce trebuie dizolvat: ne constituim mai întâi bine ca spectator al lui, trăgându-ne cât se poate îndărăt. Renunțăm și la dorință și la imaginațiune.

[665 (144)]

Agregatul se preface în cenușă, care nu cere decât să renască dacă e solicitat din nou de cei doi complici. Când lama fulgurantă a concentrațiunii intuitive se inserează între tendințele structurante, intemporalul țâșnește instantaneu. E aceeași operațiune cu proiectarea in excelsis[879], a unui ax vertical, care e o proiectare în intemporal. Prezentul căruia i s-au tăiat legăturile cu trecutul și cu viitorul desființează manifestarea, reducând-o la Principiul ei.

*

Lionardo da Vinci spunea că a cufunda formele în lumină înseamnă să le cufunzi în Infinit. Simbolism cosmologic bineînțeles, care mi se pare că trebuie luat astfel: formele care sunt în întuneric sunt în indistincțiune, nu aceea a Principiului, ci indistincțiunea lui Prakriti[880]. Cufundate în lumină, capătă forma, deci elementul calitativ, în afară de asta se stabilesc între ele raporturi de dimensiuni spațiale, de direcții ale spațiului care sunt net ex parte qualitatis[881][882].

Prin urmare, pentru un cosmolog e perfect legitim să spună că obiectele cufundate într-o lumină țesută din razele soarelui, sunt ca și în Infinit, deoarece tot ce e de natură calitativă e o poartă spre El, deci e El.

Se poate merge și mai departe, cufundând de data asta lucruri din nou în întuneric, dar în Tenebrele Superioare, ceea ce e adevărata lor extincțiune în Infinit. Lionardo da Vinci nu vorbește de ea, dar asta nu înseamnă că o ignora. Ca pictor, ceea ce spunea e perfect suficient. Pictorul e numai demiurgic, adică știința lui procedează de la Ființă în jos.

Mai este și o aplicațiune orizontală a acestor fapte, în care întunericul și lumina se situează pe un plan orizontal, și devin o succesiune de plus și de minus, prin care se propagă posibilitățile ce trebuie manifestate, deci și opera de artă.

E posibil ca Lionardo să fi simbolizat mai simplu Infinitul prin expansiunea spațială; în fond se reduce tot la aspectul calitativ al direcțiunilor lui.

879 „Întru cele înalte” (lat.). (vezi pagina 684)
880 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
881 „De partea calității” (lat.). (vezi pagina 680)
882 ex parte qualitatis — „De partea calității” (lat.). (vezi pagina 680)

*

[666 (145)]

Pronunțarea Numelui are alternanțe de rostire ale lui, și de oprire. E conform legii care impune unei propagațiuni vibratorii o succesiune de pozitiv și de negativ, de + și de -. Asta în linie orizontală. Mai este și alta, pe ax vertical; atunci minusurile, negativul, sunt de-a dreptul "reamintiri" ale Vidului; spun "de-a dreptul" pentru că și minusurile orizontale, în fond tot Supremul îl reamintesc, dar nu direct, pentru că pe plan orizontal minusul este complementar cu plusul, deci are comună măsură cu el - ceea ce nu e cazul Neființei cu Ființa.

*

Cea mai înaltă treaptă de care pomenesc cabaliștii, este aceea, când cel răpit se sustrage proprii lui ardori. Odată, discipolul unui Țadik observă o "răcire" la maestrul său; altul îi spune: "există o sfințenie foarte înaltă; când cineva ajunge la ea, e liberat de toată făptura și nu mai poate arde". Astfel, ardoarea se desăvârșește prin propria ei dispariție.

Exact ce spun sufiții[883] când vorbesc de fana[884] și de fanau'l[885] fanai[886][887]. E ca un foc ce nu mai are ce mistui și atunci se desființează pe el însuși. Câteodată, acestă mistuire a focului prin el însuși e așa de mare, încât nu mai rămâne nimic din corp, ca în cazurile lui Ilie sau Moise. Nirvana[888] însăși e consumată de Parinirvana[889].

*

În toate faptele omului, Vorbire și Privire și Auzire și Mers și Stat și Așezat, este înveșmântat Cel fără Margine. Pură apofază. La prima vedere s-ar părea că e vorba de atribute și atunci s-ar părea că e o manifestare catafatică. Aici este vorba de "Cel Nemărginit" prin urmare, toate gesturile descrise mai sus devin determinațiuni negative.

Dar cum să le percepi ca atare? Mi se pare că tot prin actualizarea Martorului din dosul nostru, care trebuie să fie asimțit ca Supremul Brahma; prin urmare, odată perceput el, nimic din ce e manifestat nu ar trebui să subziste. Și totuși subzistă, ceea ce ar părea enormitatea că e comună măsură între Suprem și Făptură, quod absit[890]. În realitate, când

883 „Extincția” în Dumnezeu (arb., fanâ'). (vezi pagina 680)
884 „Extincția extincției” (arb., fanâ' al-fanâ'). (vezi pagina 680)
885 maeștri ai esoterismului islamic (ar.) (vezi pagina 700)
886 starea ultimă, necondiționată; extincția (sk.) (vezi pagina 691)
887 Stingerea desăvârșită, dincolo de orice determinare (sanscr.) (vezi pagina 693)
888 extincție (arb.) (vezi pagina 680)
889 extincție (arb.) (vezi pagina 680)
890 „Ferească Dumnezeu” (lat.). (vezi pagina 695)

[667 (146)]

amândouă, Limitatul și Nelimitatul sunt percepute concomitent, Limitatul nu mai este ca atare ci devine determinațiune negativă, prin urmare până la sfârșit, tot Nelimitat și El. Vidul manifestat cum spun budiștii.

*

"La matière de la Pierre est le Mercure commun, mais animé par le soufre d'or et par celui du fer[891]".

Mercurul comun e facultatea noastră plastică, tot ce în noi, e susceptibil să fie impregnat, impresionat. Orice poate ieși din ea, dar neavând rațiunea ei suficientă în ea, trebuie să fie animată din afară.

Într-o primă treaptă, trebuie să fie purificată, ca să-și recapete virulența, mordantul, eficacitatea. Atunci, însuflețirea se produce prin Sulf, o facultate înfocată, care purifică și exaltează și face Mercurul apt să primească cele mai transcendente impregnațiuni. Dar și acest Sulf are deosebite aspecte calitative.

Cele mai înalte, mai subțiri, nu pot acționa asupra Mercurului vulgar, care nu poate fi purificat, decât de un Sulf care are o anumită comună măsură cu el, și anume, Sulful de fier și Sulful de Aur. Îmi face impresia că Sulful de fier e o forță sexuală întoarsă la întrebuințarea lui comună și transmutată într-o energie autonomă cu multiple aplicări. Întrebuințarea ei așa cum trebuie, echivalează, pe un anumit plan, cu atotputința.

Pentru a putea lucra cu eficiență asupra unui corp subtil ca Mercurul, trebuie să devină și el subtil, sau cum spune Platon și tantricii[892], să împiedicăm forța sexuală, a cărei stare naturală este subtilă, să devină grosieră. Atunci eficacitatea Sulfului fierului asupra Mercurului obișnuit își capătă toată eficiența, toată virulența.

De aceea nu trebuie să permitem nici Sulfului de fier, nici Mercurului comun, hemoragii, mai ales imaginative, ceea ce e mult mai greu decât o asceză obișnuită, de natură mai mult inhibitivă și voliționalâ.

Cât despre Sulful de aur, natura lui spirituală e evidentă în numele lui. E o forță pur ascensională care lucrează în două etape asupra Mercurului comun: *concomitent* cu Sulful de fier,

[668 (147)]

purifică aspectele superioare ale mercurului; spun *concomitent,* pentru că ar fi extrem de primejdios să lăsăm numai Sulful de fier să lucreze asupra Mercurului, care ar face din el o forță fără frâu, dezlănțuită, mortală pentru suflet; pe când acțiunea simultană a Sulfului de aur face din calul nărăvaș un cal năzdrăvan, bine ținut în frâu, servitor supus, devotat, pasionat al lui Atma[893], al Erosului Solar.

---

891 „Materia Pietrei este Mercurul comun, dar însuflețit de sulful de aur și de cel de fier” (fr.).
892 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
893 spiritul universal; Sinele (sk.) (vezi pagina 675)

"Et sachez que notre Pierre n'est autre chose que chaleur naturelle infixée dans son humidité radicale[894]".[895]

Toate tehnicile inițiatice vorbesc, ca de o operație fundamentală, de Separațiunea, de suscitarea în noi a unui Martor impasibil al Materiei noastre patibile. Și aici am avut de multe ori ocazia să vorbesc de asta; și în alchimie, separațiunea e operația fundamentală: "Dumnezeu a separat Cerul de Pământ". În textul citat, e vorba de separațiunea umedului de uscat care se face prin deplasarea centrului nostru de conștiință din exterior în interior, din inferior în superior. E în realitate un transfer de la substanță la esență, o promovare, o răscumpărare, prin care ne recuperăm poziția noastră activă față de lume, și, alchimic vorbind, față de tot elementul plastic, patibil din Univers.

Dar e o poziție activă fără activitate și care numai prin acest simplu fapt, organizează armonic și catolic tot cosmosul în jurul nostru. Punctul activ imobil din noi, e identic cu germenele de aur Hiranyagarbha[896],[897] și asta explică totul.

"Draconem vici igne animae[898]".[899] În Geneză ni se arată Fecioara zdrobind capul Șarpelui cu călcâiul. De aceea mulți au fost ispitiți să confunde Fecioara cu Sfântul Duh. E o erezie, just condamnată de Biserică, Sfântul Duh fiind esențialmente activ. Dar tot așa de adevărat este că la început Suflul lui Dumnezeu se plimba deasupra Apelor. S-ar putea rezolva astfel: la început suflul lui Dumnezeu se plimba deasupra Apelor Totale, din care a ieșit toată Manifestarea, inclusiv Fecioara care simbolizează Apele Superioare.

Deci imaginea s-ar putea structura astfel: Duhul se plimbă deasupra Apelor din care a ieșit Fecioara, iar Fecioara domină Apele Inferioare în care stă latent Balaurul, vechiul inamic. Ceea ce e pasiv față de un plan superior e activ față de planul inferior. Ceea ce e Șekhina[900] față de Dumnezeu, e Metatron[901] față de lume. Fecioara e și Sofia, dar care, ca să acționeze asupra

[669 (148)]

apelor trebuie să se învăluie într-un suflu de foc (Femeia învelită de Soare din Apocalips), cu care subjugă Balaurul. Direct nu ar putea lucra.

Dar tehnic? Suflul afânat prin hudur,[902] prin încorporarea în el a unui Nume divin, se intercalează prin ritmul binar în dualitatea cosmică pasională și-i smulge țeapa prin chiar armele ei, și-o organizează în jurul unei axe centrale verticale.

---

894 Materia Pietrei este Mercurul comun dar însuflețit de sulful de aur și de fier ... Și să știți că Piatra noastră nu este altceva decât căldura naturală nefixată în umiditatea sa radicală.

895 „Și să știți că Piatra noastră nu este altceva decât căldură naturală nefixată în umiditatea sa radicală” (fr.).

896 „Embrionul de aur”, germenele luminos al lumii (sk.). (vezi pagina 683)

897 Hiranyagarbha — hiraṇyagarbha (sanscr., „germenele de aur”) — Oul lumii, în care se află înfășurată întreaga manifestare și care, deschizându-se, dă naștere cerului și pământului (Rig-Veda X, 121). (vezi pagina 683)

898 Prin focul sufletului a învins Balaurul.

899 „Am învins balaurul cu focul sufletului” (lat.).

900 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)

901 Îngerul Feței, cel mai înalt dintre îngeri (ebr.). (vezi pagina 690)

902 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)

*

Din fiecare act al omului se naște un înger bune sau rău; dar cu condiția ca actul să fie întreg, deplin; din jumătate de act, sau din acte nesăbuite, se nasc îngeri estropiați. Ce orfelinat! Dacă însă ulterior, printr-o proiecțiune în intemporal, redăm actelor întregimea lor, și îngerii își capătă împlinirea și chiar cei răi se pozitivează.

Suferința noastră vine din Suferința Șekhinei și nu inversul, cu toate că în fapt amândouă perspectivele se întregesc. Potolirea durerii noastre singură i-aduce potolirea durerii Ei. Potolirea cea mai bună este adăugarea unei dimensiuni intelectuale durerilor și lipsurilor noastre.

"Eu sunt rugăciunea", spune Șekhina. Atunci orice deficiență a Șekhinei e o rugăciune pentru Plenitudine, întâi spre o plenitudine relativă, imediată, apoi spre totala Plenitudine.

Templul lui Mesia e numit cuibul de Pasăre. E a spune, cu alte cuvinte, că cuibul lui Mesia e ..., că Parusia nu se produce decât atunci, când din mlaștina umană se va ridica la suprafață un suflu de incantațiune al Întregului gen uman, vestmânt, vehicol aerian al Verbului.

Kawwana[903] este o rază a gloriei lui Dumnezeu care locuiește în fiecare om și cere mântuirea. Orice aspirație spre reintegrare este *Kawwana* și toate rugăciunile omului își găsesc în ea garanția împlinirii lor. Trebuie să pronunți cuvintele rugăciunii și orice cuvinte ca și cum cerul ar fi deschis în ele; prin urmare, nu cuvintele intră în noi, ci noi în cuvinte.

Până la desăvârșirea acestei tehnici, să reducem gândul de la multiplicitate la Unitate ca să intre în Verb. Reducerea gândului la punct.

[670 (149)]

*

Cine e cunoscător al cântului ascuns, care poartă interiorul în exterior, hora sfântă, care amestecă simple cuvinte în cântul depărtărilor, acela se va umple de puterea lui Dumnezeu. Spirala care se ridică din adâncuri spre ceruri e o vibrațiune deci și o melodie; că e o spirală, o indică chiar termenul de horă sfântă, care în realitate e un cerc neînchis cu sfârșitul deasupra începutului la o lungime elementară de spiră.

Cuvintele amestecate în cântul Depărtărilor, sunt un parfum, un suflu ce se ridică din materia primă în stare de reintegrare. Trecerea aceasta de la cantitativ la calitativ e inefabilă, deci muzică pură. Și cum poate fi melodia punctului altceva decât Suflu?

903 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)

*

Când omul vrea regenerarea, o ființă nouă în el însuși, trebuie să ajungă la Nimic, cu toate posibilitățile lui; acel nimic e barzach[904]-ul, sandhya,[905] punctul negru intemporal și nespațial, care cuprinde însă în el toate posibilitățile, în indistincțiune, și ale ciclului trecut și ale celui viitor. Atunci Dumnezeu creează o nouă creațiune în el, care are comun cu vechea creațiune, numai cenușa în care s-a prefăcut cea veche. Acest om nou e ca un izvor ce nu seacă, ca un torent ce nu mai poate fi biruit.

Cenușa, ca simbol al Non-Manifestării sau, la polul invers, potențialitatea totală. Cum e quasi imposibil de atins punctul real de Non-existență, să-l proiectăm simbolic deasupra noastră, și între el și ființa noastră se creează niște linii de forță de-a lungul cărora quintesența noastră urcă spre punct.

*

Zeul rău încearcă să fure omului sămânța sa, emanațiune divină, zonă de lumină, care învăluie Sofia, după căderea ei în Materie.

[671 (150)]

E vorba înainte de toate de sămânța logos spermatikos, înainte de a se transforma în sămânța grosieră. S-ar mai putea spune că Sofia ca Intelect divin, ipso facto,[906] se învăluie de roua de lumină, de sperma inteligibilă, pentru bunul motiv, că Sofia fiind Principiul Manifestării, când e privită în sensul cel mai înalt al cuvântului, e, prin asta, și principiul vieții, ca principiu al Manifestării. Aviditatea a ceea ce-și închipuie că este neantul, are nevoie numai decât de această rouă fecundă de lumină, căci prin ajutorul ei dă o nălucire de realitate, la ceva care nu are, și nu poate să aibă nici o realitate.

De aceea, așa-zisul Neant e așa de nesățios.

*

O sectă opusă de imoraliști susține, din contră, că trebuie trasă din corp forța împrăștiată a lui Prunikos și a o aduna prin voluptate.

În realitate, acestă doctrină opusă, e complementară cu prima. Odată furată de către tendința-Neant, Prunikos nu e înghițită pe loc ci asimilată, vampirizată, încet, cu precauție și cu economie. Infernul nu e nici Leu, nici Lupoaică, e mai mult o lipitoare, un plan parazitar și vampiric care aderă molecular pe ființa noastră, și pe lume, transvazând spre el forța vitală, sperma divină. Sunt două mijloace de a o recupera. Sau căutarea pe stările superioare de fire ceea ce se produce în toată ființa, de la părțile cele mai inferioare, până la cele mai înalte, o inversare a curentului, și integrarea elementelor vitale cele mai importante - de e posibil toate elementele - în Principiu. E vorba de o transmutațiune, de o transvazare, de o transformare. Și când ai luat Infernului

904 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
905 „Îmbinare, amurg” — punctul de joncțiune dintre cicluri (sk.). (vezi pagina 697)
906 „Prin însuși acest fapt” (lat.). (vezi pagina 684)

(numesc infern tendința irealizabilă spre Neant), când i-ai sustras toată alimentarea, nu dispare, ci nu mai există, nu mai există nici în trecut, retroactiv.

Celălalt mijloc, de care vorbește textul, e tantric[907] așa că în realitate nu e opus, ci complementar. Dar chiar acest mijloc violent, trebuie să aibă la celălalt capăt al lui, capătul superior, o rădăcină în cele superioare, pentru ca forța sustrasă Abisului să nu se răspândească pe de-lături, ceea ce poate avea urmări foarte grave. Deși se întrebuințează mijloacele cele mai violente, forța principală a exercițiului, rezidă într-un fir de

[672 (151)]

argint, un fir de păianjen, inefabil, imperceptibil, dar care atrage toate lumile după el.

*

Cuvântul perfect e acela care e complet adecvat cu gândul pe care-l exprimă. Dar, e mai mult vorba de concentrare, decât de asimțire a prezenței reale care e în cuvânt, ceea ce vine ulterior. Prezența reală se impregnează în noi, fără știrea noastră, când gândul e perfect pe rostirea simplă a cuvântului. Restul vine de la sine.

*

Inequițiunea[908][909]* exaltează Voința și-i dă priză asupra Agentului Universal. S-ar putea spune că Agentul Universal vitalizează Inequiția, care în ea însăși e schematică și searbădă. Agentul Universal exaltează Imaginația, care i-o plătește cu uzură, alcătuind până la sfârșit un vehicul de foc care ridică în ceruri. Calul năzdrăvan redus la o simplă schemă, care se recuperează, mâncând cărbuni aprinși. Or, calitatea de foc e aceea a subtilului, deci și a Agentului Universal; gloaba fiind Imaginația, redusă la stare de schelet, pentru că nu i se dă alimentația ce i se cuvine. Tot așa, servește de vehicul, de hrană de foc, de termen intermediar între ele și lumea noastră.

După cum se vede, este o atracție de jos în sus și una de sus, pe verticală; mai este și o mișcare pe plan orizontal în sensul expansiv și constrictiv. Amândouă mișcările constituie o cruce cu trei dimensiuni, schemă a Vortexului Sferic Universal. Detașat din strălucirea glorioasă a soarelui și fixat prin greutatea atmosferei și prin forța atracțiunei centrale, e susceptibil și de o mișcare în sens contrar, ascensională, macrocosmic, în alternanța bătăilor inimii dar microcosmic, mai ales de tendințele, de energia volițională a omului, care-i dă impulsiunea pe care o vrea.

Cu cât tensiunea extremităților acestui Agent Universal e mai intensă, cu atât limita lor comună, care e viața, e mai

907 Practicantul căii tantrice (sk.). (vezi pagina 702)
908 Nedreptatea, inechitatea (din fr. iniquité). (vezi pagina 684)
909 Inequițiunea — Nedreptatea, inechitatea (din fr. (vezi pagina 684)

* Din franceză: nedreptatea

[673 (152)]

puternică. Agentul și felul lor de acționare sunt simbolizate de șarpele care-și mușcă coada. Ca să înțelegem simbolul, trebuie să considerăm șarpele ca o secțiune, fie longitudinală, fie transversală a Vortexului Sferic Universal: extrema limită a unei spire coincide cu începutul spirei următoare, distanțată cu un pas infinitezimal de spira precedentă.

Starea de mai mic sau mai mare echilibru a omului, e în funcțiune de alternanța egală a respirului și a aspirului acestor spire. Acest echilibru se poate obține și prin mijloace exterioare (nimic prea mult, cumpătarea celor antici), dar echilibrul în toată plenitudinea lui e realizat prin aspirația spre Universal, spre Suprem, pentru că atunci echilibrul se produce printr-un comandament divin, printr-o lovitură de baghetă magică. Totul se armonizează în jurul unui Fiat[910] cosmogonic, un punct care declanșează, proiectează din el un sistem echilibrat de coordonate polare.

Aceasta trebuie să fie rugăciunea noastră, anume ca plenitudinea binecuvântată din lumea Gândului să se reverse în lumea Cuvântului. Acest gând nu este un demers discursiv sau dialectic, ci contemplarea a ceea ce este principiul Gândirii, cum dealtminteri Kabbala o precizează de atâtea ori. Bineînțeles și mișcarea inversă e tot așa de legitimă; prin exaltarea Cuvântului spre Suprem să atingem lumea Gândului, care din cauza principialității ei, e identică cu lumea tăcerii. Și alternanța continuă indefinit atât cât va fi un subiect și un obiect.

Atunci vom găsi ceea ce avem nevoie. Căci se spune: "lasă-ne să Te găsim în rugăciunile noastre". Și această găsire nu e posibilă decât dacă știm că undeva, cândva, este ceva de găsit, ceea ce nu e realizabil decât dacă determinăm o stea polară deasupra capetelor noastre. Dumnezeu e pretutindeni; ca atare e imposibil de găsit, pentru că e prea aparent.

Nu ne rămâne altceva decât să-i dăm de urmă în ceea ce-l simbolizează: determinațiunile calitative ale timpului și ale spațiului, clipa și punctul, și proiecțiunea verticală care le reunește pe amândouă. De aceea Hasidimii așteptau cu rugăciunea, până când pregătiseră în ei Kawwana[911]. Or, ce este Kawwana,[912] decât o asimțire a Infinitului, o siguranță că ceea ce se caută se poate găsi, că ne găsim pe drumul bun chiar dacă nu știm exact întorsăturile și etapele lui.

[674 (153)]

Când îmi fixez atenția pe Dumnezeu, îmi las gura să vorbească ce vrea; căci toate cuvintele sunt atunci legate de rădăcina lor superioară; orice distracție, orice clătinare de atenție este o tăiere a rădăcinilor. Fixarea atenției pe Dumnezeu, structurează ierarhic și armonic toate lumile din noi și înalță scara lui Iacob de-a lungul căreia se coboară și se urcă îngerii.

---

910 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 680)

911 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)

912 Intenția lăuntrică la rugăciune (ebr.). (vezi pagina 686)

Și nu e mai simplu, mai eficace să găsim *Kawwana* (căci tot ce-am spus mai sus se rezumă în cuvântul Kawwana)[913] asimțind, harponând ceea ce e scopul ei, decât de jos în sus, dibuind prin întuneric, căutând să discriminăm ceea ce e autentic și ce nu, ce e aur și pirite, în cuvintele, actele și tendințele noastre? Căutați Supremul și restul vi se va da pe deasupra, ceea ce, printre altele însemnează, că restul, adică drumul și știința lui apar deodată fosforescente în labirintul nostru, când steaua care luminează și adeverează și călăuzește a răsărit deasupra noastră.

Kawwana, deci, este Intenția fixată pe Dumnezeu în efectuarea unei acțiuni, nu numai culturale dar și oricare alta. Nu trebuie căutată intenția în rugăciuni și în acte, ci actele și rugăciunea în Intenție, ca invizibilul în vizibil, ascunsul în manifest. O conștiință difuză a Scopului, care apoi se înmănunchiază într-un singur punct, pe măsură ce ne apropiem de țintă. Dar în aceeași măsură, suntem deposedați și Dumnezeu ne ia locul în toate acțiunile, vorbele, bucuriile și suferințele noastre.

Nici voința noastră oricât de mare ar fi, nici sforțările noastre, nu pot mișca dunele uriașe de inerție care zace în noi. Numai determinarea unei axe verticale, lipsa de comună măsură între Principiu și lume le poate topi, căci numai prin topire le învingi, căci a exalta Inerția e o imposibilitate. A nu lupta cu ea; a pune pe ea privirea calmă și lucidă a Intelectului.

*

"La femme qui doit écraser la tête du serpent c'est l'intelligence, qui sourmonte toujours le courant des forces... aveugles[914]" nu atâta în sens de suprapunere cât mai ales de transmutațiune. Asta presupune o comună măsură totuși, între

[675 (154)]

femeie și Șarpe, care nu este altceva decât faptul că amândoi simbolizează pasivitatea, femeia cu Apele Superioare, iar Șarpele cu Umidul radical. Cu deosebire însă, că Femeia, pasivă față de Principiu, e activă față de Șarpe, pe care-l domină și-i zdrobește capul, conform simbolului de totdeauna, Șekhina[915].

"C'est disent les Kabbalistes le rivage de la mer, dont le dragon infernal vient lécher les pieds humides avec des langues qui s'endorment de volupté[916]",[917] ceea ce nu e lipsit de un anumit element erotic; puterea extatică pe care o are fecioara Maria; voluptatea pe care o resimte, e tendința de a-și organiza haosul în Cosmos, căci vibrațiunile Vortexului sferic, sunt identice cu spirele Balaurului. Călcâiul femeii e un punct nespațial, istm, poartă strâmtă,

913 Intenția lăuntrică la rugăciune (ebr.). (vezi pagina 686)

914 „Femeia care trebuie să zdrobească capul șarpelui este inteligența, care biruie totdeauna curentul forțelor... oarbe" (fr.).

915 Prezența divină sălășluitoare (ebr.). (vezi pagina 698)

916 Femeia care trebuie să zdrobească capul șarpelui este Inteligența, care depășește totdeauna curentul forțelor oarbe ... Kabaliștii spun că este țărmul mării, căruia dragonul infernal vine să-i lingă picioarele umede cu limbi care adorm de voluptate.

917 „Este, spun Cabaliștii, țărmul mării, căruia dragonul infernal vine să-i lingă picioarele umede cu limbi care adorm de voluptate" (fr.).

barzach[918] între Balaur și Fecioară, ceea ce arată că în procesul de transmutațiune, numai o chintesență trece din stările inferioare în stările superioare. Spirele șarpelui în tendință ascendentă se rezumă la un punct, după schema[919] unui con cu vârful în sus; vârful lui e călcâiul Fecioarei, de acolo se organizează în spire concentrice dilatante în Fecioară. Dubla mișcare, Solve[920], Coagula[921], Aspir, Respir, Sistolă, Diastolă.

David cu călcâiul lui Achile? De ce rămâne numai singura lui parte vulnerabilă? Pentru că, Peleu ținându-l în pumnul lui, îl veștejește, îl mortifică, îl împiedică să ia apele tămăduitoare. Deci la Achile, simbolismul nu este acelaș, barzachul[922] prin orbire, nu poate exersa puterea lui vitală de atracție și de proiecție. E strangulat de către Peleu. Thetis n-ar fi făcut asta. Dealtminteri, e de observat, că în simbolismul biblic, toată icoana are imprimată în ea o mișcare ascendentă, călcâiul Fecioarei fiind jos și capul ei sus în stele, pe când la scena de lângă Styx, Peleu îl ține pe Achille de călcâi și cu capul în jos, adică tocmai în aer, și-l cufundă în apele infernale, în loc ca apele Styxului să se urce pe el. Mișcarea e deci net retrogradă, inversă, tinzând spre centrul pământului.

Dealtminteri, chiar când operația e reușită, e totuși imperfectă când e făcută de Kshatriya. Pe când în simbolismul biblic totul are o alură intelectuală, deci sacerdotală, în mitul lui Peleu, Achille, în acel al lui Siegfrid și al lui George cel Viteaz, îmbăindu-se în sângele Balaurului, din cauza lipsei de element intelectual, operația rămâne într-un punct imperfectă, și punctul acela e partea vulnerabilă a eroilor, călcâiul lui

[676 (155)]

Achille, punctul principial, inaccesibil nouă înșine, între omoplați. Și punctul acela atrage în mod magnetic moartea, prin similitudine.

Nu trebuie să ne lăsăm seduși de frumusețea, de farmecul pe care-l au miturile războinicilor, pentru că această atractivitate maschează un deficit de intelectualitate, al cărui rezultat este totuși victoria morții asupra omului care a câștigat Imortalitatea. Pe când în operația pur intelectuală, nu poate să existe, deci în mod definitoriu, faibilitate; moartea, prin acest fel de operație, își pierde tot ghimpele ei.

*

Cojile lumii spirituale sunt transparente, acele ale lumii materiale sunt opace, ceea ce înseamnă că Kliphoturile[923] nu sunt desființate, ci transmutate. Devin aripi din încălțări de plumb, sau, vorbind în alt simbolism, devin cristale prin fuziunea cu schemele intelectuale pe care, după transmutarea lor, le suportă și le vehiculează. Modul de transmutare a materiei amorfe în cristale

---

918 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb., barzakh). (vezi pagina 675)
919 „Numele” (ebr.) (vezi pagina 698)
920 disoluție (lat.) (vezi pagina 700)
921 coagulare; solidificare (lat.) (vezi pagina 677)
922 Istmul, punctul de trecere între două lumi (arb.). (vezi pagina 675)
923 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)

nu trebuie să ne preocupe, deoarece e un secret al lui Prakriti[924];[925] or, *Prakriti* e ininteligibilă, deci și operațiunile ei. La fel, e și pierdere zadarnică de timp, să încercăm să le elucidăm. Dealtminteri, nici nu e nevoie.

Principalul pe care trebuie să-l știm e că sub influența actului Pur al lui Puruṣa,[926] potențialitățile lui *Prakriti* trec de la putere la act, de la coji la cristale.

Acei care se supun corpului în această viață, deci nu vor să imprime în materie o forță ascendentă, își fac o îmbrăcăminte, o coajă de opacitate, pe care, e prea târziu, postum, s-o mai poată topi. Ca s-o topească în căldura lumii divine, trebuie s-o facă încă din această viață, în care, cu toate aspectele ei îngrozitoare, mai este libertatea de inițiativă; ce se mai poate spera, într-un plan de existență în care a dispărut inițiativa? Îmbrăcămintea de întuneric, de smoală, nu dispare decât odată cu planul în care această întunecime s-a integrat. Și un asemenea plan, prin definiție lipsit de elemente intelectuale, nu poate avea sfârșit decât prin atomizare, prin nimicirea lor în Cantitatea discontinuă.

Se poate uneori ca ființa din acest plan, în anumite cazuri favorabile să scape de nimicirea în pietrele de moară ale

[677 (156)]

Infernului, dar ceea ce e sigur, este că ele îi macină facultatea de beatitudine.

*

Tradiția universală și unanimă asupra importanței cenușii.

"Cauți foc?"

"Îl găsești în cenușă".

Importanța ei este că nu e un reziduu ca oricare altul, ci un reziduu rectificat. Nu mai este o materie de păcat, ci una gata să devină principiu de sesizabilitate. În definitiv, cenușa se depune în fundul Athanorului, se precipită în rădăcina tenebroasă, în timp ce îngerii se reped spre acoperișul vasului. E o concomitență. Deci, cenușa e rezultatul unui rit, al unei separațiuni sacre; de aici, importanța și posibilitățile ei.

Dealtminteri, prin omogenitatea, egalitatea ei, reprezintă foarte bine în Athanor, Materia Primă, la o adică, o Materia secundă a unui anumit plan de existență.

*

"... Ich sagte mir die Worte vor und merckte das sie streckten über das Gebet hin und reinigten und stärckten es[927]".[928] Cuvântul pronunțat ritual, cu

924 Substanța universală, natura primordială (sk.). (vezi pagina 693)
925 Substanța universală (sk.). (vezi pagina 693)
926 Esența universală, principiul masculin increat (sk.). (vezi pagina 694)
927 Mi-am spus cuvintele și am observat că ele se întind peste rugăciune și o curățesc și o întăresc. (germ.)

Kawwana[929] își recuperează dimensiunea de anamnesis[930], și atunci ce e mai firesc decât să încerce, să aspire să se reunească cu sinea lui, Verbul. De aici, calitatea lui exaltantă când e rostit cum trebuie.

Hudurul[931] e inerent oricărui cuvânt oricare ar fi el; e fiul intenției, și nu e nevoie să fie intenția specifică a cuvântului sau a frazei, care e greu de perceput în realizarea ascendentă. E de ajuns o intenție de depășire a aspirației spre Universal pentru ca hudurul[932] să emerjeze la suprafața frazei și a cuvântului, liberat din captivitatea Kliphoturilor[933]. Atunci prezența reală iese nu numai din cuvintele legitime, dar chiar din hulă, din revoltă, din nălucire.

La rugăciune nu trebuie să fie nici o întrerupere între inima și mintea celui ce se roagă. Reunirea lor într-un singur organ survine la un stadiu înaintat de realizare; deocamdată reunirea se face prin focul, ardoarea care se ridică în sus ca un fum de

[678 (157)]

sacrificiu și leagă inima cu capul. Nu se spune că tămâia reunește, însumează toate numele divine.

Strigătul fără sunet se aude în interiorul nostru, de câte ori se întâmplă o sfâșiere în ființa noastră, adică, ori de câte ori o scânteie sfâșie prin expansiune și exaltare coaja ce o ține captivă, pentru a se reuni cu Soarele spiritual. Atunci în punctul în care se întâmplă această sfâșiere, se aude strigătul fără sunet. În momentul acesta scriu. Vârful condeiului apăsat pe hârtie e Bindu[934],[935] punctul care cuprinde în el toate lumile. Când încep să scriu, cuvintele, fraza, intenția, sfâșie punctul, și ceea ce scriu nu mai trec cu cerneală ci cu sângele Mielului.

Aici perspectiva este descendentă. Vârful condeiului nu e Kelepha[936] ci Ființa care se sacrifică pentru a se infuza Manifestării. În repaus, vârful e Unitate, când încep să scriu, și punctul începe să se implice, devine Unicitate.

Traduc pe hârtie o tăcere care se răspândește ca o boare, și e traducerea cea mai adecvată a pasajului din I Reg. 19. 12.

Eterul e imobil și atât de prezent. De aceea, suflul reprezintă mai bine sacrificiul, pentru că vivifică și expiră.

Păcatul mare consistă în faptul că putând face metanoia[937],[938] în fiece clipă, omul totuși n-o face; în ultimă esență este o convingere inertă, că cea mai mare parte din viața noastră zilnică, nu e reductibilă la Principiu, adică asociaționism

928 „...Îmi rosteam cuvintele și băgam de seamă că ele se întindeau peste rugăciune și o curățau și o întăreau” (germ.).
929 Intenția, concentrarea lăuntrică la rugăciune (ebr., kavvanah). (vezi pagina 686)
930 Reamintirea principiilor (gr.). (vezi pagina 673)
931 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)
932 „Prezența” divină reală (arb.). (vezi pagina 683)
933 Cojilor, învelișurilor care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot). (vezi pagina 687)
934 Punctul primordial, sămânța din care purcede manifestarea (sk.). (vezi pagina 676)
935 Bindu — Punctul primordial, sămânța din care purcede manifestarea (sk.). (vezi pagina 676)
936 Coaja, învelișul (ebr., kelifa). (vezi pagina 686)
937 „Schimbarea minții”, pocăința ca răsturnare lăuntrică (gr.). (vezi pagina 689)
938 Ignoranța, neștiința metafizică (sk.). (vezi pagina 675)

calificat. Avidya[939] torpoarea, nălucirile din noi sunt materia asociaționismului și nu pasiunile.

*

"Il y a en nous trois centres d'attraction et de projection fluidique: le cerveau, le coeur ou l'épigastre et l'organe génital[940]".[941]

Important e să le faci să lucreze concomitent și în orice caz nu antagonist între ele; nu putem spune că am izbândit, când facem să lucreze centrul vertical, reducând la tăcere pe cele două inferioare: trebuie ca toate să activeze, căci ființa noastră, în întregimea ei trebuie să se reintegreze în principiul ei. În orice caz, deșteptarea, activarea acestor trei centre, trebuie să se facă numai de sus în jos, pentru că focul superior evertuează pe cele de jos, și niciodată invers. În realitate, cele

[679 (158)]

trei centre lucrează la oricine și la ignorant, dar numai atât cât trebuie să însuflețească planul lui vegetativ și etheric.

Adevărat, ..., adevărata conflagrațiune, flacăra unitivă urcându-se de jos în sus, o poate face numai Înțeleptul. Acest agent subtil, e o flamma non ureus[942],[943] pentru că e focul vital care animează toate lumile și pentru asta trebuie să aibă o subtilitate care îi permite să pătrundă orice și oriunde; având o asemenea subtilitate, nu arde în sensul obișnuit al cuvântului, afară de cazurile când e deșteptată imprudent și brusc. Atunci e mortală. Acest agent e totdeauna activ, totdeauna luxuriant de sevă, totdeauna înflorit de visuri seducătoare; de imagini dulci. Că e veșnic așa, e pentru că totdeauna lucrează dedesubtul și deasupra lucrurilor, intermediar între schemele ideale și încarnarea lor definitivă; e prin excelență un agent animator, dar nu obligator înșelător, căci atunci când acțiunea noastră e pusă de acord cu imaginile lui, are un mare rol pozitiv și Agentul e atunci la baza oricărei opere de creațiune; de asemenea, tot el preia imaginile inerte, instinctele corporale, iar ce face subconștientul nostru, ca dărâmături și paragine, le subtilizează, le înaripează, și dacă omul are conștiința planului cauzal, le trimite acolo, unde se topesc; purgațiunea e totală, și scânteile sunt liberate din captivitatea lor din coji.

Practic, privind din punctul de vedere al economiei vieții noastre, când simțim lucrând în noi acest agent luxuriant, e bine să-l rezorbim în planul spiritual, imediat superior, dacă nu este cazul să-l încarnăm, ceea ce se întâmplă foarte rar. Totul e să nu lăsăm luxurianța aceasta să se joace cu ea însăși, fără finalitate, căci atunci se poate transforma în influențe rătăcitoare, și

939 metanoia — metánoia (gr., „schimbarea minții”) — Tradusă îndeobște prin „pocăință”, dar înțelesul propriu este răsturnarea completă a modului de a gândi, întoarcerea minții de la cele de jos către cele de sus. (vezi pagina 689)

940 Există în noi trei centre de atracție și de proiecție fluidică; creierul, inima sau epigastrul și organul genital.

941 „Există în noi trei centre de atracție și de proiecție fluidică: creierul, inima sau epigastrul și organul genital” (fr.).

942 „Flacără care nu arde” (lat.). (vezi pagina 681)

943 flamma non ureus — flacăra care nu arde (lat.) (vezi pagina 681)

omul devine casă cu stafii. E o higienă de fiecare moment, și care, prin sacralizare și aspirație exorcizează locul bântuit.

De aceea, Magicienii o declară gata să servească și binele și răul; e un circulus[944] vital, totdeauna renăscând cu o viață neîmblânzită și care dă vertigiu imprudenților. Pentru că e un circulus,[945] se integrează și ea în spirala Vortexului Sferic Universal, în bine și în rău, adică, prin circuitul spiraloid e susceptibilă să se coboare și în jos, dar să se ridice și în sus. Când acestei mișcări circulatorii i se adaugă o prezență spirituală, un hudur,[946] o luciditate cârmuitoare, în ciclul ei

[680 (159)]

descendent, prinde în mreaja ei forțele de jos, le atrage în sus și le răscumpără. Cea mai primejdioasă dintre operațiuni devine mântuitoare când nu-s pierdute din ochi stelele. Cu aceste spire inferioare lucrează Verbul când își aruncă plasa în lumea noastră mai întâi, apoi în infern.

Îl lasă gol de locuitori, pentru că regiunile lui înghețate, peisagiile lui încremenite, la Fiat-ul[947] de sus, trebuie să elibereze spirele pe care le oprimează, și odată aceste spire evertuate, tot peisajul înghețat al Infernului se dizolvă și liniile lui de forță devin evidente; și dacă liniile de forță ale Infernului se actualizează, necesarmente ele se integrează în liniile de forță superioare, în baza legii fundamentale a continuităților stărilor de fire.

Deci, Verbul nu eliberează pe locuitorii Infernului, eliberează Infernul însuși, suflându-i nălucirea și arătându-i structura lui reală. Când Herakles mistuit de veninul infernului se aruncă în rugul de pe muntele Oeta, nu face decât să arunce spirele focului inferior care-l consumă în spirele focului superior al rugului sacrificial în care se aruncă. Puse la locul lor, în armonia cosmică, integrate în ansamblul Vortexului, spirele inferioare își înnădesc capetele cu extremitățile spirelor superioare, Vortexul se reconstituie în stază ascendentă (adică lăudând pe Dumnezeu) și Herakles este liberat.

Damnații rămân așa din cauza lipsei lor de curaj; s-au supus corpului în timpul vieții lor și asta le-a construit un corp interior, o scoarță care devine închisoarea lor și supliciul lor după moarte, până când ajung s-o facă să se topească în căldura luminii divine. E spus, în limbaj comun religios ce-am spus mai sus despre Herakles, despre integrațiunea spirelor inferioare în spirele superioare. Nu ajung decât prin sforțări nesfârșite și cu ajutorul drepților care le întind mâna; acești drepți sunt spirele superioare care încearcă să reconstituie circuitul, pentru ca forța de jos să se convertească în forța de sus; dar focul Sf. Duh este mai întâi un foc purgatorial, care nu e altceva decât munca focului spiritual în captivitatea din care caută să se elibereze.

944 „Cerc, circuit” (lat.). (vezi pagina 677)
945 „Cerc, circuit” (lat.). (vezi pagina 677)
946 „Prezența” divină reală (arb., hudûr). (vezi pagina 683)
947 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 681)

Puțini damnați au curajul lui Herakles și astfel rămân în infern care este perpetuu de drept și de fapt prin decizia damnaților, dar sufletele nu sunt precipitate în el, sau reținute,

[681 (160)]

fără voia lor; similia similibus[948] și damnatul se duce în infern prin afinitate și comunitate de lungime de undă.

De ce seducțiunea fluidului vital? Pentru că își poartă în el toată efectivitatea. La o tendință ascendentă, beatitudinea e la capătul drumului, e o finalitate. În fluidul vital, în Agent, a cărui situație e prin definiție intermediară, Beatitudinea, un anumit fel de beatitudine, e în fluidul însuși, atâta vreme, cât nu-l întrebuințăm ca un instrument; această beatitudine e o mângâiere, o excitare, o emotivitate, care tocmai din cauza facilității, comodității, satisface, deci ține prizonieră pe toată lumea.

Oarecum indiferentă în ea însăși, se împrumută și răului și binelui, din cauza situației ei intermediare, dar, metafizic și bine, nu este atrasă de bine și de rău, ci de două forțe care la nivelul cel mai complet nu mai sunt antagoniste ci complementare, Yin-Yang[949]-ul, Solve-Coagula[950], etc. E adevărat că e solicitată ca să coopereze, să fie instrumentul, și al forței descendente dezintegrante, dar și al forței ascendente integrante. La nivelul cel mai înalt aceste două forțe sunt calea polilor manifestării, Puruṣa[951] și Prakriti[952], cărora nu le convine nici o morală. Fără ele manifestarea nu ar fi posibilă. E un șarpe dar și o aureolă, deci vechiul raport între Șarpe și Fecioara care are o diademă de douăsprezece stele în jurul capului.

Dealtminteri, fiind focul ce însuflețește toată lumea, nu aduce lumea cu ea, ci ea se împrumută lumii, și o face să fie ce este, conform posibilității divine.

Seducțiunea pe care o are abisul e un reflex inversat al Beatitudinii divine, pentru că ce e mai jos se reflectă în ceea ce e mai sus. Dar polul superior avându-și rațiunea suficientă în el însuși, Beatitudinea îi este inerentă, consubstanțială, pe când polul inferior nu-și are rațiunea suficientă în el însuși, de aceea seducțiunea lui e o uzurpare, e un furt, o mască; odată dispărută, grozăvia abisului se dezvăluie aceluia ce-i cade victimă. Dar seducțiunea cea mai mare a Abisului consistă în faptul că realmente face pe Om să-și uite eul, ca și stările superioare (reflexul Superiorului pe planul inferior). Că o știe sau nu, că o vrea sau nu o vrea, topirea asta a eului e scopul căutării ultime a omului; fie prin extaz, fie prin beție. De aceea, Agentul Universal, e un foc care poate aparține și

948 „cele asemenea prin cele asemenea” (lat.). (vezi pagina 699)
949 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)
950 „dizolvă – coagulează” (lat.), deviza celor două faze ale Operei alchimice. (vezi pagina 700)
951 esența universală (increată) (sk.) (vezi pagina 694)
952 substanța universală (increată) (sk.) (vezi pagina 693)

[682 (161)]

chinurilor infernului dar și jertfelor de tămâie ale Cerului. Cum să facem conversiunea în sensul ascendent? Să lăsăm femeia învăluită de soare să-i pună piciorul pe cap.

Scânteile captive din coji pot veni la noi sub formă de ispite, de păcat, de multiplicitate, dar astea nu sunt caracteristice scânteilor ci cojilor care le țin prizoniere. Niciodată kliphoturile[953] nu au mai mare dorință să ne aducă la cădere, ca în clipele rugăciunii, când ne atârnăm de Dumnezeu, pentru că în momentul acela o parte din forța de sus poate să le mărească vitalitatea; tot așa, se poate spune, că în momentul rugăciunii, scânteia prizonieră caută să se unească cu planul divin în care suntem intrați, și că e luptă între scânteie și Kelepha[954] care să prindă mai întâi forța ce iese din Arborele Vieții.

*

Cei vechi dădeau generațiunii numele de umid. În Vortexul Sferic Universal, orice figură poate fi trasată, deoarece punctele care îi constituie spirele sunt la o depărtare infinitezimală unul de altul. Prin urmare, orice figură, orice schemă e susceptibilă să fie înscrisă în masa vibratoare. Mod geometric de a vorbi de Posibilitatea Infinită. Deci, prin alte figuri, pot fi înscrise și cele două triunghiuri ale Pecetei lui Solomon, sau mai bine zis cele două conuri a căror secțiune longitudinală constituie pecetea lui Solomon. Or, după interpretarea tradițională, triunghiul cu vârful în sus reprezintă Focul, și cel cu vârful în jos Apa, sau ce le corespunde pe celelalte planuri de fire. Deci, ce se organizează după tendințele triunghiului inversat poate fi numit, pe drept cuvânt, ca fiind Umidul.

Viața Cosmosului este produsă de o mișcare simultană a celor două triunghiuri sau conuri, de-a lungul unui Ax comun, o mișcare dublă, una de depărtare care aduce cele două triunghiuri în poziția △▽, alta de apropiere care le aduce în situația ✡. Astfel se întâmplă în Lume miracula rei Unius[955].

Sufletele muritorilor pier prin umid și umiditatea e moartea sufletelor, cu precizarea că motivul este starea prealabilă de cădere în care se nasc sufletele oamenilor cu o enormă

[683 (162)]

preponderență a elementului umid în lumea celui ignat și cu accentul de gravitate care cade pe partea lor substanțială.

"*Când*", spune Plutarc, în tratatul său De sera numinibus vindicta[956]",[957] rațiunea e ca topită de voluptate, când partea neraționabilă și animală din noi, umezită și făcută carnală, deșteaptă în suflet amintirea corpului".

---

953 „cojile”, învelișurile întunecate care țin captive scânteile de lumină, în Cabala (ebr. qelipot). (vezi pagina 687)

954 „coaja”, singularul lui kliphot (ebr. qelipah). (vezi pagina 686)

955 „minunile Lucrului Unic” (lat.), expresie din Tabula smaragdina. (vezi pagina 690)

956 Despre întârziata răzbunare a divinităților.

957 „Despre întârzierea pedepsei divine” (lat.), tratat al lui Plutarh.

Totul își are contrapartea: Anamnesis[958]-ul care e amintirea părților etherate din noi își are contrapartea în amintirea mâlului când sufletul e purtat spre umid; rațiunea care e topită de umiditate nu e numai facultatea discursivă, rezonabilă, ci mai ales Nous[959]-ul.

Totuși, în cazul unui om ce a învățat să se dedubleze, luciditatea nu piere complet și asistă ca martoră la umezirea sufletului; totul nu e pierdut și ceea ce e destinat să narcotizeze definitiv sufletul, poate fi prilejul să pescuiască din Umidul Radical elementele lui valabile și celelalte care nu-i aparțineau dar le reținea prizoniere.

Domnul Hristos Pescarul Sufletelor. Aceasta aparține misterelor rectificării. Simbolul arată până unde îi merge eficacitatea. În pescuitul obișnuit, peștele este scos din apă spre moarte, în operația simbolizată, peștele este pescuit din Apele Inferioare și dus în Apele Superioare, care îi decuplează viața, exaltând-o în aceleași proporții.

Asta, bineînțeles, la eroii solari, destinați theosis[960]-ului. La oamenii obișnuiți, copilul e conceput, păstrat, născut în umid, și toată viața lui ulterioară e îmbăiată de Apele Inferioare. De aceea, ca să se promoveze măcar virtual, elementele lui eterne, trebuie consacrată, ritualizată proiecțiunea, ritualizare care are darul ca virtual, cum spuneam, să dea răsuflători elementelor transcendente din viitorul om. Poziția bărbatului și a femeii e structurată pecetei lui Solomon, în mișcarea complementară Yin-Yang[961] de care vorbeam mai sus. Focul și apa își efectuează un transfer de atribute. Omul, solar privește spre mâl, femeia, lunară se uită spre cer. Dar de câte ori e salvată eficacitatea rituală a Actului? Căci, în mod obișnuit, bărbatul este iremediabil rezorbit, înghițit, mistuit de genunea feminină.

Procesul invers se indică de la sine: trebuie să ne detașăm de sensibil pentru a câștiga viața inteligibilă, ceea ce are dublu avantaj de a usca sufletul și a transmuta, din umid, elementele susceptibile de a deveni foc. Asta se obține, printr-o dedublare

[684 (163)]

inițială care proiectând pe Cer, o stea care e Nous[962]-ul atrage, pe unde ce-i sunt proprii, aburii ce se ridică sub adumbrirea ei de pe suprafața Apelor. A deștepta, a urca sufletul din închisoarea lui e o qvasiimposibilitate: prea îi place uitarea. Vișnu devenise purcel și se tăvălea în glod lângă o scroafă pe care o credea maicăsa. Toate chemările zeilor nu-l putură deștepta; lumea se pierdea. A trebuit ca Șiva, intelectul Transcendent, să-l trăsnească, să-i ardă coaja de ignoranță pentru ca scânteia să reintegreze Cerul.

---

958 „reamintire”, rememorarea platoniciană a realităților contemplate înainte de naștere (gr.). (vezi pagina 673)

959 Intelectul, facultatea contemplativă supra-rațională (gr.). (vezi pagina 692)

960 „îndumnezeire”, desăvârșirea omului prin unirea cu Dumnezeu (gr.). (vezi pagina 703)

961 cele două principii complementare, pasiv și activ, ale tradiției extrem-orientale (chin.). (vezi pagina 706)

962 intelect (gr.) (vezi pagina 692)

De aceea, trebuie o chemare de Sus, Anamnesis[963], pentru reamintirea patriei pierdute. "Bachus sfâșiat de Titani", scrie Olimpiador, "e sufletul omenesc împărțit de patimi, și bucățile corpului lui Bachus reunite de Apollon, sunt simbolul trecerii de la viața chinuită a pasiunilor, la viața simplă a inteligenței. Inițiatul era regenerat și sacralizat, identificându-se cu Bachus".

Sfâșierea e inerentă trecerii, căderii de la calitativ la cantitativ, căci "Numerus stat ex parte Materiae[964]"[965] și trecerea de la cantitatea continuă la aceea discontinuă, duce în cazurile cele mai grave la atomizarea agregatului uman. Căci nu e numai o cădere ci și o resorbire, o foame nesățioasă care-l mistuie pe cel ce cade în Infern, sau, în cazuri extrem de rare, face numai o călătorie recapitulativă în stările antecedente ale aceleia în care se află acum.

*

Scânteile Luminii divine aspiră după eliberarea din acel exil pe care îl numim răul. Și cum sunt prizoniere, ni se prezintă ca "gânduri străine", ca păcate care vin spre noi. Nu e vina lor, ci a cojilor care le țin prizoniere. Vin de preferință în momentele de rugăciune, pentru că atunci forța de eliberare a omului e mai mare, căci în asemenea clipe, ființa centrală, împlinește funcțiunea centrală a lui. Oficiază ca Mare Preot. Și atunci se întâmplă o luptă pe mai multe planuri.

Omul luptă să nu decadă din rugăciune, din sacerdoțiul lui, iar Kliphoturile[966] luptă pentru contrariul, să sugă omului seva lui spirituală și prin asta să-și întărească vitalitatea, căci prin ele însele sunt niște năluciri devenite teribile în urma vampirismului. Pe de altă parte, Lumina pe care o țin în

[685 (164)]

captivitate tinde să spargă exilul din coji și să se unească cu Lumina din om, vertical în ființa lui și în puterile lui și care le poate face să treacă pe un alt plan. E lupta între Asura și Deva pentru posesiunea Somei. Și atunci e numai o alternativă; sau puterea eliberatoare, mântuitoare a omului se risipește, i se fură, și cade pradă Cojilor și exilul *Șekhinei* se mărește, sau omul sfarmă coaja, unește puterea lui cu aceea a Exaltatei și Puterea și Slava Domnului nu mai sunt în robie, cum spune Psalmistul.

Când operația e reușită, ca să adoarmă vigilența și puterea Cojilor, omul se preface că le cedează, că își lasă înghițită forța de ele, până când cele două forțe, aceea a omului din afară și aceea prizonieră se identifică; atunci; Klipha[967] explodează și mai bine, se dizolvă, și pulberea ei merge să servească de îngrășăminte Arborelui Vieții. Totul pentru reușită, e în funcțiune de luciditate și de prezența de spirit.

963 „reamintire” (gr.). (vezi pagina 673)
964 Numărul stă de partea materiei. (lat.)
965 „Numărul ține de partea Materiei” (lat.), adagiu scolastic.
966 „cojile”, învelișurile întunecate ale Cabalei (ebr. qelipot). (vezi pagina 687)
967 „coaja”, învelișul care ține captivă scânteia de lumină (ebr. qelipah). (vezi pagina 687)

Niciodată olom-ul Kliphot[968][969], nu ne va putea lua prinși, oricât de mari ar fi aparențele de triumf ale ispitei, câtă vreme Martorul impasibil din noi asistă lucid și conducător. În cazurile supreme își degajează din el un aspect de pătimire, de tribulațiune cu care momește Infernul, înnebunit și pierzându-și stăpânirea la gândul unei victorii atât de enorme și atunci înghite undița învăluită cu aspectul păcatului; atunci nu un singur suflet ci toți locuitorii infernului sunt mântuiți. Infernul însuși se dizolvă în singurul aspect pozitiv, acela al Rădăcinii tenebroase a Cosmosului.

Revenind la cazurile obișnuite, scânteia divină captivă se prezintă omului sub formă de Ispită, pentru că nu poate face altceva. S-ar putea spune că există între Scânteia divină și Kelepha[970] ce-o ține în captivitate, o complicitate aparentă, un punct comun, anume că nu poate ajunge la noi decât prin masca ispitei, pe care e nevoită s-o îmbrace dar dorind cu toată esențialitatea ei ca omul să n-o creadă și să vadă dincolo de ea; a doua e ispita însăși; la ea nu e o mască și se apropie de om cu instinct de voracitate și de vampirism. Omul e perfect stăpân pe alegerea lui, mai ales că centrul de gravitate al deciziunii cade mai mult pe luciditatea lui, nu pe voința care aici e un instrument.

Și atunci, se înțelege vechiul cuvânt, care explicitează formula: cu cât cineva e mai mare pe atât de mare e instinctul

[686 (165)]

lui și după mărimea ispitei se cunoaște un suflet cât de sfânt e în rădăcina lui. Căci cu cât mai sfântă și mai atotputernică este aceasta, cu atât se precipită în cantitate mai mare, și scânteile și Kliphoturile[971], cu intenția deosebită, unele pentru mântuire, altele pentru tâlhărie, dar amândouă sunt masca comună a ispitei. Un înțelept spunea: fii bun cu bestia din tine.

*

Orice plăcere, orice durere, fixează și înțepenește sufletul de corp, ca un cui; pentru că mai ales privim partea cantitativă, întunecată a plăcerii și a durerii, sau cu expresii din Kabbală, pentru că tăiem rădăcinile plantelor; plăcerea și durerea se înțepenesc pentru că privim înapoi, adică se pietrifică ca și nevasta lui Loth. Asta înseamnă, că putem accepta durerea și plăcerea dacă privim spre rădăcina lor cerească, în cerul plin de germeni, în care e grădina Raiului.

Shakespeare:

968 „lumea cojilor”, domeniul învelișurilor întunecate, în Cabala (ebr. olam ha-qelipot). (vezi pagina 692)
969 Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr.). (vezi pagina 687)
970 Coaja, învelișul (ebr., kelifa). (vezi pagina 686)
971 „cojile” (ebr. qelipot). (vezi pagina 687)

„But thought's the slave of life[972][973][974]
and life's time's fool,
And time that takes survey of all the world
must have a stop”.

Tot răul vine de la faptul că gândul nu e în justul său loc, care e centrul. Gândul în derivă, în rătăcire și în tribulațiune, răstoarnă echilibrul vieții. Atunci când viața e stăpâna gândului, și ea devine bufonul Timpului, care nu poate fi stăpânit decât de un gând impasibil și concentrat. În locul Timpului ca simplă condiție a vieții, viața dereglată prin rătăcirea gândului, devine o condiție a timpului, adică solicită din el, actualizează aspectele lui cele mai sinistre, cu rezultate catastrofice pentru că supraveghează întreaga lume. Atunci nu este decât o singură soluție: suprimarea Timpului. Shakespeare nu merge în etape la stăpânirea gândului, pentru ca apoi să avem stăpânirea vieții și a lumii. Procedeul preconizat de el e radical: trebuie suprimat timpul, sau mai exact vorbind, pentru că în sensul literal lucrul nu e posibil decât la capătul unei căi de realizare inițiatică, trebuie ca intuiția noastră intelectuală, purificată prin concentrarea gândului, să aibă intuiția acelui plan de existență, unde nu mai există timp, sau, de e posibil, intuiția Supremului.

[687 (166)]

Iar ceva admirabil în Richard al III-lea. Regele spune: „De ce să mă tem? De mine însumi?” Și Ratcliff răspunde: „Nu, mylord, nu te speria de spectre”. Nu numai interpretarea obișnuită, că întreaga lume fenomenală e o nălucire, e valabilă aici, ci că viața adharma[975] ca aceea pe care a dus-o Richard, spectralizează ființa noastră, îi dă aparențele subtilului inferior. Crima împietrește, pentru ca apoi să depășească stadiul comportării, trecând în cantitate discontinuă unde se mișcă spectrele. De aceea nu cred că interpretarea în sensul caracterului iluzoriu al lumii este suficientă, pentru că asta nu l-ar deosebi pe Richard al III-lea de un om just.

*

Dorința neliniștită a omului, nerăbdarea lui îi ascunde că își dorește propria lui finalitate, spune Leonardo da Vinci, întâlnindu-se cu Shakespeare. Căci această dorință neliniștită și nerăbdătoare, e același lucru cu viața și bufonul Timpului. Finalitatea omului e firește reintegrațiunea, dar mai precis și mai tehnic, trebuie să potolim marea pasiunilor, adică a modificărilor, prin

---

972 „Dar gândul e robul vieții, / iar viața e bufonul Timpului, / și timpul, care cercetează întreaga lume, / trebuie să aibă un capăt.” (engl.; Shakespeare, Henric al IV-lea, partea I, V, 4).

973 vers. **Shakespeare, *Henric al IV-lea* I, actul V, scena 4, v. 80–83** — moartea lui Hotspur. Replica întreagă se încheie: „O, I could prophesy, / But that the earthy and cold hand of death / Lies on my tongue. No, Percy, thou art dust, / And food for—” (fraza rămâne neterminată). [Henry IV, Part 1, engl.]

974 vers. **Shakespeare, *Henric al IV-lea,* partea întâi, actul V, scena 4** — ultimele cuvinte ale lui Hotspur. Textul canonic: *But thought’s the slave of life, and life time’s fool; / And time, that takes survey of all the world, / Must have a stop* — „Dar gândul e robul vieții, și viața e măscăriciul timpului; iar timpul, care cercetează lumea toată, trebuie să se oprească”. Autorul scrie *life’s time’s fool;* la Shakespeare e *life time’s fool*. [Henry IV, Part 1, engl.]

975 ne-dreptate, contrariul Legii, al ordinii tradiționale (sk.). (vezi pagina 671)

introducerea unui element de continuitate și de omogenitate care este evertuarea unui punct central care să înmănuncheze și să armonizeze aceste pasiuni; cu altă imagine, trebuie, deasupra mării agitate, să facem să răsară o stea care e ochiul fix al Dumnezeirii. Și această stea e finalitatea pe care o caută nu numai omul dar și pasiunea care-l bântuie, pentru că în cele mai rele rătăciri ale ei spre acest punct central tinde.

Ceea ce e admirabil e că Leonardo nu găsește că această dorință neliniștită e rea în sine; din contră, îi zice chintesență de spirite elementare, cu alte cuvinte dorința neliniștită e aspectul negativ, față de tribulațiune, al Păcii! E fața întunecată a *Șekhinei,* care nemaifiind solicitată de sus, ajutată să iasă din exilul ei, se zbate ca un prizonier să iasă din frânghiile ce o strâng și atunci avem neliniștea și angoasa. Dar, dacă steaua a răsărit, dacă apare Fecioara cu diadema de stele, atunci dorința se transformă în pace quintesențială; precizăm, nu se pleacă neliniștea și apare pacea, ci neliniștea *devine* pace, adică își recapătă adevărata ei înfățișare; monstrul

[688 (167)]

sărutat de lumină, devine Zână. Angoasa e vrăjită de fluierul fermecătorului, pentru că, în ultimă esență, neliniștea nu-i altceva decât continua svârcolire a Șarpelui, a Dragonului din fundul apelor, sub călcâiul Fecioarei, sau la Fiat-ul[976] Verbului ce liniștește prin armonizarea spirelor în jurul punctului central evertuat în mijlocul Haosului. Strângând mai de-aproape chestiunea, chintesența ocupă punctul central în crucea celor patru elemente; or, acest punct profund ascuns sub Haosul lumii noastre căzute, nu poate fi actualizat decât de o Chemare de sus; până atunci chintesența, evacuată din centrul ei, rătăcește în lume, pe care o chinuiește și de care e chinuită, pentru că nici una nici alta nu trebuie să facă altceva decât să privească în sus; și când e chemată, atunci își retrage spirele din planul orizontal pe care-l chinuie și de care era chinuită, și le înfășoară vertical de-a lungul Axei polare pe care a suscitat-o Fiat-ul cosmogonic.

Se produce o armonizare, în sensul că se determină un flux omogen de vibrațiuni, întâi în planul orizontal, de la periferie la centrul lui, apoi printr-o schimbare de direcție care e și o transmutațiune, de-a lungul Axului ce trece prin centrul planului, și această chintesență aspiră să părăsească timpul și să revină la mandatarul ei, precizează Leonardo.

Dorința neliniștită a quintesenței e urmarea influenței Naturii pe când integrarea e făcută de chemarea de Sus; omul fiind modelul lumii e medium-ul[977] prin care se produce toată această operație suverană.

976 „să fie” (lat.) — cuvântul creator (vezi pagina 681)
977 „mediu”, mijlocitor (lat.) (vezi pagina 689)

GLOSAR DE TERMENI

Glosar unificat pentru cele trei volume. Baza o alcătuiesc glosarele celor două ediții originale, completate cu toți termenii străini explicați în notele prezentei ediții. Termenii centrali au primit definiții dezvoltate, redactate după René Guénon, Ananda K. Coomaraswamy, Ibn ʿArabī, Platon, Sfântul Augustin și Părinții răsăriteni.

Autori și izvoare de referință: René Guénon · Ananda K. Coomaraswamy · Ibn ʿArabī · Frithjof Schuon · Platon · Sfântul Augustin · Părinții răsăriteni · Dante Alighieri.

a fi — (subliniere a autorului)

a priori — „mai înainte de orice", din principiu (lat.)

A-sat — „ne-ființa", ceea ce nu este (sanscr.)

ab extra — „din afară" (lat.)

abstracteur de quintessence — „extrăgător de chintesență" (fr.; Rabelais, *Gargantua*)

Ac-Çifat — Calitățile, atributele divine (ar.)

acquit de conscience — „pentru liniștea cugetului", ca să fie spus (fr.)

Actus Purus — „Actul pur" (lat.).

ad inferos — „Spre cele de jos" (lat.).

ad quem — „Spre care" — punctul-țintă (lat.).

ad superos — „Spre cele de sus" (lat.).

Ad-Dhat — *aḏ-ḏāt* (arab., „Esența") — Esența divină în ea însăși, dincolo de Atribute (*ṣifāt*) și de Acte (*afʿāl*). Despre Ea nu se poate spune nimic: Atributele nu i se adaugă, ci sunt modurile în care Ea Se face cunoscută.

Adam Protoplastes — „Adam cel dintâi plăsmuit", omul primordial (gr.)

Adam Qadmon — (ebr., „Omul cel dintâi") — Prototipul ceresc al umanității în Cabala, alcătuit din cele zece *sefirot* dispuse după chipul omenesc. Nu un om istoric, ci modelul după care este făcut omul și în care se citește structura întregii manifestări.

adequatio — „potrivire", adecvare; *adaequatio rei et intellectus*, definiția scolastică a adevărului (lat.)

adharma — *adharma* (sanscr.) — Contrariul lui *dharma*: nu „imoralitatea" în sens curent, ci neconformitatea unei ființe cu natura și cu rostul ei, ieșirea din ordinea care o susține.

Adi Manu — „Manu cel dintâi", legiuitorul primordial (sanscr.)

adwaita — *advaita* (sanscr., „ne-doi") — Nondualitatea, doctrina lui Șankara: nu „monism", cum se traduce curent, ci negarea dualității, care nu afirmă totuși o unitate numerică. Guénon insistă asupra formei negative a termenului: ea ferește de a face din Principiu un „unu" care s-ar opune multiplului.

Adwaita-veda — „cunoaștere non-dual" (sanscr.; *advaita* — non-dualitate)

adwaitic — vezi *adwaita*.

adwaitică — vezi *adwaita*.

adwaitice — vezi *adwaita*.

adwaitist — vezi *adwaita*.

Agartha — Centrul spiritual subteran al tradiției hinduse, despre care Guénon a scris în *Le Roi du Monde* (cartea prin care Lovinescu l-a descoperit). Nu un loc geografic, ci sediul autorității spirituale retrase din lume la sfârșitul unui ciclu — „regiunea inaccesibilă pentru profani”.

Agathodaimon — *agathodaímōn* (gr., „duhul bun”) — Șarpele binefăcător al religiei populare grecești și al hermetismului alexandrin, păzitor al casei și al rodniciei; în textele alchimice, învățătorul care descoperă tainele Operei. Contrapartea luminoasă a șarpelui ispititor.

ageamii — nearabii, „străinii” de limba și obârșia arabă (ar.)

agni — vezi *Agni*.

Agni — *agni* (sanscr.; lat. *ignis*) — Focul și zeul focului, cel dintâi chemat în Rig-Veda. Este preotul sacrificiului și totodată sacrificiul însuși: mijlocitorul care duce ofranda de la pământ la cer. Coomaraswamy arată că Agni, născut de două ori — o dată din lemn, o dată din ritual — este modelul oricărei nașteri a doua.

Agnus Dei — (lat., „Mielul lui Dumnezeu”) — Hristos ca jertfă, după cuvântul lui Ioan Botezătorul (Ioan 1, 29). Apocalipsa îl numește „Mielul junghiat de la întemeierea lumii” — ceea ce îl leagă de sacrificiul cosmogonic al *Puruṣa*-ei vedice, apropiere pe care Coomaraswamy a stăruit asupra ei.

Agoșa — „fără sunet”, nesonor (sanscr.)

Aha Anah Karena — Antahkarana, „organul intern” care leagă mentalul de Sine (sk.).

Ahamkara — „făuritorul de eu”, principiul individuației (sanscr.)

ahankara — conștiința eului (sk.)

Ahnung — (germ., „presimțire”) — Asimțirea nelămurită, dinaintea oricărei cunoașteri distincte, a unei realități care ne depășește; termen central al romanticilor germani și al lui Schelling.

AI HAMDU ALLAH — „Slavă lui Allah” (arb., al-hamdu li-Llāh).

ain — *ʿayn* (arab.) — Cuvânt cu trei înțelesuri împletite: ochi, izvor și esență individuală. *Al-aʿyān aṯ-ṯābita*, „esențele imuabile”, sunt la Ibn ʿArabī posibilitățile lucrurilor așa cum stau în știința divină, neintrate încă în existență.

Ain Soph — *En Sof* (ebr., „fără sfârșit”) — Infinitul, Dumnezeirea nemanifestată și de nenumit, dinaintea oricărei *sefirot*. Despre El nu se poate spune nimic, nici măcar că este; de aceea Cabala începe propriu-zis abia cu *șimșum*, retragerea prin care El face loc unei lumi.

ain-soph — vezi *Ain Soph*.

air Allah — „altul decât Dumnezeu” (ar.)

Ajnachakra — centrul subtil dintre sprâncene, „al treilea ochi” (sanscr.)

Ajnacheakra — centrul subtil dintre sprâncene (sanscr.)

akașa — eter (sk.)

Akasha — *ākāśa* (sanscr.) — Eterul, cel dintâi și cel mai subtil dintre cele cinci elemente, din care purced celelalte patru; mediul în care se propagă sunetul, și de aceea legat de *śabda*, Cuvântul. Guénon îl apropie de *quinta essentia* a alchimiștilor și de Eterul presocraticilor.

Akșara — „neperitorul”, silaba imuabilă (sanscr.)

al amu-lmithal — „lumea imaginilor”, planul subtil intermediar (ar.)

al arsh — Tronul divin (arb., al-'arsh).

al hamar — „Vinul” — băutura sacră, nectarul (arb., al-khamr).

AL HAMDU ALLAH — „slavă lui Dumnezeu” (ar.)

Al haq — „Adevărul, Realul” — Nume divin (arb., al-Haqq).

Al-Afal — Actele, activitățile divine (ar.)

al-Gabarût — lumea Puterii divine, planul informal (ar.)

Al-hayrah — *al-ḥayra* (arab., „nedumerire”) — Perplexitatea, uimirea care îl cuprinde pe cel ce încearcă să cuprindă Esența. Pentru Ibn ʿArabī nu e un eșec, ci treapta cea mai înaltă a cunoașterii: cine nu s-a nedumerit, n-a înțeles.

Al-Insanul-Kamil — „Omul universal”, Omul desăvârșit (ar.)

alam al mithal — lumea analogiilor (fizică și psihică) (arb.)

alawal Waal achichir — „Cel Dintâi și Cel de pe Urmă” (arb., al-Awwal wa'l-Ākhir).

Alif — *alif* (arab.) — Prima literă a alfabetului arab, trasă ca o simplă verticală, cu valoarea numerică 1. Simbol al Unității și al Axului; punctul care, coborând, o generează este, pentru Ibn ʿArabī, originea întregii scrieri și a întregii manifestări.

Alif, Lam — Primele două litere ale alfabetului arab (arb.).

Alkhidr — Al-Khidr, „Cel Verde”, inițiatorul nevăzut al tradiției islamice (arb.).

Allah — Numele divin prin excelență în Islam (arab., contracție a lui *al-ilāh*, „Dumnezeul”). Numit *ism al-jalāla*, „Numele Majestății”, el le cuprinde pe toate celelalte: Numele frumoase (*al-asmā’ al-ḥusnā*) sunt determinările lui. Ibn ʿArabī arată că acest Nume desemnează Esența în măsura în care ea este Domn al tuturor Numelor, de unde faptul că invocarea lui (*dhikr*) le adună pe toate într-una singură.

Allah. Rabb — Numele divin; *Rabb* — „Domnul”, Stăpânul (arb.).

Allahu akbar — „Dumnezeu este mai mare” (ar.)

alle Stelle — „Spre stele” (it.).

Alles Vergängliche — „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic)

Alles Vergängliches — „Tot ce este trecător” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic)

âme sensorielle — „suflet senzorial” (fr.)

Amore — „Iubire” (it.); *Fedeli d’Amore* — „Credincioșii Iubirii”.

amr — *amr* (arab., „poruncă”) — Comandamentul divin, îndeosebi acela creator: *kun*, „fii!”. Coranul deosebește „lumea poruncii” (*ʿālam al-amr*), nemijlocită și necreată, de „lumea creației” (*ʿālam al-khalq*), supusă devenirii.

amrita — *amṛta* (sanscr., „ne-moarte”; cf. gr. *ambrosía*) — Băutura nemuririi, obținută la baterea Oceanului de lapte. Coomaraswamy arată că e una cu Soma, cu ambrozia, cu „apa vie” a Evangheliei și cu *elixir vitae* al alchimiștilor.

Ana Allah — „Eu sunt Allah” (arb.).

anabasis catafatică — Urcuș afirmativ, pe calea afirmațiilor despre divin (gr.).

anamnesis — *anámnēsis* (gr., „reamintire”) — La Platon (*Menon*, *Phaidon*), cunoașterea este reamintirea a ceea ce sufletul a contemplat înainte de naștere; a învăța înseamnă a-ți aduce aminte. Tradiția o leagă de *dhikr*-ul islamic și de „pomenirea” liturgică: nu o operație psihologică, ci întoarcerea conștiinței către principiile ei. Contrapartea ei descendentă este, spune Lovinescu, „amintirea mâlului”, atracția exercitată de Apele inferioare.

ananda — *ānanda* (sanscr.) — Beatitudinea, al treilea termen al ternarului *sat-cit-ānanda*. Taittirīya-Upanișada o așază în „învelișul” cel mai lăuntric al ființei: bucuria nu e un adaos la existență, ci natura ei în stare pură.

Androgin — *andrógynos* (gr.) — Ființa primordială dinaintea despărțirii sexelor, înfățișată de Aristofan în *Banchetul* lui Platon ca sferică și despicată apoi în două, de unde dorul fiecărei jumătăți după cealaltă. Tradițiile o regăsesc în Adam dinaintea Evei; refacerea ei este una din figurile reintegrării.

Androgynul — vezi *Androgin*.

angustum — istmul; *angustum* — „locul strâmt”, strâmtoarea (ar./lat.)

Anima irascibilă — „Sufletul irascibil”, partea aprinsă a sufletului (lat.).

Anima melanchelica — „sufletul melancolic” (lat.; formă pentru *anima melancholica*)

Anima Mundi — (lat., „Sufletul Lumii”) — La Platon (*Timaios*), sufletul pe care Demiurgul îl așază în mijlocul cosmosului și îl întinde până la marginile lui, făcând din lume o ființă vie și înzestrată cu minte. Preluată de stoici, de Plotin și de hermetism; Guénon o pune în corespondență cu *Hiraṇyagarbha*, „germenele de aur”.

antarikșa — spațiul intermediar (sk.)

apatheia — nepătimirea (gr.)

aperçu — (fr.) — Întrezărire, licărire bruscă de înțelegere, înaintea oricărei desfășurări discursive. Guénon folosește des termenul pentru acel fel de cunoaștere care sosește dintr-odată și pe care rațiunea abia pe urmă îl desfășoară.

apocatastasis — *apokatástasis* (gr., „restabilire”) — Reașezarea tuturor lucrurilor în starea lor dintâi (Fapte 3, 21). Susținută de Origen și de Sfântul Grigorie de Nyssa, respinsă ca teză dogmatică, ea rămâne în ordine metafizică reintegrarea finală a manifestării în Principiu.

Apocatastaza — Vezi *apocatastasis*.

apurva — „ceea ce nu era mai înainte”: puterea nevăzută prin care ritul își produce rodul la timpul cuvenit (sanscr.)

ar-ruh — Duhul, Spiritul (arb.).

Araboth — al șaptelea și cel mai înalt dintre ceruri (ebr.)

Arch Masonry — „Masoneria Arcului Regal” (engl.).

Ardu'l haqiqa — „Pământul Adevărului” (arb.).

arif — cunoscătorul

arsh — tronul divin (arb.)

Artei Regale — Arta Regală — denumirea tradițională a alchimiei (lat., ars regia).

as sakynat-Allah — As-sakîna — Pacea, Prezența liniștitoare a lui Allah (arb.); corespondentul Șekinei.

Aș-Ședidul-Quwat — „cel tare în puteri”, numele coranic al arhanghelului Gabriel (ar.; Coran LIII, 5)

ascenda illue — „urcă acolo” (lat.)

ash — cenușe (eng.)

Ash-ul — Focul (ebr., eș).

asrar rabbanyah — „tainele Domnești”, misterele divine (ar.)

Asrar rabbanyia — „Tainele dumnezeiești” (arb., asrār rabbāniyya).

Asura — *asura* (sanscr.) — Entitățile „titanice”, adversarele *Deva*-ilor. Coomaraswamy observă că, în stratul cel mai vechi al Vedei, *asura* nu este un termen peiorativ: *Deva* și *Asura* sunt frați, două fețe ale aceleiași puteri, iar lupta lor este ritmul însuși al manifestării, nu o poveste morală.

asuric — *āsura* (sanscr.) — Ținând de *Asura*, de puterile titanice. Guénon îl folosește pentru deviațiunile care imită spiritualul pornind de jos: contra-inițierea e *asurică* tocmai fiindcă e organizată, nu haotică.

asurică — vezi *asuric*.

athanor — Cuptorul alchimic (din arab. *at-tannūr*), vasul închis în care se desfășoară Opera la o căldură egală și neîntreruptă. Simbolic, este ființa însăși a operatorului, iar „crăparea athanorului” — pierderea prin nerăbdare sau prin indiscreție a întregii lucrări.

Athanor — vezi *athanor*.

Athanorului — vezi *athanor*.

atma — vezi *Atma*.

Atma — *ātman* (sanscr.) — Sinele, Spiritul universal, identic în toate ființele și cu Brahma însuși: *„Tat tvam asi”* — „Tu ești Aceea”. Nu este sufletul individual (*jīvātman*), ci Principiul de care sufletul atârnă și în care se resoarbe. Guénon numește *Atma* „Sinele”, spre deosebire de „eu”, și arată că întreaga realizare metafizică se reduce la actualizarea efectivă a identității dintre ele. În Upanișade, El locuiește „în cavitatea inimii, mai mic decât un bob de orez și mai mare decât lumile”.

Atma-jivatma — Sinele universal și sufletul individual (sk.).

Atrophie du Verbe — „Atrofia Verbului” (fr.) — capitol din *Silogismele amărăciunii*

avant-goût — „gust anticipat”, pregustare (fr.)

avatara — trimis divin (sk.)

avatarana — axul coborârii divine (sk.)

avidwan — vezi *avidya*.

avidya — *avidyā* (sanscr., „ne-știință”) — Ignoranța metafizică, nu lipsa de informație, ci necunoașterea Sinelui, rădăcina întregii înlănțuiri. Nu are realitate pozitivă: ca întunericul, e doar absența luminii; de aceea cunoașterea nu o combate, ci o desființează.

Avir — „Eterul”, aerul subtil primordial (ebr.)

balya — „starea de copil”, nevinovăția spirituală (sk., bālya).

baraka — influență spirituală; binecuvântare (arb.)

barakă — influență spirituală; binecuvântare (arb.)

barakaua — Influența spirituală, binecuvântarea (arb., baraka).

barzach — *barzaḫ* (arab., „istm”, „zonă intermediară”) — Punctul sau planul de trecere între două stări care nu au comună măsură; Coranul (LV, 20) îl numește hotarul dintre cele două mări care nu se amestecă. Ibn ʿArabī face din *barzaḫ* una din noțiunile-cheie ale doctrinei sale: lumea imaginală (*ʿālam al-mithāl*) este un *barzaḫ* între spirit și trup, iar Omul universal este *barzaḫ*-ul prin excelență, locul unde Creatorul și creatura se întâlnesc fără să se confunde.

barzachul — vezi *barzach*.

Barzachul — vezi *barzach*.

barzachului — vezi *barzach*.

barzakh — vezi *barzach*.

Barzakhul — vezi *barzach*.

Bethel — „Casa lui Dumnezeu”, piatra pe care Iacov a visat scara (ebr.; Facerea 28)

Bhâgavata Purâna — una dintre cele optsprezece *Purāṇa* majore, închinată lui Viṣṇu (sanscr.)

Bhakta — *bhakta* (sanscr.) — Cel care urmează calea iubirii devoționale; la cei mari dintre ei, spune Lovinescu după Guénon, se produce o „confuzie” între planul realității lor și legile macrocosmice — de unde minunile.

bhakti — *bhakti* (sanscr., din *bhaj-*, „a împărtăși”) — Calea iubirii devoționale, una din cele trei *mārga* ale Bhagavad-Gītei, alături de *jñāna* (cunoașterea) și *karma* (acțiunea). Guénon o socotește cale de realizare indirectă, prin afectivitate transfigurată, ducând la același capăt ca jnana, dar pe un drum care păstrează până târziu dualitatea celui ce iubește și a Celui iubit.

bhakti-yoga — Calea iubirii și a devoțiunii (sk.).

bhaktice — vezi *bhakti*.

Bindu — Punctul primordial, sămânța din care purcede manifestarea (sk.).

borboros — *bórboros* (gr., „mlaștină”) — Noroiul Apelor inferioare, unde Platon spune în *Phaidon* că zac neinițiații. Lovinescu îl folosește pentru „Umidul radical” al alchimiștilor, substanța nediferențiată în care sufletul riscă să se dizolve dacă nu e tras în sus.

borborosul — vezi *borboros*.

borborosului — vezi *borboros*.

Brahma — *Brahman* (sanscr., neutru) — Principiul suprem, Realitatea necondiționată. Vedanta îl privește sub două aspecte: *nirguṇa*, „fără calificări”, Non-Ființa, de care nu se poate spune decât *neti neti*, „nu aceasta, nu aceasta”; și *saguṇa*, „cu calificări”, Ființa, Īśvara, principiul manifestării. Confuzia celor două este, după Guénon, originea tuturor neînțelegerilor occidentale asupra metafizicii hinduse.

Brahma nirguna — vezi *brahmarandhra*.

Brahma saguna — vezi *brahmarandhra*.

brahmarandhra — *brahmarandhra* (sanscr., „deschizătura lui Brahma”) — Punctul din creștetul capului prin care, la moartea inițiatului, suflul iese din corp pentru a nu se mai întoarce; corespunde coroanei (*sahasrāra*) și, simbolic, ochiului de boltă al cupolei, prin care se iese din cosmos.

Brihadâranyaka Upanișad — „Upanișada marii păduri” (sanscr.)

Buddha Ṣûnyamûrti — „Buddha cel a cărui formă este Vidul” (sk., śūnyamūrti).

buddhi — *buddhi* (sanscr., din *budh-*, „a se trezi”) — Intelectul superior, prima producție a lui *Prakriti* în Samkhya, luminat nemijlocit de *Puruṣa*. Guénon îl identifică cu *Nous*-ul grecesc și cu Intelectul posibil al scolasticilor: facultatea prin care ființa participă la universal, deosebită radical de *manas*, mentalul individual.

Budha Ṣuniamurti — „Buddha a cărui formă este Vidul” (sanscr.)

calam — Condeiul de trestie; Calamul primordial cu care s-a scris destinul (arb., qalam).

çalih — ucenic; aspirant la inițiere (sk.)

Campus stellae — „Câmpul stelelor” (lat.) – etimologia tradițională a numelui Compostella.

caput mortuum — „cap mort” (lat.) — reziduul inert rămas după distilare, în alchimie

catabasis — „coborâre”, pogorâre în lumea de jos (gr.)

catharsis — *kátharsis* (gr., „purificare”) — Prima dintre cele trei trepte ale vieții duhovnicești la Dionisie Areopagitul: purificare, iluminare, desăvârșire. La Platon, despărțirea sufletului de trup ca exercițiu al morții (*Phaidon*); în Mistere, condiția prealabilă a vederii.

catholikos ophis — „Șarpele universal” (gr.).

chakra — Centru subtil al corpului (sk., cakra).

chakre — Centrele subtile de pe axul coloanei (sk.).

Chakrele — centrele subtile ale corpului (sanscr.)

Chit — Conștiința divină (sk.).

chit (cit) — conștiința divină (sk.)

chose du néant — „...lucru de neant” (fr.)

ciakra — roată; centru subtil în om (sk.)

çifat — *ṣifāt* (arab.), sing. *ṣifa* — Calitățile sau Atributele divine, deosebite de Esență (*aḏ-ḏāt*) și de Acte (*al-afʿāl*). Ibn ʿArabī arată că Atributele nu sunt lucruri adăugate Esenței, ci chiar relațiile prin care Ea Se face cunoscută: ele nu sunt nici El, nici altceva decât El. Lumea întreagă este locul de arătare al acestor Atribute.

çifatiyah — Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb.).

çifatryah — Ceea ce ține de atributele divine, calitate pură (arb., sifatiyya).

çifaturi — vezi *çifat*.

cineres ne vilipendas — cenușile să nu fie disprețuite (lat.)

cineres ne villipendas — „Să nu disprețuiești cenușile” (lat.).

circulus — *circulus* (lat., „cerc”) — În uzul lui Lovinescu, *circulus vitalis*: circuitul închis al vieții, care se poate roti și în jos, și în sus; fiind cerc, se integrează în spirala Vortexului, de unde putința convertirii lui.

cit — conștiința divină (sk.)

citta vritti — vezi *citta-vritti*.

citta vritti nirodah — suprimarea agitației mentale (sk.)

citta-vritti — *citta-vṛtti* (sanscr.) — „Vârtejurile” mentalului: modificările, undele care tulbură suprafața conștiinței. Oprirea lor (*nirodha*) este, după chiar definiția lui Patanjali, yoga însăși — apa tulburată nu poate oglindi nimic.

cittavriti — vezi *citta-vritti*.

coagula — (lat., „încheagă”) — A doua jumătate a devizei: fixarea, cristalizarea într-o formă nouă a ceea ce disoluția a eliberat. Alternanța celor două este respirația însăși a Operei și a cosmosului; luate separat, fiecare este ucigătoare.

Coelus sensibilis Deus — „Cerul, Dumnezeu făcut simțit” (lat.; formulă hermetică)

coeur — (fr., „inimă”) — În citatele franceze, inima ca sediu al Intelectului, nu al sentimentului — accepție pe care Guénon o subliniază stăruitor, ca fiind cea tradițională, de la Upanișade până la isihasm.

coincindentia oppositorum — „coincidența contrariilor” (lat.; Nicolaus Cusanus)

contradictio in terminis — „contradicție în chiar termenii ei” (lat.)

Creatio ex nihilo — „creație din nimic” (lat.)

d'amore — (it., „al iubirii”) — Din *Fedeli d'Amore*, „Credincioșii Iubirii”, organizația inițiatică din care Guénon socotea că fac parte Dante, Guido Cavalcanti și Cino da Pistoia; „doamna” poeziei lor ar fi, în această lectură, Înțelepciunea sfântă sub văl.

daimonică — de la *daímōn* — ființă intermediară între zei și oameni (gr.)

Daimonii — Spiritele intermediare între zei și oameni (gr.).

dakir — discipol inițiatic (arb.)

dakyr — Invocarea Numelui divin (arb., dhikr).

dans l'Indéfini — „În Indefinit” (fr.).

dans le crée — „în creat” (fr.)

Das ewig weibliche — „Eternul feminin” (germ.) — Goethe, Faust.

Das Überselbst — „Supra-Sinele” (germ.) — titlul german al cărții lui Paul Brunton *The Quest of the Overself*

daïmon — Spirit intermediar între zei și oameni (gr., prin fr.).

de plano — „Din capul locului”, fără discuție (lat.).

De Profundis — „Din adâncuri” (lat.) — începutul Psalmului 129.

Deus patibilis — „Dumnezeu pătimitor”, care suferă (lat.).

Deus patibilis est — „Dumnezeu este pătimitor” (lat.)

Deva — *deva* (sanscr., de la rădăcina *div-*, „a străluci”; înrudit cu lat. *deus*) — Entitățile luminoase, „zeii”. Guénon atrage atenția că nu sunt „dumnezei” în sensul politeist, ci aspecte sau funcțiuni ale Principiului unic, atribute personificate — ceea ce Îngerii sunt pentru tradițiile monoteiste.

Devi — Zeița, Mama Universului (sanscr.)

dhakir — *ḏākir* (arab.) — Cel care săvârșește *dhikr*-ul. La capătul lucrării, spun maeștrii, cel ce pomenește, pomenirea și Cel pomenit nu mai sunt trei, ci unul.

dharma — *dharma* (sanscr., din *dhṛ-*, „a susține”) — Legea, ordinea care susține lumea, și totodată natura proprie a fiecărei ființe, conformitatea ei cu rostul ei. *Sanātana dharma* este „Legea perenă”, numele pe care tradiția hindusă și-l dă sieși; Coomaraswamy îl traduce prin „Justiție” în sensul platonician al lui *dikaiosýnē*: fiecare la locul său și făcând ceea ce îi este propriu.

dharmă — vezi *dharma*.

Dharmei — vezi *dharma*.

dharmic — vezi *dharma*.

dhat — esența (arb.)

dhikr — *ḏikr* (arab., „amintire”, „pomenire”) — Invocarea Numelui divin, metodă centrală a sufismului, corespunzând *japa*-ei hinduse, rugăciunii inimii isihaste și *anamnezei* platoniciene. Coranul spune: „Pomenirea lui Dumnezeu este cel mai mare lucru” (XXIX, 45). Ibn ʿArabī distinge *dhikr*-ul limbii, al inimii și al tainei (*sirr*), ultimul fiind acela în care cel ce pomenește dispare în Cel pomenit.

Dhikr — vezi *dhikr*.

dhikrul — vezi *dhikr*.

dhikrului — vezi *dhikr*.

dhyana — contemplație (sk.)

die Urbesinnung — „Reculegerea primordială” (germ.).

dikhr — vezi *dhikr*.

dîn (dīn) — rigoare; judecată (ebr.)

disjecta membra — „mădulare risipite” (lat.)

distinguo — (lat., „disting”) — Formula scolastică a disputei: nu se neagă teza adversarului, ci se arată în ce sens e adevărată și în ce sens nu. Guénon a făcut din ea un instrument al criticii sale: mai toate confuziile moderne vin din lipsa unei distincții.

divino intelletto — „dumnezeiescul intelect” (it.)

double emploi — „folosire dublă”, repetiție inutilă (fr.).

Drago Uroboros — Balaurul care-și mușcă propria coadă (gr., drákōn ouroboros).

du crée — „ale creatului” (fr.)

ducă-se pe pustii — (expresie românească; formulă de alungare a celui rău „în pustie”, adică în nediferențiat)

dunyia — „lumea aceasta”, lumea de jos (ar.)

dwija — „de două ori născut”, cel care a primit a doua naștere, inițiatică (sanscr.)

dwipa — ținut mitic (sk.)

Dwipas — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.)

dwipe — „insulă”, continent al unei manifestări ciclice (sanscr.)

e "penetrante — „și «pătrunzătoare»” (it.).

ed-dairah-el-awwaliyah — „Circumferința primă, originară” (arb.).

Eheieh așer eheieh — „Eu sunt Cel ce sunt” (ebr.; Ieșirea 3, 14)

Eheieh asher Eheieh — Eu sunt Cel ce sunt (ebr.)

eidolon — *eídōlon* (gr., „chip”, „simulacru”) — Imaginea, umbra, dublul psihic al omului, acela care în Homer coboară în Hades în timp ce ființa adevărată rămâne în altă parte. Tradiția îl deosebește net de suflul nemuritor: *eidolon*-ul este partea reziduală, alcătuită din elementele psihice ale individualității, care se destramă după moarte și care nu trebuie confundată cu „spiritele” spiritismului — precizare asupra căreia Guénon a stăruit întreaga viață.

eine Fleischwerdung — „O întrupare” (germ.).

ekagra — concentrare (sk.)

ekagrate — „concentrarea pe un singur punct” (sanscr.)

ekagratei — Concentrarea pe un singur punct (sk., ekagrata).

El-Araf — „Înălțimile”, sura a VII-a a Coranului (ar.)

Elias Artista — „Ilie Meșterul” — numele dat de alchimiști agentului tainic al Operei (lat.).

elle — (fr., „ea”) — Pronume dintr-un citat francez; traducerea întregului pasaj se află în nota de pe pagina respectivă.

emploi — „Folosință, rol” — aici: dublură (fr.).

Enchiridion — „Manual”, „carte de mână” (gr.) — titlul scrierii lui Nicodim Aghioritul

ens — „ființă”, „ceea ce este” (lat.)

Er-Rûh — Duhul, Spiritul; *an-nūr* — Lumina (ar.)

Erlebnis — „Trăire”, experiență trăită nemijlocit (germ.).

Eros — *Érōs* (gr.) — La Platon (*Banchetul*), fiul lui *Poros* (belșugul) și al *Peniei* (lipsa), de unde natura lui intermediară, *daímōn* între muritor și nemuritor: el este chiar năzuința

ființei lipsite către Plenitudine. Erosul cosmogonic al orficilor este principiul atracției prin care lumile se unesc; Dionisie Areopagitul îl primește în teologia creștină ca Eros divin, extatic, care „îl scoate pe Dumnezeu afară din Sine” spre făpturi.

Eros Kosmogonos — „Erosul făuritor de lume” (gr.)

Eros Protoeurythmos — „Eros cel dintâi bine-ritmat”, principiul ordonator al manifestării (gr.)

Erosul — vezi *Eros*.

Esprit des Formes — „Spiritul Formelor” (fr.)

Etherul — vezi *Akasha*.

Etherului — vezi *Etherul*.

Etudes Traditionnelles — „Studii tradiționale” (fr.), revista pariziană la care a scris René Guénon.

Eumenidele — „Binevoitoarele”, numele împăciuitor dat Furiilor răzbunătoare (gr.)

ex cathedra — „De pe scaun” — cu autoritate deplină, solemnă (lat.).

ex nihilo — „Din nimic” (lat.).

ex parte materiae — „din partea materiei” (lat.)

ex parte qualitatis — „De partea calității” (lat.).

ex parte substantiae — „din partea substanței” (lat.)

ex parte Unicitatis — „din partea Unicității” (lat.)

ex parte Unitatis — „din partea Unității” (lat.)

ex-abrupto — „pe neașteptate”, „dintr-odată”, fără pregătire (lat.)

excessus mentis — „ieșirea minții din sine”, răpirea extatică (lat.)

faeces — „Drojdii”, reziduuri (lat.).

fakr — sărăcie spirituală (arb.)

fana — *fanā’* (arab., „stingere”) — Extincția conștiinței individuale în Principiu, corespunzând *Nirvāṇa*-ei budiste. Sufiții deosebesc *fanā’* de *fanā’ al-fanā’*, stingerea stingerii înseși, și o completează cu *baqā’*, „subzistența” în Dumnezeu — căci stingerea nu e nimicire, ci încetarea iluziei că ai fi fost vreodată altceva.

Fana'u l Fanai — „Extincția extincției” (arb., fanâ' al-fanâ').

Faqir — „Săracul” — cel lipsit de orice atribut propriu (arb.).

faqr — *faqr* (arab., „sărăcie”) — Sărăcia spirituală: nu lipsa bunurilor, ci recunoașterea că nu ai nimic al tău, nici măcar existența. Coranul spune: „Voi sunteți cei săraci față de Dumnezeu, iar Dumnezeu este Cel Bogat” (XXXV, 15). Corespunde *kenosis*-ului creștin și „sărăciei cu duhul” din Fericiri.

Fatha — Al-Fātiha, prima sură a Coranului, „Deschizătoarea” (arb.).

fatiha — deschiderea – surata I (arb.)

fiamma non ureus — „Flacără care nu arde” (lat.).

Fiat — (lat., „să fie”) — Cuvântul creator din Geneză, *Fiat lux*. Îi corespunde în Coran *kun* („fii!”), în care Ibn ʿArabī vede porunca prin care posibilul trece la existență. Sfântul Augustin observă că acest cuvânt nu e rostit în timp, fiindcă prin el se face timpul însuși.

Fiat (kun) — „să fie” (lat.); *kun* — „fii!”, cuvântul creator coranic (ar.)

fiat lux — „Să fie lumină!” (lat.).

Fiatul — vezi *Fiat*.

figurează — Aici în sens tehnic: dă figură, formă – lucrarea demiurgică ce configurează lumile.

fikr — meditația discursivă, cugetarea (ar.)

fikun — „și este” — a doua parte a poruncii creatoare *kun fa-yakûn* (arb.).

Finit — (lat. *finitum*) — Mărginitul, corelativ al Infinitului. Guénon insistă că între cele două nu există comună măsură: Infinitul nu e un finit foarte mare, iar finitul nu-l mărginește pe Infinit, fiindcă altfel acesta ar fi el însuși mărginit de ceva.

Finitul — vezi *Finit*.

fitrah — natură primordială (arb.)

flamma non urens — „flacără care nu arde” (lat.)

flamma non ureus — flacăra care nu arde (lat.)

Flammen und Tränen — „Flăcări și lacrimi” (germ.)

Forma (lat.) — „Forma”, principiul esențial (lat.).

Formei — vezi *Forma (lat.)*.

furvoaiare — Rătăcire, abatere de la drum (din fr. fourvoiement).

Gabarût — lumea Puterii divine, planul informal (ar.)

gafr — *jafr* (arab.) — Știința literelor și a valorilor lor numerice, prin care se citește un al doilea strat al textului revelat. Corespunde *gematriei* cabalistice; Guénon a stăruit asupra înrudirii lor și asupra temeiului comun: litera nu e semn convențional, ci realitate.

Galal — Jalâl — Majestatea, aspectul de rigoare al divinității (arb.).

Galateii — nereida a cărei frumusețe îl atrage pe Homunculus în *Faust* II (gr.)

Galuth — „exilul”, surghiunul Șehinei (ebr.)

Gandharva — Muzicant ceresc, geniu al sunetului (sk.).

Gandharvas des eaux — „Gandharvii apelor” (fr.).

Gandharvii — Muzicanții cerești, geniile sunetului (sk.).

Gang — Gangele, fluviul sacru al Indiei (sk., Gaṅgā).

Geistmensch — „Omul-spirit”, omul duhovnicesc (germ.).

Gemüt — (germ.) — Adâncul sufletesc, simțirea nediscursivă, intraductibil printr-un singur cuvânt românesc: nici „sentiment”, nici „inimă”, ci locul lăuntric unde afectul și cunoașterea nu s-au despărțit încă. Mistica renană — Eckhart, Tauler, Suso — îl folosește pentru temeiul sufletului (*Seelengrund*) în care se naște Cuvântul.

Gemüth — vezi *Gemüt*.

genius hujus loci — „Geniul acestui loc” (lat.).

gens de lettres — „oameni de litere”, cărturari (fr.)

gihad — Lupta, războiul sfânt — aici în sens lăuntric (arb., jihad).

gradus ad Parnassum — treaptă spre Parnas (lat.)

granthi — nod (sk.)

grosso modo — „în linii mari”, „aproximativ” (it.)

Gula — „lăcomia”, unul dintre cele șapte păcate capitale (lat.)

guna — *guṇa* (sanscr., „fir”, „calitate”) — Cele trei tendințe constitutive ale lui *Prakriti*, din a căror împletire se țese orice existență manifestată: *sattva*, conformitatea cu esența pură, tendința ascendentă, luminoasă; *rajas*, expansiunea pe plan orizontal, impulsul, agitația; *tamas*, obscuritatea, greutatea, tendința descendentă. Guénon precizează că nu sunt stări, ci condiții ale manifestării, prezente simultan în orice lucru, în proporții variabile; echilibrul lor perfect este însuși starea nemanifestată a Substanței. Realizarea spirituală constă în a răsturna raportul lor, făcând să precumpănească *sattva*, și apoi în a le depăși pe toate trei.

guna sattwa — Calitatea luminoasă, ascendentă, a Naturii (sk.).

gunas — vezi *guna*.

gune — vezi *guna*.

gunei sattwa — Tendinței luminoase, ascendente (sk.).

gunele — vezi *guna*.

Gunele — vezi *guna*.

gunelor — vezi *guna*.

Guru — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.)

Guru-ul — maestrul spiritual; aici, Maestrul lăuntric (sanscr.)

hadith — *ḥadīth* (arab., „spusă”) — Sentință atribuită Profetului și transmisă prin lanț de garanți. *Ḥadīth qudsī* („sfânt”) este acela în care vorbește Dumnezeu însuși, fără a face parte din Coran: de pildă „Eram o Comoară ascunsă și am voit să fiu cunoscut”, temeiul întregii cosmologii a lui Ibn ʿArabī.

hadith-ul qudsî — „cuvânt sfânt”, vorbă a lui Dumnezeu transmisă prin Profet, distinctă de Coran (ar.)

hadithului qudsî — „cuvânt sfânt”, vorbă a lui Dumnezeu transmisă prin Profet (ar.)

hadithuri — vezi *hadith*.

hairah — perplexitate, uimire (ar.)

hal — stare spirituală (arb.)

hamsa — lebădă, vehiculul lui Brahma (sk.)

haq — adevăr (arb.)

haquiqah — adevăr, realitate divină (arb.)

Harap-Alb — Eroul basmului lui Creangă, căruia Lovinescu i-a consacrat *Creangă și Creanga de aur*: fiul de crai care coboară prin fântână, își pierde numele și îl primește pe cel nou, trece prin moarte și e readus la viață — drum pe care Lovinescu îl citește ca pe o inițiere completă, în veșmânt de poveste românească.

hasidism — Curentul mistic iudaic întemeiat de Baal Șem Tov (ebr., hasidut).

Hata-Yoga — Hatha-Yoga, calea prin disciplina corpului și a suflului (sk.).

hata-yoga — Yoga efortului fizic și a suflului (sk., haṭha-yoga).

hatha-yoga — *haṭha-yoga* (sanscr., „yoga efortului”, dar și „yoga soarelui și a lunii”, *ha* și *ṭha*) — Calea care pornește de la corp și de la suflu. Guénon atrăgea atenția că ceea ce Occidentul numește „yoga” nu este decât aceasta, redusă la gimnastică și desprinsă de scopul ei.

hayrah — mirare (arb.)

Hermes psihopomp — „călăuzitor de suflete” (gr.)

hesychia — „Liniște, isihie” (gr.).

hiatus — *hiatus* (lat., „căscătură”) — Ruptura, întreruperea; locul unde continuitatea se frânge. Pe plan metafizic, lipsa de comună măsură dintre două stări — care face ca trecerea de la una la alta să nu fie o deplasare, ci un salt.

himah — puterea de concentrare a inimii, intenția spirituală creatoare (ar.)

himmah — aspirație spirituală (arb.)

hinangezogen — „atrasă în sus” (germ.; aluzie la finalul din *Faust* II — *zieht uns hinan*, „ne atrage în sus”)

hiranyagarbha — vezi *Hiranyagarbha*.

Hiranyagarbha — *hiraṇyagarbha* (sanscr., „germenele de aur”) — Oul lumii, în care se află înfășurată întreaga manifestare și care, deschizându-se, dă naștere cerului și pământului (Rig-Veda X, 121). Corespunde *Anima Mundi* și, în microcosm, punctului activ și imobil din inima omului.

hokmah — înțelepciune (a doua sefira) (ebr.)

Homo minister — „Omul slujitor” (lat.)

Homunculus — „omulețul” (lat.) — ființa creată în retortă de Wagner în *Faust* II

hristiani — „creștini” (it./rus.) — cuvânt folosit de țărani cu sensul de „oameni”

hudur — *ḥuḍūr* (arab., „prezență”) — Prezența reală a divinului, resimțită în actul ritual; corelativul subiectiv al lui *dhikr*. Fără *ḥuḍūr*, spun maeștrii, invocarea rămâne mișcare a limbii; cu el, cuvântul devine purtător al Prezenței. Se apropie de *kawwana* cabalistică și de „luarea-aminte” (*prosochē*) a Părinților.

Hudur — vezi *hudur*.

Hudurul — vezi *hudur*.

hudurului — vezi *hudur*.

hyraniagarbha șabda — Hiranyagarbha — „Embrionul de aur”; shabda — sunetul (sk.).

I La — „Afară de” — copula Șahadei (arb.).

Ialdabaoth — numele demiurgului orb din cosmogoniile gnostice (gr.)

Iamfarani — „nu Mă vei vedea” (ar.; Coran VII, 143)

Iblis — (arab., din gr. *diábolos*) — Îngerul care a refuzat să se prosterneze înaintea lui Adam. Unii sufiți — Hallaj, Ahmad Ghazali — au văzut paradoxal în el monoteistul absolut, care n-a vrut să se închine altcuiva decât lui Dumnezeu; refuz care rămâne totuși cădere, fiindcă nesocotește porunca și, cu ea, Omul universal în care Dumnezeu Se arată.

Ibu-ul wegt — „fiul clipei”, cel ce trăiește în prezentul pur (ar.)

ichwanii — „Frații” — membrii unei confrerii (arb., ikhwān).

ida — *iḍā* (sanscr.) — Curentul subtil care urcă în stânga coloanei, de natură lunară și răcoritoare; împreună cu *piṅgalā*, solar, încadrează canalul central *suṣumnā*. Cele trei alcătuiesc caduceul lăuntric — același cu toiagul lui Hermes, cu cei doi șerpi încolăciți pe un ax.

ignis animae — „Focul sufletului” (lat.).

IHVH — Tetragrama (ebr. יהוה), Numele divin inefabil descoperit lui Moise la rugul aprins: *ehyeh asher ehyeh*, „Sunt Cel ce sunt” (Ieș. 3, 14). Nu se rostește; la citire se înlocuiește cu *Adonai* sau cu *ha-Șem*, „Numele”. Cabala vede în cele patru litere structura întregii manifestări.

Il a refusé — „A refuzat” (fr.)

Il Infinito — „Infinitul” (it.), poem al lui Leopardi.

Iliada — poemul homeric (gr.)

Imago Dei — „Chipul lui Dumnezeu” (lat.).

imitatio — „imitare”, mimare sacră (lat.)

in Coelis — „În ceruri” (lat.).

in divinis — „În cele divine” (lat.).

in excelsis — „Întru cele înalte” (lat.).

in illo tempore — „În acel timp” — timpul mitic al originilor (lat.).

in inferis — „În cele de jos, în infern” (lat.).

in maithuna — „În uniunea rituală” (sk., maithuna).

in partibus — „În părțile” — aici: în regiunile cărnii și ale sufletului (lat.).

in petto — „în sine”, în taină, nemărturisit (it.)

in șaa Allah — „dacă Dumnezeu voiește” (ar.)

in summo inteletto — „În intelectul cel mai înalt” (it./lat.).

in superis — „În cele de sus” (lat.).

indrya — facultăți subtile (sk.)

Inequițiunea — Nedreptatea, inechitatea (din fr. iniquité).

Infinitum (lat.) — „Infinit” (lat.).

inhiwa iumitu — „El înviază și El face să moară” (arb., yuhyī wa yumītu).

Initium — „Început” (lat.).

Insanul Kamil — Omul Universal (arb.)

inteletti sani — „Intelecte sănătoase” (it.) — Dante, Infernul IX, 61.

intelletto d'amore — „intelectul iubirii” (it.)

Ios — „Venin”, dar și „săgeată” (gr., iós).

ipso facto — „prin însuși acest fapt” (lat.)

islam — vezi *Islam*.

Islam — *islām* (arab.) — „Supunerea”, predarea voinței proprii către voia divină; din aceeași rădăcină cu *salām*, „pace”, căci pacea vine din această predare. Tradiția deosebește trei trepte: *islām*, supunerea exterioară; *īmān*, credința; *iḥsān*, „a-L adora pe Dumnezeu ca și cum L-ai vedea”.

ismul-l-Mufrad — „Numele singular”, Numele unic al lui Allah (arb.).

Ișvara — vezi *ișwara*.

ișwara — *īśvara* (sanscr., „Domnul”) — Dumnezeu personal, Brahma *saguṇa*, Principiul în măsura în care intră în raport cu manifestarea. Guénon precizează că *Īśvara* nu e „mai puțin” decât Brahma: e același, privit dinspre lume.

Ișwara — vezi *ișwara*.

jabaruth — manifestarea informală (arb.)

japa — *japa* (sanscr.) — Repetarea neîntreruptă a unei *mantra* sau a unui nume divin, până când rostirea se desprinde de voință și se continuă de la sine. Corespunde întocmai lui *dhikr* și rugăciunii neîncetate a Sfântului Pavel (1 Tes. 5, 17).

jen — omul (chin.)

jihad — război sfânt (arb.)

jihad (gihad) — război sfânt (arb.)

jivan mukta — vezi *jivan-mukta*.

jivan-mukta — *jīvan-mukta* (sanscr., „eliberatul în viață”) — Cel care a atins Eliberarea fără să-și fi părăsit trupul; pentru el nu mai există nici înlănțuire, nici eliberare. Spre deosebire de *videha-mukti*, eliberarea „fără trup”, survenită la moarte.

jivan-mukti — vezi *jivan-mukta*.

jivatma — *jīvātman* (sanscr.) — Sinele în măsura în care apare condiționat de o individualitate: sufletul viu. Guénon insistă că distincția dintre *jīvātman* și *Ātman* este iluzorie, nu reală — ea ține de punctul de vedere al individului, nu de natura Sinelui. Coomaraswamy traduce perechea prin „sufletul muritor” și „Sufletul nemuritor”, cei doi care, în Rig-Veda și în Upanișade, stau în același copac, unul mâncând fructul, celălalt privind.

jnana — *jñāna* (sanscr., din aceeași rădăcină cu gr. *gnôsis* și lat. *cognitio*) — Cunoașterea metafizică, intelectuală în sensul propriu: nu cunoaștere *despre* ceva, ci identitate cu obiectul cunoscut. Pentru Guénon, singura cale pe deplin directă: cunoașterea desăvârșită și Eliberarea nu sunt două lucruri.

Jnana-Yoga — vezi *jnana*.

jnana-yoga — Calea cunoașterii intelectuale (sk., jñāna-yoga).

jnanei yoga — calea cunoașterii (sanscr.)

Jnanendrya — Organele de cunoaștere, cele cinci simțuri (sk., jnanendriya).

jnanic — vezi *jnana*.

Jnanic — vezi *jnana*.

jnanică — vezi *Jnanin*.

Jnanin — *jñānin* (sanscr.) — Cel care urmează calea cunoașterii. Bhagavad-Gītā îl numește „cel mai drag” lui Krișna dintre toți închinătorii, fiindcă Îl cunoaște ca fiind Sinele însuși.

Jupiter tonans — „Jupiter tunătorul” (lat.)

Kabbala — *qabbalah* (ebr., „primire”, de la *qibbel*, „a primi”) — Esoterismul evreiesc, numit astfel fiindcă se transmite din gură în gură, nu se deduce. Marile ei monumente sunt *Sefer Yetzirah*, *Zoharul* și, în veacul al XVI-lea, școala lui Isaac Luria de la Safed, de la care vin *șimșum*, spargerea vaselor și *tiqqun*, restaurarea.

Kafir — cel care tăgăduiește, necredinciosul (ar.)

Kakodaimonul — „Duhul rău”, aspectul descendent al șarpelui (gr.)

Kala Mucha — „Fața Timpului”, aspectul devorator al Principiului (sanscr.)

kala mukha — mască terifiantă

Kalamuka — Kala-mukha, „Fața Timpului” — masca terifiantă a păzitorului pragului (sk.).

Kali — Zeița Timpului distrugător (sk.).

Kali Yuga — „vârsta de fier”, ultima și cea mai întunecată eră a ciclului (sanscr.)

kaliman — Piatra neagră, negrul desăvârșit al Operei (arb./lat., în alchimie).

kalkiavatara — ultimul avatara (pe un cal alb) (sk.)

Kalpa — Ciclul cosmic întreg, „ziua lui Brahmā” (sk.).

Kalpe — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.)

kalpes — „zi a lui Brahma”, ciclu cosmic major (sanscr.)

karana — cauză (arb.)

karma — *karman* (sanscr., „act”) — Întâi actul ritual, apoi actul în genere, și abia în al treilea rând înlănțuirea consecințelor lui. Guénon stăruie că nu înseamnă „destin”, ci cauzalitate: nu o pedeapsă venită din afară, ci prelungirea firească a ceea ce ființa a pus în mișcare.

karma-yoga — calea faptei (sanscr.)

Karmendrya — Organele de acțiune (sk., karmendriya).

Karuna — compasiunea (sanscr.)

katexochen — „prin excelență”, în chip eminent (gr.)

Katha — Termen sanscrit; aici, povestirea / desfășurarea multiplicității.

katholikos ophis — „Șarpele universal” (gr.).

kathra — multiplicitate

Kathrei — Multiplicității (sk.).

kawana — vezi *Kawwana*.

kawanah — vezi *Kawwana*.

Kawwana — *kawwanah* (ebr., „intenție”, „îndreptare”) — Concentrarea lăuntrică fără de care rugăciunea rămâne literă. Hasidimii așteptau cu rugăciunea până își pregăteau *kawwanah*-ul. Nu se caută intenția în acte, spune Lovinescu, ci actele în Intenție, ca ascunsul în manifest.

Kawwanothurile — Intențiile lăuntrice ale rugăciunii (ebr., kavvanot).

Kelepha — vezi *Kliphot*.

kelifa (pl. kelifot) — vezi *Kliphot*.

Kelifoturilor — „cojile”, învelișurile opace (ebr.)

Keliph — „coaja”, învelișul opac (ebr.)

Kelipha — „coaja”, învelișul opac (ebr.)

kelipha (pl. keliphot) — vezi *Kliphot*.

Keliphei — „coaja”, învelișul opac (ebr.)

Keliphot — vezi *Kliphot*.

Keliphoturi — „cojile”, învelișurile opace (ebr.)

Keliphoturile — vezi *Kliphot*.

kenosis — smerenia divină (gr.)

kether — *keter* (ebr., „coroană”) — Cea dintâi dintre *sefirot*, așezată deasupra capului Omului sefirotic, la hotarul cu *En Sof*. E numită și *ayin*, „neant”, fiindcă privită de jos nu se deosebește de nimic.

khidriană — Ținând de Al-Khidr, de inițierea directă, fără lanț vizibil (arb.).

khien — perfecțiunea activă (chin.)

khuen — perfecțiunea pasivă (chin.)

klifoturi — Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot).

klifoturile — vezi *Kliphot*.

Klifoturilor — Cojile, învelișurile care țin captive scânteile divine (ebr., kelifot).

Klipha — vezi *Kliphot*.

Kliphot — *qelipot* (ebr., „coji”) — În Cabala lurianică, învelișurile întunecate rămase din „spargerea vaselor”, care țin captive scânteile de lumină căzute. Nu au realitate proprie: trăiesc din lumina pe care o sechestrează. De aceea lucrarea omului nu e să le distrugă, ci să elibereze scânteile — iar atunci cojile se destramă de la sine.

Kliphoturi — vezi *Kliphot*.

Kliphoturile — vezi *Kliphot*.

Kliphoturilor — vezi *Kliphot*.

koșa — învelișul, coaja lucrurilor (sk.)

Kșatryia — casta războinicilor și a cârmuitorilor (sanscr.)

kufr — *kufr* (arab., din *kafara*, „a acoperi”) — Necredința, înțeleasă etimologic ca acoperire, tăinuire a adevărului. Esoteric, *kāfir* nu e cel ce nu crede, ci cel ce acoperă cu propriul eu lumina care l-ar lumina.

Kufr-çifatiyah — necredința care ține doar de atribute, accidentală (ar.)

Kufru-ldhâtiyah — necredința esențială, sălășluită în însăși esența ființei (ar.)

kumbaka — pauza (în respirație) (sk.)

kun — să fie! (arb.)

kundalini — *kuṇḍalinī* (sanscr., „cea încolăcită”) — Energia subtilă adormită la baza coloanei, înfățișată ca un șarpe încolăcit de trei ori și jumătate. Trezirea și urcarea ei prin *suṣumna* până la *sahasrāra* este descrierea tantrică a realizării. Guénon avertizează asupra confuziei dintre această trezire și fenomenele psihice inferioare, și asupra primejdiei exercițiilor făcute fără legătură tradițională efectivă.

Kundalini-Yoga — Calea trezirii energiei kundalini (sk.).

L'Abstracteur de Quintessence — „Abstractorul de chintesență” (fr.) — expresie rabelaisiană.

l'eterna Luce — „Lumina cea veșnică,” (it.; Dante, *Paradisul* V, 7–8)

l'Intelect pur — „...Intelectul pur.” (fr.)

L'Oeil du Coeur — „Ochiul Inimii” (fr.) — titlul cărții lui Frithjof Schuon

LA I LAH — „Nu există dumnezeu” — prima parte, negativă, a Șahadei (arb.).

La Pensée — „Gândirea” (fr.).

la queste — „Căutarea” inițiatică (fr.).

Lam — *lām* (arab.) — A douăzeci și treia literă a alfabetului arab, cu valoarea numerică 30. Cei doi *lām* din grafia Numelui *Allāh* sunt numiți „litere de majestate”, dând Numelui un aspect de rigoare.

Lasciate ogni speranza — „Lăsați orice speranță...” (it.; Dante, *Infernul* III, 9 — inscripția de pe poarta Iadului)

latențelor — Virtualităților ascunse în material (lat., latens).

laya — Resorbția, disoluția într-un principiu superior (sk.).

laya yoga — „yoga disoluției”, calea resorbirii (sanscr.)

Le Masque populaire — „Masca populară” (fr.) — titlul articolului lui René Guénon

Leidenschaft — „Pătimire, patimă” (germ.).

leiosis — *leíōsis* (gr., „netezire”, „mărunțire”) — Operația alchimică prin care materia e adusă la o fineță și o omogenitate desăvârșite; pe plan lăuntric, ștergerea asperităților individuale care împiedică reflectarea.

leise Ahnung — „Ușoară presimțire” (germ.).

Leitgedanken zur Urbesinnung — „Gânduri călăuzitoare spre reculegerea primordială” (germ.) — titlul cărții lui Schuon.

Leto — mama lui Apollon și a Artemidei; numele a fost apropiat de *lēthō*, „a fi ascuns”, de unde „latență” (gr.)

lex perennis — „legea cea veșnică” (lat.)

life's time's fool — „...viața e nebunul timpului,” (engl.).

lila — joc (sk.)

logoi spermatikoi — „Rațiunile seminale” (gr.).

logos spermatikos — vezi *Logos spermatikos*.

Logos spermatikos — *lógos spermatikós* (gr., „Cuvânt seminal”) — La stoici, rațiunea seminală care structurează materia din interior. Sfântul Iustin Martirul preia termenul pentru a spune că sămânța Cuvântului a fost semănată în tot neamul omenesc și că tot ce s-a grăit adevărat, oriunde, aparține creștinilor.

luce intelettual — „lumină intelectuală” (it.; Dante, *Paradisul* XXX, 40)

Lumière du Graal — „Lumina Graalului” (fr.).

Lux — *lux* (lat., „lumină”) — Lumina ca atare, deosebită de *lumen*, lumina revărsată și primită. Scolastica face din *lux* forma primă a corporalului; Geneza începe cu ea, iar Evanghelia lui Ioan o identifică cu viața care este lumina oamenilor.

luz — *lûz* (ebr., „migdal”) — Osul indestructibil din care, după tradiția rabinică, trupul va fi reconstituit la înviere; totodată numele cetății unde Iacob a visat scara (Gen. 28, 19) și care a fost numită apoi Bethel. Guénon i-a consacrat un studiu, apropiindu-l de „sâmburele de nemurire” al altor tradiții.

Luzul — vezi *luz*.

Luzului — vezi *luz*.

Magister — „Maestrul” — Maestrul Operei alchimice (lat.).

Magnum Opus — realizarea spirituală (în hermetism)

Mahapralaya — Disoluția universală de la sfârșitul unui ciclu total (sk., mahāpralaya).

maithuna — ritual erotic (sk.)

Maitunei — Uniunii rituale, maithuna (sk.).

makam (makamat) — vezi *makamaturi*.

makamaturi — *maqāmāt* (arab.), sing. *maqām* — „Stațiunile” drumului spiritual: treptele dobândite și stabile ale sufletului, spre deosebire de *aḥwāl*, „stările” trecătoare care vin ca un dar. Sufiții le enumeră îndeobște șapte sau zece — căința, lepădarea, sărăcia, răbdarea, încrederea, mulțumirea. Treapta se cucerește prin efort; starea se primește.

Makifim — „luminile învăluitoare”, care înconjoară din afară, în Cabala lurianică (ebr.)

Malkuth — „Împărăția”, ultima sefiră a Arborelui sefirotic (ebr.).

mana — Forța sacră difuză, în accepțiunea etnologilor (polinezian).

manas — mintea; mentalul (sk.)

Manava — „omul”, descendentul lui Manu (sanscr.)

mandala — imagine geometrică a lumii (sk.)

mani padme — „nestemata în lotus” (sanscr.; din formula *Oṃ maṇi padme hūṃ*)

mantra — *mantra* (sanscr., din *man-*, „a gândi”, și *-tra*, sufix instrumental: „unealtă a gândului”) — Formula sacră a cărei rostire are putere transformatoare, nu prin înțelesul ei discursiv, ci prin sunetul însuși, privit ca realitate subtilă. Repetarea ei este *japa*. Guénon leagă doctrina lui *mantra* de aceea a lui *śabda-brahman*, Principiul ca Sunet, și o apropie de rugăciunea monologică a isihaștilor.

mantra (mantram) — vezi *mantra*.

Mantram — vezi *mantra*.

mantramul — vezi *mantra*.

Manu — *Manu* (sanscr., din aceeași rădăcină cu „om” în multe limbi indo-europene) — Omul arhetipal și Legiuitorul primordial al fiecărui ciclu; *Manu-smṛti* este codul atribuit lui. Guénon îl identifică cu Intelectul cosmic reflectat în umanitate și îi apropie numele de Minos, Menes, Mannus.

Manvantara — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.)

Manvantare — era unui Manu, ciclul unei umanități (sanscr.)

maqâm — Stațiune spirituală statornicită (arb.).

Materia (lat.) — „Materia”, principiul substanțial (lat.).

materia prima — „materia primă” (lat.)

Materia Secunda — „Materia secundă” (lat.) — substanța deja formată, reziduu al lumilor apuse

maya — *māyā* (sanscr., din rădăcina *mā-*, „a măsura”) — Puterea prin care Principiul produce manifestarea; de aceea ea este deopotrivă „iluzie” și „artă divină”. Guénon respinge traducerea curentă prin „iluzie” înțeleasă ca nimicnicie: *Māyā* nu înseamnă că lumea nu e nimic, ci că nu are realitate în sine, fiind cu totul dependentă de Principiu. Coomaraswamy o apropie de *ars* a scolasticilor — puterea măsurătoare prin care Meșterul divin dă formă posibilului.

Maya — vezi *maya*.

Mayă — vezi *maya*.

mayavic — vezi *maya*.

Mayei — vezi *maya*.

medium — (lat., „mijloc”) — Termenul de mijlocire; la Lovinescu, omul ca *medium* între cer și pământ, nu în sensul spiritist al cuvântului, pe care Guénon l-a combătut stăruitor, ci în acela al mijlocitorului care unește prin însăși poziția lui.

membra disjecta — „mădulare risipite”, fragmente răzlețe (lat.)

Memra — „Cuvântul”, Verbul creator în targumuri (aram.).

Mercur — În alchimie, principiul pasiv, plastic, umed, corespunzând Substanței; împreună cu *Sulful* (principiul activ) și cu *Sarea* (rodul unirii lor) alcătuiește ternarul Operei. „Mercurul comun” este facultatea noastră plastică, tot ce în noi poate fi impregnat; „Mercurul filosofilor” este aceeași facultate purificată și însuflețită. Guénon arată că cele trei principii alchimice corespund exact celor trei *guna* și că Opera nu privește metalul, ci ființa însăși a operatorului.

metanoia — *metánoia* (gr., „schimbarea minții”) — Tradusă îndeobște prin „pocăință”, dar înțelesul propriu este răsturnarea completă a modului de a gândi, întoarcerea minții de

la cele de jos către cele de sus. Părinții o leagă de *epistrophḗ*, convertirea ca întoarcere a privirii.

Metatron — (ebr.) — Îngerul Feței, „Prințul Chipului”, cel mai înalt dintre îngeri, identificat în literatura hekhalot cu Enoh cel înălțat. Guénon îl așază în raport cu lumea așa cum *Șekhina* stă în raport cu Dumnezeu, și îl apropie de *Metatron*-ul ca „Om universal”, mijlocitor între Principiu și manifestare.

Metaxu — „Intermediarul”, ceea ce stă între (gr.) — termen la Platon și Simone Weil.

midothuri — Măsuri, atribute divine (ebr., middot).

Midrash — comentariu rabinic la Scriptură (ebr.)

Mikael — *Mīkhāʾēl* (ebr., „Cine este ca Dumnezeu?”) — Arhanghelul al cărui nume este el însuși o întrebare retorică, adică negarea oricărei rivalități cu Dumnezeu: numele lui este răspunsul dat lui Lucifer.

min amri'llahi — „Din porunca lui Allah” (arb.).

minus — (lat.) — În uzul lui Lovinescu, polul negativ al unei alternanțe vibratorii: nu o lipsă, ci faza complementară a lui *plus*, fără de care propagarea n-ar fi cu putință. Pe axa verticală, însă, minusul devine „reamintire a Vidului”, determinare negativă în sens apofatic.

miracula rei unius — minunea lucrului unic (lat.)

Mnemosinei — vezi *Mnemosyne*.

Mnemosyna — vezi *Mnemosyne*.

Mnemosyne — *Mnēmosýnē* (gr., „Memorie”) — Titanida, mama Muzelor, și izvorul din Hades din care beau cei inițiați, spre deosebire de Lethe, izvorul uitării, din care beau ceilalți. Tăblițele orfice îl învață pe mort pe care izvor să-l ceară: amintirea este condiția nemuririi.

Mnèmè — „Memoria” (gr.).

modus operandi — „felul de a lucra” (lat.)

moindre bien — „un bine mai mic” (fr.)

Mokșa — vezi *mokșa*.

mokșa — *mokșa* (sanscr., „dezlegare”) — Eliberarea, desprinderea desăvârșită de orice condiționare; scopul ultim al tuturor căilor hinduse. Nu o stare dobândită, ci recunoașterea a ceea ce dintotdeauna a fost: *Atma* n-a fost niciodată legat.

mokșa (mukti) — vezi *mokșa*.

mokșa (mukti) — vezi *mokșa*.

Moksha — Eliberarea finală (sk.).

Mu Sa — etimologie egipteană a numelui lui Moise: „apă” și „copac/pom” (egipt., după tradiția arabă)

muka — „cel eliberat” (sanscr.)

mukti — eliberare; aici, cel eliberat (sanscr.)

mula — rădăcină

Mula-Devi — aspectul întunecat, infernal al Zeiței (sanscr.)

Mula-Prakriti — Rădăcina Naturii, substanța primordială nemanifestată (sk.).

Mulaprakriti — „Substanța-rădăcină”, Prakriti nemanifestată (sk., mūlaprakṛti).

muslim — „cel supus”, cel ce se predă lui Dumnezeu (ar.)

mutaçawuf — cel angajat pe calea sufită (ar.)

Mysterium Tremendum — „Misterul înfricoșător” (lat.).

Märchen — (germ., „basm”) — Basmul popular, pe care romanticii germani — Novalis îndeosebi — l-au socotit forma cea mai înaltă a poeziei, fiindcă păstrează, sub haina copilăriei, ce doctrina a pierdut. Aceeași convingere stă la temelia cărților lui Lovinescu despre Creangă.

Nada — *nāda* (sanscr.) — Sunetul subtil, vibrația primordială dinaintea oricărui sunet auzit; ascultarea lui lăuntrică (*nāda-yoga*) este o cale în sine. Se leagă de *śabda-brahman*, Principiul ca Sunet, și de „strigătul fără sunet” despre care vorbește Lovinescu.

nadi — *nāḍī* (sanscr.) — Canalele subtile prin care circulă *prāṇa*; tradiția le numără zeci de mii, dintre care trei principale: *iḍā*, *piṅgalā*, *suṣumṇā*. Nu sunt structuri anatomice: țin de corpul subtil, nu de cel grosier.

nadis — curente subtile în corpul uman (sk.)

naema — *Naʿamah* (ebr.) — În Cabala, una din cele patru demoane-mame, înfățișând aviditatea cosmică, foamea nesățioasă a „celeilalte părți” după lumina pe care n-o poate produce.

nahaș — *naḥaš* (ebr., „șarpe”) — Șarpele din Geneză. Cabala observă că literele cuvântului au aceeași valoare numerică (358) cu *Mașiah*, Mesia: ispititorul și mântuitorul stau, numeric, pe aceeași treaptă — semnul că ceea ce a căzut prin șarpe prin Mesia se ridică.

Nahasului — vezi *nahaș*.

Nama — „Numele”, esența, aspectul formal-principial (sanscr.)

Natura naturam gaudet — „Natura se bucură de natură” (lat.).

Natura naturans — „Natura naturantă” — natura ca principiu creator (lat.).

Natura naturata — „natura naturată”, natura ca efect, creată (lat.)

naturans — *natura naturans* (lat.) — Natura ca principiu activ, producătoare, opusă lui *natura naturata*, natura produsă. Distincție scolastică, reluată de Spinoza; Guénon o pune în corespondență cu perechea *Puruṣa–Prakṛti*.

nec plus ultra — „nimic mai departe”, hotarul de necrecut (lat.)

Nesus — centaurul a cărui tunică otrăvită l-a mistuit pe Heracle (gr.)

Neti — *neti neti* (sanscr., „nu aceasta, nu aceasta”) — Formula apofatică a Brihadaranyaka-Upanișadei: despre Sine nu se poate spune ce este, ci numai ce nu este, fiindcă orice determinare l-ar limita. Corespunde teologiei negative a lui Dionisie Areopagitul.

neti, neti — nici, nici (sk.)

nexus — „Legătură, înlănțuire” (lat.).

niger — „Negru” (lat.) — începutul formulei niger nigrius nigro.

nigrius nigri — „Mai negru decât negrul” (lat.) — formula alchimică a operei la negru.

nirguna — *nirguṇa* (sanscr., „fără calificări”) — Brahma privit dincolo de orice determinare, Non-Ființa, despre care nu se poate afirma nimic; obiectul teologiei apofatice. Opus lui *saguṇa*. Guénon leagă perechea de distincția scolastică dintre *Deus absconditus* și *Deus revelatus*.

Nirukta — Știința tradițională a etimologiei sacre, una din Vedânga (sk.).

Nirvana — *nirvāṇa* (sanscr., „stingere”, ca a unei flăcări) — Starea necondiționată, dincolo de naștere și moarte. Guénon respinge interpretarea ei ca neant: ceea ce se stinge este

setea (*tṛṣṇā*) și individualitatea, nu Ființa. Depășită la rândul ei de *Parinirvāṇa*, „stingerea desăvârșită”.

nirvanic — vezi *Nirvana*.

nirvikalpa — Starea fără diferențiere, contemplația nediscursivă (sk.).

nodus — „Nodul” (lat.).

noia — „Plictis, lehamite” (it.).

non serviam — „nu voi sluji” (lat.; cuvântul lui Lucifer, după Ieremia 2, 20)

Non-Etre — „Ne-Ființa” (fr. *Non-Être*)

nous — *noûs* (gr.) — Intelectul, nu în sensul modern al rațiunii discursive (*diánoia*), ci al facultății contemplative supra-raționale, prin care sufletul atinge nemijlocit inteligibilul. La Platon este ochiul sufletului, care vede Ideile; la Plotin, partea din noi care nu a coborât niciodată. Părinții răsăriteni îl traduc prin „minte” și îl situează în inimă: coborârea minții în inimă este însăși lucrarea isihastă. Guénon îl identifică cu *Buddhi* din tradiția hindusă și cu Intelectul posibil al scolasticilor.

nudus — „Gol, despuiat” (lat.).

Numina — *numen*, pl. *numina* (lat., din *nuere*, „a face semn cu capul”) — Puterile divine, înțelese întâi ca simplă prezență care încuviințează, fără chip și fără nume. Religia romană arhaică nu cunoștea statui: *numen*-ul era resimțit, nu reprezentat.

Numina - Nomina — „Puterile divine — Numele” (lat.).

nun — Litera N a alfabetelor semitice; în arabă, semnifică și „peștele”.

nur — *nūr* (arab., „lumină”) — Unul din Numele divine: „Dumnezeu este Lumina cerurilor și a pământului” (Coran XXIV, 35), versetul Luminii, cel mai comentat de esoterismul islamic. Suhrawardi face din el temeiul întregii sale „filozofii a luminii”.

nächsten bei uns — „cel mai aproape de noi” (germ.)

oberer Rand — „Marginea de sus” (germ.).

Odyseia — poemul homeric (gr.)

Okeanos — *Ōkeanós* (gr.) — Fluviul primordial care înconjoară lumea și din care se nasc toți zeii și toate apele (Iliada XIV, 201). Nu o mare, ci un râu fără început și fără sfârșit, curgând în cerc — de unde apropierea pe care o face Lovinescu de Apa Sâmbetei și de curgerea neîntreruptă și imobilă.

olom-ul Kliphot — vezi *Kliphot*.

om (aum) — silaba sacră hindusă (sk.)

Omul interior — *homo interior* (lat.) — Expresia pauliniană (Rom. 7, 22; Ef. 3, 16) reluată de Sfântul Augustin: „Nu ieși în afară; întoarce-te în tine însuți: în omul lăuntric locuiește adevărul” (*De vera religione* 39). Corespunde Sinelui vedantin și inimii isihaste.

Omul universal — *al-insān al-kāmil* (arab., „Omul desăvârșit”) — Noțiunea centrală a lui Ibn ʿArabī și titlul tratatului lui al-Jīlī: omul realizat în toate stările ființei, care cuprinde în sine totalitatea posibilităților și este oglinda în care Dumnezeu Se contemplă. Îi corespund *Puruṣa* vedic, Adam Qadmon al Cabalei și, în creștinism, Hristos ca Om nou.

on s'appesantit — „Te îngreunezi, te lași în jos” (fr.).

one-sighted — „cu o singură vedere”, unilateral (engl.)

ophis — *óphis* (gr., „șarpe”) — Șarpele; de la el, secta gnostică a ofiților, care vedea în șarpele din Eden pe aducătorul cunoașterii. Tradiția reține ambivalența simbolului: același șarpe e otravă și leac, de unde toiagul lui Asclepios.

Ouroborosul — Șarpele care își mușcă coada, simbol al ciclului închis (gr.).

par en haut — „pe sus”, dinspre înalt (fr.)

Para-Șabda — „Sunetul suprem”, Verbul în starea lui nemanifestată (sk., para-shabda).

Paramahamsa — „Lebăda supremă”, treapta cea mai înaltă a renunțării (sk.).

Pardesul — „Livada” — cele patru niveluri de interpretare a Scripturii; paradisul (ebr.).

Parinirvana — Stingerea desăvârșită, dincolo de orice determinare (sanscr.)

Parsifal — „Parsifal” — drama muzicală a lui Wagner (germ.)

Pasiphae — mama Minotaurului (gr.)

pathos — *páthos* (gr.) — Pătimirea, în dublu sens: ceea ce suferi și ceea ce te mișcă. Stoicii îl opun lui *apátheia*; Părinții deosebesc patima ca boală a sufletului de pătimirea îndumnezeitoare a lui Hristos — același cuvânt, două direcții contrare.

patibilis Deus — „Dumnezeul pătimitor”, Dumnezeu supus pătimirii (lat.).

pe summum bonum — „binele cel mai înalt” (lat.)

penia — *penía* (gr., „sărăcie”, „lipsă”) — Mama lui Eros, de la care acesta moștenește nevoia necontenită. Lipsa nu e, în mit, o nenorocire, ci însăși condiția dorului: cine nu duce lipsă nu caută.

Peniei — vezi *penia*.

perpetuum mobile — „mișcare veșnică” (lat.)

philosophia perennis — (lat., „filozofia perenă”) — Expresia lui Agostino Steuco (1540), reluată de Leibniz și apoi de școala tradițională, pentru înțelepciunea una care stă la temelia tuturor formelor tradiționale ortodoxe, oricât ar diferi limbajele lor. Coomaraswamy o numea *philosophia perennis et universalis*; Guénon prefera să vorbească de „Tradiția primordială”.

Philosophoumena — „Respingerea tuturor ereziilor”, atribuită lui Ipolit al Romei (gr.)

pinda — embrion individual (sk.)

pingala — *piṅgalā* (sanscr., „cea roșiatică”) — Curentul subtil din dreapta coloanei, de natură solară și încălzitoare, pereche a lui *iḍā*.

pittri — strămoși (sk.)

poros — *póros* (gr., „trecere”, „belșug de mijloace”) — Tatăl lui Eros în *Banchetul* lui Platon, zămislit cu *Penía*, Sărăcia, în grădina lui Zeus. Cuvântul înseamnă deopotrivă „resursă” și „punte”: Erosul moștenește de la el ingeniozitatea și putința de a trece dincolo.

portée — (fr.) — Bătaia, anvergura, greutatea unei afirmații; cât de departe ajunge și pe ce întindere lucrează.

post-mortem — „după moarte” (lat.)

posée — „așezată”, „calmă”, „lipsită de agitație” (fr.)

potestas clavium — „Puterea cheilor” (lat.).

prakriti — vezi *Prakriti*.

Prakriti — *prakṛti* (sanscr., „ceea ce produce dintru început”) — Substanța universală, polul pasiv și plastic al manifestării, corelativ al lui *Puruṣa*. În Samkhya ea este

neprodusă și producătoare: rădăcina (*mūla-prakṛti*) din care ies toate formele, fără a fi ea însăși vreuna. Guénon insistă că nu trebuie confundată cu „materia” fizicii moderne: este *materia prima* a scolasticilor, pură potență, lipsită de orice calitate proprie, și tocmai de aceea capabilă să le primească pe toate. Fiind pură potențialitate, e în sine neinteligibilă — se cunoaște numai prin determinările pe care le primește. Echilibrul celor trei *guna* din sânul ei definește starea ei nemanifestată; ruperea acestui echilibru este începutul manifestării.

prakritian — vezi *Prakriti*.

prakritiană — vezi *Prakriti*.

prakritiene — vezi *Prakriti*.

pralaya — *pralaya* (sanscr., „resorbție”) — Disoluția unei lumi la capătul ciclului ei, când manifestarea se retrage în starea nemanifestată; *mahāpralaya* este disoluția universală. Nu o nimicire: ceea ce se desface e forma, nu posibilitatea.

prana — *prāṇa* (sanscr.) — Suflul vital, nu aerul fizic, ci energia subtilă care susține viața; tradiția deosebește cinci sufluri după funcțiunile lor. Corespunde lui *rūaḥ* ebraic, *pneûma* grecesc și *spiritus* latin, toate purtând aceeași ambiguitate rodnică între „suflu” și „spirit”.

pranayama — *prāṇāyāma* (sanscr., „stăpânirea suflului”) — Disciplina respirației, a patra treaptă a yogăi lui Patanjali. Guénon avertizează că nu este o tehnică igienică, ci un mijloc de a acționa asupra stărilor subtile, primejdios fără îndrumare: suflul este punctul în care voluntarul și involuntarul se ating, de unde și puterea, și riscul lui.

Pranei — Suflului vital (sk., prana).

Princeps hujus mundi — „Stăpânitorul lumii acesteia” (lat.; Ioan 12, 31)

Principio della dissoluzione — „Principiul disoluției” (it.).

principium individuationis — „Principiul individuației” (lat.).

proprium — „Propriul”, ceea ce e specific (lat.).

Psyheii — sufletul, în accepția grecească (gr.)

Psyhopomp — „călăuzitor de suflete” (gr.)

Purg. — *Purgatoriul*, a doua parte a *Divinei Comedii* (it., Purgatorio).

puruṣa — vezi *Puruṣa*.

puruṣa — vezi *Puruṣa*.

Puruṣa — *puruṣa* (sanscr., „Omul”, „Persoana”) — Principiul esențial, polul activ și „masculin” al manifestării, Spiritul ca act pur, corelativ al lui *Prakriti*. Este Martorul (*sākṣin*) nepătimitor, care nu lucrează, ci prin simpla sa prezență determină Substanța să-și actualizeze posibilitățile — așa cum, spune Samkhya, magnetul mișcă fierul fără a-l atinge. Coomaraswamy îl apropie de *Forma* aristotelică și de Omul universal: *Puruṣa* este deopotrivă Persoana divină și omul interior, iar sacrificiul cosmogonic al *Puruṣa-sūkta* (Rig-Veda X, 90) este modelul oricărui sacrificiu. În Vedanta, dincolo de dualitatea Samkhya, El nu se mai distinge de *Atma*.

Puruṣa — vezi *Puruṣa*.

Puruṣa-minia — Spiritul; „Omul cât degetul” sălășluind în inimă, după Upanișade (sanscr.)

Purusha — vezi *Puruṣa*.

purushian — vezi *Puruṣa*.

puruṣian — vezi *Puruṣa*.

purușiene — vezi *Puruṣa*.

puzzle — „joc de potrivit piese” (engl.)

qiblah — Qibla — orientarea rituală (arb.); hudûr — prezența reală (arb.).

qudsi — sfânt (arb.)

questă — căutarea inițiatică, căutarea Graalului (fr.)

Quinta Essentia — „Chintesența”, al cincilea element (lat.).

quod absit — „ceea ce să nu fie”, „ferească Dumnezeu” (lat.)

rabb — *rabb* (arab., „Domn”) — Dumnezeu în raportul Său cu o făptură anume: fiecare ființă are „Domnul” ei, Numele divin care o guvernează. Ibn ʿArabī face din corelația *rabb*–*ʿabd* (Domn–rob) temeiul întregii sale antropologii: nici unul nu e ce este fără celălalt.

rabbubiyah — unicitate (arb.)

rabbubyiah — Domnia, calitatea divină de Domn (ar.)

Rahman — *ar-Raḥmān* (arab., „Cel Milostiv”) — Numele Milei cuprinzătoare, care se revarsă asupra întregii făpturi fără deosebire, spre deosebire de *ar-Raḥīm*, Mila răsplătitoare. „Suflul Milostivului” (*nafas ar-Raḥmān*) este, la Ibn ʿArabī, însuși actul prin care lumea e scoasă la existență.

rahmani — vezi *Rahman*.

Raja-Yoga — *rāja-yoga* (sanscr., „yoga regală”) — Calea pur intelectuală și contemplativă, întemeiată pe oprirea agitației mentale, spre deosebire de *haṭha-yoga*, care pornește de la corp și de la suflu. Guénon o socotea singura care merită pe deplin numele de yoga.

rajas — *rajas* (sanscr.) — A doua *guna*: expansiunea pe plan orizontal, impulsul, pasiunea, agitația. Este principiul mișcării și al devenirii, acela care menține ființa în lumea intermediară, între ridicarea *sattvică* și căderea *tamasică*. În simbolismul elementelor îi corespunde focul vital, nu focul luminos; de aceea Lovinescu îl leagă de jarul pe care se pune tămâia.

Rajas, Tamas — Tendința expansivă și cea descendentă, două dintre cele trei guna (sk.).

rajasic — vezi *rajas*.

rajasică — vezi *rajas*.

rajasice — vezi *rajas*.

Ram — silaba-sămânță (*bīja*) a Focului; totodată „berbec” (sanscr.)

remous — vârtejurile, învolburările apei (fr.)

remous"-urile — vârtejurile, învolburările apei (fr.)

retombée atomice — „Recădere atomică” (fr./rom.).

Risalat al Ahadiyah — tratatul Unității (arb.)

Risalat al Ahadyiah — „Epistola despre Unicitate”, tratat atribuit lui Ibn ʿArabī (ar.)

Risalatu-l Ahadiyah — „Epistola despre Unicitate” (ar.), tratat de doctrină *advaita*

Risalatu-l Ard'ul-haqiqa — „Epistola despre Pământul Adevărului” (arb.) — tratat al lui Ibn 'Arabî.

Ror Lucis — „Roua Luminii” (lat.).

rote magne — „roțile mari” (lat.) — cercurile cerești

Rubayiatul — „Catrenele” lui Omar Khayyam (pers., rubā'iyyāt).

ruh — spiritul (arb.)

Rupa — „Forma”, aspectul substanțial, corporal (sanscr.)

rétombé — „Recădere” (fr.).

șabda — sunet (sk.)

sacitananda — ternarul divin (increat) (sk.)

sadasad — vezi *sadasat*.

Sadasat — vezi *sadasat*.

sadasat — *sat-asat* (sanscr.) — Perechea „ființă–neființă”, luate împreună: nu o contradicție, ci cuprinderea amândurora într-un termen superior. Upanișadele spun despre Brahma că nu este nici *sat*, nici *asat*, fiindcă le întemeiază pe amândouă.

saguna — *saguṇa* (sanscr., „cu calificări”) — Brahma privit ca Ființă, ca Īśvara, principiu al manifestării și obiect al cultului. Este cel dintâi grad al determinării, nu o realitate inferioară: raportul dintre *saguṇa* și *nirguṇa* nu e de cantitate, ci de perspectivă.

șahada — *šahāda* (arab., „mărturie”) — Mărturisirea de credință: „Nu există dumnezeu afară de Dumnezeu, și Muhammad este trimisul lui Dumnezeu.” Prima ei jumătate privește Adevărul, a doua Calea. Guénon observă că structura ei — o negație urmată de o afirmație — reproduce exact mișcarea metafizică a apofazei urmate de catafază.

șahada — vezi *șahada*.

Șahada — vezi *șahada*.

Șahadei — vezi *șahada*.

sahasrara — chakra supremă; rostul capului (sk.)

Șaihu-l-Akbar — „Maestrul cel mai mare” — titlul lui Ibn ʿArabī (arb., aš-šayḫ al-akbar).

sakșin — martor (sk.)

șakti — vezi *Șakti*.

șakti — vezi *Șakti*.

Șakti — *śakti* (sanscr., „putere”) — Energia divină, aspectul activ-feminin al unui principiu, inseparabilă de acela al cărui *śakti* este: Șiva fără Șakti e, spune formula tantrică, *śava*, „leș”. Guénon o pune în corespondență cu *Șekhina* cabalistică și cu „Slava” biblică; în om, *kuṇḍalinī* este *śakti* adormită.

Sakti — vezi *Șakti*.

șaktic — vezi *Șakti*.

Șaktiei — vezi *Șakti*.

Salih — „cel drept”, omul evlavios obișnuit, spre deosebire de profet (ar.)

salire alle stelle — „a urca la stele” (it.; Dante)

samadhi — concentrarea desăvârșită, identificarea contemplativă (sanscr.)

Samael — *Samaʾel* (ebr., „otrava lui Dumnezeu”) — Îngerul morții și al Rigorii în Cabala, soțul Liliței, principiu al *sitra aḥra*, „celeilalte părți”. Nu o putere independentă: ține de severitatea divină (*Din*), dezlipită de Milă.

șamaim — ceruri (ebr.)

Samkhya — Una din cele șase darśana hinduse, doctrina celor două principii (sk., sāṃkhya).

Samkya — Grafie pentru *Samkhya* — doctrina celor două principii (sk.).

samsara — *saṃsāra* (sanscr., „curgere împreună”) — Înlănțuirea nașterilor și a morților, curgerea neîncetată a existenței condiționate. Nāgārjuna formulează paradoxul central al Mahāyānei: între *saṃsāra* și *nirvāṇa* nu este nici cea mai mică deosebire — căci ceea ce se schimbă nu e lumea, ci privirea.

samsarei — vezi *samsara*.

samsarică — vezi *samsara*.

samskara — *saṃskāra* (sanscr.) — Impregnările lăsate în ființă de actele trecute, urmele care o predispun și o constrâng; totodată, în alt registru, riturile de desăvârșire care însoțesc etapele vieții. Cele două sensuri se ating: ceea ce ne formează poate fi fatalitate oarbă sau consacrare, după cum e suferit sau săvârșit cu știință.

samskaras — vezi *samskara*.

Samskarele — vezi *samskara*.

samskarele — vezi *samskara*.

Sanatana-Dharma — „Legea veșnică”, Tradiția primordială (sanscr.)

sanathana dharma — legea universală (sk.)

sandhya — *saṃdhyā* (sanscr., „îmbinare”) — Momentul de trecere dintre două stări: zorii și amurgul, considerate ca intervale sacre în care se săvârșesc riturile zilnice; prin extensie, intervalul dintre două *yuga*. Ca și *barzaḫ*-ul arab, este un punct fără durată, de unde caracterul lui privilegiat.

sandhyia — vezi *sandhya*.

Șankaraciaria — marele doctor al *advaita-vedānta*-ei (sanscr.)

sankhâra — Formațiunile mentale, construcțiile dorinței (pali, samskara).

santâna — „Curgere”, continuitatea seriei de stări (sk./pali).

șaraite — ținând de *šarīʿa*, de Legea religioasă exterioară (ar.)

șaraiți — cei care urmează *šarīʿa*, Legea religioasă exterioară (ar.)

șaraiții — cei care urmează *šarīʿa*, Legea exterioară (ar.)

Sare — Al treilea principiu alchimic, rezultatul fixării Sulfului în Mercur: corpul Operei, partea rămasă și rectificată. Îi corespunde cenușa, reziduu care nu mai este deșeu, ci materie gata de a renaște: „Cauți foc? Îl găsești în cenușă.”

șaria — legea sacră, revelată (arb.)

Șariei — Legea religioasă exterioară a Islamului (ar.)

sarva prana — „Întregul suflu”, suflul universal (sk.).

sarva samsara — „Întreaga curgere a existenței” (sk.).

sat — Ființa (supremă) (sk.)

Sat-Chit-Ananda — *sat-cit-ānanda* (sanscr.) — Ternarul prin care Vedanta caracterizează Brahma: Ființă, Conștiință, Beatitudine. Nu trei atribute distincte, ci trei fețe ale aceleiași realități, de care mintea nu se poate apropia decât succesiv.

Satasat — „ființă–neființă”, perechea de contrarii principiale (sanscr.)

satori — *satori* (jap.) — Trezirea bruscă din Zen, iluminarea care nu vine la capătul unui raționament, ci dintr-un șoc care rupe continuitatea mentală. Nu o stare dobândită treptat, ci recunoașterea instantanee a ceea ce era dintotdeauna acolo.

sattva — *sattva* (sanscr., de la *sat*, „ființă”) — Prima dintre cele trei *guna*: conformitatea cu esența, luminozitatea, tendința ascendentă prin care ființa se întoarce către Principiul

ei. Guénon o leagă de simbolismul luminii și al înălțimii, iar prin aceasta de cerul superior al tradițiilor. Nu este o „virtute morală”, ci o calitate ontologică: măsura în care un lucru lasă să transpară esența lui.

sattwa — vezi *sattva*.

Sattwa de Tamas — calitatea luminoasă; *tamas* — calitatea întunecată, a inerției (sanscr.)

sattwaguna — calitatea luminoasă, ascendentă (sanscr.)

sattwic — vezi *sattva*.

sattwică — vezi *sattva*.

satvic — Ținând de sattwa, tendința luminoasă și ascendentă (sk.).

satwa — vezi *sattva*.

satwa-guna — Tendința luminoasă, ascendentă (sk., sattva-guna).

satwas — vezi *sattva*.

satwic — vezi *sattva*.

satwică — vezi *sattva*.

satwice — vezi *sattva*.

Schem — *šem* (ebr., „Nume”) — În Cabala, Numele divin, și îndeosebi Tetragrama. *Ha-Șem*, „Numele”, îl înlocuiește în vorbire pe cel de nerostit. Numele nu desemnează, ci conține: de aceea întreaga Tora este privită ca un singur Nume divin desfășurat.

Schema (gr.) — vezi *Schem*.

Scylla în Charybda — „din Scylla în Caribda” (lat.) — dintr-o primejdie în alta

se suivent — „Se urmează” (fr.).

Șechina — vezi *Șekhina*.

Șechinei — vezi *Șekhina*.

sedendo e mirando — „șezând și privind” (it.; Leopardi, *L'infinito*)

sefira — *sefirah*, pl. *sefirot* (ebr.) — Cele zece numerații sau atribute prin care *En Sof*, Infinitul nemanifestat, Se face cunoscut; nu intermediari creați, ci chiar modurile Prezenței Sale. Arborele lor, cu cele trei coloane — a Rigorii, a Milei și a Mijlocului — este harta deopotrivă a lumii și a omului.

sefira (pl. sefirot) — vezi *Sefiroturilor*.

sefirot — vezi *sefira*.

Sefiroturilor — vezi *sefira*.

Șehina — vezi *Șekhina*.

Șehinei — vezi *Șekhina*.

șekhina — vezi *Șekhina*.

Șekhina — *šekhināh* (ebr., din *šakan*, „a sălășlui”) — Prezența divină sălășluitoare, aspectul imanent al Dumnezeirii, ultima dintre *sefirot* (*Malkhut*). Cabala o înfățișează în exil odată cu Israelul și cu lumea: orice faptă dreaptă grăbește reîntregirea ei cu principiul ei. Guénon o apropie de *Śakti* hindusă și de „Slava” (*doxa*) biblică — lumina care umplea Cortul mărturiei.

șekhina — vezi *Șekhina*.

Șekhinei — vezi *Șekhina*.

șekina — vezi *Șekhina*.

Șekinah — vezi *Șekhina*.

Șekinei — Prezenței divine sălășluitoare (ebr.).

Selige Sehnsucht — „Dor fericit” (germ.) — poemul lui Goethe din Divanul occidental-oriental.

Semele — mama lui Dionysos, mistuită cerând să vadă slava lui Zeus (gr.)

sensibilis Deus — „Dumnezeul sensibil” (lat.).

Separatio — „Separarea” — operație alchimică (lat.).

Shabda brahman — Brahma-sunet, Principiul în aspectul său sonor (sk., śabda-brahman).

shahada — vezi *șahada*.

shaktas — Ținând de Șakti; curentul shakta al tantrismului (sk.).

Shakti — vezi *Șakti*.

shaktic — Ținând de Șakti, de energia divină (sk.).

Shamaim — „Cerurile”, citit tradițional ca *ēš* (foc) + *mayim* (apă) (ebr.)

Shekina — Prezența divină sălășluitoare (ebr.).

shivait — Ținând de Șiva, de aspectul distrugător-disolvant al divinului (sk.).

shukra — *śukra* (sanscr., „cel strălucitor”) — Sămânța, privită în aspectul ei subtil ca sediu al puterii generatoare; în tantrism, materia primă a transmutării, de unde practica *ūrdhvaretas*.

si fata sinant — „Dacă îngăduie soarta” (lat.).

Similia similibus — „cele asemenea prin cele asemenea” (lat.).

sine qua non — „Fără de care nu” — condiție neapărată (lat.).

șirat — podul de deasupra Gheenei, îngust ca lama de brici, peste care trec sufletele (ar.)

șirk — *širk* (arab., „asociere”) — Singurul păcat de neiertat în Islam: a asocia lui Dumnezeu o realitate proprie. Esoteric, *širk* nu înseamnă numai idolatria grosieră, ci orice atribuire de existență autonomă unui lucru oarecare — inclusiv propriului eu.

șirk — vezi *șirk*.

sirr — *sirr* (arab., „taină”) — Cel mai lăuntric organ al cunoașterii spirituale, dincolo de inimă (*qalb*) și de duh (*rūḥ*): punctul în care ființa atinge Secretul divin. *Dhikr*-ul *sirr*-ului este acela în care cel ce pomenește a dispărut cu totul.

sirr rabbubyiah — secretul Domniei, al calității de Domn a lui Dumnezeu (ar.)

sirr ubudyiah — secretul robiei, al calității de slujitor al lui Dumnezeu (ar.)

Șiva — *Śiva* (sanscr., „cel binevoitor”) — Al treilea aspect al *Trimūrti*: puterea transformatoare, care distruge formele pentru a elibera ceea ce ele țineau captiv. Guénon stăruie că „distrugerea” lui nu este nimicire, ci transformare: dansul lui Nataraja cuprinde deopotrivă creația, păstrarea și resorbția.

Șiva — vezi *Șiva*.

Șiva Nataraja — „Șiva, Regele dansului”, care dansează distrugerea și crearea lumilor (sanscr.)

șivait — *śaiva* (sanscr.) — Ținând de Șiva: calea transformatoare, a rigorii și a disoluției formelor, deosebită de cea *vaișnava*, a păstrării și a milei. Cele două nu sunt secte rivale în sens occidental, ci două perspective asupra aceluiași Principiu.

șivaită — vezi *șivait*.

șivaite — vezi *șivait*.

șivaitic — vezi *șivait*.

Smarald — „Tabla de Smarald” — textul hermetic fundamental (lat., Tabula Smaragdina).

sofia — *sophía* (gr., „înțelepciune”) — Înțelepciunea divină, personificată în cărțile sapiențiale ca „meșteră” lucrând lângă Dumnezeu la facerea lumii (Pilde 8, 30). Părinții o identifică cu Logosul; gnosticii fac din căderea ei originea lumii materiale — deosebire pe care Guénon o socotea hotărâtoare între tradiție și deviațiune.

Sofia — vezi *sofia*.

Sofiei — Înțelepciunea divină (gr.)

Sol et Luna — „Soarele și Luna” (lat.) — cuplul alchimic al celor două lumini

solve — (lat., „dizolvă”) — Prima jumătate a devizei alchimice *Solve et coagula*: disoluția formelor coagulate, întoarcerea la nediferențiat, fără de care nimic nou nu poate fi plămădit. Pe planul ființei, corespunde morții inițiatice.

solve et coagula — vezi *solve-coagula*.

solve-coagula — vezi *solve* și *coagula*.

Soma — *soma* (sanscr.; avestic *haoma*) — Băutura sacrificială a nemuririi, și totodată zeul și planta din care se stoarce. Coomaraswamy arată că întregul sacrificiu vedic gravitează în jurul ei și că lupta dintre *Deva* și *Asura* pentru Soma este același mit cu vânarea ambroziei, cu furtul focului și cu căutarea Graalului.

Sophia — vezi *sofia*.

specie Aeternitatis — „sub specia Eternității”, privit din perspectiva veșniciei (lat.; *sub specie aeternitatis*)

Stelle — (it., „stelele”) — Cuvântul cu care se încheie fiecare dintre cele trei cantice ale *Divinei Comedii*: „e quindi uscimmo a riveder le stelle”. Guénon a văzut în această întreită încheiere un semn al structurii inițiatice a poemului.

Stimme — (germ., „glas”) — Glasul lăuntric; înrudit cu *Stimmung*, acordajul sufletesc — glasul e acela care dă tonul, iar sufletul se acordează după el.

Stimmung — vezi *Stimme*.

stirb und werde — „Mori și devino!” (germ.) — Goethe.

șu-nyamurtha — vezi *Șûnyamûrti*.

sub specie aeternitatis — „sub specia veșniciei” (lat.)

sub specie interioritatis — „Sub specia interiorității” (lat.).

sufi — *șūfī* (arab.) — Cel ajuns la capătul căii inițiatice islamice. Guénon ținea să deosebească riguros: *șūfī* este cel realizat, iar aspirantul se numește *mutașawwif*; a te declara sufi e semnul sigur că nu ești. Etimologia cea mai primită leagă numele de *șūf*, lâna hainei celui sărac.

sufism — vezi *sufi*.

Sufismul — vezi *sufi*.

sufiți — maeștri ai esoterismului islamic (ar.)

șukra — sămânță (arb.)

șukra — sămânța (arb.)

Șukri — Sămânța (sk., shukra).

Sulf — În alchimie, principiul activ, uscat, igneu, corespunzând Esenței. Lucrează asupra Mercurului purificându-l și exaltându-l; tratatele deosebesc „Sulful de fier”, forță aprinsă și primejdioasă dacă e lăsată singură, de „Sulful de aur”, pur ascensional și spiritual, care îl ține pe cel dintâi în frâu.

summus intelletus — „Intelectul cel mai înalt” (lat., pentru *summus intellectus*).

șunia — vidul universal (sk.)

Șuniamurti — „cel a cărui formă este Vidul” (sanscr.)

șunya — vidul universal (sk.)

șunyata — vezi *Șûnyamûrti*.

șunyei — Vidul (sanscr.)

suscipit coelum — „Primește cerul” (lat.).

Sushumna — vezi *sușumna*.

Sushumna devores Kale — „Sushumna o devorează pe Kali (timpul)” (engl./sk.).

sușumna — *suṣumṇā* (sanscr.) — Canalul subtil central, de-a lungul axului coloanei, prin care urcă *kuṇḍalinī* trezită. Este Axul lumii în microcosm, corespunzând lui *Meru*, stâlpului cosmic și trunchiului Arborelui.

sușumna — vezi *sușumna*.

Sușumnei — vezi *sușumna*.

Sutra — vezi *sutratma*.

sutratma — *sūtrātman* (sanscr., „Sinele-fir”) — Sinele privit ca firul pe care sunt înșirate, ca mărgelele unui șirag, toate stările unei ființe și toate lumile. Imaginea e din Bhagavad-Gītā (VII, 7); Guénon o leagă de „firul de argint” al tradițiilor și de axa care străbate toate planurile.

swargas — Cerurile, lumile luminoase (sk., svarga).

Swastica — Crucea cu brațe frânte, simbol al rotirii în jurul Centrului (sk., svastika).

Syllogismes de l'amertume — „Silogismele amărăciunii” (fr.) — titlul cărții lui Cioran

symplegade — stâncile care se izbesc una de alta, între care trebuie trecut (gr.)

Șûnyamûrti — *śūnyamūrti* (sanscr.) — „Cel a cărui formă este Vidul”: Buddha privit ca manifestare a Vacuității. Formulă care exprimă paradoxul central al Mahāyānei — forma este vid, vidul este formă.

Tabula de — „Tabla de…” (lat.) — Tabula Smaragdina.

Tabula Smaragdina — „Tabla de smarald” (lat.) — textul hermetic fundamental.

taçawuf — esoterismul musulman; sufism (arb.)

tai-ki — vezi *Tai-Ki*.

Tai-Ki — *Tàijí* (chin., „Culmea supremă”) — Ființa, principiul imediat al polarizării *yin-yang*; reprezentat prin binecunoscutul disc împărțit de o linie șerpuită. Purcede din *Wújí*, Non-Ființa.

tamas — *tamas* (sanscr., „întuneric”) — A treia *guna*: obscuritatea, inerția, greutatea, tendința descendentă către limita inferioară a existenței. Guénon arată că întunericul *tamasic* este, în ordinea inferioară, reflexul inversat al „Tenebrelor supraluminoase” ale teologiei apofatice — de unde confuzia constantă dintre infrauman și suprarațional la cei ce nu discern.

Tamas-Satwa — Axa dintre tendința descendentă și cea ascendentă (sk., tamas–sattva).

tamasic — vezi *tamas*.

tamasică — vezi *tamas*.

tamasice — vezi *tamas*.

tanmatra — esență elementară suprasensibilă (sk.)

tanmâtras — Esențele subtile ale elementelor, principiile percepției (sk.).

tantra — *tantra* (sanscr., „urzeală”, „țesătură”) — Clasă de scripturi și, prin extensie, calea care se folosește de energii — inclusiv de cele socotite îndeobște primejdioase — spre a le transmuta, în loc să le suprime. Guénon o socotea forma potrivită Kali-Yuga, tocmai fiindcă pornește de la condiția de fapt a omului acestei epoci.

Tantrele — vezi *tantra*.

tantric — vezi *tantra*.

tantrică — vezi *tantra*.

Tantrism — vezi *tantra*.

tantrism — vezi *tantric*.

tanzih — transcendența divină (arb.)

tanzih-ul și taşbih-ul — afirmarea transcendenței și incomparabilității lui Dumnezeu; *tašbīh* — afirmarea asemănării Sale cu creatura (ar.)

Tao — *dào* (chin., „cale”) — Principiul suprem al tradiției extrem-orientale, despre care *Dao de jing* spune din primul vers că Tao-ul ce poate fi numit nu este Tao-ul cel veșnic. Prin excelență apofatic, el se manifestă prin alternanța complementară *yin–yang*, iar virtutea lui lucrătoare este *de*. Guénon îl apropie de „Calea” evanghelică și de *aṭ-ṭarīqa* islamică.

Taoism — Tradiția întemeiată pe *Dao de jing* și pe *Zhuangzi*. Guénon o privea ca latura esoterică a tradiției extrem-orientale, față de confucianism, care îi este latura exoterică și socială — cele două nu se contrazic, ci acoperă domenii diferite.

taoistă — vezi *Taoism*.

tarika — *ṭarīqa* (arab., „cale”) — Calea inițiatică și, concret, organizația care o transmite. Tradiția islamică o așază între *šarīʿa*, legea exterioară — circumferința — și *ḥaqīqa*, adevărul lăuntric — centrul: *ṭarīqa* este raza care duce de la una la celălalt.

tarika naqşbendiyah — Confreria Naqshbandiyya (arb.).

tariqah — Calea inițiatică; organizația care o transmite (arb., ṭarīqa).

taşawuf — „sufismul”, calea inițiatică islamică (ar.)

taşbih — imanența divină (arb.)

tatwas — principii subtile ale eului (sk.)

tawhid — *tawḥīd* (arab.) — Afirmarea Unității divine, miezul Islamului, cuprins în formula *lā ilāha illā Llāh*. Nu o simplă teză teologică, ci, în esoterism, realizarea efectivă a Unicității: Ibn ʿArabī arată că cel ce o rostește cu adevărat nu mai are un „eu” care să o rostească. Opusul ei este *šhirk*, „asociaționismul”, atribuirea unei realități proprii a ceea ce nu are realitate decât prin El.

Tawhid Allah — afirmarea Unității; *Allāh* — Numele divin (ar.)

Tawhidul — vezi *tawhid*.

tawhidului — vezi *tawhid*.

telesma — *télesma* (gr., „împlinire”, „rit de desăvârșire”) — Cuvântul din *Tabula smaragdina*: „Pater omnis telesmi totius mundi est hic.” Din aceeași rădăcină cu *télos*, scopul, și cu *teletḗ*, inițierea; de aici și „talisman”.

telles quelles — „ca atare”, „așa cum sunt” (fr.).

terminus — (lat., „hotar”) — Capătul, limita; la romani, zeul hotarelor, singurul care nu i-a cedat locul lui Jupiter pe Capitoliu. În uzul lui Lovinescu, punctul final care este în același timp obârșie — „terminus și origină în același timp”.

terminus ad quem — „Punctul spre care” — ținta finală (lat.).

Terra ignota — „pământ necunoscut” (lat.; însemnarea de pe hărțile vechi pentru ținuturile neexplorate)

terre à terre — „la firul ierbii”, prozaic, nemijlocit (fr.)

Tetragrama — Cele patru litere ale Numelui divin ebraic; vezi *IHVH*.

The Lost Land — „Ținutul pierdut” (engl.).

theion apyron — „sulf care nu arde”, sulf incombustibil (gr.)

Thelema — „Voința” (gr., thélēma).

Thelesma — „Împlinirea, lucrarea desăvârșită” (gr.) — din Tabula Smaragdina.

theosis — *théōsis* (gr., „îndumnezeire”) — Scopul vieții duhovnicești după Părinții răsăriteni, formulat de Sfântul Atanasie: „Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să se facă dumnezeu.” Sfântul Grigorie Palama precizează că omul se împărtășește de energiile necreate, nu de ființa divină — de unde deosebirea răsăriteană dintre esență și energii.

tien-ti — Cer și pământ (chin.)

tohu-va-bohu — haosul primordial (ebr.)

Tora — *tōrāh* (ebr., „învățătură”, de la *yārāh*, „a arăta direcția”) — Legea revelată; nu „lege” în sens juridic, ci îndrumare. Cabala o privește deopotrivă ca text și ca ființă vie, preexistentă lumii, după care Dumnezeu a creat lumea așa cum arhitectul lucrează după plan.

tout se tient — „totul se ține laolaltă” (fr.)

transhumanare — „trecerea dincolo de omenesc” (it.; Dante, *Paradisul* I, 70 — *trasumanar*)

tremendum — „înfricoșătorul”, ceea ce provoacă cutremurare sacră (lat.)

trimurti — triada divină (creată) (sk.)

tsadik — inițiat (în Kabala) (ebr.)

tutti quanti — „toți ceilalți de acest soi”, „și câte altele” (it.)

ubudyiah — robia, starea de slujitor al lui Dumnezeu (ar.)

ulemale — învățători ai legii (arb.)

ulemalele — învățații, doctorii legii islamice (ar.)

ulemalelor — învățații, doctorii legii islamice (ar.)

uluhiyah — atotposibilitate (arb.)

uluhyiah — Divinitatea în sine, esența divină (arb., ulūhiyya).

Umidul radical — *humidum radicale* (lat.) — Termen al medicinei și alchimiei medievale: umiditatea originară în care stă căldura naturală a viețuitoarelor și prin a cărei sleire survine moartea. Alchimic, substratul plastic al Operei; metafizic, Apele inferioare.

Umkehr — (germ., „întoarcere”) — Convertirea ca schimbare de sens, nu ca remușcare: întoarcerea din drum. Corespunde întocmai grecescului *metánoia* și ebraicului *tešuvah*.

un malaise — „o stânjeneală”, un disconfort nelămurit (fr.)

unimento — „unire” (it.).

unimento spirituale — „unire duhovnicească” (it.; Dante, *Convivio*)

Upaguru — *upaguru* (sanscr.) — „Învățătorul ocazional”: omul, întâmplarea sau lucrul care, fără să știe și fără să aibă funcțiune, îți dă în clipa potrivită învățătura de care aveai nevoie. Tradiția cere să fie cinstit ca atare.

ur-man — „primordial”, „de obârșie” (germ.); *man* — om

uratra — *vajra* / *uratra* — „diamantul”, ceea ce nu poate fi sfărâmat (sanscr.)

Urbild — (germ., „chip originar”) — Prototipul, imaginea arhetipală de care copia (*Abbild*) atârnă. Corespunde Ideii platoniciene și *exemplar*-ului augustinian: formele lucrurilor preexistă în Verb, iar lucrul sensibil nu este decât urma lor.

Urbilder — vezi *Urbild*.

Urbilduri — vezi *Urbild*.

urdhvaretas — *ūrdhvaretas* (sanscr., „cel cu sămânța întoarsă în sus”) — Epitetul lui Șiva și al ascetului desăvârșit: puterea generatoare nu e suprimată, ci întoarsă în sens ascendent și transmutată în energie spirituală. Corespunde castității înțelese nu ca privațiune, ci ca schimbare de direcție.

urdhvasetas — vezi *urdhvaretas*.

uroboros — vezi *Uroboros*.

Uroboros — vezi *uroboros*.

Uroborosul — vezi *Uroboros*.

Urphänomen — „Fenomenul primordial” — termen goethean (germ.).

Urwort — „Cuvântul originar” (germ.).

vacare Deo — „a fi liber pentru Dumnezeu”, a te goli spre a-L primi (lat.)

vajra — *vajra* (sanscr.) — Deopotrivă fulger și diamant: arma lui Indra și sceptrul indestructibil al budismului tantric (*Vajrayāna*). Îmbină cele două însușiri ale Principiului — fulgerător în act, neschimbător în ființă.

Vălului Mayei — puterea divină de manifestare, „vălul” lumii (sanscr.)

Vaw — Litera a șasea a alfabetului ebraic (vav).

vayu — *vāyu* (sanscr.) — Aerul și, mai ales, Suflul cosmic; unul din cele cinci elemente (*bhūta*), corespunzând în om lui *prāṇa*. În Rig-Veda, Vāyu este cel dintâi care bea Soma.

vedantină — de la *vedānta* — „sfârșitul Vedelor”, doctrina metafizică hindusă (sanscr.)

Vedantinilor — adepții *vedānta*-ei (sanscr.)

Verbum caro fit — (lat., „Cuvântul S-a făcut trup”, Ioan 1, 14) — Formula Întrupării. Sfântul Augustin spune că a găsit la platonicieni că la început era Cuvântul, dar nicăieri că Acest Cuvânt S-a făcut trup. Pentru tradiție, Întruparea este cazul-limită al oricărei coborâri a Principiului în manifestare și măsura demnității omului.

vestigium pedi — „urmă de pas”, vestigiu (lat.)

viaktavyakta — manifestare-non-manifestare (sk.)

vidwan — înțelept contemplativ (sk.)

virya — *vīrya* (sanscr., „bărbăție”, „vigoare”; cf. lat. *vir*) — Energia spirituală, virtutea ca putere, nu ca normă morală — exact înțelesul lat. *virtus* înainte de îngustarea lui modernă. Una din cele șase *pāramitā* budiste.

viryei — energia spirituală (sanscr.)

Vișnu — *Viṣṇu* (sanscr., „cel care pătrunde”) — Al doilea aspect al *Trimūrti*: puterea care susține și păstrează lumea, coborând în ea prin *avatāra* ori de câte ori Legea slăbește (Bhagavad-Gītā IV, 7-8).

Vișnu — vezi *Viṣnu*.

vișnuită — vezi *Viṣnu*.

vișnuite — vezi *Viṣnu*.

Vitae mortis locus — „Locul vieții și al morții” (lat.).

Vitriolum — *V.I.T.R.I.O.L.* — Acronimul alchimic: *Visita Interiora Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem*, „cercetează cele dinăuntru ale pământului, rectificând vei găsi piatra ascunsă”. Formula întregii Opere: coborârea în propriul întuneric, și acolo, nu în altă parte, aflarea Pietrei.

VITRIOLVM — vezi *Vitriolum*.

viveka — discriminare (sk.)

Voile d'Isis — „Vălul lui Isis” (fr.) — revista tradiționalistă pariziană, devenită Études Traditionnelles.

voirie — „salubritate publică”, serviciul de străzi și gunoaie al unui oraș (fr.)

vriti — vezi *vritti*.

vritti — *vṛtti* (sanscr., „vârtej”) — Undele, modificările mentalului; suprafața apei tulburate, care nu mai poate oglindi. Oprirea lor (*citta-vṛtti-nirodha*) este definiția însăși a yogăi.

vyaktavyakta — manifestare-non-manifestare (sk.)

Vyaktavyakta — Manifestat-nemanifestat, cele două fețe ale existenței (sk.).

waqn — clipă

wu-ki — vezi *Wu-Ki*.

Wu-Ki — *wújí* (chin., „fără culme”) — Non-Ființa, starea dinaintea oricărei polarizări, din care purcede *Tàijí*, „Culmea supremă”, la rândul ei principiu al lui *yin* și *yang*.

Yah — *Yah* (ebr.) — Formă scurtă a Numelui divin, păstrată în *halleluYah* și în numele teoforice. Tradiția îi atribuie o putere deosebită tocmai prin concizie: două litere pentru ceea ce nu încape în patru.

yang — *yáng* (chin.) — Principiul activ, luminos, uscat, „versantul însorit al dealului”; corelativ al lui *yin*, de care nu poate fi despărțit.

Yang-Yin — principiul activ; *yīn* — principiul pasiv (chin.)

yantra — *yantra* (sanscr., „unealtă”) — Diagrama rituală, suport vizual al contemplației, așa cum *mantra* e suportul sonor. Cea mai cunoscută este *śrī-yantra*, alcătuită din nouă triunghiuri întrepătrunse în jurul unui punct central, *bindu*.

yawarth — *yariṯ* / *al-Wāriṯ* — „Moștenitorul”, Numele divin al Celui care moștenește toate (ar.)

yin — *yīn* (chin.) — Principiul pasiv, receptiv, obscur, „umbra versantului nordic”; corelativ inseparabil al lui *yang*. Nu un rău opus unui bine, ci una din cele două fețe fără de care Tao-ul nu s-ar manifesta.

Yin-Yang — *yīn-yáng* (chin.) — Perechea de principii complementare — pasiv și activ, umed și uscat, lună și soare — prin alternanța cărora se produce întreaga manifestare. Fiecare poartă în sine germenele celuilalt, de unde punctul alb în jumătatea neagră. Guénon le pune în corespondență cu *Prakriti* și *Puruṣa* și cu *Solve–Coagula* al alchimiștilor.

yoga — *yoga* (sanscr., din rădăcina *yuj-*, „a înjuga”, „a uni”; înrudită cu lat. *iugum* și cu „jug”) — Unirea efectivă cu Principiul și, prin extensie, metoda care duce la ea. Patanjali o definește din primul aforism drept *citta-vṛtti-nirodha*, „oprirea vârtejurilor mentalului”. Guénon atrage atenția că *yoga* propriu-zisă este scopul, nu exercițiul; ceea ce Occidentul numește yoga e cel mult o pregătire corporală a ei.

Yoga citta-vriti-nirodah — „Yoga este oprirea agitațiilor minții” (sanscr.; Patanjali, *Yoga-Sūtra* I,2)

Yoga citta-vritti nirodah — „Yoga este suprimarea agitațiilor mentalului” (sk.).

Yoga Șastra — „Tratatul de Yoga” al lui Patanjali (sk.).

Yoga-Sutra — Aforismele lui Patanjali despre Yoga (sk.).

Yoghi — vezi *yoga*.

yoni — Matricea, organul feminin ca simbol al receptacolului (sk.).

yuga — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.)

yuge — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.)

Yugele — erele ciclice ale unei manifestări (sanscr.)

zadik — „Dreptul” – sfântul, maestrul spiritual hasidic (ebr.).

Zagreus — *Zagreús* (gr.) — Dionysos copil, sfâșiat de Titani și reînviat; mit central al orfismului. Olimpiodor îl tâlcuiește ca sufletul omenesc împărțit de patimi și readunat de Apollon — adică trecerea de la multiplicitate la Unitate. Coomaraswamy apropie sfâșierea lui de dezmembrarea sacrificială a *Puruṣa*-ei.

zen — *zen* (jap., din chin. *chán*, din sanscr. *dhyāna*, „contemplație”) — Ramura contemplativă a budismului extrem-oriental, întemeiată pe transmiterea directă, „în afara scripturilor”. Deparazitarea clipei de orice supra-structură mentală pregătește *satori*, iluminarea bruscă, pe care un șoc oricât de neînsemnat o poate declanșa.

zieht uns hinan — „ne trage în sus” (germ.; Goethe, *Faust* II, corul mistic)

Zieht uns hinein — „Ne trage înăuntru.” (germ.)

zim-zum — *șimșum* (ebr., „contracție”) — În cabala lui Isaac Luria, retragerea prin care Infinitul (*En Sof*) își face în Sine un „loc gol”, pentru ca lumea să poată fi. Nu o diminuare, ci o apofază sacrificială: o determinare negativă prin care Nelimitatul face loc limitatului.

Zim-Zum — vezi *zim-zum*.

Zim-Zumului — vezi *zim-zum*.

Zoharului — Cartea Splendorii, principala operă a Kabbalei (ebr.).

à la lettre — „în literă”, literal (fr.)

à la longue — „cu timpul”, pe termen lung (fr.)

à propos — „În legătură cu, apropo de” (fr.).

à rebours — „de-a-ndoaselea”, pe dos (fr.)

étonnement — „uimire”, mirare (fr.)

être — (fr., „a fi”, „ființă”) — În citatele franceze din Guénon și Schuon, termenul tehnic pentru Ființă, primul grad al determinării Principiului; se cuvine deosebit de *non-être*, Non-Ființa, care îl depășește.

‘**alam al-arwâh** — „lumea spiritelor” (ar.)